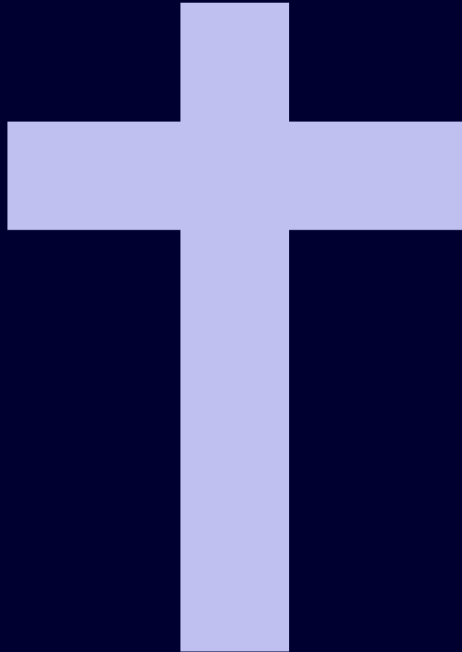

Yi sɔywáŋú
sagɪ

Nuni, Southern: Yi sɔywáŋú sagɪ New Testament

Yu soywánó sagı
Nuni, Southern: Yu soywánó sagı New Testament
Le Nouveau Testament en Nun

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nuni, Southern

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
d18530a7-7259-5f23-92b6-70e3abe5f3fa

Contents

Matiə	1
Marəkə	45
Likə	72
Zwan	118
Tɔtɔnan	151
Romə tián	194
1 Korəntə tián	216
2 Korəntə tián	236
Galasi tián	250
Efezə tián	258
Filipə tián	266
Kolosə tián	271
1 Tesalonikə tián	276
2 Tesalonikə tián	280
1 Timote	283
2 Timote	290
Titə	295
Filemon	298
Ebərə-ba	300
Zwakə	316
1 Piyerə	322
2 Piyerə	328
1 Zwan	332
2 Zwan	337
3 Zwan	338
Zwidə	339
Apokalisə	341

**Zwezi-Kerise suwánú sagi
tə,
Matie
nə púpúní
Matie sagi tə yuu wa
sugu**

Lìù tə, v nə púpúní sagi kv tə

Matie yin lanpoluv. Zwezi kúrí wá, sə v ya v karbiu. Marəkə də Likə yà bonə wá Levi ba suwánú tə wa. Matie yi *Zwifə v jigə *Kerise liù. U yèé Zwifə-ba Yu saga zəni, v ga yèé ba yofwamınan tə də.

Lìa tə nə, Matie nə púpúní

U púpúní suwánú tə, v biri *Zwifə-ba nə jigə Kerise lià tə nə.

Sagi tə wa sugu

Ba mù *Zwifə-ba tə yèé Yu sagi nədwan tə zəni. Matie biri də, Zwezi yi liù tə, ba nə me, sə ba twá v nə, ba ma lwarı cwəŋə də nətı, ba nə me, sə ba twá ka nə. Zwifə-ba yjuncwəŋə tə yáá tián tə ba kàrà təntə yáá yoo swə. Matie yà ja Zwezi v bonə *Kerise, nə à yèé *Davidə nàú, nə à yèé Zwifə-ba pìú tə. Lià tə, ba nə sèe də, Zwezi yi liù tə, Yu nə tun, Yu wá jon ba ba cuna wa, də ba nə yi Zwifə-ba, nə à yèé də ba nə tà Zwifə-ba. Zwezi bwin v nan tian wa. U yi *Yuu-Tiu tə, v nə wulə də nəba kv ja vèli luv zanı. U jon bara də kana ba cuna wa, v ga zwèe ba yayıran. U kwen ba cuna tə, v li ba mù də Yu pwərə wa. U tə wulə v jonə nəba nə cuna wa, zən kv tə də. Zwezi karbiu tə də wàrì yìèn təntə mama ba janı ba cıı con. Ba də dàń me, sə ba biri Yu sonu tə luv mama nə, də Yu-*Siıu tə diàn ndə Zwezi nə.

*Zwezi dwíı dəkúu
(Likə 3.23-38)*

¹ Nèń, Zwezi-*Kerise dwíı tə dəkúu nə yi nətı: Zwezi-Kerise yi pìú *Davidə nàú, Davidə yi *Abərahame nàú.

² Abərahame luri *Yızakə, Yızakə luri *Zwakobə,

Zwakobə luri Zwida də v nubia.

³ Zwida də v kan Tamarə luri Pere də Zera.

Pere luri Esəron.

Esəron ma luri Aramə.

⁴ Aramə ma luri Amınadabə.

Amınadabə luri Nasun.

Nasun luri Saləma.

⁵ Saləma də v kan Rahabə luri Bozə.

Bozə də v kan Rutə ma luri Ɔbedə.

⁶ Ɔbedə luri Yızayi.

Yızayi luri Davidə.

Pìú Davidə də Yiri kan tə ma luri Salımın.

⁷ Salımın luri Rubuamə.

Rubuamə luri Abıa.

Abıa luri Aza.

⁸ Aza luri Zwuzafatə.

Zwuzafatə ma luri Yoramə.

Yoramə luri Ɔziəsə.

⁹ Ɔziəsə ma luri Yotamə.

Yotamə ma luri Ahazə.

Ahazə luri Ezekiasə.

¹⁰ Ezekiasə luri Manase.

Manase ma luri Amın.

Amın luri Zwuziasə.

¹¹ Zwuziasə ma luri Yekunıa, də v nubia tə Yızərayelə lià tə ka pèe ka ja va *Babilonə máná tə wa.

¹² Ba Babilonə vèli kwa nə, Yekunıa luri Swıalətıelə.

Swıalətıelə ma luri Zırubabelə.

¹³ Zırubabelə luri Abıudə.

Abıudə ma luri Elıakımə.

Elıakımə ma luri Azorə.

¹⁴ Azorə luri Sadokə.

Sadokə luri Ahımə.

Ahımə luri Elıudə.

¹⁵ Elıudə ma luri Elıazarə.

Elıazarə luri Matanə.

Matanə ma luri Zwakobə.

¹⁶ Zwakobə luri Zwuzefə Mari barı.

Mari tə nə luri Zwezi, ba nə bonə Kerise.

¹⁷ Yızərayelə lià dwíı fugə banıa nə wulə Abərahame də Davidə pwərə wa, tə fugə banıa də ga ya Davidə də Yızərayelə lià tə ka pèe ka ja va Babilonə pwərə wa, tə fugə banıa duən də yi tə zııı kv mù Babilonə vèli təntə kv ja va Kerise luv.

Mari pùé tə yoo

(Likə 2.1-7; Galasi tián 4.4)

¹⁸ Nèń nətı, ba nə luri Zwezi-*Kerise. U nuu Mari yà yi Zwuzefə bwálú, v nə càrı, sə v swe. Kv twá Yu-*Siıu tə diàn nə, Mari ma ja pùé, də v də Zwuzefə tə yèrì duən ndə kan də beə nə. ¹⁹ U barı

Zwɔzefə ɔ nə yɪ cígá tíú, yà ba pìà, sə ɔ kə cavira Mari nə. Kɔ mù nə pɪn, ɔ yà pìà, sə ɔ twá tia tia ɔ ma yá wa.

²⁰ Zwɔzefə yà nə jə ka pubɔŋa tɛntə, *Yuu-Tiu *malɪka twi, ka swìn ɔ con ɔ pandwɪa wa, ka wú: «*Davidə nàù Zwɔzefə, Mari biú tɛ pùé tɛ, ɔ nə jə, yɪ ka twi də Yɪ-Siŋu tɛ diàn. Kɔ mù nə pɪn, dàn ká pa fən ja mú, sə n tì wá ndə n kan nə. ²¹ U wá lura bibɛɛ, n ga wá kə ɔ yɪrɪ Zwezi, kɔ mù dɛn nə yɪ ɔ wá jon *Yɪzərayelə lià ba cɔna wa».

²² Tə mù yìèn tɛntə mama twi tɛ tun, sə Yuu-Tiu sugɔ tɛ, ɔ nə twá ɔ nii *sùsùnù tɛ nə, ɔ ma swìn tɛ nii ma sú. U swìn, ɔ wú: ²³ «Nèñ, kacɪn tɛ, ɔ nə tɛ yèrì bɛɛ, wá ja pùé, ɔ wá lura biú, ba ga wá bon wá Emanuwelə».

(Kɔ mù dɛn nə yɪ: <Yɪ wulə də nəba>.)

²⁴ Zwɔzefə nə zàn dwɪan nə, ɔ twá kɔ tɛ nə, Yuu-Tiu malɪka tɛ nə swìn, ɔ ga ja ɔ kan tɛ ɔ kə ɔ con. ²⁵ Yá ba dàn nə wà duən yəni ndə kan də bɛɛ nə, kɔ ja va Mari biú tɛ, ɔ nə dɪga ɔ yɪrɪ Zwezi tɛ, lɔrɔ.

2

Yənu tián twi, sə ba na Zwezi (Likə 2.22-38)

¹ Mánjá tɛ, ba nə lɔrɪ Zwezi Betələhemə nə, kɔ nə wulə Zwide nagwanaa wa, kɔ yɪ pìú *Erodə pàrì mánjá wa. Yənu tián nan yɪ yiptan con, ba bà *Zwerizalemə wa. ² Yənu tián tɛ bwe ba wú: «*Zwifə-ba pìú tɛ, ba nə lɔrɪ tɛ wa yèn? Nə nɪ ɔ kacɪlacɔ yɪ yiptan con, mə nə twi, sə nə pa wá dun».

³ Pìú Erodə nə nì ŋwɛn tɛntə, ɔ də Zwerizalemə tiv lià mama pwii cùgù. ⁴ U ken Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián də Yɪ nii *yənu tián tɛ mama duən nə, sə ɔ bwe ba ɔ lwarɪ bwálí tɛ, ba nə mɛ, sə ba lura *Kərisə. ⁵ Ba ma swìn ɔ con, ba wú: «Kɔ yɪ Betələhemə tiv nə, kɔ nə wulə Zwide nagwanaa wa, ndə Yɪ nii *sùsùnù tɛ nə púpúní nɛtɔ tɛ, ɔ swìn ɔ wú:

⁶ <Kɔ mù Betələhemə tɛntə, kɔ nə wulə Zwida lɔv wa kɔ cígá jə funə Zwida tian tɛntə wa. Kɔ mù wa nə pìú wá

nan, sə ɔ yèrì *Yɪzərayelə lià tɛ nə ɔ yɪ à mù Yɪ lià>».

⁷ Erodə dàn ma twá tia tia ɔ bon yənu tián tɛ, sə ɔ bwe ba zəni ɔ lwarɪ kacɪlacɔ tɛ nanɔ mánjá. ⁸ Yá ɔ dàn tun ba Betələhemə nə, ɔ wú: «Á vələ á bwe á lwarɪ bisíná tɛ yoo zəni. Á nə nɪ wá, sə á pií á bà á swìn à con, sə à də va à pa wá dun».

⁹ Ba nə cɔgɔ pìú tɛ nii ba zwèe, ba kèen ba zɔ cwəŋə. Yá kacɪlacɔ tɛ, ba nə nɪ yɪ yiptan con tɛ, wulə ba yáá kɔ vɛli. Mánjá tɛ, kɔ nə yí bisíná tɛ yipaa bwálí, kɔ cén kɔ zɪgɪ. ¹⁰ Ba nə nɪ kacɪlacɔ tɛ, ba pwii poli zənzən. ¹¹ Ba zva diè tɛ wa, ba ga na bisíná tɛ də ɔ nuu Mari. Ba tua tia bisíná tɛ yáá con, ba pa wá dun. Ba kùrì ba zɪla, ba lɪ wiən tɛ, tɛ kwənə nə dáá, ba ma də zilé bisíná tɛ yuu wa. Ba pɪn wá síán də tɪrah yirə duən, ba nə ma bonə <ansansə> də <mirə>.

¹² Kɔ kwa nə, Yɪ dàn bɪrɪ ba ba pandwɪa wa, də ba kúù dàn ká twá Erodə con ba ma vií. Ba dàn ma tì cwəŋə don ba va ba lɔv.

Zwɔzefə-ba dəri ba va Ezwipətə lɔv

¹³ Yənu tián tɛ viru kwa nə, *Yuu-Tiu *malɪka nan ka swìn Zwɔzefə con ɔ pandwɪa wa, ka wú: «Zàn, n tì bisɪmaa tɛ də ɔ nuu, n ja dəri, n va *Ezwipətə lɔv wa. Vɛli, n ya lá, də n ma dànì à kori, *Erodə nə wá pìà wá, sə ɔ pa ba gu tɛ yɪrɪ». ¹⁴ Zwɔzefə zàn titɪn nə, ɔ tì bisɪmaa tɛ də ɔ nuu ɔ ja va Ezwipətə lɔv. ¹⁵ U yɪn lá kɔ ja va kɔ yí Erodə tian, sə kɔ tɛ Yuu-Tiu nə twá ɔ nii *sùsùnù tɛ nə, ɔ ma swìn tɛ nii sú. Yɪ nii sùsùnù tɛ swìn Zwezi yoo, ɔ wú: «À bon à biú à lɪ Ezwipətə lɔv wa».

Erodə pɪn ba zàn bisɪmaa gɔrɪ nə

¹⁶ Mánjá tɛ wa, *Erodə nə twi ɔ bà ɔ lwarɪ də, yənu tián tɛ yɪ ba gɪgarɪ wá, ɔ lɪŋa zàn zənzən. U dàn tun, sə ba gu Betələhemə də kɔ lɔv nii bisɪmabarɪ tɛ mama, ba nə yí bɪna bələ də ba tɛ, ba nə tɛ wá yí. Erodə fwa kɔ nɛtɔ, ndə ɔ nə nì yənu tián tɛ nii nə.

¹⁷ Mə kɔ twá nɛtɔ, Yɪ nii *sùsùnù Zweremi sugɔ tɛ nii ma sú. U swìn, ɔ wú: ¹⁸ «Ba nì bubwiə Rama tiv wa, kwirə də zura. Kɔ yɪ bisíná tɛ nuu Raselə nə

kwi v bisíná nè, yá v ga ba sèe, sè ba kòrì wá, ba kuù nè tèlé luv wa yiri».

*Zwuzefè-ba pìi ba nan Ezwipètè luv
(Likè 2.39-40)*

¹⁹ Ku kwa nè, Erodè tìga. Yá *Yuu-Tiu *malika twi Zwuzefè con v pandwía wa *Ezwipètè luv wa, ka swìn v con, ka wú: ²⁰ «Zàn, n tì bisúmaa tè dè v nuu n ja va *Yizèrayelè luv. Lià tè, ba yà nè pìà, sè ba li bisúmaa tè mu tè, ba tìga».

²¹ Zwuzefè ma zàn, v tì bisúmaa tè dè v nuu v ja va Yizèrayelè luv. ²² Fèn jun wá, sè v jèñ Zwide nagwanaa wa, v nè nì dè, Arəkelayisè nè jèé v nyina *Erodè padau tè yuu wa yiri. Yá Yu kwè Zwuzefè v pandwía wa, dè v vèli Galile nagwanaa. ²³ U vèli v jèñ tiv don nè, ba nè bonjè <*Nazaretè>. Mè ku twá nètu Yu nii *sùsùnà tè sugv tè nii ma sú, ba swìn Zwezi yoo, ba wú: «Ba wá bon wá Nazaretè tíu».

3

Zwan-Batisè kàrà tè yoo

(Marəkè 1.1-8; Likè 3.1-18; Zwan 1.19-28; Tutunan 19.4)

¹ Máná don wa, bæ don yin lá, v yiri nè yi *Zwan-Batisè. Ku bæ tètè twi v nan Zwide kasoo lanworu tè wa, v kàrì Yu yoo, v biri lià nè. ² U yà swìn, v wú: «Máná bwèlè, sè Yu dé v pàrì tè lià mama yuu wa. Ku mù nè pin, á vèvèrè á kwa, á ma sá á cuna!» ³ Mè Zwan-Batisè yoo nè Yu nii *sùsùnù *Ezayi yà swìn Yu sagi tè wa, v wú:

«Ku yi bæ nè hubwi kasoo lanworu wa, v wú: <Á kwìán *Yuu-Tiu cwèjè tè, sè á cèe v cwəmuntè tè, sè tè ya mənə mənə>».

⁴ Zwan yà zua nyuguma kuran gànù, v ga vwa tànù voru v tàná* nè. U yà dé jèrən dè turan. ⁵ Ku nè zigi *Zwerizalemè, ku ja va Zwide nagwanaa, ku va ku kɪkari Zwurəden muna tè nii mama, lià yà twi v con. ⁶ Ba dān swìn ba cuna tè, ba biri Zwan, yá v ga ziga lá v li ba Zwurəden muna tè wa, ku twá dè Yu yiri.

⁷ Zwan-Batisè nè ni *Farizian-ba dè *Sadistan-ba dè, ba nè twi zənzən v con, sè v lə ba dè níá tè wa, v swìn ba con, v wú: «Á mù dəkwa dwíi-ba! Wàà nè biri aba dè, á wàá á dəri á jén Yu lɪŋa tè yáá nè, tè nè biàn? ⁸ Ku nè yi nètu, sè á twá á tutunan nè, á ma biri dè, á vèvəri á kwa á ma sá á cuna. ⁹ Á jè cigá, sè á swìn dè, *Abərahame yi á nɪbɛɛ, yá ku ciɪ tè wà yí. Á mù nè swìn ku á con dè, Yu wàá kapana tè tè v lwàní, v pin tè jì Abərahame nián. ¹⁰ Nè wàá ku nètu tè nè tì, nè ma maŋa ndə dəri nè manwaru ku wulə tián dəkuren nè. Tiv tè mama, ku bia nè ba ywán, ba wá goŋi ku, ba kə mən nè. ¹¹ Á mù li aba níá wa, sè ku ma biri dè, á wulə á vèvəri á kwa, sè á ma sá á cuna. Yá liù don, v diàn nè dáá, tè doni nè, wà pú à kwa v bà. Á jun mùrì, sè à tì v nɛɛ natura, à ja pú v kwa. U mù nè wá lə aba Yu-*Siŋu dè mən wa. ¹² U jə v wocəri fiyau v jìàn wa, v kwɛn v cəri v wobɪa tè, v pwèe tè dè wopulə tè, v li duən wa. U pèe wobɪa tè, v kə v pulu wa, v ga surɪ wosanan tè mən wa, tè nè ba dənɪ».

Zwan-Batisè ləgə Zwezi níá wa

(Marəkè 1.9-11; Likè 3.21-22; Zwan 1.32-34)

¹³ Zwezi dān ma nan Galile nagwanaa, v bà *Zwan-Batisè con Zwurəden muna tè nii nè, sè Zwan lə wá níá wa, ku twá dè Yu yiri. ¹⁴ Yá Zwan yà ba pìà, sè v sèe, v swìn, v wú: «Á mù nè mɛ, sè n lə nè níá tè wa, mè ku nè n mù nè pìi n bà à con?» ¹⁵ Zwezi ma le wá, v wú: «Yá, sè ku ya nètu síún nè, ku nè mɛ, sè nè tun won tè mama, ku nè zìen ku pa Yu nè yiri». Zwan dān ma sèe.

¹⁶ Yá máná tè, v nè ləgə Zwezi níá tè wa, v nan v zwèe, dè nèn, lanworu nè ku sùrí, Zwezi ga na Yu-*Siŋu tè, ku cwi v yuu wa ndə gunpwənə nè. ¹⁷ Yá kori dān ga nan Yu sàñ nè, ku wú: «U tè yi à biswənə tè, v nè poli à pùé».

* 3:4 3.4 Mè nètu nè, Yu nii sùsùnà tè yà zwɪ tanan ganan dè ba vwe tanan vwərən ba tàná nè.

4

Sitana dódén Zwezi

(*Marəkə 1.12-13; Likə 4.1-13; Ebərə-ba 4.15*)

¹ Yı-*Sıju tē dān ma ja Zwezi, ku ja va kasoo lanworu wa, sē *Sitana dódén, sē v yigu wá, v pa v tun yokokwıon. ² U vwə nii dıan sapwilə, yıcau də tıtın, yá niən dān jın wá. ³ Sitana ma boli v nii, v swın v con, v wú: «Də n nə yı Yı-Biu cígá mama, sē n pa nii, sē kapana tē tē jı wodıu». ⁴ Zwezi ma le wá, v wú: «Ku púpúnı Yı sagı tē wa, ku wú:

«Ku tà wodıu cıci nə wáá mı ku pın liú nə. Ku yı sugv tē də mama, ku nə naıa Yı nii, nə pın mı liú nə.»

⁵ Sitana dān ma ja wá, v va tıv* tē, ku nə yı Yı nyiən tē wa, v tın *Zwifə-ba Yı *diè tē yuu wa, ⁶ v ga swın v con, v wú: «Ku púpúnı Yı sagı tē wa, ku wú:

«Ku tē, ku nə yı n yoo, Yı wá pa nii v *malıke nə, sē tē tı mú tē jıàn wa, n naa dān ká mà kapan nə».

Ku mù yıı nə, n nə yı Yı-Biu cígá mama, sē n fan n tı tıa». ⁷ Zwezi ma le wá, v wú: «Ku kúv púpúnı Yı sagı tē wa, ku wú:

«N wà mē, sē n dódén, sē n yigu n *Yuu-Tıu tē, v nə yı Yı, n pa v tun yokokwıon.»

⁸ Sitana ma kúv ja wá, v dı paan nədarv nədarv yuu wa, v ga pa v ywān v na lıv pàrı də tē zəni tē mama. ⁹ U ga swın v con, v wú: «À wá pa mú wiən tē tē mama, də n nə tıa à yáá con, n pa nə dun». ¹⁰ Zwezi ma le wá, v wú: «Kèén lá nə, Sitana! Ku púpúnı Yı sagı tē wa, ku wú:

«Pa dun n Yuu-Tıu nə, v nə yı n Yı, sē n dān ká tın won don, də ku nə tà ku tē cıci, v nə swə.»

¹¹ Sitana dān ma yá Zwezi, malıke ga fàrú tē yı Zwezi yıra, tē tııa tē pın wá.

Zwezi wulə v tutııı tē wa Galile nagwanaa tē wa
(*Marəkə 1.14-15; Likə 4.14-15*)

¹² Zwezi twı v nı máıá don wa də, ba ken Zwan bān diè wa. Ku mù nə pın, v

zàn v va Galile nagwanaa wa. ¹³ U nan *Nazaretə, v va v jèé Kapərənayımə nə, ku nə bwələ Galile mınaa tē nii Zabılın də Nefətali nagwanəe tē wa. ¹⁴ U tun ku nətv tē, sē Yı nii *sùsùnù *Ezayı sugv tē nii ma sú, ndə v nə swın, v wú:

¹⁵⁻¹⁶ «Ba mù là təntə, ba yà nə jèé yikunu wa Zabılın də Nefətali nagwanəe tē wa, tē nə wulə mınaa tē cwəıə tē vān nə, də Zwurəden mınaa tē kwa con, də ba tē, ba nə wulə Galile nagwanaa tē wa, ku nə yı là tē, ba nə tà *Zwifə-ba, bwálı, dān nı ponı nəfarv. Ponı nan ba là təntə nə, ba yà nə jèé ku yikunu lıv nii† tē wa, ku nə yı tıan bwálı».

¹⁷ Ku mù máıá təntə wa nə, Zwezi zàn v wulə v kàrı, v wú: «Máıá bwələ, sē Yı dé v pàrı tē là mama yuu wa. Ku mù nə pın, á vəvərə á kwa, á ma sá á cına!»

Zwezi bon fəlijana banıa

(*Marəkə 1.16-20; Likə 5.1-11*)

¹⁸ Zwezi nə wulə Galile mınaa tē nii nə, v vəli, v nı nubıa bələ, ba nə yı fəlijana. Ku mù nə yı Simon tē, ba nə boıə Pıyerə, də v nubıu Andəre. Ba dān yá wulə ba dıı ba fələ gègèlù mınaa tē wa, ba ma janı fələ. ¹⁹ Zwezi ma swın ba con, v wú: «Á bıàn á twá à nə, à dān wá pa, á pıà là, sē ba twá à mù Zwezi nə».

²⁰ Lala də ba dııv ba fələ gègèlən tē lá, ba ga twá v nə. ²¹ U kèén lá, v va yáá mancın, də v na là bələ duən də, ba nə yı nubıa. Ku mù nə yı Zwakə də Zwan, ba nə yı Zebede bıa. Ba də ba nyına Zebede yá wulə níá yuu bori wa, ba kwen ba fələ gègèlən. Zwezi ma bon ba. ²² Lala də, ba də kúv yá ba níá yuu bori tē də ba nyına tē, ba ga twá v nə.

²³ Ku kwa nə, Zwezi jıru Galile nagwanaa tē mama wa, v ma kàrı *Zwifə-ba *jéré dii tē wa. U dān swın sıywáııú tē, v bırı də, Yı wá dé v pàrı tē là mama yuu wa. Yá v ga zwèe yayıran mama, v ga pın yazurə ba tē nə, ba nandaran nə wà ce. ²⁴ U yıı nan Siri lıv nii tē mama wa. Ba dān ga ja là tē mama, ba

* 4:5 4.5 Ku yı *Zwerızalemə yoo nə ku swın. † 4:15-16 4.15-16 Là tē mama, ba yà nə wulə tē nagwanəe təsntə wa, yá yı ndə ba wulə yikunu wa, ba yà nə yəri Yı yoo yıı. Zwezi nə vəli ba con, v súrı ba yá, v pa ba lıarı Yı.

nə dé càn, ba twi v con. Ku mù nə yi là tə, yayıran yiri mama nə jə, də là tə, *zinə nə jə, də ba tə, ba nə twi kwaran, də gwanı. Zwezi dān ga zwèe ba mama yayıran tə. ²⁵ Laluv nan Galile nagwanaa wa, də Tian Fugə nagwanaa tə wa, də Zwide nagwanaa wa, də *Zwerizalemə wa, də Zwurəden muna tə vān don nə, ku bà, ku twá v nə.

5

Zwezi kàrà paan yuu wa

¹ Ku májá tə wa, Zwezi ni laluv. U dān ma di v jèé paan yuu wa. U karbia tə fāru ba yí v yira. ² Yá v dān wulə v twá yìen tə tə nə, v ma kàrì ba.

Pupwən là yoo (Likə 6.20-26)

- ³ Zwezi swìn, v wú: «Pupwən là nə yi là tə, ba nə yèé də, ba yi zura Yu yáá con, Yu pàrì tə nə yi ba mù nyiən yırı!
- ⁴ Pupwən là nə yi là tə, ba nə yi pucvni là, Yu nə wá zùrì ba bicanı yırı!
- ⁵ Pupwən là nə yi là tə, ba nə yi pubwanv tián, ba nə wá tını luv yırı!
- ⁶ Pupwən là nə yi là tə, ka tvn Yu fıra nə yi ndə wodiu nə, ku niən nə jə ba, ku ga yi ndə níá nə, ku nanyvni nə jə ba, ba mù là təntə yira nə wá zùrì yırı!
- ⁷ Pupwən là nə yi là tə, ba nə dəri læzwənə yinəgə zənzən, Yu nə wá dəri ba də yinəgə zənzən yırı!
- ⁸ Pupwən là nə yi là tə, ba nə yi bıcapon là, ba nə wá na Yu də ba yía yırı!
- ⁹ Pupwən là nə yi là tə, ba nə pià, sə nımarv ya lá, Yu nə wá ja ba v bon v bıa yırı!
- ¹⁰ Pupwən là nə yi là tə, ba nə twá Yu cígá tə nə, ku pa ba dé càn, Yu pàrì tə nə yi ba mù nyiən yırı!
- ¹¹ Á yana pupwən wa, májá tə wa, ba nə tvn aba, ba nə ken aba càn wa, ba nə swìn kunkvni yolwan yiri mama, ba pın aba, à mù yırı. ¹² Á pıan á sú də pupwən, á ŋwírán nə dáá, tə dānì aba Yu con yırı.

Yu nii *sùsùnà tə, ba nə yın á yáá, mə nətı nə ba ken ba càn wa».

Zwezi karbia tə ya ndə nakwan nə (Marəkə 9.50; Likə 14.34-35)

¹³ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á yi ndə nakwan nə luv wa, sə ku ma ya ywánı. Yá nakwan nyaŋa nə nan, bèeèe nə ba kúv wá fwa, sə ka ma ja nii? Ka kúv ba funə jə, də ku nə tà, ba wá dıı ka kàrá wa, sə là niŋı ba kèen».

Zwezi karbia tə yi ndə poni nə (1 Pıyerə 2.9-12)

¹⁴ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á yi ndə poni nə luv wa. Ba nə lwè tiv paan yuu wa, ku tiv tə wàrì ku sègə.

¹⁵ Ba bá svrv cànú, ba ti, ba sègə cənbo dən. Ku yi ba yáá ti ku ba zıgı canzılv yuu, sə ku poni pırv ba tə mama, ba nə wulə diè tə wa. ¹⁶ Mə nətı nə á poni tə me, sə ku pəpəli læzoni yáá con. Ku me, sə ba na á zəni tə, á nə fwa, sə ba ma pa dun á nyına Yu tə nə, v nə wulə Yu *sán nə».

Yu nii tə, v nə pın Moyizə nə, yuu wa kàrà (Romə tián 8.3-4; Likə 24.44)

¹⁷ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á dānà ká bın də, à yi à twi, sə à pa Yu *nii tə, v nə pın *Moyizə nə tə, də Yu nii *sùsùnà tə kàrà tə jén. Ku tà à twi, sə à pa tə jén, ku yi à twi, sə à pa tə cígá. ¹⁸ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Májá tə mama, lanworu də tia tə me nə wá yà lá, Yu nii tə, v nə pın Moyizə nə, tə wa yobiə də tətə wàrì ka lı, halı ka nə swə ka yi nəmənbiə nətı mama, ku ja vələ tə nii ka sú. ¹⁹ Ku mù nə pın, liù tə mama, v nə pın Yu nii təntə wa yobiə də tətə jén, v ga kwè là duən, sə ba fwa ndə v nə, v mù liù təntə wá jı talıkwá liù Yu *sán nə. Yá liù tə, v nə twá tə nii nə, v ga swìn, sə ba sèe tə nii, ku tíu tə wá yà læzwənfaru Yu sán nə. ²⁰ Ku mù nə pın, á nə ba Yu cígá tə nə twá, á doni *Zwifə-ba Yu nii *yənu tián tə də *Farızıan-ba, á bá zv Yu pàrì tə wa, abada».

Zwezi kàrì lıŋa yoo (Likə 12.57-59; 1 Zwan 3.15)

21 Zwezi kúò swìn, v wú: «Á nì dè, ba swìn n̄bara-ba tē con* n̄, ba wú: <N wà mē, sē n gū liù. Liù tē, v n̄ gūa liù, ku mē, sē ba b̄r̄r̄ v b̄r̄à, sē ba cùgù wá.>

22 Yá à mù swìn ku á con: Liù mama l̄ṅa n̄ zàn v nubiū yuu wa, ku mē, sē ba b̄r̄r̄ v b̄r̄à, sē ba cùgù wá. Dè liù n̄ twìn v don, v wú: <N yī lakukw̄iun>, v mē, sē ba b̄r̄r̄ v b̄r̄à *Zwif̄a-ba yun tián, ba n̄ b̄r̄r̄ *b̄r̄à tē, yáá con. Dè liù n̄ wú v don <yuu t̄l̄é>, v mē, sē v va m̄n diè wa.

23 M̄ ku mù n̄ p̄n, n̄ n̄ pià, sē n̄ fwa n̄ *jon̄i Zwif̄a-ba Yū *diè wa, n̄ ga b̄n̄ d̄, n̄ nubiū z̄ga n̄ n̄, 24 n̄ mē, sē n̄ yá n̄ jon̄i tē Yū diè tē wa, n̄ ga va n̄ d̄ n̄ nubiū tē k̄ dūn̄ n̄. Ku kwa n̄, n̄ d̄n̄ wáá n̄ twi, n̄ fwa n̄ jon̄i tē.

25 K̄ cígá, sē n̄ mù d̄ n̄ j̄ar̄ don k̄ dūn̄ yuu, m̄n̄á tē wa, á n̄ wul̄e cw̄ṅṅ wa, á ma v̄li lià tē n̄ b̄r̄r̄ b̄r̄à yáá con, sē v̄ d̄n̄ ká k̄ m̄ ba j̄àn wa. Ku d̄n̄ ká yá tal̄kwa ku pa m̄, d̄ ba n̄ wá k̄ m̄ b̄n̄ diè n̄c̄ra j̄àn wa, sē ba k̄ m̄ b̄n̄ diè wa. 26 Cígá mama, à mù n̄ swìn ku n̄ con: N̄ bá nan̄ ka b̄n̄ diè t̄nt̄e wa, d̄ n̄ wá ku j̄ṅi t̄nt̄e tal̄kwa dar̄s̄i mama ṅw̄in n̄ zw̄èe».

*Zwezi kàr̄i ka cwàr̄i yuu wa
(Mar̄k̄e 9.43-48)*

27 Zwezi kúò swìn, v wú: «Á nì dè, ba swìn, ba wú: <N wà mē, sē n̄ cwàr̄i>. 28 Yá à mù swìn ku á con n̄ d̄: B̄e mama n̄ wá yw̄án kan, v̄ f̄ra ga z̄ wá, v̄ mù b̄e t̄nt̄e dí yáá v̄ cwàr̄i d̄ ku kan tē v̄ waa con. 29 Ku n̄ yī, ku wá twá n̄ j̄z̄en̄ yī n̄, n̄ ma t̄n̄ c̄na, ku mē, sē n̄ vuru ku n̄ d̄ḡv̄ ȳṅv̄n̄i d̄ m̄. Ku kukwa ku pa m̄, d̄ n̄ n̄ z̄va Yū *s̄án̄ tē wa d̄ yī n̄d̄v̄, ku doni d̄, n̄ n̄ z̄va m̄n̄ diè d̄ n̄ yira tē mama. 30 D̄ ku n̄ kúò wá twá n̄ j̄z̄en̄ n̄, sē n̄ ma t̄n̄ c̄na, sē n̄ gw̄ṅṅ ku n̄ d̄ḡv̄ ȳṅv̄n̄i d̄ m̄. Ku kukwa ku pa m̄, d̄ n̄ n̄ z̄va Yū s̄án̄ tē wa d̄ j̄kuku ku doni d̄, n̄ n̄ z̄va m̄n̄ diè d̄ n̄ yira tē mama».

* 5:21 5.21 Yū saḡi tē wa, ku yoo t̄nt̄e p̄p̄ún̄i Yū *n̄ii tē wa, v̄ n̄ p̄n̄ *Moyiz̄e n̄. † 5:33 5.33 Yū saḡi tē wa, ku yoo t̄nt̄e p̄p̄ún̄i Yū *n̄ii tē wa. ‡ 5:35 5.35 P̄iú n̄f̄ar̄v̄ t̄nt̄e n̄ yī Yū. § 5:41 5.41 Ku yoo t̄nt̄e yī, *Rom̄e-ba p̄mana tē d̄ ba yun tián n̄ j̄e n̄ii, sē ba kál̄i *Zwif̄a-ba liù, ba pa v̄ b̄r̄i ba cw̄ṅṅ, n̄ à ȳé sē v̄ z̄in ba z̄la.

*Zwezi kàr̄i ka d̄ḡv̄ kana yoo
(Matie 19.9; Mar̄k̄e 10.2-12; Lik̄e 16.18)*

31 Zwezi kúò swìn, v wú: «Ku tē swìn, ku s̄ur̄i lá: <Liù tē, v̄ n̄ d̄ḡv̄ v̄ kan, v̄ mē, sē v̄ pa wá v̄ d̄ḡv̄ tē saḡi.> 32 Yá à mù d̄n̄ swìn ku á con: B̄e tē, v̄ n̄ d̄ḡv̄ v̄ kan, ku ga tà v̄ cwàr̄i, ku p̄n̄ cw̄ṅṅ, sē kan tē fwa kacwan, d̄ v̄ n̄ swe b̄e don n̄. Yá liù tē, v̄ n̄ t̄i kan, b̄e don n̄ d̄ḡv̄, v̄ d̄ t̄t̄e cwàr̄i d̄ ku kan tē».

*Zwezi kàr̄i ka dù d̄ur̄e yoo
(Matie 12.36; 23.16-22; Zwak̄e 5.12)*

33 Zwezi kúò swìn, v wú: «Á nì dè, ba swìn n̄bara-ba tē con† n̄, ba wú: <N wà mē, sē n̄ dù d̄ won tē, n̄ n̄ ȳé d̄, n̄ bá fwa. D̄ n̄ n̄ dū, n̄ wá mē, sē n̄ kw̄ián n̄ nii *Yuu-Tiu yáá con.> 34 Yá à mù d̄n̄ swìn á con d̄, á wá mē, sē á dù. Á d̄n̄ ká t̄i lanworu tē á ma dù, ku n̄ yī Yū padav̄ tē yiri. 35 Á d̄n̄ ká t̄i t̄ia tē á ma dù, ku n̄ yī Yū n̄ tun̄ v̄ n̄e lá yiri. Á d̄n̄ ká t̄i *Zwerizalem̄e yiri á ma dù, ku mù n̄ n̄ yī piú n̄f̄ar̄v̄ t̄e t̄v̄ yiri. 36 D̄n̄ ká dù n̄ k̄ n̄ tián̄ yuu wa, n̄ n̄ wàr̄i n̄ yukuv̄ n̄d̄v̄ t̄t̄e, n̄ pa ka p̄r̄i, n̄ à ȳé ka beri tē yiri. 37 Á n̄ mē, sē á swián̄ nd̄e awo, á swìn̄ nd̄e awo. Á n̄ kúò mē, sē á swián̄̄ nd̄e on̄ on̄, á swìn̄̄ nd̄e on̄ on̄. Á n̄ s̄ur̄i yoo don lá, ku yī ku nan̄ *S̄itana».

*Zwezi kàr̄i ka b̄v̄li dūn̄ n̄e yoo
(Lik̄e 6.27-36)*

38 Zwezi kúò swìn, v wú: «Á nì dè, ba swìn, ba wú: <D̄ liù n̄ lá n̄ yī, sē n̄ d̄ lá v̄ yī. D̄ liù n̄ k̄n̄ n̄ yeli, sē n̄ d̄ k̄n̄ v̄ yeli.> 39 Yá à mù d̄n̄ wú: Á d̄n̄ ká z̄iḡi wulwanyina tē n̄. D̄ liù n̄ mà n̄ j̄z̄en̄ p̄para n̄, sē n̄ v̄v̄eri n̄ j̄gw̄īe nyīen̄ tē, d̄ n̄ pa v̄ mà ku n̄. 40 D̄ liù n̄ pià, sē v̄ pa ba b̄r̄r̄ n̄ b̄r̄à, sē v̄ ma jon̄ n̄ ḡn̄v̄, yá ku tíú, sē v̄ jon̄ n̄ gas̄o d̄. 41 D̄ liù kál̄ú m̄, sē n̄ ja wá n̄ va kilom̄et̄er̄e n̄d̄v̄§, sē n̄ ja wá n̄ va kilom̄et̄er̄e b̄el̄e. 42 Pa liù tē n̄, v̄ n̄ lòr̄i won n̄ con. D̄n̄ ká v̄i, sē n̄ j̄ṅa liù tē, v̄ n̄ pià, sē v̄ j̄ṅa won n̄ con».

Ka sóni dɔŋa kàrà
(*Likə 6.27-28, 32-36; Romə tián 12.17-21*)

⁴³ Zwezi kúù swìn, ɔ wú: «Á nì də, ba swìn, ba wú: <N mɛ, sɛ n sóni n yira liù tɛ, n ga zigi n dɔŋɔ nɛ>. ⁴⁴ Yá à mù dàñ swìn á con, à wú: Á swənə á dɔŋa, á ga lòrì Yɪ á pa ba tɛ nɛ, ba nɛ keni aba càn wa. ⁴⁵ Kɔ nɛtɔ nɛ wá pa, á wàní á ya á nyina Yɪ tɛ, ɔ nɛ wulə Yɪ *sàñ nɛ, bɪa. Kɔ yɪ cígá, ɔ mù Yɪ tɛ nɛ pɪn yɪcav pɛn wɔlwanyina dɛ pubwanɔ tián mama yuu wa. ɔ pa dwà nì ba tɛ yuu wa, ba nɛ yɪ cígá tián, dɛ ba tɛ, ba nɛ yɪ kɔnkɔn yìèn tián yuu wa. ⁴⁶ Dɛ kɔ nɛ yɪ ba tɛ, ba nɛ swə aba cɪcɪ nɛ á swə, kɔ ba ŋwírán jɛ, á nɛ mɛ, sɛ á dàñ Yɪ con. Lanpolina tɛtɛ dɛ fwa kɔ nɛtɔ. ⁴⁷ Dɛ á nɛ jùnì ba tɛ nɛ yɪ á nubia *Kərisə yɪrɪ cɪcɪ, kɔ nɛtɔ ba liù mama gwári. Ba tɛ, ba nɛ yèrì Yɪ tɛtɛ, dɛ fwa kɔ nɛtɔ tɛ. ⁴⁸ Á mɛ, sɛ á ya lià tɛ, á yoo mama nɛ zìèn, ndə á nyina Yɪ tɛ nɛ wulə Yɪ sàñ nɛ, yoo mama nɛ zìèn nɛtɔ».

6

Zwezi kàrì ka pa won zɔra nɛ yoo
(*Likə 12.1-2; Kolosə tián 3.23-24*)

¹ Zwezi kúù swìn, ɔ wú: «Á cɪa á tián nɛ, sɛ á dàñ ká tɔn á cígá yìèn tɛ ləzoni mama yáá con, sɛ lià mama na aba. Dɛ á nɛ fwa kɔ nɛtɔ, á bá na ŋwírán á nyina Yɪ tɛ con, ɔ nɛ wulə Yɪ *sàñ nɛ.

² Dɛ n nɛ pìà, sɛ n pa ylori won, dàñ ká fwa zuzugu, sɛ kɔ pa lià mama yíá ya n yuu wa, ndə níó bələ tián tɛ nɛ fwa nɛtɔ *Zwifə-ba *jéré dii tɛ wa, dɛ conji yuu. Mə ba fwa nɛtɔ, sɛ ləzoni ma pa ba dun. Cígá mama, à mù nɛ swìn kɔ á con: Ba lià tɛntɛ dí yáá ba na ba ŋwírán, ba zwèe. ³ Dɛ n dàñ nɛ pìà, sɛ n pa ylori won, fwa ndə n jigwiə tɛ wà mɛ, sɛ ka lwarɪ won tɛ, n jɪzən tɛ nɛ fwa. ⁴ Pa, sɛ ylori won tɛntɛ, n nɛ pɪn, ya yosəgu n mù dɛ n nyina Yɪ cɪcɪ pwərə wa. Yá n nyina Yɪ tɛ, ɔ nɛ nɪ kɔ tɛ, n nɛ sègè n fwa tɛ, wá pa n ŋwírán».

Zwezi kàrì yijɔni yoo
(*Matie 18.21-35; Likə 11.2-4*)

⁵ Zwezi kúù swìn, ɔ wú: «Mánjá tɛ wa, á nɛ jùnì Yɪ, á dàñ ká ya ndə níó bələ tián tɛ nɛ, ba nɛ swə, sɛ ba zàn ba zigi yɪ nɛ *Zwifə-ba *jéré dii tɛ wa, dɛ conji yuu, ba jɔn Yɪ, sɛ lià mama na ba. Cígá mama, à mù nɛ swìn kɔ á con: Ba dí yáá ba na ba ŋwírán, ba zwèe. ⁶ N mù dàñ nɛ pìà, sɛ n jɔn Yɪ, zɔ n dəyaa wa, n pɪn n mimii, n ga jɔn n nyina Yɪ tɛ, ɔ nɛ wulə kɔ yisəgə bwálí tɛntɛ wa. Yá n nyina Yɪ tɛ, ɔ nɛ nɪ kɔ tɛ, n nɛ sègè n fwa tɛ, wá pa n ŋwírán.

⁷ Dɛ á nɛ jùnì Yɪ, mánjá tɛ wa, á dàñ ká pa á níó sùrán tɛ doni jɔn, ndə ba tɛ nɛ, ba nɛ yèrì Yɪ. Ba mù nɛ buŋa dɛ, ba níó sùrán ka bwé dɛ ka bwé nɛ wá pa, sɛ Yɪ le ba. ⁸ Á dàñ ká ya ndə ba nɛ, á nyina Yɪ tɛ nɛ dí yáá ɔ yèé kɔ tɛ, kɔ nɛ mɛ dɛ aba, dɛ á tɛ wà kɔ lòrì ɔ con tɛ yɪrɪ. ⁹ Á nɛŋə, á nɛ mɛ, sɛ á jɔn Yɪ nɛtɔ: Nɛ nyina Yɪ tɛ, n nɛ wulə Yɪ *sàñ nɛ! N yɪrɪ mɛ dɛ dun. ¹⁰ Bàá, n dé n pàrì tɛ tia yuu wa. N fira tɛ mɛ, sɛ kɔ tɔn tia yuu wa, ndə Yɪ sàñ nɛ. ¹¹ Pa nɛba nɛ zèn nii wodiu, kɔ nɛ mɛ nɛba. ¹² Kwɛn nɛ cuna, n li nɛ mù dɛ n mù pwərə wa, ndə nɛ dɛ nɛ kwɛn lwanɪ tɛ, lià nɛ tɔn nɛ yira, nɛ li nɛ mù dɛ ba pwərə wa. ¹³ N dàñ jɔn nɛba kɔ tɛ wa, kɔ nɛ lwara*. Dàn ká pa yoo yí nɛba, kɔ nɛ wá yigu nɛba, kɔ kɛ yokɔkwɪɔn wa. [N mù nɛ ti pàrì, dɛ diàn, dɛ dun, tɛ nɛ ba zwèe abada. Amɪna!]

¹⁴ Á nyina Yɪ tɛ, ɔ nɛ wulə Yɪ sàñ nɛ, ɔ wá kwɛn á cuna ɔ li á mù dɛ wá pwərə wa, dɛ á dɛ nɛ kwɛn ba tɛ, ba nɛ cùgù á nɛ, cuna á li á mù dɛ ba pwərə wa. ¹⁵ Yá á nɛ vɪga, sɛ á kwɛn ba cuna tɛ, á li á mù dɛ ba pwərə wa, á nyina Yɪ dɛ bá kwɛn á cuna tɛ ɔ li á mù dɛ wá pwərə wa».

Zwezi kàrì nivori yoo

¹⁶ Zwezi kúù swìn, ɔ wú: «Mánjá tɛ wa, á nɛ vwə á nii, á dàñ ká cùgù á yáá, ndə

* 6:13 6.13 Yɪ saga duən wa bwálí kɔ tɛ wa, kɔ yɪ: jɔn nɛba *Sitana jɔn wa.

nié bələ tíán tē nē. Ba mù yáá lwàán ba yéé, sē là mama yēni dē, ba vwē ba níé. Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Ba dí yáá ba na ba ḡwírán, ku zwēe. ¹⁷ Yá n mù, máḡá tē wa, n nē vwē n nii, sē n pùlì n yáá, n ga zàḡá n yuu, ¹⁸ sē là dàn ká yēni dē, n vwē n nii, dē ku nē tà n nyina Yü cici, v nē wulē ku yisēgē bwálí tēntē wa. Yá n nyina Yü tē, v nē ni ku tē, n nē sēgē n fwa tē, wá pa n ḡwírán».

Jijē yoo

(Likē 12.33-34; 1 Timote 6.9-10)

¹⁹ Zwezi kúù swìn, v wú: «Á dànà ká pa tia ka tē yuu wa wiēn tē, tē kwēnē nē dáá, ka pià nē ja á bian nē. Wiēn tēntē mama wá zwēe, ndē kwìù nē dí tē, ndē lugu nē sìnì ku pù nē. Njwina dē wáá tē ba zwì ba ḡwìn diè tē wa. ²⁰ Á pià jijē tē, ku nē wulē Yü con, á tún á tíán nē, ku mù nē kwìù wàrì ku dé, ku ga ba sìnì ndē lugu nē ku pù. Njwina dē wàrì ku ba zwì ba ḡwìn Yü *sàñ tē wa. ²¹ N wiēn tē, tē kwēnē nē dáá, tē wulē lá nē, n waa dē yáá ya lá».

Ləzwənə yíá nē yí v cànú

(Likē 11.34-36)

²² Zwezi kúù swìn, v wú: «Ləzwənə yíá tē ya ndē n yira cànú nē. Dē n yíá tē nē zure, n yira tē mama yáá pìrì dē poni. ²³ Yá dē n yíá tē nē ba zìen, n yira tē mama yáá ya yikunu wa. Dē n poni tēntē, ku nē wulē n yira wa, nē yí yikunu, tē yikunu tē yiri lwara».

Á jələ́ Yü yuu wa

(Likē 16.13; 12.22-31)

²⁴ Zwezi kúù swìn, v wú: «Lìù tələ́, v nē wáá v tḡḡa, v pìn yun tíán bələ nē. V nē fwa ku, v wá sóní v don, v ga dún v don tē. V wá sēe v don nii, v ga v v don nii. Á wàrì á twá duən, á tḡḡa á pìn Yü dē tia yuu jijē nē. ²⁵ Ku mù nē pìn, à wú: Á dànà ká pa, á mü tē twara ja aba, dē ku tē, á nē wá dé, nē à yèé á nē wá nyu, nē à yèé dē ku tē, á nē wá zú á yira nē. Á mü tē jē funē ku doni wodiu. Yá á yira tē dē jē funē tē doni gànù. ²⁶ Á ywàḡá zēnbii, tē nē pēri yü nē! Tē ba dwì, tē ga ba ce, tē ba pēe, tē keni təkələ wa. Yá á nyina

Yü tē, v nē wulē Yü *sàñ nē, pìn tē nii wodiu. Á ba zēnbii kəkwa zēnzēn, naaa? ²⁷ Á wá twara tē, v nē jē nē wáá v mü tē, ku tēni mancìn tētē?

²⁸ Bēēēe dàn nē pìn, á pa gànù twara jē aba? Á ywàḡá á jōn kárí gapunē nē naḡa nētḡ, tē ba tḡḡa, tē ma ba gànù dē swì. ²⁹ Á mù nē swìn ku á con dē, piú *Salumun tētē dē v jijē tē mama, v wá gànù zwì, ku nē zìen ku doni tē gapunē tēntē nēdv dē. ³⁰ Yá Yü dàn nē ywàḡá tē mù gēe tēntē yuu, tē nē yí tḡḡ, dē á mù á nē ja funē zēnzēn á doni tē, v wá ywàñ á yuu nētē? Tē mù gav, tē nē wulē kárí wa zēn, wá kù, ba kē mēn wa jwian nē, Yü dàn wá zú aba dē ganan nētē. Á wá á waa ken à nē wuuu! ³¹ Á kúù dànà ká pa twara ja aba, dē ku tē, á nē wá dé, dē ku tē, á nē wá nyu, dē ku tē, á nē wá zú á yira nē. ³² Tē wiēn tēntē yí ba tē, ba nē yèrì Yü nē pià tē, ba ba sií. Yá á mù nyina Yü tē, v nē wulē Yü sàñ nē, yèé ku tē nē mē aba. ³³ Á kēnē diàn á dí yáá, á pià Yü pàrì tē dē v cígá tē, yá ku kwa nē, Yü wá pa aba tētē mama, tē nē mùrì aba. ³⁴ Á dànà ká pa twara ja aba dē jwian yoo, jwian nē wá ja ku yoo, ku ja bà yiri. Dün mama dē ku yoo!»

7

Á dànà ká b̀̀r̀̀ duən b̀̀r̀̀

(Likē 6.37-42)

¹ Zwezi kúù swìn, v wú: «Á dànà ká b̀̀r̀̀ duən b̀̀r̀̀, sē Yü dē dàn ká b̀̀r̀̀ á b̀̀r̀̀. ² Ba wá b̀̀r̀̀ á dē b̀̀r̀̀, ndē á nē b̀̀r̀̀ là tē duən b̀̀r̀̀ nētḡ. Won tē, á nē ja maḡa, á pìn là tē nē, ku mù nē Yü wá ja man, v pa á dē nē. ³ Bēēēe nē pìn, n ywàḡá gabiu tē, ku nē wulē n nubiu yii wa, yá n ga ba baḡa tē na, ka nē wulē n mù yii tē wa? ⁴ N dàn wá twá nētē, n ma swìn n nubiu con, n wú: <Yá, sē à lḡ gabiu tē n yii wa>, n ga jē baḡa tē n tētē yii tē wa? ⁵ Níé bələ tíú! Dí yáá, n lḡ baḡa tē n yii tē wa. Ku kwa nē, n yíá wá na lá zēni, sē n ma lḡ n nubiu tē yii gabiu tē.

⁶ Á dànà ká pa wiēn, tē nē ya Yü nyiēn, kukuri nē, sē tē ma pií tē dḡḡ aba. Á dànà

ká dılı á kana bian zanan twæren yáá nè, tæ nè wá nuja tæ, tæ kæ tæ næe dæn yiri».

Á jóná á nyina Yü
(Likè 11.5-13; 18.1-7)

⁷ Zwezi kúò swìn, v wú: «Á lwæra, yá ba wá pa aba! Á pià, yá á wá na! Á mà mimii nè, yá ba wá súrí, ba pa, á zv! ⁸ Liù mama nè lòrì, ba wá pa mú. Liù mama nè pià v wá na. Yá ba ga wá súrí, ba pa liù tæ nè, v nè mà mimii nè. ⁹ Á wàà nè wulæ lá, v nè wá sèe, v ti kapan v pa v biú nè, dæ v biú tæ nè lòrì wodiu v con? ¹⁰ Næ à yèé v wá pa wá dæn, dæ v nè lòrì wá feli? ¹¹ Á mù læzwænwulonyina-ba, á nè yèé ka pa wozænæ á bisíná nè, ku dæn wá yà nètæ ku pa á nyina Yü tæ nè, v nè wulæ Yü *sàñ nè, dæ á nè lòrì wá won? U mù dæn wá pa aba wiæn tæ, tæ nè zien tæ doni.

¹² Ku tæ, á nè pià, sè ba fwa á yira, á dæ fwa ku á duæn yira. Mæ nètü nè Yü *nii tæ, v nè pin *Moyizæ nè, saga tæ, dæ Yü nii *sùsùnà saga tæ, biri, sè ba fwa».

Mimii pipian
(Likè 13.23-28)

¹³⁻¹⁴ Zwezi kúò swìn, v wú: «Mimifaru wulæ, ku cwænæ nè wala, ku twagu nè yi mwálí mwálí. Yá ku ja aba, ku vèlæ jíún bwálí nè, lià zenzæn ga dáá ba nè twá ku. Mimii pipian dæ ga wulæ, ku cwænæ tæ twagu nè cà. Yá ku mù nè ja aba, ku vèli mü bwálí nè, ku nè ba zwèe Yü con. Yá lià ga ba dáá, ba nè twá ku. Á dæn twá mimii pipian tæ, á ma zv!»

Tiú bia nè biri, ku yiri nè yiri nètü
(Likè 6.43-45; 2 Timote 3.5-9; 2 Piyerè 2.1-3)

¹⁵ Zwezi kúò swìn, v wú: «Á cia á tiàn nè dæ kunkun sùsùnà-ba! Ba wá bà á con ndæ pee nè vèli pee con, yá ba ga yi ndæ buyuræn nyankwan nè, tæ nè wá ja pee tæ. ¹⁶ Á wá twá ba tutunæe nè, á ma lwarì ba. Ba ba lwe, nè à yèé kacan kwe casü yuu wa. ¹⁷ Tizænü yáá zin bizænæ. Yá tikukwün dæ yáá zin bia kükwünan. ¹⁸ Tizænü wàrì bia kükwünan ku zija, yá tikukwün dæ wàrì bia tæ nè zien, ku zija. ¹⁹ Tiú tæ mama, ku nè ba bia, tæ nè

zien zija yi, ba wá gwænæ ku, ba di mæn nè. ²⁰ Mæ nètü nè, á wá twá, á ma yèni lià tæ, ba nè yi kunkun sùsùnà tæ».

Á fwa ku tæ, á nè swìn!
(Likè 6.46; 13.25-27)

²¹ Zwezi kúò swìn, v wú: «Ku tà ba tæ mama, ba nè boænæ nè <*Yuu-Tiu, Yuu-Tiu> nè wá zv Yü pàrì tæ wa. Ku yi ba tæ ciçi, ba nè fwa à nyina Yü fira tæ, v nè wulæ Yü *sàñ nè. ²² Yü bùrà tæ diün nè wá yí, lià zenzæn wá swìn, ba wú: <Yuu-Tiu, Yuu-Tiu! Næ wà n yiri tæ, nè twá, nè ma swìn Yü nii sùràn, naaa? Næ wà n yiri tæ, nè twá, nè ma li *zinæ lià yuu wa, naaa? Næ wà n yiri tæ, nè twá, nè ma fwa yomilan, naaa?> ²³ Ku kwa nè, à dæn wá swìn dæ ba næpon næpon, à wú: <Á mù wá aba yèni, abada. Á vèlæ kwa à sèpuni nè, á mù yokukwünan-ba!> »

Più yuu diè dæ kasü yuu diè yoo
(Likè 6.47-49)

²⁴ Zwezi kúò swìn, v wú: «Ku mù nè pin, liù tæ mama, v nè cuga à sùràn tæ, v ga twá tæ nii nè, v wá yà ndæ wubunja tíú nè, v nè lwè v diè più yuu wa. ²⁵ Dwà næfarv nè twi, bun sú tæ palì. Dwà vuv næfarv tæ firv diè tæ, yá won mama wá ka fwa, ka dækuu nè ziga più tæ yuu wa yiri. ²⁶ Yá liù tæ, v nè cuga à sùràn tæ tæ, à nè swìn síún, v ga ba tæ nii nè twá, v wá yà ndæ læyigæ nè, v nè lwè v diè kasü yuu wa. ²⁷ Dwà næfarv nè twi, bun sú tæ palì. Dwà vuv næfarv ma fuli, ku zigi ka diè tæ nè, ka làn ka tv, bccc! Ka cügè míámíán».

²⁸ Máná tæ wa, Zwezi nè swìn tæ yìèn tæntæ, v zwèe, ku gwárí lià tæ zenzæn dæ ku kàrà tæntæ yiri. ²⁹ Ka dæ Yü nii *yènu tiàn tæ kàrì tæ nè tà nètü yiri. Zwezi kàrà tæ yà biri dæ, Yü nè ken diàn v juun wa, sè v swìn tæ sùràn tæntæ.

8

Zwezi zwèe bæ don dayan
(Marækè 1.40-45; Likè 5.12-16)

¹ Zwezi nan paan yuu, v cú. Yá lalüv dæn púé v kwa. ² Ku máná tæ wa, dæ nèñ dayarv don nè ku twi, v tv v yáá con, v ga wú: <*Yuu-Tiu, dæ n nè swè, n wàà n pin

à dayan* tē zwèe, sē à dē jì ləzwənzəŋu». ³ Zwezi ma te v jɪn v nə, v dwen v yira, v ga wú: «À swə, sē n dayan tē zwèe». Lala dē v dayan tē zwèe. ⁴ Zwezi ga swìn v con, v wú: «Ja n nii zəni! Dàn ká swìn ku liù con. N dān nə vèli, n bɪrɪ n tìàn *Zwifə-ba Yɪ *jonwanu tē. N dān ga pa wiən tē, v nə wá ja fwa *jonjɪ tē, ndə Yɪ *nii tē, v nə pɪn *Moyizə nə, nə bɪrɪ Yɪ sagɪ tē wa, sē dayaran pa, dē ba dayan tē nə zwèe. Ku mù nə wá bɪrɪ dē, n dayan tē cígá zwèe».

*Zwezi zwèe pamanu yuu tíu don
tutunbiu yayigu
(Likə 7.1-10)*

⁵ Mánjá tē wa, Zwezi nə zwɪ Kapərənayimə, *Romə-ba pamana bíi yuu tíu don twi, v lòrì wá sanɔ, ⁶ v wú: «*Yuu-Tiu, à tutunbiu tégé sán nə, v nandɛɛ tɪga, v ga dé càn zənzən». ⁷ Zwezi ma swìn, v wú: «À wá va, à zwèe v yayigu tē». ⁸ Pamana yuu tíu tē ma swìn, v wú: «Yuu-Tiu, à jɪn mùrì, sē n zv à diè wa. N dān pa nii cɪcɪ, yá à tutunbiu tē yayigu tē wá zwèe. ⁹ À dē tətə yɪ lià duən nə tɪ nə, à dē ga tɪ pamana duən. À nə swìn pamanu tē don con, à wú: <Vəli!> U wá va. À nə bon wà don, à wú: <Bàá!> U wá bà. Yá à nə swìn à tutunbiu con, à wú: <Fwa ku tē!> U wá fwa ku».

¹⁰ Mánjá tē, Zwezi nə nì tē sùràn təntə, tē poli v pùé zənzən, v ga swìn ba tē con, ba nə twá v nə, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Liù təlél *Yizərayelə luv nii tē wa, v nə ken v waa Yɪ nə, ndə bɛɛ wà tē nə. ¹¹ À mù nə tē swìn ku, á con nə: Lià zənzən, ba nə tà *Zwifə-ba, ndə Romə-ba pamana yuu tíu wà tē nə, wá nan yɪ yɪpɪan con dē yɪ yizwɪa con, ba bà ba jəñ Yɪ pàrì tē wa dē *Abərahame dē *Yizakə dē *Zwakəbə. ¹² Yá Yizərayelə lià tē, Yɪ *sán tē yà nə kwɛn, ku tún ba nə, wá na dē, ba dɪlɪ ba kàrá wa yikunu tē wa. Ku bwálí təntə wa, ba wá bubwi, ba ga dɪŋa ba jɪfwɪ ba fɪfaga.»

¹³ Zwezi dān ma swìn pamana yuu tíu tē con nə, v wú: «Vəli n bwálí! Yoo tē n nə lòrì, ku wá tɪn, n nə ken n waa à nə, tē yɪrɪ». Yá mə ku mù mánjá təntə wa nə, pamana yuu tíu tē tutunbiu tē nɪ v tìàn.

*Zwezi zwèe Piyerə tɪnkan yayigu
(Marəkə 1.29-34; Likə 4.38-41)*

¹⁴ Ku kwa nə, Zwezi vələ Piyerə sán. Mánjá tē wa, v nə zva Piyerə diè, v nɪ dē, waran jə Piyerə tɪnkan, v ga tégé. ¹⁵ Zwezi dwen v jɪn nə, yá waran tē zwèe, v ga nyí v zàn lala, v wulə v tanɪ, sē v ma lɪ Zwezi vəri.

¹⁶ Mánjá tē, dədəni nə yí, ba ja lià zənzən, *zinə nə wulə ba yuu wa, ba bà Zwezi con. U nii sɔgɔ cɪcɪ nə ken tē zinə təntə mama cwəŋə nə, yá yayɪran tē tìàn mama ga zwèe. ¹⁷ Mə ku twá nətɔ, Yɪ nii *sòsòndə *Ezayi nii tē ma sú, ndə v nə swìn, v wú: «U mù nə jon nə càn, dē nə yayɪran mama v zɪn.»

*Ba tē ba nə pìà, sē ba twá Zwezi nə yoo
(Likə 9.57-62)*

¹⁸ Zwezi nɪ dē lalɔv twá v kwa. U dān ma pa nii v karbɪa tē nə, sē ba ben mɔnaa tē bəbərə tē don nə. ¹⁹ Ku mánjá təntə wa, Yɪ nii *yənu tíu don ma fàrú v yí v yira, v ga swìn, v wú: «Karnyɪna, à mù wá twá n nə, bwálí mama, n nə vələ». ²⁰ Zwezi ma le wá, v wú: «Ciləcərən jə tē buran tē zwɪ, zənbii dē ma jə tē pwalan, yá *Ləzwənə-Biuf tē mù ba bwálí ja, v nə wá kə v yuu lá». ²¹ U karbiu don dē ma swìn, v wú: «*Yuu-Tiu, pa nə cwəŋə, sē à dé yáá à va à gùrì à nyɪna, sē à ga fwa v luə». ²² Zwezi ma le wá, v wú: «Twá à nə! Yá, sē tɪga tē tìàn tē, ba nə ba mu tē, ku nə ba zwèe Yɪ con, jə gùrì ba tɪga.»

*Zwezi pɪn, mɔnaa vuv nəfarv zɪgi
(Marəkə 4.35-41; Likə 8.22-25)*

²³ Ku kwa nə, Zwezi dē v karbɪa tē dīgà níá yuu bori wa, sē ba ben vàn tē don nə. ²⁴ Naa nədu, vuv nəfarv nə ku zàn, ku jə níá tē, ku mà ku pwí níá yuu bori tē yuu nə. Yá Zwezi mù yà dwèe. ²⁵ U karbɪa tē dān ma yí v yira, ba zɪn wá, ba

* 8:2 8.2 *Zwifə-ba con, dayan nə jə liù, v yɪ ba yáá lɪ wá ba dwíí wa. U dayan tē nə zwèe dē ku tē jə *jonjɪ, v nə mèe, sē v fwa, sē v ma píí, v zv v dwíí tē wa. † 8:20 8.20 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn.

ga wú: «*Yuu-Tiu, jon nəba, nə pià, sə nə ti!»²⁶ Zwezi ma le ba, v wú: «Bèèèe nə pin, fən jə aba nətɔ? Á ba á waa keni à nə wuuu, naaa?» U ma zàn, v baa vuv tɔ, də mɔnaa tɔ nii nə. Tə dàń ma zıgı. Yá bwálı tɔ mə siii.²⁷ Ku gwáří lià tɔ mama ku bwálı tɔ wa, ba ga bwe ba tiàn, ba wú: «Bee wà tɔ tà ndə lià mə nə. Vuv də mɔnaa mə zilı v niil!»

Zwezi li zinə bara bələ yuu wa
(*Marəkə 5.1-20; Likə 8.26-39; 1 Zwan 3.8*)

²⁸ Ku kwa nə, Zwezi galı mɔnaa tɔ, v le v zv Gadara nagwanaa wa. Ku máńá tɔ wa, də nəń bara bələ *zinə nə jə, ba twi ba jérı Zwezi. Ba mù bara tɔntə yà yı ba wulə pìràn bɔran wa, ba nə kua, ba ma kəni tıga. Yá liù də mama yà kwàrí ku bwálı tɔntə wa v twá ba yırı, ba yà nə tɔŋa yolwan zənzən yırı.²⁹ Ba dàń ma bubwi, ba wú: «Yı-Biu, bèèèe nə n pià də nəba? Ku yı n twi, sə n kə nəba càn wa, də ku máńá tɔ wà yı, naaa?»

³⁰ Twərən zənzən yà wulə yáá nə, tɔ dé wodirən.³¹ Zinə tɔ ma lòrı Zwezi, tɔ wú: «Də n nə wá dıŋa nəba, sə n yá, sə nə va nə zv twərən tɔ». ³² Zwezi ma le tɔ, v wú: «Á vələ!» Tə dàń ma nan tɔ yá ba bara bələ tɔ, tɔ va tɔ zv twərən tɔ wa. Lala twərən tɔ dərı, tɔ bəbəlı paan tɔ yuu, tɔ tv mɔnaa tɔ níá tɔ wa, tɔ ti.

³³ Twərən nəcıra tɔ dərı, ba va tiv tɔ wa. Ba vəlı, ba man ku tɔ mama, ku nə yı ba, də ba mù bara bələ tɔntə.³⁴ Tıv tɔ tiàn mama dàń nan, ba va ba jérı Zwezi. Yá ba nə twi, ba na Zwezi, ba dàń lòrı wá, sə v nan, v yá ba tiv tɔ nə.

9

Zwezi zın gwànú don
(*Marəkə 2.1-12; Likə 5.17-26*)

¹ Zwezi kúv pıı v zv níá yuu bori tɔ, v ben mɔnaa tɔ, v va v yı v tɔtə tiv Kaperənayimə.² Ba jın gwànú don, ba bà v con titav wa. Máńá tɔ, Zwezi nə nı də, lià tɔntə ken ba waa v nə, v swın gwànú tɔ con, v wú: «À dabee, pa n jın dàń! À kwen n cuna tɔ, à li n mù də Yı pwərə

wa». ³ Ku mù tɔntə yırı Yı nii *yənu tiàn tɔ dàń ma swın ba waa con, ba wú: «Bee wà tɔ swın, v twın Yı nə!»

⁴ Zwezi nə lwarı ba pubɔŋı tɔ, v dàń ma bwe ba, v wú: «Bèèèe nə pin, á ma jə pubɔŋı tɔtə yırı á waa nə?» ⁵ Ku kwà nə yı mwálı, ku doni ku don, də à nə swın, à wú: À kwen n cuna, à li n mù də Yı pwərə wa, nə à yəé də à nə wú: Zàn yı nə, n va! ⁶ À yı à pià, sə á yəni də, Yı ken diàn *Ləzwənə-Biu* jın wa, tia yuu wa yəbə, sə v kwen cuna, v li lià də Yı pwərə wa». U dàń ma swın gwànú tɔ con, v wú: «Zàn yı nə, n ti n titav tɔ, n va n sàń!» ⁷ Bee tɔ nyı v zàn, v vələ v sàń.⁸ Máńá tɔ, laluv tɔ nə nı ku nətɔ, fən zwa lià tɔ. Ba dàń ga wulə ba pin dun Yı nə, v nə ken diàn nətɔ ləzwənə də nyan don jın wa.

Zwezi bon Matie, sə v twá v nə
(*Marəkə 2.13-17; Likə 5.27-32; Matie 4.18-22*)

⁹ Zwezi nə kèen v vələ yáá, v nı bee don, ba nə boŋə Matie†, də v jəé v joŋə lanpoo v tutunan diè wa. Zwezi ma swın v con, v wú: «Zàn n bà, n twá à nə!» Matie ma zàn, v twá v nə.

¹⁰ Zwezi də v karbıa tɔ vəlı Matie sàń. Ba nə wulə v diè wa, ba dé máńá tɔ wa, lanpolna tɔ duən də cuna lià tɔ duən də twi ba yà wulə ba dé də ba.¹¹ *Farızıan-ba tɔ nı ba nətɔ, ba dàń bwe Zwezi karbıa tɔ, ba wú: «Bèèèe nə pin, á karnyına tɔ ma dé də lanpolna də cuna lià tɔ?»

¹² Zwezi nə nı ku, v le ba, v wú: «Lià tɔ, ba yıra nə zurə nə ba dımɔtvıv pià. Ku yı yayıŋa nə pià dımɔtvıv». ¹³ Zwezi ma kúv swın, v súrı lá, v wú: «Á vələ, á pià Yı sagı tɔ wa yoo tɔ dèń, ku nə wú: <À swə, sə á dərı duən yinəgə zənzən, à ba á *joŋı won pià.> Cıgá, ku tà à twi, sə à bon cıgá tiàn, ku yı à twı, sə à bon cuna lià tɔ».

Zwezi bırv kàrà nədvn nivori yuu wa
(*Marəkə 2.18-22; Likə 5.33-39*)

¹⁴ Zwan‡ karbıa twi Zwezi con, ba bwe wá, ba wú: «Bèèèe nə pin, nə mù də

* **9:6** 9.6 Zwezi yı v tɔtə yoo nə v swın. † **9:9** 9.9 Matie yırı don nə yı Levi. ‡ **9:14** 9.14 Ku mù Zwan tɔntə nə yı *Zwan-Batisə, v nə li lià níá wa, ku twá də Yı yırı.

*Farizian-ba tē yàá vwe nē níé, yá n mù karbia tē ga ba ba níé vwe?» ¹⁵ Zwezi ma le ba, v wú: «Bee nē pià v vwa v kan fúru, v dabara yàá bà, sē ba twá ba dé fúru tē diñe tē. Á buña dē, ba wá vwe ba níé, ba dàn ká dé wodiu tē, yá fúru bee ga wulē dē ba? Yá máñá dàn wá bà, fúru bee tē bá ya lá. Ku mù máñá tēntē wa, ba dàn wá vwa ba níé.

¹⁶ Liù tēlé, v nē wá tì gantwandon, v ma pú gangwiru, gantwandon tē nē wá vuri gangwiru tē vān don yiri, yá ku buu tē dàn wá doni dé yáá tē tētē. ¹⁷ Ba ma ba swana, tē nē wulē tē zaña, lwé ba kēni purēš nēdwara wa. Ku nētu tē nē fwa, purē tē wá pwin. Swana tē mama wá lwá tia, yá purē tē wá va bwāná. Ba me, sē ba kē swana, tē nē wulē tē zaña, purē nēdura wa, sē swana tē, dē purē tē me dàn ká cùgù».

Zwezi bwin bùá don, v ga zwèe kan don yayigu

(Marəkə 5.21-43; Likə 8.40-56; Zwan 5.21, 28)

¹⁸ Dē Zwezi tē nē ziga lá, v swin tē sùrān tēntē *Zwan-Batisē karbia tē con, *Zwifē-ba *jéré diè don yuu tíú don twi, v tu Zwezi yáá con, v ga wú: «À bùá tiga, ku nē díán mancūn. Yá n ya bà, n tún n jìàn v yuu wa, sē v mu ga ya luv». ¹⁹ Zwezi dē v karbia tē ma zān ba pú v kwa.

²⁰ Ku máñá tē wa, kan don yi lá, v tǎñá nē twi, ka ba ziga, ku nē yí bina fugē bēlē. U ma twá Zwezi kwa, v fǎru v yí v yira, v ga dwen v gānù nii nē. ²¹ Kan tē yá swin v waa con: «Á nē ken cígá, à dwen v gānù tē cici nē, à yayigu tē wá zwèe». ²² Zwezi nē pií v vǎvəri, v na wá, v swin, v wú: «Á nakua, dàn n jìàn! N ken n waa à nē, ku mù nē pin, n na yazurē». Dē naa nēdu, kan tē yayigu tē zwèe.

²³ Zwezi ma kēēñ, v yí jéré diè tē yuu tíú tē sǎñ. Ku máñá tē wa, dē wuwurē dē laluv, ba nē bubwi, yá súé lá nē. Zwezi ma swin, v wú: ²⁴ «Á naña lá nē, bùá tē wá ti, ku yi v dwèe». Lià tē dàn yá ma wulē ba muña Zwezi. ²⁵ Máñá tē wa, ba

nē li laluv tē kàrá wa, Zwezi zua diè tē wa. U jun bùá tē jun nē, bùá tē ga nyí v zān. ²⁶ Ku mù yoo tēntē kùú súé tia mama.

Zwezi súri lilirēn bēlē yía
(Marəkə 8.22-26; 10.46-53)

²⁷ Máñá tē, Zwezi nē nan *Zwifē-ba *jéré diè yuu tíú tē kàrá wa, v viri, lilirēn bēlē duēn dēri, ba bubwi v kwa, ba wú: «Píú *Davidē nǎú, dēri nē yinēgē!»

²⁸ Zwezi nē yí sǎñ, máñá tē wa, lilirēn tē fǎru ba yí v yira. U dàn ma bwe ba, v wú: «Á pin cígá dē, à wáá ku yoo tē à tuña naaa?» Ba ma le wá, ba wú: «Awo, *Yuu-Tiu». ²⁹ Zwezi dàn ma dwen ba yía nē, v ga swin, v wú: «Ku nētu tē wá twá á nē ken á waa à nē, ku ma tun». ³⁰ Lala dē ba yía tē súri, tē na lá. Zwezi ma dù sú ba nii nē, v wú: «Á cuga zēni, á dànà ká pa liù mama nì ku». ³¹ Yá ba tē vǎli, ba swin Zwezi yoo, ba sú tia mama.

Zwezi pin bēru nii póri

³² Máñá tē wa, Zwezi nē viri, ba jun bēru, ba bà v con. Bēru tē yá wǎrì ku swin, *zini yá nē bēbēni wá yiri. ³³ Zwezi ma li ku mù zini tēntē, bēru tē nii ga póri, v wulē v swin. Ku yoo tē yá gwári lià tē, ba dàn ga swin, ba wú: «Nē tē wá ku tē don nì *Yizərayelē luv nii wa!» ³⁴ *Farizian-ba dàn ma swin, ba wú: «Ku yi zinē yuu tíú tē nē pin wá nii, v ma li zinē tē!»

Zwezi dēri lià tē yinēgē
(Matie 4.23-25; Marəkə 6.34; 3.7-12)

³⁵ Zwezi jiru tifarān tē dē tian tē mama wa, v swin Yu suywǎñú tē. U biri dē, Yu wá dé v pǎrì lià mama yuu wa. U yáá zwí v kǎrì *Zwifē-ba *jéré dii tē wa. Yá v ga zwèe yayiña yayiran yiri mama, v ga pin yazurē ba tē nē, ba nandaran nē wá cé. ³⁶ U nē nì lià tē, ba yinēgē jun wá, lià tē jìàn yá nē gwǎrì, ba pwií ga cùgù tē yiri. Ba yá yi ndē pee nē, tē nē ba payiru jē. ³⁷ U dàn ma swin v karbia tē con, v wú: «Kàrá tē wiēn biga zēnzēn, yá tūtònà ga ba dáá. ³⁸ Á dàn wá lòrì kàrá tē tíú, sē v tun tūtònà, sē ba za v wiēn tē».

10

Zwezi kúrí v tontona fugə bələ tə (Marəkə 3.13-19; Likə 6.12-16)

¹ Dɪn don nə, Zwezi bon v karbia fugə bələ tə, sə ba bà, sə v ken diàn ba jɪn wa, sə ba wàní ba lɪ *zinə. Yá ba ga zwèe yayɪŋa yayɪran, ba ga pɪn yazurə ba tə nə, ba nandaran nə wà cé. ² V karbia fugə bələ tə, ba nə yɪ v *tontona, tə yɪra nə nətən:

Ba tɛntən liù nə yɪ Simon, ba nə boŋə Piyerə, də v nubiu Andərə.

Kv sùrí Zwakə də v nubiu Zwan nə, ba nə yɪ Zebede bia.

³ Kv sùrí Filipə də

Barətelemi

də Toma

də Matie, v nə yɪ lanpolɪnɪ.

Kv sùrí Aləfe biù Zwakə də Tade,

⁴ də Simon tə, ba nə boŋə <Kananitə* >.

Kv sùrí Yisəkariyotə Zwidasə, v nə jɪn Zwezi v pa v duŋa nə.

Zwezi tvn ba tontona fugə bələ tə (Marəkə 6.7-13; Likə 9.1-6; 10.1-12)

⁵ Zwezi tvn ba *tontona fugə bələ tə, v ga pa ba nii, v wú: «Á dənà ká va lià tə, ba nə tà *Zwifə-ba con, nə à yèé Samari tián tian tə wa. ⁶ Á vələ *Yizərayelə lià tə cɪcɪ con, ba nə nyɪn ndə pee nə, tə nə jén. ⁷ Á vələ, á swɪn ba con də, máná tə bwələ, sə Yɪ dé v pàrì tə lià tə mama yuu wa. ⁸ Á pɪan yayɪŋa yayɪran zwèe, á bwɪən tɪga, sə á zwèe dayaran dayan, sə ba jì ləzwənzəŋə, á ga lɪ *zinə lià yuu wa. Á pɪan tutv, ba nə pɪn aba tutv yɪrɪ. ⁹ Á dənà ká tì səbiu, ba nə fwa də síán, nə à yèé ba nə fwa də cɪnɪa, nə à yèé səbimɪnɪ á ganjɪga wa. ¹⁰ Á dənà ká tì lòò, nə à yèé gànù don, á sùrí kv tə nə, á nə zva. Á dənà ká tì natura duən, nə à yèé daduu, tètònù nə wá na v nii wodiu yɪrɪ.

¹¹ Á nə yí tɪfarv, nə à yèé tiv, sə á pià liù tə, v nə mɛ, á zvrɪ kv tíú bwálí nə, kv ja vələ á viru. ¹² Diè tə, á nə zva ka wa, sə á jɪn lià tə, ba nə wulə ka wa. ¹³ Də ka mù diè tɛntə lià tə nə wá sèe ba jon

aba, sə Yɪ pa á jònà tə pa ba bɪcanɪ sié. Yá ba nə vɪga aba, sə kv tə Yɪ nə pɪn tə, pií kv bà á con. ¹⁴ Kv nə ya diè wa, nə à yèé tiv wa, ba nə vɪga, sə ba pa á zv, nə à yèé, sə ba cvgv á sùràn tə, á virə kv bwálí tə nə, á ga zwarɪ á nɛɛ purən† á lwá ba yuu wa. ¹⁵ Cígá mama, à mù nə swɪn kv á con: Kv mù tiv tɛntə búrà tə búrù dɪn nə *Sodəmə də Gomərə lià bá na càn, ndə kv tiv tə tián nə».

Wɔwalv tə nə biàn

(Marəkə 13.9-13; Likə 12.11-12; 21.12-17)

¹⁶ Zwezi kúv swɪn, v wú: «Á cvga zəni! Á tvŋa aba ndə pee nə buyurən nyankwan tətəŋi wa. Kv mù tɛntə yɪrɪ, á cɪa á tián nə ndə duŋa nə, sə á ga yà sənbwɛn ndə gunponi nə. ¹⁷ Ba wá ja aba, ba va lià tə nə búrì búrà yáá con. Yá ba ga wá mà aba də fɪfɪran *Zwifə-ba *jéré dii tə wa. Kv mù nə pɪn, á cɪa á tián nə də lià tə. ¹⁸ Ba wá ja aba, ba va pègá tə də yáá tián tə, più nəfarv tə nə lɪ v tɪn, con à mù Zwezi yɪrɪ. Kv nɛtv tə wá tvn, sə kv ma bɪrɪ ba tətə, də dwíé tə duən mama lɪv mama wa, ba nə tà Zwifə-ba, kv tə, Yɪ nə fwa. ¹⁹ Yá ba nə jɪn aba, ba va lià tə nə búrì búrà yáá con, á dənà ká pa kv tə, á nə wá swɪn twara ja aba. Kv máná tə wa, Yɪ nə wá kə kv tə, á nə mɛ, sə á swɪn, á nii wa. ²⁰ Kv tà á mù nə wá swɪn, kv wá yà á nyɪna Yɪ *Siŋu tə, kv nə wulə də aba, nə wá swɪn kv pa aba.

²¹ Lià wá ja ba nubɪa ba pa, sə ba gv, yá bia nyɪna-ba də wá tvn kv nyɪnyɪga də ba bia. Bia wá zàn, ba zɪɪ ba nyɪna-ba nə, ba gv ba. ²² Lià tə mama wá dún aba à mù yɪrɪ. Yá liù tə, v nə wá ja pɪnú, v zɪɪ v diàn kv yoo tə, kv va kv zwèe, kv tíú wá na mɪv tə, kv nə ba zwèe Yɪ con. ²³ Ba nə fɪfɪn aba tiv wa, sə á dərɪ á nan á va kv don. Cígá mama, à mù nə swɪn kv á con: Á bá wàní *Yizərayelə tian tə mama, á va, də *Ləzwənə-Biu tə wá pií v bà.

²⁴ Karbiu tɛlɛ, v nə dwə v karnyɪna. Tɛtvnbiu tɛlɛ, v nə dwə v yuu tíú. ²⁵ Yá karbiu nə ya ndə v karnyɪna nə, kv cɪcɪ

* **10:4** 10.4 Kananitə yɪ lià tə, ba nə zɪga *Romə-ba nə, ba nə jon ba lɪv nii tə yɪrɪ. Ba yɪrɪ don də nə yɪ *Zelotə. Ywán Likə 6.15 də Tutɔnan 1.13. † **10:14** 10.14 Kv nɛtv tə bɪrɪ də, Yɪ wá ŋwɪn kv tə, ba nə tvn tə jɪnɪ ba yɪra.

me. Tɔtɔnbiu dɛ nɛ ya ndɛ v yuu tiú nɛ, ku cɪcɪ me. Yá ba nɛ jɪn diè tiú, ba bon Beləzəbilə, ba wá pa yɪra tɛ nɛ dwɛ nɛtɔ v diè lià nɛ?»

*Lìù tɛ, á nɛ me, sɛ á dɛri v fɛn
(Likə 12.2-7)*

²⁶ Zwezi kúò swìn, v wú: «Á dānà ká dɛri ləzoni! Ku tɛ mama nɛ sɛgɛ nɛ wá nan poni nɛ yɪri. Yá ku tɛ nɛ yɪ diè yoo wá nan kàrá. ²⁷ Ku tɛ, à nɛ swìn á con yikunu wa, sɛ á swìn ku yɪcau wa. Ku tɛ, á nɛ nì á zɪan wa, sɛ á cɛrɪ ku dɛyun wa. ²⁸ Á dānà ká dɛri ba tɛ, ba nɛ wáá yɪra tɛ cɪcɪ ba gwɪ, ba ga wàrɪ jɛrɛ tɛ won ba fwa. Yá á dɛrɛ liù‡ tɛ mù, v nɛ wáá á yɪra tɛ, dɛ á jɛrɛ tɛ v cùgà mən diè wa. ²⁹ Ba ba zənbii bələ yoli səbilugu nɛdɔ, naaa? Yá ku nɛdɔ tɛtɛ wàrɪ tɪa ku twɪ, dɛ á nyɪna Yɪ nɛ wà nii pɪn. ³⁰ Yá Yɪ gəlì á yukɔran tɛ mama á yuu wa. ³¹ Á dānà ká pa fɛn ja aba. Á kukwa zənbii tɛ nɛ dáá».

*Lìù tɛ Zwezi nɛ yèð
(Likə 12.8-9)*

³² Zwezi kúò swìn, v wú: «Lìù tɛ mama, v nɛ wá swìn lià yáá con nɛ dɛ, v yèð à mù Zwezi, à dɛ wá bɪri à nyɪna Yɪ, v nɛ wulə Yɪ *sàñ nɛ, dɛ v yɪ à mù cígá nɛ tɪ wá. ³³ Yá liù tɛ, v nɛ bɪri lià yáá con dɛ, v yèrɪ nɛ, à dɛ wá bɪri à nyɪna Yɪ yáá con, v nɛ wulə Yɪ sàñ nɛ, dɛ à dɛ yèrɪ wá».

*Zwezi yɪ pwɪa liù
(Likə 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ Zwezi kúò swìn, v wú: «Á dānà ká bún dɛ, ku yɪ à twí, sɛ à kɛ bɪcan sié tɪa yuu wa. Ku tà à twí ku mù yɪri, ku yɪ lagɔri sùò nɛ, à ja bà. ³⁵ À twi, sɛ à kɛ pwɪa lià pwɛrɛ wa: Sɛ biú zɪgɪ v nyɪna nɛ, sɛ bùá zɪgɪ v nuu nɛ, sɛ bikɪni zɪgɪ v bari nuu nɛ. ³⁶ Liù dɔɲa wá yà v diè lià. ³⁷ Liù tɛ, v nɛ swɛ v nuu dɛ v nyɪna, v doni nɛ, ku tiú tɛ wà me, sɛ v ya à karbɪa tɛ wa liù. Liù tɛ, v nɛ swɛ v biú, nɛ à yèð v bùá v doni nɛ, ku tiú tɛ wà me, sɛ v ya à karbɪa tɛ wa liù. ³⁸ Liù tɛ, v nɛ pìà, sɛ v twá nɛ, ku tiú me, sɛ v sɛ v dé càn dɛ nɛ, ku ja vɛli v tɪan dagarɔ tɛ yuu wa. Ku

nɛ tà nɛtɔ, v wà me, sɛ v ya à karbɪa tɛ wa liù. ³⁹ Liù tɛ, v nɛ pìà, sɛ v jon v mu tɛ, v wá kwìn ku nɛ. Yá liù tɛ, v nɛ wá kwìn v mu tɛ nɛ à mù yɪri, v wá na mu, ku nɛ ba zwèe Yɪ con».

*Yɪ ɲwírán
(Marəkə 9.41)*

⁴⁰ Zwezi kúò swìn, v wú: «Lìù tɛ, v nɛ sɛe aba, ku tiú sɛe nɛ. Yá liù tɛ, v nɛ sɛe nɛ, ku tiú sɛe liù tɛ, v nɛ tun nɛ. ⁴¹ Liù tɛ, v nɛ jɪn Yɪ nii *sùsùndò tɛ zəni, v nɛ yɪ Yɪ nii sùsùndò yɪri, Yɪ wá pa wá Yɪ nii sùsùndò ɲwírán. Yá liù tɛ, v nɛ jɪn cígá tiú tɛ zəni, v nɛ yɪ cígá tiú yɪri, Yɪ wá pa wá cígá tiú ɲwírán. ⁴² Liù nɛ kwán nazunə wùrú zɔɲa tɛtɛ, v pa à karbiu tɛ don jɪmurinyuga tɛtɛ nɛ, v nɛ yɪ à karbiu tɛ yɪri, cígá mama, à mù nɛ swìn ku á con: U bá kwìn v ɲwírán nɛ Yɪ con».

11

¹ Máná tɛ wa, Zwezi bɪri kàrà tɛntɛ v karbɪa fugə bələ tɛ nɛ, v zwèe, v dàñ le v va, sɛ v kàrɪ Yɪ sùràn tɛ nɛ yɪ nɛtɔ, v bɪri lià tɛ nɛ, ku mù nagwanaa tɛntɛ tɪan tɛ wa.

*Zwan-Batisə tɔn v karbɪa tɛ Zwezi con
(Likə 7.18-35; Zwan 5.35-36)*

² Ku máná tɛntɛ wa, dɛ Zwan* wulə bán diè wa. U zɪgɪ v bán diè tɛ wa, v nì dɛ, ba swìn Zwezi-*Kərisə tɔtɔɲɪ tɛ yoo. U dàñ ma li v karbɪa tɛ duən, sɛ ba va ba bwe Zwezi, ba jén: ³ «N mù nɛ yɪ liù tɛ, Yɪ nɛ swìn dɛ, v wá bà, nɛ à yèð nɛ me, sɛ nɛ diàn v don?» ⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Á vələ á man á bɪri Zwan nɛ ku tɛ, á nɛ nì, á ga na dɛ, à fwa: ⁵ Lilirən yíá sùrí, gwàní vɛli, dayaran dayan zwèe, ba ga jì ləzwənzəɲə, zɪbɔɲa zɪan sùrí, tɪga bwin ba naɲa. Yá zɔra dɛ ga nɛn Yɪ suywájú tɛ. ⁶ Pupwən lià nɛ ya lià tɛ, ba nɛ bá vɪ nɛ, ba dɔgɔ ku tɛ yɪri, à nɛ fwa».

Máná tɛ wa, Zwan karbɪa tɛ nɛ vii, Zwezi zàn v wulə v swìn Zwan yoo, v bɪri lalɔv tɛ nɛ, v wú: ⁷ «Ləzwənyiri nɛtɛ nɛ, á vɛli á balɪ kasɔɔ lanworu tɛ wa? Ku tà liù tɛ, v nɛ nyun ndɛ mancanɪ nɛ, vɔv nɛ vuvugə. ⁸ Ləzwənyiri nɛtɛ nɛ, á dàñ vɛli

‡ 10:28 10.28 Ku yɪ Yɪ. * 11:2 11.2 Ku mù Zwan tɛntɛ nɛ yɪ *Zwan-Batisə, v nɛ li lià níá wa, ku twá dɛ Yɪ yɪri.

á na? Ku tà liù tē, v nē zua ganmōla. Ba tē, ba nē zwi ganmōla, tà ba wulə p̄egá dii wa naaa? ⁹ Ləzwənyiri nētə nē, á dān v̄eli á na? Ku tà Yui nii *s̄s̄s̄n̄, naaa? Awo! À mù nē sw̄in ku á con dē, ku liù tētə dwə Yui nii s̄s̄s̄n̄ tētə. ¹⁰ Ku liù tētə yoo p̄p̄n̄i Yui sagi tē wa, ku wú: <N̄h̄, à mù Yui nē tun à t̄t̄n̄, s̄ə v̄ dé n yáá, s̄ə v̄ kwen n cwəŋə tē v̄ pa mú>. ¹¹ Cígá mama, à mù nē sw̄in ku á con: Luv ləzoni wa, ba nē l̄v̄ri, liù wà lá yin, v̄ nē doni Zwan-Batisē. Yá liù tē, v̄ nē ȳi ləzoni tē mama nēmanbiē Yui p̄r̄i tē wa, tē dwə wá. ¹² Ku nē zigi Zwan-Batisē máŋá tē wa, ku ja bà zèn, lià pià, s̄ə ba dé Yui p̄r̄i tē ba pa ba tiàn nē dē diàn. Yá ku ȳi lià tē, ba nē ȳi diàn tiàn nē ni ku. ¹³ Yui p̄r̄i tē yoo dí yáá ku p̄p̄n̄i Yui *nii tē, v̄ nē p̄in *Moyizə nē, sagi tē wa. Yui nii s̄s̄s̄n̄à tē mama ga sw̄in ku yoo, ku ja bà ku ȳi Zwan máŋá tē. ¹⁴ Dē á nē pià, s̄ə á s̄e à nii, Zwan ȳi ku mù Eli tē, ba nē dí yáá ba sw̄in v̄ yoo. ¹⁵ Liù mama dān mē, s̄ə v̄ kē diàn, v̄ s̄urí v̄ zian, v̄ cugv̄ z̄ni!»

¹⁶ Zwezi ma kúv̄ sw̄in, v̄ wú: «Zèn ləzoni tē ȳi à wá ti ba, à ma man dē b̄eēē? Ba nyin ndə bisíná nē, ba nē j̄é ȳə kanporu wa, ba ga boŋə duən, ba wú: ¹⁷ <N̄ w̄urú wii nē kē á nē, s̄ə á sa, á ga wà s̄e! Nē nun puc̄ni nuŋi nē pa aba, á ga wà kwi!> ¹⁸ Mē zèn lià tē dē ȳi n̄əv̄. Zwan nē twi, v̄ ma ba wodiū n̄əz̄əŋu dé, v̄ ga ba swana nyw̄in, ba sw̄in, ba wú, dē *zinē nē j̄ə wá. ¹⁹ Ku kwa nē, *Ləzwəŋə-Biu† tē nē twi, v̄ mù ma dé wodiū n̄əz̄əŋu, v̄ ga nyw̄in swana, ba kúv̄ sw̄in, ba wú: <N̄h̄, b̄e wà tē, v̄ yoyuu nē ȳi ka dé, dē ka nyv̄ swana, ka sú. V̄ ȳi lanpolina tē dē cuna lià tē dab̄e!> Yá wub̄ŋa tiú ȳi v̄ yáá twá v̄ yofwan̄a nē, v̄ ma biri dē, v̄ j̄ə wub̄ŋa».

Tian tē, tē lià nē viga Zwezi
(Likə 10.13-15; 12.47-48)

²⁰ Zwezi dān wulə v̄ caga lià tē nii nē, v̄ nē tun v̄ yomulan tē z̄v̄ni ba tian wa, ba ga wà ba kwa v̄əv̄ri, ba ma sá ba cuna tē yiri.

²¹ Zwezi kúv̄ sw̄in, v̄ wú: «Yomulan tē, tē nē fwa á pw̄əwə wa, yiri yà nē fwa Tirə dē Sidon tian tē wa, tē tian tētə lià yà wá zv̄ puc̄ni ganan, ba ga p̄r̄i ba yira dē t̄n̄. Ku mù nē p̄in, càn wá tv̄ á mù Korazin tiàn yuu wa! Ku mù nē p̄in, càn wá tv̄ á mù Betəsayida tiàn yuu wa! ²² Mē ku mù nē p̄in, à sw̄in ku á con: B̄r̄à tē b̄r̄r̄ diun nē, Tirə dē Sidon tiàn càn ba ȳi á mù tian b̄l̄ə tētə lià. ²³ S̄ə á mù Kap̄er̄ənyimē tiàn, á buŋa dē, á yuu wá dwen yui nē, naaa? Abada! Yomulan tē, tē nē fwa á pw̄əwə wa yiri, yà nē fwa *Sod̄m̄ə wa, Yui yà bá c̄ḡv̄ ku tiv̄ tē. Ku mù nē p̄in, á wá m̄r̄i, á cú á ȳi m̄n̄ diē. ²⁴ Mē ku mù nē p̄in, à sw̄in ku á con: B̄r̄à tē b̄r̄r̄ diun nē wá ȳi, á wá dé càn, á doni Sod̄m̄ə tiàn».

Bican sié yoo

(Likə 10.21-24; 1 Kor̄ent̄ə tiàn 1.26-29)

²⁵ Ku máŋá tē wa, Zwezi sw̄in Yui con, v̄ wú: «À nyina tē, n nē ti lanworu dē tia, à k̄eni n l̄eēē. N biri ȳièn tētə lià tē nē, ba nē mun ba tiàn. Yá n ga s̄əḡə tē ba tē nē buŋa dē, ba ȳi wub̄ŋa dē ȳənu tiàn yáá nē. ²⁶ À nyina, n mù cígá nē sw̄ə, s̄ə ku n̄əv̄ tē tun».

²⁷ Zwezi kúv̄ sw̄in, v̄ wú: «À nyina Yui ken wiən tē mama à jun wa. Liù mama ȳeri Yui-Biu‡ tē, dē ku nē tà à nyina Yui tē. Liù dē mama ma ȳeri à nyina Yui tē, dē ku nē tà Yui-Biu tē, dē liù tē, Yui-Biu tē nē sw̄ə, s̄ə v̄ s̄urí v̄ ȳiá v̄ biri wá.

²⁸ Á biàn à con, á mù lià tē mama, á nē z̄in á yun z̄ila á gw̄àr̄i! Yá à wá pa aba sié. ²⁹ Á yá, s̄ə à kē aba cwəŋə nē, ndə nian nē, tē tiú nē ken dav̄ tē bian nē, v̄ van̄a, à nē ȳi pubwan̄v̄, dē ka mun tiàn nē à j̄ə tē yiri. Á ga wá na sié á pa á tiàn nē. ³⁰ À bian dav̄ tē, ku nē wá kē aba cwəŋə nē, tē ba dun j̄ə. Yá ku z̄iŋv̄ ga ba cà dē».

12

Zwezi nē ti sié diun tē

(Mar̄ək̄ə 2.23-28; Likə 6.1-5)

¹ Dian tētə nii nē, Zwezi dē v̄ karbia tē twá k̄arí wa, ba k̄eēn̄ *Zwifə-ba *sié diun

† 11:19 11.19 Zwezi ȳi v̄ tētə yoo nē v̄ sw̄in. ‡ 11:27 11.27 Zwezi ȳi v̄ tētə yoo nē v̄ sw̄in.

nə. U karbia tə kén muna yun, ba dɪŋɪ, niən yà nə jə ba yɪɪ. ² Ku máǵá tə wa, *Farizian-ba nə ni ku nətɔ, ba swɪn Zwezi con, ba wú: «Nèñ, n karbia tə nə fwa ku tə, ku nə wà mɛ, sə ba fwa sié dɪn nə».

³ Zwezi ma le ba, v wú: «Á wà Yɪ sagɪ tə kàrì, á na ku tə, pìú *Davidə tətə nə fwa dɪn don nə, də v kwa lià tə, də niən nə jɪn ba, naaa? ⁴ U zva Yɪ *diè tə wa. Yá v mù də v kwa lià tə dí dipen tə, ku nə wulə Yɪ diè tə wa, ku yà ga wà mɛ, sə ba dé ku. Yá nə Yɪ *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə, yà ga pa cwəŋə Yɪ *jonwana tə cɪcɪ nə, sə ba mù nə dé Yɪ diè dipen təntə. ⁵ Nə à yèé, ku yɪ á wà Yɪ nii tə, v nə pɪn Moyizə nə, sagɪ tə kàrì, á na də, Yɪ jonwana tə ba sié dɪn tə nii zilí, ku ga tà cɪna ba tɪn Yɪ yáá con, də tutɔnan tə, ba nə tɔŋa Yɪ diè tə wa, ku dɪn təntə nə, naaa? ⁶ Yá à mù dǎn nə swɪn ku á con də, won don wulə yəbə, ku nə dwə Yɪ diè tə. ⁷ Ku púpúní Yɪ sagɪ tə wa, ku wú: «À ba á *jonji pià, à nə pià, sə á yà lià tə, á nə dəri yinəgə zənzən». Də á yà nə ni sùràn təntə dèñ, á yà bá manwarɪ á bɪrì lià tə duən, ba nə wà cùgù, bɪrà á zwèe. ⁸ *Ləzwənə-Biu tə nə ti sié dɪn tə».

*Bɛɛ don, v jɪn nə tɪga yoo
(Marəkə 3.1-6; Likə 6.6-11)*

⁹ Zwezi kúv nan lá, v va *Zwifə-ba *jéré diè don wa. ¹⁰ Bɛɛ don yà wulə lá, v jɪn nə tɪga. Lià duən ma bwe Zwezi, ba wú: «N jə cwəŋə, sə n zwèe yayɪgɔ *sié dɪn nə, naaa?» Yá ku yà yɪ ba pià, sə ba twá nətɔ, ba ma swɪn ba zɪgɪ Zwezi nə. ¹¹ Zwezi ma le ba, v wú: «Liù təlɛ á wa, v nə jə piə nədɔ cɪcɪ, ka ga tv gwálú wa, ku nə lù, sié dɪn nə, yá v ga yá ka, v bá li. ¹² Sə ləzwənə ba piə kukwa zənzən, naaa? Ku mù nə pɪn, nə jə cwəŋə, sə nə fwa ku tə nə ziən, sié dɪn nə». ¹³ Zwezi dǎn ma swɪn bɛɛ tə con, v wú: «Làrì n jɪn tə à con!» Bɛɛ tə ma làrì ku, ku ga jì nɛzəŋu ndə ku don tə nə.

¹⁴ *Farizian-ba nə ni ku nətɔ, ba nan ba víí. Ba dǎn vɛli ba kə duən nə, ba vɔrv ba jón, ba nə wá twá nətɔ, ba ma gv Zwezi.

Tùtùnò tə, Yɪ nə kúrí yoo

¹⁵ Máǵá tə, Zwezi nə lwarɪ ku nətɔ, v kèen ku bwálí təntə wa. Yá lalɔv púé v kwa. U pɪn yazurə yayɪŋa tə mama nə. ¹⁶ Yá v dǎn ga dù sú ba nii nə, sə ba dǎn ká swɪn ku tə, v nə yɪ ba bɪrì lià. ¹⁷ Mə ku twá nətɔ, Yɪ nii *sùsùnò *Ezayi nii sùràn tə ma sú:

¹⁸ «Nèñ, à tùtùnò tə nə, à nə kúrí, v mù nə yɪ liù tə, à nə swə, v nə poli à pùé. À wá pa à *Sɪju tə wá. Yá v ga wá bɪrì à cígá tə lɔv dwíé tə mama nə. ¹⁹ U də liù bá tútùní duən, v ga bà zɪn v kori, v kə yɪ nə. Ba bá na wá də v zɪga conjɪ yuu, v swɪn sùràn. ²⁰ U bá cùgù liù tə, v nə ba diàn jə, v nə nyɪn ndə mɪv nə, ku nə kén ku zìè. Yá v bá sèe v cùgù liù tə, v nə nyɪn ndə cànú nə, v mən nə ba dáá. Mə nətɔ nə, v wá tɪn wuuu, ku ja vɛlə, lià tə nə wá sèe Yɪ cígá tə. ²¹ Yá lɔv dwíé tə də mama wá kə ba yala v yuu wa».

*Zwezi le v dvɔŋa tə
(Marəkə 3.22-30; Likə 11.14-23; 12.10)*

²² Ku kwa nə, ba jɪn bɛɛ don, ba bà Zwezi con. Bɛɛ təntə yà yɪ *zinə nə ja, v ga yɪ liliu də bəru. Zwezi pɪn wá yazurə, yá v sùrí v nii v wulə v swɪn, v ga na wiən. ²³ Ku gwárí lalɔv tə. Yá lià tə mama dǎn ga swɪn Zwezi yoo, ba wú: «U yɪ pìú *Davidə nàv tə naaa?» ²⁴ Yá *Farizian-ba tə nə ni ku nətɔ, ba swɪn, ba wú: «U wáá *zinə v li lià yuu wa, ku nə yɪ Beləzəbilə, v nə yɪ zinə tə mama pìú, nə pɪn wá tə diàn təntə yɪɪ». ²⁵ Zwezi nə yèé ba pubɔŋɪ təntə, v dǎn le ba, v wú: «Payuu lià nə zɪga duən nə, ku payuu tə wá cùgù. Tɪv, nə à yèé diè tiàn nə zɪga duən nə, tə tɪrɪ nə ga. ²⁶ Də *Sɪtana nə dɪŋɪ Sɪtana, v yɪ v zɪga v tətə nə. Yá v ga yɪ v tətə payuu nə v cùgà. ²⁷ Á wú, də ku yɪ Beləzəbilə, zinə pìú tə nə pɪn nə diàn tə. Ku mù nə pɪn, à wáá zinə à li lià yuu wa. Sə á bia tə də yɪ wáa diàn nə, ba ma li zinə tə? Mə ku mù nə pɪn, á bia tə tətə nə wá bɪrì á bɪrà. ²⁸ Yá ku cígá nə yɪ ku twá Yɪ-*Sɪju tə diàn, à ma li zinə tə, ku nətɔ tə bɪrì də, Yɪ dé v pàrì lià yuu wa á tətəŋɪ wa.

²⁹ Liù tàlél, v nè wá zv ladia diè, v ñv v wiøn, ku nè tà v dí yáá, v vwa ladia tē v tún. Ku kwa nè, v dàñ wá wàni v pèe ku tíú tē diè wiøn tē mama.

³⁰ Liù tē, v nè tàlél à kwa, ziga à nè. Yá liù tē, v nè ba à nè saña, v kēni duən nè, ku tíú yí v làgà.

³¹ Mē ku mù nè pín, à swìn ku á con: Yí wá kwen ləzoni cuna yiri mama, dē ba tūran yiri mama, ba nè twín v mù Yí, v lí v mù dē ba pwērē wa. Yá liù tē, v nè twín Yí-Siñu tē, v cuna ba kwen tē nan, abada. ³² Liù tē mē, v nè wá swìn sugu, ku nè ziga *Ləzwənə-Biu* tē nè, ku tíú wáá v cuna kwíun v ní. Yá liù tē, v nè swìn sugu v zigi Yí-Siñu tē nè, ku tíú wàri v cuna kwíun v ní, zèn dē jwian, abada».

Tíú dē ku bia

(Likē 6.43-45; Ebərə-ba 6.4-8; 10.26-29)

³³ Zwezi kúv swìn, v wú: «Tíú yí ba twá ku bia nè, ba ma lwarí ku tiyiri. Ku mù nè pín, tíú nè zìen, ku bia dē zìen, tíú nè ba zìen, ku bia dē ba zìen. ³⁴ Á nyín ndē dəkwaá dwíí nè! Á wuləñv tē nè pín, á wàri yozəñu á swìn á nii wa. Á tətē yèé dē, nii sugu nè yáá bíri ku tē, ku nè wulə waa nè. ³⁵ Ləzwənzəñu yáá pín yozəñē naña v waa con. Yá ləzwənkukwíun dē yí yokukwínan nè, v yáá pín tē naña v waa con. ³⁶ Á mù nè swìn ku á con: Bùrà tē bùrù dún nè, Yí wá bùrì ləzoni bùrà ba sùràn tē mama yíri, ba nè swìn, tē nè yí tutv. ³⁷ Ku dàñ yí ku wá twá n nii sùràn nè, ba ma yēni dē, n yí cígá tíú Yí yáá con. Yá n nii sùràn nè wá pa, ba lwarí dē, Yí wá bùrì n bùrà, sē v cùgù mú».

Yí diàn mímínv yoo

(Marəkē 8.11-12; Likē 11.29-32; Matie 16.1-4)

³⁸ *Zwifə-ba Yí nii *yēnu tián tē duən dē *Farizian-ba tē duən twi, ba yí Zwezi, ba swìn, ba wú: «Karnyina, fwa Yí diàn mímínv, sē nè yíá na ku!» ³⁹ Zwezi ma le ba, v wú: «Á mù zèn lià tē! Á yí lakukwínan, á ba Yí cíci nè twá. Yá á mù nè pià, sē á na Yí diàn mímínv. Á bá na mímínv nēdv dē tətē, dē ku

nē tà yoo tē, ku nè yí Yí nii *sùsùnò Zwunasə. ⁴⁰ Ku Zwunasə tēntē nè fwa dian batwa, titin dē yicau, fəli pùé wa. Mē nētv nè, *Ləzwənə-Biu tē dē wá fwa ləbəri wa. ⁴¹ Bùrà tē bùrù dún nè, Ninivē tián wá zàn ba zigi zèn lià ba tē nè. Ba wá bùrì á bùrà, sē ba cùgù aba, ba mù nè sēe, ba vəvərə ba kwa ba ma sá ba cuna, Zwunasə nè bíri ba Yí sugu tē yíri. Yá liù ga wulə yəbē, v nè dwə Zwunasə. ⁴² Etiyopi pakan tē wá ja zigi v dàn, sē v ma nan yíñvni, v bà v cugu piú *Salbmún yēnu sùràn tē. Bùrà tē bùrù dún nè, ku mù kan tēntē wá zigi á mù, zèn lià ba tē nè, v wá bíri aba dē, á tàlél cígá wa. Yá liù ga wulə yəbē, v nè dwə Salbmún».

Zini nè vii, ku ga piú ku bà yoo

(Likē 11.24-26)

⁴³ Zwezi kúv swìn, v wú: «Máná tē wa, *zini nè nan ku yá liù, ku yáá jijiri kasoo lanworu wa, ku ma pià bwálí, sē ku kē ku yuu lá, yá ku bá yizwía bwálí na. ⁴⁴ Ku mù nè pín, ku yáá swìn, ku wú: «Á wá pií, á va à diè tē wa, á nè nan à yá.» Ku pií ku biàn, dē diè tē zwarí, ku kwen zēni zēni ku tún lá. Yá liù ga tàlél ku wa. ⁴⁵ Ku dàñ wá va, ku ja zinē barpe duən, tē waa nè lña tē doni ku, ku súri ku tián nè. Tē dàñ wá zv tē jèé, yá v mù liù tēntē dí yáá wá kukwaní v sívñ. Mē ku wá yà nētv, ku pa zèn lakukwínan tē nè».

Zwezi nubia tē dē v nuu yoo

(Marəkē 3.31-35; Likē 8.19-21; Ebərə-ba 2.11-13)

⁴⁶ Ku kwa nè, Zwezi zva diè wa. Máná tē wa, v nè wulə v swìn dē lià tē, v nubia dē v nuu twi, ba ziga kàrá wa, sē ba na wá. ⁴⁷ Liù don ma swìn Zwezi con, v wú: «Cugu zēni, n nuu dē n nubia wulə kàrá wa, ba pià, sē ba swìn n con». ⁴⁸ Zwezi ma le ku tíú tē, v wú: «Wáà nè yí à nuu, bərə ga nè yí à nubia?» ⁴⁹ Zwezi ma zìn v jún, v làrì v karbia tē con, v ga swìn, v wú: «Á ywàñá, à nuu dē à nubia nè, ba wulə yəbē. ⁵⁰ Ku yí liù tē mē, v nè fwa ku tē, à nyina Yí tē, v nè wulə Yí *sàñ nè pià, ku tíú nè yí à nubiu, dē à nakua, dē à nuu».

* **12:32** 12.32 Zwezi yí v tətē yoo nè v swìn.

13

Wodùrú zwansísara
(*Marəkə 4.1-9; Likə 8.4-8; 1 Korəntə*
tìán 3.9)

¹ Ku dɪn təntə nə, Zwezi nan diè tə wa, ɔ va ɔ jèé muna tə nii nə. ² Lià zənzən kúv púé ɔ yuu nə. U dān ma kúv zàn, ɔ zɔ níá yuu bori wa, ɔ jèé lá. Lalɔ tə kúv púé níá tə nii nə. ³ U dān ma twá zwansísari nə, ɔ ma kàrì ba yìèn zənzən, ɔ wú:

⁴ «Wodùrú don nə nan, sə ɔ dù. U nə yí ɔ mí wobía tə kárá tə wa, tə wobía tə vān don tua cwəŋə yuu. Zənbii ma bà, tə dé tə. ⁵ Tə vān don də tua kapataran tia wa, tɪran nə ba dáá lá. Ku bwálí tə nə, wobía tə nan lala, ku nə yɪ titalɔ yɪrɪ. ⁶ Mánjá tə, yɪ nə bɪga, ku dí tə wobii tə, tə ga tɪ tə kù, tə dəkurən nə wà tia zwi zəni yɪrɪ. ⁷ Wobía tə vān don də kúv tua casɔran tia wa. Tə nə pən mánjá tə wa, casɔran tə boru tə pú wobii tə yuu nə, tə dān ga sìnì tə tɪ. ⁸ Yá wobía tə vān don tua tia nəzəŋu wa, tə mù wobía təntə zàn tə zɪn bia. Tə duən zɪn bia bíí. Tə duən də zɪn bia sapwɪtwa. Tə duən də zɪn bia fitwa. ⁹ Liù mama dān mɛ, sə ɔ kə diàn, ɔ súrí ɔ zɪan, ɔ cɔgɔ zəni!»

Yoo tə nə pɪn, Zwezi swìn də zwansísari
(*Marəkə 4.10-12; Likə 8.9-10*)

¹⁰ Zwezi karbía tə fàrí ba yí ɔ yɪra, ba bwe wá, ba wú: «Bèèè nə pɪn, n twá zwansísari nə, n ma swìn lià tə con?» ¹¹ Zwezi ma le ba, ɔ wú: «Á mù wáá Yɪ pàrì yìèn tə, tə nə sègè tə dèñ, á nì á pɪn á tiàn nə. Yá ba duən tə ba ku pubɔŋa təntə jə. ¹² Ku mù nə pɪn, liù tə, ɔ nə jə pubɔŋa mancɪn, Yɪ wá súrí ku, ɔ ga wá yà pubɔŋa tíú. Yá liù tə, ɔ nə ba pubɔŋa jə, Yɪ wá jon mancɪn tə tətə, ɔ nə jə. ¹³ Mə ku mù nə pɪn, à twá zwansísari à ma swìn lià tə con, ba yíá nə cè lá, ba ga ba na, ba cɔga, yá ba ga ba ku dèñ nèn tə yɪrɪ. ¹⁴ Mə ku twá nətɔ, Yɪ nii *sùsùnù *Ezayi nii tə ma sú. U swìn, ɔ wú:

«Á zɪan wá nì zəni, á ga ba nì tə dèñ. Á wá ywàŋá zəni, á ga ba won mama na. ¹⁵ Ba lià təntə yáá tɛlɛ də won mama. Ba zɪan swìn. Ba yíá pú. Ba

ba pià, sə ba yíá də na won mama. Ba ga ba pià, sə ba nì yoo. Ba mù nə ba pià, sə ba lwarɪ yoo ba pubɔŋa wa. Ba mù nə kúv bá vəvərə ba kwa ba ma sá ba cɔna, sə à mù Yɪ zwèe ba yayɪran tə.»

¹⁶ Zwezi kúv swìn ɔ karbía tə con, ɔ wú: «Á mù dān yɪ pupwən lià, á mù yíá nə na lá, á zɪan də ga nèn tə yɪrɪ. ¹⁷ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con; Yɪ nii *sùsùnà də cígá tiàn dáá, ba nə sóní, sə ba yà na ku tə, á nə na á ga nèn. Yá ba ga wà ku nɪ, ba ga wà tə nì dè.»

Zwezi gwin wodùrú tə zwansísara tə dèñ

(*Marəkə 4.13-20; Likə 8.11-15*)

¹⁸ Zwezi kúv swìn, ɔ wú: «Á nəŋə, wodùrú tə zwansísara tə dèñ: ¹⁹ Liù tə mama, ɔ nə cɔga Yɪ pàrì sùràn tə, ɔ ga ba ku dèñ nèn, yɪ ndə cwəŋə tə nə, wobía tə nə tua ka nii nə. *Sitana yáá bà, ɔ li ku tə, ku nə tua ba waa nə.

²⁰ Wobía tə nə tua kapataran tia tə wa, nə yɪ ndə liù tə nə, ɔ nə nì Yɪ sugɔ tə, ɔ sèe lala də pupoli. ²¹ Yá Yɪ sugɔ tə wà ɔ mù liù təntə pubɔŋa tə wa zwi zənzən, ɔ ga ba diàn jə ku wa. Yá càn nə yí wá, nə à yèé ba nə wɔwɔlɪ wá Yɪ sugɔ tə yɪrɪ, ɔ yáá pií ɔ yá Yɪ cwəŋə.

²² Wobía tə nə tua casɔran tə wa, nə yɪ ndə liù tə nə, ɔ nə nì Yɪ sugɔ tə, yá lɔ wiən twara də ka pià jɪjə nə súé ɔ pubɔŋa tə. Tə wiən təntə mɛ dān yà pú Yɪ sugɔ yuu nə. Ku mù liù təntə con, Yɪ sugɔ tə wà dèñ jɪn ku pa wá.

²³ Yá wobía tə nə tua tia nəzəŋu tə wa, nə yɪ ndə liù tə nə, ɔ yáá cɔgɔ sugɔ tə, ɔ ga sèe ku zəni. U dān yáá tɪŋa yozəŋə, ndə wobía nə zɪŋa bia nətɔ. Ku don zɪn bia bíí. Ku don də zɪn bia sapwɪtwa. Ku don zɪn bia fitwa.»

Gakɔkwɪvɔn don zwansísara
(*Matie 13.36-43, 49-50; 1 Korəntə tìán*
4.5)

²⁴ Zwezi kúv bɪrɪ zwansísara don, ɔ wú: «Á nəŋə, ku tə nə nyɪn də Yɪ pàrì tə. Bɛɛ don dùè wodwii nəzəŋu ɔ kárá wa. ²⁵ Tɪtɪn don nə, lià nə dwèe mánjá wa, ɔ mù bɛɛ təntə dɔŋɔ twi, ɔ dù gakɔkwɪvɔn bia kárá tə wa, ɔ ga lɛ. ²⁶ Mánjá tə, wiən

tə nə yí pwíi janu, gakukwɔn tə də nan, ku zɪga. ²⁷ Bɛɛ tə tütùná ma bà, ba swìn v con, ba wú: <Yuu tíú, n yà dùè wozəŋə n kára tə wa, sə gakukwɔn ku tə də nan yèn nə?> ²⁸ U ma le ba, v wú: <Ku yi duŋu nə fwa ku>. Tütùná tə ma píi ba bwe wá, ba wú: <N ba pià, sə nə va nə mùrí ku gav təntə, naaa?> ²⁹ Bɛɛ tə ma le ba, v wú: <Ŋn ɔn! Á nə mùrí gakukwɔn tə, á wá mùrí mɪna tə də, á kə lá. Ku mù yiri nə, á dānà ká fwa ku!> ³⁰ Á yaga tə mama, á pa, tə bi. Yá tə zagu máŋá nə yí, à dàñ wá swìn wocerə tə con, à wú: Á díó yáá, á gɪan gamu v tə, á vwa púlé púlé, sə nə kə mən nə! Á dàñ ga kén mɪna tə, á kə pulu wa!> »

Wobiu nəmanbiə don yuu wa zwansisara

(Marəkə 4.30-32; Likə 13.18-19)

³¹ Zwezi kúò biri zwansisara don, v wú: «Yuu pàrì tə yi ndə wobiu nəmaa nə, liù nə ti v dù v kára wa. ³² Ku mù wobiu nəmaa tə nə yi wobia mama wa nəmaa. Yá ku dàñ nə pén, ku yuu yáá doni tibi tə mama yun. Ku yáá fwa tìú, zənbii bà, tə fwa tə pwalan ku yuu wa».

Sabwari yuu wa zwansisara

(Likə 13.20-21)

³³ Zwezi kúò biri zwansisara don, v wú: «Yuu pàrì tə yi ndə sabwari nə, kan nə ken mun zəŋi batwa wa. Tə mama dàñ ga zàn tə fuli».

Zwezi biri ku tə nə pin, v twá zwansisari, v ma kàrì lià

³⁴ Tə yìèn tə mama yi Zwezi twá zwansisari nə, v ma biri tə lià tə nə. U yáá ba yoo swìn, də ku nə tà v twá zwansisari nə. ³⁵ U fwa ku nətu, sə Yuu nii *sùsùnù tə sùràn tə nii ma sú. U nə swìn, v wú:

«Á wá súrí à nii, à ma twá zwansisari, nə à biri ba yìèn tə, tə nə sègè, máŋá tə wa, Yuu nə fwa luv».

Zwezi gwin gakukwɔn tə zwansisara tə dən

(Matie 13.24-30, 49-50)

³⁶ Zwezi kèèn v yá laluv tə, v ga va sàñ. U karbia tə ma pú v kwa, ba va ba yí wá,

ba ga wú: «Gwin kára tə gakukwɔn tə zwansisara tə dən, n biri nəba». ³⁷ Zwezi ma le ba, v wú: «Liù tə, v nə dwi mɪna nəzəŋə tə, nə yi *Ləzwənə-Biu* tə. ³⁸ Kára tə nə yi luv. Wodwii nəzəŋu tə nə yi Yuu pàrì lià tə. Gakukwɔn tə nə yi *Sitana lià tə. ³⁹ Duŋu tə, v nə dwi ku mù gav təntə nə, yi Sitana. Woceri tə nə yi luv zaŋu. Tütùná tə, ba nə za wiən tə, nə yi Yuu *malike tə. ⁴⁰ Nətu ba nə pùrì gakukwɔn tə, ba kəni mən nə, mə ku wá yà nətu, luv zaŋu dɪn nə. ⁴¹ Ləzwənə-Biu wá tun v malike. Tə wá li lià tə mama v pàrì tə wa, ba nə pin lià duən twá ba nə, ba ma dugu Yuu tə, ba jén, də ba tə, ba nə tuŋa yokukwɔnan tə. ⁴² Yá tə ga wá dɪli ba mən bwálí wa. Ku bwálí təntə wa, ba wá bubwi, ba ga duŋa ba jɪfwɪ ba fɪfaga. ⁴³ Yá ba tə, ba nə yi cígá tiàn, ba wá pəpəli ndə yɪcav nə ba nyina Yuu pàrì tə wa. Liù mama dàñ mɛ, sə v kə dɪàn, v súrí v zɪan, v cugv zəni!»

Wiən tə, tə kwənə nə dáá nə sègè zwansisara

(Ebərə-ba 11.24-26)

⁴⁴ Zwezi kúò swìn, v wú: «Yuu pàrì tə nyin ndə wiən tə, tə kwənə nə dáá, tə nə sègè kára don wa. Bɛɛ ma na tə, v ti v kwen v sègè. U pùé nə poli zənzən tə, v vèli v yè ku tə mama, v nə jə, v dé, v ga píi v bà, v yè ku kára təntə».

Kana bian zanan zwansisara

(Filipə tiàn 3.7-11)

⁴⁵ Zwezi kúò swìn, v wú: «Yuu pàrì tə nyin ndə bayolu nə fwa nətu, də v nə pià kana bian zanan nəzəŋə. ⁴⁶ Máŋá tə, v nə ni ku nədu, ku nə zìən zənzən, v vèli v yoli v wiən mama, v nə jə, v ga bà, v yè ku mù kana bian zəŋú təntə».

Fəlijanv gəgèlù yuu wa zwansisara

⁴⁷ Zwezi kúò swìn, v wú: «Yuu pàrì tə kúò nyin ndə fəlijana nə. Ba yáá dɪli gəgèlù muu wa, ku ga janɪ fələ yiri mama. ⁴⁸ Máŋá tə, ku nə súé, fəlijana tə yáá van, ku ba li bəbəru yuu, ba ga jəñ tɪa, ba kúrí fələ tə. Ba kəni fəlizəŋə tə fɪyaran wa, ba ga dugv tə tə, tə nə ba zìən. ⁴⁹ Mə nətu nə, ku wá yà luv zaŋu máŋá wa. *Malike

* 13:37 13.37 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

wá bà, tē pwèe wulɔnyɩna dē cígá tìán duən nē, ⁵⁰ sē tē ma dɩlɩ ba mēn bwálí tē wa. Kɩ bwálí tēntē wa, ba wá bubwí, ba ga dɩŋa ba jɩfwɩ ba fɩfaga».

Síón dē dí yáá jɩjē

⁵¹ Máná tē wa, Zwezi nē zwèe zwansɩsari tē, v bwe v karɩa, v wú: «Á nì tē yìèn tē mama dèń?» Ba ma le wá, ba wú: «Awo». ⁵² U dān ma swìn ba con, v wú: «*Zwifē-ba Yɩ nii *yēnu tíú mama, v nē jīgē Yɩ pàrì tē karɩu, nyɩn ndē diè tíú nē, v nē lɩ wodɩra dē wodwara v wiēn tē, tē kwēnē nē dáá, wa».

Nazaretē tìán wà ba waa ken Zwezi nē (Marəkē 6.1-6; Likē 4.16-30; Zwan 1.11)

⁵³ Máná tē wa, Zwezi nē swìn zwansɩsari tēntē v zwèe, v le kɩ bwálí tē wa, v víí. ⁵⁴ U dān vèlɩ v nyɩna tɩv. U nē vèlɩ v yí lá, v zwa *Zwifē-ba *jéré diè wa, v wulē v kàrì lantē. Yá kɩ dān gwárí lià tē mama, ba nē yɩn kɩ bwálí tēntē wa. Ba ma swìn, ba wú: «Yèn nē nē v nɩ wɩbɩŋa kɩ tē? Yá kɩ yɩ kɩ twá nētē, v ma fwa yomɩlan tē tē? ⁵⁵ Kɩ tã v mù nē yɩ kapēnta tē biú tē, naaa? U nuu tē yɩrɩ nē tà Mari, naaa? Zwakē dē Zwɩzefē dē Simon dē Zwidē tà v nubɩa, naaa? ⁵⁶ Yá v nakwana tē mama mù tētē yà tèlé nē tētēŋi wa, naaa? Yèn nē nē v nɩ tē dīàn tētē?» ⁵⁷ Yá kɩ mù tētē dān pɩn, ba yá ba wá sēe. Zwezi dān ma swìn ba con, v wú: «Ba yáá zilí Yɩ nii *sùsùndù bwálí mama nē, yá v nyɩna tɩv nē dē v diè wa, ba ba wá zilí». ⁵⁸ Kɩ bwálí tē wa, Zwezi wà yomɩlan zēnzēn fwa, ba nē ba Yɩ nii sēe tē yɩrɩ.

14

Zwan-Batisē gɩrɩ tē yoo (Marəkē 6.14-29; Likē 9.7-9)

¹ Kɩ mù máná tēntē wa, *Erodē, v nē yɩ Galile nagwanaa tē yáá tíú, nì dē, ba swìn Zwezi yoo. ² U swìn v kwa lià con, v wú: «Kɩ yɩ *Zwan-Batisē nē pɩí v bwin v nan. Mē kɩ mù nē pɩn, v wáá yomɩlan v fwa».

³ Kɩ yɩ cígá, Erodē yà pɩn, ba ja Zwan, ba vwa ba kē bān diè wa. Erodē yà fwa nētɩ, v zɩnɩ Filipē kan Erodíadē yɩrɩ.

⁴ Zwan yà swìn Erodē con, v wú: «Kɩ wà mē, sē n jon Erodíadē n ma fwa n kan».

⁵ Erodē yà pià cwēŋē, sē v ma gɩ Zwan, yá lalɩv tē fēn yà jē wá, ba yà nē bɩŋa dē, Zwan ya Yɩ nii *sùsùndù tē yɩrɩ.

⁶ Dɩn don twi kɩ yí, kɩ nē yɩ Erodē lɩrv cānà dɩn. Erodíadē bùá dān ma sa candērē tē yáá con, Erodē pùé ga poli zēnzēn. ⁷ U dān ma dù, v wú, v wá pa wá kɩ tē mama, v nē pià. ⁸ Bùá tē nuu nē nì kɩ, v swìn bùá tē con, sē v va v swìn Erodē con, v wú: «À pià, sē n kē Zwan-Batisē yuu zɩŋa wa, n pa nē yēbē!»

⁹ Kɩ cùgù piú Erodē pùé, yá kɩ nē twá v nikanɩ tē nē candērē tē yáá con, v pɩn nii, sē ba pa kɩ bùá tē nē. ¹⁰ U dān ma tɩn liú, sē v gwēŋē Zwan yuu bān diè wa. ¹¹ Ba tɩn v yuu tē zɩŋa wa, ba ja bà, ba pa bùá tē nē, v ma jon kɩ, v pa v nuu nē. ¹² Zwan karɩa ma bà, ba tì v tɩgɩ tē, ba gùrì. Yá ba ga va ba swìn Zwezi con, kɩ tē nē tun.

Zwezi pùlɩ dipen v pa bara mùrò bonu nē (Marəkē 6.30-44; Likē 9.10-17; Zwan 6.1-14)

¹³ Máná tē nē, Zwezi nē nì kɩ yoo tētē, v nan lá nē. U vèlɩ v zɩ níá yuu bori, v va bwálí nē, kɩ nē vān kɩ nan kwa, v cɩcɩ. Yá lalɩv tē nì kɩ. Ba dān ma nan tɩan tē wa dē nēe, ba pú Zwezi kwa, ba vèlē níá tē nii nē. ¹⁴ Máná tē wa, Zwezi nē nan níá yuu bori tē wa, v nɩ lalɩv tē. Ba lià tē yinēgē jɩn wá. U dān ma wulē v zwèe ba yayɩŋa yayɩran.

¹⁵ Máná tē, tɩa nē yí, Zwezi karɩa tē fārú ba yí v yɩra, ba wú: «Máná wulē ka le, yá bwálí tē ga ba yīgē. Pa lalɩv tē pií, kɩ va tɩan tē wa, kɩ yè wodiu». ¹⁶ Zwezi ma le ba, v wú: «Ba wà mē, sē ba víí. Á tētē pɩan ba wodiu, sē ba dól!» ¹⁷ Yá ba swìn v con, ba wú: «Nē mù yɩ dipen bonu dē fèlē bèlē cɩcɩ, nē nē jē». ¹⁸ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á jana tē, á ja bà yēbē!»

¹⁹ Kɩ kwa nē, v dān ma pa nii lalɩv tē nē, v wú, kɩ jēnē gau tē yuu wa. U dān ma tì dipen bonu tē dē fèlē bèlē tē, v zɩn v yáá v kē yɩ nē, v ga kē Yɩ lēeēe. U fɩ fɩ dipen tē, v ga tì v pa v karɩa tē nē, ba tàrì lalɩv tē. ²⁰ Ba liú mama dí v sú. Yá

Zwezi karbia tē ga pēe tē mumunə tē, ba sú fiyaran fugə bələ. ²¹ Ba tē mama nə dí nii yí ndə bara mürə bonu nə, kana də bisíná nii ba lá nə dé.

*Zwezi vəli muna nía yuu wa
(Marəkə 6.45-52; Zwan 6.16-21)*

²² Ku kwa nə, lala Zwezi kálú v karbia tē, v pa ba zv nía yuu bori tē wa. U pià, sə ba dí yáá, ba va ba diàn wá muna tē bəbəru tē don nii nə, sə v ga kə ləv v tē cwəŋə nə. ²³ Yá máŋá tē nə, v nə duǵu lià tē, v diǵa paan yuu bwálí nə, ku nə nan kwa con, sə v juŋ Yu. Tia yí, də v ciɔi nə jəń lá.

²⁴ Nía yuu bori tē yà manwarɪ, ku wulə muna tē tətəŋi wa. Nɪkulə tē yà wulə tē mà ku, v v tē yà nə fuli ku zɪga ba nə yɪɪ. ²⁵ Tɪbɪnakunɪn wa, Zwezi zàn v zɪga nía tē yuu wa, v ma vəli v karbia tē con. ²⁶ Yá máŋá tē, ba nə nɪ wá, v vəli nía tē yuu wa, fən zva ba zənzən, ba ga swɪn, ba wú: «Ku yɪ wojjiru!» Ba dāń ma wulə ba mà bayalan níé, fən nə zva ba yɪɪ. ²⁷ Zwezi ma swɪn ba con lala, v wú: «Á dāŋá á jìàn! Ku yɪ à mù! Á dānà ká pa fən ja aba!»

²⁸ Piyerə ma swɪn, v wú: «*Yuu-Tiu, ku nə yɪ n mù cígá, pa, sə à də va nía tē yuu wa, à bà n con». ²⁹ Zwezi ma swɪn, v wú: «Bàá yəbə!» Piyerə nan nía yuu bori tē wa, v va nía tē yuu, v vələ Zwezi con. ³⁰ Yá máŋá tē nə, v nə nɪ də v v tē dáá, fən zva wá. Yá máŋá tē, v nə wulə v mürə nía tē wa, v mà nii, v wú: «Yuu-Tiu, jon nə!»

³¹ Lala, Zwezi te v juŋ, v ja wá, v ga swɪn, v wú: «Nəń, n nə wà n waa ken à nə wuu, nəv! Bèèè nə pɪn, n ma bèéé?»

³² Ba mama bələ ma pēe duən, ba zv nía yuu bori tē wa. Yá v v tē də zɪɟɪ. ³³ Zwezi karbia tē mama, ba nə yɪn nía yuu bori tē wa, tva v yáá con, ba ga wú: «N cígá yɪ Yu-Biu!»

*Zwezi zwèe yayɪŋa yayɪran Zwenezarətə nə
(Marəkə 6.53-56)*

³⁴ Ba nə galv muna tē, ba zwèe, ba zva Zwenezarətə nagwanaa wa. ³⁵ Ba nə yí

tia ba zwèe də ku bwálí təntə, lià tē lwarɪ Zwezi. Ba dāń ma man bwálí mama nə də, Zwezi twi. Ba ja yayɪŋa zənzən, ba bà v con. ³⁶ Ba lòrì wá, sə v yá, sə ba dwen v gànə ciɔi nii nə. Yá lià tē mama, ba nə dwen ku nə, ba yáá na yazurə.

15

*Nɪbara yofwamɪnan yuu wa kàrà
(Marəkə 7.1-13; Likə 11.37-41)*

¹ Ku kwa nə, *Farɪzɪan-ba də *Zwifə-ba Yu nii *yənu tiàn nan *Zwerizalemə, ba bà, ba bwe Zwezi, ba wú: ² «N karbia tē, ba ba ba jìàn sɪn, ba ma dé wodi, ndə ku nə mɛ nəv. Bèèè nə pɪn, ba ba nə nɪbara yofwamɪnan tē nii zɪlí?» ³ Zwezi ma le ba, v wú: «Á mù dāń yɪ, bèèè nə pɪn, á də ba Yu *nii tē, v nə pɪn *Moyizə nə, nii zɪlí, á yofwamɪnan tē yɪɪ? ⁴ Yu yà swɪn, v wú: «Zɪlí n nuu də n nyɪna. Yá liù tē, v nə zɪɪ v kə v nuu də v nyɪna nə, v mɛ, sə ba gv wá». ⁵ Yá á mù bɪɪ də, liù nə swɪn v nuu də v nyɪna con nə, v wú: «N tori tē, à yà nə wá ma san mú, yɪ à tɪn, sə ku ya *jɔŋi, ku pa Yu nə». Ku mù tíu təntə kúv tà kálú, sə v zɪlí v nuu də v nyɪna. ⁶ Mə nəv nə á goŋi Yu svǵv tē, á duǵa, sə á ga twá á yofwamɪnan tē nə. ⁷ Níé bələ tiàn-ba! Yu nii *sùsùnə *Ezayi yà jə cígá də, v nə dí yáá v swɪn á yoo, fuən mama, v wú:

⁸ «Lià-ba tē yɪ ba zɪlí à mù Yu də ba nii ciɔi. Yá ba waa ga ŋúná də nə. ⁹ Ba yɪjɔnɪ tē yɪ tutv. Ku tē, ba nə kàɪ ba bɪɪ, nə yɪ ləzoni kàrà də ba yofwamɪnan nə, tē yɪɪ.»

*Wiən tē nə pɪn, ləzwənə bɪcan yɪ nəzonu Yu yáá con
(Marəkə 7.14-23)*

¹⁰ Ku kwa nə, Zwezi bon ləv tē, v ga swɪn ba con, v wú: «Á cuǵa, á ga nì ku tē! ¹¹ Ku tà won tē, ku nə zwɪ ləzwənə nii, nə pɪn, v bɪcan yɪ nəzonu Yu yáá con. Ku yɪ won tē, ku nə naŋa v nii wa nə pɪn, v bɪcan yɪ nəzonu Yu yáá con.»

¹² Zwezi karbia tē dāń ma fàrú ba yí v yɪɪ, ba ga swɪn, ba wú: «N yèé də, n svǵv tē dí *Farɪzɪan-ba tē?» ¹³ Zwezi ma le, v wú: «À nyɪna Yu tē, v nə wulə Yu *sàń

nə, wá múrí tìú tẹ mama, ɔ nə wà cwén.
¹⁴ Á yaga Farızian-ba! Ba yi ndẹ lilirən nə
 vaŋa lilirən nə. Yá dẹ liliu nə van ɔ don
 liliu, ba mama bẹlẹ wá tɔ gwàlú wa».

¹⁵ Piyerə ma swìn ɔ con, ɔ wú: «Biri
 zwansara tẹ dẹn nẹba!»

¹⁶ Zwezi ma swìn, ɔ wú: «Á dẹ tẹ yi lià
 tẹ, á nə wàri yoo dẹn á ni? ¹⁷ Á yèri dẹ,
 kɔ tẹ mama nə zwɔ liù nii, yáa va ɔ pùé
 wa. Kɔ kwa nə, kɔ yi ɔ yáa twa kɔ, ɔ dɔgu
 kaduəyuu bwálí nə. ¹⁸ Yá kɔ tẹ nə naŋa
 nii wa, yi kɔ zigi waa kɔ ma naŋa. Mə kɔ
 mù dān nə pɔn, ləzwənə bican yi nəzonu
 Yu yáa con. ¹⁹ Kɔ yi ləzwənə waa nə,
 pubɔŋi kukwɔnan yáa nan, tẹ yugə wá,
 tẹ pɔn ɔ gwɔ lià, tẹ pɔn ɔ cwàri, tẹ pɔn ɔ
 ŋwɔn, tẹ pɔn ɔ kɔni kɔnkɔn, ɔ keni lià nii
 nə, tẹ pɔn ɔ kɔkɔli Yu yiri tẹ. ²⁰ Mə tẹ
 mù nə pɔn, ləzwənə bican yi nəzonu Yu
 yáa con. Kɔ tẹ ka dé, dẹ n nə wà n jìan
 sɔn nə, wáa kɔ pɔn, ləzwənə bican yan
 nəzonu Yu yáa con».

*Kavee don ken ɔ waa Zwezi nə
 (Marəkə 7.24-30)*

²¹ Kɔ kwa nə, Zwezi ɛ lá nə, ɔ va
 nagwanaa tẹ wa, Tirə dẹ Sidon tian tẹ nə
 wulə kɔ wa. ²² Kan don, ɔ nə yi Kanan
 lɔɔ nii tián búa, nan bwálí tɛntə wa, ɔ
 bà Zwezi con, ɔ ga bubwi, ɔ wú: «*Yuu-
 Tiu, pìú *Davidə nàú, dəri à yinəgə! *Zini
 wɔwɔlɔ à búa, kɔ kəni càn ɔ nə zənzən».
²³ Yá Zwezi wà yoo swìn. U karbia tẹ ma
 fàrú ba yí ɔ yira, ba lòri wá, ba wú: «Swìn
 ɔ con, sẹ ɔ vii! U nə púé nə kwa, ɔ fwa
 zuzugu tẹ yiri». ²⁴ Zwezi ma le, ɔ wú:
 «Yu tɔn nə *Yizərayelə dwíi tẹ cici con,
 ba nə yi ndẹ pee nə, tẹ nə jén». ²⁵ Yá kan
 tẹ twi, ɔ tɔ ɔ yáa con, ɔ ga swìn, ɔ wú:
 «Yuu-Tiu, san nə!» ²⁶ Zwezi ma le, ɔ wú:
 «Kɔ wà mɛ, sẹ ba tì bisíná wodi, ba dɔli
 kukurbii yáa». ²⁷ Kan tẹ ma kúú swìn, ɔ
 wú: «Awo, kɔ yi cígá Yuu-Tiu, yá kukurbii
 tẹ dān nə dé mumunə tẹ, tẹ nə naŋa tẹ
 tián tẹ jin, tẹ twi tia». ²⁸ Zwezi dān ma
 pií ɔ le wá, ɔ wú: «Kan, n cígá ken n waa
 à nə, míámíán. Kɔ tẹ, n nə pià tẹ wá jì».
 Kɔ máŋá tɛntə wa, dẹ ɔ búa tẹ ni yazurə.

*Zwezi zwèe yayiran zənzən
 (Marəkə 7.31-37)*

²⁹ Zwezi kúú zàn, ɔ vii tẹ bwálá tɛntə
 wa. U vɛli Galile munaa tẹ nii nə, ɔ dɔ
 paan don yuu wa, ɔ jèé lá. ³⁰ Lalɔɔ dān
 ga twi ɔ con, dẹ ba wa gwánán, dẹ lilirən,
 dẹ ləzwənkikaran, dẹ bərən, dẹ yayira
 duən zənzən. Ba jin ba mama ba va
 Zwezi yáa con, yá ɔ ga zwèe ba yayiran.
³¹ Kɔ gwári lalɔɔ tẹ zəni, dẹ máŋá tẹ, ba
 nə ni bərən tẹ swìn, ləzwənkikaran wiən
 nə twe, gwánán nə vɛli, dẹ lilirən nə na.
 Ba dān wulə ba bwi *Yizərayelə Yu tẹ nə.

*Zwezi pùlú dipen ɔ pa bara m̀r̀r̀ bani
 nə
 (Marəkə 8.1-10; Matie 14.15-21)*

³² Zwezi dān bon ɔ karbia tẹ, ɔ swìn
 ba con, ɔ wú: «Lalɔɔ tẹ yinəgə jə nə, ba
 nə wulə dẹ nə dian batwa nətən, ba ga
 ba won jə, ba dé tẹ yiri. À ba pià, sẹ à
 pa ba vii dẹ niən. Ba diàn wáa tẹ zwèe
 cwəŋə yuu, ba twi». ³³ Karbia tẹ ma bwe
 wá, ba wú: «Yèn nə, nə wá na wodi, nə
 pa lalɔɔ kɔ tẹ mama dé kɔ sú, bwálí kɔ
 tẹ wa, won mama nə təló?» ³⁴ Zwezi ma
 bwe ba, ɔ wú: «Dipen bagali nə, á jə?» Ba
 ma le wá, ba wú: «Dipen barpe dẹ fəlibii
 mancɔn nə wulə».

³⁵ Kɔ kwa nə, ɔ dān pɔn nii lalɔɔ tẹ nə,
 sẹ ba jèn tia. ³⁶ U dān ma tì dipen barpe
 tẹ, dẹ fələ tẹ, ɔ kə Yu lèèè, ɔ fu fu tẹ,
 ɔ pa ɔ karbia tẹ nə, ba ma tàrà lalɔɔ tẹ.
³⁷ Ba liù mama dí ɔ sú. Karbia tẹ ga pèe tẹ
 mumunə, tẹ nə ga, ba sú tií barpe. ³⁸ Ba
 tẹ mama, ba nə dí tẹ yí, ndẹ bara m̀r̀r̀
 bani nə. Kana dẹ bisíná nii ba lá nə
 dé. ³⁹ Zwezi nə pa, lalɔɔ tẹ vii kwa nə,
 ɔ zua níá yuu bori tẹ wa, ɔ va Magadan
 nagwanaa wa.

16

*Lìà pià, sẹ ba ja Zwezi dẹn nə
 (Marəkə 8.11-13; Likə 12.54-56; Matie
 12.38-42)*

¹ *Farızian-ba dẹ *Sadıstan-ba fàrú ba
 yí Zwezi yira, sẹ ba ma wàni ba ja ɔ dẹn
 nə. Ba lòri wá, sẹ ɔ twá mumunə nə, ɔ
 ma biri ba dẹ, ɔ diàn tẹ yi tẹ nan Yu
 con. ² Zwezi ma swìn ba con, ɔ wú: «Dẹ
 yicav nə pià, kɔ zɔ, á yáa swìn, á wú: «Tia
 tẹ wá yà zəni, lanworu tẹ nə yi nəstian
 yiri.» ³ Yá jju fuən fuən, á yáa swìn, á
 wú: «Dwà wá nà zèn, tia tẹ yáa nə beri

yiri.» Á wàá tia yáá nè yi nɛtu á lwarɪ, yá á ga wàri síún máǵá ku tɛ Yu mɪmɪnan tɛ dɛ́n á lwarɪ. ⁴ Á mù zɛn lià tɛ, á yi lakɔkwɪnan, á ba Yu ciɪ nè twá. Yá á mù nè pià, sɛ á na Yu diàn mɪmɪnu. Á bá na mɪmɪnu nɛɔv dɛ tɛtɛ, dɛ ku nè tà yoo tɛ, ku nè yí Zwɔnasɛ*». U dɔv ba lá, v ga ja ku v lɛ v vii.

*Farizian-ba dɛ Sadisian-ba sabwari
(Marəkə 8.14-21)*

⁵ Máǵá tɛ nè, karbia tɛ nè lɛ mɔnaa tɛ bɛbɛru tɛ don nè, ba yá swɛɛé, sɛ ba ti dipen, ba kɛ ba yuu. ⁶ Yá Zwezi swɪn ba con, v wú: «Á zurɛ á yira, á cia á tiàn nè zɛni dɛ *Farizian-ba dɛ *Sadisian-ba sabwari tɛ!» ⁷ Karbia tɛ ma swɪn duɛn con, ba wú: «D swɪn nɛtu, nè nè wà dipen ti tɛ yiri». ⁸ Zwezi yɛni ku tɛ, ba nè swɪn, v dàǵ ma bwe ba, v wú: «Bɛɛɛ nè pɪn, á swɪn dɛ, ku yi á nè wà dipen jɪn, á ja bà tɛ nè pɪn, à swɪn sabwari yoo? Á na, á nè ba á waa keni à nè míámíán nɛtu! ⁹ Á tɛ ba nɛ́n, naaa? Á lie á tiàn dipen bonu tɛ yoo, à nè pwɛɛ à pa lià mùrɔ bonu tɛ nè. Sɛ á lii dipen fiyaran tɛ nii, á nè pɛɛ, á ja vii! ¹⁰ Yá á tɛ lie á tiàn dipen barpe tɛ yoo, à nè pwɛɛ à pa lià mùrɔ banɪa tɛ nè. Sɛ á lii dipen tií tɛ nii, á nè pɛɛ, á ja vii! ¹¹ Bɛɛɛ nè pɪn, á wà ni dɛ, ku tà dipen tɛtɛ yoo nè, à swɪn á con? Á cia á tiàn nè dɛ Farizian-ba dɛ Sadisian-ba sabwari tɛ».

¹² Karbia tɛ dàǵ lwarɪ dɛ, ku tà dipen sabwari nè, Zwezi swɪn, sɛ ba ci ba tiàn nè dɛ ku, ku yi Farizian-ba dɛ Sadisian-ba kàrà tɛ yoo, nè v swɪn.

*Piyerə biri dɛ, Zwezi yi Yu nè kúri
(Marəkə 8.27-30; Likə 9.18-21; Zwan
6.66-69)*

¹³ Zwezi vɛli nagwanaa don wa, ku nè bwɛlɛ tiv don, ba nè boŋɛ <Filipɛ Sezare>. U bwe v karbia tɛ, v wú: «Bɛɛɛ nè lià tɛ swɪn *Lɛzwɛnɛ-Biu† tɛ yuu wa?» ¹⁴ Ba ma le, ba wú: «Lià duɛn wú, n yi *Zwan-Batisɛ, ba duɛn wú, n yi Yu nii *sùsùnnɔ Eli, ba duɛn dɛ ga wú, n yi Yu nii sùsùnnɔ Zweremi, nè à yɛ́ɛ Yu nii sùsùnnà tɛ don».

* **16:4** 16.4 Ku Zwɔnasɛ tɛtɛ nè fwa dian batwa fɛli pùɛ wa, v nè wà Yu nii zilí tɛ yiri. † **16:13** 16.13 Zwezi yi v tɛtɛ yoo nè v swɪn.

¹⁵ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Sɛ á mù con nè, wàá nè á wú, à yi?» ¹⁶ Simon Piyerɛ ma le, v wú: «N yi *Kərisɛ, Yu tɛ, v nè wulɛ mi wa, tɛ biú».

¹⁷ Zwezi ma swɪn v con, v wú: «Zwɔnasɛ biú Simon, n yi pupwɛn liú, ku nè tà lɛzwɛnɛ nè biri mú ku yoo tɛ yiri. Ku yi à nyina Yu tɛ, v nè wulɛ Yu *sàǵ nè. ¹⁸ Yá à mù nè swɪn ku n con: N yiri nè yi Piyerɛ, ku dɛ́n nè yi piú. Á wá kɛ à lià tɛ púlí tɛ ku mù piú tɛtɛ yuu wa, ndɛ liú nè tún diɛ dɛkuu piú yuu nɛtu. Tɪan dɛ tɛ diàn mama, tɛ ba wàní tɛ cùgɔ ku púlí tɛtɛ. ¹⁹ Á wá pa mú Yu pàri borbɪa tɛ. Ku tɛ, n nè wá vi tia yuu wa, ku wá yá nɛtu Yu *sàǵ dɛ nè. Ku tɛ, n nè wá sɛɛ tia yuu wa, ku wá yá nɛtu Yu sàǵ dɛ nè».

²⁰ Ku kwa nè, Zwezi dùɛ sú v karbia tɛ nii nè, sɛ ba dàǵ ká swɪn ku, ba pa liú mama yɛni dɛ, v mù nè yi Kərisɛ.

*Zwezi swɪn v tɪan tɛ, dɛ v ka bwin ka
nan tɛ yoo*

(Marəkə 8.31-9.1; Likə 9.22-27; 14.25-27)

²¹ Ku nè zɪgɪ ku máǵá tɛtɛ wa, Zwezi swɪn v karbia tɛ con, dɛ ku yi kálú, sɛ v va *Zwerizalemɛ. Mɛ ku mù tɪfarv tɛ wa, v wá dɛ càn zɛnzɛn *Zwifɛ-ba *nɛkwɪna, dɛ ba Yu *jɔŋwana yun tiàn, dɛ ba Yu nii *yɛnu tiàn-ba yáá con. Ba wá gv wá, yá dian batwa nii nè, v wá pií v bwin v nan.

²² Piyerɛ dàǵ ma bon Zwezi, v ja nan kwa, v ga caga v nii nè, v wú: «*Yuu-Tiu, Yu dàǵ ká ja bà! Ku tɛ bá yí mú, abada».

²³ Yá Zwezi dàǵ pií v vɛvɛri, v swɪn Piyerɛ con, v wú: «Ja pià bwálí, *Sɪtana! N cìgà à cwɛŋɛ nè, n nè ba buŋa ndɛ Yu nè, n nè yi n buŋa ndɛ lɛzoni nè tɛ yiri».

²⁴ Zwezi ma kúv swɪn v karbia tɛ con, v wú: «Liú tɛ mama nè pià, sɛ v bà v twá à nè, sɛ ku tiú kúv dàǵ ká ti v tiàn, v ma fwa v tɛntɪan puswɛnɛ. Ku tiú mɛ, sɛ v sɛɛ, v twá v dɛ càn, dɛ nè ku ja vɛlɛ v tɪan dagarv tɛ yuu wa. ²⁵ Liú tɛ, v nè pià, sɛ v jon v mi tɛ, v wá kwɪn ku nè. Yá liú tɛ, v nè wá dɔv v mi tɛ à mù yiri, ku tiú wá na mi, ku nè ba zwɛɛ Yu con. ²⁶ Ku

funə wa yèn nə ku pa liù nə, də v nə ni tia yuu jje tə mama, yá v ga kwìn mu tə nə, ku nə ba zwèe Yu con? Won wulə ləzwənə nə wá pa, sə ku ma yè v mu tə ku jon, naaa? ²⁷ *Ləzwənə-Biu‡ tə wá bà, v nyina Yu dun tə wa də v *malke. Yá v wá ηwín liù mama, ndə v nə tun nətə. ²⁸ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Ba tə duən, ba nə wulə yəbə bá ti də ba nə wà Ləzwənə-Biu tə ni, v twi də v pàri tə».

17

Zwezi lwàn v tiàn

(*Marəkə 9.2-13; Likə 9.28-36; 2 Piyerə 1.16-18*)

¹ Dian bardv kwa nə, Zwezi jin Piyerə də Zwakə, v sùri Zwakə nubiu Zwan nə, v ja ba v va paan nedarv yuu, v də ba ci ci. ² U lwàn v tiàn ba yía yuu, v yáá wulə ka pəpəli, ndə yucau nə. Yá v ganan də lwàn nəpwənə, ndə poni nə. ³ Yá v karbia tə dān na *Moyizə də Yu nii *sùsùnə Eli, ba swìn də Zwezi. ⁴ Piyerə dān ma swìn Zwezi con, v wú: «*Yuu-Tiu, ku zian də, nə nə wulə yəbə. Də n nə pìà, à wá pú gansilə batwa yəbə. N mù nədv, Moyizə nədv, Eli də nədv».

⁵ U nə wulə v swìn májə tə wa, də bakwan ku nə ci ci twi, ku pú ba yuu nə. Yá kori ga nan ku wa, ku wú: «D tə yi à biswənə tə, v nə poli à pùé. Á cuga v nii!»

⁶ Májə tə nə, karbia tə nə ni kori təntə, fən jin ba zənzən, ba tu tia ba yáá yuu.

⁷ Zwezi fàrú v yí, v dwen ba yira, v ga swìn, v wú: «Á zaŋa yu nə! Á dānà ká pa fən ja aba!» ⁸ Ba nə zìn ba yéé, ba kə yu nə, ba kúè wà liù don ni, ba sùri Zwezi nə.

⁹ Ba nə nan paan tə yuu ba cwi, Zwezi pin ba nii, v wú: «Á dānà ká swìn yoo ku tə, á biri liù mama nə, ku jə vələ, *Ləzwənə-Biu* tə tian də v ka pii ka bwin».

¹⁰ Zwezi karbia tə dān ma bwe wá, ba wú: «Bèèèè nə pin, *Zwifə-ba Yu nii *yənu tiàn tə wú, də Eli nə wá dí yáá, v bà?» ¹¹ U ma le ba, v wú: «Eli mə, sə v cígá bà, v kwen tə mama. ¹² À mù dān nə

swìn ku, á con: Eli manwarı v bà, lià tə ga wà lwarı. Yá ba ti wá, ba ma fwa ba tə swə tə. Mə nətə nə, ba wá kə Ləzwənə-Biu tə càn wa».

¹³ Karbia tə dān ma lwarı də, ku yi *Zwan-Batisə yoo nə v swìn.

Zwezi li zini biù don yuu wa

(*Marəkə 9.14-29; Likə 9.37-42*)

¹⁴ Májə tə, ba nə yí bwálí tə, lalvu tə nə wulə, bæ don fàrú v yí Zwezi yira, v tu v nadwana yuu v yáá con, v ga swìn, v wú: ¹⁵ «*Yuu-Tiu dəri à biù tə, v nə twi kwaran, tə yinəgə, v na càn zənzən. Ku nə zàn v wáá, v twi mən wa, nə à yèé níá wa. ¹⁶ À ja wá, à bà n karbia tə con, yá ba wà wá wàní ba pa, v na yazurə».

¹⁷ Zwezi ma swìn, v wú: «Á mù zèn lià-ba, á tə nə ba Yu nii sèe, á ga fwa yotələn! Dian bagalı nə à tə wá yà də aba? Ku yi à wá ja pínú ku mə nətə də aba? Á jana bisumaa tə, á ja bà à con!» ¹⁸ Zwezi ma swìn v zigı *zini tə nə. Ku ma nan ku yá bisumaa tə, v ga na yazurə, naa nədv.

¹⁹ Karbia tə ma fàrú ba yí Zwezi tətə yira, ba bwe wá, ba wú: «Bèèèè nə pin, nə wà wàní nə li zini tə?» ²⁰ Zwezi ma le, v wú: «Ku yi á nə ba á waa keni à nə wuuu tə yiri. Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Də á nə ken á waa à nə, ka nə dáá ndə gabiu nəmanbiə nə, á wá wàní á swìn paan ka tə con: <Zàn yəbə, n pèñ lá con>, yá ku ga wá zàn. Won tələ, á nə ba wàní, á fwa».

[²¹ Yá ku dān nə yi yijunı də nivori nə nə ku wá twá, ba ma li ku zini yiri ku tə.]

Zwezi kúè swìn v tian tə, də v ka bwin ka nan tə yoo

(*Marəkə 9.30-32; Likə 9.44-45*)

²² Májə tə, Zwezi də v karbia tə nə wulə ba vəli Galile nagwanaa tə wa, Zwezi swìn ba con, v wú: «*Ləzwənə-Biu‡ tə mə, sə ba ja wá, ba kə ləzoni jian wa. ²³ Ba wá gu wá, yá dian batwa nii nə, v wá pii v bwin v nan». Karbia tə pwii cùgè zənzən ku yoo təntə yiri.

Yu diè lanpoo tə ηwírán yoo

(*1 Korəntə tiàn 10.32; Matie 22.15-22*)

‡ 16:27 16.27 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn. * 17:9 17.9 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn. † 17:22 17.22 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

²⁴ Mánjá tē wa, Zwezi dē v karbia tē nē yí Kapēranayimē, *Zwifē-ba Yū *diē lanpolina tē fārú ba yí Piyerē yira, ba ga bwe wá, ba wú: «Á karnyina tē ηwín Yū diē lanpoo tē, naaa?» ²⁵ Piyerē ma le, v wú: «Awo, v ηwín ku». Mánjá tē wa, Piyerē nē zwí diē tē wa, Zwezi nē tētēn v swìn, v wú: «Simon‡ bēēē nē n buja yoo ku tē yuu wa? Wàà nē ηwín lanpoo, v pín tia yuu pēegá nē? Wàà nē yàá lá wiēn, v pín tia yuu pēegá nē? Ku ya tiv tián, nē à yèé vērē nē yàá fwa ku?» ²⁶ Piyerē ma le, v wú: «Vērē nē». Zwezi swìn v con, v wú: «Ku nētv tē nē, tiv tián tē mù ti ba tián, ba ba won ηwín. ²⁷ Yá, sē nē dàn ká cùgù lanpolina tē pwíí nē, vèli mūnaa tē wa, n dli gwala níá tē wa. Tētēn fèli tē nii, n nē wá ja, sūrí ku nii, n wá na sēbiu lá, ku nē wá ηwín à dē mú lanpoo».

18

Wàà nē wá doni nē mama Yū pàrì tē wa?
(Marəkē 9.33-37; Likē 9.46-48; 22.24-27)

¹ Ku mánjá tē wa, karbia tē fārú ba yí Zwezi yira, ba bwe wá, ba wú: «Wàà nē dwē nē mama Yū pàrì tē wa?» ² Zwezi ma bon bisūmaa, v zigi wá ba tētēni wa, ³ v ga swìn, v wú: «Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Á nē wà lwán, á jì ndē bisíná nē, á bá zv Yū pàrì tē wa. ⁴ Liù tē, v nē wá doni á mama Yū pàrì tē wa, yí liù tē, v nē wá mun v tián, v ga jì ndē bisūmaa nē. ⁵ Liù tē, v nē jūn bisūmabiē zēni, ndē wà tē nē à mù yiri, ku yí à mù tētē nē, ku tíu jūn zēni».

Cuna nē ba ziēn nētv
(Matie 5.29-30; Marəkē 9.42-48; Likē 17.1-12)

⁶ Zwezi kùb swìn, v wú: «Yá liù tē, v nē pín, labwana tētē, ba nē keni ba waa à nē wuuu, don twá v nē, v dūgv Yū cwējē tē, ka jén, ku wá kukwaní ku tíu con nē, dē ba nē vwē kapan nēfarv v bīan nē, ba ja va ba dī mūv níá dēn nē. ⁷ Lēē wá yá tia yuu dē yìēn nē dáá, tē nē pín lēzoni

fwa cuna! Tē mù yìēn tētē dē wàrì, tē zwēē tia yuu wa. Yá lēē dàn nē wá yí liù tē, v nē wá pa, v don fwa cuna.

⁸ Ku nē yí dē ku wá twá n jūn nē, nē à yèé n naa nē, sē n ma fwa cuna, gwējē tē n dli yūjuna dē mú. Ku kukwa ku pa mú, dē n nē ni mui tē Yū con, dē jūn kuku, nē à yèé dē naa kuku, ku doni, dē n nē jē jìān tē mama, nē à yèé nēē tē mama, ba ga tì mú ba dli mēn wa, tē nē ba dējē. ⁹ Ku nē kùb yí ku twá n yii nē, n ma fwa cuna, ja ku, n li n dūgv yūjuna dē mú. Ku kukwa ku pa mú, dē n nē ni mui Yū con dē yii nēdv, ku doni, dē n nē jē yíá bēlē, ba ga tì mú ba dli mēn diē tē wa».

Piē tē nē jén tē yuu wa zwansisara
(Likē 15.3-7)

¹⁰ Zwezi kùb swìn, v wú: «À mù nē swìn ku á con nē: Á cia á tián nē, á dànà ká gwīēn labwana tē, ba nē ba dun jē. Ba wa ladva dē tētē. Mánjá mama ba *malike nē ziga à nyina Yū yáá con, v nē wulē Yū *sàñ nē yiri. ¹¹ [*Lēzwēnē-Biu* tē twi tia yuu, sē v jon lià tē, ba nē jén, v pa Yū nē.]

¹² Dē liù nē jē pee bíí, ka nēdv ga jén, v wá yá tē sapwīna dē fugē dē nūgv tē duēn tē paan tē yuu wa, v ga va v pià ka tē, ka nē jén tē. Bēēē nē á buja ku yuu wa? ¹³ Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: V ga nē ni ka, v pùé wá poli, ku mù piē tētē yiri, ku doni tē sapwīna dē fugē dē nūgv tē duēn tē, tē nē wà jén tē. ¹⁴ Mē nētv nē, á nyina Yū tē, v nē wulē Yū sàñ nē, dē ba pià, sē ba mù labwana tētē nēdv jén».

N nubiu nē cùgù nē yoo

(Galasi tián 6.1; 2 Tesalonikē tián 3.14-15)

¹⁵ Zwezi kùb swìn, v wú: «Dē n nubiu nē cùgù, n nē vèli n yí wá, n ga bīri wá v cuna tē, n mù dē wá bēlē pwērē wa. V nē cūgv n nii, dē n jon wá, n kē cwējē nē. ¹⁶ Yá v dàn nē nē vīga, sē v cūgv n nii, tì liù nēdv, nē à yèé lià bēlē, n sūrí n tián nē, sē ku ma yá ndē ku nē púpúní Yū sagi tē wa, ku wú: «Ku mē, sē ku ja

‡ 17:25 17.25 Simon yí Piyerē yiri don. * 18:11 18.11 Zwezi yí v tētē yoo nē v swìn.

lià bələ, ba nə yèé ku yoo tē, nə à yèé lià batwa.> ¹⁷ Yá v tē nə viga, sē v cugu ba nii, sē n swìn ku *Kərisə lià púlí tē con. Yá v tē nə viga, sē v cugu lià tēntē, sē n tì wá, n ma fwa ndə liù tē nə, v nə yèrì Yı, nə à yèé ndə lanpolınu nə».

Zwezi kàrì yijunı yoo

¹⁸ Zwezi kùv swìn, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Ku tē, á nə wá vı tıa yuu wa, ku wá yà nətı Yı *sàñ dē nə. Ku tē, á nə wá sēe tıa yuu wa, ku wá yà nətı Yı sàñ dē nə.

¹⁹ Cígá mama, à mù nə kùv swìn ku á con: Ku nə ya á lià bələ, dē nə ken duən nə tıa yuu wa, sē á ma lèrì won mama yijunı wa, à nyına Yı tē, v nə wulə Yı sàñ nə, wá pa ku aba. ²⁰ Cígá, bwálí tē nə, lià bələ, nə à yèé batwa nə ken duən nə à mù yırı tē nə, à wulə ba tətəñi wa».

Nətı liù nə mē, sē v sēe v kwen yoo v li v dē v don pwərə wa

(Matie 6.12, 14-15; Efezə tián 4.32; Zwakə 2.13)

²¹ Piyerə dāñ ma fàrú v yí Zwezi yıra, v ga bwe wá, v wú: «*Yuu-Tiu, nēe bagalı nə à mē, sē à sēe à kwen yoo à li à mù dē à don pwərə wa, v nə cùgù à nə, máñá mama wa? Sē ku ya nēe barpe, naaa?» Zwezi ma le wá, v wú: ²² «Á wà swìn dē nēe barpe nə mē, à wú, sē ku ya nēe sapwıtwa dē fugə dəkurən barpe.

²³ Ku mù nə pın, Yı pàrì tē nyın ndə pìv don nə zàn, sē v ma jon v jıña v tütònà con, v kə duən nə. ²⁴ V nə wulə v gəlì máñá tē wa, ba jın tütònù tē don, ba bà v con, v jıñı nə yí síán səbikulan† mürv fugə (10 000). ²⁵ Ku bēe tēntē yà ba won jə, sē v ma ñwín səbiu tēntē. V yuu tíú tē ma pa nii, sē ba ja wá ba yè ndə yonı nə, sē ba ga yè v kan dē v bıa dē ku tē mama, v nə jə, sē jıñı tē ma wàní ku ñwín. ²⁶ Tütònù tēntē ma tv tíú tē yáá con, v ga lèrì wá, v wú: «Ja pínú dē nə! Á wá ñwín n jıñı tē mama!» ²⁷ V yuu tíú tē dəri v yinəgə. V yá jıñı tē, v pa wá. Yá v ga dugv wá, v pa v vıí.

²⁸ Tütònù tēntē nə nan, v jérì v tütònù don, v cıña səbikulan‡ bífı nə wulə v yuu wa, v pürì v kələrı nə v kaña, ndə v ka gv wá, v ga wú: «Ñwín à jıñı tē, ku nə wulə n yuu wa!» ²⁹ V tütòndon tē ma tv v nēe nə v yáá con, v lèrì wá, v wú: «Ja pínú dē nə! Á wá ñwín mú!» ³⁰ Yá v wà ku sēe. V pın ba ja wá, ba kə bāñ diè, sē v ya lá, ku ja vələ, v nə wá ñwín jıñı tē. ³¹ Máñá tē wa, tütònà tē duən nə nı ku nətı tē, ba pwıí cùgù zənzən. Yá ba ga va ba tın ku mama, ba bırı ba yuu tíú tē. ³² Yuu tíú tē dāñ ma pa, ba ja ku tütònù tēntē ba bà, v ga wú: «Tütönwulönyıan! Á yá à jıñı tē, à pa mú, n nə lèrì nə, sē à fwa ku yırı. ³³ N dē yà mē, sē n dəri n twadon tē yinəgə, ndə à nə dəri n yinəgə nətı.» ³⁴ Yuu tíú tē lıña zàn zənzən, v ma pa, ba ja tütònù tēntē, sē ba mà wá, ku ja vələ, v nə wá ñwín jıñı tē».

³⁵ Zwezi dāñ ma súrì lá, v wú: «Mə nətı nə à nyına Yı tē, v nə wulə Yı *sàñ nə, wá tun aba, dē á liù mama nə wà sēe v kwen v dē v don yıèn v li ba pwərə wa, dē v waa mama».

19

Zwezi kàrì ka kwa kasweri yoo (Marəkə 10.1-12; Matie 5.31-32)

¹ Máñá tē wa, Zwezi nə kàrì v zwēe, v nan Galile nagwanaa tē wa, v va Zwıde nagwanaa wa, Zwurəden munaa tē vān don nə. ² Lalıv púé v kwa, v ga zwēe ba yayıña yayıran, ku bwálí tēntē wa.

³ *Farızıan-ba tē duən fàrú ba yí v yıra, ba bwe wá, sē ba ma ja v dèñ nə, ba wú: «Ku mē, sē bēe dugv v kan yoo mama dèñ nə, naaa?» ⁴ Zwezi ma le, v wú: «Á wà kàrì, ku nə púpúnı Yı sagı tē wa, ku wú: «Máñá tē, Yı nə fwa lıv, v fwa bēe dē kan, ⁵ v ga swìn, v wú: Ku mù yırı nə, bēe wá nan v yá v nuu dē v nyına, v ga vwa v tián v kan nə. Yá ba mē bələ dāñ wá jı won nədv.» ⁶ Zwezi swìn v súrì lá, v wú: «Yá ba kùv ba yà lià bələ, ba dāñ wá yà won nədv. Ləzwənə mama kùv wa mē, sē v dān ká pwēe ku tē, Yı nə vwə

† 18:24 18.24 Síán səbikulv nədv yı yıtırı mürv bardı (6 000) tutıñı ñwírán. ‡ 18:28 18.28 Cıña səbikulv nədv yı yıtırı nədv tutıñı ñwírán.

duən nə!» ⁷ Farizian-ba ma bwe wá, ba wú: «Bèèèe dàń nə pɪn Yɪ *nii tə, ɔ nə pɪn *Moyizə nə, ma pa nii də, bæ nə pià ɔ dɔgɔ ɔ kan, sə ɔ pa wá ka kwa kasweri sagi?» ⁸ Zwezi ma le, ɔ wú: «Moyizə pɪn cwəŋə, sə á dɔgɔ á kana tə, á zɪbaniun tə yɪɪ. Yá máńá tə wa, Yɪ nə fwa lɔɔ, ku yá tà nətɔ. ⁹ Á mù nə swìn ku á con: Bæ tə, ɔ nə dɔgɔ ɔ kan, ku ga tà ɔ jɪn wá kacwan wa, ɔ ga swe kan don, ɔ mù bæ təntə fwa bacwan».

¹⁰ Ʋ karɓia tə ma swìn ɔ con, ba wú: «Də ku nə yɪ nətɔ ku pa bæ nə ɔ kan con nə, ɔ nə wà swe nə kukwa». ¹¹ Zwezi ma swìn ba con, ɔ wú: «Lìà mama wàri ku yoo təntə dən ba ni, də ku nə tà ba tə, Yɪ nə pɪn, sə ba ni ku dən, cɪcɪ. ¹² Yièn dáá zənzən, tə nə káńá lià nə, sə ba dàń ká swe. Ba duən yɪ ba lɔɪ ba nətɔ. Ba duən də yɪ lià nə pɪn, ba jì batani ba wàri kan ba swe. Ba talikwa lià tə yɪ ba tə, ba nə tà Yɪ pàri yièn tə yɪɪ, ba ba swe. Liù tə, ɔ nə wàá ku dən ɔ ni, sə ɔ ni!»

Zwezi də bisíná yoo

(Marəkə 10.13-16; Likə 18.15-17)

¹³ Lià jɪn bisíná, ba bà Zwezi con nə, sə ɔ tún ɔ jìàn ba yuu wa, ɔ lòri Yɪ ɔ pa ba. Yá ɔ karɓia tə dàń wulə ba caga ba nii nə. ¹⁴ Zwezi dàń ma swìn, ɔ wú: «Á yaga bisíná tə, sə ba bà à con nə! Á dàń ká cì ba nə! Yɪ pàri tə nə yɪ ba tə, ba nə nyɪn ndə ba nə tə nyièn». ¹⁵ Ʋ nə tún ɔ jìàn ba yuu ɔ zwèe, ɔ zàn ku bwálí tə nə, ɔ vií.

Jɪjə balandɔrv don yoo

(Marəkə 10.17-31; Likə 18.18-30; 1 Timote 6.9-10, 17-19)

¹⁶ Bæ don fàrú ɔ yí Zwezi yɪɪ, ɔ ga bwe wá, ɔ wú: «Karnyina, bèèèe nə à mɛ, sə à tun, ku nə zièn, sə à ma na mu tə, ku nə ba zwèe Yɪ con?» ¹⁷ Zwezi ma le wá, ɔ wú: «Bèèèe nə pɪn, n ma bwe nə ku tə yuu wa, ku nə zièn? Liù nədɔ cɪcɪ nə zièn. Də n nə pià, sə n na mu tə, ku nə ba zwèe Yɪ con, sèe n twá Yɪ *nii yièn tə nə, ɔ nə pɪn *Moyizə nə». Ʋ ma bwe wá, ɔ wú: «Yɪ nii yoo ku kaa tətə?» ¹⁸ Zwezi ma le, ɔ wú:

«Dàn ká gu liù!

Dàn ká cwàri!

Dàn ká ŋɔ!

Dàn ká kɔna kɔnkɔn, n kə liù nii nə!

¹⁹ Zilí n nuu də n nyɪna nii!

Sóní n yɪra liù ndə n tətə nə!»

²⁰ Balandɔrv tə ma swìn ɔ con, ɔ wú: «Á twá Yɪ nii yièn təntə mama nə. Bèèèe don nə à kùd mɛ, sə à fwa?» ²¹ Zwezi ma le wá, ɔ wú: «Də n nə pià, sə n ya liù tə, Yɪ yièn tə nə bɪga n yuu wa, vəli n ti n wièn tə mama, n nə jə, n yoli, n ga pa səbiu tə zɔra nə. Yá n wá na wièn tə, tə kwənə nə dáá, Yɪ *sàń nə. Ku kwa nə, n dàń bà n twá à nə!»

²² Yá máńá tə wa, balandɔrv tə nə ni tə mù yièn təntə, ɔ vií də pucɔni, ɔ nə yɪ jɪjə nəfarɔ tíú tə yɪɪ.

²³ Zwezi dàń ma swìn ɔ karɓia tə con, ɔ wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Ku cà zənzən ku pa jɪjə tíú nə, sə ɔ zɔ Yɪ pàri tə wa. ²⁴ Yá à mù nə swìn ku á con nə: Nyuguma ka twá gancɪn buɔ ku nan yɪ mwálí, ku doni jɪjə tíú nə pià, sə ɔ zɔ Yɪ pàri tə wa». ²⁵ Máńá tə nə, karɓia tə nə ni tə yièn təntə, ku gwári ba zəni. Yá ba ga swìn, ba wú: «Də ku nə yɪ nətɔ, wàà dàń nə wá wàní ɔ na mu tə, ku nə ba zwèe Yɪ con?»

²⁶ Zwezi ma ywàń ba, ɔ ga swìn ba con, ɔ wú: «Ləzoni mù con ku wàri! Yá tə mɛ wàá Yɪ mù con».

²⁷ Piyerə dàń ma swìn, ɔ wú: «Ywàń, nə dɔgɔ won mama, nə ga twá n nə. Ku dàń wá yá nətə ku pa nəba?» ²⁸ Zwezi ma swìn ba con, ɔ wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Máńá wá bà, *Ləzwənə-Biu* tə nə wá jèń ɔ dun padaɔ tə yuu, lɔɔ nədɔn tə wa. Á mù karɓia fugə bələ tə, á nə twá à nə, á də wá jèń padaran yuu wa. Ku máńá tə wa, á də wá buri *Yizərayelə dwíi dəkuren fugə bələ tə lià bura. ²⁹ Yá liù tə mɛ, ɔ nə wá taa à mù yɪɪ, ɔ nan ɔ yá ɔ dii, nə à yèé ɔ nubia, nə à yèé ɔ nakwana, nə à yèé ɔ nuu, nə à yèé ɔ nyɪna, nə à yèé ɔ bisíná, nə à yèé ɔ kári, ɔ wá na ŋwírán nɛɛ bíi. Ku tə nə súri lá, ɔ wá na mu tə, ku nə ba zwèe Yɪ con. ³⁰ Təntən lià dáá, ba nə wá yá talikwa

* **19:28** 19.28 Zwezi yɪ ɔ tətə yoo nə ɔ swìn.

lià. Yá talíkwa lià də ga dáá, ba nə wá yà təntən lià».

20

Jjuv tòtònà də yicav tòtònà də dədəni tòtònà ñwírán zwansisara

(Matie 19.30)

¹ Zwezi kúv swìn, v wú: «Nèñ, Yu pàrì tə nə nyin nətɔ: Kára tíú don nan jjuv fuən fuən, sə v pìà tòtònà, v kə v kára wa. ² Máná tə, v nə nɪ ba, v sɛe, sə v ñwín ba cɪnɪ sɛbikɔlv* nɛdv, ndə kv nə mɛ nətɔ tə dɪn mama. Yá v ga tɔn ba, sə ba va ba tɔn v kára tə wa. ³ U tə píi v nan lugu nɔgv máná wa jjuv nə, v kúv na ba duən ba jèé tɔtv. ⁴ U ma swìn ba con, v wú: «Á vɛlə, sə á də tɔn à kára tə wa. Yá à ga wá pa á də nə, ndə kv nə mɛ nətɔ!» ⁵ Ba də ma kèen ba va lá nə. Yicav lugu fugə bələ máná wa, bɛɛ tə kúv nan. Dədəni lugu batwa máná wa, v kúv v nan v fwa, ndə dí yáá tə nə. ⁶ Yá kv nə kúv yí dədəni lugu bonu, v nan v ma kúv na ba duən, ba nə zɪga. U ma bwe ba, v wú: «Bèèè nə pɪn, á zɪga yəbə jjuv tə mama, á ga ba won fwa?» ⁷ Ba le wá, ba wú: «Kv yi liù nə wà nɛba tì, sə nə tɔn.» U ma swìn ba con, v wú: «Haya! Á də vɛlə, á tɔn à kára tə wa!»

⁸ Dədəni nə twi kv yí, kára tə tíú swìn v liù tə, v nə ywàǵá v tutɔnan tə yuu con, v wú: «Bon tòtònà tə, sə n pa ba liù mama v ñwírán. N wá zɪgɪ talíkwa lià tə, à nə tì tə, n ja va ba tə, à nə dí yáá à tì tə.» ⁹ Ba tə, ba nə vɛli dədəni nii lugu bonu máná wa, ba tɔn tə twi ba yí. Ba liù mama nɪ cɪnɪ sɛbikɔlv nɛdv nɛdv. ¹⁰ Máná tə, ba tə, ba nə təntən ba tɔn tə nə twi, ba yà buɲa də, ba wá na ba doni ba duən tə. Yá ba dǵn pɪn ba də liù mama nə, cɪnɪ sɛbikɔlv nɛdv nɛdv, ndə nətɔ tə, ba nə pɪn ba duən tə nə. ¹¹ Ba na nɪ kv nətɔ, ba wulə ba ñwɪwɪn kára tə tíú yuu wa, ¹² ba ga swìn, ba wú: «Tòtònà tə, n nə talíkwa n tì tə, tɔn lugu nɛdv cɪcɪ, yá n ga ñwín ba ndə nə nə. Nə mù ga tɔn nə gwàrì dɪn tə mama wa, yicav tə nyɔba nə yuu wa, jjuv tə mama.» ¹³ Yá kára tə tíú dǵn le ba wá

don, v wú: «À dabɛɛ, à wà mú gɪgɪrɪ. N sɛe, sə n tɔn cɪnɪ sɛbikɔlv nɛdv yira dɪn wa, kv tà nətɔ, naaa? ¹⁴ Jon n ñwírán, n ja kèen lá nə! Á wá pa talíkwa liù tə də ñwírán ndə n nə. ¹⁵ Á ba cwəɲə jə, sə à fwa kv tə, à nə swə, də à sɛbiu, naaa? Nə à yèé kv yi à nə yi pubwanv tíú tə nə pɪn n jə wɔgwɔv də nə?» ¹⁶ Zwezi ma swìn v sùrí, v wú: «Mə nətɔ nə, təntən lià wá yà talíkwa lià, yá talíkwa lià də wá yà təntən lià».

Zwezi kúv píi v swìn v tɪan tə, də v ka bwin ka nan tə yoo

(Marəkə 10.32-34; Likə 18.31-34)

¹⁷ Dɪn don nə, Zwezi zva cwəɲə, v vɛlə *Zwerizalemə. Máná tə wa, v nə wulə cwəɲə tə yuu wa, v bon v karbɪa fugə bələ tə, v ja nan kwa, v ga swìn ba con, v wú: ¹⁸ «Á cɔga zəni, nə wulə cwəɲə wa, nə ma vɛlə Zwerizalemə. Mə tɪv tɛntə wa nə, ba wá ja *Ləzwənə-Biu† tə, ba kə *Zwifə-ba Yu *jɔɲwana yun tǵn, də Yu nii *yənu tǵn jǵn wa. Ba wá bɔrì v bɔrà, sə ba gu wá. ¹⁹ Ba wá kə wá lià tə, ba nə yèrì Yu, jǵn wa. Ba wá mɔn wá, ba wá mà wá, v yira lá, ba ga wá paa wá dagarv yuu wa. Yá dɪn batwa nii nə, Yu wá píi v bwin wá, v lɪ tɪan wa».

Zwakə də Zwan nuu lòrì tə yoo

(Marəkə 10.35-45; Likə 22.24-27)

²⁰ Kv kwa nə, Zebede bɪa tə nuu dǵn ma fǵrú v yí Zwezi yira də v bɪa tə. U tua v yáá yuu, sə v lòrì won v con. ²¹ Zwezi ma bwe wá, v wú: «Bèèè nə n pìà?» Kan tə ma le, v wú: «À pìà, sə n pa nii də, à bɪa bələ tə, ba nə zɪga, wá jèñ ladva n jɪzən nə, v don n jɪgwɪə nə, n pàrì tə máná wa.» ²² Zwezi ma le kan tə də v bɪa tə, v wú: «Á yèrì kv tə, á nə lòrì. Á wá wàní á zɪgɪ á dǵn cǵn tə, à nə wá dɔ naaa?» Ba ma swìn v con, ba wú: «Nə wáá.» ²³ Zwezi ma swìn, v wú: «Á cɪgá wá zɪgɪ á dǵn tə. Yá kv tà à mù nə mɛ, sə à pa nii də, liù wà tə nə wá jèñ à jɪzən nə, nə à yèé à jɪgwɪə nə. Tə bwálá tɛntə yi à nyɪna Yu nə kwɛn, sə v pa lià tə nə, tə nə mɛ də ba, kv tà à mù».

* 20:2 20.2 Cɪnɪ sɛbikɔlv nɛdv yi yɪtɔrɪ nɛdv tutɔɲɪ ñwírán. † 20:18 20.18 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

²⁴ Mánjá tē nē, karbia fugē tē duēn tē nē nì kv, ba lɔŋa zàn ba nubia bēlē tē yuu wa. ²⁵ Zwezi dān ma bon ba mama tē, v kē duēn yáá, v ga wú: «Á yèé dē, luv pèegá yáá jèé ba lià yuu wa, ba fifin ba. Yá dē ləzwənfaran tē dē yáá dé pàrì ba lià yuu wa dē diàn. ²⁶ Yá nētɔ nē wà mē, sē kv fwa á mù pwərə wa. Á liù tē, v nē pià, sē v yà ləzwənfaru, v mē, sē v yà á tɔtɔnbiu. ²⁷ Yá á liù tē, v nē pià, sē v yà á yáá tíú, v mē, sē v yà á yonju. ²⁸ Mē nētɔ nē, *Ləzwənə-Biu‡ tē tà v twi, sē v pa lià tɔn, ba pa wá. U yɪ v twi, sē v tɔn v pa lià nē. Yá v ga pa v mu tē ndē ŋwírán nē, sē v ma jon lià kapɔvɔ ba cuna wa».

Zwezi sùrí lilirən bələ yía
(*Marəkə 10.46-53; Likə 18.35-43*)

²⁹ Mánjá tē wa, Zwezi dē v karbia tē nē nanə Zweriko, laluv púé Zwezi kwa. ³⁰ Lilirən bələ tē nē jèé cwəŋə nii nē nì dē, Zwezi twi v lē. Ba dān ma wulə ba bubwi, ba wú: «*Yuu-Tiu, più *Davidə nàú, dəri nē yinəgə!» ³¹ Lià tē yà wulə, ba caga ba nii nē, dē ba táŋá ba níé. Yá ba dān tē kwən ba bubwi zənzən, ba wú: «Yuu-Tiu, più Davidə nàú, dəri nē yinəgə!» ³² Zwezi ma zɪɪ, v bon ba, v ga bwe ba, v wú: «Bèèè nē á pià, sē à fwa à pa aba?» ³³ Ba ma le wá, ba wú: «Yuu-Tiu, pa, sē nē yía tē na lá». ³⁴ Zwezi dəri ba yinəgə, v ga dwen ba yía nē. Lala dē ba bara bələ tētə yía tē sùrí. Yá ba dān ga pú v nē.

21

Zwezi vəli Zwerizalemə
(*Marəkə 11.1-11; Likə 19.28-40; Zwan 12.12-19*)

¹ Zwezi dē v karbia dān vəli, ba bwələ *Zwerizalemə. Mánjá tē, ba nē yí Bətəfazwe nē, kv nē wulə *oliviye tian paan tē con, Zwezi li v karbia tē bələ, v tɔn, ² v ga swin ba con, v wú: «Á vələ yáá tɪv tē wa, á wá na bɪnakan dē kv biú, tē nē vwə. Á kura tē, á ja bà à con. ³ Liù nē

bwe aba, sē á swin dē, *Yuu-Tiu nē pià tē. Yá ba dān wá yá aba, ba pa á ja tē á vii lala».

⁴ Mē nētɔ nē, kv twá, sē Yɪ nii *sùsùndù tē sùràn tē nii ma sú. U swin, v wú:

⁵ «Á swián Siyon* lià con nē: Nèh, n più tē nē v biàn n con. U súé dē bɪcabwanv. U diğà bɪnakan yuu. U diğà bɪnabiə yuu, ka nē yɪ bɪnakan tē, ka nē mì zɪla zɪŋv, biú.»

⁶ Karbia tē dān ma va, ba fwa kv tē, Zwezi nē pɪn ba nii, sē ba fwa. ⁷ Ba jɪn bɪnakan tē dē bɪnabiə tē, ba ja bà, ba li ba ganan ba tɪn tē yuu, ba pa Zwezi di v jèé. ⁸ Laluv tē wa lià zənzən làrì ba ganan cwəŋə tē wa. Ba duēn dē ga za tian vuran, ba tuŋə cwəŋə† tē wa. ⁹ Lià tē, ba nē wulə Zwezi yáá ba vəli, dē ba tē, ba nē wulə v kwa tē, zɪn ba kwərə yɪ nē, ba ma bwɪ Zwezi nē, ba wú:

«Ozana‡ più *Davidə nàú tē yuu wa! Yɪ wá fwa zəni liù tē yɪra, v nē biàn Yuu-Tiu yɪri yuu wa! Ozana Yɪ sàñ nē!»

¹⁰ Mánjá tē nē, Zwezi nē zva Zwerizalemə wa, lià tē mama wulə ba kukuri, dē ba bwe, ba wú: «Wàà nē yɪ kv bæ wà tē?» ¹¹ Laluv tē le, kv wú: «Kv yɪ Yɪ nii *sùsùndù Zwezi tē, v nē nan *Nazaretə, kv nē wulə Galile nagwanaa wa».

Zwezi zva Yɪ diè tē wa
(*Marəkə 11.15-19; Likə 19.45-48; Zwan 2.13-17*)

¹² Kv kwa nē, Zwezi zva *Zwifə-ba Yɪ *diè dəwoo tē wa, v ga diŋɪ lià tē mama, ba nē yoli, dē ba tē nē yè kv bwálí tē wa. U yigu tabulan tē, lià tē nē lárí səbɪa§ tē yuu, v vəvəri v pú tɪa. U ga yigu lià tē, ba nē yoli nasara gunponi* tē, gwələ v di tɪa. ¹³ U dān ma swin ba con, v wú: «Kv púpúní Yɪ sagɪ tē wa, kv wú: «Ba wá bon à diè tē «yɪjɔnɪ diè».» Yá á mù janɪ ka, á ma fwa ŋwɪna yisəgə bwálí!»

¹⁴ Lilirən dē gwání fàrú ba yí v yɪra Yɪ diè dəwoo tē wa. Yá v ga zwèe ba yayɪran. ¹⁵ Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun

‡ 20:28 20.28 Zwezi yɪ v tətə yoo nē v swin. * 21:5 21.5 Siyon yɪ paan tē Zwerizalemə nē lwè kv yuu wa, yɪri nədwən. † 21:8 21.8 Kv nētɔ bɪri dē, lià tē pɪn dun Zwezi nē. ‡ 21:9 21.9 Kv dēh nē yɪ «Dun mē wa Yɪ con!». § 21:12 21.12 Kv yɪ ba ma ŋwín Yɪ diè tē yuu lanpoo. * 21:12 21.12 Nasara gunponi yɪ ba ma fwa *jonɪ ba pa Yɪ nē.

tían tē, dē Yū nii *yēnu tían tē, nē nī yomulan tē, v nē fwa, bisíná tē ga wulē Yū diē dēwoo tē wa, ba bubwi, ba wú: «Ozana† piú *Davidē nàú tē yuu wa!» Kū zìn ba lūa. ¹⁶ Ba dān swìn Zwezi con, ba wú: «N nēn kú tē, bisíná tē nē swìn?» Zwezi ma le ba, v wú: «Awo, à yèé kú dēn. Á wà kú tē kàrì, kú nē púpúní Yū sagi tē wa, naaa? Kú púpúní, kú wú: «N pìn bisíná dē bisíní tētē dē pa mú dun.»

¹⁷ Kú kwa nē, v yá ba, v ga nan *Zwerizalemē nē, v va Betani. Mē kú tū tē wa, v vèli v jū.

Zwezi ziri v kē kapirv don nē

(Marəkē 11.12-14, 20-24; Likē 13.6-9)

¹⁸ Kú tīpūrv tē nē, máǵá tē wa, Zwezi nē pií v biàn *Zwerizalemē wa, niēn yà jē wá. ¹⁹ U nī kapirv don cwēǵē tē vān nē, v ma fàrú v yí kú nii, yá kú yī vūran cici nē, v nī kú yuu wa. U dān ma swìn kapirv tē con, v wú: «N kúv ba pií n zīn bia, abada!» Lala dē kapirv tē kua nēkūrv.

²⁰ Karbia tē nē nī kú nētū tē, kú gwári ba zēnzēn. Ba dān ma bwe Zwezi, ba wú: «Kú yī kú twá nētē, kapirv tē ma kù lala nētū?» ²¹ Zwezi ma le ba, v wú: «Cígá mama, à mù nē swìn kú á con: Dē á nē keni á waa à nē wuuu, á nē ba bèeé, kú tà kú tē, à nē fwa kapirv tē yira, cici nē, á wá wàní á fwa. Yá á dān wá wàní á swìn paan ka tē con, á wú: «Zàn lá, n va, n tu muv wa!» Yá kú yoo tē wá tūn. ²² Dē á nē keni á waa à nē wuuu, á wá na kú tē mama, á nē lōrì Yū con.»

Wàà nē ken diàn Zwezi jūn wa?

(Marəkē 11.27-33; Likē 20.1-8)

²³ Zwezi zua *Zwifē-ba Yū *diē tē wa, v wulē v kàrì. Kú máǵá tē wa, Zwifē-ba Yū *jōŋwana yun tían tē, dē ba *nēkwina fàrú ba yí v yira, ba ga bwe wá, ba wú: «Wàà tētē diàn nē, n ma fwa yìèn tē tē ba? Wàà nē ken diàn tētē n jūn wa?» Zwezi ma le ba, v wú: ²⁴ «À dē kúv wá bwe aba yoo nēdv cici. Á nē le nē, kú kwa nē, à dē dān wá swìn liù tē, v nē ken diàn à jūn wa, à ma fwa tē yìèn tē. ²⁵ Wàà nē ken diàn Zwan jūn wa, sē v lē lià níá

wa, kú twá dē Yū yiri tē? Kú ya Yū, nē à yèé lēzoni?»

Kú pìn ba dān wulē ba tūtùnì duēn, ba ga swìn duēn con, ba wú: «Nē nē le, nē wú: «Kú ya Yū nē ken diàn Zwan jūn wa», v wá bwe nēba, v wú: «Bèeèe dān nē pìn, á ma wá cígá à sugv tē nē pìn?» ²⁶ Nē ma nē kúv swìn, nē wú: «Kú yī lēzoni nē ken diàn v jūn wá», nē mē, sē nē dēri lalū tē fēn, lià tē mama nē buŋa dē, Zwan yī Yū nii *sùsùnè tē yiri». ²⁷ Ba dān ma le Zwezi, ba wú: «Nē yèrì». Zwezi dē ma le ba, v wú: «À dē bá swìn liù tē, v nē ken diàn à jūn wa, à ma fwa tē yìèn tētē».

Bēe don bia bēlē yuu wa zwansisara

²⁸ Zwezi kúv sùrì zwansisara tē don lá, v wú: «À wá buri aba zwansisara don, sē á swìn kú tē, á nē buŋa kú yuu wa: Bēe don yà jē bia bēlē. U dān ma swìn tētēn biú tē con, v wú: «À biú, vèli à kárá tē wa, n tūn zēn kú tē!» ²⁹ U ma le, v wú: «À ba vèlē». Yá kú nē vèli yáá, v pií v lwān pubuŋa, v ga vu kárá tē wa. ³⁰ Kú kwa nē, nyina tē ma swìn biú tē don tē con, kú mù yoo nēdv tē. U dē ma le wá, v wú: «À nyina, à wá va». Yá v wá vèli. ³¹ Bēeèe nē á buŋa kú yoo tē yuu wa? Á mù con nē, ba wàà nē twá v nyina tē fira nē?» Ba le, ba wú: «Kú yī tētēn liù tē nē».

Zwezi dān ma swìn, v wú: «Cígá mama, à mù nē swìn kú á con: Lanpolina tē dē kacwaran tē wá dé yáá, ba zv Yū pàrì tē wa. ³² Zwan‡ yī v twi á con nē, sē v buri aba cígá cwēǵē tē. Yá á ga wá cígá pìn v sugv tē nē. Yá lanpolina tē dē kacwaran tē mù pìn cígá v sugv tē nē. Yá dē á nē nī kú tē kwa nē, á tē wá á kwa vèvèri, á ma sá á cūna, sē á ma pa cígá v sugv tē nē».

Vala wvlvnyina duēn zwansisara

(Marəkē 12.1-12; Likē 20.9-19)

³³ Zwezi kúv swìn, v wú: «Á cūga zwansisara don! Kárá tíú don cwēn divēn tían kárá. U kíkari ka dē dabwau. U kù gwálú kapatau wa, sē ba ma kanj divēn tían bia tē. Yá v dān ga lwà vuun, sē ba ma cì kárá tē nē. Kú kwa nē, v tì kárá tē,

† 21:15 21.15 Kú dēn nē yī «Dun mē wa Yū con!».

‡ 21:32 21.32 Kú mù Zwan tētē nē yī *Zwan-Batisē, v nē li lià níá wa, kú twá dē Yū yiri.

‡ 21:32 21.32 Kú mù Zwan tētē nē yī *Zwan-Batisē, v nē

u yá vala duən jìàn wa, u ga va cwəŋə.
³⁴ Mánjá tə, diven tián bia koru nə yí, u tun u tütònà, u pa ba va vala tə con, sə ba jon u tori. ³⁵ Yá vala tə dān jin u tütònà tə, ba mà u don, ba gu u don, ba ga duli batwa nii liù tə də kapana ba gu. ³⁶ Kára tə tíú tə kúò tun tütònà tə duən, də ba nə dáá ba doni dí yáá tütònà tə. Yá vala tə tə tun ba, də ndə ba nə dí yáá ba tun nətə.
³⁷ U dān ma tun u tətə bilura ba con, u ga bún u waa con, u wú: «Ba wá zilí à biù tə». ³⁸ Yá mánjá tə wa, vala tə nə ni biù tə, ba dān swìn duən con, ba wú: «Á nəŋə liù tə, u nə wá bà u tını kára tə. Nə gwia wá, yá nə wá tını u kára tə». ³⁹ Ba dān ma ja wá, ba duli kára tə kwa con, ba ga gu wá».

⁴⁰ Zwezi ma bwe ba, u wú: «Mánjá tə nə, kára tə tíú nə wá bà, bēēē nə u wá fwa vala tə?» ⁴¹ Ba ma le wá, ba wú: «U wá gu ba ləzwənlwan təntə, u bá dəri ba yinəgə. U dān ga wá jon u kára tə, u pa vala duən nə, ba nə wá li u tori wozagu mánjá wa».

⁴² Zwezi dān swìn, u wú: «Á wá kàrì ku tə, ku nə púpúní Yui sagi tə wa, ku wú: «Kapan tə, dəlwəré tə yà nə viga ba dugv vān nə, nə piì ku jì diè nigwancin wárí, ku yoo nə cà. Ku yi *Yuu-Tiu nə fwa ku. Yá ku yi yozəŋu ku pa nəba».

⁴³ Zwezi kúò swìn, u sùrí lá, u wú: «Mə ku mù nə pin, à mù nə swìn ku á con: Yui wá li aba u pàrì tə wa, u ga pa dwíí don lwān ku ya lá, ku nə sèe u nii, yá ku ga tənə zəni. ⁴⁴ Liù tə mama, u nə wá tu ku kapan tə, dəlwəré tə yà nə dugv vān nə, yuu wa, u wá nyunyugv u tiàn ku nə. Yá ku nə kúò tua liù yuu wa, də ku wá titaga wá!»

⁴⁵ *Zwifə-ba Yui *jonwana yun tián-ba, də *Farizian-ba cugv Zwezi zwansisari təntə, ba ga lwarì də, ku yi ba mù nə, u swìn. ⁴⁶ Ba dān pià cwəŋə, sə ba ma ja wá. Yá ba ga dəri lalub tə yía, ba nə ti Zwezi, ba ma fwa ndə Yui nii *sùsùnə nə tə yiri.

22

*Wodiu nəfarv don zwansisara
(Likə 14.15-24; Matie 20.16)*

¹ Zwezi tə kúò twá zwansisari nə, u swìn ba con, u wú: ² «Á nəŋə, Yui pàrì tə nə yi nətə: Pìú don bon lià u biù fúru diŋə nə. ³ U tun u tütònà, sə ba bon lià tə, sə ba bà diŋə tə bwálí nə. Yá ba wá sèe, sə ba bà boŋə tə. ⁴ U ma ku tun tütònà tə duən də nii ku tə, u wú: «Á swián lià tə con də, à wodi u tə fwa ku zwèe. À gva à nabεε də à vānā tə, tə nə jə nuga, tə mama sírí ken ku zwèe. Á biàn fúru diŋə tə!» ⁵ Yá lià tə, u nə bon tə, tà nə wá ku yoo tə ti, ba ma fwa kaka, ba ga zàn, ba va ba yìèn kwìon nə. U don va u kára wa, u don va u yolu. ⁶ Ba duən tə jin tütònà tə, ba fifin ba, ba gu. ⁷ Pìú tə lɪŋə dān zàn. U tun u pamana, u pa ba va, ba gu ku mù lagura təntə, ba ga surv ba tiv. ⁸ U dān ma swìn u tütònà tə con nə, u wú: «Fúru tə wodi u fwa ku zwèe. Yá lià tə, à nə bon tə, wá ku diŋə mε. ⁹ Á dān vələ cwəywərə tə wa, á bon ba tə mama, á nə ni lá, sə ba bà wodi u tə nə.» ¹⁰ Tütònà tə vəli conjì tə yuu, ba kə lià tə mama duən nə, ba nə ni lá. Ba ken ləzwənzəŋə də ləzwənkukwīnan duən nə. Mə ku twá nətə, fúru tə diŋə diè nii ma sú də lià.

¹¹ Pìú tə dān zva, sə u ywān lià tə, ba nə twi boŋə tə. Yá u dān ni liù don, u nə wá gānə zwì, ku nə mε də fúru tə. ¹² U ma swìn u con, u wú: «Á dabεε, ku yi n twá nətə, n ma zv yəbə, n ga wá gānə zwì, ku nə mε də fúru tə?» Yá ku bεε tə táŋí u nii. ¹³ Pìú tə dān ma swìn u tütònà tə con, u wú: «Á vwìə u nεε də u jìàn, á ga ti wá, á duli kára wa yikunu tə wa. Ku bwálí təntə wa, u wá bubwi, u ga diŋə u jifwì u fifaga».

¹⁴ Zwezi ma kúò swìn, u wú: «Yui boŋə lià zənzən. Yá ba mancìn nə, Yui yáá kúrí».

Lanpoo ka ŋwín ka pa Romə-ba più nəfarv nə yoo

(Marəkə 12.13-17; Likə 20.20-26)

¹⁵ *Farizian-ba tə dān vurv, ba kə duən nə, sə ba jén, ba nə wá fwa nətə, ba ma ja Zwezi ku tə, u nə wá swìn, yuu wa. ¹⁶ Ba dān ma tun ba lià, də *Erodə kwa lià, sə ba va, ba swìn Zwezi con, ba wú: «Karnyina, nə yəé də, n yi cígá tíú. N ga birì Yui cwəŋə tə də cígá, n ga ba liù yii

dəri, n yáá nè tɛ̀lé dɛ̀ dun tɛ̀ ləzoni nè jə yiri. ¹⁷ Biri nèba n pubɔŋa yoo ku tɛ̀ yuu wa: Yu *nii pin cwəŋə, sə nè ŋwín, nè à yèé, sə nè dàn ká ŋwín lanpoo, nè pa *Romə-ba piú nəfaru tɛ̀ nè?»

¹⁸ Yá Zwezi dàn nè lwarɪ ba wulɔŋu pubɔŋi tɛ̀, v le ba, v wú: «Níé bələ tián-ba, bɛ̀ɛ̀ɛ̀ nè pin, á maŋa, sə á ja à dɛ̀n nè? ¹⁹ Á bira nè səbikulu tɛ̀, ba nè ma ŋwín lanpoo tɛ̀». Ba ma li cɪnɪa səbikulu* don, ba kə v yáá con. ²⁰ Zwezi dàn ga bwe ba, v wú: «Wàà yuu dɛ̀ v yiri nè ba púpúní yəbə?» ²¹ Ba ma le wá, ba wú: «Romə-ba piú nəfaru tɛ̀ nè». Zwezi dàn ma swìn ba con, v wú: «Á ŋwíán ku tɛ̀ nè yi Romə-ba piú nəfaru tɛ̀ nyiən, á pa wá, sə á ga ŋwín ku tɛ̀ nè yi Yu nyiən, á pa Yu dɛ̀ nè».

²² Máná tɛ̀ nè, ba nè ni ku liu tɛ̀ntɛ̀, ku gwári ba zənzən. Ba ma yá wá, ba ga vií.

Ka ti ka pii ka bwin ka nan tɛ̀ yuu wa bwiə

(Marəkə 12.18-27; Likə 20.27-40; 2 Timote 3.7-9)

²³ *Sadɪsɪan-ba mù biri dɛ̀, tɪga ba pii ba bwin ba naŋa. Dun don nè, ba wa lià duən twi Zwezi con. Ba bwe wá, ba wú: ²⁴ «Karnyina, nɛ̀n ku tɛ̀, ku nè púpúní Yu *nii tɛ̀ wa, v nè pin *Moyizə nè. Ku swìn, ku wú: «Bɛ̀ɛ̀ nè tɪga, dɛ̀ v ba biú jə, v nyánú mɛ̀, sə v dɛ̀ v kadənu tɛ̀, sə v mù lɔra biú, v pa wá». ²⁵ Nə dàn jin nubɪa barpe dɛ̀ nèba. Tɛ̀ntɛ̀n tíú tɛ̀ swe, v ti v yá kan tɛ̀, v pa v nyánú don nè, dɛ̀ v tɛ̀ wà biú, v nè lɔri. ²⁶ Mə ku yi nɛ̀tu, ku pa bələ nii liù tɛ̀, dɛ̀ batwa tíú tɛ̀, ku ja va ku gúri ba mama barpe tɛ̀. ²⁷ Ba mama tɛ̀ tɪan kwa nè, kan tɛ̀ dɛ̀ twi, v bà, v ti. ²⁸ Dun tɛ̀ nè, tɪga nè wá bwin ba nan, ba wàà nè wá tɪn kan tɛ̀ ba barpe tɛ̀ wa? Ba mama tɛ̀ jin wá, ba fwa ba kan».

²⁹ Zwezi ma le ba, v wú: «Á dwə á tián, á nè yèrì Yu sagi tɛ̀ dɛ̀ Yu dián tɛ̀ dɛ̀n yiri. ³⁰ Máná tɛ̀, tɪga nè wá pii ba bwin ba nan, bara dɛ̀ kana bá swe duən nè. Yá ba dàn wá yà ndə *malikɛ̀ nè Yu *sàñ wa. ³¹ Á wà kàrì ku tɛ̀, Yu nè swìn

tɪga ka bwin ka nan tɛ̀ yuu wa, naaa? U swìn, v wú: ³² «À yi Yu tɛ̀, *Abərahəmə dɛ̀ *Yizəkə dɛ̀ *Zwakəbə nè jùnì».» Zwezi ma swìn, v sùrí lá, v wú: «Ku nɛ̀tu biri dɛ̀, Yu yi lià tɛ̀, ba nè wulə mi wa Yu, v tà tɪga Yu».

³³ Ku gwári lià tɛ̀, ba nè cugv v kàrà tɛ̀.

Yu nii yoo tɛ̀, ku nè dwə tɛ̀ mama (Marəkə 12.28-34; Likə 10.25-37)

³⁴ Máná tɛ̀ wa, *Farɪzɪan-ba nè ni dɛ̀, v pin *Sadɪsɪan-ba tɛ̀ nii pú, ba bon ba kə duən nè. ³⁵ Ba wa liù don, v nè yi *Zwifə-ba Yu nii *yənu tíú bwe Zwezi yoo don, sə v ma ja v dɛ̀n nè, v bwe wá, v wú: ³⁶ «Karnyina, sə Yu *nii yìèn tɛ̀, v nè pin *Moyizə nè wa, nəfaru nè yi ku kwa?» ³⁷ Zwezi ma le wá, v wú: «N mɛ̀, sə n sóní *Yuu-Tiu, v nè yi n Yu dɛ̀ n waa mama. N sóní ku tɛ̀ nè zìen ku pa Yu nè. N bún Yu yoo máná mama». ³⁸ Mə ku mù nè yi Yu nii yoo tɛ̀, ku nè yi tɛ̀ wa nəfaru, ku nè dwə tɛ̀ mama. ³⁹ Nɛ̀n ku tɛ̀, ku nè púú ku kwa, ku dɛ̀ yoo nè cà zənzən: «N mɛ̀, sə n sóní n yira liù ndə n nè swə n tɛ̀tɛ̀ nɛ̀tu». ⁴⁰ Yu nii tɛ̀, v nè pin Moyizə nè, saga tɛ̀, dɛ̀ Yu nii *sùsùnà saga tɛ̀ kàrì tɛ̀ mɛ̀ yi tɛ̀ twá tɛ̀ mù Yu nii yìèn bələ tɛ̀ntɛ̀ kwa».

Kərisə yi Davidə nàú, v ga yi v Yuu-Tiu (Marəkə 12.35-37; Likə 20.41-44)

⁴¹ *Farɪzɪan-ba yà kun duən nè, Zwezi dàn ma bwe ba bwiə ku tɛ̀: ⁴² «Bɛ̀ɛ̀ɛ̀ nè á bɔŋa *Kərisə yuu wa? U yi wàà nàú?» Ba ma le wá, ba wú: «D yi piú *Davidə nàú». ⁴³ Zwezi kúú ma bwe ba, v wú: «Ku dàn yi nɛ̀tə, Yu-*Siŋu tɛ̀ ma pa, Davidə bon Kərisə <*Yuu-Tiu>? Davidə swìn, v wú:

⁴⁴ «Yuu-Tiu Yu swìn à Yuu-Tiu con, v wú: Bàá, jèñ à jɪzən† nè, dɛ̀ à ma kəni n dɔŋa n nɛ̀ɛ̀ dɛ̀n nè!»

⁴⁵ Dɛ̀ Davidə nè bon wá v Yuu-Tiu, ku dàn yi Kərisə wá twá nɛ̀tu, v ma kúú yà Davidə nàú dɛ̀?»

⁴⁶ Ba liù nɛ̀du dɛ̀ kúú wá wàní v le wá yoo, ku kwa nè. Yá ku nè zigi ku dun tɛ̀ntɛ̀ nè, liù kúú wà dɛ̀dɛ̀n, sə v bwe wá bwiə.

* 22:19 22.19 Cɪnɪa səbikulu nɛ̀du yi yituri nɛ̀du tɔtɔŋi ŋwírán. † 22:44 22.44 Ka jèñ piú jɪzən vən nè yi dun bwálí.

23

Zwezi swìn v zigi Yu nii yənu tián tē dē Farizian-ba tē nē

(Matie 6.1-5, 16; Marəkə 12.38-39; Likə 11.43, 46; 14.7; 20.45-46)

¹ Zwezi dān ma swìn lalvū tē dē v karbia tē con, v wú: ² «*Zwifə-ba Yu nii *yənu tián tē dē *Farizian-ba tē yī ba twi ba jon *Moyizə yuu nē. Ba mē nē mē, sē ba gwin Yu *nii tē, v nē pīn Moyizə nē, dēn ba bīri. ³ Kū mē, sē á zilí ba nii, á ga tūn kū tē mama, ba nē swìn á con nē. Yá á nē dānā ká fwa, ndē ba tē fwa tē, ba nē ba kū tē, ba nē bīri tē, nii nē twá yīri. ⁴ Kū yī, ndē ba nē vwe zila tē nē dù, ba tī ba kēni lià vaparan wa. Yá ba ga ba sēe, ba dwen tē yīra dē ba jifva tētē. ⁵ Ba fwa ba tutvneε mama, sē lià ma na ba. Kū mē nē pīn, ba kēni Yu saga ba télé* nē, nē à yèé ba vānā nē, tē nē dwē. Ba ganān nyanv yī nēwalān nēwalān, tē níé ga jē lulonē nēmanbii. ⁶ Dē ba nē vēli diņē bwálí nē, ba swē tētēji yījāá. Dē ba nē vēli Zwifə-ba *jéré dii wa, ba swē dun gwēlē yuu jāá. Ba swē, sē lià tv tīa ba jūn ba kanporu wa. ⁷ Ba ga swē, sē lià bon ba <karnyina-ba>. ⁸ Yá á mē, á dānā ká pa, ba ja aba, ba bon <karnyina-ba>, á mama tē nē yī nubia *Kərisə yīri, yá á karnyina dē ga yī nēdv tē yīri. ⁹ Á dānā ká bon liū mama tīa yuu wa <à nyina>, á nyina nē yī nēdv, á nē jē, wā tē, v nē wulē Yu *sān nē yīri. ¹⁰ Á dānā ká pa, ba bon aba <yáá tián>, á yáá tíú tē, á nē jē, nē yī nēdv, v mē nē yī Kərisə, tē yīri. ¹¹ Á wa ləzwənfərv tē, v nē dwē ba duēn tē, mē, sē v mē nē yá á tutvnbīu. ¹² Liū tē, v nē zīn v tián, Yu wá mun kū tíú. Yá liū tē, v nē mun v tián, Yu wá zīn wá yī nē».

Yu nii yənu tián tē dē Farizian-ba níé bēlē tē yoo

(Marəkə 12.40; Likə 11.39-46, 52; 20.47)

¹³ Zwezi kúv swìn, v wú: «Lēē wá yī aba, *Zwifə-ba Yu nii *yənu tián-ba dē *Farizian-ba, á nē yī níé bēlē tián tē yīri!

Á cīgā lià tē yáá nē, ba dān ká zv Yu pāri tē wa. Á tētē ba zwī, á ga ba yá á pīn lià tē, ba nē pià ba zv nē, sē ba zv.

¹⁴ [Lēē wá yī aba, Yu nii yənu tián-ba dē Farizian-ba, á nē yī níé bēlē tián tē yīri! Á vīri kadēnē wiēn, á ga fwa yjvūn á ba zwēe ləzoni yáá con, sē á ma bīri dē, á yī ləzwənzəņē. Mē kū mē nē pīn, Yu wá būrī á būrā, v ga cūgū aba míámíán!]

¹⁵ Lēē wá yī aba, Yu nii yənu tián-ba dē Farizian-ba, á nē yī níé bēlē tián tē yīri! Á vēli mvv tē dē tīa tē yuu mama, á ma pià ladva tētē, v nē wá sēe v zv á Zwifə-ba *yijvncwəņē tē wa. Yá á nē nī kū liū, á yáá pa, v jī mēn diē liū, nēē bēlē v doni aba.

¹⁶ Lēē wá yī aba, á mē ləzwənlilirən-ba! Á wú: <Liū nē twá Zwifə-ba Yu *diē tē yīri nē, v ma dù, kū dūrē tē ba wá dé. Yá kū nē yī Yu diē síán tē yīri nē, v ma dù, kū dūrē tē wáá wá, kū dé>. ¹⁷ Ləyigi dē lilirən-ba! Kū kwā nē jē funē kū doni kū don? Síán tē nē dwē naaa, nē à yèé Yu diē tē, ka nē pīn, tē mē síán tē jī Yu nyiēn, nē dwē? ¹⁸ Á tē kúv wú: <Liū nē nē twá Yu *jōņi kúri tē nē, v ma dù, kū dūrē tē wārī wá kū dé. Yá v nē nē twá dē jōņi won tē nē, kū nē wulē jōņi kúri tē yuu wa, v ma dù, kū dūrē tē wáá wá kū dé>. ¹⁹ Lilirən-ba! Kū kwā nē jē funē kū doni kū don? Jōņi won tē mē naaa, nē à yèé jōņi kúri tē, kū nē pīn, jōņi won tē yī Yu nyiēn tē nē dwē? ²⁰ Liū tē, v nē dùē jōņi kúri tē, v dùē dē kū yuu wiēn tē mama. ²¹ Liū tē, v nē dùē dē Yu diē tē, v yī v dùē dē ka mē dē Yu tē, v nē wulē ka wa. ²² Liū tē, v nē dùē dē Yu *sān tē v yī, v dùē dē Yu padav tē, dē Yu tētē, v nē jēé kū yuu wa.

²³ Lēē wá yī aba, Yu nii yənu tián-ba dē Farizian-ba, á nē yī níé bēlē tián tē yīri! Á pīn á fugē nii nyiēn† Yu nē, dē kū nē swē, kū yī dēņē wiēn nēmanbii tētē. Yá á yáá ga tēlē dē yīēn tē yoo nē dé lá, Yu nii tē nē bīri. Tē mē nē yī cīgā dē ka dēri yinēgē zənzən dē ka twá Yu dē pūé nēdv.

* **23:5** 23.5 Saga nēmanbii tē ya Yu sagi tē wa púpúná nē wulē tē wa. Tē mē saga tē dē lulonē nēmanbii tē yī, Zwifə-ba pià ba ma bīri dē, ba twá Yu zēni. † **23:23** 23.23 Yu nii tē, v nē pīn Moyizə nē wa, Yu bīri, sē Zwifə-ba mama pa ba won mama fugē nii nyiēn.

Mə tə mù yà nə á mə, sə á tun, á ga kəni á yáá tə duən tə də con. ²⁴ Ləzwənlilirenbə! Á loni bunbunı á nanywıa wa. Yá á ga ləri nyuguma mù puji!

²⁵ Ləe wá yí aba, Yı nii yənu tián-ba də Farızian-ba, á nə yı níó bələ tián tə yırı! Á yáá sın wùrú zıŋa də zıŋa kwa, yá tə waa ga sú də ɲwìràn wiən də á pusoni wokukwınan. ²⁶ Farızian liliu! Dí yáá n sın wùrú zıŋa tə waa tə. Yá ku kwa tə də wá yà zəni.

²⁷ Ləe wá yí aba, Yı nii yənu tián-ba də Farızian-ba, á nə yı níó bələ tián tə yırı! Á yı ndə ləbərə nə, ba nə pırı tə kwa zəni. Yá tə waa tə ga sú də tıga kurən də wopupunan yiri mama. ²⁸ Mə á də yı nətu. Kàrá con, á yı cígá tián. Yá á waa con á yı níó bələ tián, á ga sú də yokukwınan!»

*Zwezi swìn càn tə yoo tə nə biàn
(Likə 11.47-51)*

²⁹ Zwezi kùò swìn, ɔ wú: «Ləe wá yí aba, *Zwifə-ba Yı nii *yənu tián-ba də *Farızian-ba, á nə yı níó bələ tián tə yırı! Á lwè Yı nii *sùsùnà tə ləbərə, á ga kwən lià tə, ba nə yı cígá tián, ləbərə. ³⁰ Yá á dān swìn, á wú: «Ku nə yı nə yın lá nə nıbara-ba máŋá wa, nə yá bá sèe, nə twá ba nə, nə gu Yı nii sùsùnà tə». ³¹ Ku mù tə yırı, á tətə bırı də, á yı ba tə, ba nə gua Yı nii sùsùnà tə, dwíí tə lià. ³² Ku mù nə pın, á dānà ká yá, á fwa ku tə, á nıbara-ba tə nə dıga ku dēn, ba fwa tə, á zwèe! ³³ Á nyın ndə dıŋa nə, ndə dəkwaa dwíí nə! Ku yı á buŋa də, á wá twá nətə, á ma jén mən diè tə bürà tə yáá nə? ³⁴ Á cuga zəni! Ku mù nə pın, à wá tun Yı nii sùsùnà də wobuŋa tián də Yı nii yənu tián. Á wá gu ba duən, á paa ba duən daganan yuu wa. Á wá mà ba duən də də fifiran Zwifə-ba *jéré dii tə wa. Yá á ga wá dıŋa ba kwa, á ja twá á tıfaran tə wa, á vələ. ³⁵ Ku nətu tə nə wá tun, sə ku pa Yı tütònà tə mama gurı tə ya á yuu zıli. Ku nə zıgı cígá tíú Abele nə, ku ja va Zakari, Baraswi biú tə, á nə gua Yı diè tə də Yı *jonı kúrí tə tətəŋi wa. ³⁶ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Ba lià tətə mama

gurı tə càn tə wá tu á mù, zèn lià tə yuu wa!»

*Zwezi kwi Zwerizalemə lià tə yırı
(Likə 13.34-35; 19.41-44)*

³⁷ Zwezi kùò swìn, ɔ wú: «*Zwerizalemə tián-ba, Zwerizalemə tián-ba! Á mù lià tə, á nə gwı Yı nii *sùsùnà tə, á ga dıli ba tə, Yı nə tun á con, də kapana! Nəe bagalı nə à sóní, sə à kə aba à səpuni nə, ndə cèrú nə yáá kə ku cəbii ku vānà dēn nə, yá á ga wá ku sèe! ³⁸ Á nəŋə, Yı dıgu ɔ *diè tə, ka nə wulə á con, míámíán. ³⁹ Yá də ku mama, à mù nə swìn ku á con: Ku nə mə síún nə, á kùò bá na nə, ku ja vələ, á nə wá swìn, á wú: «Yı wá fwa zəni liù tə yıra, ɔ nə biàn *Yuu-Tiu yırı yuu wa!» »

24

*Zwezi swìn Yı diè tə cuna yoo
(Marəkə 13.1-2; Likə 21.5-6)*

¹ Ku kwa nə, Zwezi nan *Zwifə-ba Yı *diè tə wa, ɔ virí. Ku máŋá tə wa, ɔ karbia tə fàrú ba yí ɔ yıra, sə ba pa ɔ ywān Yı diè tə nə lwè nətu. ² Zwezi dān swìn, ɔ wú: «Á ba ku nətu tə na? Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Kapan nədu tətə bá ga yəbə, ku nə wá pēn ku don yuu wa. Tə mama míámíán wá lwá tia».

*Talıkwa máŋá tə yoo
(Marəkə 13.3-13; Likə 21.7-19; Matie 10.17-22)*

³ Ku kwa nə, Zwezi nə jèé *oliviye tián paan yuu wa, ɔ karbia tə fàrú ba yí ɔ yıra, ba mù də wá cıci. Ba taa ɔ yıra ba bwe wá, ba wú: «Bırı nəba máŋá tə, ku yoo tə nə wá tun, də mumınan, tə nə wá bırı nəba də, n pıí n biàn də luv zaŋv máŋá yí». ⁴ Zwezi le ba, ɔ wú: «Á cia á tián nə, sə liù mama dān ká gıgarı aba. ⁵ Lià zənzən wá ja à yırı, ba bà. Ba liù mama ga wá swìn, ɔ wú: «Á mù nə yı *Kərisə». Yá ba ga wá gıgarı lià zənzən. ⁶ Á wá dí yáá, á nì kùò yoo də ku bwələ. Yá á tə kùò wá nì də, kùò tə yí. Á dānà ká pa fən ja aba. Ku mə, sə ku nətu tə yí. Yá ku tà luv zaŋv máŋá nə yí. ⁷ Dwíé tə luv mama wa wá ta tə zıgı duən nə. Yá payuu

wá ta ku zigi ku don payuu nɛ. Niɛn dɛ tɪa sɛsɛgu wá yà bwálá kapupu nɛ. ⁸ Tɛ mù yìèn tɛntɛ mama wá yà, ndɛ kan pùè tɛntɛn yɪɲa nɛ, ɔ lɔrɪ mánjá wa.

⁹ Yá lɛzoni wá pa, ba ja aba, ba kɛ càn wa, ba ga wá gu aba. Lià mama míámíán wá dún aba à mù yɪrɪ. ¹⁰ Ku mù mánjá tɛntɛ wa, lià zɛnzɛn wá pìí, ba yá nɛ. Ba wá gwɪn duɛn dɛn, ba ga wá dún duɛn. ¹¹ Kunkun nii sùsùná zɛnzɛn wá nan, ba ga wá gɪgarɪ lià zɛnzɛn. ¹² Yokukwɪnan wá sú tɪa, ku pa lakapupu sonu fɔ ku mun. ¹³ Yá liù tɛ, ɔ nɛ jɪn pínú wuuu, ɔ dàn ká pìí ɔ kɛ ɔ kwa, ɔ va ɔ gúrí, ɔ wá na mu, ku nɛ ba zwèe Yɪ con. ¹⁴ Ba wá kàrì sɔywánú tɛ, ku nɛ bɪrɪ, Yɪ nɛ wá dé ɔ pàrì tɛ nɛtu, lià yuu wa. Lɔv mama wa, ba wá bɪrɪ ku lià tɛ mama nɛ, sɛ ba ni ku. Ku kwa nɛ, lɔv dàń wá zàn».

*Wokukwɪn tɛ, Yɪ nɛ zɔnɪ yoo
(Marəkə 13.14-23; Likə 21.20-24)*

¹⁵ Zwezi kùè swìn, ɔ wú: «Á wá na ku tɛ, ba nɛ ma boŋɛ <wokukwɪn> tɛ, ku nɛ cùgà. Yɪ nii *sùsùnú Daniyelɛ swìn ku yoo dɛ, ku wá jèń *Zwifɛ-ba Yɪ *diè tɛ wa. (Sɛ liù tɛ, ɔ nɛ kàrì, zùrì ɔ yɪra!) ¹⁶ Ku mánjá tɛ wa, sɛ lià tɛ, ba nɛ wá yà Zwide nagwanaa con, dɛrɪ ba di pɛen. ¹⁷ Liù tɛ, ɔ nɛ wá yà dɛyuu wa, kùè dàn ká cú, ɔ tì ɔ diè wiɛn, ɔ ja vií. ¹⁸ Yá liù tɛ dɛ, ɔ nɛ wá yà kára wa, dàn ká pìí ɔ va sàń, sɛ ɔ tì ɔ gànù don. ¹⁹ Ku wá yà lɛɛ mánjá tɛntɛ wa, ku pa kana tɛ nɛ, ba nɛ jɛ pwíí, dɛ ba tɛ nɛ, bɪa nɛ ŋwà ba nyunɪ nɛ! ²⁰ Á lòrì Yɪ, sɛ á dɛru tɛ dàn ká ya waran mánjá wa, nɛ à yèè Zwifɛ-ba *sié diɛn nɛ, ²¹ ku mánjá tɛntɛ càn tɛ nɛ ba don ja yɪrɪ. Tɛ yiri wá lá yɪn lɔv nɛ jèń ku jɪv mama, ku ja bà ku yí zèn. Yá tɛ yiri don dɛ ga bá yá lá, abada. ²² Ku nɛ tà Yɪ pɪn nii, sɛ tɛ mánjá tɛ pwàrì ka mun yɪrɪ, liù yá bá yá lá ɔ na mu, ku nɛ ba zwèe Yɪ con. Yá tɛ mánjá tɛ dàń fɔa ka mun lià tɛ yɪrɪ, Yɪ nɛ kúrí.

²³ Liù dàn nɛ swìn á con, ɔ wú: «Á ywánjá, *Kərisɛ wulɛ yɛbɛ!» Nɛ à yèè: «U wulɛ lá con!» Á dànà ká sèe ku tíú nii. ²⁴ Kunkun Kərisɛ-ba dɛ kunkun nii

sùsùná wá bà. Ba wá tun yikunu diàn mɪmɪnan nɛ dáá dɛ yomɪlan, sɛ ba ma gɪgarɪ lià tɛ tɛtɛ, Yɪ nɛ kúrí tɛ. Dɛ ku nɛ wáá, sɛ ba li ba Yɪ con. ²⁵ Á cɔga zɛni! Á mù nɛ dí yáá, à swìn ku á con nɛ.

²⁶ Dɛ liù nɛ swìn á con nɛ, ɔ wú: «Á nɛŋɛ, ɔ wulɛ kasɔɔ lanworu wa!» Á dànà ká va lá nɛ! Nɛ à yèè liù nɛ swìn á con nɛ, ɔ wú: «Á nɛŋɛ, ɔ sègè diè wa!» Á dànà ká sèe ku tíú nii. ²⁷ Ndɛ dwà pɪpɪv nɛ yáá pìrè lanworu, ku zigi yɪ yipɪan, ku ja va yɪ yizwɪa tɛ, mɛ nɛtu *Ləzwənə-Biu* tɛ wá pìí ɔ bà. ²⁸ Ku wá yà, ndɛ ku nɛ swìn, ku wú: «Bwálí tɛ nɛ wotɪgu nɛ wulɛ, dilɛn yáá kun duɛn nɛ lá.»

Nɛtu Ləzwənə-Biu tɛ wá pìí ɔ bà tɪa yuu wa

(Marəkə 13.24-27; Likə 21.25-28)

²⁹ Zwezi kùè swìn, ɔ wú: «Ku mánjá tɛntɛ càn tɛ kwa nɛ, yɪcav tɛ wá jì yikunu. Cànà tɛ kùè bá ja poni. Kacɪlacc wá nan lanworu wa, tɛ tu. Yá diàn tɛ, tɛ nɛ wulɛ lanworu tɛ wa dɛ wá gugurɛ. ³⁰ Ku kwa nɛ, mɪmɪv wá nan lanworu wa, ku nɛ bɪrɪ *Ləzwənə-Biu† túrí tɛ. Tɪa yuu lɛzoni mama dàń wá bubwi, ba wá na Ləzwənə-Biu tɛ bakwan tɛ wa, dɛ ɔ biàn dɛ diàn dɛ dun, tɛ nɛ dáá. ³¹ Nabwana kori nɛfaru wá wúru. Yá ɔ ga wá tun ɔ *malɪkɛ tɛ tɪa sapanan banɪa tɛ mama nɛ. Tɛ wá kɛ lià tɛ, ɔ nɛ kúrí tɛ mɛ duɛn nɛ».

Zwezi kàrì kapɪrv yoo

(Marəkə 13.28-31; Likə 21.29-33)

³² Zwezi kùè swìn, ɔ wú: «Á nɛŋɛ, yoo tɛ, à nɛ pià, sɛ à twá kapɪrv tɛ kàrà tɛ, nɛ à swìn: Mánjá tɛ nɛ, ku nɛɛ tɛ nɛ yɪ wabwalan, yá ku ga twè vɔran, á yèè dɛ, sii bwɛlɛ. ³³ Ku nɛtu tɛ pià ku bɪrɪ dɛ, á dàń nɛ ni tɛ mù wiɛn tɛ dɛ tɛ yí, á mɛ, sɛ á lwarɪ dɛ, yoo tɛ bwɛlɛ, sɛ ku tun. ³⁴ Cígá mama, à mù nɛ swìn ku á con: Ku yoo tɛntɛ wá tun, dɛ zèn lià tɛ mama, ba nɛ wulɛ tɪa yuu wa, tɛ wá tɪ, ba zwèe. ³⁵ Lanworu dɛ tɪa mɛ wá jén, yá à sùrán tɛ mù bá jén, abada!»

* 24:27 24.27 Zwezi yɪ ɔ tɛtɛ yoo nɛ ɔ swìn. † 24:30 24.30 Zwezi yɪ ɔ tɛtɛ yoo nɛ ɔ swìn.

Yi cici nɛ yɛə lɔv zɔŋv mɔŋɔ

(Marəkə 13.32-37; Likə 17.26-30, 34-36)

³⁶ Zwezi kúv swìn, v wú: «Liù mama yèrì dɔn tɛ, nɛ à yɛə mɔŋɔ tɛ, yìèn tɛntɛ nɛ wá tun. *Malikɛ tɛ Yi *sàñ nɛ, dɛ Yi-Biu‡ tɛ tɛtɛ yèrì kv. À nyɩna Yi cici nɛ yɛə kv. ³⁷ Mɔŋɔ tɛ *Ləzwənə-Biuš tɛ nɛ wá pií v bà, yìèn tɛ wá yà, ndɛ tɛ nɛ yɩn nɛtv Nowe mɔŋɔ tɛ wa. ³⁸ Kv yi nɛtv, mɔŋɔ tɛntɛ wa, dɛ dwà nɛfarv tɛ, tɛ nɛ wà twi. Kv mɔŋɔ tɛ wa, lià tɛ yà dé, ba nywìn, ba swe duən nɛ, dɛ ba swe ba bwí lià yuu wa, kv ja va dɩn tɛ, Nowe nɛ zva níá yuu bori nɛfarv tɛ wa. ³⁹ Ba wà yoo mama bèéé, kv ja va kv yí mɔŋɔ tɛ, dwà nɛfarv tɛ nɛ twi, kv pèe ba mama.

Mɛ kv wá yà nɛtv dɛ Ləzwənə-Biu tɛ nɛ wá pií v bà. ⁴⁰ Kv mɔŋɔ tɛ wa, bara bɛlə wá yà kári wa. Yi wá tì v don, v ga yá v don lá. ⁴¹ Kana bɛlə wá gá mun duən nɛ, nɛŋv yuu wa. Yi wá tì v don, v ga yá v don lá. ⁴² Á dànà ká dwèe, á nɛ yèrì mɔŋɔ tɛ, á *Yuu-Tiu tɛ nɛ wá bà yɩrɩ. ⁴³ Á cvga kv tɛ zəni: Dɛ diè tíú yà nɛ yɛə mɔŋɔ tɛ, ŋwìàn nɛ wá bà tɩtɩn nɛ, v bá dwèe. Yá v ga bá yá, sɛ ŋwìàn tɛ kén v diè tɛ, v zv ka wa. ⁴⁴ Mɛ kv mù nɛ pɩn, á dɛ kənə á sírí, Ləzwənə-Biu tɛ nɛ wá bà mɔŋɔ tɛ wa, á nɛ ba buŋa yɩrɩ».

Tɔtvnzəŋv dɛ tɔtvnkɔkwɩvn yoo

(Likə 12.42-48)

⁴⁵ Zwezi kúv swìn, v wú: «Wàà dàn nɛ yi kv mù tɩtɩn tɛntɛ, v nɛ sèe nii dɛ pùé nɛdv, v ga cì v tiàn nɛ, v yuu tíú nɛ pɩn wá cwəŋə, sɛ v ywàñ tɩtɩnà tɛ duən tɛ yuu, sɛ v pa ba wodiu, mɔŋɔ tɛ nɛ, kv nɛ mɛ? ⁴⁶ Kv tɩtɩn tɛntɛ wá yà pupwən wa, dɛ yuu tíú tɛ ka pií ka bà diè wa nɛ, v nɛ yí wá, dɛ v wulə kv tɩtɩn tɛ wa! ⁴⁷ Cígá mama, à mù nɛ swìn kv á con: Yuu tíú tɛ wá pa wá cwəŋə, sɛ v ywàñ v wiən tɛ mama yuu. ⁴⁸ Yá dɛ kv mù tɩtɩn tɛntɛ nɛ yi lakɔkwɩvn, v wá swìn v waa con, v wú: «À yuu tíú tɛ dání, v bá bà síún». ⁴⁹ Yá v ga zàn, v tv v duən tɩtɩnà tɛ yuu wa, v mà ba, v ga zv diŋv dɛ sanyvra wa, v mù dɛ sanyvra tɛ duən. ⁵⁰ Kv mù nɛ

wá pa, v yuu tíú tɛ wá bà dɩn don nɛ, v di v yuu, mɔŋɔ tɛ wa, v nɛ ba wá dànì. ⁵¹ V dàn wá kɛ kv tɩtɩn tɛntɛ càn wa zənzən. Yá v ga wá pa, v tì níé bɛlə tiàn tori, bwálí tɛntɛ nɛ, v nɛ wá bubwi, v ga diŋv v jɩfwɩ v fɩfaga».

25

Kacian fugə zwansɩsara

(Matie 24.42-44; Likə 12.35-40; 13.25-28; Apokalisə 3.1-5; 19.6-9)

¹ Zwezi kúv swìn, v wú: «Yi pàrì tɛ kúv wá yà ndɛ kacian fugə nɛ, ba tì ba cànán ba nan, sɛ ba jérí bɛɛ don, v nɛ pià, sɛ v vwa v kan fúru. ² Ba wa kacian bonu yà yi ləyigi, ba bonu tɛ duən dɛ ga yi wubunyina tɛ. ³ Ba tɛ, ba nɛ yi ləyərən tɛ, tì ba cànán tɛ, ba ga wà nuga tì, sɛ ba ma cì ba tiàn nɛ. ⁴ Yá ba tɛ mù, ba nɛ yi wubunyina tɛ, tì nuga kunkolì dɛ ba cànán.

⁵ Bɛɛ tɛ dàn nɛ dání, v ba twi, kacian fugə tɛ mama twá duən, ba dwèe. ⁶ Tɩa nɛ gwəŋə ka tàrà mɔŋɔ wa, kori bubwi, kv wú: «Á nɛŋə, fúru bɛɛ tɛ nɛ! Á naŋa, á va á jérí wá!» ⁷ Kacian tɛ dàn ma wùrù ba zàn, ba wulə ba kwɛn ba cànán. ⁸ Ba wa ləyərən tɛ swìn ba wubunyina tɛ con, ba wú: «Á pɩn nɛba á nuga tɛ mancɩn, nɛ cànán tɛ nɛ wulə tɛ dɛŋi yɩrɩ». ⁹ Ba wubunyina tɛ ma swìn, ba wú: «Abada, kv wàrì, ka nɛ bá yí nɛ mù, dɛ á mama kənu yɩrɩ. Á vələ, á yè yəə wa!» ¹⁰ Ba dàn ma kèen ba va, sɛ ba yè nuga tɛ. Kv mɔŋɔ tɛntɛ wa, fúru bɛɛ tɛ twi, v yí, ba tɛ bonu tɛ, ba nɛ ken ba sírí ba zwèe, ba dànì wà tɛ. Ba twá v nɛ, ba zv fúru diè tɛ wa, sɛ ba dé fúru diŋə tɛ. Yá liù ga tagv mimii tɛ. ¹¹ Kv kwa nɛ, kacian tɛ duən tɛ twi, ba yí, ba ga bubwi, ba wú: «Yuu tíú, yuu tíú, sírí mimii tɛ, sɛ nɛ zv!» ¹² Yá fúru bɛɛ tɛ le, v wú: «Cígá mama, à mù nɛ swìn kv á con: À yèrì aba!» »

¹³ Zwezi dàn ma sírí lá nɛ, v wú: «Á dànà ká dwèe, á nɛ yèrì dɩn tɛ, nɛ à yɛə mɔŋɔ tɛ, *Ləzwənə-Biu* tɛ nɛ wá pií v bà».

‡ 24:36 24.36 Zwezi yi v tɛtɛ yoo nɛ v swìn. § 24:37 24.37 Zwezi yi v tɛtɛ yoo nɛ v swìn.

* 25:13 25.13

*Tùtònà batwa duən zwansısara
(Likè 19.11-27)*

¹⁴ Zwezi kùd swìn, v wú: «Yu pàrì tē kùd yi, ndə bεε don nə pià, v va cwəŋə. U dān ma bon v tùtònà, v ti v jɪjə, v pa ba. ¹⁵ U pɪn síán səbikulan† bonu v don nə, v pa síán səbikulan bələ v don də nə, v ga pa síán səbikulv nədu talukwa liù tē nə. Ba liù mama jon kv tē nə mε v dīàn. U dān ga vií. ¹⁶ Tùtònù tē, v nə ni síán səbikulan bonu tē, vɛli lala v yolu də kv səbiu tē, v na síán səbikulan bonu duən, v sùrí lá nə. ¹⁷ U tē də, v nə ni síán səbikulan bələ tē, də fwa nətu, v də ga na síán səbikulan bələ duən, v sùrí. ¹⁸ Yá v tē, v nə ni síán səbikulv nədu tē, tíu vɛli v kù bɪv tɪa, v sɛgə v yuu tíu səbiu tē lá.

¹⁹ Kv nə díán díán, tùtònà tē yuu tíu pií, v bà. U dān ken v tùtònà tē duən nə, sə v jén, bɛεε nə ba fwa də v səbiu tē. ²⁰ U tē, v nə ni síán səbikulan bonu tē fàrú v yí v yɪra, v ga bɪrɪ wá síán səbikulan bonu tē duən tē, v nə ni v sùrí lá tē, v ga wú: «Yuu tíu, n yà pɪn nə síán səbikulan bonu. Nèń, tē bonu duən nə, à ni à sùrí lá nə». ²¹ U yuu tíu ma swìn v con, v wú: «Kv zɪən, n yi tutunzəŋu, n ga sɛε à nii də pùé nədu. N tɪŋa zəni wiən tē wa, tē nə ba funə jə zənzən. Kv mù tē yɪrɪ, à dān wá pa n ywàń wiən tē yuu wa, tē nə jə funə zənzən. Bàá, n ga yà pupwən wa də nə». ²² Tùtònù tē, v nə ni síán səbikulan bələ tē də fàrú v yí, v də ga wú: «Yuu tíu, n yà pɪn nə síán səbikulan bələ. Nèń, tē bələ duən nə, à ni à sùrí lá nə.» ²³ U yuu tíu ma swìn v con, v wú: «Kv zɪən, n yi tutunzəŋu, n ga sɛε à nii də pùé nədu. N tɪŋa zəni wiən tē wa, tē nə ba funə jə zənzən. Kv mù tē yɪrɪ, à dān wá pa n ywàń wiən tē yuu wa, tē nə jə funə zənzən. Bàá, n ga yà pupwən wa də nə».

²⁴ Kv kwa nə, tùtònù tē, v nə ni síán səbikulv nədu tē də fàrú v yí, v ga wú: «Yuu tíu, à yà yèé də, n yi liù tē, n yoo nə dà. N yàá za bwálí tē nə, n nə wà dwì. N ganɪ bwálí tē nə, n nə wà wobɪa mí. ²⁵ Fən jɪn nə, yá à vɛli à kù tɪa, à sɛgə n səbiu tē lá. Nèń, n səbiu tē nə, n

jon». ²⁶ U yuu tíu ma swìn v con, v wú: «Tutunkukwɪɪn! Yayɪnyian! N yèé də, à za bwálí tē nə, à nə wà dwì. À ganɪ bwálí tē nə, à nə wà wobɪa mí. ²⁷ Kv nə yi nətu tē, n yà wá tún à səbiu tē səbiu daka wa. Yá à túrí tē wa nə, à yà wá jon à səbiu tē də kv yuu nywarɪ». ²⁸ Yuu tíu tē dān ma swìn v lià tē con, v wú: «Á jonə síán səbikulv nədu tē v con, á pa liù tē nə jə síán səbikulan fugə tē nə. ²⁹ Ba wá pa liù tē nə, v nə jə, yá kv tíu wá yà jɪjə tíu. Yá liù tē, v nə ba jə, ba wá jon mancɪn tē də, v nə jə. ³⁰ Kv mù tutunkukwɪɪn tɛntə, á dɪla wá kàrá wa yikunu tē wa. Kv bwálí tɛntə wa, v wá bubwɪ, v ga dɪŋa v jɪfwɪ v fɪfaga.»

Bòrà bòrì dɪn tē yoo

(Zwan 5.22, 27-29; Apokalisè 20.11-15)

³¹ Zwezi kùd swìn, v wú: «Mánǎ tē nə, *Ləzwənə-Biu‡ tē nə wá bà də v dun də v *malikε tē mama, v wá jəń v dun padav tē yuu wa. ³² Lɪv dwíé tē mama wá kun duən nə v yáá con. Yá v dān wá pwèe lià tē duən wa, ndə payɪrv nə pwèe pee də bòní duən wa. ³³ U wá kə pee tē v jɪzənŋ nə, v ga kə bòní tē də v jɪgwiə nə. ³⁴ U mù pìv tē dān wá swìn ba tē con, ba nə wulə v jɪzən nə, v wú: «Á mù lià tē, à nyɪna Yu nə pià, sə v fwa zəni á yɪra, á biàn, á tɪnɪ Yu pàrì tē. Yu kwɛn kv v tún lá nə, sə v pa aba, lɪv nə fwa mánǎ tē wa. ³⁵ Niən jɪn nə, yá á ga pa nə wodiu. Nanyɪnɪ jɪn nə, yá á ga pa nə níá, à nyu. Á yɪn vee, yá á ga ja nə, á kə á con. ³⁶ Á yɪn yatanwala tíu, yá á ga pa nə gànù, à zv. Á yɪn yayɪŋv, yá á ga ywarɪ nə. Á yɪn bán diè wa, yá á twi á na nə».

³⁷ Cígá tián tē dān wá le wá, ba wú: «Yuu-Tiu, mánǎ kwà wa nə, nə ni mú də niən jə, nə ga pa mú wodiu, n dé. Nə à yèé də nanyɪnɪ jə, nə ga pa mú níá, n nyu? ³⁸ Mánǎ kwà wa nə, nə jɪn mú, nə kə nə con nə, də n yi vee, yá nə ga zv mú gànù, də n yi yatanwala? ³⁹ Mánǎ kwà wa nə, nə ni mú də n yì, nə à yèé də n wulə bán diè wa, nə ga va nə na mú?» ⁴⁰ U mù

† 25:15 25.15 Síán səbikulv nədu yi yɪtɪrɪ mùrù bardv (6 000) tutɪŋɪ ŋwírán. ‡ 25:31 25.31 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn. § 25:33 25.33 Ka jəń pìv jɪzən vən nə yi dun bwálí.

pìù tē dān wá le ba, v wú: <Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Nεε tē mama, á yà nè fwa ku à nubiu tē nēdu yira, v nè swē v yi ba mε labwanv dē tētē, ku yi à mù yira nè, á fwa ku.>

⁴¹ Ku kwa nè, v mù pìù tē wá swìn ba tē con nè, ba nè wulē v jigwiē nè, v wú: <Á fàrá, á nan kwa à yira! Á mù lià tē, Yu nè ziri, v kē á nè, á vèlē mēn tē wa, tē nè ba dējē, tē nè kwēn tē tégó lá nè tē pa *Sıtana dē v malıke nè! ⁴² Niēn jin nè, yá á ga wà nè pın à dé, nanyunı jin nè, á ga wà nè pın à nyv. ⁴³ À yın vee, á ga wà nè jin, á kē á con. À yın yatanwala tíú, á ga wà nè gànù pın à zv. À yın yayııv, à yi bān diē wa, á ga wà nè nı.> ⁴⁴ Ba dē kúú wá le, ba wú: <Yuu-Tiu, máná kwà wa nè, nè nı mú dē niēn jē, nè à yèé dē nanyunı jē, nè à yèé dē n yi vee, nè à yèé dē n yi yatanwala, nè à yèé dē n yi yayııv, nè à yèé dē n wulē bān diē wa. Yá nè ga wà mú san?> ⁴⁵ U mù pìù tē wá le ba, v wú: <Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Nεε tē mama, á nè wà ku fwa liù nēdu yira, v nè swē v yi labwanv dē, ku yi à mù yira nè, á wà ku fwa. ⁴⁶ Ba mù dān wá va càn bwálı nè, tē nè ba zwèe. Yá cígá tián tē wá na mı tē, ku nè ba zwèe Yu con.>»

26

Lìà vuru, sē ba gv Zwezi

(Marəkə 14.1-2; Likə 22.1-2; Zwan 11.47-53)

¹ Máná tē wa, Zwezi nè fwa v kàrì tē mama, v zwèe, v swìn v karbia tē con, v wú: ² «Á yèé dē, ku ga dıan bēlē, sē *Pakē cànà dé. Ba wá twá cànà tēntē nè, ba ma ja *Ləzwənə-Biu* tē, ba pa, sē ba paa wá dagarv yuu wa, sē v tı.»

³ *Zwifə-ba Yu *joıwana yun tián dē ba *nəkwına dān kun duēn nè Kayifə Yu joıwana yun tián nəkwıa dəwoo wa. ⁴ Ba vuru ba kē duēn nè, sē ba tun yıá swıan, ba ja Zwezi, ba gv. ⁵ Ba swìn, ba wú: «Nē wà mε, sē nè ja wá cànà tē máná wa, sē gurəgurə dān ká zàn lalv tē tētēni wa.»

* **26:2** 26.2 Zwezi yi v tētē yoo nè v swìn.

Kan don lwá tıralı Zwezi yuu wa
(Marəkə 14.3-9; Likə 7.36-50; Zwan 12.1-8)

⁶ Zwezi yà wulē Betani nè, Simon tē, v yà nè yi dayarv, diē wa. ⁷ Kan don fàrú v yı v yira. U yà jē pìù kapan kunkoli, ba nè boıjē <alıbatırı>. Ku nii yà súé dē tıralı nuga, ku kwənē nè dáá. U lwá ku mù tıralı nuga tēntē Zwezi yuu wa dē máná tē, ba nè wulē ba dé.

⁸ Máná tē wa, Zwezi karbia tē nè nı ku mù tēntē, ku wà ywánı yi ku pa ba, ba ga swìn duēn con, ba wú: «Bèèèe nè pın, v ma cùgù wofarv ku tē? ⁹ Ba yà wáá ku tıralı nuga tē ba yoli sēbifarv. Yá ba ga pın sēbiu tē zıra nè.» ¹⁰ Zwezi dān lwarı dē, ku yi nētv nè ba swìn, v ga swìn ba con, v wú: «Bèèèe yırı nè á ma cùgà kan tē pùé nè? Ku tē, v nè tun v pa nè, ku zıēn. ¹¹ Zıra wulē dē aba máná mama. Yá à mù ga bá ya dē aba máná mama. ¹² Kan tē lwá tıralı nuga tē à yira, sē v ma kwēn nè à ləbəri wa. ¹³ Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: Bwálı tē mama wa, ba nè wá swìn ku suywánı tēntē, lvv mama wa, ba wá man ku tē, kan wà tē nè tun, sē ba ma wá líı v nè.»

Zwidasə ken sírı, sē v ja Zwezi v pa v duıa nè

(Marəkə 14.10-11; Likə 22.3-6)

¹⁴ Zwezi karbia fugē bēlē tē wa ladva don, ba nè ma boıjē Zwidasə Yisəkariyotē, vèli v yı *Zwifə-ba Yu *joıwana yun tián tē. ¹⁵ U vèli v swìn ba con, v wú: «Bèèèe nè á wá pa nè, dē à nè ken Zwezi á jıàn wa?» Ba dān ma gālā cıııa sēbikulan fıtwā, ba pa wá. ¹⁶ Ku nè zıgı ku máná tēntē nè, Zwidasə dān yà pià cwəıjē nəzəııı, sē v ma kē Zwezi ba jıàn wa.

Zwezi dē v karbia tē dé Pakə cànà wodıu

(Marəkə 14.12-21; Likə 22.7-14, 21-23; Zwan 13.21-30)

¹⁷ Ku yi cànà tē dıın tē nè, *Zwifə-ba dé dipen tē, ku nè ba sabwarı kəni. Ku tēntēn dıın tē nè, Zwezi karbia tē twı, ba bwe wá, ba wú: «Yèn nè n pià, sē nè tanı *Pakē cànà wodıu tē?» ¹⁸ Zwezi dān ma

swìn ba con, v wú: «Á vèlè tuv tē wa, liù don con, á swìn ku tíu con, dē karnyina wú: «À tian máǵá yí. Ku yi n mù bwálí nē nē, à wá dé Pakē cànà tē dē à karbia tē.»¹⁹ Karbia tē fwa ku tē, Zwezi nē pin nii, sē ba fwa. Ba tuǵa, ba ga taní Pakē wodiu tē.

²⁰ Máǵá tē dēdēni nē yí, Zwezi dē v karbia fugē bēlē tē dān twi, ba jēn duēn nē, ba wulē ba dé. ²¹ Máǵá tē wa, ba nē wulē ba dé, Zwezi swìn, v wú: «Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Á liù don wá ja nē v pa». ²² Karbia tē pwií cùgù zēnzēn. Ba dān ma bwe wá ladu ladu, ba wú: «*Yuu-Tiu, ku ya à mù, naaa?»²³ Zwezi ma le, v wú: «Liù tē, v nē kuli v dipen tē dē nē zǵa tē wa, mē ku tíu nē wá ja nē v pa. ²⁴ *Ləzwənə-Biu† tē wá ti, ndē ku nē púpúní Yu sagi tē wa nētv. Yá ku dān wá yá càn ku pa liù tēntē nē, v nē wá ja Ləzwənə-Biu tē, v pa. Ba yá nē wá ku bēe tē luri, ku yá kukwa!»²⁵ Zwidasē, v mù liù tē, v nē wá ja Zwezi, v pa tē swìn, v wú: «Karnyina, ku yi à mù, naaa?» Zwezi ma le, v wú: «Mē ku nē n swìn, n mù nē!»

Yuu-Tiu nimarv wodiu tē yoo
(Marəkə 14.22-26; Likə 22.14-20; 1 Korəntə tián 11.23-25)

²⁶ Máǵá tē wa, Zwezi dē v karbia nē wulē ba dé, Zwezi tì dipen, v kē Yu lēēēe ku yiri. Ku kwa nē, v fva fva ku, v tì v pa v karbia tē nē, v ga swìn ba con, v wú: «Á jonə ku tē, á dé! Ku yi à yira tē nē.»²⁷ Ku kwa nē, v tì diven wùrú zǵa, v kē Yu lēēēe ka yiri. Ku kwa nē, v tì ka, v pa ba, v ga wú: «Á mama tē nywian diven tē! ²⁸ Cígá, ku tē yi à mù jana nē. Jana tēntē nē biri á dē Yu *nimarv tē. Jana tēntē nē wá nan lià zēnzēn yiri, sē Yu kwen ba cuna v li v mù dē ba pwərə wa. ²⁹ À mù nē swìn ku á con: Ku nē mē zēn, à kùù bá nyu diven ku tē, ku ja vèlè diun tē, à nē kùù wá nyu ku dē aba à nyina Yu *sàñ nē.»

³⁰ Ba nun cànà tē nuǵi. Ku kwa nē, ba dān ga pēe duēn, ba va *oliviye tián paan tē yuu wa.

Zwezi biri dē, Piyerə wá swìn dē, v yèrì wá
(Marəkə 14.27-31; Likə 22.31-34; Zwan 13.36-38)

³¹ Zwezi dān ma swìn v karbia tē con nē, v wú: «Á mama wá vi nē á dugv titin ku tē tētē nē. Ku púpúní Yu sagi tē wa, ku wú: «À wá gu payirv tē, yá v pee tē wá laga duēn yáá nē.»³² Zwezi ma kùù swìn, v wú: «Yá máǵá tē wa, à nē wá pií à bwin à nan, ku kwa nē, à wá va à diàn aba Galile nagwanaa wa». ³³ Piyerə ma swìn, v wú: «Ba duēn tē mama nē wá vi mú ba dugv, à mù bá mú vi à dugv, abada». ³⁴ Zwezi ma le wá, v wú: «Cígá mama, à mù nē swìn ku n con: Zēn titin ku tē tētē mama, dē cəbiv tē wá kwi, n wá ten nēe batwa dē, n yèrì nē». ³⁵ Piyerə ma le wá, v wú: «À bá ten mama dē, à yèrì mú, dē ku nē swə ku yi, à wá ti dē mú». U karbia tē duēn tē dē swìn ku mù yoo nēdv tēntē.

Zwezi jun Yu Zwesemane nē
(Marəkə 14.32-42; Likə 22.39-46; Zwan 18.1; Ebərə-ba 5.7-8)

³⁶ Zwezi dē v karbia tē dān vèli ba yí bwálí don, ba bonə <Zwesemane>. U dān ma swìn ba con, v wú: «Á jənə yəbə, dē à vèlè yáá, sē à jun Yu». ³⁷ U dān ma ja Piyerə dē Zebede‡ bia bēlē tē, v kē v kwa. Yá pucvni nēfarv wulē ku zwi wá. ³⁸ U dān ma swìn ba con, v wú: «Tian pucvni súé nē. Á jənə yəbə, á dānà ká dwēe, ndē à nē ba dwēe nētv.»

³⁹ U dān ma va yáá mancın, v tu tia v yáá yuu, v ga lōrì Yu, v wú: «À nyina, dē ku nē wáá ku tuǵa, sē n twiən n li yacara tē tē, n yá nē. Ku nē tà, sē ku twá, ndē à mù nē nē pià nētv. Yá ku dān mē, sē ku yá, ndē n mù nē nē swə nētv.»⁴⁰ Ku kwa nē, v pií v bà v karbia batwa tē con, yá v ni dē, ba dwēe. U ma swìn Piyerə con, v wú: «Á wá wàní, sē á sùrí á yíá á yá dē nē lugu nēdv dē tētē? ⁴¹ Á sùré á yíá, á ga lōrì Yu, sē v san aba, sē *Sıtana dān ká wàní aba, v dédén, sē v yigu v pa á tun yokvkwıvn. Ləzwənə pubǵa mù yáá pià, sē ku fwa zəni, yá v yira tē ga ba diàn jē ku fwa ku».

† 26:24 26.24 Zwezi yi v tētē yoo nē v swìn. ‡ 26:37 26.37 Zebede bia bēlē tē nē ya Zwakə dē Zwan.

⁴² U ma kúò pií v va nɛɛ bɛlə nii nə, v tɛ kúò lòrì Yui, v wú: «À nyina, də yacara tɛ nə wàrì tɛ lɛ, də à nə wà tɛ dí, sɛ n mù puswɛnɛ tɛ nə tun!»

⁴³ U ma kúò pií v bà v karɓia tɛ con, yá v kúò ni də, ba dwɛɛ, ba wàrì ba yí ba sùrí, dwian tɛ yiri. ⁴⁴ Zwezi ma kúò lɛ, v yá ba, v va yijɔna. U kúò lòrì Yui nɛɛ batwa tɛ nii nə, v tɛ ga bwé tɛ sùràn tɛntɛ tɛtɛ.

⁴⁵ U kúò pií v bà v karɓia tɛ con, v ga wú: «Á tɛ yi á tégé, á dwɛɛ? Á nɛnɛ, máŋá tɛ, ba nə wá ja *Ləzwənə-Biu[§] tɛ, ba kɛ cuna là tɛ jìàn wa, tɛ bwələ. ⁴⁶ Á zaŋa, nə vii! Á nɛnɛ, bɛɛ tɛ, v nə wá ja nə, v pa tɛ nə, v bwələ!»

Zwezi janv tɛ yoo

(*Marəkə 14.43-52; Likə 22.47-53; Zwan 18.3-12*)

⁴⁷ Zwezi yà tɛ wulə v swìn, də Zwidasə yí. U yà yi v karɓia fugə bɛlə tɛ wa, liù don. Lalɔv yà wulə v kwa də ba jìàn lagɔri siàn də dangwələn. Ba yi *Zwifə-ba Yui *jonwana yun tiàn tɛ də ba *nəkwina tɛ nə tun ba. ⁴⁸ Liù tɛ, v nə wá ja Zwezi v pa tɛ yà birɩ ku mù là tɛntɛ, ba nə púé v kwa tɛ, mɩmɩnv tɛ, v nə wá twá, sɛ v ma birɩ Zwezi. U dān ma swìn, v wú: «Liù tɛ, à nə wá kukwalɩ tɛ, mə v mù nə, á pià. Á jana ku liù tɛntɛ». ⁴⁹ Zwidasə fàrú lala v yí Zwezi yira, v ga swìn v con, v wú: «À jònì mú, karnyina!» U dān ga kukwalɩ wá. ⁵⁰ Zwezi dān ma swìn v con, v wú: «À dabɛɛ, ku tɛ, n nə twi, sɛ n fwa, fwa ku lala».

Ba duən tɛ dān ma fàrú ba yí, ba ja Zwezi. ⁵¹ Liù don, v nə yin də Zwezi cùrú v lagɔri siù, v ma za Yui jonwana yun tiàn nəkwia tütònù zɩn, v gwəŋə. ⁵² Zwezi ma swìn ku tíú tɛ con, v wú: «Là tɛ mɛ, ba nə cùrí lagɔri siù, ba ma gwi, ba də yi lagɔri siù nə wá gv. Ku mù tɛ yiri, pií, n kə n lagɔri siù tɛ ku bwálí nə. ⁵³ N yèrì də, à wàá à nyina Yui sanv à lòrì, v ga wàá v tunja *malɩkɛ kapɔpɔ púlé fugə bɛlə lala, naaa? ⁵⁴ Yá ku dān nə yin nɛtv, ku nə púpúní Yui sagɩ tɛ wa, nii wá fwa

nɛtv ku ma sú. Də tɛ nə swìn də, ku wá twá nɛtv, ku ma tun».

⁵⁵ Zwezi dān ma swìn lalɔv tɛ con nə, v wú: «Á twi də lagɔri siàn də dangwələn, sɛ á ma ja nə, ndə à yi nwiàn tɛ, à nə gwi là. Dɩn mama, à jəni *Zwifə-ba Yui *diè tɛ wa, à kàrì lá nə, á ga ba nə janɩ. ⁵⁶ Yá tɛ yìèn tɛ mama dān yí, sɛ ku tɛ nə púpúní Yui nii *sùsùnà saga tɛ wa, nii ma sú».

U karɓia tɛ mama dān ma dəri, ba yá wá.

Zwezi wulə Zwifə-ba yun tiàn tɛ, ba nə bɔrì bɔrà yáá con

(*Marəkə 14.53-65; Likə 22.54-55, 63-71; Zwan 18.12-14, 19-24*)

⁵⁷ Lià tɛ, ba nə jun Zwezi tɛ ja wá, ba va *Zwifə-ba Yui *jonwana yun tiàn nəkwia Kayifə con. Lantə nə, Yui nii *yənu tiàn tɛ də Zwifə-ba *nəkwina tɛ yà kun duən nə. ⁵⁸ Piyɛrə yin Zwezi kwa yijɔna, v ja va Yui jonwana yun tiàn nəkwia tɛ dəwoo wa. U vɛli v zv v jèé kàrá tɛ wa, v də Yui jonwana yun tiàn nəkwia tɛ tütònà, sɛ v ma na nɛtv tɛ, ku nə wá zwɛɛ.

⁵⁹ Yui jonwana yun tiàn tɛ də Zwifə-ba yun tiàn tɛ, ba nə bɔrì *bɔrà tɛ mama yà pià là, ba nə wá swìn kunkun yoo, ba kɛ Zwezi yuu wa, sɛ ba ma gv wá. ⁶⁰ Lià zənzən nan, ba kɔni kunkun ba keni Zwezi nii nə. Yá də ku mama ba wá yoo ni, sɛ ba kɛ v yuu wa. Talɩkwa, talɩkwa nə, bara bɛlə duən nan ba zɩgɩ tɛtɛŋi wa, ⁶¹ ba ga wú: «Bɛɛ wà tɛ swìn, v wú: «À wàá Yui *diè tɛ à mà, à ga pií à lwà ka dɩn batwa nii nə.» ⁶² Yui jonwana yun tiàn nəkwia tɛ zàn, v swìn Zwezi con, v wú: «N ba yoo le, naaa? Bèèè nə là ba tɛ swìn, ba kəni n yuu wa?» ⁶³ Yá Zwezi púé v nii. Yui jonwana yun tiàn nəkwia tɛ ma kúò swìn, v wú: «À lòrì mú, taa Yui tɛ, v nə wulə mi wa tɛ yiri, n le nəba, də n cígá nə yi *Kərisə, Yui-Biu».

⁶⁴ Zwezi ma le wá, v wú: «Mə ku yi nɛtv, ndə n tɛtɛ nə swìn tɛ. Yá à mù nə swìn ku á con, à sùrí lá: Ku nə zɩgɩ síún, á wá na *Ləzwənə-Biu* tɛ, v jèé Yui tɛ, v nə wulə tɛ mɛ yuu wa, jɩzən† vàn nə.

§ 26:45 26.45 Zwezi yi v tɛtɛ yoo nə v swìn. * 26:64 26.64 Zwezi yi v tɛtɛ yoo nə v swìn. † 26:64 26.64 Ka jɛn più jɩzən vàn nə yi dun bwálí.

Á wá na wá dē, v naŋa lanworu bakwan tē wa, v biàn». ⁶⁵ Yı jonwana yun tián nəkwiá tē dān ma ciru v gānù dē liŋa, v ga swìn, v wú: «D twın Yı! Nē kùb ba lià pià, sē ba biri nēba yoo don! Á nì síún ku tē, v nē twın Yı. Bēēē nē á buŋa ku yuu wa?» ⁶⁶ Ba le wá, ba wú: «D mē, sē ba gu wá».

⁶⁷ Ba dān ma pi mımıan, ba lwá v yáá wa. Yá ba ga mà wá dē jigungulē. Ba duən faru v pıpara nē, ⁶⁸ ba ga wú: «Kərisē, lwarı liù tē, v nē mà mú!»

Piyerē swìn dē, v yèrì Zwezi

(Marəkə 14.66-72; Likə 22.56-62; Zwan 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Piyerē yà jèè dēwoo tē wa. Tutunbua don fàrú v yí v yıra, v ga wú: «N dē yà wulē dē Zwezi Galile tíú tē». ⁷⁰ Yá v ten lià tē mama yáá con nē, v wú: «À yèrì ku tē, n nē pià, sē n swìn». ⁷¹ Ku kwa nē, v nē zàn, v vèlē dēwoo tē mimii kwélē wa, tutunbua tē don dē kùb nı wá, v ma swìn lià tē con, ba nē wulē ku bwálí tē nē, v wú: «D tē yı dē Zwezi *Nazaretē tíú tē». ⁷² Piyerē ma kùb ten, v dù, v wú: «À mù yèrì ku bēē tēntē». ⁷³ Ku nē fwa mancın, ba tē, ba nē zıga lá tē fàrú ba yí Piyerē yıra, ba ga swìn, ba wú: «Cígá mama, n yı ba wa liù. N nii sugv tētē biri bwálí tē, n nē nan». ⁷⁴ Piyerē ma ku súrı v nii, v wulē v dwı dē v poli v kēni v tián nē, v wú: «À yèrì ku bēē tēntē!» Ku máŋá tēntē tētē wa nē, cəbu kwi.

⁷⁵ Yá Piyerē dān liı ku tē, Zwezi nē swìn v con nē, v wú: «Dē cəbu tē nē wà kwi, n wá ten nēē batwa, dē n yèrì nē!» U dān nan, v ga kwi yinənkurē.

27

Ba jin Zwezi, ba va Pilatē con

(Marəkə 15.1; Likə 23.1-2; Zwan 18.28-32)

¹ Jıjv fuən fuən *Zwifə-ba Yı *jonwana yun tián tē mama dē ba *nəkwiá tē kun duən nē, ba vuru, sē ba gu Zwezi. ² Ba jin wá, ba vwa ba ja va ba pa *Pilatē nē, v nē yı yáá tíú, piú nēfaru tē nē li v tún.

Zwidasē tıan tē yoo
(Tutvnan 1.16-20)

³ Máŋá tē wa, Zwidasē, v nē jin Zwezi v pa, tē nē nı dē, ba wá gu Zwezi, v zva pucunı nēfaru wa. U dān ma piı v ja sēbikulān fitwa tē, v ja va v pa *Zwifə-ba Yı *jonwana yun tián tē dē ba *nəkwiá tē nē. ⁴ U swìn ba con, v wú: «À cùgù, à nē pın, ba gu liù tē, v nē wà yoo cùgù tē yırı». Yá ba dān le wá, ba wú: «Nē mù yáá tēlē, ku ywəŋá mú!»

⁵ Zwidasē dıı sēbiu tē Zwifə-ba Yı *diè tē wa, v ga viı. U vèli v kùrú v tián. ⁶ Yı jonwana yun tián tē tı sēbiu tē, ba ga wú: «Ku culı, sē nē kē ku nē Yı diè sēbiu daka wa, ku nē yı sēbiu tē, ba nē ŋwın, ba ma gu ləzwənē yırı».

⁷ Ba nē vuru ba kē duən nē, ku kwa nē, ba tı ku sēbiu tēntē, ba ma yè nəkəmaru don kárá, sē ba ma fwa vərə ləbərə bwálı. ⁸ Mē ku mù nē pın, ku kárá tēntē yırı nē yı <jana kárá>, ku ja bà, ku yı zən. ⁹ Mē ku twá nətı Yı nii *sùsùnù Zweremi sùrān tē nii ma sù, v nē wú: «Ba tı sēbikulān fitwa tē, ku mù nē yı sēbiu tē, *Yızərayelē lià tē nē jēn ba vuru, ba ŋwın ba pa wá. ¹⁰ Yá ba tı ku, ba ma yè nəkəmaru tē kárá, ndē nətı tē *Yuu-Tiu nē pın nē nii, sē à swìn».

Ba ja Zwezi ba va Pilatē con

(Marəkə 15.2-5; Likə 23.3-5, 13-25; Zwan 18.33-38)

¹¹ Ku kwa nē, ba ja Zwezi ba va yáá tíú *Pilatē con, piú nēfaru tē nē li v tún. Yáá tíú dān ma wulē wá v bwe, v wú: «N mù nē yı *Zwifə-ba piú tē?» Zwezi ma le wá, v wú: «Mē ku yı nətı, ndē n nē swìn tē».

¹² Zwezi ga wà yoo mama le yìèn tē yuu wa, Zwifə-ba Yı *jonwana yun tián tē dē ba *nəkwiá tē nē swìn, ba ja zıgı v nē. ¹³ Pilatē dān ma swìn v con, v wú: «N ba tē tē mama nēn, ba nē swìn, ba ja zıga n nē, naaa?» ¹⁴ Yá Zwezi kùb wà wá le ku yoo tē yuu wa míámıán. Ku dān ga gwárı yáá tíú tē zənzən.

Ba bərì Zwezi bərà, sē ba gu wá

(Marəkə 15.6-15; Likə 23.13-25; Zwan 18.39-40; 19.4-16)

¹⁵ *Pakə cànà mama nē yı, yáá tíú tē yáá pa, ba dugv bān diè liù tē, laluv tē nē lòrì, sē v dugv. ¹⁶ Yá ku mù máŋá tēntē wa, bān diè liù don yın lá, ba nē bonjē

Barabasə, ɔ yiri nə nan zənzən. ¹⁷ Yáá tíú *Pilatə dān ma bwe lià tɛ nə kun duən nə tɛ, ɔ wú: «Wàà nə á pià, sɛ à dɔgɔ: Barabasə, nə à yèé Zwezi tɛ, ba nə boŋɔ *Kərisə tɛ?» ¹⁸ Cígá, Pilatə yà yèé, ba nə ja Zwezi, ba bà ɔ con, tɛ dèñ. Ku yi wɔgwɔ yiri nə.

¹⁹ Mánjá tɛ wa, Pilatə nə wulɛ bɔrà tɛ bwálí nə, ɔ kan pɔn liù bà, ɔ swìn ɔ con, ɔ wú: «Tɔtɔn ku tɛ nə, à dí càn zənzən cígá tíú wà tɛ yiri à pandwɔa wa. Ku mù yiri nə, dān ká kɛ n tiàn ɔ yìèn wa!»

²⁰ *Zwifə-ba Yɔ *jonwana yun tiàn tɛ dɛ ba *nəkwina tɛ vɔvəri lià tɛ pubɔŋa, ba kɛ ba con, ba pa ba lòrì Barabasə ba dɔgɔ, ba ga pià, sɛ ba gu Zwezi mù. ²¹ Yáá tíú tɛ bwe ba, ɔ wú: «Ba wàà tɛtɛ nə á pià, sɛ à dɔgɔ ba bɛlɛ tɛ wa?» Ba ma le, ba wú: «Barabasə!» ²² Pilatə ma bwe, ɔ wú: «Ku dān yi à wá fwa Zwezi tɛ, ba nə boŋɔ Kərisə tɛ nɛtɛ?» Ba mama ma le, ba wú: «Pa, sɛ ba paa wá dagaɔ yuu wa!» ²³ Yáá tíú ma bwe, ɔ wú: «Bèèèe yokɔkwɔn nə ɔ fwa?» Yá ba dān ken ba diàn mama lá, ba bubwi, ba wú: «Pa, sɛ ba paa wá dagaɔ yuu wa!»

²⁴ Mánjá tɛ, Pilatə ni dɛ, ɔ wàrì won mama ɔ fwa, yá lià tɛ ga kwɛn ba cèrí ba súrí lá, ɔ ti níá, ɔ ma sɔn ɔ jìàn lalɔɔ tɛ yáá con, ɔ ga wú: «À yáá twá ka tɛlɛ cígá tíú wà tɛ tian tɛ wa! Ku yi á mù yoo!» ²⁵ Lalɔɔ tɛ mama le, ba wú: «D tian tɛ yoo wá tɛ nə mù, dɛ nə bia yuu wa!»

²⁶ Pilatə dān ma dɔgɔ Barabasə. U pa ba mà Zwezi dɛ kafiran, ɔ yira lá, ba ga ti wá, ba pa, sɛ ba paa dagaɔ tɛ yuu wa.

Pamana mun Zwezi

(Marəkə 15.16-20; Zwan 19.1-3)

²⁷ Yáá tíú *Pilatə pamana tɛ jin Zwezi, ba va bɔrà diè. Yá pamana tɛ duən tɛ mama dān twi, ba kun ɔ yuu nə. ²⁸ Ba jin ɔ ganan tɛ, ba li, ba ga zu wá dɛ gasɔɔ nɛsɔn. ²⁹ Ku kwa nə, ba dān sva casɔran yupuu, ba pí ɔ yuu nə. Yá ba ga kɛ mɔv daduu ɔ jizɛn wa. Ba dān ga tɛ ba nadwana nii nə, ɔ yáá con, ba mun wá, ba wú: «Nɛ jùnù mú, *Zwifə-ba più!»

³⁰ Ba pi mɔmɔn ba lwá ɔ nə, ba ga jon mɔv daduu tɛ, ba ma mà ɔ yuu wa.

³¹ Mánjá tɛ wa, ba nə mun wá, ba zwèe,

ba jin gasɔɔ tɛ ba li, ba ga kúè pií ba zu wá ɔ tɛtɛ ganan tɛ. Ba dān ga ja wá ba va, sɛ ba paa dagaɔ yuu wa.

Ba paa Zwezi dagaɔ yuu wa

(Marəkə 15.21-32; Likə 23.26-43; Zwan 19.17-27)

³² Pamana tɛ nə ja Zwezi, ba nanja tɛ tɛ nii wa, ba jérí bɛɛ don, ɔ yiri nə yi Simon, ɔ nə yi Sirenə tíú. Pamana tɛ kálú wá, ba pa ɔ zin Zwezi dagaɔ tɛ. ³³ Ba yí bwálí don, ba nə boŋɔ <Goləgɔta>, ku dèñ nə yi <yuzɔŋa bwálí>. ³⁴ Yá lá nə, ba pɔn divɛn, ba nə gúlí yacara tìú, ku nə cà, tɛ wa, Zwezi nə, sɛ ɔ nyɔ. U nə dédɛn ku ɔ nii nə, ɔ viɔa, sɛ ɔ nyɔ ku.

³⁵ Ba paa wá dagaɔ tɛ yuu wa, ba ga tá kwé, ba ma tara ɔ ganan. ³⁶ Ba ga kori ba jèé lá, sɛ ba cì ɔ nə. ³⁷ U yuu con nə, ba ken púpúná duən lá nə, tɛ nə biri won tɛ, ku nə pɔn, ba ma gu wá. Tɛ wú: «U tɛ nə yi Zwezi, *Zwifə-ba più tɛ». ³⁸ Ba pa ŋwina bɛlɛ, ba nə gwɔ lià tɛ, ku mánjá tɛ wa, ku bwálí tɛntɛ nə dɛ Zwezi. U don yi Zwezi jizɛn yuu, ɔ don tɛ yi ɔ jigwiɛ yuu.

³⁹ Lià tɛ, ba nə twá lá, ba le yáá vuvugu ba yuu, ba ga twɔn wá. ⁴⁰ Ba yáá swìn ɔ con, ba wú: «N mù liù tɛ, n yà nə pià, sɛ n mà Zwifə-ba Yɔ *diè tɛ, n ga lwà ka dian batwa nii nə. N tɛtɛ dān jon n tiàn, dɛ n nə ya Yɔ-Biu, sɛ n nan dagaɔ tɛ yuu wa, n cú!»

⁴¹ Zwifə-ba Yɔ *jonwana yun tiàn tɛ, dɛ Yɔ nii *yɛnu tiàn-ba tɛ dɛ *nəkwina tɛ dɛ yà wulɛ ba muŋa Zwezi, ba ga wú: ⁴² «D wàá lià duən ɔ jonɔ, yá ɔ wàrì ɔ tɛtɛ ɔ jonɔ! U tà *Yɔzərayɛlɛ più, naaa? U dān nan dagaɔ tɛ yuu, ɔ cú síún, sɛ nə ga kɛ nə waa ɔ nə. ⁴³ U pɔn ɔ tiàn Yɔ nə. Yɔ nə swə wá, sɛ ɔ jon wá, síún nə. U swìn dɛ, ɔ yi Yɔ-Biu».

⁴⁴ Yá ŋwina tɛ, ba nə gwɔ lià tɛ, ba nə paa daganan tɛ yuu ɔ sɛpuni nə, dɛ wulɛ ba twɔn wá, ndɛ ba duən tɛ nə.

Zwezi tian tɛ yoo

(Marəkə 15.33-41; Likə 23.44-49; Zwan 19.28-37)

⁴⁵ Ku nə zɔgɔ lugu fugə bɛlɛ mánjá wa, yikunu più tia tɛ mama nə, ku ja va dɛdɛni lugu batwa. ⁴⁶ Lugu batwa tɛ nə

yí, Zwezi bubwi v kə yu nə də v luv svgu, v wú: «Eli, Eli, lama sabatan!» Ku dən nə yí: «À Yü, à Yü, bēēē nə pín, n ma vı nə n dvgv?»⁴⁷ Lià tē duən yà nə wulə lá nı v kori, ba ga swın, ba wú: «U bonə Yu nii *sùsùnù Eli!»

⁴⁸ Ba wa don dəri lala, v va v ti canfınsıv v lə diven nyonv wa. U ti ku v vwa mıv nii nə, v lărı Zwezi nə, sə v nyu. ⁴⁹ Yá ba duən tē dän swın, ba wú: «Zıgtı, nə wá na də, Eli nə wá bà, v jon wá!»⁵⁰ Zwezi ma bubwi v kə yu nə, v ga ti.

⁵¹ Yá *Zwifə-ba Yu *diè tē wa, mimii gänù tē zıgtı yu nə, ku cırtı*, ku cú ku ja tia, ku pwēe bələ. Tia tē səsəgi, pıran kapana ga lwa. ⁵² Ləbərə súrú, yá lià tē zənzən, ba nə yı Yu nə ti, ba yà nə tiga, pıı ba bwin, ba nan tiga wa. ⁵³ Zwezi bwiun tē kwa nə, lià təntə nan ləbərə tē wa, ba va tiv† tē, ku nə yı Yu nyiən wa. Yá lià zənzən ga na ba lá nə.

⁵⁴ *Romə-ba pamana bíı yuu tíú də pamana tē, ba nə cı Zwezi nə, tē mama nı tia tē səsəgu tē, də ku tē mε, ku nə yı. Fən dän jun ba zənzən, ba ga wú: «U cígá yá yı Yu-Biu». ⁵⁵ Kana, ba nə dáá, də yá twá Zwezi kwa, də v tē yá wulə Galile nagwanaa wa, sə ba tun ba pa wá. Ba də yá zıga yıhına, ba ga ywàŋá. ⁵⁶ Ba wa kana duən nə yı: Mari Madələnə, də Mari, v nə yı Zwakə də Zwuzəfə nuu, də kan don, v nə yı Zebede bıa tē nuu.

Zwezi ləbəri wa kənu yoo
(Marəkə 15.42-47; Likə 23.50-56; Zwan 19.38-42)

⁵⁷ Dədəni nə twi ku yı, jıjə tíú don twi, v nə nan Arimate, v yıri nə ya Zwuzəfə. U də yá yı Zwezi karbiu. ⁵⁸ U vəli v yı *Pilatə, v ga lərı cwəŋə, sə v gürı Zwezi. Pilatə dän ma pa cwəŋə, sə ba pa wá Zwezi. ⁵⁹ U ma ti wá, v pəpəni v kə ganpon wa, ⁶⁰ v ja wá v va v tın ləbəri nədvn wa, v nə pa ba kù pıv kapan wa, v tətə yıri. Ku kwa nə, v bəbəli pıv kapan nəfarv, v ma pú ləbəri tē nii nə, v ga viı.

* **27:51** 27.51 Mimii gänù təntə nə pwēe bwálı tē, Yu jonwana yun tıán nəkwıa tē cırtı nə yáá zv, v fwa *jonı tē v pın Yu nə, də lià tē duən tē nə zwı, ba mε lá tē duən nə. Gänù təntə cırv tē bırtı də, liù mama dän wáá Yu yıra, v yı. † **27:53** 27.53 Ku yı *Zwerizələmə yoo nə ku swın.

⁶¹ Mari Madələnə tē, də Mari tē don də yá yun lá. Ba yá jəń ləbəri tē nii nə.

Pamana cıgá Zwezi ləbəri tē nə

⁶² Ku tıkvı yá yı *Zwifə-ba *sié dıın tē. Yá Zwifə-ba Yu *jonwana yun tıán tē, də *Farızıan-ba twá duən, ba va ba yı Pilatə.

⁶³ Ba ga swın, ba wú: «Yuu tíú, nə yəé də, ku mұ kunkunv təntə, máŋá tē wa, v tē nə wá ti tē, v yá swın, v wú: «Dıan batwa nii nə, à wá pıı à bwin à nan tıan wa».

⁶⁴ Ku mұ tē yıri, pa nii, sə ba cı ləbəri tē nə, ku ja vələ dıan batwa. U karbıa tē dän ká bà, ba ŋv wá. Yá ku kwa nə, ba ga swın laluv tē con nə, ba wú: «U pıı v bwin, v nan tiga wa». Ku mұ talıkwa kunkun təntən cän wá donı dí yáá nyiən tē». ⁶⁵ Pilatə ma swın, v wú: «Á nəŋə, pamana nə, sə ba cı ləbəri tē nə. Á vələ á cı ləbəri tē nə, ndə á nə pıà nətv».

⁶⁶ Ba dän ma va, ba kwen ba sun ləbəri tē nii zəni, ba tın pamana lá, sə ba cı ku nə.

28

Zwezi pıı v bwin v nan

(Marəkə 16.1-11; Likə 24.1-12; Zwan 20.1-18; Tvıtvnan 2.24-38; 1 Korəntə tıán 15.1-4)

¹ *Zwifə-ba *sié dıın tē nə zwe kwa nə, Mari Madələnə, də Mari tē don twi jıjv fuən fuən, sə ba na ləbəri tē. ² Naa nədv, də tia tē səsəgi zənzən, *Yuu-Tıu *malıka nan yu nə, ka cú ka bəbəli kapan tē, ka tın vən nə, ka ga jəń ku yuu wa. ³ Malıka tē yá nyın ndə dwá pıpılv nə. Yá ka ganan tē yı nəpwəne ndə janfınpon nə. ⁴ Fən ti pamana tē, ba wulə ba vıvaga, ba ga ti, ba kù yu nə. ⁵ Malıka tē ma swın kana tē con, ka wú: «Á dänà ká pa fən ja aba. Á yəé də, á pıà Zwezi, liù tē, ba nə paa dagarv tē yuu wa. ⁶ U tələ yəbə, v pıı v bwin v nan tıan wa, ndə v yá nə swın ku nətv. Á bıàn, á ywàn bwálı tē, v yá nə pəń. ⁷ Á dän vələ lala, á swın v karbıa tē con, də Zwezi pıı v bwin v nan tıan wa. U dän ga dí yáá v vələ, sə v dän ba Galile

nagwanaa wa, síún nè. Mə lá nè, ba wá na wá. Mə ku tē nè à jə, sə à swìn á con».

⁸ Ba kèeñ lala, ba vii ləbəri tē nii nè, də fən də pupoli nəfaru. Ba ga dəri ba va, ba pa ŋwen təntə Zwezi karbia tē nè.

⁹ Naa nədu, də Zwezi twi v jérí ba, v ga wú: «Á jùnì aba!» Kana tē fàrú ba yí v yira, ba tv ba nadwana nii nè, ba ja v nɛɛ nè, ba ga pa wá dun. ¹⁰ Zwezi dān ma swìn ba con, v wú: «Á dānà ká pa fən ja aba. Á vələ, á swìn à nubia tē con, ndə ba vələ Galile nagwanaa. Mə lá nè, ba wá na nè».

Pamana tē, ba nè cìgà Zwezi ləbəri tē nè nii tuŋu

(Matie 27.62-66)

¹¹ Máná tē wa, kana tē nè pií ba vəri, pamana tē duən, ba nè cì ləbəri tē nè, pií ba bà *Zwerizalemə wa. Ba swìn *Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián tē con, ku tē mama, ku nè yí. ¹² Yü jonwana yun tián tē bon jéré ba mù də Zwifə-ba *nəkwina tē. Ba nè vuru ba kə duən nè, ba zwèe kwa nè, ba pin səbifarv pamana tē nè, ¹³ ba ga swìn ba con, ba wú: «Á wá swìn də, Zwezi karbia tē nè twi titin nè, ba ŋù wá, də á dwèe. ¹⁴ Də yáá tíú, piú nəfarv tē nè li v tún, tē ni ku, nè yèé nè tē wá swìn v con nətv, sə wuwala dān ká yí aba».

¹⁵ Pamana tē jon səbiu tē, ba ga twá ba nii nè, ndə ba nè swìn nətv. Mə nətv nè, ku yoo tē carí ku sú Zwifə-ba pwərə wa, ku ja bà zèn.

Zwezi biri v tián v karbia fugə nədu tē nè

(Marəkə 16.12-20; Likə 24.13-53; Zwan 20.19-29; 21.1-23; Tvtvnan 1.1-12; 1 Korəntə tián 15.5-8)

¹⁶ Zwezi karbia fugə nədu tē vèli Galile paan tē yuu, Zwezi nè biri ba. ¹⁷ Máná tē nè, ba nè ni wá, ba pin wá dun. Ba wa lià duən ga bèeé, də ku yi v mù. ¹⁸ Zwezi fàrú v yí, v ga swìn, v wú: «Yü ken dián tē mama Yü *sàn nè, də tia yuu wa à jün wa. ¹⁹ Á vələ, á yí dwíó tē mama luv mama wa, sə á ja ba, á fwa à karbia. Á liə ba níá wa, ku twá də nyina Yü, də Yü-Biu tē, də Yü-*Siŋu tē yiri. ²⁰ Á ga kàrì ba, sə ba twá ku tē mama nii nè, à nè biri aba.

Á cvga zəni, à wá yà də aba, dūn mama, ku ja vələ luv zanv».

Zwezi-Kərisə suywánú sagi tə, Marəkə nə púpúní Marəkə sagi tə yuu wa sugu

Lìu tə, v nə púpúní sagi kv tə
Marəkə nə púpúní kv mù Zwezi suywánú tə. Marəkə yà tà Zwezi karbiu, v yi v dí yáá v tún də *tuntunv Polə. U dàñ yin də Piyerə də Yu tutunj tə wa. Mə tə vələ tə wa nə, v ni Zwezi tutunan tə, də v yìèn tə mə, v nə fwa tə yoo Piyerə con. Kv kwa nə, v púpúní tə tə, v nə ni.

Lìa tə nə, Marəkə nə púpúní
Marəkə púpúní v sagi tə v pa lià tə nə, ba nə tà *Zwifə-ba, ba nə tələ *Yizərayelə luv nii wa.

Sagi tə wa sugu
Marəkə biri ba də, Zwezi nə yi *Kərisə tə, Yu nə tun, *Zwifə-ba dwíi tə yà nə dàni. U mù Kərisə təntə yi Yu-Biu tə, v nə swə zənzən. Yìèn tə, Marəkə nə zén v swə, kv yi Zwezi tutunan tə yoo, də v mu yìèn də v nii sùràn tə. U tutunan tə biri də, v cigá yi Yu nə ti.

Zwan-Batisə kàrà tə yoo
(*Matìə 3.1-12; Likə 3.1-18*)
¹ Kv yi máǵá tə, Yu-Biu Zwezi-*Kərisə suywánú tə nə twi. ² Yu nii *sùsùnnə *Ezayi sagi tə wa, Yu swìn Zwezi yoo: «Ywàń, à tun à tuntunv n yáá nə, sə v kwen cwəŋə v pa mú. ³ Kv yi beə nə bubwi kasɔɔ lanworu wa, v wú: «Á kwíán *Yuu-Tiu cwəŋə tə, sə á cə v cwəminí tə, sə tə ya mənə mənə.»
⁴ Kv mù tuntunv təntə yi *Zwan-Batisə. Nətv nə v nan kasɔɔ tə wa, v swìn Yu yoo v biri lià nə, v wú: «Á vəvərə á kwa á ma sá á cuna. Á pian, ba lə aba níá wa,

* **1:6** 1.6 Mə nətv nə, Yu nii sùsùnnə tə yà zwi tanan ganan, də ba vwə tanan vwərən ba tǵá nə. † **1:7** 1.7 *Zwifə-ba con, ba yáá pa yonj, nə à yəé liù tə, ba nə ba wá dun pin, sùn liù nɛɛ, sə kv biri də, ba sèə wá, ndə ba vee nə ba diè wa, nə à yəé, sə kv biri də, v yi dun tíú.

kv twá də Yu yiri. Yá Yu dàñ wá kwen á cuna tə, v li á mù də wá pwərə wa». ⁵ Zwide nagwanaa lià mə də Zwerizalemə tiv lià twi v con. Ba dàñ swìn ba cuna ba biri Zwan, yá v ga ziga lá v li ba Zwurəden munaa tə wa, kv twá də Yu yiri. ⁶ Zwan yà zwa nyuguma kuran gànù, v ga vwa tànù voru v tǵá* nə. U yà dé jərən də turan. ⁷ U dàñ kàri Yu yoo v biri lià tə nə, v wú: «Liù don, v diàn nə dáá tə doni nə, v pú à kwa v bà. Á jun mùri, sə à tu à nadwana nii nə, sə à kurv† v natura. ⁸ À mù ləgə aba níá wa, kv twá də Yu yiri, yá v mù wá pa, Yu-*Siŋu tə sú aba».

Zwan-Batisə ləgə Zwezi níá wa
(*Matìə 3.13-17; Likə 3.21-22*)

⁹ Zwezi dàñ nan *Nazaretə tiv wa, Galile nagwanaa wa, v bà *Zwan con. Zwan ləgə wá Zwurəden munaa tə wa. ¹⁰ Máǵá tə, Zwezi nə naŋa níá tə wa, v ni lanworu də kv sùrí, yá Yu-*Siŋu tə cúé v yuu wa ndə gunpwənə nə. ¹¹ Kori dàñ ga nan Yu sàń nə, kv wú: «N yi à biswənə tə, v nə poli à pùé».

Sıtana dédón Zwezi
(*Matìə 4.1-11; Likə 4.1-13*)

¹² Kv kwa nə, Yu-*Siŋu tə yigu Zwezi, kv pa v va kasɔɔ lanworu wa. ¹³ U yi kasɔɔ tə wa dian sapwilə. Kv bwálí tə nə, *Sıtana dédón, sə v yigu wá, v pa v tun yokvkwivn. Zwezi də ganaŋa yà nə wulə duən nə. *Malike dàñ yà ga tunjə tə pin wá.

Zwezi wulə Galile nagwanaa wa
(*Matìə 4.12-17; Likə 4.14-15*)

¹⁴ Kv kwa nə, ba nə ken Zwan bǵn diè wa, Zwezi vèli Galile nagwanaa. U swìn v kàri Yu suywánú tə lá, ¹⁵ v ga swìn, v wú: «Máǵá tə, Yu nə li v tún, tə yí. Yá máǵá bwələ, sə Yu dé v pàri tə lià mama yuu wa. Kv mù nə pin, á vəvərə á kwa, á ma sá á cuna, á ga sèə Yu suywánú tə».

Zwezi bon fəlijana banıa

(Matıə 4.18-22; Likə 5.1-3, 10-11; Zwan 1.35-43)

¹⁶ Zwezi nə wulə Galile munaa tə nii nə v vəli, v nı Simon də v nubiu Andəre, ba nə yı fəlijana. Ba dān yà wulə ba dılı ba fələ gəgəlù munaa tə wa, ba ma janı fələ.

¹⁷ Zwezi ma swın ba con, v wú: «Á bìn à mù con, à dān wá pa, á pià lià, sə ba twá à mù Zwezi nə». ¹⁸ Lala də ba dugv ba fələ gəgələn tə lá, ba ga twá v nə. ¹⁹ U nə kəen v va yáá mancın də v na Zwakə də v nubiu Zwan, ba nə yı Zebede bıa. Ba yà wulə ba níá yuu bori wa, ba kwen ba fələ gəgələn. ²⁰ Lala də Zwezi bon Zwakə də Zwan. Ba nan ba yá ba nyına Zebede də v tütònà tə níá yuu bori tə wa, ba ga twá Zwezi nə.

Zwezi dıñı zini v li bæ don yuu wa

(Likə 4.31-37)

²¹ Zwezi də v karbıa tə yı Kapərənayımə tıv. *Zwifə-ba *sié dıñı nə, Zwezi zva Zwifə-ba *jéré diè wa, v ga wulə v kàrì. ²² Lià tə cıga wá, v kàrà tə gwárí ba zənzən. U yı v kàrì ba də diàn, Yı nə ken v jıñ wa. Kú mù nə pın, v nə ba yı ndə Yı nii *yənu tiàn tə nə.

²³ Kú máñá tə wa, bæ don, *zini yà nə jə, zva Zwifə-ba jéré diè tə wa. Zini tə bubwi, kú wú: ²⁴ «Bèèèe nə n pià fwa nə yıra, *Nazaretə Zwezi? N yı n twi, sə n cùgù nəba. À yəò mú. N ya liù, v nə li v tın Yı cıci yıri». ²⁵ Zwezi dān caga zini tə nii nə, v wú: «Pú n nii, n ga nan n yá bæ tə!» ²⁶ Zini tə vuvugu bæ tə, kú ga nan də kú mà nii. ²⁷ Kú kələ lià tə mama, ba ga bwe duən: «Bèèèe nə yı kú tə? Kàrà dòn kú pın də diàn. Kú mù bæ təntə pın zini zilí v nii wa». ²⁸ Naa nədv, Zwezi yıri súú tia mama Galile nagwanaa tə wa.

Zwezi zwèe lià zənzən yayıran

(Matıə 8.14-17; Likə 4.38-41; Tıtvnan 10.38)

²⁹ Zwezi də v karbıa tə nan *Zwifə-ba *jéré diè wa, ba ga va Simon də Andəre sán. Zwakə də Zwan də yà wulə də ba. ³⁰ Waran yà jə Simon tınkan, v ga tégé.

Máñá tə Zwezi nə yı, ba swın v yoo ba bıri wá. ³¹ Zwezi fàrú v yı v yıra, v ja v jıñ nə, v van wá v zın gədoo tə yuu. U waran tə zwèe, v ga zàn, v wulə v tanı, sə v ma li Zwezi vəri.

³² Máñá tə dədəni nə yı, yı nə zva kwa nə, lià tə mama ti ba yayıña də lià tə *zini nə jə, ba ja va Zwezi yáá nə. ³³ Tıv tə lià mama yà kúñ diè tə mimii yáá nə. ³⁴ Zwezi dān zwèe lià kapırv yayıran tə yirə yirə yà nə jə ba, v ga dıñı zinə zənzən v li lià yuu wa. U wà yá v pa zinə tə swın, v yà nə yəò də, tə yəò wá yıri.

Zwezi kàrà Galile nagwanaa wa

(Likə 4.42-44)

³⁵ Kú tia nə pıri, Zwezi zàn v nan tıv tə wa, də tıbulakıv tə wà yı. U vəli bwálı tə, won mama nə təló. Lantə nə, v dān zıga v jıñ Yı. ³⁶ Simon də karbıa tə duən zàn ba bıbarı, ba twarı v nəe. ³⁷ Máñá tə wa, ba nə nı wá, ba swın v con: «Lià tə mama pià mú». ³⁸ Zwezi ma le ba, v wú: «Nə vələ bwálá tə duən də səpıni tıan tə wa. À pià, sə à kàrì lantə də, mə kú yıri nə à twi». ³⁹ Zwezi dān ma jiru Galile nagwanaa tə me wa, v ma kàrì *Zwifə-ba *jéré dii tə wa, yá v ga dıñı *zinə v li lià yuu wa.

Zwezi zwèe bæ don dayan

(Matıə 8.1-4; Likə 5.12-16; 17.12-19)

⁴⁰ Dayarv don twi Zwezi con, v tu v nadwana nii nə v yáá con, v ga lòri wá, v wú: «N nə swə, n wáá n pın à dayan‡ tə zwèe, sə à də jì ləzwənzəñu». ⁴¹ U yinəgə jıñ Zwezi, v te v jıñ v nə, v dwen v yıra, v ga swın, v wú: «À swə, sə n dayan tə zwèe». ⁴² Lala də dayan tə zwèe. ⁴³ Kú kwa nə, Zwezi pın bæ tə vıi, v ga bıri wá yıèn tə nə cà, v nə me, sə v va v tın. ⁴⁴ U ga swın v con, v wú: «Ja n nii zəni! Dàn ká swın kú liù con. N dān nə vəli, n bıri n tiàn *Zwifə-ba Yı *jonwanv tə nə. N dān ga pa wiən tə, v nə wá ma fwa *jonı tə, ndə Yı *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, nə bıri Yı sagı tə wa, sə dayaran pa, də ba dayan tə nə zwèe».

‡ 1:40 1.40 *Zwifə-ba con, dayan nə jə liù, v yı ba yáá li wá ba dwıi wa. U dayan tə nə zwèe də kú tə jə *jonı, v nə mèe, sə v fwa, sə v ma piı, v zı v dwıi tə wa.

⁴⁵ Yá bæe tə vəli, v man bwálí mama ku tə, ku nə yí wá. Ku mù yiri, Zwezi yá ku wàri v vəli v naŋa tiv mama wa, pwəne pwəne. U yáa me kwa con, bwálá tə, lià nə ba bwələ. Yá ba ga tə naŋa bwálá mama, ba twi v con.

2

Zwezi zìn gwànú don

(Matie 9.1-8; Likə 5.17-20)

¹ Ku kwa nə, Zwezi piì v va Kapəranayimə, yá lià dān ni də v wulə diè don wa. ² Lià zənzən twi ba kun duən nə. Halı bwálí mama yá súó, yá bwálí ya kúv təló kàrá wa, mimii tə yáa nə. Zwezi yá wulə ba v kàri Yıı suywāŋú tə. ³ Lià duən twi də gwànú don, ba wa bara banıa ga zıŋa gwànú tə.

⁴ Lià tə nə dáá tə pın, ba yá wàri wá Zwezi nə ba bırı. Ba dān ma di ba poru buv dəyuu tə wa, ku me də bwálí tə Zwezi nə wulə. Ba dān ga twá buv tə, ba cú gwànú tə nə tégé v titav tə wa, diè tə wa. ⁵ Zwezi nə ni də, bara tə ken ba waa v nə, v dān swın gwànú tə con, v wú: «À dabee, à kwen n cuna tə, à li n mù də Yıı pwərə wa».

⁶ Yıı nii *yənu tián yá nə jə lá, yá buŋa ba waa con nə, ba wú: ⁷ «Bèèèe nə pın, bæe wà tə swın nətən? Ku yi Yıı nə, v twın! Wàa nə wáa cuna v kwen v li v mù də Yıı pwərə wa? Ku yi Yıı cıci!» ⁸ Zwezi zəzən v lwarı ku tə, ba nə buŋa, v waa con, yá v ga swın ba con, v wú: «Bèèèe nə pın, á ma jə pubuŋı tətə yiri á waa con? ⁹ Də à nə swın gwànú tə con, à wú: «À kwen n cuna tə, à li à mù də Yıı pwərə wa», nə à yəé, à nə wú: «Zàn yıı nə, n ti n titav, n vii!» Ku kwa nə yi mwálí? ¹⁰ Yá à dān pià, sə á yəni də, Yıı ken diàn *Ləzwənə-Biu* jun wa tia yuu wa, sə v kwen cuna, v li v mù də Yıı pwərə wa». Zwezi dān ga swın sùràn tətə gwànú tə con, v wú: ¹¹ «À mù nə swın ku n con nə: Zàn, n ti n titav, n va n sàñ». ¹² Mánjá tə wa, lià tə mama yá nə wulə ba ywāŋá, lala də bæe tə zàn, v ti v titav, v vırı. Ku gwári ba mama, ba dān ga bwi Yıı nə, ba

ga swın, ba wú: «Nə tə wà ku tə ba tə nyınyıga ni!»

Zwezi bon Levi, sə v twá v nə (Matie 9.9-13; Likə 5.27-32)

¹³ Zwezi piì v va Galile munaa tə nii nə. Labv zənzən yá twi v con, v kàri ba. ¹⁴ U nə kèen, v ni Aləfe biú Levi, də v jəé v jonə lanpoo. Zwezi ma swın v con, v wú: «Zàn, n bà, n twá à nə!» Levi dān zàn, v twá v nə.

¹⁵ Ku kwa nə, Zwezi də v karbıa tə vələ Levi sàñ nə, sə ba dé wodiu. Lià tə, ba nə jonə lanpoo, də cuna lià duən, ba yá wulə ba dé də ba. Ba mù ləzwənyirə tə yá dáá, ba nə pwı v kwa. ¹⁶ Yıı nii *yənu tián tə, ba yá nə wulə *Farızian-ba kwa də yá wulə lá nə. Ba ni Zwezi də v wulə v dé də lià tə, ba nə jonə lanpoo, də cuna lià duən. Ba dān swın Zwezi karbıa tə con, ba wú: «Bèèèe nə pın, v ma dé də lià tə, ba nə jonə lanpoo, də cuna lià tə?»

¹⁷ Zwezi ma ni ku, yá v dān swın ba con, v wú: «Lià tə, ba yıra nə zurə, ba dimuturu pià, ku yi yayıŋa nə pià dimuturu. À wá twi, sə à bon cígá tián, yá cuna lià tə».

Zwezi bırv kàrà nədvn nivori yuu wa (Matie 9.14-17; Likə 5.33-39)

¹⁸ Dıın don nə, Zwan† karbıa də *Farızian-ba yá vwə ba níó. Lià dān twi ba bwe Zwezi, ba wú: «Bèèèe nə pın Zwan karbıa də Farızian-ba tə yáa vve ba níó, yá n mù karbıa tə ga ba ba níó vve?» ¹⁹ Zwezi ma le ba, v wú: «Bee nə pià v vwa v kan fúru, v dabara yáa bà, sə ba twá ba dé fúru tə diŋə tə. Á buŋa də, ba wá vve ba níó, ba dān ká dé wodiu tə, yá fúru bæe ga wulə də ba? ²⁰ Yá mánjá dān wá bà, fúru bæe tə nə ba ya lá. Ku mù mánjá təntə wa, ba dān wá vwə ba níó.

²¹ Liù təló, v nə wá fv gantwandvn v ma pú gangwırv. Ku nətv tə nə fwa, gandvn tə wá vuri gangwırv tə vān don, yá buv tə dān wá doni dé yáa tə tətə. ²² Yá liù mama ba swana tə nə wulə tə zaŋa lwé v kəni purə nədwara wa. Ku nətv tə nə fwa, tə mù swana tə wá pa purə tə pwin, yá swana tə də purə tə me wá va bwáná.

* **2:10** 2.10 Zwezi yi v tətə yoo nə v swın. † **2:18** 2.18 Ku mù Zwan təntə nə yi *Zwan-Batisə, v nə li lià níá wa, ku twá də Yıı yiri.

Ku mε, sə ba kə swana tə nə wulə tə zaŋa purə nədura wa».

Zwezi nə ti sié dɪn tə
(*Matie 12.1-8; Likə 6.1-5*)

²³ *Zwifə-ba *sié dɪn don nə, Zwezi yà twá kárí wa v kèén. U karbɪa tə ma vèli də ba kén muna yun tə cwəŋə tə nii nə. ²⁴ *Farızian-ba tə dàń ma swìn Zwezi con, ba wú: «Ywàń, bèèèe nə pɪn, n karbɪa tə fwa ku tə, ku nə wà mε, sə ku fwa sié dɪn nə?» ²⁵ Zwezi ma le ba, v wú: «Á tə wà kàrì pìú *Davidə yoo naaa? Bèèèe nə v fwa máŋá tə wa, niən tə nə jɪn v də v kwa lià tə, yá wodiu də ga tələ ba dɔ? ²⁶ U zwa Yɪ *diè tə wa, v dé dipen tə, ku nə wulə lá nə. Abɪatarə yà nə yɪ *Zwifə-ba Yɪ *jonwanv yuu tíú ku máŋá tə wa. Yá Yɪ *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə, yà pɪn cwəŋə Yɪ jonwana tə cɪcɪ nə, sə ba mù nə dé Yɪ diè dipen tɛntə. Yá Davidə tì tə, v dé v ga li tə duən v pa v lià tə nə». ²⁷ Zwezi kúv swìn ba con, v wú: «Yɪ yà v fwa sié dɪn, sə ku ma kwen læzoni, læzwənə tà ba fwa sié dɪn yɪ. ²⁸ Ku mù nə pɪn, *Ləzwənə-Biu‡ tə ma ti sié dɪn tə də tətə».

3

Bεε don v jɪn nə tɪga yoo
(*Matie 12.9-14; Likə 6.6-11*)

¹ Ku kwa nə, Zwezi pìi v zv *Zwifə-ba *jéré diè tə wa. Yá bεε don yà wulə lá, v jɪn nə tɪga. ² Lià duən yà pàli Zwezi, ba ga cuga v nə, sə ba jén v nə wá pa v yayɪv tə zwèe Zwifə-ba *sié dɪn tə nə. Ba yà pià, sə ba twá nɛtv, ba ma swìn, ba zɪɣi Zwezi nə. ³ Zwezi swìn bεε tə, v jɪn nə tɪga, tə con, v wú: «Zàn yɪ nə, lià tə mε yáá con!» ⁴ U dàń ga bwe lià tə, ba nə ywàŋá tə, v wú: «Bèèèe nə Yɪ *nii tə swìn, sə ba fwa sié dɪn nə? Yozəŋu nə à yèé yolwan? Ku mε, sə à jon bεε tə mu, à kə luv, nə à yèé, sə à yá wá v cùgù?» Yá ba yà ba le. ⁵ Zwezi ywàń ba mε də lɪŋa. U pùé ga cùgù zənzən ba yuu wa, ba pubɪnkukwɪnan tə yɪ. U dàń ma swìn bεε tə con, v wú: «Làrí n jɪn tə à

con!» U ma làrì ku, ku ga lwàń ku jì jɪn nəzəŋu.

⁶ *Farızian-ba tə zàn ba nan ba víi. Ba vèli ba na *Erodə kwa lià, ba vuvu ba jén, ba nə wá twá nɛtv, ba ma gu Zwezi.

Lià twi Zwezi con
(*Matie 12.15-21; Likə 6.17-19*)

⁷ Zwezi də v karbɪa tə nan lià tə wa, ba va Galile mɪnaa tə nii nə. Laluv tə púé v kwa. Ba yà naŋa Galile də Zwide nagwanεε, ⁸ də *Zwerizalemə tv, də Yidime nagwanaa, də nagwanaa tə, ku nə wulə Zwurəden mɪnaa tə vàn tə don nə, də luv tə, ku nə bwələ Tirə də Sidon tián tə. Laluv tɛntə mε yà twi Zwezi con, ba yà nə nì ku tə mama, v nə fwa tə yɪ.

⁹ Zwezi dàń ma swìn v karbɪa tə con, sə ba kwen níá yuu bori nɛmanbiə ba tún lá v nə, lià tə dàń ká nyin wá yɪ. ¹⁰ Ku yɪ cígá, yayɪŋa tə mama fàrú ba yí, sə ba dwen v yɪra, v nə wulə v zwèe lià zənzən yayɪran yɪ. ¹¹ Yá máŋá tə nə, *zinə tə nə yáá na wá, lià tə, zinə tə nə jə, tə yáá tv v yáá nə ba mà nii, ba ga wú: «N yɪ Yɪ-Biu». ¹² Yá Zwezi dàń yáá caga zinə tə nii nə, sə tə dàń ká swìn ku tə, v nə yɪ.

Zwezi kúru v karbɪa fugə bələ

(*Matie 10.1-4; Likə 6.12-16; Tɪtvnan 1.13*)

¹³ Ku kwa nə, Zwezi diğà paan don yuu wa, v ga bon lià tə, v nə pià, ku tián ma bà. ¹⁴ U li ba wa lià fugə bələ. U kúrí ba, sə ba ya də wá, ¹⁵ sə v pa ba va ba swìn Yɪ sugv tə. U pa ba diàn, sə ba ma wàní ba diŋa *zinə ba li lià yuu wa. ¹⁶ Ba lià fugə bələ tə nə yɪ: Simon, Zwezi nə ken v yɪ Piyerə, ¹⁷ Zebede bɪa Zwakə də Zwan, Zwezi pɪn ba yɪ Bwanεrəzwəsə, ku dèń nə yɪ: «læzoni, ba nə nyɪn ndə dwà бага nə», ¹⁸ Andərə, də Filipə, də Barətelemi, də Matie, də Toma, də Aləfe biú Zwakə, də Tade, də Kananitə Simon, ¹⁹ də Yisəkariyotə Zwidasə, v tə v nə jɪn Zwezi v pa v dɪŋa nə tə.

Zwezi lià twi, sə ba ja wá, ba ja víi

²⁰ Ku kwa nə, Zwezi pìi v va sàń. Lià tə dáá ku pa Zwezi də v karbɪa tə yà wàrì ba dɔ. ²¹ U diè lià nə nì tə yìèn tə, máŋá

‡ 2:28 2.28 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn.

tə nə, ba zàn ba bà, sə ba ja wá. Ba yà wú: «D yuu təlól».

Zwezi diàn tə naŋa Yı
(*Matie 12.22-32; Likə 11.14-23*)

²² *Zwifə-ba Yı nii *yənu tián tə yà nə nan *Zwerizalemə ba bà lá yà swın, ba wú: «*Zinə piú tə, ba nə boŋə <Beləzəbilə>, nə wulə v yıra, v mù ga nə ti wá. Ku yı zinə tə mama piú tə nə pın wá diàn, sə v ma li zinə tə lià yuu wa».

²³ Zwezi dàñ ma bon ba, v swın ba con də zwansısarı: «Nətə nə *Sıtana wá wàní v diŋa v tətə? ²⁴ Á ywàŋá á jón: Payuu lià nə zıga duən nə, ku payuu tə turı nə ga. ²⁵ Diè tián nə zıga duən nə, ku turı nə ga.

²⁶ Ku mù tə yıri, Sıtana nə te v tián, v luv tə nə pwèe, v diàn tə wàri lá tə yanı, tə wá zwèe. ²⁷ Liù mama wàri ladıa diè wa v zwı v ŋwın v wiən, də v diàn nə ba wá dwə, sə v dí yáá v vwa wá. Ku kwa nə, v dàñ wáá won mama v ti v diè tə wa.

²⁸ Cígá mama, à mù nə swın ku á con: Yı wá kwen ləzoni cuna yiri mama, də ba turan yiri mama, ba nə twın v mù Yı, v li v mù də ba pwərə wa. ²⁹ Yá liù tə me, v nə wá twın Yı-*Siŋu tə, Yı ba ku tiú cuna kwen v li v mù də wá pwərə wa, mama. Ku cuna təntə ba zwèe, abada».

³⁰ Zwezi swın ba con nətə, ba yà nə swın də, zinə wulə v yıra tə yıri.

Zwezi nubıa tə də v nuu yoo
(*Matie 12.46-50; Likə 8.19-21*)

³¹ Ku kwa nə, Zwezi nubıa də v nuu twi, ba zıga kàrá wa, ba ga tın liù, sə v bon wá. ³² Laluv yà jə ba kıkari Zwezi, yá ba ga swın v con, ba wú: «Cugv zəni, n nuu də n nubıa wulə kàrá wa, ba bwe n yoo».

³³ V ma le, v wú: «Wàà nə yı à nuu, bèré ga nə yı à nubıa?» ³⁴ V dàñ ga ywàñ lià tə, ba nə jə ba kıkari wá, v ga swın, v wú: «Á ywàŋá, à nuu də à nubıa nə ba wulə yəbə. ³⁵ Ku yı liù tə me, v nə zilí Yı nii nə yı à nubıu, də à nakva, də à nuu».

4

Wodürú zwansısarı
(*Matie 13.1-9; Likə 8.1-8*)

¹ Dıın don nə, Zwezi yà kúb wulə v kàri Galile munaa tə nii nə. Lià zənzən twi

ba kıkari wá, ku pa v zàn v zu níá yuu bori wa v jəé. Ku níá yuu bori tə yà zıga munaa tə wa bəbəru tə nii nə. Lià tə mù ga jəé tia, buu tə bəbəru nə. ² Zwezi yà twá zwansısarı, v ma bıri ba yièn zənzən. V kàrà tə wa, v wú: ³ «Á cuga, wodürú nan, sə v dù. ⁴ V dàñ nə wulə v mí wodwii tə, ku vàn don tua cwəŋə yuu. Zənbii twi tə dé tə.

⁵ Ku vàn don tua kapatau tia wa, tıran nə ba dáá lá. Ku bwálı tə nə, wobıa tə nan lala, ku nə yı tıtalv yıri. ⁶ Máná tə, yı nə bıga, ku dí wobii tə, tə ga ti tə kù, tə ŋunan nə wà tia zwı zəni yıri.

⁷ Wodwii tə vàn don tua casıran tia wa. Tə nə pén máná tə nə, casıran tə boru tə pú wobii tə yuu nə, tə dàñ ga sını tə ti. Tə wá won mama fwa.

⁸ Yá tə duən tua tia nəzəŋu wa, tə boru tə kwen, tə zın bıa: Tə duən zın bıa fıtwá, tə duən sapwıtwa, yá tə duən bíı».

⁹ Zwezi dàñ ma swın v súrı lá, v wú: «Liù mama dàñ me, sə v kə diàn, v súrı v zıan, v cugv zəni!»

Yoo tə nə pın, Zwezi swın də zwansısarı
(*Matie 13.10-15; Likə 8.9-10*)

¹⁰ Máná tə, Zwezi yà nə ŋúná də lià tə, ba tə, ba nə boli v nii, də v karbıa fugə bələ tə ləri, sə v gwin zwansısara tə dən v bıri ba. ¹¹ V ma le ba, v wú: «Á mù wáá Yı pàri yièn tə, tə nə sègə tə dən á ni, á pın á tián nə. Yá lià tə, ba nə ba à nə twá, tə mù yı zwansısarı nə, ba wá twá ba ma ni yièn tə mama. ¹² Ku dàñ wá pa, ba ywàñ, ba ga ba na. Ku wá pa ba cugv, ba ga ba ku dən nən. Ba yà nə nən ku dən, ba yà wá lwàñ ba pubıŋa, ba ga va Yı con. Yá Yı yà wá kwen ba cuna tə v li ba mù də wá pwərə wa».

Zwezi gwin wodürú zwansısara tə dən
(*Matie 13.18-23; Likə 8.11-15*)

¹³ Ku kwa nə, Zwezi swın v karbıa tə con v wú: «Á yèri zwansısara ka tə dən? Nətə nə á dàñ wá fwa á ma yəni tə duən tə me?

¹⁴ Wodürú tə nə dwi tə yı ndə liù tə nə, v nə swın Yı sugv tə. ¹⁵ Ləzoni duən yı ndə cwəŋə tə nii nə, wodwii tə yáá nə tu ku wa. Ba nə zəzən ba ni Yı sugv tə,

lala də *Sıtana twi, ɔ lɪ kʊ ba waa. ¹⁶ Yá ba duən də yáá yɪ ndə kapataɔ tɪa nə, wodwii tə nə tʊa kʊ wa. Ba mù yáá nə nì sʊgʊ tə, ba yáá sèe kʊ lala də pupoli. ¹⁷ Yá Yɪ sʊgʊ tə wà ba mù lià təntə pubɔŋa tə wa zwɪ zənzən, ba ga ba diàn jə kʊ waa. Ba nə dí càn, də ba nə wɔwɔlɪ ba Yɪ sʊgʊ tə yɪrɪ, ba yáá pií ba yá Yɪ cwəŋə. ¹⁸ Ba duən də yɪ ndə casɔran tɪa nə, wodwii tə nə tʊa lá. Ba yáá nì sʊgʊ tə, ¹⁹ yá lʊɔ kʊ tə wiən twara jə ba zənzən. Ba swə ka pià jɔjə. Lʊɔ wiən duən də fɪra jə ba. Tə wiən təntə mɛ yáá pú Yɪ sʊgʊ tə yuu nə, tə pa sʊgʊ tə kúɔ wàri won kʊ fwa. ²⁰ Ləzoni duən yɪ ndə tɪzəŋu nə, wodwii tə nə tʊa lá. Ba yáá nì sʊgʊ tə, ba sèe kʊ. Kʊ mù nə pɪn, ba yɪ ndə wobɪa nə, tə nə zɪŋa biá. Ba duən zɪn biá fitwa, ba duən sapwɪtwa, yá ba duən bíí».

Cànú yuu wa zwansısara
(*Likə 8.16-18*)

²¹ Kʊ kwa nə, Zwezi kúɔ swɪn ɔ karbiá tə con, ɔ wú: «Liù təlɛ, ɔ nə wá sɔrɔ cànú ɔ tún garwa dən nə, nə à yəə gədoo dən nə. Kʊ yɪ ɔ wá tún kʊ canzɪɔ yuu wa. ²² Won tə mama nə səgə wá na, yá won tə mama yà nə wulə yikunu wa, wá nan poni nə». ²³ Zwezi dən ma swɪn ɔ súrɪ lá, ɔ wú: «Liù mama dən mɛ, sə ɔ kə diàn, ɔ súrɪ ɔ zɪan, ɔ cɔgʊ zəni!» ²⁴ Zwezi kúɔ swɪn ba con, ɔ wú: «Á cɪa á tìan nə də kʊ tə, á nə nən. Yɪ wá pa aba kʊ tə, á də nə pɪn lià duən nə. Yá ɔ ga wá pa aba, ɔ doni kʊ tə, á nə pɪn. ²⁵ Ba wá pa liù tə nə, ɔ nə jə ba súrú lá. Yá ɔ tə nə ba jə, ba wá jon mancɪn tə tətə, kʊ nə wulə ɔ con».

Wobɪa nə pən tə ga zaŋa yuu wa zwansısara

²⁶ Zwezi kúɔ swɪn, ɔ wú: «Á ywàŋá nətʊ tə, Yɪ nə dé ɔ pàri tə. Kʊ yɪ ndə bɛɛ don nə dùə ɔ kára. ²⁷ Kʊ kwa nə, ɔ pəni də ɔ zaŋa dɪn mama, yá kʊ máná tə wa, wobɪa tə pən, tə ga bori. Bɛɛ tə yèri nətʊ tə, kʊ nə fwa. ²⁸ Tɪa tə yáá pa wobɪa tə pən tə bori ka tətə nə. Sɪsɪ yáá dé yáá kʊ nan. Kʊ kwa nə, kʊ yáá lura, kʊ ga kə biá. ²⁹ Máná tə, wobɪa tə nə biɡa, bɛɛ tə yáá zàn, ɔ za wiən tə də ɔ sù. Kʊ nətʊ tə bɪrɪ də, wiən zagʊ máná yí».

Wobɪu nəmanbiə don yuu wa zwansısara
(*Matie 13.31-32, 34-35; Likə 13.18-19*)

³⁰ Zwezi kúɔ swɪn, ɔ wú: «Bèèèe nə nə wáá nə ma maŋa Yɪ pàri tə? Bèèèe zwansısara nə nə wáá nə ti nə ma maŋa kʊ? ³¹ Kʊ yɪ ndə wobɪu nəmanbiə nə, ba nə dùə. Kʊ mù nə yɪ wobɪa tə mama nəmaa. Yá kʊ dwɪu kwa nə, kʊ yáá pən. ³² Kʊ yáá boru, kʊ jì nɛdarɔ, kʊ doni dəwɔran mama. Kʊ nɛɛ tə yáá dara, zənbii tətə wáá tə pwalan tə kəni kʊ yuu wa». ³³ Nətʊ nə Zwezi yà twá də zwansısari zənzən, ndə tə tə nə, ɔ ma swɪn Yɪ sʊgʊ tə ɔ bɪrɪ lià tə nə. ɔ yáá swɪn Yɪ sʊgʊ tə ba con ndə nətʊ tə, ba nə wá wàni ba nì kʊ dən. ³⁴ ɔ yáá ba swɪn, də kʊ nə tà də zwansısari. Yá ɔ dən nə wulə də karbiá tə cɪcɪ, ɔ yáá yá zwansısari tə, ɔ ga gwɪn tə yìən tə mama ɔ bɪrɪ ba.

Zwezi pɪn, mɔnaa vɔv nəfarɔ zɪɡɪ
(*Matie 8.23-27; Likə 8.22-25*)

³⁵ Kʊ dɪn tə tətə nə kʊ dədəni nə, Zwezi swɪn ɔ karbiá tə con, ɔ wú: «Nə vələ mɔnaa tə vən tə don nə!» ³⁶ Ba dən nan lalɔ tə wa. ɔ karbiá tə jɪn wá də níá yuu bori tə, ɔ nə wulə kʊ wa, ba ja vií. Níá yuu bwərə duən yà bwələ də wá. ³⁷ Kʊ kwa nə, vɔv nəfarɔ zàn, kʊ mà níá kʊ kəni níá yuu bori tə wa, kʊ pa kʊ swí. ³⁸ Zwezi yà tégə kʊ kwa con, ɔ dwèe ɔ ganpuri yuu wa. ɔ karbiá tə ma zɪn wá, ba swɪn ɔ con, ba wú: «Karnyɪna, nə wá tɪ! Kʊ yoo ba mú jə?» ³⁹ Zwezi ma zàn, ɔ baa vɔv tə nii nə, yá ɔ ga swɪn mɔnaa níá tə con, ɔ wú: «Pa n zəzugu tə nyɔ lá!» Kʊ máná tə wa, vɔv tə zɪɡɪ. Yá bwálɪ tə mɛ zùri siii. ⁴⁰ Zwezi dən ga swɪn ɔ karbiá tə con, ɔ wú: «Bèèèe nə pɪn, fən jə aba nətʊ? Á ba á waa kəni à nə wuuu, naaa?» ⁴¹ Yá fən yà jə ba zənzən. Ba dən swɪn duən con, ba wú: «Bɛɛ wà tə tà ndə lià mɛ nə. Vɔv də mɔnaa mɛ zɪlí ɔ nii!»

5

Zwezi li zɪnə bɛɛ don yuu wa
(*Matie 8.28-34; Likə 8.26-39*)

¹ Kʊ kwa nə, Zwezi yí Galile mɔnaa tə vən don nə, Zwerazentian-ba nagwanaa

wa. ²⁻³ Ba nan níá yuu bori tə wa. Ku máńá tə wa, bæ don twi v jérí Zwezi. *Zini yà jə ku bæ təntə. U yi v nan pìràn buran wa. U yà wulə tə pìràn buran tə wa, ba nə kva, ba ma kəni tıga. Liù yà tələ, v nə wàá wá v vwe də banzala tətə. ⁴ Ku nəe ce duən, ba nə vwə v nəe də lugu ŋoni, ba vwə v jìàn də banzala, yá v kàrú banzala tə də lugu ŋoni tə. Liù mama dìàn yà wà wá yí. ⁵ Máńá mama, títin də yıcau, v yàá jírí tıga pìràn buran ba tə wa də pəen yuu wa. U mà nii də v bìrì v yıra v kàrì də kapana.

⁶ U ni Zwezi yıŋona, v dān ma dəri v bà, v tu v yáá con. ⁷ U ga bubwi zənzən, v kə yi nə, v wú: «Zwezi, Yu tə, v nə wulə tə me yuu wa, biú, bæeə nə n pià à con nə? À lòrì mú, sə n taa Yu yırı, dān ká kə nə càn wa». ⁸ Zwezi yà swìn v con, v wú: «Zini, n nan bæ tə yıra!» ⁹ Zwezi dān ma bwe, v wú: «N yırı nə ya bæeə?» Ku ma le wá, ku wú: «À yırı nə yi <buruburu>.» Ku yi cígá, zinə zənzən yà dáá bæ yuu wa. ¹⁰ Yá ku dān lòrì pwəpwə, sə v dān ká dıŋa tə, v li luv nii tə wa.

¹¹ Twərən zənzən yà wulə ku bwálí tə nə paan yıra, tə dé wodirən. ¹² Zinə tə ma lòrì Zwezi, sə v kə tə twərən tə yıra. ¹³ Zwezi ma pa tə cwəŋə. Zinə tə dān ma nan bæ tə yıra, tə zv twərən tə. Tə yí mürù bələ. Tə mama míámíán nan paan tə yuu, tə tu muna tə wa, tə ti.

¹⁴ Twərən nəcıra tə dān dəri, ba va ba swìn ku yoo tə tiv tə də tibii tə wa. Lià dān zàn ba va ba ywān ku tə, ku nə tun. ¹⁵ Ba twi ba yí Zwezi də bæ tə, v yà nə jə zinə buruburu tə. U yà jəé, v zv ganan, v yíá ga na tia. Fən zva ba. ¹⁶ Twərən nəcıra tə man ku tə mama, ba nə ni ba bırı lià tə. Ba man ku tə nə yí bæ tə, zinə tə yà nə jə, tə ma nan tə zv twərən tə. ¹⁷ Ba dān ma lòrì Zwezi, sə v nan ba nagwanaa tə wa.

¹⁸ Zwezi nə pià, sə v zv níá yuu bori tə, bæ tə, v yà nə jə zinə zənzən, tə lòrì wá, sə v yá v pa v twá v nə. ¹⁹ Yá Zwezi dān vıga, v ga swìn v con, v wú: «Pií, n va n diè n lià con, n man ku tə mama, *Yuu-Tiu nə dəri n yinəgə zənzən v ma fwa v pa mú». ²⁰ Bæ tə ma va nagwanaa tə wa,

ba nə boŋə <Tian-Fugə> tə, v man won tə mama, Zwezi nə tun v pa wá. Ku gwárí lià tə mama, ba nə cuŋv v nii suŋv tə.

Zwayirisə bəá bwiun də kan don yayıgv ka zwèe yoo

(Matie 9.18-26; Likə 8.40-56)

²¹ Zwezi pií v va muna tə vān tə don nə də níá yuu bori tə. Laluv twi, ku kıkarı wá, də v zıga muna tə nii nə. ²² *Zwifə-ba *jéré diè don yuu tíú twi v con. U yırı nə yi Zwayirisə. U nə ni Zwezi, v tua v nəe nə, ²³ v ga lòrì pwəpwə, sə v san v nə. U swìn, v wú: «À bəá wulə v ti». U dān lòrì wá, v wú: «Bəá, n tún n jìàn v yuu wa, sə n ma jon wá tian juun wa, sə v mu ga ya luv».

²⁴ Zwezi vəli də Zwayirisə. Laluv púé v kwa də ku niŋi v nəe nə. ²⁵ Yá kan don yà wulə ba wa, v tǎgá nə twi ka ba zıga, ku nə yí buna fugə bələ. ²⁶ U dí càn zənzən máńá tə wa, v nə ywarı v tiàn dımutura zənzən con. U cùgù wiən tə me, v nə jə, ku ga tə ba kukwa. Ku dān yà kwen ku jə wá zənzən. ²⁷ U ni Zwezi ŋwen. U dān twi laluv tə wa, v twá Zwezi kwa con, v dwen v gānə nə. ²⁸ U yà swìn, v wú: «À nə kən cígá, à dwen v ganan tə cıci nə, à yayıgv tə wá zwèe». ²⁹ Naa nədu, də v jana tə lwagv tə zıga, v ga na v tiàn, v yayıgv tə nə zwèe yırı. ³⁰ Ku máńá tə wa, Zwezi lwarı də diàn nan v yıra. U dān vəvəri laluv tə tətəŋi wa, v bwe, v wú: «Wàà nə dwen à ganan nə?» ³¹ U karbia tə ma swìn v con, ba wú: «N na də, laluv tə wulə mú ku yugə tia tə mama, yá n ga bwe, də wàà nə dwen n yıra». ³² Yá Zwezi yà wulə v ywāŋá, sə v lwarı liù tə nə fwa ku nətv tə. ³³ Fən zva kan tə, v dān ga vıvaga, v yà nə yèé yoo tə nə yí wá yırı. U dān ma bà v tu Zwezi nəe nə, v swìn cígá mama v con. ³⁴ Zwezi ma swìn, v wú: «À nakva, n nə ken n waa à nə tə yırı, Yu jon mú. Vəli də bıcan sié, n yayıgv tə zwèe míámíán».

³⁵ Zwezi nə wulə v swìn nətv tə, də lià nan jéré diè yuu tíú tə sań, ba bà ba swìn v con, ba wú: «N bəá tə mu zwèe. N kúv wá me, sə n wəwalı karnyina tutu». ³⁶ Yá Zwezi wá sùràn təntə con tan, v swìn jéré

diè yuu tíu tē con, v wú: «Dàn ká pa fēn ja mú, kē n waa cici à nē». ³⁷ U wà yá v pa liù mama kwé ba, dē ku nē tà Piyerə, dē Zwakə, dē v nyánú Zwan.

³⁸ Ba nē yí jéré diè yuu tíu tē sàñ, Zwezi nì lià tē, ba yà wulə ba fwa zəzugu, ba kwi, dē ba mà nii. ³⁹ U zva diè tē wa, v swìn ba con, v wú: «Bèèèe yiri nē á fwa zəzugu nətən, yá á ga kwi? Bisumaa tē wà ti, v yi v dwèè». ⁴⁰ Ba dāñ wulə ba mɔŋa wá. U ma pa ba mama nan, v ga yá bùá tē nuu dē v nyina, dē ba tē, ba yà nē yin dē wá. U dāñ zva bwálí tē, bisumaa tē nē wulə. ⁴¹ U jin bùá tē jin nē, v ga swìn v con dē v lɔv sɔgv, v wú: «Talita kumi!» - Ku dāñ nē yi: Bisumakana, à mù nē swìn ku n con: Zàn yu nē! ⁴² Bisumakana tē zəzən v nyí v zàn v vèli. U yà jə bina fugə bələ. Ba nē nì ku nətə tē, ku gwárí ba mama, ku nē diğà ba yuu zənzən yiri.

⁴³ Yá Zwezi dāñ duè súú ba nii nē, dē ba dāñ ká pa, sē liù mama lwarí ku. Ku kwa nē, v swìn ba con, v wú: «Á pian wodiu bùá tē nē, sē v dé!»

6

Ba viga Zwezi Nazaretə nē (*Matie 13.54-58; Lika 4.16-30*)

¹ Zwezi nan ku mù bwálí tē nē, v va v nyina sàñ. U karbia yá kwé wá. ² *Zwifə-ba *sié dɔn nē, v yà wulə v kàrì Zwifə-ba *jéré diè wa. Lià zənzən yà nē cuga wá, ku gwárí ba, yá ba ga swìn, ba wú: «Yèn nē v yəə yìèn tətə mama? Bèèèe nē yi wɔbɔŋa ku tē, v nē jə, dē yomilan tē tē mē, v nē tɔŋa? ³ Ku tà v mù nē yi kapənta tē, v nē yi Mari biù tē naaa? Ku tà v mù nē yi Zwakə dē Zwoze dē Zwidə dē Simon zɔnɔ tē naaa? U nakwana tē təlɔ nē wa yəbə naaa?» Yá ku nətə dāñ pin, ba yà ba wá sèe. ⁴ Zwezi dāñ ma swìn ba con, v wú: «Ba yáá zilí Yui nii *sùsùnù bwálí mama nē, yá v nyina sàñ nē dē v dwíí tìán wa, dē v diè wa, ba ba wá zilí». ⁵ Zwezi wà wàní v fwa yomilan duən lá, dē ku nē tà, v nē tún v jìàn yayıŋa mancın yuu wa, v ma zwèe ba yayıran. ⁶ Ba yà nē wà Yui *nii sèe, tē gwárí wá.

Ku kwa nē, Zwezi jírú v kàrì bwálí təntə tian tē mama wa.

Zwezi tun v karbia fugə bələ tē, bələ bələ

(*Matie 10.1, 5-14; Lika 9.1-6; 10.1-20*)

⁷ U dāñ ma bon v karbia fugə bələ tē, v tun ba bələ bələ. U pin ba diàn, sē ba li *zinə lià yuu wa. ⁸⁻⁹ U pin ba nii, v wú: «Á dānà ká tì won mama á kē á yuu. Á dānà ká ja wodiu dē lòò dē səbiu á ganjigi wa, á ja nan cwəŋə. Á tiə daduu, á kənə natura, á nē dānà ká zv ganan bələ».

¹⁰ U swìn ba con, v wú: «Máná tē, á nē yí tiv wa, sē á mé diè tē wa, á nē zva, ku jə vèli á nē wá nan ku mù tiv təntə wa. ¹¹ Tiv don lià nē vıga, sē ba ja aba, nē à yəə, sē ba cugv aba, á naŋa lá. Á zwara á nē purən, sē ku ya ba yuu yoo». ¹² U karbia tē dāñ ma va ba kàrì lià, ba wú, ba mē, sē ba bà Yui con, sē ba vəvəri ba kwa, ba ma sá ba cɔna. ¹³ Ba dıŋi zinə zənzən ba li, ba zwèe yayıŋa zənzən yayıran dē ba kəni nuga ba yuu wa.

Zwan-Batisə guri tē yoo

(*Matie 14.1-12; Lika 3.19-20; 9.7-9*)

¹⁴ Zwezi ŋwen súé bwálí mama, yá piú *Erodə dē dāñ yà nì v yoo. Lià duən yà swìn dē, Zwezi tətə nē yi *Zwan-Batisə v nē pií v bwin, v nan tian wa. Mə ku mù nē pin, v jə diàn, v ma tɔŋa yomilan. ¹⁵ Yá ba duən dē yà wú, v yi Yui nii *sùsùnù Eli. Ba duən dē wú, v yi fuən Yui nii sùsùnà tē wa liù don. ¹⁶ Erodə nì ku, v ga swìn, v wú: «Ku yi Zwan nē! Á pin ba gwəŋə v yuu, yá v pií v bwin».

¹⁷ Ku yi cígá, Erodə tətə yà nē pin ba ja Zwan, ba vwa, ba kə bāñ diè wa. Erodə yà fwa nətə, v zɔnɔ Filipə kan Erodıadə yiri, v nē jon. ¹⁸ Zwan yà ma swìn, v wú: «Ku wà mē, sē n jon n zɔnɔ kan». ¹⁹ Ku yiri nē Erodıadə lıŋa yà zaŋa zənzən Zwan yuu wa, v yà ga jə ku v bican wa. U yà pià cwəŋə, sē v ma gv Zwan. Yá v yà wàrì. ²⁰ Erodə yà dəri Zwan, v yà nē yəə dē, v yi cígá tíú, v ga yi Yui nē ti tē yiri. U dāñ ma cì v nē. U yáá nē cuga v sùràn tē, ku yáá gwárí wá, yá v yáá cugv wá dē puswəŋə.

²¹ Erodə lɔrɔ dɔn cànà nē twi ku yí, ku yin yuywanɔ ku pa Erodıadə nē. Erodə dāñ zàn v fwa wodirən zənzən, v pa

ləzwənfaran tē nē, dē pamana yun tiān tē nē, dē Galile nagwanaa yáá tiān tē nē. ²² Erodiadē búa zva v sa. U siv tē yin ywání kv pa Erode dē v candərə tē nē. Píú Erode dān ma swin búa tē con, v wú: «Lòrì won tē mama, n nē pià, à wá pa kv mú». ²³ U dān ga wú, v dùè: «À wá pa mú won tē mama, n nē pià, kv nē swē kv yi à luv tē fan dē». ²⁴ Búa tē dān ma nan, v bwe v nuu: «Bèèè nē à mē, sē à lòrì?» U nuu ma wú: «Swin ndē Zwan-Batisē yuu nē n pià». ²⁵ Búa tē ma dəri v va v swin píú tē con, v wú: «À pià, sē n gwəŋə Zwan-Batisē yuu tē síún síún n kē zŋa wa n pa nē». ²⁶ Píú pùé cùgù, yá v yà ba pià, sē v vi, v nē dùè v candərə tē yáá con tē yiri. ²⁷ U dān ma zəzən v tun pamanv don, sē v va v gwəŋə Zwan yuu v ja bà. Pamanv tē nan v va bán diè tē wa, v gwəŋə Zwan yuu. ²⁸ U ti kv v kē zŋa wa, v ja bà v pa búa tē nē. Búa tē ja nan v pa v nuu nē.

²⁹ Máná tē Zwan karbia tē nē ni kv, ba twi, ba ti v tigi tē ba guri.

Zwezi pùli dipen v pa bara m̀r̀v̀ bonu nē

(Matìə 14.13-21; Likə 9.10-17; Zwan 6.1-14; Marəkə 8.1-9)

³⁰ Zwezi *tuntuna tē pii ba bà v con. Ba man ba birv wá won tē mama, ba nē fwa, dē ba nē kàrì lià tē nētv. ³¹ Lià tē nē twi, dē ba pii ba viri, tē yà dáá zənzən, kv pa ba wàrì wodiu ba jəni ba dé. Kv mù nē pin, v ma swin ba con, v wú: «Á twaga à nē, sē nē nan kwa con bwálí tē nē, liù nē təlè, sē á wàní á siì mancın». ³² Ba dān zàn ba ti níá yuu bori tē, ba va bwálí tē, lià nē ba bwələ. ³³ Yá lià zənzən ni ba, ba ga lwarı ba. Ba nan tian tē mama, ba va bwálí tē nē dē nē, dē Zwezi dē v karbia tē tē wà lá yí.

³⁴ Zwezi dē v karbia tē nē nan níá yuu bori tē wa máná tē, v ni lià tē mama, ba yinəgə jun wá, ba yà nē yi ndē pee nē, tē nē ba payırv jə yiri. U dān ma zàn v kàrì ba yièn zənzən. ³⁵ Máná tē wa, tia nē ja kv yí, Zwezi karbia tē fàrí ba yí, ba swin v con, ba wú: «Tia yí, yá won mama təlè bwálí kv tē wa. ³⁶ Pa, sē lià tē pii ba va tv tē wa dē tibi tē wa, ba yè wodiu».

³⁷ Zwezi ma le ba, v wú: «Á tətə pian ba wodiu, sē ba dé!» Ba dān ma swin v con, ba wú: «Nē ba səbiu zənzən jə, sē nē ma yè wodiu nē pa lià ba tē nē». ³⁸ Zwezi dān ma bwe ba, v wú: «Dipen bagalı nē wulə á con? Vələ á jən!» Ba nē ywàn tē kwa nē, ba twi ba swin v con, ba wú: «Nē jə dipen bonu dē fələ bələ».

³⁹ Kv kwa nē, Zwezi pin nii v karbia tē nē, v wú: «Á pian lià tē jən púlé púlé galıv tē yuu wa!» ⁴⁰ Ba dān ma pa ba jən tia, bíí bíí, dē finu finu. ⁴¹ Kv kwa nē, Zwezi ti dipen bonu tē dē fələ bələ tē, v zìn v yáá yi nē, v kə Yu lèèè. U fu fu dipen tē v pa karbia tē nē, sē ba ma tara laluv tē. U tərì fələ bələ tē, dē v pa ba mē nē. ⁴² Ba liù mama dí v sú. ⁴³ Ba pèe dipen tē dē fələ tē mumunə, tē nē súé fıyaran fugə bələ. ⁴⁴ Bara yi m̀r̀v̀ bonu ba wa, ba nē dí wodiu tē.

Zwezi v̀li níá yuu wa

(Matìə 14.22-33; Zwan 6.15-22)

⁴⁵ Kv kwa nē, Zwezi zəzən v pa v karbia tē zv níá yuu bori tē wa, sē ba dé yáá, ba galv muna tē vān don nē Betəsayıda tv con. U mù tətə dān wá kə lià tē cwəŋə nē. ⁴⁶ U nē pin ba vii tē máná wa, v diğə paan don yuu wa, sē v jun Yu. ⁴⁷ Tia yí máná tē nē, níá yuu bori tē dē karbia tē yà wulə muna tē tətəŋi wa, yá Zwezi ciı ga wulə tia. ⁴⁸ U ni dē, v karbia tē na cān dē níá yuu bori tē ka va, vuv yà nē fuli kv naŋa bwálí tē, ba nē vələ tē yiri. Tiblakuv nii nē, v zàn v wulə níá tē yuu wa ba səpuni nē, v v̀li mancın mancın. ⁴⁹ Yá máná tē nē, karbia tē nē ni wá dē, v v̀li níá tē yuu wa, ba bún dē, kv yi wojijiru. Ba dān ma mà nii, ⁵⁰ fən yà nē zva ba zənzən yiri. Zwezi ma v swin ba con lala, v wú: «Á dāŋá á jìàn! Kv yi à mù nē! Á dānà ká pa fən ja aba!» ⁵¹ Kv kwa nē, v dān zva níá yuu bori tē wa, ba səpuni nē, yá vuv tē ga zıgi. Kv gwárí v karbia tē zənzən. ⁵² Ba nē ni Zwezi dē, v fva dipen tē, ba yà tē wà v diàn tē dēn lwarı. Ba pubuı yà wà yí.

Zwezi zwèe yayıŋa yayıran Zwenezarətə nē

(Matìə 14.34-36)

⁵³ Zwezi də ɔ karɓia tɛ galɩ mɔnaa tɛ ba zwɛɛ, ba cú tia Zwenezaretɛ nagwanaa wa. Lantɛ nɛ, ba zɪɣɩ ba níá yuu bori tɛ. ⁵⁴ Ba nɛ cúó, dɛ lià tɛ zɛzɛn ba lwarɩ Zwezi. ⁵⁵ Bwálí tɛ mama lià nɛ nì dɛ, Zwezi wulɛ lià tɛ yàá nan nagwanaa tɛ mama, ba janɩ yayɩŋa ba ja twi ba tɩtaran yuu wa. ⁵⁶ Bwálí tɛ mama Zwezi nɛ vɛli, ku yɩ tɩan woɔɔ, tɩfaran woɔɔ, tɩbii woɔɔ, lià yàá ja ba yayɩŋa, ba va ba tún jéré bwálá nɛ. Ba yàá lòrì wá, sɛ ɔ yá ɔ pa ba dwen ɔ gànù nii nɛ. Liù tɛ mama yàá nɛ dwen ɔ gànù tɛ nii nɛ, ku tíú yayɩɣu yàá zwɛɛ.

7

Kàrà nɛdwan tɛ yoo, ku nɛ kwɛn nɛ dɛ Yɩ yìèn duɛn nɛ

(Matìɛ 15.1-9; Likɛ 11.37-41)

¹ *Farɩzian-ba dɛ Yɩ nii *yɛnu tìán duɛn nɛ nan *Zwerizalemɛ ba bà. Ba twi ba kɩkarɩ Zwezi. ² Ba mìnì dɛ, Zwezi karɓia tɛ duɛn yàá dɛ wodiu dɛ ba jɩdurɛn. Ku dɛn nɛ yɩ, ba wà ba jìàn sɩn ndɛ nɛtɔ tɛ nɛ, ku nɛ mɛ. ³ Farɩzian-ba dɛ *Zwifɛ-ba tɛ duɛn mɛ yà twá yofwamɩnan tɛ nɛ, ba nyɩna-ba nɛ yá ba pa ba. Ba yà ba dɛ, dɛ ba nɛ wà ba jìàn sɩn zɛni. ⁴ Ba nɛ nan jéré bwálí dɛ ba bà, ba yàá dɛ yàá ba sɩn ba jìàn, ba dɛn ga dɛ. Ba twá dí yàá nɛ zɛnzɛn, sɛ ba dɛ Yɩ yìèn ma kwɛn duɛn nɛ, ndɛ ka sɩn wùrú zwɩn, dɛ lugu zwɩn, dɛ nɛkɛni nɛ. ⁵ Farɩzian-ba dɛ Yɩ nii yɛnu tìán tɛ dɛn ma bwe Zwezi, ba wú: «Bɛɛɛ nɛ pɩn n karɓia tɛ ba nyɩna-ba yofwamɩnan tɛ nɛ twá? Ba dɛ wodiu dɛ jìàn, tɛ nɛ wà sɩn».

⁶ Zwezi ma le ba, ɔ wú: «Yɩ nii *sùsùndù *Ezayi yà jɛ cígá, dɛ ɔ nɛ dí yàá ɔ swìn á mù níó bɛlɛ tìán tɛ yoo, ndɛ ku yà nɛ púpúní nɛtɛn:

«Lià-ba tɛ yɩ ba zilí à mù Yɩ dɛ ba nii cɩcɩ, yá ba waa ga ñúná dɛ nɛ. ⁷ Ba yɩɣɩ tɛ yɩ tɔtɔ, ku tɛ, ba nɛ kàrì ba bɩrɩ nɛ yɩ lɛzoni kàrà, dɛ ba yofwamɩnan tɛ yɩrɩ.»

⁸ Zwezi swìn ba con, ɔ wú: «Á yá Yɩ bɩra tɛ kwa, á ga twá lɛzoni yofwamɩnan nɛ».

⁹ Zwezi dɛn ga sùrí lá, ɔ wú: «Á vɩga Yɩ bɩra tɛ mwálí mwálí, sɛ á ga twá á tɛtɛ

yofwamɩnan nɛ. ¹⁰ Yɩ *nii tɛ, ɔ nɛ pɩn *Moyizɛ nɛ, cígá swìn, ku wú: «Zilí n nuu dɛ n nyɩna! Yá liù tɛ, ɔ nɛ zɩrɩ ɔ kɛ ɔ nuu dɛ ɔ nyɩna nɛ, ɔ mɛ, sɛ ba gu wá». ¹¹⁻¹² Yá á mù bɩrɩ dɛ, liù wàá ɔ swìn ɔ nuu dɛ ɔ nyɩna con, ɔ wú: «N tori tɛ, à yà nɛ wá ma san mú tɛ yɩ à tún, sɛ ku yɩ *jɔŋi ku pa Yɩ nɛ». Ku dɛn nɛ yɩ «kɔrɛban» dɛ Zwifɛ-ba sugu. Yá á dɛn pɩn cwɛŋɛ liù nɛ, sɛ ɔ dɛn ká kùb san ɔ nuu dɛ ɔ nyɩna nɛ. ¹³ Mɛ á yofwamɩnan tɛ, á nɛ kàrì lià tɛ nɛ nɛ, á twá á ma li Yɩ sugu tɛ nywarɩ. Á fwa yìèn duɛn zɛnzɛn tɛ nɛ nyɩn ndɛ tɛ nɛ».

Wiɛn tɛ nɛ cùgà lɛzwɛnɛ Yɩ yáá nɛ
(Matìɛ 15.10-20)

¹⁴ Zwezi ma kùb bon lià tɛ, ɔ swìn ba con, ɔ wú: «Á mama cuga, á ga nì ku tɛ dɛn. ¹⁵ Won tɛ mama nɛ naŋa kàrá con, ku zwɩ lɛzwɛnɛ wa, wàrì wá ku cùgà. Won tɛ nɛ naŋa lɛzwɛnɛ waa, ku mù won tɛ nɛ wàá wá ku cùgà». ¹⁶ [Liù mama dɛn mɛ, sɛ ɔ kɛ dɛn, ɔ sùrí ɔ zɩan, ɔ cugu zɛni!]

¹⁷ Máná tɛ, Zwezi nɛ nan lià tɛ wa ɔ zu diè, ɔ karɓia tɛ bwe wá ku zwansɩsara tɛntɛ dɛn nɛ. ¹⁸ ɔ dɛn ma swìn, ɔ wú: «Á dɛ tɛ yɩ lià tɛ, á nɛ wàrì yoo dɛn á nì? Á ba nɛn dɛ, won tɛ nɛ twá nii ku zu liù waa wàrì wá ku cùgà? ¹⁹ Á yèrì dɛ, wodiu tɛ ba ɔ pubɩŋa tɛ wa zwɩ. Ku yɩ ɔ pùè wa nɛ ku zwɩ, yá ku kwa nɛ, ɔ yàá twa ku ɔ dugu kaduɛyuu bwálí nɛ». Tɛ mù sùrán tɛ nɛ nɛ Zwezi twá ɔ ma swìn dɛ, wodiu tɛlɛ, ku nɛ jɛ durɛn Yɩ yáá con. ²⁰ Yá ɔ ga kùb swìn, ɔ wú: «Won tɛ, ku nɛ naŋa lɛzwɛnɛ yɩra nɛ pɩn ɔ bɩcan yɩ nɛzonu Yɩ yáá con. ²¹ Liù waa con nɛ pubɩŋi kukwɩnan yàá nan, tɛ pɩn ɔ cwàrì, ɔ ñwìn, ɔ gwɩ, ²² ɔ pià lià kana, lià duɛn wiɛn jɛ yimɛn tɛ pa wá, ɔ tɩŋa wɩlɩŋu, ɔ gɩgarɩ lià, ɔ kukulɩ Yɩ yɩrɩ tɛ, ɔ yɩi zwɩ lià wiɛn, ɔ cɛgɛ lià, ɔ fwa fwɛ, ɔ ga yèrì ɔ yáá. ²³ Tɛ mù yokukwɩnan tɛ mama yɩ lɛzwɛnɛ waa nɛ tɛ naŋa, yá tɛ ga pɩn ɔ bɩcan yɩ nɛzonu Yɩ yáá con».

Kavee don ken ɔ waa Zwezi nɛ
(Matìɛ 15.21-28)

²⁴ Ku kwa nɛ, Zwezi kɛn lá, ɔ va nagwanaa don wa, Tirɛ tɩv tɛ nɛ wulɛ lá.

U zua diè don wa, yá v ga ba pìà, sè liù lwaru v nii nè, yá v dàn nè wà wànì v cì, sè ba dàn ká nì v nwen. ²⁵ Kan don yà nì Zwezi yoo. U yà jè bùá, *zini yà wulè ku bùá tontè yuu wa. U dàn ma zàn v bà v tu Zwezi nè nè. ²⁶ Kan tē yà yi *Gərekə. Ba luri wá Fenisi nagwanaa wa, Siri nè ti lá. U lòrì Zwezi, sè v dɪŋi zini tē v li v bùá tē yuu wa. ²⁷ Yá Zwezi swìn kan tē con, v wú: «Dé yáá n yá n pa diè lià dè ba sú, ka ti bìsíná wodiú ka dɪl kukurbii yáá, nè ba zìen yiri». ²⁸ U ma le wá, v wú: «Karnyina, ku yi cígá! Yá kukuri tē yáá dé wodimumunə tē, bìsíná tē nè yá ba pɪn tē twi tia nè». ²⁹ Zwezi ma swìn v con, v wú: «N nè le nè nətə tē yiri, n wàá n pɪi n vɪrɪ, zini tē nan n bùá tē yira». ³⁰ U pɪi v va v sàñ, v na v bisɪmaa tē də v tégé gədoo yuu wa. Zini tē ga nan v yira.

Zwezi sùrú bəru don zian v ga puri v nii

(Matie 15.29-31)

³¹ Zwezi nan nagwanaa tē wa, Tirə tu nè wulè lá, v twá Sidon tu. U zigi lá v va v twá Tian-Fugə nagwanaa tē wa, v va Galile mɪnaa tē vàn nè. ³² Ba jin bɛɛ don v zian nè bwɪn, v ga bəbe ba ja va v con. Ba lòrì Zwezi, sè v tún v jin bɛɛ tē yuu wa. ³³ Zwezi ma ja v cɪcɪ v ja nan lià tē wa, v va yɪŋɪna. U ti v jɪfwɪ v tiri bɛɛ tē zian wa. U li mɪmɪan, v ma dwen bɛɛ tē nəndəli nè. ³⁴ U zìn v yáá yu nè, v sɪi fɪvɪn, v ga swìn də v lɪv svɡv, v wú: «Efata!» - Ku dèñ nè yi: «Súri n tiàn.» ³⁵ Naa nədɪ də bɛɛ tē zian tē súri, v nəndəli kòlù, v ga swìn zəni. ³⁶ Zwezi ma swìn lià tē mama con də, ba dàn ká man ku, ba biri liù nè. Yá ba tē zəzəgi ku, ba pa ku nan kàrá wa. ³⁷ Ku dàn ga gwári lià zəni. Ba dàn yáá swìn, ba wú: «Won tē mama, v nè fwa zìen zəni. U pɪn zɪbɪŋa nən, bərən ga swìn».

8

Zwezi pùlù dipen v pa lià mɪrɪ bənaa nè

(Matie 15.32-39; Marəkə 6.35-44)

¹ Ku máná tē wa, lià zənzən yá kúv kun duən nè, ba yá ga ba won mama jə, sè ba dé. Zwezi dàn bon v karbia tē, v swìn ba

con, v wú: ² «Lalv tē yinəgə jə nè, nè ba nè wulə də nè dɪan batwa nətən, yá ba ga ba won jə, ba dé tē yiri. ³ À nè pɪn ba vii də niən, ba diàn wá zwèe, ba nan ba tu cwəŋə yuu, ba wa lià duən nè nan yɪŋɪna yiri». ⁴ U karbia tē ma le wá, ba wú: «Nə wàri ba dipen nè pɪn, ba dé ba swí, bwálí ku tē wa, won mama nè təló». ⁵ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Dipen bagalɪ nè á jə?» Ba ma le, ba wú: «Dipen barpe». ⁶ U dàn ma pa nii lalv tē nè, sè ba jèñ tia. U dàn ga ti dipen barpe tē, v kə Yu lèeèe, v fɪ fɪ tē, v pa v karbia tē nè, ba ma tara lià tē.

⁷ Ba yá tē jə fəlibii də. Zwezi ken Yu lèeèe fələ tē yiri, v ga swìn v karbia tē con, sè ba tərà tē ba pa lià tē nè. ⁸ Ba liù mama dí v sú. Karbia tē ga pèe tē mumunə, tē nè ga, ba sú tií barpe. ⁹ Yá ba yá ga yí lià mɪrɪ bənaa. Zwezi dàn pɪn ba vii.

¹⁰ Ku kwa nè, Zwezi də v karbia tē zəzən ba zv níá yuu bori tē, ba va Daləmanvta nagwanaa wa.

Farizian-ba pìà, sè Zwezi biri ba v diàn

(Matie 16.1-4; 12.38-39; Likə 11.16, 29)

¹¹ *Farizian-ba tē twi, ba wulə ba swìn də Zwezi. Ba pìà, sè ba ja v dèñ nè. Ba lòrì wá, sè v tun yomɪv don v ma biri ba də, v diàn tē yi tē nan Yu con. ¹² Zwezi sɪi fɪvɪn v kə v waa, v ga swìn, v wú: «Bèeèe nè pɪn zèn lià ma pìà, sè à fwa Yu diàn mɪmɪv à biri ba? Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: À bá fwa Yu diàn mɪmɪv mama à biri ba». ¹³ Zwezi dàn kèen v ga yá ba, v pɪi v zv níá yuu bori tē wa, v va mɪnaa tē vàn don nè.

Zwezi karbia tē wà lwarì won tē, v nè yi

(Matie 16.5-12)

¹⁴ U karbia tē yá swèeé, sè ba ti wodiú. Ba yá jə dipen nədɪ cɪcɪ níá yuu bori tē wa. ¹⁵ Zwezi dàn ma swìn ba con, v wú: «Á zurə á yira, á cia á tiàn nè zəni də *Farizian-ba sabwarì tē. Á cia á tiàn nè də *Erodə sabwarì tē». ¹⁶ U karbia tē ma swìn ba pwərə wa, ba wú: «Ku yi nè nè ba dipen jə, tē nè pɪn v ma swìn nətə». ¹⁷ Zwezi lwaru ku tē, ba nè wú, v dàn ma

bwe ba, v wú: «Bèèè nè pun á ma wú: <Ku yi nè nè ba dipen jə tə yiri nè?> Á tə wà lwarv! Á tə wà ku dèn ni! Á pubuŋa wà yí! ¹⁸ Á jə yía, tə ba lá na! Á jə zian tə ba nèn! Á tə wà líi! ¹⁹ Máná tə wa, à nè fva dipen bonu tə à pa bara mùrò bonu tə nè, á pèe tə mumunə á sú fɪyaran bagalı?» U karbia tə le, ba wú: «Fɪyaran fugə bələ». ²⁰ «Sə máná tə wa, à nè fva dipen barpe tə à pa là mùrò bania tə nè, dipen mumunə tíi bagalı nè á tí?» Ba le wá, ba wú: «Tíi barpe». ²¹ Zwezi dǎn ma swìn ba con, v wú: «Yá á ga tə ba nèn?»

Zwezi súrú liliu don yía Bətəsayıda nə (Marəkə 10.46-53; Zwan 9.1-11)

²² Zwezi də v karbia tə dǎn vǎli ba yí Bətəsayıda tiv. Lantə nə, là jın liliu don, ba ja bà Zwezi con, ba lǒri wá, sə v dwen v yıra, sə v súrú v yía tə. ²³ Zwezi jın liliu tə jın nə, v van wá v ja nan tiv tə kwa con. U dǎn ga lı mımıan mancın v kə beɛ tə yía yuu wa. U tún v jǎn v yuu, v ga bwe wá, v wú: «N wàá won n ni?» ²⁴ Liliu tə súrú v yía, v ga le, v wú: «À na ləzoni, à na ba ndə tǎn nə, yá ba ga vǎli». ²⁵ Zwezi kúv tún v jǎn beɛ tə yía yuu. Liliu tə nə ywǎn v yáá mənə mənə, v yía tə dǎn na wiən tə mama pwənə pwənə. U ni yazurə. ²⁶ Zwezi dǎn ma swìn, v wú: «Vǎli n sǎn! Dǎn ká va tiv tə wa!»

Piyerə swìn də, Zwezi nə yi Kərisə (Matıə 16.13-20; Likə 9.18-21)

²⁷ Zwezi də v karbia dǎn ja ba yáá ba man Filipə Sezare tian tə con. Ba nan cwəŋə yuu, v ma bwe ba, v wú: «Bèèè nè là tə swìn à yuu wa?» ²⁸ Ba ma le wá, ba wú: «Ba duən wú, n yi *Zwan-Batisə. Ba duən wú, n yi Yıi nii *sùsùnə Eli. Ba duən də wú, n yi Yıi nii sùsùnə tə wa liu don». ²⁹ Zwezi ma kúv bwe ba, v wú: «Sə á mù con nə? Wàa nə á wú, à yi?» Piyerə ma le, v wú: «N yi *Kərisə». ³⁰ Zwezi dǎn ma dù súú ba nii nə, sə ba dǎn ká swìn ku liu mama con.

Zwezi swìn v tian də v ka bwin ka nan yoo

(Matıə 16.21-23; Likə 9.22)

³¹ Ku kwa nə, Zwezi yá wulə v kàri v karbia tə, v wú: «*Ləzwənə-Biu* me, sə v dé cǎn zənzən. *Zwifə-ba *nəkwinə, də Yıi *jonwana yun tǎn, də Yıi nii *yənu tǎn wá vı wá ba dugv. Ba wá gv wá, ku nə yí dıan batwa, v wá piı v bwin».

³² U yáa maŋa ku, v bırı ba pwənə pwənə. Piyerə dǎn ma bon wá v ja nan kwa con, v wulə v caga v nii nə. ³³ Yá Zwezi dǎn piı v vǎvəri, v ywǎn v karbia tə duən tə, v ga caga Piyerə nii nə, v wú: «Ja piá bwǎlı, *Sıtana, n nə yi n buŋa ndə ləzoni nə, n ba buŋa ndə Yıi nə tə yiri».

Zwezi ka twá ŋwírán

(Matıə 16.24-28; Likə 9.23-27)

³⁴ Ku kwa nə, Zwezi bon v karbia tə də là tə, v kə duən nə, v swìn ba con, v wú: «Liü tə mama nə piá, sə v bà v twá à nə, ku tíu kúv dǎn ká fwa v tǎntian puswənə. Ku tíu me, sə v sèe v twá v dé cǎn də nə, ku ja vələ v tian dagarv tə yuu wa. ³⁵ Ku yi cígá, liü tə, v nə piá, sə v jon v mı tə, v wá kwìn ku nə. Yá liü tə, v nə wá dugv v mı tə à mù yiri də Yıi suywǎŋú tə swıv yiri, ku tíu wá jon v mı. ³⁶ Ku funə wa yèn nə ku pa liü nə, də v nə ni tia yuu jıjə tə mama, yá v ga kwìn mı tə nə, ku nə ba zwèe Yıi con?»

³⁷ Won wulə ləzwənə nə wá pa, sə ku ma yè v mı tə ku jon, naaa? ³⁸ Zèn ləzoni tə yáá tǎlǎ də Yıi, ba ba Yıi nii zilí. Yá liü dǎn nə dəri cavıra, sə v bırı də, v ya à mù nə ti, v ga dəri cavıra, sə v swìn à suywǎŋú tə, *Ləzwənə-Biu† tə bá sèe v jon ku tíu, máná tə, v nə wá piı v bà də *malıke v nyına tə dun tə wa».

9

¹ Zwezi kúv swìn ba con, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Liü duən, ba nə wulə yəbə, bá ti, də ba nə wá Yıi pǎri tə ni də, ku biǎn də diǎn».

Zwezi lwǎn v tǎn

(Matıə 17.1-13; Likə 9.28-36; 2 Piyerə 1.16-18)

² Ku dıan bardv kwa nə, Zwezi bon Piyerə də Zwakə də Zwan, v ja di paan nəfarv yuu, ba də wá cıci. Ba nə diğá

* 8:31 8.31 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn. † 8:38 8.38 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

ba yí lá, v lwàn v tiàn ba yía yuu wa. ³ U ganan tē yà cɪcɪ. Tē yà pìrì tē doni nətɔ tē, ləzwənə nē wàá ka pɪn tē pìrì tɪa yuu wa. ⁴ Kɔ kwa nē, Yɪ nii *sùsùnù Eli dē *Moyizə nan v karbɪa batwa tē nē. Ba yà wulə ba swìn dē Zwezi. ⁵ Piyerə dàñ swìn Zwezi con, v wú: «Karnyɪna, kɔ zɪən dē, nē nē wulə yəbə. Nē dàñ wá pú gansilə batwa, n mù nədɔ, Moyizə nədɔ, Eli dē nədɔ». ⁶ Piyerə yà yèrì kɔ tē dēñ, v nē swìn, v dē karbɪa tē duən yà nē zəzəgə zənzən yɪrɪ. ⁷ Bakwan don nan kɔ pəri Moyizə dē Eli yuu nē. Bakwan tē wa Yɪ kori swìn lá, kɔ wú: «U tē nē yɪ à biswənə, á cɔga v nii sugɔ». ⁸ Naa nədɔ, dē karbɪa tē ywàn ba səpuni nē, yá ba kúò wà liù mama nɪ. Zwezi yà yɪ v cɪcɪ dē ba.

⁹ Ba nē nanja paan tē yuu ba cwi, Zwezi pɪn karbɪa tē nii, v wú: «Á dàná ká man kɔ tē, á nē nɪ tē, á bɪrɔ liù mama. Á jana kɔ á nii nē, kɔ ja vələ *Ləzwənə-Biu* tē ka pɪi ka bwin tɪga wa». ¹⁰ Ba zɪlɪ v nii, yá ba dàñ yà bwe duən, ba wú: «Ka tɪ ka pɪi ka bwin, tē dēñ nē yɪ bēèèè?»

¹¹ Karbɪa tē dàñ ma bwe Zwezi, ba wú: «Bēèèè nē pɪn Yɪ nii *yənu tiàn tē ma wú, dē Yɪ nii sùsùnù Eli nē wá dē jonu tē yáá v bà lɔv?» ¹² U ma le ba, v wú: «Eli nē mē, sē v dē yáá v bà v kwən wiən tē mē v kē duən nē. Kɔ púpúní Yɪ sagɪ tē wa, kɔ wú: «Ləzwənə-Biu wá dē càñ zəni. Lià ga wá nyáná wá. Tē dē yìèn tē wá tɔn cígá.» ¹³ Yá à mù nē swìn kɔ á con: Eli cígá nē twi, lià duən ja wá, ba ma fwa kɔ tē, ba nē pià, ndə kɔ nē púpúní nətɔ tē!»

Zwezi li bisɪmaa don yuu zini, kɔ nē wɔwɔlɪ wá

(Matìə 17.14-21; Likə 9.37-43)

¹⁴ Kɔ kwa nē, Zwezi dē v karbɪa batwa tē, Piyerə dē Zwakə dē Zwan pɪi ba va karbɪa tē duən tē con. Máná tē, ba nē twi ba yí, lià zənzən yà kɪkarɪ karbɪa tē duən tē. Yɪ nii *yənu tiàn yà wulə ba tútùnì dē karbɪa tē. ¹⁵ Máná tē wa, lià tē nē nɪ Zwezi, ba zəzəgə, yá ba ga dəri ba va, sē ba jɔn wá. ¹⁶ Zwezi bwe ba, v wú:

«Bēèèè nē á wulə á tútùnì duən pwərə wa?» ¹⁷ Bēè don ma le lià tē wa, v wú: «Karnyɪna, à biù nē à ja bà n con. *Zini jə wá, kɔ pa v nii dəñə. ¹⁸ Máná tē mama, zini tē nē zàn v nē, kɔ yáá dɪ wá tɪa. U mɪmɪan pàlì, v yələ ga za duən nē, v ga yáá kɔ. À lòrì n karbɪa tē, sē ba li zini tē v yuu wa, ba ga wà kɔ diàn jɪn».

¹⁹ Zwezi ma swìn karbɪa tē con, v wú: «Á mù zən lià-ba, á tē nē ba Yɪ nii sē. Dian bagalɪ nē à tē wá yà dē aba? Kɔ yɪ à wá ja pínú kɔ mē nətə dē aba? Á jana wá, á ja bà à con!» ²⁰ Ba jɪn biù tē, ba pa wá. Máná tē, zini tē nē nɪ Zwezi, kɔ vuvugu biù tē zəni. Biù tē tua tɪa v bəbəlɪ, yá v mɪmɪan ga pàlì. ²¹ Zwezi dàñ ma bwe biù tē nyɪna, v wú: «Kɔ dian bagalɪ nē v yɪ nətən?» U nyɪna tē ma swìn, v wú: «Kɔ yɪ v bisíní mama nē. ²² Nēè kapɔpɔ, zini tē yáá yigu wá, kɔ dɪ mən wa, nē à yèé níá wa, sē kɔ gu wá. Yá n nē wáá won n fwa, sē n dəri nē yinəgə, n ga san nē nē». ²³ Zwezi ma swìn, v wú: «Bēèèè nē pɪn n le dē, à nē wáá won à fwa? Won mama wáá kɔ pa liù tē nē, v nē keni v waa Yɪ nē». ²⁴ Naa nədɔ dē biù tē nyɪna cərí v kə yɪ nē, v wú: «Á ken à waa Yɪ nē, yá n dàñ nē san nē, sē à kúò dàñ ká bēéé».

²⁵ Zwezi nē na dē, lià dəri ba twi ba nē tē, v baa zini tē nii nē, v wú: «Zini tē nē cì kɔ pɪn liù ba swìn dē liù ba nēñ, à mù nē pɪn nii, sē n nan biù tē yɪra. N kúò dàñ ká pɪi n zɔ wá mama!» ²⁶ Zini tē mà nii, kɔ vuvugu biù tē zənzən, kɔ ga nan. Biù tē yà yɪ ndə v tɪga, kɔ pa, lià duən yà nē zɪga lá, yà swìn dē, v tɪga. ²⁷ Yá Zwezi jɪn v jɪn nē, v van wá v zìn. Biù tē zàn v zɪga yɪ nē.

²⁸ Zwezi nē vəlɪ sàñ máná tē nē, v dē v karbɪa tē cɪcɪ nē wulə, ba dàñ bwe wá, ba wú: «Bēèèè nē pɪn, nē wà wàní nē li zini tē?» ²⁹ Zwezi ma le ba, v wú: «Kɔ yɪ yɪjɔnɪ cɪcɪ nē wáá zini kɔ tē yiri kɔ li!»

Zwezi kúò swìn v tɪan tē dē v ka bwin tē yoo

(Matìə 17.22-23; Likə 9.43-45; Marəkə 8.31-33)

³⁰ Zwezi dē v karbɪa tē nan lantə, ba twá Galile nagwanaa. Zwezi yà ba pià, sē

* 9:9 9.9 Zwezi yɪ v tətə yoo nē v swìn.

ba lwarı v bwálí, ³¹ v yà nè kàrì v karbia tē yırı. U swìn ba con, v wú: «Lìà wá tì *Ləzwənə-Biu†. U wá zu ləzoni jìàn wa. Ba wá gu wá. Ku dian batwa diin nə, v wá pií v bwin». ³² Yá v karbia tē wà svgu tē dèñ nì, ba ga dəri fən, sə ba bwe wá.

Wàà nè wá yà nè yuu wa?

(Matìə 18.1-5; Likə 9.46-48; Marəkə 10.42-45)

³³ Zwezi dē v karbia tē dāñ yí Kapərənayimə tiv. Máná tē, ba yà nè wulə diè wa, Zwezi bwe v karbia tē, v wú: «Bèèè dèñ nə nè á tútùnì duən, dē nə nè wulə cwəñə tē yuu wa?» ³⁴ Ba yà púé ba nii, ba yà nè yí ba tútùnì duən, sə ba lwarı liù tē, v nè wá yà ba yuu wa yırı. ³⁵ Zwezi dāñ ma jèñ tia, v ga bon v karbia fugə bələ tē, sə ba boli v yıra. U swìn ba con, v wú: «Liù tē, v nè pià, sə v yà yuu wa, ku tíú tē mē, sə v ya ba mama wa nəmaa. U ga mē, sə v tun v pa ba mē nə». ³⁶ U dāñ ga tì bisimabiə, v zigı ba yáá con. U kukwalı wá v kə v nyunı nə, v ga swìn, v wú: ³⁷ «Liù tē, v nè jin bisimabii ba tē don zəni à mù yırı, ku yí à mù tətə nə ku tíú jin zəni. Yá liù tē, v nè jin nə zəni, ku tíú bırı dē, v jin liù tē, v nè tun nə, zəni».

Liù tē, v nè ba nə nə zigı, yí nè liù

(Likə 9.49-50)

³⁸ Zwan swìn Zwezi con, v wú: «Karnyına, nə ni bεε don v ja n yırı tē, v ma li *zinə, yá v ga tələ dē nəba. Nə yà swìn dē, v ba cwəñə jə, sə v fwa ku, v nè tələ dē nəba tē yırı». ³⁹ Yá Zwezi dāñ le ba, v wú: «Á dānà ká cì v nə, á yaga wá, sə v fwa! Liù tē, v nè wá twá à yırı tē nə, v ma fwa yomılv, v wàrì à yolwan v pií v swìn síún síún. ⁴⁰ Cígá, liù tē, v nè ba nə nə zigı, yí nè liù. ⁴¹ Liù nə pın aba wùrú zıñə dē níá, á nə yí à mù *Kərisə lià yırı, cígá mama, à mù nə swìn ku á con, ku liù tētə bá kwìn v njwírán nə Yı con».

Ka dé càn kukwa cvna fəñú

(Matìə 18.6-11; 5.29-30; Likə 17.1-2)

⁴² Ku kwa nə, Zwezi kúv swìn, v wú: «Liù tē, v nè pın, labwana tētə, ba nə keni ba waa à nə wuuu, don twá v nə, v

dugv Yı cwəñə tē, ka jén, ku wá kukwanı ku tíú con nə, dē ba nə vwə kapan nəfarv v bian nə, ba ja va, ba di mvv wa. ⁴³ Dē ku nə wá twá n jin nə, n ma tun cvna, sə n gwəñə ku. N nə zva mı tē wa, ku nə ba zwèe Yı con, dē jin nədv, ku kukwa n nə zva mən diè wa dē jìàn bələ. Tē mən tētə nə ba dəñi. ⁴⁴ Lantə, zunzuran wulə, tē nə dé yıra, tē ga ba ti, yá mən tē ga ba dəñi abada. ⁴⁵ Dē ku nə wá twá n naa nə, n ma tun cvna, sə n gwəñə ka. N nə zva mı tē wa, ku nə ba zwèe Yı con, dē naa nədv, ku kukwa n jə nεε bələ, yá n ga zu mən diè wa. ⁴⁶ [Lantə, zunzuran wulə, tē nə dé yıra, tē ga ba ti, yá mən tē ga ba dəñi abada.] ⁴⁷ Dē ku nə wá twá n yii nə, n ma tun cvna, sə n li ku dgv. N nə zva Yı pàrì wa dē yii nədv, ku kukwa n nə jə yía bələ, yá n ga zu mən diè wa. ⁴⁸ Lantə, zunzuran wulə, tē nə dé yıra, tē ga ba ti, yá mən tē dē ga ba dəñi abada.

⁴⁹ Càn mən wá cú liù mama yuu wa. Tē wá kwèn liù mama tē li cvna wa. ⁵⁰ Nakwan yı won, ku nə zìən. Yá ka nyıñə nə nan, á kúv wàrì ka á pın ka pií ka janı nyıñə. Á yana ndə nakwan nə, á ga ya dē duən dē bıcan siə».

10

Zwezi kàrì ka kwa kasweri yoo

(Matìə 19.1-12; 5.31-32)

¹ Zwezi nan v yá ku bwálí tē. Ku kwa nə, Zwezi vèli Zwide nagwanaa wa, Zwurəden mvnaa tē vān don nə. Lià zənzən kúv twi ba pú v yuu nə. U yà kàrì ba, ndə v yáá nə fwa máná mama nətə. ² *Farızian-ba duən fàrú ba yí wá, sə ba ja v dèñ nə. Ba dāñ bwe wá, ba wú: «*Zwifə-ba Yı *nii yìən tē, v nə pın *Moyizə nə, yáá pa cwəñə bεε nə, sə v dgv v kan?» ³ Zwezi ma pií v bwe ba, v wú: «Kàrà kwà nə Moyizə bırv aba?» ⁴ Ba ma wú: «Moyizə pın cwəñə bεε nə, sə v púpúnì ka kwa kasweri sagı, v ga dgv v kan». ⁵ Zwezi ma swìn, v wú: «Moyizə púpúnì ku mù bıra tē v pa aba, á zıbanıun tē yırı. ⁶ Yá ku nə zigı máná tē nə, Yı nə fwa wıən mē, Yı fwa ləzwənə, v fwa bεε

† 9:31 9.31 Zwezi yı v tətə yoo nə v swìn.

də kan. ⁷ Mə nətu nə ku púpóní, ku wú: «Ku mù yiri nə, bæ wá nan u yá u nuu də u nyina, u ga vwa u tiàn u kan nə. ⁸ Yá ba me bələ wá jì won nədu».

Zwezi swìn u sùrí lá, u wú: «Yá ba kúù bá yà lià bələ, ba dàñ wá yà won nədu. ⁹ Ləzwənə mama kúù wa me, sə u pwèe won tə, Yui nə vwə duən nə».

¹⁰ Máná tə, ba nə zua diè, u karbia tə kúù bwe wá tə mù yìèn tə yuu wa. ¹¹ U swìn ba con, u wú: «Bæ tə, u nə dugu u kan, u ga swe u don, ku yi bacwan nə u fwa də təntən kan tə. ¹² Nətu nə, kan də kúù nə dugu u bari, u ga va u swe bæ don, u də kúù yi kacwan nə u fwa».

Zwezi də bisíná yoo

(Matie 19.13-15; Likə 18.15-17)

¹³ Lià yà jin bisíná ba ja ba Zwezi con, sə u dwen ba yira. Yá u karbia tə dàñ wulə ba caga ba nii nə. ¹⁴ Zwezi nə ni ku, u luja zàn. U swìn u karbia tə con, u wú: «Á yaga bisíná tə, sə ba bà à con. Á dàná ká cì ba nə. Lià tə, ba nə yi ndə bisíná tə nə, nə wá yà də Yui u pàrì tə dijə wa. ¹⁵ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Də liù nə ba sèe, u jì ndə bisimaa, u ba wàní Yui pàrì tə wa u zu abada».

¹⁶ Ku kwa nə, u kukwalì bisíná tə u kə u nyuni nə, yá u tún u jìàn ba yuu wa. U lòrì Yui u pa ba.

Jijə balandrvv don yoo

(Matie 19.16-30; 6.19-21; Likə 18.18-30; Romə tiàn 10.3)

¹⁷ Zwezi yà ma virí, də bæ don dəri, u yí wá. U tu u nadwana nii nə Zwezi yáá con, yá u ga bwe wá, u wú: «Karnyina, n yi pubwanu tíú. Bèèèe nə à me, sə à fwa, sə à ma na mu tə, ku nə ba zwèe Yui con?» ¹⁸ Zwezi ma le wá, u wú: «Bèèèe nə pun, n ma bojə nə pubwanu tíú? Liù təlè, u nə yi pubwanu tíú, də ku nə tà Yui cici. ¹⁹ N yèé Yui *nii yìèn tə, u nə pun *Moyizə nə: «Dàn ká gu liù! Dàn ká cwàrì! Dàn ká nù! Dàn ká kəna kənkəu n kə liù nii nə! Dàn ká gıgarı lià! Zilí n nuu də n nyina nii!» » ²⁰ Bæ tə ma le wá, u wú: «Karnyina, à zilí Yui nii yìèn təntə me, də à tə yi bisimaa». ²¹ Zwezi ywàñ bæ tə də sonu. U dàñ ma swìn u con, u

wú: «Won nədu nə ga, sə n fwa: Vəli n yə wiən tə me nə wulə n con. N ti tə səbiu tə n pa zura nə. Yá n wá na wiən tə, kwənə nə dáá Yui *sàñ nə. Ku kwa nə, n dàñ bà n twá à nə». ²² Yá máná tə, bæ tə nə ni sùràn təntə, u yáá cùgù. U kèen u vií, u yà nə yi wiən zənzən tíú yiri.

²³ Zwezi ywàñ u karbia tə, də ba nə kəkəli wá, u dàñ ga swìn ba con, u wú: «Ku bá yà mwálí ku pa jıjə tiàn nə, sə ba zu Yui pàrì tə wa». ²⁴ Sùràn tə gwárí u karbia tə zəni. Yá Zwezi kúù pıı u swìn ba con, u wú: «À bia-ba, Yui pàrì tə wa zwıu cígá tà mwálí. ²⁵ Nyuguma ka twá gancıu buu ku nan yi mwálí, ku doni jıjə tíú nə pià, sə u zu Yui pàrì tə wa». ²⁶ Sùràn tə kwən tə gwárí u karbia tə, ba dàñ ga swìn duən nə, ba wú: «Ku nə yi nətu, liù təlè, Yui nə wá wàní u jon ku tíú u cuna wa». ²⁷ Zwezi ywàñ ba u ga swìn, u wú: «Ku yi won tə, ləzoni nə wàrì ba fwa, yá ku tà Yui mù! Yui mù wáá won mama u fwa».

²⁸ Piyerə dàñ ma swìn u con, u wú: «Ywàñ, nə dugu won mama, nə ga twá n nə». ²⁹ Zwezi ma le wá, u wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Liù nə taa à mù də Yui soywánjə tə yiri, u nan u ga yá u sàñ, nə à yèé u nubıa, də u nuu, də u nyina, də u bia, də u kárí. ³⁰ Ku tíú wá na síún máná ku tə wa dii, də nubıa, də ninə, də bia, də kárí, ku nədu mama nəe bíí. Yá u ga wá dó càn də. Yá máná tə, ku nə wulə yáá ku biàn, u wá na mu, ku nə ba zwèe Yui con. ³¹ Təntən lià dáá, ba nə wá yà talıkwa lià. Yá talıkwa lià də ga dáá, ba nə wá yà təntən lià».

Zwezi kúù pıı swìn u tıan tə, də u ka pıı ka bwin ka nan tə yoo

(Matie 20.17-19; Likə 18.31-34; Marəkə 8.31-33)

³² Zwezi də u karbia tə yà wulə cwəjə yuu ba vələ *Zwerizalemə. Zwezi yà wulə ba yáá u vəli. U karbia tə pwıı cùgù, yá fən ga zu lià tə nə twá ba kwa. Zwezi kúù bon u karbia fugə bələ tə u kə duən nə. U man won tə nə wá yí wá síún nə, u bırı ba. ³³ U swìn ba con, u wú: «Á cuga zəni, nə wulə cwəjə wa, nə ma vələ Zwerizalemə. Mə tu təntə wa nə, ba wá

ja *Ləzwənə-Biu* tə, ba kə Yu *joŋwana yun tián də Yu nii *yənu tián jìan wa. Ba wá buri v bura, sə ba gu wá. Ba wá kə wá lià tə, ba nə yəri Yu, jìan wa. ³⁴ Ba wá mun wá, ba pi mumian ba lwá v yuu wa. Ba wá mà wá v yira lá, yá ba ga gu wá. Yá dian batwa nii nə, Yu wá pií v bwin wá, v li tian wa».

Zwakə də Zwan pià, sə ba na dun

(Matie 20.20-28; Likə 22.24-27; Zwan 13.3-17)

³⁵ Ku kwa nə, Zebede bia tə, Zwakə də Zwan, twi Zwezi bian nə, ba swin v con, ba wú: «Karnyina, nə pià, sə n tun ku tə, nə nə lori tə n pa nəba». ³⁶ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Bèèèe nə á pià, sə à tun à pa aba?» ³⁷ Ba ma le, ba wú: «Máná tə, n nə wá dé n pàri tə, pa nə jèn nə boli n yira dun gwələ yuu, v don n jizən nə, v don də n jigwiə nə». ³⁸ Zwezi dān ma swin ba con, v wú: «Á yəri ku tə, á nə lori. Á wá wání á zigí á dé càn tə, à nə wá dé naaa? Á ken á sírí, sə á kə á tián yacara tə wa, ndə à nə naaa?» ³⁹ Ba dān ma le wá, ba wú: «Nə wáá». Zwezi ma swin ba con, v wú: «Ku yi cigá, á wá dé càn tə, à nə wá dé. Á wá kə á tián yacara tə wa, tə nə wá yí nə. ⁴⁰ Yá ku tà à mù nə me, sə à pa nii, də liù wà tə nə wá jèn à jizən nə, nə à yèé à jigwiə nə. Yu nə kwen tə mù bwálá tə, v tún lià tə nə, tə nə me də ba, ku tà à mù».

⁴¹ Máná tə v karbia fugə tə duən nə nì ku, ba luja zàn Zwakə də Zwan yuu. ⁴² Zwezi dān ma bon ba mama v swin, v wú: «Á yèé də lià tə, ba nə ti ba tián ndə pèegá nə, yáa wəwalı ba lià tə, ba nə jèé ba yuu wa, ndə ba ywəŋə nə. Yá ladıra tə yáa pa ba lwarı ba dián nii nə. ⁴³ Yá ku mù nə wá me, sə ku fwa á pwərə wa. Á liù tə, v nə pià, sə v yà ləzwənfaru, ku tíú me, sə v yá á tutunbiu. ⁴⁴ Á liù tə, v nə pià, sə v yá á yáa tíú, ku tíú me, sə v yá á me yoŋu. ⁴⁵ *Ləzwənə-Biu† tə nə tà v twi, sə v jèn, sə ba tun ba pa wá yiri. U yi v twi, sə v tun v pa lià nə, sə v pa v mi ndə ŋwírán nə, sə v ma jon lià kapupu ba cuna wa».

Liliu Barətime lori, sə v yía sírí
(Matie 20.29-34; Likə 18.35-43)

⁴⁶ Zwezi də v karbia tə dān vələ ba yí Zweriko tu. Ba də lià zənzən nə nan tu tətə wa, ba vələ *Zwerizalemə. Ba nə nan máná tə wa, də Time biú Barətime, liliu don, yá jə cwəŋə nii nə v lori. ⁴⁷ U nə nì də, ku yi *Nazaretə Zwezi, v dān wulə v boŋə, v wú: «Zwezi, *Davidə nàú, dəri à yinəgə!» ⁴⁸ Lià zənzən caga v nii nə, sə ba pa, v pú v nii. Yá v dān nə kwen v cəri v kəni yu nə, v wú: «Davidə nàú, dəri à yinəgə!» ⁴⁹ Zwezi ma zigí v swin, v wú: «Á boŋə wá!» Ba dān ma bon liliu tə, ba ga swin v con, ba wú: «Pa n jìan ja dián, zàn yi nə, v boŋə mú». ⁵⁰ Liliu tə dugv v ganyav lala, v zàn v va Zwezi con. ⁵¹ Zwezi ma bwe wá, v wú: «Bèèèe nə n pià, sə à fwa à pa mú?» Liliu tə ma le wá, v wú: «Karnyina pa, sə à yía tə kúv na». ⁵² Zwezi ma swin v con, v wú: «N wáa n viri! N ni yazurə, n nə ken n waa à nə tə yiri». Naa nədu, də v na lá. U dān ma pú Zwezi kwa cwəŋə tə yuu wa.

11

Zwezi zwı Zwerizalemə
(Matie 21.1-11, 14-17; Likə 19.28-44; Zwan 12.12-19)

¹ Zwezi də v karbia tə vəli ba yí *Zwerizalemə. Ba twá Betəfazwe də Betani tian tə wa *oliviye tián paan tə səpuni nə ba le. Zwezi ma tun v karbia bələ. U swin ba con, v wú: ² «Á vələ tu tə nə wulə á yáa. Á nə zəzən á yí, á wá na binabiə də ka vwə. Liù mama tə wá ka yuu jèn. Á kura ka á ja bà. ³ Yá liù nə bwe aba, v wú: «Bèèèe nə pin, á ma fwa ku?», sə á swin v con: «*Yuu-Tiu nə pià ka». Á nə swin nətu, ku tíú tə wá yá v pa á ja ka á bà yəbə síun síun».

⁴ Ba nə vəli ba cigá ni binabiə kàrá wa cwəŋə yuu, də ka vwə diə don mimii nə. Ba ma kurv ka. ⁵ Lià tə duən yá nə wulə lá bwe ba, ba wú: «Bèèèe nə á wulə á fwa? Bèèèe yiri nə á ma kùri binabiə ka tə?» ⁶ Karbia tə ma le lià tə nətu, Zwezi

* 10:33 10.33 Zwezi yi v tətə yoo nə v swin. † 10:45 10.45 Zwezi yi v tətə yoo nə v swin.

yà nè swìn ba con. Llà tē ma yá ba, ba vií.

⁷ Ba jun bɪnabiə tē ba ja va, ba pa Zwezi nə. Ba tún ba ganan bìnà tē yuu, Zwezi di v jəə. ⁸ Llà zənzən làrì ba ganan cwəŋə tē wa. Ba duən də làrì tián vuran*, ba nə za ba kárí wa. ⁹ Llà tē, ba nə wulə Zwezi yáá ba vəli, də ba tē, ba nə wulə v kwa, cèrí ba kəni yu nə, ba wú:

«Ozana† Yu *sàñ nə! Yu wá fwa zəni liù tē yira, v nə biàn Yuu-Tiu yiri yuu wa! ¹⁰ Yu wá fwa zəni pàrì tē yuu wa, kv nə biàn! Yu wá fwa zəni nə nɪbɛɛ piú *Davidə pàrì tē yuu wa, kv nə kúò pií kv biàn! Dun mɛ wa Yu sàñ nə v con».

¹¹ Kv kwa nə, Zwezi zua Zwerizalemə wa, v va Yu *diè tē wa. U nə ywǎñ wiən tē mɛ v zwèe, tia tē yí tē. U dǎñ nan v də v karbiə fugə bələ tē va Betani.

*Zwezi ziri v kə kapırv don nə
(Matıə 21.18-22; Likə 13.6-9; Zwakə
5.16-18)*

¹² Kv tia nə pıri, Zwezi də v karbiə tē nə naŋa Betani máŋá tē wa, niən jun Zwezi. ¹³ U ni kapırv don yıŋəna, kv yà nə jə vuran. U vəli v ywǎñ, sə v jón v wá na biə kv yuu. Máŋá tē, v nə yí tiú tē yira, vuran ciı yə nə wulə, kapıra biu máŋá yà tē nə wà yí yiri. ¹⁴ Zwezi dǎñ ma swìn kapırv tē con, v wú: «N kúò ba zin biə, sə liù dé!» U karbiə tē ni kv tē, v nə swìn.

*Zwezi diŋi baywələ v li Yu diè tē wa
(Matıə 21.12-13; Likə 19.45-48; Zwan
2.13-17)*

¹⁵ Kv kwa nə, Zwezi də v karbiə tē yí *Zwerizalemə. Zwezi zua *Zwifə-ba Yu *diè dəwoo tē wa, v ga diŋi là tē mama, ba nə yoli, də ba tē, ba nə yè, kv bwálí tē wa. U diŋi là tē. U yigu ba tē nə lárí səbiə‡ tabilan, də ba tē, ba nə yoli nasara gunponi§ tē gwələ v di tia. ¹⁶ U ga kúò ba yá v pın liù mama zıŋa won v ja twá Yu diè tē wa v lɛ. ¹⁷ Kv kwa nə, Zwezi kàrì ba, v wú: «Kv púpúní Yu sagı tē wa, kv wú: «Ba wá bon à diè tē «lvv dwíé tē

mama yıŋəni diè».> Yá á mù janı ka á ma fwa ŋwına yisəgə bwálí!»

¹⁸ Zwezi kàrə tē yà zua là tē zəni. Máŋá tē, Zwifə-ba Yu *jonwana yun tián, də Yu nii *yənu tián nə ni kv mù təntə, v fən zua ba. Ba dǎñ pià nətv tē, ba nə wá twá ba ma pa ba gv Zwezi.

¹⁹ Dədəni nə yí, Zwezi də v karbiə tē nan Zwerizalemə wa.

Á kənə á waa Yu nə wuuu

²⁰ Kv tia nə pıri, jıv fuən fuən, Zwezi də v karbiə tē nə twá cwəŋə tē, ba ni kapırv tē, də kv kwa kv yí kv ŋunan. ²¹ Piyerə ma líı kv tē, kv nə fwa dian tē nə, v ma swìn Zwezi con, v wú: «Karnyına, ywǎñ kapırv tē, n nə ziri n kə kv nə tē kwa». ²² Zwezi ma swìn v karbiə tē con, v wú: «Cígá mama, à swìn kv á con: Á kənə á waa Yu nə! ²³ Liù wáa paan con v swìn, v wú: «Zàn lá n va, n tu muv wa». Də v nə ba kv bəeé v waa con, də v nə pın cígá də, kv tē, v nə swìn tē mɛ, sə kv tvn, kv cígá wá tvn nətv. ²⁴ Kv mù yiri nə, à ma swìn á con, à wú: Á nə jun Yu á ga lòrì won v con, á kənə á waa də á ni kv won təntə. Á ga wá na kv won tē. ²⁵ Máŋá tē, á nə wulə á jùnì Yu, á nə jə yoo də liù, sə á kwən kv, á li á mù də kv tiú pwərə wa. Á nə fwa kv nətv, á nyına Yu tē, v nə wulə Yu *sàñ nə, də v wá kwən á cuna tē, v li á mù də v mù pwərə wa. ²⁶ [Yá á dǎñ nə vıga, sə á kwən yoo, á li á mù də là tē pwərə wa, á nyına Yu tē də, v nə wulə Yu sàñ nə, wá vi, sə v kwən á də cuna tē, v li á mù də v mù pwərə wa».]

Zwezi diən tē naŋa yèn?

*(Matıə 21.23-27; Likə 20.1-8; Zwan
2.18-21)*

²⁷ Zwezi də v karbiə tē kúò pií ba va *Zwerizalemə. Zwezi nə wulə *Zwifə-ba Yu *diè tē wa v vəli, máŋá tē nə, Yu *jonwana yun tián, də Yu nii *yənu tián, də Zwifə-ba *nəkwına vəli ba yí wá. ²⁸ Ba bwe wá, ba wú: «Diən taa nə, n ma fwa yièn tē tē? Wàà nə pın mú cwəŋə, sə n fwa tē?»

* 11:8 11.8 Kv nətv biri də, là tē pın dun Zwezi nə. † 11:9 11.9 Kv dən nə yı «Dun mɛ wa Yu con!» ‡ 11:15 11.15 Kv yı ba ma ŋwın Yu diè tē yuu lanpoo. § 11:15 11.15 Nasara gunponi yı ba ma fwa *jonı ba pın Yu.

²⁹ Zwezi ma le ba, v wú: «À wá bwe aba yoo nədɔ. Á nə wàní á le nə, à də dàń wá le aba. À wá man won tə nə pɪn, à ma fwa yìèn təntə. ³⁰ Wàà nə ken dɪàn Zwan jɪn wa, sə v lə là níá wa, ku twá də Yɪ yɪrɪ tə? Ku yɪ Yɪ, nə à yèé ləzoni? Á nə wàá, sə á le nə!» ³¹ Ku pɪn, ba dàń wulə ba tútùnɪ duən, ba ga swìn duən con, ba wú: «Nə nə le, nə wú: <Ku ya Yɪ nə ken dɪàn Zwan jɪn wa>, v wá bwe nəba, v wú: <Bèèèe dàń nə pɪn, á ma wà cígá v sɔgu tə nə pɪn?> ³² Yá nə ma wàrɪ nə le də, ku yɪ ləzoni nə ken dɪàn v jɪn wa». Ba swìn nətɔ, ba yà nə dəri là tə fən yɪrɪ. Là tə mama yà yèé də, Zwan yɪ Yɪ nii *sùsùnù cígá cígá. ³³ Ba dàń ma le Zwezi, ba wú: «Nə yèrɪ». Zwezi də ma swìn ba con, v wú: «À də bá swìn liù tə, v nə ken dɪàn à jɪn wa, à ma fwa tə yìèn təntə».

12

Diven tián kárá vala wɔlɔnyɪna duən zwansɪsara

(Matìə 21.33-46; Likə 20.9-19)

¹ Zwezi ma zàn v swìn *Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián tə, də Yɪ nii *yənu tián tə, də ba *nəkwɪna tə con də zwansɪsara ka tə, v wú: «Bɛɛ don cwɛn v diven tián kárá. U kɪkarɪ ka də dabwau. U kò gwálú kapatau wa, sə ba ma kanɪ diven tián bia tə. Yá v dàń ga lwà vuun, sə ba ma cì kárá tə nə. Ku kwa nə, v tì kárá tə v yá vala duən jìàn wa, v ga va cwəŋə. ² Máná tə, diven tián bia tə koru nə yí, v tun tútùnù don vala tə con. U pià v diven tián bia tə vàn don. ³ Máná tə, v nə yí lá, vala tə jɪn tútùnù tə ba mà, ba pa v piì v viì də v jɪkɔrɪkɛ. ⁴ Kárá tə tíú kúv piì v tun tútùnù don, ba mà v yuu ba kàrí, ba ga twɪn wá. ⁵ Kárá tə tíú kúv pɪn tútùnù don va, ba gwa v mù təntə. Ba ga tun ku nyɪnyɪga tútùnà zənzən duən yɪra. Ba mà ba duən, ba gu ba duən.

⁶ Ku dàń yà ga bɛɛ nədɔ cɪcɪ kárá tíú tə con. U mù bɛɛ tə nə yɪ v biswənə. U dàń ma talɪkwa v tun v biú tə vala tə con. U dàń swìn v waa con, v wú: <Ba wá zílí à biú tə!> ⁷ Yá vala tə də swìn duən con, ba wú: <Á ywàŋá, v tə nə wá bà v tunɪ bwálí tə, v nyɪna tɪan kwa nə. Nə gwɪa wá, sə

nə dàń ga ja kárá tə». ⁸ Ba dàń ma ja biú tə, ba gu wá, ba dɪlɪ v tɪɪ tə kárá tə kwa con».

⁹ Zwezi dàń ma bwe, v wú: «Bèèèe nə kárá tə tíú dàń wá fwa? Ku yɪ, v wá va v kárá tə wa, v gu vala tə mama, v ga tì kárá tə v kə là duən jìàn wa. ¹⁰ Á kàrɪ Yɪ sagɪ tə wa, ba nə púpúní, ku wú:

<Kapan tə, dəlwərə tə yà nə vɪga ba dɔgu vàn nə, ku mù nə piì ku jì diè nigwancɪun wárí, ku yoo nə cà.

¹¹ *Yuu-Tiu nə ken, sə ku ya nətɔ, yá ku yɪ yozəŋu ku pa nəba».

¹² Yɪ jonwana yun tián tə, də Yɪ nii yənu tián tə, də Zwifə-ba nəkwɪna tə yà yèé də, zwansɪsara tə yɪ, Zwezi ma swìn ba mù con. Ba dàń pià, sə ba ja wá. Yá ba dàń yà nə dəri là tə fən. Ba yá wá, ba ga viì.

Ba dádén, sə ba pa Zwezi swìn v zɪɪ Romə-ba piú tə nə

(Matìə 22.15-22; Likə 20.20-26)

¹³ *Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián, də Yɪ nii *yənu tián, də ba *nəkwɪna tun *Farɪzɪan-ba duən, də *Erodə kwa là duən Zwezi con, sə ba ma ja v dèń nə də bwɪə don. ¹⁴ Ba twi ba swìn v con, ba wú: «Karnyɪna, nə yèé də, n yɪ cígá tíú. N ba liù yii dəri, n yáá nə təlɛ də dun tə ləzwənə nə jə yɪrɪ. Yá n ga bɪrɪ Yɪ cwəŋə tə də cígá. Swìn bɪrɪ nəba: Yɪ nii pɪn cwəŋə, sə nə ŋwín, nə à yèé, sə nə dàń ká ŋwín lanpoo, nə pa *Romə-ba piú nəfarɔ tə nə? Ku yɪ kálú, sə nə ŋwín ku mù naaa, nə à yèé ku wà mɛ?»

¹⁵ Yá Zwezi yà yèé də, ba yɪ níé bələ tián. U ma swìn ba con, v wú: «Bèèèe nə pɪn á ma pià, sə á ja à dèń nə? Á pɪan nə cɪnɪa səbɪkɪlɔ nədɔ, sə à jén». ¹⁶ Ba ma ja ku don ba ja bà, Zwezi dàń ma bwe ba, v wú: «Wàà yuu də v yɪrɪ nə ba púpúní yəbə?» Ba ma le wá, ba wú: «Romə-ba piú nəfarɔ tə nə!» ¹⁷ Zwezi dàń ma swìn ba con, v wú: «Á ŋwíán ku tə nə yɪ Romə-ba piú nəfarɔ tə nyiən, á pa wá, sə á ga ŋwín ku tə nə yɪ Yɪ nyiən, á pa Yɪ də nə!» U liu tə, v nə le ba tə gwárí ba.

Ka ti ka pii ka bwin ka nan tə yuu wa bwiə

(Matie 22.23-33; Likə 20.27-40)

18 *Sadıstian-ba mù biri də, tıga bá pii ba bwin ba naŋa. Ba wa lià duən dàñ twi Zwezi con, ba bwe wá, ba wú: 19 «Karnyina, *Moyizə púpúní Yıi *nii ku tə, v pa nəba, v wú: «Bee nə tıga, v yá v kan nə, yá v də v kan tə wà biú luri, v nyánú me, sə v ti kadənu tə. U lura bia v nə, v ma tún dwíi v pa v zunu tə nə tıga tə nə». 20 Yá nubia barpe duən yà nə wulə. Nəkwia tə swe, v ti də v tə wà biú luri. 21 Bələ tíú tə ti kadənu tə, v də tıga də v ba biú jə. Ku tətə nə tun batwa tíú tə də yira, də ba duən tə me. 22 Kadənu tə dí nubia barpe tə me duən kwa nə. Yá v də ba liú mama ga wà biú duən nə luri. 23 Ba me barpe tə jun wá, ba ma fwa ba kan. Ku mù tə yiri, dun tə nə tıga nə wá pii ba bwin, wàà nə wá tını kan tə?»

24 Zwezi ma le ba, v wú: «Á dwá á tiàn. Á nə yèri Yıi sagı tə, á ma yèri Yıi diàn tə də yiri. 25 Mánjá tə tıga nə wá pii ba bwin ba nan, bara də kana bá swe duən. Yá ba dàñ wá yà ndə *malıke nə Yıi *sàñ wa. 26 Á wà kàri ku tə, Yıi nə swın Moyizə sagı tə wa, tıga ka pii ka bwin ka nan tə yuu wa, naaa? U swın yoo tə, ku nə nan Moyizə nə tuni tə wa. Lá nə Yıi swın Moyizə con, v wú: «À yi Yıi tə, *Abərahame də *Yızakə də *Zwakəbə nə jònì.» 27 Zwezi ma swın v sùri lá, v wú: «Ku nətə biri də, Yıi yi lià tə, ba nə wulə mı wa Yıi, v tà tıga Yıi. Á dwá á tiàn míamían».

Yıi nii yoo tə, ku nə dwə tə mama

(Matie 22.34-40; Likə 10.25-37; Romə tián 13.8-10)

28 Yıi nii *yənu tíú don nì də, Zwezi də *Sadıstian-ba wulə ba tútòní duən. U yəni də, Zwezi le ba zəni. U dàñ ma fàrú v yí v yira v bwe wá, v wú: «Yıi *nii yoo kwà nə dwə tə mama?» 29 Zwezi ma le wá, v wú: «Nəñ yoo ku tə, nə dwə tə mama. <*Yızərayelə-ba, á cuga! *Yuu-Tiu don təlè, də ku nə tà Yıi. U mù nə yi nə Yuu-Tiu. 30 N me, sə n sóní Yuu-Tiu, v nə

yi n Yıi də n waa mama. N sóní ku tə nə zien ku pa Yıi nə. N bún Yıi yoo mánjá mama. N kə n kajaŋa mama n pin Yıi nə.» 31 N ga nəñ bələ nii nyien: «N me, sə n sóní n yira liú, ndə n nə swə n tətə nətə». Yıi nii yoo don kúè təlè, ku nə dwə tə tə bələ tə».

32 Yıi nii yənu tíú tə ma swın Zwezi con, v wú: «Karnyina, ku zien. Ku tə, n nə swın tə yi cígá cíci: Yıi yi nədu, yá yia duən təlè tə sùri v mù nə. 33 Ləzwəne me, sə v sóní Yıi də v waa me. U me, sə v sóní ku tə nə zien ku pa Yıi nə. U me, sə v bún Yıi nə mánjá mama. U me, sə v kə v kajaŋa tə mama Yıi nə. U me, sə v sóní v yira liú ndə v tətə nə. Ku mù nə kukwa ka gv vana ka surv ka pa Yıi nə, də ka ŋwán wiən yiri mama». 34 Zwezi ni də, v le də yənu, v dàñ ma swın, v wú: «N ba ŋóná də Yıi pàri tə». Ku kwa nə, liú mama waa diàn yà kúè wà yí, sə v kúè bwe Zwezi bwiə don.

Kərisə yi pù Davidə nàú, v ga yi v Yuu-Tiu də

(Matie 22.41-23.12; Likə 20.41-47)

35 Zwezi nə wulə v kàri lià *Zwifə-ba Yıi *diə wa, v dàñ bwe bwiə tə tə: «Nətə nə Yıi nii *yənu tiàn tə wàá ba swın ba wú, *Kərisə v nə yi jonu tə, Yıi nə kúri, yi *Davidə nàú? 36 Yıi-*Siŋu tə cúé Davidə tətə yuu wa, v ga swın, v wú: «*Yuu-Tiu Yıi swın à Yuu-Tiu con, v wú: «Bàá jèñ à jizən* nə, də à ma kəni n dŋa n nee dèñ nə, sə n niŋa ba!» > 37 Də Davidə tətə nə ja Kərisə, v ma boŋə «Yuu-Tiu», v dàñ wá twá nətə, v ma kúè ya v nàú də?»

Zwezi biri, sə lià tə ci ba tiàn nə də Yıi nii yənu tián tə

Lià zənzən yà cuga Zwezi sùràn tə də pupoli. 38 U swın ba tə con, v nə kàri tə, v wú: «Á cia á tiàn nə də Yıi nii *yənu tián tə. Ba mù nə swə, sə ba zv gandan ba ja jijiri. Ba ga swə, sə ba jun ba jéré bwálá wa. 39 Ba twá lá, ba kúri gwələ tə, ba nə nən zəni, *Zwifə-ba *jéré dii tə wa. Ba jəni bwálá nəzəŋə nə, diŋə nəfaran wa. 40 Ba vıri kadəne wiən, ba ga fwa yijunı ba ba zwèe, ləzoni yáá con, sə ba

* 12:36 12.36 Ka jəñ pù jizən vən nə yi dun bwálí.

ma biri də, ba yi ləzwənzəŋə. Yu wá bürì ba bürà, v ga cùgù ba míámíán».

Piri tē kadənu don nə pin

(Likə 21.1-4; 2 Korəntə tián 8.1-5)

⁴¹ Ku kwa nə, Zwezi jəñ Yu səbiu daka yikənə bwálí tē bian nə, *Zwifə-ba Yu *diè wa. Zwezi yà ywàŋá nətə tē, lià nə kəni səbiu tē. Wiən tián yà pin səbiu zənzən. ⁴² Kadənu zuru don twi v ti səbibii bələ v kə lá. ⁴³ Zwezi dāñ ma bon v karbia tē, v swin ba con, v wú: «Cígá mama, à mù nə swin ku á con: Won tē, kan tē nə ken lá dáá, ku doni lià tē me nyiən. ⁴⁴ Ba duən tē yi səbiu tē nə pəlì nə ba ken lá. Yá v mù də v zuri tē me, v ken ku tē mama, v yà nə jə, ku tē, v yà nə ma kuni v tián».

13

Zwezi swin Yu diè tē cvna yoo

(Matie 24.1-2; Likə 21.5-6)

¹ Zwezi yà nə naŋa *Zwifə-ba Yu *diè tē wa máŋá tē nə, v karbiu tē don swin v con, v wú: «Karnyina, ywàñ Yu diè tē! Ku lwè zəni! Ku zien yii wa! Ku lwè də kapana nəfaran!» ² Zwezi ma le wá, v wú: «Dəfaran tē tē, n nə na, tē me wá tu tē pú diun don nə. Kapan nədv tətə bá pəñ ku don yuu wa. Tē mama míámíán wá lwá tia».

Talikwa máŋá tē yoo

(Matie 24.3-14; Likə 21.7-19)

³ Zwezi jəñ *oliviye tián paan tē yuu wa. Ku paan tē wulə *Zwifə-ba Yu *diè tē yáá con. U karbia Piyerə də Zwakə də Zwan də Andəre ci ci yà nə wulə də wá, ba bwe wá, ba wú: ⁴ «Man máŋá tē, ku nə wá tun n biri nəba, də won tē, ku nə yi miminu, ku nə biri máŋá tē, tē wiən təntə mama nə wá bà».

⁵ Zwezi ma le ba, v wú: «Á cia á tián nə, sə liù mama dān ká gıgarı aba. ⁶ Lià zənzən wá ja à yiri ba bà. Ba liù mama ga wá swin, v wú: «À mù nə yi *Kərisə!» Yá ba wá gıgarı lià zənzən. ⁷ Á nə ni kùè ŋwen də ku bwələ, á nə ni kùè ŋwen də ku ŋóná, fən dān ká ja aba. Nətə nə ku me, sə ku tun, yá ku ga tē tà luv zaŋə nə. ⁸ Dwíé tē luv mama wa wá ta, tē zıgı duən nə. Yá payuu wá ta ku zıgı ku don payuu

nə. Tia wá səsəgi bwálá kapuru nə, niən də ga wá yà lá. Ku wá nyin ndə kapuə pùé yáá nə zàn ka yi, sə v lura.

⁹ Á cia á tián nə! Lià wá ja aba, ba ma bürì bürà. Ba wá mà aba də fifıran *Zwifə-ba *jəré dii wa. Ba wá ja aba, ba ja va yáá tián, pìú nəfaru tē nə li v tün, də pèegá yáá con à mù yiri, sə á swin ku tē, á nə yəé á biri ba. ¹⁰ Yu suywàŋú tē me, sə ku mù nə dé yáá ku swin ku biri luv tē me nə, ku kwa nə, tē yiən tē wá bà. ¹¹ Yá máŋá tē nə, ba nə wá ja aba, sə ba ma bürì bürà, ku tē ba tē, á nə wá swin, á dānà ká dé yáá á pa, ku mù yoo ja aba. Ku máŋá tē wa, sə á swin sùràn tē nə wá bà á nii wa, tē nə ba á mù naŋa, tē yi tē naŋa Yu-*Siŋu tē yiri.

¹² Lià wá ja ba nubia ba pa, sə ba gu, yá bia nyina-ba də wá tun ku nyinyiga də ba bia. Bia wá zàn ba zıgı ba nyina-ba nə, ba gu ba. ¹³ Lià tē mama wá dún aba, à mù yiri. Yá liù tē, v nə wá ja pínú, v zıgı v dián ku yoo tē, ku va ku zwèe, ku tíú wá na mu tē, ku nə ba zwèe Yu con.

Wokukwıun tē Yu nə zıni

(Matie 24.15-28; Likə 17.20-37; 21.20-24)

¹⁴ Á wá na wokukwıun tē nə cùgà, də ku wulə bwálí tē nə, ku nə wá me. (Sə liù tē, v nə kàrì, zürì v yira!) Ku máŋá tē wa, sə lià tē, ba nə wá yà Zwıde nagwanaa con, dəri ba di pəen. ¹⁵ Liù tē, v nə wá yà dəyuu wa, kùè dān ká cú, v dān ká zu v diè, v ti v zıla. ¹⁶ Yá liù tē də, v nə wá yà kárí wa, dān ká pıi v va sán v ti v gànù don. ¹⁷ Ku wá yà ləe máŋá təntə wa, ku pa kana tē nə, ba nə jə pwií, də ba tē nə, bia nə ŋwà ba nyuni nə! ¹⁸ Á lòrì Yu, sə tē mù càn təntə dān ká yí yıdun wa. ¹⁹ Ku mù dian tē nii nə, càn tē wá doni càn tē me nə yi lá. Ku nə zıgı máŋá tē, Yu nə fwa luv, woyiri nətə tē wá twi, yá càn yiri təntə də kùè bá bà abada. ²⁰ *Yuu-Tiu nə wá dian tē nii li v ga ga, liù mama yá bá jon v mu. Yá v dān li tē nii v ga ga, v lià tē, v nə kúrí, sə ba ya v nyiən tē yiri. ²¹ Liù dān nə swin á con, v wú: «Á ywàŋá, *Kərisə wulə yəbə!» n ə yəé: «Á ywàŋá, v wulə lá con!» Á dānà ká sèe ku

tíu nii. ²² Kunkun Kərisə-ba də kunkun nii sùsùnà wá bà. Ba wá tun yikunu diàn mımınan də yomılan. Də ku nə wáá, ba wá gıgarı lià tə tətə, Yıı nə kúrí. ²³ Á mù dàń ya cia á tiàn nə! Á dí yáá à man tə à bırı aba.

Ləzwənə-Biu túrí tə yoo

(Matıə 24.29-31; Likə 21.25-33)

²⁴ Ku máńá tə nə, càn təntə kwa nə, yìèn zənzən wá tun: Yıcau tə wá jı yikunu. Cànà tə kùb bá ja poni. ²⁵ Kacılacə wá nan lanworu wa tə tu. Yá diàn tə, tə nə wulə lanworu tə wa, də wá gugurə. ²⁶ Ba dàń wá na *Ləzwənə-Biu* tə bakwan tə wa, də u biàn də diàn tə nə dáá, də dun. ²⁷ U wá tun *malıke luv sapara banıa tə nə, luv yeə tə me nə, sə ba kə lià tə, Yıı nə kúrí, tə duən nə».

Kapırv yuu wa kàrà

(Matıə 24.32-35)

²⁸ Zwezi kùb swın, u wú: «Á nəńə yoo tə, à nə pià, sə à twá kapırv tə kàrà tə nə, à swın: Máńá tə nə, ku neə tə nə yı wobwalan, yá ku ga twè vuran, á yəə də, sii bwələ. ²⁹ Mə ku yı nətv, də á nə ni tə wiən təntə, à nə swın tə yoo, á me, sə á lwarı də, *Ləzwənə-Biu† túrí tə bwələ. U wulə cwəńə wa, u yı u zwèe. ³⁰ Cıgá mama, à mù nə swın ku á con: Ku yoo təntə wá tun, də zèn lià tə mama, ba nə wulə tia yuu wa, tə wá ti ba zwèe. ³¹ Lanworu də tia me wá jén, yá à sùràn tə mù bá jén, abada!»

Yı cıci nə yəə luv zanv máńá

(Matıə 24.36, 42; Likə 12.40-38)

³² «Liù mama yèri dun tə, nə à yəə máńá tə, yìèn təntə nə wá tun. *Malıke tə Yıı *sán nə, də Yıı-Biu‡ tə tətə yèri ku. Á nyına Yıı cıci nə yəə. ³³ Á cia á tiàn nə, á dàná ká dwèe, á nə yèri máńá tə ku nə wá tun yırı. ³⁴ Á vəru də à ka piı ka bà wá yà nətv: Bəe don vələ cwəńə. U nan u yá u sán u pa u tütònà nə. U pın ba liù mama tutuńı. Yá u ga swın liù tə nə cı mimii tə nə, sə ku tíu sùrú u yıá zəni. ³⁵⁻³⁶ Á dàń sùré á yıá zəni, á nə yèri máńá

tə, diè tíu nə wá piı u bà yırı. U nə piı u bà, u di á yuu, u wá me, sə u na aba, də á dwèe. U túrí tə wáá dədəni ku yanı, nə à yəə titın kwıbn nə, cəbıa kurə máńá wa, nə à yəə jııv nə. ³⁷ Ku tə à nə swın á con yəbə, ku mù nə à swın lià tə me con: Á sùré á yıá!»

14

Lìà vuvv, sə ba gv Zwezi

(Matıə 26.1-5; Likə 22.1-2; Zwan 11.47-53)

¹ Ku ga dtan bələ, sə *Pakə cànà tə dé. Ku máńá tə wa nə, *Zwifə-ba tə yáá dé dipen tə, ku nə ba sabwarı kəni. *Zwifə-ba Yıı *jonwana yun tiàn, də Yıı nii *yənu tiàn yá pià, sə ba tun yıá swıan, ba ja Zwezi ba gv. ² Ba yá swın də duən, ba wú: «Nə wá me, sə nə ja wá cànà tə máńá wa, sə gurəgurə dən ká zàn laluv tə tətəńı wa».

Kan don lwá tıralı nuga Zwezi yuu wa

(Matıə 26.6-13; Likə 7.36-50; Zwan 12.1-8)

³ Zwezi yá wulə Betani nə, Simon tə, u yá nə yı dayarv, diè wa. Máńá tə wa, u wulə u dé, kan don zva. U yá jə piı kəpan kunkoli, ba nə bonə <alıbatıı>. Tıralı nuga yá wulə ku wa, ku yı ba fwa narədeə paa tətə, yá ku kwənə də ga dáá. U lwə kunkoli tə, u ti tıralı nuga tə u lwá Zwezi yuu wa. ⁴ Ku wá ywánı yı ku pa lià tə duən yá nə jəə lá, yá ba dàń swın duən con, ba wú: «Tıralı nuga ku tə ka cùgù tə ba dèń jə. ⁵ Ba yá wáá ku ba ti ba yə cııa səbıkulan* biətwa, ba pın səbiu tə zura nə». Ba lııa dàń zàn zəni kan tə yuu wa. ⁶ Yá Zwezi swın ba con, u wú: «Á yaga wá sənbwen. Bèeèe yırı nə á ma cùgà u pùè nə? Ku tə, u nə fwa u pa nə, tə zıen. ⁷ Zura wulə də aba máńá mama. Á wáá ba zəni á fwa máńá tə, á nə swə. Yá à mù ga bá ya də aba máńá mama. ⁸ U fwa u diàn maıa. U manwarı u lwé tıralı nuga à yıra nə, sə u ma kwen tə, tə nə wá zu ləbəri wa yırı. ⁹ Cıgá mama, à mù nə

* 13:26 13.26 Zwezi yı u tətə yoo nə u swın. † 13:29 13.29 Zwezi yı u tətə yoo nə u swın. ‡ 13:32 13.32 Zwezi yı u tətə yoo nə u swın. * 14:5 14.5 Cııa səbıkulv nədv yı yıtvrı nədv tutuńı ńwırán.

swìn ku á con: Bwálí tē mama wa, ba nē wá swìn Yü suywánú tē luv mama wa, ba wá man ku tē, kan wà tē nē tun, sē ba ma lí v nē».

Zwidasə ken sírí, sə v ja Zwezi v pa v dvɔɔ nə

(Matie 26.14-16; Likə 22.3-6)

¹⁰ Yisəkariyotə Zwidasə, Zwezi karbia fugə bələ tē wa liù don, dān vèli v swìn *Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián tē con dē, v mù pià, sē v kə Zwezi ba jìàn wa. ¹¹ Ba nē nì ku nətə, ku poli ba pùé. Ba dān ga swìn dē, ba wá pa wá səbiu. Zwidasə dān yà wulə v pià cwəŋə nəzəŋu, sē v ma kə Zwezi ba jìàn wa.

Zwezi də v karbia tē dé Pakə cànà wodiū

(Matie 26.17-25; Likə 22.7-13, 21-23; Zwan 13.21-30)

¹² Ku yi cànà tē tētən dūn tē nē, *Zwifə-ba nē dé dipen tē, ku nē ba sabwarı kəni. Ku dūn tē nē, ba yàá gu pabii, sē ba ma fwa *Pakə cànà wodiū.

Ku mánjá tē wa, Zwezi karbia tē bwe wá, ba wú: «Yèn nē n pià, sē nē va nē tanı Pakə cànà wodiū?» ¹³ Zwezi dān ma tun v karbia bələ, v ga swìn ba con, v wú: «Á vələ *Zwerizalemə wa. Á wá jérı bēe dē v zıŋa níá kwàrá, sē á pú ku bēe tē kwa. ¹⁴ Bwálí tē, v nē zua, sē á swìn diè tē tíú con, á wú: «Karyına bwe, sē v jén diè tē, v dē v karbia tē nē wá dé Pakə cànà wodiū ka wà tē, wa yèn?» ¹⁵ U dān wá bırı aba dəyuu diè nəfarv don, dē ba kwen ka dē zıla, tē nē mē. Mə lá nē á wá tanı nē cànà tē wodiū». ¹⁶ U karbia tē vèli tiv tē wa, ba nı tē yìèn tē, ndə Zwezi yà nē man v bırı ba nətə tē. Ba dān ga tanı Pakə cànà wodiū tē lá nē.

¹⁷ Mánjá tē dədəni nē yí, Zwezi twi dē v karbia fugə bələ tē. ¹⁸ Mánjá tē, ba nē jèñ, ba wulə ba dé tē, Zwezi swìn, v wú: «Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Á mù lià tē, á nē wulə á dé dē nē, á liù don wá ja nē v pa». ¹⁹ U karbia tē mē pwíí cùgù, yá ba dān ga wulə wá, ba bwe duən dēñ nē, ba wú: «Ku ya à mù, naaa?» ²⁰ Zwezi ma le ba, v wú: «Ku yi á mù fugə bələ tē wa liù don nē. Ku tíú dē twá v kuli v dipen

tē dē nē zıŋa nədu tē wa. ²¹ *Ləzwənə-Biu† wá tı, ndə ku nē púpúnı Yü sagı tē wa nətə tē. Yá ku dān wá yà càn ku pa liù tētə nē, v nē wá ja Ləzwənə-Biu tē v pa. Ba yà nē wá ku bēe tē lırı, ku yà kukwa».

Yuu-Tiu nımarv wodiū tē yoo

(Matie 26.26-30; Likə 22.14-20, 39; 1 Korəntə tián 11.23-26; 10.16-17)

²² Mánjá tē wa, ba nē wulə ba dé, Zwezi tı dipen, v kə Yü lèèèe ku yırı. Ku kwa nē, v fva fva ku, v pa v karbia tē nē, v ga swìn ba con, v wú: «Á jonə ku tē, ku yi à yıra tē nə!» ²³ Ku kwa nē, v tı diven wúrú zıŋa, v kə Yü lèèèe ka yırı, v ga tı ka v pa ba. Ba mē nyua. ²⁴ Zwezi swìn ba con, v wú: «Ku tē yi à mù jana nē. Jana tētə nē bırı á dē Yü *nımarv tē. Jana tētə nē wá nan, lià zənzən yırı. ²⁵ Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Á kúú bá nyu diven ku tē, ku ja vələ dūn tē, à nē kúú wá nyu ku Yü *sán nē».

²⁶ Ku kwa nē, ba nun cànà tē nuŋı, ba ga zàn ba va paan tē yuu wa, ba nē boŋə <*oliviye tián paan>.

Zwezi bırı dē, Piyerə wá swìn dē, v yèrı wá

(Matie 26.31-35; Likə 22.31-34; Zwan 13.36-38)

²⁷ Zwezi swìn v karbia tē con, v wú: «Á mama wá vı nē á dıgv. Ku púpúnı Yü sagı tē wa, ku wú: «Á wá gu payırv tē, pee tē wá laga duən yáá nē». ²⁸ Yá mánjá tē wa, à nē wá píí à bwin à nan, ku kwa nē, à wá va à diàn aba Galile nagwanaa wa». ²⁹ Piyerə ma swìn v con, v wú: «Lià mama nē swə ba vı mú ba dıgv, à mù bá mú vı à dıgv». ³⁰ Zwezi ma le wá, v wú: «Cígá mama, à mù nē swìn ku n con: Zən tıtvn ku tē tətə mama, dē cəbıv tē wá kwi nēe bələ, n wá tən nēe batwa dē, n yèrı nē». ³¹ Piyerə ma kwen v swìn v kə yı nē, v wú: «Á bá swìn mama dē, à yèrı mú, dē ku nē swə ku yi, à wá tı dē mú». U karbia tē duən tē dē swìn ku mù yoo nədu tētə.

† 14:21 14.21 Zwezi yi v tətə yoo nē v swìn.

Zwezi jun Yu Zwesemane nə
(*Matie 26.36-46; Likə 22.39-46; Zwan 18.1*)

³² Ku kwa nə, Zwezi də v karbia tə dān vəli ba yí bwálí tē, ba nə boŋə <Zwesemane>. Zwezi swìn v karbia tə con, v wú: «Á jənə yəbə, də à vələ yáá, sə à jun Yu». ³³ U jun Piyerə də Zwakə də Zwan, v ja va yáá. Yá fən də pucvni wulə tə zwi wá. ³⁴ U dān ma swìn ba con, v wú: «Tian pucvni súé nə. Á jənə yəbə, á dānà ká dwèe!» ³⁵ U dān ma va yáá mancın, v tu tia v yáá yuu, v ga lòrì Yu, v wú: «Ku yà nə wáá, sə càn máŋá ku tē va yıŋuna ku yá nə». ³⁶ U swìn, v wú: «Baba, à nyına, wiən tē me wáá tē tıŋa n con nə. Pa, sə yacara tətə twiən tē yá nə. Yá ku nə tà, sə ku tun, ndə à mù nə pià nətə, ku yi, sə ku tun ndə n mù nə nə pià nətə tē».

³⁷ Ku kwa nə, v pií v bà v karbia batwa tə con, də ba dwèe. U ma bwe Piyerə, v wú: «Simon, n dwèe naaa? N wà wàní n sùrí n yíá, n diàn nə lugu nədu də tətə? ³⁸ Á sùré á yíá, á ga lòrì Yu, sə v san aba, sə *Sitana dān ká wàní aba, v dédén, sə v yigu, v pa á tun yokukwıun. Ləzwənə pubıŋa mù yáá pià, sə ku fwa zəni, yá v yıra ga ba diàn jə ku fwa ku».

³⁹ U kúv le v va yıŋuna, v lòrì Yu, v tē ga bwé tē sùràn təntə tətə. ⁴⁰ U ga kúv pií v bà v karbia tə con. U kúv yí də ba dwèe, ba wàrì ba yíá ba sùrí dwıan tē yırı. Ba yà kúv yèrì yoo tē, ba nə wá swìn v con. ⁴¹ U nə pií v bà ku batwa tē nə, v swìn ba con, v wú: «Á tē yi á tégé á dwèe? Ku me nətə! Máŋá yí. Á nəŋə, ba wá ja *Ləzwənə-Biu‡, ba kə cuna lià tē jìàn wa. ⁴² Á zaŋa yı nə, nə virə! Á nəŋə, bæ tē nə wá ja nə v pa, tē bwələ yəbə».

Zwezi janv tē yoo
(*Matie 26.47-56; Likə 22.47-53; Zwan 18.2-12*)

⁴³ Zwezi yà tē wulə v swìn, lala də Zwidasə yí. U də yá yi v karbia fugə bələ tē wa liù don. Laluv yà wulə v kwa də ba jìàn lagurı sián də dangwələn. Ba yi *Zwifə-ba Yu *jonwana yun tián tē, də

Yu nii *yənu tián, də ba *nəkwına tē yà nə tun ba. ⁴⁴ Zwidasə, bæ tē nə wá ja Zwezi v pa tē, bırı lià tē nətə tē, v yà nə wá fwa: «Bæ tē, à nə wá ja à kukwalı§ tē, mə v mù nə, á nə pià. Á jana wá, á cia v nə zəni». ⁴⁵ Máŋá tē Zwidasə nə yí, lala də v fàrú v yí Zwezi yıra, v ga swìn v con, v wú: «Karnyına!» U dān ga kukwalı wá. ⁴⁶ Ba duən tē dān ma ja Zwezi.

⁴⁷ Yá karbia tē yà nə wulə lá tē wa liù don cırı v lagurı siú, v ma za Yu jonwana yun tián nəkwıa tē tütònə zıun v gwəŋə.

⁴⁸ Zwezi swìn ba con, v wú: «Á twi də lagurı sián də dangwələn, sə á ma ja nə, ndə à yi ŋwıàn tē, à nə gwı lià. ⁴⁹ Diun mama, à yà wulə də aba, à yà kàrì lià *Zwifə-ba Yu *diè tē wa, á ga wà nə jun. Yá ku tē dān tun, sə ku tē nə púpúnı Yu sagı tē wa nii ma sú». ⁵⁰ U karbia tē me dān yá wá, ba ga dəri. ⁵¹ Balandurı don yá púé Zwezi kwa. Ganyav cıci nə v yà bıbarı. Lià tē yà pià, sə ba ja wá, ⁵² yá v pıré v jon, v dugv ganyav tē, v ga dəri də v yaswələ.

Zwezi wulə Zwifə-ba yun tián tē, ba nə bürı bürà yáá con

(*Matie 26.57-68; Likə 22.54-55, 63-71; Zwan 18.12-14, 19-24*)

⁵³ Lià tē jun Zwezi, ba ja va *Zwifə-ba Yu *jonwana yun tián nəkwıa tē sán. Yu jonwana yun tián tē, də Zwifə-ba *nəkwına tē, də Yu nii *yənu tián tē yà kun ku bwálí təntə nə. ⁵⁴ Piyerə yá púé Zwezi kwa yıŋuna. U zva Yu jonwana yun tián nəkwıa tē dəwoo wa. U jèé lantə də Yu *diè lià tē nə cı ka nə, v ywèrì mən.

⁵⁵ Yu jonwana yun tián tē, də yun tián tē duən mama, ba nə bürı *bürà tē, yà pià yoo, sə ba kə Zwezi yuu wa. Ba yà pià, sə ba gv wá, yá ba ba yoo mama na. ⁵⁶ Lià nə dáá yá kını kunkun ba kəni Zwezi nii nə, yá ba níó yá ba duən twá. ⁵⁷ Ba duən dān ma zàn ba kına kunkun tē tē, ba kə v nii nə, ba wú: ⁵⁸ «Nə ni də, v swìn, v wú: «Á wá mà Zwifə-ba Yu diè ka tē, lià nə lwè. Dian batwa nii nə, à wá lwà ka don, ka nə bá yà ləzoni nə lwè.» ⁵⁹ Yá də

‡ 14:41 14.41 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn. § 14:44 14.44 Ku nətə tē yi *Zwifə-ba yofwamıun, də ba nə jəri duən, nə à yèé də ba nə vəli duən sán, sə ba na duən.

§ 14:44 14.44 Ku nətə tē yi *Zwifə-ba yofwamıun, də ba nə jəri

ku mù yoo təntə mε, ba níé yà tə ba duən twá.

⁶⁰ Yı jɔŋwana yun tián nəkwiá tə dàń ma zàn lià tə mε yáá nə, ɔ bwe Zwezi, ɔ wú: «N ba yoo le, naaa? Bèèèe nə lià ba tə swìn, ba kəni n yuu wa?» ⁶¹ Yá Zwezi púé ɔ nii, ɔ ga ba yoo swìn. Yı jɔŋwana yun tián nəkwiá tə kúù bwe wá, ɔ wú: «N yı *Kərisə tə, ɔ nə yı Yı tə, ba nə bwı, ɔ nə biú naaa?» ⁶² Zwezi ma le, ɔ wú: «À mù nə yı wá. Á ga wá na *Ləzwənə-Biu*, də ɔ jəé Yı tə, ɔ nə wulə tə mε yuu wa, jɪzən† nə. Á wá na wá də ɔ nanja lanworu bakwan tə wa, ɔ biàn».

⁶³ Yı jɔŋwana yun tián nəkwiá tə dàń ma cırv ɔ gànù də lija, ɔ ga swìn, ɔ wú: «Nə kúù ba lià pià, sə ba bırı nəba yoo don. ⁶⁴ Á ni, ɔ nə swìn ɔ twın Yı nətɔ. Bèèèe nə á buja ku yuu wa?» Ba mε dàń ma swìn də, ɔ mε, sə ba bürı ɔ bürà, sə ba gv wá. ⁶⁵ Ba duən dàń ga pi mımıan ba lwá Zwezi yuu wa. Ba pú ɔ yía nə, ba mà wá də jıgungulə, yá ba ga swìn ɔ con, ba wú: «Lwarı liù tə nə fwa mú ku tə!» Yı diè lià tə nə cı ka nə tə jın Zwezi, ba farı ɔ pipara nə.

Piyerə swìn də, ɔ yèri Zwezi

(Matıə 26.69-75; Likə 22.56-62; Zwan 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Piyerə yà tə nə wulə dəwoo tə wa, də nəń Yı *jɔŋwana yun tián nəkwiá tə tutunbua nə ɔ yı. ⁶⁷ U nı Piyerə, də ɔ wulə ɔ ywèri mən tə, ɔ ywáń wá zəni, ɔ ga swìn ɔ con, ɔ wú: «N mù, n də yà wulə də *Nazaretə Zwezi tə». ⁶⁸ Yá Piyerə dàń ten, ɔ wú: «À yèri ku tə, n nə wulə n swìn tə, à ba ku dèń nəń». U nə zàn ɔ nan dəwoo tə wa, ɔ zv kwələ wa, cəbıv nə ku kwi.

⁶⁹ Yá tutunbua tə nə nı wá kúù zàn ɔ swìn lià tə, yà nə wulə lá tə con, ɔ wú: «Bèèèe wá tə yı ba wa liù don». Piyerə ma kúù ten ku. ⁷⁰ Ku fwa mèe, də lià tə, ba nə wulə lá, tə kúù swìn Piyerə con, ba wú: «N də cígá yı ba wa liù don, n də nə yı Galile tíú tə yıri». ⁷¹ Piyerə dàń ma dù, ɔ wú: «Sə Yı cùgù nə, də à nə kını. À dùè də, à yèri bèe tə, á nə swìn ɔ yoo». ⁷² Ku mánjá tə nə, də cəbıv tə kúù kwi nε bələ

nii nə. Piyerə dàń ma liı ku tə, Zwezi yà nə swìn ɔ con, ɔ wú: «Də cəbıv tə nə wá kwi nε bələ, n wá ten nε batwa də, n yèri nə». U dàń ma wulə ɔ kwi.

15

Ba ja Zwezi, ba va Pilatə yáá con

(Matıə 27.1-2, 11-14; Likə 22.66-71; 23.1-5; Zwan 18.28, 33-38)

¹ Jıjı fuən fuən, *Zwifə-ba Yı *jɔŋwana yun tián, də ba *nəkwiá, də Yı nii *yənu tián, də yun tián tə duən mε, ba nə bürı *bürà tə, kun duən nə, ba vırv, sə ba na won tə, ba nə wá ma fwa Zwezi. Ba jın wá, ba vwa ba ja va ba pa *Pilatə nə. ² Pilatə dàń bwe wá, ɔ wú: «N mù nə yı Zwifə-ba più tə?» Zwezi ma le wá, ɔ wú: «Mə ku yı nətɔ, ndə n nə swìn tə!» ³ Yı jɔŋwana yun tián yá jə yìèn, ba ja zıga Zwezi nə. ⁴ Pilatə ma kúù kwen ɔ bwe wá, ɔ wú: «N nəń yìèn tə, ba nə kəni n yuu wa! N bá sugı jə?» ⁵ Yá Zwezi kúù wá yoo mama le, ku pa ku gwárı Pilatə.

Ba bürı Zwezi bürà, sə ba gv wá

(Matıə 27.15-26; Likə 23.13-25; Zwan 18.39-19.1, 4-16)

⁶ *Pakə cànà mama nə yı, *Pilatə yáá dugı bän diè liù don, wá tə lià tə mama nə yáá lòri, sə ɔ dugı. ⁷ Bèe don, ba nə bonə Barabasə, yá wulə bän diè wa. U yá wulə lá də lià duən, ɔ də ba nə sugı lià, ba kə *Romə-ba yáá tián tə nə, mánjá don wa, yá ba ga gv liù yıri. ⁸ Lalıv tə dàń ma di Pilatə con. Ba ma lòri wá ku tə, ɔ yáá nə fwa ɔ pa ba Pakə cànà mánjá mama wa, sə ɔ fwa ku ɔ pa ba. ⁹ Pilatə ma bwe ba, ɔ wú: «Á pià, sə à dugı *Zwifə-ba più tə naaa?» ¹⁰ U yá yèé Yı *jɔŋwana yun tián tə nə ja Zwezi ba bà ɔ con tə dèń. Ba pın wá Zwezi, ba yá nə jə wıgwıv də wá tə yıri.

¹¹ Yá Yı jɔŋwana yun tián tə sugı lalıv tə, sə ba lòri Pilatə, sə ɔ dugı Barabasə mùú. ¹² Pilatə ma kúù bwe lià tə, ɔ wú: «Bèèèe nə á dàń pià, sə à ja ɔ tə, á nə ma bonə <Zwifə-ba più> tə, à ma fwa?» ¹³ Ba ma le wá, də ba cèrı, ba wú: «Pa, sə ba paa wá dagarı yuu wa!» ¹⁴ Pilatə ma bwe

* 14:62 14.62 Zwezi yı ɔ tətə yoo nə ɔ swìn. † 14:62 14.62 Ka jèń più jɪzən vàn nə yı dun bwálı.

ba, v wú: «Bèèè yokukwɪɪn nə v fwa?» Yá ba ku kwɛn ba cərí, ba kə yu nə, ba wú: «Pa, sə ba paa wá dagarv yuu wa!»
 15 Pilatə yà pià, sə v poli lalv tə pùé, v dàñ ma zàn v dugv Barabasə, v pa ba. Ku kwa nə, v pɪn ba mà Zwezi də fifran, v ga tì wá v pa, sə ba paa wá dagarv yuu wa.

Pamana muŋa Zwezi
 (Matie 27.27-31; Zwan 19.2-3)

16 Pamana tə jɪn Zwezi, ba ja zv yáá tíú tə dəwoo wa, bura diè tə nə wulə lá. Ba dàñ ga bon ba duən pamana tə mɛ. 17 Ba tì ganstan mwin, ba ma zv Zwezi, ba sv casuran yupuu, ba tún v yuu wa. 18 Ba dàñ ga wulə ba jùnì wá, ba wú: «Nə jùnì mú, *Zwifə-ba piú!» 19 Ba dàñ ga mà v yuu nə də mu. Ba pi mɪmɪan ba lwá v yuu wa. Ba dàñ ga toli ba nadwana yuu, ba kwé tia v yáá con. 20 Ba nə mɪn wá ba zwèe, ba l ganstan mwin tə, ba ga kúú piì ba zv wá v tətə ganan tə. Ku kwa nə, ba jɪn wá ba va, sə ba paa dagarv yuu wa.

Ba paa Zwezi dagarv yuu wa
 (Matie 27.32-44; Likə 23.26-43; Zwan 19.17-27)

21 Mánjá tə, Zwezi də pamana tə nə wulə cwəŋə wa, ba jírì bɛɛ don, ba nə boŋə Sirenə Simon. U yɪ Alekəzandərə də Rifisə* nyina. U yà yɪ v nanja v kára wa. Pamana tə kálú ba pa v zɪn Zwezi dagarv tə. 22 Ba jɪn Zwezi ba ja va bwálí don, ba nə boŋə <Goləguta>. Ku dèñ nə yɪ <yuzvŋa bwálí>. 23 Ba yà pià, sə ba pa wá diven, ba nə gúlí yacara tìú, ba nə boŋə <mirə> tə wa, yá Zwezi vɪga.

24 Ku kwa nə, ba paa wá dagarv tə yuu wa. Ba tá kwé ba ma tara v ganan, sə ba na ku tə, ba liù mama nə wá tì. 25 Ba paa wá jɪv lugu nvgv mánjá wa. 26 Dav tə yuu, ba ken púpúná duən lá nə, tə nə bɪrɪ won tə, ku nə pɪn, ba ma gv wá. Ku púpúní, ku wú: <*Zwifə-ba piú>. 27 Ba paa ŋwɪna bələ duən, ba nə gwi là, ku mánjá tə wa ku bwálí təntə nə də Zwezi. U don yɪ v jɪzən yuu, v don tə yɪ v jɪgwiə yuu.

* 15:21 15.21 Ywán Romə tián 16.13. † 15:38 15.38 Mimii gànù təntə nə pwèe bwálí tə, Yɪ jɪŋwana yun tián nəkwɪa tə cɪcɪ nə yáá zv, v fwa *jɪŋ tə v pɪn Yɪ nə, də lià tə duən tə nə zwi, ba mɛ lá tə duən nə. Gànù təntə cɪrv tə bɪrɪ də, liù mama dàñ wáá Yɪ yɪra, v yí.

28 [Ku tɪn nətɪ, sə ku tə nə púpúní Yɪ sagɪ tə wa, nii ma sú: «Ba gəlì wá ba kə yolwanfwana wa».]

29 Lià tə, ba nə twá lá, ba lɛ yáá vuvugu ba yuu, ba ga twɪn wá: «Həyi! N mù liù tə, n yà nə pià, sə n mà Zwifə-ba Yɪ *diè tə, n ga lwà ka don dian batwa nii nə. 30 N tətə dàñ jɪn n tián! Nan dagarv tə yuu n cú». 31 Zwifə-ba Yɪ *jɪŋwana yun tián tə, də Yɪ nii *yənu tián tə də yà muŋa Zwezi, ba ga swɪn duən con, ba wú: «D wáá lià duən v jɪŋə, yá v wàri v tətə v jɪŋə. 32 U mù liù tə, v nə wú, v yɪ *Kərisə tə, v nə yɪ *Yɪzərayelə piú, v dàñ nan dagarv tə yuu v cú síún. Nə nə nɪ ku mù təntə, nə dàñ wá kə nə waa v nə». Lià tə, ba yà nə paa Zwezi səpuni nə də yà twɪn wá.

Zwezi tɪan tə yoo
 (Matie 27.45-56; Likə 23.44-49; Zwan 19.28-30)

33 Yikunu púé tia tə mɛ nə, ku nə zɪɪ yɪcav lugu fugə bələ mánjá, ku ja va dədəni lugu batwa. 34 Yá lugu batwa mánjá nə yí, Zwezi bubwi v kə yu nə də v lɪv svgv, v wú: «Eloyi, Eloyi, lama sabatanɪ?» Ku dèñ nə yɪ: «À Yɪ, à Yɪ, bèèè nə pɪn, n ma vɪ nə n dugv?» 35 Lià tə duən yà nə wulə lá nì v kori, ba ga swɪn, ba wú: «Á cvga, v boŋə Yɪ nii *sùsùnò Eli». 36 Ba liù don dəri v va v tì canfɪnsɪv, v lə diven nyvɪv wa. U tì ku v vwa mɪv nii nə, v làri Zwezi nə, sə v nyv. U ga swɪn, v wú: «Á zɪga, nə wá na də, Eli nə wá bà v cú wá dagarv tə yuu». 37 Yá Zwezi bubwi v kə yu nə, v mu ga zwèe. 38 *Zwifə-ba Yɪ *diè tə wa, mimii gànù zɪɪ yɪ nə, ku cɪrɪ† ku cú tia, ku pwèe bələ. 39 *Romə-ba pamana bíi yuu tíú yà nə zɪga Zwezi yáá con, nɪ nətɪ v nə tɪga, v swɪn, v wú: «Bɛɛ tə cígá yà yɪ Yɪ-Biu!»

40 Kana duən də yà zɪga yɪŋvna, ba ywàŋá. Mari Madəlenə, də Zwakə nəmaa də Zwoze nuu Mari, də Salome də yà wulə ba wa. 41 Ba kana təntə yà púé Zwezi kwa, mánjá tə, v yà nə wulə Galile nagwanaa wa, ba tvŋa ba pɪn wá. Kana

duən də yà wulə lá, ba nə twá v nə ba va *Zwerizalemə.

Zwezi ləbəri wa kənu
(*Matie 27.57-61; Likə 23.50-56; Zwan 19.38-42*)

⁴²⁻⁴³ Dədəni twi kv yí, ba ga wulə ba kəni *Zwifə-ba *siə dūn tə sírí. Kv máńá tə wa, Arimate Zwūzefə yí bwálí tə wa, ba nə paa Zwezi. Zwūzefə yà wulə là tə wa, ba nə buri bura tə. U yà yí liù tə là mē nə zílí. U yà dān Yū pàrì tə, kv nə wá bà wiən tə mē yuu wa. Zwūzefə wà fən dəri, sə v va *Pilətə con, v lōrì cwəŋə, sə v guri Zwezi. ⁴⁴ Máńá tə wa, Pilətə nə ni də Zwezi manwarì v ti, tə gwárí wá zəni. U dān ma tūn ba bon pamana yuu tíú, sə v bwe wá: «Zwezi cígá tıga kv díán naaa?» ⁴⁵ Máńá tə, pamana yuu tíú tə nə le wá, v dān pın cwəŋə Zwūzefə nə, sə v ti Zwezi. ⁴⁶ Zwūzefə vəli v yè ganpon. U cú Zwezi dagarv tə yuu wa. U pəpəni wá də gānò tə, v ja va v tūn ləbəri wa, ba nə kwa pìù kapan wa. Kv kwa nə, v yigu kapan nəfarv, v ma sun buv tə nii nə. ⁴⁷ Mari Madələnə, də Zwoze nuu Mari yà wulə ba ywàńá bwálí tə, ba nə kəni Zwezi.

16

Malika swin kana tə con də, Zwezi bwin v nan tian wa
(*Matie 28.1-8; Likə 24.1-12; Zwan 20.1-10; Tvtvnan 2.23-32; 26.8*)

¹ *Zwifə-ba *siə dūn tə nə kēēn, Mari Madələnə, də Zwakə nuu Mari, də Salome yè turali, ba ja kv ba va, sə ba ma tūri Zwezi yira. ² Kv dūn tə jju fuən fuən, yū pín máńá wa, ba zān ba va ləbəri tə bwálí nə. ³ Ba yà swin duən con, ba wú: «Wàà nə wá bəbēli kapan, tə nə wulə ləbəri tə nii nə, v pa nəba?» ⁴ Yá máńá tə, ba nə ywāń, ba ni də, ba bəbēli kapan nəfarv tə ba tūn səpuni nə.

⁵ Ba dān nə zva ləbəri tə wa, ba ni balandurv don, də v jə jizən yuu, v zu gandarv nəpon. Fən ma zv ba. ⁶ Yá v dān swin ba con, v wú: «Á dānà ká pa fən ja aba. *Nazaretə Zwezi tə, ba nə paa dagarv yuu nə, á pìà? U pìi v bwin v nan tian wa, v kúv tələ yəbə. Á ywàńá bwálí tə, ba yà nə ken wá. ⁷ Á dān vələ á swin

Piyerə, də v karbia tə duən tə con, də v dí yáá v vələ, sə v dān aba Galile nagwanaa wa. Mə lá nə, á wá na wá, ndə v yà nə swin á con nətv tə». ⁸ Ba dān nan ləbəri tə wa, ba dəri ba va yıŋuna, ba yà nə yí ba vıvaga tə yiri. Fən yà jə ba. Yá ba ga wà yoo liù mama con swin, fən yà nə jə ba tə yiri.

Zwezi biri v tian Mari Madələnə nə
(*Matie 28.9-10, 16-20; Likə 24.36-53; Zwan 20.11-29; 1 Korētə tian 15.3-8*)

⁹ [Zwezi bwin v nan *Zwifə-ba *siə dūn tikvni jju fuən fuən, v dí yáá v biri v tian Mari Madələnə nə. Kv mū Mari tə yira nə v yà dıŋi *zinə barpe tə. ¹⁰ Mari jun kv ŋwen tə v va v man v biri ba tə, ba yà nə yí də Zwezi. U twi də ba yà wulə ba kwi, ba pwií yà nə cūgò yiri. ¹¹ Ba nə ni də, Zwezi wulə mu wa, yá də Mari ni wá, ba wà kv sèe.

Zwezi biri v tian v karbia bələ duən nə
(*Likə 24.13-35*)

¹² Kv kwa nə, Zwezi kúv pìi lwān yiri don, v biri v tian v karbia tə bələ duən nə. Ba yà wulə cwəŋə yuu ba vəli gau. ¹³ Ba mū pìi ba bà, ba man kv, ba birv ba duən tə nə. Ba də tə wà sèe.

Zwezi biri v tian v karbia fugə də nədv tə nə

¹⁴ Kv zwıv wa, Zwezi pìi v biri v tian v karbia fugə də nədv tə nə, də ba wulə ba dé. U caga ba nii nə, ba nə ba Yū nii sèe, də ba zıbanıun tə yiri, ba nə vıga míámíán, sə ba sèe là tə nii, ba nə ni Zwezi, v bwiun tə kwa nə yiri.

¹⁵ U dān ma swin ba con, v wú: «Á vələ luv tə mama wa, á swin Yū suywāńú tə á biri là mē nə. ¹⁶ Liù tə nə ken v waa Yū nə, yá ba ga lə kv tíú níá wa, kv twá də *Kərisə yiri, Yū wá jon wá v cuna wa. Yá liù tə, v nə bá kə v waa Yū nə, Yū wá buri kv tíú bura, v ga cūgò wá. ¹⁷ Á nəŋə Yū diàn mımınan tə, tə nə wá twá ba tə nə, ba nə ken ba waa Yū nə: Ba wá li *zinə là yira à yiri yuu nə. Ba wá swin sūrān yiri duən tə, ba nə yəri. ¹⁸ Ba nə jun dıŋa, nə à yəé ba nə nyva fanan, tə bá fwa ba won mama. Ba wá tūn ba jian yayıŋa yuu wa, ba yayıran ga wá zwèe».

Zwezi pù v va Yu sàń

¹⁹ *Yuu-Tiu nə swìn ba con tə kwa nə, v dīgà yu. U jèé Yu jizən* vàn nə. ²⁰ U karbua tə dǎń zàn, sə ba va ba swìn Yu sɔywǎŋú tə bwǎlí mama nə. Yuu-Tiu yà saŋa ba tutuŋi tə wa, v ga twá Yu dǎn mɪmɪnan nə v bɪrɪ ba də, sɔgɔ tə yɪ cígá.]

* **16:19** 16.19 Ka jèń pù jizən vàn nə yɪ dun bwǎlí.

Zwezi-Kørisə suywánú sagi tə, Likè nə púpúní Likè sagi tə yuu wa sugu

Liù tə, v nə púpúní sagi ku tə

Likè nan dwíí don yofwamunan wa, tə mù də Matie də Marəkə də Zwan ba dwíí tə yofwamunan tə nə tà nəd. Likè tətə tà Zwifə, v ga jì *Kørisə liù. Ku nə twá nətə tə, ba nə kàrì wá də v ləzwənyiri tə nə yí nətə, v yí liù tə, v nə pià yənu. Yá v ga swə yìèn tə nə tən, tə lɛ. Nə zén nə yèé də, v yí dímóturu.

Lià tə duən tə, ba nə púpúní suywánán tə, yà yí lià tə, ba nə nì tə yìèn tə də ba yíá. Likè mù yà wá tə nì də v yíá. U yí v bwe tə yìèn tə nə zəni zəni, lià tə con, ba nə nì tə də ba yíá. U sóní nətə, ba nə luri Zwezi tə də yoo.

U mù də *təntənu Polə ken duən, ba va bwálá, máǵá tə wa, Polə nə vèli, sə v swìn suywánú tə, v biri lià tə, ba nə tà *Zwifə-ba nə.

Likè púpúní saga bələ. U sagi tə don yí suywánú sagi ku tə, ku don tə də yí təntəna tətənan sagi tə.

Lià tə nə, Likè nə púpúní

Likè yí v pià, v swìn Zwezi suywánú tə, v biri lià tə nə, ba nə tà *Zwifə-ba tə. Ba lià tətə swìn *Gərekə-ba sugu, ba ga tələ *Yizərayelə luv nii wa. U gwín Zwifə-ba sùrán tə, tə dèñ niun nə cā, də Zwifə-ba yofwamunan tə, ba nə yèrì, v biri ba. Yá ku dān pín lià tə, ba nə tà Zwifə-ba luv mama wa wá ba lwarì də, Zwezi yí liù tə, v nə jon ba.

Sagi tə wa sugu

Likè biri də, Zwezi yí liù tə, v jonə lià ba cuna wa, v ga yí *Yuu-Tiu. Zwezi swə lià tə, ba nə munə ba: Ku mù nə yí cuna lià, də bisíná də zura də yayıŋa.

*Likè biri v sagi tə nətən
(Marəkə 1.1; Təntənan 1.1-3)*

¹⁻³ À yáá tíú Teofilə, yìèn tə, tə nə tun nə pwərə wa, lià zənzən dédén, sə ba púpúní tə, ba tún. Ba tún yìèn tətə, ndə tə tián tə nə nì tə, ku máǵá tə wa, tə nə tən. Ku ga ya ba yuu zilí, sə ba swìn Yú sugu tə. Mə ku mù nə pín, ku nə yí à də, à də ma bwe zəni yìèn tə yuu wa, tə nə tən, ku máǵá tə nə. Yá ku ya zìən, ku pa à mù nə, sə à púpúní tə à pa aba, ndə ku nə zıgı nətə. ⁴ À fwa ku nətə tə, sə n ma wàní n lwarì kàrà tə cígá tə, n nə nì tə.

Malika swìn Zwan-Batisə luru tə yoo

⁵ Máǵá tə wa, *Erodə nə yí Zwide nagwanaa tə wa piú, Yú *jonwanu don yá yí lá, ba ma bonə Zakari. U də yí Abia púlí tə wa Yú jonwanu don. U kan yırı nə Elizabetə. U ya *Arən Yú jonwanu nəkwia dwíí tə wa búa. ⁶ Ba mə bələ yá yí cígá tián Yú yáá con, ba ga zilí yìèn tə mama, Yú nə nə pín v *nii tə yuu wa zəni. Ba ba yoo jə, ba nə wá caga ba nii nə ku yırı. ⁷ Elizabetə yá yí kadıŋu. Ku mù nə pín, ba yá ba biú jə, yá ba mə bələ tə də ga kwın.

⁸ Dıın don nə, ku yá twi ku yí Zakari dwíí púlí tə, sə ba tən Yú tətəni tə. Ku mù nə pín, Zakari yá wulə *Zwifə-ba Yú *diè tə wa, v fwa ku tətəni tə, ⁹ ndə ku nə yí Yú jonwana tə yofwamıı nə. Ku tva Zakari yuu wa, sə v zv bwálí tə wa, ku nə yí Yú nyiən nə, v surı tıralı v pa Yú nə. ¹⁰ Máǵá tə wa, v nə wulə v surı tıralı tə, laluv tə mama yá zıga kàrá wa, ba jònı Yú.

¹¹ *Yuu-Tiu *malıka twi, ka nan Zakari nə. Ka twi ka zıga *jonı kúrí tə jızən nə. ¹² Máǵá tə, Zakari nə nì ka, v bıcan dııı, v ga zəzəgə. ¹³ Yá malıka tə dān swìn v con, ka wú: «Dān ká pa fən ja mú, Zakari. Yú nì n yılori tə: N kan Elizabetə wá luri bıbɛ v pa mú, n ga wá kə v yırı Zwan. ¹⁴ U wá yá pupwən nəfaru, v pa mú. Yá lià zənzən də ga wá jwɛ v luri tə yırı. ¹⁵ U wá yá ləzwənfaru Yuu-Tiu yáá nə. U bá nyu diven, nə à yèé swana yiri mama. U wá sú də Yú-*Sıŋu tə, də v tə wulə v nuu púé wa. ¹⁶ U wá van *Yizərayelə lià zənzən, v ja bà Yuu-Tiu tə con, v nə yí ba Yú. ¹⁷ U

tətə nə wá va v tìàn nə, Yı yáá nə, də Yı-Sıju diàn tə, tə nə yı də Yı nii *sùsùnù Eli. U wá pa nyına də bıa kə duən nə. U wá ja ba tə, ba nə vı nii, v ja bà cígá tìàn tə, ba nə jə wəbuŋa con. U wá tanı lià tə, v pa ba ma diàn Yıu-Tıu».

¹⁸ Zakari dān ma swın malıka tə con, v wú: «À wá twá nətə à ma lwarı də, kv yı cígá? À də à kan mama nə kwın».

¹⁹ Malıka tə ma le wá, ka wú: «À yıri nə ya Gabəriyelə. À mù nə wulə Yı yáá nə, à tunja à pın wá. U tun nə, sə à swın n con, sə à ga pa mú suywánú kv tə. ²⁰ Yá n wá à sùràn tə cígá pın, tə nii ga wá sú, də tə máŋá nə yí. Mə kv mù nə pın, nəñ n wá jì bəru, n bá wàní n swın, kv ja va dıun tə, tə yìèn tə nii nə wá sú».

²¹ Kv máŋá təntə wa, kv gwárí lalbu tə, kv yà nə dānı Zakari kàrá wa, v dānı tə yıri Yı diè tə wa. ²² Yá v nə nan máŋá tə wa, v yà kúv wàri də ba v swın. Lià tə dānı ma lwarı də, kv ya v nı won, kv nə nan Yı, Yı diè tə wa. U jìàn nə, v ma swın ba con, v nii ga dənə.

²³ Zakari dānı tun Yı diè tə wa v zwèe, v pıı v va v sàñ. ²⁴ Kv nə twı kv bà, kv dānı kwa nə, v kan Elizabetə jın pùé, yá v dānı yı diè wa cànı bonu. Kv máŋá tə wa, v swın v tìàn con, v wú: ²⁵ «Nèñ kv tə, Yıu-Tıu nə pıà, sə v fwa v pa nə: Sıún nə v pıà, sə v lı nə, kv tə wa, kv nə yı nə kana cavıra lià yáá con».

Malıka swın Zwezi lırv tə yoo (Matıə 1.18-23)

²⁶ Elizabetə pùé tə janv cànı bardv máŋá wa, Yı tun *malıka Gabəriyelə Galile nagwanaa tıv don nə, ba nə bonə <*Nazaretə>. ²⁷ U tun wá kacıun don con, v tə nə yèri bεε, v yıri nə yı Mari. U yı Zwuzefə bwálú, v nə pıà, sə v swe. Zwuzefə tə nan pıv *Davidə dwıı tə wa.

²⁸ Malıka tə yí, ka swın Mari con, ka wú: «Ya pupwən wa, Yı fwa pubwanv n yıra. *Yıu-Tıu wulə də mú». ²⁹ Tə yìèn tə wəwalı Mari zənzən, v ga bwe v tìàn yoo tə, kv mù jınv təntə nə pıà kv swın v con. ³⁰ Malıka tə dānı swın v con, ka wú: «Mari, dānı ká pa fən ja mú. Yı fwa pubwanv n yıra. ³¹ Nèñ n wá ja pùé, n

ga wá lıra bıú, n wá kə v yıri Zwezi. ³² U wá yà ləzwənfırv, ba ga wá bon wá <Yı tə, v nə wulə tə mə yıu wa, bıú>. Yıu-Tıu Yı wá pa v jì pıv, ndə v nıbεε Davidə nə. ³³ Yá v ga wá tıvı də pàri *Yızerayelə lià tə yıu wa máŋá mama. U pàri tə bá zwèe də mama».

³⁴ Mari ma swın malıka tə con, v wú: «Kv nətıv tə ya kv wá zıgı nətə, sə à nə yèri bεε?» ³⁵ Malıka tə ma le Mari, ka wú: «Yı-*Sıju tə wá bà n yıu wa. Yá Yı tə, v nə wulə tə mə yıu wa, diàn tə wá pıv n yıu nə, ndə ywárí nə. Mə kv mù nə wá pa bısmáa tə, n nə wá lıra tə, ya Yı nə tı, ba ga wá bon wá Yı-Bıu. ³⁶ Elizabetə, v nə yı n dwıı tíú, də wá lıra bıú tə don, də v kazıvı tə mama. Ba yá wú, v wàri bıú v lırvı, yá sıún nə, v wulə v pùé cànı bardv wa. ³⁷ Won təlú, Yı nə wàri v fwa». ³⁸ Mari dānı ma swın, v wú: «Nèñ à yı Yıu-Tıu tutınbıa, sə kv fwa nətıv, ndə n nə swın kv». Malıka tə dānı ma kèñ ka yá wá.

Mari vəli, sə v na Elizabetə

³⁹ Kv kwa nə, Mari bıbarı, v zàn v zv cwəŋə, v ma vələ lala tıv don nə, kv nə wulə Zwıde nagwanaa vàn tə con, kv nə jə pεen tə. ⁴⁰ U vəli v yí, v zv Zakari diè wa, v jıv v kan Elizabetə. ⁴¹ Máŋá tə wa, Elizabetə nə nı Mari jıà tə, Elizabetə bısmáa tə lulıgu v pùé wa. Elizabetə ga sú də Yı-*Sıju tə, ⁴² v bıbıvı v kə yı nə, v ga wú: «Yı fwa zəni n yıra, n duən kana wa. Yı wá fwa zəni n bısmáa tə yıra, n nə wá lıra! ⁴³ À mù də nə yı wáà, *Yıu-Tıu nuu ma bà à sàñ? ⁴⁴ Nèñ máŋá tə, à nə nı n jıà tə, à bısmáa tə lulıgu də pupwən à pùé wa. ⁴⁵ N pın cígá kv tə, nə Yıu-Tıu nə pın, ba swın n con də, kv nii tə wá sú. Kv mù nə pın, n yı pupwən tíú».

Mari bıà Yı nə

⁴⁶ Mari dānı ma swın, v wú: «À bıvı *Yıu-Tıu nə. ⁴⁷ À pùé poli, Yı nə jon nə à cına tə wa yıri. ⁴⁸ Yı bıvı à də nyıən don yoo, ndə v tutınbıa nə. Cígá, sıún dānı nə, lıv ləzwəne dwıı mama wá swın də, à mù yı pupwən tíú. ⁴⁹ Yı tə, v nə wulə

tə mə yuu wa, fwa yìèn, tə nə zìen zəni, v pa nə. U yiri zìen, ku ba don ja. ⁵⁰ U wá dəri là tə nə zìlí wá yinəgə zənzən, mánjá də mánjá, ku nə ba zwèe. ⁵¹ U tun yìèn nəfaran, v ma biri v diàn tə. U diŋi ləzoni tə, ba nə jə fwiə, ba dəri ba jén duən yáá nə. ⁵² U zìn pèegá tə nə jə diàn, ba padaran yuu v di, v ga zìn ba tə, ba nə mun ba tiàn, v kə yu nə. ⁵³ U pɪn wiən zənzən, ba tə nə, ba nə ba jə ba dé. U pɪn, juə tián pií ba vií də jukɔɾikɛ. ⁵⁴ U twi, sə v san *Yizərayelə là nə, ba nə yu v tutɔnbɪa. U líí mánjá mama, sə v dəri ba yinəgə zənzən. ⁵⁵ U kàn nii nə nɪbara-ba con də, ku wá yà nətɔ mánjá mama. U kàn ku mù nii təntə, v pa *Abərahəmə də v dwíí nə».

⁵⁶ Mari fwa ndə cànì batwa nə Elizabetə con. Ku kwa nə, v ma pií, v va v sàń.

Zwan-Batisə lɔrv tə yoo
(Likè 1.13-17; 2.25-32; 3.4-9)

⁵⁷ Elizabetə lɔrv mánjá nə yí, v twi v bà, v lɔri bibɛɛ. ⁵⁸ Elizabetə yira là də v dwíí tián nì də, *Yuu-Tiu dəri v yinəgə zənzən. Ba də pùé dāń ma poli də wá, ku yoo tə yiri.

⁵⁹ Ba *goŋi bišíná tə, v diən nana diən nə. Ku mánjá tə wa, ba yà pià, sə ba pa wá v nyina Zakari yiri. ⁶⁰ U nuu dāń ma swìn, v wú: «Ōn ɔn! À wà sɛe. U yiri wá yà Zwan». ⁶¹ Ba ma swìn v con, ba wú: «Lìù mama təlɛ n dwíí tə wa, v nə jə ku mù yiri təntə». ⁶² Ba dāń ma bwe v nyina də jìàn, sə ba jén, bɛɛɛɛ yiri nə v wá pa v biú tə nə. ⁶³ Zakari ma lòrì ba, sə ba pa wá púpúnú daborubiə, v dāń ma púpúní ku yuu wa, v wú: «D yiri nə yu Zwan». Ku gwárí ba mama míámíán. ⁶⁴ Ku mánjá tə wa, Zakari nii kúú pórí, ku wáá yìèn kúú swìn. U sùrí v nii v kə yu nə, v ma bwi Yui nə.

⁶⁵ Ku diğà là tə mama yuu, ba nə bwələ lá. Zwide nagwanaa pɛɛn yuu là tə mama yà swìn tə mù yìèn təntə yoo. ⁶⁶ Ba tə mə, ba nə nəń tə yìèn təntə yà dwi tə yoo, ba ga bwe ba tiàn, ba wú: «Ku

bisumaa təntə dāń wá yà nətə?» Yui diàn tə cígá yà wulə də wá.

Zakari bə̀à Yui nə

⁶⁷ Yui-*Siŋu tə súé bisumaa tə nyina Zakari, ku pa v swìn Yui nii sùràn tə tə, v wú:

⁶⁸ «À wá bu *Yizərayelə là *Yuu-Tiu Yui tə nə. Yui ywàń ba yuu, v ga yè ba v jon. ⁶⁹ U tun liù, sə v li nəba nə yoo wa míámíán. Ku mù liù tə, v nə wá li nəba nə yoo tə wa, yu v nan v tütònù piú *Davidə dwíí tə wa, ⁷⁰ ndə v nə twá v nii *sùsùnà tə nə, v ma swìn, ku mánjá nə ba yigə. ⁷¹ U yà kàn nii də, v wá li nəba nə duŋa də là tə, ba nə culi nəba, juən wa. ⁷² Yui líí v *nimaru tə yoo. U dəri nə nɪbara tə yinəgə zənzən. ⁷³ Yui fwa ku nətɔ, v yà nə dùè də nə nɪbɛɛ *Abərahəmə də, ⁷⁴⁻⁷⁵ v wá jon nəba nə duŋa tə diàn juən yiri. Ku nətɔ nə wá wàńí nə bu v nə də zìlé. Ku nətɔ tə, sə nə ma wàńí nə yà là tə, nə nə yu Yui nə ti, nə ga tə yu cígá tián Yui yáá con, diən mama, nə mu tə wa. ⁷⁶ N mù con nə, à biú, n wá va Yuu-Tiu yáá con nə, sə n ma kwɛn v cwəŋə. Ku mù nə pɪn, ba wá bon mú Yui tə, v nə wulə tə mə yuu wa, nii *sùsùnù. ⁷⁷ Yá n mù, à biú, n wá biri Yui là tə də, Yui wá jon ba ba cuna wa v ga kwɛn tə, v li v mù də ba pwərə wa. ⁷⁸ Nə Yui tə swə nəba zənzən, v ga dəri nə yinəgə zənzən. U wá pa poni nan yu, ku piɾiɾi nə yuu con ndə yicav nə pɛn. ⁷⁹ Poni tə wá san ba tə nə wulə yikunu wa, də ba tə nə wulə tiən fən wa. Ku mù poni tə nə wá kə nəba cwəŋə tə wa, ku nə jə bɪcən sié».

⁸⁰ Bisumaa tə bori, yá v pubuŋa də ga daŋa ku sùrí lá. U yu kasɔɔ lanworu wa, ku ja va diən tə, v nə biri v tiàn Yizərayelə là tə yáá con.

2

Mari lɔri v biú Zwezi
(Matíə 1.18-25)

¹ Ku máǵá tǽntǽ wa, pafarv Ogisǽtǽ pǽn nii, sǽ ba gǽlà v luv lǽzoni tǽ mama. ² Ku mù tǽntǽn lagala tǽ fwa, dǽ Kirinisǽ nǽ ya Siri nagwanaa tǽ yǎá tíú, pìú nǽfarv tǽ nǽ lǽ v tún. ³ Lià tǽ mama vǽli, ba púpúní ba tiàn ba dǽkuu bwǎlí nǽ.

⁴⁻⁵ Zwǽzǽfǽ dǽ nan *Nazaretǽ nǽ, ku nǽ wulǽ Galile nagwanaa wa, v va Zwǽzǽzǽ nagwanaa tǽ wa, pìú *Davidǽ tiv, ba nǽ bonǽ <Betǽlǽhemǽ>, v dǽ v bwǎlú Mari. Ba vǽli lá, Zwǽzǽfǽ nǽ yi Davidǽ nǽv tǽ yiri. Mari tǽ, v nǽ pià, sǽ v swe Zwǽzǽfǽ nǽ, tǽ pùǽ yí. V dǽ Zwǽzǽfǽ vǽli lá, sǽ ba púpúní ba tiàn. ⁶ Máǵá tǽ wa, ba nǽ wulǽ Betǽlǽhemǽ nǽ, v biú tǽ lǽrv yí. ⁷ Mari lǽrv bibǽǽ, v kacari biú. Vǽrǽ dii tǽ mama yǽ súǽ. Ku mù nǽ pǽn, Mari baa v biú dǽ ganan, v ga ti wá v tún vǎná kurǽbori wa.

Malika nan lià nǽ cì vǎná nǽ

⁸ Ku mù nagwanaa tǽntǽ tǽtǽ wa, payira yǽ cì ba vǎná nǽ titun nǽ, gau wa. ⁹ *Yuu-Tiu *malika twi, ka nan ba nǽ. Yǽ Yu poni tǽ piri ba ku kikari, fǽn ga zu ba zǽnzǽn. ¹⁰ Yǽ malika tǽ swìn ba con, ka wú: «Á dǎnǽ kǽ pa fǽn ja aba. Á ja svywǎǵú à bà, sǽ à pa aba, ku nǽ wá poli *Yizǽrayǽlǽ lià mǽ pwii zǽnzǽn: ¹¹ Titun ku tǽ nǽ, ba lǽrv liú tǽ, v nǽ wá jon aba á cuna wa, pìú *Davidǽ tiv wa. V mù nǽ yi *Kǽrisǽ, v nǽ yi Yuu-Tiu. ¹² Á nǽǵǽ nǽtv tǽ, á nǽ wá twá, á ma lwarǽ wá: Á wá na bisìná, ba nǽ baa wá dǽ ganan, ba tún wá vǎná kurǽbori wa».

¹³ Naa nǽdv, malike kapuv nan Yu sǎn, tǽ bà tǽ sùrí ka tǽ nǽ, tǽ bwǽ Yu nǽ, tǽ wú:

¹⁴ «Dun wulǽ Yu con, v nǽ wulǽ v *sǎn nǽ, v bican siǽ tǽ wá yǽ tia yuu wa lǽzoni tǽ, v mù Yu nǽ swǽ, pwǽrǽ wa».

Lià tǽ nǽ cì vǎná tǽ nǽ vǽli Betǽlǽhemǽ

¹⁵ Máǵá tǽ wa, *malike tǽ nǽ pii tǽ di Yu *sǎn nǽ, payira tǽ swìn duǽn con, ba wú: «Nǽ dǎn vǽlǽ nǽ yí Betǽlǽhemǽ nǽ. Ku mǽ, sǽ nǽ na ku tǽ nǽ tun lá nǽ, ku tǽ *Yuu-Tiu nǽ pǽn nǽ yǽni tǽ». ¹⁶ Ba twi lala ba yí lá, ba na Mari dǽ Zwǽzǽfǽ dǽ bisìná tǽ. Bisìná tǽ tǽǵǽ vǎná kurǽbori tǽ wa. ¹⁷ Ba nǽ nǽ bisìná tǽ, ba tún ku tǽ mama, malika tǽ nǽ swìn ba con, ku bisìná tǽ

yuu wa. ¹⁸ Ku gwǎrí ba tǽ mama, ba nǽ nǽ ku tǽ, payira tǽ nǽ swìn ba con. ¹⁹ V mù Mari dǽ jin tǽ yìǽn tǽntǽ mama v waa con, v ga buǵa tǽ nǽ dǽ v waa mama. ²⁰ Ku kwa nǽ, payira tǽ pii ba virí dǽ ba bwǽ Yu nǽ, ba ga pǽn wá dun tǽ tǽ mama yiri, ba nǽ nǽ ba ga na. Ba bwǽ v nǽ, yìǽn tǽ mama nǽ fwa nǽtv, ndǽ malika tǽ nǽ swìn ba con, tǽ yiri.

Ba pǽn bisìná tǽ yiri Zwezi

²¹ Bisìná tǽ lǽrv dian nana diun nǽ, ba *ǵonǽ wá, ba ga kǽ v yiri Zwezi. Mǽ ku yiri tǽntǽ *malika tǽ biri dǽ, v nuu tǽ wá v pùǽ jin.

Ba ja Zwezi, ba va Zwifǽ-ba Yu diǽ wa

²² Ku kwa nǽ, máǵá yí, sǽ Mari dǽ twá ku tǽ nǽ, Yu *nii tǽ, v nǽ pǽn *Moyizǽ nǽ, nǽ biri, sǽ ku fwa kan nǽ lǽrv kwa nǽ. Zwǽzǽfǽ dǽ Mari dǎn ma ti bisìmaa tǽ, ba ja va *Zwerizalemǽ nǽ, sǽ ba pa wá *Yuu-Tiu Yu nǽ. ²³ Ku yi ndǽ ku nǽ púpúní Yuu-Tiu nii tǽ wa nǽtv, ku wú: «Liú mama cárí bisimabara yi, ba wá tún vǎn nǽ, sǽ v ya Yu cǽcǽ nǽ tv». ²⁴ Ba dǽ fwa ku *jonǽ tǽ, ndǽ Yuu-Tiu nii tǽ nǽ pià nǽtv. Ku yi ku fwa dǽ gunponi bǽlǽ, nǽ à yǽǽ nasara gunpobii bǽlǽ.

Simeyon bàdǽ Yu nǽ

(1 Piyǽrǽ 1.11)

²⁵ Bǽǽ don yǽ wulǽ *Zwerizalemǽ wa, ba ma bonǽ Simeyon. Ku bǽǽ tǽntǽ yǽ yi cǽǵá tíú Yu yǎá con, v twá Yu cwǽǵǽ tǽ zǽni, v yǽ ga dǎnǽ liú tǽ, v nǽ wá zùrí *Yizǽrayǽlǽ lià tǽ bicanǽ. Yu-*Siǵu tǽ yǽ wulǽ dǽ Simeyon. ²⁶ Ku yǽ pǽn, v yǽni dǽ, v bá tv, dǽ v nǽ wá *Kǽrisǽ nǽ dǽ v yǽ. Kǽrisǽ tǽ, *Yuu-Tiu nǽ kùrú, sǽ v tun.

²⁷ Yu-Siǵu tǽ nǽ pǽn, Simeyon lwarǽ dǽ, v mǽ, sǽ v va *Zwifǽ-ba Yu *diǽ tǽ wa. Máǵá tǽ, Zwezi nuu dǽ v nyina tǽ nǽ ja ba bisìmaa tǽ, ba ja bà, sǽ ba ma fwa ku tǽ, Yu *nii tǽ, v nǽ pǽn *Moyizǽ nǽ, nǽ pià. ²⁸ Simeyon ti wá, v kǽ v nyuni nǽ, v ga pa dun Yu nǽ, v wú:

²⁹⁻³⁰ «Síún nǽ, ku tǽ Yu nǽ swìn dǽ, ku wá tun tǽ jǵǽ: Yuu-Tiu, à nǽ liú tǽ, nǽ tun, sǽ v jon lià ba cuna wa, dǽ à tǽtǽ yǽ. Ku mù yiri nǽ, nǽ dǎn wá nǽ tǽtǽnǽ tǽ nǽ yǽ, sǽ v tv dǽ bican sií.

³¹ N tanı liù tɛntə lɔv ləzoni mɛ yía yuu. ³² Ku liù tɛntə yı ndə poni nə, ku nə wá pa lɔv dwíó tə mama yəni mú. Ku ga wá pa dun Yıɛərayelə lià tə nə, ba nə yı n mù lià».

³³ Simeyon yièn tə, v nə swìn Zwezi yuu wa, yà gwárí Zwezi nuu də v nyına zənzən. ³⁴ Simeyon lòrì Yıı, sə v fwa zəni Zwezi də v nuu də v nyına yuu wa. U swìn Zwezi nuu Mari con, v wú: «Yıı kúrú bisımaa ka tə, sə v twá v nə, v ma bürì Yıɛərayelə lɔv lià zənzən bürà, v ga sèe ba duən də zənzən. U wá yà liù tə, v nə wá bıri də, Yıı tɔŋa v pın ləzoni nə, yá ba ga vı wá. Bisımaa tə wá pa pubɔŋı, tə nə wulə waa, nan poni nə. ³⁵ Yá n mù, biù tə nuu, n wá na càn. Tə càn tə wá cùgò n bıcan míámíán, ndə lagurı sùú nə pórı won nə. U wá pa lià zənzən swìn ku tə, ku cígá nə wulə ba waa».

Anə, Yıı nii sɔsvɔnkana, bɔ̀à Yıı nə

³⁶ Yıı nii *sɔsvɔnkana don, v yırı nə yı Anə, də yı *Zwifə-ba Yıı *diè wa. U yı Fanɔwelə bɔ̀á, Azerə dwíı dəkúu tə wa. U bına yà dáá. U swe v kacıın mánǵá wa, yá bına barpe nii nə, v barı tə tıga v yá wá. ³⁷ U yà kúò ba barı jə. U bına dǵn yà dáá, v yà jə bına sapwınıa də banıa. U yàá va v wulə Yıı diè tə wa, tıtın də yıcau, v ma tɔŋa Yıı tɔtɔŋı tə. U vve v nii, v ga jùnı Yıı.

³⁸ Anə də nə twı, v zv Zwifə-ba Yıı diè tə wa, də Zwezi də v nuu də v nyına wulə lá, v də wulə v pın dun Yıı nə. U dǵn swìn bisımaa tə yoo lià tə mama con, ba yà nə dǵnı, sə Yıı yə *Yıɛərayelə lià v jon.

Zwɔzɛfə-ba pıı ba va Nazaretə

³⁹ Mánǵá tə wa, Zwezi nuu də v nyına tə nə tun ku tə mama, *Yuu-Tıu Yıı *nii tə nə pià tə, ba dǵn piı, ba ja wá, ba va ba tıv *Nazaretə, ku nə wulə Galile nagwanaa tə wa. ⁴⁰ Bisımaa tə bori, v wɔbɔŋa ga súrı. U yà jə wɔbɔŋa zənzən, yá Yıı ga fwa v pubwanv tə v yıra.

Zwezi wulə Zwifə-ba Yıı diè tə wa

⁴¹ Bııı mama Zwezi nuu də v nyına yàá va, ba dé *Pakə cànà tə *Zwerizalemə wa. ⁴² Mánǵá tə wa, Zwezi nə jə bına fugə bələ, v nyına-ba jın wá, ba ja kə lá, ba va cànà

təntə, ku nə yı ba yofwamıın. ⁴³ Cànà tə nə zwèe, ba piı ba viı, yá ba biú Zwezi mù mɛ Zwerizalemə nə, v nyına-ba yá ga wà ku lwarı. ⁴⁴ Ba yà bɔŋa də, Zwezi wulə v twaduən tə con, cwəŋə tə yuu. Ba vəli dıın pırı, ba dǵn ga zıgı lá, ba pià wá ba nubıa də ba dabara con. ⁴⁵ Yá ba dǵn ba wá na. Ba dǵn ma ga ba piı ba va Zwerizalemə, sə ba pià wá lá.

⁴⁶ Dıın batwa nii nə, ba nı Zwezi *Zwifə-ba Yıı *diè wa, də v jèó Zwifə-ba Yıı nii *yənu tıán tə tətəŋı wa. U wulə v cɔga ba, yá v ga bwe ba yièn. ⁴⁷ U yənu tə də yièn tə ka le gwárí ba tə mama, ba yá nə cɔga wá.

⁴⁸ Mánǵá tə wa, v nuu də v nyına tə nə nı wá, ku yà gwárí ba zəni. U nuu ma swìn v con, v wú: «À biú, bèèèe nə pın, n ma fwa nəba nətən? Nèń, n yoo yà jın à də n nyına zəni, nə ma twá lá, nə pià mú». ⁴⁹ U ma le, v wú: «Bèèèe nə pın, á pià nə? Á mɛ, sə á lwarı də, à mɛ, sə à ywǵn à nyına yièn yuu nə». ⁵⁰ Yá ba wà ku tə dèń nı, v nə pià, sə v swìn ba con nə.

⁵¹ Zwezi dǵn ma piı, v twá ba nə, v va *Nazaretə. U sèe v nyına-ba tə nii. U nuu jın tə yièn təntə mama v waa nə, v ga líı tə yoo. ⁵² Zwezi bori v kəni lá, v wɔbɔŋa də ga súrı, v dǵn ga pın pupoli Yıı də ləzoni nə.

3

Zwan-Batisə kàrà tə yoo

(Matıə 3.1-12; Marəkə 1.1-8; Zwan 1.6-8, 19)

¹⁻² Yıı kori tə twı Zakari biú Zwan con nə, kasɔɔ lanworu tə wa, pafarv Tiberə pàrì tə bına fugə də bonu mánǵá wa. Ku mánǵá təntə wa, də Ponsə *Pilətə nə tı Zwide nagwanaa, piú *Erodə də ma tı Galile nagwanaa. Yá Erodə zɔnu, piú Filipə də yá tı Yıtire nagwanaa də Təraconitə nagwanaa, piú Lisaniyasə də yá tı Abilenə nagwanaa. Anə də Kayifə də yá yı *Zwifə-ba Yıı *jɔŋwana yun tıán nəkwına. ³ Zwan dǵn zàn v jıjiri Zwurəden mɔnaa tə yıra nagwanaa tə mama wa. U dǵn ma kàrì Yıı yoo v bıri lià nə, v wú: «Á vəvərə á kwa á ma sá á

cuna. Á p̄ian ba læ aba níá wa, ku twá dè Yü yiri. Yá Yü dān wá kwèn á cuna tē, u li á mù dè u mù pwèrə wa.

4 Mə nət̄u nə, Yü nii *s̄òs̄òn̄ò *Ezayi p̄úp̄óní u sagi tē wa, u wú:

<Ku yi bæe don nə bubwi kas̄o lanworu wa, u wú: «Á kwíán *Yuu-Tiu cwəŋə tē, sə á cē u cwəmin̄i tē, sə tē ya mənə mənə. 5 Buu gwálú mama wá s̄ún, p̄een dè dəd̄wələn mama wá cú, tē mē dē tia, cwəŋə gogwələn tē mama wá kwíán, cokukw̄inan tē mama wá p̄àrì, tē mē duən. 6 Yá lià mama wá na nət̄u, Yü nə wá jon ba ba cuna wa»».

7 Lià kap̄up̄u yà nə twi Zwan con, sə u læ ba níá wa, ku twá dè Yü yiri. U dān yá sw̄in ba con, u wú: «Á mù dək̄waa dwíi-ba! Wàà nə b̄iri aba dè, á wàá á d̄eri á jén Yü lija tē yáá, tē nə biàn? 8 Ku nə yi nət̄u, sə á twá á tut̄unan nə, á ma b̄iri dè, á v̄əv̄eri á kwa á ma sá á cuna. Á jə cígá, sə á sw̄in dè, *Ab̄er̄ahamə yi á n̄ib̄ee, yá ku c̄ici tē wá yí. À mù nə sw̄in ku á con dè, Yü wàá kapana tē tē u lwànì u p̄in, tē jì Ab̄er̄ahamə n̄ián. 9 Nə wàá ku nət̄u tē nə tì, nə ma maŋa ndə d̄erì nə manwari ku wulə t̄ián dək̄urən nə. T̄iú tē mama, ku b̄ia nə ba ywán, ba wá gon̄i ku, ba kə mən nə».

10 Lià tē dān ma bwe wá, ba wú: «B̄èèèe nə, nə dān mē, sə nə fwa?» 11 U ma le ba, u wú: «Liù tē, u nə jə ganzubii b̄elə, u mē, sə u pa nəd̄u u tē nə, u nə ba jə. Yá u tē dè, u nə jə wodiu u dé, u dè mē, sə u fwa nət̄u».

12 Lanpol̄ina dè twi, sə u læ ba dè níá tē wa, ku twá dè Yü yiri tē, ba ga bwe Zwan, ba wú: «K̄arnyuna, nə mē, sə nə fwa nət̄ə?» 13 U ma le ba, u wú: «Á dānà ká pa ba ŋw̄ín, ba doni ku nii tē, ba nə ŋw̄ín!»

14 Pamana dè bwe wá, ba wú: «Nə mù dān yi b̄èèèe nə, nə mē, sə nə fwa?» U ma le ba, u wú: «Á dānà ká kálú liù, nə à yèé á k̄una á kə u nii nə, á ma jon ku tíú s̄ebiu

dè diàn. Á dān p̄ian á ŋw̄írán tē c̄ici nə mē aba».

15 Lal̄u tē yà dānì dè yala, yá ba liù dè mama yà buja, u ga bwe u t̄ián, dè ku nə tà Zwan nə ya *K̄er̄isə. 16 Zwan dān ma sw̄in ba mē con, u wú: «À mù li aba dè níá, ku twá dè Yü yiri, yá liù don u diàn nə dáá, tē doni nə, wá bà. À jun mùrì, sə à k̄ùr̄ò u n̄ee natura*. U wá læ aba Yü-*S̄in̄u tē wa dè mən. 17 U jə u woc̄eri f̄iyau u j̄ián wa, u kwèn u c̄er̄i u wob̄ia tē, u pw̄èe tē dè wopulə tē, u li duən wa. U p̄èe wob̄ia tē, u kə u pulu wa, u ga sur̄i wasanan tē mən wa, tē nə ba d̄əŋ̄è».

18 Yá ku tē ya, Zwan twá kw̄iè zenzən nə, u ma sw̄in Yü s̄ȳw̄án̄ú tē lal̄u tē con nə. 19 Ku máŋá t̄əntə wa, Zwan v̄eli u caga piú *Erodə nii nə, u nə jon u z̄onu kan Erod̄iadə, u ma fwa u kan, tē yiri, ku s̄ur̄i u nə fwa yokukw̄inan duən, dè tē nə dáá, yiri. 20 Erodə dān tē s̄ur̄i yolwan tē don lá, u pa, ba ja Zwan, ba kə b̄án diè wa.

*Zwan-Batisə ləgə Zwezi níá wa
(Mat̄iə 3.13-17; Marəkə 1.9-11)*

21 Lal̄u tē mama níá tē liu kwa nə, Zwan ləgə Zwezi dè níá tē wa. Ku kwa nə, u nə wulə u j̄òn̄i Yü, lanworu tē s̄ur̄i. 22 Yá Yü-*S̄in̄u tē cúé u yuu wa, ndə won nə, ku nə ja yira, ndə gunpw̄ənə nə. Yá kori dān ga nan Yü *s̄àn nə, ku wú: «N yi à bisw̄ənə tē, u nə poli à p̄ué.»

*Zwezi n̄ibara d̄əkuu
(Mat̄iə 1.1-17)*

23 Zwezi d̄iga u tut̄uŋi tē d̄èñ, dè u jə ndə b̄ina fitwa nə. U yá ya ndə ba nə buja tē, Zw̄uzefə biú.

Zw̄uzefə tē, u nə yi Eli biú,

24 u nə yi Matatə biú,

u nə yi Levi biú,

u nə yi Meləki biú,

u nə yi Yanayi biú,

u nə yi Zw̄uzefə biú,

25 u nə yi Matat̄asə biú,

u nə yi Amosə biú,

u nə yi Nahumə biú,

u nə yi Esəli biú,

u nə yi Nagayi biú,

* 3:16 3.16 Zwifə-ba con, ba yàá pa, yon̄u, nə à yèé liù tē, ba nə ba wá dun p̄in, s̄in liù n̄ee, sə ku b̄iri dè, ba s̄ee wá ndə ba vee nə ba diè wa, nə à yèé, sə ku b̄iri dè, u yi dun tíú.

26 ʋ nə yɪ Maatə biú,
 ʋ nə yɪ Matatiasə biú,
 ʋ nə yɪ Səmeyin biú,
 ʋ nə yɪ Yoze biú,
 ʋ nə yɪ Yoda biú,
 27 ʋ nə yɪ Yʋanan biú,
 ʋ nə yɪ Reza biú,
 ʋ nə yɪ Zorobabelə biú,
 ʋ nə yɪ Swɪalətɪelə biú,
 ʋ nə yɪ Neri biú,
 28 ʋ nə yɪ Mələki biú,
 ʋ nə yɪ Adi biú,
 ʋ nə yɪ Kʋzamə biú,
 ʋ nə yɪ Eləmadamə biú,
 ʋ nə yɪ Erə biú,
 29 ʋ nə yɪ Zwezi biú,
 ʋ nə yɪ Eliezərə biú,
 ʋ nə yɪ Yorimə biú,
 ʋ nə yɪ Matatə biú,
 ʋ nə yɪ Levi biú,
 30 ʋ nə yɪ Simeyon biú,
 ʋ nə yɪ Zwida biú,
 ʋ nə yɪ Zwɔzefə biú,
 ʋ nə yɪ Yonamə biú,
 ʋ nə yɪ Elakimə biú,
 31 ʋ nə yɪ Meleya biú,
 ʋ nə yɪ Mena biú,
 ʋ nə yɪ Matata biú,
 ʋ nə yɪ Natan biú,
 ʋ nə yɪ *Davidə biú,
 32 ʋ nə yɪ Yɪzayi biú,
 ʋ nə yɪ Obədə biú,
 ʋ nə yɪ Bozə biú,
 ʋ nə yɪ Saləmon biú,
 ʋ nə yɪ Naasʋn biú,
 33 ʋ nə yɪ Amɪnadabə biú,
 ʋ nə yɪ Adəmin biú,
 ʋ nə yɪ Arəni biú,
 ʋ nə yɪ Esərʋmə biú,
 ʋ nə yɪ Pere biú,
 ʋ nə yɪ Zwida biú,
 34 ʋ nə yɪ *Zwakəbə biú,
 ʋ nə yɪ *Yɪzakə biú,
 ʋ nə yɪ *Abərahame biú,
 ʋ nə yɪ Tera biú,
 ʋ nə yɪ Nahərə biú,
 35 ʋ nə yɪ Sərugə biú,
 ʋ nə yɪ Rehu biú,
 ʋ nə yɪ Peləgə biú,
 ʋ nə yɪ Eberə biú,

ʋ nə yɪ Swila biú,
 36 ʋ nə yɪ Kayinamə biú,
 ʋ nə yɪ Arəfakəzadə biú,
 ʋ nə yɪ Səmə biú,
 ʋ nə yɪ Nowe biú,
 ʋ nə yɪ Leməkə biú,
 37 ʋ nə yɪ Matɪsalemə biú,
 ʋ nə yɪ Enokə biú,
 ʋ nə yɪ Yerədə biú,
 ʋ nə yɪ Malelɪelə biú,
 ʋ nə yɪ Kenamə biú,
 38 ʋ nə yɪ Enosə biú,
 ʋ nə yɪ Setə biú,
 ʋ nə yɪ Adamə biú,
 ʋ nə yɪ Yɪ biú.

4

Sɪtana dédən Zwezi (*Matɪə 4.1-11; Marəkə 1.12-13*)

1 Kʋ máná tə wa, Zwezi nə súé də Yɪ-*Sɪnju tə, ʋ nan Zwurəden mɔnaa tə con nə, də Yɪ-*Sɪnju tə, kʋ nə wulə də wá. Kʋ jɪn wá, kʋ va kasɔɔ lanworu wa.

2 *Sɪtana dédən, sə ʋ yigu wá, ʋ pa ʋ tʋn yokʋkwɪʋn lá dɪan sapwilə. Tə dɪan tɔntə mama nə, ʋ wà wodiu dí. Yá tə dən nə zwèe kwa nə, niən dən jɪn wá. 3 Sɪtana dən swɪn ʋ con, ʋ wú: «Də n nə ya Yɪ-Biu cígá mama, sə n pa nii kapan kʋ tə nə, sə kʋ jɪ wodiu». 4 Zwezi ma le wá, ʋ wú: «Kʋ púpúní Yɪ sagɪ tə wa, kʋ wú: <Kʋ tà wodiu cɪcɪ nə wáá mɪ kʋ pɪn liú nə!» »

5 Sɪtana ma ja wá, ʋ va ban ʋ súrɪ lá, ʋ pa ʋ ywán tɪa yuu pàrɪ tə mama, naa nədʋ, 6-7 ʋ ga swɪn ʋ con, ʋ wú: «Ba pɪn nə tə wiən tə mama, à ga wáá tə à pɪn liú tə nə, à nə pɪà. N nə sèe, sə n tʋ à yáá con, n pa dun nə, à wá pa mú dɪàn tə tə mama, də tə pàrɪ tə dun tə». 8 Zwezi ma le wá, ʋ wú: «Kʋ púpúní Yɪ sagɪ tə wa, kʋ wú: <Pa dun n *Yuu-Tiu Yɪ tə nə, sə n dən ká tʋn won don, də kʋ nə tà kʋ tà cɪcɪ, ʋ nə swə>».

9 Sɪtana ma kúvə ja wá ʋ va *Zwerizalemə, ʋ tɪn *Zwifə-ba Yɪ *dìè tə yuu wa, ʋ ga swɪn, ʋ wú: «Də n nə yɪ Yɪ-Biu cígá mama, sə n zɪgɪ yəbə, n fan n tʋ tɪa. 10 Kʋ púpúní Yɪ sagɪ tə wa, kʋ wú: <Yɪ wá pa nii ʋ *malɪkə nə n yɪrɪ, sə tə cɪ n

nə. ¹¹ Yá tə wá tì mú tə jìàn wa, sə n naa dàn ká mà kapan nə.» ¹² Zwezi ma le wá, v wú: «Kv púpóní Yü sagi tə wa, kv wú: «Dàn ká dédén Yüu-Tiu tə, v nə yi n Yü, sə n yigu, ka pa v tun yokukwɪɪn!» »

¹³ U nə dédén Zwezi yigu yiri mama, sə v yigu, kv pa v tun yokukwɪɪn v zwèe, Sítana kèeñ v vii v yá wá, də kv ma kúò vèli máǵá don, kv nə wá tv kv mɛ.

Zwezi wulə v tutovji tə wa Galile nagwanaa tə wa

(Matìə 4.12-17; Marəkə 1.14-15)

¹⁴ Zwezi pii v va Galile nagwanaa tə wa də Yü.*Sinju tə diàn tə. Ba dǎn ma zàn, ba swìn v yoo, kv nagwanaa təntə mama wa. ¹⁵ U yà kàrì *Zwifə-ba *jéré dii tə wa nə, yá lià tə mɛ yà wulə ba pɪn wá dun.

Ba viga Zwezi Nazaretə nə

(Matìə 13.53-58; Marəkə 6.1-6)

¹⁶ Zwezi vèli *Nazaretə. Mə kv bwálí tə nə nə, v bori. *Zwifə-ba *sié diin nə, v zva ba *jéré diè wa, ndə kv nə ya v yofwamɪɪn nə. U zàn yü nə, sə v kàrì Yü sagi tə. ¹⁷ Ba dǎn ma tì Yü nii *sùsùnù *Ezayi sagi tə, ba pa wá. U ja sagi tə v sùrí, v dǎn ga kàrì bwálí tə, kv nə púpóní, kv wú:

¹⁸ «*Yüu-Tiu Yü.*Sinju tə wulə à yuu wa.

Kv kúrú nə, sə à pa suywǎǵú tə zura nə. U tun nə, sə à swìn bàn diè lià tə con də, Yü wá jon ba, sə à ga swìn lilirən con, də ba wá na lá, sə à swìn lià tə, ba nə wulə càn wa, də Yü wá jon ba, ¹⁹ sə à swìn máǵá tə, Yüu-Tiu nə kúrí, sə v ma fwa pubwanv ba yira».

²⁰ Kv kwa nə, Zwezi púé sagi tə, v tì v pa jéré diè tütùnù tə nə, v ga jèé. Lià tə mama, ba nə wulə jéré diè tə wa, zìn ba yíá, ba kə v yuu. ²¹ U dǎn ma swìn ba con, v wú: «Kv tə ba tə, Yü nə swìn kv bwálí təntə wa, à nə kàrì də á nə nì tə, nii dǎn súé zèn kv tə, máǵá kv tə tətə wa, á nə nì kv».

²² Ba mama dǎn ga bwɪ Zwezi nə, v pubwanv sùràn tə yiri, v nə swìn, tə yá ga gwárí ba. Ba swìn, ba wú: «Kv tà v mù nə yi Zwɔzefə biú tə naaa?». ²³ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «À yèé də, á wá swìn zwansɪsari ka tə à con nə: «Dɪmɔtɔrɔ,

zwèe n tətə yayɪɠv tə!» Á tə kúò wá swìn à con, á wú: «Nə nì kv tə, n nə fwa Kaperənayimə tiv tə wa. Fwa tə mù yìèn təntə də yəbə n tiv tə wa.»

²⁴ U ma kúò swìn v sùrí lá, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn kv á con: Yü nii sùsùnù təlè, ba nə sèe wá v təntian tiv wa. ²⁵ À mù nə swìn kv á con, kv yi cígá: Yü nii sùsùnù Eli máǵá tə wa, dwà wà nì, bina batwa də cànì bardv. Kv dǎn yá dɪga nièn nəfarv *Yüzərayelə luv nii tə wa. Kv máǵá tə wa, kadənə yá dáá zənzən lá nə. ²⁶ Yá Yü wá Eli tun ba ladva con, də kv nə tà kadənu tə con, v nə wulə Sarepəta tiv wa, kv nə wulə Sidon nagwanaa tə wa. ²⁷ Yü nii sùsùnù Elize máǵá tə wa, dayaran də zənzən yá wulə Yüzərayelə luv nii tə wa. Yá ba wa ladva dayan wá zwèe, də v jì ləzwənzəɲu, də kv nə tà Naman cɪɪ, v nə nan Siri nagwanaa wa».

²⁸ Lià tə mɛ Zwifə-ba jéré diè tə wa nə nì tə yìèn təntə tì lɪɲa zənzən. ²⁹ Ba zàn ba van Zwezi, ba ja nan tiv tə wa, kv yà nə lwè paan don yuu wa, sə ba lɪ wá paan tə yuu, ba dɪlɪ tɪa. ³⁰ U dǎn ma twá ba tətəɲi wa, v nan v vii.

Bɛɛ don zini nə wɔwalɪ wá

(Matìə 4.13-16; Marəkə 1.21-28)

³¹ Zwezi vèli Kaperənayimə tiv Galile nagwanaa wa. Yá v dǎn ma wulə ba v kàrì *Zwifə-ba *sié diin nə. ³² U yá swìn də diàn, kv mù nə pɪn, kv gwárí lià tə zənzən də v kàrà təntə yiri.

³³ Zwifə-ba *jéré diè tə wa, bɛɛ don yá wulə lá, *zini yá nə wɔwalɪ wá. U mà nii zənzən, v wú: ³⁴ «Aa! Bèèèe nə n pìà fwa nə yira, *Nazaretə Zwezi? Nə yèé də, kv ya n twi, sə n cùgù nəba. À yèé zəni liù tə, n nə yi. N yi liù, v nə lɪ v tún Yü cɪɪ yɪɪ».

³⁵ Zwezi dǎn caga zini nii nə, v wú: «Pú n nii, n ga nan n yá bɛɛ tə!» Zini tə dɪlɪ wá tɪa, lià tə mɛ yáá nə, kv ga nan, kv yá wá, kv wá wá lwanɪ fwa. ³⁶ Kv dɪgá ba mama yuu zənzən, yá ba dǎn ga swìn duən con, ba wú: «Bèèèe sugv nə yi kv mù təntə? Kv mù bɛɛ təntə yáá baa də diàn, v ga pɪn zinə zilí v nii wa, tə ga naɲa də».

³⁷ Yá ba dǎn swìn Zwezi yoo, bwálí mama kv nagwanaa təntə wa.

*Zwezi zwèe lià zənzən yayıran
(Matıə 8.14-17; Marəkə 1.29-34)*

³⁸ Zwezi nan *Zwifə-ba *jéré diè tə wa, v va Simon sàñ. Waran yà ja Simon tınkan zənzən. Ba dāñ ma lèrì wá, sə v pa wá yazurə. ³⁹ U ma kwá v yuu con. Yá v ga baa v pa nii, sə waran tə zwèe. Waran tə zwèe tə yá wá, yá v zàn lala, v wulə v tant, sə v ma li Zwezi vəri.

⁴⁰ Yu nə zva kwa nə, ba jın ba tə mama, yayıran yirə yirə nə ja, ba ja bà Zwezi con. U tın jàn ba liù mama yuu wa, v zwèe ba yayıran. ⁴¹ Zinə də nan tə yá yayıra zənzən, də tə bubwi, tə wú: «N yı Yu-Biu». Yá Zwezi dāñ baa tə nii nə də sùràn, tə nə dà. U pià, sə v cì tə nə, sə tə dān ká swın, tə mù nə yèè də, v yı *Kərisə tə yırı.

*Zwezi kàrì Zwide nagwanaa wa
(Marəkə 1.35-39)*

⁴² Tıa nə twi ka pırv, Zwezi nan tıv tə wa, v va kwa con bwálí tə, liù nə təl. Lalıv dāñ twá lá, ba pià wá. Mánjá tə, ba nə twi, ba na wá, ba yá kúv vèli, sə ba cì v nə, v dān ká kèen v yá ba. ⁴³ Yá Zwezi swın ba con, v wú: «À mɛ, sə à kàrì də à swın suywánú tə tıan tə duən də wa, à bıri də, Yu wá dé pàrì ba yuu wa. Mə ku yırı nə, Yu tın nə». ⁴⁴ U dāñ ma twá lá v kàrì Zwide* nagwanaa tə wa *Zwifə-ba *jéré dii tə wa.

5

*Zwezi bon lià, sə ba ya v karbiə
(Matıə 4.18-22; Marəkə 1.16-20; Zwan 21.1-11)*

¹ Dıın don nə, Zwezi yà zıga Zwenezaretə mınnaa tə nii nə, lalıv tə ga kıkari wá. Ba yugə duən, sə ba ma cıgv Yu suywánú tə. ² U nı nıá yuu bwərə bələ bəberu tə nii nə. Fəlijana tə yà nan ba nıá yuu bwərə tə wa, ba cú, sə ba sın ba fələ gəgələn. ³ Zwezi dıgà nıá yuu bori tə don wa, ku tə nə yı Simon* nyiən, v ga lèrì wá, sə ba fàrú ba nan bəberu tə yıra, ba va yáá mancın nıá tə wa. Mánjá

* **4:44** 4.44 Pópóná duən də bıri də, ku yı Galileə nagwanaa. * **5:3** 5.3 Simon yı Zwezi karbiu Piyerə yırı don. † **5:12** 5.12 *Zwifə-ba con, dayan nə jə liù, v yı ba yáá li wá ba dwıı wa. U dayan tə nə zwèe də ku tə jə *jonji, v nə mée, sə v fwa, sə v ma piı, v zv v dwıı tə wa.

tə wa, v nə jəñ nıá yuu bori tə wa v zwèe, v wulə v kàrì lià tə.

⁴ U nə kàrì v zwèe, v swın Simon con, v wú: «Ván nıá yuu bori tə, n ja va nalıjə bwálí nə. Ku kwa nə, sə á dılı á fələ gəgələn tə, sə á ma gwàn». ⁵ Simon ma le wá, v wú: «Karnyına, nə tın tıtın tə mama, nə ga wà won nı. Yá à wá twá n nii tə nə, à dılı fələ gəgələn tə».

⁶ Ba dāñ ma dılı tə, yá ba jın fələ zənzən. Ku pa ba gəgələn tə wulə tə kàrì. ⁷ Ba dāñ ma gwen ba twaduən tə, ba nə wulə nıá yuu bori tə don wa, sə ba bà ba san ba. Ba nə twi, ba kòrì fələ, ba sú ba nıá yuu bwərə tə mɛ bələ. Tə ga tə pià, sə tə mırı nıá tə wa.

⁸⁻⁹ Mánjá tə wa, Simon Piyerə nə nı də, fələ tə nə dáá zənzən nətı, ba nə jın, ku dıgà v yuu zənzən, də ba tə mɛ, ba nə yın də wá. U dāñ tıa v nadwana nii nə Zwezi yáá con, v ga swın, v wú: «Nán kwa, n ga yá nə, *Yuu-Tiu, à nə ya cına liù yırı».

¹⁰ Ku yın nətı də Simon tıtvınduən tə, ba nə yı Zebede bıa, ba nə bıjə Zwakə də Zwan. Yá Zwezi dāñ swın Simon con, v wú: «Dān ká pa fən ja mú. Ku nə zıgı síún nə, n wá pià lià, sə ba twá à mù Zwezi nə».

¹¹ Ba dāñ ma li ba nıá yuu bwərə tə, ba tın bəberu yuu nə. Ku kwa nə, ba yá tə mɛ lá, ba ga twá Zwezi nə.

Zwezi zwèe bæə don dayan

(Matıə 8.2-4; Marəkə 1.40-45; Likè 17.12-19)

¹² Dıın don nə, Zwezi yà nə wulə tıv don nə. Də nən, bæə don, v nə goji dayan, v zwèe míámíán twi v bà, v tıv Zwezi yáá con, v ga lèrì wá, v wú: «*Yuu-Tiu, də n nə swə, n wáá n pın à dayan† tə zwèe, sə à jı ləzwənzənu». ¹³ Zwezi ma te v jıın v nə, v dwen v yıra, v ga wú: «À swə, sə n dayan tə zwèe». Lala də dayan tə zwèe, ka ga yá wá. ¹⁴ Zwezi ma pa nii ku tə wá, v wú: «Dān ká swın ku yoo tə liù mama con. Yá n dāñ vèli n bıri n tıàn n nə nyın nətı tə *Zwifə-ba Yu *jonwanıv tə nə. N ga fwa *jonji tə, ndə Yu *nii tə, v nə pın

*Moyizə nə biri Yıu sagı tə wa, sə ba fwa dayaran pa, də ba dayan tə nə zwèe. Ku mù nə biri wá də, n dayan tə cígá zwèe».

¹⁵ Də ku mə, Zwezi yırı tə ga tə súó tta mama. Lalú twi, ba kun v yuu nə, sə ba cugu wá, ba ga pa v zwèe ba yayıran.

¹⁶ Yá Zwezi dān yá li v tián, v ja va kasoo lanworu wa, v ma jùnì Yıu.

Zwezi zìn gwànú don

(Matie 9.1-8; Marəkə 2.1-12)

¹⁷ Dıun don nə, Zwezi yá wulə v kàrì. *Farızian-ba də Yıu nii *yənu tián tə yá jèó v bian nə. Ba yá nan Galile nagwanaa tian tə mama wa, də Zwide nagwanaa tian tə mama wa, də *Zwerizalemə tə wa, ba bà. *Yuu-Tiu dián tə yá wulə də Zwezi tə ga pın v zwèe yayıra yayıran.

¹⁸ Bara duən zın gwànú don titav wa, ba ja bà ba yí. Ba pià, sə ba ja wá, ba zu diè tə wa, ba tún Zwezi yáá con.

¹⁹ Yá ba yá yèrì bwálí tə, ba nə wá twá, sə ba ja wá ba zu, lià tə dání tə yırı. Ba dān ma twá dəyuu wa, ba te wá, ba ga di ba poru dəyuu tə, ba twá lá nə, ba cú gwànú tə lalú tə tətəñi wa Zwezi yáá con. ²⁰ Zwezi nə ni də, ba ken ba waa v nə, v dān swın yayıra tə con, v wú: «À dabəe, à kwen n cuna tə à li n mù də Yıu pwərə wa».

²¹ Yıu nii yənu tián tə də Farızian-ba tə wulə, ba buña ba waa con nə, ba wú: «Wàà nə yi ku bæe tə, v nə swın nətu v twın Yıu nə? Wàà nə wáá cuna v kwen v li v mù də Yıu pwərə wa? Ku yi Yıu ciu!»

²² Zwezi lwarı ba pubuñi tə, v ga swın ba con, v wú: «Bèèe nə pın, á ma jə pubuñi tə tə yiri á waa nə? ²³ Də à nə swın, à wú: «À kwen n cuna à li à mù də Yıu pwərə wa», nə à yèó, à nə wú: «Zàn yıu nə, n va!» - Ku kwà nə yi mwálí? ²⁴ Yá à dān pià, sə á yəni də, Yıu ken dián *Ləzwənə-Biu‡ jıun wa tta yuu wa, sə v kwen cuna v li v mù də Yıu pwərə wa». Zwezi dān ga swın sùràn tətə gwànú tə con, v wú: «À mù nə swın ku n con nə: Zàn n ti n titav, n va n sán!» ²⁵ Lala bæe tə zàn lià tə mə yáá con, v ti v titav tə, v yá nə tégé ku

yuu wa tə, v ja kèen v sán, də v bwı Yıu nə.

²⁶ Ku gwárí ba mama zənzən. Ku də diğá ba mama yuu wa, ba dān ga bwı Yıu nə, ba wú: «Nə zən ni yogwaran nə, tə nə wà ni abada».

Zwezi bon Levi, sə v twà v nə *(Matie 9.9-13; Marəkə 2.13-17)*

²⁷ Ku kwa nə, Zwezi nan, v ga na lanpolınu. V yırı nə yi Levi, də v jèó v jonə lanpoo. Zwezi ma swın v con, v wú: «Zàn n bà, n twá à nə!» ²⁸ Levi ma zàn, v yá v wiən mama, v ga twá v nə.

²⁹ Ku kwa nə, Levi bon Zwezi, sə v dé v diè wa. Lanpolına zənzən də lià duən də twi, yá yá wulə ba dé də ba. ³⁰ *Farızian-ba də Yıu nii *yənu tián tə, ba nə wulə ba vən tə yuu tə nənwin, ba ga swın Zwezi karbia tə con, ba wú: «Bèèe nə pın, á ma dé də á nywın də lanpolına-ba, də cuna lià?» ³¹ Zwezi ma le ba, v wú: «Lià tə, ba yıra nə zurə, ba dimuturu pià, ku ya yayıra nə pià dimuturu. ³² À wà twi, sə à bon cígá tián. Ku ya cuna lià tə, à twi, sə à bon, sə ba vəvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna tə».

Zwezi biri kàrà nədvn nivori yuu wa *(Matie 9.14-17; Marəkə 2.18-22)*

³³ Lià duən swın Zwezi con, ba wú: «Zwanš karbia tə mù yáá vwə ba níé nəe kapupu, ba jùnì Yıu, ndə *Farızian-ba fwa nətu. Yá n mù karbia tə mù ga dé də ba nywın». ³⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Bəe nə pià v vwa v kan fúru, v dabara yáá bà, sə ba twá ba dé fúru tə diñə tə. Á buña də, ba wá vwe ba níé, ba dān ká dé wodiu tə, yá fúru bæe ga wulə də ba? ³⁵ Yá máğá dān wá bà, fúru bæe tə nə bá ya lá. Ku mù máğá təntə wa, ba dān wá vwa ba níé».

³⁶ Zwezi dān ma swın zwansısara ba con, v wú: «Liù təló, v nə wá ciu gandun, v ma pú gandwan. Ku nətu tə nə fwa, v wá cugú gandun tə, yá gantwandun tə ga bá jèñ gandwan tə yuu wa. ³⁷ Yá liù mama ba swana, tə nə wulə tə zaña, lwé v kəni purə nədwara wa. Ku nətu tə nə fwa, tə mù swana tə wá pa, purə tə pwin. Swana tə mama wá lwá tta, yá purə tə wá

‡ 5:24 5.24 Zwezi yi v tətə yoo nə v swın. § 5:33 5.33 Ku mù Zwan təntə nə yi *Zwan-Batisə, v nə li lià níá wa, ku twá də Yıu yırı.

va bwàná. ³⁸ Ku me, sə ba kə swana, tə nə wulə tə zaŋa, purə nədura wa. ³⁹ Yá liù təlè, v nə wá nyu swana, tə nə zàn tə zwèe, v ga pií v lòrì swana, tə nə wulə tə zaŋa. Cígá, ba yàá swìn, ba wú: «Swana tə nə zàn tə zwèe, tə nə ywán*».

6

Zwezi nə ti sié dɪn nə
(*Matie 12.1-8; Marəkə 2.23-28*)

¹ *Zwifə-ba *sié dɪn don nə, Zwezi twá kárí wa v kèen, v karbia tə kén muna yun, tə ba pupwaga ba jìàn wa, ba dɪŋɪ. ² *Farizian-ba tə duən dàń ma swìn, ba wú: «Bèèè nə pɪn, á fwa ku tə, ku nə wá me, sə ba fwa sié dɪn nə?» ³ Zwezi ma le ba, v wú: «Á wá Yɪ sagɪ tə kàrí, á na ku tə, piú *Davidə tətə nə fwa dɪn don nə, də v kwa lià tə, də niən nə jɪn ba naaa? ⁴ U zwa Yɪ *diè tə wa, v ti dipen tə, ku nə wulə lá nə, v dé v ga li v pa v lià tə nə. Yá nə Yɪ *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə, yà ga pa cwəŋə Yɪ *jonwana tə ciɪ nə, sə ba mù nə dé Yɪ diè dipen təntə». ⁵ Zwezi tə kùb pií, v swìn ba con nə, v wú: «*Ləzwənə-Biu* tə nə ti sié dɪn tə tətə».

Bɛɛ don v jɪn nə tɪga yoo

(*Matie 12.9-14; Marəkə 3.1-6; Likè 14.1-6; 13.10-17*)

⁶ *Zwifə-ba *sié dɪn don nə, Zwezi zwa ba *jéré diè don wa, v wulə lá v kàrí. Bɛɛ don yà wulə lá, v jɪzən vàn tə tɪga. ⁷ Zwifə-ba Yɪ nii *yənu tiàn də *Farizian-ba tə yà pàlì Zwezi, ba ga cɔga v nə, sə ba jén, də v nə wá zwèe liù yayɪgɔ ku sié dɪn tə nə. Ba fwa ku nətɔ tə, ba yà pià cwəŋə, sə ba twá ku nə, ba kɔnɪ ba kə v nii nə, ba nə zɪga v nə yɪrɪ. ⁸ Yá Zwezi yà yèé ba pubɔŋɪ tə zəni. U dàń ma swìn bɛɛ tə con, v jɪn tə nə tɪga, v wú: «Zàn yɪ nə, n zɪgɪ yəbə lià tə me yáá con!» Bɛɛ tə ma zàn v zɪgɪ lá. ⁹ Ku kwa nə, Zwezi swìn ba con, v wú: «À bwe aba yoo ku tə: Bèèè nə Yɪ *nii tə swìn, sə ba fwa sié dɪn nə? Yozəŋu nə à yèé yolwan? Ku me, sə à jon bɛɛ tə mu, à kə lɔv, nə à yèé, sə à yá wá, v cùgù?» ¹⁰ U zɪn v yáá v ywàń ba me tə,

* **5:39** 5.39 Swana tə, ba nə yàá fwa Yɪzərayelə lɔv nii tə wa, yɪ diven. Tə nə dání, tə ya ywán, tə doni máŋá tə, ba nə fwa tə. * **6:5** 6.5 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn.

v ga swìn bɛɛ tə con, v wú: «Làrí n jɪn tə à con!» U ma fwa ku, ku ga lwàń, ku jì jɪn nəzəŋu.

¹¹ Ba nə nɪ ku nətɔ tə, liŋa súé Yɪ nii yənu tiàn tə də Farizian-ba, ba dàń ga vɔrɪ ku tə yuu wa, ba nə wá fwa Zwezi.

Zwezi kúrí v tɔntɔna fugə bələ tə
(*Matie 10.1-4; Marəkə 3.13-19; Tɔtɔnan 1.13*)

¹² Ku máŋá təntə wa, Zwezi diğá paan yuu wa, v jɪn Yɪ wuuu titɪn tə mama, v wá dwèe. ¹³ Tɪa nə twi ka purɪ, v bon v karbia tə, v kúrí ba wa lià fugə bələ, v kə ba yɪrɪ *tɔntɔna: ¹⁴ Simon tə, v nə bon v yɪrɪ don Piyerə, də v nubiu Andərə, də Zwakə, də Zwan, də Filipə, də Barətelemi, ¹⁵ də Matie, də Toma, də Aləfe biú Zwakə, də Simon tə, ba nə bonə <*Zelotə>, ¹⁶ də Zwakə biú Zwidə, də Zwidasə Yisəkariyotə, v tə v nə wá ja Zwezi v pa v dɔŋa nə.

Zwezi kàrí, v ga zwèe lià yayɪran
(*Matie 4.23-25*)

¹⁷ Zwezi nan paan tə yuu v cú, v də v karbia fugə bələ tə, ba ga va ba zɪga bwálí don nə, ku nə me duən. Yá v karbia zənzən duən də lià duən zənzən yá wulə lá. Ba lià təntə yá nan Zwide nagwanaa də *Zwerizalemə tə wa də Tirə də Sidon muv nii tɪan tə mama. Ba yà twi, sə ba nɪ v kori, sə ba ga pa v zwèe ba yayɪran. ¹⁸ Ba tə, *zinə nə wɔwalɪ, nɪ yazurə. ¹⁹ Diàn yá naŋa v yɪra, tə zwèe yayɪran. Ku mù nə pɪn, lalɔv tə mama kəni diàn, sə ba dwen v yɪra.

Pupwən də pucɔnɪ yoo
(*Matie 5.1-12*)

²⁰ Zwezi dàń ma ywàń v karbia tə, v ga swìn, v wú:

«Á yana pupwən wa, á mù, á nə yɪ zura, Yɪ nə ti aba tə yɪrɪ.

²¹ Á yana pupwən wa, á mù niən nə jə síún, á nə wá dé wodiu á sú tə yɪrɪ.

Á yana pupwən wa, á mù lià tə, á nə kwi síún, á nə wá mùn tə yɪrɪ.

22 Á yana pupwën wa, á mù lià tè, lèzoni nè viga ba dugu, ba twïn aba, ba swïn tè tè, tè nè ba ywán ba pïn aba, *Lèzwënè-Biu† tè yiri.

23 Á yana pupwën wa máǵá tè wa, dè ku nètu nè yí, á faǵa dè pupwën ñwírán nèfaru nè dànì aba Yui *sàñ nè yiri. Mè nètu nè ba nìbara ba tè wuwali Yui nìi *sùsùnà tè.

24 Lèè nè wá yí á mù, á nè yi wiën tián, á nè dí yáá, á na á pupwën tè yiri.

25 Á yana pucùni wa, á mù tè wodiu nè wà mùrì síún nè, niën nè wá ja aba yiri.

Á yana pucùni wa, á mù, á nè mǵa, á nè wá yà luè wa, á ga wá kwi tè yiri.

26 Á yana pucùni wa, dè lià mama nè bwi á nè. Mè ku ya nètu nè ba nìbara tè dè ba kunkun sùsùnà tè fwa».

Ka sóni dǵa kàrà

(*Matìè 5.38-48; 7.12; Romè tián 12.17-21*)

27 «À mù nè swïn ku á con, á mù tè ba, á nè cǵa nè: Á swënè á dǵa! Á fwa zèni ba tè yira, ba nè dǵa aba! 28 Á lòrì Yui, sè v fwa zèni ba tè yuu wa, ba nè ziri ba kèni á nè! Á lòrì Yui á pa lià tè nè, ba nè wuwali aba. 29 Dè liù nè mà n pìpara nèdu nè, sè n vèvèri ku don tè, sè v mà. Dè liù nè ti n gasoo, yá, sè v ti n ganbiè, dè v kè lá. 30 Pa liù tè mama nè, v nè lòrì won n con. Yá liù nè ti ku tè, ku nè ya n mù nyiën, dàn ká bwe wá ku yoo nè, sè v kwan ku v pa mú.

31 Ku tè, n dè nè pià, sè ba tun ba pa mú, tun ku, n pa ba duèn tè nè.

32 Dè á nè swè lià tè, ba nè swè aba ciçi, bèèèè jwian diun won nè, á wá diàn? Ba tè dè tètè ba nè yi cuna lià, dè swè lià tè, ba nè swè ba! 33 Dè á nè fwa zèni ba tè ciçi yira, ba dè nè fwa á ba zèni, á wá fwa nètu, á ma diàn jwian won? Ba tè dè tètè, ba nè yi cuna lià dè fwa nètu!

34 Yá dè á nè jǵi á wiën ba tè ciçi, á nè yèé dè, ba wá pií ba pa aba ku tè, ba nè jǵi, á dàn wá twá nètè, á ma na ku jwian won? Ba tè, ba nè yi cuna lià, dè yáá jǵi duèn dè sèbiu, ba ga twi ba ñwín, ndè

nètu nè, ba nè jǵi ku. 35 Ku dàn nè ya á mù: Á swënè á dǵa, á fwa ba zèni! Á jǵa á ga li yala á waa dè, ba wá ñwín aba. Á wá na ñwírán tè nè dáá Yui con, á ga wá yà Yui tè, v nè wulè tè mè yuu wa, bia, Yui nè ywán, v pa lèzwën-yèri-jwian dè wulunyina-ba nè yiri. 36 Á pian á dèri yinègè zènzèn, ndè á nyina Yui dè nè dèri yinègè zènzèn nètu».

Á dànà ká bǵrì duèn bǵrà

(*Matìè 7.1-5, 15-20; 12.36-37; Zwakè 4.11-12*)

37 Zwezi kùò swïn, v wú: «Á dànà ká bǵrì duèn bǵrà, sè Yui dè dàn ká bǵrì á bǵrà. Á dànà ká kè ba duèn tè càn wa, Yui dè bá kè aba càn wa. Á kwíán ba duèn tè yìèn tè, á li á mù dè ba pwèrè wa, Yui dè wá kwèn á cuna tè, v li á mù dè wá pwèrè wa. 38 Á pian ba duèn nè, Yui dè wá pa aba. V wá lwá á garwa tè wa maǵu tè, ku nè zìèn, ku nè zuzugu, ku ga sú zèni ku pàlí. Yui wá ywán á maǵu tè, á nè maǵa á pìn ba duèn tè nè, v ma man v pa á dè nè».

39 Zwezi ma kùò ti zwansisara ku tè, v sisari ba, v wú: «Liliu wàrì v don liliu v vaǵa, ku ya kunkun, naaa? Ku nè nè yin nètu, ba mama wá tu buu wa. 40 Karbiu tèlé v nè dwè v karnyina, yá v dàn nè kálú v tián v kàrì v zwèè, v wá yà ndè v karnyina nè.

41 Bèèèè nè pìn, n ywàǵá gabiu tè, ku nè wulè n nubiu yii wa, yá n ga ba baǵa tè na, ka nè wulè n tètè yii tè wa? 42 N wá twá nètè, n ma swïn n nubiu con, n wú: «À nubiu, yá, sè à li gabiu ku tè, ku nè wulè n yii tè wa», n mù ga ba baǵa tè, ka nè wulè n tètè yii tè wa na? Níí bèlè tíú, dí yáá n li baǵa tè n yii tè wa. Yá n dàn wá na lá zèni, sè n ma li gabiu tè, ku nè wulè n nubiu tè yii tè wa».

Tizèǵu dè tikokwìun ba duèn nyin

(*Matìè 7.16-20; 12.33-35*)

43 Zwezi kùò swïn, v wú: «Tizèǵu ba biú kokwìun zǵa, yá tikokwìun ba biú nèzèǵu zǵa. 44 Tìú mama yi ku biú nè nè, ba yáá ma lwarì ku. Ba ba lwe nè à yèé kakan kwe casuu yuu wa.

† 6:22 6.22 Zwezi yi v tètè yoo nè v swïn.

⁴⁵ Ləzwənzəŋu yáá pɪn yozəŋə nənja ku tə nə súé v waa con. Yá ləzwənkukwɪn də yɪ yokukwɪnan nə, v yáá pɪn tə nənja v waa con. Ləzwənə nii yɪ ku tə nə súé v waa nə, ku swɪn».

Dii bələ tə yoo

(Matie 7.21-27; Zwakə 1.22-25; 2 Piyerə 1.5-10)

⁴⁶ Zwezi kúò swɪn, v wú: «Á ja nə á bonə <*Yuu-Tiu, Yuu-Tiu>, á ga ba fwa ku tə, à nə wú. ⁴⁷ Liù tə mama, v nə twi à con, v cuga à sùràn tə, yá v ga twá tə nii nə, à wá bɪrɪ aba liù tə, v də wá nə nyɪn duən. ⁴⁸ U ya ndə liù tə nə, v nə wulə v lwè diè. U kwa tia tə zənzən, ku zu, yá v ga tún ka dəkuu tə kapataɪ yuu wa. Dwà níá nə twi, navwə tə mà diè tə, yá ku wà wàní ku gùrɪ ka, ka nə lwè zəni yɪrɪ. ⁴⁹ Liù tə, v nə cugu, v ga wà ku nii nə twá yɪ ndə bɛɛ nə, v nə tún v diè dəkuu titalɔ yuu wa, v ga wà ka dən kwì. Navwə nə twi ku mà ka, ka tua mwálí mwálí, yá ka cuna bwálí yɪn dání».

7

Zwezi zwèe pamana yuu tíú don tɔtɔnbiu yayɪgu

(Matie 8.5-13; 15.21-28; Zwan 4.46-53)

¹ Mánjá tə wa, Zwezi nə swɪn lalɔv tə con, v zwèe, v kèén v va Kapərənayimə. ² Ku bwálí tə nə, *Romə-ba pamana bíí yuu tíú don yá jə v tɔtɔnbiu don, v yoo nə cà ku pa wá. Ku tɔtɔnbiu təntə yá yì, v pià, sə v ti. ³ Mánjá tə wa, pamana bíí yuu tíú tə nə nì Zwezi ŋwɛn, v tun *Zwifə-ba *nəkwɪna duən, sə ba lòrɪ wá, sə v bà v jon v tɔtɔnbiu tə mɪ, v kə lɔv wa. ⁴ Ba twi Zwezi con, ba ga lòrɪ wá pwə pwə, ba wú: «Ku bɛɛ tə mɛ, sə n pa wá n sanɔ. ⁵ U swə nə lɔv lià tə, yá v mù nə pa, ba lwà nə *jéré diè tə».

⁶ Zwezi dán ma pú ba kwa v kèén. U nə bwələ pamana bíí yuu tíú tə diè tə, v zwèe, də pamana bíí yuu tíú tə tun v dabara Zwezi con, ba swɪn v con, ba wú: «*Yuu-Tiu, dán ká wɔwɔlɪ n tiàn n súrí lá, à jun nə mùrɪ, sə n zu à diè wa yɪrɪ. ⁷ Mə ku mù nə pɪn, à wà nɪ, sə à tətə bà n

yáá con. N dán pa nii cɪcɪ, yá à tɔtɔnbiu tə yayɪgu tə wá zwèe. ⁸ À də tətə yɪ lià duən nə ti nə, à də ga ti pamana duən. À nə swɪn pamana tə don con, à wú: <Vəli!> U wá va. À nə bon wà don, à wú: <Bàá!> U wá bà. Yá à nə swɪn à tɔtɔnbiu con, à wú: <Fwa ku tə!> U wá fwa ku».

⁹ Mánjá tə nə, Zwezi nə nì tə sùràn təntə, tə poli v pùé. U pií v vəvəri, v ga swɪn lalɔv tə con, ba nə twá v kwa, v wú: «Á mù nə swɪn ku á con: À tə wà liù nɪ *Yɪzərayelə lià tə wa, v nə keni v waa Yɪ nə wuuu, v dwən wà tə».

¹⁰ Lià tə, v nə tun tə ma pií, ba va pamana bíí yuu tíú tə diè wa, ba na tɔtɔnbiu tə, də v jèé də yazurə.

Zwezi bwin kadənu don biù
(Likè 8.49-56)

¹¹ Ku kwa nə, Zwezi vəli tiv don, ba nə bonə <Nayɛn>. U karbɪa tə də lià zənzən yá twá də wá. ¹² Mánjá tə nə, v nə bwələ tiv tə nii, də ba ja tɪɪ don, ba vələ ləbərə bwálí wa. Ku tɪɪ tə yɪ kadənu don bidva. Tiv tə lià yá dáá zənzən, ba nə wulə də kan tə. ¹³ Mánjá tə *Yuu-Tiu nə nɪ kadənu tə, v yinəgə zua wá zəni, v ma swɪn v con, v wú: «Dàn ká kwì!» ¹⁴ U ma fàrú v yí, v dwɛn tɪga tɪtaɪ tə yɪra, lià tə nə zɪŋa tɪɪ tə, ma zɪɪ. Zwezi ma swɪn, v wú: «Bisɪmaa, à pɪn nii mú, zàn yɪ nə!» ¹⁵ Tɪɪ tə ma kwíán v zàn, v ga wulə v swɪn. Zwezi ma ti wá, v pa v nuu nə. ¹⁶ Ku gwárí lià tə mama zənzən, ba dán ga bwɪ Yɪ nə, ba wú: «Yɪ nii *sùsùnò nəfaru twi nə pwərə wa! Yá Yɪ twi, sə v san v lià nə tə nə». ¹⁷ Yá Zwide nagwanaa də ku tibii tə mama tə nə kɪkarɪ ku lià nì ku tə, Zwezi nə fwa.

Zwan-Batisə tɔn v karbɪa tə Zwezi con
(Matie 11.2-19)

¹⁸ Zwan* karbɪa tə swɪn ku mama v con. ¹⁹ Zwan ma bon ba wa lià bələ. U tɔn *Yuu-Tiu con, sə ba bwe wá: «N mù nə yɪ liù tə, Yɪ nə swɪn də, v wá bà, nə à yèé nə mɛ, sə nə diàn v don?» ²⁰ Ba nə vəli, ba yí Zwezi yɪra, mánjá tə nə, ba swɪn v con, ba wú: «Zwan-Batisə tɔn nəba n con nə, sə nə bwe mú, nə jón: <N mù nə

* 7:18 7.18 Ku mù Zwan təntə nə yɪ *Zwan-Batisə, v nə li lià níá wa, ku twá də Yɪ yɪrɪ.

yi liù tē, Yü nē swìn dē, v wá bà tē, nē à yèé nē mē, sē nē diàn v don?» »

²¹ Ku máǵá tǝntǝ wǝ, Zwezi zwèe yayıǵa zǝnzǝn yayıran dǝ ba nandatıran. U li *zinǝ ba yuu wǝ, v ga pın lilirǝn zǝnzǝn yıá súrı. ²² Ku kwa nǝ, v dǝn ma le Zwan karbıa tǝ, v wú: «Á vǝlǝ á man á bırı Zwan nǝ ku tǝ, á nǝ nı, á ga nı dǝ á fwa: Lilirǝn yıá súrı, gwǝnı vǝli, dayaran dayan zwèe, ba ga jı lǝzwǝnzǝǵǝ, zıbuǵa zıan súrı, tıga bwin ba naǵa. Yá zura dǝ ga nǝn Yü soywǝǵú tǝ. ²³ Pupwǝn lià nǝ yi lià tǝ, ba nǝ ba nǝ vı nǝ, ba dıǵv ku tǝ yırı, à nǝ fwa».

²⁴ Máǵá tǝ wǝ, Zwan karbıa tǝ nǝ viı, Zwezi zǝn v wulǝ v swìn Zwan yoo, v bırı labv tǝ nǝ, v wú: «Lǝzwǝnyiri nǝtǝ nǝ á vǝli á balı kasǝǝ lanworu tǝ wǝ? Ku tà liù tǝ, v nǝ yi ndǝ mancantı nǝ, vuv nǝ vuvugǝ. ²⁵ Lǝzwǝnyiri nǝtǝ nǝ á dǝn vǝli á na? Ku tà bǝe, v nǝ zva ganmıla. Lià tǝ, ba nǝ zwı ganmıla, ba ga wulǝ ywǝnı wǝ, tà ba wulǝ pǝegá dii wǝ, naaa? ²⁶ Lǝzwǝnyiri nǝtǝ nǝ á dǝn vǝli á na? Ku tà Yü nii *sǝsǝnǝ, naaa? Awo! À mù nǝ swìn ku á con, dǝ ku liù tǝntǝ dwǝ Yü nii sǝsǝnǝ tǝtǝ. ²⁷ Ku liù tǝ yoo púpúńı Yü sagı tǝ wǝ, ku wú: <Nǝnı, à mù Yü nǝ tun à tǝntǝnı n yáá con, sǝ v kwen n cwǝǵǝ tǝ, v pa mǝ».

²⁸ Zwezi kúǝ swìn v súrı lá, v wú: «À mù nǝ swìn ku á con: Luv lǝzoni wǝ, ba nǝ tırtı, liù wǝ lá yın, v nǝ donı Zwan. Yá liù tǝ, v nǝ yi lǝzoni tǝ mama nǝmanbiǝ Yü pǝrı tǝ wǝ, tǝ dwǝ wá. ²⁹ Labv tǝ mǝ, dǝ lanpolına tǝ yǝ cǝga wá. Ba lwarı dǝ, Yü nǝ yi cíǵá, ba ga pa Zwan lǝ ba níá tǝ wǝ, ku twá dǝ Yü yırı. ³⁰ Yá *Farızian-ba tǝ mù dǝ Yü nii *yǝnu tián tǝ mù vıga ku tǝ, Yü nǝ dí yáá v tantı v tún, sǝ v pa ba, ba ga vı, sǝ Zwan lǝ ba níá tǝ wǝ, ku twá dǝ Yü yırı».

³¹ Zwezi ma kúǝ swìn, v wú: «Zǝn lǝzoni tǝ yi à wá tı ba, à ma man dǝ bǝeǝe? Ba yi ndǝ wǝà nǝ? ³² Ba yi ndǝ bisıná nǝ, ba nǝ jǝé yǝǝ kanporu wǝ, ba nǝ bonǵ duǝn, ba swìn, ba wú: <Nǝ wúru

wii nǝ kǝ á nǝ, sǝ á sa, á ga wǝ sǝe. Nǝ nun pucunı nunı, nǝ pa aba, á ga wǝ kwi!» Mǝ zǝn lià tǝ dǝ yi nǝtv. ³³ Zwan-Batisǝ nǝ twı, v ma ba wodınıv dǝ, v ga ba swana nywìn, á swìn, á wú: <Zinǝ nǝ jǝ wá». ³⁴ Ku kwa nǝ, *Lǝzwǝnǝ-Biu† tǝ nǝ twı, v mù ma dǝ wodıu nǝzǝǵu, v ga nywìn swana, á kúǝ swìn, á wú: <Nǝnı, bǝe wǝ tǝ, v yoyuu nǝ yi ka dǝ, dǝ ka nyu swana ka sǝ. U yi lanpolına tǝ dǝ cuna lià tǝ dabǝe!» » ³⁵ Ku twá dǝ ba tǝ, ba nǝ sǝe wá, Yü yǝnu tǝ ma bırı ku tián ndǝ cíǵá nǝ.

*Zwezi zva Farızian Simon diè
(Matıǝ 26.6-13; Zwan 12.1-8)*

³⁶ Dıun don nǝ, *Farızian don bon Zwezi, sǝ v dǝ dǝ wá. Zwezi ma va ku bǝe tǝ bwǝlı nǝ, ba jǝé wodıu tǝ yuu wǝ, sǝ ba dǝ. ³⁷ Kan don dǝn yǝ yın tıv tǝ wǝ, v yǝ nǝ yi kan tǝ, v nǝ yi cuna kan. Kan tǝntǝ nı dǝ, Zwezi jǝé Farızian tǝ bwǝlı nǝ, sǝ v dǝ. U dǝn ma ja pıǝ kapań kunkoli, ba nǝ bonǵ <alıbatırı», v bà. Ku nii yǝ nǝ sús dǝ tıralı nıga. ³⁸ U zıga Zwezi kwa con, v nǝe‡ con nǝ. U wulǝ v kwi, v ga lwé v yınıa v ma tǝ Zwezi nǝe, v ja v yukıran v ma pupugu tǝ mama. Ku kwa nǝ, v kıkwalı Zwezi nǝe tǝ v lwé tıralı nıga tǝ v nǝe tǝ yuu wǝ.

³⁹ Farızian tǝ, v nǝ bon Zwezi, nǝ nı ku nǝtv, v dǝn swìn v tián con nǝ, v wú: «Bǝe wǝ tǝ yǝ nǝ ya Yü nii *sǝsǝnǝ, v yǝ wá yǝni kan wǝ tǝ nǝ dwen v yıra nǝ ya liù tǝ: Kan tǝ yi cuna kan».

⁴⁰ Zwezi dǝn ma swìn Farızian tǝ con, v wú: «Simon, à ja yoo à swìn n con nǝ». Simon ma le, v wú: «Swìn, karyına!»

⁴¹ U dǝn ma swìn, v wú: «Liù don jıǵa yǝ wulǝ lià bǝlǝ yuu wǝ, v don yǝ jǝ cıııa sǝbıkulan§ biǝnu, v don dǝ cıııa sǝbıkulan finu. ⁴² U nı dǝ, ba liù mama wǝrı jıııı tǝ v ıǵwın. U yǝ tǝ, v ma ca ba bǝlǝ tǝ. Ba wǝà nǝ wá súnı wá, v donı v don, ba bǝlǝ tǝ wǝ?» ⁴³ Simon ma le wá, v wú: «À buǵa dǝ, ku wá yǝ wǝ tǝ, v jıııı tǝ nǝ dáá tǝ tíú». Zwezi ma le wá, v wú: «N ja cíǵá!»

† 7:34 7.34 Zwezi yi v tǝtǝ yoo nǝ v swìn. ‡ 7:38 7.38 *Zwıfǝ-ba con, ba yǝá pǝni ganpıre yuu wǝ, ba ma dǝ wodıu. § 7:41 7.41 Cıııa sǝbıkulǝ nǝdv yi yııııı nǝdv tııııı ıǵwırán.

44 U piì v vøveri v yáá v kə kan tə con, v ga swìn Simon con, v wú: «N na kan wà tə? À zva n diè, n ga wà nə à nɛɛ níá* pɪn. Yá kv kan wà tə mù ya v yinta nə, v ma tɛ à nɛɛ, v ga pupugu tə də v yukoran. 45 N wà nə jérí n kəkwal† n kə n nyoni nə. Kv kan wà tə mù tə wà síí də v nə kəkwal à nɛɛ tə, à nə zva tə mama. 46 N wà nuga lwé à yuu wa, yá v mù lwá tɪrali nuga à nɛɛ yuu wa! 47 Mə kv mù nə pɪn, à wú: U sonu nɛfarv tə, v nə biri tə, nə pɪn, də v cuna tə mɛ, sɛ tə kwɛn tə nan. Yá liù tə, ba nə wà v cuna kwɛn zənzən ba li, v də bá biri sonu zənzən».

48 Zwezi dàñ ma swìn kan tə con, v wú: «N cuna tə kwɛn tə nan n mù də Yɪ pwərə wa». 49 Ba tə, ba nə dé də wá tə wulə ba nɔnɔwɪn ba tiàn con nə, ba wú: «Wàà nə yɪ liù tə, v wáá v kwɛn lià cuna, v li ba mù də Yɪ pwərə wa?» 50 Yá Zwezi dàñ swìn kan tə con nə, v wú: «N keni n waa à nə wuuu, kv mù nə pɪn, Yɪ ma jon mú n cuna wa. Ve də bɪcan síé!»

8

Kana tə, ba nə twá Zwezi kwa (Marəkə 15.40-41)

1 Kv kwa nə, Zwezi vèli v twá tian tə də tɪbii tə wa, v kàrì də v swìn sɔywanjú tə, v biri də, Yɪ dé pàrì ba yuu wa. Karbɪa fugə bələ tə yá wulə v kwa. 2 Kv súrí kana duən nə, ba nə jon ba tiàn *zinə də yayɪran juun. Kv yɪ Mari tə, ba nə boɔə <Mari Madələnə>, Zwezi nə li zinə barpe v yuu wa, 3 də Suza, v nə ywàŋá *Erodə tɔtɔnan tə yuu, kan Zwanə, də Sɪzanə, də kana duən, ba nə dáá. Ba mù kana təntə tì ba jɪjə, ba ma san Zwezi də v karbɪa tə nə.

Wodùrú zwansísara (Matíə 13.1-9; Marəkə 4.1-9)

4 Lià tə naŋa tian də tian, ba twi Zwezi con. Lià tə nə twi, ba kun duən nə ba dáá, máŋá tə wa, v tì zwansísara kv tə v sɪsari ba, v wú: 5 «Wodùrú don nə nan, sɛ v dù wodwii. U dàñ nə wulə v mí wodwii tə kárá tə wa nə, kv vàn don tua cwəŋə yuu. Ba nɪŋi kv yuu ba kèéñ, yá zənbii dí

kv. 6 Kv vàn don də tua kapatau tia wa. Yá wobɪa tə nə nan tə zwèe, tə kua, zuni nə wà tə yí yɪrɪ. 7 Wobɪa tə vàn don də tua casuran tia wa, tə də casuran tə mɛ twá duən, tə boru, yá casuran tə dàñ púó wobii tə yuu nə, tə dàñ ga sɪnì tə tɪ. 8 Yá tə vàn don də tua tɪzəŋu wa, wobɪa tə zàn tə bori tə kə yun. Kv nədɔ mama zɪn bɪa bíí». Zwezi dàñ ma swìn v kə yɪ nə, v wú: «Liù mama dàñ mɛ, sɛ v kə diàn, v súrí v zɪan, v cɔgv zəni!»

Yoo tə nə pɪn, Zwezi swìn də zwansísari (Matíə 13.10-17; Marəkə 4.10-12)

9 Zwezi karbɪa tə bwe wá, sɛ v gwɪn zwansísara tə dèñ, v biri ba. 10 U ma le ba, v wú: «Á mù wáá Yɪ pàrì yìèn tə, tə nə sègè tə dèñ, á nì, á pɪn á tiàn nə. Lià tə duən mù con nə, kv yɪ zwansísari nə, à wá swìn ba con, ba yíá nə cə lá, ba ga ba na, ba cɔga, yá ba ga ba kv dèñ nèñ».

Zwezi gwɪn wodùrú tə zwansísara tə dèñ (Matíə 13.18-23; Marəkə 4.13-20)

11 Zwezi dàñ swìn, v wú: «Zwansísara tə dèñ nə nətən: Wodwii tə yɪ ndə ya Yɪ sugv tə nə. 12 Lià duən yɪ ndə cwəŋə vàn nə, wobɪa nə twɪ lá: Ba nèñ, yá *Sɪtana yáá bà, v li sugv tə ba waa wa, sɛ v ma cì ba nə, sɛ ba dàn ká kə ba waa Yɪ nə, sɛ v ga jon ba ba cuna wa. 13 Ba duən də yɪ ndə kapatau tia nə. Ba nə nì Yɪ sugv tə, ba yáá jon kv də pupwən. Yá ba ba kv yá, ba pɪn kv zwɪ ba pubɔŋa wa. Ba yáá ken ba waa Yɪ nə, máŋá kukuə wa, yá dədəŋu nə yí ba, máŋá don wa, ba yáá tɔ. 14 Wobɪa tə nə tua casuran tə wa, yɪ ndə ba tə nə, ba nə nèñ, yá ba ga yá ba pa twara, də ka pià jɪjə, də lɔv wiən fɪra jə ba, tə dàñ ga pú Yɪ sugv tə yuu nə ba waa. Sugv tə ba bɪa keni, tə nə wá wàní tə bɪ. 15 Wobɪa tə nə tua tɪzəŋu tə wa, yɪ ndə ba tə nə, ba nə cɔga Yɪ sugv tə, ba ga twá kv nə zəni də ba cígá mama. Kv tiàn tə yáá ja pínú wuuu, ba dàn ká pií ba kə

* 7:44 7.44 Zwifə-ba con, ba yáá pa, yonɔ, nə à yəé liù tə, ba nə ba wá dun pɪn, sɪn liù nɛɛ, sɛ kv biri də, ba sèe wá ndə ba vee nə ba diè wa, nə à yəé, sɛ kv biri də, v yɪ dun tíú. † 7:45 7.45 Kv nətɔ tə yɪ Zwifə-ba yofwamɪɔn, də ba nə jérí duən, nə à yəé də ba nə vèli duən sáñ, sɛ ba na duən.

ba kwa, ba tɔŋa zèni, ndə wobɪa nə zɪŋa bɪa nɛtɔ».

*Cànú yuu wa zwansisara
(Marəkə 4.21-26; Likè 11.33-36)*

¹⁶ Zwezi kù swìn, v wú: «Lìù tɛ̀lé, v nè wá surv cànú, v tì v pú garwa dèñ nè, nè à yèé v tì v tún gədoo dèñ. Kù yì ba yàá tì kù ba tún canzɪv yuu, sɛ̀ lià tɛ̀ mɛ̀ nè zwɪ diè tɛ̀ wá na poni. ¹⁷ Won tɛ̀ mama nè sègè wá na, yá won tɛ̀ mama yà nè wulə yikunu wa, wá nan poni nè. Yá lià tɛ̀ mama wá lwarɪ kù.

¹⁸ Á zurə á yɪra, də á cɔgv tɛ̀ yiri tɛ̀, á nè cɔga: Ba wá pa v tɛ̀ nè, v nè jə ba sùrí, yá ba wá jon mancɪn tɛ̀ tɛ̀tɛ̀ v tɛ̀ con, v nè buŋa də, v jə».

*Zwezi nubɪa tɛ̀ də v nuu yoo
(Matìə 12.46-50; Marəkə 3.31-35)*

¹⁹ Zwezi nubɪa tɛ̀ də v nuu twi ba na wá, yá ba ga wàrì v yɪra ba yí, labv tɛ̀ nè dáá tɛ̀ yɪrɪ. ²⁰ Ba ma swìn kù Zwezi con nè, ba wú: «N nuu tɛ̀ də n nubɪa tɛ̀ zɪga kàrá wa, ba ga pià, sɛ̀ ba na mú». ²¹ Yá Zwezi dàñ swìn ba mɛ̀ con, v wú: «À nuu də à nubɪa nè yì ba tɛ̀ nè cɔga Yɪ sugv tɛ̀, ba ga twá kù nii nè».

*Zwezi pɪn mɔnaa vɔv nəfarv zɪgɪ
(Matìə 8.23-27; Marəkə 4.33-41)*

²² Dɪn don nè, Zwezi də v karbɪa tɛ̀ vɛ̀lə ba zva níá yuu bori wa. U swìn ba con nè, v wú: «Nə vɛ̀lə mɔnaa tɛ̀ vàn tɛ̀ don nè». Ba dàñ ma víí. ²³ Mánjá tɛ̀, ba nè wulə níá tɛ̀ yuu wa, ba vɛ̀li, Zwezi mù tégé v dwèe. Naa nədɔ, vɔv nəfarv zàn kù fuli mɔnaa tɛ̀ yuu wa. Níá yuu bori tɛ̀ ja kù swí. Kù dàñ yà ga yì càn, kù pa ba pià ba tɪ. ²⁴ Karbɪa tɛ̀ fàrú ba yí Zwezi yɪra ba zìn wá, ba ga swìn v con, ba wú: «Karnyɪna, karnyɪna! Nə wá tɪ!» Zwezi ma zàn, v baa vɔv tɛ̀ də nakulə tɛ̀ nii nè, tɛ̀ ma tv. Yá bwálí tɛ̀ mɛ̀ zùrì, siii.

²⁵ Zwezi ma swìn v karbɪa tɛ̀ con, v wú: «Á ba á waa keni à nè wuuu, naaa?» Yá fən yà jə ba, də kù dɪgà ba yuu wa. Ba dàñ swìn duən con, ba wú: «Bɛɛ wà tɛ̀ tà ndə lià mɛ̀ nè. Vɔv də nakulə mɛ̀ zilí v nii!»

*Zwezi li zinə bɛɛ don yuu wa
(Matìə 8.28-34; Marəkə 5.1-20)*

²⁶ Ba yì də níá yuu bori, ba va ba yí Zwerazentian-ba nagwanaa wa, kù nè wulə mɔnaa tɛ̀ vàn tɛ̀ don nè, Galile nagwanaa yáá nè. ²⁷ Zwezi nè cúé tɪa v zwèe, tv tɛ̀ bɛɛ don twi, v jérí wá. *Zinə yà nè vɔvəri kù bɛɛ tɛ̀ntɛ̀ yuu. Kù nè ba yigə, kù bɛɛ tɛ̀ntɛ̀ yà kùbà gànù zwɪ, v ga ba diè də zwɪ, v yà yì v wulə pìràn* buran wa, ba nè kwa, ba ma keni tɪga. ²⁸ Kù mánjá tɛ̀ntɛ̀, bɛɛ tɛ̀ntɛ̀ nɪ Zwezi, v mà bubwiə, v tv v yáá con, v ga zìn v kori v kə yɪ nè, v wú: «Zwezi, Yɪ tɛ̀, v nè wulə tɛ̀ mɛ̀ yuu wa, biú, bèèè nè n pià à con nè? Á lòrì mú, dàn ká kə nè càn wa!»

²⁹ U swìn kù nɛtɔ, Zwezi nè baa zini tɛ̀ nii nè, sɛ̀ kù nan kù yá wá yɪrɪ. Kù zinə tɛ̀ yáá di wá nɛɛ kapɔv. Ba dàñ yà yáá vwa bɛɛ tɛ̀ jìàn də v nɛɛ də banzala də lugu ŋoni, sɛ̀ ba ma wàní ba ja wá ba tún. Yá v yáá karv banzala tɛ̀, zinə tɛ̀ ga yáá van wá, kù ja va kasɔɔ lanworu wa. ³⁰ Zwezi ma bwe kù, v wú: «N yɪrɪ nè ya bèèè?» Kù ma le wá, kù wú: «À yɪrɪ nè ya <buruburu>». Kù yì cígá, zinə zənzən yà dáá v yuu wa. ³¹ Yá tɛ̀ zinə tɛ̀ntɛ̀ yà lòrì Zwezi, sɛ̀ v dàn ká dɪŋa tɛ̀, v kə buv tɛ̀, kù dèñ nè lù zənzən.

³² Twərən zənzən yà wulə kù bwálí tɛ̀ nè, tɛ̀ pià wodiu paan don yuu wa. Zinə tɛ̀ lòrì Zwezi, sɛ̀ v pa cwəŋə tɛ̀, sɛ̀ tɛ̀ va tɛ̀ zv twərən tɛ̀ yɪra. U ma pa tɛ̀ cwəŋə. ³³ Zinə tɛ̀ dàñ ma nan bɛɛ tɛ̀ con, tɛ̀ va tɛ̀ zv twərən tɛ̀. Twərən tɛ̀ mama ma bəbəri tɛ̀ cú, tɛ̀ tv mɔnaa tɛ̀ wa, tɛ̀ gv tɛ̀ tiàn.

³⁴ Mánjá tɛ̀ wa, lià tɛ̀, ba nè cì twərən tɛ̀ nè, nè nɪ kù mù tɛ̀ntɛ̀ kù tun, ba dəri ba ja kù ŋwen tɛ̀ntɛ̀, ba va ba swìn tv tɛ̀ də tɪbii tɛ̀ wa. ³⁵ Lià tɛ̀ nan, sɛ̀ ba jén won tɛ̀ nè fwa. Ba yí Zwezi nii, ba nɪ bɛɛ tɛ̀, zinə tɛ̀ nè nan tɛ̀ yá. U jèé Zwezi sɛ̀puni nè, v zv ganan, v ga yèé v yáá zəni. Fən ma zv ba. ³⁶ Ba tɛ̀, ba nè nɪ tɛ̀ mɛ̀ tɛ̀, swìn ba birɪ, kù nè fwa nɛtɔ, zinə tɛ̀ ma nan bɛɛ tɛ̀ yuu wa. ³⁷ Kù nagwanaa tɛ̀ lià tɛ̀ mama dàñ ma lòrì Zwezi, sɛ̀ v víí, fən zva

* 8:27 8.27 Yɪzərayelə lɔv nii wa, tv mama jə kù kwì ləbərə bwálí. Ba kwì tɛ̀ yì ba tɛ̀ pìràn wa.

ba zənzən yiri. Zwezi ma zu níá yuu bori tē wa, sē v vií. ³⁸ Yá bɛ tē, zinē tē nē nan tē yá, twi v lòrì Zwezi, sē v yá v pa v twá v nē. Yá Zwezi pií wá, v ga wú: ³⁹ «Pií, n va n diè, sē n ga swìn n biri ku tē, Yü nē fwa n yira». Bɛ tē dàń ma pií v va, v swìn tiv tē mɛ wa ku tē, Zwezi nē fwa v pa wá.

Zwayirisə búa tē dē kan tē nē dwen Zwezi gànò tē nē yoo

(Matìə 9.18-26; Marəkə 5.21-43; Likè 7.11-17)

⁴⁰ Mánjá tē nē, Zwezi nē pií v naŋa muna tē bəbərú tē don nē, v biàn, lalv tē jérí wá, ba yà dàní wá yiri. ⁴¹ Ku bwálí tē nē, bɛ don, ba nē boŋə Zwayirisə, v yá nē yí *Zwifə-ba *jéré diè yuu tíú, twi v bà v tv Zwezi nɛ nē. U lòrì Zwezi, sē v bà v sán nē, ⁴² v yá nē ja búa nɛv, v bina nē yí ndə fugə bələ nē, v yá nē wulə v ti yiri.

Zwezi vələ lá mánjá tē wa, lalv tē púé v yuu nē, dē ba niŋi v nɛ nē. ⁴³ Yá kan don yá wulə ba wa, v tənjá nē twi ka ba ziga, ku nē yí bina fugə bələ. U yá cùgù v wiən mama dɪmɪtura con. Yá liù mama wà wání, sē v zwèe v yayigv tē. ⁴⁴ U ma twá Zwezi kwa con, v fàrú v yí v yira, v ga dwen v gànò nii nē. Naa nɛv, dē v jana tē lwagv tē ziga. ⁴⁵ Zwezi ma bwe, v wú: «Wàà nē dwen à yira?» Ba mama tē wà sèe dē, ba fwa yoo, Piyerə dàń ma swìn, v wú: «Karnyina, lalv tē nē púé n yuu nē, ba ga niŋi n nɛ nē». ⁴⁶ Yá Zwezi le, v wú: «À ni dē, diàn nan à yira. Ku mù nē pɪn, à yèé dē, liù dwen à yira». ⁴⁷ Kan tē nē ni dē, ba jin v dən nē, v twi v bà v tv Zwezi nɛ nē, dē v vɪvaga. U dàń ma tún lià tē mɛ yáá con won tē, ku nē pɪn, v ma dwen Zwezi yira, dē ku nē twá nɛv, v yayigv tē ma zwèe naa nɛv. ⁴⁸ Zwezi ma swìn v con, v wú: «À nakva, n nē keni n waa à mù nē tē yiri, Yü jon mú. Vəli dē bican sié!»

⁴⁹ Mánjá tē wa, Zwezi nē wulə v swìn nɛv, liù don nan jéré diè yuu tíú tē sán, v bà v swìn v con, v wú: «N búa tē mi zwèe. N kúò dàń ká wɔwəlɪ karnyina

tutu». ⁵⁰ Zwezi nē ni ku tē, v swìn jéré diè yuu tíú tē con, v wú: «Dàn ká pa fən ja mú! N ya kə waa cici à mù nē wuuu, yá v wá na yazurə».

⁵¹ Mánjá tē wa, ba nē yí sán, Zwezi wà sèe, sē v pa lià tē mama twá v nē v bá zu, dē ku nē tà Piyerə dē Zwan dē Zwakə, dē bisɪmaa tē nuu dē v nyina. ⁵² Ba mama tē kwi, dē ba zira bisɪmaa tē yiri. Zwezi dàń ma swìn, v wú: «Á dàná ká kwi. U wà ti, ku yi v dwèe!»

⁵³ Ba wulə ba mɔŋa Zwezi, ba nē yèé dē, búa tē yi v tiga yiri. ⁵⁴ Yá Zwezi jin v jin nē, v ga swìn v kə yi nē, v wú: «Bisɪmaa, zàn yi nē!» ⁵⁵ U pií v bwin, v ga zàn naa nɛv. Zwezi ma pa nii, sē ba pa wá wodi. ⁵⁶ Ku diğà v nyina-ba yuu zənzən, yá Zwezi swìn ba con dē, ba dàń ká swìn ku tē, ku nē tɔn liù mama con.

9

Zwezi tvn v karbia fugə bələ tē

(Matìə 10.5-15; Marəkə 6.7-13; Likè 10.1-16)

¹ Zwezi ken v karbia fugə bələ tē duən nē, v ga pa ba nii dē diàn, sē ba li *zinə lià yuu wa, sē ba ga zwèe yayiran. ² U dàń ma tvn ba, sē ba va ba kàri ba biri dē, Yü dé v pàri tē lià yuu wa, sē ba ga zwèe yayiŋa yayiran. ³ U swìn ba con nē, v wú: «Á dàná ká ti wiən tətə nətən á ja nan cwəŋə. Tə mù nē yi: Daduu, dē lòò, dē wodi, dē səbiu, dē ganzwiran bələ. ⁴ Bwálí tē mama á nē zuri, á yana ku diè tē wa, ku ja vələ á viru. ⁵ Bwálí tē mama, ba nē viga, sē á zu, sē á nan, á yá ba tiv. Á ga zwarɪ* á nɛ purən, sē ku yá ba yuu yoo».

⁶ Karbia tē ma vií, ba vəli tian tē mɛ pa wa, ba swìn suywájú tē, ba ga zwèe yayiŋa yayiran.

Erodə twara tē yoo

(Matìə 14.1-12; Marəkə 6.14-29)

⁷⁻⁸ Mánjá tē, *Erodə, v nē yi Galile nagwanaa tē yáá tíú, nē ni ku tē nē wulə ku tvŋa, ku gwári wá zəni. Lià duən yá wú: «Zwan† nē pií, v bwin v nan tian

* 9:5 9.5 Ku nɛv tē biri dē, ba yaga lià tē yìèn mɛ ba yuu wa. † 9:7-8 9.7-8 Ku mù Zwan tɛntə nē yi *Zwan-Batisə, v nē li lià níá wa, ku twá dē Yü yiri.

ku tun nətɔ *Zwerizalemə wa. ³² Piyerə də karbiə tə duən yà dwèe tətə, yá ba dàñ twi ba zàn, ba ga na Zwezi dun tə, də bara bələ tə, ba nə wulə də wá. ³³ Ba bara bələ tə dàñ nə piri, ba viri máná tə wa, Piyerə swìn Zwezi con nə, v wú: «Karnyina, ku zien də, nə wulə yəbə. Nə wá pú gansilə batwa, n mù nədɔ, Moyizə nədɔ, Eli də nədɔ». U yà yəri ku tə, v nə swìn.

³⁴ Máná tə wa, ba nə wulə ba swìn nətɔ, bakwan yiywara púé ba yuu nə. Fən zua karbiə tə, də ba nə ni bakwan tə, ku púé ba yuu nə. ³⁵ Karbiə tə ni kori, ku nə swìn bakwan tə wa, ku wú: «Wàà tə ya à biú tə, à nə kúru. Á cuga v kori!»

³⁶ Kori tə nə swìn ku zwèe kwa nə, Zwezi cici nə ba kúè na lá. Karbiə tə púé ba nii. Ku máná tə wa, ba ba ku tə, ba nə ni tə, yoo swìn liú con.

Zwezi li biú don yuu zini

(*Matie 17.14-21; Marəkə 1.23-27; 9.14-29*)

³⁷ Ku tikun nə, ba nə nan paan tə yuu ba cú máná tə, lalɔ twi ba jéri Zwezi. ³⁸ Bɛɛ don bubwi lalɔ tə tətəni wa, v wú: «Karnyina, à lòri mú, sə n ywàn à biú tə con! U mù nə yi à bidba. ³⁹ *Zini tə yáa ja wá, naa nədɔ ku pa, v mà nii ku zuzugu wá də diàn, v mumanpon ga sùri. Ku yáa wɔwɔl wá, ku ga ba naŋa mwálí mwálí. ⁴⁰ À lòri n karbiə tə, sə ba li zini tə v yuu wa, yá ba ga wà wàni».

⁴¹ Zwezi dàñ ma le, v wú: «Á mù zèn lià-ba, á tə nə ba Yu nii sèe, á ga fwa yotələn! Dian bagal nə à tə wá yà də aba, sə à ga ja pínú də aba? Ja n biú tə n ja bà yəbə».

⁴² Biú tə nə fàru, sə v boli Zwezi yira, máná tə, zini tə jan wá, ku tanɔ tia, ku ga vɔvɔgɔ wá zənzən. Yá Zwezi dàñ caga zini tə nii nə, v wú, ku nan ku yá biú tə. U ti wá, v pa v nyina nə. ⁴³ Yá Yu diàn nə dáá nə tun ku mù yoo tətə, ku dàñ gwári ba mama zənzən.

Zwezi pü v swìn v tian tə də v ka pü ka bwin ka nan tə yoo
(*Matie 17.22-23; Marəkə 9.30-32*)

Ndə yien tə mama Zwezi nə fwa, tə nə gwári liú mama, v swìn v karbiə tə con nə, v wú: ⁴⁴ «Á jana ku tə, à nə wá swìn á con, síun nə zəni: Ba wá ja *Ləzwənə-Biuš tə, ba kə ləzoni jìàn wa, sə v dé càn». ⁴⁵ Ba wà ku sugɔ tə dən ni. Ku dàñ yà sègə ba con nə, sə ba dàñ ká wàni ku ba ni, yá ba yà kúè wàri, sə ba bwe Zwezi ku sugɔ tə dən nə.

Wàà nə wá doni v don?

(*Matie 18.1-5; Marəkə 9.33-37*)

⁴⁶ Zwezi karbiə tə dɔga tútóni, sə ba ma lwarɔ liú tə, v nə wá yá ba yuu wa. ⁴⁷ Zwezi lwarɔ ba pubɔni tə. U dàñ ma ti bisumaa v kə v yira, ⁴⁸ v ga swìn, v wú: «Liú tə, v nə jun bisumabiə wà tə zəni à mù yiri, ku yi à mù tətə nə ku tíu jun zəni. Yá liú tə, v nə jun nə zəni, ku tíu jun liú tə, v nə tun nə zəni. Liú tə, v nə ya nəmaa á mama wa, ku tíu nə ya yuu tíu».

Liú tə, v nə ba nə nə ziga yi nə liú

(*Marəkə 9.38-40*)

⁴⁹ Zwan ma swìn, v wú: «Karnyina, nə ni bɛɛ don v ja n yiri tə, v ma li *zinə. Nə yá swìn də, v ba cwəŋə jə, sə v fwa ku, v nə twá v tà nə wa liú tə yiri». ⁵⁰ Yá Zwezi le wá, v wú: «Á dàna ká cì v nə, á yaga wá, sə v fwa! Cígá, liú tə, v nə ba á nə ziga, yi á liú».

Samari tiv don lià viga, sə ba ja Zwezi (*Zwan 4.9-20*)

⁵¹ Zwezi ka ti də v ka di yu nə máná nə bwələ, v zigt diàn, ku máná tə wa, sə v va *Zwerizalemə tə wa. ⁵² Zwezi dí yáa v tun lià v yáa nə. Ba dí yáa ba vu ba zv Samari nagwanaa tiv don wa, sə ba kwen bwálí lá ba pa wá. ⁵³ Yá ku tiv tə lià viga, sə ba sèe Zwezi, v nə vələ Zwerizalemə tə con yiri. ⁵⁴ Máná tə nə, Zwakə də Zwan nə ni ku nətɔ, ba swìn, ba wú: «*Yuu-Tiu n pià, sə nə lòri mən, sə tə nan yu tə cú, tə dí ba naaa?» ⁵⁵ Zwezi ma pii v vəvəri v caga ba nii nə. ⁵⁶ Ba ma le ba va tiv don nə.

Ba tə ba nə pià, sə ba twá Zwezi nə yoo
(*Matie 8.19-22*)

⁵⁷ Ba wulə cwəŋə yuu, də bæe don swìn Zwezi con, v wú: «À wá twá n nə, bwálí mama, n nə vələ». ⁵⁸ Zwezi ma le wá, v wú: «Ciləcərən jə tə bəran tə zwi, zənbii də ma jə tə pwalan, yá *Ləzwənə-Biu* tə mù ba bwálí ja, v nə wá kə v yuu lá».

⁵⁹ U ma swìn bæe don con, v wú: «Twá à nə!» Yá bæe tə swìn, v wú: «*Yuu-Tiu pa nə cwəŋə, sə à dé yáá à va à gùrì à nyuna, sə à ga fwa v luə». ⁶⁰ Zwezi ma le wá, v wú: «Yá, sə tıga tə tián tə, ba nə ba mu tə, ku nə ba zwèe Yu con, gùrì ba tıga. Yá n mù n wá va n swìn Yu pàrì tə yoo n bırı».

⁶¹ Bæe don ma kúð swìn, v wú: «Yuu-Tiu, à wá twá n nə, yá n dàń nə yá nə, sə à va à jun à diè lià». ⁶² Zwezi ma le wá, v wú: «Ku yi ndə liù tə, v nə wulə v vərì də nıan varv, yá v ga pıi v palı v kwa. Ku nətv bıri də, ku tíú jə pubuŋi bələ. U mù liù təntə yiri ba wàńı Yu pàrì tə tutunan tə v tun».

10

Zwezi tın karbia sapwıtwa də fugə də bələ tə
(Matıə 10.7-16)

¹ Ku kwa nə, *Yuu-Tiu kúrí bara duən sapwıtwa* də fugə də bələ, v tın bələ bələ v yáá. U tın ba tıan tə me wa də bwálá tə me, v tətə yà nə me, sə v va lá. ² U swìn ba con, v wú: «Kárá tə wiən tə bıga zənzən, yá wocərə ba dáá, sə ba kə tə diè wa. Á lorə kárá tə tíú, sə v tın wocərə v súrı lá, sə ba kə v wiən tə diè wa. ³ À tıŋa aba cwəŋə yuu, ndə pabii nə buyurən tətəŋi wa. ⁴ Á dàna ká ti səbiu, nə à yèə lòə nə à yèə natura! Á dàna ká zıgı cwəŋə yuu, á jun liù. ⁵ Á nə zva sàń wa, sə á dí yáá á swìn, á wú: «Yu bıcan sié tə wá yà də aba». ⁶ Də liù nə wulə sàń təntə wa, v nə pià, sə Yu pa bıcan sié, á bıcan sié sugv tə wá yà də ku tíú. Ku nə tà ku mù, sə á kwìn á bıcan sié sugv tə. ⁷ Sàń tə tián nə sèe aba, á yana ku sàń tə wa, á dé, á ga nyv ku tə, ba nə pın aba lá,

tùtùnə nə me, sə v dé v ŋwírán tə yırı. Á dàna ká twá dii wa á va! ⁸ Á nə zva tıv wa, ba ga sèe aba, sə á dé ku tə, ba nə pın aba. ⁹ Á zwıá ku tıv tə tián yayıŋa yayıran, á ga swìn ba con də, máńá bwələ, sə Yu dé v pàrì tə lià mama yuu wa. ¹⁰ Yá máńá tə, á nə zva tıv wa, ba ga wà aba sèe, á naŋa conı yuu, á ga swìn: ¹¹ «Nə pi† purən tə nə marv nə nɛɛ nə, á tıv tə wa, nə kəni á yuu wa. Yá á nə me, sə á lwarı zəni də, máńá boli, sə Yu dé v pàrì tə á yuu wa». ¹² À mù nə swìn ku á con nə də, bərə tə bərə dıın nə, Sodəmə tıv càn tə bá yı ku mù tıv təntə».

Tıan tə, tə lià tə nə vıga Zwezi
(Matıə 11.20-24)

¹³ Zwezi ma kúð swìn, v wú: «Yomılan tə tə nə fwa á pwərə wa, yiri yà nə fwa Tirə də Sidon tıan tə wa, tə tıan təntə lià yá wá zv pucvıı ganan, ba ga pıri ba yıra də tıv. Ku nətv bıri də, ba vəvəri ba kwa, ba ma sá ba cına. Ku mù nə pın, càn wá tv á mù Korazın tián yuu wa! Ku mù nə pın, càn wá tv á mù Betəsayıda tián yuu wa! ¹⁴ Mə ku mù nə pın, bərə bərə dıın nə, Tirə lià də Sidon tián càn tə ba yı á mù tián bələ təntə lià. ¹⁵ Sə á mù Kaperənayımə tián, á buŋa də, á yuu wá dwen yu nə, naaa? Abada! Á wá cú á yı tıga bwálı».

¹⁶ U kúð swìn v karbia tə con, v wú: «Liù tə, v nə cıgv á sugv, ku tíú cıgv à sugv. Liù tə, v nə vıga aba, ku tíú vıga à də. Yá liù tə, v nə vıga nə, ku tíú vıga liù tə, v nə tun nə».

Zwezi karbia sapwıtwa də fugə də bələ tə ka pıı ka bà tə yoo

¹⁷ Ba karbia sapwıtwa‡ də fugə də bələ tə, Zwezi nə tun tə, pıı ba bà də ba súé də pupwən, ba ga swìn, ba wú: «*Yuu-Tiu, ba *zinə də tətə sèe nə nii, də nə nə twá n yırı tə nə, nə ma pın tə nii». ¹⁸ Zwezi ma le ba, v wú: «Á nı *Sıtana v tua tıa, ndə dwà pıplıv nə. ¹⁹ Á cıga: Á pın aba nii, sə á va dıŋa də nıŋa yun wa, sə á

* **9:58** 9.58 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn. * **10:1** 10.1 Saga duən wa nə, ku yi karbia sapwıtwa yoo nə ku swìn. † **10:11** 10.11 Ku yi Zwıfə-ba mumunv. Ba nə dıga liù, ba h ba tıv wa, v yáá pi v nɛɛ pırv, sə ku bıri də, v h yoo v yuu wa, v kə ba yuu wa. ‡ **10:17** 10.17 Saga duən wa nə, ku yi karbia sapwıtwa yoo nə ku swìn.

ga titaga duḡv tē dē ba diàn tē mama. Yá won tǝlǝ, kv nē wá fwa aba yoo. ²⁰ Á yana pupwən wa, á yira nē púpúníš sagi tē wa Yui *sǎn nē yiri. Á nē dǎnà ká pa, á pwii poli, zinē nē sēe á nii yiri».

Zwezi pupwən tē yoo
(Matie 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Kv máḡá tǝntē wa, Yui-*Siḡu tē pin Zwezi sú dē pupwən, v ga swin, v wú: «Á nyina tē, n nē ti lanworu dē tia. Á kēni n lēeēe. N biri yièn tǝtǝ lià tē nē, ba nē mun ba tiàn. Yá n ga sǝgǝ tē ba tē nē buḡa dē, ba yi wǝbuḡa dē yǝnu tiàn yáá nē. Á nyina, n mù cígá nē swǝ, sǝ nǝtv tē tvn.

²² Á nyina Yui ken wiən tē mama à jun wa. Liù mama yǝri Yui-Biu tē, dē kv nē tà à nyina Yui tē. Liù dē mama ma yǝri à nyina Yui tē, dē kv nē tà Yui-Biu tē, dē liù tē, Yui-Biu tē nē swǝ, sǝ v súri v yía v biri wá».

²³ Kv kwa nē, Zwezi pii v vǝvǝri v yáá, v kǝ v karbia tē con, v ma ga swin ba cici con nē, v wú: «Á mù dǎn yi pupwən lià, kv tē á nē na yiri. ²⁴ Á mù nē swin kv á con nē dē, Yui nii *sǝsǝnà, ba nē dáá, dē pǝegá sǝní, sǝ ba na kv tē, á nē na, yá ba ga wà kv ni. Ba sǝní, sǝ ba ni kv tē, á nē nēn. Yá ba ga wà kv ni».

Samari tiú don, v nē yi bicabwanv tiú
(Matie 7.12; Romē tiàn 13.8-10)

²⁵ Yui nii *yǝnu tiú don dǎn ma zàn, v bwe Zwezi yoo don, sǝ v ma ja v dēn nē, v wú: «Karnyina, bēeēe nē à mē, sǝ à fwa, sǝ à ma na mu tē, kv nē ba zwēe Yui con?»

²⁶ Zwezi ma swin v con, v wú: «Bēeēe nē Yui swin v *nii tē wa, v nē pin *Moyizǝ? N nēn kv nǝtǝ, dē n nē kǎri kv?» ²⁷ U ma le, v wú: «N mē, sǝ n sǝní *Yuu-Tiu, v nē yi n Yui, dē n waa mama. N sǝní kv tē nē ziən, kv pa Yui nē. N búñ Yui yoo máḡá mama. N kǝ n kajaḡa tē mama n pin Yui nē. Yá n tē mē, sǝ n sǝní n yira liù ndē n nē swǝ n tǝtǝ nǝtv». ²⁸ Zwezi dǎn ma swin v con, v wú: «N le zēni! N nē fwa nǝtv, n wá na mu tē, kv nē ba zwēe Yui con». ²⁹ Yá Yui nii yǝnu tiú tē yà tē pià, sǝ

v pa cígá v tiàn nē. U dǎn ma bwe Zwezi, v wú: «Wàà nē yi à yira liù?»

³⁰ Zwezi ma le dē zwansisara, v wú: «Bēe don nan *Zwerizalemǝ, v cwí Zweriko. Máḡá tē wa, v nē wulǝ cwǝḡǝ tē wa, v vǝli, dē nēn, ḡwina, ba nē ḡwi lià nē, ba fan, ba tv v yuu wa, ba vira wá, ba li v ganan, ba mà wá, ba ga kēn ba yá wá, v belv v tǝgǝ. ³¹ Kv zàn kv tv kv mē, dē *Zwifǝ-ba Yui *jonwanv don dē twá cwǝḡǝ tǝntē v cwí Zweriko. Máḡá tē wa, v nē ni bēe tē, v lwǝ v twá cwǝḡǝ tē vǎn nē v lǝ v vii. ³² *Levitǝ dwii tē wa liù don dē kúv twí, v bà v yí kv bwálí tē. U nē ni bēe tē v zwēe, v lwǝ v twá cwǝḡǝ tē vǎn don, v kēn v vii. ³³ Yá Samari tē wa liù don, v dē nē vǝlǝ v cwǝḡǝ, dē twá bwálí tǝntē v lǝ. U dē ma va v yí bēe tē, ba nē mà tē yira. Máḡá tē wa, v nē ni wá v yinǝḡǝ jun wá zǝnzǝn. ³⁴ U kwen v fǎrú v yí lá, v lwá diven dē nuḡa v nuran tē yuu wa. U vwa tē dē gantwan. Kv kwa nē, v ti wá, v kǝ v tǝtǝ wodiv yuu wa. U ja vu, v tún vǝrǝ yipaa bwálí nē. U ywǎn v yuu nē. ³⁵ Kv tǝpǝrv nē, v li cunia sǝbikulan* bǝlǝ, v pa yipaa bwálí tē tiú nē, v ga swin, v wú: «Ywǎn, bēe wà tē yuu nē. Á nē pii à bà máḡá tē wa, à wá ḡwín mú kv tē, n nē cǝḡǝ v yira à kwa nē.»

³⁶ Zwezi ma swin, v wú: «N mù waa con, sǝ ba batwa tē wa lá, wàà nē ya bēe tē, v nē tua ḡnà tē tǝtǝḡi wa, yira liù?» ³⁷ Yui nii yǝnu tiú tē ma le, v wú: «Kv yi liù tē, v nē dǝri bēe tē yinǝḡǝ zǝnzǝn». Zwezi dǎn ma swin v con nē, v wú: «Mǝ n dē vǝli n tvn nǝtv!»

Zwezi vǝli Marǝtǝ dē Mari bwálí nē
(Zwan 11.1-5; 12.1-7; Matie 6.33)

³⁸ Máḡá tē, Zwezi dē v karbia tē nē pii ba zv cwǝḡǝ, ba vǝli v zv tv don wa. Kan, v yiri nē Marǝtǝ ma ja ba zēni v sǎn nē. ³⁹ Kan tē yà ja nyánú, ba ma boḡǝ Mari. Mari mù yà jǝé Zwezi nēe nē, v cǝḡa kv tē, v nē kǎri ba. ⁴⁰ Yá Marǝtǝ mù yà wulǝ v tuḡa zǝnzǝn. U ma nan, v ga swin, v wú: «*Yuu-Tiu, kv ba mú yoo fwa dē, à nyánú tē nē yá à cici v pa à tuḡa tutunān tē mama? Swin v con, sǝ v zàn v san

§ 10:20 10.20 Kv biri dē, á ja bwálí Yui sǎn nē. *

10:35 10.35 Cunia sǝbikulǝ nǝdv yi yituri nǝdv tutuḡi ḡwirán.

nè». ⁴¹ Yuu-Tiu ma le wá, v wú: «Marètə, Marètə, twara ja mú, n ga wuwali n tiàn. N wulə yu nè, n kəkəri wiən nè dáá yira. ⁴² Yá won nəd v nè jə dən. Mari mù kúri kv tə, kv nè zìən, kv nè wàri kv jonə v con».

11

Zwezi biri yijonu v karbia tə nə
(*Matie 6.9-13; 7.7-11; Likè 18.1-8; Zwakə 1.5-7; 1 Zwan 5.14-15*)

¹ Dun don nè, Zwezi jun Yu bwáli don nè. Máná tə wa, v nè jun v zwèe, v karbiu tə don bwe wá, v wú: «*Yuu-Tiu, biri nəba nè nè wá jun Yu nət v, ndə *Zwan* nè biri kv v karbia tə nè nət v». ² Zwezi ma le ba, v wú: «Máná tə nè, á nè jùn Yu, sə á swìn ndə:

«Nə Nyina Yu! N yiri me də dun! Bàá, n dé n pàri tə tia yuu wa. ³ Pa nəba nè nii wodiu tə, kv nè me nəba, dun mama. ⁴ Kwen nè cuna n li nè mù də n mù pwərə wa, ndə nè də nè kwen lwan tə, lià nè tun nè yira, nè li nè mù də ba pwərə wa. N dàn ká pa yoo yí nəba, kv nè wá yigu nəba, kv kə yokukwɪn wa.»

⁵⁻⁶ Zwezi kúv swìn ba con nè, v wú: «Də á wa liù nè ja v dabɛɛ, v ma zàn v va v con titin kwɪn nè, v swìn v con, v wú: «À dabɛɛ don nan cwəŋə v bà, v di à yuu, à ga ba won ja à pin wá. Kv mù nè yiri nè, à dabɛɛ, juŋa nè dipen batwa!» ⁷ Də v də nè zigi v diè tə wa, v le, v wú: «Yá nè sənben! Mimii tan v kv zwèe, à də à bia tégə nè zwèe. À kúv wàri à zaŋa à pin mú dipen.» ⁸ Kv nət v tə! À mù nè swìn kv á con nè də, v wá zàn v pa tə wá. Kv nè tà v nè yí v dabɛɛ tə ciɪ yiri. Kv yí v nè ba vii, v tə nè wá ziri lá, v mà mimii tə nè yiri. Mə kv mù yiri v wá zàn, v pa wá kv tə mama, v nè pià. ⁹ À mù ga nè swìn á con, à wú: Á lorə, yá ba wá pa aba! Á pià, á ga wá na! Á mà mimii nè, yá ba wá súri ba pa á zv. ¹⁰ Liù mama nè lòri, ba wá pa wá. Liù mama nè pià, v wá na. Yá ba ga ba wá súri ba pa liù tə nè, v nè mà mimii nè. ¹¹ Də á wa liù nè ya nyina,

v nè wá sèe, v pa dən v biú tə nè, də v biú nè lòri wá fəli, naaa? ¹² Nə à yèé, v wá pa wá nən, də v nè lòri wá cacali? ¹³ Á mù ləzwən wɪlɪnɪna-ba, á nè yèé ka pa wozəŋə á bia nè. Kv dàn wá yà nətə, kv pa á nyina Yu tə nè, v nè wulə Yu *sàñ nè, də á nè lòri wá won. V mù dàn wá pa aba v *Siŋu tə».

Zwezi le v duŋa tə
(*Matie 9.32-34; 12.22-30; Marəkə 3.22-27*)

¹⁴ Dun don nè, Zwezi wulə v li *zini bɛɛ don yuu wa, kv nè pin bɛɛ tə nii ba swìn. Máná tə, zinə tə nè nan, bəru tə zàn, v wulə v swìn. Kv dàn gwári lalv tə zənzən. ¹⁵ Ba wa lià swìn, ba wú: «Kv ya Beləzəbilə, zinə tə mama piú tə, nè pin wá diàn, v ma li zinə lià yuu wa».

¹⁶ Ba duən yà pià ba ja v dən nè. Ba ma wú, v fwa yomɪv v biri ba, sə ba ma yəni də, v diàn tə naŋa Yu. ¹⁷ Zwezi yèé ba pubuŋi tə, v dàn ma swìn ba con, v wú: «Payuu lià nè zigi duən nè, kv payuu tə wá cògò, kv dii wá tv duən yuu nè. ¹⁸ Də *Sitana nè pwèe v ziga v tətə nè, v payuu tə bá wàni kv yà lá. Á wú Beləzəbilə nè pin nè diàn, à ma li zinə tə. ¹⁹ Kv nè yí Beləzəbilə nè pin nè diàn tə, kv mù nè pin, à wáá zinə à li lià yuu wa. Sə á bia tə də yí wàà diàn nè, ba ma li zinə tə? Mə kv mù nè pin, á bia tə tətə nè wá buri á bura. ²⁰ Cígá, kv yí də Yu diàn nè, à ma li zini tə, kv nət v tə biri də, Yu dé v pàri lià yuu wa á tətəŋi wa.

²¹ Ladɪa nè cì v sàñ nè də v kwatara wiən, v juŋə wiən tégə tə bwáli nè, fən ga təl. ²² Kv wáa kv yí də liù don, v də nè kúv yí ladɪa, v doni twi. Kv tíú wá ja diè tə tíú də diàn, v jon v kwatara wiən tə, v yà nè jə tə diàn. Yá v dàn wá wàni v pèe v wiən tə v təri. ²³ Liù tə, v nè təl à kwa, ziga à nè. Yá liù tə, v nè ba nè saŋa, v keni duən nè, kv tíú yí v làgà».

Zini nè vii, kv ga pii kv bà yoo
(*Matie 12.43-45*)

²⁴ Zwezi kúv swìn, v wú: «Máná tə wa, *zini nè nan kv yá liù, kv yáa jijiri kasoo

* **11:1** 11.1 Kv mù Zwan təntə nè yí *Zwan-Batisə, v nè li lià nía wa, kv twá də Yu yiri.

lanworu wa, ku ma pìà bwálí, sè ku kè ku yuu lá. Ku nè wà yizwíà bwálí ní, ku yáá swìn, ku wú: «À wá pìí, à va à diè tè wa, à nè nan, à yá.»²⁵ Ku pìí ku biàn, dè diè tè zwarí, ku kwen zèni zèni ku tún lá.²⁶ Ku dàń wá va, ku ja zinè barpe duèn, tè waa nè lɔja tè doni ku, ku sùrí ku tiàn nè, ku ja bà ku tíú tè nè. Tè dàń wá zv tè jèé, yá v mù liù tètè dí yáá wá kukwaní v síbɔn».

Cígá pupwən yoo

²⁷ Zwezi swìn nɛtv, v va v zwèe, mánǎ tè wa, kan don swìn v con lià tè tètəni wa, v wú: «Pupwən wulə kan tè nè, v nè lɔri mú, n nè ɔwà v yul!»²⁸ Yá Zwezi dàń le, v wú: «Pupwən wa ba tè nè, ba nè cuga Yɔ sugv tè, ba ga sèe ku nii!»

Yɔ diàn mɔmɔnv yoo

(Matìə 12.38-42; 16.1-4)

²⁹ Lalbu tè nè púé Zwezi yuu nè, mánǎ tè wa, v zàn v swìn, v wú: «Á mù zèn lià ba tè á nè yɔ lakukwɔnan, á lòrì Yɔ diàn mɔmɔnv. Yá á bá na mɔmɔnv nɛdv dè tètə, dè ku nè tà mɔmɔnv tè, Yɔ nè twá dè v nii *sùsùnù Zwɔnasə v birɔ.³⁰ Ku tè Zwɔnasə nè fwa, ku yɔ mɔmɔnv ku pa lià nè, ba nè wulə Ninivə† tè wa. Mə nɛtv nè *Ləzwənə-Biu‡ tè dè wá yá mɔmɔnv, v pa zèn lià tè nè.³¹ Bùrì tè bùrù dɔn nè, Etiyopi pakan tè wá zàn v zɔgɔ zèn lià ba tè nè. Ú wá bùrì á bùrà, sè ba cùgù aba, v mù nè nan bwálí ku nè ɔjóná v bà, sè v cugv pìú *Salumɔn yənu sùràn tè yɔrɔ. Yá liù ga wulə yèbè, v nè dwè Salumɔn!³² Bùrà tè bùrù dɔn nè, Ninivə tiàn wá zàn ba zɔgɔ zèn lià ba tè nè. Ba wá bùrì á bùrà, sè ba cùgù aba, ba mù nè sèe ba vɛvəri ba kwa, ba ma sá ba cɔna, Zwɔnasə nè swìn Yɔ sugv tè ba con nè yɔrɔ. Yá liù ga wulə yèbè, v nè dwè Zwɔnasə!»

Ləzwənə yíá nè yɔ v cànú

(Matìə 5.15; 6.22-23; Likè 8.16-18)

³³ Zwezi kúè swìn, v wú: «Ləzwənə bá sèe v surv cànú v tí v sègè, nè à yèé v tí v pú garwa dèń. Dè ku nè tà, sè v tí v tún canzɔlv yuu, sè ba tè, ba nè zwɔ, sè ba

na poni.³⁴ Ləzwənə yíá tè ya ndə n yɔra tè cànú nè. Də n yíá tè nè zurə, n yɔra tè mama yáá pìrì dè poni. Yá dè n yíá tè nè ba zìən, n yɔra tè mama ya yikunu wa.³⁵ N dàń nè zùrì n yɔra, sè poni tè nè wulə n yɔra tè dàn ká jì yikunu.³⁶ Də n yɔra tè mama nè wulə poni wa, n bwálí ga wà gɛ, ku nè wulə yikunu wa ku mama pɔan wá yá poni wa, ndə cànú nè pìrì mú dè ku poni mɛ pɔan».

Zwezi swìn v zɔgɔ Farɔzian-ba dè Yɔ nii yənu tiàn tè nè

(Matìə 23.1-36; Marəkə 7.1-16)

³⁷ Zwezi nè swìn v zwèe, mánǎ tè nè, *Farɔzian don bon wá, sè v dé v bwálí nè. Zwezi ma zv v jèé, sè v dé.³⁸ Ku gwárí Farɔzian tè dè, v nè ní Zwezi, v dé v ga wà v jìàn§ sìn.³⁹ *Yuu-Tiu dàń ma swìn v con, v wú: «Nèń, á nè ya nɛtv á mù Farɔzian-ba tè. Á yáá sɔn wùrú zɔja tè dè zɔja tè kwa, yá á waa con sùé dè ɔwìràn pubɔnɔ dè wulɔnɔ.⁴⁰ Á mù ləyigiba! Yɔ tè, v nè fwa kwa tè, v mù nè fwa waa tè dè.⁴¹ Á pɔan zura nè mù, ku tè nè wulə á wùrú zɔnɔ wa dè á zɔnɔ wa. Ku mánǎ tètə wa, á bɔcanɔ yɔ nɛpon Yɔ yáá con.

⁴² Càn wulə dè aba, á mù Farɔzian-ba! Á pɔn wiən tè, á nè ní fugə nii nyiən, dè davɔran yiri tètə mama fugə nii nyiən. Yá á ga ba cígá dè sonu nè keni ndə Yɔ nè pìà nɛtv. Ku ga ya mə ku mù nè á mɛ, sè á fwa, á yá wà mɛ, sè á dɔgv ku kwa.

⁴³ Càn wulə dè aba Farɔzian-ba! Á swè, sè á jèń yáá gwələ yuu *Zwifə-ba *jéré diè wa, á ga swè, sè ba jɔn aba, ba zilí ba jéré bwálá wa.⁴⁴ Càn wulə dè aba! Á ya ndə ləbərə nè, ba nè ba na, ba nè yèrì ba ga vèli tè yuu».

⁴⁵ Yɔ nii *yənu tíú tè don ma swìn v con, v wú: «Karnyɔna, n nè swìn nɛtv, ku ya nè dè nè n twɔn!»⁴⁶ Zwezi ma le, v wú: «Càn wulə á dè Yɔ nii yənu tiàn tè yuu wa, á nè zɔja lià dè zɔla, tè nè wàrì tè zɔja, yá á tètə ba tè yɔra janɔ dè á jɔfva nɛdv tètə yɔrɔ.⁴⁷ Càn wulə dè aba, á nè

† 11:30 11.30 Ninivə yɔ tɔfarv, ku wa lià tè yá yɔ cɔna lià zənzən Yɔ yáá con. ‡ 11:30 11.30 Zwezi yɔ v tètə yoo nè v swìn. § 11:38 11.38 Ku yɔ Zwifə-ba Yɔ nii, sè ba ba jìàn sìn, ba ga dé wodiu.

wulə á lwè ləbərə nəzəŋə, á pɪn Yɪ nii *sùsùnà tə nə. Ba mù Yɪ nii sùsùnà təntə yɪ á nɪbara ba nə gva! ⁴⁸ Á twá nətɔ á ma bɪrɪ də, á də swə kɔ tə, á nɪbara-ba tə nə fwa tə, də pupwən. Ba gva Yɪ nii sùsùnà tə, yá á də wulə á lwè ba ləbərə. ⁴⁹ Mə kɔ mù nə pɪn, Yɪ ma twá ɔ wɔbɔŋa tə nə, ɔ ma swɪn, ɔ wú: «À wá tun Yɪ nii sùsùnà də Yɪ *tɔntɔna ba nə. Ba wá gu ba wa lià duən, ba ga wá wɔwalɪ ba duən də.» ⁵⁰ Kɔ mù tə yɪrɪ nə, ba wá bɪrɪ zèn lià bɪrà Yɪ nii sùsùnà tə mə gɔrɪ tə dèŋ nə ba nə gva, də jɪv mama. ⁵¹ Kɔ nə zɪgɪ Abelə gɔrɪ nə, kɔ ja va Zakari gɔrɪ tə nə, ba nə gva Yɪ dəyaa tə də *jɔŋɪ kurə tə pwərə wa. Cígá, à mù nə swɪn kɔ á con nə: Ba wá bɪrɪ zèn lià bɪrà tə mù lagɔrɪ təntə mə yɪrɪ!

⁵² Càn wulə də aba, Yɪ nii yənu tián tə. Á lɪ borbiu tə, kɔ nə wáá kɔ pɪn cwəŋə aba, sə á ma sùrí yənu mimii. Á tətə ba zwɪ, á ga kɔ cìgà lià tə nə, ba nə pìà, sə ba zɔ».

⁵³ Máná tə nə, Zwezi nə víi kɔ bwálɪ tə nə, Yɪ nii yənu tián tə də Farɪzɪan-ba tə lɪŋa yɪn tə zàn Zwezi yuu wa. Ba dàŋ zàn, ba bwe wá bwiə mama yoyirə yirə yuu wa, ⁵⁴ sə ba ma kə cígá, ba twá ɔ nii sùràn nə, ba ma ja wá.

12

Ka cì tián nə də gɪgara yoo
(*Matie 10.12, 26-27; 16.6-12*)

¹ Lià tə twi, kɔ máná təntə wa, ba tu duən nə mùrù də muran, ba ga ba vèli duən nəe yun wa. Zwezi ma dí yáá, ɔ swɪn ɔ karbɪa tə con, ɔ wú: «Á cia á tián nə də *Farɪzɪan-ba níé bələ tə nə, kɔ nə yɪ ndə sabwarɪ nə, kɔ nə yáá ŋùnì.

² Kɔ tə mama, kɔ nə sègè, wá nan poni nə. Yá kɔ tə mama, kɔ nə yɪ diè yoo, wá nan kàrá. ³ Mə kɔ mù nə pɪn, kɔ tə mə, á nə wá swɪn yikunu wa, wá zəzəgi yɪcau wa. Yá kɔ tə á nə wá sɔsɔnɪ liù zɪn nə diè wa, kɔ nə sùŋ, wá cèrí dəyun wa».

Liù tə nə mə, sə á dəri ɔ fən
(*Matie 10.28-31*)

⁴ Zwezi kúò swɪn, ɔ wú: «À swɪn kɔ á con, à dabara-ba: Á dànà ká dəri lià tə, ba nə gwɪ yɪra, yá ba ga wàrɪ won don kɔ kwa nə, ba fwa ba sùrí lá. ⁵ À wá bɪrɪ aba liù tə, á nə mə, sə á dəri. Á dərə liù* tə, ɔ nə wáá aba, ɔ dɪlɪ mən diè wa, də ɔ nə gva aba kwa nə. Cígá, à swɪn kɔ á con, mə ɔ mù nə á mə, sə á dəri!

⁶ Ba ba zənbii bonu yoli səbilurən bələ, naaa? Yá Yɪ ga ba ka nədu nə swèéé. ⁷ Yá Yɪ gəlì á yukɔran tə mama á yuu wa. Á dànà ká pa fən ja aba. Á kɔkwa zənbii tə nə dáá!»

Ka twá Zwezi nə yoo
(*Matie 12.32; 10.19-20; 10.32-33*)

⁸ Zwezi kúò swɪn, ɔ wú: «À mù nə swɪn kɔ á con nə: Də liù nə swɪn lià yáá con nə, də ɔ yèé à mù Zwezi, *Ləzwənə-Biu† tə də wá bɪrɪ Yɪ *malɪkə tə yáá con də, ɔ yɪ ɔ mù cígá nə tɪ wá. ⁹ Yá liù tə, ɔ nə wá bɪrɪ də, ɔ yèrɪ nə, lià yáá con, Ləzwənə-Biu tə də wá bɪrɪ Yɪ malɪkə tə yáá con, də ɔ yèrɪ wá.

¹⁰ Liù tə mə, ɔ nə wá swɪn sɔgu, ɔ zɪgɪ Ləzwənə-Biu tə nə kɔ tíú wáá ɔ cuna kwɪtɔn ɔ nɪ. Yá liù tə, ɔ nə wá twɪn Yɪ- *Sɪŋu tə, kɔ tíú wàrɪ ɔ cuna kwɪtɔn ɔ nɪ, abada.

¹¹ Ba wá ja aba ba va *Zwifə-ba *jéré dii wa, nə à yèé tɪv tián yáá con nə, sə ba bɪrɪ á bɪrà. Kɔ máná tə wa, á dànà ká pa kɔ tə, á nə wá fwa, sə á ma jon á tián, nə à yèé kɔ tə, á nə wá swɪn, yoo ja aba. ¹² Yɪ-Sɪŋu tə wá kàrɪ aba, kɔ máná təntə wa, kɔ tə á nə mə, sə á swɪn».

Jɪjə ləyərə tíú zwansɪsara
(*Matie 16.26; Likè 16.19-26*)

¹³ Lalɔv tə wa, liù don wulə ɔ swɪn Zwezi con, ɔ wú: «Karnyɪna, swɪn à nubiu con, sə ɔ tàrà də nə, wiən tə nə nyɪna nə yá də nəba». ¹⁴ Zwezi le wá, ɔ wú: «À dabəe, wáà nə tún nə, sə á bɪrɪ á wiən bɪrà, nə à yèé, sə à tàrà á wiən?» ¹⁵ ɔ ma piì ɔ swɪn ba mə con nə, ɔ wú: «Á zurə á yɪra, á cia á tián nə zəni də lià duən wiən ka ja yimən tə pa aba. Ləzwənə mɪ cígá tà kɔ wulə ɔ wojan wa, də ɔ nə swə ɔ yá jɪjə tíú nəfarɔ də».

* **12:5** 12.5 Kɔ yɪ Yɪ. † **12:8** 12.8 Zwezi yɪ ɔ tətə yoo nə ɔ swɪn.

16 U dàń ma sɪsari zwansɪsara ku tɛ ba con, v wú: «Bee don kárí wodirɛn bɪga zeni. 17 U dàń ma dù v ga swìn v tiàn con, v wú: «À wá fwa nɛtɛ? À ba bwálí jɛ, à keni à wodirɛn tɛ mɛ lá». 18 U ma ga v swìn v tiàn con, v wú: «Nɛń, ku tɛ à nɛ wá fwa: À wá mà à tɛkɛlɛ tɛ, à pií à lwà nɛfaran, à pɛɛ à mɪbɪa tɛ mama, dɛ à wiɛn tɛ duɛn à kɛ tɛ wa. 19 Ku kwa nɛ, à dàń wá swìn à tiàn con, à wú: Bìú, n jɛ wiɛn zɛnzɛn, n dɛ ku nɛ ja vɛlɛ bɪna dɛ bɪna, n dàń wá piɛn, n sɪí n nyu, n dɛ càná!» 20 Yá Yɪ swìn v con, v wú: «Bee lɛyɛru! Titin ku tɛ tɛtɛ nɛ, n mu wá zwɛɛ! Yá wiɛn tɛ mama nɛ kwɛn n tún n tiàn nɛ wá jì liù don nyiɛn!» »

21 Zwezi ma sùrí lá, v wú: «Mɛ ku wá yà nɛtv ku pa liù tɛ nɛ, v nɛ pɛɛ wiɛn tɛ, tɛ kwɛnɛ nɛ dáá, v pɪn v tiàn nɛ, yá v ga ba won ja Yɪ yáá con nɛ».

Kɛni á waa Yɪ nɛ
(*Matie 6.22-34; 1 Timote 4.6-8; Ebɛrɛ-ba 13.5*)

22 Ku kwa nɛ, Zwezi swìn v karbɪa tɛ con, v wú: «Nɛń, won tɛ nɛ pɪn à swìn á con nɛ, à wú: Á dàná ká pa á mu twara ja aba, dɛ ku tɛ, á nɛ wá dɛ, nɛ à yɛɛ dɛ ku tɛ, á nɛ wá zv á yɪra nɛ. 23 Á mu tɛ jɛ funɛ, ku doni wodiu. Yá á yɪra tɛ dɛ jɛ funɛ, ku doni gànù. 24 Á ywàńá batɪɛnkanan‡. Tɛ ba dwì, tɛ ma ba ce, tɛ ba pɛɛ tɛ kɛni tɛkɛlɛ wa. Yá Yɪ ga pɪn tɛ tɛ nii wodiu! Á kukwa zɛnbii tɛ mama zɛnzɛn! 25 Á wa twara tɛ, v nɛ jɛ, wáá v mu tɛ ku tɛni mancɪn tɛtɛ? 26 Dɛ á nɛ wàrì ku tɛ nɛ mun tɛtɛ á fwa, bɛɛɛɛ dàń nɛ pɪn yoo don twara jɛ aba? 27 Á ywàńá á jɛn kárí gapunɛ nɛ naɲa nɛtv, tɛ ba tɲa tɛ ma ba gànù dɛ swɪ. Á mù nɛ swìn ku á con nɛ dɛ, piú *Salɛmɛn tɛtɛ dɛ v jɪjɛ tɛ mama, v wà gànù zwɪ, ku nɛ zɪɛn ku doni gapunɛ tɛntɛ nɛdv dɛ. 28 Yá Yɪ dàń nɛ ywàńá tɛ mù kárí wa garan tɛtɛ yuu, tɛ nɛ yɪ tutv, dɛ á mù, á nɛ jɛ funɛ zɛnzɛn á doni tɛ, v wá ywàń á yuu nɛtɛ? Tɛ mù garan wulɛ kárí wa zɛn tɛ nɛ, wá kù, ba dɪ mɛn nɛ jwɪan nɛ, Yɪ dàń

wá zv aba dɛ ganan nɛtɛ! Á wà á waa ken à nɛ wuuu! 29 Á dàná ká gv á tiàn á pià máńá mama ku tɛ, á nɛ wá dɛ, dɛ ku tɛ, á nɛ wá nyu. 30 Ku ya lià tɛ, lɛv nɛ tɪ ba, ba nɛ yɛrì Yɪ tɛ, nɛ gwɪ ba tiàn ba pià tɛ mù tɛntɛ máńá mama. Yá á mù á ja nyuna Yɪ, v nɛ yɛɛ ku tɛ nɛ mɛ aba. 31 Á tɛntɛn á kɛ á yáá lá, á pià Yɪ pàrì tɛ, yá ku kwa nɛ, Yɪ wá pa aba tɛ tɛ mama, tɛ nɛ mùrì aba».

Yɪ sàń jɪjɛ wiɛn
(*Matie 6.19-21*)

32 Zwezi kùb swìn, v wú: «Dàn ká pa fɛn ja mú, pulibiɛ, ku nɛ ywán dɛ á nyuna tɛ yɪrɪ, sɛ v pa á twá á dɛ v pàrì tɛ. 33 Á yɛgɛ á wiɛn, á ga pa tɛ sɛbiu tɛ, á nɛ ni, zura nɛ! Á tí sɛbɪa lwaran tɛ, tɛ nɛ ba cùgà. Á pià Yɪ *sàń wozɛɲɛ tɛ mù wiɛn tɛ, tɛ nɛ wàrì tɛ jɛn, abada. Tɛ wiɛn tɛntɛ ɲùnà nɛ wàrì tɛ ba yí, zɛnzɛran dɛ ga wàrì tɛ cùgà. 34 Bwálí tɛ nɛ, á wiɛn tɛ, tɛ kwɛnɛ nɛ dáá, nɛ wulɛ lá, mɛ lá nɛ á waa tɛ dɛ wulɛ».

Tùtùná tɛ, ba nɛ ba dwɛɛ
(*Matie 24.36-44; 25.1-30; Marɛkɛ 13.33-37*)

35 Zwezi kùb swìn, v wú: «Á vwɪɛ á tɛńá dɛ voru, sɛ á svrv á canan, á ja! 36 Á yana ndɛ lià tɛ nɛ, ba nɛ dàní ba yuu tíú, v naɲa fúru vwɪu càná v pií v biàn, v nɛ mà, sɛ ba sùrú ba pa, v zv. 37 Pupwɛn wá yà dɛ tùtùnú tɛ yuu tíú nɛ wá bà, v na dɛ, ba nɛɲɛ! Cígá mama, à mù nɛ swìn ku á con: U wá vwa v tɛńá v pa, ba jɛń wodiu yuu wa. Yá v ga twá ba ladva ladva nii nɛ, v pa ba, ba dɛ. 38 U nɛ twi titin kwɪvn nɛ, nɛ à yɛɛ tɪbɪnakɪvn wa, yá v ga na dɛ, ba nɛɲɛ, ba wá yà pupwɛn wa! 39 Á wá tì, à ma man ku tɛ: Dɛ diɛ tíú yà nɛ yɛɛ máńá tɛ, ɲwìàn yáá nɛ wá bà, v yáá bá yá wá, v pa v zv diɛ tɛ wa. 40 Á kɛnɛ á sírí, á dɛ nyiɛn nɛ. *Lɛzwɛnɛ-Biuš tɛ wá bà, máńá tɛ nɛ, á nɛ ba buɲa».

Tɪtvnzɛɲu dɛ tɪtvnkɪkwɪvn yoo
(*Matie 24.45-51*)

‡ 12:24 12.24 Lià duɛn boɲɛ zɛnbii ku tɛ «sabakanan».

§ 12:40 12.40 Zwezi yɪ v tɛtɛ yoo nɛ v swìn.

⁴¹ Piyerè dàń ma swìn, v wú: «*Yuu-Tiu, zwansısara tē yi nē cıı nyiēn mù naaa, ku yi là mama nyiēn?» ⁴² Yuu-Tiu ma le, v wú: «Wàà dàń nē yi ku mù tütònù yuu tíú tēntē, v nē jē pùé nēdv, v ga jē wubunja. U nē wá yà tütònà tē duēn tē yuu wa, sē v pa ba wodiū, mánjá tē nē, ku nē mē. ⁴³ Ku tütònù tēntē wá yà pupwēn wa, dē yuu tíú tē ka piı ka bà diē wa nē, v nē yı wá dē v wulē ku tutuŋı tē wa. ⁴⁴ À mù nē swìn ku á con, cígá mama: Yuu tíú tē wá pa wá, v wiēn tē mama yuu ywàŋú. ⁴⁵ Yá dē ku mù tütònù tēntē, nē swìn v tēntian con nē, v wú: «À yuu tíú tē dánı, v ba twı.» U dàń zàn v tu v tütönduēn tē yuu wa, v mà ba, v ga zv diŋu dē sanyvra wa, sē v bubvni. ⁴⁶ Ku mù tē wa nē, yuu tíú tē dàń wá bà diın don nē, v di tütònù tē yuu wa, mánjá tē wa, v nē ba wá dànı. U dàń wá kē ku tütònù tēntē càn wa zēnzēn, ku ja vėli v tian. U ga wá pa ba kē v mù dē là tē, ba nē yèri Yu bwálı nēdv.

⁴⁷ Tütònù tē, v nē yèé ku tē, v yuu tíú nē pià, yá v ga ba v sírı keni, v ga ba ku tē fwa v yuu tíú nē pià, v wá na kafı yıá zēnzēn. ⁴⁸ Ku ga nē ya tütònù tē, v nē yèri ku tē, v yuu tíú nē pià nē tun, yiēn tē nē mē, sē ba mà wa tē yıra ba wá mà kafı yıá mancın. Liù tē nē, ba nē pın zēnzēn, ba wá jon ku tíú con nē zēnzēn. Liù tē con nē, ba nē tın zēnzēn, ba wá bwe ku tíú con nē, ba jon ba pàlı lá».

*Zwezi yi pwıa liù
(Matıē 10.34-36)*

⁴⁹ Zwezi kùv swìn, v wú: «À yi à twı, sē à kē mēn tia yuu wa. Yá à swē zēnzēn, sē tē manwarı tē svrv! ⁵⁰ À mē, sē ba kē nē càn wa, ndē ba nē lēgē liù níá wa. Yá à wulē pucvni zēnzēn wa, ku ja vėlē mánjá tē, ku nii nē wá sú! ⁵¹ Á bunja dē à twı, sē à kē bıcan sié tia yuu wa, yá ku tà nētv. À mù nē swìn ku á con dē, ku yi pwıa, à wá kē tia yuu wa. ⁵² Ku nē zıgı síún, là nē yi bonu diē wa ba wá pwēē, batwa zıgı bələ nē, bələ zıgı batwa nē. ⁵³ Nyına wá zıgı biú nē, biú wá zıgı nyına nē. Nuw wá zıgı

bùá nē, bùá dē ga wá zıgı nuu nē. Bari nuu wá zıgı v bikıni nē, bikıni dē wá zıgı v bari nuu nē».

*Ka lwarı mánjá tē tē dēń yoo
(Matıē 16.2-3)*

⁵⁴ Zwezi kùv swìn lalvv tē con nē, v wú: «Mánjá tē wa, á nē ni bakwan, dē ku zana yu yizwıa con, dē á swìn, lala, á wú: «Dwà* wá nà». Yá mē ku mù nē yáá tun. ⁵⁵ Yá dē á nē ni vvıv ku fulı, ku nana jızen vàn yuu, á yáá swìn, á wú: «Tıa tē wá cen». Yá mē ku mù nē yáá tun. ⁵⁶ Nıé bələ tián-ba! Á wáá lvıv yuu dē lanworu mımınan tētē mù dēń á lwarı. Ku dàń ya nētē, á ma wàri síún mánjá tē mù yáá á lwarı?»

*N dē n dvŋv ka kē duēn nē yoo
(Matıē 5.25-26)*

⁵⁷ Zwezi kùv swìn v sírı lá, v wú: «Bēēē nē pın, á ba na á tián con nē, á tē mē, sē á tun nētv tē? ⁵⁸ Á nēŋē ku nyınyıga: Kē cígá, sē n dē n jarı don kē duēn nē, dē á tē nē wulē cwēŋē wa. Ku nē tà ku mù, ku wáá ku pın, v kēni mú liù tē nē buri bura tē jıın wa. Sē ku dàn ká yá talıkwa ku pa mú, dē ba nē wá kē mú bán diē nēcırv jıın wa, sē ba dıı mú bán diē wa. ⁵⁹ Ku ya cígá mama nē, à swìn n con: N bá nan ka bán diē tēntē wa, dē n wá ku jıŋı tēntē talıkwa tanya tē ŋwın».

13

*Ka vėvəri kwa ka ma sá cvna nē à yèé ka ti
(Zwan 8.24)*

¹ Ku mánjá tēntē wa, là duēn twı, ba swìn Zwezi con Galile nagwanaa là tē yoo, *Pilatē nē pın ba gv. Mánjá tē wa, ba nē wulē ba gwı váná ba ma fwa *jwēŋē, ba pın Yu nē, ba gva ba dē. U guli ba jana dē váná tē jana duēn wa. ² Zwezi ma le ba, v wú: «Á bunja dē, ba mù Galile tián tēntē, ba nē gva nē, yá là, ba nē yi cvna là, ba dwēn Galile tián tē duēn tē, ku yoo tēntē nē yı ba tē yıri, naaa? ³ À mù nē swìn ku á con dē, á nē wá vėvəri á kwa, á ma sá á cvna, á dē mama wá ti ndē ba

* 12:54 12.54 *Yızərayelə lvıv nii wa, dwà yi ka zıga yu yizwıa ka ma ni.

nə. ⁴ Silowe béré naa tɛ ba nə lwè, ba ja dì ban ban tɛ tua, ku mà lià fugə nana ku gv. Á buja də, ba mù nə cùgù, ba dwən *Zwerizalemə tiàn tɛ duən tɛ, naaa? ⁵ Á mù nə swìn də aba, nɛtv diàn. Yá də á nə wà vɛvəri á kwa, á ma sá á cvna, á mama wá ti ndə ba nə».

*Tíú ku nə ba bia zɪŋa tɛ zwansisara
(Matie 21.18-19, 43; Romə tiàn 2.3-6)*

⁶ Ku kwa nə, Zwezi ma swìn zwansisara ku tɛ ba con nə, v wú: «Bɛɛ yà jə kapɪrv, ku nə wulə v kárá wa. U twi, sə v kwa kapɪra, yá v ga wà won mama ni. ⁷ U dàñ ma swìn kárá tɛ vala tɛ con nə, v wú: «Nèñ, bina batwa nə à yàá bà, à pià kapɪra kapɪrv tɛ yuu wa, à ga ba won mama na. Gwəŋə ku! Ku jon bwálí tɛ tutv». ⁸ Yá kárá tɛ valv tɛ le wá, v wú: «Yuu tíú yá ku dèdèn ku tɛ, də à wá kù ku dèñ tɛ mama, à kɪkarɪ à kə bɪbana. ⁹ Nɛtv diun don, ku wá zin bia bini don nə. Ku nə tà nɛtv, sə n dàñ pa ba gwəŋə ku».

*Zwezi kwìán kan don tàná nə kwá
(Matie 12.9-13; Likè 14.1-6)*

¹⁰ *Zwifə-ba *sié diun nə, Zwezi wulə v kàrì ba *jéré diè don wa. ¹¹ Kayayɪŋv don də yà wulə lá nə. Ku nə jə bina fugə də nana, *zini yà jun wá ku gori, ku pa v yà kùv wàrì v kwàní míámíán. ¹² Mánjá tɛ nə, Zwezi nə ni kan tɛ, v bon wá, v ga swìn, v wú: «N jon n tiàn n yayɪgv tɛ jun». ¹³ U tún v jìàn v yuu wa, yá lala v kwìán, v ga wulə v bwɪ Yɪ nə. ¹⁴ Yá jéré diè yuu tíú tɛ lɪŋa zàn, də Zwezi nə zwèe ku mù kan tɛntə yayɪgv tɛ sié diun nə. U dàñ ma swìn lalv tɛ con, v wú: «Diun bardv wulə á nə mɛ, sə á tvn, á biàn tɛ mù diun tɛntə nə, á pa ba zwèe á yayɪran tɛ, á ga yá sié diun tɛ!» *Yuu-Tiu ma le wá, v wú: ¹⁵ «Níé bələ tiàn-ba! Sié diun nə, á ba yàá kùrì á nav, nə à yèó á binà, á pa ku nyv níá. ¹⁶ Sə ku mù kan wà tɛ, v nə yɪ *Abərahame nəv *Sɪtana nə vwə, bina fugə də nana, ku yà mɛ, sə à kùrì wá v ŋwanɪ tɛ wa, sié diun nə».

¹⁷ Zwezi liu tɛ ken v dɪŋa tɛ mama də cavɪra, yá lalv tɛ mɛ pùé poli Zwezi tvtnzəŋə tɛ mɛ yuu wa, v nə tvja.

*Wobiu nəmanbiə don yuu wa
zwansisara
(Matie 13.31-32; Marəkə 4.30-32)*

¹⁸ Zwezi ma swìn, v wú: «Yɪ pàrì tɛ də bèèèe nə nyɪn? Bèèèe nə à wàá ku à ma maŋa? ¹⁹ Ku yɪ ndə wobiu nəmanbiə nə. Bɛɛ don dàñ tì ku, v dù v dəŋə vara wa. Ku ma pèn ku fwa tíú, zənbii də ga bà, tɛ fwa tɛ pwalan ku nɛɛ wa».

*Sabwari yuu wa zwansisara
(Matie 13.33)*

²⁰ Zwezi ma kùv swìn, v wú: «Bèèèe nə à wàá Yɪ pàrì tɛ, à ma maŋa? ²¹ Ku yɪ ndə sabwari nə, kan don nə tì mun zɪŋa yìə batwa, v kə ku wa. Tɛ mama dàñ ga zàn tɛ fulv».

*Mimii pɪpɪan yoo
(Matie 7.13-14, 21-23; 8.1-12)*

²² Zwezi twá tiàn də tibii wa, v kàrì v ga vələ *Zwerizalemə. ²³ Liù don ma bwe wá, v wú: «*Yuu-Tiu, lià mancɪn nə wá jon ba tiàn, sə ba ja mu tɛ, ku nə ba zwèe Yɪ con?» Zwezi ma le ba, v wú: ²⁴ «Á kənə diàn, sə á twá mimii pɪpɪan tɛ, á ma zv. Á mù nə swìn ku á con nə, lià zənzən wá pià, sə ba zv ba ga bá wàní. ²⁵ Mánjá tɛ nə, diè tíú nə wá zàn, v swaga v mimii, á wá ga kárá wa. Á wá mà mimii nə, á ga swìn, á wú: «Yuu-Tiu, sùrú n pa nə zv!» U wá le aba, v wú: «À yèrì bwálí tɛ, á nə nan!» ²⁶ Á dàñ wá swìn v con, á wú: «Nə dí, nə ga nyv də mú. N kàrì nə tv conɪ wa». ²⁷ U tɛ kùv wá swìn á con nə, v wú: «À yèrì bwálí tɛ, á nə nan. Á fàrá á nan kwa à bɪan nə, á mù mama, á nə tvn yokvkwɪnan». ²⁸ Á vələ bwálí tɛ nə, á nə wá bubwi, á ga dɪŋa á jɪfwɪ á fɪfaga, mánjá tɛ, á nə wá na á nɪbara *Abərahame də *Yɪzakə də *Zwakəbə də Yɪ nii *sùsùnà tɛ mama Yɪ pàrì tɛ wa. Yá ba ga wá dilɪ á mù béré kwa! ²⁹ Lià wá nan sapanan banɪa tɛ mɛ, ba bà ba fwa dɪŋə Yɪ pàrì tɛ wa. ³⁰ Ku mù nə pɪn, lià tɛ duən, ba nə ya talɪkwa lià síún tɛ, dàñ wá yà tɛntən lià. Yá ba tɛ, ba nə ya tɛntən lià síún tɛ, wá yà talɪkwa lià».

*Zwezi wulə cwəŋə wa, v vələ Zwerizalemə
(Matie 23.34-39; Likè 19.41-44)*

³¹ Ku máǵá tǝntǝn wa, *Farızıan-ba wa lià duǝn twi, ba yí Zwezi yıra, ba ga wú: «Nan yǝbǝ, n va bwálí don, *Erodǝ nǝ pìà, sǝ v pa, ba gu mú yıri». ³² Zwezi ma le ba, v wú: «Á vǝlǝ á swìn ku mù bǝǝ tǝntǝ, v nǝ ja yıpurı ndǝ zwǝǵǝ dǝ, à li *zinǝ, à ga zwǝǝ yayıran, zǝn dǝ jwıan. Yá dıan batwa nii nǝ, à wá zwǝǝ à tutuǵı. ³³ Yá ku mǝ, sǝ à lǝ à va à cwǝǵǝ tǝ zǝn dǝ jwıan dǝ kaan, ku nǝ wà mǝ, sǝ ba gu Yıı nii *sǝsǝnǝ bwálí don nǝ, dǝ ku nǝ tǝ *Zwerizalemǝ nǝ yıri.

³⁴ Zwerizalemǝ tıán-ba, Zwerizalemǝ tıán-ba, á mù lià tǝ, á nǝ gwı Yıı nii *sǝsǝnǝ tǝ, á ga dıı ba tǝ, Yıı nǝ tun á con, dǝ kapana! Nǝǝ bagalı nǝ, à sǝnı, sǝ à kǝ aba à sǝpuni nǝ, ndǝ cǝrú nǝ yáá kǝ ku cǝbii ku vǝnǝ dǝn nǝ, yá á ga wà ku sǝǝ! ³⁵ Á nǝǵǝ, Yıı wá dugv v *diǝ tǝ, ka nǝ wulǝ á con, míámıán. Yá dǝ ku mama, à mù nǝ swìn ku á con: Á kúv bá na nǝ, ku ja vǝlǝ, á nǝ wá swìn, á wú: «Yıı wá fwa zǝni liù tǝ yıra, v nǝ biǝn *Yuu-Tiu yıri yuu wa!» »

14

Zwezi zwǝǝ yayıǵv yayıǵv Zwıfǝ-ba sıǝ dıun tǝ nǝ
(Likè 6.6-11; 13.10-17)

¹ *Zwıfǝ-ba *sıǝ dıun don nǝ, Zwezi vǝli *Farızıan-ba yuu tíú don sǝn, sǝ v dé wodiu. Yá ba yıá ga wulǝ v yuu wa. ² Bǝǝ don, yayıǵv nǝ yáá fulı wá, zıǵa Zwezi yáá con nǝ. ³ Zwezi ma bwe Yıı nii *yǝnu tıán tǝ dǝ Farızıan-ba, v wú: «Nǝ Yıı *nii tǝ, v nǝ pın *Moyizǝ nǝ, pın cwǝǵǝ, nǝ à yǝǝ ku wà pın cwǝǵǝ, sǝ ba zwǝǝ yayıǵv nǝ sıǝ dıun nǝ?» ⁴ Yá ba taǵı ba nii. Zwezi dǝn ma jǝ wá v zwǝǝ v yayıǵv tǝ, v ga pa v viı. ⁵ V dǝn swìn ba con nǝ, v wú: «Á liù biú, nǝ à yǝǝ v nav nǝ, tua vǝli wa sıǝ dıun nǝ, ku tíú yáá li ku lala. Nǝ à yǝǝ, ku tǝ nǝtv?» ⁶ Ba wà wǝnı wá ba le ku yoo tǝ yuu wa.

Ka kúrí bwálá yoo

(Matıǝ 23.5-12; Romǝ tıán 12.3)

⁷ Zwezi nı nǝtv lià tǝ, ba nǝ twi dıǵǝ tǝ nǝ, kúrí bwálá ba jǝni. V dǝn ma sısarı zwǝnsıara ku tǝ, v ma swìn ba

mama tǝ con, v wú: ⁸ «Dǝ liù nǝ bon mú v fúru vwıu cǝnǝ wa, dǝn ká va n jǝn lǝzwǝnfaran yıjaa nǝ. Ba wáá lǝzwǝnfaru don ba boǵǝ, v nǝ dwǝn mú. ⁹ Yá diǝ tǝ tíú, v nǝ bon á mǝ bǝlǝ tǝ, wáá v twi, v swìn n con, v wú: «Zǝn n yá bwálí tǝ, n pa ku tíú nǝ». Ku máǵá tǝ wa, ku wá yá kaǵv ku pa mú, sǝ n zǝn dǝ cavıra, n va n jǝn kwa con nǝ. ¹⁰ Ku mù tǝ yıri nǝ, ba nǝ bon mú dıǵǝ, sǝ n va jǝn kwa con, sǝ máǵá tǝ wa, liù tǝ, v nǝ bon mú, nǝ wá bǝ, sǝ v swìn n con nǝ, v wú: «Á dabǝǝ, bǝá, di yuu con bwálí nǝzǝǵu nǝ!» Ku mù tǝ kwa nǝ, ku wá yá dun ku pa mú lià tǝ mǝ yáá con, n dǝ ba nǝ dé. ¹¹ Liù tǝ mama, v nǝ wá zın v tıán yıı nǝ, v wá cú. Yá liù tǝ, v nǝ wá mun v tıán, yuu wá kǝ yıı nǝ».

¹² Zwezi dǝn ga swìn liù tǝ con, v nǝ bon wá dıǵǝ tǝ, v wú: «Máǵá tǝ, n nǝ bon dıǵǝ, ku nǝ swǝ ku yı yıcau, nǝ à yǝǝ dǝdǝni, dǝn ká bon n dabara, nǝ à yǝǝ n nubıa, nǝ à yǝǝ n diǝ lià, nǝ à yǝǝ n sǝpuni jıǵǝ lià. Dǝ n nǝ bon ba, ba dǝ wá wǝnı mú ba bon. Yá ba wá twá nǝtv, ba ma ǵwın mú. ¹³ Yá n dǝn nǝ fwa cǝnǝ wodiu, sǝ n bon zıra, dǝ lǝzwǝnkıkarıan, dǝ gwanan, dǝ lilıren. ¹⁴ N púǝ wá poli, ba nǝ bá wǝnı tǝ ba ǵwın yıri. Yıı nǝ wá ǵwın mú máǵá tǝ wa, ba tǝ, ba nǝ yı cíǵá tıán tǝ nǝ wá bwin ba nan».

Wodiu nǝfarv don zwǝnsıara
(Matıǝ 22.1-14)

¹⁵ Tǝ yıǝn tǝntǝ kwa nǝ, liù tǝ, ba nǝ bon tǝ wa liù don swìn Zwezi con, v wú: «Pupwǝn wulǝ dǝ liù tǝ, v nǝ wá dé wodıren cǝnǝ Yıı pǝrı tǝ wa!» ¹⁶ Zwezi sısarı zwǝnsıara ku tǝ, v swìn v con, v wú: «Bǝǝ don ken dıǵǝ nǝfarv, v ga bon lià zǝnzǝn. ¹⁷ Wodiu tǝ dıǵǝ máǵá wa, v tun v tǝtǝnǝ, sǝ v swìn lià tǝ con, v nǝ bon tǝ, v wú: «Á biǝn sıún, wıǝn tǝ mǝ sırí ken». ¹⁸ Yá ba ladva mama lwǝn v nii dǝ, v bá bǝ bǝǝ tǝ con nǝ. Tǝntǝn bǝǝ tǝ swìn tǝtǝnǝ tǝ con, v wú: «Á nı kárá yá ku mǝ, sǝ à va à na ka. À lòrı mú, sǝ n yá nǝ, à ba wǝnı». ¹⁹ V don dǝ swìn v con, v wú: «Á yǝ nıan fugǝ, à ga vǝlǝ, sǝ à dǝdǝn tǝ. À lòrı mú, sǝ n yá nǝ, à ba wǝnı». ²⁰ V

don də kúù ma swìn, v wú: «À dàń nè swe síún. Kù mù nè pín, à wàrì lá à vèli».

²¹ Tùtùnù tẹ ma pií v va v yuu tíú tẹ con, v pa wá ba nè le nẹtv. Diè tíú tẹ lɔ́ja zàn, v ga swìn v tùtùnù tẹ con, v wú: «Vèli lala tiv tẹ cwəŋə yuu, də kanporu wa, sə n ja zura də ləzwənkikaran, də lilirən, də gwanan, n ja bà». ²² Kù nè kèēñ mancın, tùtùnù tẹ twi, v swìn, v wú: «Yuu tíú, nè twá n nii tẹ nè, yá bwálí tẹ ga lá». ²³ Yuu tíú tẹ ma kúù swìn v tùtùnù tẹ con, v wú: «Vèli gav conj yuu dabwaran yira nè, sə n kálí lià tẹ, sə ba zv, sə à diè tẹ sú. ²⁴ À mù nè swìn kù á con: Lià tẹ, ba nè dí yáá, ba bon tẹ nədva də bá dé à wodiu tẹ!» »

Nətə nə liù twá v ma jì Zwezi karbiu (Matie 10.37-39; 16.24-26; Marəke 9.49-51)

²⁵ Lalub púé Zwezi kwa cwəŋə yuu. U ma pií v vəvəri, v swìn ba con, v wú: ²⁶ «Liù tẹ, v nè twi à con, kù tíú mɛ, sə v li v nuu, də v nyina, də v kan, də v bisíná, də v nubia, də v nakwana, də v tẹ təntian mi tẹ sonu yoo v waa. Kù nè tà nətɔ, v bá yà à karbiu. ²⁷ Liù tẹ, v nè pià, sə v ya à karbiu, kù tíú mɛ, sə v sèe v dé càn də nè. Kù càn tɛntə yin də v nè tɔga dagarv yuu wa. ²⁸ Də á liù nè pià, sə v lwà béré naa, kù di ban ban, kù tíú mɛ, sə v jèn tia v dí yáá, v pià diè tẹ səbiu nii, sə v ga jén, də v nè ja səbiu kù yí, sə v ma lwà ka v zwèe. ²⁹ Kù nè tà kù mù, v nè dɔga ka dèñ, v ga wà zwèe. Ba dàń tẹ mɛ, ba nè wá na kù nətɔ, wá mun kù tíú, ³⁰ də ba swìn, ba wú: «Bɛɛ wà tẹ dɔga v diè dèñ, v ga wà zwèe.»

³¹ Zwezi kúù swìn, v wú: «Píú don nè pià, sə v va v ta v don piú. U dàń dí yáá v jèñ, v búń v jén, də v nè wáá pamana m̀r̀r̀ fugə, v ma tɛ v duŋv tẹ pamana m̀r̀r̀ sapva. ³² U nı də, v wàrì, v wá tun lià, sə ba pa kori piú tẹ don tẹ nè də, v tẹ ba bwələ, sə sié ya ba pwərə wa».

³³ Zwezi ma kúù swìn, v wú: «Kù nətɔ tẹ nè, á liù mama wàrì à karbiu v yanı, də kù tíú nè wà vı v wiən tẹ mɛ, v nè jə».

Nakwan ka nə ba funə jə yoo (Matie 5.13; 11.15; Marəke 9.50)

³⁴ «Nakwan ya won, kù nè ziən. Yá ka nyɔŋa nè nan, ba kúù wàrì ka ba pın ka pií ka janı nyɔŋa. ³⁵ Ka kúù ba ziən, ka pa tia də nè, ka ma kúù wàrì kárá wa ka kəni, sə kárá tẹ wiən bı zəni. Ka dàń ya ba wá dugv kárá wa. Liù mama dàń mɛ, sə v kə diən, v súrí v zian, v cugv zəni!»

15

Piə tẹ nə jin zwansisara (Matie 18.11-14)

¹ Lanpolna tẹ, də lià tẹ duən tẹ, ba nè yi cuna lià, tẹ mama fàrú ba yí Zwezi yira, sə ba cugv v sugv. ² *Farızian-ba də *Zwifə-ba Yu nii *yənu tián tẹ ɲɔŋwın, ba wú: «Bɛɛ wà tẹ də cuna lià sèe ba wulə duən nè, v ga dé də ba». ³ Zwezi dàń ma sısarı zwansisara kù tẹ, v ma sısarı ba, v wú: ⁴ «Bèèè nè á buŋa yoo kù tẹ yuu wa? Bɛɛ nè jə pee bí, yá tẹ wa nədɔ ga jén. U wá yá tẹ sapwınia də fugə də nugv tẹ duən tẹ gav tẹ wa. U dàń ga va v pià ka tẹ, ka nè jén tẹ, wuuu v va v na ka. ⁵ U dàń nè nı ka, v púé poli, v ti ka v kə v para wa, v ja va v sàń nə. ⁶ Máná tẹ wa, v nè yí v sàń nə, v wá bon v dabara də v yira lià, v swìn, v wú: «Á fwa pupwən, ndə à mù nè, à nè nı à piə tẹ, ka nè yá jén tẹ yırı». ⁷ Mə nətɔ nè, à swìn á con nè, də pupwən wá yá Yu sàń nə, də cuna liù nədɔ nè nè vəvəri v kwa, v ma sá v cuna tẹ. Kù dwən lià sapwınia də fugə də nugv, ba nè buŋa, də ba yi cígá tián, ba nè ba buŋa də ba mɛ, sə ba vəvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna tẹ».

Səbikulv tẹ nə jén

⁸ Zwezi kúù swìn, v wú: «Kan nè ja cınia səbikulan* fugə, nədɔ ga jén yoo. U dàń sɔrv cànú, v zwarv diè tẹ, v ga pià kù zəni, v na. ⁹ U nè twi, v bà v na kù, v bon v budonən, də v yira lià, v ga swìn, v wú: «Á yana pupwən wa də nè, à nè nı à səbikulv tẹ, kù nè jén tẹ yırı!». ¹⁰ Mə kù nətɔ tẹ nè, à swìn á con nè, də Yu *malıke yáá na pupwən zənzən Yu *sàń nə, də cuna liù nədɔ nè vəvəri v kwa, v ma sá v cuna».

* 15:8 15.8 Cɔnia səbikulv nədɔ yi yıtıri nədɔ tutɔŋı ɲwírán.

Bìú tē, v nē jén yoo
(1 Zwan 3.1)

11 Zwezi ma kùò swìn, v wú: «Bεε don jē bia bēlē. 12 Ba wa nēmaa tíú tē swìn v nyina tē con, v wú: «À nyina, pa nē n jījē tori tē, à nē mε, sē à na». U nyina tē ma tàrà v jījē wiēn tē v pa v bia bēlē tē nē. 13 Ku nē fwa dian bēlē, ba nēmaa tíú tē yē v tori tē, v dé v ga nan, v va luv, ku nē ḡóná. Ku mù bwálí tē wa nē, v cùgù v jījē tē mama mu kùkwìon tē wa, v nē tì v tiàn v kē.

14 Máná tē wa, v nē cùgù v jījē tē mε v zwēe, niēn nēfarv twi, tē tv luv tēntē wa, yá v dàñ kùò ba won mama jē. 15 U dàñ ma va, v pià tutuḡi tv tē liù don con. Ku tíú ma tì wá, v pa v va v kárí wa, v pa v cì v twērēn† nē. 16 U yà swē, sē v twá v dé twērēn tē wodirēn tē, yá liù mama ga ba tē wá pín.

17 U dàñ ma jēñ v bún v càn tē yuu wa, v ga swìn v tiàn con nē, v wú: «À nyina tūtùnà tē mama dé wodirēn ba gε, yá à ga ti dē niēn yēbē! 18 À wá pií à va à nyina tē con, à ga wá swìn v con, à wú: À nyina, à cùgù Yu nē, à ma cùgù n dē nē. 19 À kùò wà mε, sē n ywàñ nē ndē n biú nē. N dàñ tì nē, n ma fwa ndē n tūtùnù tē don nē.» 20 U dàñ ma tv cwēḡē wa, v pií v biàn v nyina tē con.

Dē v tē nē ḡóná dē ba diè, v nyina ni wá, v yinēgē ga tì wá. U dēri v va v jérí wá, v pùrì wá v kē v nē, v ga kùkwali wá. 21 Biú tē dàñ ma swìn v con nē, v wú: «À nyina, à cùgù Yu nē, à ma cùgù n dē nē. À kùò wà mε, sē n ja nē n bon n biú». 22 Yá v nyina tē swìn v tūtùnà con, v wú: «Á jana gànù tē ku zēni, nē dwēn tē duēn tē mama, á ja bà lala, á ma zv wá. Á kēnē jiflú‡ v jifva nē dē natura v nē nē. 23 Á jana napwala tē, nē nē kùni, ku tún nuga tē, á ja bà á gv. Nē fwa pupwēn diḡē. 24 À biú tē, á nē na, yà tḡga, yá v dàñ pií v bwin v nan tian wa, v yà jén, yá à pií à na wá». Ba dàñ ma wulē ba fwa pupwēn diḡē.

† 15:15 15.15 *Zwifē-ba con, twērēn yì v àná tē, tē nē yì durēn wiēn. ‡ 15:22 15.22 Ku yì, sē ba ma pa dun biú tē nē.

25 Ku máná tēntē wa, dē ku bεε tē biú nēkwia tē wulē kárí wa. Máná tē, v nē pií, v bà v bwēlē sàñ, v ni gwaran kori, ba ga sε. 26 Máná tē, v yì sàñ, v bon v nyina tē tutunbiu tē don v bwe, sē v na ku tē nē fwa tē dēñ. 27 Tutunbiu tē ma le wá, v wú: «N nyánú tē nē pií v bà. N nyina ma pa, ba gv napwala tē, nē nē kùni ka jḡḡ tē, v nē pií v na v biú tē dē v yira zurē yiri». 28 Biú nēkwia tē lḡa ma zàn, v ga vi, sē v zv diè tē wa. U nyina ma nan, sē v ja wá, v ja zv. 29 Yá biú tē le v nyina, v wú: «À nyina, cugv yēbē! Bina kapupu nē, à tḡḡa à pín mú. Yá à ga wà n nii vi yoo nēdv wa. Yá n ga wà nē buna tē tē dē pín, sē à ma fwa pupwēn diḡē, sē à dē à dabara dé. 30 Yá máná tē, n biú wà tē nē pií v bà, v mù tē, v nē dí n jījē tē mama v zwēe dē kacwara, mē v mù tē nē nē n pa, ba gv napwala tē, ka nē ja nuga tē ba pa!» 31 U nyina tē ma swìn, v wú: «À biú, n wulē máná mama dē nē. Yá ku tē mama à nē ja yì n mù nyiēn. 32 Yá nē mε, sē nē fwa pupwēn diḡē. N nyánú tē, n nē na tē, yà tḡga. Yá v ma pií v bwin v nan tian wa. U yà jén, yá à ga pií à na wá!» »

16

Jijē tíú don dē liù tē, v nē ywàḡá v tutunyan yuu swian yoo
(1 Timote 6.17-19; 1 Piyerē 5.2; Matie 6.24)

1 Zwezi swìn v karbia tē con, v wú: «Jijē tíú don nē wulē v yà jē liù, v nē ywàḡá v tutunyan yuu. Ba ma bà ba swìn v con dē, liù tē, v nē ywàḡá v tutunyan yuu, tē gḡḡri v wiēn tē. 2 Yuu tíú tē ma bon wá, v ga swìn, v wú: «Bēēē nē, à nēñ n yuu wa? Biri nē, n nē tun n tutuḡi tē nētḡ, n nē kùò wàri à tutunyan tē yuu n ywàḡá tē yiri». 3 Bεε tē ma swìn v tiàn con, v wú: «À yuu tíú tē wá diḡi nē à tutuḡi tē wa. À dàñ wá fwa nētē? À ba diàn jē, sē à ma vara à dé, cavira ga wá ja nē, sē à lōri, à dé. 4 À yēó ku tē, à nē wá fwa. Máná tē nē, à nē wá kwìn à bwálí tē nē, sē lià wá ja nē, ba kē ba diè

wa». ⁵ U dàń ma pa, v yuu tíú jįŋa tē mama bà nēdu nēdu. U ma swìn tētēn tíú tē con, v wú: «Bagalı nē wulē n mù dē à yuu tíú tē pwērē wa?» ⁶ U ma le wá, v wú: «Nūga barikiē bíí». Bēē tē ma swìn, v wú: «Nēń n jįŋi sagı tē nē, jēń tıa lala, n púpúnı barikiē finu». ⁷ U ma kúđ swìn v don dē con, v wú: «Sē n mù, bagalı nē wulē n yuu wa?» U dē ma le, v wú: «Mına ganlwaran biēnu». Bēē tē ma swìn v con, v wú: «Nēń, n jįŋi sagı tē, púpúnı biēnıa.» ⁸ Kú mù liù tētē, v nē ywàńá tutunan tē yuu, v nē yı v nē tıŋa kunkun yìēn tē, yuu tíú tē búa v nē, v nē fwa kú swıan tētē yırı. Kú yı cıgá, lià tē, ba nē yı lıv kú tē nē tı ba, yēđ swıan ba doni lià tē, ba nē ya poni lià».

⁹ Zwezi ma sūrı lá, v wú: «Yá à mù nē swìn á con, à wú: Á jana lıv jįŋē ka tē, á ma pià dabara. Máná tē wa, á wiēn tē nē twı tē zwēē, sē ba wánı ba sēē aba dii tē wa, tē nē bá cùgá. ¹⁰ Liù tē, v nē yı pùé nēdu tíú yobii wa, v wá yá pùé nēdu tíú yofaran tē dē wa. Liù tē, v nē tıŋa kunkun yìēn yobii wa, v wá tun kunkun yìēn yofaran tē dē wa. ¹¹ Dē á nē wá pùé nēdu tián yın á kunkun yìēn tētē, ka ja tun waa nē, wàà nē wá pa aba cıgá cıgá wozēŋē tē, naaa? ¹² Dē á nē wá pùé nēdu tián yın dē liù don jįŋē wiēn, wàà nē wá pa aba jįŋē wiēn tē, tē nē yı á tētıan nyiēn?»

¹³ Tutunbiu tēlė, v nē wáà v tıŋa, v pın yun tián bēlē nē. U nē fwa kú, v wá sónı v don, v ga dún v don. U wá sēē v don nii, v ga vı v don nii. Á wàrı á twá duēn á tıŋa á pın Yı, dē tıa yuu jįŋē nē».

Zwezi swìn yìēn duēn yuu wa

(Matıē 5.18, 31-32; 11.12-13; Marəkē 10.11-12)

¹⁴ *Farızıan-ba tē, ba nē swē sēbiu tē, cugv Zwezi sūràn tē, ba ga zàn ba wulē ba muŋa wá. ¹⁵ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á yı lià tē, á nē bırı á tián dē, á yı cıgá tián lēzoni yáá con, yá Yı yēđ á bıcan tē waa tē. Kú tē kú nē jē funē lēzoni yáá con nē, ya wopòpùnù Yı yáá con nē.

¹⁶ Kú jįŋv nē, kú yá yı Yı *nii tē, v nē pın *Moyizē nē saga tē, dē Yı nii *sùsùnà saga tē yá nē tıŋa. Kú twı kú zıgı Zwan* nē. Kú kwa nē, ba swìn suywáŋú, ba wú, Yı wá dē v pàrı tē, yá liù dē mama ya v kēni dián, sē Yı dē pàrı v yuu wa. ¹⁷ Lanworu tē dē tıa wáá tē jén mwálı mwálı, yá won ga wàrı Yı nii tē mancın dē kú cùgá.

¹⁸ Liù tē mama, v nē dugv v kan, v ga swe v don, v fwa bacwan. Yá liù tē, v nē swe kan tē, v barı nē dugv, v dē fwa bacwan».

Jįŋē tíú tē dē Lazarē *(Likè 6.20-21, 24-25)*

¹⁹ Zwezi ma sısarı, v wú: «Jįŋē tíú don nē yın lá, v nē zwı gansıan mwin, dē gankıkalan nēpon tē dıın mama. U yá wulē ywánı wa, v ga dē kú tē, kú nē zıēn. ²⁰ Lalaŋv don dē yın lá, ba nē boŋē Lazarē, v yıra nē súé dē nıran. U yá tégé jįŋē tíú tē diē mimii nē. ²¹ U yáá pià, sē v dē womunē tē, tē nē naŋa wodiı tabııv tē yuu nē, tē twı. Kú nē dwēn nētv, kukuri twı, tē dālı v yıra nıran tē.

²² Dıın don nē, zırv tē twı v tı, yá *malıke tı wá, tē ja va Yı *sán, *Abērahame sēpuni nē. Jįŋē tíú tē dē twı v tı, ba ma gürı wá. ²³ Jįŋē tíú tē wulē, v dē càn zēnzēn tıga bwálı tē nē. U zın v yáá v kē yı, v ga na Lazarē, v jēđ yıŋıv Abērahame sēpuni nē. ²⁴ U dàń ma mà nii, v wú: «Á nyına Abērahame dēri à yinēgē, à nē dē càn zēnzēn mēn tētē wa yırı. Tın Lazarē, sē v kē v jıfva nii níá wa, v ma zürı à nēndēli». ²⁵ Yá Abērahame dàń swìn, v wú: «Á bıú, liı n tián dē, n nı wiēn zēnzēn n tıa yuu yanv tē wa. Yá Lazarē mù ya liù tē, v nē dí càn dē càn v mı tē wa. Sıún nē, v bıcan dàń zürı, n mù ga wulē càn wa. ²⁶ Kú tē nē dwēn tētē, woru nēfarv wulē nē dē aba pwērē wa. Yá lià tē, ba nē pià, sē ba zıgı á con, ba bà nē con kú wàrı. Nē dē ga wàrı á con nē vėli».

²⁷ Jįŋē tíú tē ma swìn, v wú: «Á lòrı mú, à nyına, sē n tın Lazarē à nyına diē wa

* **16:16** 16.16 Kú mù Zwan tētē nē yı *Zwan-Batısē, v nē li lià níá wa, kú twá dē Yı yırı.

nə. ²⁸ À ja nubta bonu lá nə. Tun Lazarə, sə v va v swìn ba con, sə ba də dàn ká bà càn bwálí ku tə nə». ²⁹ Abərahəmə ma le, v wú: «N nubta tə jə Yü *nii tə, v nə pın *Moyizə nə saga tə, də Yü nii *sùsùnà saga tə. Ba mə, sə ba twá sugv tə nii nə, ku nə púpúní saga tə wa». ³⁰ Jjə tíú tə swìn, v wú: «Ku cıı wà yí, à nyına Abərahəmə. Liù dàn nə pií v nan tıga con nə, v va v yí ba, ba wá vəvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna». ³¹ Yá Abərahəmə tə swìn v con, v wú: «Də ba nə bá sèe Yü nii tə, v nə pın Moyizə nə saga tə nii, də Yü nii sùsùnà saga tə nii, ba bá sèe liù don də nii, də ku tíú nə swə, sə v nan tıga wa də».

17

Ka pií ka yá Yü cwəŋə yoo

(*Matie 18.6-9, 21-22; Marəkə 9.42; 1 Korəntə tián 8.9-13; 10.32*)

¹ Zwezi swìn v karbta tə con nə, v wú: «Yièn wá yà lá, tə nə wá pa lià dugv Yü cwəŋə tə ka jén. Yá ləe wulə də liù tə, v nə pın ləzoni fwa cuna! ² Ku wá kukwanı ku tíú con nə, də ba nə vwə kapan nəfarv v bıan nə, ba dı mvv níá wa, də v nə pa ba labwana tun cuna. ³ Á cia á tiàn nə zəni!

Də liù tə, v yı n nubiu *Kərisə yırı, nə fwa cuna, swìn v con də n yanwıan mama. Yá də v nə vəvəri v kwa, v ma sá v cuna tə, sə n kwən tə n lı n də wá pwərə wa. ⁴ Də n nubiu nə cùgè n nə, nəe barpe də dıın nədv wa, yá də ku nəe təntə mama, v yáá bà v swìn n con də, v pià, sə v vəvəri v kwa, v ma sá v cuna tə, sə n də kwən tə n lı v pwərə wa».

Kən n waa Zwezi nə

(*Matie 17.20; Marəkə 11.22-26*)

⁵ *Tuntuna tə swìn *Yuu-Tiu con, ba wú: «Pa nə waa tə, nə nə kəni n nə súrí wuuu!» ⁶ U ma le, v wú: «Də á nə kəni á waa Yü nə mancin tətə, yá ku ga yı ndə wobiu nəmanbiə nə, á wáá tíú nəfarv con, á swìn: «Gv n zàn n va n cwən mvv tə wa!» Yá ku wá sèe á nii».

Tutunbiu tutvŋı

⁷ Zwezi kúv ma swìn, v wú: «Á wa liù mama bá sèe, v fwa yoo ku tə: Liù nə jə tutunbiu, v nə vəli kára v vəri, nə à yèé v cì vána nə, də v nə pií v bıàn, ku tíú tə bá swìn v con də, v bà lala, sə v dé. ⁸ U wá swìn tutunbiu tə con nə, v wú: «Kwən wodiu, n kə duən nə, zv n tutunganan, n ti à wodiu, n tún n pa nə, à dé à ga nywìn. Ku kwa nə, sə n də dàn dé, n ga nyv». ⁹ Tutunbiu tə bá ja jònà v nə, v nə tun ku tutvŋı tə, v pa wá tə yırı? ¹⁰ Mə ku yà nətv, ku pa á də nə: Máná tə nə, á nə wá fwa ku tə mama, ba nə yá bıı aba, á swián, á wú: «Nə ya tutunbia, ku ya nə tutvŋı, nə nə tun mvv».

Zwezi pın yazurə dayaran fugə nə

(*Likè 5.12-14; Matie 8.2-4*)

¹¹ Zwezi twá Samari də Galile nagwanəe suswıan tə wa, v kəen, v ma vəli *Zwerizalemə. ¹² U nə vəli v zv tiv don wa nə, v nə zwı, də dayaran* fugə nə tə bıàn, sə tə jəri wá. Ba twi, ba zıga yıŋvna, ba ga bubwi, ba wú: ¹³ «Karnyına Zwezi, dəri nə yinəgə!» ¹⁴ Zwezi nı ba, v ga swìn ba con, v wú: «Á vələ á bıı á tiàn *Zwifə-ba Yü *jonwana tə nə!» Máná tə wa, ba nə pií ba vələ lá nə, ba dayan tə zwèe, ba ga jı ləzwənzəŋə.

¹⁵ Ba wa liù don nə nı də, v yıra tə zùrı, v pií v nəe tə nə, v bıàn, v ga zın v kori, v kə yı nə, v bwı Yü nə. ¹⁶ U twi v bà, v tv Zwezi nəe nə, v ga kə v lèèèe. Ku mvv beə təntə yá yı Samari tíú. ¹⁷ Zwezi dān ma swìn, v wú: «Ba mama fugə tə nı yazurə. Ku tà cígá naaa? Sə ba nvv tə duən tə wa yèn? ¹⁸ Ba liù mama wá bún, sə v pií v bà v kə Yü lèèèe, ku nə tà də vee wá tə?» ¹⁹ Zwezi dān ma swìn v con, v wú: «Zàn, n va! N nə kəni n waa à mvv nə wuuu tə yırı, Yü jon mvv».

Yü pəri tə túrı yoo

(*Matie 24.3-42*)

²⁰ Dıın don nə, *Farızian-ba tə twi, ba bwe Zwezi, ba wú: «Máná kwa nə, Yü wá zıgı v dé pəri tə?» U ma le ba, v wú: «Yü pəri tə yı ku yáá bà ku pa, ba wanı ba na ku. ²¹ Ba bá swìn, ba wú: «Á nəŋə, ku

* **17:12** 17.12 *Zwifə-ba con, dayan nə jə liù, v yı ba yáá lı wá ba dwıı wa. U dayan tə nə zwèe də ku tə jə *jonı, v nə mèe, sə v fwa, sə v ma pií, v zv v dwıı tə wa.

wulə yəbə!> Nə à yèé: <Ku wulə lá con!> Yı wulə v dé v pàrì tə á tətəŋi wa».

²² U dān ma swìn v karbıa tə con, v wú: «Máná don wá bà, á nə wá pià, sə á na *Ləzwənə-Biu† dian tə tə wa dıın nədu cıci, yá á bá wánı ku á na. ²³ Ba wá swìn á con, ba wú: <Á ywàŋá yəbə!> Nə à yèé: <Á ywàŋá lá con!> Yá á dānà ká va lá, á dānà ká dəri á va lá nə. ²⁴ Ndə dwà pıpılu nə yáá pıpılu lanworu tə wa, ku zıgı ku dən nə, ku pırè ku ja va ku yuu nə, mə nətı tə Ləzwənə-Biu tə wá yà v dıın tə nə, v nə wá piı v bà.

²⁵ Yá ku dān mə, sə v dé càn zənzən, sə zən lià ga vı wá. ²⁶ Máná tə, Ləzwənə-Biu tə nə wá piı v bà, yìèn tə wá yà ndə tə nə yın nətı Nowe‡ máná tə wa. ²⁷ Ku máná tə wa, lià tə yá dé, ba nywìn, ba swe duən nə, də ba swe ba bwı lià yuu wa, ku ja va dıın tə, Nowe nə zıa níá yuu bori nəfarı tə wa. Dwà nəfarı tə dān twi, ku gv ba mama. ²⁸ Ku wá yà ndə lià tə, ba nə yı lá Lotə§ máná tə wa. Lià tə yáá dé, ba nywìn, ba yè ba ga yoli, ba dwi, ba ga lwè dii. ²⁹ Yá máná tə, Lotə nə nan *Sodəmə tıv wa, mən də jirəbuu dwà twi tə nà, tə gv ba mama. ³⁰ Mə ku wá yà nətı, máná tə, Ləzwənə-Biu tə nə wá bà.

³¹ Ku máná tə nə, liù tə, v nə wá yà dəyuu wa, kúv wá mə, sə v cú, v zv diè wa, v ti v zıla tə nə wulə lá. Mə ku wá yà nətı, ku pa liù tə nə, v nə wá yá kárá wa, v kúv wá mə, sə v piı v bà sán. ³² Á lie á tiàn Lotə kan tə yoo! ³³ Liù tə, v nə wá pià v tiàn nə, sə v jon v mı tə, v wá kwìn ku nə. Yá liù tə, v nə wá kwìn v mı tə nə, wá na mı, ku nə ba zwèe Yı con.

³⁴ À mù nə swìn ku á con, à wú: Ku titın təntə nə, lià bələ wá piən gədo yuu. Yı wá ti v don, v ga yá v don lá. ³⁵ Kana bələ wá gá mun duən nə nııı yuu wa. Yı wá ti v don, v ga yá v don lá. ³⁶ [Bara bələ wá yá kárá wa, Yı wá ti v don, v ga yá v don lá.]» ³⁷ Karbıa tə ma bwe wá, ba wú: «*Yuu-Tiu yèn nə nə, ku mù təntə

wá fwa?» U ma le, v wú: «Bwálı tə nə, wotıgv nə wulə, dilən də yáá kun duən nə lá».

18

Kadənu tə də liù tə, v nə bürı bürà tə zwansısara tə
(Marəkə 7.24-30; Likè 11.5-10)

¹ Zwezi kúv sısarı zwansısara ku tə. U bırı v karbıa tə nə, sə ba ma lwarı də, ba jıàn mə, sə tə dān máná mama yıjııı wa.

² U ma swìn, v wú: «Liù don nə wulə, v nə bürı bürà tıv don nə. U ba Yı zilı, v ga ba ləzwənə ti, v ma fwa won tətə. ³ Ku mù tıv təntə wa, kadənu don də wulə lá nə, v twi, máná mama, v yı wá, sə v bürı v bürà. U yáá swìn bεε tə con nə, v wú: <Bürı à də à jarı don tə bürà tə!> ⁴ Liù nə bürı bürà tə vıga ku nεε kapııı. Ku kwa nə, v ma bà v swìn v tiàn con nə, v wú: <À cıgá ba Yı zilı, à ga ba ləzwənə ti, à ma fwa won tətə. ⁵ Yá kadənu wá tə nə wıwalı nə tə yırı, à wá bürı v bürà tə. Ku nə tà ku mù, v wá bà máná mama, v ja à bıan nə.» ⁶ Ku kwa nə, *Yuu-Tiu tə ma swìn, v wú: «Á cıga ku tə, liù wııııııı tə nə bürı bürà nə swìn! ⁷ Mə Yı wá twá nətı, v ma pa cıgá tə, á nə lörı v con titın də yıcaı. U bá díán, v ma san ba. ⁸ À mù nə swìn ku á con nə də, v wá pa ba cıgá tə, ba nə pià tə lala. Yá máná tə, *Ləzwənə-Biu* tə nə wá bà, v wá na lià, ba nə keni ba waa Yı nə lià tə wa, ba nə wulə tıa yuu naaa?»

Farızıan tə də lanpolııv tə zwansısara tə
(Zwakə 4.6, 9-10; 1 Pıyerə 5.5-6)

⁹ Zwezi sısarı zwansısara ku tə, v pa lià tə nə, ba nə bııa də, ba yı cıgá tíı Yı yáá nə, ba ga ba ba duən tə jələ. ¹⁰ U swìn, v wú: «Bara bələ vələ *Zwıfə-ba Yı *diè wa, sə ba jıı Yı. U don yı *Farızıan, v don ma yı lanpolııı. ¹¹ Farızıan tə zıga v cıci, v ga jııı Yı, v wú: <Yı, à keni n lèèè, à nə tà ndə ləzoni tə duən nə, ba nə yı lià tə, ba nə vırı lià wıən də diàn,

† 17:22 17.22 Zwezi yı v tətə yoo nə v swìn. ‡ 17:26 17.26 Nowe máná lià tə yá ba Yı nii zilı. Ku mù yırı, Yı pın dwà nəfarı nà dian sapwılə. Nıá tə gıa lià tə mama, ku va ku ga Nowe də v diè lià. Ba mù yın níá yuu bori wa. Nowe nə zilı Yı nii, v fwa. § 17:28 17.28 Lotə yı *Abərahəmə nyánú bıú. U mù tətə nə kúrı v ti, sə v va Sodəmə wa. Ku mù tıv təntə lià tə ba Yı nii zilı. Ku mù nə pın, Yı pa mən nan yı nə, tə bà tə dé tıv tə mama.

* 18:8 18.8 Zwezi yı v tətə yoo nə v swìn.

də lià, ba nə tɔŋa kunkun yoo, də lià, ba ga cwàrì tɔ yiri. À keni n lèèèe, à nə tà ndə lanpolɔv v tɔ nə yiri. ¹² À vwe à nii nɛɛ bələ dian barpɛ wa. Yá à ga pɔn mú won mama, à nə ni fugə nii nyiən». ¹³ Lanpolɔv tɔ mù ga zɪga diè tɔ vàn don nə. U wàrì v yáá tətə v zìn, v keni yu nə. Yá v dàñ yu v wulə v zɛ v jìàn, v ga swìn, v wú: <Yu dəri à yinəgə à yu cuna liù!> » ¹⁴ Zwezi ma kùò swìn, v wú: «À mù nə swìn ku á con də, ku mù bɛɛ tɔntə ni cígá Yu yáá con, v ja pìí v va v diè. Yá ku nə tà Farizian tɔ mù. Liù tɔ mama, v nə wá zìn v tiàn ku tíú wá cú. Yá liù tɔ, ku tíú nə wá kə v tiàn tia, Yu wá zìn ku tíú yu nə».

Zwezi də bisíná yoo

(Matìə 18.1-4; 19.13-15; Marəkə 10.13-16)

¹⁵ Lià yá jun bisíná ba bà Zwezi con, sə v dwen ba yira. Zwezi karbia tɔ nə ni ku nɔv, ba dàñ wulə ba caga ba nii nə. ¹⁶ Yá Zwezi pɔn ba ja bisíná tɔ, ba fàrú ba yí lá, v ga swìn, v wú: «Á yágá bisíná tɔ, sə ba bà à con nə! Á dàná ká cì ba nə! Yu pàrì tɔ nə yu ba tɔ, ba nə yu ndə ba nə nyiən. ¹⁷ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Də liù nə bá sɛe, v jì ndə bisɔmaa, v ba wàni Yu pàrì tɔ wa v zɔ».

Jɪjə balandɔrv don yoo

(Matìə 19.16-30; Marəkə 10.17-31)

¹⁸ *Zwifə-ba yuu tíú don lòrì Zwezi, v wú: «Karnyina n yu pubwanu tíú. Bèèèe nə à mɛ, sə à fwa, sə à ma na mu tɔ, ku nə ba zwèe Yu con?» ¹⁹ Zwezi ma le wá, v wú: «Bèèèe nə pɔn, n ma bonjə pubwanu tíú? Liù tɔlɛ, v nə yu pubwanu tíú, də ku nə tà Yu cici. ²⁰ N yəò Yu *nii yìèn tɔ, v nə pɔn *Moyizə: <Dàn ká cwàrì! Dàn ká gu! Dàn ká ŋu! Dàn ká kɔna kunkun, n kə liù nii nə! Zilí n nuu də n nyina nii!> » ²¹ Bɛɛ tɔ le, v wú: «À twá tɔ mù Yii nii yìèn tɔntə mama nii nə, də à tɔ ya bisɔmaa». ²² Zwezi nə ni ku mù tɔntə nɔv, v swìn v con, v wú: «Won nɔv tɔ nə ga, sə n fwa: Yè tɔ tɔ mɛ, n nə jə, n ga tàrà səbiu tɔ n pa zura nə. Yá n wá na wiən tɔ, kwənə nə dáá, Yu *sàñ nə. Ku kwa nə, n dàñ bà,

n twá à nə». ²³ Yá mánjá tɔ wa, bɛɛ tɔ nə ni tɔ sùràn tɔntə, v pùé cùgù míámíán, v yá nə yu jɪjə nəfaru tíú yiri. ²⁴ Zwezi nə na də, v pùé cùgù tɔ, v swìn, v wú: «Ku cà zəni, ku pa jɪjə tiàn nə, sə ba zɔ Yu pàrì tɔ wa. ²⁵ Nyuguma ka twá gancɔn buu ku nan, yu mwálí, ku doni jɪjə tíú nə pià, sə v zɔ Yu pàrì tɔ wa». ²⁶ Lià tɔ, ba nə cuga Zwezi tɔ, swìn, ba wú: «Ku nə yu nɔv, wàà nə wá na mu tɔ, ku nə ba zwèe Yu con?» ²⁷ Zwezi ma le, v wú: «Won tɔ, ləzoni nə wàrì ba fwa, Yu mù wáá ku v fwa».

²⁸ Piyerə dàñ ma swìn, v wú: «Ywàñ, nə dugv nə wiən mɛ, nə ga twá n nə». ²⁹ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Liù nə taa Yu pàrì tɔ yiri, v nan v ga yá v sàñ, nə à yèé v kan, də v nubia, də v nuu, də v nyina, də v bia, ³⁰ ku tíú wá na v doni ku tɔ, v nə dugv tia yuu wa yəbə. Yá mánjá ku tɔ wa, də mánjá tɔ mɛ, ku nə biàn, v wá na mu tɔ, ku nə ba zwèe Yu con».

Zwezi kùò pìí v swìn v tian, də v ka pìí ka bwin ka nan tɔ yoo

(Matìə 20.17-19; Marəkə 10.32-34; Likè 9.22, 44-45)

³¹ Zwezi jun v karbia fugə bələ tɔ, v kə v con, v ga swìn ba con, v wú: «Á cuga zəni, nə wulə cwəŋə wa, nə vələ *Zwerizalemə, yá mə lá nə, Yu nii *sùsùnà tɔ níé sùràn tɔ mama, ba nə swìn *Ləzwənə-Biu† tɔ yuu wá, nii wá sú. ³² Ba wá ja wá, ba pa lià tɔ nə, ba nə ba nə yèrì Yu. Ba wá mun wá, ba twɔn wá, ba pi mumian, ba kə v yuu wa. ³³ Ba wá mà wá, v yira lá, ba ga gu wá. Yá dian batwa nii nə, Yu wá pìí v bwin wá, v li tian wa».

³⁴ Karbia tɔ wá ku dèñ ni mancɔn də. Tɔ sùràn tɔntə dèñ yá sègə. Yá ba yá ga yèrì yoo tɔ, Zwezi nə swìn.

Zwezi pɔn liliu don yíá sùrí

(Matìə 20.29-34; Marəkə 10.46-53)

³⁵ Diun don nə, Zwezi bwələ tiv, ba nə bonjə <Zweriko>. Liliu don yá jèò cwəŋə yuu, v lòrì. ³⁶ U ni də, lalv tɔ nə le tɔ, v ma bwe, v wú: «Bèèèe nə?» ³⁷ Ba ma swìn v con də, ku yu Zwezi, v nə yu

† 18:31 18.31 Zwezi yu v tətə yoo nə v swìn.

*Nazarètə tíú tə nə twá lá nə v lɛ. ³⁸ U dān ma bubwi, v kə v nə, v wú: «Pìú *Davidə nàú, Zwezi, dəri à yinogè!» ³⁹ Ba tə, ba nə wulə yáá nə, ba vèli tə caga v nii nə, ba wú, v pú v nii lá. Yá v tə kwèn v bubwi zənzən, v wú: «Davidə nàú dəri à yinogè!» ⁴⁰ Zwezi ma zɪɣɪ, v ga pa, ba ja wá ba bà v con. Májá tə nə, ba nə jɪn wá, ba yí lá, Zwezi bwe wá, v wú: ⁴¹ «Bèèèè nə n pìà, sə à fwa à pa mú?» U ma le, v wú: «*Yuu-Tiu pa, sə à kúú na». ⁴² Zwezi ma swìn v con, v wú: «N kəni n waa à mù nə. Kú mù yɪrɪ nə, sə n yíá tə pìí tə na lá. Yɪ jon mú». ⁴³ Naa nədu, də v na lá, v ga twá Zwezi kwa, də v bwɪ Yɪ nə. Lià tə mama nɪ kú nətu. Yá ba dān ga wulə ba bwɪ Yɪ nə.

19

Zwezi də Zaswe yoo (Likè 3.8; 5.32)

¹ Zwezi yá twá Zweriko tɪv wa, v lɛ. ² Bɛɛ don yá wulə lá, ba nə bonə Zaswe. U yá yɪ lanpolɪnɪv yuu tíú, v ga yɪ jɪjə tíú. ³ U yá pià, sə v na liù tə, v nə yɪ Zwezi. Yá v nə yɪ ləzwənkukuə, tə pɪn v wàri Zwezi v nɪ, lalɪv tə yá nə púé v yuu nə yɪrɪ. ⁴ Zaswe dān ma dəri, v va yáá cwəŋə tə yuu, Zwezi nə wá twá. U dɪ tiú yuu, sə v ma wàní v na Zwezi, v nə wá lɛ. ⁵ Zwezi nə twi, v yí kú bwálí təntə, v zɪn v yáá yɪ nə, v ga swìn Zaswe con, v wú: «Zaswe, cú tia lala! Kú mɛ, sə à zən zɪrv n diè wa». ⁶ Zaswe dān pií lala, v cú tia, v ga ja Zwezi v zɪ v diè də pupwən.

⁷ Lià tə mama nə nɪ kú nətu, ba ŋɪŋwɪn, ba ga swìn, ba wú: «Bɛɛ wà tə zàn v va v zɪrv cuna liù wà tə diè wa». ⁸ Zaswe dān ma fàrú v yí *Yuu-Tiu yɪra, v ga swìn, v wú: «Yuu-Tiu nən, à wá pa à jɪjə tə fan zɪra nə. À nə gɪɣɪrɪ liù, à jon v won, à wá pií à pa kú tíú tə, kú won tə nɛɛ banɪa». ⁹ Zwezi ma swìn Zaswe con, v wú: «Zən kú tə, Yɪ jon lià tə, ba nə wulə diè təntə wa, ba cuna wa. Zaswe də bɪrɪ də, v yɪ *Abərahəmə nàú cígá. ¹⁰ *Ləzwənə-Biu* tə yɪ v twi, sə v pià, v ga jon lià tə, ba nə jén ba cuna wa».

Síán səbikulan fugə zwansisara (Matíə 25.14-30)

¹¹ Ba nə wulə, ba cuga tə yìèn təntə, Zwezi kúú sɪsarɪ zwansisara, v sùrí lá. U bɪrv lià tə, ba nə buŋa də, v nə bwələ *Zwerizalemə, v nə yí lá nə v zwèè, Yɪ wá dé v pàri tə síún síún. ¹² U dān swìn, v wú: «Pabiu don nə vèli lɪv nii, kú nə ŋúná, sə ba pa wá pàri, sə v ga pií v bà. ¹³ Sə v ga zɪɣɪ lá nə, v vɪí v pɪn, v tütùnà tə wa lià fugə bà v yáá nə. U ti síán səbikulɪv† nədu nədu, v pa ba, v ga swìn ba con, v wú: «Á ywələ də səbiu kú tə, də à ma pií à biàn».

¹⁴ Yá v lɪv nii lià tə ba wá swə. Ba dān ma twá v dən wa, ba tɪn lià, ba wú: «Nə ba bɛɛ wà tə pià, sə v yá nə pìú». ¹⁵ U pií v nan kú lɪv tə, v bà v pàri tə píri kwa nə. U pa ba bon tütùnà tə, v nə pɪn səbiu tə, sə v jén kú tə, ba nə nɪ.

¹⁶ Təntən liù tə fàrú v yí, v ga wú: «Yuu tíú, à nɪ síán səbikulan fugə nywarɪ də síán səbikulɪv nədu tə, n nə pɪn nə». ¹⁷ Yuu tíú tə ma swìn v con, v wú: «N yɪ tɪtvnzəŋu, n ga sèè à nii də pùé nədu. N tɪn zəni wiən tə wa, tə nə ba funə jə zənzən. Kú mù tə yɪrɪ, à pɪn mú cwəŋə, sə n dé pàri à tɪan fugə yuu wa».

¹⁸ Bələ nii liù tə də fàrú v yí lá nə, v ga wú: «Yuu tíú, à nɪ síán səbikulan bonu nywarɪ, à sùrí kú tə nə, n nə pɪn nə tə». ¹⁹ Yuu tíú tə ma kúú swìn v də con, v wú: «N mù, à pɪn n də cwəŋə, sə n dé pàri à tɪan bonu yuu wa».

²⁰ Tütùnà tə wa liù don mù fàrú v yí, v ga wú: «Yuu tíú nən, n síán səbikulɪv tə nə. À ti kú à ja va, à pəpəni à sègè gànò nii nə. ²¹ N fən yá jə nə, n nə yɪ liù tə, n yoo nə dà tə yɪrɪ. N yɪ liù tə, n nə ti kú tə, n nə wà tún, n ga ce kú tə, n nə wà dwì». U yuu tíú tə ma le wá, v wú: ²² «N yɪ tɪtvnkukwɪvɪn. À wá twá n nii sùràn tə nə, à ma buri n bura. N n yèé də, à yɪ liù tə, à yoo nə dà, də à ti kú tə, à nə wà tún, à ga ce kú tə, à nə wà dwì. ²³ Bèèèè dān nə pɪn, n wà à səbiu tə jɪɣɪ, n pa baywələ nə? À nə twi nətən, à yá wá jon kú də

* 19:10 19.10 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn. † 19:13 19.13 Síán səbikulɪv nədu yɪ yɪtura bíí (100) tɪtvŋɪ ŋwírán.

ku yuu nywarı. 24 U dân ma swìn lià tē con, ba nē wulə lá, v wú: <Á jonə síán səbikulv nēdv tē v con, á pa liù tē nē jē síán səbikulan fugə tē nē>. 25 Ba dân ma swìn v con, ba wú: <Yuu tíú, sə v nē dé yáá v jē síán səbikulan fugə!> 26 <À mù nē swìn ku á con: Ba wá pa liù tē nē, v nē jē. Yá liù tē, v nē ba jē, ba wá jon mancin tē, dē v nē jē. 27 Á mù, á jana à duŋa tē, ba nē ba pià, sə à dé pàri ba yuu wa, á ja bà yəbə. Á gwıa ba à yía yuu!> »

Zwezi ma zwi Zwerizalemə wa binabiə yuu wa

(Matie 21.1-11; Marəkə 11.1-11; Zwan 12.12-19)

28 Zwezi nē swìn nētv kwa nē, v zàn v wulə lià tē yáá, v vələ *Zwerizalemə. 29 U nē bwələ Betəfazwe dē Betani tian dē paan tē nii nē, ba nē bonə <*oliviye tián paan> tē, v li v karbia tē wa lià bələ, v tun yáá, 30 v ga swìn, v wú: «Á vələ tu tē nē wulə yáá. Á nē vəli, á yí lá, á wá na binabiə. Bìnà tēntə, ka nē vwə lá, liù tē wà ka yuu jəñ. Á kùrà ka á ja bà yəbə. 31 Liù nē bwe aba, v wú: <Bèèè nē, á pià, sə á ja ka á ma fwa?> Á swián ku tíú tē con dē, ku ya *Yuu-Tiu nē pià ka».

32 Karbia tē vəli, ba na bìnà tē ndə Zwezi nē swìn nētv. 33 Ba nē wulə ba kùrì bìnà tē, ka tián bwe ba, v wú: «Bèèè nē pin, á kùrì binabiə ka tē?» 34 Ba ma le, ba wú: «Ku yi Yuu-Tiu nē pià ka». 35 Ba dân ma ja binabiə tē, ba va Zwezi con. Ba li ba ganan, ba tún ka tanjá wa. Ba dân pa Zwezi di v jəé tē yuu wa. 36 Binabiə tē nē zàn dē Zwezi ka viri, májá tē wa, lià tē làrì ba ganan cwəŋə‡ tē wa. 37 Zwezi nan oliviye tián paan tē yuu v zini v cú, v ba v bwələ Zwerizalemə nē. Ku májá tē wa, v karbia tē yà dáá zənzən, ba ga sú dē pupwən zənzən, ba zìn ba kwəə, ba ma bwı Yu nē yomilan tē mama yiri, ba nē ni. 38 Ba yà bwı Yu nē, ba wú:

«Yu wá fwa zəni pìv tē yira, v nē biàn v mù Yuu-Tiu yiri yuu wa! Bıcan sié dē dun wulə liù tē con, v nē wulə Yu *sàñ nē!»

39 *Farızan-ba wa lià duən, ba dē yà nē wulə ku lalv tē wa, swìn Zwezi con, ba wú: «Karnyına, swìn n karbia tē con, sə ba pú ba nii». 40 Zwezi ma le ba, v wú: «Á mù nē swìn ku á con: Dē ba nē swə ba pú ba nii, ku ba kwèe, kapana tē nē wá fwa ku zuzugu tēntə».

Zwezi kwi Zwerizalemə nē

41 Májá tē nē, Zwezi nē bwələ *Zwerizalemə tē, v nē ni ku v zwèe, v kwi ku lià tē yiri, v ga swìn, v wú: 42 «Á mù Zwerizalemə tián, á yà wáá zən dın ku tē yəni, á ma lwarı yien tē, á nē wá twá tē nē, á ma na bıcan sió! Yá síún nē, tē yien tēntə səgə á yáá nē. Á yía wàri tē tē ni! 43 Dın wá bà, tē tu á yun wa, n duŋa wá kù buran ba kıkarı aba, ba wá kəkəli aba ba kə tətəŋi wa, ba ga pú á yun nē tia mama. 44 Ba wá cügü aba míámíán, ba ga pupugu Zwerizalemə tē, dē lià tē mama, ba nē wulə ku wa. Ba bá yá kapan nēdv, ku pəñ ku don yuu wa, á tiv tē wa. Tē yien tē me wá yí, á nē wá lwarı májá tē, Yu nē twi, sə v san aba tē yiri!»

Zwezi diŋi baywələ v li Zwifə-ba Yu diè tē wa

(Matie 21.12-17; Marəkə 11.15-19; Zwan 2.13-22)

45 Zwezi zva *Zwifə-ba Yu *diè dəwoo tē wa, v diŋi baywələ lá nē, 46 v ga swìn ba con, v wú: «Ku púpúni Yu sagı tē wa, ku wú: <À diè tē me, sə ka yà yıjıni diè>. Yá á mù janı ka, á ma fwa ŋwına yisəgə bwálı». 47 Zwezi yà kàri dın mama Yu diè tē wa. Zwifə-ba Yu *jonwana yun tián tē, dē Yu nii *yənu tián tē, dē lià tē, ba nē yi lalv tē yáá tián tē, yà pià cwəŋə, sə ba pa ba gv Zwezi. 48 Yá ba yà yèri ku tē, ba nē wá fwa, lalv tē lià tē mama nē yà fin ba yía ba kəni v sùràn tē con yiri.

20

Wàà nē ken diàn Zwezi jun wa?

(Matie 21.23-27; Marəkə 11.27-33; Likè 2.34-35)

1 Dın don nē, Zwezi yà wulə v kàri Yu suywájú tē, v bıri lià nē, *Zwifə-ba Yu

‡ 19:36 19.36 Ku nētv bıri dē, lià tē pin dun Zwezi nē.

*diè tē wa. Zwifə-ba Yū *jonwana yun tián tē, dē Yū nii *yənu tián tē, dē ba *nəkwiŋa tē twi ba yí wá. ² Ba dān swìn v con, ba wú: «Biri nēba liù tē nē ken diàn n jūn wa, n ma fwa yìèn tē tē, nē à yèò wàà nē ken diàn tētē n jūn wa?» ³ Zwezi ma le ba, v wú: «À dē wá bwe aba yoo. ⁴ Á swìn, á biri nē: Wàà nē ken diàn Zwan* jūn wa, sē v lē lià níá wa, ku twá dē Yū yiri tē? Ku ya Yū, nē à yèò ləzoni?»

⁵ Ku pūn ba dān wulə ba tūtùní duən, ba ga swìn duən con, ba wú: «Nē nē le, nē wú: <Ku ya Yū nē ken diàn Zwan jūn wa>, v wá bwe nēba, v wú: <Bēēē nē pūn, á wá cígá v sūg v tē nē pūn?> ⁶ Yá nē nē swìn, nē wú: <Ku yí ləzoni nē ken diàn v jūn wa>, lià tē mama wá dīl nēba dē kapana ba gū, lià tē yèò zēni ba waa con dē, Zwan yí Yū nii *sūsùnò tē yiri». ⁷ Mē ku mù nē pūn, ba le, ba wú, ba yèrì liù tē nē ken diàn Zwan jūn wa. ⁸ Zwezi dē ma le ba, v wú: «À dē bá swìn liù tē, v nē ken diàn à jūn wa, à ma fwa tē yìèn tētē».

*Vala wəlbnyina duən zwansisara
(Matie 21.33-46; Marəkə 12.1-12)*

⁹ Ku kwa nē, Zwezi wulə v sīsari zwansisara ləlv tē con, v wú: «Bēē don cwén diven tián kárá. U tì ka v yá dē tutunvala duən, sē ba ywān ka yuu, sē v ga ŋwín ba dē tián tē bia vān don. Ku bēē tē dān ga va lvv nii don wa, sē v dānì lá. ¹⁰ Tián tē bia tē bīga máná tē, v tun v tūtùnò don tutunvala tē con, sē ba pa wá v kárá tián bia tē tori. Yá kárá tē tūtùnà tē mà tūtùnò tē ba dīja, ba dūg v ba pa v píi v víi dē jikurike. ¹¹ Kárá tē tíú tē kúv píi v tun v tūtùnò don. Yá kárá tē tutunvala tē kúv mà v dē ba twīn wá, ba ga dīja wá v víi tutv. ¹² U tē kúv píi v tun tūtùnò batwa nii nyièn. Ba mà v mù tē, dē ba pira wá, ba ga dīja wá, ba pa v víi. ¹³ Kárá tē tíú dān ma bwe v tián won tē, v nē kúv wá fwa. U dān ma bún v waa con, v wú: <À wá tun à biswənə tē lá nē, dūn don, ba wá zílì à biú tē mù>. ¹⁴ Yá máná tē, kárá tē tutunvala tē nē nī biú tē, dē

v biàn, ba swìn duən con nē, ba wú: «Á nēnə, liù tē nē wá tun kárá tē. Nē gwia wá, sē kárá tē yà nē mù nyièn». ¹⁵ Ba ma ja wá, ba dīl kárá tē kwa, ba ga gū wá».

Zwezi dān ma bwe, v wú: «Bēēē nē kárá tē tíú dān wá ma fwa ba tutunvala tētē? ¹⁶ Ku yí v wá va v kárá tē wa, v gū tutunvala tē mama, v ga tì kárá tē, v kē lià duən jìàn wa».

Máná tē, lià tē nē nī tē sūrān tētē, ba le, ba wú: «Sē ku nēt v tē dān ká yí, abada». ¹⁷ Yá Zwezi ywān ba yéé wa, v ga swìn, v wú: «Á wārì sūg v tē nē púpúní Yū sagi tē dēn á nī.

<Kapan tē, dēlvwərə tē yà nē vīga ba dūg vān nē, ku mù nē píi ku jì diè nigwancūn wárì, ku yoo nē cà».

¹⁸ Liù tē mama, v nē wá tu ku yuu wa, v wá nyonyūg v tián ku nē. Yá ku kapan tē nē kúv tua liù yuu wa, dē ku wá tītaga wá!»

¹⁹ Ku máná tētē wa, *Zwifə-ba Yū *jonwana yun tián tē, dē Yū nii *yənu tián tē yà pià, sē ba ja Zwezi, ba yà yèò dē, zwansisara tē yí v ma swìn ba mù con yiri. Ba yà pià, ba fwa ku nēt v tē, yá ləlv tē fən yà ga jē ba.

Lanpoo ka ŋwín ka pa Romə-ba piú nəfarv nə yoo

(Matie 22.15-22; Marəkə 12.13-17)

²⁰ *Zwifə-ba Yū nii *yənu tián tē dē Yū *jonwana yun tián dān yà wulə ba mīnī Zwezi. Ba twá tia ba yè lià, ba tun v nē. Ba lià tē tì ba tián ba fwa ndē ləzwənzəjə nē. Ba pià ba twá bwīə nē, ba ma ja Zwezi, ba kē lià tē jūn, ba nē būrì būrì, sē ba pa wá yáá tíú tē, piú nəfarv tē nē l v tún. ²¹ Ba lià tē bwe Zwezi, ba swìn, ba wú: «Karnyina, nē yèò dē, sūg v tē, ku nē naŋa n nii, dē kārà tē, n nē kārì, tē yí cígá. N ba ləzwənə yīi dəri, n yáá nē təlò dē dun tē, ləzoni nē jē yiri. Yá n ga biri Yū cwəŋə dē cígá. ²² Yū *nii pūn cwəŋə, sē nē ŋwín, nē à yèò, sē nē dān ká ŋwín lanpoo, nē pa *Romə-ba piú nəfarv tē nē?» ²³ Yá Zwezi yá lwarì ba swian tē, v ma swìn ba con, v wú: ²⁴ «Á pian nē

* **20:4** 20.4 Ku mù Zwan tētē nē yí *Zwan-Batisə. † **20:24** 20.24 Cūna səbikūlv nēdv yí yitūri nēdv tutūŋi ŋwírān.

cunta səbikulub† yəbə! Wàa yuu də v yiri nə ba púpúní yəbə?» Ba ma le, ba wú: «Romə-ba piú nəfarv tə nə». ²⁵ U dān ma swin ba con, v wú: «Mə á ηwíán kv tə nə yi Romə-ba piú nəfarv tə nyiən, á pa wá, sə á ga ηwín kv tə nə yi Yui nyiən, á pa Yui də nə!» ²⁶ Ba kúv wà wàní yoo ba pií ba swin, v con. Laluv tə yáá nə, ba púv ba nii, kv nə dīgà ba yun wa yiri.

Ka ti ka bwin ka nan tə yuu wa bwiə
(*Matie 22.23-33; Marəkə 12.18-27; 1 Korəntə tián 15*)

²⁷ *Sadisian-ba wa lià duən twi Zwezi con. Mə ba mù nə wú liù ba ti, v pií v bwin v naŋa tə. Ba twi ba bwe wá, ba wú: ²⁸ «Karnyina, kv púpúní Yui *nii nə, v nə pin *Moyizə nə ka tə v pa nəba, v wú: «Bee nə tiga, v yá v kan nə, yá v də v kan tə wà biú luri, v nyánú me, sə v ti kadənu tə. U lura bia v nə, v ma tún dwí v pa v zuv tə nə tiga tə nə». ²⁹ Yá nubia barpe duən yà nə wulə. Ba nəkwia tíú tə ma swe kan, v ti v yá wá, də v wà biú v nə luri. ³⁰ Bələ tíú tə də ti kan tə v ti, də v də wà ba biú duən nə jə. ³¹ Batwa nii nyiən tə də ti kan tə v ti, də v də wà ba biú jə. Kv nətv tə fwa ba nubia barpe tə me yira. Ba mama tiga də ba liù nədv ba biú jə də kadənu tə. ³² Kv kwa nə, kan tə də twi v bà v ti. ³³ Máná tə wa, tiga nə wá bwin ba nan, ba nubia barpe tə wà dān nə wá ja kan tə, v ma fwa v kan? Ba mama barpe tə yəni kan tə, ndə ba kan nə luv wa».

³⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Bara tə də kana tə nə wulə zən tə, ba swe duən. ³⁵ Yá lià tə nə kúrí, sə ba yà də Yui *sān nə, ba ka bwin tə kwa nə kúv bá swe duən. ³⁶ Ba kúv bá ti. Ba wá yà ndə *malike nə. Ba wá yà Yui bia. U li ba tian wa, v kə mu wá. ³⁷ Yui dí yáá, v biri *Moyizə nə də, tiga wá ba bwin ba naŋa máná tə wa, v nə swin v con kasə lanworu tə wa. Moyizə bon Yui tə, v nə yi ləzoni *Yuu-Tiu Yui tə, nə nibara *Abərahəmə də *Yizəkə də *Zwakəbə nə jùnì. ³⁸ Kv nətv biri də, Yui yi lià tə, ba nə wulə mu wa, Yui, v tà tiga Yui. Lià tə mama, ba nə wulə də Yui, nə yi lià tə, ba nə wulə mu wa v yáá con

yiri». ³⁹ Yui nii yənu tián tə wa lià duən ma swin, ba wú: «Karnyina, n le zəni!» ⁴⁰ Lià tə dān ga pú ba nii, fən jə ba, sə ba kúv bwe Zwezi yiən duən.

Davidə də Zwezi, wàa nə yi Yui-Tiu?
(*Matie 22.41-46; Marəkə 12.35-37*)

⁴¹ Zwezi ma swin ba con, v wú: «Kv yi kv wá twá nətv, lià tə ma swin də, *Kərisə yi piú *Davidə nəv cici, naaa? ⁴² Piú Davidə tətə púpúní v gwaran sagu tə wa, v wú:

<*Yuu-Tiu swin à Yui-Tiu con, v wú: «Bàa jəñ à jizən‡ nə, ⁴³ də à ma kəni n duŋa n nee dəñ nə, sə n niŋa ba!»

⁴⁴ Də Davidə nə bonə Kərisə v <Yui-Tiu>, kv dān wá twá nətv, kv pa Davidə yuu tíú pií v yà v nəv?»

Zwezi biri, sə lià tə cì ba tián nə də Yui nii yənu tián tə

(*Matie 23.1-36; Marəkə 12.38-40*)

⁴⁵ Lià tə mama nə wulə ba cuga Zwezi, máná tə wa, v swin v karbia tə con, v wú: ⁴⁶ «Á cia á tián nə də Yui nii *yənu tián tə. Ba mù nə swə, sə ba zv gandaran, ba ga jijiri, ba ga swə, sə ba jun ba jérə bwálá wa. Ba twá lá, ba kúrí gwələ tə, ba nə nan zəni *Zwifə-ba *jérə dii tə wa. Ba jəni bwálá nəzəŋə nə, diŋə nəfaran wa. ⁴⁷ Ba vuri kadəne wiən, ba ga fwa yijoni, ba ba zwèe, ləzoni yáá con, sə ba ma biri də, ba yi ləzwənzəŋə. Yui wá buri ba bura, v ga cùgà ba míámíán».

21

Píri tə, kadənu don nə pin
(*Marəkə 12.41-44*)

¹ Zwezi nə wulə v ywəŋá máná tə wa, v ni jujə tián də, ba wulə ba di səbiu *Zwifə-ba Yui *diə səbiu daka tə wa. ² U ni kadənu don, v nə yi zuv. U ken səbibii bələ daka tə wa. ³ Kv kwa nə, v pií v swin, v wú: «Cígá mama, à mù nə swin kv á con: Kadənzuv təntə ken səbiu, v doni ba duən tə mama. ⁴ Ba duən tə yi səbiu, tə nə buri nə, ba ti ba pa. U mù yi kv tə nə ga v jun dən nə nə, sə v ma yə v dé, v ti v pa».

‡ 20:42 20.42 Ka jəñ piú jizən vān nə yi dun bwálí.

Zwezi swìn yìèn tē yoo, tē nē tun luv ma zàn

(Matìe 24.1-2; Marəkə 13.1-2)

⁵ Lìà duən yà wulə ba swìn *Zwifə-ba Yü *diè tē yoo, ba wú: «Kv cigá zìen zēni, dē kv kapana nəzəŋə, ba nē sarı, dē wiən duən, ba nē pın Yü nē, tē nē ken, sē tē ma nən kv». ⁶ Zwezi ma le ba, v wú: «Á ywàŋá tē wiən tē mama. Máná don wá bà, kapan nədü tətə bá pèñ kv don yuu wa. Tē mama míámíán wá lwá tia».

Talikwa máná tē yoo

(Matìe 24.3-7; Marəkə 13.3-8)

⁷ Lìà tē bwe Zwezi, ba wú: «Karnyına, máná ka wa nē, kv wá tun? Bèèè won nē wá yà mumınu, kv nē bırı máná tē, tē wiən tētə nē wá bà?» ⁸ Zwezi swìn, v wú: «Á cia á tiən nē, á dānà ká pa ba gıgarı aba. Lìà zənzən wá ja à yırı, ba bà. Ba liù mama ga wá swìn, v wú: «Á mù nē yı *Kərisə», yá «Wiən tē me yígúré máná yı». Á dānà ká twá ba kwa. ⁹ Á wá nì dē, luv ləzoni duən zàn, ba wulə ba tē duən. Lìà duən wá zàn, ba vı ba yun tián nii. Á dānà ká pa fən ja aba. Tē yìèn tētə me, sē tē tun. Yá kv tà luv zanı máná nē yı síún síún nətü».

¹⁰ Zwezi dān ma swìn, v wú: «Dwíé tē luv mama wa wá ta, tē zıgı duən nē. Yá payuu wá ta, kv zıgı kv don payuu nē. ¹¹ Tia wá səsəgi zənzən. Kv súrı niən dē yayıpwaran nē. Yá bwálá kapıpv nē, wiən wá bà tē, nē wá kə fən lià waa, tē duən dē ga wá nan lanworu wa.

Ba wá wıwalı Zwezi karbia yoo

(Matìe 24.8-14; Marəkə 13.9-13)

¹² Dē tē yìèn tētə tē wá yı, ba wá ja aba, ba wıwalı ba ja aba. Ba va *Zwifə-ba *jéré dii lià tē, ba nē bürı bürà yáá con, sē ba bürı á bürà, ba ga kə aba bān diè wa. Á nē sèe à nii tē yırı, ba wá ja aba, ba va pèegá dē yáá tián, pìú nəfarı tē nē lı v tún, yáá con. ¹³ Kv mù wıwala tētə, nē wá pa aba cwəŋə, sē á ma swìn kv tē, á nē yèè à yuu wa. ¹⁴ Kv mù nē pın, á wə me, sē á dē yáá á pa kv tē, á nē wá swìn, á ma jon á tiən, tē yoo ja aba. ¹⁵ Á mù tətə nē wá kə yənu sùràn á nii

wa. Kv pa ba tē, ba nē swìn, ba zıga á nē, bá wānı ba ja nii, ba ma tütünı á nii wa.

¹⁶ Á ninə-ba, dē á nyına-ba, dē á nubıa, dē á dabara tətə nē wá ja aba, ba pa lià tē nē, ba nē bürı bürà. Lìà duən wá tı á waa. ¹⁷ Lìà tē mama wá dún aba à mù yırı. ¹⁸ Yá won mama bá fwa aba, abada. Á yukıv nədü tətə bá jén. ¹⁹ Kv wá twá á pínú nē, á ma na mı tē, kv nē ba zwèe Yü con».

Zwerizalemə cvna yoo

(Matìe 24.15-21; Marəkə 13.14-19)

²⁰ Zwezi kúè ma swìn, v wú: «Á nē wá na dē, pamana kıkarı *Zwerizalemə, sē ba ta kv, máná tē, á me, sē á yəni dē, kv cvna máná bwələ. ²¹ Kv máná tē wa, sē ba lià tē, ba nē wá yà Zwide nagwanaa con, dəri ba dı pəen. Ba tē, ba nē wá yà Zwerizalemə wa nē, me, sē ba dəri ba nan, ba yá tıv tē. Ba tē, ba nē wá yà tıbiı tē wa kúè dān ká piı ba zv Zwerizalemə wa nē. ²² Tē dıan tētə nē, Yü wá fwın v lıŋa kv máná tētə wa. Yá kv wá twá nətü, kv pa yìèn tē me, Yü nii *süsünà tē nē púpúnı tē nii ma sú. ²³ Kv wá yà ləe máná tētə wa, kana tē nē, ba nē jə pwiı, dē ba tē nē, bıa nē ŋwá ba nyıni nē. Kv luv tētə lià wá dé cān zənzən, Yü lıŋa ga wá zàn ba yuu wa. ²⁴ Kv luv tē lià dıŋa wá gv ba duən dē lagırı sıú, ba ga ja ba duən ba fwa bān diè lià luv níé kapıpv wa. Lìà tē nē ba *Zwifə-ba wá mà Zwerizalemə tián, ba pú duən yuu ba nıŋı ba kèen. Ba wá fwa kv, kv ja vələ máná tē, ba diən nē wá bà tē zwèe».

Nətü Ləzwənə-Biu tē wá piı v bà tia yuu wa

(Matìe 24.29-31; Marəkə 13.24-27)

²⁵ Zwezi kúè ma swìn, v wú: «Yìèn wá tun yıcaıv tē nē pən tē waa. Tē wá tun cānà tē dē kacılacə tē wa. Fən zənzən wá zv lià tē nē wulə tia yuu wa, vıv tē dē müv nakulə tē zuzugu nəfarı tē yırı. ²⁶ Kv tē nē biän tia yuu wa tē, fən wá gv lià, ba nē wá bün kv yoo. Diən tē nē wulə lanworu tē wa wá gugurə. ²⁷ Kv kwa nē, ba dān wá na *Ləzwənə-Biu* tē bakwan tē wa, dē v biän dē diän dē dun tē nē

* 21:27 21.27 Zwezi yı v tətə yoo nē v swìn.

dáá. ²⁸ Máná tē, tē yìèn tēntē nē wá wulē tē tūŋa, á zian á yun yu nē, á kwēn á tiàn á zigi mēnē mēnē, á ga ywàn. Yu wá jon aba á juun wa, síún síún».

Zwezi kàrì kapirv yoo
(*Matìe 24.32-35; Marəkə 13.28-31*)

²⁹ Ku kwa nē, Zwezi swìn, v wú: «Á ywàná kapirv dē tiàn tē duən: ³⁰ Máná tē, á nē nī tē zian tē dē, tē wulē tē twe, liù nē bá swìn á con dē, wocəri máná bwələ. ³¹ Mē ku yi nētū, dē á nē nī tē yìèn tē, tē twi tē tun á lwara dē, Yu pàrì diŋē tē bwələ. ³² Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Ku yoo tēntē wá tun, dē zèn lià tē mama, ba nē wulē tia yuu wa, tē wà ti ba zwèe. ³³ Lanworu dē tia wá jén, yá à sùràn tē mù bá jén, abada!»

Kv mē, sē á dànà ká dwèe á ma diàn
Zwezi túrí diin tē
(*Matìe 24.44*)

³⁴ Zwezi kùv ma swìn, v wú: «Á cia á tiàn nē, á dànà ká pa swanyva dē wiən tē, á nē pià, sē á ma yà luv wa twara jon á pubŋi tē. Ku nē tà nētū, ku diin tē wá dì á yuu wa naa nēdv. ³⁵ Ku diin tē nē, ku wá yà ndē waya nē, ku nē janī ganaŋa, ku pa lià tē mama nē, ba nē wulē tia ka tē mama yuu wa. ³⁶ Á dànà ká dwèe, á jùnà Yu máná mama, sē á ma wàní á ja diàn á jon á tiàn ku tē juun wa, ku nē wá bà. Nētū nē á wá wàní á zigi *Ləzwənə-Biuf tē yáá nē».

³⁷ Yicav wa, Zwezi yà kàrì *Zwifə-ba Yu *diè tē wa. Titun nē v yà nan, v va v puri tia *oliviye tiàn paan tē yuu wa. ³⁸ Jijv fuən fuən laluv tē mama yà dəri, ba va v con, Yu diè tē wa, ba cvga wá.

22

Lià vuv, sē ba gv Zwezi
(*Matìe 26.1-13; Marəkə 14.1-9; Zwan 11.47-53*)

¹ Cànà tē *Zwifə-ba nē dé dipen tē, ku nē ba sabwarī kēni tē, ba nē boŋə <*Pakə> cànà tē, máná yí ku zwèe. ² Zwifə-ba Yu *jonwana yun tiàn tē, dē Yu nī *yənu

tiàn tē, yà pià cwəŋə, sē ba ma gv Zwezi, yá ba yà dəri lià tē fən.

Zwidasə ken sírí, sē v ja Zwezi, v pa v dvŋa nē

(*Matìe 26.14-16; Marəkə 14.10-11*)

³ *Sitana dán ma ja Zwidasə, Zwezi karbīa fugə bələ tē wa liù don, ba nē boŋə <Yisəkariyotə>, v zv. ⁴ Zwidasə vèli, v vuv dē *Zwifə-ba Yu *jonwana yun tiàn tē, dē Yu *diè lià tē nē cì ka nē tē yun tiàn tē, v buri ba nētū tē, v nē wá twá tē, v ma kē wá ba jìàn wa. ⁵ Ba lià tē pwíi poli zəni. Ba dán kàn nīi dē, ba wá pa wá səbiu. ⁶ Zwidasə dē ba ken duən yuu, v dán ga pià cwəŋə nəzəŋu tē, v nē wá twá v ma kē wá ba jìàn wa.

Zwezi karbīa tanī Pakə cànà wodiu
(*Matìe 26.17-20; Marəkə 14.12-17*)

⁷ Dian tē, ba nē yáá dé dipen tē, ku nē ba sabwarī kēni, tē twi tē yí. Ku tēntən diin tē nē nē, ba mē, sē ba gv pabii, ba ma fwa *Pakə cànà tē wodiu. ⁸ Zwezi dán ma tun Piyerə dē Zwan, v swìn ba con, v wú: «Á vələ, á tanī wodiu tē, á pa nəba, sē nē dé». ⁹ Ba ma bwe wá, ba wú: «Yèn nē n pià, sē nē tanī ku mù wodiu tēntē?» ¹⁰ Zwezi swìn ba con nē, v wú: «Á cvga zəni! Máná tē wa, á nē wá zv tu tē wa, á wá jérí bæe don, v nē zija níá kwàrá. Á wá pú ku bæe tē nē, á zv sàñ tē wa, v nē zwí. ¹¹ Á ga swìn diè tē tíú con, v wú: <Karnyina bwe, sē v jén diè tē, v dē v karbīa tē nē wá dé Pakə cànà wodiu ka wà tē, wa yèn?» ¹² V dán wá buri aba dəyuu diè nəfarv don, dē ku wa zla. Mē lá nē, á wá tanī Pakə cànà wodiu tē». ¹³ V karbīa tē dán ma va, ba na tē yìèn tē mama, ndē Zwezi nē man, v buri ba nētū. Ba dán ga kē Pakə cànà wodiu tē sírí lá nē.

Yuu-Tiu nīmarv wodiu tē yoo

(*Matìe 26.26-30; Marəkə 14.22-26; 1 Korəntə tiàn 11.23-26*)

¹⁴ Cànà tē wodiu diŋə máná yí, Zwezi dē v *tuntvna tē dán twi ba jèñ duən nē, sē ba wulə ba dé. ¹⁵ V swìn ba con, v wú: «À sóní zəni, sē nē mama tē kē duən nē, nē dé *Pakə cànà wodiu ku tē, dē à càn

† 21:36 21.36 Zwezi yi v tətə yoo nē v swìn.

mánǵá tǝ wà yí. ¹⁶ Yá à mù nè swìn ku á con: À kùù bá pìi à dé ku tǝ, ku ja vǝlǝ mánǵá tǝ, ba nè wá nì ku càná tǝntǝ dǝn, Yü pàrì tǝ wa». ¹⁷ U dàñ ma tì wùrú zǝŋa tǝ, v kǝ v con, v ga kǝ Yü lǝèèè. Ku kwa nè, v swìn, v wú: «Á jǝŋǝ á nyu, á tàrà duǝn! ¹⁸ À mù nè swìn ku á con: À kùù bá nyu diven dǝ aba, ku nè zǝgǝ síún, ku ja vǝlǝ mánǵá tǝ, Yü nè wá dé v pàrì tǝ». ¹⁹ Ku kwa nè, v tì dipen tǝ, v kǝ Yü lǝèèè ku yǝrǝ. Ku kwa nè, v fva fva ku, v pa ba, v ga swìn ba con, v wú: «Ku yǝ à yǝra tǝ nè, ku nè pǝn aba. Á dàñ fva ku nǝtv tǝ, á ma líi à yoo». ²⁰ Ba nè dí ba zwǝè, mánǵá tǝ wa, Zwezi kùù tì diven wùrú zǝŋa wa, v fva nǝtv, dǝ v pa ba, v ga swìn, v wú: «Diven ku tǝ wùrú zǝŋa ka tǝ wa nè yǝ à jana tǝ, tǝ nè yǝ Yü *nimaru dǝn tǝ, tǝ nè wá nan á yǝrǝ».

Zwezi bǝrǝ dǝ, ba wá ja wá, ba pa dǝŋa nè

(Matǝ 26.21-25; Marǝkǝ 14.18-21; Zwan 13.21-30)

²¹ Zwezi kùù swìn, v wú: «Á ywǝŋá, liù tǝ, v nè wá ja nè, v pa tǝ, wulǝ dǝ nè, wodiu ku tǝ yuu wa. ²² *Lǝzwǝnǝ-Biu* tǝ mǝ, sǝ v vii, ndǝ ku nè mǝ nǝtv, yá ku wá yà càná ku pa liù tǝ nè, v nè wá ja wá, v pa». ²³ Ba dàñ ma wulǝ ba bwe duǝn, sǝ ba jǝn, wàà nè wá fva ku yoo tǝntǝ ba wa.

Wàà nè dwǝ nè mama?

(Matǝ 18.1-4; 19.28; 20.25-28; Marǝkǝ 10.35-45; Zwan 13.2-17)

²⁴ Zwezi karbǝ tǝtǝnǝ duǝn, sǝ ba jǝn, ba wa nè mǝ, sǝ v jǝn ba mama yuu wa. Ku mù nè pǝn, tǝtǝnǝ dàñ twi, tǝ tv ba tǝtǝŋǝ wa. ²⁵ Zwezi swìn ba con, v wú: «Pǝègá dé dǝn ba lǝv dwǝ tǝ mama yuu wa. Yá ba boŋǝ lǝv pabǝ mù <lià tǝ, ba nè fva zǝnǝ>. ²⁶ Yá ku wà mǝ, sǝ ku ya nǝtv á mù con. Liù tǝ, v nè yǝ lǝzwǝnfaru á wa, mǝ, sǝ v ya ndǝ bisǝmabiǝ nè. Yá liù tǝ, v nè tǝ aba, mǝ, sǝ v ya ndǝ liù tǝ nè, v nè tǝŋa v pǝn aba. ²⁷ Liù tǝ, ba nè tǝŋǝ wodiu, ba pǝn, v dé, dǝ v tǝ, v mù nè nè tǝŋǝ ku, ba wàà nè dwǝ v don? Ku tà liù

tǝ, v nè dé tǝ, naaa? Á wa nè, à mù Zwezi, à yǝ ndǝ liù tǝ nè, v nè tǝŋa, v pǝn aba.

²⁸ Á yǝ lià tǝ, á nè yǝ dǝ nè, dǝn mama à càná tǝ dǝ mánǵá tǝ wa, yǝn nè yugu nè, sǝ tǝ pa à tǝn yokǝkwǝn. ²⁹ À swǝ, sǝ á dǝ dé ku pàrì tǝntǝ, ndǝ à nyǝna nè pǝn, sǝ à dǝ dé ku nǝtv. ³⁰ Á wá dé càná dǝ nè, à pàrì diè tǝ wa. Á wá jǝn padaran yun á bǝrǝ *Yǝzǝrayǝlǝ dwǝ dǝkurǝn fugǝ bǝlǝ tǝ bǝrà».

Zwezi bǝrǝ dǝ, Simon Pǝyerǝ wá swìn dǝ, v yǝrǝ wá

(Matǝ 26.31-35; Marǝkǝ 14.27-31; Zwan 13.36-38)

³¹ Zwezi swìn Simon Pǝyerǝ con, v wú: «Simon, Simon, cǝgǝ! *Sǝtana lǝrǝ cwǝŋǝ, sǝ v zǝzaga aba, ndǝ ba nè zǝzaga wobǝ, sǝ ba li tǝ dǝ tǝ wopulǝ duǝn wa. ³² Yá à dàñ jǝn Yü à pa mú, sǝ n waa tǝ, n nè ken Yü nè tǝ, dàñ ká jǝn. Mánǵá tǝ wa, n nè wá pìi n bà à con, sǝ n dàñ n nubǝ jǝn». ³³ Simon Pǝyerǝ le wá, v wú: «*Yuu-Tiu, à ken à sírǝ, sǝ à zǝ bǝn diè dǝ mú, sǝ à tǝ dǝ mú». ³⁴ Zwezi ma le wá, v wú: «Pǝyerǝ, à mù nè swìn ku n con: N wá ten dǝ, n yǝrǝ nè zǝn, nǝ batwa, dǝ cǝbǝv tǝ wà kwi».

Zwezi bǝrǝ, nǝtv tǝ, ba nè wàà ba tǝ

³⁵ Zwezi swìn ba con, v wú: «Dǝ à yà nè tǝn aba, à ga swìn dǝ, á dàná ká tǝ sǝbiu, nè à yǝé lǝò, nè à yǝé natura, bǝèèè yà nè mùrǝ aba?» Ba ma le wá, ba wú: «Won mama wà nèba mùrǝ». ³⁶ Zwezi ma kùù le, v wú: «Síún nè, sǝ liù tǝ, v nè jǝ sǝbiu, sǝ v tǝ, sǝ liù tǝ, v nè jǝ lǝò, sǝ v tǝ, sǝ liù tǝ, v nè ba lagǝrǝ síú jǝ, sǝ ku tíú yǝ v gandarǝ, v dé yáá, v ma yǝ lagǝrǝ síú. ³⁷ À mù nè swìn ku á con: Ku mǝ, sǝ ku pǝpǝnǝ Yü sagǝ tǝ wa nii ma sú, tǝ tǝn à yǝra: <Ba galǝ wá, ba ma cen yolwanfwana nii nè>. Cǝgá, ku tǝ nè pǝpǝnǝ à yuu wa, tǝ bǝn, sǝ ku jǝ». ³⁸ Karbǝ tǝ le, ba wú: «*Yuu-Tiu, nèñ lagǝrǝ síán bǝlǝ». Zwezi ma le ba, v wú: «Ku mǝ nǝtv».

Zwezi jǝnǝ Yü Zwesemane nè

(Matǝ 26.36-46; Marǝkǝ 14.32-42; Zwan 18.1-2)

* 22:22 22.22 Zwezi yǝ v tǝtǝ yoo nè v swìn.

³⁹ Ku kwa nè, Zwezi nan, ndə v dɪan mɛ nè fwa nɛtv tɛ, v va *oliviye tián paan tɛ yuu wa. U karɓia tɛ ga púé v kwa. ⁴⁰ Máná tɛ wa, v nè vɛli, v yí ku bwálí tɛntɛ, v swìn ba con, v wú: «Á lòrì Yɪ, sɛ v san aba, sɛ *Sɪtana dàn ká wàní aba, v dédén, sɛ v yigu, v pa á tun yokɔkwɪɔn». ⁴¹ U dàn ga fàrú v nan kwa, v va yáá mancɪn, ndə liù ka dɪlɪ kapan, ku va ku tv bwálí nè, v tv v nadwana yuu, v ga lòrì Yɪ. ⁴² U dàn swìn, v wú: «À nyɪna, dɛ n nè pià ku, pa, sɛ yacara tɛtɛ twiɛn tɛ yá nè. Yá à pià, sɛ n mù puswɛnɛ nè tun, sɛ à mù nyiɛn tɛ ga kwèe». ⁴³ *Malika dàn ma zàn Yɪ *sàñ nè, ka bà ka nan Zwezi nè, ka cú ka dàn v jìàn. ⁴⁴ Zwezi pùé cùgù zɛnzɛn. Ku mù nè pɪn, v lòrì Yɪ dɛ diàn zɛnzɛn. U tɪlvɪv palɪ ndə jana nè, ku loni, ku twɪ tɪa. ⁴⁵ U nè lòrì Yɪ v zwèe, v zàn v pií v bà v karɓia tɛ con. Yá v twi, dɛ ba pwíí cùgù. Ku mù nè pɪn, ba tégé ba dwèe. ⁴⁶ U swìn ba con, v wú: «Bèeèe nè pɪn, á dwèe? Á zaɲa, á ga lòrì Yɪ, sɛ Sɪtana dàn ká wàní aba v dédén, sɛ v yigu, sɛ v pa, á tun yokɔkwɪɔn».

Zwezi janv tɛ yoo

(*Matìə 26.47-56; Marəkə 14.43-50; Zwan 18.3-12*)

⁴⁷ Zwezi nè wulə v swìn, máná tɛ wa, dɛ nɛñ lià nè ba biàn. Liù tɛ, ba nè boɲə Zwidasə, v dɛ nè yɪ Zwezi karɓia fugə bɛlə tɛ wa, liù don, yà nè wulə ba yáá, v vɛli. U fàrú v yí Zwezi yura, sɛ v kukwalɪ† wá. ⁴⁸ Zwezi dàn ma swìn, v wú: «Mə ku wá twá kukwalv nè, n ma ja *Ləzwənə-Biú‡ n pa!» ⁴⁹ Lià tɛ nè wulə dɛ Zwezi tɛ, nè na yoo tɛ, ku nè biàn, ba swìn, ba wú: «*Yuu-Tiu, nè wá za dɛ lagɪrɪ sɪán, naaa?» ⁵⁰ Ba wa liù don ma cùrí lagɪrɪ sɪú, v ma za *Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián nɛkwɪa tɪtɪnɔ̀ jizɛn zɪɪn, v gwɛɲə. ⁵¹ Zwezi dàn ma swìn, v wú: «Á yágá, ku mɛ nɛtv!» U ma dwen bɛɛ tɛ zɪɪn tɛ nè, v ga zùrì ku.

⁵² Ku kwa nè, Zwezi swìn Yɪ jonwana yun tián tɛ, dɛ Yɪ *diè lià tɛ nè cì ka nè tɛ yun tián tɛ, dɛ Zwifə-ba *nɛkwɪna tɛ

con, ba nè twi, sɛ ba ja wá tɛ, v wú: «Á twi dɛ lagɪrɪ sɪán dɛ dangwɛlɛn, sɛ á ma ja à nè, ndə à yɪ ɲwɪàn tɛ, à nè gwɪ lià. ⁵³ À yà wulə dɛ aba dɪɪn mama, Zwifə-ba Yɪ diè tɛ wa, á ga wà nè jɪn. Yá máná ku tɛ yɪ á mù, dɛ liù tɛ, v nè yɪ yikunu piú tɛ nyiɛn».

Piyerə swìn dɛ, v yèrì Zwezi

(*Matìə 26.69-75; Marəkə 14.66-72; Zwan 18.25-27*)

⁵⁴ Ba nè jɪn Zwezi, ba ja wá, ba va *Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián nɛkwɪa tɛ diè wa. Piyerə púé ba kwa yɪɲɔna. ⁵⁵ Ba ken mən, ba jèé tɛ yáá, Yɪ jonwana yun tián nɛkwɪa tɛ kàrá tɛtɛɲi wa. Piyerə dɛ twá v jèé ba tɛtɛɲi wa lá. ⁵⁶ Tutɔnbɔa don nè nɪ wá, mən tɛ yáá nè, v ywàñ wá zɛn, v ga swìn, v wú: «Bɛɛ wá tɛ dɛ yɪn dɛ Zwezi!» ⁵⁷ Yá Piyerə ten, v wú: «À nakva, à yèrì wá!» ⁵⁸ Ku nè fwa mancɪn, bɛɛ don dɛ nè kúv v nɪ wá, v swìn, v wú: «N dɛ wulə ba lià tɛ wa». Piyerə ma le bɛɛ tɛ, v wú: «À twá à tɛlɔ́ ba wa!» ⁵⁹ Ku nè le ndə lugu nɛdv nè, liù don dɛ tɛ zɪɪtɪ diàn, v wú: «Cígá mama, bɛɛ wá tɛ dɛ yɪ Galile tíú. U dɛ yɪn dɛ Zwezi». ⁶⁰ Piyerə le, v wú: «À dabɛɛ, à yèrì ku tɛ, n nè swìn!» Ku máná tɛ wa, v nè wulə v swìn, dɛ cɛbɪv kwi. ⁶¹ *Yuu-Tiu pií v vɛvəri, v ywàñ Piyerə. Piyerə dàn líí ku tɛ, Yuu-Tiu nè swìn v con nè, v wú: «Zən, dɛ cɛbɪv tɛ nè wá kwi, n wá ten nɛɛ batwa dɛ, n yèrì nè». ⁶² Piyerə dàn nan, v ga kwi yinɛnkurə.

Ba mà Zwezi dɛ ba twɪn wá

(*Matìə 26.57-68; Marəkə 14.53-65; Zwan 18.12-24*)

⁶³ Bara tɛ nè jə Zwezi tɛ wulə ba muɲa wá dɛ ba mà. ⁶⁴ Ba yáá pú v yíá nè, ba ga bwe wá, ba wú: «Lwarɪ liù tɛ, v nè mà mú!» ⁶⁵ Ba swìn sùràn duɛn, tɛ nè twɪn Yɪ, ba pa wá.

Zwezi wulə Zwifə-ba yun tián tɛ, ba nè bɔ̀rì bɔ̀rà, yáá con

⁶⁶ Tɪa nè twi ka purɪ, máná tɛ wa, *Zwifə-ba *nɛkwɪna, dɛ Yɪ *jonwana

† 22:47 22.47 Ku nɛtv tɛ yɪ *Zwifə-ba yofwamɪɪn, dɛ ba nè jéri duɛn, nè à yèé dɛ ba nè vɛli duɛn sàñ, sɛ ba na duɛn. ‡ 22:48 22.48 Zwezi yɪ v tɛtɛ yoo nè v swìn.

yun tián tē, dē Yū nii *yēnu tián tē twi, ba kun duən nē, ba ga pa ba ja Zwezi, ba ja bà ba yun tián tē, ba nē buri *bura tē yáa con. ⁶⁷ Ba swin, ba wú: «Swin nē con dē, n nē yī *Kerisē». Zwezi ma le ba, v wú: «À nē swin ku á con, á bá pa ku cígá. ⁶⁸ À ma nē bwe aba bwiē nēdu, á bá le nē. ⁶⁹ Ku nē zigi síún, *Ləzwənə-Biuš tē wá jēn Yū tē, v nē wulə tē mē yuu wa, jizən* vān nē». ⁷⁰ Ba mama tē dān ma swin, ba wú: «Ku mù yiri nē, n yī Yū-Biu?» Zwezi ma le ba, v wú: «À yī wá, ndē á nē swin nētu». ⁷¹ Ba dān ma swin, ba wú: «Nē kúu ba lià pià, sē ba buri nēba yoo don. Nē tētē nī ku v nii wa».

23

Ba ja Zwezi, ba va Pilatē yáa con
(Matīē 27.11-14; Marəkē 15.2-5; Zwan 18.28-38; Tvtvnan 4.25-28)

¹ *Zwifə-ba *nəkwina, dē Yū *jonwana yun tián tē, dē Yū nii *yēnu tián tē mama ken duən, ba zān ba ja Zwezi, ba ja va *Pilatē yáa con. ² Ba swin ba zigi Zwezi nē, ba wú: «Nē nī bēē wā tē, dē v sugē nē luv dwíí tē, v kēni *Romə-ba nē. U cì, sē ba dān ká ŋwín lanpoo, ba pa Romə-ba piú nēfarv tē nē, v ga wú, v mù nē yī *Kerisē, ku dēn nē yī piú». ³ Pilatē dān ma wulə wá v bwe, v wú: «N mù nē yī Zwifə-ba piú tē?» Zwezi ma le wá, v wú: «Mē ku yī nētu, ndē n nē swin tē».

⁴ Pilatē ma swin Yū jonwana yun tián tē, dē laluv tē con, v wú: «À ba yolwan na bēē wā tē yuu wa». ⁵ Yá ba tē zigi dān ku yuu wa, ba swin, ba wú: «U kārā tē, v nē kārī Zwīde nagwanaa tē mama wa, sugē lià tē, ka kēni Romə-ba nē, ku nē zigi Galile nagwanaa, ku ja ba ku nan yəbə».

Pilatē pin, ba ja Zwezi, ba va Erode yáa con

⁶ Máná tē wa, *Pilatē nē nī tē yìen tētē, v bwe, sē v lwarī, dē Zwezi nē yī Galile tíú. ⁷⁻⁸ U nē twi, v nī dē, ku yī nētu, v lwarī dē, v nan piú *Erodē payuu tē wa. Ku dian dáá, Erode nē nī

dē, ba swin Zwezi yoo. U pià, sē v na Zwezi, v dē yā buja dē, Zwezi wá fwa yomlu don, v buri wá. Erode dē yā twi ku máná tē wa, *Zwerizalemə wa. Ku mù nē pin, Pilatē pa, ba ja Zwezi, ba va, ba pa Erode nē. Máná tē wa, v nē nī Zwezi, v piú poli zēnzēn. ⁹ Piú Erode bwe Zwezi bwiē kapuv, yá Zwezi ga wā wá le. ¹⁰ *Zwifə-ba Yū *jonwana yun tián tē, dē Yū nii *yēnu tián tē dē yā ziga lá, ba swin sulwana ba ziga Zwezi nē. ¹¹ Erode dē v pamana tē wulə ba muja wá. Ba nē mun wá, ba zwēe, ba tì ganmul, ba ma zv wá, ba ga pa ba pií ba ja wá, ba va Pilatē con. ¹² Ku diin tē nē, piú Erode dē Pilatē pií ba jì dabara, ndē ku tà ba mù yā nē duja duən fuən.

Ba buri Zwezi bura, sē ba gv wá
(Matīē 27.15-30; Marəkē 15.6-19; Zwan 18.39-19.16)

¹³ *Pilatē ken *Zwifə-ba Yū *jonwana yun tián, dē Zwifə-ba yun tián tē, dē laluv tē duən nē, ¹⁴ v ga swin ba con, v wú: «Á jin bēē wā tē, á ja bà, á ga á wú, v sugē lià, v kēni *Romə-ba nē. Á mù nē bwe wá á yáa con, à mù wā yolwan nēdu nī, tē mù yìen tētē wa, á nē swin á zigi v nē. ¹⁵ Piú *Erode dē wā yoo nī v yuu wa. Ku mù nē pin, v pa ba pií ba ja wá, ba bà nē con. Bēē wā tē wā yoo fwa, ku nē mē, sē ba gv wá, ku yiri nē. ¹⁶ À dān wá pa, ba mā wá, ba ga tì wá ba dugv». ¹⁷ [Ku yā yī kálú, *Pakē cānā mama nē yí, sē ba dugv bān diē liū nēdu.] ¹⁸ Ba mama tē twá duən, ba bubwi, ba wú: «Pa, ba gv wā tē, sē ba ga dugv Barabasə!» ¹⁹ Ku Barabasə tētē zān v sugu *Zwerizalemə tián, v kēni Romə-ba nē, máná don wa. Ku tē sūrī laguri don nē, v nē fwa. Ku mù nē pin, ba yā jin wá, ba kē bān diē. ²⁰ Pilatē nē pià, sē v dugv Zwezi tē, v dān pií v kúu tì sugv, sē v swin lià tē con. ²¹ Lià tē dān cēri, ba wú: «Pa, sē ba paa wá dagarv yuu wa! Pa, sē ba paa wá dagarv yuu wa!» ²² Pilatē kúu bwe, v swin ba con, nēē batwa nii nē, v wú: «Bēēē yokukwūn nē, v fwa? À mù wā yoo nī v yuu wa, ku nē mē, sē ba gv wá

§ 22:69 22.69 Zwezi yī v tētē yoo nē v swin. * 22:69 22.69 Ka jēn piú jizēn vān nē yī dun bwálí.

ku yiri. À dàń wá pa, ba mà wá, à ga ti wá ba dugu». ²³ Yá lià tē dàń tē bubwi, ba kēni yu nē, ba wú, v pa, sē ba paa Zwezi dagarv tē yuu wa. Ba bubwiē tē kálí Pilatē. ²⁴ Pilatē ma sēe, sē v fwa ku tē, ba nē pià. ²⁵ U ma ti Zwezi, v pa ba, sē ba ma fwa ku tē, ba nē pià. U dàń ga dugv bēe tē, ba nē lòri. U mù liù tē, v nē sugē lià duēn v kēni Romē-ba nē, v ga fwa lagvri dē. Ku mù nē pɪn, ba ma kē wá bān diē.

Pamana ja Zwezi, ba vèlè v gvri bwálí (Matìè 27.31-34; Marəkè 15.20-23)

²⁶ Pamana tē nē ja Zwezi, ba vèli mánjá tē wa, ba jéri bēe don, ba nē bonjē <Simon, Sirenē tíú>, dē v naŋa gav v biàn. Ba jin ku bēe tē, ba jon Zwezi dagarv tē, ba ma zin wá, v ja pií v wulē Zwezi kwa. ²⁷ Lià zēnzēn púé Zwezi kwa, dē kana ba nē wori, ba ga zalí ba jìàn. ²⁸ Zwezi ma pií v vèvèri, v swìn ba con, v wú: «*Zwerizalemē tiàn kana-ba, á dàná ká kwi á pa à mù nē! Á kwíé á pa á mù dē á bɪa nē! ²⁹ Mánjá don wá bà, ba nē wá swìn, ba wú: <Pupwēn wulē dē kana tē, ba nē wàri biú ba lɪri. Pupwēn wulē dē ba tē, ba nē wà lɪri dē mama. Pupwēn wulē dē ba tē, biú wà ba nyunì nē nyua>. ³⁰ Ku mánjá tē wa, lià wá lòri pēen, sē tē tv ba yuu nē, dē ba lòri dēdwēlən, sē tē dē pú ba yuu nē. ³¹ Dē ba nē fwa à mù, à nē yu ndē dalv nē nētɪ, ba wá fwa á mù, Zwerizalemē tiàn, á nē yu ndē dakuran nē, ba dwen nētɪ». ³² Pamana tē nē jē Zwezi, ba vèlè, sē ba gv, mánjá tē wa, ba jin yolwanfwana bēlè, dē ba kē lá, ba sùrí Zwezi nē, sē ba gv dē wá.

Ba paa Zwezi dagarv yuu wa (Matìè 27.35-44; Marəkè 15.24-32; Zwan 19.16-24)

³³ Pamana tē nē vèli, ba yí bwálí tē, ba nē bonjē <yuzɔŋa bwálí> tē, mánjá tē, ba paa Zwezi dagarv tē yuu lá nē. Ba paa yolwanfwana bēlè tē dē daganan bēlè duēn yuu, v don v jizēn yuu, v don tē dē v jìgwíē yuu. ³⁴ Zwezi dàń ma swìn, v wú:

* **23:44-45** 23.44-45 Mimii gànò tēntē nē pwèe bwálí tē, Yu jonwana yun tiàn nēkwia tē cɪɪ nē yàá zu, v fwa *jonj tē v pɪn Yu nē, dē lià tē duēn tē nē zwɪ, ba mē lá tē duēn nē. Gànò tēntē cɪɪ tē bɪri dē, liù mama dàń wáá Yu yira, v yí.

«À nyina, ba yèri ku tē, ba nē fwa. Ku mù yiri nē, kwēn ba cuna tē, n li n mù dē ba mù pwērē wa». Ba tá kwé, ba ma tàrà v ganan. ³⁵ Lià ziga lá, ba ywàŋá ku tē nē fwa. *Zwifē-ba yun tiàn tē mù wulē ba muŋa wá, ba ga swìn, ba wú: «D jon lià duēn, v nē yu *Kērisē tē, Yu nē kúrí, sē v jon v tētē». ³⁶ Pamana tē dē wulē ba muŋa wá, ba fàru ba yí v yira, ba làri divēn nyunv v nē, ³⁷ ba ga swìn, ba wú: «N cígá nē yu Zwifē-ba piú, sē n tētē dàń jon n tiàn!» ³⁸ Ba ken púpúná duēn v yuu con nē, ba wú: «D tē nē yu Zwifē-ba piú». ³⁹ Yolwanfwanu tē don, ba nē paa dagarv tē yuu, dē wulē v twɪn wá, v wú: «N nē yu Kērisē, jon n tētē tiàn, sē n ga jon nēba, n kē lá!» ⁴⁰ U don tē dàń caga v nii nē, v ga swìn, v wú: «N mù, n ba Yu fēn dēri, n mù liù tē, n mù dē v mù mē, nē wulē tē càn tētē wa? ⁴¹ Ku yu ku twá, nē mù tutunēe nē. Ku mù nē pɪn, nē mù bēlè tē mē, sē nē dé càn tē tē. Yá v mù wá won mama fwa, ku nē lwara». ⁴² Ku kwa nē, v swìn Zwezi con, v wú: «Lií à yoo, mánjá tē wa, n nē wá dé n pàri tē». ⁴³ Zwezi ma le wá, v wú: «Cígá mama, à mù nē swìn ku n con: Zēn, n wá yà dē nē Yu *sán nē».

Zwezi tian tē yoo (Matìè 27.45-56; Marəkè 15.33-41; Zwan 19.25-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Ku nē zigi lugu fugē bēlè mánjá wa, yɪcav tē kúv ba poni jē, yikunu ga púé tia tē mama nē, ku ja va dēdēni lugu batwa. *Zwifē-ba Yu *diē mimii gànò tē cɪɪ* bēlè. ⁴⁶ Zwezi bubwi v kē yu nē, v ga swìn, v wú: «À nyina, à ken à mu tē n jin wa». U nē swìn tē sùràn tē kwa nē, nē v mu zwèe. ⁴⁷ *Romē-ba pamana bíi yuu tíú tē nē ni ku tē nē tun, v pɪn dun Yu nē, v ga swìn, v wú: «Cígá mama, bēe wá tē yà yu cígá tíú». ⁴⁸ Lalv tē mama nē twi, ba na yoo tē nē tun, pií ba virí, dē ba zalí ba jìàn nē dē pucunì. ⁴⁹ Ba tē mama nē yéó Zwezi, dē kana tē nē kwé wá ba nan Galile nagwanaa, dē yà ziga yuŋna, ba ga ywàŋá won tē nē tuŋa.

Zwezi ləbəri wa kənu yoo
(*Matie 27.57-61; Marəkə 15.42-47; Zwan 19.38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Bεε don yà wulə lià tə nə buri bura tə wa, v yiri nə Zwuzəfə. U nan *Zwifə-ba tiv don, ba nə boŋə <Arimate>. U yi cigá tíú, v ga jə bɪcabwanv də. U yà yi liù tə, v nə dànì, sə Yu dé v pàrì tə. U mù bεε təntə wà sèe, v twá v duən tə nə buri bura tə ba yofwanεε tə wa. ⁵² U vèli v yí *Pilətə, v ga lòrì cwəŋə, sə v guri Zwezi. ⁵³ U li wá dagarv tə yuu, v kə tia, v pəpəni kv, v kə ganpon wa. U dān ja wá va, v tūn ləbəri wa, ba nə kua più kapan wa, ba nə tə wà liù lá ken. ⁵⁴ Zwifə-ba *siə diun tə yà bwələ. Kv mù nə pin, lià tə mama wulə ba kəni ba sírí.

⁵⁵ Kana tə nə nan Galile nagwanaa, ba twá Zwezi kwa, ba bà tə kwé Zwuzəfə, ba va ba na ləbəri tə, də nətə tə, ba nə ken Zwezi buv tə wa. ⁵⁶ Ba nə pií, ba vií, ba tanı tıralı də tıralı nuga, ba kə duən nə. Ba sií, kv kwa nə, ndə Yu *nii yien tə, v nə pin *Moyizə nə, nə biri, sə kv fwa nətə tə *siə diun nə.

24

Zwezi bwin v nan tian wa
(*Matie 28.1-10; Marəkə 16.1-11; Zwan 20.1-10*)

¹ *Zwifə-ba *siə diun tə tikvnti nə, kana tə zàn jıjv fuən fuən, ba zın tıralı tə, ba nə kwen, ba ja va ləbəri tə nii nə. ² Ba nə vèli ba yí lá nə, ba nı də, kapan tə bəbəli, kv nan ləbəri tə nii nə. ³ Ba dān zva ba yí lá, ba ga na də, *Yuu-Tiu Zwezi tıgı tə təlélá lá nə. ⁴ Ba nə yà yèrì kv tə, ba nə wá swin kv yuu wa, də nən lià bələ, ba nə zva ganpwənə, tə nə cıclı, ba twi, ba nan ba nə. ⁵ Fən dān nə zva ba, yá ba kə ba yáá tia. Lià tə dān swin ba con, ba wú: «Bèèèe nə pin, á pià liù tə, v nə wulə mu wa, tıga wa? ⁶ U təlélá yəbə. U pií v bwin v nan tian wa. Á pirə á lií á tian nətə tə, v nə swin á con, də v tə wulə Galile nagwanaa wa. ⁷ U swin, v wú də, kv mε, sə ba ja *Ləzwənə-Biu* tə, ba pa lià tə nə, ba nə yi cuna lià, sə ba paa wá dagarv yuu, sə v ga pií v bwin v nan tian

batwa nii nə». ⁸ Ba dān ma pií ba líí Zwezi sùràn tə yoo.

⁹ Ba nan ləbəri tə wa, ba pií ba ja tə yien təntə mama, ba va ba swin Zwezi *tuntuna fugə nədə tə də lià tə duən tə mama con. ¹⁰ Ba mù kana təntə, ba nə swin tə yien tə tuntuna tə con nə yi: Mari Madələnə, Zwanə, Zwakə nuu Mari, də ba duən tə nə yin də ba. ¹¹ Yá tuntuna tə bın də, kana tə sùràn tə yi yomanan. Kv pa, ba wà tə cigá nə pin. ¹² Yá Piyerə də kùv zàn v dəri, v va ləbəri tə nii nə. U nə kwá tia v ywàn, v nı ganan tə, ba nə ma pəpəni Zwezi tə, də tə cıci nə tégó tia. Kv yoo tə nə tun tə gwárí wá. U ma pií v va sán.

Zwezi nan v karbia bələ nə Emayisə cwəŋə yuu wa
(*Marəkə 16.12-13*)

¹³ Kv diun tə tətə nə, Zwezi karbia bələ yà vələ tiv don, ba ma boŋə <Emayisə>. Kv tiv tə də *Zwerizalemə yí kilometərə fugə nədə. ¹⁴ Ba yà wulə ba swin yien tə mama nə tun tə yoo. ¹⁵ Ba nə wulə ba swin tə yien təntə, máŋá tə wa, Zwezi twi, v də ba kə duən, ba vèli cwəŋə tə yuu wa. ¹⁶ Ba nı wá, yá won yà cìgà, kv pa ba wá wá lwarı. ¹⁷ U swin ba con, v wú: «Bèèèe yuu wa nə, á ve də á vèli?» Ba cwən ba zıgı, ba yéé ga ŋwın. ¹⁸ Ba wa liù don, ba nə boŋə Kəleyopasə, ma le wá, v wú: «N mù cıci nə yi vee, n nə wulə Zwerizalemə wa, n nə yèrì yien tə, tə nə tun lá, dian tətə nii nə?» ¹⁹ U ma le ba, v wú: «Bèèèe yien nə?» Ba ma le wá, ba wú: «Yoo tə nə yí *Nazaretə Zwezi, v nə yi Yu nii *sùsùndə, v nə jun diàn Yu də *Yızərayelə lià tə mama yáá con, v tutunan də v nii sùràn wa nə. ²⁰ Nətə tə nə Yu *joŋwana yun tian, də lià tə nə buri bura yáá tian tə nə jun wá ba pa, ba buri v gurı bura, ba ga pa, ba paa wá dagarv yuu wa. ²¹ Yá nə də yà ga jə yala də, v mù yà nə wá jon Yızərayelə luv lià. Yá də kv mama, zən kv tə dian batwa nə tə yien tə nə tun. ²² Kv nə dwən nətə, nə púlí tə wa kana duən gwárí nəba zənzən. Kana təntə vèli, kv jıjv tə fuən fuən ləbəri tə nii nə, ²³ ba ga na də, Zwezi

* 24:7 24.7 Zwezi yi v tətə yoo nə v swin.

tigi tē tēlé lá nē. Ba pií ba bà, ba wú, *malike nan ba nē, tē ga swìn ba con, tē wú, Zwezi wulə v mui wa. ²⁴ Nē wa lià duən, ba nē yin dē nēba, vèli ləbəri tē nii, ba ga na tē yìèn tē, ndə kana tē nē swìn nətə tē, yá ba wà Zwezi nı. ²⁵ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á mù lià tē, á nē ba yuu jə, á ga wà cígá pın lala Yı nii sùsùnà tē sùràn tē mama nē: ²⁶ *Kərisə tē, Yı nē tun tē, yá mē, sē v dé càn nətə, sē v ma zə v dun tē wa». ²⁷ U dān ma twá *Moyizə, dē Yı nii sùsùnà tē duən tē nii sùràn tē nē, v man yoo tē mama Yı sagı tē nē swìn v yuu wa.

²⁸ Máná tē, ba nē vèli, ba bwələ tiv tē, Zwezi fwa, ndə v lē v vələ yáá con. ²⁹ Ba dān ma kálı wá, ba swìn v con, ba wú: «Zıgı dē nēba, yı tua, tia yı kv zwèe». U ma zə, v zırvı ba con. ³⁰ Ba nē wulə ba dé máná tē wa, v tı dipen tē, v kē Yı lèèèè, v ga fə kv, v pa ba. ³¹ Ba yíá súrú v yuu wa, ba nē lwarv wá ba zwèe, v jén ba yáá con. ³² Ba dān ma swìn duən nē, ba wú: «D nē swìn dē nēba, v gúlı yìèn tē dēn, tē nē púpúnı Yı sagı tē wa, v bırvı nēba cwəŋə tē yuu, yá ba nē bıcan nē dé nē?». ³³ Ba bıbarı ba zàn lala, ba pií ba va Zwerizalemə. Ba vèli ba na karbia fugə nədə tē, dē ba twá duən tē, ba kun duən nē. ³⁴ Karbia fugə dē nədə dān ma swìn ba con, ba wú: «*Yuu-Tiu cígá mama pií v bwın, v nan tıan wa, v bırvı v tıàn Simon† nē». ³⁵ Ba lià bələ tē dān ma man kv tē nē yı ba cwəŋə tē yuu wa, ba bırvı ba. Ba twı, ba man dē, ba lwarv dē, kv yı v mù, máná tē wa, v nē wulə v fwı dipen tē.

*Zwezi bırvı v tıàn v tıntvna tē nē
(Marəkə 16.14-18; Zwan 20.19-29;
Matıə 28.16-20; Tıtvnan 1.1-8)*

³⁶ Ba nē wulə ba swìn máná tē wa, Zwezi tətə twı, v bà, v nan ba tətəŋı wa, v ga jın ba, v wú: «Bıcan sıé wá yá dē aba!» ³⁷ Ba zəzəgə, fən ga zə ba zənzən, ba bıŋa dē, kv yı ciru nē nan ba nē. ³⁸ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Bèèèè nē pın, kv ma gwárvı aba, yá pubunyirə tē tē dē ga wulə dē aba? ³⁹ Á ywàŋá à jıàn dē à nē. Kv cígá yı à mù! Á dwıən à yıra, á ga na! Ciru ba yatana dē kurən jə,

† 24:34 24.34 Simon yı Zwezi karbiu Pıyerə yırvı don.

ndə à nē jə tē, à zıga nətən». ⁴⁰ U nē wulə v swìn kv nətə, v bırvı ba v jıàn dē v nē. ⁴¹ Pıpwən zıa ba, ba ga tē wà cígá pın, ba zwèe, kv nē gwárvı ba tē yırvı. Zwezi bwe ba, v wú: «Á ba won jə yəbə, ba nē dé, naaa?» ⁴² Ba ma pa wá fəli kıkav, kv nē wùè. ⁴³ U jon kv, v dé ba mama tē yıá wa.

Zwezi pın tıtvŋı v tıntvna tē nē

⁴⁴ Zwezi swìn v *tıntvna tē con, v wú: «Mə kv nē, à nē swìn á con, dē à nē yın dē aba. Á swìn dē yìèn tē mama, ba nē púpúnı Yı *nıı tē wa, v nē pın *Moyizə nē, dē Yı nii *sùsùnà saga tē wa, dē gwaran saga wa, à yuu wa mē, sē tē nii sú». ⁴⁵ U súrı ba yıá, sē ba nı yìèn tē dēn, tē nē púpúnı Yı sagı tē wa. ⁴⁶ U swìn ba con, v wú: «Kv púpúnı saga təntə wa, kv wú dē, *Kərisə mē, sē v dí càn, v tı, v ga pií v bwın v nan tıan wa, dıan batwa nii nē. ⁴⁷ Kv mē, sē ba zıgı *Zwerizalemə nē, ba swìn v yırvı yuu wa svıwájú tē, ba pa lıv dwıé tē mama nē. Ba bon ba, sē ba vəvəri ba kwa, sē ba ma sá ba cuna, sē Yı ga kwen tē v lı v mù dē ba pwərə wa. ⁴⁸ Á yı lià tē, á nē wáá á bırvı, dē á nı yìèn təntə. ⁴⁹ Kv tē, à nyına nē kàn nii dē à wá pa aba tē, kv wá bà á yuu wa. Yá á nē mē, sē á yá tiv tē wa, kv ja vələ, á nē wá sú dē dıàn tē, tē nē wá nan Yı nē, tē bà».

*Zwezi Kərisə pií v va Yı sàŋ
(Marəkə 16.19-20; Tıtvnan 1.9-12)*

⁵⁰ Zwezi jın ba, v ja va Betanı tiv con, v zın v jıàn, v lòrı Yı, sē v fwa zəni ba yuu wa. ⁵¹ Máná tē, v nē wulə v fwa zəni ba yuu wa, v zàn v pwèe dē ba, v ga zàn v dı yı. ⁵² Ba dē tua ba nadwana yuu, ba ga bv v nē. Yá kv kwa nē, ba pií ba va *Zwerizalemə dē pıpwən. ⁵³ Dıın mama ba yáá va *Zwıfə-ba Yı *dìè tē wa, ba bırvı Yı nē.

**Zwezi-Kərisə suywáŋú sagi
tə,
Zwan
nə púpúní
Zwan sagi tə yuu wa
sugv**

Lìù tə, v nə púpúní sagi kv tə

Zwan yi Zwezi karbiya fugə bələ tə wa liù don. Mə v mù karbiu təntə nə gùni v kə Zwezi con máná tə, ba nə wulə ba dé *Yuu-Tiu *nimaru wodiu tə. Zwan ba v tətə yiri bonə mama. U bonə v tiàn <karbiu tə don tə ba wa liù tə, Zwezi yà nə swə tə>.

Zwan púpúní yìèn mancin, Zwezi nə fwa tia yuu wa, ndə v duən tə nə. U púpúní tə duən də, tə nə tələ ba duən tə saga tə wa. Yá v dān ken kajaŋa zənzən, v gwin Zwezi sùràn tə də v tutunan tə dèn v biri. Matie də Marəkə də Likə nə dí yáa ba púpúní ba suywáŋá tə. Kv kwa nə nə, kv wáa kv pin Zwan púpúní v suywáŋú tə Azi nagwanaa wa Efezə nə.

Lìà tə nə, Zwan nə púpúní

Zwan yəé də, v lià tə nə, v nə púpúní, ba yəé Zwezi sùràn tə də v tutunan tə, tə nə wulə suywáŋú saga batwa tə wa. U dān pià v sùrí yìèn duən tə nə, v pa ba.

Sagi tə wa sugv

Zwan sagi tə ba nyin ndə Matie də Marəkə də Likə saga tə nə. Zwan pià, sə liù tə, v nə kàrì v sagi tə, sə v lwarì də, Zwezi yi liù tə, Yu nə tun. Yu nii *sùsùnà dí yáa ba swìn v yoo, də v yi Yu-Biu. Zwan púpúní v sagi tə suyun bələ yuu wa, tə mù nə yi, sə lià kə ba waa Zwezi-*Kərisə nə, də mi tə, kv nə ba zwèe Yu con.

Zwezi-Kərisə yi Yu sugv

(1 Zwan 1.1-3; 5.20)

¹ Yu sugv tə yà nə wulə, də luv tə wà fwa. Sugv tə wulə də Yu. Yá kv mù sugv tə yà nə yi Yu. ² Də luv tə wà fwa, kv

mù yà nə wulə də Yu. ³ Yu twá də kv mù sugv tə, v ma fwa won mama. Won mama tələ, kv nə tà kv mù sugv təntə, nə Yu ma fwa kv. ⁴ Mə kv mù sugv təntə nə pin mi ləzoni nə. Yá kv mù nə pin poni ləzoni nə. ⁵ Poni yáa pıplı yikunu wa. Yá yikunu tə wà poni yáa nə cì.

⁶ Yu nə tun beə don, v yiri nə yi Zwan*. ⁷ U mù nə yəé poni tə. U dān twi, sə v biri poni nə yi nətv, sə lià tə mama twá v nii sùràn tə nə, ba kə ba waa liù tə nə, v nə yi poni. ⁸ Zwan tətə yà nə tà poni tə. U yi v twi, sə v biri poni nə yi nətv. ⁹ Sugv təntə nə yi cígá cígá poni. Kv mù nə twi luv wa, kv pırv ləzoni mama. ¹⁰ Kv mù Yu sugv təntə yà nə wulə luv tə wa. Yu twá sugv tə nə, v ma fwa luv. Yá lià tə luv nə ti ba ga wà kv lwarì. ¹¹ Kv sugv təntə twi kv dwí tiàn con, ba luv nii wa, yá ba ga wà kv sèe. ¹² Lià tə mama, ba nə sèe kv, yá ba kə ba waa kv nə, kv pin cwəŋə ba mù lià təntə nə, sə ba jì Yu bia. ¹³ Ba nə ya Yu bia, kv tà kv twá də ləzoni luri, nə à yəé ləzwənə fira nə. Kv yi kv twá də Yu fira, ba ma yi v bia.

¹⁴ Kv mù Yu sugv təntə jigə ləzwənə. Liù təntə yin nə tətəŋi wa. Nə ni v dun tə. Dun təntə yi v nyina Yu nə pin wá. Kv yi bidva kələn tə dun nə. U súé də pubwanv də cígá. ¹⁵ Zwan swìn v yoo, v biri v bubwi, v wú: «Mə v mù yoo nə à swìn də, liù don wulə à kwa v biàn. U mù nə dwə nə. U yà dí yáa v wulə, də à tə tələ. ¹⁶ Nə mama ni nə tori v jıjə tə wa. Nə ni tə pubwanv nəfarv tə wa. Nə ni tə, tə pú duən kwa, wuuu. ¹⁷ Yu twá də *Moyizə, v ma pa nəba v *nii tə. Yá v kùt twá də Zwezi-*Kərisə, v ma fwa v pubwanv tə nə yira, v ga pa nəba v cígá tə. ¹⁸ Liù tə wà Yu ni mama. Bidva kələn tə nə pin, ba lwarì Yu. U mù də Yu nə yi nədv, v ga wulə v nyina Yu səpuni nə».

Kv tə, Zwan-Batisə nə swìn v biri

(Matie 3.1-12; Marəkə 1.1-18; Likə 3.15-18; Zwan 5.33-36)

¹⁹ *Zwifə-ba yun tiàn nə zıgı *Zwerizalemə nə, ba tun Yu *jonwana tə, də *Levi dwí tə wa lià duən Zwan con. Ba

* 1:6 1.6 Kv mù Zwan təntə nə yi *Zwan-Batisə, v nə li lià níá wa, kv twá də Yu yiri.

dàn vèli ba yí wá, ba bwe wá, ba wú: «N mù nè yí wàà?» Nèñ, ku tē, Zwan nè swìn v bırı, ku máná tē wa. ²⁰ Zwan swìn ku cígá tē, v bırı ba, v wú: «Á mù nè tà *Kərisə!»

²¹ Ba tē ma bwe wá, ba wú: «N mù dàn nè yí wàà? N yí Yıı nii *sùsùnù Eli naaa?» U ma le ba, v wú: «Á mù nè tà Eli!» Ba tē ma bwe wá, ba wú: «N yí Yıı nii sùsùnà tē naaa?» U ma kúò le, v wú: «Á mù nè tà Yıı nii sùsùnà tē!» ²² Ba dàn ma swìn v con, ba wú: «N mù dàn nè yí wàà? Nè pìà kori, sè nè ja pıı nè va nè pa lià tē nè, ba nè tun nèba. Bèèèe nè n tətə buŋa də, n yí?» ²³ Zwan-Batisə ma le, v wú: «Á yí bɛɛ tē, Yıı nii sùsùnù *Ezayi nè swìn v yoo də, v bubwi kasɔɔ lanworu wa, v wú: «Á kwıan *Yuu-Tiu cwəŋə tē, á pa ka ya mənə mənə.»

²⁴ Lià tē, ba yà nè tun Zwan-Batisə con, ba duən yà yí *Farızıan-ba. ²⁵ Ba ma bwe wá, ba wú: «N mù nè nè tà Kərisə, n ma kúò tà Eli, n ma kúò tà Yıı nii sùsùnù tē, bèèèe nè pın, n dàn ma li lià níá wa, ku twá də Yıı yırı?» ²⁶ Zwan-Batisə ma le ba, v wú: «Á mù yí à li lià tē níá wa. Yá á tətəŋi wa liù wulə lá, á nè yèrì wá. ²⁷ U mù nè wá pú à kwa v bà. Á jıun mùrì, sè à kùrì† v nɛɛ natura tətə.»

²⁸ Yoo ku tē mama yà yí Betani nè, nè ku tun, Zwurəden mənaa tē bıbın tē don nè, Zwan yà nè li lià tē níá tē wa.

Zwezi yı Yıı pabiə

²⁹ Ku tıpırtı nè, Zwan-Batisə na Zwezi də, v ma bıàn v con. U ma swìn Zwezi yoo lià tē con, v wú: «Á nəŋə, Yıı *pabiə tē, ka nè li lià mama cuna. ³⁰ Mə v mù yoo nè à swìn də, v yí bɛɛ tē, v nè wá pú à kwa v bà. U mù nè dwə nè. U yà dí yáá v wulə, də à tē təl. ³¹ Á mù yà yèrì wá. Á mù yí à twi, sè à lə lià níá wa, ku twá də Yıı yırı. Á twi, sè à pa *Yızərayelə lià lwarı wá». ³²⁻³³ Zwan kúò swìn yoo ku tē, v bırı, v wú: «Á mù yà yèrì wá. Yá Yıı tun nè, sè à bà à lə lià níá wa. U tun nè, v ga swìn də, à wá na Yıı-*Sıŋu

tē, ku cúé liù yuu wa. Mə ku tíú nè li lià Yıı-*Sıŋu tē wa. Á dàn nı Yıı-Sıŋu tē, ku nan yıı nè, ndə gunpwənə nè, ku cú ku jèé Zwezi yuu wa. ³⁴ Yá à nı ku, à swìn à bırtı də, v mù nè ya Yıı-Bıu tē.»

Zwezi təntən karbıa tē (Matıə 4.18-22)

³⁵ Ku tıpırtı nè, Zwan kúò pıı v bà lá, v mù də v karbıa bələ. ³⁶ U nı Zwezi, də v ma kèèñ, v ma swìn v yoo, v wú: «Á nəŋə, Yıı *pabiə tē nè!» ³⁷ Zwan karbıa bələ tē nı ku sugv təntə. Ba dàn púé Zwezi kwa. ³⁸ Zwezi vəvəri v ywàñ, də ku yı v mù kwa nè ba púé. U ma bwe ba, v wú: «Bèèèe nè á pìà?» Ba ma le wá, ba wú: «Rabi, (ku dèñ nè yı karnyına), n yı n zırtı yèn nè?» ³⁹ Zwezi ma le ba, v wú: «Á bıàn, yá á wá na!» Ba dàn vèli, ba na bwálı tē, Zwezi yà nè wulə. Ba də wá yın duən nè ku dıun tē nè. Ku yà yı ndə dədəni nii lugu banıa nè.

⁴⁰ Karbıa bələ tē, ba nè nı Zwan sùràn tē, ba ga pıı ba twá Zwezi nè tē, liù don yırı nè yı Andəre. U yı Simon Pıyerə nyánú.

⁴¹ Andəre dàn dí yáá, v va v yí v tətə zıvıv Simon, v swìn v con, v wú: «Nə mù nı liù tē, v nè yı Mesi tē». Mesi dèñ yı *Kərisə. ⁴² Andəre dàn ma ja Simon, v va Zwezi con. Zwezi ma ywàñ Simon, v ga swìn, v wú: «N mù nè yı Zwınasə bıú Simon. Ba wá bon mú Sefasə, ku mù dèñ nè yı «kapan.»

Zwezi bon Filipə də Natanayelə, sə ba twá v nə

⁴³ Ku tıpırtı nè, Zwezi yà pìà, sə v va Galile nagwanaa wa. U dàn ma va v jérı Filipə. Zwezi swìn Filipə con, v wú: «Twá à nè!» ⁴⁴ Filipə yà yı Bətəsayıda tíú. Andəre də Pıyerə də nan ku mù tıv təntə.

⁴⁵ Filipə də vèli v jérı Natanayelə. U ma swìn Natanayelə con, v wú: «Nə nı Zwezi. U yı *Nazaretə tíú, v ga yı Zwızefə bıú. Mə v yoo nè swìn Yıı *nıı sagı tē wa, v nè pın *Moyızə nè, də Yıı nii *sùsùnà saga tē wa». ⁴⁶ Natanayelə ma swìn Filipə con, v

† 1:27 1.27 *Zwıfə-ba con, ba yáá pa yonı, nè à yèé liù tē, ba nè ba wá dun pın, sın liù nɛɛ, sə ku bırtı də, ba sèè wá ndə ba vee nè ba diə wa, nè à yèé, sə ku bırtı də, v yı dun tíú.

wú: «Wozəŋu wàá Nazaretə nə ku naŋa naaa?» ⁴⁷ Filipə ma le wá, v wú: «Bàá, yá n wá na!» Zwezi na Natanayelə, də v ma biàn v con, v ma swìn v yoo, v wú: «Á nəŋə, liù tə, v nə yɪ *Yizərayelə liù cígá cígá. U ba lià gígiri». ⁴⁸ Natanayelə ma bwe Zwezi, v wú: «N yəó nə yèn nə?» Zwezi ma le wá, v wú: «À ni mú, də n yà tə wulə kapıru tə dən, də Filipə tə wà mú bon». ⁴⁹ Natanayelə dən ma pií, v wú: «Rabi, n mù nə yɪ Yı-Biu tə! N mù nə ga yɪ Yizərayelə lià piú!» ⁵⁰ Zwezi ma swìn v con, v wú: «À nə swìn də, à yà ni mú kapıru tə dən nə, tə dən nə pın, n kə n waa à nə. N tə wá na yofaran, tə nə dwə tətə». ⁵¹ Zwezi ma swìn, v sùrí lá, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Á wá na lanworu də ku sùrí. Yá Yı *malike di də tə cwı *Ləzwənə-Biu‡ tə yuu con».

2

Zwezi vəli fúru Káná nə

¹ Dian bələ kwa nə, ba vwə fúru Káná nə, Galile nagwanaa tə wa. Zwezi nuu də yın lá. ² Ba bon Zwezi də v karbia tə də, ba nə wàá, sə ba bà, ku fúru tə wa. ³ Máná don wa, diven tə, ba nə nywìn cànà tə wa, twi tə zwèe. Zwezi nuu tə dən swìn v con, v wú: «Ba kúò ba diven jə». ⁴ Zwezi ma le v nuu tə, v wú: «Kan, bèèè n pià də nə? À tutunan máná tə wà yí!» ⁵ U nuu tə ma swìn tutunbia tə con, v wú: «Á fwa ku tə mama, v nə wá swìn á con». ⁶ Sawurən bardu, ba nə fwa də kapana, yà zıga ku bwálí tə wa. Ku nədu mama ya zwı litərə sapwıtwa, nə à yəó bíí. *Zwifə-ba yà kəni níá tə wa, ba ma sın ba tiàn, ndə ku nə yɪ ba yofwamıɯn, ba fwa nətu.

⁷ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á kənə níá á sú sawurən tə tə!» Tütònà tə ma kə níá ba sú tə nii. ⁸ Zwezi dən ma swìn ba con, v wú: «Á dən kwanja, á ja va á pa liù tə nə, v nə ywàŋá wodirən tə yuu». Ba ma kwán tə, ba ja va, ba pa ku tíu nə. ⁹ Liù tə, v nə ywàŋá wodirən tə yuu, jon níá təntə, tə nə jigə diven tə, v nyu mancın. U yà yèrì diven təntə mù nə nan

lá bwálí. Yá tütònà tə, ba nə kwán níá tə mù yà yəó. Liù tə, v nə ywàŋá wodirən tə yuu, dən ma bon kanbarı tə, ¹⁰ v swìn v con, v wú: «Lià tə mama yáá dí yáá, ba pa diven tə, ku nə ywán zənzən. Yá máná tə wa, lià tə nə nyba ba sú, ku kwa nə, ba dən yáá pa ba diven tə, ku nə ba ywán zənzən. N mù yá diven tə, ku nə ywán, ku bà ku yí síún».

¹¹ Mə Zwezi dıga v Yı diàn mımınan tə dən nətu. Ku yoo təntə tun Káná nə, Galile nagwanaa tə wa. Ku twá nətu, Zwezi ma bıri v dun tə. Yá v karbia tə ken ba waa v nə. ¹² Ku mù təntə kwa nə, v mù də v nuu, də v nyáná tə, də v karbia tə vəli Kaperənayımə. Ba wà ku tiv təntə wa yın ba dání, ba fwa dian bagalı cıci ku wa.

Zwezi dıŋı baywələ, v li Yı diè tə wa (Matıə 12.38-40; 21.12-13; Marəkə 11.15-17; Likə 19.45-46)

¹³ *Zwifə-ba *Pakə cànà tə yà bwələ. Zwezi ma zàn, v va *Zwerizalemə. ¹⁴ U nə yí lá, v vəli *Zwifə-ba Yı *diè dəwoo tə wa. U dən ni baywələ lá, də ba wulə ba yoli nıan, də pee də nasara gunponi*. U na lià duən də, ba nə tın ba tabılan, ba ma lári səbia. ¹⁵ Zwezi ma zàn v ja ŋoni, v ma fwa fıfıv, v ma dıŋı ba mù də ba nıan tə, də ba pee tə mama, v li Yı diè dəwoo tə wa. U yıgu səbilara tə səbia tə, v lwá tia. U yıgu ba tabılan tə, v vəvəri v pú tia. ¹⁶ Zwezi dən ma swìn lià tə, ba nə yoli nasara gunponi tə con, v wú: «Á lia tə mù wiən təntə yəbə! Á dənà ká ti à nyuna Yı diè tə, á ma fwa yolu diè!» ¹⁷ Zwezi nə fwa nətu, v karbia tə líı ba tiàn, də ku púpúnı Yı sagı tə wa, ku wú: «Sonu tə, à nə jə à pa n diè tə nə, yı ndə mən nə, tə dé à bıcan wa».

¹⁸ Zwifə-ba yun tiàn dən ma bwe Zwezi, ba wú: «Bèèè Yı diàn mımınan nə, n wá fwa n bıri nəba, sə nə ma lwarı də, n jə cwəŋə, sə n fwa yoo ku tə yiri?» ¹⁹ Zwezi ma le ba, v wú: «Á cùgá Yı diè ka tə. Yá à wá piı à lwà ka, dian batwa nii nə». ²⁰ Zwifə-ba yun tiàn ma swìn, ba wú: «Ba fwa bına sapwilə də bardu, sə ba ma lwà

‡ 1:51 1.51 Zwezi yɪ v tətə yoo nə v swìn. * 2:14 2.14 Váná təntə yɪ ba ma fwa *jɔŋı ba pa Yı nə.

Yi diè ka tē, ba pa, ka zwèe. Yá n mù dàń wú, n wá lwà ka dian batwa nii nē?»

²¹ Zwezi yà nē swìn, dē Yi diè tē, ku yà yi v tētē yira tē yoo nē, v swìn. ²² Ku mù nē pín, v karbia tē líí ba tiàn, dē v yà swìn ku yoo tētē, v nē píí v bwin v nan tian wa, kwa nē. Yá ba dàń pín cígá ku tē nē púpúní Yi sagi tē wa, dē sugu tē nē, Zwezi nē swìn.

Zwezi yəð læzwənə pubvɲa mama

²³ *Pakə cànà tē máná wa, Zwezi yà wulə *Zwerizalemə nē. Lià zənzən ken ba waa v nē, Yi diàn mímunan tē yiri, ba nē ni dē, v fwa. ²⁴ Yá Zwezi bican yà wà sìn ba yuu wa. U yà yəð ku tē, ba mama nē yi. ²⁵ Zwezi yà tà liù tē, ba nē mē, sē ba swìn ku tē liù nē yi, ba biri wá. U tētē yəð ku tē, ku nē wulə læzwənə bican wa.

3

Zwezi dē Nikodemə viyə yoo

(Matie 18.3; Zwan 1.12-13; 2 Korəntə tián 5.17)

¹ Bε don yà wulə *Farizian-ba wa, v yi *Zwifə-ba píú, v yiri nē yi Nikodemə. ² Dün don nē, v zàn v va Zwezi con títin nē, v swìn v con, v wú: «Karnyina, nē yəð dē, n yi liù tē, Yi nē tun, sē n kàri nēba. Ku mù nē pín, n ma fwa Yi diàn mímunan tē, liù mama nē wàri v fwa, dē Yi nē təléd dē ku tíú».

³ Zwezi ma le wá, v wú: «Cígá mama, à mù nē swìn ku n con: Liù nē wà v tiàn luri lurdun, v wàri Yi pàri tē wa liù v yanı». ⁴ Nikodemə ma swìn Zwezi con, v wú: «Nətə nē liù wá luri v tiàn lurdun, dē v nē yi nəkwia? U kúú wáá v píí v zwi v nuu pùé wa, sē v luri wá, naaa?»

⁵ Zwezi ma le wá, v wú: «Cígá mama, à mù nē swìn ku n con: Dē liù nē wà twá dē níá, dē Yi-*Sijü tē, v ma luri v tiàn, v wàri Yi pàri tē wa, v zwi. ⁶ Lià tē, ba nē yi bε dē kan nē luri, ba yi læzwənə dwíí nē ti ba. Yá lià tē, ba nē yi Yi-Sijü tē nē luri, ba dē yi Yi-Sijü tē nē ti ba. ⁷ Dàn ká pa ku di n yuu, dē à nē swìn n con, à wú: Á mē, sē á luri á tiàn lurdun. ⁸ Vuu

yi ku fuli bwálí tē nē, ku nē swə. N yáá nēń ku zəzugu, n ga yèri bwálí tē, ku nē naŋa, nē à yəð bwálí tē, ku nē vələ. Mə ku yi nətü dē liù tē mama, Yi-Sijü tē nē luri». ⁹ Nikodemə dàń ma bwe Zwezi, v wú: «Nətə nē ku nətü tē wáá ku tunja?»

¹⁰ Zwezi ma le wá, v wú: «N yi karnyina, n yiri nē nan *Yizərayelə wa. N ga yèri yìèn tē tē? ¹¹ Cígá mama, à mù nē swìn ku n con: Nē yáá swìn ku tē, nē nē yəð. Nē ga swìn nē biri aba ku tē, nē nē ni. Yá á ba nē sugu jonə. ¹² Á ba cígá pín à sùràn tē nē, dē à nē swìn tia ka tē yuu yìèn tē yoo á con. Nətə nē á dàń wá pa cígá à sùràn tē nē, dē à nē wá swìn Yi sàń yìèn tē yoo á con? ¹³ Liù mama tē wà Yi sàń nē di, dē ku tà *Ləzwənə-Biu* tē, v nē nan Yi sàń, v cú.

¹⁴ *Moyizə fwa dən†, v kə yi nē dau yuu wa, v zigi lià tē mama yáá con. Mə nətü tētə nē ba mē, sē ba zìn Ləzwənə-Biu‡ tē dē ba kə yi nē lià mama yáá con. ¹⁵ Yá liù tē mama, v dàń nē ken v waa v nē, v wá na mu tē, ku nē ba zwèe Yi con. ¹⁶ Cígá, Yi sóní lià mama zənzən. Ku mù nē pín, v pa v bidua kələn tē, sē liù tē mama, v nē ken v waa v nē, v kúú dən ká jén mama. Yá v wá na mu tē, ku nē ba zwèe Yi con. ¹⁷ Yi mù yà wà v biú tē tun luv wa, sē v buri lià bura. Yi tun wá, sē v jon lià ba cuna tē wa. ¹⁸ Liù tē, v nē keni v waa v nē wuuu, ba kúú bá buri ku tíú bura. Yá liù tē, v nē ba v waa keni v nē, ku tíú bura dí yáá ka buri, v nē ba v waa keni Yi bidua kələn tē nē yiri. ¹⁹ Á nəŋə, nətü tē guri bura tē nē wá twá, ku ma bà. Poni twi luv wa, yá læzoni ga sóní yikunu, ba doni poni tē, ba nē tunja yolwana tē yiri. ²⁰ Liù tē mama, v nē tunja yolwana, v culi poni, v ga ba poni wa naŋa. Fən ja wá, dē dün don v tutunkukwınan tē nē wá nan poni tē nē yiri. ²¹ Yá liù tē, v nē twá cígá cwəŋə, v yáá bà poni wa, sē v tutunε tē nan poni tē wa, sē lià mama na, dē v tutunji mama twá Yi fira nē».

* **3:13** 3.13 Zwezi yi v tētē yoo nē v swìn. † **3:14** 3.14 Ku dən tē yi v fwa ku dē cına. Dē dən nē dıŋi liù, ku tíú ga ywàn ku, v kúú bá ti. ‡ **3:14** 3.14 Zwezi yi ba nē wá paa wá dagarv tē yuu wa, dē v nē wá píí v va Yi con tē yoo nē, v swìn nətü.

Zwan-Batisə kùd swìn Zwezi yoo
(Zwan 1.19-24)

²² Ku mù tǝntǝ kwa nǝ, Zwezi karbia tǝ kwé wá, ba va Zwide nagwanaa wa. U mù dǝ ba dǎn yà wulǝ lá, v ga li lià níá wa, ku twá dǝ Yü yiri. ²³ Zwanš dǝ yà wulǝ Enon nǝ, ku nǝ bwǝlǝ dǝ Salimǝ. Níá yà dáá ku bwálí tǝ wa. U dǎn li lià níá wa. Yá lià dǎn yà twi v con, sǝ v lǝ ba níá tǝ wa. ²⁴ Ku máǵá tǝ wa, dǝ ba tǝ wǝ Zwan ken bàn diǝ wa.

²⁵ Zwan karbia tǝ, dǝ *Zwifǝ-ba yuu tíú don, zìn tútǝná ba pwǝrǝ wa. Ba tútǝná tǝ yǝ nǝtv liù nǝ wá sǝn v tǝn dǝ níá, ndǝ ba nǝ mǝ, sǝ ba fwa nǝtv, ba ma zilí Zwifǝ-ba yofwamǝn tǝ. ²⁶ Zwan karbia tǝ zǎn ba va ba yí wá, ba swìn v con, ba wú: «Karnyǝna, liù don yà yǝn dǝ mú, Zwurǝden mǝnaa tǝ kwa con. N swìn v yoo n biri nǝba. Nǝn, v dǝ wulǝ v li lià níá wa, ku twá dǝ Yü yiri. Yá lià tǝ mama vǝlǝ v mù con». ²⁷ Zwan ma le, v wú: «Lǝzwǝnǝ mama wǎrǝ won v nǝ, dǝ ku nǝ tǝ ku tǝ, Yü nǝ ken ku diǎn v jǝn wa. ²⁸ Á tǝtǝ yǝǝ, dǝ à swìn à biri dǝ, à mù nǝ tǝ *Kǝrisǝ tǝ. Á yǝ Yü nǝ tun nǝ, sǝ à ya Kǝrisǝ yáá, à bà. ²⁹ Ku yǝ ndǝ liù nǝ, v nǝ jǝ v kan, v nǝ pǝ, sǝ v swe. Kanbarǝ nǝ ti v kan. Yá kanbarǝ tǝ dabǝ tǝ, v nǝ jǝn v sǝpuni nǝ, v yáá cǝga kanbarǝ tǝ sugv. U pǝǝ ya poli kanbarǝ tǝ sǝrǎn tǝ yiri. Mǝ à pupoli tǝ dáá zǝnzǝn nǝtv. ³⁰ Ku mù tǝ yiri, Zwezi dun mǝ, sǝ tǝ sǝrǝ, wuuu, sǝ à mù dun ga mun».

³¹ «Liù tǝ nǝ nan Yü, wulǝ lià tǝ mama yuu wa. Liù tǝ, v nǝ yǝ tǝran nǝ fwa, v yǝ tia tǝ nǝ ti. Yá v yáá swìn ndǝ liù tǝ nǝ, v nǝ yǝ tia nyǝn. Liù tǝ, v nan Yü *sǎn, v wulǝ lià tǝ mama yuu wa. ³² Liù tǝntǝ yáá swìn ku tǝ ba tǝ, v nǝ nǝ dǝ v nǝ nǝ, v biri. Yá liù mama ga ba v sugv tǝ jonǝ. ³³ Liù tǝ, v nǝ sǝ v sugv, ku tíú biri dǝ, Yü ya cígá. ³⁴ Liù tǝ, Yü nǝ tun, v yáá swìn Yü sǝrǎn tǝ. Yá Yü yáá pa wá v mù Yü-*Siǝ tǝ zǝnzǝn. ³⁵ Nǝ nyǝna Yü swǝ v biú tǝ. Yá v ken won mama v jǝn wa. ³⁶ Liù tǝ, v nǝ keni v waa Yü-Biu tǝ nǝ wuuu, v jǝ mü tǝ, ku ba zwǝ Yü con. Yá liù tǝ, v nǝ wǝ Yü-Biu tǝ nii zilí, v bá na

mü. Yá Yü luǵa tǝ zaǵa v yuu wa, máǵá mama».

4

Samari tǝn kan don yoo
(Zwan 7.37-39; Tǝtvnan 8.25)

¹⁻³ *Farǝzǝn-ba nǝ dǝ, Zwezi na karbia, v doni Zwan. U ga li lià dǝ níá wa, ku twá dǝ Yü yiri, v doni wá. Ku cígá yà tǝ Zwezi tǝtǝ nǝ li lià tǝ níá wa. Ku yǝ yǝ v karbia tǝ. *Yuu-Tiu nǝ lwarǝ ku, v dǎn zǎn v nan Zwide nagwanaa tǝ wa, v va Galile nagwanaa wa.

⁴ Yá Zwezi nǝ pǝ, sǝ v va Galile nagwanaa tǝ wa, ku yǝ mǝ, sǝ v twá Samari nagwanaa wa v lǝ. ⁵ U dǎn vǝli v yǝ Samari nagwanaa tǝ tu don, ba nǝ bonǝ «Sikarǝ». Ku tu tǝntǝ yǝ bwǝlǝ dǝ *Zwakǝbǝ kǎrá tǝ, v nǝ pǝn v biú Zwǝzǝfǝ nǝ. ⁶ Zwakǝbǝ vǝli yǝ wulǝ kǎrá tǝntǝ wa. Zwezi vǝli v gwǎrǝ. U dǎn twi v jǝǝ vǝli tǝ nii nǝ. Ku máǵá tǝntǝ yǝ yǝ ndǝ yǝcǝv lugu fugǝ bǝlǝ nǝ.

⁷⁻⁸ Zwezi karbia tǝ mù yǝ vǝli tǝfarv tǝ wa, sǝ ba yǝ wodiu. Samari tǝn kan don twi, sǝ v tan níá vǝli tǝ wa. Zwezi ma swìn v con, v wú: «À lòrǝ níá, sǝ à nyu!» ⁹ Kan tǝ ma le wá, v wú: «À mù yǝ Samari tǝn kan. Yá n mù ga yǝ *Zwifǝ. Bǝǝǝ nǝ pǝn, n ma lòrǝ níá à con, sǝ n nyu?» Zwifǝ-ba dǝ Samari tǝn yofwamǝn yǝ tǝ nǝdv. Ku mù nǝ pǝn, v swìn nǝtv.

¹⁰ Zwezi ma pǝi v le kan tǝ, v wú: «N yǝrǝ won tǝ, ku nǝ yǝ Yü tarpǝn tǝ. Yá n yǝrǝ liù tǝ, v nǝ lòrǝ, sǝ n pa wá níá, sǝ v nyu. N yǝ nǝ yǝǝ ku tíú, n mù yǝ nǝ wá lòrǝ níá v con, sǝ n nyu. Yá v wá pa mú níá, tǝ nǝ pǝn mü». ¹¹ Kan tǝ ma kùd swìn Zwezi con, v wú: «Yuu-Tiu, n dǎn nǝ ba won jǝ, ku nǝ wáá níá ku taǵa. Yá vǝli tǝ dǝ dǝn ma lù. N dǎn wá na níá tǝntǝ yǝn, tǝ nǝ pǝn mü? ¹² Vǝli ku tǝ, yǝ nǝ nǝbǝ Zwakǝbǝ nǝ pǝn nǝba. U tǝtǝ Zwakǝbǝ, dǝ v bia, dǝ vǎná tǝ mama, nyva ku níá. N buǵa dǝ, n mù nǝ dwǝ wá, naaa?»

¹³ Zwezi ma kùd le kan tǝ, v wú: «Liù mama nǝ nyva vǝli ku tǝ níá tǝ, nanyǝn tǝ wá pǝi ku ja wá. ¹⁴ Yá liù nǝ nyva níá

tə, à nə wá pa wá, nanyɔni kúv ba pií ku ja ku tíu mama. Yá níá tə, à nə wá pa ku tíu nə, níá təntə wá jì nabuliyii v waa, tə dəri wuuu, tə pɪn wá mu tə, ku nə ba zwèe Yu con». ¹⁵ Kan tə ma kúv lòrì Zwezi, v wú: «Yuu-Tiu, pa nə níá təntə, sə nanyɔni kúv dàn ká pií ku ja nə. Sə à kúv dàn ká pií à bà, à tan níá yəbə».

¹⁶ Zwezi ma swìn kan tə con, v wú: «Vəli, n bon n barɪ, sə á bà yəbə!» ¹⁷ Kan tə le Zwezi, v wú: «À ba barɪ jə!» Zwezi ma kúv swìn kan tə con, v wú: «N jə cígá, sə n swìn də, n ba barɪ jə. ¹⁸ N jɪn bara bonu. Yá n barɪ tə, n nə jə síún nə, v də tà n barɪ. N swìn cígá à con!» ¹⁹ Kan tə dàn ma swìn Zwezi con, v wú: «Yuu-Tiu, à na də, n yi Yu nii *sùsùnb. ²⁰ Nə nɪbara Samari tián yà pɪn dun Yu nə paan ka tə yuu wa. Yá á mù Zwifə-ba mù bɪrɪ də, bwálí tə, ba nə mɛ, sə ba pa dun Yu nə, yi ku wulə *Zwerizalemə wa».

²¹ Zwezi ma swìn v con, v wú: «Kan, pa cígá à sugv tə nə. Mánjá bián, ku mánjá təntə nə twi, lià kúv ba va paan ka tə yuu wa, sə ba pa dun Yu nə. Ku ma ba ya Zwerizalemə wa, nə á wá pa dun nyina Yu nə. ²² Á mù Samari tián, á yèrì liù tə, á nə pɪn dun wá. Nə mù Zwifə-ba, nə yəé liù tə, nə nə pɪn dun wá. Lwarɪ də, Yu nə twá Zwifə-ba, v ma jonə ləzoni ba cuna wa. ²³ Mánjá bián. Yá ku mánjá tətə yí síún. Yá cígá cígá lià tə, ba nə pɪn dun Yu nə tə, dàn wá twá Yu-Sɪju tə də cígá nə, ba ma pa dun nyina Yu nə. Mə ba mù Yu jònà təntə yiri nə, nyina Yu pià. ²⁴ Yu yi Sɪju. Yá lià tə, ba nə pɪn wá dun mɛ, sə ba pɪn wá dun, də Yu-Sɪju tə saɲv, də cígá mama». ²⁵ Kan tə ma swìn Zwezi con, v wú: «À yəé də Mesi tə, ba nə bonə *Kərisə, wá bà. V nə twi, v wá swìn tə mama yáá, v bɪrɪ nəba». ²⁶ Zwezi ma swìn kan tə con, v wú: «À mù nə yi ku liù təntə tətə! À mù, à nə swìn n con».

²⁷ Mánjá don wa, Zwezi karbɪa tə dàn pií ba bà. Ku dɪgà ba yuu də, ku tə nə pɪn Zwezi swìn də kan tə. Ba liù mama də wà Zwezi bwe, v wú: «Bèèèe nə n pià kan tə con?» Nə à yəé: «Bèèèe yoo nə n swìn kan tə con?» ²⁸ Kan tə dàn yá v

kwàrá tə, v ga va tɪfarv tə wa, v swìn lià tə con, v wú: ²⁹ «Á bián, á nən bɛɛ, v nə swìn won tə mama, à nə fwa. Dɪn don, ku wá ya Kərisə nə». ³⁰ Samari tián dàn nan ba tɪv tə wa, ba bà Zwezi con.

³¹ Ku twi ku yí mánjá don wa, Zwezi karbɪa tə yà wulə ba lòrì wá, ba wú: «Karnyina, yá, sə n dé wodiu!» ³² Zwezi ma swìn ba con, v wú: «À jə wodiu, à nə dé. Yá á ga yèrì ku wodiu təntə». ³³ V karbɪa tə dàn swìn duən con, ba wú: «Mə ku nə yi liù nə ja wodiu, v bà v pa wá, sə v dé, naaa?» ³⁴ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «À wodiu nə yi, sə à fwa ku tə nə yi liù tə, v nə tun nə, tə fɪra. À mɛ, sə à tun v tutɔnan tə, à pa tə nii sú. ³⁵ Á tətə swìn də, ku ga cànì banɪa, sə ba za wiən. À mù swìn ku á con, á zɪan á yíá á kə yi nə, á ga jén kárí tə nə pìrì nɛtv, tə pià zagv. ³⁶ Liù tə, v nə za tə, v dé yáá v na v ŋwírán. Yá v ga kəni wobɪa tə duən nə. Wobɪa tə, v nə kəni duən yi lià tə, Yu nə van ba, v jon, sə ba na mu, ku nə ba zwèe v con. Ku mù nə wá pa wodùrú tə, də liù tə nə za mɛ wá yà pupwən wa. ³⁷ Ku mù yiri nə, yoo ku tə, ba nə swìn tə, yi cígá: «Liù yáá dù, v don ga za». ³⁸ À tun aba, à pa á va á za kárá wiən, á ga wà ka wa tun mama. Lià duən nə dí yáá ba tun ka wa. Á mù yi tori nə, á tì tutɔɲɪ tə nywarɪ wa».

³⁹ Kan tə bɪrɪ də, Zwezi swìn v con, won tə mama, v nə fwa. Ku mù nə pɪn, Samari tián zənzən nan tɪv tə wa, ba bà, ba kə ba waa Zwezi nə. ⁴⁰ Ba tə twi Zwezi con, ba lòrì wá, sə v ya də ba. Yá Zwezi fwa dɪan bələ ba con. ⁴¹ Lià duən zənzən tə ken ba waa Zwezi nə, sùrán tə yiri, v mù Zwezi tətə nə swìn ba con. ⁴² Ba dàn ma swìn kan tə con, ba wú: «Ku kúv tà n sùrán tə nə pɪn, nə kə nə waa v nə. Nə tətə dàn ni v sùrán tə. Ku mù nə pɪn, nə yəé cígá mama də, v jonə lià mama ba cuna wa».

Zwezi zwèe piú don kwa liù biù yayigv (Likə 7.1-10)

⁴³ Zwezi fwa dɪan bələ ku bwálí təntə wa. Ku kwa nə, v zàn v lɛ v va Galile nagwanaa. ⁴⁴ Zwezi tətə nə swìn də, Yu nii *sùsùnb ba zilé nɪ v tətə nyina tɪv wa.

⁴⁵ Yá Zwezi nə yí Galile, Galile tián tē sèe, ba jon wá, ba dē yà nə vèli *Zwerizalemə *Pakə cànà tē, ba ga na ku tē mama, v nə tun ku cànà tē wa yiri. ⁴⁶ Zwezi kùb pìi v va Káná, ku nə wulə Galile nagwanaa tē wa. Mə ku mù tiv tēntə wa nə, v lwàn níá tē, v pa tē jì diven.

Pìú don kwa liù yà wulə Kaperənayimə nə, v biù yà nə yì. ⁴⁷ U yà nì dē, Zwezi nan Zwide nagwanaa tē wa, v bà Galile. U dàñ twi v yí Zwezi yira, v ga lòrì wá, v wú: «À lòrì mú, sē n bà Kaperənayimə, n zwèe yayigv tē, ku nə pià, ku gv à biù tē». ⁴⁸ Zwezi ma swìn v con, v wú: «Máná mama, á nə wà Yü diàn mimunan dē yomulan ni, á ba sèe, á kəni á waa à nə». ⁴⁹ Pìú kwa liù tē ma swìn Zwezi con, v wú: «*Yuu-Tiu, bà à sàñ, dē à biù tē tē wà ti». ⁵⁰ Zwezi ma kùb pìi v le wá, v wú: «Vèli n sàñ, n biù tē wulə v mu nə!» Bē tē pìn cígá Zwezi svgv tē nə. Yá v dàñ ga le, v virí. ⁵¹ Máná tē, v nə tē wulə cwəŋə wa, v ma vèli v sàñ, dē v tutunbia nə ba twi, ba jérì wá cwəŋə tē wa, ba swìn v con, ba wú: «N biù tē ni yazurə, v wulə v mu nə». ⁵² U ma bwe ba, sē v jón máná ka wa nə, v ni yazurə. U tutunbia tē ma swìn v con, ba wú: «Dian diun tē dədəni nii lugu nədv máná wa nə, yaliŋa tē dugu wá». ⁵³ Biù tē nyina tē dàñ lwarì dē, ku ya máná tē tətə wa, Zwezi nə swìn v con dē, v biù tē ni yazurə, v wulə v mu nə. Ku dàñ pìn v mù dē v diè lià mama kə ba waa Zwezi nə.

⁵⁴ Ku mù Yü diàn mimunv tēntə, nə yì bələ nii nyiən, Zwezi nə fwa, dē v nə nan Zwide v va Galile.

5

Zwezi pìn yazurə bē don nə, v yà nə yì gwànú

(Marəkə 2.28; Zwan 7.19-24; 9.1-17)

¹ Ku kwa nə, *Zwifə-ba dí cànà don. Zwezi dàñ ma zàn v va *Zwerizalemə. ² Zwerizalemə wa, càrú yà wulə mimii don nii nə, ba nə boŋə ku mimii tēntə <pbii mimii>. *Ebərə-ba svgv wa, ba yà jə càrú tēntə, ba boŋə <Betesəda>. Càrú tēntə yà jə napakulan bonu. ³ Yayiŋa kapopv, dē lilitən, dē gwanan, dē

kwanan yà nə tégé napakulan tēntə wa. [Ba yà tégé lá, ba dànì dē, càrú tē níá tē dwanì. ⁴ Máná don wa, *malika yáá cú, ka dwanì níá tē. Liù tē, v nə dí yáá, v zv níá tē wa, dē tē nə dwan tē zwèe, ku tíú yáá na yazurə. Dē v yayigv tē nə swə, ku ya nətv mama.]

⁵ Bē don dē yà tégé lá dē v yayigv, ku nə jə bina fitwa dē nana. ⁶ Zwezi yà dí yáá v yèš dē, ku bē tēntə nə yì ku dánì. Zwezi nə ni bē tē v tégé, v bwe wá, v wú: «N pià, sē n na yazurə, naaa?» ⁷ Yayiŋv tē ma le wá, v wú: «*Yuu-Tiu, à ba liù jə, sē v ja nə v kə níá tē wa, máná tē wa, tē nə dwanì. Tē nə wulə tē dwanì, à nə pià, sē à yí lá nə, dē liù don dí yáá, v zv, dē à tē wà yí». ⁸ Zwezi ma swìn v con, v wú: «Zàn yü nə, n ti n sara tē, n vii!» ⁹ Naa nədv, dē bē tē yayigv tē zwèe, v zàn, v ti v sara tē, v virí. Ku mù yoo tēntə yì, ku tun *Zwifə-ba *sié diun nə.

¹⁰ Ku mù nə pìn, Zwifə-ba yun tián tē dàñ ma swìn bē tē, v nə ni yazurə tē con, ba wú: «Zèn diun tē yì sié diun. Ku culə, sē n zin n sara tē!» ¹¹ Bē tē ma pìi v le ba, v wú: «Liù tē, v nə zwèe à yayigv tē, swìn à con, dē à zàn, à ti à sara tē, à ga vii». ¹² Zwifə-ba yun tián tē dàñ ma bwe wá, ba wú: «Wàà nə yì ku liù tēntə, v nə swìn n con dē, n zàn, n ti n sara tē, n ga vii?» ¹³ Yá bē tē, v yayigv tē nə zwèe tē, dē yà yèrì ku liù tē, v nə zwèe ku. Zwezi yà le v vii lalvv tē yiri, ba yà nə wulə ku bwálì tē wa. ¹⁴ Ku kwa nə, Zwezi pìi v na bē tēntə Zwifə-ba Yü *diè tē wa, v ma swìn v con, v wú: «Cvgv zəni, síún nə n ni yazurə, n kùb dàn ká pií n tun cvna, sē yoo don, ku nə dwə ku tē, kùb dàn ká pií, ku yí mú». ¹⁵ Bē tē dàñ vèli, v swìn Zwifə-ba yun tián tē con dē, ku ya Zwezi nə zwèe v yayigv tē. ¹⁶ Ku mù yiri nə, Zwifə-ba yun tián dàñ zàn, ba ziga Zwezi nə, ku nə yì ba sié diun tē nə, v fwa ku yoo tēntə yiri.

(Zwan 10.30-38; 2 Korəntə tián 5.10)

¹⁷ Zwezi ma le ba, v wú: «À nyina Yü yì v tuŋa wuuu, dē síún mama, à dē yì à tuŋa». ¹⁸ Zwezi svgv tēntə kùb sírì lá, ku pa Zwifə-ba yun tián tē dàñ kwen, ba

pià cwəŋə, sə ba gu wá. Ku tà v nə cùgù ba sié diun tē cici nə pɪn, ba pià, ba gu wá. Ku yi v nə kùd swìn də, Yui nə ya v nyɪbra tē yiri. Ku nətv pià ku biri də, v jə v tiàn, v ma man də Yui.

¹⁹ Zwezi dàń piì v swìn Zwifə-ba yun tiàn tē con, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Yui-Biu tē wàri won mama v fwa v tiàn nə. Ku tē, Yui-Biu tē nə na, də v nyina Yui fwa, v də yáá fwa ku. ²⁰ Yui swə v biú tē. Yá v dàń yáá biri wá ku tē mama, v mù Yui tətə nə fwa. U wá biri tutunan, tē nə dwə tē tē, v biú tē nə, sə ku ma gwári aba. ²¹ Ku yi cígá, à nyina Yui yáá bwin tɪga, v pa ba mu. Ku mù nə pɪn, Yui-Biu tē də pɪn mu lià tē nə, v nə pià. ²² Ku tē súrí lá, à nyina Yui ba liú mama bərə bəri. U yá bərə tē mama v biú tē juun wa. ²³ U fwa ku nətv, sə lià tē mama pa dun v biú tē nə, ndə ba nə pɪn dun nyina Yui nə. Nyina Yui nə tun biú tē. Liú tē, v nə ba dun biú tē nə pɪn, ku tíú ba dun pɪn nyina tē də nə. ²⁴ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Liú tē, v nə cuga à sùràn tē, v ga kəni v waa liú tē nə, v nə tun nə wuuu, ku tíú jə mu tē, ku nə ba zwèe Yui con. Yá Yui bərə tē, ku ba dé wá. U yi v twá də tian, v ma na mu Yui con. ²⁵ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Máná biàn, yá ku máná təntə yí síún tətə. Tɪga tē də wá ni Yui-Biu tē kori. Yá ba tē, ba nə ni v kori tē, ba ga sèe v kori tē, ba wá na mu tē, ku nə ba zwèe Yui con. ²⁶ Ndə nətv nyina Yui nə jə mu v tətə jìàn wa, mə nətv nə v pɪn v biú tē də jə mu v jìàn wa. ²⁷ Yui ken diàn v biú tē juun wa, sə v bəri lià bərə, v nə ya *Ləzwəŋə-Biu* tē yiri. ²⁸ Máná don biàn, á dàná ká pa yìèn tē tē di á yuu. Ku máná tē wa, lià tē mama, ba nə wulə ləbərə wa, wá ni Ləzwəŋə-Biu tē kori. ²⁹ Lià tē nə tun zəni wá bwin ba nan, ba ya mu wa, ku nə ba zwèe Yui con. Ba tē də, ba nə tun lwanɪ, wá bwin ba nan, sə Yui bəri ba bərə».

Won tē nə biri də, Zwezi jə diàn

³⁰ Ku kwa nə, Zwezi kùd swìn, v wú: «À mù wàri won mama à fwa à tiàn nə, də ku nə tà ku tē, Yui nə biri nə, sə à bəri

ku bərə. Yá à bərə tē də ga yi cígá cici. À pià, sə à fwa liú tē, v nə tun nə tē fira. À ba pià, sə à fwa à tətə fira.

³¹ Də à tətə nə swìn à tiàn yoo, ku sugv tē bá lá nə dé. ³² Ku yi liú don nə swìn à yoo v biri. À ga yəé də, ku tē, v nə swìn à yuu wa, yi cígá. ³³ Á tun lià Zwan† con, v də swìn cígá tē, v biri. ³⁴ À mù tà ləzwəŋə nə me, sə ba swìn à yoo. À swìn yoo ku tē, sə ku jon aba á cuna wa. ³⁵ Zwan yi ndə cànú nə, ku poni nə pəri aba. Ku mù nə pɪn, á sèe, á poli á pùé də wá, máná mancɪn wa. ³⁶ Ku tē Zwan nə swìn à yuu wa, yoo wulə ku nə dwə ku. À nyina Yui pɪn nə tutunan, sə à tun. Tē tutunan tē, à nə tunja nə biri də, ku ya nyina Yui nə tun nə. ³⁷ Nyina Yui tē, v nə tun nə, yəé ku tē, à nə yi. Á tē wà v kori ni, mama. Á ga tē wà v yáá ni á yii wa. ³⁸ Liú tē, Yui nə tun, á wà á waa ken ku tíú nə. Ku mù nə pɪn, á ba v sugv tē sèe. ³⁹ Á kəri ku tē nə púpúní Yui sagi tē wa, á ma pià mu tē, ku nə ba zwèe Yui con. Ku Yui sagi təntə nə biri ku tē, à nə yi. ⁴⁰ Yá á ba pià, sə á bà à con, sə á na mu tē, ku nə ba zwèe Yui con.

⁴¹ À mù ba pià, sə ləzoni nə pa dun nə. ⁴² À yəé aba də, á ba Yui sonu tē jə. ⁴³ À mù twi luv wa à nyina Yui yuu yiri, yá á wà nə sèe. Yá liú don nə twi luv wa v tətə yuu yiri, á wá sèe ku tíú. ⁴⁴ Á dun yi á tətə nə pɪn duən nə, á ga kùd ba dun tē, Yui cici nə wá pa aba, pià. Ku mù nə pɪn, á kùd ba á waa kəni Yui nə. ⁴⁵ Á dàná ká bún də, à mù nə wá kə talɪ á yuu wa, à nyina Yui yáá con. Á ja yala *Moyizə nə. U mù Moyizə nə wá kə talɪ á yuu wa. ⁴⁶ Ku yi à mù yoo Moyizə púpúní. Á yà nə kəni á waa Moyizə nə, á yà wá kə á waa à də nə wuuu. ⁴⁷ Á wà cígá pɪn ku tē, Moyizə nə púpúní tē nə. Ku mù nə pɪn, á bá cígá à də sugv tē nə pɪn».

6

Zwezi pùli dipen v pa bara mərə bonu

* **5:27** 5.27 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn. † **5:33** 5.33 Ku mù Zwan təntə nə yi *Zwan-Batisə, v nə li lià níá wa, ku twá də Yui yiri.

nə

(*Matie 14.13-21; Marəkə 6.30-44; Likə 9.10-17*)

¹ Ku kwa nə, Zwezi zàn, v va Galile muna tətə vən tətə don nə. Muna tətə yiri don yà nə yi <Tiberiyadə muna>. ² Lalvu tətə ni Yu diàn mumunan tətə, Zwezi nə fwa. U yáá zwèe yayıŋa tətə yayıran. Ku mù nə pın, lià zənzən yà púé v kwa. ³ Zwezi də v karbia tətə diğà, ba jèé paan yuu wa.

⁴ Ku máǵá tətə wa, də *Zwifə-ba cànà tətə, ba nə boŋə <*Pakə> tətə bwələ. ⁵ Zwezi zìn v yáá, sə v ywán, də nən lalvu nə, ku biàn v con. U ma swìn Filipə con, v wú: «Nə wá na dipen yèn, nə yè, nə pa lià ba tətə me dé?» ⁶ Zwezi nə swìn ku nətə Filipə con, ku ga yi, sə v ma ja Filipə dən nə, v tətə yà yéé ku tətə, v nə wá fwa. ⁷ Filipə ma le wá, v wú: «Nə nə yè dipen cıta səbikulan* biələ (200) də tətə, ba liù mama wàri dipen kuku v ni». ⁸ Zwezi karbiu tətə don, ba nə boŋə Andəre, v nə yi Simon Piyerə nubiu, dən ma le Zwezi, v wú: ⁹ «Dipen bonu, ba nə fwa də ɔrəzə† mun, də fələ bələ nə wulə bisumabara don con yəbə. Ku biri də, tətə yi ndə tutu nə, lià zənzən ba tətə yáá con». ¹⁰ Gav yà dáá ku bwálí tətə wa. Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á pıan lià tətə mama jən tia». Bara tətə yí ndə mürə bonu (5 000) nə, ba nə me tia ba jèé. ¹¹ Zwezi tì dipen tətə, v ga kə Yu lèèè. U nə kən Yu lèèè v zwèe, v tərì ba də tətə, v ga tərì fələ tətə, də v pa ba. Ba liù tətə mama, v nə jən tia, v ni tori, ndə v nə pià nətə. ¹² Máǵá tətə wa, ba mama nə dí ba sú, Zwezi swìn v karbia tətə con, v wú: «Á pègà dipen mumunə tətə, tətə nə gá tətə, sə tətə won mama dən ká jén». ¹³ Zwezi karbia tətə pèe dipen mumunə tətə. Tətə súf fiyaran fugə bələ. Ku ga yi dipen bonu tətə, lià tətə nə dí, ba gá.

¹⁴ Lià tətə nə ni Yu diàn mumunə tətə, Zwezi nə fwa, ba swìn, ba wú: «Cígá mama, bæ wà tətə nə yi Yu nii *sòsònù tətə, v nə me, sə v bà luv wa». ¹⁵ Zwezi lwarı də, ba wá bà, ba ja wá diàn yuu wa, sə ba ma fwa ba piú. U kúb zàn v kwen v fàrí, v va paan tətə yuu, v cıci.

Zwezi vəli níá yuu wa

(*Matie 14.22-34; Marəkə 6.45-53*)

¹⁶ Ku dədəni nii nə, Zwezi karbia tətə vəli, ba nan muna tətə nə. ¹⁷ Ba zua níá yuu bori wa, sə ba ben, ba va Kaperənayimə. Ku tiv tətə wulə muna tətə kwa. Tıa yà bəbəri ka zwèe, də Zwezi tətə wà ba con vəli, v yí. ¹⁸ Vuv dən nyí ku zàn, ku fuli də diàn. Muv tətə níá dən ga zaŋa yi nə. ¹⁹ Zwezi karbia tətə ye níá tətə, ku yí ndə kilometərə bonu, nə à yéé bardv. Ku máǵá tətə wa, ba dən ni Zwezi, də v vəli níá tətə yuu wa, v ma biàn ba níá yuu bori tətə con. Fən dən yà zua ba. ²⁰ Zwezi swìn ba con, v wú: «Ku ya à mù nə, á dənà ká pa fən ja aba!» ²¹ Ba yà pià ba tì wá, ba kə níá yuu bori tətə wa. Ku máǵá tətə wa, də níá yuu bori tətə dwen bəbəri tətə yira, bwálí tətə nə, ba yà nə vəli tətə.

Zwezi yi wodiu, ku nə pın mi

(*1 Zwan 5.10-13; 1 Korəntə tiàn 10.3-4*)

²² Ku tıpuri nə, lalvu, ku yà nə wulə bəbəri tətə don tətə nə, lwarı də níá yuu bori nədə nə wulə lá. Ba lwarı də, Zwezi wà v karbia tətə níá yuu bori tətə wa zwi, ku yi ba cıci nə vií. ²³ Níá yuu bwərə duən nan Tiberiyadə, tətə bà tətə yí bwálí tətə nə, ba nə dí dipen tətə, Yuu-Tiu Zwezi nə kən Yu lèèè. ²⁴ Lalvu tətə lwarı də, Zwezi də v karbia tətə tələ lá, ba dən zua níá yuu bwərə tətə wa, ba vəli Kaperənayimə, sə ba pià Zwezi.

²⁵ Lalvu tətə vəli, ku na Zwezi muna tətə bəbəri tətə don nə. Ba ma bwe wá, ba wú: «Karnyına dədwə nə n twi yəbə?»

²⁶ Zwezi le ba, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Ku tà á nə ni Yu diàn mumunan tətə, nə pın á twá lá á pià nə. Ku ya dipen tətə, á nə dí á sú, tətə nə pın, á twá lá á pià nə. ²⁷ Á dənà ká tun wodiu cıci yiri, ku nə wáá ku cùgà. Á tunja wodiu tətə yiri, ku nə wulə wuuu, ku ga pın mi tətə, ku nə ba zwèe Yu con. *Ləzwənə-Biu‡ tətə nə wá pa aba ku wodiu tətə. Á nyına Yu pın v nii tətə nə, sə à tun à pa wá». ²⁸ Ba ma bwe Zwezi, ba wú: «Bèèè nə nə me, sə nə fwa, sə nə ma tun tutunan tətə, Yu

* **6:7** 6.7 Cıta səbikulə nədə yi yıturı nədə tutuŋı ŋwírán. † **6:9** 6.9 ɔrəzə mun tətə yi ndə nyanswə mun nə. ‡ **6:27** 6.27 Zwezi yi v tətə yoo nə v swìn.

nə swə?» ²⁹ Zwezi le ba, v wú: «Won tə, ku nə ya Yı tutuŋi tə, v nə swə, ku mù nə yı, sə á kə á waa liù tə nə, v mù Yı nə tun». ³⁰ Ba dàń swìn v con, ba wú: «Bèèèe Yı dìn mımınan nə, n wá fwa, n bırı nəba, sə ku pa, nə kə nə waa n nə? Bèèèe tutuŋi nə n wá tun? ³¹ Ku máńá ba yigə, nə nıbara-ba tə yın kasoo lanworu tə wa. Ku bwálı təntə wa, ba dí wodi, ba nə boŋə <manəŞ>. Ku tun, ndə ku nə púpúnı Yı sagı tə wa, ku wú:

<Yı pın, wodi, nan Yı sán nə, ku bà, ku pa ba, ba dé>»

³² Zwezi ma le ba, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Ku tà *Moyizə nə pın aba dipen tə, ku nə nan Yı sán tə. Ku ya à nyına Yı nə pın aba cígá cígá dipen tə, ku nə nan Yı sán ku bà. ³³ Dipen tə, Yı nə pın, ku mù nə yı liù tə, v nə nan Yı sán v cú. V mù nə pın mı ləzoni nə».

³⁴ Lìà dàń swìn Zwezi con, ba wú: «*Yuu-Tiu, pa nəba wodi təntə dın mama!» ³⁵ Zwezi dàń ma swìn v bırı ba, v wú: «À mù nə yı wodi tə, ku nə pın mı, ku nə ba zwèe Yı con. Liù tə, v nə twi à con, niən kúb bá ja ku tíú míámían. Liù tə, v də nə ken v waa à nə, nanyvı kúb bá ja ku tíú míámían. ³⁶ À dàń swìn ku á con, á nı nə də, yá á tə ba á waa kəni à nə. ³⁷ Lìà tə mama, à nyına Yı nə pın nə, wá bà à con. Yá liù tə, v nə twi à con, à bá vèrì ku tíú à dvgu, abada. ³⁸ Ku tà à nan Yı à cú, sə à tun à tətə fıra. Ku yı, sə à tun liù tə, v nə tun nə, fıra. ³⁹ Á dàń nəŋə, ku tə nə yı liù tə, v nə tun nə tə, fıra. V ba pià, sə lià tə mama, v nə pın nə, tə ladba tətə jén. Ku ya v pià, sə à bwin ba mama, à zın tıan wa, à kə mı tə wa, ku nə ba zwèe v con, luv zaŋv máńá nə. ⁴⁰ À nyına Yı fıra nə ya ku tə nətən. V pià, sə liù tə mama, v nə nı Yı-Biu tə, v ga kə v waa v nə, sə ku tíú na mı tə, ku nə ba zwèe v con. Yá à wá bwin wá, à zın tıan wa, à kə mı tə wa, ku nə ba zwèe Yı con, luv zaŋv máńá nə».

⁴¹ *Zwifə-ba yun tıán ŋvŋwın Zwezi yoo duən con, də v nə swìn, v wú: «Á

mù yı wodi, ku nan Yı sán ku cú». ⁴² Ba dàń swìn, ba wú: «Ku tà Zwezi, v nə yı Zwuzefə biú tə, naaa? Nə yəə v nuu də v nyına. Bèèèe nə pın, v ma kúb piı v swìn də, v yı v nan Yı sán, v bà?»

⁴³ Zwezi ma le ba, v wú: «Á dàń ká ŋvŋwın duən con! ⁴⁴ Liù mama wèrì à con v twi, də à nyına Yı tə, v nə tun nə tə, nə wá ku tíú van, v pa nə, sə à bwin wá à zın tıan wa, luv zaŋv máńá nə. ⁴⁵ Ku púpúnı Yı nii *sùsùndə saga tə wa, ku wú: <Yı nə wá kàrì ba mama>.

Liù tə mama, v nə cugv à nyına Yı svgu tə, v ga sèe v kàrà tə, v wá bà à con. ⁴⁶ Ku nətə ba pià ku bırı də, liù don nı à nyına Yı. Ku yı liù tə, v nə nan Yı con, v mù nə nı à nyına Yı. ⁴⁷ Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Liù tə, v nə ken v waa à mù nə, v jə mı tə, ku nə ba zwèe Yı con. ⁴⁸ À mù nə yı wodi tə, ku nə pın mı ləzwənə nə. ⁴⁹ Á nıbara-ba tə dí wodi tə, ba nə boŋə <manə>, kasoo lanworu tə wa, yá ba tıga. ⁵⁰ Yá wodi tə, ku nə nan Yı sán, ku cú tə, ku mù ya yiri don. Liù tə, v nə dí ku, v kúb bá tı. ⁵¹ Á mù yı wodi tə, ku nə pın mı, ku nə nan Yı sán ku cú. Liù tə, v nə dí ku wodi təntə, v wá yá mı wa, ku nə ba zwèe Yı con, abada. À yıra tə nə yı wodi təntə, à nə wá pa, sə ləzoni na mı tə, ku nə ba zwèe Yı con».

⁵² Zwifə-ba yun tıán tútónı duən, ku yoo təntə yı, ba swìn, ba wú: «Ku wá twá nətə, sə bæe wá tə ma pa nəba v yıra tə, nə dé?» ⁵³ Zwezi dàń ma swìn ba con, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn ku á con: Də á nə wá *Ləzwənə-Biu* tə yıra tə dí, á nə wá à jana tə nywın, á ba mı tə, ku nə ba zwèe Yı con, tə jə á tıàn nə. ⁵⁴ Liù tə, v nə dí à yıra tə, v nə nyva à jana tə, v jə mı tə, ku nə ba zwèe Yı con. Yá à wá bwin wá à zın tıan wa, á kə mı wa, ku nə ba zwèe, luv zaŋv máńá nə. ⁵⁵ Á yıra tə yı cígá cígá wodi. Yá à jana tə də yı cígá cígá nanywıa. ⁵⁶ Liù tə, v nə dí à yıra tə, v ga nyu à jana tə, ku tíú wulə də nə, à də ga wulə də wá. ⁵⁷ À nyına Yı nə tun nə. V mù nə jə mı. Ku mù nə pın, à

Ş 6:31 6.31 Manə yı wodi tə, Yı nə pın Yızərayelə lià tə nə, kasoo lanworu tə wa. * 6:53 6.53 Zwezi yı v tətə yoo nə v swìn.

twá dē wá, à dē ma jē mu. Yá liù tē, v nē dí nē, v dē wá twá nē v jē mu, kv nē ba zwèe Yü con. ⁵⁸ Nēñ, wodiù tēntē, kv nē nan Yü sàñ kv cú, tē dēñ nē. Kv wodiù tēntē ba yí ndē wodiù tē, à nūbara-ba nē dí, yá ba tē ga tī tē. Liù tē, v nē dí wodiù tēntē, v wá yà mu wa, kv nē ba zwèe Yü con, abada».

⁵⁹ Zwezi swìn sùràn tēntē, máná tē wa, v nē wulē Kapērēnayimē nē, Zwifē-ba *jóró diè tē wa, v kàrì.

Sugu tē, kv nē pín mu tē, kv nē ba zwèe Yü con
(Ebērē-ba 3.12; 4.12-13; 10.38-39; 1 Piyērē 2.6-9)

⁶⁰ Zwezi karbia tē cugv v sùràn tē, ba zwèe. Kv kwa nē, ba zùnī swìn, ba wú: «Kàrà ka tē dà ka lē, liù mama wàrì ka tē n sèe». ⁶¹ Zwezi yà yèò v waa con dē, v karbia tē ñuñwìn yoo tēntē yíra. U dàñ ma swìn ba con, v wú: «Kv yoo tēntē gwàrì á vànà, naaa? ⁶² Sē á dàñ nē nī *Ləzwənē-Biu† tē, dē v ma di bwálí tē nē, v ya nē wulē, kv wá yà nētē kv pa aba? ⁶³ Kv ya Yü-*Siñu tē nē pín mu ləzwənē nē. Ləzwənē diàn mù ya tutv. Sùràn tē, à nē swìn á con, tē mù nē yí Yü-Siñu tē, tē mù ga nē yí mu tē. ⁶⁴ Lià duən wulē á tətəñi wa, ba nē ba ba waa kēni à nē». Zwezi yà dí yáá, v yèò lià tē, ba nē wà ba waa ken v nē. U yá dí yáá, v yèò liù tē, v nē wá ja v mù, v pa. ⁶⁵ U tē bwé v swìn, v wú: «Mē kv mù nē pín, à ma swìn á con dē, liù mama wàrì à con v twi, dē à nyina Yü nē wà cwəñə pín kv tíú nē».

⁶⁶ Kv nē mē, kv máná tēntē wa, v karbia tē zùnī píí ba yá wá, ba kúv ba v nē twá. ⁶⁷ Zwezi ma swìn karbia fugē bēlē tē con, v wú: «Á mù ba pià, sē á vií naaa?» ⁶⁸ Simon Piyērē ma le wá, v wú: «*Yuu-Tiu, wàà con nē, nē wá píí nē va? N mù nē jē sùràn tē, tē nē pín mu, kv nē ba zwèe Yü con. ⁶⁹ Yá nē mù ken nē waa n nē, nē ga yèò dē, n mù nē yí liù tē, n nē yí Yü nē tī». ⁷⁰ Zwezi le ba, v wú: «Kv tà à mù nē kúrí á mù lià fugē bēlē tē mē, naaa? Kv ya nētē, yá á wa liù don yí *Sítana». ⁷¹ Kv yà yí Zwidasē

Yisēkariyotē, v nē yí Simon biù tē, yoo nē, Zwezi yà swìn nētē. Karbia fugē bēlē tē wa, mē v mù Zwidasē tē, nē wá ja Zwezi, v pa.

7

Zwezi nubia tē wà wá sèe
(Zwan 15.18-19; Matìē 10.16)

¹ Kv mù tēntē kwa nē, Zwezi yáá jijiri Galile nagwanaa tē wa. *Zwifē-ba yun tiàn pià wá, sē ba gv. Kv mù nē pín, v yà kúv ba pià, sē v jijirē Zwide nagwanaa tē wa. ² Kv máná tē wa, dē Zwifē-ba cànà tē, ba nē bonə <silē cànà* >, tē bwələ.

³ Zwezi nyáná tē dàñ ma swìn v con, ba wú: «Nan yəbē! N va Zwide, sē n karbia tē wàní ba na yìèn tē, n nē tuja. ⁴ Liù tē, v nē pià, sē ba lwarì kv tē, v nē yí, v ba v yìèn sègè v fwa. Yìèn tē tē, n nē tuja nētē, n dàñ tun tē, sē lià mē na mú». ⁵ U nyáná tē sugu tēntē birì dē, ba wà ba waa v nē ken. ⁶ Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Á mù máná tē wà yí. Á mù con nē, máná mama zièn, ka pa aba. ⁷ Lià tē, ba nē yí luv nē tī, wàrì á mù ba duja. Á mù swìn dē, ba tutvne tē ba zièn. Kv mù nē pín, ba duja nē. ⁸ Á mù vèli cànà tē! Á mù tē ba cànà tēntē vèli síún, à máná tē wà yí». ⁹ U swìn sùràn tēntē ba con. Yá v píí v wulē Galile nē.

Zwezi vèli Zwerizalemə silē cànà tē máná wa
(Zwan 4.10-14)

¹⁰ Zwezi nyáná tē vèli cànà tē. Kv kwa nē, v dē tətē zàn v va lá. U nē vèli tē, v sègè v tiàn. U wà v tiàn birì.

¹¹ *Zwifē-ba yun tiàn yà twá lá, ba pià Zwezi cànà tē wa, dē ba bwe, ba wú: «D wa yèn nē?» ¹² Laluv tē susvni duən nē zənzən ba tətəñi wa, v yuu wa. Ba duən swìn, ba wú: «D yí bēe tē, v nē tuja zēni». Ba duən dē kúv wú: «On on! Kunvun nē! U mù nē pín laluv tē gugurē». ¹³ Fən yà jē lià tē, Zwifē-ba yun tiàn tē yí. Kv mù nē pín, ba liù dē mama yà ba Zwezi yoo swìn nēpon nēpon v nii wa.

¹⁴ Máná tē, cànà tē nē zva ka tətəñi wa, Zwezi zàn v va *Zwifē-ba Yü *diè tē wa.

† 6:62 6.62 Zwezi yí v tətē yoo nē v swìn. * 7:2 7.2 Wiən zagv kwa nē, Zwifē-ba yáá dé kv cànà tēntē.

U wulə v kàrì lià tə. ¹⁵ Ku gwárí Zwifə-ba yun tián tə, ba ga swìn, ba wú: «Bεε v tə wà kàrì. Ku dàń nə fwa nətə, v ma yèé Yu sagi tə zəni zəni?» ¹⁶ Zwezi le ba, v wú: «Kàrà tə à nə kàrì, ku tà ku nan à tətə. Ku yi ku nan Yu tə, v nə tun nə. ¹⁷ Liù tə, v nə sèe, sə v tun Yu fira, ku tíu wá lwarì, à kàrà ku tə nə nan Yu, nə à yèé də ku nə yi à tətə sùràn. ¹⁸ Liù tə, v sùràn nə naŋa v tətə, ku yi v pià, sə v pa dun v tətə nə. Yá liù tə, v nə pià, sə v pa dun liù don nə, ku tíu nə tun wá, v yáá swìn cígá. Yá kunkun yoo təléd də wá. ¹⁹ *Moyizə nə pın aba Yu *nii tə. Yá á liù mama ba ku nii zilí. Bèèèe dàń nə pın, á pià, sə á gu nə?»

²⁰ Laluv tə le wá, ku wú: «N yi *zinə nə jə mú! Wàà nə pià, sə v gu mú?» ²¹ Zwezi kúò le ba, v wú: «À tun yoo nəd, ku ga gwárí á mama. ²² Moyizə pın aba nii, sə á *gwəŋə bεε. U pın ku nii təntə, ku ga tà v mù nə dıga ka gwəŋə tə dən. Ku yi ku nan də á nıbara-ba. Yá á gwəŋə bεε Zwifə-ba *sié dıun tə də tətə nə. ²³ Á gwəŋə liù sié dıun tə nə, sə á dàna ká cùgù Yu nii tə, v nə pın Moyizə nə. Bèèèe nə pın, á lıŋa zaŋa à yuu wa, də à nə pın ləzwənpıri nə yazurə sié dıun nə? ²⁴ Á dàna ká ywán də yía, á ma bürì bürà. Á nə wá bürì bürà, sə á pa ku twá də cígá».

Zwezi nə yi liù tə, Yu nə tun

²⁵ *Zwerizalemə tián duən swìn, ba wú: «Ku tà bεε wà tə nə, ba pià, sə ba gu tə, naaa? ²⁶ Nèń, v nə v zıga v swìn v fira lià tə mama yáá con, ba ga ba yoo mama v con swìn. Yá nə yun tián tə lwarì də, v mù nə yi liù tə, v nə yi *Kərisə tə cígá mama, naaa? ²⁷ Liù tə, v nə yi Kərisə, wá bà. U nə twi, liù mama bá yəni bwálí tə, v nə nan. Yá ku nə yi bεε wà tə mù, nə yèé bwálí tə, v nə nan». ²⁸ Máná tə wa, Zwezi nə wulə v kàrì *Zwifə-ba Yu *diè tə wa, v swìn v kə yi nə, v wú: «Á buŋa də, á yèé nə? Á yèé à nə nan lá, cígá mama, naaa? À tətə nə wà luv twi à tián nə, ku ya liù nə tun nə. Á yèrì liù tə, v nə tun nə. Ku liù təntə nə yi cígá tíu. ²⁹ Mə v mù con nə, à nan. U mù nə tun nə. Ku mù nə

pın, à mù yèé wá». ³⁰ Zwezi nə swìn ku nətə tə, ba dàń pià, sə ba ja wá. Yá ba liù mama jìàn wà v yıra dwən. Máná tə wà yí, sə ba ja wá.

³¹ Laluv tə wa, lià zənzən ken ba waa v nə, ba ga swìn, ba wú: «Kərisə tə nə twi luv wa, v wá fwa Yu diàn mımınan, v doni tətə bεε wà tə nə fwa, naaa?»

³² *Farızian-ba nì ku tə, lià tə nə ŋuŋwın ba tətəŋi wa, Zwezi yırı. Ba mù, də Yu *joŋwana yun tián tə dàń tun Yu diè lià tə nə cì ka nə tə, sə ba ja wá.

³³ Zwezi swìn ba con, v wú: «À tə wulə də aba, máná mancın wa. Ku kwa nə, à wá pií à va liù tə con, v nə tun nə. ³⁴ Bwálí tə, à nə vèli, á wàrì lá á twi. Ku mù nə pın, á wá pià nə. Yá á bá na nə». ³⁵ Zwifə-ba yun tián dàń bwe duən, ba wú: «Yèn nə, v wá va, sə nə ba wá nı? Ku yi v pià, sə v va Zwifə-ba con, ba nə wulə *Gərekə-ba tián tə wa, naaa? Ku dàń nə ya, v pià v kàrì Gərekə-ba, naaa? ³⁶ Sugv təntə dən nə yi bèèèe? U swìn də, nə wá pià wá, yá nə bá na wá. U tə swìn də, bwálí tə, v nə vèli, nə wàrì lá, nə vèli».

Zwezi yi ndə nabuliyii nə

³⁷ Cànà tə talıwa dıun tə yın dıun nəfarv. Zwezi dàń zàn v zıga yı nə, v swìn, v wú: «Də nanyonı nə jə liù, sə v bà à con, v nyu níá. ³⁸ Liù tə, v nə kenı v waa à nə wuuu, níá wá nan v con tə dəri. Níá təntə pın mu. Mə nətə nə, ku púpúnı Yu sagi tə wa». ³⁹ Zwezi nə swìn nətə tə, ku ya Yu-*Siŋu tə yoo nə, v swìn. Ku mù Siŋu təntə nə Yu nə wá pa lià tə nə, ba nə kenı ba waa v nə wuuu. Zwezi yá tə wà v dun tə wa pií v di. Ku mù nə pın, v yà tə wà pın, Yu-Siŋu tə bà luv wa.

Laluv tə pwèe duən wa Zwezi yırı (Tvtvnan 28.23-27)

⁴⁰ Laluv tə wa lià duən nə nì tə sùràn təntə, ba swìn, ba wú: «Bεε wà tə cígá ya Yu nii *sùsùnù tə!» ⁴¹ Ba duən də swìn, ba wú: «U mù nə yi *Kərisə!» Ba duən də tə kúò swìn, ba wú: «Kərisə tə mε, sə v nan Galile nagwanaa wa?» ⁴² Kərisə wá nan piú *Davidə dwíi tə wa. Yá ku wá yà Bətələhemə nə. Mə Bətələhemə tiv təntə wa nə Davidə nan. Ku púpúnı Yu sagi tə wa nətə. ⁴³ Ku mù nə pın, lià tə dàń ma

pwèe duèn wa, Zwezi yiri. ⁴⁴ Lalub tè wa lià duèn yà pià, sè ba ja wá. Yá ba liù mama jìàn wà v yira dwèn.

⁴⁵ Lià tè, ba nè tun, sè ba ja Zwezi, dàñ ma pií ba va *Zwifè-ba Yü *jonwana yun tiàn tè, dè *Farizian-ba con. Ba bwe, ba wú: «Bèèè nè pìn, á ma wà Zwezi jìn, á ja á bà?» ⁴⁶ Lià tètè ma le ba, ba wú: «Liù mama tè wà sugv swìn, ndè bèe tètè nè». ⁴⁷ Farizian-ba ma pií ba bwe ba, ba wú: «Yá á mù tètè wà á tiàn dugv, á pa v gıgarı aba? ⁴⁸ Liù wulə yun tiàn tè, dè Farizian-ba wa, v nè ken v waa Zwezi nè, naaa? ⁴⁹ Lalub tètè, kv nè yèrì Yü *nii tè, v nè pìn *Moyizè nè, wá cùgù». ⁵⁰ Farizian-ba wa liù don, dè ya yin lá, v yiri nè Nikodemə. U mù nè dí yáá v va Zwezi con, máñá don wa. U zàn v swìn ba duèn tè con, v wú: ⁵¹ «Kv nè twá dè Yü nii tè, v nè pìn Moyizè nè, nè wàrì liù bürà nè bürì, dè v nè wà v nii tún, v bırı nèba, sè nè cugv v sugv, nè lwarı kv tè, v nè fwa». ⁵² Ba ma le Nikodemə, ba wú: «N dè tètè yı Galile tiú, naaa? Vəli, n kàrì kv tè, kv nè púpúní Yü sagı tè wa. N wá na dè, Yü nii *sùsùnù nèdv mama tè wà Galile nan!»

Kacwarv don ba nè jin yoo
(Romə tiàn 2.1-3, 17-23)

⁵³ [Kv kwa nè, ba liù dè mama zàn, v va v sàñ.

8

¹ Yá Zwezi vəli *oliviye tiàn paan tè yuu. ² Kv tıpurı jıv tètè nè, Zwezi kúv pií v va *Zwifè-ba Yü *diè tè wa. Lalub tè mama twi v con. Yá v dàñ ga jèé tia, v kàrì ba.

³ Kv máñá tè wa, Yü nii *yènu tiàn tè, dè *Farizian-ba jìn kan don, ba ja bà. Ba zıgı kan tè lià tè mama yáá con. Kan tètè yà yı ba dıgà v yuu, dè v wulə v cwàrì. ⁴ Yá ba swìn Zwezi con, ba wú: «Karnına, kan wà tè yı, ba zàn ba ja nèpon nèpon dè, v wulə v cwàrì. ⁵ *Moyizè pın nèba nii Yü *nii sagı tè wa, sè nè dılı kayirə tètè dè kapana nè gv. N mù dàñ wú bèèèe?» ⁶ Ba yà swìn kv nètv tè, sè ba ma ja Zwezi dèñ nè, sè ba dàñ twá kv nè, ba kə yoo v nii nè. Zwezi

kwá tia, v ja v jıfba, v ma púpúní tia. ⁷ Ba dàñ nè tè zıga lá, ba bwe wá, v kwıán yü nè, v swìn ba con, v wú: «Á wa liù tè, v tè nè wà cuna fwa, sè v dí yáá, v ti kapan, v ma dılı kan tè». ⁸ Yá v kúv pií v kwá, v wulə v púpúní tia. ⁹ Máñá tè, ba nè nı kv nètv tè, kv zıgı ba nəkwıa tiú tè nè, ba nan nədv nədv, ba va ba zwèe. Yá kv ga Zwezi cıci dè kan tè, v nè zıga v yáá con. ¹⁰ Zwezi dàñ ma kwıán yü nè, v swìn v con, v wú: «Kan, lià tè, ba nè pià, ba kə yoo n yuu wa, tè wa yèn nè? Ba liù mama wà mú yoo fwa, sè kv cùgù mú, naaa?» ¹¹ Kan tè ma le Zwezi, v wú: «*Yuu-Tiu, liù mama təlè». Zwezi ma swìn v con, v wú: «À dè nè bá fwa mú yoo, sè à cùgù mú. Vəli, n dàñ nè kúv dən ká pií n tun cuna, míámıán».]

Zwezi pın poni ləzoni nè
(Zwan 1.4-5, 9-12; 5.26-37; 12.46-50)

¹² Zwezi dàñ kúv pií, v swìn lià tè con, v wú: «À mù nè yı ləzoni poni. Liù tè, v nè twá dè nè, kv tiú bá va yikunu wa, abada. Yá v wá na poni tè, kv nè pın mıv tè, kv nè ba zwèe Yü con».

¹³ Kv yuu wa, *Farizian-ba swìn v con, ba wú: «N tètè nè swìn n tètè yoo. Kv mù nè pın, n sugv tè ba dèñ jè». ¹⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Dè à nè swè à swìn à tètè yoo, kv yı cıgá. À mù yèé bwálı tè, à nè nan lá à bà, à ga yèé à tè vəli lá. Á mù yèrì bwálı tè, à nè nan lá, á ma kúv yèrì bwálı tè, à nè vəli. ¹⁵ Á mù yáá twá dè ləzoni yènu nè, á ma bürì lià bürà. Á mù ba liù mama bürà bürì. ¹⁶ Yá à mù nè wá bürì liù bürà dè, kv yáá ya kv cıgá wa. Kv tà à cıci. Á nyına Yü tè, v nè tun nè, v yáá wulə dè nè. ¹⁷ Kv púpúní Yü *nii sagı tè wa, v nè pın *Moyizè nè v pa aba, dè lià bəlè nè swìn yoo nədv, kv yoo tè yı cıgá. ¹⁸ À mù swìn à tètè yoo, yá à nyına tè, v nè tun nè, v dè swìn kv yoo tètè». ¹⁹ Ba dàñ ma swìn v con, ba wú: «N nyına tè wa yèn nè?» Zwezi le ba, v wú: «Á yèrì à tètè, á ma yèrì à nyına tè dè. Dè á nè yèé nè, á wá yèni à nyına tè dè».

²⁰ Zwezi yà wulə *Zwifə-ba *Yı diè tə wa, səbıa tə nə kəni lá bwálí nə, v kàrì lià tə. Mə kv bwálí tə wa, v swìn sùràn təntə. Kv máńá təntə wa, də v janv máńá tə wà yí. Kv mù nə pın, liù mama wà wá jın.

*Zwezi bıri də, v vələ v nyına Yı con
(Zwan 7.33-36)*

²¹ Zwezi kúv pıı v swìn lià con, v wú: «À mù wá viı, á wá pià nə, á ga. Yá á wá ti á cuna tə wa. Á wàrì bwálí tə, à nə vələ, á vəli». ²² *Zwifə-ba yun tiàn dān swìn duən con, ba wú: «D nə swìn də, nə wàrì bwálí tə, v nə vələ tə, nə vəli, kv bá ya v pià, v gv v tiàn?» ²³ Zwezi le ba, v wú: «Á dəkuu yı kv wulə tia ka tə yuu, à mù dəkuu ga yı kv nan Yı. Á mù sàń nə yı luv kv tə, à mù tà luv kv tə liù. ²⁴ Kv mù nə pın, à ma swìn á con də, á wá ti á cuna tə wa. Á nə wà cígá pın də, à mù nə yı liù tə, v nə wulə máńá mama, wuuu, á wá ti á cuna tə wa». ²⁵ Ba ma bwe wá, ba wú: «N mù nə yı wàà?» Zwezi le ba, v wú: «À dí yáá à swìn á con kv jıv tə mama. ²⁶ Á yuu yìèn dáá zənzən, à nə me, sə à swìn tə yoo á con. Liù tə, v nə tun nə, yı cígá tíú. Yá kv tə, v nə bıri nə, kv mù nə, à də swìn lià con, ba nə yı luv nə ti». ²⁷ Ba yà wà lwarı də, kv ya nyına Yı yoo nə, v swìn. ²⁸ Zwezi dān ma swìn ba con, v wú: «Máńá tə, á nə wá zın *Ləzwəñ-Bıu* tə, á kə yı nə, kv máńá tə wa, á dān wá lwarı də, à mù nə yı liù tə, à nə wulə máńá mama, wuuu. Á wá lwarı də, à ba won mama fwa à tiàn nə. Yá à sùràn tə yı kv tə à nyına Yı nə kàrì nə, à swìn à bıri lià tə. ²⁹ Máńá mama, à fwa kv tə, liù tə, v nə tun nə, nə swə. Kv mù nə pın, v wulə də nə. U wà nə yá à cıci».

³⁰ Máńá tə wa, Zwezi swìn kv nətv tə, lià zənzən ken ba waa v nə.

*Cígá yı ka nanja Yı con
(Romə tiàn 6.14-23; Galasi tiàn 3.7, 29;
1 Zwan 3.8-10)*

³¹ Zwezi swìn *Zwifə-ba con, ba nə keni ba waa v nə, v wú: «Á nə jon à sùràn tə, á zılı tə nii, də á cígá yı à karbıa. ³² Kv nətv

nə wá pa á lwarı cígá tə. Yá cígá tə nə wá jon aba á cuna tə wa, sə á tunı á tiàn».

³³ Zwifə-ba tə ma pıı ba le Zwezi, ba wú: «Nə mù yı ba lıri nəba *Abərahamə dwíı tə wa. Nə mù wà liù yonju yın míámíán.

Kv fwa nətv, n ma wú: «Á dān wá tunı á tiàn?» » ³⁴ Zwezi ma le ba, v wú: «Cígá mama, à mù nə swìn kv á con: Liù tə mama, v nə tunja cuna, v yı cuna yonju.

³⁵ Yá yonju tà v wulə sàń wa, máńá mama. Sàń tə bıú nə wulə sàń tə wa, máńá mama wuuu. ³⁶ Də Yı-Bıu tə dān nə jon aba á cuna wa, á wá tunı á tiàn, cígá cígá. ³⁷ À yèé də, ba lıri aba Abərahamə dwíı tə wa.

Á ba à sùràn tə jonə. Kv mù nə pın, á pià, sə á gv nə. ³⁸ Kv tə, à nyına nə pın à na, kv mù nə à swìn á con. Á də yı kv tə, á də nyına tə nə bıri aba, nə á cuga, nə á tunja». ³⁹ Ba kúv pıı ba le wá, ba wú: «Nə nyına nə yı Abərahamə!» Zwezi ma swìn ba con, v wú: «Də á cígá nə nan Abərahamə dwíı tə wa, á me, sə á fwa kv tə Abərahamə nə fwa. ⁴⁰ Á nə pià, sə á gv nə, à mù liù tə, à nə swìn cígá tə, Yı nə bıri nə á con, Abərahamə wà kv nyın don fwa. ⁴¹ Kv yı á nyına tə tutunan nə, á tunja».

Ba ma kúv swìn v con, ba wú: «Nə tà bıa tə, ba nə lıri yirə duən nə. Nə nyına yı nədv, kv mù nə yı Yı».

⁴² Zwezi le ba, v wú: «Də Yı cígá yà nə yı á nyına, á yà wá sóní nə. Kv ya Yı con nə, à nan à bà. Kv tà à tətə nə twi à tiàn nə, kv ya v mù nə tun nə. ⁴³ Bèèèè nə pın, á ba à sugv tə dēń nəń? Kv yı á nə ba pià, sə á sèè à sùràn tə. ⁴⁴ Á nyına nə yı *Sıtana. Kv mù nə pın, á pià á tun á nyına təntə fıra yìèn. Kv jıv mama, v yın lagırv. U wà cígá swəñə mama. Yı cígá ga tələ v con. Máńá tə, v nə kunı kunkun tə, v sùràn yáá yı, ndə v tətə nə yı nətv. U yı kunkunv tə, v nə ya kunkuna nyına. ⁴⁵ À mù yı, à nə swìn cígá tə nə pın, á ba nə cígá pın. ⁴⁶ Á wa lá, wàà nə wàá v bıri də, à tun cuna? Də kv nə yı cígá nə à swìn, bèèèè nə pın, á ma ba nə cígá pın? ⁴⁷ Liù tə, v nə ya Yı nyiən, v yáá cıgv Yı sùràn tə. Á tà Yı nyiən. Kv mù nə pın, á

* 8:28 8.28 Zwezi yı v nə wá pıı v va Yı con tə yoo nə v swìn nətv.

ba Yı sùràn tē cuga».

Zwezi dē Abērahāmē yoo
(Zwan 10.25-33)

⁴⁸ *Zwifē-ba yun tián tē dān ma swìn Zwezi con, ba wú: «Nē ba cígá jē, sē nē swìn dē, n yı Samari tíú, yá *zinē dē wulē n yuu wa, naaa?» ⁴⁹ Zwezi le ba, v wú: «Zinē tēlō à yuu wa. Ku yı à mù bwı à nyına Yı nē. Yá á mù wulē á muḡē nē. ⁵⁰ À mù ba à dun pià. Liù nēdva nē wulē, v nē pià dun tē, sē v pa nē. U mù ga nē buri lià bura. ⁵¹ Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Liù tē, v nē zilí à sùràn tē nii, v bá ti abada». ⁵² Zwifē-ba yun tián ma swìn v con, ba wú: «Síún nē, nē dān nē yēó dē, n yı zinē nē wulē n yuu wa. *Abērahāmē tıga, Yı nii *sùsùnà tē dē tıga. Yá n mù swìn dē, liù nē zilí n sùràn tē nii, v bá ti abada. ⁵³ N dwē nē nıbē Abērahāmē, v nē tıga, naaa? Yı nii sùsùnà tē dē tıga. N mù bura dē n yı wāà?» ⁵⁴ Zwezi le ba, v wú: «Ku nē yı à tētē nē pın dun à tián nē, tē dun tē yı tutu. Ku yı à nyına Yı tē nē pın dun nē. U mù liù tē, á nē swìn dē, v yı á Yı tē. ⁵⁵ Á mù yèri wá, à mù ga yēó wá. Dē à nē swìn dē, à yèri wá, à ya kunkunu ndē á nē. À yēó wá, à ga jē v sugu tē. ⁵⁶ Á nıbē Abērahāmē pùé poli dē, v nē bún dē, v wá na à túrí dın tē. U nı ku dın tē, yá v yın pupwēn wa». ⁵⁷ Zwifē-ba yun tián swìn v con, ba wú: «N tē nē ba bına finu jē, yá n nı Abērahāmē, naaa?» ⁵⁸ Zwezi le ba, v wú: «Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: À mù yá wulē, dē ba tē wá Abērahāmē luri».

⁵⁹ Ku mù sugu tētē yuu wa, ba pēe kapana, sē ba ma dıli wá. Ku mù nē pın, Zwezi sēgē, v nan Zwifē-ba Yı *diē tē wa.

9

Zwezi pori bēe don yía
(Marəkē 8.22-25; 10.46-52)

¹ Dın don nē, Zwezi ti cwēḡē don, v le. U nē ma le, máḡá tē wa, v nı bēe don. Ba luri wá liliu. ² Zwezi karbıa tē ma bwe wá, ba wú: «Karnyına, ba luri bēe tē liliu. Wàà nē tun cuna? Ku yı v mù, nē à yēó v nyına-ba nē tun cuna, ku ma pa v yı

liliu?» ³ Zwezi le ba, v wú: «Ku tà v mù nē tun cuna, nē à yēó v nyına-ba nē tun cuna. Ku yı ku yı nētı, sē Yı tutınan tē twá v nē, tē buri tē tián. ⁴ À mē, sē à tun Yı tutınan tē, dē tia tē wá yı. U mù Yı nē tun nē. Tıa nē twı ka yı, liù mama kùò bá wàní v tun. ⁵ Máḡá tē wa, à nē tē wulē lıv wa, à yı lēzwēnē poni».

⁶ Zwezi nē swìn tē sùràn tētē kwa nē, v pi mımıan tia, v ma bu tıran mancın. U ga fwa tıran tētē, v ma tà liliu tē yía nē. ⁷ Yá v ga swìn v con, v wú: «Vēli cārú tē wa, ba nē boḡē <Silowe>, n kwán níá, n ma puli n yáá tē». Silowe tē dēn nē yı <liù, ba nē tun>. Liliu tē vēli, v puli v yáá tē. U piı v bián, máḡá tē, v yía tē pórı tē na lá zēni. ⁸ U jēn duēn, dē ba tē, ba nē dí yáá, ba na wá dē, v lōri tē, dān ma swìn, ba wú: «Ku tà bēe wá tē, yá nē jēó tia, v lōri tē, naaa?» ⁹ Ba duēn swìn, ba wú: «Mē v nē». Ba duēn dē swìn, ba wú: «Ku tà v mù. Ku yı v nyınyıga». Bēe tē tētē dān ma swìn, v wú: «Ku cígá ya à mù!» ¹⁰ Ba dān ma bwe wá, ba wú: «Nētē nē ku twá, n yía tē ma pórı?» ¹¹ U ma le ba, v wú: «Bēe tē, ba nē boḡē Zwezi tē, nē fwa tıran, v ma tà à yía tē nē, v ga swìn à con, sē à va à puli à yáá tē cārú tē wa, ba nē boḡē <Silowe>. À ma va lá, à nē puli à yía tē à zwēe, kwa nē, à yía tē na lá». ¹² Ba tē ma bwe wá, ba wú: «Bēe tētē wulē yēn nē?» U ma le ba, v wú: «À yèri v bwálı».

Farızıan-ba tē bwe liliu tē, v yía nē pórı tē

¹³ Ba dān ma ja bēe tē, v yía tē nē pórı tē, ba ja va *Farızıan-ba con. ¹⁴ Dın tētē yın *Zwifē-ba *sié dın, yá Zwezi ga fwa tıran, v ma pórı bēe tē yía. ¹⁵ Ku mù nē pın, Farızıan-ba dē kùò bwe bēe tē, ba wú: «Ku fwa nētē, n yía tē ma pórı?» U le ba, v wú: «Zwezi fwa tıran mancın, v kē à yía tē nē. À vēli à puli à yáá tē. Mē ku nē, à na lá». ¹⁶ Ku yoo tētē yuu wa, Farızıan-ba wa lià swìn, ba wú: «Ku bēe tētē wá Yı nan. Ku mù nē pın, v ba sié dın tē nii zilı». Ba duēn dē kùò swìn, ba wú: «Nētē nē cuna liù wá twá, v ma fwa Yı dián mımıv tētē yiri?» Ku nētı tē

pɪn ba pwèe duən wa. ¹⁷ Ba kùd bwe bæe tɛ, v yà nɛ yɪ liliu tɛ, ba wú: «N mù con, n buɲa dɛ bæe tɛntɛ, v nɛ pórí n yíá tɛ, yɪ wàà?» Bæe tɛ ma le ba, v wú: «D yɪ Yɪ nii *sùsùndù».

¹⁸ Zwifə-ba yun tián tɛ wà cígá pɪn dɛ, v tɛtɛ yà yɪn liliu, yá v yíá tɛ ga pórí. Ku mù nɛ pɪn, ba ma bon v nuu dɛ v nyɪna. ¹⁹ Ba nɛ twi ba yí lá, ba bwe ba, ba wú: «Bæe wà tɛ cígá ya á mù biú, naaa? Cígá mama, á wú v yɪ ba lɔrɪ wá liliu? Ku dǎn fwa nɛtɛ, v ma na lá?» ²⁰ U nuu dɛ v nyɪna tɛ ma le, ba wú: «Nɛ yèé dɛ, v ya nɛ mù biú, yá v ga yɪ ba lɔrɪ wá liliu. ²¹ Ku nɛ fwa nɛtɛ, v dǎn ma na lá síún nɛ, nɛ yèrì ku mù. Nɛ ma kùd yèrì liù tɛ dɛ, v nɛ pórí v yíá tɛ. Á bwiə v tɛtɛ, v dɛ yɪ nɛkwɪa, v wàá v tɛtɛ yoo v swìn». ²² Zwifə-ba yun tián fən yà jə v nuu dɛ v nyɪna tɛ. Ku mù nɛ pɪn, ba swìn ku nɛtɛ tɛ. Zwifə-ba yun tián yà ken nii nɛdɛ, sɛ ba dɪɲɪ liù tɛ mama, v nɛ wá swìn dɛ, Zwezi nɛ yɪ *Kərisə, ba li ba *jéré diè tɛ wa. ²³ Ku mù nɛ pɪn, v nuu dɛ v nyɪna tɛ ma swìn dɛ, v dɛ yɪ nɛkwɪa, ba bwiə v tɛtɛ.

²⁴ Farɪzɪan-ba kùd bon liliu tɛ, v yíá tɛ nɛ pórí tɛ, nɛɛ bɛlə nii nɛ, ba swìn v con, ba wú: «Swìn cígá Yɪ yáá con. Nɛ mù yèé dɛ, bæe wà tɛ yɪ cɔnɔ». ²⁵ U le ba, v wú: «Dɛ v nɛ yɪ cɔnɔ, à mù yèrì ku. Yoo nɛdɛ nɛ, à yèé. À yà yɪ liliu, yá síún nɛ à yíá dǎn na lá». ²⁶ Ba ma swìn v con, ba wú: «Nɛtɛ nɛ, v fwa mú? Ku yɪ v fwa nɛtɛ, v ma pwéré n yíá tɛ?» ²⁷ Bæe tɛ kùd le ba, v wú: «À dí yáá à swìn ku, à bɪrɪ aba, yá á wà ku cɔɔv. Bèeɛ nɛ pɪn, á pià, sɛ à kùd piì à bwé ku? Ku yɪ á dɛ tɛtɛ pià, sɛ á jì v karbɪa, naaa?» ²⁸ Ba dǎn twɪn wá, ba ga swìn, ba wú: «Ku yɪ n mù nɛ ya v karbiu, nɛ mù yɪ *Moyizə karbɪa. ²⁹ Nɛ yèé dɛ, Yɪ swìn Moyizə con. U tɛ ba tɛ mù, nɛ yèrì bwálí tɛ, v nɛ nan». ³⁰ Bæe tɛ ma le ba, v wú: «Mɛ ku yoo tɛntɛ nɛ gwárí nɛ dɛ, á nɛ yèrì v nɛ nan lá, yá v ga pórí à mù yíá. ³¹ Nɛ yèé dɛ, Yɪ ba cɔnɔ yɪɲɔnɪ le. Ku ya liù tɛ, v nɛ zilí Yɪ nii, v ga tɔɲa Yɪ fɪra nɛ, Yɪ yàá cɔɔv. ³² Nɛ tɛ wà nì mama abada dɛ, liù pórí liliu yíá, ba

nɛ lɔrɪ wá, dɛ v yɪ nɛtɛ. ³³ Dɛ bæe tɛntɛ yà nɛ wà Yɪ nan, v yà wàrì won mama, v tɔɲa». ³⁴ Ba ma le wá, ba wú: «N tɛtɛ mama yɪ ba lɔrɪ mú cɔna wa, n ga pià, sɛ n kàrì nɛba!» Ba dǎn ma dɪɲɪ wá, ba li ba jéré diè tɛ wa.

(*Likə 10.21; 2 Korəntə tián 4.3-6; 1 Piyerə 2.6-8*)

³⁵ Zwezi dǎn nì dɛ, Farɪzɪan-ba dɪɲɪ bæe tɛ, v yà nɛ yɪ liliu tɛ, ba li ba jéré diè tɛ wa. Zwezi ma jérí bæe tɛ, v bwe wá, v wú: «N ken n waa *Ləzwənə-Biu* tɛ nɛ, naaa?» ³⁶ Bæe tɛ le Zwezi, v wú: «Ku mù nɛ yɪ wàà, *Yuu-Tiu? À swə, sɛ à kə à waa v nɛ». ³⁷ Zwezi ma swìn v con, v wú: «N yíá cɛ ku tíú yuu wa. Mɛ v mù nɛ wulə v swìn n con, síún nɛ!» ³⁸ Bæe tɛ dǎn ma swìn, v wú: «Yuu-Tiu, à ken à waa n nɛ». Yá v ga tɔ v nadwana yuu, v bu Zwezi nɛ.

³⁹ Zwezi dǎn ma swìn, v wú: «À twi lɔv ku tɛ wa, sɛ à bɔrì lià bɔrà. À pa lilirən yíá pórí, à ga pa lià tɛ, ba yíá nɛ na lá, lwǎn ba jì lilirən». ⁴⁰ Farɪzɪan-ba lià duən yà wulə ku bwálí tɛ wa. Ba nɛ nì tɛ sùràn tɛntɛ, ba bwe Zwezi, ba wú: «Nɛ dɛ yɪ lilirən, naaa?» ⁴¹ Zwezi le ba, v wú: «Á yà nɛ ya lilirən, á yà ba cɔna jə. Á dǎn nɛ swìn dɛ, á na lá. Ku mù nɛ pɪn, á cɔna tɛ wulə wuuu».

10

Zwezi yɪ payɪrv nəzəɲu (*1 Piyerə 2.24-25, 5, 1-4*)

¹⁻² Zwezi kàrì lià tɛ dɛ zwansɪsarɪ, v wú: «Cígá mama, à mù nɛ swìn ku á con: Liù tɛ, v nɛ twá mimii, v ma zwɪ patuu wa, ku tíú nɛ yɪ payɪrv tɛ. Yá liù tɛ, v nɛ ba patuu mimii twá, v ma zwɪ, v ga twá ku bwálí don, v ma zwɪ, ku tíú yɪ ŋwìàn, v ga yɪ lagɔrv. ³ Liù tɛ, v nɛ cì patuu tɛ nii nɛ, v yàá sùrí ku mimii, v pa payɪrv tɛ nɛ. Yá pee tɛ ga cɔga tɛ payɪrv tɛ kori. U yáá bon v piə mama dɛ ka yɪrɪ, v ma li tɛ patuu tɛ wa. ⁴ U nɛ li pee tɛ mama, v zwèe, v dǎn yàá ya tɛ yáá, pee tɛ ga pú v kwa. Ku nɛtɛ bɪrɪ dɛ, tɛ yèé v kori swíán. ⁵ Pee tɛ bá sèe, tɛ pwí liù don kwa. Tɛ yèrì

* 9:35 9.35 Zwezi yɪ v tɛtɛ yoo nɛ v swìn.

u kori swíán. Ku mù nè pɪn, tɛ nè nɪ liù don, tɛ wá dɛri, tɛ jén u yáá nè».

⁶ Zwezi kàrì lià tɛ dɛ zwansɪsara tɛ, ba ga wà yoo tɛ, u nè pià, sɛ u swìn ba con, tɛ dèñ nì. ⁷ Zwezi kùbè swìn, u sùrí lá, u wú: «Cígá mama, à mù nè swìn ku á con: À mù nè yɪ patuu tɛ mimii. ⁸ Lià tɛ mama, ba nè dí à yáá, ba bà tɛ yɪ ŋwɪna dɛ lagura. Yá pee tɛ wà ba cɛgv. ⁹ À mù nè yɪ ndɛ mimii nè. Liù tɛ, u nè twá dɛ nè, u ma zv Yɪ wá jon ku tíú. U wáà u zwɪ dɛ u naŋa ndɛ pee tɛ nè, u ga wá na u nii wodiu dɛ. ¹⁰ Nwìàn mù yɪ u yáá bà, sɛ u ŋv, sɛ u gv, sɛ u cùgò. À mù yɪ à twi, sɛ à tɪ, sɛ lià tɛ ma na mu, sɛ ba na mu, ku nè ywán cígá cígá.

¹¹ À mù nè yɪ payɪrv nɛzɛŋu. Payɪrv nɛzɛŋu yáá ja u mu, u ma lárí u pee yuu nè. ¹² Yá liù tɛ, u nè cì pee nè, sɛ ba ŋwín wá, ku tíú mù yɪ sɛbiu tɛ nè, u ywàŋá. Yá pee tɛ tà u mù nyiæn. Ku mù nè pɪn, u nè nɪ buyuru, dɛ nyankwan ku biàn, u yáá dɛgv pee tɛ, u ga dɛri u jén. Buyuru tɛ dàñ yáá tv pee tɛ wa, ku ja tɛ, ku laga tɛ duæn yáá nè. ¹³ Ku nɛtv dàñ biri dɛ, u yɪ u tuŋa sɛbiu yɪrv, pee tɛ yoo ba wá jɛ. ¹⁴ À mù nè yɪ payɪrv nɛzɛŋu tɛ. À yèé à pee tɛ, à pee tɛ dɛ ga yèé nè. ¹⁵ Mɛ nɛtv nè, à mù dɛ à nyɪna Yɪ tɛ yèé duæn. U yèé nè à dɛ ga yèé wá. À ja à mu, à ma lárí à pee yuu nè. ¹⁶ À tɛ jɛ pee duæn, tɛ nè tɛlɛ patuu ku tɛ wa. À mɛ, sɛ à pià tɛ pee tɛntɛ, dɛ à ja bà. Pee tɛ mama dàñ wá nì à kori. Ku dàñ wá yà patuu nɛdv, yá payɪrv tɛ dɛ wá yà nɛdv. ¹⁷ À pɪn à mu tɛ, sɛ à kùbè pií à jon. Ku mù nè pɪn, à nyɪna Yɪ swɛ nè. ¹⁸ Liù mama wàrì à mu tɛ, u li u tiàn nè. À mù tɛtɛ nè ja cwɛŋɛ, sɛ à pa à mu tɛ, à mù nè ma ja cwɛŋɛ dɛ, sɛ à pií à jon à mu tɛ. À nyɪna Yɪ nè pɪn nè ku nii tɛntɛ». ¹⁹ Zwezi sùràn tɛntɛ ku pɪn, Zwifɛ-ba yun tiàn tɛ kùbè pií ba pwèe duæn wa. ²⁰ Ba wa lià zɛnzɛn yà swìn, ba wú: «*Zini nè wulɛ u yuu wa, u ga nyàŋà. Á dàná ká cɛgv u sùràn tɛ!» ²¹ Ba duæn dɛ swìn, ba wú: «Zini nè wulɛ liù yuu wa, u wàrì sùràn tɛtɛ u swìn. Liù tɛ zini nè jɛ, u wàrì liù yíá u pórí».

Zwifɛ-ba yun tiàn viga Zwezi (Zwan 8.51-59; 14.9-11)

²² Ba yà wulɛ ba dɛ càná don, ka nè yɪ *Zwifɛ-ba Yɪ *diè tɛ nii sùrú biri càná, *Zwerizalemɛ nè. Ku máná tɛ yà yɪ waran máná. ²³ Zwezi vɛli Yɪ diè tɛ wa. U jijiri bwálí tɛ nè, ba nè boŋɛ <Salɛmɛn napakɛv>. ²⁴ Zwifɛ-ba yun tiàn kɪkarɪ wá, ba ga swìn u con, ba wú: «N pià, sɛ nè bèeé n yoo nè waa con, wuuu, ku jɛ vɛlɛ diun don? Swìn ku nè con nɛpon nɛpon dɛ, n cígá nè yɪ *Kɛrisɛ».

²⁵ Zwezi ma le ba, u wú: «À dí yáá à swìn ku á con, yá á wà cígá pɪn à sugv tɛ nè. Yièn tɛ, à nyɪna Yɪ nè pɪn nii, à ma fwa, tɛ mù nè biri liù tɛ, à nè ya. ²⁶ Á twá á tɛlɛ à pee tɛ wa. Ku mù nè pɪn, á wà cígá pɪn à sugv tɛ nè. ²⁷ À mù pee tɛ cɛga à kori. À dɛ yèé tɛ swíán, yá tɛ ga pwí à kwa. ²⁸ À pɪn tɛ mu tɛ, ku nè ba zwèe Yɪ con. Tɛ kùbè bá jén, abada. Yá liù dɛ mama kùbè wàrì tɛ, u li à jìàn wa. ²⁹ À nyɪna Yɪ diàn tɛ dwɛ won mama. U mù nè pɪn pee tɛ nè. Yá liù mama kùbè wàrì tɛ, u li u mù nyɪna Yɪ jìàn wa. ³⁰ À mù dɛ à nyɪna Yɪ ya nɛdv».

³¹ Zwifɛ-ba yun tiàn kùbè pèe kapana, sɛ ba ma dili Zwezi, ba gv. ³² Zwezi ma bwé, u swìn ba con, u wú: «À nyɪna Yɪ diàn tɛ pɪn, à tun tutɛnzɛŋɛ zɛnzɛn, á yíá yuu wa. Ku ka tɛtɛ yɪrv nè, á pià, sɛ á dili nè, á gv?» ³³ Zwifɛ-ba yun tiàn le wá, ba wú: «Ku tà nè pià nè dili mù, nè gv, n nè tun tutɛnzɛŋu yɪrv. N swìn n twɪn Yɪ. N dɛ ya lɛzwɛnɛ, n ga pià, n ja n tiàn, n ma fwa Yɪ». ³⁴ Zwezi le ba, u wú: «Ku púpúní á sagɪ tɛ wa dɛ, Yɪ swìn dɛ, á yɪ yɪa. ³⁵ Ku mù sagɪ tɛntɛ wa, Yɪ swìn lɛzoni con, u ga ja ba, u boŋɛ <yɪa>. Nè ga yèé dɛ, nè wàrì ku tɛ, Yɪ nè swìn u sagɪ tɛ wa nè, nè pɪn ku jén lá. ³⁶ À mù ya nyɪna Yɪ nè kúrí nè, u kɛ vàn nè, u tun lɛv ku tɛ wa. Yá à dàñ swìn dɛ, à yɪ Yɪ-Biu. Á dàñ fwa nɛtɛ, á ma wú, dɛ à twɪn Yɪ? ³⁷ Dɛ à nè bá à nyɪna Yɪ tutɛnan tɛ tuŋa, á dàná ká pa nè cígá! ³⁸ Yá à dàñ nè tuŋa à nyɪna Yɪ tutɛnan tɛ, á mɛ, sɛ á pa nè cígá. Á nè ba pià, sɛ á pa nè cígá, ku

me, sə á tà tutuŋi tē yiri, á pa nə cígá. Ku nētu wá pa á lwarí dē, à nyina Yü wulē dē nə, à dē ga wulē dē à nyina Yü».

³⁹ Ba kùb zàn, ba pìà, ba ja Zwezi. U ma jén ba yíá yuu. ⁴⁰ Zwezi kùb pìí, u va Zwurēden mōnaa tē nii nə, bwálí tē, Zwan* nə dí yáá, u lē là tē níá wa. U vèli u wulē ku bwálí tēntē nə. ⁴¹ Là zēnzēn twi u con, ba swìn, ba wú: «Zwan mù wá Yü diàn mīmīnu mama fwa. Yá yìèn tē mama, u nə swìn bēe wá tē yuu wa, tē ya cígá». ⁴² Ku bwálí tēntē nə, là zēnzēn ken ba waa Zwezi nə.

11

Zwezi bwin Lazarē, u li tian wa
(Likē 10.38-40; 7.11-16; Marēkē 5.35-43; Zwan 5.21; 6.40)

¹⁻² Betani tián bēe don, ba nə boŋē Lazarē, tua yayıgū. Mē ku tiv tēntē wa nə, Mari, dē u zōnu Marētē dē yá wulē. Mari yá nə yi kan tē, u nə lwé tıralı Zwezi nēe nə, u ga ja u yukōran, u ma pupugu tē. U mù nabua yá nə yi Lazarē tē. ³ Lazarē nakwana tē dān ma tūn liù, sə u swìn Zwezi con, u wú: «*Yuu-Tiu, nēn, n dabaswēnē tē tua yayıgū». ⁴ Zwezi nə nì ku yoo tēntē, u swìn, u wú: «Lazarē yayıgū tē bá gu wá. Yayıgū tēntē ya Yü nə pìà, u twá ku nə, u ma bırı u dun tē, sə u pa, Yü-Biu* tē na dun».

⁵ Yá Zwezi yá swē Marētē, dē u nyánú Mari, dē Lazarē. ⁶ Zwezi nə nì dē, Lazarē yì tē, u tē fwa diàn bēlē bwálí tēntē wa, u yá nə wulē. ⁷ Ku kwa nə, u swìn u karbia tē con, u wú: «Nə pirē, nə va Zwide nagwanaa tē wa». ⁸ U karbia tē ma le wá, ba wú: «Karnyına, ku yi nētē? *Zwifē-ba yun tián pìà, ba dilı mú dē kapana, ba gu lá nə. Ku tē wá dián, yá n ga tē pìà, sə n pìí n va lá?» ⁹ Zwezi le ba, u wú: «Dıın wa, lugu fugē bēlē nə wulē lá. Liù nə vèli yıcau wa, u ba u naa mà won nə. Luu ku tē yıcau tē dān nə pın u yíá na lá. ¹⁰ Yá liù nə kùb u lwān, u vèli titın nə, u yíá nə ba poni na tē, u yáá mà u naa won nə».

¹¹ Zwezi nə swìn sūrān tēntē kwa nə, u swìn ba con, u wú: «Nə dabēe Lazarē yi

u dwēe, yá à me, sə à va à zìn wá». ¹² U karbia tē ma le wá, ba wú: «Yuu-Tiu, dē ku nə yi u dwēe, u yayıgū tē wá zwēe».

¹³ Zwezi yá pìà, sə u swìn dē, Lazarē yi u tıga. Yá u karbia tē mù yá buŋa dē, ku cígá yi u dwēe. ¹⁴ Zwezi dān ma swìn ku nēpon tē ba con, u wú: «Lazarē yi u tıga. ¹⁵ Á jē pupwēn dē, á tētē nə yēé dē, à wá lá vèli tē yiri. Ku mù nə wá pa, á kē á waa à nə. Nə dān vèlē u con». ¹⁶ Toma tē, ba yá nə boŋē <yıyō>, u dān ma swìn u karbiduēn tē con, u wú: «Nə dē vèlē, nə twá karnyına nə, nə ti».

¹⁷ Máná tē, Zwezi nə vèli u yí lá, u nı dē, ba nə gürì Lazarē, ku jē diàn banıa.

¹⁸ Betani yá bwēlē *Zwerizalemē, ndē kilometērē batwa nə. ¹⁹ Yá Zwifē-ba tē yá dáá, ba nə twi Marētē dē Mari con, sə ba kē ba pupuē ba nabua tē tian tē yiri.

²⁰ Marētē dān nə nì dē, Zwezi biàn, u nan u va, sə u jérí wá. Mari mù pìí sán nə, u jēé ba diè. ²¹ Marētē nə jérí Zwezi, u swìn u con, u wú: «Yuu-Tiu, dē n yá nə yın yēbē, à nabua tē yá ba ti. ²² Yá dē ku me, à yēé dē, máná ku tē dē tētē wa, won tē mama, n nə lòrì Yü con, Yü wá pa ku mú». ²³ Zwezi ma swìn u con, u wú: «Nə nabua tē wá pìí u bwin, u nan tian wa». ²⁴ Marētē le Zwezi, u wú: «À yēé dē, Yü wá bwin wá, u li tian wa. Ku yoo tē wá tūn, máná tē wa, Yü nə wá bwin tıga tē, u li tian wa, luu zanı máná nə».

²⁵ Zwezi ma swìn u con, u wú: «À mù nə yi ka bwin tıga, à mù ga nə yi mıı tíú. Liù tē, u nə kenı u waa à nə wuuu, u wá yá mıı wa, dē u nə swē, u ti dē. ²⁶ Yá liù tē dē, u nə wulē mıı wa, u ga kē u waa à nə, u mù kùb bá ti, abada. N pın cígá ku yoo tēntē nə, naaa?» ²⁷ Marētē le Zwezi, u wú: «Awo, Yuu-Tiu, à pın cígá yoo tēntē nə dē, n yi *Kerisē, n ga yi Yü-Biu. N mù nə ya liù tē, u nə me, sə u bà luu wa».

²⁸ Marētē nə swìn ku nētu tē kwa nə, u pìí u viı. U dān vèli, u bon u nyánú Mari, u sēgē, u swìn u con, u wú: «Karnyına twi yēbē, yá u boŋē mú». ²⁹ Mari nə nì tē sūrān tēntē, u nyí u zàn lala, u ma vèlē Zwezi con. ³⁰ Zwezi yá tē wulē bwálí tē

* **10:40** 10.40 Ku mù Zwan tēntē nə yi *Zwan-Batisē, u nə li là níá wa, ku twá dē Yü yiri. * **11:4** 11.4 Zwezi yi u tētē yoo nə u swìn.

nə, Marətə nə jérí wá. U yà tə wà Betani tɪv tə wa zwɪ. ³¹ Zwifə-ba yà twi diè tə wa, sə ba kə Mari pupwən. Ba dān nɪ wá də, v zàn lala, v naŋa kàrá wa. Ba də ma zàn, ba pú v kwa. Ba yà buŋa də, ku yɪ v vɛli ləbəri tə yuu, sə v kwi.

³² U vɛli v yí bwálí tə, Zwezi nə wulə lá. Máná tə, v nə nɪ wá, v tva Zwezi nə dən, v ga swɪn v con, v wú: «Yuu-Tiu, də n yà nə yɪn yəbə, à nabwa tə yà ba tɪ». ³³ Zwezi dān nɪ də, Mari yɪ v kwi, yá Zwifə-ba tə, ba nə wulə v kwa, də ga kwi. Ku vuvugu v bɪcan, yá pucvni ga zɪ wá. ³⁴ U dān ma bwe ba, v wú: «Yèn nə nə, á gùrì wá?» Ba le wá, ba wú: «Yuu-Tiu bàá, n wá na ku bwálí».

³⁵ Zwezi dān wulə v kwi. ³⁶ Zwifə-ba dān ma swɪn, ba wú: «Á nɪ nətv tə, v yà nə swə Lazarə». ³⁷ Ba wa lià duən də kúv swɪn, ba wú: «D mù liù tə, v nə pórì liliu tə yíá tə, v yà kúv wàri v fwa, sə bɛɛ wà tə dān ká tɪ, naaa?»

³⁸ Ku kúv vuvugu Zwezi bɪcan, yá v dān ga vɛlə ləbəri tə nii nə. Ləbəri tə yà yɪ ba kva paan wa. Yá kapan dān yà sun ku mimii nə. ³⁹ Zwezi swɪn, v wú: «Á surə kapan tə!» Tɪgɪ tə nakva Marətə ma swɪn Zwezi con, v wú: «Yuu-Tiu, v dān lwá sív nɪ. Ku dɪan banɪa nə zən, ba nə gùrì wá». ⁴⁰ Zwezi le wá, v wú: «Á wà n con swɪn də, n nə keni n waa à nə, n wá na Yɪ dun tə». ⁴¹ Ba dān ma sùrì kapan tə. Zwezi zɪn v yíá v kə yɪ nə, v ga swɪn, v wú: «Á nyɪna, à kəni n lèèè, n nə le nə tə yɪrɪ. ⁴² À mù yəé də, n le nə dɪn mama. Ku dān yɪ lalv tə yɪrɪ, ku nə wulə yəbə nə, à swɪn ku. À pià, sə ba pa cígá də, ku yɪ n mù nə tvn nə». ⁴³ U nə swɪn ku nətv tə kwa nə, v swɪn də diàn, v kə yɪ nə, v wú: «Lazarə, nan yəbə!» ⁴⁴ Tɪgɪ tə nan ləbəri tə wa, v jìàn də v nəɛ ga vwə də gantwɛn. Yá gànù də ga pú v yáá nə. Zwezi ma swɪn lià tə con, v wú: «Á kura tə, sə v vɪ».

Zwifə-ba yun tián pià Zwezi, sə ba gu (Likə 16.31)

⁴⁵ *Zwifə-ba wa lià zənzən, ba yà nə twi Mari con, nɪ ku tə Zwezi nə fwa, ba ga kə ba waa v nə. ⁴⁶ Yá ba wa lià duən vɛli,

ba man ku tə, Zwezi nə fwa tə, ba bɪrɪ *Farɪzɪan-ba.

⁴⁷ Farɪzɪan-ba də Yɪ *jɔŋwana yun tián tə dān bon Zwifə-ba yun tián duən, ba nə bɪrɪ *bɪrɪ tə, ba kun duən nə, ba ga swɪn, ba wú: «Bɛɛ tə tvŋa Yɪ diàn mɪmɪnan zənzən. Bèèè won nə, nə wá fwa v yɪra?

⁴⁸ Də nə nə yá wá, sə v tvn tə, lià tə mama wá kə ba waa v nə. Yá *Romə-ba lià wá bà, ba li nəba, ba ga cùgù nə Zwifə-bə Yɪ *diè tə, də nə dwí tián tə nə luv tə mama wa». ⁴⁹ Liù don yɪn ba wa, v nə yɪ Yɪ jɔŋwana yun tián nəkwɪa, ku bɪnɪ təntə nə, v yɪrɪ nə Kayifə. U swɪn ba con, v wú: «Á ba yoo mama dən nən. ⁵⁰ Á buŋa zəni, sə á yəni də, bɛɛ nədva nə tɪga nə dwí tián tə yɪrɪ, ku kukwa ku pa aba, ku doni, ba nə wá cùgù nə dwí tə mama».

⁵¹ Sùràn təntə yà tà v tətə fɪra sùràn. Ku yɪ v yà nə yɪ Yɪ jɔŋwana yun tián nəkwɪa ku bɪnɪ təntə nə yɪrɪ. Ku mù nə pɪn, Yɪ twá də wá, v ma swɪn v nii svgu də, Zwezi mɛ, sə v tɪ Zwifə-ba dwí tə yɪrɪ. ⁵² Ku nətv tə yà tà ba cɪcɪ dwí tə yɪrɪ nə, v wá tɪ. Ku yɪ, sə v pií v van Yɪ bɪa tə, ba nə laga duən yáá nə, v ja bà, v kə duən nə, v pa ba jì dwí nədv.

⁵³ Ku nə zɪgɪ ku dɪn təntə nə, Zwifə-ba yun tián tə ken ba nii nədv, sə ba gu Zwezi. ⁵⁴ Ku mù nə pɪn, Zwezi yà kúv bá jɪjiri, v vɛli Zwifə-ba pwərə wa. U nan ku bwálí təntə wa, v zɪ nagwanaa don wa, ku nə bwələ də kasɔɔ lanworu. U mù də v karbɪa tə yà yɪn nagwanaa təntə tɪv don nə, ba nə boŋə <Efərayimə>.

⁵⁵ Zwifə-ba *Pakə cànà tə yà bwələ. Lià zənzən dān nan nagwanaa təntə wa, ba va *Zwerizalemə də cànà tə tə wá yí, sə ba kwɛn ba yìèn ba mù də Yɪ pwərə wa.

⁵⁶ Lià dān yà twá lá, ba pià Zwezi Zwifə-ba Yɪ diè tə wa, də ba bwe duən, ba wú: «Bèèè nə, á buŋa v yoo wa? Á yèrì də, v nə wá bà cànà tə, naaa?» ⁵⁷ Yɪ jɔŋwana yun tián tə, də Farɪzɪan-ba yà pɪn nii ku tə də, liù tə mama, v nə yəé Zwezi bwálí, sə v swɪn ku v bɪrɪ, v pa ba yəni, sə ba va, ba ja wá.

Mari lwé tiralı nuga Zwezi nεε nε
(*Matıe 26.6-13; Marəkə 14.3-9*)

¹ Zwezi vəli Betani, də *Pakə cànà tē ga dıan bardı, sə ka yí. Mə Lazarə tē, v nə tıga, Zwezi ma bwin wá tē, yà wulə ku tıv tēntə nē. ² Ba fwa wodiı, ba pa Zwezi nē. Marətə yà nē wulə, v tərı wodiı tē. Lazarə də yın lıà tē wa, ba m̀ də Zwezi nē jəé, ba dé.

³ Mari dān tı tiralı nuga litərə fan, ku kwənə nē dáá. Ku yı ba fwa ku də narədə paa tətə. U twε ku Zwezi nεε nē, yá v ga ja v yukıran, v ma pupugu v nεε nē. Diè tē mama nii súde də tiralı nuga tē lwán tē. ⁴ Karbiı don yın karbıa tē wa, ba nē boıə Yisəkariyotə Zwidasə. Mə v m̀ karbiı tēntə, nē wá ja Zwezi, v pa dııa nē. U zàn v swın, v wú: ⁵ «Ku ya nətə, n ma wá tiralı nuga ku tē yoli səbıkolan* bıətwa, sə n pa zıra nē?» ⁶ Yá v nē swın ku nətı tē, ku tà zıra yoo cígá nē jə wá. Ku yı v ya ıwıàn. U yà nē jə ba səbıa l̀ò tē, v yáá ıwın səbıı tē, ba nē kəni ku wa. ⁷ Zwezi dān ma swın Zwidasə con, v wú: «Yá wá sənbwen! Tıralı nuga ku tē yı, v lwé à nē, sə ku ma kwen nē dıın tē nē, ba nē wá kə nē ləbəri wa. ⁸ Zıra wulə də aba mánjá mama. Yá à m̀ ga bá ya də aba mánjá mama».

⁹ *Zwifə-ba lalıv nı dē, Zwezi wulə Betani nē. Ba dān vəli, ba yı lá, ba pıà Zwezi. Ku kúv tà Zwezi cııı nē, ba pıà, sə ba na, ku dān yı də Lazarə tē, Zwezi nē bwin v zın tıan wa, nē ba pıà, sə ba na. ¹⁰⁻¹¹ Zwifə-ba lıà zənzən yà naıa ba wa, ba kəni ba waa Zwezi nē, v nē bwin Lazarə v zın tıan tē wa yıı. Ku m̀ nē pın, Yı jonwana yun tıán tē yà pın nii, sə ba gv Lazarə dē.

Zwezi vəli Zwerizalemə
(*Matıe 21.1-11; Marəkə 11.1-10; Likə 19.29-44*)

¹² Ku tıpıı nē, lalıv tē, ku nē twı *Pakə cànà tē, nı dē, Zwezi wulə cwəıə wa, v ma bıàn *Zwerizalemə. ¹³ Ba za† kıra nεε ba ja nan, sə ba jəri wá, də ba bubwi, ba wú:

«Ozana! Sə dun tē mε ya lıù tē yuu wa, v nē bıàn *Yuu-Tıu yıı tē yuu nē. U m̀ lıù tēntə nē yı *Yıızərayelə pıú».

¹⁴ Zwezi nı bııabıə, v dı v jəé ka yuu. Ku yoo tēntə púpúnı Yı sagı tē wa, ku wú:

¹⁵ «Sıyon‡ tıán-ba, á dānà ká pa fən ja aba. Á nəıə, á pıú tē bıàn. U yı v jəé bııabıə yuu wa».

¹⁶ Ku mánjá tēntə wa, Zwezi karbıa tē yà wá yıèn tēntə dēn lıarı. Zwezi nē bwin, v nan tıan wa, v na dun Yı con, ku m̀ tēntə kwa nē, ba dān lıı ba tıàn dē, ku yı v m̀ yoo yà nē púpúnı, Yı sagı tē wa. Yá v m̀ dān yı v tıı tē, sə sùràn tēntə nii sú.

¹⁷ Lalıv, ba nē yın dē Zwezi, mánjá tē wa, v nē bon Lazarə ləbəri tē wa, v bwin v lı tıan wa, yà wulə ba swın ku yoo tēntə, ba bııı lıà nē. ¹⁸ Zwezi nē tıı Yı dıàn mıııııv tēntə. Ku m̀ nē pın, lıà tē, ba nē nı ku, ma bà, sə ba jəri wá. ¹⁹ *Farızıan-ba dān ma swın duən con, ba wú: «Á tətə na dē, á wərı won mama á fwa. Á nəıə, lalıv tē mama pıú v kwa».

Gərekə-ba lıà duən də pıà, ba na Zwezi
(*Matıe 16.24-27; Ebərə-ba 2.9-10, 14-15*)

²⁰ *Gərekə-ba lıà yà twá, ba wulə lıà tē wa, ba nē twı *Zwerizalemə, sə ba bu Yı nē *Pakə cànà tē wa. ²¹ Ba vəli ba yı Filipə con, v m̀ nē nan Betəsayıda. Ku tıv tē nē wulə Galıle nagwanaa tē wa. Ba l̀rı wá, ba wú: «Yuu tıú, nē pıà, sə nē na Zwezi!»

²² Filipə dē ma va, v swın ku Andərə con. Ba lıà bələ tē mε dān vəli, ba swın ku Zwezi con. ²³ Zwezi ma le ba, v wú: «Mánjá dān yı, sə *Ləzwənə-BıuŞ tē na dun. ²⁴ Cıgá mama, à m̀ nē swın ku á con: Mıbıı nē wá tıa dēn zwı, sə ku pu, ku wá yà mıbıı nədı cııı, wuuu. Yá ku nē pıa, ku kwa nē, ku yáá fwa bıa zənzən.

²⁵ Lıù tē, v nē swə v mıı, v wá kwın ku nē. Yá lıù tē, v tətə mıı tē yoo nē ba wá ja, lıv ku tē wa, v ba kwın v mıı tē nē. U wá yà mıı tē wa, ku nē ba zwèe Yı con.

²⁶ Lıù tē, v nē pıà, sə v tıı v pa nē, sə v

* **12:5** 12.5 Səbıkolıv nədı yı yııııı nədı tıııııı ıwıırán. † **12:13** 12.13 Ba fwa ku nətı tē, sə ma pa dun Zwezi nē. ‡ **12:15** 12.15 Sıyon yı Zwerizalemə yııı don. § **12:23** 12.23 Zwezi yı v tətə yoo nē v swın.

pú à kwa. Ku nɛtu tɛ dǎn wá pa bwálí tɛ, à nɛ wulɛ, à tɔ̀tɔ̀nɔ̀ tɛ dɛ wá yà lá. Liù tɛ, v nɛ tɔ̀ɲa v pɪn nɛ, à nyɪna Yɪ wá pa ku tíú na dun».

Zwezi swìn v tian tɛ yoo

²⁷ Zwezi kúù sùrí lá, v wú: «Síún nɛ, à bɪcan yɪ gurəgurə. À dǎn nɛ kúù wá swìn bèèè? À kúù wà̀rì à nyɪna Yɪ à lòrì, sɛ v van nɛ v lɪ càn tɛtɛ wa. Ku yɪ mǎɲá ka tɛ càn tɛ nɛ, à twi, sɛ à dɛ. ²⁸ À dǎn wá lòrì à nyɪna Yɪ, sɛ v pa v yɪrɪ tɛ na dun». Kori dǎn ma swìn yɪ nɛ, ku wú: «À dí yáá à bɪrɪ à dun tɛ, à tɛ wá kwɛn à bɪrɪ tɛ». ²⁹ Lalɔ̀v tɛ ku nɛ yɪn lá, nì kori tɛtɛ, ba dǎn swìn, ba wú: «Ku yɪ dwà nɛ baa». Ba duən dɛ swìn, ba wú: «Ku yɪ *malɪka nɛ swìn v con». ³⁰ Zwezi dǎn ma swìn, v bɪrɪ ba, v wú: «Ku tà à mù yɪrɪ nɛ, kori tɛ swìn. Ku yɪ á mù yɪrɪ nɛ, ku swìn. ³¹ Síún nɛ, mǎɲá yí, sɛ Yɪ bɪrɪ lɛzoni bɪrà. Mǎɲá yí, sɛ Yɪ dɪɲɪ lɔ̀v ku tɛ pìú* tɛ. ³² Yá ku nɛ yɪ à mù, mǎɲá tɛ wa, ba nɛ wá zɪn nɛ yɪ nɛ, à wá van lɛzoni mama, à kɛ à con».

³³ V yà swìn ku nɛtu tɛ, sɛ v ma bɪrɪ v tian tɛ yɪrɪ, v nɛ wá yà nɛtu. ³⁴ Lalɔ̀v tɛ ma le wá, ku wú: «Yɪ sagɪ tɛ bɪrɪ nɛba dɛ, *Kərisɛ tɛ, v mɛ, sɛ v ya lá mǎɲá mama, wuuu, ku nɛ ba zwèè. Bèèè nɛ pɪn, n dǎn ma swìn, dɛ ku mɛ, sɛ ba zɪn *Ləzwənə-Biu tɛ, ba kɛ yɪ nɛ? Ləzwənə-Biu tɛtɛ nɛ yɪ wàà?» ³⁵ Zwezi ma le ba, v wú: «Poni tɛ wulɛ á tɛtɛɲɪ wa, mǎɲá mancɪn wa. Á vɛlɛ poni tɛ wa, mǎɲá tɛ wa, ku nɛ tɛ wulɛ dɛ aba, sɛ yikunu dǎn ká bà tɛ dɪ á yuu. Liù tɛ, v nɛ vɛlɛ yikunu wa, v yèrɪ bwálí tɛ, v nɛ vɛlɛ. ³⁶ Mǎɲá ku tɛ wa, poni tɛ nɛ tɛ wulɛ dɛ aba, á mɛ, sɛ á sɛè poni tɛ, sɛ ku pa á wàní á ya poni lià». Zwezi nɛ swìn sùràn tɛtɛ kwa nɛ, v nan v yá ba, v va v sɛgɛ v tiàn bwálí don nɛ.

Zwifə-ba vɪga, sɛ ba kɛ ba waa Zwezi nɛ

³⁷ Zwezi fwa Yɪ diàn mɪmɪnan zənzən *Zwifə-ba yíá yuu. Yá dɛ ku mama ba tɛ vɪga, sɛ ba kɛ ba waa v nɛ. ³⁸ Ku yɪn nɛtu,

sɛ ku pa Yɪ nii *sùsùnɔ̀ *Ezayi sɔ̀gɔ̀ tɛ nii ma sù. V yà swìn, v wú:

«*Yuu-Tiu, wàà nɛ pɪn cígá nɛ sɔ̀gɔ̀ tɛ nɛ, nɛ swìn nɛ bɪrɪ? Yuu-Tiu diàn tɛ yɪ v bɪrɪ tɛ wàà nɛ?»

³⁹ Zwifə-ba yà wà̀rì cígá ba pɪn Yuu-Tiu sɔ̀gɔ̀ tɛ nɛ. Ezayi swìn ku yoo tɛtɛ, v wú:

⁴⁰ «Yɪ púé ba yíá nɛ, v ga pa ba pubɔ̀ɲa jén. Ku mù nɛ pɪn, ba yíá kúù ba na. Ba pubɔ̀ɲa dɛ wà̀rì yoo dǎn ku lwarɪ. Yá ba wà̀rì, ba lwanɪ pubɔ̀ɲɪ ba twi Yɪ con, sɛ v jon ba ba yayɪran tɛ wa».

⁴¹ Ezayi dí yáá, v na Zwezi dun tɛ. Yá ku dǎn yɪ v mù Zwezi yoo nɛ, v swìn.

⁴² Dɛ ku nɛtu mɛ, Zwifə-ba yun tiàn tɛ wa lià zənzən ken ba waa Zwezi nɛ. Yá *Farɪzɪan-ba tɛ yɪrɪ nɛ, ba yà ba ku swìn ba nii wa, sɛ ba dǎn ka dɪɲɪ ba *jérɛ diè tɛ wa. ⁴³ Ku bɪrɪ dɛ, ba yà swɛ lɛzoni dun, ba doni Yɪ dun.

Zwezi twi, sɛ v jon lià ba cɔ̀na wa

⁴⁴ Zwezi bubwi, v wú: «Liù tɛ, v nɛ keni v waa à nɛ, ku tà à mù cɪcɪ nɛ, v keni v waa tɛ. Ku yɪ liù tɛ, v nɛ tun nɛ tɛ nɛ, v keni v waa tɛ wuuu. ⁴⁵ Liù tɛ, v nɛ nɪ nɛ, v nɪ liù tɛ dɛ, v nɛ tun nɛ. ⁴⁶ À mù twi lɔ̀v ku tɛ wa, sɛ à ya poni à pa lɛzoni nɛ. Liù tɛ mama, v nɛ keni v waa à nɛ, v dǎn ká mé yikunu wa. ⁴⁷ Dɛ liù nɛ nɪ à sùràn tɛ, yá v ga ba tɛ nii nɛ twá, ku tà à mù nɛ bɪrɪ v bɪrà, sɛ à cùgù wá. À mù tà à twi, sɛ à bɪrɪ lià tɛ, lɔ̀v nɛ tɪ, ba bɪrà. Ku ya à twi, sɛ à jon lià ba cɔ̀na wa. ⁴⁸ Liù tɛ, v nɛ vɪga nɛ, v ga wà à sùràn tɛ sɛè, ku mù yoo tɛtɛ nɛ wá bɪrɪ ku tíú bɪrà. Sùràn tɛ, à nɛ swìn tɛ, nɛ wá bɪrɪ v bɪrà lɔ̀v zaɲv mǎɲá wa. ⁴⁹ À nyɪna Yɪ nɛ tun nɛ. V mù nɛ ken sùràn tɛ, à nɛ wá swìn, dɛ tɛtɛ à nɛ wá kàrɪ à bɪrɪ, à nii wa. Ku mù nɛ pɪn, à sùràn tɛ tà à tɛtɛ fira sùràn. ⁵⁰ Yá à yèé dɛ, à nyɪna Yɪ nii tɛ, v nɛ pɪn nɛ, nɛ pɪn mu tɛ, ku nɛ ba zwèè v con. Ku mù nɛ pɪn, ku tɛ à nɛ swìn, ku yɪ à swìn ndɛ nɛtu tɛ nɛ, à nyɪna Yɪ nɛ pɪn nii, sɛ à swìn ku».

* 12:31 12.31 Ku yɪ *Stana.

13

Zwezi sɪn v kɑrbiɑ tɔ nɛɛ
(*Likɛ 22.14-18, 24-27; Marɛkɔ 10.43-45*)

¹ Dɛ tɪɑ tɔ nɔ wɑ pɪrɪ, sɔ bɑ dɛ *Pakɛ cɑnɑ tɔ, Zwezi yɑ dɪ yɑɑ v yɛɔ dɔ, v mɑŋɑ yɪ. U yɑ yɛɔ dɔ, v mɛ, sɔ v yɑ lɒv kɒ tɔ, sɔ v pɪɪ v vɑ v nyɪnɑ Yɪ con. Zwezi yɑ sɔnɪ v kwa liɑ tɔ, bɑ nɔ wulɔ lɒv kɒ tɔ wɑ, yɑ v tɔ sɔnɪ bɑ zɛnzɔn, v jɑ lɛ.

² Zwezi dɔ v kɑrbiɑ tɔ yɑ jɛɔ duɛn nɔ, bɑ dɛ wodiu. *Sɪtɑnɑ mɔ yɑ dɪ yɑɑ, v kɔ pɒbɒŋɑ Zwɪdɑsɔ Yisɛkɑriyɔtɔ bɪcɑn wɑ, v nɔ yɪ Sɪmɔn biu, sɔ v pɑ Zwezi dɒŋɑ jɑ wɑ. ³ Zwezi yɑ yɛɔ dɔ, v yɪ v nɑn v nyɪnɑ Yɪ con. Yɑ v yɪ v pɪɪ v vɛli v nyɪnɑ Yɪ con. U yɛɔ dɔ, v nyɪnɑ Yɪ kɛn wiɛn tɔ mɛ diɑn v jɪn wɑ. ⁴ U dɑn nyɪ v zɑn wodiu tɔ yuu, v kɪrɪ gɑnɔ tɔ, v nɔ zɒvɑ yuu wɑ, v tɪn. Kɒ kwa nɔ, v tɪ pɔpɔɔ, v vwɑ v tɑŋɑ nɔ. ⁵ Kɒ kwa nɔ, v dɑn tɔwɛ nɪɑ v kɔ tɑsɑv wɑ, v gɑ wulɔ v sɪn v kɑrbiɑ tɔ nɛɛ. Yɑ v jɑ pɔpɔɔ tɔ, kɒ nɔ vwɔ v tɑŋɑ nɔ, v mɑ pupugɔ tɔ. ⁶ U dɑn mɑ sɪn bɑ nɛɛ tɔ, v vɑ v yɪ Sɪmɔn Piyɛrɔ. Sɪmɔn Piyɛrɔ mɑ swɪn v con, v wɔ: «N mɔ *Yuu-Tiu, n bɑ sɪn ɑ mɔ nɛɛ tɔ!» ⁷ Zwezi mɑ lɛ wɑ, v wɔ: «Sɪvɪn nɔ n tɔ yɛrɪ kɒ tɔ, ɑ nɔ fɔwɑ tɔ dɛn. Yɑ n wɑ nɪ kɒ dɛn, mɑŋɑ dɔn wɑ». ⁸ Piyɛrɔ mɑ swɪn v con, v wɔ: «Abɑdɑ! N bɑ sɪn ɑ mɔ nɛɛ, mɑmɑ!» Zwezi lɛ wɑ, v wɔ: «Dɔ ɑ nɔ wɑ n nɛɛ tɔ sɪn, n bɑ jɑ tɔrɪ ɑ con». ⁹ Sɪmɔn Piyɛrɔ mɑ swɪn v con, v wɔ: «Yuu-Tiu, kɒ kɔv tɑ ɑ nɛɛ cɪcɪ nɔ, n wɑ sɪn, n dɑn sɪn ɑ jɪɑn tɔ, dɔ ɑ yuu tɔ mɛ». ¹⁰ Zwezi lɛ wɑ, v wɔ: «Liɔ tɔ, v nɔ swɛ nɪɑ, v kɔv bɑ piɑ, sɔ bɑ swɛ v yɪrɑ tɔ mɑmɑ, dɔ kɒ nɔ tɑ, v nɛɛ kɑ sɪn. U yɪrɑ tɔ mɑmɑ zɪɛn. U bɪcɑn yɪ nɔpɔn Yɪ yɑɑ con. Ⱥ bɪcɑn yɪ nɔpɔn. Yɑ kɒ dɑn nɔ tɑ ɑ mɑmɑ». ¹¹ U yɑ yɛɔ liɔ tɔ, v nɔ wɑ jɑ wɑ, v pɑ. Kɒ mɔ nɔ pɪn, v mɑ swɪn dɔ, kɒ tɑ bɑ mɑmɑ bɪcɑn nɔ yɑ nɔpɔn Yɪ yɑɑ con.

¹² Mɑŋɑ tɔ wɑ, Zwezi nɔ sɪn bɑ nɛɛ tɔ, v zwɛɛ, v tɪ v gɑnɑn tɔ, v zɒ, v gɑ piɪ v vɑ v jɛɔ v bwɑli nɔ wodiu tɔ bɪɑn nɔ. U dɑn gɑ swɪn bɑ con, v wɔ: «Ⱥ yɛɔ kɒ tɔ, ɑ nɔ fɔwɑ ɑbɑ, tɔ dɛn, nɑɑɑ? ¹³ Ⱥ bɔŋɔ nɔ, ɑ wɔ: «kɑrnyɪnɑ», nɔ ɑ yɛɔ «Yuu-Tiu». Kɒ

yɪ cɪgɑ nɔ, ɑ swɪn. Ⱥ yɪ kɑrnyɪnɑ, ɑ gɑ yɪ Yuu-Tiu. ¹⁴ Dɔ ɑ mɔ liɔ tɔ, ɑ nɔ yɪ Yuu-Tiu, ɑ nɔ yɪ kɑrnyɪnɑ, ɑ dɑn nɔ sɪn ɑ nɛɛ, ɑ dɔ tɔtɔ dɑn mɛ, sɔ ɑ sɪn duɛn nɛɛ. ¹⁵ Kɒ tɔ ɑ nɔ fɔwɑ tɔ, ɑ fɔwɑ kɒ, sɔ kɒ yɑ nyɪnyɪgɑ, kɒ pɑ ɑbɑ, sɔ ɑ dɔ fɔwɑ kɒ duɛn yɪrɑ, ndɔ ɑ nɔ fɔwɑ kɒ ɑ yɪrɑ nɔtv. ¹⁶ Cɪgɑ mɑmɑ, ɑ mɔ nɔ swɪn kɒ ɑ con: *Tɔtvɔnbɪu bɑ v yuu tiɔ dwɔ. Tɔtvɔnv tɔ, bɑ nɔ tvn, dɔ mɑ bɑ liɔ tɔ, v nɔ tvn wɑ, dwɔ. ¹⁷ Sɪvɪn nɔ, ɑ dɑn yɛɔ kɒ yoo tɔntɔ mɑmɑ. Ⱥ fɔwɑ kɒ tɔ, ɑ nɔ swɪn ɑ con, yɑ ɑ wɑ yɑ pupwɛn wɑ».

(*Mɑtiɔ 26.21-25; Marɛkɔ 14.18-21; Likɛ 22.21-23*)

¹⁸ «Kɒ tɑ ɑ mɑmɑ yoo nɔ ɑ swɪn, ɑ yɛɔ liɑ tɔ, ɑ nɔ kɪrɪ. Kɒ tɔ nɔ pɔpɔni Yɪ sɑgɪ tɔ wɑ, nɪɪ mɛ, sɔ kɒ sɔ. Kɒ swɪn, kɒ wɔ: «Liɔ tɔ, ɑ mɔ dɔ wɑ nɔ wulɔ, nɔ dɛ wodiu tɔ duɛn nɔ, kɒ tiɔ vɔvɔrɪ v zɪgɑ ɑ nɔ».

¹⁹ Ⱥ swɪn kɒ yoo tɔntɔ ɑ con dɔ, kɒ mɑŋɑ tɔ wɑ yɪ. Ⱥ piɑ, kɒ nɔ yɪ, mɑŋɑ tɔ wɑ, sɔ ɑ pɑ cɪgɑ dɔ, ɑ mɔ nɔ yɪ liɔ tɔ, ɑ nɔ wulɔ, wuuu. ²⁰ Cɪgɑ mɑmɑ, ɑ mɔ nɔ swɪn kɒ ɑ con: Liɔ tɔ, v nɔ sɛɛ liɔ tɔ, ɑ nɔ tvn, kɒ tiɔ sɛɛ ɑ tɔtɔ. Yɑ liɔ v nɔ sɛɛ nɔ, kɒ tiɔ sɛɛ liɔ* tɔ, v nɔ tvn nɔ».

Zwɪdɑsɔ wɑ jɑ Zwezi, v pɑ

(*Mɑtiɔ 26.31-35; Marɛkɔ 14.27-31; Likɛ 22.31-34; 1 Zwan 4.7-12*)

²¹ Zwezi nɔ swɪn tɔ sɪrɑn tɔntɔ kwa nɔ, v bɪcɑn gɪgɪrɔ, v gɑ swɪn yoo kɒ tɔ, v bɪrɪ bɑ, v wɔ: «Cɪgɑ mɑmɑ, ɑ mɔ nɔ swɪn kɒ ɑ con: Ⱥ wɑ liɔ dɔn wɑ jɑ nɔ, v pɑ». ²² Kɑrbiɑ tɔ jɛɔ, bɑ ywɑn duɛn yɛɛ wɑ, dɔ bɑ bɔwɛ bɑ tiɑn, sɔ bɑ jɛn, kɒ yɪ wɑɑ yoo nɔ Zwezi swɪn. ²³ Kɑrbiɑ tɔ wɑ kɑrbiu† tɔ, Zwezi yɑ nɔ swɔ tɔ, yɑ nɔ jɛɔ v dɑ Zwezi nɔ. ²⁴ Sɪmɔn Piyɛrɔ dɑn mɑ gwɛn wɑ, sɔ v bɔwɛ Zwezi v jɛn kɒ yɪ wɑɑ nɔ, v swɪn. ²⁵ Kɑrbiu tɔntɔ mɑ gɪnɪ v kɔ Zwezi con, v gɑ bɔwɛ wɑ, v wɔ: «*Yuu-Tiu, kɒ tiɔ nɔ yɪ wɑɑ?» ²⁶ Zwezi lɛ, v wɔ: «Kɒ tiɔ nɔ yɪ liɔ tɔ, ɑ nɔ wɑ kɒli dipɛn kɪkɑv zɒŋɑ tɔ wɑ, ɑ lɪ ɑ pɑ wɑ». Zwezi dɑn mɑ tɪ dipɛn, v kɒli zɒŋɑ tɔ wɑ, v lɪ v pɑ Zwɪdɑsɔ Yisɛkɑriyɔtɔ nɔ, v nɔ yɪ Sɪmɔn biu. ²⁷ Mɑŋɑ tɔ, Zwɪdɑsɔ nɔ jɔn dipɛn kɪkɑv tɔ, dɔ *Sɪtɑnɑ zɒvɑ v bɪcɑn wɑ.

* 13:20 13.20 Kɒ nɔ yɪ Yɪ. † 13:23 13.23 Kɒ nɔ yɪ Zwan, v nɔ pɔpɔni kɒ sɑgɪ tɔntɔ.

Zwezi ma swìn v con, v wú: «Ku tē, n nē pìà, sē n fwa tē, fwa ku lala!» ²⁸ Lià tē, ba yà nē jèé wodiū tē bīan nē ladva tētē yà wà ku tē, Zwezi nē swìn v con, tē dēn lwarī. ²⁹ Ku yi cígá, Zwidasē yà nē jē ba sēbiū lòò tē. Ku mù nē pīn, ba wa lià duēn buŋa dē, ku yi ndē Zwezi tūn wá, sē v va v yè cànà tē zila, nē à yèé, sē v pa won zura tē nē. ³⁰ Zwidasē nē jon dipen kīkau tē, mē v ka nan dē nē. Ku mánǎ tē wa, dē tia yí.

Zwezi pīn nīi nēdvn (Zwan 7.33-36)

³¹ Zwidasē nē nan tē, kwa nē, Zwezi swìn, v wú: «Sín nē, *Ləzwənə-Biū‡ tē dān wá na dun. Yá Yu wá twá wá, v bīri v dun tē. ³² Yu twá dē wá, v bīri v dun tē, yá v wá pa v na dun tē, tē nē wulē v mù Yu con. V wá pa à na tē dun tētē, sín sín. ³³ À bia-ba, à dān yi à wulē dē aba mánǎ mancīn wa. Ku kwa nē, á wá pìà nē. Sín nē, à dān swìn á dē con, ndē à nē swìn *Zwifə-ba con dē, bwálí tē, à nē vèli, á wàri lálá, á vèli. ³⁴ À pīn aba *nīi yìèn nēdvn: Á swənə duēn. Ku mē, sē á sóní duēn, ndē à nē sóní aba nētū. ³⁵ Dē á nē swē duēn, mē ku wá twá nētū, lià mama ma lwarī dē, á ya à mù karbīa».

Zwezi bīri dē, Piyerə wá swìn dē, v yèri wá (Matīə 26.31-35; Marəkə 14.27-31; Likə 22.31-34; 1 Zwan 4.7-12)

³⁶ Ku kwa nē, Simon Piyerə bwe Zwezi, v wú: «*Yuu-Tiu, yèn nē n vèlè?» Zwezi ma le wá, v wú: «Bwálí tē, à nē vèlè, n wàri à nē n twá, n vèli lálá sín. Mánǎ don wa nē, n wá twá à nē n va». ³⁷ Piyerə ma swìn, v wú: «Yuu-Tiu, bēèè nē pīn, à ma wàri n nē à twá, à vèli lálá, sín? À ken à sírí, sē à ti n yīri». ³⁸ Zwezi le wá, v wú: «N ken n sírí cígá mama, sē n ti à yīri? Cígá mama, à mù nē swìn ku n con: N wá swìn dē, n yèri nē, nē batwa, dē cēbiū tē wà kwi».

14

Zwezi yi cwəŋə, ka nē vèlè v nyina Yu sàñ

(2 Korētə tián 4.17-5.1; Ebərə-ba 9.24; 10.19-22; Kolosə tián 3.1-4; Zwan 16.23-24)

¹ Zwezi swìn v karbīa tē con, v wú: «Á dānà ká pa á bīcan gugurə. Á kənə á waa Yu nē, sē á kə á waa à dē nē. ² Dii dáá à nyina Yu sàñ tē wa, á nē wáá tē wa á yanī. Dē diè yà nē tēlé lálá, à yà wá swìn ku á con. À dān vèli, sē à kwēn diè tē, á nē wá yà lálá, à tún á nē. ³ Yá mánǎ tē wa, à nē vèli, à kwēn á bwálí, à zwēè, à wá pīi à bà à ti aba, à ja va à con. Ku nētū tē dān wá pa á dē ya bwálí tē wa, à nē wulē. ⁴ Á yèé cwəŋə tē, ka nē vèli bwálí tē, à nē vèlè».

⁵ Toma ma swìn v con, v wú: «*Yuu-Tiu, nē dān nē yèri bwálí tē, n nē vèlè tētē. Nē wá fwa nētē, nē ma lwarī ku cwəŋə?»

⁶ Zwezi le wá, v wú: «À mù nē yi cwəŋə, à mù nē yi cígá tíú, à mù nē yi mī. Liù mama wàri nyina Yu con, v vèli, dē v nē wá à nē twá. ⁷ Dē á nē yèé nē, á yèé à nyina Yu dē. Yá sín tētē, á yèé wá, á nī wá».

⁸ Filipə ma swìn Zwezi con, v wú: «Yuu-Tiu, bīri nēba n nyina Yu tē, ku cīci mē nēba». ⁹ Zwezi ma swìn Filipə con, v wú: «Filipə, à wulē dē aba, ku dīan ku mē nētən, yá n tē yèri nē, naaa? Liù tē, v nē nī nē, v nī à nyina Yu. Bēèè nē pīn, n ma swìn dē, à bīri aba à nyina Yu? ¹⁰ N wá cígá pīn dē, à ya à wulē dē à nyina Yu, yá à nyina Yu dē ga wulē dē nē, naaa? Sùràn tē, à nē swìn á con, ku tà à tētē pubuŋa sùràn. À nyina Yu tē, v nē wulē dē nē, v mù nē tuŋa v tētē tutūnan. ¹¹ Á mē, sē á pa cígá dē, à nē swìn, à wú, à wulē dē à nyina Yu, yá à nyina Yu dē wulē dē nē. Ku nē kúv tà nētū, á mē, sē á pa nē cígá, tutūnan tē yīri, à nē tuŋa. ¹² Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Liù tē, v nē keni v waa à nē, v dē wá fwa tutūnan tē, à nē fwa. V wá fwa tutūnan, tē nē dwē tē. À mù dān vèli à nyina Yu con. ¹³ Yá won tē mama, á nē wá twá dē

‡ 13:31 13.31 Zwezi yi v tētē yoo nē v swìn

à yiri tɛ, á lòrì, à wá tun ku, sɛ à nyina Yui wàní v na dun, à mù biú tɛ yiri. ¹⁴ Á nè twá dɛ à yiri tɛ, á ma lòrì won mama, à wá tun ku».

Zwezi kàn nii dɛ, v wá pa Yui-Sinju tɛ bà
(Zwan 16.5-15; Filipɛ tìán 4.6-7; 1 Zwan 2.3-5)

¹⁵ Zwezi kúù swìn, v sùrí, v wú: «Dɛ á nè swɛ nè, á wá zílí à nii yìèn tɛ. ¹⁶ Á wá lòrì à nyina Yui, sɛ v pa liú tɛ, v nè wá san aba, bà, v ya dɛ aba, mánjá mama, wuuu. ¹⁷ Ku mù nè yi Yui-*Sinju tɛ, ku nè biri v cígá tɛ. Lià tɛ, ba nè yi luv nè ti ba, ba wàrì ku ba ni, ba ma wàrì ku ba lwàrì. Ku mù nè pìn, ba wàrì ku ba sɛe. Ku wulɛ dɛ á mù, yá ku wá yà dɛ aba. Ku mù nè pìn, á mù yèó ku. ¹⁸ Á bá yá aba ndɛ bitaran nè, à wá pií à bà á con. ¹⁹ Mánjá mancìn wa, lià tɛ, ba nè yi luv nè ti ba, ba kúù wàrì nè ba ni. Á wulɛ mu wa, yá á dɛ wá yà mu wa. Ku mù nè pìn, á mù wá na nè. ²⁰ Ku dun tɛ nè, á wá lwàrì dɛ, à mù wulɛ dɛ à nyina Yui. Á mù wá yà dɛ nè, à dɛ ga wá yà dɛ aba. ²¹ Liú tɛ, v nè tún à *nii yìèn tɛ v bican wa, v ga zílí tɛ nii, ku tíú swɛ nè, cígá cígá. Á nyina Yui wá sóní liú tɛ, v nè swɛ nè. Á dɛ wá sóní wá, yá à wá biri à tìàn wá».

²² V karbiu tɛ don, ba nè bonɔ Zwidɛ, ku nè tà Zwidasɛ Yisəkariyɔtɛ, ma bwe wá, v wú: «*Yuu-Tiu, bèèè nè pìn, n ma pià, sɛ n biri n tìàn nèba, yá n ga bá biri n tìàn lià tɛ nè, ba nè yi luv nè ti?» ²³ Zwezi le wá, v wú: «Liú tɛ, v nè swɛ nè, v wá zílí à sugv tɛ nii. Yá à nyina Yui wá sóní wá. Á mù dɛ à nyina Yui mɛ dān wá bà v con, nè ya dɛ wá. ²⁴ Liú tɛ, v nè ba nè swɛ, v ba à sùràn tɛ nii zílí. Ku tɛ á nè nɛn dɛ, à swìn nɛtɛn, ku tà à tɛtɛ sugv. Ku yi ku nan à nyina Yui con, v nè tun nè.

²⁵ Á swìn ku yoo tɛtɛ á con dɛ, à tɛ wulɛ dɛ aba. ²⁶ Liú tɛ, v nè wá san aba, à nyina Yui nè wá twá dɛ à yiri tɛ, v tun, ku mù nè yi Yui-Sinju tɛ. Ku nè twi, ku mù nè wá kàrì aba yoo mama. Yá ku wá líi aba yìèn tɛ mama, à nè swìn á con.

* **14:30** 14.30 Ku yi *Sitana yoo nè ku swìn.

²⁷ Á yá bican sié dɛ aba, à pìn aba à tɛtɛ bican sié tɛ. Bican sié tɛ, à nè pìn aba, ku tà ndɛ bican sié tɛ nè, lià tɛ, ba nè yi luv nè ti ba, nè pìn nɛtv. Á dānà ká pa á bican gugurɛ, á dānà ká pa fɛn ja aba. ²⁸ Á ni, dɛ à nè swìn á con, à wú: Á viri yá à wá pií à bà á con. Dɛ á nè swɛ nè, á pùé mɛ, sɛ ka poli, à nè wɛlɛ à nyina Yui con, tɛ yiri. Cígá, à nyina Yui nè dwɛ nè. ²⁹ Á swìn tɛ yìèn tɛtɛ á con síún nè dɛ, tɛ mánjá tɛ wá yí, sɛ ku pa mánjá tɛ wa, tɛ nè yí, sɛ á pa cígá à sugv tɛ nè. ³⁰ Luv ku tɛ piú* tɛ ma biàn. Yá v ba diàn mama jɛ à mù yuu wa. Ku mù nè pìn, à kúù bá pií à swìn á con zɛnzɛn. ³¹ Yá ku mɛ, sɛ lià tɛ, ba nè yi luv nè ti ba, lwàrì dɛ, à swɛ à nyina Yui, yá à ga tunja nɛtv tɛ, v nè pìn nè nii, sɛ à tun. Á zɛnɔ yui nè, sɛ nè víi bwálí ku tɛ wa».

15

Zwezi dɛ v karbia tɛ yi ndɛ diven tìú dɛ ku nɛɛ nè
(Kolose tìán 2.6-7; Efzɛ tìán 3.17-19; Zwan 13.34-35; 14.21-23; 1 Zwan 3.16-19; 4.7-12)

¹ Zwezi kúù swìn, v sùrí lá, v wú: «Á mù nè yi cígá cígá diven tìú. Yá à nyina Yui tɛ dān nè yi ku tíú. ² Naa mama nè wulɛ à yira, ka nè ba bia zɛnɔ, v yàá gwɛnɔ ka, v li. Yá naa tɛ mama, ka nè zɛnɔ bia, v yàá tá ka, sɛ ka kwɛn ka zɛnɔ zɛnzɛn, ka sùrí lá. ³ Kàrà tɛ, à nè kàrì aba, ka dí yáá, ka pìrì á bican tɛ Yui yáá con. ⁴ Á dān mara à yira, ndɛ à nè marɔ á yira nɛtv. Tìú naa wàrì bia ka zɛnɔ ka tìàn nè, dɛ ka nè wá tìú tɛ dɛkuu yira marɔ. Mɛ nɛtv á dɛ wàrì bia á zɛnɔ á tìàn nè, dɛ á nè wá à yira marɔ.

⁵ Á mù yi ndɛ diven tìú dɛkuu nè, á mù dān nè yi ku nɛɛ tɛ. Naa tɛ ka nè marɔ à yira, à dɛ ga marɔ ka yira, ka yàá zɛnɔ bia zɛnzɛn. Á wàrì won mama á fwa, dɛ à nè tɛlɔ dɛ aba. ⁶ Liú tɛ, v nè wá à yira marɔ, v yi ndɛ tìú tɛ naa nè, ba nè gwɛnɔ ba dugv. Yá ka wá kù. Ku kwa nè, ba wá pèe ka dɛɛ tɛ wakuran tɛtɛ, ba kɛ mɛn wa, sɛ tɛ dɔ. ⁷ Dɛ á nè marɔ à yira, yá à

sòràn tē dē ga wulə á bicanı wa, á lwərə ku tē mama, á nē pià, yá á wá na ku. ⁸ Á nē zın bıa zənzən, á ma bıri dē, á ya à karbıa, ku mù nē wá pa dun à nyına Yıı nē.

⁹ Á swə aba, ndə à nyına Yıı nē sónı nē nətı. Á dān pıan à sonu tē ya á waa. ¹⁰ Dē á nē zilı à *nii yìèn tē, à sonu tē wá yà á waa. Mē nətı nē à dē zilı à nyına Yıı nii, yá ı sonu tē ga wulə à waa. ¹¹ Á swın ku nətı tē á con, sē ku pa à pupwən tē ya dē aba. Yá ku wá pa á pupwən tē ya cígá cígá pupwən.

¹² Á nəŋə, à nii yìèn nē, à nē pın aba: Á swənə duən, ndə à nē sónı aba nətı. ¹³ Liù mama con, sonu don kùò təlė ku, dē nē dwə liù nē tı ı mıı, ı ma lárı ı dabara mıa yuu nē. ¹⁴ Á ya à dabara, dē á nē fwa ku tē, à nē pın nii, sē á fwa. ¹⁵ Á kùò bá bon aba tutunbıa. Tutunbıu yèrı ku tē, ı tutunynına tē nē fwa. Á pın á lwarı ku tē mama, à nyına Yıı nē bıri nē. Ku mù nē pın, à dān bonə aba à dabara. ¹⁶ Á mù nē kúrí aba, á mù nē wà nē kúrí. Á mù nē pın nii aba, sē á va á zın bıa. Á bıa tē mē, sē ba ya lá, wuuu. Yá won tē mama, á nē twá dē à yırı tē, á ma lòrı à nyına Yıı con, ı wá pa ku aba. ¹⁷ Á nii tē, à nē pın aba, ku yı, sē á sónı duən».

Lìa tē ba Zwezi dē ı kwa lià tē swə (Matıe 10.22-33; Zwan 16.1-3, 33)

¹⁸ Zwezi kùò swın, ı súrı lá: «Dē lià tē, ba nē yı lıv nē tı ba, nē dıŋa aba, á mē, sē á lwarı dē, ba dí yáá ba dún à tətē. ¹⁹ Dē á yà nē yı lià tē, lıv nē tı aba, ba yà wá sónı aba, á nē yı ba mù lià tē yırı. Á kúrí aba, à van à lı ba waa, á tã ba mù waa lià. Ku mù nē pın, ba ba aba swə. ²⁰ Á lie á tiàn dē sugı tē, à nē swın á con: Tutunbıu ba ı tutunynına dwə. Dē ba nē fıfın nē, ba wá fıfın á dē. Ba nē zilı à sugı tē nii, ba wá zilı á dē sugı tē nii. ²¹ Ba yèrı liù tē, ı nē tun nē. Ku mù nē pın, ba wá fwa tē yìèn tətē mama á yıra, à mù yırı nē. ²² Ba yuu yà bá jē cına, dē à yà nē wà twı, dē à yà nē wà ba con swın. Yá síún nē, ba kùò wàrı ba swın dē, ba yèrı ba cına yoo. ²³ Liù tē, ı nē dıŋa nē,

ı dıŋa à nyına Yıı dē. ²⁴ Dē à yà nē wà tutunan tun, ba tətəŋı wa, liù don nē wà tē yırı ı tun, ba yuu yà ba cına jē. Síún nē, ba nı tutunan tətē, ba ga tē dıŋa nē, ba dıŋa à nyına Yıı dē. ²⁵ Ku yı nətı, sē ku pa tē nē púpúnı ba Yıı sagı tē wa, nii sí. Ku púpúnı, ku wú: «Ba dıŋa nē, yá ku ba dēŋ jē».

²⁶ Á wá pa, à nyına Yıı pa liù tē, ı nē wá san aba, bà á con. ı mù liù tətē nē yı Yıı-*Sıju tē. ı yı ı nan à nyına Yıı con. ı mù nē wá bıri aba cígá tē, ı ga wá swın à yoo. ²⁷ Á dē yın dē nē, ku jıju mama. Ku mù nē pın, á dē wá swın à yoo, á bıri».

16

(Zwan 15.18-25; Likə 6.22-23)

¹ Zwezi kùò swın ı súrı lá, ı wú: «Á dí yáá, à swın yìèn tətē á con, sē tē máŋá nē yı, á dānà ká piı á kē á kwa, á yá nē. ² Ba wá dıŋı aba, ba lı *Zwifə-ba *jéré diı tē wa. Máŋá don tətē wá bà, liù tē mama, ı nē wàní ı gı aba, ı tē wá bún dē, ku yı yozəŋı nē, ı fwa ı pa Yıı nē. ³ Ba wà nē yəni, ba ga wà à nyına Yıı yəni. Ku mù nē pın, ba wá fwa nətı. ⁴ Á swın ku nətı tē á con, sē ku máŋá nē yı, sē á piı á líı á tiàn dē, à dí yáá à swın ku á con. Á wà ku yoo tətē swın á con, ku jıju tē mama, à yà nē tē wulə dē aba tē yırı».

Yıı-Sıju tē tutıŋı yoo

(Zwan 14.16-17, 26; 1 Korəntə tiàn 7.10-16; 1 Zwan 2.27)

⁵ Zwezi kùò swın, ı súrı lá, ı wú: «Síún nē, à piı à vələ liù tē con, ı nē tun nē. Yá á ladıa tətē ba nē bwe, sē ı jén, à vələ yèn. ⁶ Á nē swın ku nətı tē á con, ku mù nē pın, á pùé cùgá zənzən. ⁷ Ku ga yı cígá nē, à swın á con. Á nē viı, ku mù nē wá san aba. Dē à nē wà viı, liù tē, ı nē wá bà ı san aba, bá bà. Yá à nē viı, à wá pa ı bà á con. ⁸ Máŋá tē wa, ı mù liù tē, ı nē wá san aba, nē twı. ı wá bıri lià tē, ba nē yı lıv nē tı ba, cına nē yı nətı, ku tē nē yı Yıı cígá tē, dē nətı, Yıı nē wá bürı lià bürà. ⁹ Ba wà ba waa ken à nē. Ku mù nē pın, ba dwé duən ba cına tē yoo wa. ¹⁰ Á vələ à nyına Yıı con, yá á kùò bá piı á na nē. Ku mù nē pın, ba dwé duən Yıı

cígá tē yoo wa. ¹¹ Yü dí yáá v bürì luv ku tē piú* tē bürà. Ku mù nē pün, ba dwē duēn Yü bürà tē yoo wa.

¹² À tē jē yìèn duēn zēnzēn, sē à swìn á con. Á dàñ nē tē wàrì tē á janì. ¹³ Mánjá tē, Yü-*Siñu tē, ku nē bürì cígá tē, nē twì, ku mù nē wá bürì aba Yü cígá tē mama. Ku bá swìn ku tētē sùrán. Ku ya yìèn tē mama, ku nē dí yáá ku nì, dē tē wá bà nē ku wá swìn ku bürì aba. ¹⁴ Ku wá jon ku tē nē ya à mù nyiēn, ku swìn ku bürì aba. Yá ku dàñ wá pa, à na dun. ¹⁵ Won tē mama, à nyina Yü nē jē, ku ya à dē nyiēn. Ku mù nē pün, à ma swìn á con dē, Yü-Siñu tē wá jon ku tē nē ya à mù nyiēn, ku swìn ku bürì aba».

*Pucvni wá lwàn ku jē pupwēn
(Zwan 14.18-19)*

¹⁶ Zwezi kùù swìn, v sùrí lá, v wú: «[À mù vèli à nyina Yü con.] Ku wá fwa mancün, dē á kùù wàrì nē á nì. Ku kwa nē mancün, dē á kùù wá pií á na nē».

¹⁷ Zwezi karbua tē duēn dàñ swìn duēn con, ba wú: «Bèèèè nē v pià, sē v swìn nē con dē, v mù wá va v nyina Yü con? Yá ku wá fwa mancün, dē nē kùù wàrì wá nē nì. Ku kwa nē mancün, nē kùù wá pií, nē na wá?» ¹⁸ U karbua tē swìn, ba wú: «Zwezi nē swìn nē con dē, mánjá mancün, nē ba pií nē na wá, ku nētü tē dēñ ya bèèèè? Nē yèrì ku tē, v nē pià, sē v swìn».

¹⁹ Zwezi yà yèò dē, ba pià ba bwe wá ku dēñ nē. U dàñ ma swìn ba con, v wú: «À swìn ku á con dē, ku wá fwa mancün, dē á kùù wàrì nē á nì. Ku kwa nē mancün, á kùù wá pií, á na nē. Ku mù dēñ nē nē, á bwe duēn, naaa? ²⁰ Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Á wá kwi, á pùé cùgù, yá lià tē, ba nē yì luv nē ti, ba mù ga wulē ba jwē. Pucvni wá yì aba, yá á pucvni tē wá lwàn, ku jì pupwēn. ²¹ Ku yì ndē mánjá tē, kan nē pià v lura, ku nē ya càn ku nē pa wá nētü. Yá mánjá tē, v nē luri bisumaa tē, ku kwa nē, v yáá sú dē pupwēn, v nē luri lēzwēnē, v kē luv wa tē yiri. Ku mù nē pün, v yáá swèèè v càn tē yoo. ²² Mē ku yì nētü á dē con. Á wulē càn wa síún, yá à wá pií à na aba. Ku mánjá tē wa, á

dàñ wá yà pupwēn wa. Yá liù mama ga bá wàní v cì á pupwēn tē yáá nē. ²³ Ku diun tētē nē, á kùù bá bwe nē yoo mama. Cígá mama, à mù nē swìn ku á con: Won tē mama, á nē wá lòrì à nyina Yü con, v wá pa ku aba, à mù yiri. ²⁴ Dē zēn mama, á tē wá à yiri tē nē twá á lòrì won mama. Á lwērē, yá á wá na, sē ku pa á pupwēn tē sú. ²⁵ Á twá dē zwansisari, à ma swìn yìèn tē tē á con. Mánjá biàn, à nē kùù bá twá dē zwansisari, à ma swìn á con. Á dàñ wá bürì aba ku tē mama, ku nē yì à nyina Yü yoo, nēpon nēpon. ²⁶⁻²⁷ Mánjá tētē nē yì, á wá twá dē à yiri tē, á ma lòrì à nyina Yü con. Ku tà à pià à swìn dē, à wá lòrì à nyina Yü à pa aba. À nyina Yü tētē swē aba, á nē swē nē, á ga pa cígá dē, à ya à nan v con tē yiri. ²⁸ Á ya à nan à nyina Yü con, à bà luv wa. Síún nē, à kùù naña luv wa, à vèlē à nyina Yü con».

²⁹ U karbua tē dàñ ma swìn v con, ba wú: «Á nēñē, ku nē síún nē, n dàñ swìn nēpon nēpon nē con. N kùù ba zwansisari nē twá, n ma swìn nē con. ³⁰ Síún nē, nē dàñ yèó dē, n yèó yìèn tē mama, yá n bá pià, sē ba bwe mú bwìè. Ku mù nē pün, nē ma pa cígá dē, n nan Yü con». ³¹ Zwezi ma swìn, v wú: «Síún nē, á dàñ pün cígá, naaa? ³² Á nēñē, mánjá don biàn, ka yì ka zwèè tētē. Á wá dēri á jén duēn yáá nē. Á liù mama wá pià bwálí v va. Á wá yá à cici. Ku mánjá tē wa, à ga tà à cici. À nyina Yü wulē dē nē. ³³ Á swìn ku nētü tē á con, sē ku pa á ya bican sié wa, à mù dē á mù nimarü tē yiri. Á wá dē càn luv ku tē wa. Á dàñ nē danja á bican, à mù dí diàn luv yuu wa».

17

*Zwezi lòrì Yü v karbua tē yiri
(Romē tián 8.34; Ebērē-ba 4.14-16;
7.24-28)*

¹ Zwezi nē swìn ku nētü tē, v zwèè, v zìn v yáá, v kē yü nē, v ga swìn, v wú: «À nyina Yü, mánjá yì. Pa à mù, n biú tē na dun. Sē n biú tē dē wàní v bürì n dun tē. ² N ken diàn nē cwēñē n biú tē jun

* 16:11 16.11 Ku nē yì *Sitana.

wa, sɛ ʋ ya lɛzwɛnə mama yuu wa, sɛ ʋ wàní ʋ pa mu tɛ, ku nɛ ba zwɛɛ n mù con, lià tɛ mama nɛ, n nɛ pɪn wá. ³ Mu tɛ, ku nɛ ba zwɛɛ, tɛ nɛ ya, sɛ ba lwarɪ, n mù Yu nɛɔv tɛ, n nɛ yɪ cígá, dɛ liù tɛ n nɛ tun tɛ, ku mù nɛ yɪ Zwezi-*Kərisɛ. ⁴ À pɪn, n na dun tia yuu yɛbɛ. À tun n tutuɲɪ tɛ, n nɛ pɪn nɛ, sɛ à tun tɛ, à zwɛɛ. ⁵ À yà jèò n sɛpuni nɛ dun wa, dɛ luv nɛ tɛ wà fwa. À nyɪna Yu, síún nɛ, n dàń pa, sɛ à pií à na à dun tɛntɛ n sɛpuni nɛ.

⁶ Lɛzoni tɛ, ba nɛ yɪ luv nɛ ti ba, n ti ba wa lià, n pa nɛ. À pɪn, ba lwàri n mù Yu. Ba yà yɪ n mù nɛ ti, ba zilí n sugv tɛ nii. ⁷ Ba dàń lwarɪ dɛ, won tɛ mama, n nɛ pɪn nɛ yɪ ku nan n con. ⁸ Sùràn tɛ, n nɛ pɪn nɛ, à swìn tɛ ba con, yá ba ga sɛɛ, ba jon tɛ. Ba lwarɪ dɛ, à cígá nan n mù con, ba ga pa cígá dɛ, ku yɪ n mù nɛ tun nɛ.

⁹ À lòri mú à pɪn ba. À ba mù lòri lià tɛ, ba nɛ yɪ luv nɛ ti ba, yɪri. Ku yɪ à lòri mú lià tɛ yɪri, n nɛ pɪn nɛ, ba nɛ yɪ n mù nyiɛn. ¹⁰ Won tɛ mama, ku nɛ yɪ à mù nyiɛn, ku yɪ n mù nyiɛn. Ku tɛ ga nɛ yɪ n mù nyiɛn, ku yɪ à dɛ nyiɛn. Yá ba mù lià tɛntɛ, ba nɛ yɪ n mù nyiɛn, nɛ bɪri à dun tɛ. ¹¹ À mù kúv tɛlɛ luv wa. Ba mù tɛ ga wulɛ luv wa. À mù wá bà n con. À nyɪna Yu, n ba man don ja. N pɪn nɛ n yɪri tɛ. À twá n yɪri tɛntɛ diàn tɛ nɛ, à cì n lià tɛ nɛ. Pa, sɛ ba ya nɛɔv, ndɛ à mù dɛ mú nɛ yɪ nɛɔv nɛɔv. ¹² Máná tɛ, à nɛ yɪn dɛ ba, à yà cì ba tɛ nɛ, n nɛ pɪn nɛ, dɛ n yɪri tɛ diàn tɛ. Lià tɛntɛ, n nɛ pɪn nɛ, à cìgà ba nɛ, yá ba liù mama wà jén, dɛ ku nɛ tà liù tɛ, ʋ nɛ mɛ, sɛ ʋ jén. Ku yí nɛɔv, sɛ ku tɛ nɛ púpúní Yu sagɪ tɛ wa, nii ma sú. ¹³ Síún nɛ, à biàn n mù con. À swìn sùràn tɛntɛ luv wa, sɛ ku pa, n lià tɛ na à pupwɛn tɛ. Sɛ ku mù pupwɛn tɛ sú ba, cígá cígá. ¹⁴ À swìn n sugv tɛ, à bɪri ba. Lià tɛ, ba nɛ yɪ luv nɛ ti ba, dún ba, ba nɛ tà ba lià tɛ yɪri, ndɛ à nɛ tà ba liù tɛ nɛɔv. ¹⁵ Ku tà à lòri mú, sɛ n li n lià tɛ luv wa. À yɪ à lòri mú, sɛ n cì ba nɛ, ba dàń ká tv *Sitana jɪn wa. ¹⁶ Ndɛ nɛɔv tɛ, à nɛ tà luv nɛ ti nɛ. Mɛ nɛɔv ba dɛ tà luv nɛ ti ba. ¹⁷ Twá n cígá tɛ nɛ, n pa, sɛ ba

ya n mù nɛ ti ba. N sugv tɛ nɛ yɪ ku mù cígá tɛ. ¹⁸ Ndɛ nɛɔv tɛ, n nɛ tun nɛ luv wa, mɛ nɛɔv tɛtɛ nɛ, à dɛ tun ba luv wa. ¹⁹ À tà ba mù yɪri, à yá à tiàn à pa mú, sɛ ku pa, ba dɛ ya n mù lià, cígá cígá.

²⁰ Ku tà à lià tɛ cɪcɪ yɪri nɛ, à lòri mú. À lòri mú ba tɛ mama yɪri, ba nɛ wá twá ba kàrà tɛ nɛ, ba ma kɛ ba waa à nɛ. ²¹ À fɪra nɛ yɪ, sɛ ba mama ya nɛɔv, ndɛ n mù à nyɪna Yu dɛ à mù, nɛ wulɛ dɛ duɛn nɛɔv. À pià, sɛ ba mù dɛ nɛ mù mama ya nɛɔv, sɛ ku pa lià tɛ, ba nɛ yɪ luv nɛ ti ba, pa cígá dɛ, ku yɪ n mù nɛ tun nɛ. ²² À mù dɛ n mù nɛ yɪ nɛɔv. À pɪn ba dun tɛ, n nɛ pɪn nɛ, sɛ ku pa ba dɛ ya nɛɔv. ²³ À wulɛ dɛ ba, n dɛ ga wulɛ dɛ nɛ, sɛ ku pa ba wàní ba ya nɛɔv, cígá cígá. Ku wá pa lià tɛ, ba nɛ yɪ luv nɛ ti ba, lwàri dɛ, n mù nɛ tun nɛ. Yá ba wá lwarɪ dɛ, n mù sóní ba, ndɛ n nɛ sóní nɛ nɛɔv.

²⁴ À nyɪna Yu, à pià cígá mama, sɛ à mù dɛ lià tɛ, n nɛ pɪn nɛ tɛ, ya bwálí tɛ nɛ, à nɛ wá yà. Ku wá pa, ba na à dun tɛ. Dun tɛ, n nɛ pɪn nɛ, dɛ luv tɛ wà fwa, n nɛ sóní nɛ, tɛ yɪri. ²⁵ À nyɪna Yu tɛ, n nɛ yɪ cígá tíú. Lià tɛ, ba nɛ yɪ luv nɛ ti ba, ba mù yèri mú. À mù ga yèó mú. Yá lià tɛ, n nɛ pɪn nɛ tɛ, dɛ lwarɪ dɛ, n mù nɛ tun nɛ. ²⁶ À pɪn ba lwarɪ n yɪri tɛ. Yá à tɛ wá bwé, à pa ba lwarɪ n yɪri tɛ. À fɪra nɛ yɪ, sɛ sonu tɛ, n nɛ swɛ nɛ, tɛ dàń ya dɛ ba, sɛ à dɛ tɛtɛ wàní à ya dɛ ba».

18

Zwezi janv tɛ yoo

(Matíə 26.36-56; Marəkə 14.32-50; Likə 22.39-53)

¹ Zwezi nɛ swìn ku nɛɔv tɛ, ʋ zwɛɛ kwa nɛ, ʋ mù dɛ ʋ karbɪa tɛ zàn, ba nan, ba va, ba galv nacwɛɲɛ tɛ, ba nɛ bonɛ <Sedəron>. Ku mù nacwɛɲɛ tɛntɛ nii nɛ, tiàn kárá don yà wulɛ lá. ʋ mù dɛ ʋ karbɪa tɛ vɛli, ba zv ka kwa.

² Máná mama, Zwezi dɛ ʋ karbɪa tɛ yàà vɛli ba jɛni ku bwálí tɛntɛ nɛ. Ku mù nɛ pɪn, Zwidasɛ dàń ma yèó ku bwálí. ʋ mù Zwidasɛ tɛntɛ nɛ wá ja Zwezi ʋ

pa. ³ Zwidasə jun pamana púlí, də *Zwifə-ba Yü *diè là tə nə cì ka nə tə, v ja va ku bwálí təntə nə. Ba mù là təntə yà yí Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián tə, də *Farızıan-ba yà nə tun ba. Pamana tə də là duən tə yà jə sısıran mən, də cànán, də kwatara zıla.

⁴ Zwezi də yà yəé yoo tə mama, ku nə wá yí wá. U dān ma va v yí ba nii, v bwe ba, v wú: «Wàà nə á pià?» ⁵ Ba le wá, ba wú: «Zwezi, *Nazaretə tíú tə!» Zwezi ma swìn ba con, v wú: «À mù nə!» Yá Zwidasə tə, v nə wá ja Zwezi v pa tə, yà zıga də ba. ⁶ Máná tə wa, Zwezi nə swìn ba con də, ku yí v mù tə, ba twən ba kə ba kwa, ba ga tu tia.

⁷ Zwezi kúv bwé v bwe ba, v wú: «Wàà nə á pià?» Ba də kúv le, ba wú: «Zwezi, Nazaretə tíú tə!» ⁸ Zwezi kúv le ba, v wú: «À dí yáá, à swìn á con də, ku yí à mù nə. Də ku nə yí à mù nə, á pià, sə á yá bara-ba tə mù, sə ba vií». ⁹ Ku yun nətü, sə ku tə, v nə dí yáá v swìn, nii ma sú. U swìn, v wú: «Là tə, n mù à nyına Yü nə pın nə, à wà ba liù mama dıgü».

¹⁰ Simon Piyerə yà jə laguri sıú. U dān ma van v laguri sıú tə, v cürì, v ma za Yü jonwana yun tián nəkwıa tə tütünə jızən zıun, v gwəñə. Tütünə təntə yırı nə yí Maləkisə. ¹¹ Zwezi ma swìn Piyerə con, v wú: «Pii n tırı n laguri sıú tə ku lóv wa. N bıña də, ku wà mε, sə yacara tə, à nyına Yü nə pın nə yí nə, naaa?»

*Ba ja Zwezi, ba va Anə con
(Zwan 11.49-50)*

¹² Pamana púlí tə, də ba yuu tíú tə, də *Zwifə-ba Yü *diè là tə nə cì ka nə tə, Zwifə-ba yun tián nə tun tə, dān jun Zwezi ba vwa. ¹³ Ba dí yáá, ba ja wá, ba va Anə con. Anə yà yí Kayifə tınbεε. Kayifə yà ga nə yí Yü *jonwana yun tián nəkwıa ku bını təntə nə. ¹⁴ Mə Kayifə təntə yà nə kwè Zwifə-ba yun tián tə, v wú: «Bεε nəvba nə tıga nə dwíí tə yırı, ku kıkwa ku pa aba, ku doni, ba nə wá cügü nə dwíí tə mama».

*Piyerə swìn də, v yèrì Zwezi
(Matıə 26.69-70; Marəkə 14.66-68; Likə 22.54-57)*

¹⁵ Simon Piyerə də Zwezi karbiu don yà púé Zwezi kwa. *Zwifə-ba Yü *jonwana yun tián nəkwıa tə yà yəé karbiu təntə. Ku mù nə pın, v pú Zwezi kwa, v zu Yü jonwana yun tián nəkwıa tə dəwoo wa. ¹⁶ Yá Piyerə mù yà zıga kàrá yáá dəwoo tə mimii nii nə. Karbiu tə don tə, Yü jonwana yun tián nəkwıa tə nə yəé tə, nan v swìn kan tə con, v nə cì mimii tə nə. Karbiu təntə ga pa Piyerə zu dəwoo tə wa. ¹⁷ Tütünbua tə, v nə cì mimii tə nə, dān ma swìn Piyerə con, v wú: «N də yà tà bεε wà tə karbıa tə wa liù don, naaa?» Piyerə le, v wú: «À mù tà v karbiu!» ¹⁸ Waran yà wulə ku máná təntə wa. Ku mù nə pın, jonwana yun tián nəkwıa tütünə tə, də Yü diè là tə nə cì ka nə tə yà kən mən, ba zıga tə yáá, ba ywèrì. Piyerə də yà zıga ba con, v ywèrì mən tə.

(Matıə 26.57-68; Marəkə 14.53-65; Likə 22.63-71)

¹⁹ Yü jonwana yun tián nəkwıa tə bwe Zwezi v karbıa tə, də v kàrá tə yoo yuu wa. ²⁰ Zwezi ma le wá, v wú: «À swìn à sùràn tə pwənə pwənə là tə mama yíá yuu. À yáá kàrì *Zwifə-ba *jóró diè tə wa, də Zwifə-ba Yü *diè tə wa, ku yí bwálá tə nə, Zwifə-ba mama nə yáá kun duən nə. Yá à wà yoo mama sègə, à swìn. ²¹ Bèèèe nə pın, n kúv pii n bwe nə? N dān bwe là tə, ba nə cıgü à sùràn tə, bèèèe yoo nə à swìn ba con. Ba mù nə yəé ku tə, à mù nə swìn». ²² Máná tə, Zwezi nə swìn sùràn təntə v zwèe, də Yü diè liù tə nə cì ka nə tə don, v yà nə zıga Zwezi səpunı nə, farı Zwezi pıpara nə, v ga swìn, v wú: «Bèèèe nə pın, n ma le Yü jonwana yun tián nəkwıa tə nətü?» ²³ Zwezi ma le wá, v wú: «Də ku tə, à nə swìn, tə nə yí yolwan, sə n bırı nəba ku lwanı tə bwálí. Ku dān nə kúv ya cígá nə à swìn, bèèèe nə pın, n mà nə?»

²⁴ Anə dān ma pa, ba ja wá, ba kèen də v jìàn ñoni tə mε, ba ja va jonwana yun tián nəkwıa Kayifə con.

*Piyerə kúv bwé v swìn də, v yèrì Zwezi
(Matıə 26.71-75; Marəkə 14.69-72; Likə 22.58-62)*

²⁵ Ku máǵá tǎntǎ wa, dǎ Simon Piyerǎ mù zǐga mǎn yáá nǎ v ywèrì. Ba ma bwe wá, ba wú: «N mù tà bæ wà tǎ karbiu tǎ don, naaa?» U ten ku, v ga swìn, v wú: «À mù tà v karbiu!» ²⁶ *Zwifǎ-ba Yü *jonwana yun tián nǎkwia tütùná tǎ tütùnù don yin lá, v nǎ yi bæ tǎ, Piyerǎ nǎ za v zün tǎ v gwǎǵǎ, dwíí tíú. Tütùnù tǎntǎ dǎ kúù bwe Piyerǎ, v wú: «Ku tà n mù nǎ, à nǎ tián kárá tǎ wa dǎ wá, naaa?» ²⁷ Piyerǎ tǎ kúù ten ku, dǎ ku tà cǐgá. Ku máǵá tǎntǎ tǎtǎ wa nǎ, cǎbǎ kwi.

Ba ja Zwezi ba va Pilatǎ yáá con

(Matǐ 27.1-2, 11-30; Marǎkǎ 15.1-15; Likǎ 23.1-25; Zwan 12.32-33)

²⁸ Ku mù tǎntǎ kwa nǎ, ba kúù ja Zwezi ba nan Kayifǎ con, ba va yáá tíú tǎ, piú nǎfarǎ tǎ nǎ li v tún, bǎrà diè wa. Ku yin juǰ fuǎn fuǎn. *Zwifǎ-ba yun tián tǎ wà bǎrà diè tǎ wa zwǎ ba culu tǎ yiri. Ba cǐgá ba tián nǎ dǎ durǎn yoo, sǎ ku pa ba wání ba dé *Pakǎ cǎná tǎ. ²⁹ Ku mù nǎ pǎn, *Pilatǎ ma nan v yí ba kárá wa, v bwe ba, v wú: «Bǎèèè nǎ bæ wà tǎ cǔgǔ, á nǎ piá, sǎ á swìn á zǐǐ v nǎ?» ³⁰ Ba ma le wá, ba wú: «Dǎ v yà nǎ tà yolwanfwanǎ, nǎ yà ba ja wá, nǎ bà nǎ pa mú». ³¹ Ku mù sbǔgǔ tǎntǎ yuu wa, Pilatǎ swìn ba con, v wú: «Á tǎtǎ jonǎ wá, á twá á culu tǎ nǎ, á bǎrǎ v bǎrà». Zwifǎ-ba yun tián le wá, ba wú: «Nǎ ba cwǎǵǎ jǎ, sǎ nǎ gu liù». ³² Zwezi yà dí yáá, v biri nǎtǎ tǎ, v nǎ mǎ, sǎ v ti*. Ku mù nǎ pǎn, ku dǎn ma ya nǎtǎ, sǎ Zwezi sǎrǎn tǎ nii ma sú.

³³ Pilatǎ dǎn pií v zv bǎrà diè tǎ wa, v ga bon Zwezi v bwe, v wú: «N mù nǎ yi Zwifǎ-ba piú, naaa?» ³⁴ Zwezi le wá, v wú: «Ku tǎ, n nǎ swìn tǎ, yi n tǎtǎ nǎ bún ku, nǎ à yǎé ku yi lià nǎ swìn à yoo n con?» ³⁵ Pilatǎ ma le, v wú: «À mù tà Zwifǎ. N mù dwíí tián dǎ ba Yü jonwana yun tián tǎ nǎ ken mú à jǎn wa. Bǎèèè nǎ n cǔgǔ?» ³⁶ Zwezi le wá, v wú: «À mù pǎrǎ tǎ tà tia ka tǎ yuu wa. À pǎrǎ tǎ yà nǎ wulǎ tia ka tǎ yuu wa, à tütùná yà nǎ wá

tǎ à yiri, sǎ ba dǎn ká ja nǎ, ba pa Zwifǎ-ba yun tián nǎ. À pǎrǎ tǎ dǎn nǎ tà tia ka tǎ yuu wa». ³⁷ Pilatǎ dǎn ma swìn v con, v wú: «Yá n dǎn yi piú, naaa?» Zwezi le wá, v wú: «Mǎ ku nǎ n swìn, à yi piú. Ba biri nǎ, à bà lǎu wa, sǎ à swìn cǐgá tǎ à biri. Yá liù tǎ mama, v nǎ yi cǐgá liù, v yáá cǔgǔ à sǎrǎn tǎ». ³⁸ Pilatǎ ma bwe wá, v wú: «Bǎèèè nǎ ya cǐgá tǎ?»

U nǎ bwe ku nǎtǎ tǎ kwa nǎ, v kúù pií v nan Zwifǎ-ba con. U swìn ba con, v wú: «À mù wà yoo mama nǎ v yuu wa, ku nǎ mǎ, sǎ ba gu wá, ku yiri. ³⁹ Yá ku tǎ nǎ ya á yofwamǎn, biri mama *Pakǎ cǎná tǎ nǎ yí, à yáá li bǎn diè liù nǎdǎ, à dǔgǎ. Á dǎn piá, sǎ à dǔgǎ Zwifǎ-ba piú tǎ, naaa?» ⁴⁰ Ba kúù bubwi, ba wú: «Ku tà v mù! Barabasǎ nǎ nǎ piá, sǎ n dǔgǎ!» Barabasǎ tǎntǎ yà yi ŋwǎn, v nǎ gwǎ lià.

19

¹ Ku mù tǎntǎ kwa nǎ, Pilatǎ dǎn pǎn nii, sǎ ba ja Zwezi ba mà dǎ fitǎran, v yira lá. ² Pamana tǎ sua casǎran yupuu, ba pí Zwezi yuu nǎ, ba ga zv wá dǎ gasǎo nǎstǎn mwin. ³ Ba dǎn yáá va ba yí v yira, ba swìn, ba wú: «Nǎ jùnǎ mú, Zwifǎ-ba piú!» Yá ba farǎ v pǎpara nǎ.

⁴ Pilatǎ kúù pií v nan, v swìn Zwifǎ-ba yun tián tǎ con, v wú: «Á cǔga, à wá li wá, à ja à nan á con kárá wa, sǎ ku pa á lwarǎ dǎ, à mù ba yoo mama na v yuu wa, ku nǎ mǎ, sǎ ba gu wá ku yiri». ⁵ Zwezi nan bǎrà diè tǎ wa, dǎ casǎran yupuu tǎ v yuu nǎ, dǎ gasǎo nǎstǎn mwin tǎ v yira nǎ. Pilatǎ ma swìn ba con, v wú: «Á nǎǵǎ, bæ tǎ nǎ!»

⁶ Máǵá tǎ, Yü jonwana yun tián tǎ, dǎ Yü *diè lià tǎ nǎ cǐ ka nǎ tǎ, nǎ wá, ba bubwi, ba wú: «Pa, sǎ ba paa wá dagarǎ yuu wa! Pa, sǎ ba paa wá dagarǎ yuu wa!» Pilatǎ ma swìn ba con, v wú: «Á tǎtǎ jonǎ wá, á paa dagarǎ yuu wa. À mù ba yoo mama na v yuu wa, ku nǎ mǎ, sǎ ba gu wá ku yiri». ⁷ Zwifǎ-ba yun tián pií ba le, ba wú: «Nǎ jǎ culu, yá nǎ culu tǎntǎ

* **18:32** 18.32 *Romǎ-ba nǎ piá ba gu liù, ba yáá paa wá dagarǎ yuu wa. Zwifǎ-ba mù ba liù gwǎ nǎtǎ. Ba mù yáá dilǎ wá dǎ kapana ba gu. Yá Romǎ lià yà culi ku mù máǵá tǎntǎ wa.

yiri nè, v mε, sε v ti. U jin v tiàn, v ma jì Yü-Biu».

⁸ Máná tē, Pilatē nè nì sùràn tēntē, fēn kùb kwen tē zv wá. ⁹ U pií v zv bùrà diè tē wa, v ga swìn Zwezi con, v wú: «N yi n nan yèn?» Yá Zwezi wà wá le. Pilatē ma pií v swìn v con, v wú: ¹⁰ «À mù con nè, n ba pià swìn, naaa? N yèrì dē, à diàn yí, sē à pa ba paa mú dagarv tē yuu wa? À diàn ma kùb yí, sē à pa ba dvgv mú, naaa?» ¹¹ Zwezi le Pilatē, v wú: «N ba diàn mama jē à yuu wa, dē kv nè tà diàn tē, Yü nè pin mú tē. Kv mù nè pin, liù tē, v nè jin nè, v pa mú, kv tíu cōna tē nè dwē tē mε».

¹² Zwezi sugv tēntē yiri, Pilatē dàñ pià, sē v dvgv wá. Zwifē-ba tē dàñ bubwi, ba wú: «N nè dvgv bεε wà tē, dē n kùb tà *Romē-ba più nēfarv tē dabεε. Liù tē mama, v nè jin v tiàn ma jì più, kv tíu tē yi v ziga più nēfarv tē nè». ¹³ Pilatē nè nì ba sùràn tēntē, v pin Zwezi nan kàrá wa. U tētē dàñ ga nan, v jèé v bwálí tē nè, v nè jēni, v ma bùrì bùrà tē. Ba yà ja kv bwálí tēntē, ba bonjē <kapana bwálí>. *Ebērē-ba sugv dē yà bonjē kv <Gabata>. ¹⁴ Dün tēntē nè nè, Zwifē-ba yàá wulē ba taní *Pakē cànà tē, sē ba zàn tia ba dé ka. Kv máná tē yin ndē yicav lugu fugē bēlē nè. Pilatē dàñ swìn Zwifē-ba con, v wú: «Á nējē, á più tē nè!» ¹⁵ Ba dàñ bubwi, ba wú: «Á gwia wá! Á gwia wá! Pa, sē ba paa wá dagarv yuu wa!» Pilatē ma swìn ba con, v wú: «À pa, sē ba paa á più tē dagarv yuu wa, naaa?» Yü jonwana yun tiàn tē ma le, ba wú: «Nè mù ba più don jē, dē kv nè tà Romē-ba più nēfarv tē». ¹⁶ Pilatē dàñ ma dvgv Zwezi, v pa ba, sē pamana paa wá dagarv yuu wa. Ba ma ja wá, ba ja kēēñ.

*Ba paa Zwezi dagarv yuu wa
(Matì 27.32-56; Marəkē 15.21-41; Likē 23.26-49)*

¹⁷ Zwezi tētē nè zun v dagarv tē, v ja nan tiv tē wa, v va v yí bwálí tē, ba nè bonjē <yuzōja bwálí>. *Ebērē-ba sugv dē yà bonjē kv bwálí tēntē <Golēguta>. ¹⁸ Mē kv bwálí tēntē wa nè, pamana tē paa Zwezi dagarv tē yuu, yá ba ga paa lià

bēlē, dē ba sùrí v nè dagarv yuu. Ba paa liù tē don v vān tē don nè, Zwezi tētē ga wulē ba tētēji wa.

¹⁹ *Pilatē pin, ba púpúní sùràn daborubiē wa, ba kē Zwezi dagarv tē yuu wa. Ba púpúní, ba wú: «*Nazaretē Zwezi, *Zwifē-ba più tē». ²⁰ Bwálí tē nè, ba nè paa Zwezi dagarv tē yuu, yà bwēlē dē tiv tē nii. Kv mù nè pin, Zwifē-ba dáá zēnzēn, ba nè kàrì púpúná tēntē. Yá kv yà yi dē Ebērē-ba, dē Latün-ba, dē *Gērēkē-ba sugv nè, ba ma púpúní tē. ²¹ Zwifē-ba Yü *jonwana yun tiàn tē ma swìn Pilatē con, ba wú: «N nè púpúní, dē v ya Zwifē-ba più, kv wà mε, sē n yá kv nētv. Kv mε, sē n púpúní, dē bεε wà tē nè wú, v yi Zwifē-ba più». ²² Pilatē ma le ba, v wú: «Kv tē à nè púpúní, mē kv nè, à púpúní».

²³ Pamana tē nè paa Zwezi ba zwēē, ba tì v ganan tē, ba tún púló bania. Kv kwa nè, ba tì púlí nēdv nēdv, ba pa pamanv mama nè. Ba tì v gandarv tē, kv nè tà ba gwēnjē ba nyēn, kv yi ba zigi kv yuu nè, ba sv ba bà ba yí kv tia con. ²⁴ Ba dàñ swìn duēn con, ba wú: «Nè dàñ ká kàrì kv, nè pwárá, sē nè lwarì liù tē, kv nè wá ya v nyiēn». Kv nētv tē tvn, sē kv pa sùràn tē, tē nè púpúní Yü sagi tē wa tē, nii ma sú. Kv púpúní, kv wú: «Ba tārì à ganan, ba ga pwárá à gandarv tē yiri».

Mē kv mù yoo tēntē nè, pamana tē tvn.

²⁵ Zwezi nuu tē, dē v nuu nyánú tē, dē Kēlopasē kan Mari, dē Mari Madēlēnē yà ziga ba bwēlē dagarv tē yira, ba nè paa Zwezi kv yuu wa. ²⁶ Zwezi nuu tē, dē v karbiu tē, v nè swē tē, yà ziga duēn sēpuni nè. Zwezi nè nì ba, v swìn v nuu tē con, v wú: «À nuu, nēñ, n biù nè!» ²⁷ Kv kwa nè, v kùb swìn v karbiu tē con, v wú: «Nēñ, n nuu nè!» Yá kv nè zigi kv máná tēntē wa, karbiu tē jon Zwezi nuu Mari, v kē v con.

²⁸ Yìēn tēntē kwa nè, Zwezi yèé dē, yoo mama tvn kv zwēē. U dàñ swìn, v wú: «Nanyōnì jē nè». U swìn kv nētv tē, sē sùràn tē, tē nè púpúní Yü sagi tē wa, nii ma sú. ²⁹ Sawuru yà ziga bwálí tēntē wa, kv nii nè sùé dē divēn nyōnv. Pamana

tə dān ma ti canfinsu, ba lə diven nyunu tontə wa, ba kə muu nii nə, ba nə bonə <yizopə>, ba ja va, ba kə Zwezi nii nə. ³⁰ Zwezi nə nyua diven nyunu tontə, v swin, v wú: «Yoo mama tun ku zwèe». Ku kwa nə, Zwezi ken v yuu tia, mə v tian də nə.

Pamanu zwə Zwezi səpuni v póri

³¹ Ku yi dun tə, *Zwifə-ba yà nə wulə ba tant ba *sié dun tə, ku yoo nə cà ba nə. Ku ya Zwifə-ba sié dun nəfaru. Ku mù nə pin, Zwifə-ba yun tián yà ba pià, sə tuga tə ya daganan tə yuu wa. Ba dān vəli, ba lòri *Pilatə, sə v pa ba cwəŋə, sə ba kén lià tə nəe, ba nə wulə daganan tə yuu wa. Ba ga cú ku tián tuga tə. ³² Pamana tə dān twi, ba kén lià tə, ba nə paa ba mù də Zwezi tə nəe. Ba kén tontən liù tə nəe, ba zàn ba kén v don tə də nəe. ³³ Ba nə yí Zwezi, ba ni də, v mù tuga. Ku mù nə pin, ba kù wà v mù nəe kén. ³⁴ Yá pamana tə wa liù don ja cwiin, v ma póri Zwezi səpuni, lala də jana də níá ga nan tə lwé tia. ³⁵ Bɛɛ tə, v nə púpúní yìèn tə tə ya v ni tə, v ma v biri tə aba, sə ku pa á də pa cígá v sɔgɔ tə nə. Yá ku tə, v nə púpúní tə, yi cígá. Yá v yəó də ku ya cígá nə, v swin. ³⁶ Ku púpúní Yu sagi tə wa, ku wú: «D yira kuu mama wà mə, sə ku kén». Yièn tontə tun, sə ku pa sùràn tontə nii sú. ³⁷ Ku tə púpúní Yu sagi tə wa, ku wú: «Ba wá ywǎn, ba na liù tə, ba nə póri tə».

Ba ken Zwezi ləbəri wa

(Matie 27.57-61; Marəkə 15.42-47; Likə 23.50-56)

³⁸ Ku kwa nə, Zwuzefə tə, v nə yi Arimate tiú, zàn v va v na *Pilatə. U mù Zwuzefə tə yà yi Zwezi karbiu. U yà sègè v tián, v nə dəri *Zwifə-ba yun tián tə fən yiri. U lòri cwəŋə Pilatə con, sə v li Zwezi tigi tə. Pilatə dān ma pa wá cwəŋə. Zwuzefə dān vəli v pa ba ti Zwezi tigi tə. ³⁹ Nikodemə tə, v dun nə vəli Zwezi con titin tə nə, də ja turali, ku nə yí ndə kilo fitwa nə, v ja bà. Turali tontə yà yi mirə də alwesə nə, ba guli duən wa, ba ma fwa ku. ⁴⁰ Ba mù bələ tə mə nə ti Zwezi tigi tə, ba pəpəni də gantwen, ba ga kə turali v nə. Mə nətə nə Zwifə-ba yáá fwa, də ba nə pià, ba gùri tigi. ⁴¹ Tián kára yà wulə

bwálí tə wa, ba nə paa Zwezi daganu tə yuu. Ba yà kwa ləbəri nədun ku mù tián kára tə wa, ba nə tə wà liù mama ku wa ken. ⁴² Ba yà wulə ba kəni Zwifə-ba *sié dun tə sirí. Ləbəri tə bwálí yà ga bwələ. Ku mù nə pin, Zwuzefə də Nikodemə ma ti Zwezi, ba ja va, ba kə ku wa.

20

Zwezi bwin v nan tian wa
(Matie 28.1-8; Marəkə 16.1-8; Likə 24.1-12; Tvtvnan 2.23-32; 1 Korəntə tián 15.1-28)

¹ *Zwifə-ba *sié dun tə tukuni nə, jju fuən fuən, tia nə fwa gana gana máŋá wa, Mari Madələnə zàn, v va ləbəri tə nii nə. U nə yí lá nə, v ni də, kapan tə, ku yà nə sun ləbəri tə nii nə, súri ku yá ləbəri tə nə. ² U dān pií v dəri, v va v yí Simon Piyerə, də karbiu tə, Zwezi yà nə swə tə, v swin ba con, v wú: «Ba li *Yuu-Tiu v ləbəri tə wa, yá nə ga yèri bwálí tə, ba nə ken wá».

³ Piyerə də karbiu tontə dān zàn, ba va ləbəri tə nii nə. ⁴ Ba mə bələ tə yà yi ba dəri, yá karbiu tə don tə dəri lala, v doni Piyerə. U dí yáá, v yí ləbəri tə nii nə. ⁵ U nə kwá tia, sə v ywǎn ləbəri tə wa, v ni gantwen tə, tə tégé tia, yá v wà zwɪ. ⁶ Simon Piyerə púé v kwa, v yí lá, v lɛ, v zu ləbəri tə wa. U də kù wà ni gantwen tə, tə tégé tia. ⁷ U ni gantwan tə də, ba yà nə baa Zwezi yuu nə, də tə mù pəpəni ku tégé vàn nə. ⁸ Karbiu tə don tə, v nə dí yáá v yí ləbəri tə nii nə, də dān zua ləbəri tə wa. U də ni ku nətə, v ga sèe də, ku yi cígá. ⁹ Ku máŋá tə wa, ba yà tə wà lwarɪ də, Yu sagi tə wa ku biri də, Zwezi mə, sə v pií v bwin v nan tian wa. ¹⁰ Ku kwa nə, karbiu tə pií, ba va ba sǎn.

Zwezi biri v tián Mari Madələnə nə
(Matie 28.9-10; Marəkə 16.9-11)

¹¹ Ku máŋá tontə wa, Mari mù yá ziga kára wa, ləbəri tə nii nə, v kwi. U nə ziga lá v kwi nətə tə, v kwá tia, sə v ywǎn ləbəri tə wa. ¹² U dān ni *malike bələ, tə nə zua ganpwənə, tə jèé bwálí tə nə, Zwezi tigi tə yà nə tégé lá. Ka don jèé yuu con, ka don tə də jèé nəe con. ¹³ Malike tə dān ma bwe Mari, tə wú: «Kan, bèèè nə

pın, n ma kwi?» Mari pıı v le ba, v wú: «Ba li à *Yuu-Tiu tē, à ga yèrì bwálí tē nē, ba nē ken wá». ¹⁴ U nē swın ku nētu tē, v vōvəri, sē v ywān v nı Zwezi, dē v zān v zıga yı nē. U yā ga wā lwarı dē, ku yı Zwezi. ¹⁵ Zwezi ma swın v con, v wú: «Kan, bēèè nē pın, n ma kwi? Wāà nē n pıà?» Mari yā buŋa dē, ku yı bēè tē, v nē cı tıán kárá tē nē. Ku mù nē pın, v ma swın bēè tē con, v wú: «Yuu tíú, dē ku nē yı n mù nē tı Zwezi, sē n bırı nē bwálí tē, n nē ken wá, sē à va à tı wá». ¹⁶ Zwezi le wá, v wú: «Mari!» Dē v vōvəri, v ga swın Zwezi con, v wú: «Rabuni!» Ku dēn nē yı <karnyına>. ¹⁷ Zwezi ma swın v con, v wú: «N kúv dān ká dwen à yıra, à tē wā à nyına Yı con vėli. Yá vėli n yı à nubıa tē, n ga swın ba con dē, à vėli à nyına con. Nyına tēntē nē yı á dē nyına. U mù nē yı à Yı, v ga yı á dē Yı». ¹⁸ Mari Madəlenē dān vėli, v swın ku v bırı Zwezi karbıa tē nē. U swın ba con dē, v nı Yuu-Tiu. U ga tın tē tē mama, Zwezi nē swın v con, v bırı ba.

*Zwezi bırı v tıàn v karbıa tē nē
(Matıē 28.16-20; Marəkə 16.14-18; Likə 24.36-49)*

¹⁹ *Zwıfə-ba *sıè dıın tē tıkvıı dədəni nii nē, Zwezi karbıa tē yā dəri Zwıfə-ba yun tıán tē fən. Ba dān yā kun duən nē dıè don wa, ba ga tagv ka dē borbiu. Zwezi dıà v nan ba tətəŋı wa, dıè tē wa, v ga swın ba con, v wú: «Bıcan sıé wá ya dē aba!» ²⁰ U nē swın sùrān tēntē kwa nē, v bırı ba v jıàn tē, dē v sēpuni tē. Karbıa tē súé dē pupwən, banē pıı, ba na *Yuu-Tiu tē yırı. ²¹ Zwezi kúv bwé, v swın ba con, v wú: «Bıcan sıé wá ya dē aba. Nētu tē, à nyına Yı nē tın nē, mē nētu nē, à dē tıŋa aba». ²² Sùrān tēntē kwa nē, v fwı vıv v kē ba yuu wa, v ga swın ba con, v wú: «Á jōŋə Yı-*Sıŋu tē. ²³ Lıà tē, á nē wá kwen ba cuna, á li ba mù dē aba pwərə wa, Yı dē wá kwen ba cuna, v li ba mù dē wá pwərə wa. Yá lıà tē, á nē wā ba cuna kwen, á li ba mù dē aba pwərə wa, Yı dē bá ba cuna kwen, v li ba mù dē wá pwərə wa».

*Zwezi bırı v tıàn Toma nē
(1 Pıyerə 1.8-9)*

²⁴ Toma tē, ba nē boŋə <yıyōō>, v dē nē yın karbıa fugə bələ tē wa, wā twá v yá lá, máŋá tē wa, Zwezi nē twı tē. ²⁵ Karbıa tē duən tē dān ma swın Toma con, ba wú: «Nē nı *Yuu-Tiu». U ma le ba, v wú: «Dē à nē wā cıan tē buran tē nı v jıàn tē wa, à nē wā à jıfva ken v sēpuni tē wa, à mù bá pa cígá á sōgv tē nē». ²⁶ Dıan nana nii nē, Zwezi karbıa tē kúv pıı ba kun duən nē dıè tēntē wa. Yá Toma dē dān yın lá. Mımiə tē yā tagv dē borbiu, Zwezi ga bà v zıga ba tətəŋı wa, v ga swın, v wú: «Bıcan sıé wá ya dē aba!» ²⁷ Ku kwa nē, v swın Toma con, v wú: «Kē n jıfva yəbə, sē n ga ywān à jıàn tē. Lārı n jıın, n kē à sēpuni tē nē! N dān yá n tútóná tē nē, sē n sēé cígá tē!» ²⁸ Toma ma le wá, v wú: «N mù nē ya à Yuu-Tiu dē à Yı!» ²⁹ Zwezi ma swın v con, v wú: «Ku yı n nē nı nē, tē nē pın, n ma kē n waa à nē. Pupwən lıà nē yı ba tē, ba nē ken ba waa à nē, dē ba wā nē nı».

Won tē yırı sagı kv tē nē púpúnı

³⁰ Zwezi tın Yı dıān mıınān duən tē nē dáá zēnzēn, v karbıa tē yıá yuu. Tē yoo wā púpúnı sagı kv tē wa. ³¹ Yá yıēn tētē yı tē púpúnı, sē á pa cígá dē, Zwezi yı *Kərisə, v yı Yı-Bıu dē. Yá á dān nē keni á waa v nē wuuu, á wá twá dē wá, á ma na mıı, ku nē ba zwēè Yı con.

21

*Zwezi bırı v tıàn v karbıa nē
Tıberıyadə mınāa tē nii nē*

(Matıē 28.16; Likə 5.1-11)

¹ Ku kwa nē, Zwezi kúv bırı v tıàn karbıa tē nē, dē ba wulə Tıberıyadə mınāa tē nii nē. Nēŋə nētu tē, v nē bırı v tıàn ba.

² Sımon Pıyerə yın lá, dē Toma, ba nē boŋə <yıyōō>, Natanayelə dē yın lá, v tıv nē yı Káná Galıle nagwanāa tē wa, dē Zebede bıa tē, dē Zwezi karbıa bələ duən. Ba lıà tēntē mama yā nē wulə duən nē.

³ Sımon Pıyerə ma swın ba con, v wú: «À vėli, sē à ja fələ». Ba dē ma swın v con, ba wú: «Nē dē wá twá n nē, nē va». Ba dān vėli ba zv níá yuu bori wa. Ku tıtın tēntē nē, ba wā won mama jın. ⁴ Tıa nē twı ka pırı máŋá wa, Zwezi nan v zıga mınāa

tə nii nə. U karbia tə yà wà lwarı də, ku yı v m̀. ⁵ Zwezi ma bwe ba, v wú: «Á bia-ba, á ba wodiú mama jə, naaa?» Ba piı ba le wá, ba wú: «Nə ba won mama jə!» ⁶ U dān ma swın ba con, v wú: «Á dila fələ gəgə̀l̀u tə níá yuu bori tə jızən vān tə yuu, á wá ja fələ». Ba nə dilı fələ gəgə̀l̀u tə, ba kúv wàr̀ı ku ba piı ba vaŋa ba lı, fələ nə súé ku nii yırı. ⁷ Karbiu tə, Zwezi yà nə swə tə, dān ma swın Piyerə con, v wú: «Ku yı *Yuu-Tiu!» Simon Piyerə yà yı v zıga swələ. U nə nı də, ku yı Yuu-Tiu, v ti v gāǹu v zv, v ga vwa v voru v tãŋá nə. Ku kwa nə, v fan v tu níá tə wa. ⁸ Karbia tə duən tə ya ba níá tə nii ŋúná zənzən. Bwálı tə, ba yà nə wulə, də níá tə nii yà yı ndə metərə bíı nə. Ba dān twi də níá yuu bori tə. Ba nə piı ba biàn, fələ gəgə̀l̀u tə súé də fələ, ba dān ga vaŋa ku.

⁹ Ba nan níá tə wa. Mánjá tə wa, ba nə nan, ba nı cala tə nə jə mən, fəli də dipen ga tégé tə yuu. ¹⁰ Zwezi swın ba con, v wú: «Á lıa fələ duən, á nə jin síún, á ja bà». ¹¹ Simon Piyerə zva níá yuu bori tə wa, v van fələ gəgə̀l̀u tə, v ja nan bəbərı tə nii nə. Ku yà súé də fələ kəkərən. Tə mama yın bíı də finu də batwa. Yá də tə nə dáá nətı tə mama, fələ gəgə̀l̀u tə wà karı. ¹² Zwezi swın ba con, v wú: «Á biàn, á dé». Fən zva karbia tə mama, sə ba bwe wá, ba na liü tə, v nə yı. Ba yà lwarı də, ku ya Yuu-Tiu nə. ¹³ Zwezi twən v yı lá, v ti dipen tə, də fəli tə, v ma tərı ba.

Zwezi piı v kə Piyerə v tvıŋı wa

(Likə 24.34; 1 Piyerə 5.1-4; Zwan 20.30-

31)

¹⁴ Mə nə batwa nə, Zwezi nə bırı v tıàn v karbia tə nə, v nə piı v bwin v nan tıan tə wa, kwa nə.

¹⁵ Ba nə dí ba zwèe kwa nə, Zwezi swın Simon Piyerə con, v wú: «Zwónasə biú Simon, n swə nə, n doni ba duən tə, ba nə swə nə, naaa?» U ma le wá, v wú: «Cígá, *Yuu-Tiu, n yèé də, à swə mú». Zwezi m̀ swın v con, v wú: «Ywān à pabii tə yoo». ¹⁶ U kúv piı v swın v con, nəe bələ nii nə, v wú: «Zwónasə biú Simon, n swə nə, naaa?» U də ma kúv le Zwezi, v wú: «Cígá, Yuu-Tiu, n yèé də, à swə mú».

Zwezi ma kúv swın v con, v wú: «Ywān à pee tə nə». ¹⁷ Zwezi tə kúv piı v swın v con, nəe batwa nii nə, v wú: «Zwónasə biú Simon, n swə nə, naaa?» Piyerə piú cüg̀u də, Zwezi nə bwe wá, nəe batwa tə nii nə, də v nə swə wá. U dān ma le Zwezi, v wú: «Yuu-Tiu, n yèé yoo mama, n yèé də, à swə mú». Zwezi ma swın, v wú: «Ywān à pee tə nə. ¹⁸ Cígá mama, à m̀ nə swın ku n con: Mánjá tə, n yà nə yı balandırv, n tətə yáá nə vwe n tãŋá voru. Yá n yà ga vəli bwálı tə, n nə swə. Yá n nə twi, n bà n kwın, n wá zın n vānà, liü don ga vwa n tãŋá voru v pa mú. Yá v wá ja mú, v ja va bwálı tə, n nə bá pià».

¹⁹ Zwezi s̀ràn təntə yà yı v swın, sə v ma bırı tıan tə yiri, Piyerə nə wá tı, sə Yı ma na dun. Ku kwa nə, Zwezi swın v con, v wú: «Twá à nə!»

²⁰ Piyerə dān vəvəri, v ywān v kwa, v na karbiu tə, Zwezi nə swə tə, də v nan ba kwa con, v biàn. Mə v m̀ karbiu təntə nə yà gunı v kə Zwezi con, mánjá tə wa, ba yà nə wulə ba dé wodiú tə. U yà ga bwe wá, v wú: «Yuu-Tiu, wàə nə yı liü tə, v nə wá ja mú, v pa n duŋa tə nə?» ²¹ Piyerə nə nı wá, v swın Zwezi con, v wú: «Sə v tə m̀, Yuu-Tiu, bəeəe nə wá yı v m̀?»

²² Zwezi ma le wá, v wú: «À nə swə, sə v m̀ ya lá wuuu, ku ja vəli mánjá tə, à nə wá piı à bà, ku jə n bıan nə, naaa? ²³ N m̀ twá à nə!» Ku m̀ sugı təntə, Zwezi nə swın tə tää tıa mama, lià tə, ba nə yı nubıa *Kərisə yırı, tətəŋı wa, ba swın də, karbiu təntə m̀ bá tı. Zwezi ga wà Piyerə con swın də, v m̀ bá tı. Ku yı v swın v con, v wú: «Də à nə swə, sə v m̀ ya lá, wuuu, ku jə vəli mánjá tə, à nə wá piı à bà, ku jə n bıan nə, naaa?» ²⁴ Mə v m̀ karbiu təntə nə swın yìèn təntə tə nə tun, v ga púpúnı tə. Ku m̀ nə pın, nə ma yèé də ku tə, v nə púpúnı, tə yı cígá. ²⁵ Zwezi tə tun yìèn duən, tə nə dáá zənzən. Də ba yà nə púpúnı tə nədv nədv, à buŋa də, saga tə, ba nə wá púpúnı, yà wàr̀ı lıv tə tətə wa míámıán.

Zwezi-Kərisə tuntuna tutunan yoo Tutunan sagi tē yuu wa sugv

Lii tē, v nə púpúní sagi kv tē

Kv yi Likə nə púpúní kv. Mə kv m̀ nə púé v suywáŋú tē nə. U tētən sagi tē wa, v biri yìèn tē, Zwezi nə swìn, də tē tē, v nə fwa tia yuu wa. Kv kwa nə, Likə nə kúè púpúní tuntuna sagi tē də.

Lìa tē nə, Likə nə púpúní

Likə púpúní sagi kv tē v pa *Zwifə-ba nə, də ba tē nə, ba nə tà Zwifə-ba, ba nə jigə *Kərisə lià, ndə v tētən sagi tē nə.

Sagi tē wa sugv

Zwezi-*Kərisə *tuntuna tē tutunan yoo nə kv swìn. Likə biri kv nə twá nətə *Kərisə lià púlí tē ma pùlì mancın mancın, kv sú nagwanε tē wa, Mediterane m̀v tē nii nə. Kərisə lià púlí tē dən tētən kv di *Zwerizalemə nə, *Pantəkətə cànà tē di nə máŋá tē wa, Yı-*Siŋu tē nə cúé tuntuna tē yuu wa. Yièn yà cì kv yáá nə, tē nə duən də ga wəwalı kv, yá də kv nətə mə kv tē pùlì lala kv sùrí. Máŋá tē, ba nə ken càn Kərisə lià púlí tē nə, kv làgà Zwide də Samari nagwanε tē wa, kv ga swìn suywáŋú tē, kv biri dwíé tē nə, kv nə vəli kv jérí. *Yuu-Tiu biri Piyerə nə, sə v lwarı də, mu tē, kv nə ba zwèe Yı con, tē yi lià tē, ba nə tà *Zwifə-ba də nyiən.

Bələ nii yoo tē sagi tē nə biri nəba, kv yi nətə tuntunv Polə nə vəli v swìn suywáŋú tē nəε batwa duən dən nə v biri luv níé tē, tē nə kıkarı Mediterane m̀v tē, ba ja va ba yí *Romə, kv nə yi Romə-ba pàrì dəkkuu bwálí. Tıan yıra də Polə nəε batwa nii vəlu wulə sagi tē bwálí don nə, ba nə fwa luv níé ba tın kv wa, sagi tē talıkwa yáá tē wa.

Tutunan sagi tē piı kv liı nəba kv tē, Kərisə lià púlí nə mə, sə kv fwa máŋá

mama, bwálí mama nə di nə mama. Nə mə, sə nə swìn Zwezi-Kərisə yoo nə biri bara də kana də bısíná də nəkwına də jıjə tián də zıra máŋá mama wuuu, kv jə vələ luv zaŋv.

Zwezi piı v di Yı sàh nə

(Likə 1.1-4; 24.33-51; Matıə 28.18-20; Marəkə 16.15-19; Efezə tián 4.8-10)

¹⁻² À dabεε Teofilə*, à tētən sagi tē wa, à púpúní yìèn tē mama, Zwezi nə tun də tē tē, v nə kàrì v biri lià nə. U kàrì tē v biri v tutunı tē jıjv mama, kv ja va kv yí máŋá tē wa, Yı nə lı wá tia yuu, v kə v con. Zwezi nə yın luv wa, v kúrí lià, v ma fwa v *tuntuna. U twá Yı-*Siŋu tē diàn nə, v ma biri ba kv tē, ba nə mə, sə ba fwa. ³ U nə dí càn v ti kwa nə, v biri v tián v tuntuna tē nə də, v cígá wulə mu wa. U biri v tián ba wuuu, nəε kapıpv di nə sapwilə, v ma swìn Yı pàrì tē yìèn, v biri ba.

⁴ Kv máŋá tētə wa, Zwezi də v tuntuna tē yà jəé ba dé wodiu. Kv m̀ wodiu tē yuu, v swìn ba con, v wú: «Á dənà ká nan *Zwerizalemə wa. Á dənà won tē, à nyına Yı nə kàn nii, sə v pa aba. Á dí yáá à swìn kv yoo á con: ⁵ Zwan† ləgə lià níá wa, kv twá də Yı yırı, yá kv dən nə yí yáá m̀e, Yı wá lə ba v *Siŋu tē wa». ⁶ Tuntuna tē, ba nə kun duən nə, dən ma bà ba bwe Zwezi, ba wú: «*Yuu-Tiu, kv máŋá tētə wa nə, n wá piı n tın *Yızərayelə pàrì tē, naaa?» ⁷ U ma le ba, v wú: «Kv m̀ tētə ba aba ywàŋá. Á nyına Yı tətə nə jə cwəŋə, sə v tın kv máŋá tē, də kv di nə tē, kv nə wá tun. ⁸ Yá Yı-Siŋu tē nə twi á yuu wa, á wá na diàn, sə á ya à lià tē, á nə wáá á biri kv tē, á nə ni à con Zwerizalemə wa, də Zwide nagwanaa tē mama wa, də Samari nagwanaa tē mama wa, halı, kv ja vələ tia tē yuu mama». ⁹ Zwezi nə swìn kv m̀ tētə v zwèe, Yı pın, v zàn v di yı nə ba yíá yuu. Yá bakwan twi kv pú v nə. ¹⁰ Ba dən nə zıga, ba ywàŋá yı nə zən, Zwezi zaŋv tē máŋá wa, də nəh, bara bələ, ba nə zıra ganpwənə, nan ba nə. ¹¹ Ba bwe

* **1:1-2** 1.1-2 Likə púpúní Zwezi-Kərisə suywáŋú tē də v pa v m̀ Teofilə nə. † **1:5** 1.5 Kv m̀ *Zwan-Batısə tē yi liú təntə.

ba, ba wú: «Galile tìán-ba, bèèèe nè pɪn, á ma zɪga, á ywàṅá yu nè? Yu nè tì v mù Zwezi tɛ, v ja dɪ v mù Yu *sàñ nè. U wá pií v bà nɛv, ndə á nè nɪ wá dɛ, v dɪ Yu sàñ nè».

*Ba ken liù don Zwidase yuu nè
(Likə 24.52-53)*

¹² Zwezi-*Kərisə *tɔntɔna tɛ dān pií, ba nan *oliviye tìán paan tɛ yuu, ba va *Zwerizalemə. Paan tɛ dɛ Zwerizalemə yɪ ndə kilometərə nɛdɔ‡ nè. ¹³ Ba nè vɛli ba yí Zwerizalemə, ba dɪgà dɛyuu diè tɛ wa, ba nè yáá kun duən nè máṅá mama. Ku yɪ Piyerə, dɛ Zwan, dɛ Zwakə, dɛ Andərə, dɛ Filipə, dɛ Toma, dɛ Barətelemi, dɛ Matie, dɛ Aləfe biú Zwakə, dɛ Simon, v nè yɪ *Zelotə, dɛ Zwakə biú Zwidə. ¹⁴ Ba mama tɛ pubɔṅa yà yɪ nɛdɔ, ba yà ḡwɪn ba yáá lá ba jònì Yu, ba mù dɛ kana tɛ, dɛ Zwezi nuu Mari dɛ Zwezi nyáná tɛ.

(Zwan 12.4-6; Matie 26.14-16, 46-50; 27.3-10)

¹⁵ Ba lià tɛ mama, ba nè yɪ nubɪa Kərisə yɪrɪ, ba yà nè kun bwálí tɛ wa, yí ndə lià bíí dɛ sapɔa nè. Dian tɛntɛ wa, dɪn don nè, Piyerə zàn yu nè ba tɛtɛṅi wa v swɪn, v wú: ¹⁶ «Nubɪa-ba, Yu sagɪ tɛ wa, ku bɪrɪ dɛ, Yu-*Siṅu tɛ pɪn, piú *Davidə swɪn Zwidase yoo fuən nè. Ku yɪ kálú, sɛ ku nii sú. U mù Zwidase tɛ nè yɪn lià yáá, v pa ba ja Zwezi. ¹⁷ Zwidase yà yɪn nè mù Zwezi-Kərisə tɛntɔna tɛ wa liù. U dɛ yà jə tori tɔtɔnan tɛ wa, Zwezi nè tàrì v pa nɛba. ¹⁸ U mù Zwidase tɛ tun yoo, ku nè lwara zɛnzɛn. Ba ga pa wá sɛbiu ku yɪrɪ. U tì ku mù sɛbiu tɛ, v ma yè kárá. Ku mù kárá tɛ wa, v kén v tu v yarɪ, v pùé pwin, v lɔran nan tɛ gàrì tɪa. ¹⁹ Zwerizalemə lià mama nì ku mù yoo tɛntɛ. Ba dān ma kə kárá tɛ yɪrɪ dɛ ba sɔgɔ Akelədama. Ku dɛñ nè yɪ <jana kárá>. ²⁰ Ku púpúnì gwaran sagɪ tɛ wa, ku wú:

<Yu wá pa, v sàñ jì digə, liù mama dān ká yà lá>.

Ku tɛ sùrí lá nè, ku wú:

<Yu wá pa, liù don jon v yuu nè>.

²¹⁻²² Ku mù tɛ yɪrɪ, ku mɛ, sɛ liù don, v nè wáá v bɪrɪ dɛ, v nɪ *Yuu-Tiu Zwezi bwɪu tɛ nè sùrí nè nè. U mù liù tɛntɛ mɛ, sɛ v yà liù tɛ, v nè yɪn dɛ nɛba, máṅá tɛ wa, nè mù dɛ Zwezi nè yà wulə duən nè. Ku nè zɪgɪ, Zwan ka lə lià níá wa, ku twá dɛ Yu yɪrɪ, ku ja va máṅá tɛ nè, Zwezi nè dɪgà Yu *sàñ nè».

²³ Ba dān ma li lià bɛlə ba zɪgɪ. Ku mù nè yɪ Zwɔzefə, ba nè bonə Barəsabasə, v yɪrɪ don dɛ ya Zwisətisə dɛ Matiasə. ²⁴ Ba dān lòrì Yu, ba wú: «Yuu-Tiu, n mù nè yèé liù mama pubɔṅa. Bɪrɪ liù tɛ, n nè kúrí lià bɛlə tɛ wa. ²⁵ Sɛ v ya Zwezi-Kərisə tɛntɔnɔ, sɛ v tún wá, sɛ v ya v tɛntɔna, v tun tɔtɔṅi tɛ, Zwidase nè dɔgɔ, v ga va bwálí tɛ nè, Yu nè tún v nè». ²⁶ Ba dān ma pwárí ku ja Matiasə. U mù dān nè ken tɛntɔna fugə nɛdɔ tɛ nii nè, ba yà nè ga.

2

*Yu-Siṅu tɛ cúé Pantəkɔtə dɪn nè
(Matie 3.11; Zwan 14.16-17, 26; 1
Korentə tìán 12.13)*

¹ *Pantəkɔtə cànà tɛ dɪn nè yí, ba mɛ tɛ kun duən nè, ku mù bwálí nɛdɔ tɛ nè. ² Naa nɛdɔ, Yu pɪn zɛzugu ndə vɔv nɛfarɔ nè bà, ku sú diè tɛ mama nii, ba yà nè jèé ka wa. ³ Yá ba zɛzɛn ba na wiən ndə mɛnvoo nè, tɛ nè nyɪn ndə nɛndələ nè, tɛ twi. Tɛ mù wiən tɛntɛ twi, tɛ pwèe duən nè, tɛ jèé ba liù mama yuu wa. ⁴ Yu-*Siṅu tɛ sùé ba liù mama, ba ga wulə ba swɪn sùràn yirə duən, ku nè pɪn ba, sɛ ba swɪn.

⁵ Ku máṅá tɛntɛ nè, lɔv nii mama *Zwifə-ba yà twi, ba wulə *Zwerizalemə nè. Ba yɪ lià tɛ, ba yà twá Yu cwəṅə tɛ nè zəni. ⁶ Zɛzugu tɛ pɪn, lià zɛnzɛn kèén ba va ba kun ku bwálí nè. Ba nè yí lá, ku gwárí ba, dɛ ba liù mama yà nè nèñ v tɛtɛ dwíí sɔgɔ, ba nè swɪn lá. ⁷ Ku gwárí ba mama, ku ga jì yoo ba nè zɪga ba balɪ. Ba dān ma swɪn duən con, ba wú: «Á nɛṅə, lià ba tɛ mɛ, ba nè swɪn nɛtɛn tà Galile nagwanaa lià naaa? ⁸ Yá ku dān twá nɛtɛ, nè liù mama

‡ 1:12 1.12 Zwifə-ba yà wá mɛ, sɛ ba va bwálí, ku nè dwə kilometərə nɛdɔ, ba *sié dɪn tɛ nè.

ma nɛ́n ɔ tɛ́tɛ́ dwíí sɔ́gɔ líà tɛ́ nìí nɛ́,
dɛ́ ba swìn? ⁹ Líà tɛ́ntɛ́ yà yí ba nan
Parɛ́tɛ́, dɛ́ Mediá, dɛ́ Elamə nagwanɛ́ɛ́ tɛ́
wa. Ba duən dɛ́ yí ba nan Mezopotami
nagwanaa dɛ́ Zwide nagwanaa tɛ́ wa líà,
dɛ́ Kapadóse nagwanaa tɛ́ wa líà, dɛ́ Pon
nagwanaa tɛ́ wa líà, dɛ́ Azi nagwanaa tɛ́
wa líà. ¹⁰ Kɔ́ sùrí Fərizwi nagwanaa tɛ́
wa líà nɛ́, dɛ́ Panfili nagwanaa tɛ́ wa líà,
kɔ́ ja Ezwipɛ́tɛ́ lɔ́ɔ nìí líà, kɔ́ kɛ́ Libi lɔ́ɔ
nìí líà con, kɔ́ nɛ́ pwèe sɔ́swɔ́n dɛ́ Sirénɛ́.
Kɔ́ sùrí líà tɛ́, ba nɛ́ nan *Romə. Líà tɛ́ntɛ́
yà yí Zwifə-ba, dɛ́ líà tɛ́, ba nɛ́ sèe, ba zɔ́
Zwifə-ba *yɔ́jɔ́ncwəŋɛ́ tɛ́ wa, ¹¹ dɛ́ Kɛ́rɛ́tɛ́
tíán dɛ́ Arabi tíán mama. Kɔ́ twá nɛ́tɛ́,
nɛ́ liù mama ma nɛ́n ɔ tɛ́tɛ́ dwíí sɔ́gɔ, ba
ma bwí Yí nɛ́ yofaran tɛ́ yírí, ɔ nɛ́ fwa?»

¹² Halí, ba liù mama yí ndɛ́ ɔ kùù ba
ɔ tíán tí ba pubɔ́ŋɛ́ mama jén. Ba dān
swìn duən con, ba wú: «Yoo kɔ́ tɛ́ dəkúu
yí bèèèè?» ¹³ Yá líà duən dɛ́ kúkúh ba, ba
wú: «Kɔ́ yí swana tɛ́, kɔ́ yà tɛ́ nɛ́ wà zàn
zənzən nɛ́ ba nyua ba sù!»

Tɔ́tɔ́nɔ́ Piyerə swìn lalɔ́ɔ tɛ́ con

(*Tɔ́tɔ́nan 1.8; Likə 24.47; Tɔ́tɔ́nan 3.13-
26; 10.34-43*)

¹⁴ Piyerə dān ma zígí yí nɛ́, ɔ mù dɛ́
*tɔ́tɔ́na fugə nɛ́dɔ́ tɛ́, ɔ kɛ́ ɔ kori yí nɛ́,
ɔ swìn, ɔ wú: «*Zwifə-ba, dɛ́ á mù líà
tɛ́ mama, á nɛ́ wulə *Zwerizalemə wa! Á
mɛ́, sɛ́ á yɛ́ni yoo kɔ́ tɛ́! Á cɔ́ga kɔ́ tɛ́, à nɛ́
píà, sɛ́ à swìn á con zəni! ¹⁵ Kɔ́ tà swana
nɛ́ jə líà tɛ́, ndɛ́ á mù nɛ́ bɔ́ŋa nɛ́tɛ́. Síún
nɛ́, yí tɛ́ wà bí, kɔ́ tɛ́ yí lugu nɔ́gɔ nɛ́.
¹⁶ Mə kɔ́ tɛ́ yoo nɛ́ Yí twá ɔ nìí *sùsùndù
Zwɔ́wɛ́lɛ́ nɛ́, ɔ ma swìn, ɔ wú:

¹⁷ <Talíkwa dīan tɛ́ wa, à mù Yí wá mí
à *Sínjɔ́ tɛ́ ləzwənyírí mama yuu
wa. Á bí dɛ́ á bwíí wá swìn à
nìí sùràn. Á wá pa ləzwəndɔ́n tɛ́
na wíən, tɛ́ nɛ́ nan à mù con, à
ga wá bírí tɛ́ duən á bazɔ́nan nɛ́
ba pandwíá wa. ¹⁸ Tɛ́ mù dīan
tɛ́ntɛ́ wa, à cígá wá mí à Sínjɔ́ tɛ́, à
tɔ́tɔ́nbara dɛ́ à tɔ́tɔ́nkana yuu wa.
Yá ba wá swìn à nìí sùràn. ¹⁹ Á wá
pa yomulan nan yí nɛ́, à ga pa Yí
dīan mímínan ya tíá yuu wa: Jana

də mən də nywíin wá yà lá. ²⁰ Yícaw
tɛ́ wá lwán kɔ́ jì yíkunu, yá cànà tɛ́
wá lwán ka jì nəsian ndɛ́ jana nɛ́,
sɛ́ *Yuu-Tiu dun dīn nɛ́farɔ́ tɛ́ ga
zígí lá kɔ́ bà. ²¹ Yá liù tɛ́ mama, ɔ
nɛ́ bon Yuu-Tiu yírí tɛ́, ɔ wá jon kɔ́
tíú ɔ cɔ́na wa».

²² Á mù *Yízərayelə líà-ba, á cɔ́ga sùràn
tɛ́ tɛ́! Yí bírí dɛ́, *Nazaretə Zwezi yí ɔ mù
tɛ́tɛ́ nɛ́ pɔ́n wá nìí, kɔ́ mù nɛ́ pɔ́n, Yí pa
ɔ fwa yomulan dɛ́ yogwaran dɛ́ Yí dīan
mímínan á tɛ́tɛ́ŋɛ́ wa, ndɛ́ á tɛ́tɛ́ nɛ́ yèé
nɛ́tɛ́. ²³ Yí yá yèé ɔ janɔ́ tɛ́ yoo, kɔ́ wá ɔ
yuu dī. ɔ mù tɛ́tɛ́ nɛ́ kúrí wá, ɔ tún vān
nɛ́, kɔ́ nɛ́ ba yigə, ndɛ́ ɔ nɛ́ taní kɔ́, sɛ́ kɔ́
ya nɛ́tɛ́. ɔ sèe ɔ pa á ja wá, á pa líà tɛ́ nɛ́,
ba yáá tɛ́lɛ́ Yí. Ba paa wá dagarɔ́ yuu,
ɔ tí. ²⁴ Yá Yí dān cùgù tían dīan ɔ píí ɔ
bwin wá ɔ lí tían wa. Tían yá wàrì wá,
tɛ́ janí tɛ́ con míámíán. ²⁵ Píú *Davidə yá
swìn ɔ yoo, ɔ wú:

<Máná mama, à na Yuu-Tiu à yáá nɛ́. ɔ
wulə à jízən vān nɛ́, sɛ́ à dān ká
dɔ́gɔ Yí cwəŋɛ́ tɛ́. ²⁶ Kɔ́ mù nɛ́ pɔ́n,
à jwɛ́ à ga swìn dɛ́ pupwən. Á mù
nɛ́ swə́ à wá tí, dɛ́ à jə yala, ²⁷ dɛ́
n bá yá nɛ́ tíga bwálí nɛ́. N ma bá
sèe, n pa liù tɛ́ n lí n tún n cící yírí,
sɛ́ ɔ pɔ́. ²⁸ N bírí nɛ́ cɔ́ŋɛ́ tɛ́, tɛ́ nɛ́
pɔ́n mɔ́. Yá n ga wá ya dɛ́ nɛ́, n pa
à sù dɛ́ pupwən».

²⁹ Á nubíá-ba, à jə cwəŋɛ́, sɛ́ à swìn
nɔ́bɛɛ́ Davidə yoo á con nɛ́pon nɛ́pon. ɔ
tíga, ba gùrì wá. Dɛ́ zèn mama ɔ ləbɛ́rì
tɛ́ wulə nɛ́ tɛ́tɛ́ŋɛ́ wa. ³⁰ ɔ yá yí Yí nìí
sùsùndù, yá ɔ yá yèé dɛ́, Yí kàn nìí dɛ́ wá
ɔ dù dɛ́, ɔ mù Yí wá pa, Davidə nàú dé ɔ
nɔ́bɛɛ́ Davidə pàrì tɛ́. ³¹ ɔ nɛ́ swìn dɛ́, ba
bá yá wá tíga bwálí nɛ́, yá ɔ yatana tɛ́ bá
pɔ́, kɔ́ yí *Kərisə nɛ́ wá tí ɔ píí ɔ bwin tɛ́
yoo nɛ́, ɔ yá yèé. Yá mɛ́ kɔ́ mù yoo nɛ́, ɔ
swìn nɛ́tɛ́.

³² ɔ mù Zwezi tɛ́ntɛ́ nɛ́, Yí píí ɔ bwin
ɔ lí tíga wa, nɛ́ mama wáá nɛ́ bírí dɛ́, nɛ́
nɔ́ kɔ́. ³³ Yí pɔ́n, ɔ dī ɔ jèé ɔ jízən* vān
nɛ́. ɔ yá kàn nìí dɛ́, ɔ wá pa ɔ Sínjɔ́ tɛ́.
Yá ɔ mù Zwezi dān nɛ́ jon Yí-Sínjɔ́ tɛ́ nɛ́
nyína Yí con, ɔ mí tíá yuu. Mə kɔ́ mù nɛ́

* 2:33 2.33 Ka jəŋ píú jízən vān nɛ́ yí dun bwálí.

á nèn, á ga na nètən. ³⁴ Pìú Davidə tətə wà Yɪ *sàñ nə dì, yá ɔ swìn, ɔ wú:

«Yuu-Tiu swìn à Yuu-Tiu con, ɔ wú: «Bàá n jèñ à jɪzən vàn nə, ³⁵ də à ma kəni n duŋa n nɛɛ dèñ nə!» »

³⁶ Yɪzərayɛlə dwíí tə mama dān mɛ, sə kɔ lwarɪ cígá cígá də, Yɪ pɪn Zwezi tə, á nə pɪn ba paa dagarɔ tə yuu, jì Yuu-Tiu, ɔ tə zɪgɪ lá ɔ yɪ Kərisə».

*Lìà mùrù batwa ken ba waa Zwezi nə
(Zwan 16.8; Tɔ̀tɔ̀nan 4.4; Likə 5.10)*

³⁷ Ba cugɔ tə mù sùràn təntə, yá ba bɪcanɪ dí zənzən. Ba dān ga bwe Piyerə də *tuntɔna tə duən tə, ba wú: «À nubɪa-ba, bɛɛɛɛ tətə nə nə dān mɛ, sə nə fwa?»

³⁸ Piyerə ma le ba, ɔ wú: «Á vəvərə á kwa á ma sá á cuna, sə Yɪ kwɛn ɔ lɪ á cuna tə á mù də wá pwərə wa, sə ba bon Zwezi-*Kərisə yɪrɪ, ba ma lə aba níá wa, kɔ twá də Zwezi-Kərisə yɪrɪ. Yá kɔ nətɔ tə nii nə súé, á wá na Yɪ-*Sɪŋu tə tarpɪɔn tə. ³⁹ Yɪ nikanɪ tə yɪ á mù də á bɪa, də lià tə mama, ba nə ŋúná nyiən. Kɔ yɪ lià tə mama, nə *Yuu-Tiu Yɪ nə wá bon ba, sə ba bà ɔ con nyiən».

⁴⁰ Yá Piyerə tə tì sùràn duən, ɔ swìn ɔ bɪrɪ ba, ɔ ma kwè ba, ɔ wú: «Á naŋa, á ga yá zən cuna lià tə, sə á jon á tìàn». ⁴¹ Ba ləgə lià tə, ba nə sɛɛ Piyerə sugɔ tə, níá wa, kɔ twá də Zwezi-Kərisə yɪrɪ. Yá kɔ mù dɪn tə nə, lià yí ndə mùrù batwa nə, ba nə súrí Zwezi kwa lià tə nii nə.

*Nətɔ tə Zwezi kwa lià tə nə wulə duən
nə
(Tɔ̀tɔ̀nan 4.32-37)*

⁴² Ba yà ŋwín ba yáá lá də kàrà tə, Zwezi *tuntɔna tə nə bɪrɪ ba. Ba yà jə *nimarɔ, ba dé ba wodiɔ duən nə, yá ba jònì Yɪ.

⁴³ Yɪ yà twá də tuntɔna tə, ɔ tuŋa yogwaran də Yɪ dɪàn mɪmɪnan zənzən. Kɔ mù nə pɪn, ba liù mama yà dəri fən. ⁴⁴ *Kərisə lià tə mama yà ken duən nə, yá ba mɛ won yà yɪ nədɔ. ⁴⁵ Ba yà yoli ba wiən, də won tə mama, ba nə jə. Kɔ tə, ba nə yoli ba na, ba yáá tì kɔ ba tàrà ba pa liù mama nə, ndə nətɔ tə kɔ nə mɛ də wá. ⁴⁶ Ba yà ja pínú wuuu, ba dān ká pìí

ba kə ba kwa, ba ga wulə duən nə *Zwifə-ba Yɪ *diè tə wa. Yá ba yáá kun duən nə ba dii wa, ba dé *Yuu-Tiu nɪmarɔ wodiɔ tə, ba ga dé ba wodiɔ də pupwən. Ba ga ba yokɔkwɪnan tuŋə ba bɪcanɪ wa. ⁴⁷ Ba yáá bɔ Yɪ nə, lià tə mama pwíí ga poli ba yuu wa. Yá dɪn mama Yuu-Tiu yáá súrí lià ɔ lià púlí tə nii nə, ba nə ken ba waa Zwezi nə, sə ɔ jon ba ba cuna wa.

3

*Gwànú don nɪ yazurə
(Tɔ̀tɔ̀nan 4.9-22; 9.32-35; 14.8-10)*

¹ Dədəni nii lugu batwa máŋá wa, Piyerə də Zwan yà vɛli *Zwifə-ba Yɪ *diè wa, sə ba jon Yɪ. Kɔ máŋá təntə yà yɪ Zwifə-ba yɪjɔnɪ máŋá, kɔ nə mɪ ba. ² Bɛɛ don, ba nə lɪrɪ wá, də ɔ yɪ gwànú, də yà wulə. Dɪn mama, ba yáá ja wá, ba va ba jèé Yɪ diè tə mɪmii nə, ba nə bonə «mimii zaŋɔ», sə lià tə, ba nə zwɪ Yɪ diè tə wa, pa wá yɪlori wiən. ³ ɔ mù bɛɛ təntə nɪ Piyerə də Zwan də, ba pìà, sə ba zɔ Yɪ diè tə wa, ɔ ma lòrì yɪlori won ba con. ⁴ Piyerə də Zwan mama ma fin ba yíá, ba kə ɔ yuu, ba ga swìn ɔ con, ba wú: «Ywàñ nəba!» ⁵ Bɛɛ tə ma ywàñ ba zən, ɔ ga dānì, sə ba pa wá won. ⁶ Piyerə dān ma swìn ɔ con, ɔ wú: «À ba səbiu jə, à dān wá pa mú kɔ tə, à nə jə. Də *Nazaretə Zwezi-*Kərisə yɪrɪ tə, zàn yɪ nə, n va!»

⁷⁻⁸ ɔ ga ja ɔ jɪzən nə ɔ van wá, ɔ zìn. Də naa nədɔ, bɛɛ tə napɪra də ɔ nɛɛ tə mama dān, yá ɔ ga fan ɔ zɪga yɪ nə, ɔ vɛli. ɔ twá ba nə, ɔ zɔ Yɪ diè tə wa, ɔ vɛli də ɔ faŋa, ɔ ga bɔɪ Yɪ nə. ⁹ Yá lalɔ tə mama nɪ wá, də ɔ vɛli də ɔ bɔɪ Yɪ nə. ¹⁰ Liù mama nə nɪ wá, n yèé ɔ swíán. N yèé də, ɔ mù yà nə jəni Yɪ diè tə, «mimii zaŋɔ» tə nə, ɔ lòrì yɪlori wiən tə. Kɔ kə lá lià tə zənzən. Kɔ yoo təntə, kɔ nə tun bɛɛ tə yɪra, yɪ yogwarɔ kɔ pa ba. ¹¹ Bɛɛ tə kùb ba Piyerə də Zwan kwa naŋa. Kɔ gwárí lià tə, ba dān dəri, ba va ba kɪkarɪ ba. Yɪ diè tə bwálí don nə, kɔ nə jə napakulɔ, ba bonə kɔ napakulɔ təntə «*Salɔmɔn napakulɔ».

*Piyerə sugɔ
(Tɔ̀tɔ̀nan 4.5-12; 2.22-36; 5.30, 32)*

12 Piyerə nə ni ku mù tɛ̀ntɛ̀, ɔ̀ swìn lalɔ̀v tɛ̀ con, ɔ̀ wú: «*Yizərayelə lià-ba, bɛ̀eɛ̀e nə pɛ̀n, ku ma gwárí aba? Bɛ̀eɛ̀e nə pɛ̀n á mama yíá ma cè nə yuu? Á buɛ̀ja dɛ̀, ku yi nə mù diàn, nə à yèé nə ka twá Yu cwəɛ̀ɛ̀ tɛ̀ nə zəni yiri, bɛ̀e tɛ̀ ma zàn ɔ̀ vɛ̀li, naaa? 13 Yu tɛ̀, nə niɔ̀bara *Abərahame, dɛ̀ *Yizakə, dɛ̀ *Zwakəbɛ̀, dɛ̀ nə niɔ̀bara-ba duən nə jɔ̀n tɛ̀ nə pɛ̀n, ɔ̀ tɔ̀tɔ̀nɔ̀ Zwezi na dun. ɔ̀ mù Zwezi tɛ̀, á tɛ̀tɛ̀ nə jɔ̀n, á pa *Pilətɛ̀ nə. Pilətɛ̀ yà pià, sɛ̀ ɔ̀ dɔ̀gɔ̀ wá, á ga wà sɛ̀e. 14 Zwezi yà yi liù tɛ̀, Yu nə li ɔ̀ tɔ̀n ɔ̀ ciɛ̀ yiri, ɔ̀ ga yi cígá tíú dɛ̀. Dɛ̀ ku mɛ̀ á vɛ̀ga wá, á ga lòrì, sɛ̀ Pilətɛ̀ dɔ̀gɔ̀ lagɔ̀v tɛ̀. 15 Á zɛ̀gɛ̀ ku tɛ̀ nə, piú Pilətɛ̀ yà nə pià, sɛ̀ ɔ̀ fwa á kálí á pa, mu tíú Zwezi ti. Yu pií ɔ̀ bwin wá, ɔ̀ li tɛ̀ga wa, nə yi lià tɛ̀ nə, nə ni ku. 16 Bɛ̀e wà tɛ̀ nɛ̀tɛ̀n, á nə na, á yèé wá, ku ga yi Zwezi yiri tɛ̀ diàn nə pɛ̀n ɔ̀ na yazurə, nə nə ken nə waa Zwezi nə yiri. Ku yi ɔ̀ nə ken ɔ̀ waa Zwezi nə tɛ̀, ku mù nə pɛ̀n, ɔ̀ ma na yazurə míámíán.

17 À nubɛ̀a-ba, à yèé dɛ̀, á mù dɛ̀ á yáá tián tɛ̀ mama yi á tɔ̀n ku mù yoo tɛ̀ntɛ̀ á ləyəri wa. 18 Yu dí yáá, ɔ̀ twá ɔ̀ nii *sùsùná tɛ̀ mama nə, ɔ̀ swìn dɛ̀, *Kərisə wá na càn. Yá síún nə, Yu sɔ̀gɔ̀ tɛ̀ nii dàń súó. 19 Ku mù tɛ̀ yiri, á vɛ̀vɛ̀rə á kwa á ma sá á cɔ̀na, sɛ̀ ɔ̀ kwen ɔ̀ li á cɔ̀na tɛ̀ á mù dɛ̀ wá pwɛ̀rə wa. 20 Á nə fwa nɛ̀tv, *Yuu-Tiu wá pa aba sié máɛ̀já. Yá ɔ̀ wá tɔ̀n Kərisə, ɔ̀ nə kúrí tɛ̀, ɔ̀ pa ɔ̀ bà á con. ɔ̀ mù Kərisə tɛ̀ nə yi Zwezi. 21 Síún nə, Zwezi jèé Yu *sàń nə, ɔ̀ ma dàní won mama nə wá pií ku jì, ndɛ̀ Yu nə twá ɔ̀ nii sùsùná tɛ̀, ba nə yi ɔ̀ nə ti, ɔ̀ ma swìn fuən fuən. 22 *Moyizə swìn, ɔ̀ wú: <Yuu-Tiu Yu wá li ɔ̀ nii sùsùnɔ̀ á nubɛ̀a tɛ̀ wa, ndɛ̀ à nə ɔ̀ pa aba. Á cɔ̀ga sùràn tɛ̀ mama, ɔ̀ nə wá swìn á con. 23 Liù tɛ̀ mama, ɔ̀ nə ba ɔ̀ mù Yu nii sùsùnɔ̀ tɛ̀ntɛ̀ sɔ̀gɔ̀ cɔ̀ga, ba wá li wá Yu lià tɛ̀ dwíí wa>. 24 Yá Yu nii sùsùná tɛ̀ mama, ku nə zɛ̀gɛ̀ Yu nii sùsùnɔ̀ Samiyelə nə, ku ja va ba duən tɛ̀, ba mama swìn diàn tɛ̀ntɛ̀ yoo. 25 Á yi Yu nii sùsùná tɛ̀ bɛ̀a, yá Yu jɔ̀n *nimarɔ̀v dɛ̀ á niɔ̀bara-ba. ɔ̀ swìn *Abərahame con, ɔ̀ wú: <Tɛ̀a yuu lià mama wá twá n dwíí nə, sɛ̀ Yu fwa zəni

ba yira>. 26 Yu dí yáá, ɔ̀ tàà á mù yiri, ɔ̀ pa ɔ̀ tɔ̀tɔ̀nɔ̀ tɛ̀ nan, sɛ̀ ɔ̀ fwa zəni á yira. Sɛ̀ Yu pa, á liù mama dàń lwàń ɔ̀ pubɛ̀ja, ɔ̀ ga yá ɔ̀ yokukwɛ̀nan».

4

Piyerə dɛ̀ Zwan zɛ̀ga Zwifə-ba yun tián, ba nə bɔ̀rì bɔ̀rà, yáá con
(Matìə 10.17-20, 26-33; Zwan 15.20-21; 1 Piyerə 3.14-15)

1 Piyerə dɛ̀ Zwan yà tɛ̀ wulə ba swìn lià tɛ̀ con, dɛ̀ *Zwifə-ba Yu *jɔ̀ɛ̀wana tɛ̀, dɛ̀ lià tɛ̀, ba nə cì Zwifə-ba Yu *diè tɛ̀ nə yáá tíú, dɛ̀ *Sadɛ̀sɛ̀an-ba twi ba yí. 2 Ba lɛ̀ja zàn Piyerə dɛ̀ Zwan yuu zənzən, ba nə yà kàrì lià tɛ̀, ba ga bɛ̀rɛ̀ dɛ̀, Zwezi pií ɔ̀ bwin, ɔ̀ nan tɛ̀n wa tɛ̀ yiri. Ku kàrà tɛ̀ntɛ̀ pià ku bɛ̀rɛ̀ dɛ̀, lià duən tɛ̀ wá bwin, ba nan tɛ̀n wa. 3 Ku yà yi dɛ̀dɛ̀ni nii nə. Ku mù nə pɛ̀n, ba ja ba, ba kə bāń diè, ku ja va tɛ̀pɛ̀rɛ̀. 4 Lià tɛ̀, ba nə cɔ̀gɔ̀ sɔ̀gɔ̀ tɛ̀ wa lià zənzən, ken ba waa Zwezi nə. Ba mama nə ken duən nə, ba yí ndɛ̀ bara mùrɔ̀ bonu nə.

5-6 Ku tɛ̀a nə pɛ̀rɛ̀, Zwifə-ba yáá tián, dɛ̀ ba *nəkwɛ̀na, dɛ̀ Yu nii *yɛ̀nu tián, dɛ̀ Yu jɔ̀ɛ̀wana yun tián nəkwɛ̀na Anə tɛ̀tɛ̀, dɛ̀ Kayifə, dɛ̀ Zwan, dɛ̀ Aləkəzandərə, dɛ̀ lià tɛ̀ mama, ba nə dɛ̀ jɔ̀ɛ̀wana yun tián dwíí tɛ̀ wa, vɛ̀li ba kun duən nə *Zwerizalemə wa. 7 Ba ja Piyerə dɛ̀ Zwan tɛ̀, ba bà, ba zɛ̀gɛ̀ ba tɛ̀tɛ̀ni wa, ba ga bwe ba, ba wú: «Ku yi bɛ̀eɛ̀e diàn nə á jə, nə à yèé ku yi wà tɛ̀tɛ̀ yiri nə, á twá á ma pa, gwànú tɛ̀ zàn?»

8 Ku máɛ̀já tɛ̀ wa, Piyerə nə súó dɛ̀ Yu- *Siɛ̀u tɛ̀, ɔ̀ le ba, ɔ̀ wú: 9 «*Yizərayelə lià yáá tián-ba, dɛ̀ ba nəkwɛ̀na-ba, zən ku tɛ̀, á bwe nəba yozəɛ̀u tɛ̀ yoo, ku nə tɔ̀n gwànú tɛ̀ yira. Á pià, sɛ̀ á lwarɛ̀, ku nə twá nɛ̀tv, ɔ̀ ma na yazurə. 10 Ku mù tɛ̀ yiri á mama mɛ̀, sɛ̀ á lwarɛ̀! Sɛ̀ Yizərayelə lià tɛ̀ mama lwarɛ̀! Ku yi ku twá dɛ̀ *Nazarətə Zwezi-*Kərisə yiri tɛ̀ diàn, bɛ̀e wà tɛ̀ ma zɛ̀ga á yáá con dɛ̀ yazurə. Á paa ɔ̀ mù Zwezi tɛ̀ntɛ̀ dagarɔ̀v yuu. Yá Yu dàń bwin wá, ɔ̀ li tɛ̀n wa. 11 Mɛ̀ ɔ̀ mù yoo nə Yu sagɛ̀ tɛ̀ yà dí yáá ku swìn, ɔ̀ wú:

«Kapan tɛ, á mù dèlwèré tɛ nè vɪga á dugv vàn nè, ku mù nè pìi ku jì diè tɛ nigwancɪun wárí, ku yoo nè cà».

12 Luv tɛ mɛ wa, Yɪ wà yɪrɪ liù don nè pɪn, nè nè wá twá ku tíú nè, sɛ Yɪ jon nèba nè cɔna wa. Ku mù nè pɪn, Yɪ twá Zwezi cɪcɪ nè, v ma jon lià nè ba cɔna wa».

13 Ba nɪ dɛ, fɛn ba Piyerɛ dɛ Zwan jɛ ku yoo tɛ wa, yá ku ga gwárí ba zɛnɪ. Ku gwárí ba, ba ga lwarɪ dɛ, ba yɪ lià tɛ, ba nè tà yɛnu tián, ba ga wà kàrà fwa. Ba lwarɪ dɛ, Piyerɛ dɛ Zwan yɪ Zwezi twaduɛn. 14 Yá ba nè na bɛɛ tɛ, v nè nɪ yazurɛ, v zɪga ba nii nè, ba wàrɪ yoo mama ba le. 15 Ba dàñ ma pa Piyerɛ-ba nan diè tɛ, Zwifɛ-ba yun tián, ba nè bɔrɪ *bɔrà tɛ wa, ba ga swɪn duɛn con, ba wú: 16 «Bèèè nè nè wá fwa dɛ bara ba tɛ? Cígá mama *Zwerizalemɛ tián tɛ mama yèé Yɪ diàn mɪmɪnan ku tɛ yoo, lià tɛntɛ nè fwa. Ku ba sègè, nè dɛ ga wàrɪ ku nè tɛn. 17 Ku wà mɛ, sɛ yoo ku tɛ tàà tɪa mama, ku sùrí lá lià tɛ wa. Nè dàñ wá dù súú ba nii nè, ba kúò dàn ká swɪn, ba za ku mù Zwezi tɛntɛ yɪrɪ, liù mama con».

18 Ba dàñ ma kúò bon Piyerɛ dɛ Zwan, ba swɪn ba con, sɛ ba pa ku mɛ lá. Ba kúò dàn ká pìi, ba bon Zwezi yɪrɪ, nè à yèé, sɛ ba kàrɪ lià dɛ ku mù yɪrɪ tɛntɛ. 19 Piyerɛ-ba ma le, ba wú: «Á tɛtɛ ywàṅá ku wa, Yɪ yáá con ku mɛ, sɛ nè zìlí á mù nii, nè ga yá Yɪ, naaa? 20 Ku tɛ nè nè nɪ dɛ nè yíá, nè ga nɪ ku yoo dɛ nè zɪan, nè wàrɪ ku nè nè cɪ, nè pa nè ba ku yoo swɪn». 21 Zwifɛ-ba yun tián tɛ, ba nè bɔrɪ bɔrà tɛ, kúò caga ba nii nè, ba ga lɪ ba ba dugv. Laluv tɛ mama yɪ ba bwɪ Yɪ nè, yoo tɛ yɪrɪ, ku nè tɔn. Ku mù nè pɪn, ba yà yèrɪ cwɛṅɛ tɛ, ba nè wá tɪ, sɛ ba ma kɛ ba càn wa. 22 Bɛɛ tɛ, Yɪ diàn mɪmɪnuv tɛ nè tɔn v yɪra, ku pa v na yazurɛ tɛ, buna yà dwɛ sapwilɛ.

Karɪa tɛ lòrɪ diàn Yɪ con (Matì 18.19-20)

23 Ba zɛzɛn ba dugv Piyerɛ dɛ Zwan, ba vɛli ba nubɪa tɛ con. Ba vɛli ba man ku tɛ mama, *Zwifɛ-ba Yɪ *jonwana yun tián tɛ dɛ Zwifɛ-ba *nɛkwɪna tɛ nè swɪn ba con. 24 Ba nubiduɛn tɛ nè cɔgu ba nii

tɛ, ba zwèe, yá *Kerisɛ lià tɛ mama ken ba kori yɪ nè, ba swɪn Yɪ con, ba wú: «*Yuu-Tiu, n mù nè fwa lanworu dɛ tɪa dɛ muv, dɛ wiɛn tɛ mama, tɛ nè wulɛ tɛ wa. 25 N mù nè twá n *Sɪju tɛ nè, n ma kɛ sùràn tɛ tɛ nè nɪbɛɛ *Davidɛ, v nè yɪ n tɔtɔnù, nii wa. V swɪn, v wú:

«Bèèè nè pɪn, luv dwíé tɛ mama lɪṅa ma zaṅa duɛn yun wa? Yá lià ma jɛ pubɔṅɪ tɛ nè ba zɪɛn? 26 Tɪa yuu pèegá ken duɛn nè, yáá tián boli duɛn yɪra, sɛ ba jì nèdv, ba ma jan dɛ Yuu-Tiu».

27 Cígá, *Erodɛ dɛ Ponsɛ *Pilatɛ ken duɛn nè tɪfarv ku tɛ wa. Ba mù dɛ luv dwíé tɛ mama dɛ *Yɪzɛrayelɛ lià, sɛ ba zɪgɪ n mù Yɪ cɪcɪ tɔtɔnù Zwezi nè, n nè kúrí, sɛ v ya Kerisɛ. 28 Ba fwa ku tɛ mama, n diàn tɛ dɛ n pubɔṅa tɛ yà nè ken ku sírí. 29 Yá síún nè, Yuu-Tiu cɔgu ba wulwan sùràn tɛ, sɛ n pa n *tɔntɔna tɛ swɪn n sɔgu tɛ dɛ bɪcadɪv. 30 Bɪrɪ n diàn tɛ, sɛ n zwèe lià yayɪran, sɛ n diàn mɪmɪnuv yìɛn dɛ yomɪlan twá n mù Yɪ cɪcɪ tɔtɔnù Zwezi yɪrɪ tɛ nè tɔn».

31 Ba nè lòrɪ Yɪ ba zwèe máṅá wa, bwálí tɛ, ba yà nè jèñ tɛ, vuvugu. Ba mama ga sú dɛ Yɪ-Sɪju tɛ, ba ga swɪn Yɪ sɔgu tɛ dɛ bɪcadɪv.

Kerisɛ lià púlí tɛ nɪmarv yoo

(Tɔtɔnan 2.44-47; 1 Zwan 3.16-19; Likè 12.33; 2 Korɛntɛ tián 8.13-15)

32 Ku máṅá tɛ wa, ba lwarɪ dɛ, *Kerisɛ lià tɛ mama pubɔṅa yà yɪ nèdv. Ba liù mama ba swɪn dɛ, v won yɪ v mù cɪcɪ nè tɪ. Ba mama won yà yɪ nèdv. 33 *Tɔntɔna tɛ swɪn Zwezi yoo ba bɪrɪ dɛ diàn. Ba bɪrɪ dɛ, *Yuu-Tiu Zwezi pìi v bwɪn v nan tɪga wa. Yá Yɪ yà fwa pubwanv ba mama yuu wa. 34-35 Won mama yà wà ba wa liù mama mùrɪ. Ba wa liù tɛ, v nè jɛ kárí, nè à yèé dii, v yáá tɪ tɛ v yoli, v ja ku kwɛnɛ, v ja bà tɔntɔna tɛ con. Ba dàñ yà tàrà sɛbiu tɛ, ndɛ ku nè mɛ dɛ liù mama, ba pa wá.

36 Zwɔzɛfɛ, dɛ yà yɪ bɛɛ don Zwezi tɔntɔna tɛ nè, ken v yɪrɪ Barɛnabasɛ, ku dɛñ nè yɪ «kwɪnu», dɛ yà wulɛ dɛ ba. V mù Zwɔzɛfɛ tɛntɛ yɪ Levi tɛ dwíí tɛ wa liù. Ba lɔrɪ wá Swipɛrɛ luv nii wa.

³⁷ Zwɔzefə tɛ yoli v kárá, v ja kv səbiu tɛ, v bà, v pa tuntuna tɛ nɛ.

5

Ananiasə də Safira gɪgɪra tɛ yoo (Tɔtɔnan 4.35-37; Likə 12.1-5)

¹ Bɛɛ don yà wulə, v yiri yi Ananiasə, də v kan, v də yiri yi Safira. U mù Ananiasə tɛntə də v kan ken nimarv, ba ti ba kárá, ba yè. ² Ba dān ga li kv səbiu tɛ vān don, ba sègè, sɛ ba ma fwa ba nyiən. Yá ba dān ga ja kv gɪganɪ tɛ, ba va ba pa Zwezi *tuntuna tɛ nɛ. ³ Piyerə dān ma bwe wá, v wú: «Ananiasə, bɛɛɛ nɛ pɪn, n ma cɔgv *Sítana kwìè? Kv pa n kɔna kɔnkɔn, n kə Yɪ-*Sɪju tɛ nii nɛ. N li səbiu tɛ vān don, n ma fwa n nyiən? ⁴ Kárá tɛ yà nɛ wà yè, ka yà tɛ n mù nyiən, naaa? Yá də ka nɛ yè tɛ, ka səbiu tɛ yà tɛ tà n mù nyiən, naaa? Kv yi nɛtə, n ma bún pubɔŋa kv tɛ yiri n waa con? Kv tà ləzoni con nɛ, n kɔni, kv ya Yɪ con nɛ n kɔni». ⁵ Ananiasə nɛ nì tɛ sùràn tɛ, v tua, yá mɛ v tian də nɛ. Yá fən dān gən lià tɛ mama, ba yà nɛ zɪgɪ lá. ⁶ Balandɔra tɛ nyí ba zàn, ba pəpəni wá, ba ti ba ja va ba gùrì.

⁷ Kv nɛ kɛɛn ndə lugu batwa nɛ, Ananiasə kan twi v zv. Yá v ga wà lwarɪ kv tɛ, kv nɛ tɔn kv lɛ. ⁸ Piyerə ma bwe, v wú: «Swìn cígá à con! Mə á kárá tɛ səbiu nɛ nɛtən, á nɛ yè á na?» Kan tɛ ma le, v wú: «Awo, mɛ kv nii nɛ». ⁹ Piyerə dān ma swìn v con: «Bɛɛɛ nɛ pɪn, á ma kə kv nimarv tɛntə, sɛ á ma pià *Yuu-Tiu Yɪ-Sɪju tɛ nii nɛ? Haya, nɛn lià tɛ, ba nɛ gùrì n barɪ tɛ nɛ, ba wulə mimii nɛ. Yá ba kúv wá gùrì n də». ¹⁰ Naa nɛdv, də kan tɛ də tua, kv mánjá tɛ tɛtə wa, Piyerə yáá nɛ, v ti. Balandɔra tɛ zva də v tɪga, ba ma ti v də, ba ja va ba gùrì v barɪ tɛ sɛpuni nɛ. ¹¹ Fən gən *Kərisə lià púlí tɛ, də lià tɛ mama, ba nɛ nì kv yoo tɛntə.

Yomilan tɛ nɛ tvn Zwerizalemə nɛ yoo (Tɔtɔnan 19.11-20; Matíə 5.6-7)

¹² Zwezi-*Kərisə *tuntuna tɛ yà tɔŋa Yɪ diàn mɪmɪnan zənzən də yomilan zənzən, lalɔv tɛ tɛtəŋi wa. Kərisə lià tɛ mama dān yà zɪga duən yáá nɛ, *Salɔmɔn

napakulɔv tɛ dən nɛ. ¹³ Yá liù mama dān kúv ba lalɔv tɛ wa naŋa, v gúlí ba wa. Yá lalɔv tɛ mama dān yá ga bwɪ ba nɛ zəni. ¹⁴ Bara də kana kapɔv, ba nɛ ken ba waa *Yuu-Tiu nɛ, dān yá púlí ba súrí lá. ¹⁵ Kv pa, ba dān janɪ yayɪŋa, ba naŋa conɪ tɛ yuu, ba tɔŋə gədərən yuu də sarɪ wa. Piyerə dān nɛ twi v lɛ, sɛ v yɪwara tɛ twá ba duən mɛ yuu. ¹⁶ Lalɔv, kv nɛ nan *Zwerizalemə nii tian duən də dəri kv twi də kv yayɪŋa, də lià, *zinə nɛ wɔwalɪ ba. Yá ba mama ga na yazurə.

Ba nɛ fɪfɪn Zwezi-Kərisə tvntuna tɛ yoo (Tɔtɔnan 12.3-11; 4.5-12, 18-20)

¹⁷ Kv mánjá tɛ wa, *Zwifə-ba Yɪ *jɔŋwana yun tiàn nəkwɪa tɛ, də ba tɛ, ba nɛ wulə də wá, kv mù nɛ nɛ ya *Sadɪstian-ba tɛ, dān zàn də wɔgwɪv. ¹⁸ Ba jɪn Zwezi-*Kərisə *tuntuna tɛ, ba kə bān diè wa. ¹⁹ Yá kv tɪtɪn nɛ, *Yuu-Tiu *malɪka twi, ka súrú bān diè mimien tɛ, ka li ba, ka ga swìn ba con: ²⁰ «Á vələ Zwifə-ba Yɪ *diè tɛ wa, á swìn svywāŋv tɛ, kv nɛ bɪrɪ mɪ tɛ, kv nɛ ba zwèe Yɪ con». ²¹ Ba nɛ nì kv sugv tɛntə, kv jɪv tɛtə nɛ, ba zva Yɪ diè tɛ wa, ba ga wulə ba kàrì.

Yɪ jɔŋwana yun tiàn nəkwɪa tɛ, də v kwa lià dān zàn, ba bon yun tiàn tɛ, ba nɛ bɪrɪ *bɪrà tɛ, də *Yɪzərayelə dwíí tɛ wa *nəkwɪna tɛ, ba kə duən nɛ. Ba dān ga tɔn ba lià, sɛ ba va ba li tuntuna tɛ bān diè tɛ wa. ²² Ba lià tɛ dān nɛ vɛli, ba yí lá, ba wà ba nɪ bān diè tɛ wa. Ba ma pií ba va, ba tɪn ba nii, ²³ ba wú: «Nɛ vɛli, də bān diè tɛ tagv, yá pamana tɛ, ba yá nɛ cígá ba nɛ tɛ, də wulə mimien tɛ nɛ. Yá nɛ dān súrú, nɛ wà liù mama nɪ bān diè tɛ wa».

²⁴ Mánjá tɛ wa, Yɪ diè tɛ tvntɔnɪa yuu tíú tɛ, də jɔŋwana yun tiàn tɛ nɛ nì sùràn tɛntə, ba kúv yèrɪ kv tɛ, ba nɛ wá fwa də yoo tɛ, kv nɛ wá bà yoo tɛntə kwa nɛ. ²⁵ Liù don kúv twi, v swìn ba con, v wú: «Á nɛŋə, bara tɛ, á nɛ ken bān diè tɛ wa, wulə Zwifə-ba Yɪ diè tɛ wa, ba kàrì lalɔv tɛ». ²⁶ Tvntɔnɪa yuu tíú tɛ də v kwa lià tɛ, dān vɛli sɛnbwen, ba ja ba ba ja vií. Lalɔv tɛ yá swə tuntuna tɛ. Yá kv yá wáá tvntɔnɪa yuu tíú tɛ də v kwa lià tɛ, ba dɪl

də kapana. Kɔ m̀ nɛ pɪn, ba yà dɛri fən, sə ba fifɪn tɔntɔna tɛ.

²⁷ Kɔ kwa nɛ, ba jun tɔntɔna tɛ, ba piɪ ba va yun tián tɛ, ba nɛ b̀r̀r̀ b̀r̀r̀ tɛ yáá con. Yɪ jonwana yun tián nɛkwɪa tɛ dān bwe ba, ɔ wú: ²⁸ «Nɛ wà sɪnɪ nɛ swɪn á con, sə á kúv̀ dānà ká twà də Zwezi yɪrɪ tɛ, á ma kàr̀r̀ lalɔv̀ tɛ, naaa? Kɔ nɛ á pa, á kàr̀r̀ tɛ sú *Zwerizalemə mama. Á dān ga pià, sə nɛ m̀ nɛ zɪn bɛɛ tɛntɛ tɪan tɛ tali nɛ yun wa». ²⁹ Piyerə də tɔntɔna tɛ duən tɛ dān ma le, ba wú: «Kɔ tà ləzwənə nii nɛ, nɛ mɛ, sə nɛ zilí. Kɔ ya Yɪ nii nɛ, nɛ mɛ, sə nɛ zilí. ³⁰ Yɪ tɛ, nɛ nɪbara-ba tɛ nɛ j̀ǹǹ, nɛ bwin ɔ m̀ Zwezi tɛntɛ, á nɛ paa dagarɔ tɛ yuu wa, á gv. ³¹ Yɪ ken wá ɔ dun bwálí wa, ɔ jɪzən* v̀n nɛ, sə ɔ yà piú tɛ, ɔ nɛ wá jon lià ba cɔna wa. ɔ wá san Yɪzərayelə lià tɛ nɛ, sə ba vɛvəri ba kwa ba sá ba cɔna tɛ, sə ɔ ma wàní ɔ kwɛn ba cɔna tɛ, ba m̀ də wá pwərə wa. ³² Nɛ ya yìèn tɛntɛ, tɛ nɛ tɔn tɛ s̀s̀s̀ǹ, nɛ wáá nɛ swɪn nɛ bɪrɪ dɛ, nɛ nɪ tɛ. Nɛ m̀ də Yɪ-*Sɪɲu tɛ, Yɪ nɛ pɪn lià tɛ nɛ, ba nɛ zilí ɔ nii tɛ».

(*Matìə 5.10-12; 1 Piyerə 4.13-16; Apokalisə 3.8*)

³³ Yun tián tɛ, ba nɛ b̀r̀r̀ b̀r̀r̀ tɛ, nɛ nɪ tɛ s̀r̀r̀ǹ tɛntɛ, ba súé də lɪɲa, ba dān ga pià, sə ba gv tɔntɔna tɛ. ³⁴ Yá bɛɛ don dān yɪn lá, ɔ yɪrɪ nɛ yɪ Gamalielə. ɔ yɪ *Farɪzɪan-ba púlí tɛ wa liù, ɔ nɛ yɪ Yɪ nii *yɛnu tíú. Ba mɛ yà zilí wá zɛnzɛn. ɔ nyí ɔ zàn yun tián tɛ, ba nɛ b̀r̀r̀ b̀r̀r̀ tɛ wa, ɔ ga pa nii, sə ba li tɔntɔna tɛ kàrá wa, mánjá mancɪn. ³⁵ Kɔ kwa nɛ, ɔ dān ma swɪn, ɔ wú: «Á cia á tɛtɛ nɛ, á m̀ lià tɛ, á nɛ ya Yɪzərayelə dwíí tɛ, də won tɛ, á nɛ pià, á tɔn ba m̀ lià tɛntɛ yɪra. ³⁶ Mánjá kɔ nɛ lɛ, kɔ tɛ wà dání, Tɪdasə də yà zàn, ɔ bɪrɪ dɛ, ɔ jə dun. Lià, ba nɛ yí ndə biənɪa nɛ, yà nɛ vɛli ba twá ɔ nɛ. Yá ba gva wá, ɔ kwa lià tɛ, də ba tɔtɔnan tɛ mama jén lá. ³⁷ ɔ m̀ tɛntɛ kwa nɛ, Zwidasə, ɔ nɛ ya Galile tíú, də kúv̀ nan, gal̀ tɛ mánjá wa. ɔ də yà kúv̀ van lalɔv̀ tɛ, ɔ kə ɔ con. ɔ m̀ tɛntɛ də tɪga, ɔ kwa lià tɛ ga jén duən yáá nɛ. ³⁸ Kɔ m̀ nɛ

pɪn, á swɪn á con síún nɛ, sə á dānà ká tan bara-ba tɛ də con. Á m̀ dān yá ba, sə ba vií. Ba tɔtɔɲɪ tɛntɛ nɛ yɪ ləzwənə yɪra kɔ nan, kɔ wá c̀g̀g̀, kɔ jén lá. ³⁹ Yá kɔ dān nɛ ya kɔ nan Yɪ, á wàr̀r̀ kɔ á c̀g̀g̀, á pa kɔ jén. Á cia á tɛtɛ nɛ, kɔ dān ká bà, kɔ ya á m̀ də Yɪ nɛ jaɲa».

⁴⁰ Yun tián tɛ mama dān s̀è Gamalielə pubɔɲa tɛntɛ. Ba dān piɪ, ba bon tɔntɔna tɛ, ba pa, ba mà ba də kafɪran. Ba ga caga ba nii nɛ dɛ, ba kúv̀ kwárí, ba pií ba twá də Zwezi yɪrɪ tɛ, ba ma swɪn yoo. Kɔ kwa nɛ, ba yá ba, ba pa ba vií. ⁴¹ Tɔntɔna tɛ nan Zwifə-ba yun tián tɛ, ba nɛ b̀r̀r̀ b̀r̀r̀ tɛ con, ba vií də pupwən, Yɪ nɛ pɪn, ba na dun, ba nɛ dí càn Zwezi yɪrɪ nɛ. ⁴² Yá dɪn mama, Zwifə-ba Yɪ diè tɛ wa, də ba sán nɛ, ba tɛ wà kàr̀r̀ tɛ də Zwezi-Kərisə svywájú tɛ svgu nɛ yaga.

6

Ba kúrí lià barpe, sə ba san Zwezi-Kərisə tɔntɔna nɛ (1 Tímote 3.8-13)

¹ Kɔ mánjá tɛ wa, Zwezi karbɪa tɛ dān p̀l̀l̀, ba súrí lá zɛnzɛn. Ba yà ba *Zwifə-ba tɛ, ba nɛ swɪn *Gɛrɛkə tɛ, kadənə tɛ yoo jələ dɪn mama ba nii wodiu tarɔ mánjá wa. Kɔ m̀ nɛ pɪn, ba də dān ɲɔɲwɪn ba duən tɛ, ba nɛ swɪn *Ebərə tɛ yuu wa. ² Zwezi-*Kərisə *tɔntɔna fugə bələ tɛ dān ma bon Zwezi karbɪa tɛ mama, ba kə duən nɛ, ba ga swɪn ba con, ba wú: «Kɔ wà mɛ, sə nɛ yá Yɪ svgu tɛ kàrá nɛ, nɛ ga pií nɛ pa, wodirən tarɔ nɛ yà nɛ yuu zilí. ³ Nɛ nubɪa-ba, kɔ m̀ nɛ pɪn, á kúré á waa bara barpe, ba nɛ swɪn ba liù mama yozəɲə. Ba lià tɛntɛ liù mama mɛ, sə ɔ ya liù tɛ, ɔ nɛ súé də Yɪ-*Sɪɲu tɛ. Ba lià tɛntɛ liù mama mɛ, sə ɔ ya wobɔnyɪn, sə nɛ ma kɔ tɔtɔɲɪ tɛntɛ, nɛ ma zɪn ba. ⁴ Nɛ m̀ mɛ, sə nɛ wàní nɛ tɪn nɛ mánjá tɛ, nɛ kə yɪɲɪn wa, də nɛ kàr̀r̀ Yɪ svgu tɛ, nɛ bɪrɪ».

⁵ Kɔ m̀ yoo tɛntɛ dān yɪn ywání, kɔ pa lalɔv̀ tɛ mama nɛ. Ba dān ma kúrí Etɪyənə. ɔ ya bɛɛ tɛ, ɔ nɛ ken ɔ waa Zwezi nɛ zɛnzɛn, ɔ ga sú də Yɪ-Sɪɲu tɛ.

* 5:31 5.31 Ka jèn piú jɪzən v̀n nɛ yɪ dun bwálí.

Ku sùrí Filipə, də Prɔswɔrə, də Nɪkanɔrə, də Timon, də Parəmenasə, də Nikolasə nə. Nikolasə ya Antɔswə bɛɛ don, ɔ də nə yà zwa Zwifə-ba *yɔjɔncwəŋə tə wa. ⁶ Ba ja ba, ba va ba bɪrɪ tɔntɔna tə nə. Tɔntɔna tə də ma jɔn Yɪ, ba ga tún* ba jìàn lià tɔntə yuu wa.

⁷ Ba dàń yà swìn Yɪ sɔgɔ tə, ba sùrí lá wuu. Zwezi karbɪa tə nii dàń pùlì, ba sùrí zənzən *Zwerizalemə nə. Yá Zwifə-ba Yɪ *jɔŋwana kapɔpɔ də twi, ba kə ba waa Zwezi nə, sə ba zilí ɔ nii.

Ba nə jin Etiyənə tə yoo

(Ebərə-ba 2.4; Likə 21.14-15; Zwan 15.18-21)

⁸ Yɪ pɪn ɔ diàn tə də ɔ pubwanɔ tə Etiyənə nə. Ku pɪn ɔ tɔŋa yomulan də Yɪ diàn mɪmɪnan nəfaran lalɔ tə tətəŋi wa. ⁹ Bara duən zàn, ba zɪgɪ ɔ nə. Lià tɔntə yà yɪ *Zwifə-ba *jéré diè tə, ba nə bonə <ywəŋə, ba nə jon ba tiàn> jéré diè tə lià. Ku mù nə yɪ Zwifə-ba lià duən, ba nə nan Sirenə də Aləkəzandəri. Ba mù də Zwifə-ba, ba nə nan Silisi lɔv nii tə wa, də Azi nagwanaa tə wa, dàń tútùní də Etiyənə. ¹⁰ Etiyənə yɪ wɔbɔŋa tə, Yɪ-*Sɪŋu tə nə pɪn wá nə, ɔ ma swìn. Yá ku dàń pɪn ba wàrɪ ba le. ¹¹ Ba dàń ma ga ba vwɪn lià, sə ba mù lià tɔntə dàń nə swìn ndə: «Nə mù nì də, Etiyənə swìn sulwan, ɔ zɪgɪ *Moyizə də Yɪ nə». ¹² Ba dàń twá nətɔ, ba sú lalɔ tə, də Zwifə-ba *nəkwɪna tə, də Yɪ nii *yənu tiàn tə, ba kə ɔ nə. Ba ma ja Etiyənə, ba ja va yun tiàn tə, ba nə bùrɪ *bùrà tə yáá con. ¹³ Ba tanɪ lià, ba nə wá kɔnɪ kɔnkɔn, ba kə ɔ nii nə, ba ja vu. Kɔnkɔna tɔntə dàń nə swìn, ba wú: «D mù bɛɛ tɔntə nə swìn sùràń, mánjá mama, ɔ ma zɪga nə Zwifə-ba Yɪ *diè tə də Yɪ *nii tə nə, ɔ nə pɪn Moyizə nə. ¹⁴ Nə nì də, ɔ swìn də, ɔ mù *Nazaretə Zwezi tɔntə wá cùgò Yɪ diè tə, ɔ ga lwàń Yɪ nii tə, Moyizə nə pɪn nəba tə».

¹⁵ Lià tə mama, ba yà nə yɪ yun tiàn tə wa, ba nə bùrɪ bùrà, yíá dàń fin Etiyənə yuu wa. Yá ba nɪ də, ɔ yáá tə nyɪn ndə *malɪka yáá nə.

* **6:6** 6.6 *Zwifə-ba nə yáá tún ba jìàn lià yun wa, sə ku bɪrɪ də, ba ken yuywanɔ ba yuu wa, nə à yèó, sə ku bɪrɪ də, ba pɪn ba Yɪ nə.

7

Etiyənə nii tɔŋu
(Tɔtɔnan 6.9-15; Ebərə-ba 11.23-29; Zwan 5.45-47)

¹ *Zwifə-ba Yɪ *jɔŋwana yun tiàn nəkwɪa tə bwe Etiyənə nə, ɔ wú: «Mə yìèn tə nɛɛ nə nətən cígá?» ² Etiyənə ma le, ɔ wú: «À nubɪa-ba, də à nyɪna-ba, á cɔga nə! Yɪ tə, ɔ jə dun, nə nan nə nɪbɛɛ *Abərahəmə nə. Ku mánjá tə wa, də ɔ wulə Mezopotami nagwanaa wa, ɔ tə wà vəli, sə ɔ jèń Aran nə. ³ Yɪ swìn ɔ con, ɔ wú: <Nan, n ga yá n lɔv nii, də n dwíí tiàn, sə n ga va lɔv nii tə wa, à nə wá bɪrɪ mú>. ⁴ Abərahəmə ma nan Kaləde, ɔ va ɔ jèń Aran nə. U nyɪna tiàn kwa nə, ku bwálí tɔntə wa, Yɪ dàń pɪn ɔ nan Aran, ɔ bà lɔv nii ku tə nətən wa, á nə wulə ku wa zèn. ⁵ Ku mánjá tə wa, Yɪ wà wá bwálí pɪn, sə ɔ tɪnɪ ku. U wà bwálí tətə pɪn, sə ɔ tún ɔ naa ku wa. Ku ya Yɪ kàn nikana mù də, ɔ wá pa ku lɔv nii tɔntə Abərahəmə də ɔ dwíí tə nə, ɔ nə wá kə lɔv wa. Abərahəmə yà ga tə ba biú jə. ⁶ Á nəŋə ku tə, Yɪ nə swìn: <Abərahəmə dwíí tə wá jèń lɔv nii don nə. Ba wá jì lɔv nii tɔntə ywəŋə, yá ba wá dé càń bɪna biənɪa. ⁷ Lɔv tə, ba nə wá yà ku tiàn ywəŋə, à mù Yɪ nə wá bùrɪ ku bùrà. Ku mù tɔntə kwa nə, ba dàń wá bà, ba fwa yɔjɔnɪ bwálí ku tə wa, à nə dí yáá à kàn ku nii də ba>. ⁸ Yɪ dàń ma kàn nikant də Abərahəmə. Ku mɪmɪnɔ nə ya bɛɛ *gweŋə tə. Ku mù nə pɪn, Abərahəmə ma goŋi ɔ biú *Yɪzakə, ɔ lɔrɪ diàn nana diən nə. Yɪzakə də nə lɔrɪ *Zwakɔbə, ɔ də goŋi wá. Zwakɔbə də goŋi ɔ bɪa fugə bələ tə, ba nə yɪ nə nɪbara fugə də bələ tə.

⁹ Nə nɪbara-ba tə jɪn wɔgɔwɔ də ba nyánú Zwɔzefə, ba ma yè wá lià yuu wa, ba nə vəli *Ezɔwipətə lɔv nii. ¹⁰ Yɪ dàń yun də wá. U lɪ wá ɔ wɔwalɔ mama wa. Yɪ pɪn ɔ na pubwanɔ də wɔbɔŋa Ezɔwipətə piú *Farawon yáá con. Farawon lɪ Zwɔzefə ɔ tún, sə ɔ tɪnɪ Ezɔwipətə lɔv nii, də ɔ diè tə ɔ ywàń tə yuu. ¹¹ Niən dàń twi tə zɔ Ezɔwipətə lɔv

nii tɛ, dɛ Kanan lɔv nii tɛ mama wa. Ku yɪn càn zɛnzɛn, nɛ nɪbara-ba tɛ dān yà kùb ba won na ba dé. ¹² Zwakɔbɛ nɛ ni dɛ, mɪna wulɛ Ezwipɛtɛ nɛ, v tɛntɛn v tɔn nɛ nɪbara-ba tɛ naa nɛdɔ. ¹³ Yá ba nɛ vɛli nɛɛ bɛlɛ tɛ nii nɛ, Zwɔzɛfɛ pɪn v nubɪa tɛ lwarɪ wá, Farawon dɛ dān lwarɪ Zwɔzɛfɛ dwíí tɪán tɛ. ¹⁴ Zwɔzɛfɛ dān ma tɔn v pa, ba ja v nyɪna Zwakɔbɛ dɛ v diè lià, ba nɛ yí sapwɪtwa dɛ fugɛ dɛ bonu, ba bà. ¹⁵ Mɛ nɛtɔ nɛ, Zwakɔbɛ vɛli Ezwipɛtɛ. Yá mɛ lá nɛ, v tɪga. Nɛ nɪbara tɛ dɛ mama tɪga lá nɛ. ¹⁶ Ba zɪn ba tɪga tɛ, ba jɛ va Siswɛmɛ nɛ, ba gùrɪ lɛbɛrɪ tɛ wa, Abɛrahame yɛ dɛ sɛbiu Emɔrɛ bɪa tɛ con Siswɛmɛ nɛ.

¹⁷ Yá mánjá tɛ wa, Yɪ nikanɪ tɛ, v nɛ kàn dɛ Abɛrahame nii nɛ, bwɛlɛ, sɛ ku sú, nɛ dwíí tɛ dān pùli zɛnzɛn Ezwipɛtɛ nɛ. ¹⁸ Ku kwa nɛ, pìú don dɛ kùb jon pàrɪ tɛ, v nɛ wà Zwɔzɛfɛ yɛni. ¹⁹ U mù pìú tɛntɛ dān nɛ tɔn yíá swɪan nɛ dwíí tɛ yɪra. U dān fifɪn nɛ nɪbara-ba tɛ, v pa, ba vɪ ba bisɪnɪ ba dɔga, sɛ ku pa ba tɪ. ²⁰ Ku mánjá tɛntɛ wa nɛ, ba lɔrɪ Moyizɛ. U yɪ binanɔvɔ Yɪ yíá yuu. Ba kɔnɪ wá cànɪ batwa v nyɪna diè tɛ wa. ²¹ Mánjá tɛ wa, ba nɛ dɔgv wá, Farawon bùá nɪ wá, v tɪ v ja va, v kɔnɪ, ndɛ v tɛtɛ bilɔra nɛ. ²² Ezwipɛtɛ tɪán wɔbɔŋa tɛ nɛ, ba ma kwè wá. Moyizɛ yɪ diàn tíú, ku twá dɛ v nii sɔgv dɛ v tɔtɔnɛɛ nɛ.

²³ U bɪna sapwɪlɛ nii nɛ, v ken sírí, sɛ v va v nubɪa *Yɪzɛrayɛlɛ lià tɛ con. ²⁴ U nɪ Ezwipɛtɛ tíú don dɛ, v wulɛ v fifɪn v dwíí tɛ wa liù don. Yá v dān gɔa Ezwipɛtɛ tíú tɛ, sɛ v ma wánɪ v jon v nubɪu tɛ, Ezwipɛtɛ tíú tɛ yà nɛ fifɪn. ²⁵ U yà bɔŋa dɛ, v nubɪa Yɪzɛrayɛlɛ lià tɛ yà wá lwarɪ dɛ, ku wá twá dɛ wá, sɛ Yɪ ma jon ba. Yá ba wà ku lwarɪ. ²⁶ Ku tɪa nɛ purɪ, v kùb nɪ Yɪzɛrayɛlɛ lià tɛ bɛlɛ, ba wulɛ ba mà duɛn, v ma kùb pìà, sɛ v kwèɛ ba. U dān ma swɪn ba con, v wú: <À dabara-ba, á yɪ nubɪa, bɛɛɛ nɛ pɪn, á dɛ ma fifɪn duɛn?> ²⁷ Yá ba liù tɛ, v nɛ fifɪn v don tɛ, yugu Moyizɛ, v ga swɪn, v wú: <Wàà

nɛ tɔn mú, sɛ n ya pìú, sɛ n bɔrɪ bɔrà nɛ yuu wa? ²⁸ N pìà, sɛ n gv à dɛ, ndɛ n diɔn nɛ gɔa Ezwipɛtɛ tíú tɛ, naaa?> ²⁹ Ku sɔgv tɛntɛ pɪn Moyizɛ dɛrɪ, v va Madɪan nagwanaa wa. U lɔrɪ bɪa bɛlɛ, ku lɔv nii tɛntɛ wa.

³⁰ Ku bɪna sapwɪlɛ nii nɛ, *malɪka nan v nɛ, kasɔɔ lanworu tɛ wa, *Sinayi paan tɛ yuu, mɛnvoo ku nɛ jɛ tuni wa. ³¹ Ku yɪrɪ tɛ gwárɪ Moyizɛ. U dān ma va, sɛ v ywàñ ku v lwarɪ. U dān ma nɪ *Yuu-Tiu kori, ku nɛ wú: ³² <À yɪ Yɪ tɛ, n nɪbara-ba tɛ nɛ jùni! À yɪ Yɪ tɛ, n nɪbara Abɛrahame, dɛ Yɪzakɛ, dɛ Zwakɔbɛ, ba nɛ jùni!> Moyizɛ dān vɪvaga, yá v kùb ba wɔdɪv jɛ, sɛ v ywàñ. ³³ Yuu-Tiu dān ma swɪn v con, v wú: <Li n natura tɛ n nɛɛ nɛ! Bwálí tɛntɛ, n nɛ zɪga lá, yɪ à mù tɛtɛ bwálí. ³⁴ À nɪ wɔwalɔv tɛ à lià tɛ wulɛ ku wa Ezwipɛtɛ nɛ. À nɪ ba yinɛgɛ kwirɛ tɛ. Yá à cuɛ, sɛ à jon ba ba càn tɛ wa. N dān bàá síún nɛ, à wá tɔn mú Ezwipɛtɛ nɛ.>

³⁵ Etiyɛnɛ ma kùb swɪn v súrí lá, v wú: <U mù Moyizɛ tɛntɛ, ba yà tɛn, ba ga swɪn, ba wú: <Wàà nɛ tɔn mú, sɛ n yà pìú dɛ n bɔrɪ nɛ bɔrà?> Mɛ v mù nɛ Yɪ tɔn, sɛ v yà pìú, dɛ v li ba ba càn wa. Ku twá dɛ malɪka tɛ, v nɪ tuni tɛ wa, saŋɔ. ³⁶ U mù nɛ li ba Ezwipɛtɛ lɔv nii tɛ wa. Ku twá dɛ v nɛ tɔn yomɪlan dɛ Yɪ diàn mɪmɪnan yìɛn, Ezwipɛtɛ lɔv nii tɛ wa, dɛ <mɔv nɛstɪan* > tɛ wa, dɛ kasɔɔ lanworu tɛ wa bɪna sapwɪlɛ. ³⁷ Mɛ v mù Moyizɛ tɛntɛ nɛ swɪn Yɪzɛrayɛlɛ lià tɛ con, v wú: <Yɪ wá li á wa liù, sɛ v yà Yɪ nii *sùsùndù, ndɛ à mù nɛ.> ³⁸ Mánjá tɛ nɛ, Moyizɛ nɛ yɪn dɛ Yɪzɛrayɛlɛ pùlí tɛ kasɔɔ lanworu tɛ wa, v nɛ yɪn dɛ nɛ nɪbara-ba tɛ, v ga ya dɛ malɪka tɛ. U mù con nɛ malɪka tɛ swɪn Sinayi paan tɛ yuu wa, v ga jon Yɪ sɔgv tɛ, ku nɛ pɪn mɪ v pa nɛba.

³⁹ Nɛ nɪbara-ba tɛ yà ba pìà, sɛ ba zilí v nii. Ba vɪga wá, ba pubɔŋa ga pìí, ku wulɛ Ezwipɛtɛ lɔv nii nɛ. ⁴⁰ Ku mù nɛ pɪn, ba swɪn *Arɔn con, ba wú: <Fwa yɪa, n pa nɛba, sɛ tɛ yà nɛ yáá. U mù Moyizɛ

* **7:36** 7.36 Mánjá tɛ wa, Moyizɛ nɛ li Yɪzɛrayɛlɛ lià tɛ Ezwipɛtɛ lɔv nii tɛ wa, mɛ <mɔv nɛstɪan > tɛ wa nɛ Yɪ pɪn, ku níá tɛ pwèɛ duɛn wa, tɛ ga yá cwɛŋɛ, tɛ pa, ba kɛɛn tɪa nɛkɔrɔ wa, ba va Kanan lɔv nii. Ku mɔv tɛntɛ wa nɛ Farawon kwatara tɛ mé, mánjá tɛ wa, ba nɛ diɔn Yɪzɛrayɛlɛ lià tɛ, sɛ ba ja.

təntə, ɔ nə pɪn, nə nan Ezwipətə lɔv nii tə wa, nə kúv yèrì kɔ tə, ɔ nə jigə. ⁴¹ Kɔ mù dian təntə wa, ba fwa wɔŋwanɔ, kɔ nə nyɪn ndə nabiə nə, ba ga gv wiən, ba ma fwa *jonɪ kɔ mù wɔŋwanɔ təntə yuu wa. Ba dān ga jwɛ kɔ mù won təntə yɪrɪ, ba tətə nə fwa. ⁴² Yɪ ma vɔvəri ɔ kwa, ɔ ma te ba, ɔ ga yá ba, kɔ pa, ba dān jònɪ yɪcav də cànà də kacɪlaccə tə, lanworu tə wa. Yoo təntə púpúní Yɪ sagɪ tə wa, kɔ twá də Yɪ nii sùsùnà tə, kɔ wú:

«Yɪzərayelə là-ba, á bɪna sapwilə tə mɛ kasɔɔ lanworu tə wa, á fwa jonə, də á gwɪ váná, á pɪn nə, naaa? ⁴³ Kɔ yɪ á zɪn yɪ Molokə† gansili tə, də á yɪ Ronfan kacɪlaccə tə, á tətə nə fwa. Tə mù kunkun yɪa təntə mama yɪ á tətə nə fwa, sə á bu tə nə. Kɔ mù nə pɪn, à dān wá pa, á va á galɪ *Babilɔnə lɔv nii yuu».

⁴⁴ Kasɔɔ lanworu tə wa, á nɪbara-ba yá jɪn Yɪ *wulu gansili tə. Kɔ yɪ kɔ fwa ndə nɛtɔ tə, Yɪ nə swɪn Moyizə con, sə kɔ fwa, ndə Moyizə tətə nə nɪ kɔ yiri tə. ⁴⁵ Nə nɪbara tə, ba də nə kúv púé ba kwa, də nə kúv jon kɔ mù gansili təntə, ba zɪn, máŋá tə wa, Zwozuwe də nə kúv yɪn ba yáá tíú, ba ja bà lɔv nii kɔ tə wa. Yɪ ma san ɔ ta lɔv nii təntə tɪán, ɔ dɪŋɪ ba yáá con. Yɪ wulu gansili tə yɪn bwálí kɔ tə wa, kɔ ja va kɔ yí pìú *Davidə pàrì tə máŋá. ⁴⁶ Davidə nɪ yuywanɔ Yɪ yáá con, ɔ dān ma lòrì cwəŋə, sə ɔ lwà bwálí ɔ kə Zwakobə Yɪ‡ tə lá nə. ⁴⁷ Yá kɔ yɪ *Salɔmɔn nə lwè diè təntə.

⁴⁸ Yɪ tə, ɔ nə wulə ban ban, ga ba diè tə, ləzwənə nə lwè, wa yanɪ. Yɪ nii sùsùnò swɪn də, Yuu-Tiu swɪn, ɔ wú:

⁴⁹ «Lanworu tə nə yɪ à padau, yá tɪa tə mù yɪ goli, à naa cɪcɪ kə tún bwálí. Bakun diè yiri nə, á wàá á lwè, á pɪn nə? Bwálí kukwa wa nə, à wàá à pəni, à sɪi? ⁵⁰ Kɔ tà à mù nə fwa won mama, naaa?»

⁵¹ Á mù, á yɪ là tə, á yɪ vɪv là. Á mantɪa á gwəŋə bɛɛ. Yá á waa tə də á

zɪan mù ba Yɪ sɔgv tə sèe, Yɪ-*Sɪŋu tə nə swɪn á con. Á də á nɪbara-ba tə nə yɪ won nɛdɔ. ⁵² Yɪ nii sùsùnà tə wa, ba wà tətə nə, á nɪbara-ba tə nə wà fɪfɪn? Là tə, ba nə dí yáá ba swɪn cígá tíú§ tə túrì tə yoo, á nɪbara-ba tə nə gva ba. Yá mɛ kɔ liù təntə, á də kúv gɪgɪra á gv. ⁵³ Á mù yɪ là tə, á nə twá də malke, á ma na Yɪ *nii tə, ɔ nə pɪn Moyizə nə. Yá də kɔ nɛtɔ mɛ, á wà kɔ nii təntə zílí».

Ba dilɪ Etyenə də kapana ba gv

⁵⁴ Etyenə nə tún ɔ nii wuuu, ɔ va ɔ zwèe. ɔ sùràn tə ma pɪn, ba bɪcanɪ sú də lɪŋa ɔ yuu wa. Ba ga vwa ba nɪpɔrv. ⁵⁵ Etyenə, súé də Yɪ-*Sɪŋu tə, ɔ zɪn ɔ yáá ɔ kə lanworu tə wa, ɔ ga na Yɪ dun tə, də Zwezi ɔ zàn ɔ zɪga Yɪ jɪzən vən nə. ⁵⁶ ɔ ma swɪn, ɔ wú: «Á cɔga, à na lanworu tə kɔ súrì, yá *Ləzwənə-Biu* tə zɪga Yɪ jɪzən vən tə yuu».

⁵⁷ Ba mama dān ma mà cèrì zəgə zəgə ba sun ba zɪan, ba ga gàrì duən ɔ yuu wa. ⁵⁸ Ba túrì wá, ba ja nan tɪv tə nii nə. Ba dān ga wulə ba dilɪ wá də kapana, sə ba gv. Balandɔrv don, ɔ yɪrɪ nə yɪ Solə† nə cígá là tə, ba nə dilɪ Etyenə, ganan nə. ⁵⁹ Máŋá tə wa, ba nə wulə ba dilɪ wá də kapana tə, Etyenə lòrì Zwezi, ɔ wú: «*Yuu-Tiu Zwezi, jon à sɪŋu tə n kə n con». ⁶⁰ ɔ ga jèh ɔ nadwana yuu, ɔ bubwi, ɔ wú: «Yuu-Tiu, dān ká jələ cɔna tə tə, n kə ba yuu wa». Etyenə nə swɪn tə sùràn təntə, ɔ zwèe kwa nə, ɔ mɪ zwèe.

8

¹ Solə də yá bɪrɪ də, Etyenə mɛ tɪan.

Solə nə fɪfɪn Kərisə là púlí tə yoo
(Tɔtɔnan 11.19-21; Filipə tɪán 1.12-14; Zwan 6.70)

Kɔ dun təntə nə, ba dān fɪfɪn *Kərisə là púlí tə mama, kɔ nə wulə *Zwerizalemə wa. Ba mama dərɪ ba pwèe duən yáá nə, ba yá tà Zwezi-*Kərisə *tɔtɔna tə cɪcɪ. Ba dərɪ ba va Zwide nagwanaa tə

† 7:43 7.43 Molokə də Ronfan yɪ wɔŋwanan. Fuən là tə, ba yá nə wulə Kanan lɔv nii tə wa, yá nə jònɪ tə.
‡ 7:46 7.46 Kɔ yɪ *Zwifə-ba Yɪ *diè. Wiən tə mama, tə yá nə wulə Yɪ wulu gansili tə wa, ba ken tə mama Yɪ diè tə wa. § 7:52 7.52 Liù təntə nə yɪ Zwezi. * 7:56 7.56 Liù təntə nə yɪ Zwezi. † 7:58 7.58 Solə jə yɪrɪ don, kɔ nə yɪ Polə.

də Samari nagwanaa tɛ mama wa. ² Bara-ba nɛ zilí Yɪ nii zɛni tì Etɪyɛnɛ, ba gùrì, ba ga kwi zɛnzɛn v yiri. ³ Solɛ mù dàń yɪ v kɛni diàn, sɛ v cùgò Kərisɛ là púlí tɛ. U twá dii də dii wa v vɛli, v ma janɪ bara də kana, ba nɛ ken ba waa Zwezi nɛ, v pa ba kɛni bàn diè. ⁴ Ba tɛ, ba nɛ dərɪ ba pwèe duən yáá tɛ, dàń tɛ swìn Zwezi-Kərisɛ suywánɔ́ tɛ, bwálí tɛ mama, ba nɛ vɛli.

Filipɛ swìn suywánɔ́ tɛ Samari nagwanaa wa
(Zwan 4.1-42; Tɔtɔnan 1.8)

⁵ Filipɛ vɛli v zɔ Samari nagwanaa tɛ tɪfaru tɛ wa, v wulɛ v swìn Zwezi-*Kərisɛ suywánɔ́ tɛ. ⁶ Lalɔv tɛ mama, ku nɛ kun duən nɛ, nii yá yɪ nɛdv, ku ma cuga Filipɛ sugv tɛ zɛni zɛni də waa nɛdv. Là tɛ yá nɛń, ba ga na Yɪ diàn mɪmɪnan tɛ, Filipɛ nɛ tɔɲa. ⁷ Cígá, *zinɛ nan, tɛ yá là zɛnzɛn nɛ də tɛ bubwi. Yá gwanan zɛnzɛn yayɪran zwèe. ⁸ Ku yɪn pupwɛn nɛfaru ku mù tɪfaru tɛntɛ wa.

⁹ Bɛɛ don yá dí yáá, v wulɛ ku tɪfaru tɛ wa, v yiri nɛ yɪ Simon. U də yá pɪn dun v tiàn nɛ, v yá fwa jinɛmori, v ma gwárí Samari lalɔv tɛ zɛnzɛn. ¹⁰ Ku yá nɛ zɪgɪ bisɪmabii nɛ, ku ja va ku yɪ bazɔnan nɛ, ba mama míámíán yá twá v nɛ, də ba swìn, ba wú: «D tɛ mù yɪ Yɪ diàn tɛ tɛtɛ, ba nɛ boɲɛ <diàn nɛfaru>.» ¹¹ U yá gwárí ba, máná ku nɛ darɪ də v jinɛmori tɔtɔnɛɛ tɛ. Ku mù nɛ pɪn, ba yá twá v nɛ. ¹² Yá Filipɛ dàń twi, v swìn Yɪ pàrɛ tɛ, də Zwezi-Kərisɛ yiri tɛ yoo, v birɪ ba. Ku mù nɛ pɪn, bara də kana mama dàń pìí ba yá jinɛmori tɛ, ba kɛ ba waa Zwezi suywánɔ́ tɛ nɛ, ba ga pa, ba lɛ ba níá wa, ku twá də Zwezi-Kərisɛ yiri tɛ. ¹³ Simon də tɛtɛ ken v waa Zwezi nɛ. Yá ba ga lɛ wá níá tɛ wa, ku twá də Zwezi-Kərisɛ yiri tɛ. U dàń zɪga Filipɛ sɛpuni nɛ, ku ga gwárí wá zɛnzɛn, v nɛ na Yɪ diàn mɪmɪnan də diàn wiən, tɛ nɛ tɔɲa tɛ yiri.

(Tɔtɔnan 19.5-6; 1 Timote 6.9-10; Matie 6.24)

¹⁴ Zwezi *tɔntɔna tɛ, ba yá nɛ wulɛ *Zwerizalemɛ wa, dàń nɛ nì də, Samari tiàn sèe Yɪ sugv tɛ, ba dàń tɔn Piyerɛ də Zwan lá nɛ. ¹⁵ Ba də nɛ vɛli, ba yí Samari tiàn tɛ, ba lòrì Yɪ ba pa ba, sɛ Yɪ-*Siɲu tɛ wàní ku cú ba yun wa. ¹⁶ Ku yá tɛ wá ba liù yuu wa cwi, ku ya Filipɛ lɛgɛ ba níá wa, *Yuu-Tiu Zwezi yiri nɛ cɪcɪ. ¹⁷ Piyerɛ də Zwan dàń ma tún* ba jìàn ba yun wa, Yɪ-Siɲu tɛ ga cú ba yun wa.

¹⁸ Máná tɛ nɛ, Simon nɛ nɪ də, Yɪ-Siɲu tɛ ya ku twá Zwezi-Kərisɛ tɔntɔna tɛ jìàn ka tún yuu wa, ku ma nɪ, v pɪn ba sɛbiu. ¹⁹ U ga swìn, v wú: «Á pɪan diàn tɛ tɛ à də nɛ, sɛ liù tɛ mama, à də nɛ tún à jɪn v yuu wa, sɛ Yɪ-Siɲu tɛ cú ku tíú yuu wa». ²⁰ Piyerɛ dàń vɪga sɛbiu tɛ, v ga swìn v con, v wú: «Yɪ wá cùgò n mù də n sɛbiu tɛ mɛ, n nɛ bún də Yɪ tarpɪvɔn tɛ wáá ku yè də sɛbɪa tɛ yiri. ²¹ N tori tɛlɛ yoo ku tɛ wa, ku ga tà n yáá con yoo. N pubɔɲa tɛ ba cígá nɛ twá Yɪ yáá con. ²² Vɛvɛrɪ n kwa, n ma sá n cɔna tɛ, sɛ n yá n wɔlvɔɲu tɛ, sɛ n lòrì Yuu-Tiu də, ku nɛ wáá, sɛ v kwen n cɔna tɛ n mù də wá pwɛrɛ wa, n pubɔnkɔkwɪvɔn ku tɛ yiri. ²³ Á na də, n waa tɛ lwara zɛnzɛn, n ga yɪ kunkɔn yìèn yonɲu». ²⁴ Simon ma swìn, v wú: «Mɛ á tɛtɛ lòrì Yɪ á pa nɛ, sɛ tɛ tɛ mama á nɛ swìn tɛ, nɛdv tɛtɛ dàń ká yí nɛ».

²⁵ Piyerɛ də Zwan dàń kàrɪ Yuu-Tiu sugv tɛ, ba birɪ Samari tiàn nɛ. Ku kwa nɛ, ba bɛlɛ tɛ pìí ba va Zwerizalemɛ. Ba nɛ ma vɪrɪ, ba tɛ swìn suywánɔ́ tɛ ba birɪ Samari tɪbii zɛnzɛn wa.

Filipɛ pɪn, Etiyopi bɛɛ don lwarɪ suywánɔ́ tɛ

²⁶ Dɪn don nɛ, *Yuu-Tiu *malɪka twi, ku swìn Filipɛ con, ku wú: «Zàn, n va lɔv jɪzɛn saporu yuu, sɛ n tì kasɔɔ cwɛɲɛ tɛ, ka nɛ nan *Zwerizalemɛ nɛ, ka vɛli Gaza». ²⁷ Filipɛ zàn v vɛli, də nɛń Etiyopi† tiàn batana nɛ, v nɛ yɪ ba lɔv nii tɛ kapɪv minisɛ. Kapɪv tɛ yiri nɛ yɪ Kandasɛ. U mù batana tɛntɛ yá nɛ ywáná kapɪv tɛ wiən tɛ mama yuu, tɛ kwɛnɛ nɛ dáá. U

* 8:17 8.17 *Zwifɛ-ba nɛ yáá tún ba jìàn là yun wa, sɛ ku birɪ də, ba ken yuywanɔ́ ba yuu wa, nɛ à yáé, sɛ ku birɪ də, ba pɪn ba Yɪ nɛ. † 8:27 8.27 Etiyopi yɪ ku wulɛ lɛzwɛnzɛwɛnɛn lɔv wa, ba nɛ boɲɛ Afɛrikɛ. Mɛ Etiyopi yiri nɛ ba lwán ba boɲɛ Sudan.

mù bæ tɛntə yà vɛli Zwerizalemə, v jun Yɪ. ²⁸ U dǎn jǎé v sɛsen tɛrɛko wa, v pií v ma virí, v ga kàrì Yɪ sagi tɛ wa, Yɪ nii *sùsùnù *Ezayi nè púpúní. ²⁹ Yɪ-*Siɲu tɛ swìn Filipə con: «Vɛli v boli sɛsen tɛrɛko ku tɛ yira».

³⁰ Filipə dɛri v boli ku yira, v ni Etiyopi minisə tɛ nè kàrì Yɪ nii sùsùnù Ezayi púpúná tɛ. U dǎn ma bwe wá, v wú: «N nɛ́n ku tɛ, n nè kàrì, tɛ dɛ́n?» ³¹ Minisə tɛ ma le, v wú: «À wá fwa nɛtə, à ma ni ku dɛ́n, dɛ liù nè wá à nè san?» U ma bon Filipə, v pa, v bà v zu sɛsen tɛrɛko tɛ wa, v jǎé v sɛpuni nè. ³² Sagi tɛ wa bwálí tɛ, minisə tɛ yà nè kàrì tɛ nè, yí ku tɛ:

«Ba jun wá ndə piə nè, ba ja va nangura diè wa. U yí ndə *pabiə nè ka nii nè ba swìn, dɛ ba nè swə ba fɪn‡ ka kɔran dɛ. U wá v nii sùrí. ³³ U dí càn dɛ yinɛgə mama. Yá tɛ mama wa, ba tɛ wá wá cígá pɪn. Wàà nè wá man, v biri v mǎǎ́ là tɛ, sɛ ba ma lwarɪ yoo dɛ́n? Ba li v mù mi lɔv ku tɛ wa».

³⁴ Minisə tɛ dǎn tɛ ma swìn Filipə con, v wú: «À lòrì mú, Yɪ nii sùsùnù tɛ yí wàà tɛtə yoo nè v swìn nɛtɔ? Ku yí v tɛtə, nè à yǎé ku yí liù don yoo?» ³⁵ Ku mǎǎ́ tɛntə wa, Filipə dǎn twá ku púpúná tɛntə nè, v ma swìn Zwezi sɔywǎǎ́ tɛ, v biri minisə tɛ nè. ³⁶ Ba vɛli wuuu, ba va ba yí yáá, dɛ nɛ́n, níá nè. Minisə tɛ ma swìn, v wú: «Nɛ́n níá nè, bæèèè dǎn nè cìgà, sɛ n li nè níá tɛ wa ku twá dɛ Zwezi-*Kərisə yiri tɛ?» ³⁷ [Filipə swìn, v wú: «Dɛ n nè ken n waa mama, ku yoo tɛntə wáá ku tɔɲa». Minisə tɛ ma pií v le, v wú: «À ken à waa dɛ Zwezi-Kərisə yí Yɪ-Biu».]

³⁸ Minisə tɛ pɪn, v sɛsen tɛrɛko tɛ zɪgɪ. Filipə dɛ minisə tɛ cúé, ba mù bɛlɛ tɛ zu níá tɛ wa, Filipə ma lə minisə tɛ níá tɛ wa, ku twá dɛ Zwezi-Kərisə yiri tɛ. ³⁹ Mǎǎ́ tɛ nè, ba nè pií ba nan níá tɛ wa, Yuu-Tiu Siɲu tɛ tì Filipə, yá minisə tɛ kúù ba wá na. Yá v sùé dɛ pupwɛn, v ga tì cwɛɲə, v virí. ⁴⁰ Yɪ-Siɲu tɛ ken Filipə Azɔtə nè. U zɪgɪ Azɔtə, v twá tɪfaran duɛn wa, v va v nan Sezare. U dǎn ga swìn

sɔywǎǎ́ tɛ tɪan tɛ mama wa, v nè twá tɛ wá.

9

Zwezi biri v tìan Solə nè
(Tɔtɔnan 22.3-16; 26.9-20; Galasi tìan 1.11-16)

¹ Mǎǎ́ don wa, Solə mù yí v tɛ wulə v fifɪn *Yuu-Tiu karbiə tɛ, v ga pià ba gɔri. U dǎn vɛli *Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tìan nɛkwɪə tɛ con. ² U lòrì, sɛ v pa saga v mù Solə nè, v nè wá biri Zwifə-ba *jéré dii tɛ wa, tɛ nè wulə Damasə nè. Solə pià, sɛ ba lwarɪ dɛ, v jə cwɛɲə, v nè ni là, ba nè zɔa Zwezi cwɛɲə tɛ wa, ku nè yí bara, nè à yǎé kana, sɛ v vwa ba, v jə bà *Zwerizalemə wa.

³ Mǎǎ́ tɛ wa, v nè wulə cwɛɲə tɛ wa, dɛ v dǎn yá bwɛlɛ Damasə, naa nɛdɔ, dɛ poni nan yɪ nè, ku pipɪli ku kɪkarɪ wá. ⁴ U tua tɪa, v ga ni kori, ku nè swìn v con, ku wú: «Solə, Solə, bæèèè nè pɪn, n ma fifɪn nè?» ⁵ U dǎn ma le, v wú: «N mù nè yí wàà, Yuu-Tiu?» Yuu-Tiu dǎn ma swìn, v wú: «À mù nè yí Zwezi tɛ, n nè fifɪn. ⁶ Zàn yɪ nè, sɛ n va tɪfarɔ tɛ wa, ba wá biri mú ku tɛ, n nè mɛ, sɛ n fwa». ⁷ Bara tɛ, ba nè yá kwé wá tɛ mù, yí ba zɪga cùrù. Ba ni kori tɛ mù, yá ba dǎn nè wá liù mama ni. ⁸ Solə nyí v zàn yɪ nè, v yíá tɛ sùrí, yá v dǎn nè bá won mama na. Ba jun v jun nè, ba ga van wá, ba ja va Damasə. ⁹ U fwa dɪan batwa, dɛ v tɛ ba lá na. U ba dɔ, v ba nywìn.

¹⁰ Ku tɪv tɛntə tɛtə wa, Zwezi karbiu don dɛ yɪn Damasə nè, v yiri nè yí Ananiasə. Yuu-Tiu biri v tìan wá, v ga swìn v con, v wú: «Ananiasə!» U ma sɛè, v wú: «Nɛ́n à nè, Yuu-Tiu!» ¹¹ Yuu-Tiu dǎn ma swìn v con, v wú: «Zàn, n tì cwɛɲə tɛ, ba nè bonɛ <cwɛmɛnə mɛnə> tɛ, n va Zwidasə sà́n nè! Vɛli, n pià bæ don, v yiri nè yí Solə. U yí Tarəsə tíú. U wulə v jònì Yɪ. ¹² À pɪn, v na bæ don, v yiri nè yí Ananiasə. U mù bæ tɛntə twi v zu, v ga tún v jun v yuu wa, sɛ v yíá tɛ pií tɛ na lá». ¹³ Ananiasə ma le, v wú: «Yuu-Tiu, à ni bæ tɛntə yìèn là

‡ 8:32 8.32 *Zwifə-ba lɔv nii wa, dɛ lɔv níé duɛn wa, ba yáá fɪn pee kɔran, ba ma swi ganan.

zənzən nə swìn də, ɔ fwa lià tɛ yira, ba nə yɪ n mù nə tɪ, Zwerizalemə nə. ¹⁴ Yá Yɪ jonwana yun tián tɛ ken dián ɔ jɪn wa yəbɛ, sɛ ɔ vwa lià tɛ mama, ba nə yɪ n mù Yuu-Tiu nə tɪ». ¹⁵ Yá Yuu-Tiu tɛ piì ɔ swìn, ɔ wú: «Vəli, ɔ mù bɛɛ tɛntɛ yɪ à kúrú wá à lɪ, sɛ à ma tɔn. Ʋ wá bɪrɪ à yɪrɪ tɛ dwíá tɛ mama lɔv mama wa, pɛɛgá yáá con, *Yɪzərayelə lià tɛ yáá con. ¹⁶ Yá à dàń wá bɪrɪ wá càn yɪrɪ tɛ mama, ɔ nə mɛ, sɛ ɔ dé à yɪrɪ».

¹⁷ Ananiasə dàń ma nan ɔ viì. Mánjá tɛ wa nə, ɔ nə vəli ɔ yí, ɔ zva diè tɛ wa. Ʋ tún ɔ jɪn Solə yuu wa, ɔ ga swìn, ɔ wú: «Solə, à nubiu, Yuu-Tiu Zwezi tɛ, ɔ nə nan n nə cwəŋɔ tɛ wa, də n ma bián tɛ, ɔ mù nə tɔn nə, sɛ n yíá tɛ ma wàní tɛ piì tɛ na lá, sɛ n sú də Yɪ-*Siŋu tɛ». ¹⁸ Kɔ mánjá tɛ tɛtɛ wa, kɔ fwa ndə wiən puran nə nan Solə yíá tɛ wa, tɛ tɔ. Ʋ yíá tɛ dàń ga na lá. Ʋ ma zàn, ɔ pa, ba lə wá níá wa, kɔ twá də Zwezi-*Kərisə yɪrɪ tɛ. ¹⁹ Kɔ kwa nə, ɔ dí wodi, yá ɔ dián dàń piì tɛ bà.

Solə swìn swywanjú tɛ Damasə wa

Solə yɪn də Zwezi karbiá tɛ, ba yà nə wulə Damasə nə, ndə dián bagalɪ nii nə. ²⁰ Ʋ zàn lala, ɔ swìn Yɪ sugv tɛ, *Zwifə-ba *jérɔ dii tɛ wa, ɔ bɪrɪ də, Zwezi yɪ Yɪ-Biu. ²¹ Lià tɛ mama nə ni Solə sùràn tɛ, kɔ gwári ba, ba dàń ga swìn, ba wú: «Kɔ tà bɛɛ wà tɛ, yà nə fifɪn lià tɛ, ba nə boŋɔ Zwezi yɪrɪ tɛ *Zwerizalemə wa, naaa? Mə kɔ nə tà ɔ yà twi yəbɛ, sɛ ɔ kúv vwa ba duən, ɔ ja va Yɪ *jonwana yun tián tɛ yáá con, naaa?»

²² Kɔ mánjá tɛntɛ wa, Solə dián dàń nə kwen tɛ súrí, wuu. Ʋ vuvugə Zwifə-ba tɛ, ba nə wulə Damasə wa, ɔ bɪrɪ də, Zwezi nə yɪ *Kərisə.

Solə vəli Zwerizalemə də Tarəsə (2 Korəntə tián 11.32-33; Galasi tián 1.18-24; Tɔtɔnan 22.17-21)

²³ Kɔ dàń vəli, kɔ yí mánjá don wa, *Zwifə-ba yun tián tɛ ken nimarv, sɛ ba gu Solə. ²⁴ Solə dí yáá ɔ gigan ɔ lwarɪ ba pubuŋa tɛntɛ. Ba dàń yà cì mimien tɛ nə, titɪn də yɪcav, ba ma pià wá, sɛ ba lɪ ɔ mɪ. ²⁵ Kɔ nɛtv dàń pɪn, ɔ karbiá tɛ

ken wá fɪyafarv wa, titɪn don nə, ba ga twá bérɔ, ba cú wá.

²⁶ Mánjá tɛ, ɔ nə piì ɔ va *Zwerizalemə wa, ɔ kèén lala, ɔ va ɔ wulə də Zwezi karbiá tɛ. Ba də mama dàń yà dəri wá, ba yà ba buŋa də, ɔ yɪ Zwezi karbiu tɛ yɪrɪ. ²⁷ Barənasə dàń bon wá, ɔ kə ɔ con, ɔ ja wá, ɔ ja va Zwezi-*Kərisə *tɔntɔna tɛ con. Barənasə dàń man ɔ bɪrɪ ba kɔ tɛ, kɔ nə tɔn cwəŋɔ tɛ wa, Solə ma na *Yuu-Tiu. Ʋ man Yuu-Tiu nə swìn Solə con nɛtv, də Solə nə kàri Damasə nə pwənə pwənə də Zwezi yɪrɪ tɛ. ²⁸ Kɔ kwa nə, Solə də tɔntɔna tɛ dàń vəli Zwerizalemə wa. Yá Solə swìn Yɪ sugv tɛ pwənə pwənə də Yuu-Tiu yɪrɪ tɛ. ²⁹ Solə swìn, ɔ ga tútɔní Zwifə-ba tɛ, ba nə swìn *Gərekə. Ba mù tɛntɛ mù dàń yá pià ba lɪ ɔ mɪ. ³⁰ Lià tɛ, ba nə yɪ ɔ nubia Kərisə yɪrɪ tɛ dàń nə lwarɪ kɔ, ba ja wá, ba va Sezare ba pa ɔ va Tarəsə.

Piyerə zwèe gwànú, ɔ yɪrɪ, nə yɪ Ene, yayıgv

³¹ Mə kɔ twá nɛtv *Kərisə lià púlí tɛ dàń ma na siə Zwide də Galile də Samari nagwanɛɛ tɛ mama wa. Ba jìán danja tɛ súrí wuu, ba ga zílí *Yuu-Tiu nii, yá Yɪ-*Siŋu tɛ də dàń saŋa ba, kɔ pɪn ba púlí ba súrí wuu.

³² Piyerə yà nan ɔ twá lá, ɔ vəli bwálá tɛ mama, ɔ ma nɪ lià tɛ, ba nə yɪ Kərisə nə tɪ. Ʋ dàń vəli ba duən con, ba də nə yà wulə Lida nə. ³³ Ʋ nə vəli ɔ yí lá, ɔ nɪ bɛɛ, ɔ yɪrɪ nə yɪ Ene. Ʋ yɪ gwànú, ɔ yí bɪna nana, ɔ nə tégé gədoo yuu wa. ³⁴ Piyerə ma swìn ɔ con, ɔ wú: «Ene, Zwezi-Kərisə nə zwèe n yayıgv tɛ. Zàn yɪ nə, sɛ n kwen n gədoo tɛ». Naa nɛdv də Ene nyí ɔ zàn. ³⁵ Lià tɛ mama, ba nə wulə Lida də Saron vara tɛ wa nɪ wá. Ba ma lwàn ba pubuŋi tɛ, ba bà Yuu-Tiu con.

Piyerə bwin Tabita ɔ li tɪan wa

³⁶ Kan don yà wulə Zwezi karbiá tɛ wa Zwafa nə. Ʋ yɪrɪ nə yɪ Tabita. Kɔ dèń nə yɪ <ségé>. Ʋ yà tuŋa tɔtɔnzəŋɔ zənzən, də ɔ fwa yilori wiən də zənzən. ³⁷ Ʋ mù kan tɛntɛ twi, ɔ tɔ yayıgv, ɔ tɪ kɔ mánjá tɛ wa. Mánjá tɛ nə, ba nə swɛ wá, ba zwèe ba ja wá, ba zɔ ba tún dəyuu diè don wa. ³⁸ Lida də Zwafa yà bwələ də

duən. Kɔ m̀ n̄ pɪn, Zwezi karɔt̄a t̄ə yà n̄ d̄ə, Piyer̄ə wul̄ə Lida n̄ə. Ba d̄àn ma tun bara b̄əl̄ə v̄ con, s̄ə ba l̄òr̄i wá, s̄ə v̄ bà ba con lala, v̄ d̄àn ká d̄ání. ³⁹ Piyer̄ə zàn, v̄ m̀ d̄ə bara t̄ə k̄ə duən ba va. Mán̄á t̄ə n̄ə, ba n̄ə v̄əl̄i ba yí l̄á, ba yɪn v̄ yáá, ba ja zu d̄əyuu diè t̄ə wa. Kad̄ən̄ə t̄ə mama d̄àn k̄ikar̄i Piyer̄ə d̄ə ba kwi, ba ga b̄ir̄i wá ganvwir̄ən d̄ə ganzuran Tabita yà n̄ə fwa, d̄ə v̄ n̄ə yɪn d̄ə ba. ⁴⁰ Piyer̄ə d̄àn ma pa lià t̄ə mama nan, v̄ ga tòl̄i v̄ nadwana yuu v̄ j̄un Yɪ. U p̄ií v̄ v̄əv̄əri v̄ yáá, v̄ k̄ə t̄iḡi t̄ə con, v̄ ga sw̄in, v̄ wú: «Tabita, zàn yɪ n̄ə!» Kan t̄ə s̄ur̄i v̄ yíá, v̄ n̄ə n̄i Piyer̄ə, v̄ zàn v̄ j̄èé. ⁴¹ Piyer̄ə ma te v̄ j̄un v̄ n̄ə, v̄ ga van wá v̄ z̄in yɪ n̄ə. Kɔ kwa n̄ə, v̄ bon lià t̄ə, ba n̄ə yɪ K̄er̄is̄ə n̄ə t̄i t̄ə, d̄ə kad̄ən̄ə t̄ə, v̄ ga b̄ir̄i ba kan t̄ə d̄ə v̄ bwin. ⁴² Zwafa tián mama ȳəni kɔ yoo t̄ənt̄ə, lià z̄ənz̄ən ga k̄ə ba waa Yuu-Tiu n̄ə. ⁴³ Piyer̄ə yɪn Zwafa n̄ə, v̄ d̄ání l̄á n̄ə z̄ənz̄ən ḡòó don con, v̄ n̄ə n̄iɪ t̄ànàn, v̄ yɪr̄i n̄ə yɪ Simon.

10

Zwezi-K̄er̄is̄ə sv̄ywán̄ú t̄ə yí lià t̄ə, ba n̄ə t̄à Zwif̄ə-ba, con

(Tɔtɔnan 10.30-35; 11.13-14)

¹ B̄ɛɛ don yà wul̄ə Sezare n̄ə, v̄ yɪr̄i n̄ə yɪ K̄or̄əneȳə. U m̀ b̄ɛɛ t̄ənt̄ə yà yɪ pamana p̄ul̄i don wa yuu tíú, ba n̄ə bon̄ə kɔ pamana p̄ul̄i t̄ənt̄ə Yitaliyen̄ə*. ² K̄or̄əneȳə yɪ b̄ɛɛ t̄ə, v̄ n̄ə twá Yɪ cw̄əɲ̄ə t̄ə n̄ə z̄əni, v̄ ga z̄il̄i Yɪ nii, v̄ m̀ d̄ə v̄ diè lià mama. U yà pɪn ȳlori wiən z̄ənz̄ən zura t̄ə n̄ə, v̄ ga j̄ùn̄i Yɪ d̄iun mama. ³ D̄iun don n̄ə, kɔ v̄əl̄i kɔ yí nd̄ə d̄əd̄əni nii lugu batwa mán̄á wa n̄ə, Yɪ pɪn, v̄ na v̄ *mal̄ika v̄ yíá wa pw̄ən̄ə pw̄ən̄ə, d̄ə ka twi, ka zu v̄ con. Yá ka ga sw̄in v̄ con, ka wú: «K̄or̄əneȳə!» ⁴ U fin v̄ yíá, v̄ k̄ə mal̄ika t̄ə yuu wa, f̄ən d̄ə d̄àn ga zu wá. U ma le, v̄ wú: «Kɔ yɪ n̄ət̄ə, *Yuu-Tiu?» Mal̄ika t̄ə ma sw̄in v̄ con, ka wú: «N̄ yɪj̄un̄i t̄ə d̄ə n̄ ȳlori wiən t̄ə mama, n̄ pɪn zura t̄ə n̄ə, diğà t̄ə yí Yɪ con, nd̄ə *j̄on̄i n̄ə, kɔ n̄ə pɪn, v̄ lií n̄ yoo. ⁵ S̄iún̄ n̄ə, n̄ d̄àn tun Zwafa n̄ə, s̄ə Simon t̄ə, v̄ yɪr̄i

don n̄ə yɪ Piyer̄ə, bà. ⁶ U yɪ v̄ wul̄ə Simon t̄ə, v̄ n̄ə yɪ ḡòó v̄ n̄iɪ t̄ànàn t̄ə, diè. U diè t̄ə yɪ kɔ wul̄ə m̄uɔ t̄ə nii n̄ə».

⁷ Mán̄á t̄ə n̄ə, mal̄ika t̄ə, ka yà n̄ə sw̄in v̄ con t̄ə, vií, K̄or̄əneȳə bon v̄ tutunb̄ia b̄əl̄ə, d̄ə v̄ pamana t̄ə wa pamanv̄ n̄əd̄v̄, v̄ d̄ə n̄ə twá Yɪ cw̄əɲ̄ə t̄ə n̄ə z̄əni, v̄ ga tun̄a v̄ pɪn wá. ⁸ K̄or̄əneȳə ma man won t̄ə mama, kɔ n̄ə tun t̄ə n̄ɛɛ v̄ b̄ir̄i ba, v̄ ga tun ba Zwafa n̄ə.

(Tɔtɔnan 11.1-18; 15.7-9; Rom̄ə tián 9.25-26)

⁹ Kɔ tia n̄ə pur̄i, ba nan ba zu cw̄əɲ̄ə, ba ma v̄əl̄ə Zwafa. Ba v̄əl̄i wuuu, ba va ba bw̄əl̄ə Zwafa. Kɔ mán̄á t̄ə wa, d̄ə Piyer̄ə diğà d̄əyuu wa, s̄ə v̄ j̄un Yɪ. Kɔ yɪn lugu fuḡə b̄əl̄ə mán̄á wa. ¹⁰ Niən d̄àn j̄un Piyer̄ə, v̄ ga pià won, s̄ə v̄ dé. Mán̄á t̄ə wa, ba n̄ə wul̄ə ba fwa wodiu, s̄ə v̄ dé, yiviru ti wá. ¹¹ Yiviru t̄ə mán̄á wa, v̄ n̄i lanworu t̄ə d̄ə kɔ s̄ur̄i. Yá v̄ na won don nd̄ə gansara n̄əfarv̄ n̄ə, ba n̄ə v̄wa kɔ níé ban̄ia t̄ə n̄ə, d̄ə kɔ ma cw̄i tia. ¹² V̄aná† yiri mama t̄ə n̄ə v̄əl̄i d̄ə n̄ɛɛ ban̄ia, d̄ə v̄aná yiri t̄ə mama, t̄ə n̄ə v̄əl̄i t̄ə p̄ùé ban̄ia yuu wa, d̄ə z̄əɲ̄é yiri mama, t̄ə n̄ə p̄ər̄ə yɪ n̄ə, yà n̄ə wul̄ə gansara t̄ənt̄ə wa. ¹³ Piyer̄ə ma ni kori, kɔ n̄ə wú: «Piyer̄ə, zàn, n̄ gv̄, n̄ dé!» ¹⁴ Piyer̄ə ma le, v̄ wú: «Yuu-Tiu, à ba t̄ə pià, s̄ə à dé. À t̄ə wà won mama dí, kɔ n̄ə yɪ culu won, n̄ə à ȳèé pupwalan won». ¹⁵ N̄ɛɛ b̄əl̄ə nii n̄ə, v̄ kúò ni kori t̄ə: «Won t̄ə, Yɪ n̄ə b̄ir̄i d̄ə kɔ m̄ɛ, d̄àn ká yw̄àn kɔ nd̄ə culu won n̄ə». ¹⁶ Kɔ fwa n̄ətv̄ n̄ɛɛ batwa. Kɔ kwa n̄ə, won t̄ə d̄àn pií, kɔ di yɪ n̄ə.

¹⁷ Piyer̄ə yà t̄ə wà won t̄ə, v̄ n̄ə n̄i, t̄ə d̄ən̄ l̄war̄i, d̄ə n̄ən̄, bara t̄ə, K̄or̄əneȳə n̄ə tun t̄ə n̄ə, ba b̄we Simon diè t̄ə bw̄al̄i n̄ə, ba bà ba z̄iɲ̄a v̄ mimii yáá n̄ə. ¹⁸ Ba ga b̄òr̄i ba k̄ə yɪ n̄ə, ba b̄we, s̄ə ba j̄én̄, d̄ə Simon t̄ə, v̄ yɪr̄i t̄ə don n̄ə yɪ Piyer̄ə t̄ə, wul̄ə ȳəb̄ə t̄ə n̄ə.

¹⁹ Piyer̄ə yà yɪ v̄ t̄ə buɲ̄a won t̄ə, v̄ n̄ə n̄i t̄ə yoo. Yɪ-*Siɲ̄u t̄ə ma sw̄in v̄ con, kɔ wú: «N̄ən̄, bara batwa n̄ə, ba b̄we n̄ bw̄iə. ²⁰ Zàn n̄ cú, twá ba n̄ə, n̄ vií. D̄àn ká fwa b̄áb̄iá, kɔ yɪ à m̀ n̄ə tun ba». ²¹ Piyer̄ə ma cú, v̄ sw̄in bara t̄ə con, v̄ wú: «Á n̄əɲ̄ə

* **10:1** 10.1 Yitaliyen̄ə ya *Rom̄ə-ba pamana p̄ul̄i don yɪr̄i. † **10:12** 10.12 V̄aná t̄ənt̄ə yɪ *Zwif̄ə-ba d̄ur̄ə, Piyer̄ə d̄ə ma yɪ Zwif̄ə.

à nè, à mù nè yì liù tɛ á nè pià. Bèèè yoo nè ja aba ku bà?» ²² Ba ma pií, ba le wá, ba wú: «Kv yì Kòrəneyə nè tɔ̀n nəba n con. U yì pamana yuu tíú, v nè yì cígá tíú, v ga zílí Yù nii. *Zwifə-ba tɛ mama nè swìn v yozəŋə yoo. Yù malika nè cúé ka swìn v mù Kòrəneyə tɛ con, sɛ v pa n bà v diè, sɛ v ma nì n sùràn». ²³ Piyerə dān ma pa ba zv, v ga pa ba bwálí.

Kv tia tɛ nè pɔ̀ri, Piyerə zàn, v mù dɛ ba kɛ duən ba vií. Lià tɛ duən, ba nè yì v nubia Kərisə yiri, ba nè wulə Zwafa nè, nan, ba kwé wá. ²⁴ Ba viru tɔ̀pɔ̀ri nè, ba yí Sezare. Kòrəneyə yà bon v dwíí tián, dɛ v dabazəŋə, v dān ga dānì ba. ²⁵ Máná tɛ nè, Piyerə nè twi v zv, Kòrəneyə zàn, v va v jérí wá, v ga tua v nɛɛ nè Piyerə yáá con, v jun wá zəni zəni. ²⁶ Piyerə ma zìn wá, v ga swìn v con, v wú: «Zàn yù nè, à dɛ yì ləzwənə!»

²⁷ Piyerə dɛ Kòrəneyə swìn duən nè, v ga lɛ, v zv diè tɛ wa. U zua v na lià, ba nè dáá zənzən dɛ ba jèé duən yáá. ²⁸ Piyerə ma swìn ba con, v wú: «Á yèé dɛ, Zwifə-ba liù wà mɛ, sɛ n ja nimaru dɛ vee, nè à yèé, sɛ n zv v diè wa. Yá Yù dān biri à mù, sɛ à dān ká ywān ləzwənə mama, ndɛ v nè yì cuna liù, nè à yèé, ndɛ pupwalan liù nè, v nè wà mɛɛ, sɛ ba yí v yira. ²⁹ Kv mù nè pɔ̀ri, à ma wà tɔ̀tɔ̀ní dɛ yəbɛ túrí. Á nè bon nè tɛ, à dān pià, sɛ à bwe à jén, bèèè nè pɔ̀ri á ma tɔ̀n, á pa ba bon nè». ³⁰ Kòrəneyə ma le, v wú: «Kv yí dian bania zən kv tɛ, à wulə à jònì dɛdɛni nii lugu batwa yijɔ̀ni tɛ, à diè wa nè. Dɛ nɛn bɛɛ nè, v nè zua gànù, kv nè pɔ̀pɔ̀li, v nan à yáá con. U ga swìn v wú: ³¹ «Kòrəneyə, Yù jon n yijɔ̀ni, v ga lií n yilori wiən tɛ lié. ³² N dān tɔ̀n liù Zwafa nè, sɛ v pa Simon tɛ, v yiri tɛ don nè yì Piyerə tɛ, bà. U yì v wulə Simon tɛ, v nè yì gɔ̀ó v nɔ̀ŋi tənàn tɛ, diè muv tɛ nii nè». ³³ Á dɛ ma tɔ̀n liù lala, sɛ v bà v bon mú. N dɛ nè twi tɛ, n fwa zəni. Síún nè, nè mama dān wulə Yù yáá con, sɛ nè wànì nè cɔ̀gv won tɛ mama, Yuu-Tiu nè biri mú, sɛ n swìn nè con».

³⁴ Piyerə dān ma swìn, v wú: «Síún nè, cígá mama à dān yèé dɛ, Yù ba liù kúrí,

v ma kwant v don. ³⁵ Luv dwíí tɛ mama wa nè, liù tɛ, v nè zílí Yù nii, v ga vɛli dɛ cígá, kv tíú tɛntɛ zìən v mù Yù yáá con. ³⁶ Yù pɔ̀ri v sɔ̀gv tɛ *Yizərayelə lià tɛ nè, v ma dí yáá, v swìn v biri ba dɛ, bican sié wulə Zwezi-*Kərisə con, v nè yì lià tɛ mama Yuu-Tiu. ³⁷ Zwan dí yáá v kàrì ka lə lià níá wa kv twá dɛ Yù yiri kàrà tɛ. Kv kwa nè, á yèé won tɛ, kv nè tɔ̀n. Kv tɛ nè dí yáá kv tɔ̀n Galile nagwanaa tɛ wa, dɛ kv tɛ nè tɔ̀n Zwide nagwanaa tɛ mama wa. ³⁸ Á yèé nɛtv tɛ, Yù nè pɔ̀ri v Siŋu tɛ dɛ v diən tɛ Zwezi nè, v nè yì *Nazaretə tíú. U mù yà nè vɛli bwálá tɛ mama, v fwa zəni dɛ v pɔ̀ri yazurə lià tɛ mama nè, ba yà nè wulə *Sitana wɔ̀walv tɛ wa. Yù yà wulə dɛ wá. ³⁹ Wiən tɛ mama, v nè tɔ̀n Zwifə-ba luv nii tɛ wa dɛ *Zwerizalemə wa, nè nɔ̀ tɛ dɛ nè yíá. U yì ba paa wá dagarv tɛ yuu wa, ba gv. ⁴⁰ Yá Yù dān pií v bwin wá, dian batwa diən nè. Yù pɔ̀ri v tɛ pií v nan, v biri v tiən. ⁴¹ Kv kúò tà laluv tɛ mama nè, v wá biri v tiən, kv yì lià tɛ, Yù nè v kúrí, sɛ ba na wá dɛ ba yíá, nè v wá biri v tiən. Yù dí yáá v kúrí ba mù lià tɛntɛ. Nè mù yì lià tɛ, nè nè dí dɛ wá, nè nyu dɛ wá, v ka pií, ka bwin ka nan tɔ̀ga wa, kwa nè. ⁴² Zwezi nè pɔ̀ri nii nəba, v wú, nè swián nè biri lià tɛ nè, sɛ nè pa ba yəni dɛ, kv yì v mù nè Yù tún, sɛ v ya liù tɛ, v nè buri lià tɛ, ba nè wulə mu wa, dɛ ba tɛ, ba nè tɔ̀ga dɛ mɛ bura. ⁴³ Yù nii *sùsùnà tɛ mama swìn dɛ, liù tɛ mama, v nè ken v waa v mù Zwezi nè, v wá kwɛn v cuna tɛ v mù dɛ Yù pwərə wa, kv twá dɛ v yiri tɛ nè».

⁴⁴ Piyerə nè wulə v swìn tɛ sùràn tɛntɛ, Yù-Siŋu tɛ cuə lià tɛ mama, ba nè cɔ̀ga sɔ̀gv tɛ, yun wa. ⁴⁵ Kv gwári Kərisə lià tɛ, ba nè kwé Piyerə, ba ja bà, ba nè yì Zwifə-ba. Kv gwári ba, dɛ Yù tarpɔ̀n tɛ, kv nè yì Yù-Siŋu tɛ cuə lià tɛ, ba nè tà Zwifə-ba tɛ, dɛ yun wa. ⁴⁶ Ba dān yà nɛn, ba nè swìn dɛ svyirə duən, dɛ ba ga bwi Yù nè. ⁴⁷ Piyerə dān ma swìn, v wú: «Nè wáá nè vɛ, sɛ nè lə lià tɛ, ba dɛ nè nɔ̀ Yù-Siŋu tɛ, ndɛ nè tɛtɛ nè, níá wa, naaa?»

⁴⁸ Piyerə ma pa nii, sɛ ba lə ba níá wa dɛ Zwezi-Kərisə yiri tɛ. Kv mù tɛntɛ yuu

wa, ba lòrì wá, sɛ ɔ ya ba nii nɛ, ndɛ dɪan bagalɪ nɛ.

11

Nii tɛ, Piyerɛ nɛ tɔn Zwerizalemɛ Kɛrisɛ lià tɛ yáá con

(Tɔtɔnan 10; Efɛzɛ tɪán 2.11-22; Titɛ 2.11; 1 Timote 2.4)

¹ Kɔ máná tɛ wa, Zwezi-*Kɛrisɛ *tɔntɔna tɛ, dɛ lià tɛ duɛn, ba nɛ yɪ nubɪa Kɛrisɛ yɪrɪ, ba nɛ wulɛ Zwɛde nagwanaa tɛ wa, twi ba nì dɛ, lià tɛ, ba nɛ tɛ *Zwifɛ-ba tɛtɛ, dɛ sɛɛ Yɪ sɔgɔ tɛ. ² Máná tɛ wa, Piyerɛ nɛ pií ɔ bà *Zwerizalemɛ wa, Kɛrisɛ lià tɛ, ba nɛ yɪ Zwifɛ-ba tɛ, zàn ba wulɛ ba caga ɔ nii nɛ, ba swìn, ba wú: ³ «N zɔa lià tɛ, ba nɛ ba bɛɛ *gɔŋjɪ, con. Yá n mù dɛ ba dí* dɛ duɛn dɛ».

⁴ Piyerɛ dǎn tì yoo tɛ nɛɛ mama, ɔ twarɪ kɔ zɪgɪ nɛtɔ, kɔ ma tɔn, dɛ kɔ yígúré, ɔ bɪrɪ ba nɛtɛn: ⁵ «À yà wulɛ Zwafa wa, à jònì Yɪ, dɛ naa nɛdɔ yiviru tì nɛ, Yɪ ga pa à na won yɪjɔnɪ tɛ wa: À nɪ won don ndɛ gansara nɛfarɔ nɛ, ba nɛ vwɛ kɔ níé banɪa tɛ nɛ, dɛ kɔ nanɔ lanworu tɛ wa, kɔ cwɪ tɪa. Won tɛ twi, kɔ bà kɔ yí à nii. ⁶ À dǎn ma ywǎn kɔ zɛn, à ga na tɪa yuu vǎnǎ yiri mama, tɛ nɛ vɛli dɛ nɛɛ banɪa, dɛ ganɔnɔ dɛ wiɛn tɛ, tɛ nɛ vɛli tɛ pùé ban, dɛ lanworu zɛhɛ tɛ, dɛ tɛ wulɛ won tɛ wa. ⁷ À ga nì kori, kɔ swìn à con, kɔ wú: <Piyerɛ, zàn, n gɔ, n dé!> ⁸ À ma swìn, à wú: <*Yuu-Tiu, à ba tɛ pià, sɛ à dé. À tɛ wà won mama dí, kɔ nɛ yɪ culu won, nɛ à yèé pupwalan won!>

⁹ Nɛɛ bɛlɛ nii nɛ, kori tɛ kúvɛ bwe, kɔ zɪgɪ lanworu tɛ wa, kɔ swìn: <Won tɛ, Yɪ nɛ bɪrɪ dɛ kɔ mɛ, dǎn ká ywǎn kɔ ndɛ culu won nɛ!> ¹⁰ Kɔ fwa nɛtɔ nɛɛ batwa. Kɔ kwa nɛ, tɛ mama pií tɛ dɪ lanworu tɛ wa. ¹¹ Lala dɛ nɛn, bara batwa nɛ, ba tɔn ba, ba nan Sezare, ba bà ba yí diè tɛ wa, nɛ nɛ wulɛ. ¹² Yɪ-*Sɪnju tɛ swìn à con, sɛ à twá dɛ ba à vií, à dǎn ká fwa bábiá. Lià bardɔ kɔ tɛ, ba nɛ yɪ nɛ nubɪa Kɛrisɛ yɪrɪ, nɛ kwé nɛ, nɛ ma va nɛ zɔ Kɔrɛneyɛ diè. ¹³ ɔ mù Kɔrɛneyɛ tɛ dǎn nɛ man, ɔ bɪrɪ

nɛba nɛtɔ tɛ, ɔ nɛ nɪ *malɪka tɛ ɔ diè tɛ wa, dɛ ka nɛ nan ɔ nɛ, ka ga swìn, ka wú: <Tɔn lià, sɛ ba va Zwafa nɛ, ba pià Simon tɛ, ɔ yɪrɪ don nɛ yɪ Piyerɛ, ba ja bà. ¹⁴ ɔ mù nɛ wá swìn sùrǎn n con, n mù dɛ n diè tɛ mama nɛ wá twá tɛ nɛ, sɛ Yɪ jon aba á cɔna wa>. ¹⁵ Máná tɛ, à nɛ wulɛ à swìn, Yɪ-Sɪnju tɛ cuɛ ba yun wa, ndɛ kɔ nɛ fwa nɛtɔ tɛ, kɔ tɛntɛn dɪn tɛ nɛ, nɛ dɛ yun wa. ¹⁶ À dǎn ma lií Yuu-Tiu sɔgɔ kɔ tɛ yoo, kɔ nɛ wú: <Zwan yɪ níá wa nɛ, ɔ lɛgɛ lià duɛn. Yá á mù ya Yɪ-Sɪnju tɛ wa nɛ, ba wá lɛ aba>. ¹⁷ Nɛ mù lià tɛ nɛ, nɛ ken nɛ waa Yuu-Tiu Zwezi-Kɛrisɛ nɛ, mɛ kɔ pɪrɪ tɛntɛ ɔ pɪn nɛba. Mɛ Yɪ dǎn nɛ pɪn ba kɔ mù pɪrɪ tɛntɛ. À mù dǎn nɛ kúvɛ yɪ wàà, à ma zɪga Yɪ yoo nɛ?»

¹⁸ Ba nɛ nì tɛ sùrǎn tɛntɛ kwa nɛ, ba yá kɔ sɔgɔ tɛ nɛ, ba ga bɔwɪ Yɪ nɛ, ba wú: <Yɪ tɛtɛ dǎn nɛ pɪn cwɛhɛ lià tɛ nɛ, ba nɛ tɛ Zwifɛ-ba tɛ, sɛ ba vɛvɛrɪ ba kwa, ba ma sá ba cɔna, sɛ ba ga na mɪ tɛ, kɔ nɛ ba zwɛɛ ɔ con>.

Barɛnabasɛ dɛ Solɛ vɛli Antɔswɛ (Tɔtɔnan 8.4; 1 Tesalonikɛ tɪán 1.9-10; Kolosɛ tɪán 2.6-7)

¹⁹ Lià tɛ yà pwɛɛ duɛn yáá nɛ, wɔwalɔ tɛ yɪrɪ, kɔ nɛ twi kɔ tɛ Etɪyɛnɛ nɛ swìn tɛ yɪrɪ. Ba duɛn vɛli Fenisi nagwanaa, dɛ Swipɛrɛ nagwanaa, dɛ Antɔswɛ. Ba ga ba Yɪ sɔgɔ tɛ swìn liù don, dɛ kɔ nɛ tɛ *Zwifɛ-ba con. ²⁰ Bara duɛn dɛ yɪn ba wa, ba nɛ yɪ Swipɛrɛ, dɛ Sirenɛ tɪán ba nɛ twi Antɔswɛ. Ba dɛ nɛ swìn *Gɛrɛkɛ-ba tɛ con, ba ga swìn *Yuu-Tiu Zwezi suywǎjɔ tɛ, ba bɪrɪ ba. ²¹ Yuu-Tiu diàn tɛ yɪn dɛ ba, yá lià zɛnzɛn ken ba waa Zwezi nɛ, ba ga lwǎn ba pubɔnɔ, ba bà Yɪ con.

²² *Kɛrisɛ lià púlí tɛ, kɔ nɛ wulɛ *Zwerizalemɛ wa, lià twi, ba nì kɔ mù yoo tɛntɛ. Ba dǎn ma tɔn Barɛnabasɛ, sɛ ɔ va Antɔswɛ. ²³ Máná tɛ nɛ, ɔ nɛ yí lá ɔ ga na pubwanɔ tɛ, Yɪ nɛ pɪn ba, ɔ jwɛ, ɔ ga kwɛ ba mama, sɛ ba zɪgɪ ba waa nɛdɔ tɛ yuu wa, ba ga vwa ba tɪán Yuu-Tiu yɪrɪ. ²⁴ Barɛnabasɛ yɪ wɔyɔwɔnɛn, ɔ nɛ súé dɛ Yɪ-*Sɪnju tɛ. ɔ yà ken ɔ waa Zwezi nɛ

* **11:3** 11.3 Zwifɛ-ba bara mama yà *gwɛhɛ ba, ba ga culi, sɛ ba jɛ nɪmarɔ, nɛ à yèé, sɛ ba dé wodiu dɛ lià tɛ, ba nɛ ba gwɛhɛ.

wuuu. Lalɔɔ nɛ pɪn ba tɪ̀n Yuu-Tiu nɛ, ba sʉrɪ ba duɛn tɛ nɛ.

²⁵ Kɔ kwa nɛ, Barɛnabasɛ nan lɑ nɛ, ɔ va Tarɛsɛ, sɛ ɔ piɑ Solɛ. ²⁶ Mɑnjɑ tɛ, ɔ nɛ nɪ wɑ, ɔ ja wɑ, ɔ va Antɔswɛ. Barɛnabasɛ dɛ Solɛ fwa bɪnɪ pɪrɪ dɛ Kɛrisɛ liɑ pʉlɪ tɛ, ba ga kɑrɪ lalɔɔ, kɔ nɛ dɑɑ zɛnzɛn. Mɛ kɔ zɪgɪ mɑnjɑ tɛntɛ wa Antɔswɛ nɛ, ba ma kɛ Zwezi karbɪɑ tɛ yɪrɪ Kɛrisɛ liɑ.

²⁷ Kɔ dɪɑn tɛntɛ nii nɛ, Yɪ nii *sʉsʉnɑ nan Zwerizalemɛ, ba bɑ Antɔswɛ. ²⁸ Ba wa liʉ don, ɔ yɪrɪ nɛ yɪ Agabisɛ, nyɪ ɔ zɑn, ɔ twɑ dɛ Yɪ-Sɪnju tɛ, ɔ ma swɪn dɛ, niɛn nɛfarɔ wɑ bɑ tɪɑ yuu wa bwɑlɪ mama nɛ. *Kɛlodɛ mɑnjɑ tɛ wa, kɔ niɛn tɛ cɪgɑ twɪ. ²⁹ Zwezi karbɪɑ tɛ vɔrɪ duɛn nɛ, sɛ ba tɔn sɑnjɔ ndɛ nɛtɔ tɛ, ba liʉ mama nɛ wɑɑ, sɛ kɔ va kɔ pa liɑ tɛ nɛ, ba nɛ yɪ ba nubɪɑ Kɛrisɛ yɪrɪ, ba nɛ wulɛ Zwide nagwanaa tɛ wa. ³⁰ Ba cɪgɑ fwa kɔ yoo tɛntɛ: Ba ken kɔ sɑnjɔ tɛntɛ Barɛnabasɛ dɛ Solɛ jɪ̀n wa, sɛ ba ja kɔ, ba va ba pa Kɛrisɛ liɑ pʉlɪ yɑɑ tɪ̀n tɛ nɛ, Zwerizalemɛ nɛ.

12

Ba gva Zwakɛ, ba ga pɪn Piyɛrɛ bɑn diɛ (Tɔtɔnan 5.17-24; Ebɛrɛ-ba 1.14; Apokalisɛ 2.10)

¹ Kɔ mɑnjɑ tɛntɛ wa, pɪʉ *Erodɛ dɑn zɑn, ɔ fɪfɪn *Kɛrisɛ liɑ pʉlɪ tɛ wa liɑ duɛn. ² U pɪn, ba gv Zwan zɔnɔ Zwakɛ dɛ lagɔrɪ sɪʉ. ³ U nɛ nɪ dɛ, kɔ yoo tɛntɛ ywɑn kɔ pa *Zwifɛ-ba yun tɪ̀n, ɔ kʉʉ pɪn nii, sɛ ba ja Piyɛrɛ. Kɔ yun cɑnɑ* tɛ, ba nɛ dɛ dɛ dipɛn tɛ, kɔ nɛ ba sabwarɪ kɛnɪ, tɛ mɑnjɑ wa. ⁴ Ba nɛ jɪn Piyɛrɛ ba zwɛɛ kwa nɛ, Erodɛ pɪn, ba kɛ wɑ bɑn diɛ, ɔ ga tʉn pɑmɑnɑ pʉlɛ bɑnɪɑ, kɔ nɛdɔ mɑmɑ nɛ ja liɑ bɑnɪɑ, sɛ ba cɪ ɔ nɛ. U pubɔnjɑ dɑn yɑ nɛ yɪ, sɛ ɔ ja wɑ ɔ va lalɔɔ tɛ yɑɑ con, *Pakɛ cɑnɑ tɛ kwa nɛ. ⁵ Piyɛrɛ dɑn yɑ yɪ ba cɪgɑ ɔ nɛ bɑn diɛ tɛ wa. Yɑ Kɛrisɛ liɑ pʉlɪ tɛ dɑn yɑ wulɛ ba lɔrɪ Yɪ ba pɪn wɑ wuuu.

⁶ Dɪn tɛ tɪɑ nɛ wɑ pɔrɪ, sɛ Erodɛ pa, ba bʉrɪ ɔ bʉrɑ, Piyɛrɛ dɔwɛ pɑmɑnɑ bɛlɛ

tɛtɛnjɪ wa, kɔ tɪtɪn tɛ nɛ. U yɑ yɪ ba vwɛ wɑ dɛ bɑnzalɑ bɛlɛ, yɑ ba duɛn dɛ ga cɪ bɑn diɛ tɛ mimɪɪ tɛ nɛ. ⁷ Nɑɑ nɛdɔ, dɛ *Yuu-Tiu *malɪkɑ twɪ, yɑ pɔnɪ ga pɪpɪlɪ kɔ pɪrɪ bɑn diɛ tɛ wa. Kɑ pɪpɑgɑ Piyɛrɛ kɑ zɪn, kɑ ga swɪn ɔ con, kɑ wʉ: «Zɑn yɪ nɛ, lɑlɑ!» Kɔ mɑnjɑ tɛ wa, bɑnzalɑ tɛ nan ɔ jɪ̀n nɛ, tɛ tɔ. ⁸ Malɪkɑ tɛ swɪn ɔ con, kɑ wʉ: «Vwɑ n tɑnjɑ voru tɛ lɑ, sɛ n ga kɛ n natɔrɑ». Piyɛrɛ fwa kɔ nɛtɔ tɛ ɔ zwɛɛ, malɪkɑ tɛ kʉʉ swɪn ɔ con, kɑ wʉ: «Zɔ n gɑndɑrɔ tɛ, sɛ n ga pʉ ɑ kwa».

⁹ Ba nɛ nan kɑrɑ wɑ ba zwɛɛ, Piyɛrɛ pʉʉ kɔ kwa. Yɑ ɔ yɑ yɛrɪ cɪgɑ mɑmɑ dɛ kɔ yɪ malɪkɑ nɛ twɪ ɔ con. U yɑ bɔnjɑ dɛ, kɔ yɪ Yɪ nɛ pɪn, ɔ nɑ won ɔ pɑndwɪɑ wɑ. ¹⁰ Bɑ vɛlɪ, bɑ lɛ tɛntɛn bwɑlɪ tɛ, bɑ nɛ cɪgɑ kɔ nɛ, bɑ tɛ va bɑ lɛ kɔ bɛlɛ nii nyɪɛn tɛ, dɛ bɑ va bɑ yɪ lugu mimɪɪ tɛ yɑɑ, kɔ nɛ nɑnjɑ tɪfarɔ tɛ wa. Kɔ lugu boru tɛntɛ dɛ sʉrɪ kɔ tɪ̀n nɛ, kɔ pa bɑ. Bɑ nan, bɑ va bɑ jɪrɪ cwɛnjɛ yuu. Nɑɑ nɛdɔ dɛ malɪkɑ tɛ jɛn.

¹¹ Piyɛrɛ wɑɑ dɑn piɪ kɑ bɑ, ɔ ga swɪn, ɔ wʉ: «Sɪʉn nɛ, ɑ dɑn lwarɪ cɪgɑ dɛ, Yuu-Tiu nɛ tɔn ɔ malɪkɑ ɑ con, kɑ ga vɑn nɛ, kɑ lɪ Erodɛ dɛ won tɛ mɑmɑ, Zwɪfɛ-bɑ lɔɔ liɑ yɑ nɛ dɑnɪ, tɛ jɪn wɑ». ¹² U nɛ bʉn kɔ nɛtɔ, ɔ zwɛɛ ɔ vɛlɪ Mɑrɪ diɛ. Mɑrɪ yɪ Zwan tɛ, ɔ yɪrɪ don nɛ yɪ Mɑrɛkɛ, nuu. Liɑ-bɑ nɛ dɑɑ yɑ kɔn duɛn nɛ kɔ diɛ tɛntɛ wa, bɑ jʉnɪ Yɪ. ¹³ Piyɛrɛ mɑ kʉkwɑgɑ boru tɛ nɛ. Tɔtɔnkɑnɑ don, ɔ yɪrɪ nɛ yɑ Rodɛ, twɪ ɔ bɔlɪ mimɪɪ tɛ nii, sɛ ɔ cɔgv. ¹⁴ U lwarɪ Piyɛrɛ kɔsɔgv tɛ. Pɔpɔlɪ cɪcɪ sʉʉ wɑ, kɔ pa ɔ wɑ mimɪɪ tɛ sʉrɪ. U dɛrɪ, ɔ va diɛ tɛ tɛtɛnjɪ wa, ɔ swɪn ɔ bɪrɪ dɛ, Piyɛrɛ wulɛ mimɪɪ tɛ yɑɑ kɑrɑ wɑ. ¹⁵ Bɑ duɛn tɛ swɪn ɔ con, bɑ wʉ: «N yɪ n nyanjɑ». Yɑ ɔ dɑn tɛ swɪn, dɛ kɔ yɑ cɪgɑ mɑmɑ. Bɑ dɑn mɑ wʉ: «Kɔ yɑ ɔ malɪkɑ† nɛ». ¹⁶ Piyɛrɛ dɛ con nɛ, ɔ dɛ tɛ wɑ boru tɛ kʉkwɑgv nɛ yɑ. Mɑnjɑ tɛ, bɑ nɛ sʉrɪ boru tɛ, bɑ nɪ wɑ, kɔ ga gɛn bɑ. ¹⁷ U dɑn mɑ ja ɔ jɪn, ɔ mɑ fwa mɪmɪnɔ, sɛ bɑ yɑ zɛzɔgu tɛ nɛ, ɔ ga tʉn, kɔ nɛ zɪgɪ nɛtɔ, Yuu-Tiu mɑ lɪ wɑ bɑn diɛ tɛ wa. U

* **12:3** 12.3 Kɔ piɑ kɔ bɪrɪ dɛ *Pakɛ cɑnɑ tɛ lɛ. † **12:15** 12.15 *Zwɪfɛ-bɑ tɛ yɑ bɔnjɑ dɛ, liʉ mɑmɑ jɛ malɪkɑ, kɑ nɛ cɪ ɔ nɛ. ‡ **12:17** 12.17 Zwakɛ wɑ tɛ yɑ yɪ *Zwerizalemɛ *Kɛrisɛ liɑ pʉlɪ tɛ yɑɑ tɪ̀.

dàń swìn ba con, ɔ wú: «Á pɔan ZwakəꞤ, də ba duən tə, ba nə yɪ nə nubɪa Kərisə yɪɪ, tə yəni ku». U ga nan, ɔ va bwálí don nə.

¹⁸ Ku tia tə nə pɔri, dwanɪ nəfarɔ dwan pamana tə tətəŋi wa, ba ga bwe duən, ba wú, Piyerə yɪ ɔ fwa nətə. ¹⁹ Erodə pɪn ba pià wá, yá ba wà wá nɪ. U dàń ma pa, ba bwe lià tə, ba nə cìgà ɔ nə tə, ɔ ga pa nii də, sə ba gv.

Nətv Erodə nə tɪga

Ku kwa nə, *Erodə nan Zwide nagwanaa tə wa, ɔ va Sezare. ²⁰ U liŋa dàń yà zaŋa Tirə, də Sidon tiàn yuu wa zənzən. Ku tɪan təntə tiàn də ken nimarɔ, sə ba ma wàní ba bà ba yí wá. Ba dí yáá ba dé dabari də Bəlasətisə ɔ nə ya piú Erodə diè tə yáá tíú. Ku kwa nə, ba vèli ba lòrì, sə sié ya ba pwərə wa, ba nagwanaa tə nii wodiu yà nə yɪ ku naŋa piú Erodə nagwanaa tə wa yɪɪ.

²¹ Ku dɪn tə nə yí, Erodə ti ɔ paganu ɔ zu, ɔ ga nan ɔ jèé ɔ padau yuu. U dàń ga swìn sùràn ba con pwənə pwənə. ²² Ləlv tə cərí, ba wú: «Ku yɪ yɪ don nə swìn, ku tà ləzwənə nə swìn». ²³ Ku máŋá təntə tətə wa, *Yuu-Tiu *malika mə Erodə ɔ nə wà dun pɪn ɔ mù Yɪ nə tə yɪɪ. Ku pɪn zɔnzɔran zɪgɪ ɔ waa tə dé wá, tə nan poni nə, ɔ ga ti.

²⁴ Yá Yɪ sugv tə dàń yɪ ku zwɪ ku sùrí, wuuu. ²⁵ Barənasə də Solə tɔtɔŋi tə nə zwèe *Zwerizalemə nə, ba jɪn Zwan, ɔ yɪɪ don nə yɪ Marəkə, ba sùrí ba tiàn nə, ba ja pií ba bà.

13

Barənasə də Solə vèli Swipərə (Galasi tiàn 2.7-9; 2 Timote 3.8-9)

¹ Yɪ nii *sùsùná də karnyɪna-ba də yà wulə *Kərisə lià púlí tə wa, ku nə wulə Antuswə nə. Ku mù nə yɪ Barənasə də Simeyon, ba nə boŋə <nəzonu>, də Lisiyisə Sirenə tíú tə, də Manayɪn piú *Erodə bisini dabəe tə, də Solə. ² Dɪn don nə, ba nə kun duən nə, ba bwɪ *Yuu-Tiu nə, də ba fwa nivori, Yɪ-*Siŋu tə dàń

swìn, ku wú: «Á kənə Barənasə də Solə vàn nə tɔtɔŋi tə yɪɪ, à nə pɪn ba». ³ Ba dàń nə vwə nii, ba ga jɪn Yɪ, ba zwèe kwa nə, ba tún* ba jìàn ba mù lià bələ təntə yuu wa. Yá ba ga kə ba cwəŋə wa.

⁴ Ba mù təntə Yɪ-Siŋu tə nə tun, ba vèli Seləsi, ba zu níá yuu bori, ba va Swipərə nagwanaa. ⁵ Ba nə vèli ba yí Salaminə, ba zɪgɪ lá, ba swìn Yɪ sugv tə *Zwifə-ba *jéré dii tə wa. Ba jɪn Zwan ba kə ba con, sə ɔ san ba.

⁶⁻⁸ Máŋá tə, ba nə vèli ba jijiri lɔv nii təntə wa, ba vèli ba yí Pafəsə. Ba nɪ jinətori don, kunkun nii sùsùnd. U yɪ Zwifə, ɔ yɪɪ ga yɪ Barə-Zwezi, ɔ yɪɪ tə don də *Gərekə-ba sugv nə yɪ Elimasə. Bəe təntə yà wulə də yáá tíú tə, piú nəfarɔ tə nə li ɔ tún. U yɪɪ nə yɪ Serəgisə Polisə. U yɪ yənu tíú. U mù yáá tíú təntə dàń pɪn ba bon Barənasə də Solə, ɔ ga birɪ də, ɔ swə, sə ɔ nɪ Yɪ sugv tə. Jinətori tə dàń zàn ɔ zɪgɪ ba nə, ɔ pià, sə ɔ vəvəri yáá tíú tə, sə ɔ dān ká kə ɔ waa Zwezi nə. ⁹ Solə, ɔ yɪɪ don nə yɪ Polə, ɔ nə súde də Yɪ-Siŋu tə dàń ma fin ɔ yíá, ɔ kə jinətori tə yuu wa, ɔ ga swìn, ɔ wú: ¹⁰ «N mù bəe təntə, n yɪ n súde də yíá swɪan yiri mama də wɔlvɔv. N mù *Sitana biú! N yɪ cígá yiri mama dɔŋv! Cì n tiàn nə, də Yɪ cígá cwəŋə tə ka cùgù. ¹¹ Síún nə, nəŋ Yuu-Tiu jɪn wulə n yuu wa. N wá jì liliu, yá máŋá don wa nə, n bá na yɪcav tə». Lala, də yikunu píé ɔ yuu nə, ɔ dàń ga twá lá, ɔ tɪtə ɔ pià lià, sə ba van wá, ba kə cwəŋə nə. ¹² Haya, yáá tíú tə nə nɪ ku tə, ku nə tun, Yɪ sugv tə zua wa, ɔ ga kə ɔ waa Zwezi nə.

(Tɔtɔnan 7.1-50; 10.36-43)

¹³ Polə də ɔ twaduən tə ti níá yuu bori Pafəsə nə, ba va Perəgə, Panfili nagwanaa wa. Yá Zwan mù pií ɔ yá ba Panfili nə, ɔ va *Zwerizalemə. ¹⁴ Ba kúv zɪgɪ Perəgə nə, ba va ba yí Antuswə don Pisidi nagwanaa wa. Ba zua *Zwifə-ba *jéré diè tə wa ba *sié dɪn nə, ba jèé lá nə. ¹⁵ Máŋá tə, ba nə kàrì Yɪ *nii tə, ɔ nə pɪn *Moyizə nə saga tə, də Yɪ nii *sùsùná saga tə, ba zwèe, ku kwa nə, jéré diè yáá

* **13:3** 13.3 *Zwifə-ba nə yáá tún ba jìàn lià yun wa, sə ku birɪ də, ba ken yuywanv ba yuu wa, nə à yèé, sə ku birɪ də, ba pɪn ba Yɪ nə.

tián tɛ tun, sɛ ba swìn ba con ndɛ: «Nɛ nubibara-ba, dɛ á nɛ jɛ kwìè, á nɛ pìà, sɛ á ma kwè lià tɛ, á swìán». ¹⁶ Polɛ nyí v zàn v ja jùn, v ma fwa ba mímuv, v ga swìn, v wú: «*Yizərayelə lià-ba, dɛ á mù lià tɛ, á nɛ sèè á zv Zwifə-ba *yijuncwɛɲɛ tɛ wa, á cuga: ¹⁷ Yɪ tɛ, v nɛ yɪ nɛ mù Yizərayelə lià Yɪ, nɛ kúrí nɛ nɪbara-ba tɛ. U mù nɛ pɪn, kɪ lià tɛntɛ pùlì zɛnzɛn, mánǵá tɛ wa, ba nɛ yɪn vɛrɛ *Ezwpɛtɛ lɔv nii tɛ wa. Yá kɪ twá v vàn tɛ diàn tɛ nɛ, v ma pa ba nan lá nɛ. ¹⁸ Kɪ dání kɪ yí ndɛ bɪna sapwilə nɛ, Yɪ kálí v tiàn, v ma ywàn ba yuu kasɔɔ lanworu tɛ wa. ¹⁹ Yɪ cùgù dwíé barpe Kanan lɔv nii tɛ wa, yá kɪ kwa nɛ, v pɪn ba mù nɛ tɪnɪ ba lɔv tɛ. ²⁰ Kɪ nɛtv tɛ yí ndɛ bɪna biəntɛ dɛ finu (450) nɛ.

Kɪ kwa nɛ, v pɪn ba yáá tián, kɪ ja va kɪ yí Yɪ nii sùsùndɛ Samɪyelə. ²¹ Kɪ mù tɛntɛ kwa nɛ, ba lòrì pìú. Yɪ ma pa ba Sayilə, v nɛ yɪ Kisə biú Benzwamen dwíí dɛkuu tɛ wa. U dɛ fwa bɪna sapwilə. ²² Kɪ kwa nɛ, Yɪ vɪga wá, v ga tún *Davidə pàrì tɛ yuu wa. Yɪ swìn Davidə yoo, v wú: «À nɪ Yizayi biú Davidə, dɛ v yɪ bɛɛ tɛ, v nɛ sùé à yii, v nɛ wá tun à fɪra wiən tɛ mama tɛ sù». ²³ Mɛ v mù dwíí tɛ wa nɛ, Yɪ pɪn Zwezi bà, ndɛ v nɛ kàn nii nɛtv. U mù Zwezi tɛntɛ nɛ wá jon Yizərayelə lià ba cuna wa. ²⁴ Mánǵá tɛ Zwezi tɛntɛ nɛ wà twi, Zwan kàrì v bɪrɪ Yizərayelə lià tɛ mama nɛ, sɛ ba vɛvəri ba kwa ba ma sá ba cuna, sɛ v lɛ ba níá wa, kɪ twá dɛ Yɪ yɪrɪ tɛ. ²⁵ Zwan mu nɛ bwələ, sɛ kɪ zwèè, v swìn, v wú: «À mù nɛ tà kɪ tɛ, á nɛ buɲa dɛ, à yɪ. Á nɛɲɛ, à mù kwa nɛ liù don wá bà. À jùn mùrì, sɛ à kùrì v natura tɛtɛ».

²⁶ À nubɪa-ba, *Abərahəmə dwíí wa nìán-ba, dɛ á mù tɛntɛ, á nɛ zilí Yɪ! Kɪ yɪ nɛ mù con nɛ, nɛ Yɪ tun v sugv tɛ, kɪ nɛ bɪrɪ dɛ, v wáá nɛba v jonɲ nɛ cuna wa. ²⁷ Zwerizalemə tián dɛ ba pèegá wà Zwezi tɛntɛ yəni, ba ga wà Yɪ nii sùsùndɛ tɛ sùràn tɛ dɛnì nì. Kɪ pɪn, ba gu wá, sɛ Yɪ nii sùsùndɛ tɛ sùràn tɛ, ba nɛ kàrì Zwifə-ba sié dɪn mama, tɛ nii sù. ²⁸ Dɛ ba nɛ wà yoo mama nɪ v yuu wa, kɪ nɛ bɪrɪ dɛ, v mɛ tɪan, ba tɛ lòrì *Pilətə, sɛ v

pa, ba gu wá. ²⁹ Yá ba dàń lɪ wá dagarv tɛ yuu wa, ba gùrì ləbəri wa. Kɪ nɛtv tɛ yá dí yáá, kɪ púpúní Yɪ sagɪ tɛ wa, yá kɪ nii dàń sùé. ³⁰ Yɪ dàń ma bwin wá, v lɪ tɪan wa. ³¹ U bɪrɪ v tiàn diàn dɛ diàn ba tɛ nɛ, ba mù dɛ wá nɛ ken duən, ba nan Galile nagwanaa tɛ wa, ba va Zwerizalemə. Yá síún nɛ, kɪ tián tɛ nɛ swìn suywánú tɛ Yizərayelə lià tɛ yáá con. ³² Nɛ dɛ tɛtɛ yɪ kɪ mù suywánú tɛ nɛ, nɛ jɛ bà, sɛ nɛ bɪrɪ aba. Kɪ mù nɛ yɪ won tɛ, Yɪ nɛ kàn nikanɪ dɛ nɛ nɪbara-ba tɛ. ³³ Yɪ pɪn kɪ nii sù síún nɛ kɪ pa nɛ mù nɛ, nɛ nɛ yɪ ba nìán. Yɪ lɪ Zwezi tɪan wa, v kɛ mu wa, ndɛ kɪ nɛ púpúní bələ nii gwaran sagɪ tɛ wa, kɪ nɛ yɪ bələ nii nyiən tɛ wa, kɪ wú:

«Kɪ yɪ n mù nɛ ya à biú! À mù nɛ lɔrɪ mú zɛn».

³⁴ Yɪ yá swìn, v ka bwin ka nan tɛ yoo dɛ, v wá bwin wá v lɪ tɪan wa, v kɛ mu wa, sɛ v dàń ká pv. U yá swìn, v wú:

«À wá pa aba wozɛɲɛ tɛ, à nɛ ken vàn nɛ, tɛ nɛ yɪ cígá wiən. À kàn tɛ nikanɪ pìú Davidə con».

³⁵ Kɪ mù nɛ pɪn, kɪ tɛ ma swìn gwaran sagɪ tɛ bwálí don wa, kɪ wú:

«N bá sèè n pa ləzwənə tɛ, v nɛ yɪ n mù nɛ tɪ, pv ləbəri wa».

³⁶ Pìú Davidə mù twá dɛ Yɪ pubuɲa tɛ, v ma tun v pa Yɪ nɛ v mánǵá tɛ wa. U nɛ twi v tɪ, ba gùrì wá v nɪbara-ba tɛ con, v dɛ ga pv. ³⁷ Yá Zwezi tɛ, Yɪ nɛ bwin, v kɛ mu wa, wà pwi. ³⁸ À nubɪa-ba, á lwara dɛ, kɪ yɪ kɪ twá dɛ v mù Zwezi tɛ, ba ma swìn dɛ, Yɪ wá kwɛn nɛ cuna tɛ nɛ mù dɛ wá pwərə wa. U wá kwɛn á cuna yɪrɪ mama, tɛ nɛ wà kwɛn á mù dɛ wá pwərə wa, mánǵá tɛ, á nɛ twá dɛ Yɪ nii tɛ, v nɛ pɪn Moyizə nɛ. ³⁹ Kɪ twá dɛ Zwezi yɪrɪ tɛ, liù tɛ mama, v nɛ ken v waa v nɛ, v wá kwɛn kɪ tiú cuna v mù dɛ wá pwərə wa. ⁴⁰ Á cia á tiàn nɛ, sɛ yoo tɛ, kɪ nɛ púpúní Yɪ nii sùsùndɛ saga tɛ wa dàń ká yí aba. Kɪ mù yoo tɛ swìn, kɪ wú:

⁴¹ «À mù lià tɛ, á nɛ goni lià, á ywànǵá, sɛ kɪ gwárí aba, sɛ á jén lá. À tun yoo á lɔv wulu wa. Á yá bá sèè kɪ, dɛ

ba yà nè man ku ba biri aba.»

(Romə tián 15.8-13; 1 Tesalonikə tián 2.14-16)

⁴² Máná tɛ wa, Polə də Barənabasə nə nan jéré diè tɛ wa, ba lɔ̀rì ba, sɛ ba tɛ pií, ba bà sié dɔ̀n tɛ, ku nə daa lá tɛ, ba bwé ku yoo tɛntɛ yuu wa. ⁴³ Jéré tɛ kwa nə, Zwifə-ba zɛnzɛn də lià tɛ, ba nə sɛe ba zu Zwifə-ba *yijɔ̀ncwɛŋə tɛ wa, púé Polə də Barənabasə kwa. Polə də Barənabasə dān yà kwè ba ba daŋa ba jìan, sɛ ba zɪɪ dɔ̀n zɛni Yɪ pubwanɔ̀ tɛ wa.

⁴⁴ Sié dɔ̀n tɛ, ku nə daa lá tɛ nə yí, ku yɪ ndə tɪfarɔ̀ tɛ mama nə twi duən yáá, sɛ ku cɔ̀ɔ̀ Yɪ sɔ̀ɔ̀ tɛ. ⁴⁵ Yá Zwifə-ba yun tián tɛ nə nɪ ku lalɔ̀ tɛntɛ, ku jigə wɔ̀ɔ̀wɔ̀ ku pa ba. Yá ku dān yɪ ba twá də tɔ̀ran, ba ma swìn, ba zɪɪga Polə nə. ⁴⁶ Polə də Barənabasə swìn ba con pwənə pwənə, ba wú: «Ku yɪ á mù mama míámíán con nə, Yɪ sɔ̀ɔ̀ tɛ yà mɛ, sɛ ku dí yáá ku swìn. Á də vi ku á dɔ̀ga, á ga kúɔ̀ ba buŋa á waa con də, á tɛtɛ mɛ, sɛ á na mu tɛ, ku nə ba zwèe Yɪ con tɛ. Ku mù nə pɪn, nə mù dān wá vɛvɛri lià tɛ, ba nə tà Zwifə-ba tɛ con. ⁴⁷ Yá mə yoo ku tɛ nə, Yɪ pià, sɛ nə fwa. Yɪ swìn, ɔ̀ wú:

«À tɔ̀n mú, sɛ n va lɔ̀ tɛ mama wa, sɛ n ya ndə poni nə. N sùrí lià tɛ, ba nə tà Zwifə-ba tɛ yíá, sɛ ba lwarɪ də, Yɪ wáá ba ɔ̀ jɔ̀ŋə ba cɔ̀na tɛ wa.»

⁴⁸ Ba tɛ, ba nə tà Zwifə-ba tɛ, nə nɪ ku nɛtɔ̀ tɛ, ba pwíi poli, yá ba dān ga bwi Yuu-Tiu nə ɔ̀ sɔ̀ɔ̀ tɛ yɪ. Yá lià tɛ mama, Yɪ nə kúrí, sɛ ba na mu tɛ, ku nə ba zwèe ɔ̀ con tɛ, dān ken ba waa ku nə.

⁴⁹ Yuu-Tiu sɔ̀ɔ̀ tɛ làrì ku tà lɔ̀ nii tɛ mama. ⁵⁰ Zwifə-ba yun tián tɛ dān sugu kana tɛ, ba nə jə dɔ̀n, ba nə yà jònì Yɪ, də tɪfarɔ̀ tɛ nəkwɪna-ba tɛ, ba kə Polə də Barənabasə nə. Ba fwa nɛtɔ̀, ba kə wɔ̀walɔ̀ Polə də Barənabasə nə, ba ma dɪŋɪ ba ba nagwanaa tɛ wa. ⁵¹ Bara bələ tɛntɛ də pi† ba nɛe purən, ba kə ba yuu wa, yá ba ga va Yikoniomə. ⁵² Antɔ̀swə nə karbɪa tɛ yà sùé də pupwən də Yɪ-Sɪŋu tɛ.

† 13:51 13.51 Ba yáá fwa ku nɛtɔ̀ tɛ, ba ma biri Zwifə-ba də, ba nə vɪga tɛ, ba tanyɪnɪ tɛ cān wá mé ba yuu wa.

* 14:12 14.12 *Gərekə-ba con, Zeizə nə ya ba yia tɛ yuu tíú, yá Erəmesə də ga yɪ tɛ tɔ̀tɔ̀nɔ̀.

14

Polə də Barənabasə vɛli Yikoniomə
(Tɔ̀tɔ̀nan 17.2-14; Matìə 10.23; 2 Timote 3.11)

¹ Yikoniomə nə, Polə də Barənabasə kúɔ̀ zua *Zwifə-ba *jéré diè wa, ndə ku don tɛ də nə. Ba swìn sɔ̀ɔ̀ ku yiri tɛ nə pɪn Zwifə-ba zɛnzɛn də *Gərekə-ba kə ba waa Zwezi nə. ² Yá Zwifə-ba tɛ, ba nə vɪga, sɛ ba kə ba waa Zwezi nə tɛ, sugu ba tɛ, ba nə tà Zwifə-ba tɛ, ba kə lià tɛ nə, ba nə yɪ nubɪa *Kərisə yɪ. ³ Polə də Barənabasə tɛ wàní ba ya lá, ku dānɪ.

Fən yà ba ba jə *Yuu-Tiu yɪ, ba ga swìn pwənə pwənə. Yuu-Tiu pɪn, ba tɔ̀ŋa ɔ̀ diàn mɪmɪnan də tɔ̀tɔ̀nan tɛ nə biri ɔ̀ diàn tɛ. Tɛ mù nə biri də, Yɪ sɔ̀rān tɛ yɪ cígá, tɛ ga biri ɔ̀ pubwanɔ̀ tɛ. ⁴ Tɪt tɛ ləzwənbɪa tɛ pwèe duən wa. Ba duən yà yɪ Zwifə-ba yun tián nə tɪ, ba duən tɛ də yɪ Zwezi-Kərisə *tɔ̀tɔ̀na tɛ nə tɪ.

⁵ Zwifə-ba də ba yun tián, də ba tɛ, ba nə tà Zwifə-ba tɛ, də ba də yun tián dān yà wulə ba tanɪ, sɛ ba kə Polə də Barənabasə cān wa, sɛ ba dɪlɪ ba də kapana, ba gv. ⁶ Zwezi tɔ̀tɔ̀na tɛ nə twi, ba lwarɪ ku, ba dəri ba va Likaɔ̀ni nagwanaa tɛ tɪfaran tɛ con, tɛ nə yɪ Lisətərə, də Dɛrəbe də tɛ sɛpunə tɛ nə. ⁷ Yá ku bwálí tɛntɛ də nə, Polə də Barənabasə vɛli ba swìn suywāŋɔ̀ tɛ.

Polə də Barənabasə wulə Lisətərə nə
(Tɔ̀tɔ̀nan 3.1-12; 17.22-31)

⁸ Lisətərə nə, bɛɛ don yà wulə lá nə, ɔ̀ nə yà jèə tɪa, ɔ̀ nɛɛ nə tɪga. ɔ̀ yɪ ba lɔ̀rɪ wá gwānɔ̀, yá ɔ̀ dān yà tɛ wà yɪ nə zān, ɔ̀ va mama. ⁹ ɔ̀ yà cɔ̀ga ku tɛ, Polə nə swìn. Polə ma ywān wá zən, ɔ̀ ga na də, ɔ̀ ken ɔ̀ waa Zwezi nə, ku nə wáá ku pɪn ɔ̀ nɪ yazurə. ¹⁰ Polə ma swìn ɔ̀ con də kofarɔ̀, ɔ̀ wú: «Zān, n zɪɪ mənə mənə n nɛɛ tɛ yuu wa!» Bɛɛ tɛ fan, ɔ̀ cú ɔ̀ nɛɛ tɛ yuu wa, ɔ̀ ga wulə ɔ̀ vɛli. ¹¹ Ba nə nɪ ku tɛ, Polə nə fwa tɛ, lià tɛ bubwi də Likaɔ̀ni-ba sɔ̀ɔ̀, ku wú: «Yɪa tɛ dān jigə ləzoni, tɛ cú nə con». ¹² Ba yà jə Barənabasə ba bonə Zeizə*, Polə də nə yɪ Erəmesə, mə ɔ̀

mù yà nè swìn sugv tē. ¹³ Zeizē yu tē diè yà lwè tiv tē nii nè. Ku jonwanv tē jun nabee, v nè nan tē dē tián punē, v jē bā mimien tē yáá. U pià, sē v mù dē lalvv tē fwa jonj ba pa Zwezi *tuntuna tē nè. ¹⁴ Polē dē Barēnabasē nè nì kv, ba kàrí† ba ganan, ba ga bībari ba velē lalvv tē con dē ba bubwi, ba wú: ¹⁵ «Bèèè won nè, á fwa lá nè, bara-ba? Nē dē tētē yi lēzoni yiri nēdv, ndē á dē nè. Yá kv ya syywánú tē, nè kàri nè bīri aba, sē á dugv wonwanv tē, sē á lwàn á pubuŋa tē, á bā Yu tē, v nè wulē mu wa, con, v mù Yu tē nè fwa lanworu dē tia, dē muv tē, dē wiēn tē mama, tē nè wulē kv wa. ¹⁶ Bīna dē bīna tē nè lē, Yu yá dwíé tē lvv mama wa, ba nè tà *Zwifē-ba, sē ba tvn ba fīra. ¹⁷ Dē kv nētv mama v tē bīri v tián, v ga fwa zēni, kv twá dē, v nè pīn dwà naŋa yu nè, ka nì ka pīn á ce, dē kv máŋá nè yí. U pīn aba wodiu kv yí aba, v ga sú aba dē pupwēn». ¹⁸ Dē ba nè swìn nētv tē mama, kv tē wà mwálí yīn, sē ba ma wàní, ba cì lalvv tē nè, kv dàn ká fwa jonj kv pa ba.

¹⁹ Zwifē-ba yun tián tē nan Antvswē dē Yikoniomē ba bā. Ba gīgarī lalvv tē, ba ga dūl Polē dē kapana. Ba bún dē, v tīga, ba tūri wá, ba ja nan tīfarv tē nii nè. ²⁰ Yá karbīa tē nè twi, ba kun v nè tē pīn Polē pií v zàn, v zv tiv tē wa. Kv tia tē nè purī, v mù dē Barēnabasē veli Derēbe.

²¹ Máŋá tē, ba nè wàní ba kàri syywánú tē kv tīfarv tētē wa, ba ga pa lià zēnzēn jì Zwezi karbīa ba pií ba va Lisētērē. Ba zàn lá ba va Yikoniomē, ba zàn Yikoniomē, ba va Antvswē. ²² Tiv mama wa, ba daŋa karbīa tē waa, ba swìn, sē ba zīgī dián, ba nè ken ba waa Zwezi nè tē yuu wa. Ba bīri dē, kv mē, sē nè twá càn dē càn wa, sē nè ma wàní nè zv Yu pàri tē wa. ²³ *Kerisē lià púlí mama wa nè, ba kúrí *nēkwīna. Ba dān yáá jūn Yu ba vwē ba nii. Kv kwa nè, ba yáá tì ba, ba pa *Yuu-Tiu nè, ba nè ken ba waa v nè.

²⁴ Kv kwa nè, ba ben Pisidi nagwanaa tē, ba va ba yí Panfili nagwanaa tē wa. ²⁵ Ba pīn Pērēgē tián nì Yu sugv tē. Kv kwa nè, ba lē ba va Atali. ²⁶ Ba zīgī lá

nē, ba tì níá yuu bori, ba va Antvswē con bwálí tē nè, ba nè nan. Mē kv bwálí tētē nè, ba ken ba Yu pubwanv tē wa, tutuŋi tē yiri, ba nè veli ba tvn.

²⁷ Máŋá tē, ba nè yí Antvswē, ba bon Kerisē lià púlí tē, ba kun duēn nè. Ba dān ga tūn won tē mama, Yu nè twá dē ba v ma tvn. Ba tē swìn dē, Yu pīn cwēŋē lià tē, ba nè tà Zwifē-ba nè, sē ba dē kē ba waa Zwezi nè. ²⁸ Ba yīn lá nè, ba dání zēnzēn, ba mù dē Zwifē-ba karbīa tē.

15

Zwerizalemē Kerisē lià púlí tē yoo (Galasi tián 2.1-9)

¹ Bara duēn nan Zwide nagwanaa tē wa, ba bā Antvswē, ba kàri kàrà kv tē, ba bīri lià tē, ba nè yi nubīa *Kerisē yiri tē, ba wú: «Dē á mù bara tē nè wà *goŋi aba, ndē Yu *nii tē, v nè pīn *Moyizē nè, nè bīri nētv tē, Yu bá jon aba á cūna tē wa». ² Kv zīn tūtúná nēfarv ba dē Polē dē Barēnabasē tētēŋi wa. Kv pīn Polē dē Barēnabasē, dē ba lià duēn kē sīrí, sē ba va *Zwerizalemē, Zwezi-Kerisē *tuntuna tē, dē Kerisē lià púlí yáá tián tē con, sē ba li kv yoo tētē yáá.

³ Ba lià tētē, Kerisē lià púlí tē nè ken cwēŋē tē wa, veli ba lē Fenisi nagwanaa, ba lē Samari nagwanaa. Cwēŋē tē wa, ba tē swìn Kerisē lià tē con nētv lià tē, ba nè tà *Zwifē-ba tē, nè lwàn ba pubuŋa, ba bā Yu con. Yá kv yoo tētē yá ga pīn, lià tē mama, ba nè yi nubīa Kerisē yiri, jē pupwēn zēnzēn. ⁴ Ba nè yí Zwerizalemē, Kerisē lià púlí tē sēe ba jon Zwezi-Kerisē tuntuna tē, dē Kerisē lià púlí yáá tián tē. Yá ba dān ga twarī won tē mama, Yu nè twá dē ba, v ma fwa. ⁵ *Farizīan-ba púlí tē wa lià duēn, ba dē nè yá ken waa Zwezi nè, dān zàn ba wú, kv mē, sē ba yá goŋi ba bara tē, yá ba ga kálú ba, sē ba zilí Yu nii tē, v nè pīn Moyizē nè.

⁶ Tuntuna tē dē Kerisē lià púlí yáá tián tē kun duēn nè, sē ba balī kv yoo tētē. ⁷ Tūtúná nēfarv kwa nè, Piyerē zàn, v wú: «À nubīa-ba, á dē tētē yēé dē, Yu kúrí nè á tētēŋi wa, tētēn dián tē nè, sē lià tē,

† 14:14 14.14 Ba nè kàri ba ganan tē, kv pià kv bīri, ba pùé nè cùgù zēnzēn.

ba nɛ tɑ Zwifɛ-ba tɛ, nɪ Yɪ sɔywɑnɔ tɛ ɑ nɪi wɑ, sɛ ba kɛ ba waa Zwezi nɛ. ⁸ Yɪ tɛ, ɔ nɛ yɛɛ ba waa tɛ, pɪn ba ɔ *Sinɔ tɛ, ɔ nɛ pɪn nɛ dɛ nɛ, sɛ ɔ ma bɪrɪ dɛ, ba dɛ yɪ ɔ mɔ lɪɑ, ndɛ nɛ dɛ nɛ yɪ ɔ mɔ lɪɑ nɛtɔ. ⁹ Yɪ wɑ pwɪɑ ken nɛ mɔ dɛ ba pwɛrɛ wɑ. Ʋ sɪn ba bɪcɑnɪ tɛ, sɛ tɛ yɑ nɛpɔn ɔ yɑɑ con, ba nɛ ken ba waa Zwezi nɛ yɪrɪ. ¹⁰ Ⱥ pɪɑ, sɛ Ⱥ kɛ zɪlɪ Zwezi karbɪɑ tɛ nɛ, nɛ nɪbarɑ-bɑ tɛ dɛ tɛtɛ nɛ wɑ kɔ wɑnɪ bɑ zɪn. Bɛɛɛ nɛ pɪn, Ⱥ pɪɑ Yɪ nɪi nɛ? ¹¹ Nɛ yɛɛ dɛ, *Yuu-Tɪu Zwezi pubwɑnɔ tɛ jon bɑ bɑ cɔnɑ wɑ, ndɛ nɛ dɛ tɛtɛ nɛ».

¹² Lalɔ tɛ mɑmɑ pɪɛ kɔ nɪi, yɑ bɑ gɑ cɔgɑ Polɛ dɛ Barɛnɑbasɛ, bɑ nɛ twɑrɪ Yɪ dɪɑn mɪmɪnɑn tɛ, dɛ yɔmɪlɑn tɛ, Yɪ nɛ twɑ dɛ bɑ, ɔ tɔn lɪɑ tɛ, bɑ nɛ tɑ Zwifɛ-bɑ, con.

(Romɛ tɪɑn 15.8-12; Kolosɛ tɪɑn 2.11-17; Galasi tɪɑn 5.1-6; Tɔtɔnan 21.25)

¹³ Mɑnɑ tɛ, bɑ nɛ swɪn bɑ zwɛɛ, Zwakɛ dɑn swɪn, ɔ wɔ: «Ⱥ nɔbɪɑ-bɑ, Ⱥ cɔgɑ Ⱥ con. ¹⁴ Simon tɔn nɛtɔ tɛ mɑmɑ, Yɪ nɛ dɪ yɑɑ, ɔ kɪrɪ lɪɑ tɛ, bɑ nɛ tɑ Zwifɛ-bɑ tɛ lɪɑ, sɛ bɑ yɑ ɔ mɔ lɪɑ. ¹⁵ Kɔ sɔgɔ tɛntɛ dɛ Yɪ nɪi *sɔsɔnɑ tɛ dɛ gɑ vɛlɪ duɛn nɛ zɛnɪ. Kɔ nɛ pɔpɔnɪ Yɪ sɑgɪ tɛ wɑ, kɔ wɔ:

¹⁶ <Kɔ mɔ tɛntɛ kwa nɛ, Ⱥ wɑ pɪɪ, Ⱥ bɑ Ⱥ zɪn pɪɔ *Davidɛ diboo tɛ, kɔ yɑ nɛ tɔɑ. Ⱥ wɑ pɪɪ Ⱥ lwɑ kɔ bɛrɛ kɪkɑrɑn tɛ, Ⱥ zɪgɪ yɪ nɛ. ¹⁷ Kɔ wɑ pɑ lɛzɔnɪ tɛ gɪgɑnɪ tɛ pɪɑ Yuu-Tɪu, bɑ mɔ dɛ dwɪɔ tɛ mɑmɑ, tɛ nɛ tɑ Zwifɛ-bɑ, Ⱥ nɛ wɑ pɑ Ⱥ yɪrɪ* tɛ bɑ. Yuu-Tɪu nɛ swɪn kɔ, ɔ mɔ nɛ fɔwɑ wɪɛn tɛ mɑmɑ. ¹⁸ Ʋ mɔ nɛ pɪn, bɑ lwɑrɪ tɛ yɪɛn tɛntɛ, hɑlɪ kɔ mɑnɑ nɛ, bɑ yɪgɛ!>

¹⁹ Kɔ mɔ nɛ pɪn, Ⱥ dɛ yɑ swɛ, sɛ nɛ dɑn kɑ kɛ wɔwɑlɔ lɪɑ tɛ nɛ, bɑ nɛ tɑ Zwifɛ-bɑ, bɑ nɛ lwɑn bɑ pubɔnɑ, bɑ bɑ Yɪ con. ²⁰ Ⱥ dɑn nɛ pɪɑ, sɛ nɛ pɔpɔnɪ bɑ nɛ, nɛ pɑ bɑ nɪi, sɛ bɑ cɪ bɑ tɪɑn nɛ dɛ yɪɛn tɛ tɛ: Bɑ dɑn kɑ dɛ nɑnɔ tɛ, bɑ nɛ gɔwɑ wɔnɔwɑnɔ nɛ. Sɛ bɑ dɑn kɑ cwɑrɪ dɛ duɛn, bɑ dɑn kɑ dɛ wɔtɪgɔ nɑnɔ. Bɑ dɑn kɑ dɛ jɑnɑ. ²¹ Mɑnɑ don wɑ, kɔ nɛ dɑnɪ zɛnzɛn, lɪɑ yɪn tɪfɑrɔ mɑmɑ wɑ, bɑ nɛ kɑrɪ Yɪ nɪi tɛ,

* **15:17** 15.17 Kɔ nɛtɔ tɛ bɪrɪ dɛ, bɑ yɪ Yɪ nɪɪn.

ɔ nɛ pɪn Moyizɛ nɛ, sɑgɪ tɛ, bɑ bɪrɪ Zwifɛ-bɑ *jɛrɛ dɪi tɛ wɑ bɑ *sɪɛ dɪn mɑmɑ nɛ».

²² Zwezi-Kɛrɪsɛ tɔntɔnɑ tɛ, dɛ Kɛrɪsɛ lɪɑ pɪlɪ tɛ mɑmɑ dɑn bɔn dɛ, kɔ mɛ, sɛ bɑ kɪrɪ bɑ waa lɪɑ duɛn, sɛ bɑ tɔn bɑ mɔ dɛ Polɛ dɛ Barɛnɑbasɛ Antɔswɛ nɛ. Kɔ mɔ nɛ yɪ Zwidɛ, ɔ yɪrɪ don nɛ yɪ Barɛsɑbasɛ dɛ Silasɛ. Bɑ bɛlɛ tɛ yɑ yɪ yɑɑ tɪɑn, bɑ nɛ jɛ dɪn lɪɑ tɛ, bɑ nɛ yɪ nɔbɪɑ Kɛrɪsɛ yɪrɪ, tɛ tɛtɛnɪ wɑ. ²³ Bɑ dɑn pɪn bɑ sɑgɪ kɔ tɛ, bɑ nɛ pɔpɔnɪ kɔ wɑ, bɑ wɔ:

«Nɛ mɔ Zwezi tɔntɔnɑ tɛ, dɛ Kɛrɪsɛ lɪɑ pɪlɪ yɑɑ tɪɑn tɛ, nɛ nɛ yɪ nɔbɪɑ Kɛrɪsɛ yɪrɪ, nɛ pɔpɔnɪ sɑgɪ kɔ tɛ, nɛ pɪn Ⱥ mɔ lɪɑ tɛ nɛ, Ⱥ nɛ tɑ Zwifɛ-bɑ, Ⱥ wulɛ Antɔswɛ nɛ, Sɪrɪ nɑgɔwɑnɑ tɛ wɑ, dɛ Silɪsɪ lɔɔ nɪi tɛ wɑ. Nɛ jɔnɪ Ⱥ bɑ.

²⁴ Nɛ nɪ dɛ, lɪɑ nɑn nɛ con, bɑ jɑ sɔrɑn duɛn bɑ bɑ Ⱥ con, bɑ mɑ gɔgɔrɛ Ⱥ bɑ cɔgɔ Ⱥ pɪɛ nɛ. Yɑ kɔ nɛtɔ tɛ gɑ tɑ nɛ mɔ nɛ pɪn kɔ cwɛnɛ. ²⁵ Nɛ mɑmɑ ken nɪi nɛdɔ, nɛ gɑ bɔn nɛ nɑ dɛ, kɔ zɪɛn, sɛ nɛ kɪrɪ bɑrɑ nɛ tɔn bɑ mɔ dɛ nɛ nɔbɪzɛnɛ Barɛnɑbasɛ dɛ Polɛ Ⱥ con.

²⁶ Polɛ dɛ Barɛnɑbasɛ tɛntɛ dɔgɔ bɑ mɪ Yuu-Tɪu Zwezi-Kɛrɪsɛ yɪrɪ. ²⁷ Nɛ dɑn tɔnɑ Zwidɛ dɛ Silasɛ, sɛ bɑ swɪn Ⱥ con kɔ tɛ, nɛ nɛ pɔpɔnɪ tɛ yuu wɑ.

²⁸ Yɪ-Sinɔ tɛ dɛ nɛ tɛtɛ nɛ bɔn nɛ nɑ dɛ, kɔ mɛ, sɛ nɛ dɑn kɑ kɛ zɪlɑ yɪrɛ duɛn Ⱥ yuu wɑ, dɛ kɔ nɛ tɑ yɪɛn tɛ tɛ, tɛ mɔ yoo nɛ cɑ. ²⁹ Tɛ mɔ nɛ yɪ: Ⱥ dɑnɑ kɑ dɛ nɑnɔ tɛ, bɑ nɛ gɔwɑ wɔnɔwɑnɔ nɛ! Ⱥ dɑnɑ kɑ dɛ jɑnɑ, nɛ Ⱥ yɛɛ vɑnɑ, tɛ nɛ tɪgɑ nɑnɔ! Ⱥ dɑnɑ kɑ cwɑrɪ dɛ duɛn! Ⱥ nɛ cɪgɑ Ⱥ tɪɑn nɛ dɛ tɛ yɪɛn tɛntɛ, dɛ Ⱥ fɔwɑ zɛnɪ. Yɪ nɛ wɑ yɑ dɛ Ⱥ bɑ!»

(Efezɛ tɪɑn 2.17-19; 1 Pɪyɛrɛ 4.10-11)

³⁰ Bɑ yɑ lɪɑ tɛ, bɑ dɛ gɑ vɑ Antɔswɛ. Bɑ nɛ yɪ lɑ bɑ bɔn lɑlɔ tɛ, bɑ kɛ duɛn nɛ, bɑ gɑ tɪ sɑgɪ tɛ, bɑ pɑ bɑ. ³¹ Bɑ kɑrɪ sɑgɪ tɛ, bɑ mɑmɑ gɑ jɔwɛ, kɔ nɛ dɑn bɑ jɪɑn tɛ yɪrɪ. ³² Zwidɛ dɛ Silasɛ tɛtɛ yɑ yɪ Yɪ nɪi sɔsɔnɑ. Bɑ swɪn kɔ dɑnɪ, sɛ bɑ mɑ kwɛ lɪɑ tɛ, bɑ nɛ yɪ bɑ nɔbɪɑ Kɛrɪsɛ yɪrɪ, sɛ bɑ mɑ dɑn bɑ jɪɑn. ³³ Bɑ dɑnɪ mɑncɪn, kɔ kwa nɛ, lɪɑ tɛ, bɑ nɛ yɪ bɑ nɔbɪɑ Kɛrɪsɛ

yiri, pin ba cwɛnɛ, sɛ ba pii ba va lià tɛ con, ba nɛ tun ba dɛ bɛcan siè. ³⁴ [Silasɛ mù pii v yá dɛ ba.]

³⁵ Polɛ dɛ Barɛnabasɛ mù tɛ fwa dian dɛ dian Antuswɛ nɛ. Ba dɛ lià duɛn zɛnzɛn kàrì dɛ ba swìn Yuu-Tiu sɔgv tɛ sɔywanɔ tɛ.

(2 Korɛntɛ tián 11.28; Romɛ tián 15.29; Ebɛrɛ-ba 13.18)

³⁶ Dian bagalɔ nii nɛ, Polɛ ma swìn Barɛnabasɛ con, v wú: «Nɛ pié nɛ va tɛfaran tɛ mama wa, nɛ nɛ swìn Yuu-Tiu sɔgv tɛ lá, nɛ jɛn nɛ nubia tɛ yɛ nɛtɛ».

³⁷ Sɛ yɛé Barɛnabasɛ yà pià v ja Zwan, v yiri don nɛ yɛ Marɛkɛ, v súrí ba nɛ. ³⁸ Yá Polɛ mù yà ba pià, sɛ Marɛkɛ twá, v nɛ dí yáá v pii v yá ba Panfili nagwanaa tɛ wa, yá v kúè wà tun dɛ ba tɛ yiri. ³⁹ Ku jigɛ tútɔnà nɛfaru ba pwɛrɛ wa, ku pa ba pwɛɛ dɛ duɛn. Barɛnabasɛ jin Marɛkɛ, v ma kwé v tián, ba ga ti níá yuu bori ba va Swipɛrɛ nagwanaa. ⁴⁰ Polɛ kúrí Silasɛ, lià tɛ, ba nɛ yɛ ba nubia Kɛrisɛ yiri, tɛ ga ti ba, ba kɛ Yuu pubwanu tɛ wa, ba dɛ ga vií.

⁴¹ U vɛli v jijiri Siri nagwanaa dɛ Silisi lɔv nii tɛ wa, v danɛ Kɛrisɛ lià púlɛ tɛ jìàn.

16

*Timote kwé Polɛ dɛ Silasɛ
(Romɛ tián 16.21; Filipɛ tián 2.19-22;
Galasi tián 4.13-15)*

¹ Polɛ vɛli Dɛrɛbɛ, v lɛ v va Lisɛtɛrɛ. Liù don yà wulɛ lá nɛ, v nɛ yɛ Zwezi karbiu, v yiri nɛ yɛ Timote. U nuu yɛ *Zwifɛ, v dɛ nɛ ken v waa Zwezi nɛ. Yá v nyina dɛ yɛ *Gɛrɛkɛ. ² Lià tɛ, ba nɛ yɛ nubia *Kɛrisɛ yiri, Lisɛtɛrɛ nɛ dɛ Yikoniomɛ nɛ, yà swìn v yozɛnɛ tɛ yoo. Polɛ yà ken sírí, sɛ v ja wá, v kɛ v con.

³ U dɛn ma *gonɔ wá Zwifɛ-ba yiri, ba nɛ wulɛ tɛ nagwanɛɛ tɛntɛ wa. Lià tɛ mama yà yɛé dɛ, v nyina tɛ yɛ Gɛrɛkɛ.

⁴⁻⁵ Tɛfaran tɛ wa, ba nɛ twá ba lɛ, ba yáá swìn ku tɛ, Zwezi-Kɛrisɛ *tɔntɔna tɛ, dɛ Kɛrisɛ lià púlɛ yáá tián tɛ nɛ swìn ba tún *Zwerizalɛmɛ nɛ. Ba swìn ba con, sɛ ba zilí tɛ nii. Kɛrisɛ lià púlɛ tɛ dɛn kwen tɛ na dián, sɛ ba ma kwen ba kɛ ba waa Zwezi nɛ, yá ba ga súrí diun mama.

⁶ Yuu-*Sinu tɛ cìgà ba nɛ, ba dɛn ká swìn Yuu sɔgv tɛ Azi nagwanaa tɛ wa. Ba dɛn ma twá Fɛrizwi dɛ Galasi nagwanɛɛ tɛ wa ba lɛ. ⁷ Máná tɛ, ba nɛ vɛli, ba lɛ Misi nagwanaa tɛ, ba yà ken sírí, sɛ ba va Bitini nagwanaa. Zwezi Sinu tɛ ma vɛ ku ba con. ⁸ Ba dɛn ma twá Misi nagwanaa tɛ wa, ba va Tɛrowasɛ. ⁹ Tɛtɛn nɛ, Yuu pin Polɛ na yoo v dwian wa. U ni Masedwanɛ nagwanaa tɛ wa bɛɛ don dɛ v zɛga, v dɛn ga lòrì wá, v wú: «Báá Masedwanɛ, n san nɛba!» ¹⁰ Ku mù yoo tɛntɛ pin, nɛ va Masedwanɛ nɛ ga yɛé dɛ, ku yɛ Yuu nɛ pin nii nɛba, sɛ nɛ ja sɔywanɔ tɛ, nɛ va nɛ birɛ ba.

(Matie 18.20; Zwan 6.44-45; Matie 13.23)

¹¹ Nɛ ti níá yuu bori Tɛrowasɛ nɛ, nɛ tɛ mɛnɛ mɛnɛ nɛ va Samotɛrasɛ nagwanaa tɛ wa. Ku tia nɛ purɛ, nɛ lɛ nɛ va Neyapolisɛ. ¹² Nɛ zɛgɛ lá, nɛ va Filipɛ. Filipɛ yɛ Masedwanɛ nagwanaa tɛ wa tɛfaru, ku nɛ dwɛ tɛ mama, ku nɛ yɛ *Romɛ-ba pàrì, tɛ. Nɛ yin ku tɛfaru tɛntɛ wa, ndɛ dian bagalɔ nɛ. ¹³ Zwifɛ-ba *sié diun nɛ yí, nɛ nan nɛ yá tɛfaru tɛ, nɛ va nacwɛnɛ don nii nɛ. Nɛ bún dɛ, bwálí tɛntɛ wá ya yɛjɔnɛ bwálí. Nɛ jɛn tia, nɛ dɛn swìn dɛ kana, ba yà nɛ kun lá nɛ.

¹⁴ Kan don yin lá, v yiri nɛ yɛ Lidi. U yɛ Tiyatirɛ tíú. U yà yoli gansian mwin. Kan tɛntɛ yà zilí Yuu fuɛn. U dɛn yà cɔga sɔgv tɛ. *Yuu-Tiu súrí v yíá, sɛ v zùrì v yira dɛ ku tɛ, Polɛ nɛ swìn tɛ. ¹⁵ Yá ba lɛgɛ kan tɛntɛ dɛ v diè lià níá wa, ku twá dɛ Zwezi-Kɛrisɛ yiri tɛ. Ku kwa nɛ, v dɛn lòrì nɛba, v wú: «Á nɛ wàní á bún dɛ, à ken à waa Yuu-Tiu nɛ, á bián á yá à diè wa». Yá v kálí nɛba lá nɛ.

(Tɔtɔnan 19.23-24; 1 Tesalonikɛ tián 2.2; 1 Piyɛrɛ 4.12-13; Filipɛ tián 1.12)

¹⁶ Diun don nɛ, nɛ ma vɛli yɛjɔnɛ bwálí nɛ, nɛ jɛrí tutɔnkana don, v nɛ jɛ cicirɛ. U yáá swìn lià yìèn, tɛ nɛ wá bà. Ku mù nɛ pin, v vba tɛ yà pin, lià tɛ, ba nɛ ti wá, yà na wiɛn zɛnzɛn. ¹⁷ U púé nɛ mù dɛ Polɛ kwa, dɛ v bubwi, v wú: «Lià-ba tɛ yɛ Yuu tɛ, v nɛ wulɛ tɛ mɛ yuu wa, tútɔnà. Ba twi, sɛ ba swìn ba birɛ nɛba cwɛnɛ, sɛ Yuu jon nɛba nɛ cɔna wa». ¹⁸ Kan tɛ tɛ

píí v bwé kv, dian dɔ dian. Polə waa nan kv, v dān ma píí v vɔvəri, v swìn v cicirə tɔ con, v wú: «Də Zwezi-Kərisə yiri tɔ, à pɪn mú nii, sɛ n nan kan wà tɔ waa!» Kv mánǵá tɔ tɔtɔ wa, dɔ tɔ nan.

¹⁹ U lià tɔ, ba nə ti wá, nə lwarɪ dɔ, ba kúv wàri nywarɪ ba nɪ v yira, ba dān jin Polə dɔ Silasə, ba ga van ba, ba ja nan kanporu wa tiv tɔ yun tián yáá con. ²⁰ Ba ja ba, ba va lià tɔ, ba nə buri bura yáá con, ba ga swìn, ba wú: «Lià-ba tɔ nə gugurə nə tiv kv tɔ lià tɔ. Ba yi Zwifə-ba tɔ. ²¹ Yá ba mù nə kàri nəba kàrà yiri don, kv nə wà nəba nii pɪn, nə mù Romə-ba lià nə, sɛ nə sɛe, nə à yèé, sɛ nə fwa». ²² Lalvu tɔ nyí kv zàn ba ziga Polə dɔ Silasə nə. Lià tɔ, ba nə buri bura tɔ pɪn, ba dí yáá ba ja ba, ba kùri ba ganan tɔ, ba ga pa nii, sɛ ba mà ba dɔ kafiran. ²³ Ba nə mà ba, ba zwèe kwa nə, ba ken ba bán diè wa. Yá ba dān ga pa nii liù tɔ, v nə cì bán diè tɔ nə, sɛ v cì ba nə zəni. ²⁴ Kv tíú tɔntɔ dɔ nə nì kv nii tɔntɔ, ba nə pɪn wá, v dɔ ken ba bán diè tɔ tɔtɔji diè tɔ wa. U dān ga kə daran ba nɛɛ nə.

²⁵ Mánǵá tɔ tia nə pwèe ka tàrà, Polə dɔ Silasə wulə ba jùnì Yui dɔ ba nuɟə Yui gwaran tɔ. Yá bán diè lià tɔ ga cuga ba. ²⁶ Naa nɔdv dɔ tia tɔ lulugu zənzən, kv pa bán diè tɔ dakuu tɔ mama sɔsvɔv. Kv mánǵá tɔntɔ tɔtɔ wa, mimien tɔ mama sùri, yá bán diè lià tɔ mama banzala tɔ kùri. ²⁷ Bán diè cìrú tɔ nə wùri, v zàn dwian wa, v ga na mimien tɔ, dɔ tɔ sùri, v van laguri sù v cùri, sɛ v ma gu v tián. U yà buɟa dɔ, bán diè lià tɔ mama nan ba dəri ba jén. ²⁸ Polə dān ma bubwi dɔ kofari, v wú: «Dān ká fwa lwanɪ nɔdv mama n yira, nə mama wulə yəbɔ». ²⁹ Bán diè nəcirv tɔ dān lòri mən, v ga bɪbarɪ v zv, v tu Polə dɔ Silasə yáá con dɔ v vɪvaga. ³⁰ Kv kwa nə, v jin ba v ja nan kàrà wa, v ga swìn, v wú: «Yun tián-ba, bɛɛɛ nə à mɛ, sɛ à fwa, sɛ Yui jon nə à cɔna tɔ wa?» ³¹ Ba ma le wá, ba wú: «Kə n waa Yuu-Tiu Zwezi nə, yá Yui wá jon n dɔ n diè lià á cɔna wa». ³² Yá ba

dān swìn Yuu-Tiu svɔv tɔ, ba bɪri v mù dɔ lià tɔ mama, ba nə wulə v diè wa.

³³ Kv mánǵá tɔntɔ wa, titin tɔ nə, v li ba, v kə v con, v ga sɪn ba yira nɪran tɔ. Kv kwa nə, lala dɔ ba ləgə v mù dɔ v diè lià níá wa, kv twá dɔ Yui yiri tɔ. ³⁴ U pɪn, ba zv v diè, v ga pa ba fwa wodiu ba pa ba, ba dɔ. Yá v mù dɔ v diè lià mama fwa pupwən, dɔ ba nə wani ba kə ba waa Yui nə.

(Tɔtɔnan 22.25-29; Filipə tián 1.27-30)

³⁵ Tia nə purɪ, lià tɔ, ba nə buri bura tɔ, tun lià, sɛ ba swìn bán diè nəcirv tɔ con, ba wú: «Dugv lià bələ tɔntɔ». ³⁶ Bán diè nəcirv tɔ twi, v swìn kv, v bɪri Polə nə, v wú: «Lià tɔ, ba nə buri bura tɔ, tun ba swìn, sɛ à dugv aba. Á naɟa síún nə, á vii dɔ bican sié». ³⁷ Polə dān swìn lià tɔ, ba nə tun tɔ con, v wú: «Ba mà nəba lià yáá con, ba ga wà nə bura buri dɔ. Nə mù lià tɔ, nə nə ya Romə-ba lià, yá ba ga kə nəba bán diè tɔ wa. Yá síún nə, ba dān pià ba sègə ba li nəba ba dugv. Abada, kv wàri! Ba tɔtɔ biàn, ba li nəba!» ³⁸ Lià tɔ, ba nə jin tuɟa tɔ, ba bà tɔ píi ba va ba swìn tɔ sùràn tɔntɔ, ba bɪri lià tɔ, ba nə buri bura tɔ nə. Fən zva ba, dɔ ba nə nì dɔ, Polə dɔ Silasə yi Romə-ba* lià. ³⁹ Ba dān twi, ba kori ba, ba li ba dugv, ba ga lòri ba, sɛ ba nan ba tiv tɔ wa. ⁴⁰ Mánǵá tɔ, Polə dɔ Silasə nə nan bán diè tɔ wa, ba vèli Lidi diè. Ba nɪ lià tɔ, ba nə yi ba nubɪa Kərisə yiri, ba ga kwé ba. Kv kwa nə, ba vii.

17

Polə dɔ Silasə wulə Tesalonikə nə
(1 Tesalonikə tián 1.4-7; 2.11-16; Filipə tián 4.16; Zwan 15.19-21, 25; 16.2-3)

¹ Polə dɔ Silasə twá Anfipolisə dɔ Apoloni, ba kèen ba va Tesalonikə. *Zwifə-ba yá jə *jéré diè lá nə. ² Polə zva ka wa, ndɔ kv nə yi v yofwamɪv nə. U fwa Zwifə-ba *sié dian tɔ batwa, v mù dɔ ba ma swìn dɔ duən Yui sagɪ tɔ yoo yuu wa. ³ U yáá gwin Yui sagɪ sùràn tɔ dɔn, v bɪri ba dɔ, *Kərisə yá mɛ, sɛ v dɔ càn, sɛ v píi v bwin v nan tɪga wa. Polə

* **16:38** 16.38 Yièn tɔ, ba nə ba Romə-ba yira tuɟa: Ba nə wà v bura buri, ba ba wá vwe dɔ banzala, ba ga ba wá mà dɔ kasɪ. Ba ba wá pɛ dagarv yuu wa. Ba nə wulə ba buri v bura, v wáá v boɟə v kəni Romə-ba píú nəfarv tɔ nə, sɛ v mù nə buri bura tɔ.

swìn, ɔ wú: «D mù Zwezi tɛ, à nè swìn ɔ yoo à biri aba, nè yɪ Kərisə». ⁴ Sugu tɛ zwa ba wa lià duən, ba ga nan ba sùrí Polə də Silasə nə, ku sùrí lalɔɔ nə, ba nə yɪ *Gərekə-ba, yá ba ga zilí Yɪ, də kana duən, ba də nə jə dun kana wa.

⁵ Yá Zwifə-ba yáá tián kùò zàn də wɔgwɔɔ, ba ja bara duən, ba nə yɪ ləzwənyanan lalɔɔ tɛ wa, ba ma zìn lià tɛ lɪɲa, ba ga gugurə tiv tɛ. Ba vɛli ba kun Zwason diè yáá, sɛ ba pià Polə də Silasə, ba ja bà lalɔɔ tɛ yáá con. ⁶ Ba vɛli ba wà ba nɪ, ba dǎn pií ba van Zwason, də lià duən də, ba nə yɪ ɔ nubɪa Kərisə yɪɪ, ba ja bà tiv tián tɛ yáá con, də ba bubwi, ba wú: «Lià tɛ, ba nə gugurə nə tia yuu lià tɛ mama twi yəbə. ⁷ Yá ku ya Zwason nə sɛe ɔ jon ba ɔ diè wa. Ba mù lià tɛntə mama tutɔnɛɛ də yɪ tɛ zɪga *Romə-ba più nəfarɔ tɛ nii yìèn tɛ nə. Ba ga tɛ swìn də, più don wulə, ɔ yɪɪ nə yɪ Zwezi». ⁸ Tɛ sùràn tɛntə gugurə lalɔɔ tɛ də tiv tián tɛ. ⁹ Ku mù nə pɪn, Zwason də ba duən tɛ ŋwín vwinən, ba pa tiv tián tɛ nə, sɛ ba dǎn ma zɪɪ lá, ba dɔɔ ba.

*Polə də Silasə wulə Bere nə
(1 Tesalonikə tián 5.21)*

¹⁰ Tia nə twi, ka yì máǵá tɛ wa, lià tɛ, ba nə yɪ Polə də Silasə nubɪa *Kərisə yɪɪ tɛ, li ba, ba pa ba va Bere. Máǵá tɛ, ba vɛli ba yí lá, ba vɛli *Zwifə-ba *jéré diè tɛ wa. ¹¹ Ba mù Bere tián tɛ yà ken ba sùrí, sɛ ba cɔɔ Yɪ sugu tɛ ba doni Tesalonikə tián tɛ. Ba sɛe Yɪ sugu tɛ də yawala zənzən. Ba yáá bɛeé Yɪ sagɪ tɛ diin mama, sɛ ba jón ku tɛ, Polə nə swìn, tɛ yɪ cíǵá, naaa. ¹² Ba lià zənzən ken ba waa Zwezi nə. Ku sùrí *Gərekə-ba wa kana zənzən, ba nə ja dun kana wa, də bara zənzən də ken ba waa Zwezi nə. ¹³ Yá Tesalonikə Zwifə-ba yáá tián tɛ nə lwarɪ də, Polə wulə ɔ swìn Yɪ sugu tɛ, ɔ biri Bere tián tɛ nə. Ba twi, ba zìn ba lià tɛ lɪɲa, ba ga gugurə lalɔɔ tɛ Bere də nə. ¹⁴ Lià tɛ, ba nə yɪ Polə nubɪa Kərisə yɪɪ, ma pa, Polə va muɔ tɛ vàn nə lala, ba ga yá Silasə də Timote mù Bere nə. ¹⁵ Lià tɛ, ba nə kwé Polə tɛ, ja

wá ba va wuuu, ba yí Atenə. Ba mé lá nə ba pií ba viè də Polə tɔɲɪ, sɛ tɛ pa Silasə də Timote nə, sɛ ba bà lala, ba yí wá.

*Won tɛ, Polə nə kùò fwa Atenə wa
(Tɔtɔnan 14.14-17; 26.17-20; 1 Korɛntə tián 1.18-25)*

¹⁶ Máǵá tɛ, Polə nə dǎnì Silasə də Timote Atenə wa, ɔ piè cùgù zənzən də nɛtɔ, ɔ nə na tiv tɛ də ku súé də wɔɲwanan. ¹⁷ ɔ mù də *Zwifə-ba də lià tɛ, ba nə zilí Yɪ tɛ, dǎn yà ve duən nə *jéré diè tɛ wa. Diin mama, ɔ yáá vɛli kanporu tɛ wa, ɔ ve də lià tɛ, ɔ nə yáá na lá nə. ¹⁸ Yipɔrɪnyɪna duən yɪn lá nə, ba də nə swə ka pià yənu zənzən. Ba duən yà yɪ yipɔrɪnyɪna, ba nə boɲə ba <Epikurɪan-ba* >, ba duən də ga yɪ yipɔrɪnyɪna <Sətoyisɪan-ba† >. Ba duən swìn, ba wú: «Bèeèe nə kunkun sùsùndù wá tɛ pià, sɛ ɔ swìn?» Ba duən də kùò swìn, ba wú: «D yɪ ndə liù tɛ, ɔ nə swìn yɪa duən yoo, nə nə yèrì tɛ yoo». Ku wáa nɛtɔ ku yanɪ, ɔ swìn Zwezi suywǎɲú tɛ. ɔ ma swìn ka pií ka bwin ka nan də yoo.

¹⁹⁻²⁰ Ba dǎn ma ja wá, ba ja va bwálí don, ba nə yáá jérí duən, ku bwálí tɛ nə. Ba boɲə ku Ariɔpazə. Ba dǎn ga swìn ɔ con, ba wú: «N pa nə nɛn yodɔra nə zɪn wa. Yá nə dǎn pià, sɛ nə lwarɪ tɛ dɛn. Ku mù nə pɪn, nə pià, sɛ n twarɪ kàrà nɛdɔn tɛ nɛɛ n biri nɛba». ²¹ Atenə tián tɛ vɛrə yà nə wulə duən nə. Ba mɛ tutɔnan yà nə yɪ, yodɔn ka cɔɔ də yodɔn ka swìn, ka biri lià nə cɪɪ.

²²⁻²³ Polə nyí ɔ zàn yɪ nə Ariɔpazə tɛ wa, ɔ ga swìn, ɔ wú: «Atenə tián-ba, à nə twá á tiv tɛ wa, à jiri à nɪ wiən tɛ, á nə ŋwantɪ tɛ nə. À nɪ *jonɪ bwálí don, á nə lwè, á púpúní ku yuu wa, á wú: <Ku yɪ yɪ tɛ, á nə yèrì nyiən>. Ku mù nə pɪn, á dí yáá á yɪ lià tɛ, á nə bwɪ wiən zənzən nə. Ku yɪ won tɛ, á nə jùnà ku, á ga yèrì ku. Mə ku mù nə à pià, sɛ à swìn á con. ²⁴ Yɪ tɛ, ɔ nə fwa tia tɛ də wiən tɛ mama, tɛ nə wulə ka wa, ɔ mù yɪ lanworu də tia mɛ *Yuu-Tiu. ɔ mù Yɪ tɛntə ba dii tɛ, ləzoni jìàn nə lwè, wa yanɪ. ²⁵ ɔ ga kùò ba pià,

* **17:18** 17.18 Epikurɪan-ba yɪ *Gərekə-ba yənu tíú don, ba nə boɲə Epikurə, karbɪa. † **17:18** 17.18 Sətoyisɪan-ba yɪ Gərekə-ba yənu tíú don, ba nə boɲə Zenon, karbɪa.

sə ləzoni jìàn tɔn wiən, tə pa ɔ m̀è Yɪ nə. Kɔ dān ká nyɪn ndə ɔ pìà, sə ləzoni san wá də won mama. Ʋ m̀è nə pɪn mi də siju, də wiən tə mama ləzoni tə mama nə. ²⁶ Ʋ m̀è nə twá də bɛɛ nədɔ nə, ɔ ma pa ləzoni pùlì ba wulə tia tə yuu mama wa. Ʋ m̀è nə t́n mánǎ, ɔ pa dwíí mama nə, ɔ ga fwa ba nagwanɛɛ tə sɪswɪan ɔ pa ba. ²⁷ Ʋ fwa kɔ nətɔ tə, sə ləzoni ma wàní ba títɛ, ba ma pìà ɔ m̀è Yɪ ba na. Yɪ ga ba ɲóná də nə liù mama. ²⁸ Ʋ m̀è con, nə nə ja mi, nə ga wáá nə yɪra wa nə dwani. Ʋ m̀è nə pɪn, nə wulə. Á də tətə wa gwɛɛ duən swìn kɔ, ba wú: «Nə də yɪ ɔ dwíí tə wa lià». ²⁹ Nə dān nə yɪ Yɪ dwíí tə bia, nə kúv̀ wà mɛ, sə nə b́n də, Yɪ wáá ɔ nyɪn ndə síán nə, nə à yèé ndə cɪnɪa nə, nə à yèé ndə kapan nə, ləzoni nə sarɪ də ba təntɪan pubɔɲa. ³⁰ Yɪ yà ba ləzoni tə ləyɛrɪ tə mánǎ tə ywàǎǎ, sə ɔ kə ba càn wa. Síún nə, Yɪ dān pɪn nii ləzoni tə mama nə bwala tə mama nə, sə ba vəvəri kwa, ba ma sá ba cuna. ³¹ Yɪ kúrí dɪn ɔ t́n, ɔ ga li liù, sə ɔ twá kɔ tíú nə, ɔ ma b̀r̀r̀ tɪa yuu lià tə mama b̀r̀r̀, ɔ cígá tə wa. Kɔ m̀è liù təntə, ɔ nə kúrí tə, ɔ pɪn kɔ tíú pìí ɔ bwin, ɔ nan tɪga wa, sə kɔ pa, lià tə mama lwarɪ də, kɔ yɪ cígá».

³² Mánǎ tə, ba nə nì də Polə swìn, ka pìí ka bwin ka nan tɪga wa yoo, ba duən dí bɪyɪrɪ ɔ yuu wa, ba duən tə ga swìn, ba wú: «Nə tə dānì mú dɪn don nə, kɔ yoo təntə yuu wa». ³³ Nətɔ nə kɔ yɪn, Polə dān ma nan ba tətəɲi wa. ³⁴ Də kɔ nətɔ tə mama, bara duən tə vwə ba tiàn Polə nə, ba ga kə ba waa Zwezi nə. Ba wa liù don yɪrɪ nə yɪ Denisə, ɔ nə yɪ Arɪɔpazə tə yáá tián tə wa liù don, də kan, ɔ yɪrɪ nə yɪ Damarisə, də lià duən də.

18

Polə vəli Korɛntə
(1 Korɛntə tián 1.1-9; 2.1-5; 2 Korɛntə tián 11.5-12; 12.12-13)

¹ Kɔ kwa nə, Polə nan Atenə ɔ va Korɛntə. ² Ʋ vəli, ɔ yí *Zwifə don lá, ɔ yɪrɪ nə yɪ Akilasə, ɔ nə yɪ Pon nagwanaa tə wa liù. *Romə-ba pìú nəfarɔ *Kəlode

yà pɪn nii Zwifə-ba mama nə, sə ba nan Romə wa. Kɔ m̀è nə pɪn, Akilasə də ɔ kan Pərisilə də yà nan Yitali nagwanaa, ba bà kɔ mánǎ tə wa. Polə vwə ɔ tiàn kɔ bɛɛ təntə də ɔ kan tə yɪra. ³ Ba mɛ tɔtɔɲɪ yà yɪ won nədɔ, kɔ m̀è nə yɪ gansilə fwàɲú. Polə dān ga wulə də ba, ɔ m̀è də ba tɔɲa də duən. ⁴ Polə yà ve də Zwifə-ba də *Gərekə-ba *sié dɪn mama nə, *jéré diè tə wa, ɔ ma swìn də ba, sə ɔ wàní ba, ɔ kə ɔ nyiən wa.

⁵ Silasə də Timote dān nə nan Masedwanə nagwanaa tə wa, ba bà, Polə dān tì ɔ mánǎ mama, ɔ ma swìn sɔgɔ tə. Ʋ swìn kɔ ɔ bɪrɪ Zwifə-ba nə, də Zwezi nə yɪ *Kərisə. ⁶ Zwifə-ba dān zàn ba zɪga ɔ nə, ba twɪn wá. Polə dān ma bɪbaga* ɔ ganan kukulu. Ʋ ga swìn, ɔ wú: «Á tanyɪnɪ tə càn wá pìí kɔ tɔ á tətə yuu wa. Kɔ tà à m̀è yoo. Yá síún nə à dān wá va lià tə, ba nə tà Zwifə-ba tə, con».

⁷ Polə nan lá nə, ɔ va bɛɛ don diè wa. Ʋ yɪrɪ nə yɪ Titiusə Zwisətisə. Kɔ bɛɛ təntə yɪ liù tə, ɔ nə zilí Yɪ zəni. Ʋ diè yà wulə jéré diè tə səpuni nə. ⁸ Kərisəpɪsə, ɔ nə yɪ jéré diè tə yáá tíú, də ɔ diè lià mama, ken ba waa *Yuu-Tiu nə. Korɛntə tián zənzən, ba də nə cɔgɔ Polə s̀r̀r̀n tə, ken ba waa Zwezi nə, ba ga lə ba níá wa, kɔ twá də Zwezi-Kərisə yɪrɪ.

⁹ Tɪtɪn nə Polə dwèe, ɔ na Yuu-Tiu, də ɔ swìn ɔ con, ɔ wú: «Dān ká pa fən ja mú! Swìn, sə n dān ká pú n nii! ¹⁰ Á jə lalɔv tɪfarɔ kɔ tə wa. Á wulə də mú, yá liù mama ba zìn ɔ jìàn, sə ɔ ma fwa mú lwanɪ». ¹¹ Polə yɪn lá nə, bɪnɪ də cànì bardɔ, ɔ ma kàr̀ Yɪ sɔgɔ tə ba tətəɲi wa.

¹² Kɔ mánǎ tə wa, də Galion nə yɪ Akayi nagwanaa tə yáá tíú, pìú nəfarɔ tə nə li ɔ t́n. Zwifə-ba yáá tián ken nii nədɔ, ba ja Polə ba ja va yáá tián tə, ba nə b̀r̀r̀ b̀r̀r̀ tə, púlì tə yáá con. ¹³ Ba ga swìn, ba wú: «Kɔ bɛɛ wà tə yɪ ɔ wulə ɔ yigə lià tə, sə ɔ pa ba bɔ Yɪ nə yɪrɪ don kɔ, də nə Yɪ *nii tə, ɔ nə pɪn *Moyizə nə tə, nə zɪga duən nə». ¹⁴ Polə nə pìà, sə ɔ s̀r̀r̀ ɔ nii ɔ swìn, də Galion le Zwifə-ba, ɔ wú: «Kɔ yà nə yɪ kunkun wiən, nə à yèé yokɔkwɪɔn

* 18:6 18.6 Ba yáá fwa kɔ nətɔ tə, ba ma bɪrɪ Zwifə-ba də, ba nə vɪga tə, ba tanyɪnɪ tə wá mé ba yuu wa.

nə v fwa, à yà wá tì máná, à ma cugv á mù Zwifə-ba sùràn tɛ ndə cígá nɛ. ¹⁵ Ku nɛtɛn tɛ dān nɛ yɪ á tútɔnɪ duɛn lià yɪra, dɛ á tɛtɛ Yɪ nii tɛ, v nɛ pɪn Moyizɛ nɛ tɛ, dɛ á kàrà tɛ yuu wa, ku mù tà à yáá yoo. À ba pià, sɛ à b̀r̀r̀i ku b̀r̀r̀a». ¹⁶ Galion nɛ swɪn ku nɛtɛv tɛ, v zwèe v dugv ba, sɛ ba nan lià tɛ, ba nɛ b̀r̀r̀i b̀r̀r̀a p̀l̀i tɛ yáá con. ¹⁷ Ba mama dān jɪn Sosɛtɛnɛ, v nɛ yɪ jéré diè tɛ yáá tíú, ba wulɛ ba mà wá lià tɛ, ba nɛ b̀r̀r̀i b̀r̀r̀a tɛ p̀l̀i tɛ yáá con. Yá Galion tɛ nɛ wà pa, ku yoo yì wá.

*Polə kùv̀ p̀i v va Antɩswə
(Tɔtɔnan 21.23-26; 20.16)*

¹⁸ Polə dānɪ Korɛntɛ nɛ zɛni. Ku kwa nɛ, v kùv̀ l̀r̀i cwɛɛɛ lià tɛ con, ba nɛ yɪ v nubɪa *Kərisɛ yɪrɪ, v ga tì níá yuu bori, v mù dɛ Pərisilɛ dɛ Akilasɛ, ba dān ma vɛli Siri nagwanaa. Polə yà fwa ku mù nɛ pɪn, v yà pɪn ba gɪan v yukɔran† tɛ, Sankɛrɛ nɛ, ku máná tɛ wa. ¹⁹ Ba vɛli ba yí Efɛzɛ nɛ, Polə ma yá v twaduɛn tɛ lá nɛ, yá v ga zv *Zwifə-ba *jéré diè tɛ wa, v vɔrɪ dɛ ba. ²⁰ Zwifə-ba l̀r̀i wá, sɛ v ya dɛ ba máná mancɪn wa. Yá Polə wà ku sɛe. ²¹ V l̀r̀i cwɛɛɛ ba con, v ga swɪn, v wú: [«Yoo nɛdɔv nɛ à pià, ku mù nɛ yɪ, sɛ à fwa càná tɛ, ka nɛ biàn tɛ *Zwerizalemə wa.] À tɛ wá p̀i à bà á con, dɛ Yɪ nɛ swɛ ku». V dān ga tì níá yuu bori Efɛzɛ nɛ, v vií. ²² V vɛli v twá Sezare nɛ, v jɪn Kərisɛ lià p̀l̀i tɛ, v ga lɛ v va v cú Antɩswə nɛ.

*Apɔlɔsɛ yanv tɛ, v nɛ yɪ Efɛzɛ dɛ
Korɛntɛ nɛ yoo*

*(Tɔtɔnan 15.41; 16.4-6; 1 Korɛntɛ tìán
3.4-8)*

²³ Polə fwa máná mancɪn Antɩswə nɛ, v ga p̀i v va, v jijiri Galasi nagwanaa tɛ wa dɛ Fərizwi nagwanaa tɛ wa, v ma dāɲa Zwezi karbɪa tɛ mama jìàn. ²⁴ *Zwifə don, v yɪrɪ nɛ yɪ Apɔlɔsɛ, v nɛ ya Alɛkəzandəri tíú, twi v yí Efɛzɛ. Bɛɛ tɛntɛ yèé sugv yáá, v ga yèé Yɪ saga tɛ zɛnzɛn. ²⁵ Ba yà kàr̀i wá *Yuu-Tiu cwɛɛɛ tɛ yoo wa. V yà ga jɛ yawala dɛ ku.

Apɔlɔsɛ dān yà swɪn v birɪ dɛ v kàr̀i, ndɛ nɛtɛv tɛ nɛ, ku nɛ mɛ, Zwezi yoo wa. V yà fwa ku nɛtɛv tɛ, v ga yɪ Zwan nɛ ləgɛ lià tɛ níá wa, ku twá dɛ Yɪ yɪrɪ, tɛ cɪcɪ nɛ v yèé. ²⁶ V zàn v wulɛ v swɪn nɛpon nɛpon Zwifə-ba *jéré diè tɛ wa. Pərisilɛ dɛ Akilasɛ nɛ cugv v sùràn tɛ kwa nɛ, ba jɪn wá, ba kɛ ba con, yá ba ga birɪ wá Yɪ cwɛɛɛ tɛ dɛ cígá mama. ²⁷ Ku kwa nɛ, Apɔlɔsɛ ken v sírɪ, sɛ v va Akayi nagwanaa tɛ wa. Lià tɛ, ba nɛ yɪ v nubɪa *Kərisɛ yɪrɪ, tɛ dān v jìàn, ba ga p̀p̀únɪ sagɪ ba pa Zwezi karbɪa tɛ nɛ, v nɛ yí lá, sɛ ba ja wá zɛni. V nɛ vɛli v yí lá nɛ, v san ba tɛ nɛ, ba nɛ ken ba waa Zwezi nɛ zɛnzɛn, ku twá dɛ Yɪ pubwanv tɛ. ²⁸ Ku yà yɪ kanporu wa nɛ, v swɪn Zwifə-ba con dɛ barɪ v birɪ ba nɛpon nɛpon dɛ, ba tɛlé cwɛɛɛ wa. V tì Yɪ saga tɛ, v twá tɛ nɛ, v ma birɪ dɛ, Zwezi nɛ yɪ Kərisɛ.

19

Polə kàr̀i Efɛzɛ nɛ

*(Tɔtɔnan 8.14-17; 5.15-16; Romɛ tìán
15.25-27)*

¹ Máná tɛ wa, Apɔlɔsɛ nɛ wulɛ Korɛntɛ nɛ, Polə mù vɛli v twá pɛɛn* tɛ wa, ku lɔv nii tɛ nagwanɛɛ tɛ wa, v kɛɛn v va Efɛzɛ. V vɛli, v jérɪ Zwezi karbɪa duɛn. ² V dān ma swɪn ba con, v wú: «Yɪ-*Siɲu tɛ cuɛ á yuu wa, máná tɛ wa, á nɛ ken á waa Zwezi nɛ, naaa?» Ba ma le wá, ba wú: «Nɛ tà nɛ wà nì tɛtɛ dɛ, Yɪ-Siɲu tɛ yɪ ba pɪn». ³ Polə tɛ kùv̀ p̀i v bwe ba, v wú: «Bèèèè wa nɛ ba dān ləgɛ aba, ku twá dɛ Yɪ yɪrɪ tɛ?» Ba ma kùv̀ le wá, ba wú: «Ku ya Zwan† níá liu tɛ». ⁴ Polə dān ma kùv̀ swɪn, v wú: «Zwan ləgɛ lià mama níá wa, ku twá dɛ Yɪ yɪrɪ. Ku nɛtɛv birɪ dɛ, ba mɛ, sɛ ba vɛvəri ba kwa, ba ma sá ba cɔna, ba bà Yɪ con. V yáá swɪn lalɔv tɛ con, v wú, ba kɛni ba waa liu tɛ nɛ, v nɛ wulɛ v mù Zwan kwa v biàn, ku mù nɛ yɪ Zwezi».

⁵ Tɛ sùràn tɛntɛ kwa nɛ, ba ləgɛ ba níá wa dɛ *Yuu-Tiu Zwezi yɪrɪ tɛ. ⁶ Polə tún

† 18:18 18.18 *Zwifə-ba con, lià duɛn yà wulɛ, ba nɛ yáá fwa Yɪ lèèèè kɛnu yɪlori. Ku yɪlori tɛntɛ yáá pa, ba yá ba yukɔran ku dānɪ zɛnzɛn. Ba nɛ pià, ba finɪ tɛ, ba yáá fwa Yɪ lèèèè kɛnu yɪlori wiàn, sɛ ba yoo ma kwen Yɪ yáá con. * 19:1 19.1 V vɛli v twá Azi nagwanaa pɛɛn tɛ wa, v lɛ. † 19:3 19.3 Ywàñ Matie 3.

ɔ jìàn ba yuu wa, yá Yɛ-Siŋu tɔ ga cú ba yuu wa. Ba wulɔ ba swìn sɔyirɔ duɛn, dɔ ba swìn Yɛ nii sùràn. ⁷ Bara tɛntɔ mama yà yɛ ndɔ lià fugɔ bɛlɔ nɔ.

⁸ Polɔ zɔa *Zwifɔ-ba *jɔrɔ diɛ tɔ wa, ɔ swìn cígá tɔ pwɛnɔ pwɛnɔ wuuu, càni batwa. U swìn ba con dɔ, Yɛ wá dé ɔ pàrì tɔ ba yuu wa. Yá ɔ sùràn tɔ yá ga dɔ ba. ⁹ Lià duɛn dàñ yɛn lá nɔ, ba nɔ za ba vaparan, ba ga vɛ, sɔ ba kɔ ba waa Zwezi nɔ. Yá ba dàñ swìn ba pwé Yuu-Tiu cwɛŋɔ tɔ lalɔ tɔ yáá con. Polɔ dàñ ma nan ba tɛtɛŋi wa, ɔ jɔ Zwezi karbiá tɔ, ɔ va ɔ kàrì ba dɛn mama Tiranisɔ kardiɔ tɔ wa. ¹⁰ Ku nɛtɔ tɔ dání bɛnɔ bɛlɔ, ku pa Zwifɔ-ba dɔ *Gɔrɛkɔ-ba, ba nɔ wulɔ Azi nagwanaa tɔ wa, ni Yuu-Tiu sɔgɔ tɔ.

Seva bia tɔ yoo

¹¹ Yɛ yà twá Polɔ nɔ, ɔ tɔŋa ɔ yogwaran tɔ yiri nɔ yɛ tɔ cɛcɛ. ¹² Ku yiri tɔ pɛn, ba pɛri ganan nɔ à yɛɔ gantwɛn tɔ nɔ dwɛn Polɔ yɛra yayɛŋa yuu nɔ, yá yayɛran tɔ yáá nan, tɔ yá ba. *Zinɔ dɔ naŋa, tɔ yá ba.

¹³ *Zwifɔ-ba duɛn, ba dɔ nɔ yà twá lá ba vɛli, dɛdɔn, sɔ ba ja *Yuu-Tiu Zwezi yɛri tɔ, ba ma dɛŋa zinɔ lià yuu wa. Ba dàñ yáá swìn, ba wú: «À dwì à kɛni á nɔ dɔ Zwezi tɔ, Polɔ nɔ kàrì ɔ yoo tɔ». ¹⁴ Lià tɔ, ba nɔ yá fwa ku yoo tɛntɔ, yá yɛ bɛɛ don, ɔ yɛri nɔ yɛ Seva, bia barpɛ. U mù Seva tɛntɔ yá yɛ Zwifɔ-ba Yɛ *jɔŋwana yuu tíú don. ¹⁵ Zini tɔ dàñ ma le ba, ku wú: «À yɛɔ Zwezi, à ma yɛɔ liù tɔ, ɔ nɔ yɛ Polɔ, sɔ á mù, á mù nɔ yɛ bɛrɔ?» ¹⁶ Yá bɛɛ tɔ, zini tɔ nɔ wulɔ ɔ yuu wa, dàñ fan ɔ tɔ ba mama yuu wa. U jɛn ba duɛn, ɔ bɛri ba dɔ, ɔ diàn dwɔ ba. U fɛfɛn ba dɔ diàn yiri don, ku pa ba dɛri diɛ tɛntɔ wa wala, ɔ ga tɛn nɔran ba yɛra.

¹⁷ Zwifɔ-ba dɔ *Gɔrɛkɔ-ba, ba nɔ yɛn Efɛzɔ nɔ, lwarɛ ku yoo tɛntɔ. Yá fɛn dàñ zɔa ba mama, Yuu-Tiu Zwezi yɛri tɔ ga na dun. ¹⁸ Ba tɔ, ba nɔ ken ba waa Zwezi nɔ tɔ, lià zɛnzɛn naŋa, ba twi ba lòrì, sɔ Yɛ kwɛn ba cɛna ba mù dɔ wá pwɛrɔ wa,

ba ga swìn ba cɛri tɔ mama, ba nɔ fwa. ¹⁹ Ba mù lià tɛntɔ ja ba saga, ba nɔ ma fwa cɛri, ba bà ba pa ba sɔri tɔ, lià tɔ mama yáá con. Ba jɛlɔ tɔ sɛbiu, ba na dɔ ku yɛ sɛbikulan‡ mùrù finu (50 000). ²⁰ Mɔ nɛtɔ nɔ, ku dàñ twá dɔ Yuu-Tiu diàn tɔ, ɔ sɔgɔ tɔ ma swìn, ku sú nagwanaa tɔ mama wa.

²¹ Tɔ mù yìɛn tɔ nɔ tun tɔ zwɛɛ kwa nɔ, Polɔ ken ɔ pubɛŋa wa, sɔ ɔ twá Masedwanɔ dɔ Akayi nagwanɛɛ tɔ wa, ɔ lɛ ɔ va *Zwerizalemɔ. U yá pià dɔ máŋá tɔ wa, ɔ nɔ yí Zwerizalemɔ, sɔ ɔ kɛɛn, ɔ va ɔ na *Romɔ. ²² U li ɔ lià tɔ, ba nɔ saŋa wá, lià bɛlɔ ɔ tun Masedwanɔ nɔ, ku mù nɔ yɛ Timote dɔ Erasɛtɔ. U tɛtɔ ga ya Azi nagwanaa tɔ wa, máŋá mancɛn wa.

Yarɔ Demetɛriyisɔ tɔgurɔ tɔ yoo

(1 Korɛntɔ tìán 16.8-9; 15.32; 2 Korɛntɔ tìán 1.8-10)

²³ Ku máŋá tɛntɔ wa, tɔgurɔ nɔfaru twi, ku ya lá nɔ, *Yuu-Tiu cwɛŋɔ tɔ yɛri. ²⁴ Cɛnayarɔ don yɛn lá, ɔ yɛri nɔ yɛ Demetɛriyisɔ. U yá fwa Arɛtemisɔ diɛ tɔ, ba nɔ yáá jùni ka wa tɔ, nɛmanbii dɔ cɛnɛ. U dàñ yá pɛn lià tɔ, ba mù dɔ wá nɔ tɔŋa tɔtɔŋi tɛntɔ, na nywarɛ zɛnzɛn ku wa. ²⁵ Demetɛriyisɔ ken ba tɔ, ɔ mù dɔ ba nɔ tɔŋa ku tɔtɔnyiri nɛdɔ tɛntɔ, dɔ ba tɔ, ba dɔ nɔ tɔŋa ku tɔtɔnyiri tɛntɔ yáá tìán tɔ duɛn yáá nɔ, ɔ ga swìn ba con, ɔ wú: «À dabara-ba, á mù yɛɔ dɔ, nɔ wojan tɔ yɛ ka naŋa tɔtɔŋi ku tɔ nɛtɛn wa. ²⁶ Á na, á ga nɛn ku tɔ, bɛɛ tɛntɔ, ɔ yɛri nɔ yɛ Polɔ, nɔ fwa. Ku tà Efɛzɔ cɛcɛ wa, ku yɛ dɔ Azi nagwanaa tɔ dɔ mɛ. U sùràn tɔ vɛvɛri lalɔ zɛnzɛn, dɔ ɔ nɔ bɛri ba dɔ, yɛ tɔ, lɛzwɛnɔ jìàn nɔ fwa, tɔ tà yɛ. ²⁷ Ku yoo tɛntɔ wá bà ku cùgù nɔ tɔtɔŋi tɔ. Ku ga tà ku cɛcɛ, ku wá pa yɛkan nɔfaru Arɛtemisɔ diɛ tɔ ya ndɔ tɔtɔ nɔ. Ku yɛkan tɛntɔ wá kwìn dun tɔ nɔ, Azi nagwanaa lià, dɔ tɛn yuu lià tɔ mama yá nɔ pɛn ku».

²⁸ Lià tɔ nɔ ni tɔ sùràn tɔ ba zwɛɛ, ba súɔ dɔ lɛŋa, ba ga bubwi, ba wú: «Efɛzɛn-ba yɛkan Arɛtemisɔ nɔ dáá!» ²⁹ Ku yoo tɔ zìn tɛfaru tɔ mama ku zɛgɛ

‡ **19:19** 19.19 Sɛbikulu nɛdɔ yɛ yɛtɔri nɛdɔ tɔtɔŋi ŋwírán. § **19:24** 19.24 Arɛtemisɔ yɛ *Gɔrɛkɔ-ba sɔgɔ, Diyane ga yɛ *Romɔ-ba sɔgɔ, yá ku yɛ yoo nɛdɔ nɔ ku swìn. Ku yɛ kɛnkɛn yɛ, ba nɔ lwɛ diɛ, ba kɔ ku lá Efɛzɔ nɔ. Azi nagwanaa lià yá bonɔ ku yɛ tɔ, ku nɔ yɛ yɛnuu.

yɪ nɛ. Ba vɛli ba kun duɛn nɛ bwálí don nɛ, ba nɛ fwa mómún lá, ba ga van Masedwanɛ tián bɛlɛ, ba ja bà. Kɔ mù nɛ ya Gayisɛ dɛ Arisɛtarɛkɛ, ba nɛ yɪ Polɛ twaduɛn v vɛlɛ tɛ wa. ³⁰ Polɛ yà pià, sɛ v nan lalɔv tɛ yáá con, v pa ba na wá. Zwezi karɔta tɛ ma kán v nɛ, sɛ v dàn ká fwa ku. ³¹ Azi nagwanaa yáá tián duɛn, ba dɛ nɛ yɪ Polɛ dabara, tun lià, sɛ ba kwè wá, v dàn ká va bwálí tɛntɛ nɛ. ³² Kɔ máǵá tɛntɛ wa, lalɔv tɛ gugurɛ. Ba duɛn yáá bubwi yiri don, ba duɛn dɛ bubwi yiri don. Yá ba zɔnɪ tɛtɛ yèrì won tɛ tɛtɛ yiri, ba nɛ kun duɛn nɛ. ³³ Ba dàn ma pa Alɛkɛzandɛrɛ nan lalɔv tɛ wa. U mù Alɛkɛzandɛrɛ tɛ yɪ *Zwifɛ-ba yà nɛ yigɛ wá, ba kɛni yáá. Yá Alɛkɛzandɛrɛ dɛ dàn yà ja v jìàn, v ma fwa mímún v pià, sɛ v swìn v ma jon v tián lalɔv tɛ yáá con. ³⁴ Ba nɛ lwarɪ dɛ, v yɪ Zwifɛ, ba mama bubwi dɛ kori nɛdɔ, ku dání ndɛ lugu bɛlɛ nɛ, ba wú: «Efezián-ba yɪkan Arɛtemisɛ nɛ dáá!»

³⁵ Kɔ máǵá tɛntɛ wa, ba tiv tɛ sekɛrɛtɛrɛ pɪn, ba yá zɛzugu tɛ nɛ, v ga swìn, v wú: «Efezián-ba, liù mama tɛlɛ, v nɛ yèrì dɛ, Efezɛ tiv tɛ nɛ cì yɪkan nɛfarɔ Arɛtemisɛ diè tɛ, dɛ ku più kapan ciciru tɛ, ku nɛ nan yɪ ku tv, tɛ nɛ. ³⁶ Kɔ yoo tɛntɛ nɛ ba tútùná jɛ tɛ yiri, á mɛ, sɛ á ja á tián sɛnbwen. Á dànà ká bɪbarɪ, á fwa won mama. ³⁷ Á jɪn bara-ba tɛ, á ja á bà yɛbɛ. Ba mù nɛ wà won ŋwìn nɛ yɪkan tɛ diè tɛ wa, ba ga wà nɛ yɪkan tɛ twìn. ³⁸ Dɛ ku nɛ yɪ Demetɛriyisɛ dɛ tútùná tɛ, ba nɛ wulɛ dɛ wá, nɛ ja yoo dɛ liù, dɪan wulɛ, ba nɛ bùrì yìèn bùrà, tiv tɛ yun tián ma wulɛ. Ba vɛlɛ ba bon ku tíú lá nɛ. ³⁹ Nɛ à yèé, dɛ ku nɛ yɪ yoo don nɛ wulɛ, á nɛ pià, sɛ á swìn á púlí tɛ ku lià tɛ nɛ bùrì bùrà tɛ nɛ mɛ, sɛ ku li ku yoo tɛntɛ yáá. ⁴⁰ Kɔ nɛ tà nɛtv, nɛ wá bà, nɛ ti talɪ yoo ku tɛ nɛtɛn yiri ku nɛ fwa zèn. Cígá mama tɛlɛ yoo ku tɛ wa, nɛ nɛ wàá nɛ biri dɛ, ku mù nɛ pɪn, nɛ mɛ, sɛ nɛ kun duɛn nɛ, nɛ fwa jara». ⁴¹ Sekɛrɛtɛrɛ tɛ nɛ swìn nɛtv v zwèe, v pɪn nii, sɛ lalɔv tɛ víí.

20

Polɛ vɛli Masedwanɛ, v lɛ v va Gɛresɛ (1 Korɛntɛ tián 16.1-7; 2 Korɛntɛ tián 7.5; Romɛ tián 15.25-27)

¹ Máǵá tɛ wa, gugurɛ tɛ nɛ zwèe Efezɛ wa, Polɛ bon Zwezi karɔta tɛ, v kɛ v con. U nɛ kwè ba v zwèe, kwa nɛ, v lòrì cwɛŋɛ ba con, v ga zàn, v zv cwɛŋɛ, v ma vɛli Masedwanɛ nagwanaa tɛ wa. ² Polɛ twá ku lɔv níé tɛntɛ wa, v lɛ dɛ v pɪn kwìè zɛnzɛn lià tɛ nɛ. U nɛ lɛ lá nɛ, v vɛli Gɛresɛ lɔv nii tɛ wa. ³ U fwa càni batwa lá nɛ, yá v dàn yà ken v sírì, sɛ v ti níá yuu bori v va Síri nagwanaa con. *Zwifɛ-ba yáá tián nɛ yà ken tɪjaɲa ba ja zɪga v nɛ. Kɔ mù nɛ pɪn, Polɛ pií v kɛ v pubɔɲa wa, sɛ v pií v va Masedwanɛ nagwanaa tɛ wa. ⁴ Lià tɛ, ba yà nɛ kwè wá, nɛ yɪ Sopatɛrɛ, v nɛ yɪ Pirisɛ biú, v tiv nɛ yɪ Bere. Ba duɛn dɛ nɛ yɪ Arisɛtarɛkɛ dɛ Sekondisɛ, ba nɛ yɪ Tesalonikɛ tián, dɛ Gayisɛ v nɛ yɪ Derɛbe tíú, dɛ Timote, ku súrì Tiswikɛ, dɛ Tɛrofimɛ nɛ, ba nɛ yɪ Azi nagwanaa lià. ⁵ Ba mù lià tɛntɛ dí yáá ba va, ba diàn nɛba Tɛrowasɛ nɛ. ⁶ Nɛ tɛtɛ zva níá yuu bori Filipɛ nɛ, càná tɛ, ba nɛ dé dɛ dipɛn tɛ, ku nɛ ba sabwarɪ kɛni tɛ nɛ lɛ, kwa nɛ. Yá nɛ dɪan bonu nii nɛ, nɛ vɛli nɛ yí ba Tɛrowasɛ nɛ. Nɛ fwa dɪan barpɛ lá nɛ.

Polɛ bwin Etikisɛ Tɛrowasɛ nɛ (Tɔtɔnan 9.36-42)

⁷ Dapanɪ tɛ tɛntɛn dɪn tɛ nɛ, nɛ kun duɛn nɛ, sɛ nɛ mómuni *nimarɔv dipɛn tɛ, nɛ dé. Polɛ dàn yà mɛ, sɛ v vií ku tivɔrɪ nɛ. Kɔ mù nɛ pɪn, v dàn yà wulɛ, v ve dɛ lià tɛ, ba nɛ wulɛ lá. U ve v viè tɛ ku dání ku yí tivɪn lugu fugɛ bɛlɛ. ⁸ Cànan yà yɪn dání dɛyuu diè tɛ wa, nɛ yà nɛ wulɛ ku wa. ⁹ Yèé balandɔrv don, v yiri nɛ yɪ Etikisɛ, yà jèé tɛkure nɛfarɔ nii nɛ. Dwan zàn tɛ ti wá lugi, máǵá tɛ wa, Polɛ nɛ tɛ wulɛ v viè tɛ wa. Dwan tɛ li wá dɛyuu dii batwa nii nɛ, v bà v tv tia. Ba twi ba zìn wá, dɛ v tɪga. ¹⁰ Polɛ dàn cuè, v kwá v yuu con, v ti wá, v kɛ v vànà wa, v ga swìn, v wú: «Á dànà ká pa á pwíí cùgù, v mu tɛ wulɛ, v tɛ wà tv».

¹¹ Máǵá tɛ wa, v nɛ pií v di dɛyuu diè tɛ wa, v mómuni dipɛn tɛ, v ga fv v dé. Kɔ kwa nɛ, v tɛ pií v swìn ku dání wuuu,

ku va ku yí tɔblakunv. Ku máǵá tɛntɛ wa nɛ, v vií. ¹² Ba ja balanduru tɛ, ba pií ba bà dɛ v wulɛ mu wa, yá ku dǎn yin jidarí zɛnzɛn ku pa ba.

Polɛ zɪɣɪ Tɛrowasɛ nɛ, v va Mile

¹³ Nɛ mù nɛ dí yáá, nɛ zv níá yuu bori tɛ wa. Yá ku dǎn tí nɛba, ku ja va Asosɛ bwálí tɛ nɛ, níá yuu bwɛrɛ tɛ nɛ zɪɣa lá. Mɛ ku bwálí tɛntɛ wa nɛ, nɛ wá tí Polɛ níá tɛ nii nɛ. Mɛ nɛtv nɛ v yà swìn, v tún dɛ v pià, sɛ v va ku bwálí tɛ nɛ dɛ nɛɛ. ¹⁴ Máǵá tɛ, v nɛ twi v yí Asosɛ nɛ, nɛ tí wá níá tɛ nii nɛ, yá nɛ ga lɛ nɛ va Mitilɛnɛ. ¹⁵ Nɛ kúv zɪɣɪ lá nɛ, nɛ vií dɛ níá yuu bori tɛ muv tɛ yuu wa. Ku tɪpuri nɛ, nɛ yí Swio nagwanaa tɛ vǎn nɛ. Dɪn tɛ, ku nɛ daa lá, nɛ lɛ nɛ yí Samosɛ nagwanaa tɛ. Nɛ nɛ yí Samosɛ tɪpuri nɛ, nɛ lɛ nɛ yí Mile. ¹⁶ Polɛ yà ken sírí, sɛ v twá Efɛzɛ nii nɛ, v lɛ, sɛ v dǎn ká cùgù v máǵá Azi nagwanaa tɛ wa. V yà yí v bɪbarí dɛ ku nɛ wáá, sɛ v ya *Zwerizalemɛ nɛ *Zwifɛ-ba càná tɛ, ba nɛ bonɛ *Pantɛkɛtɛ tɛ dɪn nɛ.

Polɛ swìn Efɛzɛ Kɛrisɛ lià púlí nɛkwina tɛ con

(1 Tesalonikɛ tián 2.1-12; 1 Piɛrɛ 5.1-4; Matíɛ 7.15-20; 2 Piɛrɛ 2.1-3; Titɛ 1.9-14)

¹⁷ Ku máǵá tɛntɛ wa nɛ, Polɛ zɪɣɪ Mile nɛ, v tun Efɛzɛ *Kɛrisɛ lià púlí *nɛkwina tɛ nɛ, sɛ ba bà. ¹⁸ Máǵá tɛ, ba nɛ twi ba yí v nii, v swìn ba con, v wú: «Á yèé nɛtv, à nɛ yin á tɛtɛni wa, ku jɪv dɪn tɛ nɛ, à nɛ dǐgà à naa Azi nagwanaa wa. ¹⁹ À cuɛ à tián míámíán, à ma tun à pa *Yuu-Tiu nɛ dɛ yinɛ *Zwifɛ-ba càná tɛ wa, ba nɛ yà kɛni à nɛ. ²⁰ Á yèé dɛ, à wà aba won mama sɛgè. À yáá swìn tɛ à bɪrɪ aba dɛ, à kàrɪ aba won tɛ mama, ku nɛ jɛ funɛ ku pa aba, kanporu tɛ wa, dɛ dii tɛ wa. ²¹ À swìn Zwifɛ-ba con dɛ *Gɛrɛkɛ-ba con, sɛ ba vɛvɛrɪ kwa, ba ma sá ba cɔna, sɛ ba kɛ ba waa Yuu-Tiu Zwezi nɛ. ²² Yá sív nɛ, Yuu-*Siɣu tɛ kálí nɛ ku pa, à vɛli *Zwerizalemɛ, à ga yèrɪ won tɛ, ku nɛ wá yí nɛ lá. ²³ À dǎn nɛ yèé yoo nɛdv. Tɪfarv mama wa nɛ, Yuu-Siɣu tɛ yáá swìn à con dɛ, bàñ diè zɪrɪ, dɛ càná nɛ dǎn nɛ.

²⁴ Yá à mu tɛ yoo ba nɛ jɛ ku nɛdv mama wa, sɛ ku dǎn ká ya, ndɛ à mu tɛ jɛ funɛ ku pa nɛ. À mù yoo nɛ yí, sɛ à wǎní à yí à vɛli tɛ yígúré, sɛ à wǎní à tun Yuu-Tiu Zwezi tutɔɣɪ tɛ, v nɛ pin nɛ, sɛ ku nii sú. Sɛ à swìn svywǎɣú tɛ à bɪrɪ dɛ, Yu jɛ pubwanv.

²⁵ Yá sív nɛ á nɛnɛ, à yèé dɛ, á kúv ba pií á na à yáá. Á mù lià tɛ mama, à nɛ twá á tɛtɛni wa, à ga swìn dɛ, Yu wá dɛ v pàrɪ tɛ. ²⁶ Ku mù nɛ pin, à swìn ku á con zɛn. Á liù mama talɪ tɛlɛ à yuu wa. ²⁷ À wà aba sɛgè won mama wa. À swìn ku tɛ mama, ku nɛ yí Yu puswɛnɛ tɛ, à bɪrɪ aba. ²⁸ Á dǎn cia á tɛtɛ nɛ dɛ Kɛrisɛ lià púlí tɛ mama nɛ. Yu-Siɣu tɛ nɛ tún aba púlí tɛntɛ yuu wa, sɛ á ya ku cìrá, á cì ku nɛ. Ku twá v tɛtɛ biú tɛ tian tɛ nɛ, Kɛrisɛ lià púlí tɛntɛ ma yí v mù nyiɛn. ²⁹ Á yèé dɛ lià, ba nɛ yí ndɛ buyurɛn nyankwɪn nɛ, wá zv á tɛtɛni wa, à kwa nɛ, ba nɛ bá yá Kɛrisɛ lià púlí tɛ. ³⁰ Yá á tɛtɛ wa, bara wá ya lá nɛ, ba nɛ wá zàn ba swìn kunkun sùràn, sɛ ba ma van Zwezi karbɪa tɛ, ba kɛ ba con. ³¹ Ku mù nɛ pin, á mɛ, sɛ á cì ku nɛ, sɛ á lií á tián, dɛ à fwa bɪna batwa titɪn dɛ yɪcau, à ma dí yáá à swìn á liù mama con dɛ yinɛ à tunɛ lá.

³² Yá sív nɛ, à pin aba Yu nɛ, sɛ v twá v svɣv tɛ nɛ, ku nɛ jɛ dián, ku ga bɪrɪ v pubwanv tɛ, v ma kwè aba. Svɣv tɛntɛ nɛ wá pa tori lià tɛ mama nɛ, ba nɛ ya Yu cɪcɪ nɛ ti. ³³ À wà lià sɛbiu nɛ à yèé ganan pià. ³⁴ Á yèé dɛ, ku wà nɛtv yin. Á ni dɛ, à tɛtɛ jìàn nɛ tun tɛ pa nɛ, à mù dɛ à twaduɛn tɛ won mama wa. ³⁵ Won mama wa, à bɪrɪ aba dɛ, ku mɛ, sɛ á tun, sɛ á wǎní á san lià tɛ, ba nɛ ba dián jɛ nɛ. Á lie Yuu-Tiu Zwezi sùràn tɛ, v tɛtɛ nɛ swìn, v wú: «N nɛ pin won liù nɛ, ku jɛ pupwɛn ku doni, liù nɛ pin mú won.»

³⁶ V nɛ swìn nɛtv, v tòli v nadwana yuu, sɛ v jun Yu dɛ ba mama. ³⁷ Ba mama tɛ dǎn kwi zɛnzɛn, ba ga vwa Polɛ bɪan nɛ, ba pùrí wá ba kɛ ba nyunɪ nɛ. ³⁸ Pucɔnɪ yà zva ba, v nɛ swìn ba con dɛ, ba kúv ba pií ba na v yáá tɛ yɪrɪ. Ku kwa nɛ, ba kwé wá ba ja va, ba yí níá yuu bori tɛ.

21

*Polə vɛli Zwerizalemə**(Tɔtɔnan 20.36-38; 8.5, 40; 20.22-24)*

¹ Nə m̀ dɛ ba dɔgɔ duən. Kɔ kwa nə, nə zva nɪ́ yuu bori nə va muv tətəŋi Kosə nagwanaa mənə mənə. Kɔ tia nə purɪ, nə vɛli Rodə muv tətəŋi nagwanaa tɛ wa, nə zɪgɪ lá, nə va Patara. ² Nə dǎn nɪ nɪ́ yuu bori, dɛ kɔ pià kɔ bɛn kɔ va Fenisi nagwanaa con. Nə vɛli nə zɔ kɔ wa, sɛ nə kwɛn nə va yɪɔnɪ. ³ Mǎŋǎ tɛ, nə yɪ́ nə na Swipərə muv tətəŋi nagwanaa, nə ken kɔ nə jɪgwɛ con. Nɪ́ yuu bori tɛ ga ja nəba, kɔ vɛli Siri nagwanaa con, sɛ nə va nə cú Tirə nə. Mə bwǎlɪ tɛntɛ wa nə, nɪ́ yuu bori tɛ mɛ, sɛ kɔ cú kɔ zɪla tɛ. ⁴ Nə vɛli nə na Zwezi karbia tɛ, nə fwa dɪan barpe lá nə. Yɪ-**Siŋu* tɛ yigu ba, ba ga swɪn Polə con, v dǎn ká va **Zwerizalemə*. ⁵ Dɪan tɛntɛ dǎn nə lɛ tɛ zwɛɛ, ba mama dɛ ba kana, dɛ ba bia kwé nəba, nə va wuu, nə va nə lɛ tɪfarɔ tɛ nii. Nə dǎn tɔlɪ nə nadwana yuu nə bɛbɛru tɛ nii nə, sɛ nə jɔn Yɪ. ⁶ Kɔ kwa nə, nə m̀ dɛ ba m̀ dɔgɔ duən, nə ga zɔ nɪ́ yuu bori tɛ. Yá ba dɛ ga pií, ba va ba bwǎlɪ nə.

⁷ Nɪ́ yuu bori tɛ ja nəba kɔ nan Tirə, kɔ va Pətolemayisə. Nə jɔn lià tɛ, ba nə yɪ nə nubɪa **Kərisə* yɪɪ, ba nə wulə lá nə, nə ga fwa dɪn nɛdɔ ba con. ⁸ Kɔ tɪpɔrɪ nə, nə zàn nə va nə yɪ Sezare nə. Nə vɛli nə zɔ Filipə diè wa, nə ya lá nə. U dɛ yɪ suywǎŋú tɛ **s̀s̀s̀ǹ*. Filipə tɛntɛ yá yɪ lià barpe tɛ, ba nə san **tɔntɔna* tɛ nə, wa liù don. ⁹ U yá jə bwɪ́ banɪa, ba tɛ nə yèrɪ bɛɛ. U bwɪ́ banɪa tɛntɛ yá jɔŋə Yɪ nii s̀r̀r̀ǹ, ba swɪn. ¹⁰ Nə dǎn nə yɪn lá nə, dɪan tɛ p̀lɪ, Yɪ nii s̀s̀s̀ǹ don, v yɪɪ nə yɪ Agabisə, nan Zwɛde nagwanaa tɛ wa, v bà nə con. ¹¹ U tɪ Polə voru, v ma vwə v tətə nɛɛ dɛ v jɪàn, v ga swɪn, v wú: «Á nɛŋə kɔ tɛ, Yɪ-Siŋu tɛ nə swɪn: <Bɛɛ tɛ, voru kɔ tɛ nə yɪ v m̀ nyiən, **Zwifə*-ba wá vwa wá nɛtv Zwerizalemə nə. Yá ba ga wá ja wá, ba kə lià tɛ, ba nə tà Zwifə-ba tɛ jɪàn wa>»

* **21:24** 21.24 Zwifə-ba con, lià duən yá wulə, ba nə yáa fwa Yɪ lɛɛɛ kənu yɪlɔrɪ. Kɔ yɪlɔrɪ tɛntɛ yáa pa, ba yá ba yukoran kɔ dǎnɪ zənzən. Ba nə pià, ba finɪ tɛ, ba yáa fwa Yɪ lɛɛɛ kənu yɪlɔrɪ wiən, sɛ ba yoo ma kwɛn Yɪ yáa con.

¹² Nə nə nɪ tɛ s̀r̀r̀ǹ tɛ kwa nə, nə m̀ dɛ bwǎlɪ tɛ tiàn mɛ san duən nə, nə lòrɪ Polə, sɛ v dǎn ká va Zwerizalemə. ¹³ Polə dǎn ma le, v wú: «Bɛɛɛ nə pɪn, á kwi á ma c̀g̀g̀ à p̀ùé nə? Á m̀ ken à sírɪ dɛ kɔ yoo tɛntɛ, sɛ ba vwa nə. Kɔ tà kɔ cɪcɪ, sɛ à tɪ Zwerizalemə nə **Yuu-Tiu Zwezi* yɪɪ». ¹⁴ Nə nɪ dɛ, v bá sɛɛ, v pa nə swɪn wá nə di, nə kúv wá kɔ nə jɪn kan kan. Nə dǎn swɪn, nə wú: «Yuu-Tiu nə wá tɔn v fɪra».

*Polə yɪ Zwerizalemə nə**(1 Korɛntə tiàn 9.19-23)*

¹⁵ Tɛ dɪan tɛntɛ kwa nə, nə ken nə zɪla, nə ga va **Zwerizalemə*. ¹⁶ Zwezi karbia duən dɛ twá nə nə, ba nan Sezare ba bà. Yá ba yɪn nə yáa, ba ja va bɛɛ don sǎn, v yɪɪ nə yɪ Mənasɔn. U yɪ Zwezi karbidwarɔ fuən fuən, v ga yɪ Swipərə tíú. U m̀ diè nə nə mɛ, sɛ nə zɔrɪ.

¹⁷ Nə nə vɛli nə yɪ Zwerizalemə nə, lià tɛ, ba nə yɪ nə nubɪa **Kərisə* yɪɪ, sɛɛ nəba dɛ pupwən. ¹⁸ Kɔ tɪpɔrɪ nə, nə m̀ dɛ Polə mɛ vɛli Zwakə sǎn. Yá Kərisə lià p̀lɪ tɛ **nəkwɪna* tɛ, dɛ mama twi lá nə. ¹⁹ Polə nə jɔn ba v zwɛɛ, v dǎn wulə v torɪ yɪèn tɛ nɛdɔ nɛdɔ, Yɪ nə twá dɛ v tɔtɔŋɪ tɛ nə, v fwa lià tɛ, ba nə tà **Zwifə*-ba tətəŋi wa. ²⁰ Ba nə cɔgɔ wá ba zwɛɛ, ba b̀b̀à Yɪ nə. Yá ba dǎn swɪn v con, ba wú: «Á nubɪu, n na Zwifə-ba m̀r̀r̀ dəkurən fugə fugə nə ken ba waa Zwezi nə. Yá ba mama ga jə yawala Yɪ **nii* tɛ, v nə pɪn **Moyizə* nə, yoo wa. ²¹ Síún nə, ba swɪn n yoo ba con, dɛ n kàrɪ Zwifə-ba mama, ba nə wulə lià tɛ, ba nə tà Zwifə-ba tətəŋi wa, sɛ ba vɛvɛrɪ, ba yá Yɪ nii tɛ, v nə pɪn Moyizə nə. Kɔ m̀ nə yɪ sugɔ tɛ, n nə swɪn ba con, n wú, ba dǎn ká **gwəŋə* ba bisɪmabarɪ, ba dǎn ká twá Zwifə-ba yofwamɪnan tɛ nə. ²² Nə dǎn wá fwa bɛɛɛ? Nə zán nə yèé dɛ, kɔ ba t̀t̀t̀ǹá jə, lalɔv tɛ wá kun duən nə, ba wá lwarɪ dɛ, n twi. ²³ Kɔ m̀ yɪɪ nə, fwa kɔ tɛ, nə nə wá swɪn n con. Bara banɪa wulə nə tətəŋi wa, ba nə fwa Yɪ lɛɛɛ kənu yɪlɔrɪ. ²⁴ Ja ba n kə n con, sɛ n m̀ dɛ ba tanɪ á tiàn kɔ Yɪ lɛɛɛ kənu yɪlɔrɪ* tɛ wa.

Yá n ga tì ku juɲi tɛ n zɪn, sɛ ba ma fɪna ba yun tɛ. Lià tɛ mama dǎn wá lwarɪ dɛ, cígá tɛlɛ́ ku tɛ wa, ba nɛ swɪn ba pa mú. Yá ba wá lwarɪ dɛ, n tɛtɛ yɪ n twá Yɪ nii tɛ, v nɛ pɪn Moyizɛ nɛ, n ma vɛli. ²⁵ Ku nɛ yɪ lià tɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba tɛ, ba nɛ ken ba waa Zwezi nɛ yoo, nɛ bún nɛ na dɛ ku mɛ, sɛ nɛ púpúní nɛ pa ba. Nɛ swɪn ba con, sɛ ba cì ba tìàn nɛ dɛ nǎjù, ba nɛ gva wonwanan nɛ, ba dǎn ká dé jana, ba dǎn ká dé wotɪgu nǎjù, sɛ ba dǎn ká cwàrì dɛ duɛn dɛ».

²⁶ Ku tɪpɔrɪ nɛ, Polɛ jun bara tɛntɛ, v kɛ v con. V mù dɛ ba mɛ dǎn ga tanɪ ba tìàn ku Yɪ lèèè kɛnu yɪlori tɛ wa. Ku kwa nɛ, v zva Zwifɛ-ba Yɪ *diè tɛ wa, v swɪn v bɪrɪ dɪn tɛ, ba yɪlori tɛ, ba nɛ tanɪ, tɛ nɛ wá zwèe. V ga bɪrɪ dɪn tɛ, dɛ *jonɪ won tɛ, ba nɛ wá pa Yɪ nɛ ba liù mama yɪrɪ.

Polɛ janv tɛ yoo

(Tɔtɔnan 20.23; 24.5-19; Romɛ tìàn 15.30-31; 1 Tesalonikɛ tìàn 2.15-16)

²⁷ Mǎnjá tɛ nɛ, dɪan barpe tɛ nɛ bwɛlɛ, sɛ tɛ zwèe, Azi nagwanaa *Zwifɛ-ba tɛ nɪ Polɛ Yɪ *diè tɛ wa. Ba sugu lalɔv tɛ ba kɛ v nɛ, ba ma ja wá. ²⁸ Ba dǎn ga bubwi, ba wú: «*Yɪzɛrayɛlɛ bara-ba, á biàn á san nɛba. Á nɛjɛ bɛɛ tɛ, v nɛ kàrì bwálá tɛ mama, lià tɛ mama con, v ma zɪga nɛ lɔv lià tɛ, dɛ Yɪ *nii tɛ, v nɛ pɪn *Moyizɛ nɛ, dɛ Yɪ diè ku tɛ nɛ. V bɪlɪ v jɛ *Gɛrɛkɛ-ba lià duɛn, v zv Yɪ diè tɛ wa, v ma cùgù ku v kɛ durɛn ku bwálí tɛntɛ wa, ku nɛ yɪ Yɪ cɪcɪ nɛ tɪ». ²⁹ Mǎnjá don wa, ba nɪ Polɛ dɛ Efɛzɛ tìàn bɛɛ don, v yɪrɪ nɛ yɪ Tɛrofimɛ tɪv tɛ wa. Yá ba dǎn yà buɲa dɛ, Polɛ pɪn v zv Yɪ diè tɛ wa. Ku mù nɛ pɪn, ba swɪn nɛtv. ³⁰ Tɪv tɛ mama sɔsvɔgɔ, lalɔv ga dɛrɪ ku nǎjɛ bwálí mama ku twi. Ba jun Polɛ, ba tɛtɛli wá, ba jɛ nan Yɪ diè tɛ wa, ba ga pɪn ka mimɪɛn lala. ³¹ Polɛ dǎn yà yɪ ba pìà, sɛ ba gv. Pamana yuu tíú don ma nì dɛ gugurɛ zva *Zwerizalɛmɛ mama wa. ³² Ku mǎnjá tɛ tɛtɛ wa, v nɛ nì ku, v zàn v li pamana dɛ lià, ba dɛ nɛ cì v ja dɛrɪ, v va ba con. Mǎnjá tɛ, ba nɛ nɪ pamana yuu tíú tɛ dɛ pamana tɛ, ba yá Polɛ maran tɛ nɛ. ³³ Pamana yuu tíú

tɛ dǎn ma bà, v yí lá nɛ v pùrì Polɛ, v ga pa nii, sɛ ba vva wá dɛ banzala bɛlɛ. Ku kwa nɛ, v bwe Polɛ, sɛ v na liù tɛ, v nɛ yɪ, dɛ won tɛ, v nɛ fwa. ³⁴ Lalɔv tɛ tɛtɛɲi wa nɛ, lià duɛn yà bubwi yɪrɪ don, ba duɛn dɛ bubwi yɪrɪ don. Zɛzugu tɛ dǎn pɪn v wàrì cígá yoo mama v nì. Ku mù yɪrɪ nɛ v pɪn nii, sɛ ba ja Polɛ ba va pamana sǎn tɛ wa. ³⁵ Mǎnjá tɛ Polɛ nɛ dǐgá nɛtɛnɛ tɛ yuu, ku yɪ pamana tɛ ga ba tì wá, ba zɪn lalɔv tɛ tutugu tɛ yɪrɪ. ³⁶ Yá tɪv tɛ lɛzwɛnbɪa tɛ yà tɛ púé v kwa, ba bubwi, ba wú: «Á gwɪa wá!»

Polɛ swɪn Zwerizalɛmɛ tìàn tɛ con
(Matɛ 10.19-20; Tɔtɔnan 9.1-30; 26.9-21)

³⁷ Mǎnjá tɛ wa, ba nɛ pìà, ba kɛ Polɛ pamana sǎn tɛ wa, v swɪn pamana yuu tíú tɛ con, v wú: «À jɛ cwɛɲɛ, sɛ à swɪn yoo n con, naaa?» Pamana yuu tíú tɛ ma le wá, v wú: «N nɛn *Gɛrɛkɛ-ba sugv naaa? ³⁸ Ku nɛ yɪ nɛtv, sɛ mɛ ku tà n mù nɛ yɪ Ezwɪpɛtɛ tíú tɛ, v kanya nɛ sugu lià v kɛ *Romɛ-ba nɛ. Yá v ga jɛ lagura mùrù banɪa (4 000), dɛ ba cɛcɛrɛ sǎn, v ja va kasɔɔ lanworu tɛ wa?» ³⁹ Polɛ ma swɪn, v wú: «À mù yɪ *Zwifɛ, Tarɛsɛ tíú, Silisi lɔv nii tɛ wa, ku tɪv tɛ yɪrɪ nan. À lòrì mú, sɛ n pa nɛ cwɛɲɛ, sɛ à swɪn lalɔv tɛ con».

⁴⁰ Pamana yuu tíú tɛ ma pa wá nii, sɛ v swɪn. Polɛ dǎn zàn v zɪga nɛtɛnɛ tɛ yuu wa. Yá v ga jɛ v jun, v ma fwa mimɪnv lalɔv tɛ yáá con. Zɛzugu tɛ mama zwèe. Polɛ dǎn wulɛ v swɪn lalɔv tɛ con dɛ *Ebɛrɛ-ba sugv.

22

¹ Polɛ swɪn, v wú: «À nubɪa-ba dɛ à nyɪna-ba! Á cɔga ku tɛ, à nɛ jɛ, sɛ à swɪn, à ma jon à tìàn!»

² Mǎnjá tɛ, ba nì dɛ, Polɛ yɪ Ebɛrɛ-ba sugv nɛ, v ma swɪn ba con, ba kúù kwɛn ba kɛ sɛgɛ sɛgɛ. Yá Polɛ dǎn swɪn ba con, v wú:

³ «À mù yɪ Zwifɛ, ba lɔrɪ nɛ Tarɛsɛ nɛ, ku nɛ wulɛ Silisi lɔv nii tɛ wa. Mɛ tɪfaru ku tɛ, ku nɛ yɪ Zwerizalɛmɛ wa, nɛ ba kɔnɪ nɛ. Gamalɛlɛ yà nɛ yɪ à karnyɪna, v nɛ kàrì nɛ, sɛ à twá Yɪ *nii tɛ, v nɛ

pɪn nə nyɪna-ba tɛ nə zɛni zɛni. À yà jɛ yawala zɛnzɛn dɛ Yɪ nyɪn tɛ, ndɛ á dɛ mama nə yɪ nɛtɔ tɛ zɛn kɔ tɛ. ⁴ À tɛtɛ fifɪn ba tɛ, ba nə wulɛ *Yuu-Tiu cwɛɲɛ ka tɛ wa, à gv. À vwɛ bara dɛ kana à kɛ bɔn diɛ. ⁵ *Zwifɛ-ba Yɪ *jɔɲwana yun tɪán nəkwɪa tɛ, dɛ *nəkwɪna tɛ mama yɛé kɔ tɛ, à nə fwa. Ba tɛtɛ pɪn nə saga, sɛ à bɪrɪ Zwifɛ-ba nubɪa tɛ nə, ba nə wulɛ Damasɛ nə. À vɛli kɔ tɪv tɛntɛ dɛ saga tɛntɛ, tɛ nə pɪn nii nə, sɛ à vwa lià tɛ, ba nə zva Zwezi cwɛɲɛ tɛ wa, à ja bà Zwerizalemɛ, sɛ à pa, ba kɛ ba càn wa.

⁶ À vɛli cwɛɲɛ tɛ wa, kɔ bà kɔ bwɛlɛ lugu fugɛ bɛlɛ, dɛ à dàń yà bwɛlɛ Damasɛ. Kɔ mánǵá tɛ wa, naa nɛdɔ dɛ poni nəfarɔ nan yɪ nə. Kɔ pɪpɪlɪ kɔ kɪkari nə. ⁷ À tua tɪa, à ga nɪ kori, kɔ nə swɪn à con, kɔ wú: <Solɛ, Solɛ, bɛɛɛɛ nə pɪn, n ma fifɪn nə?> ⁸ À dàń ma le, à wú: <N mù nə yɪ wàà, Yuu-Tiu?> U ma swɪn à con, v wú: <À mù nə yɪ *Nazaretɛ Zwezi, n nə fifɪn.> ⁹ Lià tɛ, à mù dɛ ba nə twá duɛn tɛ, nɪ poni tɛ, yá ba nə wà liù tɛ, v nə swɪn à con tɛ, kori nɪ. ¹⁰ À dàń ma swɪn, à wú: <Bɛɛɛɛ nə à dàń mɛɛ, sɛ à fwa Yuu-Tiu?> Yuu-Tiu ma swɪn à con, v wú: <Zàn, n va Damasɛ, yá mɛ lá nə, ba wá swɪn n con won tɛ mama, à nə pɪn nii, sɛ n fwa.> ¹¹ À yíá yà kúv ba won mama na, poni tɛntɛ nə pɪpɪlɪ tɛ yɪrɪ. Lià tɛ, ba nə yɪn dɛ nə tɛ nə jɪn à jɪn nə, ba van nə, à ma va à yí Damasɛ.

¹² Bɛɛ don yɪn lá nə, v yɪrɪ nə yɪ Ananiasɛ. U yà zilí Yɪ nii tɛ, v nə pɪn *Moyizɛ nə, zɛni zɛni. Damasɛ Zwifɛ-ba mama yà swɪn v yozɛɲɛ yoo. ¹³ Kɔ mù bɛɛ tɛntɛ dàń twi v yí nə, v swɪn à con, v wú: <À nubiu Solɛ, sɛ n yíá tɛ pɪí, tɛ na lá!> Kɔ mánǵá tɛ tɛtɛ wa, à yíá tɛ pórí. Yá à ga na wá. ¹⁴ U dàń ma swɪn, v wú: <Yɪ tɛ, v nə yɪ nə Zwifɛ-ba nɪbara-ba Yɪ nə tún mú, sɛ n yɛni v fɪra tɛ, sɛ n na cíǵá tíú Zwezi, sɛ n nɪ svǵv tɛ, v tɛtɛ nii wa.> ¹⁵ Kɔ mù nə pɪn, n wá swɪn v yoo lià tɛ mama yáá con. N wá bɪrɪ ba kɔ tɛ, n nə nɪ dɛ kɔ tɛ, n nə nɪ tɛ. ¹⁶ Yá síún nə, bɛɛɛɛ nə n dàń kúv dàní? Zàn yɪ nə, n bon Zwezi

yɪrɪ tɛ, sɛ n pa ba lɛ mú níá wa, sɛ n cuna tɛ durɛn tɛ ma sɪn tɛ nan.>»

Won tɛ, kɔ nə ken Polɛ lià tɛ, ba nə tà Zwifɛ-ba, con

(Tɔtɔnan 7.57-58)

¹⁷ Polɛ kúv swɪn, v wú: «À pɪí à bà *Zwerizalemɛ wa, yá à dàń yà wulɛ à jùnɪ Yɪ *Zwifɛ-ba Yɪ *diɛ tɛ wa. Kɔ fwa ndɛ yiviru nə tɪ nə, Yɪ ga bɪrɪ nə won. ¹⁸ À nɪ *Yuu-Tiu dɛ v swɪn à con, v wú: <Bɪbarɪ n bà, n lɛ n nan Zwerizalemɛ wa lala, ba bá jon n sùràn tɛ, n nə swɪn n bɪrɪ à yuu wa.> ¹⁹ Yá à dàń swɪn, à wú: <Yuu-Tiu, ba tɛtɛ yɛé zɛni dɛ, à yà twá Zwifɛ-ba *jérɛ dii tɛ wa, à vɛli, à ma pɪà ba, sɛ à pa ba kɛ ba bɔn diɛ, dɛ à pa ba mà lià tɛ, ba nə keni ba waa n nə. ²⁰ Mánǵá tɛ wa, ba nə gva n *sùsùnɔ Etɪyɛnɛ, v nə swɪn n svǵv tɛ, à tɛtɛ yɪn lá nə. À ken à nii ba kwa, à ga jon lià tɛ, ba nə gva wá ganan, à ja tɛ nə.> ²¹ U dàń ma swɪn à con, v wú: <Vɛli, n yɪ à tɔɲa mú yɪɲɔnɪ dwíí tɛ, ba nə tà Zwifɛ-ba tɛ, con.>»

Polɛ bɪrɪ dɛ, v yɪ Romɛ-ba biú

(Tɔtɔnan 16.22-23, 35-39; 25.16)

²² Lià tɛ cɔǵv wá, wuuu, kɔ va kɔ yí Polɛ svǵv tɛntɛ yuu wa. Ba dàń zɪn ba kwɛrɛ yɪ nə, ba ga swɪn, ba wú: «Á gwɪa kɔ mù bɛɛ wá tɛ yiri tɛ! Kɔ wá mɛ, sɛ á yá wá á pa v mu síí lɔv wa!» ²³ Ba bubwi, ba lɪ* ba ganan, ba dɪlɪ, ba dɔga, ba ga pɛɛ purɛn, ba mí yɪ nə. ²⁴ Pamana yuu tíú tɛ pɪn nii, sɛ ba kɛ Polɛ pamana sáń tɛ wa, sɛ ba ga fɪrɪ wá dɛ kafɪv, sɛ v swɪn won tɛ, kɔ nə pɪn, ba bubwi nɛtɔ v yuu wa. ²⁵ Yá mánǵá tɛ wa, ba nə vwɛ wá, sɛ ba mà, Polɛ swɪn pamana bíí yuu tíú tɛ con, v yà nə wulɛ lá, v wú: «N jɛ nii, sɛ n mà *Romɛ-ba biú, ba nə tɛ wá v bùrà bùrɪ, naaa?» ²⁶ Tɛ sùràn tɛntɛ pɪn, pamana bíí yuu tíú tɛ va v tún tɛ nii v yuu tíú tɛ con, v wú: «Bɛɛ tɛ yɪ Romɛ-ba biú, bɛɛɛɛ nə n dàń wá fwa?» ²⁷ Pamana yuu tíú tɛ dàń ma bà, v swɪn Polɛ con, v wú: «Swɪn à con dɛ, n nə yɪ Romɛ-ba biú». Polɛ ma le wá, v wú: «Awo, à yɪ Romɛ-ba biú». ²⁸ Pamana yuu tíú tɛ ma sùrí lá nə, v wú: «À mù yɪ sɛbifarɔ nə à

* 22:23 22.23 Kɔ nɛtɔ bɪrɪ lɔɲa.

ɲwɪn, sɛ à ma jì Romə-ba biú». Polə də ma kúv swɪn, v wú: «À mù yì Romə-ba nə lɔrɪ nə». ²⁹ Lala də lià tɛ, ba yà nə mɛ, sɛ ba mà Polə ba pa, v swɪn tɛ pií, ba kɛ ba kwa. Fɛn dǎn yà zva pamana yuu tíú tɛ, də v nə lwarɪ də, Polə yì Romə-ba biú, v nə pɪn ba vwa wá tɛ yɪrɪ.

(*Tɔtɔnan 23.28; Matíə 23.27-28; 10.16*)

³⁰ Kú tɪpɔrɪ nə, v nə pià, sɛ v lwarɪ cígá mama won tɛ, kú nə pɪn *Zwifə-ba bubwi v yuu wa, v pɪn ba kùrɪ Polə. U dǎn ga pa nii, sɛ Yɪ *jonwana yun tián tɛ də Zwifə-ba yáá tián tɛ, ba nə bùrɪ *bùrà tɛ, bà duən yáá nə. Kú kwa nə, v pɪn Polə cú, v ga zɪgɪ wá ba tɛtɛnɪ wa.

23

¹ Polə ywǎn Zwifə-ba yáá tián tɛ, ba nə bùrɪ bùrà tɛ, v ga swɪn, v wú: «À nubɪa-ba, à mù waa con, à wà yoo nɪ, à nə dwá kú wa, Yɪ yáá con, kú ja bà kú yí zɛn». ² Zwifə-ba Yɪ jonwana yun tián nəkwɪa Anantəsɛ pɪn nii lià tɛ, ba nə bwələ Polə yɪra, sɛ ba mà v nii tɛ nə. ³ Polə dǎn ma swɪn v con, v wú: «Yɪ wá mà mú, béré pwə! N yɪ n jɛ́n, sɛ n twá də Yɪ *nii tɛ, v nə pɪn *Moyizə nə, n ma bùrɪ à bùrà, yá n yɪ n zɪga Yɪ nii tɛntɛ nə, də n nə pɪn nii, sɛ ba mà nə». ⁴ Lià tɛ, ba nə wulə lá nə, swɪn ba wú: «Kú yɪ n twɪn Yɪ jonwana yun tián nəkwɪa tɛ». ⁵ Polə ma le, v wú: «À nubɪa-ba, à yà yèrɪ də, kú yɪ Yɪ jonwana yun tián nəkwɪa. Kú dí yáá, kú swɪn Yɪ sùrǎn saga tɛ wa, kú wú: «N wà mɛ, sɛ n swɪn n lɔv nii lià tɛ yáá tíú tɛ yolwan.» ⁶ Polə yà yèé də, ba púlí tɛ vǎn don yà yɪ *Sadɪsɪan-ba, kú vǎn don də ga yɪ *Farɪzɪan-ba. Kú mù nə pɪn, v bubwi Zwifə-ba yáá tián tɛ, ba nə bùrɪ bùrà tɛ, yáá con, v wú: «À nubɪa-ba, à mù yɪ Farɪzɪan. Farɪzɪan-ba nə lɔrɪ nə. Kú yɪ à nə pɪn cígá də, tɪga wáá ba bwin ba naɲa tɛ, nə pɪn, ba wulə ba bùrɪ à bùrà».

⁷ Polə nə swɪn kú nɛtv tɛ, v zwèe, tútúná nyí tɛ zǎn Farɪzɪan-ba də Sadɪsɪan-ba pwərə wa. Púlí tɛ dǎn pwèe púlé bələ. ⁸ Sadɪsɪan-ba mù yà swɪn də, tɪga ka bwin ka nan, də *malɪka, də sɪɲu tɛlɛ. Yá Farɪzɪan-ba də con nə, ba də wú,

tɛ wulə. ⁹ Kú zɪn tútúná nəfarv. Farɪzɪan-ba wa Yɪ nii *yɛnu tián dǎn ma zǎn ba caga kú zɛnzɛn, ba ga swɪn, ba wú: «Nə ba lwanɪ yiri mama na, kú bɛɛ wà tɛ yuu wa. Kú wáá kú yanɪ sɪɲu, nə à yèé malɪka nə, swɪn v con». ¹⁰ Tútúná tɛ dǎn nə sùrí zɛnzɛn tɛ, kú pɪn fɛn zv pamana yuu tíú tɛ. U yà buɲa də, ba wá za Polə, ba pwèe kɪkaran ba tɛtɛnɪ wa. Kú mù nə pɪn, v ma pa nii v pamana púlí nə, sɛ ba li Polə ba tɛtɛnɪ wa, ba ja va pamana sǎn tɛ wa.

¹¹ Kú tɪa tɛ nə yì, *Yuu-Tiu twi Polə con, v ga swɪn, v wú: «Pa n jɪn dǎn! Nɛtv tɛ, n nə swɪn à yoo n bɪrɪ *Zwerizalɛmə nə, kú mɛ, sɛ n tɛ swɪn à yoo *Romə də wa».

Zwifə-ba ken nɪmarv, sɛ ba gv Polə

(*Tɔtɔnan 9.23-25; 2 Korɛntə tián 11.23, 26*)

¹² Kú tɪa tɛ nə pɪrɪ, *Zwifə-ba duən ken tɪjaɲa. Ba dùè ba kɛ ba tián nə, ba ga kɛ ba sírí, də ba bá dé wodiú, ba bá nyu mama, kú ja vɛli máɲá tɛ, ba nə wá gv Polə. ¹³ Lià tɛ, ba yà nə fwa kú tɪjaɲa tɛntɛ yà dwə lià sapwilə. ¹⁴ Ba vɛli ba yí *Zwifə-ba Yɪ *jonwana yun tián tɛ, də Zwifə-ba *nəkwɪna tɛ, ba swɪn ba con, ba wú: «Nə mù dùè nə kɛ nə tián nə, nə ken nə sírí, sɛ nə dǎn ká dé wodiú, də nə nə wà Polə gwɪ. ¹⁵ Á mù də nə yáá tián tɛ, ba nə bùrɪ *bùrà tɛ, dǎn kɛnɪ nɪmarv, sɛ á va á yí pamana yuu tíú tɛ. Á dǎn wá swɪn v con, sɛ v ja Polə, v bà á yáá con, sɛ kú ya ndə á pià, sɛ á kwɛn á balɪ v yoo tɛ cígá cígá. Nə mù ken nə sírí, sɛ nə gv Polə, də v tɛ wà aba yí».

¹⁶ Polə nakwabiú nì kú tɪjaɲa sùrǎn tɛntɛ. Yá v zǎn, v va v zv pamana sǎn tɛ wa, sɛ v swɪn Polə con. ¹⁷ Polə ma bon pamana bíí yuu tíú tɛ don, v swɪn v con, v wú: «Ja balandɔrv wà tɛ, n va pamana yuu tíú tɛ con, v jɛ yoo v pià, sɛ v swɪn v bɪrɪ wá». ¹⁸ Pamana bíí yuu tíú tɛ jɪn wá, v ja va v yuu tíú tɛ con, v ga swɪn, v wú: «Polə, v nə wulə bán diè tɛ wa, nə bon nə, v ga lòrɪ nə, sɛ à ja balandɔrv wà tɛ, à bà n con. U wú v jɛ yoo, v pià, sɛ v swɪn v bɪrɪ mú». ¹⁹ Pamana yuu tíú tɛ ma ja v jɪn nə, v ga ja wá, v nan kwa. U dǎn ma bwe wá, v wú: «Bèèè yoo nə, n

jə n pià, sə n swìn n biri nə?» ²⁰ U ma le wá, v wú: «Zwifə-ba ken nimarv, sə ba lòrì mú, sə n jwian ja Polə, n ja bà ba yáá tián tə, ba nə b̀̀r̀r̀i b̀̀r̀à tə yáá con, sə ku ya, ndə ba pià ba kwen ba balı v yoo tə zəni. ²¹ Dàn ká cugv ba lòrì tə. Ba wa lià dwə sapwilə ba nə tanı, sə ba sègè ba gu Polə. Ku tián tə dùè ba kə ba tián nə, ba dàn ká d́́ wodi u mama, ba dàn ká nyu níá, də ba nə wà Polə gwı. Ba ken ba sírí ba zwèe, síún nə, ku dàn yi ba dànı, sə n sèe ku yoo təntə». ²² Pamana yuu tíú tə ma swìn v con, sə v dàn ká swìn ku yoo təntə, v biri liù don. Ku kwa nə, v pın wá cwəŋə, sə v vií.

Nətv ba nə ja Polə, ba va Sezare Felikəsə con

²³ Ku kwa nə, pamana yuu tíú tə bon pamana bíí yun tián bələ, v swìn ba con, v wú: «Á tana pamana biələ (200), də sısadıra sapwıtwa də fugə, də pamana biələ (200), ba nə wá tı cwien, sə tıtın lugu nıgv máŋá wa, sə ba va Sezare. ²⁴ Á tana vana tə, á nə wá dı tə yuu, sə ku pa á wanı Polə á ja va á pa yáá tíú Felikəsə nə, piú nəfarv tə nə lı v tún, də yazurə». ²⁵ Pamana yuu tíú tə púpúnı sagı ku tə, v pa ba:

²⁶ «À mù Kəlodə Lisiasə nə púpúnı á yáá tíú nəzəŋu Felikəsə nə. À j̀̀nı mú. ²⁷ Bɛɛ wà tə yi *Zwifə-ba yà nə jın wá, sə ba gu. Ku máŋá tə wa, à nı də, v yi *Romə-ba biú, à dàn ma ja pamana púlı à ja va à ma jon wá ba tətəŋı wa. ²⁸ Á yà pià, sə à lwarı won tə yırı, ba nə zıga v nə. À ja wá à va ba yáá tián tə, ba nə b̀̀r̀r̀i *b̀̀r̀à tə yáá con. ²⁹ À nı də, ba nə zıga v nə, ku ya yièn tútúná yuu wa, tə nə wulə ba tətə Yu *nii tə wa, v nə pın *Moyizə nə. Yá ku mù təntə kwa nə, won don mama tələ, ku nə biri də, v mɛ gurı, ku nə biri də, v mɛ, sə ba vwa wá də banzala. ³⁰ À nı də, ba ken nii nədv, sə ba ma gu ku bɛɛ wà tə. Ku mù nə pın, à də kúv pın wá mú lala. À pın nii v jara duən tə nə, sə ba bà ba bon wá n yáá con ku yoo tə yırı».

³¹ Pamana tə jon ba yuu tíú tə nii, ba ga tı Polə tıtın nə, ba ja va ba yı Antipaterisə. ³² Ku tia tə nə pıri, ba tə, ba nə vəli də nɛɛ tə piı ba bà pamana sán tə wa, ba ga yá sısadıra tə, sə ba ja Polə ba yı Sezare. ³³ Ba nə vəli ba yı lá, sısadıra tə pın sagı tə yáá tíú, piú nəfarv tə nə lı v tún tə nə, ba ga tı Polə, ba pa wá. ³⁴ Yáá tíú tə nə kəri sagı tə v zwèe, v bwe, sə v jón Polə yi luv nii ku kwa liù. U nə nı də, v yi Silisi luv nii tə wa liù, ³⁵ v dàn ma swìn, v wú: «À wá dián mú, də n jarı duən tə nə twi, ba yı máŋá tə wa». U ga pa nii, sə ba kə wá piú *Erodə sán tə wa.

24

Zwifə-ba san Polə kwa Sezare nə

(Tɔtɔnan 6.11-12; 21.27-36; Matıə 5.11-12)

¹ Dian bonu kwa nə, *Zwifə-ba Yu *jonwana yun tián nəkwıa Ananiasə də ba *nəkwına tə duən, də bɛɛ don, v yırı nə yi Terətılə, vəli Sezare. Terətılə nə yi ba jırımv liù, v nə pià, sə v tún ba nii, sə ba na cígá. Ba vəli ba bon Polə yáá tíú Felikəsə con, piú nəfarv tə nə lı v tún, sə ba biri won tə, v nə cùgù. ²⁻³ Yáá tíú Felikəsə pın, ba bon Polə. Yá Terətılə dàn wulə v biri wiən tə mama, Polə nə cùgù. U swìn, v wú: «À nyına yáá tíú nəzəŋu Felikəsə, n mù nə pın, nə jə siə zənzən, ku twá də lwanv tə, n nə lwán nə luv tə wa. Ku tə mama, n nə fwa dıın mama, bwálı mama wa, nə mù sèe ku də zılé zənzən. ⁴ À ba pià, sə nə ja n bian nə, nə donı nətv. À lòrì mú, sə n cugv nəba, máŋá mancın wa də n wıywanıv tə. ⁵ Nə nı də, bɛɛ wà tə yi tıcvıv, v kəni tútúná Zwifə-ba mama pwərə wa, luv tə mama wa. U yi *Nazaretə Zwezi kunkun yıjuncwəŋə tə yáá tíú. ⁶ U dédón, sə v cùgù nə mù Zwifə-ba Yu *diè tə, v kə durən ka nə. Nə ma ja wá, [nə yà pià, sə nə twá də nə Yu *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, nə ma b̀̀r̀r̀i v b̀̀r̀à. ⁷ Yá pamana yuu tíú Lisiasə dàn twi də dián tə nə dáá, v ma jon wá nə j̀̀àn wa. ⁸ U mù pamana yuu tíú tə dàn nə pın nii v jarı duən tə nə, sə ba bà n mù yáá tíú Felikəsə con.]

N də kúò wá bwe wá, sə n lwarɪ won tɛ mama, kɪ nɛ pɪn nɛ zɪga v nɛ».

(*Likɛ 21.12-15; 1 Piyerɔ 3.15-16*)

⁹ Zwifɛ-ba ken ba nii tɛ sùràn tɛntɛ kwa, ba ga swìn dɛ, kɪ yɪ nɛtɔ nɛ. ¹⁰ Yáá tíú Felikɛsɛ dǎn ma fwa mɪmɪnɔ dɛ Polɛ, sə v dɛ tún v nii. Polɛ dɛ kúò wulɛ v tunɔ v nii, v wú: «À yèé dɛ, bɪna pùlɪ, n nɛ yɪ nɛ lɔv lià tɛ liù, n nɛ bùrɪ nɛ bùrà. Kɪ mù nɛ pɪn, fɛn ba nɛ jɛ yoo kɪ tɛ wa, sə à bɪrɪ won tɛ, à nɛ wá ma jon à tiàn.

¹¹ Kɪ tɛ ba dɪan fugɛ bɛlɛ dwɛ à nɛ vɛlɪ *Zwerizalemɛ, sə à bɔ Yɪ nɛ. N nɛ pià kɪ nɛɛ, n wá lwarɪ kɪ. ¹² Ba wà à mù dɛ liù nɪ Zwifɛ-ba Yɪ diè tɛ wa, nɛ à yèé Zwifɛ-ba *jérɛ dii tɛ wa, nɛ à yèé tɪv tɛ wa, dɛ à mù dɛ kɪ tíú wulɛ nɛ tútùnɪ duɛn. Ba wà nɛ nɪ dɛ, à wulɛ à gugurɛ lalɔv. ¹³ Yá cígá mama, ba wàrɪ won tɛ yɪrɪ, ba nɛ zɪga à nɛ, ba bɪrɪ síún nɛtɛn. ¹⁴ Yoo tɛ, à nɛ yèé, sə à swìn n yáá con, nɛ yɪ kɪ tɛ nɛtɛn: À yɪ à tunɔ à pɪn nɛ nɪbara Zwifɛ-ba Yɪ tɛ nɛ, yɪjɔncwɛnɛ nɛdɔn tɛ wa, ba mù nɛ ma bonɛ kunkɔn yɪjɔncwɛnɛ. À pɪn cígá won tɛ mama nɛ, kɪ nɛ púpúnɪ Yɪ nii tɛ, v nɛ pɪn Moyizɛ nɛ, saga tɛ wa, dɛ Yɪ nii *sùsùnà saga tɛ wa. ¹⁵ À jɛ yala dɛ Yɪ, ba dɛ tɛtɛ ga jɛ tɛ yala tɛntɛ. Kɪ mù nɛ yɪ cígá tiàn dɛ lià, ba nɛ tunɔ kunkɔn, mɛ wá bwin ba nan tiàn wa. ¹⁶ Kɪ mù nɛ pɪn, à dɛ ma kɛni à kajaɲa mǎǎ́ mama, sə à bɪcan wàní kɪ ya nɛpon Yɪ yáá con, dɛ lɛzoni yáá con.

¹⁷ À nɛ nan Zwerizalemɛ wa, kɪ yɪ bɪna dɛ bɪna. Yá à dǎn yà pií à jɛ sɛbiu à bà, sə à ma fwa ylorɪ à lɔv zura tɛ nɛ, sə à kɛ lá, à fwa *jonɪ à pa Yɪ nɛ. ¹⁸ Kɪ mù yà nɛ yɪ à tɔtɔɲɪ, mǎǎ́ tɛ wa, ba nɛ nɪ nɛ Yɪ diè tɛ wa. Kɪ mǎǎ́ tɛ wa, à dɛ tanɪ à tiàn, sə à yoo kwɛn Yɪ yáá con. À mù dɛ lalɔv yà nɛ wà lá yɪn, gurɛ gurɛ dɛ ga wà lá yɪn. ¹⁹ Yá Azi nagwanaa Zwifɛ-ba duɛn yà nɛ mɛ, sə ba bà n yáá con, ba bon nɛ lá, dɛ yoo nɛ wulɛ à mù dɛ ba pwɛrɛ wa. ²⁰ Nɛ à yèé, sə ba tɛ nɛtɛn bɪrɪ won tɛ, kɪ nɛ ya à mù nɛ cùgù, mǎǎ́ tɛ wa, à nɛ tún à nii tɛ, ba yáá tiàn tɛ, ba nɛ bùrɪ bùrà tɛ, yáá con. ²¹ Dɛ kɪ nɛ tà sugɔ nɛdɔv cɪcɪ, kɪ mù nɛ yɪ à nɛ hubwi ba tɛtɛɲɪ wa, à wú:

«Kɪ yɪ à nɛ pɪn cígá dɛ, tɪga wá bwin tɛ yɪrɪ nɛ pɪn ba bùrɪ à bùrà á yáá con.»

²² Felikɛsɛ dɛ yà yèé kɪ cwɛnɛ tɛntɛ nɛ yɪ nɛtɔ mama. U dǎn ma lwǎn bùrà tɛ, v kɛ dɪn don nɛ. U ga swìn, v wú: «Mǎǎ́ tɛ, pamana yuu tíú Lɪstasɛ nɛ twi, à wá kwɛn à ywǎn á yoo tɛ wa». ²³ Kɪ kwa nɛ, Felikɛsɛ pɪn nii pamana bíí yuu tíú tɛ nɛ, sə v cì Polɛ nɛ, sə v pa v tɪnɪ v tiàn. U dǎn ká cì v nubɪa tɛ nɛ, dɛ ba nɛ pià ba fwa won ba pa wá.

(*Tɔtɔnan 17.30-32*)

²⁴ Kɪ dɪan bagalɪ nii nɛ, Felikɛsɛ dɛ v kan Dɛrisilɛ, v nɛ yɪ Zwifɛ-ba bùá, twi. Yá v dǎn pɪn ba bon Polɛ v bà, v ga cɔgɔ wá, ka kɛ waa Zwezi-*Kɛrisɛ nɛ yoo yuu wa.

²⁵ Polɛ dǎn swìn bùrà bùrɪ yoo wa cígá nɛ yɪ nɛtɔ, dɛ n nɛ mɛ, sə n yɛni n tiàn jonɔ nɛtɔ, dɛ bùrà tɛ, ka nɛ biàn, yoo yuu wa. Kɪ nɛtɔ tɛ pɪn fɛn zɔ Felikɛsɛ, v ga swìn Polɛ con, v wú: «Nɛ wá yà nɛtɛn, sə n vií, à nɛ kúò nɪ mǎǎ́, à wá pií, à bon mú».

²⁶ U yà jɛ yala dɛ, Polɛ wá pa wá sɛbiu. Kɪ mù yà nɛ pɪn, v yáá pa ba bon Polɛ lala, sə v mù dɛ wá ve dɛ duɛn.

²⁷ Kɪ fwa bɪna bɛlɛ mɛ, kɪ kwa nɛ, Pɔrɛkiyisɛ Fɛsɛtisɛ twi, v jon Felikɛsɛ yuu nɛ. Felikɛsɛ yà pià, sə Zwifɛ-ba pwíí ya ywǎnɪ v yuu wa. Kɪ mù nɛ pɪn, v yá Polɛ bán diè tɛ wa.

25

Zwifɛ-ba kúò bon Polɛ Fɛsɛtisɛ dɛ yáá con

(*Tɔtɔnan 23.12-15, 30*)

¹ Fɛsɛtisɛ twi, v jon Felikɛsɛ yuu nɛ, kɪ lɔv nii tɛntɛ wa. Dɪan batwa nii nɛ, v nan Sezare, v va *Zwerizalemɛ. ² *Zwifɛ-ba Yɪ *jonɔwana yun tiàn tɛ, dɛ *Zwifɛ-ba yáá tiàn tɛ kúò tún v dɛ con yìèn tɛ nɛ pɪn ba zɪga Polɛ nɛ. ³ Ba dǎn ga swìn dɛ, tɛ mù yɪrɪ ba lòrɪ yuywanɔ Fɛsɛtisɛ con. Ba lòrɪ wá, sə v san ba, sə v pa Polɛ bà Zwerizalemɛ, sə ba pwíí poli. Ba yà ken nii nɛdɔv, sə ba ja Polɛ ba gu cwɛnɛ wa. ⁴ Fɛsɛtisɛ ma le ba dɛ, Polɛ yɪ ba cìgà v nɛ Sezare nɛ, yá v dɛ tɛtɛ mɛ, sə v pií v vií, mǎǎ́ mancɪn wa. ⁵ U swìn v sùrí lá nɛ, v wú: «Dɛ á nɛ swɛ, sə á pià lià, ba nɛ yɪ á yáá tiàn, sə ba twá à nɛ, sə nɛ va. Dɛ

ku bɛɛ tɛntɛ nɛ fwa yolwan, sɛ ba swɪn v yolwan tɛ». ⁶ Fɛsɛtɪsɛ fwa dɪan nana, ku ja va dɪan fugɛ, ba tɛtɛŋi wa. Ku kwa nɛ, v piɪ v va Sezare. Ku tɪpɔrɪ nɛ, v zva v jɛɛ bwálí tɛ nɛ, ba nɛ bɔ̀rɪ bɔ̀rà tɛ, sɛ v bɔ̀rɪ yoo tɛ bɔ̀rà. U dɛn ga pa nii, sɛ ba jɛ Polɛ ba bà. ⁷ Mánǵá tɛ wa, ba nɛ ja Polɛ ba bà, Zwifɛ-ba tɛ dɛ nan Zwerizalemɛ ba bà. Ba kɪkari wá, ba ga man v yuu yolwan tɛ nɛ dáá, tɛ yoo ga cà zɛnzɛn, ba tɛtɛ nɛ wàrɪ tɛ nɛɛ ba bɪrɪ. ⁸ Ku tɛ Polɛ nɛ wá ma jon v tián, v swɪn, v wú: «À wà lwanɪ fwa won mama wa. À wà Zwifɛ-ba Yɪ *nii tɛ, v nɛ pɪn *Moyizɛ nɛ, cùgù, nɛ à yɛɛ Zwifɛ-ba Yɪ *diè tɛ, nɛ à yɛɛ *Romɛ-ba piú nɛfaru tɛ». ⁹ Fɛsɛtɪsɛ dɛ nɛ pià, sɛ Zwifɛ-ba pwii ya ywání v yuu wa, v bwe Polɛ, v wú: «N pià, sɛ n va Zwerizalemɛ, sɛ ba bɔ̀rɪ n bɔ̀rà ku yɪrɪ, à yáá con, naaa?» ¹⁰ Polɛ dɛ ma le, v wú: «À yɪ à zɪga Romɛ-ba piú nɛfaru tɛ lià tɛ, ba nɛ bɔ̀rɪ bɔ̀rà tɛ yáá con. Yá mɛ yɛbɛ nɛ, ba mɛ, sɛ ba bɔ̀rɪ à bɔ̀rà. À wà Zwifɛ-ba won mama cùgù, ndɛ n tɛtɛ nɛ yɛɛ ku zɛni zɛni. ¹¹ Dɛ à nɛ ba cígá jɛ, à nɛ fwa won, ku nɛ mɛ, sɛ ba gu nɛ ku yɪrɪ, à bá vɪ, sɛ ba gu nɛ. Cígá mama dɛn nɛ tɛlɛ ba sùràn tɛ wa, ba nɛ jɛ zɪga à nɛ, liù mama wàrɪ nɛ n kɛni ba jìàn wa. À mù pià, sɛ Romɛ-ba piú nɛfaru tɛ nɛ bɔ̀rɪ à bɔ̀rà tɛ». ¹² Fɛsɛtɪsɛ vuru dɛ v kwa lià tɛ, ba nɛ bɔ̀rɪ bɔ̀rà tɛ, v ga swɪn Polɛ con, v wú: «N swɪn dɛ, n pià, sɛ Romɛ-ba piú nɛfaru tɛ nɛ bɔ̀rɪ n bɔ̀rà tɛ, n dɛn wá va Romɛ-ba piú nɛfaru tɛ yáá con».

Fɛsɛtɪsɛ pɪn, Polɛ tún v nii Agɛripa yáá con
(Tɔtɔnan 9.15)

¹³ Ku dɪan bagalɪ kwa nɛ, piú Agɛripa dɛ v nakua Berenisɛ twi Sezare, sɛ ba jɔn Fɛsɛtɪsɛ. ¹⁴ Ba dɪan tɛ cé duɛn lá nɛ. Fɛsɛtɪsɛ dɛn ma ti Polɛ yoo tɛ, v man v bɪrɪ Agɛripa nɛ, v wú: «Felikɛsɛ yá bɛɛ don bán diè tɛ wa. ¹⁵ Yá mánǵá tɛ wa, à nɛ vɛli *Zwerizalemɛ, *Zwifɛ-ba Yɪ *jonwana yun tián tɛ, dɛ ba *nɛkwɪna tɛ swɪn, ba zɪgɪ v nɛ. Ba lòrɪ, sɛ ba bɔ̀rɪ v bɔ̀rà, sɛ ba gu wá. ¹⁶ À ma le ba dɛ, *Romɛ-ba culi, sɛ ba pa nii, sɛ ba kɛ bɛɛ

càn wa, nɛ à yɛɛ, sɛ ba gu wá, dɛ v mù dɛ v jara duɛn tɛ nɛ wà ba níɛ tún, sɛ v bɪrɪ dɛ, v wà yoo cùgù, sɛ ba na dɛ, ba jɛ cígá. ¹⁷ Bɛɛ tɛntɛ jara duɛn tɛ dɛn ma bà yɛbɛ lala, ku mánǵá tɛ tɛtɛ wa. Ba túrɪ tɛ tɪpɔrɪ nɛ, à jɛn bwálí tɛ nɛ, ba nɛ bɔ̀rɪ bɔ̀rà tɛ, à ga pa nii, sɛ ba ja ku bɛɛ tɛntɛ, ba bà. ¹⁸ U jara duɛn tɛ nɛ twi, ba tún ba nii, ba wà wání ba kɛ yolwan nɛdu tɛtɛ v yuu wa, ndɛ à yá nɛ buja nɛtu tɛ. ¹⁹ Ba mù dɛ wá yá yɪ tútúná duɛn nɛ, ba jɛ dɛ duɛn, tɛ nɛ yɪ ba tɛtɛ yɪjɔncwɛŋɛ tɛ cɪcɪ yuu wa. Ba tútúná tɛ vɛn don dɛ yá yɪ bɛɛ, v yɪrɪ nɛ yɪ Zwezi, yuu wa, v nɛ tɪga. Yá Polɛ mù ga swɪn dɛ, v wulɛ mu wa. ²⁰ À mù con nɛ, à yɛrɪ nɛtu tɛ, à nɛ wá fwa ku tútúná yɪrɪ tɛntɛ wa. À dɛn ma bwe Polɛ, dɛ v nɛ pià, sɛ v va Zwerizalemɛ, sɛ ba bɔ̀rɪ ku bɔ̀rà tɛ lá nɛ. ²¹ Yá Polɛ dɛ dɛn bɪrɪ dɛ, v mù swɛ, sɛ Romɛ-ba piú nɛfaru tɛ nɛ bɔ̀rɪ v bɔ̀rà tɛ. À dɛn pa nii, sɛ ba cɪ v nɛ ku ja vɛli mánǵá tɛ, à nɛ wá pa v va v pa Romɛ-ba piú nɛfaru tɛ nɛ». ²² Agɛripa dɛn ma swɪn Fɛsɛtɪsɛ con, v wú: «À dɛ tɛtɛ pià, sɛ à nɛ ku bɛɛ tɛntɛ nii sugu». Fɛsɛtɪsɛ ma le wá, v wú: «Jwɪan nɛ, n wá nɛ v sugu».

²³ Ku tɪpɔrɪ nɛ, Agɛripa dɛ Berenisɛ twi dɛ dun zɛnzɛn, ba mù dɛ lià tɛ, ba nɛ bɔ̀rɪ bɔ̀rà tɛ, dɛ tɪv tɛ yáá tián tɛ mɛ kɛ duɛn ba zv diè tɛ wa, ba nɛ bɔ̀rɪ bɔ̀rà tɛ. Fɛsɛtɪsɛ ma pa, ba ja Polɛ, ba ja bà. ²⁴ Fɛsɛtɪsɛ dɛn swɪn, v wú: «Piú Agɛripa, dɛ á mù lià tɛ mama, á nɛ wulɛ dɛ nɛba. Á na bɛɛ wà tɛ, Zwifɛ-ba lalvu tɛ mama nɛ twi, ba yɪ nɛ, dɛ ku nɛ yɪ Zwerizalemɛ nɛ, nɛ à yɛɛ yɛbɛ tɛtɛ, ba bɪrɪ dɛ, ku wà mɛ, sɛ ba yá wá, sɛ v mu siɪ luv wa. ²⁵ À mù con, à na dɛ, v wà won mama fwa, ku nɛ bɪrɪ dɛ ba mɛ, sɛ ba gu wá ku yɪrɪ nɛ. U tɛtɛ bon v kɛ Romɛ-ba piú nɛfaru tɛ nɛ. Ku mù nɛ pɪn, à nɛ dɛ ku mɛ, sɛ à pa v va, v pa wá. ²⁶ À ba cígá yoo mama jɛ à púpúní Romɛ-ba piú nɛfaru tɛ nɛ, Polɛ yoo tɛ yuu wa. Ku mù yɪrɪ nɛ, à pɪn v nan á yáá con. Ku tɛ ku nɛ dwɛ, piú Agɛripa yáá con, sɛ bwɛ tɛ, ba nɛ wá bwe wá tɛ kwa nɛ, sɛ à wání à na yoo à púpúní. ²⁷ Ku nɛ tà nɛtu, à yɛrɪ ku yáá dɛ nɛtu

tə, à nə wá tun bàń diè liù Romə-ba più nɛfaru tə nə, yá à ga wà ku tə, ɔ nə cùgù biri».

26

*Polə tún ɔ nii sə ɔ jon ɔ tiàn
(Matie 10.18-20; Tɔtɔnan 9.1-30; 22.1-21; 1 Piyerə 2.12)*

¹ Più Agəripa cugù ku tə mama, yáá tíú Fesətisə nə swìn Polə yuu wa, ɔ zwèe. Ku kwa nə, Agəripa swìn Polə con, ɔ wú: «Cwəŋə wulə ka pa mú, sə n tún n nii n yoo tə yiri». Polə dàń ma ja ɔ jun, ɔ ma fwa mɔmɔnɔ, sə ɔ tún ɔ nii. ɔ swìn, ɔ wú: ² «À jə pupwən, də zən ku tə, à nə wàá wiən tə mama *Zwifə-ba nə ziga à nə tə yiri, à swìn n mù, à nyina più Agəripa yáá con. ³ N dí yáá n yèé Zwifə-ba yofwamɔnan, də ba tútùná nə yɔ nɛtu mama. Ku mù nə pɔn, à lòrì mú, sə n cugù nə də pínú. ⁴ À mɔi tə wa nə, ku nə zigi à zandwan mama, à yɔ à bori à dwíí tiàn Zwifə-ba tətəŋi wa də *Zwerizalemə nə. Ku mù nə pɔn, Zwifə-ba mama yèé nɛtu tə, à nə yɔ. ⁵ Ba dí yáá, ba yèé nə fuən fuən, də ba nə pià, sə ba swìn cígá. À yà yɔ à wulə nə *Farizian-ba yijuncwəŋə tə wa, ka twagù yoo nə cà zənzən, ka doni tə mama. ⁶ Yá síún nə, ku yɔ yala tə, à nə jə Yɔ nikanɔ tə, ɔ nə kàn də nə nɔbara-ba tə, nə pɔn ba wulə ba buri à bura. ⁷ Nə Zwifə-ba dwíí dəkurən fugə bələ tə mɛ, tə nə tɔŋa tə pɔn Yɔ nə, titin də yɔcav də jə yala tɛntə. Yá mə yala tə, à nə swìn tə yoo, à nyina più Agəripa, tə mù nə pɔn Zwifə-ba ziga à nə. ⁸ À bwe á mù lià tə mama, á nə cuga nə. Bèèèe nə pɔn, á ma buŋa də, Yɔ wàrì tɔga ɔ bwin?

⁹ Ku nə ya à mù con nə, à líí à tiàn də, à mù yà buŋa də, ku mɛ, sə à zigi lià tə nə, ba nə jùnì *Nazaretə Zwezi yiri tə nə zənzən. ¹⁰ Á nɛŋə ku tə, à nə fwa Zwerizalemə nə. À tətə lòrì cwəŋə Zwifə-ba Yɔ *jonwana yun tiàn tə con, à ma kə *Kərisə lià zənzən bàń diè wa. Yá máná tə wa, ba nə pià, ba gu ba, à də yáá biri də ku mɛ. ¹¹ Máná don tətə wa, à yáá kálú ba Zwifə-ba *jéré dii tə wa, sə à pa

ba twɔn Zwezi. À luŋa tə nə zàn zənzən, máná tə wa, à fifin ba, à ja va à yí tiàn tə wa, tə tiàn nə tà Zwifə-ba.

¹² Ku mù yuu wa nə, à yà vèli Damasə də diàn tə, Yɔ jonwana yun tiàn tə nə ken à jun wa, də ba nii tə, ba nə pɔn nə. ¹³ À nyina più, cwəŋə tɛntə wa, ndə lugu fugə bələ máná wa, à nɔ poni. Ku nan yɔ nə ku cú, ku pɔpɔlɔ ku kɔkari à mù də à twaduən tə. Ku poni tɛntə yà dwə yɔcav tə. ¹⁴ Nə mama tua tia. Yá à dàń ga nì kori, ku nə swìn à con də *Eberə-ba sugù, ku wú: «Solə, Solə! Bèèèe nə pɔn, n ma fifin nə? N nə zigi à nə, n mù nə wá dé cà». ¹⁵ À ma le, à wú: «N mù nə yɔ wàá, *Yuu-Tiu?» Yuu-Tiu ma pií ɔ le nə, ɔ wú: «À mù nə yɔ Zwezi tə, n nə fifin. ¹⁶ Zàn yɔ nə, n zigi n nɛɛ yuu. Nèń, won tə yiri, à nə nan n nə. N yɔ à kúrí mú, sə n yà à tútùnú, sə n swìn yìèn tə, à nə pɔn n na, də tə tə, à tə nə wá biri mú. ¹⁷ À wá jon mú Zwifə-ba, də dwíé tə, ba nə tà Zwifə-ba tə, jìàn wa. Mə ba mù lià tə con nə, à tun mú, ¹⁸ sə n sùrí ba yíá. Ku dàń wá pa ba nan yikunu wa, ba bà poni wa. Ba wá nan *Sitana diàn wa, ba bà Yɔ con, sə ɔ ma wàní ɔ kwen ba cuna tə, ɔ li ba mù də wá pwərə wa. Yá ba ga wá na tori, ba mù də lià tə, ba nə pɔn ba tiàn míámíán Yɔ nə. Ku twá də ba nə ken ba waa à mù Zwezi nə».

¹⁹ Ku mù tɛntə yiri, à nyina più Agəripa, à mù wà won tə, Yɔ nə biri nə tə, nii vɔga. ²⁰ À tɛntən à fwa ku Damasə nə. À nə zàn lá, ku yɔ Zwerizalemə. À nə kúú zàn lá, ku yɔ Zwide nagwanaa tə mama wa, à le à yí ba tə, ba nə tà Zwifə-ba tə. À swìn ba con, sə ba vəvəri ba kwa, ba ma sá ba cuna, ba bà Yɔ con, sə ba biri də, ba cígá lwàń, ku twá ba tɔtɔnɛ nə. ²¹ Mə ku yoo tɛntə yiri nə, Zwifə-ba jun nə ba Yɔ *diè tə wa, ba yà pià, sə ba gu nə. ²² Yá ku nə yɔ Yɔ nə cì à nə tə yiri, à tə wulə lɔv zən ku tə. À tə swìn ku yoo ləzwənbii də ləzwənfaran mɛ yáá con. Tə sùràn tɛntə wa, à ba won mama sùrí, ku tə *Moyizə də Yɔ nii *sùsùná tə nə dí yáá, ba swìn də, ku wá bà tə nə. ²³ Ku mù nə yɔ Kərisə nə wá dé cà, ɔ nə

wá ya tɛntɛn liù, v pìi v bwin v nan tɔga wa. U wá swìn poni tɛ yoo v bɪrɪ Zwifə-ba dɛ ba tɛ, ba nɛ tà Zwifə-ba nɛ».

²⁴ Polɛ dān nɛ caga v tiàn yiri nɛtɔ tɛ, Fɛsɛtisɛ zìn v kori yu nɛ, v wú: «N yi n nyaɲa, Polɛ. N yɛnu nɛfarv tɛ kɛni mú nyoo wa». ²⁵ Polɛ ma pìi v le, v wú: «À ba nyaɲa, à nyina pìú nɛzɛɲu Fɛsɛtisɛ. Ku yi cígá sùràn, tɛ nɛ jɛ dɛn zɛni, nɛ à swìn nɛtɔ. ²⁶ Pìú Agɛripa mù dí yáá, v yɛɛ tɛ yìèn tɛntɛ. Ku mù nɛ pɪn, fɛn ba nɛ ja tɛ yoo wa, sɛ à swìn tɛ. À yɛɛ dɛ, v dɛ yɛɛ tɛ nɛɛ mama, yá tɛ nɛ wá tun, tɛ nɛdɔ tɛtɛ wà sɛgɛ. ²⁷ À nyina pìú Agɛripa, n pɪn cígá Yu nii sùsùnà tɛ nɛ, naaa? À yɛɛ dɛ, n pɪn ba cígá». ²⁸ Agɛripa ma swìn Polɛ con, v wú: «Ku wá fwa mancɪn, n wá pìà, sɛ n pa à jì Kɛrisɛ liù». ²⁹ Polɛ pìi v le wá, v wú: «Dɛ ku nɛ yi mánjá mancɪn, nɛ à yɛɛ zɛnzɛn, à wá lòrì Yu, sɛ n mù dɛ lià tɛ mama, á nɛ cɔga nɛ zɛn, sɛ á yà ndɛ à nɛ. Yá sɛ à jìàn banzala tɛ mù dān ká ya á mù jìàn nɛ».

³⁰ Pìú Agɛripa, dɛ yáá tíú Fɛsɛtisɛ, pìú nɛfarv tɛ nɛ li v tún, dɛ Agɛripa nakua Berenisɛ, dɛ lià tɛ mama, ba nɛ bùrì bùrà tɛ, ba yà nɛ wulɛ dɛ ba, zàn yu nɛ. ³¹ Ba nan kwa, ba swìn duɛn con, ba wú: «Bɛɛ wà tɛ ba won mama fwa, ku nɛ mɛ, sɛ ba gu wá ku yiri, nɛ à yɛɛ ku nɛ mɛ, sɛ ba vwa wá dɛ banzala». ³² Agɛripa dān ma swìn Fɛsɛtisɛ con, v wú: «N yà wáá ku bɛɛ wà tɛ n dɔga, dɛ v yà nɛ wà swìn dɛ, *Romɛ-ba pìú nɛfarv tɛ nɛ wá bùrì v bùrà tɛ».

27

Polɛ vɛli Romɛ (2 Korɛntɛ tiàn 11.25-26)

¹ Mánjá don wa, yáá tíú Fɛsɛtisɛ pɪn nii, sɛ nɛ zɔ níá yuu bori, nɛ va Yitali nagwanaa wa. Yá ba dān pɪn Polɛ dɛ bān diè lià duɛn pamana bíi yuu tíú don nɛ, v yiri nɛ yi Zwiliyisɛ. U yà wulɛ pamana púlí don wa, ba nɛ boɲɛ <*Romɛ-ba pìú nɛfarv pamana púlí>. ² Nɛ dān ti níá yuu bori don, ku nɛ nan Adɛramitɛ.

Ku mù yà nɛ mɛ, sɛ ku twá tɪan tɛ nɛ wulɛ Azi nagwanaa tɛ vān nɛ, ku kɪkarɪ ku lɛ. Mɛ ku mù nɛ jɛ nɛba ku vií. Bɛɛ don dɛ yin lá, v yiri nɛ yi Arisɛtarɛkɛ. U yi Tesalonikɛ tíú, Masedwanɛ nagwanaa tɛ wa. ³ Ku tɪpɔrɪ nɛ, nɛ yí Sidon. Romɛ-ba pamana bíi yuu tíú Zwiliyisɛ pɪn yuywanɔ Polɛ nɛ, sɛ v va v dabara con, sɛ ba pa wá ku tɛ, v nɛ pìà. ⁴ Nɛ zàn lá, nɛ twá Swipɛrɛ nagwanaa tɛ, ku nɛ wulɛ muv tɛtɛɲi wa, vān nɛ, sɛ nɛ ma kwálí nɛ tiàn nɛ vɔv tɛ yiri, ku nɛ zɪga nɛ nɛ. ⁵ Nɛ vɛli nɛ ben muv tɛ, ku nɛ jɛ Silisi lɔv nii tɛ yira, dɛ Panfili nagwanaa tɛ, nɛ va nɛ yí Mira, Lisi nagwanaa tɛ wa. ⁶ Ku bwálí tɛntɛ nɛ, pamana bíi yuu tíú tɛ nɪ níá yuu bori, ku nɛ nan Alɛkɛzandɛri, ku vɛlɛ Yitali nagwanaa wa. U dān ma pa, nɛ va nɛ zɔ ku níá yuu bori tɛntɛ wa.

⁷ Nɛ fwa dɪan dɛ dɪan, dɛ níá yuu bori tɛ yi ku vɛli mancɪn mancɪn. Yá nɛ dí cān zɛnzɛn, nɛ ma va nɛ bwɛlɛ Kɛnidɛ. Vɔv tɛ yà cígá nɛ nɛ, ku pa nɛ wàrì yáá nɛ vɛli ku vān tɛntɛ yuu. Nɛ vɛli nɛ twá Kɛrɛtɛ nagwanaa tɛ, ku nɛ wulɛ muv tɛtɛɲi wa, jɪgwɛ saporv con nɛ kɛɛn nɛ va nɛ twá Salɛmone, nɛ lɛ. ⁸ Nɛ dí cān nɛ ma kɪkarɪ ku, nɛ va nɛ yí bwálí don, ba nɛ boɲɛ <níá yuu bwɛrɛ yizɪga nɛzɛɲu>. Ku mù nii nɛ Lase tɪfarv dɛ yà wulɛ lá.

⁹ Nɛ díán zɛnzɛn, yá níá yuu bori tɛ vɛli tɛ dān yà jɛ fɛn zɛnzɛn. Ku mánjá tɛ wa dɛ nivori* tɛ lɛ. ¹⁰ Ku mù nɛ pɪn, Polɛ dān ma kwè ba, v swìn ba con, v wú: «À dabara-ba! À na dɛ, níá yuu bori tɛ bá va ku yí dɛ yazurɛ. À na dɛ, nɛtɔ tɛ ku nɛ ye níá tɛ, ku yi ku pìà, sɛ ku fwa nɛba yoo. Ku wá ya cān zɛnzɛn. Ku tà níá yuu bori tɛ dɛ ku zɪla tɛ cɪcɪ nɛ wá jɛn, ku yi dɛ nɛ tɛtɛ mɛ». ¹¹ Ku mánjá tɛ wa, Romɛ-ba pamana bíi yuu tíú tɛ yà ken v yala liù tɛ nɛ, v nɛ pa níá yuu bori tɛ vɛli, dɛ níá yuu bori tɛ tíú nɛ, v doni Polɛ sùràn tɛ. ¹² Bwálí tɛ, níá yuu bwɛrɛ tɛ nɛ zɪga lá, waran mánjá wa níá yuu bori wàrì lá nɛ ku zɪga. Lià tɛ zɔnɪ dān ma sɛɛ, sɛ ba zɪgɪ lá nɛ, ba pìi ba fwa ku tɛ mama, ba

* **27:9** 27.9 Nagwanaa tɛntɛ wa, nivori tɛntɛ jɛ cānà, ba nɛ yáá dé bununu cānà tɛ wa. Ku zɪgɪ bununu cānà tɛ, ku jɛ vɛlɛ malakaporv cānà tɛ, nɛ à yɛɛ lunbwala cānà tɛ, níá yuu bori wàrì muv tɛ yuu wa ku vɛli.

nə wàá, sə ba yí níá yuu bwərə yiziga tɛ, ba nə boŋə Fenikəsə, ku nə wulə Kəretə nagwanaa, ku nə wulə muv tətəŋi wa, tɛ wa. Ku bwálí tɛ yáá don yà wulə jizən saporu də yu yizwɪa wa. Ku yáá don də yà wulə jigwiə saporu də yu yizwɪa con. Nə yà pià, sə nə ya ku bwálí təntə wa, də waran máŋá tɛ kɛɛ́n.

Vuu nəfaru tɛ ku zàn muv tɛ yuu wa yoo

¹³ Vuu kíkala wulə ku naŋa jizən saporu con ku fuli. Ba dān yà buŋa də, ba pubuŋa tɛ pià ku jì. Ku mù nə pɪn, ba ma yá níá yuu bori tɛ ku vií. Yá ba dān ga kíkari, ba boli Kəretə nagwanaa muv tətəŋi wa tɛ yira. ¹⁴ Ku wà díán də dwà vuu don, ba nə boŋə Erakilon, nyí ku zàn, ku naŋa nagwanaa tɛ con, ku wulə ku fuli. ¹⁵ Níá yuu bori tɛ diàn wà vuu tɛ yí. Ku mù nə pɪn, nə yá nə pa vuu tɛ yugu nəba, ku jə kɛɛ́n. ¹⁶ Máŋá tɛ wa, nə nə vɛli, sə nə twá muv tətəŋi wa tia nɛmanbiə don, ba nə boŋə <Kələda>, jizən saporu con nə lɛ, ku yɪn càn zənzən ku pa nəba, sə nə ma wàní, nə van níá yuu bori tɛ kwa, níá yuu boribiə tɛ, nə kə nə con. ¹⁷ Nə nə wàní nə van ka, nə pa ka di kwa nə, nə vwə ka, sə ka dān ká tu, nə ga vwə níá yuu bori tɛ tətə tətəŋi wa də ŋoni, sə ku dān ká lwa. Fən də yà jə nəba də diɪn don, nə nə wá va, nə bwɪn nə tiàn kasɪlu tɛ nə, ku nə wulə Sirətə nə. Nə dān ma li níá yuu bori tɛ wiən duən, tɛ yà nə pɪn ku vɛli tɛ yɪ bwà bwà. Yá mə nətu nə, nə dān ma vɛli bwálí tɛ mama, vuu tɛ nə yugə nəba ku kəni lá. ¹⁸ Vuu tɛ zuzugu nəba zənzən də diàn. Ku tia tɛ nə purɪ, nə li níá yuu bori tɛ wa galwaran tɛ, tɛ nə dù, nə dɔgu. ¹⁹ Ku diən batwa diɪn nə, ba tətə nə li níá yuu bori tɛ yira zula duən, tɛ nə pɪn ku vɛli, də jìàn ba dɔgu muv tɛ wa. ²⁰ Diən də diən yɪcav ba naŋa, kacɪlɛ ba naŋa. Yá vuu nəfaru tɛ mù yɪ ku fuli də diàn, ku pa nə pwíi cùgù. Nə kúv ba buŋa də, nə mu kúv wá sɪi lɔv wa.

²¹ Nə díán zənzən nə wà wodiú dí, ku fira nə ba nəba jə yɪri. Polə dān ma zàn

bara tɛ tətəŋi wa, v swɪn ba con, v wú: «Á yà mə, sə á zìlì à nii tɛ, sə á kúv dān ká nan Kəretə nə á vií. Á yà wàá nə ka mə muv ku tɛ wa nətən tɛ də càn tɛ tɛ yáá nə, á cì. ²² Síún nə, à dān tɛ kwè aba, sə á dān á waa. Á liù nədu tətə mu ba nan, də ku nə tà níá yuu bori tɛ cɪcɪ nə wá mə muv tɛ wa. ²³ Yu tɛ, v nə ti nə tɛ, v mù Yu təntə, à nə tuŋa à pɪn wá tɛ, *malɪka twi à con, titɪn tɛ nə. ²⁴ Ka swɪn à con, ka wú: <Polə, dān ká pa fən ja mú. Ku mə, sə n va n nan *Romə-ba piú nəfaru tɛ yáá con nə. Yá Yu, n mù yɪri nə, v wá li n mù də lià tɛ mama, ba nə wulə níá yuu bori tɛ wa>. ²⁵ À dabara-ba, ku mù nə pɪn, à ma wú, á daŋa á jìàn. Á ken à waa Yu nə də ku tɛ, v nə swɪn tɛ, ku wá tuɪn, ndə v nə swɪn ku à con nətu tɛ. ²⁶ Nə wá va nə lwá muv tətəŋi wa tia don yuu».

²⁷ Nə diən fugə də banɪa titɪn nə, də nə tɛ wulə muv tɛ, ba boŋə Mediterane tɛ yuu wa, nə vin vuu tɛ wa. Ku titɪkwɪn nə, lià tɛ, ba nə pɪn níá yuu bori tɛ vɛli tɛ, bɪn ba waa con də, ku yɪ ndə nə bwələ tia don bəbəru. ²⁸ Ba li won don, ba nə ma maŋa níá, ba diɪli níá tɛ wa. Ba ni də, tɛ luŋə yɪ mətərə fitwa də barpɛ. Ba kúv vɛli yáá mancɪn, ba bwé ba diɪli ku. Ba ni də, ku luŋə yɪ mətərə sapva də nana. ²⁹ Fən yà jə ba, də níá yuu bori tɛ nə wá va ku bwɪn kapana nə níá tɛ wa. Ku mù nə pɪn, ba dān ma pɪn níá yuu bori tɛ vɛli tɛ mun. Ba dān yà yɪ ba dāni, sə tia purɪ də yabɪbara. ³⁰ Lià tɛ, ba nə pɪn níá yuu bori tɛ, vɛli tɛ dān yà pià, sə ba nan ba yá níá yuu bori tɛ. Ba li níá yuu boribiə tɛ, ba nə yáá zv, ba ma jén tɛ, ba tún níá tɛ yuu. Yá ba ga fwa ndə ku yɪ ba pià, ba kə níá yuu bori yira wiən† tɛ duən níá yuu bori tɛ yáá con də. ³¹ Ku mù nə pɪn, Polə ma swɪn Romə-ba pamana bíi yuu tíú tɛ, də pamana tɛ con, v wú: «Də lià-ba tɛ nə wà níá yuu bori tɛ wa yɪn, á bá wàní á nan muv tɛ wa». ³² Pamana tɛ dān ma gwəŋə níá yuu boribiə tɛ ŋoni tɛ, ba ga yá ka, ka tu níá tɛ wa.

³³ Ku fwa máŋá mancɪn, də tia tɛ wà

† 27:30 27.30 Níá yuu bori yira won təntə, ba nə boŋə <ankərə>, yɪ ndə gwala nə. Ba nə ken ku níá tɛ wa, ku nə zva ku yí níá tɛ dān, ku yáá murɪ lá, ku pa níá yuu bori tɛ wàri ku vɛli.

purɪ, Polə swɪn ba mama con, sə ba dé wodiɪ. U swɪn ba con, ɔ wú: «Nə jə dɪan fugə də banɪa zən nə, á nə dànì, á ga ba wodiɪ dé. ³⁴ Á dǎn swɪn á con, sə á dé wodiɪ. Kɔ mɛ, sə á dé kɔ, sə á ma á wàní á jon á tìàn. Á liù mama bá kwɪn ɔ yukɔɔ nɔdɔ də tətə nə».

³⁵ Polə nə swɪn tɔ sùràn tɔntə kwa nə, ɔ tì dipɛn, ɔ ga kə Yɪ lèèè ba mama yáá con, ɔ ja kɔ ɔ fɔ ɔ wulə ɔ dé. ³⁶ Ba də mama jɪn dǎn pìi tɔ dǎn, ba ga dé wodiɪ. ³⁷ Nə yɪn lià biələ də sapwɪtwa də fugə də bardɔ (276) níá yuu bori tɔ wa. ³⁸ Mǎnjá tɔ, ba nə dí wodiɪ tɔ, ba sú, ba kòrí muna tɔ níá yuu bori tɔ wa, ba dilɪ mɔɔ tɔ wa, sə kɔ dun tɔ fɔ tɔ mun.

Níá yuu bori tɔ nyɔnyɔgv

³⁹ Tɪa nə purɪ, mǎnjá tɔ wa, lià tɔ, ba nə pɪn níá yuu bori tɔ vɛli tɔ, wà kɔ bwálí tɔ lwarɪ. Ba nɪ tɪa bwálí don, ba nə na də ba wáá kɔ bwálí tɔ nə ba cwi. Ba dǎn ken ba sírí, sə ba pa níá yuu bori tɔ zɪgɪ kɔ bwálí tɔntə wa. ⁴⁰ Ba kùrì níá yuu bori yɪra won tɔ, ba dɔgv mɔɔ tɔ wa. Kɔ mǎnjá tɔntə tətə wa, ba kùrì ŋoni tɔ, tɔ yà nə vwə níá yuu bori tɔ danyungulən tɔ, tɔ nə kəni níá yuu bori tɔ cwəŋə wa. Ba ga kə tapoli níá yuu bori tɔ yáá con, sə kɔ pa vɔɔ tɔ yigu ba. Yá ba dǎn ma vɛli bwálí tɔ con, ba nə pìà ba zɪgɪ lá. ⁴¹ Kɔ mǎnjá tɔntə wa, níá yuu bori tɔ vɛli kɔ bwɪn kasɪɔ dɔdolu don nə, kɔ nə wulə navwɪ bələ pwərə wa. Níá yuu bori tɔ cən kɔ bwálí tɔntə wa. Kɔ yáá con tɔ dǎn yà mɔrɪ kasɪɔ tɔ wa, kɔ pa kɔ kúɔ wàrì kɔ sɔsɔga. Yá navwɪ tɔ dǎn tɔ pɔpɔgv kɔ kwa con tɔ mù.

⁴² Pamana dǎn yà pìà ba gv bàn diè lià tɔ, sə ba liù mama dǎn ká ye níá tɔ wa ɔ jén. ⁴³ Yá *Romə-ba pamana bíi yuu tíú tɔ də yà nə pìà, sə ɔ jon Polə tɔ, ɔ cìgà ba nə, sə ba fwa kɔ yoo tɔntə. U pɪn nii lià tɔ nə, ba nə yèə níá yiu, sə ba dí yáá ba fan ba tɔ níá tɔ wa ba ye, ba nan mɔɔ tɔ wa. ⁴⁴ Kɔ kwa nə, ba duən tɔ də wá marɪ daran nə, nə à yèə níá yuu bori tɔ kɪkaran tɔ nə, ba jə pú ba kwa. Mə nɔtɔ nə, kɔ yɪn ba mama tɔ ma nan mɔɔ tɔ wa, ba mu nə.

28

Polə-ba yí Malətə nagwanaa mɔɔ tətəŋi wa

(*Ebərə-ba 13.2; Likə 10.19; Tɔtɔnan 14.11-12; Matɪə 8.14-16*)

¹ Mǎnjá tɔ wa, nə nə wàní nə jon nə tìàn, nə va nə nan, kɔ kwa nə, nə nì də, kɔ nagwanaa tɔntə yɪrɪ nə yɪ Malətə. ² Kɔ nagwanaa tɔ tìàn ywǎn nə yuu zəni. Kɔ mǎnjá tɔ wa, də dwà wulə ka nì. Ba ma dwén mən nəfarɔ ba pa nəba, sə nə yweri waran tɔ yɪrɪ. ³ Polə vɛli ɔ pèe damɪnɪ púlí don, sə ɔ ja bà, ɔ kə mən tɔ nə. Yá mǎnjá tɔ, mən tɔ bári nə mà damɪnɪ tɔ nə, dəkwaa cùrí ka nan tɔ wa, ka dɪŋɪ ɔ jɪn nə ka marɪ lá. ⁴ Mǎnjá tɔ wa, kɔ nagwanaa tɔntə lià tɔ nə nɪ dəkwaa tɔ, də ka gwə Polə jɪn tɔ nə, ba swɪn duən con, ba wú: «Kɔ tɔ nətən bɪrɪ də, cìgá mama bɛɛ wà tɔ yɪ lagɔrɔ. Kɔ mù nə pɪn, ɔ ma wàní ɔ nan mɔɔ tɔ wa, yá Yɪ cìgá tɔ yɪrɪ, ɔ tɔ pìà, sə ɔ gv wá». ⁵ Polə ma vɪvaga dəkwaa tɔ, ɔ kwɪan ɔ dɪ mən tɔ wa. Yá kɔ tà nə wà wá yì də tətə. ⁶ Lià tɔntə dǎn yà yɪ ba dànì, sə Polə jɪn tɔ ŋɔnɪ, nə à yèə, sə ɔ tɔ tɪa, ɔ tɪ naa nɔdɔ. Ba dǎn dǎn wuuu, ba ga na də, yokɔkwɪɔn mama ba Polə jə. Kɔ mǎnjá tɔntə wa nə, ba kúɔ pìi ba lwǎn ba pubɔŋɪ tɔ, ba swɪn də, ɔ yɪ yɪ don.

⁷ Kɔ bwálí tɔntə yà bwələ də kɔ nagwanaa tɔ yáá tíú tɔ sǎn. Kɔ nagwanaa tɔ yáá tíú tɔ yɪrɪ yà nə yɪ Pibəliyisə. Mə ɔ mù nə jon nəba, ɔ kə ɔ diè də dabarɔ. Nə fwa dɪan batwa lá nə. ⁸ Kɔ mǎnjá tɔ wa, də Pibəliyisə nyɪna yà tégé. Yalɪŋa də pɔŋɔ yà nə jə wá. Polə zàn ɔ zɔ ɔ con, ɔ jɪn Yɪ, ɔ tún ɔ jìàn bɛɛ tɔ yuu wa, ɔ zwèe kɔ yayɪgv tɔ. ⁹ Kɔ mù yuu wa nə, kɔ nagwanaa mɔɔ tətəŋi wa tɔ yayɪŋa tɔ duən twi, yá ba də yayɪran zwèe. ¹⁰ Ba zilí nəba zənzən, yá nə viru mǎnjá wa, ba pɪn nəba won tɔ mama, nə yà nə pìà, sə nə na.

Polə-ba yí Romə

(*Tɔtɔnan 23.11; Romə tìàn 1.9-15; 15.29*)

¹¹ Nə fwa cànì batwa Malətə nagwanaa mɔɔ tətəŋi tɔ wa. Yá cànì batwa tɔntə kwa nə, nə zɔa Aləkəzandəri níá yuu

bori wa. Ku níá yuu bori tɛntɛ yà yin ku nagwanaa tɛntɛ wa, waran máǵá tɛ mama. Ku yira yà jɛ mɛmɛnɛ, ba nɛ boŋɛ <Diyɛsɛkirɛ* >. ¹² Nɛ vɛli nɛ twá Sirakisɛ, nɛ fwa dɛn batwa lá nɛ. ¹³ Nɛ zɪgɪ lá, nɛ va nɛ yí Rezwiyo. Ku tɪpɔri nɛ, vɔv nyí ku zàn lɔv jɪzɛn saporɔ yuu. Vɔv tɛntɛ pɪn nɛ zɔ níá yuu bori nɛ vií. Ku dɛn bɛlɛ nii nɛ, nɛ vɛli nɛ yí Puzɔlɛ. ¹⁴ Ku tɪv tɛntɛ wa, nɛ nɪ là tɛ, ba nɛ yɪ nɛ nubia *Kɛrisɛ yɪri, ba ga lòrì nɛba, sɛ nɛ fwa dɛn barpe ba con. Yá mɛ ku yɪ nɛtɔ, nɛ ma va nɛ yí *Romɛ. ¹⁵ Là tɛ, ba nɛ yɪ nɛ nubia Kɛrisɛ yɪri, ba nɛ wulɛ ku tɪv tɛntɛ wa, yà dí yáá ba nì nɛ nɛwɛn. Yá ba dàń zàn ba va, wuuu, ba bà ba yí bwálí don, ba nɛ boŋɛ <Forimɛ Apiyisɛ>. Ba duɛn lɛ, ba va ba yí bwálí don, dɛ ba nɛ boŋɛ <Tɛrowa Taverɛnɛ>, sɛ ba ma jérì nɛba. Polɛ nɛ nɪ ba, v ken Yɪ lɛɛɛ, v waa ga píí ka dàn. ¹⁶ Ku kwa nɛ, nɛ nɛ yí Romɛ. Pamana bíí yuu tíú tɛ dàń ma kɛn bàń diè là tɛ yáá tíú tɛ jɪn wa. Yá ba dàń pa nii, sɛ Polɛ mù ya bwálí don nɛ, v mù dɛ pamanɔ tɛ, v nɛ cì v nɛ.

(Romɛ tián 11.1-11; Efɛzɛ tián 6.19-20; Kolosɛ tián 1.24-29)

¹⁷ Ku dɛn batwa nii nɛ, v bon *Zwifɛ-ba yáá tián tɛ, v kɛ duɛn yáá nɛ. U ti sùràn tɛ tɛ, v swìn ba con, v wú: «À nubia-ba, dɛ à nɛ wà won mama fwa, ku nɛ zɪga nɛ lɔv ku tɛ là tɛ nɛ, nɛ à yɛɛ nɛ nɪbara-ba yofwamɛnan tɛ nɛ, ba jɪn nɛ, ba kɛ bàń diè. Yá ku yɪ *Zwerizalemɛ nɛ, ba ken nɛ Romɛ-ba jìàn wa. ¹⁸ Ba nɛ bwe nɛ, à ma tún à nii, ba nɪ dɛ, won mama yà tɛlɛ à yuu wa, ku nɛ bɪri dɛ, ku mɛ, sɛ ba gv nɛ. Ba mù yà pià ba dɔgv nɛ. ¹⁹ Yá Zwifɛ-ba yáá tián tɛ vɪga, ba zàn ba zɪga à nɛ. Ku mù nɛ pɪn, ku ya kálú ku pa nɛ, sɛ à swìn dɛ à bùrà tɛ yɪ Romɛ-ba piú nɛfarɔ tɛ nɛ wá bùrì ka. Yá à ga wà pubɔŋa jén, sɛ à kɛ tali à lɔv tɛ yuu wa. ²⁰ Ku mù yoo tɛntɛ yɪri nɛ, à lòrì, sɛ à na aba, sɛ à swìn ku á con. Yala tɛ, *Yɪzɛrayɛlɛ dwíí tɛ nɛ jɛ tɛ, nɛ pɪn bàń diè banzala tɛ wulɛ à jìàn nɛ». ²¹ Ba ma le wá, ba wú: «Nɛ wà sagɪ nɪ, ku nan Zwerizalemɛ, Zwide nagwanaa

tɛ wa, ku bà n yɪri. Yá nɛ nubiu nɛdɔ dɛ tɛtɛ wà nɛ con twi, v dé tɪjaŋa, nɛ à yɛɛ, sɛ v swìn n yɔlwan. ²² Nɛ dàń nɛ pià, sɛ nɛ nì n nii wa, ku tɛ n nɛ bɔŋa. Nɛ dí yáá nɛ yɛɛ dɛ, bwálí mama ku mù kunkun yɪjɔncwɛŋɛ kàrà tɛ yáá ja tútɔnà, ku bà».

²³ Ba dàń lɪ dɪn ba tún, ba pa Polɛ nɛ. Ku dɪn tɛ nɛ yí, là zɛnzɛn twi. Ba yí bwálí tɛ nɛ, v yà nɛ wulɛ. U sɔgv tɛ wa, v bɪri dɛ, Yɪ wá dé pàrì. Yá v dàń twá Yɪ *nii tɛ nɛ, v nɛ pɪn *Moyizɛ nɛ dɛ Yɪ nii *sùsùnà tɛ saga tɛ nɛ, v ma swìn ba, v janɪ ku tɛ, ku nɛ yɪ Zwezi yoo yuu wa. U zɪgɪ ku yoo tɛntɛ yuu wa jɪjɔ mama, v ja va v yí ku dɛdɛni nɛ. ²⁴ Sùràn tɛ v nɛ swìn, tɛ zɔa ba duɛn, yá ba duɛn dɛ ga vɪ, sɛ ba pa tɛ cígá. ²⁵ Máǵá tɛ, ba dàń nɛ píí ba virí dɛ ba tútɔnì duɛn, Polɛ dàń swìn sùràn tɛ tɛ, v sùrí lá, v wú: «Yɪ-*Sɪju tɛ jɛ cígá, ku ma twá dɛ Yɪ nii sùsùnɛ *Ezayi, ku swìn á nɪbara-ba con, ku wú:

²⁶ <Vɛli lɔv ku tɛ là tɛ con, n swìn n wú: Á wá nì zɛni, yá á bá lwarɪ ku dɛń. Á wá ywàń zɛni, yá á bá na ku. ²⁷ Lalɔv ku tɛ là tɛ bɪcanɪ tɪga. Ba swìn ba zɪan, ba pú ba yíá, sɛ dɪn don ba dàn ká na dɛ ba yíá, sɛ ba dàn ká nì ku ba zɪan wa. Ba bá pià, sɛ ba lwarɪ ku dɛń ba bɪcanɪ wa, sɛ ku pa, ba lwàń ba pubɔŋa, ba bà à mù Yɪ con, sɛ à pa ba yazurɛ».

²⁸ Á lwarɛ dɛ, suywáŋú tɛ, ku nɛ bɪri dɛ, Yɪ wá jon aba á cɔna wa, Yɪ tun ku, v pa là tɛ nɛ, ba nɛ tà Zwifɛ-ba. Ba mù wá cɔgv ku».

²⁹ [Máǵá tɛ wa, v nɛ swìn ku nɛtɔ tɛ, Zwifɛ-ba vií dɛ ba tútɔnì duɛn zɛnzɛn.]

³⁰ Polɛ fwa bɪna bɛlɛ mɛ bwálí tɛntɛ wa, v yà nɛ jon, v nɛwín ku yuu nɛ. U sɛɛ v jɔŋɛ là tɛ mama, ba nɛ twi v con, sɛ ba na wá. ³¹ U yáá swìn dɛ, Yɪ wá dé v pàrì tɛ, dɛ v kàrì ba *Yuu-Tiu Zwezi-Kɛrisɛ yoo. U yà fwa ku nɛtɔ tɛ, yá fɛn dɛ ga ba wá jɛ ku yoo wa mama. Yá yoo dɛ mama wà v nɛ cì.

* **28:11** 28.11 Ku mù nɛ ya yɪa bɛlɛ, ba nɛ fwa, ba bɪri dɛ, tɛ ya yɪyɛ.

Sagi tə, Polə nə púpóní v pa Romə Kərisə lià tə nə Romə tián sagi tə yuu wa sugu

Liù tə, v nə púpóní sagi kv tə

Kv yi Zwezi-**Kərisə* **tuntunv* Polə nə púpóní kv. U vèli bwálá kapupu, v ma swìn Zwezi-*Kərisə* sɔyɔwájú tə v biri.

Lià tə nə, Polə nə púpóní

Polə púpóní kv v pa **Kərisə* lià tə nə, ba nə wulə **Romə* nə. Kv máǵá tə wa, də Polə wulə v nɛɛ batwa nii vèlu tə wa. U wulə Korəntə nə, v dǎn yà pià, sɛ v twá Romə v kɛɛn v va Esəpanyə.

Sagi tə wa sugu

Polə biri v kàrà tə mama Romə tián sagi tə wa. U biri də, ləzoni tə mama yi cuna lià, yá Yu swə ba mama míámíán. **Zwifə*-ba də ba tə, ba nə tà *Zwifə*-ba mɛ wàá cígá tián ba yanı Yu yáá con, də ba nə ken ba waa Zwezi-**Kərisə* nə, v nə tıga ba yuu yırı. Kv nətɔ yi pubwanv Yu fwa ba yıra. Yá síún nə, ba də Zwezi-*Kərisə* dǎn vwə duən nə.

Swapitərə nana tə wa, Polə swìn Yu-**Sinju* tə yoo, kv nə pın mı, kv nə yáá pın, nə jì Yu bıa, kv ga twi kv saǵa nəba.

Swapitərə nɔgv kv va kv yí fugə nədv tə yi Yu fıra tə nə yi nətɔ, **Yızərayelə* lià yuu wa nə kv swìn. *Zwifə*-ba zuntı vıga sɔyɔwájú tə ba dɔgv. Yá Yu mù wà v dwíı tə vı.

Swapitərə fugə bələ kv va kv yí fugə də bonu tə wa, Polə tın conı v pa ba nətɔ yuu wa, ba nə mɛ, sɛ ba ya *Kərisə* lià púlí tə wa də kàrá con. U biri də, won mama mɛ, sɛ kv fwa də sonu.

*Polə jònı Kərisə lià tə Romə nə
(Titə 1.1-4)*

¹ À mù Polə yi Zwezi-**Kərisə* tutunbiu. À mù nə púpóní sagi kv tə. Yu kúrí nə, sɛ à ya v **tuntunv*. U li nə, v tın vǎn nə, sɛ à swìn v sɔyɔwájú tə, à biri lià nə. ² Yu yá dí yáá, v twá də v nii **sùsùnà* tə, v ma

kàn sɔyɔwájú təntə nikanı, fuən fuən. Yá kv yoo dǎn púpóní Yu sagi tə wa. ³⁻⁴ Kv sɔyɔwájú təntə swìn v biú Zwezi-*Kərisə* yoo, v nə yi nə **Yuu-Tiu*. U jigə ləzwənə, ba ga lırtı wá pıú **Davidə* dwíı tə wa. Yá Yu twá də v **Sinju* tə, v ma bwin wá, v li tıan wa, yá v dǎn ga bırtı də, cígá mama, v yi v biú tə, v nə jə dıàn. ⁵ Kv twá də v mù Zwezi-*Kərisə*, Yu ma fwa v pubwanv tə nə yıra, v ga tın nəba, sɛ nə ya v tuntvna. U fwa kv nətɔ tə, sɛ nə va nə swìn v sugu tə, nə bırtı dwíı tə mama lıv mama wa nə, ba nə tà **Zwifə*-ba, sɛ ba zılı v nii, kv twá v yırı tə nə. Kv nətɔ twá ba nə kenı ba waa v nə wuuu. ⁶⁻⁷ Á mù **Romə* tián də wulə ba mù lià təntə wa, Zwezi-*Kərisə* nə kúrí, sɛ ba ya v lià. Kv dǎn ya á mù mama nə, à púpóní à pın. Yu swə aba, v kúrí aba, sɛ á ya v mù nyıən. Nə nyına Yu də nə Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə* nə wá fwa pubwanv á yıra, ba ga pa aba bıcan síó.

*Nətɔ Polə nə swə Kərisə lià tə, ba nə wulə Romə nə
(Romə tián 15.23-32; 1 Tesalonikə tián 1.2-3; 3.7-13)*

⁸ Tıa yuu bwálı mama nə, lià nən də, á kenı á waa Zwezi-**Kərisə* nə. Kv mù nə pın, à dí yáá, à twá də Zwezi-*Kərisə*, à ma kəni à nyına Yu lèèèè, á mama yırı. ⁹⁻¹⁰ Yá à tıǵa tutunı tə, Yu nə pın nə, də à waa mama, à ma swìn v biú tə sɔyɔwájú tə à biri. Yu yəó də, kv yi cígá, à swìn nətən də. U yəó də, máǵá mama, à nə wulə à jònı wá, à yáá lòrı wá à pın aba. Yá máǵá mama, à lòrı Yu, sɛ v súrı cwəŋə, v pa nə síún, də kv nə twá də v fıra, sɛ à bà à na aba. ¹¹ À pià, sɛ à na aba də à waa mama, sɛ à pa aba Yu-**Sinju* tə tarıun don, sɛ kv pa á zıǵı dıàn, á twá Zwezi-*Kərisə* nə. ¹² Á mù də á mù mɛ kenı nə waa Zwezi-*Kərisə* nə, yá nə dǎn yi won nədv. Kv mù nə pın à pià, sɛ nə na duən, nə ga dǎn duən jıàn.

¹³ À nubıa-ba, à pià, sɛ á lıarı də, à dédón, sɛ à bà, à na aba kv nɛɛ cé duən. Yá yıèn cígá à yáá nə, kv bà kv yí zèn. À pià, sɛ à bà, à tın tutunı á tətəŋı wa. Kv wá san aba, sɛ á va yáá, á ga bori Yu nyıən tə wa, ndə à nə fwa nətɔ lıv dwíı tə duən wa. ¹⁴ Yu nə pın nə kv tutunı

təntə. Ku dān yi ndə jɪŋi nə à yuu wa, sə à swìn suywǎŋú tə, à biri *Gərekə-ba nə, də ba tə, ba yíá nə wà pɪrɪ nə, də ba tə, ba nə yèè saga kàrù, də ba tə, ba nə yèrì won mama nə. ¹⁵ Mə ku mù yoo təntə nə pɪn, à pià, sə à bà, à swìn suywǎŋú tə, à biri á mù *Romə tián də, də à waa mama.

Suywǎŋú tə jə dīàn

¹⁶ Cavɪra ba à mù Polə jə, sə à swìn suywǎŋú tə à biri lià nə. Yu dīàn wulə suywǎŋú təntə wa, sə tə jon lià tə mama, ba nə keni ba waa Zwezi-*Kərisə nə, ba cɪna wa. Cwəŋə təntə təntən ka wulə *Zwifə-ba yɪrɪ. Ku kwa nə, ka wulə *Gərekə-ba tə də yɪrɪ. ¹⁷ Suywǎŋú təntə nə biri nətɪ tə, Yu nə pɪn ləzwənə jì cígá tíú v mù Yu yáá con. Ku yoo təntə cwəŋə dèŋ ləŋɔ də ku yígúré nə yi, sə lià tə kəni ba waa Zwezi-Kərisə nə wuuu. Ku yi ndə, ku nə púpúní Yu sagɪ tə wa, ku wú: «Liù tə, v nə keni v waa Zwezi nə, Yu yàá pa v jì cígá tíú, v mù Yu yáá con. Yá v mù liù təntə wá ya mɪɪ wa, ku nə ba zwèe Yu con».

Lià tə mama yi cɪna lià

(Efezə tián 4.17-19; 1 Piyerə 4.3-5)

¹⁸ Yu biri də, v lɪŋa zaŋa v sàŋ tə nə, lià tə tutɪnkɪkwɪnan tə mama yɪrɪ, v nə ba pià, də kɪnkɪn yìèn yɪrɪ. Mə tə mù nə, ba ma cì lià tə yáá nə, ba dān ká lwarɪ cígá tə. ¹⁹ Cígá, ku tə, ba nə wàá ba lwarɪ Yu yoo yuu wa ku yi nəpon. Yu tətə nə biri ba ku yoo tə, v pa ba lwarɪ ku. ²⁰⁻²¹ Liù mama yà tə wà nɪ Yu nə yi nətɪ. Yá ku nə zɪgɪ mánjá tə wa, Yu nə fwa lɔv, ku ja bà ku yí zèn, wiən tə, v nə fwa, tə biri nətɪ tə, v nə yi. Tə ma biri də, cígá mama, v jə dīàn, tə nə bá zwèe, abada də. Tə ma kúù biri də, v mù cɪcɪ cígá nə yi Yu də. Ba yèè də, Yu wulə zəni, yá ba ga vɪ, sə ba pa wá dun, nə à yèè, sə ba kə v lèèèe, ndə ba nə mɛ, sə ba fwa nətɪ. Ku mù nə pɪn, ba kúù wàrɪ ba swìn də, ba wà v mù Yu nii zílí, ba nə yèrì wá yɪrɪ. Yá ba bɪcanɪ kúù ba pubɪŋa jə. Ba yèrì won mama, ba ga yèrì yozəŋu də. ²² Ba swìn də, ba mù jə wɔbɪŋa, yá ba ga yèrì də, ba yi ləyərən. ²³ Ba mù con nə, ba yá dun Yu tə, v nə wàrɪ v tɪ v pɪwɪ, yá ba ga

jùnì wonwanan. Tə wonwanan təntə yi ləzwənə nyɪnyɪga, ba nə sárí, yá ləzwənə tətə ga tɪ v pɪwɪ. Tə duən də nyɪn də zunjɪ. Tə duən də nyɪn də váná, tə nə jə nɛɛ banɪa, tə duən də kúù nyɪn də wiən tə, tə nə vèli tə pùé ban.

²⁴ Mə ku mù nə pɪn, Yu dān ma yá ba, sə ba fwa ba pùé yokɪkwɪnan fɪra yìèn tə duən yɪra, sə tə kə ba durən wa, sə tə ga kə cavɪra ba tətə nə. ²⁵ Ba yá Yu cígá tə, ba ga pú kɪnkɪn kwa. Ba tɪŋa ba pɪn wiən tə nə, Yu nə fwa, də ba pɪn tə dun, ba ga yá Yu tətə, v nə fwa tə wiən təntə mama. Yá v mù nə ba yà mɛ, sə ba bu v nə, mánjá mama wuuu, ku nə ba zwèe. Amɪna!

²⁶ Mə ku mù nə pɪn, Yu dān ma yá ba, sə ba fwa cavɪyìèn tə, ba nə swə tə fàŋú. Ba kana dān yá bara nə, ba pií ba pəni ba duən kana, ba ma tɪŋa yìèn duən yɪra, tə nə wà mɛ. ²⁷ Bara tə də con, ba də tɪŋa ku yoo təntə. Ba də yá kana tə nə, ba duən bara fɪra ga pií ku gwɪ ba. Ba də pəni də ba duən bara, ba ma tɪŋa cavɪyìèn duən yɪra. Càn nə wá ya ba ŋwírán, tə yolwana təntə yɪrɪ, ba nə fwa.

²⁸ Ba mù lià təntə ba pià, sə ba lwarɪ Yu. Ku mù nə pɪn, Yu ma yá ba, sə ba pubɪŋa tə ya pubɪnkɪkwɪnɪn, sə ku pa ba tɪn yìèn tə, ba nə wà mɛ, sə ba tɪn. ²⁹ Ba bɪcanɪ súé də kɪnkɪn yìèn yɪrɪ mama. Ba tɪŋa yolwana duən yɪra. Lià duən wiən jə yimən tə pa ba. Ba wɛɛ lɪŋa duən yuu wa. Ba zɪga lià duən nə, ku tián wiən yɪrɪ. Ba swə lià gɪrɪ. Ba dɪ jara də duən. Ba gɪgɪrɪ lià. Ba tɪŋa yutəlu yìèn lià yɪra. Ba dé tɪjaŋa duən dèŋ nə. ³⁰ Ba swìn yolwana, ba pɪn duən nə. Ba yi Yu dɪŋa. Ba twɪn lià. Ba yi fwɪə lià. Ba fwa yɪrɪ. Ba swə yolwan nədɪn fàŋú. Ba ba ba nyɪna-ba nii zílí. ³¹ Ba kúù yèrì ku tə, ku nə zìèn. Ba nə kàn nikanɪ, ba ba ku nii nə twá. Ba yèrì ka sóní lià. Ba ba lià yinəgə dəri. ³² Ba yèè zəni də, Yu *nii tə biri də, lià tə, ba nə tɪŋa yokɪkwɪnan təntə mɛ, sə ba tɪ, sə tɪan nə ya ba ŋwírán. Ba yèè ku nətɪ tə, yá ba ga tɪŋa tə yìèn tə. Ku tà tə cɪcɪ nə ba tɪŋa, ba nə nɪ liù, də v tɪn yolwan, ba yáá swə, ba ga daŋa ku tíú jìàn, sə v fwa v súrì lá.

2

Nətv Yu nə wá b̀̀r̀i lià t̀̀ə b̀̀rà
(*Matie 7.1-5; Romè tián 14.10-12;*
Tutvnan 10.34-35)

¹ N mù liù t̀̀ə, n nə t̀̀i n t̀̀iàn, n ma fwa liù t̀̀ə nə b̀̀r̀i lià b̀̀rà, s̀̀ə n b̀̀r̀i n duən b̀̀rà, k̀̀v m̀̀ə, s̀̀ə n b̀̀wə n t̀̀iàn n j̀̀én, n t̀̀ətə ỳ̀i b̀̀èèè. N b̀̀r̀i lià duən b̀̀rà, ỳ̀á n t̀̀ətə t̀̀uŋa ỳ̀ièn t̀̀ə, ba nə t̀̀uŋa. K̀̀v mù nə p̀̀ɪn, n k̀̀úv ẁ̀àr̀i n sẁ̀in d̀̀ə, n ẁ̀à v̀̀ mù Yu nii z̀̀ilí, n nə ỳ̀èr̀i ẁ̀á ỳ̀ɪr̀i. Ỳ̀á n nə b̀̀r̀i lià t̀̀ə b̀̀rà t̀̀ə ẁ̀á pa, Yu b̀̀rà t̀̀ə ja n t̀̀ətə. ² Nə ỳ̀ətə d̀̀ə, Yu j̀̀ə c̀̀ígá, v̀̀ ma b̀̀r̀i lià t̀̀əntə, ba nə t̀̀uŋa yok̀̀kwɪnən t̀̀əntə b̀̀rà. ³ N mù liù t̀̀ə, n nə b̀̀r̀i lià duən b̀̀rà, ỳ̀ièn ỳ̀ɪr̀i, ba nə fwa, n t̀̀ətə ga t̀̀uŋa t̀̀ə ỳ̀ièn t̀̀əntə, n mù d̀̀àn b̀̀uŋa d̀̀ə, n mù ẁ̀á j̀̀én Yu b̀̀rà t̀̀ə ỳ̀áá nə naaa? ⁴ Yu ya wuywanyien zənzən. U jə pínú zənzən də. U yətə nətv v nə wá ja v t̀̀iàn v ma d̀̀àn. N ỳ̀i n goni t̀̀ə ỳ̀ièn t̀̀əntə naaa? N ỳ̀èr̀i d̀̀ə, k̀̀v ỳ̀i wuywanɪ nə v fwa n ỳ̀ɪr̀a, s̀̀ə n twá k̀̀v nə, n v̀̀əvəri n kwa n ma s̀̀á n c̀̀una t̀̀ə naaa? ⁵ N mù liù t̀̀əntə n yuu dà, k̀̀v pa n ba p̀̀ià, s̀̀ə n v̀̀əvəri n kwa, n ma s̀̀á n c̀̀una t̀̀ə. N t̀̀ətə d̀̀àn nə ẁ̀á pa Yu lɪŋa t̀̀ə z̀̀àn n yuu wa. Yu b̀̀rà t̀̀ə ẁ̀á ja mú d̀̀ɪn t̀̀ə nə, v̀̀ lɪŋa t̀̀ə nə ẁ̀á pwin, t̀̀ə nan poni nə. K̀̀v d̀̀ɪn t̀̀əntə nə, v̀̀ ẁ̀á b̀̀r̀i lià t̀̀ə mama b̀̀rà, k̀̀v twá d̀̀ə c̀̀ígá. ⁶ K̀̀v d̀̀ɪn t̀̀ə nə, v̀̀ ẁ̀á ŋwɪn liù mama tutvni ŋwírán, v̀̀ pa ẁ̀á. ⁷ Lià duən j̀̀ə p̀̀ínú wuu, ba d̀̀àn ká p̀̀i ba k̀̀ə ba kwa, ba ma t̀̀uŋa z̀̀əni. Ba p̀̀ià d̀̀ɪn Yu con. Ba p̀̀ià z̀̀ilí. Ba p̀̀ià mu t̀̀ə, k̀̀v nə ba zwèè Yu con. Mə ba mù lià t̀̀ə nə, v̀̀ c̀̀ígá ẁ̀á pa mu t̀̀ə, k̀̀v nə ba zwèè v̀̀ con. ⁸ Lià duən d̀̀ə ỳ̀i t̀̀útònyina, ba ba Yu c̀̀ígá t̀̀ə nii z̀̀ilí, ba ga swə, s̀̀ə ba t̀̀uŋ k̀̀v t̀̀ə nə lwara. K̀̀v mù nə p̀̀ɪn, Yu lɪŋa zəŋa t̀̀ə fufwin k̀̀v lià t̀̀əntə yuu wa zənzən. ⁹ Lià t̀̀ə mama, ba nə t̀̀uŋa yolwana t̀̀ə, Yu ẁ̀á k̀̀ə c̀̀àn ba nə zənzən, fən ga ẁ̀á z̀̀v ba. C̀̀àn t̀̀əntə ẁ̀á d̀̀é ỳ̀áá, t̀̀ə ỳ̀i *Zwifə-ba. K̀̀v kwa nə, t̀̀ə d̀̀àn ẁ̀á ỳ̀i *Gərekə-ba t̀̀ə. ¹⁰ Ỳ̀á lià t̀̀ə mama, ba nə fwa z̀̀əni, Yu ẁ̀á pa ba na d̀̀ɪn. U ẁ̀á pa ba z̀̀ilí, v̀̀ ga pa ba b̀̀ican sié. U ẁ̀á dí ỳ̀áá v̀̀ t̀̀uŋ k̀̀v yoo t̀̀əntə Zwifə-ba ỳ̀ɪr̀a. K̀̀v kwa nə, v̀̀ d̀̀àn ẁ̀á t̀̀uŋ k̀̀v Gərekə-ba ỳ̀ɪr̀a. ¹¹ Yu ỳ̀áá con, ləzwənə mama ba n don dwə.

Won t̀̀ə, k̀̀v nə dwə, k̀̀v ỳ̀i ka twá Yu nii t̀̀ə nə
(*Matie 8.10-12; 23.3-4*)

¹² Lià t̀̀ə, ba nə tà *Zwifə-ba, ỳ̀èr̀i Yu *nii t̀̀ə, v̀̀ nə p̀̀ɪn *Moyizə nə. Ba mù lià t̀̀əntə t̀̀uŋa c̀̀una, ỳ̀á ba ga ẁ̀á t̀̀i, ba j̀̀én míámíán Yu ỳ̀áá con, ba bá ỳ̀əni k̀̀v. Zwifə-ba mù ỳ̀ətə Yu nii t̀̀ə, v̀̀ nə p̀̀ɪn Moyizə nə. Ỳ̀á ba d̀̀ə wa lià duən ẁ̀á Yu nii t̀̀əntə nə twá. Yu ẁ̀á twá k̀̀v nə, v̀̀ ma b̀̀r̀i ba b̀̀rà. ¹³ Liù mama bá ya c̀̀ígá tíú Yu ỳ̀áá con, v̀̀ nə c̀̀uga Yu nii t̀̀ə ỳ̀ɪr̀i. K̀̀v m̀̀ə, s̀̀ə v̀̀ t̀̀uŋ k̀̀v t̀̀ə, Yu nii t̀̀ə nə b̀̀ɪr̀i, s̀̀ə v̀̀ t̀̀uŋ. Mə nətv nə v̀̀ d̀̀àn ẁ̀á ya c̀̀ígá tíú Yu ỳ̀áá con. ¹⁴ Dwíé t̀̀ə duən ỳ̀èr̀i Yu nii t̀̀ə, v̀̀ nə p̀̀ɪn Moyizə nə. Ỳ̀á ba d̀̀àn nə twá ba t̀̀ətə pubuŋa nə, ba t̀̀uŋ ỳ̀ièn t̀̀ə nə tua t̀̀ə m̀̀ə, d̀̀ə k̀̀v t̀̀ə, Yu nii t̀̀ə nə p̀̀ià, k̀̀v b̀̀ɪr̀i d̀̀ə, ba ỳ̀ətə k̀̀v t̀̀ə, Yu nə p̀̀ià, ba c̀̀ígá ga ỳ̀èr̀i Yu nii t̀̀ə mù. ¹⁵ K̀̀v b̀̀ɪr̀i d̀̀ə, Yu nii t̀̀ə wulə ba b̀̀icanɪ wa, s̀̀ə ba lwarɪ k̀̀v t̀̀ə, ba nə m̀̀ə, s̀̀ə ba fwa. Ỳ̀á ba b̀̀icanɪ wa, ba pubuŋa t̀̀ə ỳ̀áá b̀̀ɪr̀i ỳ̀ièn t̀̀ə, ba nə fwa z̀̀əni t̀̀ə wa, d̀̀ə ỳ̀ièn t̀̀ə, ba nə fwa lwanɪ t̀̀ə wa. ¹⁶ Dɪn don nə, Yu ẁ̀á twá d̀̀ə Zwezi-*Kərisə, v̀̀ b̀̀r̀i ỳ̀ièn t̀̀ə, t̀̀ə nə s̀̀əgə, lià t̀̀ə b̀̀icanɪ wa b̀̀rà, ndə Yu svywánú t̀̀ə, à nə sẁ̀in à b̀̀ɪr̀i t̀̀ə nə b̀̀ɪr̀i nətv. Ỳ̀á k̀̀v d̀̀ɪn t̀̀əntə nə, ỳ̀ièn t̀̀əntə d̀̀àn ẁ̀á nan poni nə.

Zwifə-ba ẁ̀á Yu nii z̀̀ilí
(*Matie 3.8-10; Marəkə 7.9-13*)

¹⁷ N mù liù t̀̀ə, n nə sẁ̀in d̀̀ə, n ỳ̀i *Zwifə-ba dwíé t̀̀ə wa liù, n ba fən d̀̀əri, n nə twá Yu *nii t̀̀ə nə ỳ̀ɪr̀i. N ỳ̀áá fwa ỳ̀ɪr̀v, d̀̀ə n ỳ̀i Yu nyiən. ¹⁸ K̀̀v twá d̀̀ə Yu nii t̀̀ə, v̀̀ nə p̀̀ɪn *Moyizə nə saŋv, n ma ỳ̀ətə k̀̀v t̀̀ə nə ỳ̀i Yu fɪr̀a, n ga ỳ̀ətə yozəŋu d̀̀ə yolwan swíán duən wa. ¹⁹ N mù con nə, n buŋa d̀̀ə, n mù ỳ̀iá nə na lá c̀̀ígá mama, n ma b̀̀ɪr̀i cwəŋə lɪlirən nə. N buŋa d̀̀ə, n ỳ̀i ndə poni nə, n p̀̀ɪr̀i lià t̀̀ə, ba nə wulə yikunu wa. ²⁰ Yu nii t̀̀ə, v̀̀ nə p̀̀ɪn Moyizə nə, b̀̀ɪr̀i mú yənu d̀̀ə c̀̀ígá. Ỳ̀á k̀̀v mù nə p̀̀ɪn, n buŋa d̀̀ə, n mù nə ẁ̀á lià t̀̀ə, ba nə t̀̀əlɛ cwəŋə wa, n kwɛn n kəni cwəŋə wa. N buŋa d̀̀ə, n mù nə ỳ̀i karnyina, n k̀̀àr̀i lià t̀̀ə, ba nə ỳ̀èr̀i won mama. ²¹ Haya! N mù liù t̀̀ə, n k̀̀àr̀i lià duən, n ba n t̀̀ətə k̀̀àr̀i. N mù liù t̀̀ə, n k̀̀àr̀i n b̀̀ɪr̀i, s̀̀ə ba d̀̀àn ká ŋv, n t̀̀ətə ŋwɪn. ²² N mù liù t̀̀ə, n nə sẁ̀in, s̀̀ə ba d̀̀àn ká

cwàrì, n tətə cwàrì. N mù liù tə, n nə culi wonwanan, n tətə pìi n ηwìn wonwanan n yoli. ²³ N fwa fwiə n nə jə Yu nii tə, v nə pɪn Moyizə nə tə yiri, yá n ga ba Yu nii təntə nə twá. Ku nətɔ pɪn, n cùgù Yu dun tə. ²⁴ Ku yi ndə ku nə púpúní Yu sagi tə wa, ku wú: «Ku zigi á mù yuu wa, dwíé tə, ba nə tà Zwifə-ba, ma twɪn Yu».

(Romə tián 4.11-12; 1 Korəntə tián 7.19; Galasi tián 5.6)

²⁵ Á mù Zwifə-ba pɪn ba *gwəŋə bɛɛ. Də á nə twá ku tə nə, Yu nii tə, v nə pɪn Moyizə nə, nə biri aba, á goŋu tə jə dən. Yá á dən nə ba ku tə nə twá, Yu nii tə nə biri aba, ku yi ndə ba nə wá aba gwəŋə. ²⁶ Yá ba dən nə wá liù gwəŋə, v ga twá ku tə nə, Yu nii tə nə biri, Yu wá jələ ku tíú ndə ba gwəŋə wá. ²⁷ Ba wá v mù bɛɛ təntə gwəŋə, yá v ga twá ku tə nə, Yu nii tə nə biri. U mù bɛɛ təntə bərə wá ja n mù liù tə, n nə yi Zwifə. N jə Yu nii tə, ba gwəŋə mú də, yá n ga ba Yu nii təntə nə twá. ²⁸ Cígá cígá Zwifə tà liù tə, v yira nə nyɪn də Zwifə yira cici. Yu yáá con, ku tà liù tə, ba nə gwəŋə wá cici. ²⁹ Cígá cígá Zwifə yi v bican tə nə yi nətɔ nə biri də, v yi Zwifə. Liù tə, ba nə gwəŋə wá cígá cígá Yu yáá con, ku yi liù tə, Yu-*Siŋu tə nə lwán v bican tə. Ku tà liù tə, ba nə gwəŋə wá cici. U mù ləzwənyiri təntə yi Yu nə yáá bwɪ v nə, ku tà ləzoni.

3

Nətɔ Yu nə fwa zəni Zwifə-ba yira v doni dwíé tə duən

(Romə tián 9.4-21)

¹ Ku nətɔ wa, liù dən nə yi *Zwifə, bɛɛɛ won nə, v ma dwə lià tə duən tə? Zwifə-ba nə pɪn ba *gwəŋə bɛɛ tə, ku nywarɪ nə yi bɛɛɛ? ² Yièn dáá zənzən, Yu nə ma fwa zəni Zwifə-ba yira, ku pa ba dwə dwíé tə duən tə. Tə wa təntən yoo nə yi Yu biri v sùràn tə ba mù Zwifə-ba nə. ³ Yá ba wa lià duən dən nə jigə pwíi bələ tián tə, ku nətɔ tə dən wá pa Yu də lwán, v jì pwíi bələ tíú naaa? ⁴ Abada! Ku tà nətɔ! Ləzoni mama nə swə ba kɪn kɪnkɪn, Yu mù ba v cígá sugɔ tə lwán. Ku yi ndə ku nə púpúní Yu sagi tə wa, ku swìn Yu yoo, ku wú:

«Mánjə tə, n nə swìn, ba mama wá lwarɪ də, n swìn cígá. Də ba nə pià ba bərə n bərə, n tə wá nan bərə tə wa».

⁵ Yá nə dən nə tà cígá tián tə nə biri də, Yu yi cígá tíú, bɛɛɛ won nə nə kúè wá swìn? Yu ba cígá jə, də v lɪŋa tə nə yáá pa v kəni nəba càn wa, naaa? Bwálí ku tə wa, à pubɪŋa tə yi ndə ləzwəne nə buŋa nətɔ. ⁶ Abada! Ku tà nətɔ! Də Yu yá nə tà cígá tíú, v yá wàrì lɔv ku tə ləzoni bərə v bərə. ⁷ Yá à kɪnkɪn dən nə pɪn, Yu cígá tə kwɛn ka nan poni nə ka súrí, sə ku pa Yu na dun, bɛɛɛ nə pɪn Yu bərə ma wá ja nə, à nə yi cɪnɔ tə yiri? ⁸ Ku nə yi nətɔ, bɛɛɛ nə pɪn, nə ba swìn, nə wú: «Nə fwa yolwana tə, sə tə nan zəni nə?» Lià duən buŋa də, nə kàrà tə yi nətɔ, ba ga twɪn nəba. Bərə wá ja ku mù lià təntə, yá ku mù nə mɛ də ba.

Liù təlɛ, v nə yi cígá tíú

⁹ Bɛɛɛ won dən nə wulə, ku nə biri də, nə mù *Zwifə-ba, dwə dwíé tə duən tə? Ku won təntə təlɛ. Nə dí yáá nə biri də, Zwifə-ba də *Gərekə-ba tə mama yi cɪna nə dí diàn ba yuu wa. ¹⁰ Ku yi ndə ku nə púpúní Yu sagi tə wa ku wú:

«Liù təlɛ, v nə yi cígá tíú, liù nədɔ tətə təlɛ. ¹¹ Liù mama təlɛ, v nə jə wɔbɔŋa. Liù mama təlɛ, v nə pià Yu. ¹² Lià tə mama dugɔ cígá cwəŋə tə. Ba mama yi totɔ Yu yáá con. Liù təlɛ, v nə tɔŋa zəni, liù nədɔ tətə təlɛ. ¹³ Sùràn tə nə naŋa ba níé wa yi yokɔkwɪnan, ndə ba súrí ləbəri nii nə. Ba nəndələ nə ba ma gɪgarɪ lià duən ba cùgà. Ba níé cà ndə dəkwaa cwɪn nə. ¹⁴ Ba níé súé də ka ziri ka kə lià nə, də sùràn tə, tə nə cùgà lià. ¹⁵ Ba nɛɛ lɪŋa tɪa zənzən, sə ba ma va ba lɪ mɪ. ¹⁶ Ba mù nə twá bwálí nə, ba yáá cùgù wiən tə mama, ba ga kə càn ku bwálí tə wa. ¹⁷ Ba yèrì cwəŋə tə, ka nə kəni bican sié lià pwərə wa. ¹⁸ Ba ba zilé jə, ba pa Yu nə».

¹⁹ Yá nə ga yèé də, ku tə mama Yu *nii tə, v nə pɪn *Moyizə nə, nə biri tə, yi lià tə yiri, ba nə mɛ, sə ba zilí Yu nii tə. Liù mama kúè wàrì v swìn də, v yèrì. Yá liù

mama dàń mε, sə v tún v nii Yı yáa con.
²⁰ Kú mù nə pın, Yı yáa con, liù mama wàrì cígá tíú v jì, də kú nə yı, sə v zılı Yı nii tə, v nə pın Moyizə nə. Yı nii tə mù yı kú bırı lià, sə ba lwarı də, ba tun cuna cıci.

*Nətv liù nə wá jì cígá tíú Yı yáa con
 Zwezi-Kərisə yırı*

(Galasi tián 2.15-16; 3.8-14; Efezə tián 2.7-9)

²¹ Síún nə, Yı dàń bırı nəba nətv, v nə wá bırı də, liù yı cígá tíú v mù Yı yáa con, yá kú tà kú tíú zılı v mù Yı *nii tə də. Yı nii tə, v nə pın *Moyizə nə, saga tə, də Yı nii *sùsùnà saga tə bırı də, kú yoo tə yı cígá. ²² Yı yáa bırı də, lià tə yı cígá tián, ba nə ken ba waa Zwezi-*Kərisə nə yırı. Lià tə mε, ba nə ken ba wεε Zwezi-Kərisə nə yı won nədv. Yı ba liù kúrí, v ma kúkwani v don. ²³ Lià tə mama tun cuna Yı yáa con. Yá ba kúv wàrì Yı dun tə ba nı. ²⁴ Yı dàń nə fwa pubwanv ləzoni yıra, v ga pa, ba jì cígá tián v mù Yı yáa con, tutv. U fwa kú nətv tə Zwezi-Kərisə yırı, v nə yı liù tə, v twá v nə v ma li ba ba cuna tə wa. ²⁵⁻²⁶ Yı nə ken, sə Zwezi-Kərisə ya ndə vanı nə, ba nə ma fwa *jonı cuna yırı, sə v ti, v jana lwá. Yá lià tə, ba nə keni ba waa Zwezi nə, Yı dàń wá li ba cuna tə, ba mù də v mù Yı pwərə wa. Yı fwa kú nətv tə, sə v ma bırı də, v yı cígá tíú. Máná don yın lá, v yà pínı cuna tə, ləzoni nə fwa, v wà ba ken càn wa tə yırı. Yá síún nə, Yı dàń bırı nətv tə, v nə wá pa ləzoni ya cígá tián v mù Yı yáa con. Yı pìà, sə v ya v cígá tə wa, yá v ga pa lià tə, ba nə keni ba waa Zwezi-Kərisə nə, ya cígá tián v mù Yı yáa con.

²⁷ Bèèè won nə, nə kúv wáa nə ma mà nə nyuna wa? Kú won təntə təlè míámíán. Bèèè dàń nə pın kú yı nətv? Kú tà ka zılı nii tə, Yı nə pın Moyizə nə. Yá kú dàń nə yı ka kə waa Zwezi-Kərisə nə wuuu. ²⁸ Nə mù yèé nə waa con də, Yı nə yáa pa lià tə ya cígá tián v mù Yı yáa con. Kú yı ba nə keni ba waa Zwezi-Kərisə nə wuuu tə yırı, kú tà ba nə zılı v nii tə, v nə pın Moyizə nə yırı. ²⁹ Nə à yèé, Yı yı *Zwifə-ba cıci Yı, naaa? U tà dwíé tə duən, tə nə tà Zwifə-ba mù Yı,

naaa? U cígá yı dwíé tə duən tə də Yı.
³⁰ Yı nədv cıci nə wulə. Yá v mù Yı nədv təntə nə wáa v pın Zwifə-ba, ba nə *gonı bεε tə, yanı cígá tián v yáa con, ba nə keni ba waa Zwezi-Kərisə nə tə yırı. U mù ga nə wáa v pın dwíé tə duən tə, ba nə ba bεε gonı tə, yanı cígá tián v mù Yı yáa con, ba də nə keni ba waa Zwezi-Kərisə nə wuuu yırı. Yá Yı dàń twá cwəŋə nədv təntə, v ma tun kú Zwifə-ba, də lià tə, ba nə tà Zwifə-ba yıra. ³¹ Yá nə dàń nə keni nə waa Zwezi-Kərisə nə, kú pìà kú bırı də, Yı nii tə, v nə pın Moyizə nə, kúv təlè, naaa? Abada! Kú tà nətv! Kú nətv tətə yı nə dàń bırı də, Yı nii tə tə jə tutvı wuuu.

4

*Abərahəmə ken v waa Yı nə
 (Galasi tián 3.6-9, 29)*

¹ Nə dàń wá swın nə nıbεε *Abərahəmə, v nə lırı nəba yoo. U yoo yı kú yın nətə? ² Də kú nə yı kú twá Abərahəmə tutvı nə, v ma jì cígá tíú Yı yáa con, Abərahəmə yà wáa v tián nə v bwi. Yá kú dàń nə tà Yı yáa con, v wáa v tián nə v bwi. ³ Kú púpúnı Yı sagı tə wa, kú wú: «Abərahəmə ken v waa Yı nə wuuu, yá Yı dàń jələ wá də, v yı cígá tíú v mù Yı yáa con». ⁴ Də liù nə tun tutvı ba yáa ŋwín wá kú ŋwírán. Tə ŋwírán təntə tà zılı ba fwa v yıra. Tə yı won ba nə mε, sə ba pa wá. ⁵ Liù don də kúv wáa lá v yanı, v nə wà tutvı tun, yá v ga kəni v waa Yı nə. Yı yáa jələ v mù liù təntə ndə cígá tíú nə v mù Yı yáa con, kú tíú nə kəni v waa v mù Yı nə wuuu tə yırı. Kú yı nətv, liù təntə nə keni v waa Yı nə, v nə pın cuna liù jì cígá tíú tə yırı. ⁶ Pìú *Davidə tətə bırı liù tə, Yı nə wá pa v ya cígá tíú v mù Yı yáa con, v ga wà tutvı tun, nə wá ya pupwən liù nətv. U swın, v wú:
⁷ «Pupwən lià nə yı lià tə, Yı nə kwen ba yokúkwınan, ba mù də wá pwərə wa. Yá v ga sın ba cuna tə v li.
⁸ Pupwən liù nə yı liù tə, Yı nə ba v yuu cuna jələ».

*Kú tà bεε nə gonı nə pın v yı cígá tíú
 Yı yáa con*

⁹ *Davidə nə swìn nətə tə, ku tà *Zwifə-ba lià tə ba nə *gonji bæe tə cici yiri, ku yi də dwíé tə duən me, ba nə ba bæe gonji yiri. Abərahāmə ken v waa Yu nə, yá Yu dān jələ wá də, v yi cígá tíú v mù Yu yáá con, ndə nə nə dí yáá nə swìn ku. ¹⁰ Yá ku dān zigi nətə, Yu ma jələ wá də v yi cígá tíú v mù Yu yáá con? Ku yoo tə yi ku tun v nə gonji tə kwa nə, nə à yèé də v tə wà gonji? Ku tun, də v tə wà gonji. ¹¹ Abərahāmə ken v waa Yu nə, də v tə wà gonji. Yá ku kwa nə, v dān gonji, sə ku ya mimumv. Ku mimumv təntə biri də, Yu jələ Abərahāmə də, v yi cígá tíú v mù Yu yáá con, ku twá də v nə ken v waa tə v mù Yu nə wuuu. Yá ku dān pın Abərahāmə yi lià tə mama, ba nə keni ba waa Yu nə nıbeε, də ba nə swə ba wà gonji də. Ba də yi cígá tián v mù Yu yáá con, ndə ba nıbeε Abərahāmə nə. ¹² Yá v mù Abərahāmə ga tə nə yi lià tə, ba nə gonji tə də mama nıbeε. Ku tà lià tə, ba nə gonji ba cici yoo nə, à swìn. Ku yi lià tə, ba nə gonji, yá ba dān ga twá ku tə nə, nə nıbeε Abərahāmə yá nə twá. Ba ga kəni ba waa Yu nə, ndə nə nıbeε Abərahāmə nə fwa nətə, də v tə wà gonji.

Yu nikanı tə yi lià tə mama, ba nə keni ba waa v nə, nyiən

(Eberə-ba 11.8-19; Galasi tián 3.8-18, 26-29)

¹³ Yu kàn nii də, v wá pa *Abərahāmə də v dwíé tə, v nə wá kə luv wa, tını luv. Yá Yu nikanı təntə v nə kàn də Abərahāmə, ku tà v nə zilı v mù Yu *nii tə, v nə pın *Moyizə nə yiri. Ku yi Yu kàn nikanı təntə də Abərahāmə, v nə jələ wá də v yi cígá tíú v yáá con, v nə kəni v waa v nə wuuu tə yiri. ¹⁴ Ku nə yi liü nə zilı Yu nii tə cici nə pın v jə tori Yu con, v ka kə v waa Yu nə tə mù dān yi tutu, yá Yu nikanı tə kúv ba dən jə. ¹⁵ Ka vi Yu nii, nə yáá zın Yu lıja. Yá bwálı tə nə Yu nii tə nə təlė, cuna yoo də təlė ku bwálı tə nə. ¹⁶ Ku mù yiri, ku dān pın, liü nə keni v waa Yu nə, v wá na Yu nikanı wiən tə. Yá tə cígá yi wiən tə, Yu nə pın v pubwanv yiri. Yu nikanı təntə dān jə dən ku pa Abərahāmə dwíé tə mama nə. Ku tà dwíé tə, ku nə jə Yu nii tə cici, ku

yi də lià tə mama, ba nə keni ba waa Yu nə wuuu, ndə Abərahāmə nə. Ku mù yiri nə, nə mama dān wáá Abərahāmə nə ma bonə nə nıbeε. ¹⁷ Ku yi ndə ku nə púpúnı Yu sagı tə wa. Yu swìn Abərahāmə yoo, v wú: «À kàn nii də mú, sə à pa n ya dwíé kapuvv nıbeε». Yá Abərahāmə nə ken v waa Yu nə wuuu, v cígá jigə nə mama nıbeε Yu yáá con. Mə v mù Yu nə pın mu tıga nə, v ga pın won tə, ku yá nə təlė, dān wulə. ¹⁸ Yala mama yá kúv təlė, yá Abərahāmə mù ga ja yala. U ken v waa Yu nə, ku ga pa v jı dwíé kapuvv nıbeε, ndə ku nə púpúnı Yu sagı tə wa, ku wú: «N dwíé wá ya dwíé kapuvv». ¹⁹ Abərahāmə yá kwın v bwələ bına bíı. Yá v tətə nı də, v mù də v kan Sara me kwın, ba kúv wàri bıú ba lıri. Yá də ku nətə me, Abərahāmə ken v waa Yu nə wuuu, v ga wà pıı v kə v kwa. ²⁰ U ken v waa Yu nə wuuu, ku ga pa v jıın dān. Yá v dān pın dun Yu nə. U wà bábıá fwa də nikanı tə, Yu nə kàn də wá, v ga wà Yu nii vi. ²¹ Abərahāmə yá zəzən v yèé cígá mama də, ku tə, Yu nə kàn nii, sə v fwa, Yu jə diən də, sə v ma tun ku, v pa ku jı. ²² Ku mù nə pın, Yu jələ Abərahāmə də, v yi cígá tíú v mù Yu yáá con. ²³ Ku púpúnı Yu sagı tə wa, ku wú: «Yu jələ Abərahāmə də, v yi cígá tíú v mù Yu yáá con». Ku sugv təntə tà v mù cici yiri, ²⁴ ku yi nə də yiri. Nə də keni nə waa Yu nə, yá Yu wá jələ nəba də, nə yi cígá tián v mù Yu yáá con. U mù nə pıı v bwin nə *Yuu-Tiu Zwezi v li tian wa. ²⁵ Ba gva v mù Zwezi təntə nə cuna tə yiri. Yá Yu pıı v bwin wá, sə v ma pa nə ya cígá tián v mù Yu yáá con.

5

Zwezi pın, nə mù də Yu pıı nə kə duən yuu

(1 Piyerə 1.3-9; 1 Zwan 4.9-10; Romə tián 8.32)

¹ Nə keni nə waa Zwezi nə. Ku pın nə yi cígá tián Yu yáá con. Yá nə *Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə nə pın, bıcan sıé wulə nə mù də Yu pwərə wa. ² Nə keni nə waa Zwezi nə, yá nə dān twá də wá nə yı

Yü yira, sè v fwa pubwanv nè yira. Ku pubwanv tontè yi ndè nabuliyii nè, ku pin nèba mü máǵá mama wuuu. Nè dàñ yi nè jwè nè nè jè yala dè, nè wá na tori Yü dun tè wa yiri. ³ Ku tè nè sùrí lá, nè tè wulè nè jwè, nè nè wulè càñ zenzèn wa yiri. Nè yèé dè, càñ zenzèn yàá pa liù ja pínú wuuu, v dàn ká pii v kè v kwa. ⁴ Yá liù dàñ nè jè pínú, ku yàá pa v yi pùè nèdv tíú, dè yìèn nè swè tè yí wá. Dè v nè ba v kwa kèni, ku yàá pa v jè yala. ⁵ Yá yala tontè bá gígarí wá tè dugv, Yü nè twá v *Sínju tè nè, v nè pin nèba, v pa, nè zèzèn nè yèé nè bicaní wa dè, v swè nèba zenzèn tè yiri. ⁶ Máǵá don wa, nè yà nè ba diàn jè, sè nè jon nè tiàn nè cuna tè wa, Zwezi-Kèrisè tìga nè mù cuna lià yiri, máǵá tè wa, Yü nè li v tún. ⁷ Ku yi càñ, sè liù sèè v ti liù don yiri, v nè yi cígá tíú. Ku tè nè yi liù tè, v nè tunja zèni zenzèn, dùn don liù wáá v ba fèn dèri, sè v ti v yiri. ⁸ Yá ku dàñ nè yi Yü mù, v mù biri nèba v nè swè nèba zenzèn nètv. Máǵá tè, nè yà tè nè yi cuna lià, Kèrisè tìga nè yiri. ⁹ Sín nè, Zwezi-Kèrisè nè tìga v jana tè ga nan, tè pin nè dàñ yi cígá tiàn Yü yáá con. Yá ku tè nè dwè, Zwezi-Kèrisè wá jon nèba, Yü lña tè dè wa. ¹⁰ Máǵá don wa, nè yà yi Yü dùja. Yá Yü dàñ pin nè mù dè wá pii nè kè duèn yuu. Ku twá v biù Zwezi-Kèrisè tian tè nè. Yá ku tè nè dwè, dè nè mù dè wá nè pii nè kè duèn yuu nètv, v wá twá v biù Zwezi-Kèrisè tè nè pii v bwin v nan tian wa tè nè, v jon nèba nè cuna wa. ¹¹ Ku tà ku tè cici, nè nè dí yáá nè swèn. Yá ku tè nè sùrí lá, nè yi nè jwè, nè nè yi Yü lià tè yiri. Ku nètv twá dè nè Yü-Tiu Zwezi-Kèrisè, v nè pin nè mù dè Yü pii nè kè duèn yuu sún nè.

Kv tè Adamè nè yi, dè kv tè Zwezi nè yi

(1 Korèntè tián 15.21-22, 41-49, 56-57; Romè tián 6.23)

¹² Cuna yi tè twá lèzwènè nèdv nè, tè ma bà luv wa. Ku mù liù tontè nè yi Adamè. Yá cuna nè pin tian wulè. Lèzoni tè mama fwa cuna. Ku mù nè pin, ba mama ma mè, sè ba ti. ¹³ Cuna yà dí yáá tè wulè luv wa, dè Yü tè wà v *nii tè

pin *Moyizè nè. Yá máǵá tè, Yü nè wà v nii tè pin Moyizè nè, v wà v nii tè cuna yoo swèn. ¹⁴ Ku yi nètv, yá ku ga nè zigt Adamè máǵá tè wa, ku bà ku yí Moyizè máǵá tè wa, tian dí diàn zenzèn lèzoni yuu wa. Tian dí lià tètè, ba nè wà cuna fwa ba ma dwè Yü nii nè, ndè Adamè nè. Adamè tontè yà nyin dè Zwezi, v nè mè, sè v bà yìèn duèn wa. ¹⁵ Adamè cuna tè, v nè fwa, dè Yü pubwanv tè, v nè fwa nè yira, tà nèdv. Lià zenzèn tìga lèzwèndva cuna yiri. Ku liù tontè nè yi Adamè. Yá Yü pubwanv zilè wièn tè, dè v nè twá lèzwèndva don dè nè, v fwa lià kapupu yira, v pubwanv tè yiri, dè kùv zìèn zenzèn tè doni won mama. Ku liù tontè dè nè yi Zwezi-Kèrisè. ¹⁶ Yü zilè tontè dè cuna tè lèzwèndva tè nè tun, tà nèdv. Lèzwèndva cuna pin Yü bùrì lèzoni bùrà, sè v cùgù ba. Yá Yü pubwanv zilè tè, v nè fwa lèzoni yira, pin lèzoni tè dàñ yi cígá tiàn v mù Yü yáá con. Yá ba ga yi lià tè, ba nè dí yáá ba tun cuna kapupu. ¹⁷ Tian twá lèzwèndva cuna nè, tè ma dé diàn lèzoni mama yuu wa. Yá ku tè nè dwè, Yü kùv twá Zwezi-Kèrisè nè, v ma fwa pubwanv zenzèn lèzoni yira. V pin ba jì cígá tiàn v mù Yü yáá con. Yá ku twá dè Zwezi-Kèrisè cici, ba dàñ wá na diàn ba ma ya mü wa, ba ga wá dé pàrì dè wá. ¹⁸ Nètv tè, lèzwèndva cuna nè pin, Yü bùrì lèzoni mama bùrà, sè v cùgù ba, mè nètv nè lèzwèndva dè nè tun cígá yoo, Yü wá twá v dè nè, v pa lèzoni kapupu ya cígá tiàn v mù Yü yáá con, ba ga na mü, ku nè ba zwèè v con. ¹⁹ Nètv tè, lèzwèndva nè viga Yü nii, ku ga pa lèzoni mama dàñ yi cuna lià Yü yáá con, mè nètv nè, lèzwèndva dè nè zilí Yü nii, ku wá pa lià zenzèn ya cígá tiàn Yü yáá con. ²⁰ Yü nii tè mù, v nè pin Moyizè nè, yi ku twi talikwa, sè v ma pa cuna kwen tè pùlì tè sùrí lá. Yá bwálí tè nè, cuna tè dàñ nè pùlì tè sùrí lá, Yü yáá fwa pubwanv zenzèn ku bwálí tè nè, v ja lè tia nè. ²¹ Ku yi nètv, sè ku pa nètv tè, tian nè twá cuna nè, tè ma dé diàn lèzoni yuu wa, máǵá don wa, tè pa ba ti, Yü pubwanv tè dè jè diàn mama sún nè, sè ku pa lià ya cígá tiàn v yáá con. Yá Yü

dàn ga wá twá nè *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nè, v pa ba mu tē, ku nè ba zwèe v con.

6

Nə dɔga nə cuna tē, sə nə twá Zwezi-Kərisə nə ya mu wa

(Kolosə tián 2.11-13; 3.1-10; Galasi tián 2.19-20; 1 Piyerə 4.1-2)

¹ Bèèèe nə nə kúv wá swìn? Ku mə, sə nə fwa cuna tē wuuu, sə Yu pubwanu tē kwən ku sūrí zənzən nə yira naaa? ² Abada! Ku tà nətú! Ku nə yí cuna yoo wa, nə mù yí ndə nə tɪga. Nə kúv wàrì, nə pìí nə fwa cuna wuuu, nə jə wulə. ³ Á yèé zəni də, nə mù lià tē mama, ba nə ləgə nəba níá wa ku twá də Yu yiri, ba ga bon Zwezi-*Kərisə yiri tē, ku yí ndə nə twá də wá, nə ti v tian tē. ⁴ Ku twá ba nə ləgə nəba níá tē wa, nə mù də v mù dàn wulə tian wa. Yá nə nyina Yu twá v pàrì tē dun tē nə, v ma bwin Zwezi-Kərisə v li tian wa. Ku yí nətú, sə nə də lwàn nə mu tē, sə nə ya Yu cwəŋə tē wa. ⁵ Ku pià ku biri də, nə mù də Zwezi nə twá duən nə ti v tian tē, nə kúv wá pií nə twá də wá, nə bwin nə nan, ndə v nə bwin v nan nətú. ⁶ Nə yèé də, ba nə paa Zwezi-Kərisə dagarv tē yuu, ba gv, nə yua nədwan tē də twá v nə ka ti. Ku nətú dàn pín nə dé diàn, sə nə kúv dàn ká pií nə fwa cuna tē, nə yua nədwan təntə yá nə pín nə fwa dí yáá nə. Yá nə dàn kúv tà cuna ywəŋə. ⁷ Cígá, liù nə tɪga, cuna kúv ba diàn jə v yuu wa. ⁸ Yá nə dàn nə twá də Zwezi-Kərisə nə ti, nə pín cígá də, nə mù də v mù wá pií nə ya mu wa. ⁹ Nə yèé zəni də, Zwezi-Kərisə pií v bwin v nan tian wa, yá v kúv bá pií v ti. Tian kúv ba diàn jə v yuu wa. ¹⁰ Zwezi-Kərisə tɪga naa nədú cici, ku ga yí nə cuna yiri. Yá síún nə, v wulə mu wa, v ga yí Yu nə ti. ¹¹ Mə ku yí nətú á də con. Á də mə, sə á jələ á tiàn ndə tɪga nə, də ku nə yí cuna yoo wa. Yá ku twá á mù də Zwezi-Kərisə nə vwə duən nə tē, á dàn wulə mu wa, á ga yí Yu nə ti.

¹² Á yí lià tē, á nə wá ti. Á kúv dànà ká pa cuna pií tē dé diàn á yuu wa, tē pa á zilí á fira yokukwɪnan tē nii. ¹³ Á dànà

ká sèe á pa á tiàn cuna nə, sə tē pií tē dé diàn á yuu wa, tē pa á tɪŋa lwanu. Ku tē nə mə, á pían á tiàn Yu nə, ndə lià nə, ba nə bwin ba nan tian wa. Á tɪŋa ku tē nə zien Yu yáá con. ¹⁴ Cuna kúv bá dé diàn á yuu wa, ku nə kúv tà kálú, sə á twá Yu nii tē, v nə pín Moyizə nə yiri. Á dàn yí Yu nə ti aba, v pubwanu tē yiri.

Nə yí Yu tùtònà

(Zwan 8.31-36; Romə tián 7.4-6; Titə 2.11-14)

¹⁵ Ku nətú dàn pià ku biri bèèèe? Nə yí Yu nə ti nəba, v pubwanu tē yiri, nə kúv tà kálú, sə nə twá v *nii tē nə, v nə pín *Moyizə nə. Ku mù təntə dàn pià ku biri də, nə mə, sə nə fwa cuna naaa? Abada! Ku tà nətú! ¹⁶ Á yèrì yoo ku tē naaa? Á nə pín á tiàn liù nə, sə á tɪn á pa wá ndə ywəŋə nə, á cígá wá ya v ywəŋə, á sèe v nii. Ku nətú pià ku biri də, á nə yí cuna ywəŋə, tē mù nə wá kə aba tian wa. Nə à yèé, á nə kúv yí Yu tùtònà, Yu wá pa á jì cígá tiàn v mù Yu yáá con, á nə sèe v nii tē yiri. ¹⁷ Máná don wa, á yá yí cuna ywəŋə. Yá síún nə, á dàn sèe kàrà tē nii, ba nə kàrì aba, á ga twá ka nə də á waa mama. Ku mù nə pín, nə kəni Yu lèèèe. ¹⁸ Yu li aba á cuna wa, yá á dàn yí v ywəŋə, á tɪŋa v cígá tē yiri. ¹⁹ Ku yí càn ku pa aba, sə á wàní á nì sɔgv dèñ lala. Ku mù nə pín, à sùràn tē yí ndə ləzoni sùràn nə yí nətú. Máná don wa, á yá sèe á kə á tiàn durən yìèn wa, də yokukwɪnan wa, tē ga dé diàn á yuu wa. Ku nətú biri də, á yí ndə cuna ywəŋə nə. Síún nə, á dàn mə, sə á sèe á kə á tiàn Yu cígá tē wa, sə ku pa á yá á tiàn míámíán Yu jɪn wa wuuu. ²⁰ Máná tē, á yá nə yí cuna ywəŋə tē, ka twá Yu cígá tē nə yoo yá ba aba jə. ²¹ Bèèèe nywarì nə á dàn ni yoywanan təntə wa? Tē yìèn təntə jə cavira tē pa aba síún nə, tē yígúré nə yí tian yiri. ²² Yá síún nə, Yu dàn li aba cuna wa. Yá á dàn jigə Yu tùtònà. Á tutɪŋi dàn nə yí, sə á tɪn ku tē nə yí Yu cígá tē. Yá á nywarì dàn nə yí, sə á yá á tiàn míámíán Yu jɪn wa wuuu, á ga tē wá na mu tē, ku nə ba zwèe Zwezi-Kərisə con, ku yígúré

wa. ²³ Cuna ñwírán nè yi tian. Yá zilé tē, Yü nè pün v pubwanv tē yiri, kü mü yi mü tē, kü nè ba zwèe Yü con, nè *Yuu-Tiu Zwezi-Kërisē yiri.

7

*Yü nii tē kúv ba diàn jē nè yuu wa
(Galasi tián 2.19-20)*

¹ À nubia-ba, á yi là tē, á nè yèé Yü *nii tē, v nè pün *Moyizē nè. Kü mü nè pün, à swìn sùrán tē tē á con. Yü nii tē wá dé diàn ləzoni yuu wa, máǵá tē mama, ba nè wulə luv wa. ² Kü yi ndə kan nè swe v barı nè. Máǵá tē mama, v barı tē nè wá ya luv wa, Yü nii tē ba cwəǵə pün, sə v nan v barı tē con. Yá v barı tē dān nè tıǵa, Yü nii tēntə, kü yà nè pün, v wulə v barı tē con, yoo kúv tələ v yuu wa. ³ Kü mü yiri nè, kan nè nan v barı con, v va v swe bæe don nè, də v barı tē wà tı, ba yàá swìn ba wú kan tēntə yi kacwarv. Yá kü ga nè yi kanbarı tē tıǵa, Yü nii tē yoo kúv tələ v yuu wa. U kúv tà kacwarv, də v nè piı, v swe bæe don nè. ⁴ À nubia-ba, mə kü yi nətü á də con. Á vwə á tiàn Zwezi-*Kërisē yira, v nè tıǵa nè yiri. Kü nətü dān pün, Yü nii tē yoo wa, á yi ndə á tıǵa. Yá á dān yi liü don nè tı aba. U mü liü tēntə nè yi Zwezi, v nè bwin v nan tian wa. Yá kü mü nè pün, nè mə, sə nè tun zənzən nè pa Yü nè, ndə tiü nè zıǵa bia nətü. ⁵ Nə yèé də, máǵá don wa, nè yà tıǵa nè tətə fıra yièn. Nə cuna fıra tē yà twá Yü nii tē nè tıǵa də nəba. Yá nè tətə fıra yièn tēntə yà kəni nəba tian wa. ⁶ Yá síún nè, tian dān pwèe nè mü də Yü nii tē duən nè. Yá Yü nii tē, kü yà nè cı nè nè, ndə bán diè là nè, kúv tələ nè yuu wa. Kü mü nè pün, nè dān zılı Yü-*Sıǵu tē nii, nè ma tıǵa nè pün Yü nè cwəǵə nədvn wa. Nə kúv ba Yü nii tē, v nè pün Moyizē nè zılı, sə nè ma tun nè pa wá.

*Yü nii tē ba liü jəǵə v cuna wa
(Romè tián 5.20; 3.19-20; Galasi tián 3.21-22)*

⁷ Bèèè nè nè kúv wá swìn? Yü *nii tē yi cuna naaa? Abada! Kü tà nətü! Yá kü yi Yü nii tē cıı nè, à twá, à ma lwarı cuna. Kü nè tà Yü nii tē nè swìn, kü wú:

«N wà mə, sə n pa n yii zv liü won!», à yà bá lwarı kü yoo tēntə. ⁸ Cuna dān twá Yü nii tē nè, tē na diàn à yuu wa, tē pa à yii zv là wiən yiri mama. Yü nii tē yà ga nè tələ, cuna də yà ba diàn jə. ⁹ À mü con nè, máǵá don wa, də à nè yèri Yü nii tē, à yà jə diàn. Yá máǵá tē, à nè lwarı Yü nii tē, cuna tē dān nı diàn à yuu wa. ¹⁰ À dān ga jı ndə tıǵı nè. Mə kü twá nətü Yü nii tēntə, kü yà nè mə, sə kü kə nè mü wa, dān piı kü kə nè tian wa. ¹¹ Cuna tē dān twá Yü nii tē nè, tē pa à dwá cwəǵə, tē ga pa tian ja nè. ¹² Kü nətü dān bıı də, Yü nii tē mü cíǵá yi kü nan Yü con, Yü nii yoo tē də yi kü nan Yü con. Yü nii tē yi cíǵá, kü ga ziən də. ¹³ Kü nətü dān yi kü bıı də, Yü nii tē, kü nè ziən wáá kü pün tian janı liü naaa? Abada! Kü tà nətü! Yá cuna dān nè twá won tē, kü nè ziən nè, tē ma ǵv nè. Kü nətü tun, sə kü pa ba lwarı cuna nè ba ziən nətü, də nətü tē nè dwə won mama.

Jaǵa tē, ka yoo nè dà zənzən

¹⁴ Nə yèé zəni də, Yü *nii tē yi kü nan Yü con. Yá à mü yi ndə yəǵu nè, cuna nè yè, à ga yi ləzwənə müü. ¹⁵ À tıǵa yièn, à nè yèri tē dèń. Kü tē à nè pià, sə à fwa, kü tà kü mü nè à yàá fwa. Yá kü tē, à nè culı, mə kü mü nè, à yàá fwa. ¹⁶ Də à nè fwa yièn tē, à nè ba pià, kü bıı də, à sèe də, Yü nii tē ziən. ¹⁷ Síún nè, à mü nè kúv ba tē yièn tēntə tıǵa, kü dān yi cuna tē, tē nè wulə də nè, nè tıǵa tē. ¹⁸ À dān yèé də, à mü yi ləzwənə, à yira ga ba won mama jə kü nè ziən. À yàá pià, sə à fwa zəni. Yá kü dān nè yı, sə à fwa zəni tē, à kúv wàri kü à fwa. ¹⁹ À yàá pià, sə à fwa zəni, yá à ba zəni tēntə fwa. Lwanı tē, à nè ba pià, sə à fwa, mə kü nè à fwa. ²⁰ Də à dān nè fwa kü tē, à yàá nè ba pià, kü pià kü bıı də, kü ká tà à tətə nè fwa tē, kü dān yi cuna tē, tē nè wulə də nè, nè pün à fwa tē. ²¹ À dān lwarı cwəǵə tēntə nè yi nətü. Kü yi máǵá tē, à nè pià, sə à fwa zəni, lwanı tē nè yàá wulə à səpuni nè, sə tē cı à yàá nè. ²² À jə pupwən zənzən də Yü nii tē à waa con. ²³ Yá à dān yèé də, diàn duən wulə də nè, tē nè pià tē

kálí nə, sə à twá cwəŋə tə, ku nə ba zien máŋá mama. Ku yoo təntə dán jaŋa də ku tə, à pubuŋa nə biri də, ku zien. Ku mù nə pɪn, cuna dán twá də Yɪ nii tə, ɔ nə pɪn *Moyizə nə, tə pa à jì ndə bán diè liù nə. ²⁴ Nə́n à nə, à jigə pucɔnɪ liù. À wà̀rì tian yáá nə à jén. Wàà nə wáá nə ɔ jonə tə jɪn wa? ²⁵ Nə kəni Yɪ lèèè nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə yɪrɪ. Ku dán nə yɪ à fira nə, à yɪ Yɪ nii tə, ɔ nə pɪn Moyizə nə, yonɔ à pubuŋa wa. Yá ku nə kúð twá à tutɔnɛ nə, à yɪ cuna yonɔ, tə nə twá Yɪ nii tə nə, ɔ nə pɪn Moyizə nə, tə ja.

8

*Yɪ-Siŋu tə dí diàn cuna yuu wa
(Galasi tián 3.13-14; 5.16-25)*

¹ Síún nə, Yɪ ba lià tə, ba nə yɪ Zwezi-Kərisə nə tɪ bɔ̀rà bɔ̀rì, sə ɔ cùgù ba. ² Ku nətɔ biri də, liù nə yɪ Zwezi-Kərisə nə tɪ, Yɪ-*Siŋu tə, ku nə pɪn mɪ, dán nə yɪ ɔ cwəŋə. Yá cwəŋə təntə pɪn, Yɪ jon nə cuna yoo wa də tian yoo wa. ³ Ləzwənə bwà̀nì tə pɪn, Yɪ *nii tə, ɔ nə pɪn *Moyizə nə, yà wà̀rì ku yoo təntə ku tɔŋa. Yá Yɪ dán wà̀nì ɔ tun ku yoo təntə. ɔ pɪn ɔ biú Zwezi jì ləzwənə, ndə cuna lià tə nə. ɔ twi tia yuu wa, sə ɔ jon cuna lià ba cuna wa. Yɪ twá nətɔ, ɔ cùgù cuna diàn ləzoni yuu wa. ⁴ Yɪ fwa ku nətɔ, sə ku pa nə wà̀nì nə ya cígá tián ɔ yáá con, sə nə na diàn nə tun ku tə mama, Yɪ nii tə nə biri də, nə mɛ, sə nə tun. Ku mù nə pɪn, nə kúð tà nə tətə fira tə nə kəni nəba cwəŋə wa. Ku dán yɪ Yɪ-Siŋu tə nə kəni nəba cwəŋə wa. ⁵ Lià tə, ba nə yɪ ba tətə fira nə kəni ba cwəŋə wa, ba yáá tɔŋa ba pùé yokɔkwɪnan fira. Yá lià tə, ba nə yɪ Yɪ-Siŋu tə nə kəni cwəŋə nə, ba mù yɪ ba twá ku tə nə, Yɪ-Siŋu tə nə pià. ⁶ Liù pubuŋa nə wulə ɔ pùé yokɔkwɪnan fira yuu wa, ɔ yɪ ɔ vələ tian wa. Yá liù tə, ɔ pubuŋa nə twá ku tə nə, Yɪ-Siŋu tə nə pià, ɔ yɪ ɔ vələ mɪ wa, ku nə ba zwèè Yɪ con, də bɪcan síé wa. ⁷ Liù tə nə tɔŋa ɔ pùé yokɔkwɪnan fira, ɔ yɪ Yɪ dɔŋɔ. ɔ ba Yɪ nii tə zìlí, ɔ ga wà̀rì ku ɔ zìlí tətə. ⁸ Lià

tə, ba nə twá ba pùé yokɔkwɪnan fira nə, ba wà̀rì Yɪ pùé ba poli. ⁹ Á mù kúð tà lià tə, á nə twá á pùé yokɔkwɪnan fira nə. Á mù dán yɪ á twá ku tə nə, Yɪ-Siŋu tə nə pià, ku nə wulə də aba yɪrɪ. Də liù nə ba Zwezi-Kərisə Siŋu* tə jə, ɔ tà ɔ mù liù. ¹⁰ Á tətə yɪ kálú, sə á tɪ á cuna tə yɪrɪ. Yá á dán nə yɪ Zwezi-Kərisə lià tə, Yɪ pɪn á jì cígá tián ɔ yáá con. Ku mù yɪrɪ nə, Yɪ pɪn aba Siŋu də mɪ. ¹¹ Yɪ nə piì ɔ bwin Zwezi-Kərisə ɔ li tian wa. Də ɔ Siŋu tə dán nə wulə də aba, ɔ mù Yɪ tə, ɔ nə bwin Zwezi ɔ li tian wa, ɔ wá twá ɔ Siŋu tə nə, ku nə wulə də aba, ɔ pa á yɪra tə nə mɛ, sə tə tɪ piì, tə na mɪ.

(Kolose tián 3.1-6; Galasi tián 4.4-7; 1 Zwan 3.1-3; 2 Korəntə tián 4.16-18; 5.1-5)

¹² À nubɪa-ba, nə mù dán yɪ ndə jɪjɪnə nə. Yá jɪjɪ tə, ku nə wulə nə yuu wa, ku tà ləzoni pùé yokɔkwɪnan fira jɪjɪ. Nə kúð wá mɛ, sə nə piì nə twá nə tətə pùé yokɔkwɪnan fira nə. ¹³ Á nə twá á tətə pùé yokɔkwɪnan fira nə, tian wá ja aba. Yá á nə twá Yɪ-Siŋu tə nə, á pwèè á tiàn də á pùé fira tutɔnkɔkwɪnan tə, á wá ya mɪ wa, ku nə ba zwèè Yɪ con. ¹⁴ Ku dán pià ku biri də, lià tə mama, Yɪ-Siŋu tə nə kəni cwəŋə wa, yɪ Yɪ bɪa. ¹⁵ Yá Siŋu tə, Yɪ nə pɪn aba, ku tà Siŋu tə, ku nə wá piì ku kə aba ywəŋə tutɔnan wa, sə fən ja aba. Ku yɪ Siŋu tə, ku nə pɪn, á jì Yɪ bɪa. Ku mù dán nə pɪn, nə wáá nə bonə Yɪ, nə wú: «Baba, nə nyɪna Yɪ!» ¹⁶ Yɪ-Siŋu tə tətə biri nəba nə waa con də, nə cígá yɪ Yɪ bɪa. ¹⁷ Də nə dán nə yɪ Yɪ bɪa, ku mɛ, sə nə ja tori ɔ con. Də nə nə sèè nə twá Zwezi-Kərisə nə, nə dé ɔ càn tə, sə nə twá də wá, nə na dun, nə mù də ɔ mù wá tà̀rì wiən tə, Yɪ nə kàn nii, sə ɔ pa nəba.

Yɪ pià, sə nə twá nə ya ɔ dun tə wa

¹⁸ À mù con, à buŋa də, càn tə tə nə wulə tə wa, síún máŋá ku tə wa, yɪ tutɔ dun tə nə, Yɪ nə wá biri nəba. ¹⁹ Wiən tə mama, Yɪ nə fwa tə dā̀nì də bɪbà̀rù, máŋá təntə, Yɪ nə wá biri ɔ bɪa tə dun tə nəpon nəpon. ²⁰ Wiən tə mama, Yɪ nə

* **8:9** 8.9 Də ba nə wú, Yɪ-Siŋu, nə à yəé Zwezi-Kərisə Siŋu, ku mama yɪ won nədɔ, Yɪ də Zwezi-Kərisə nə yɪ nədɔ tə yɪrɪ.

fwa twi tē jì wiən tē nē wá cugv. Ku tà wiən tē tētē nē pià ku nētū tē, ku yī Yū nē pīn, ku tūn. ²¹ Dē ku nētū mē, yala tē wulə tē pa wiən tē mama nē, Yū nē fwa, v nē wá jon tē mama diàn tē wa, tē nē cùgà tē yīrī. Tē dàń wá tūn tē tiàn, ndē Yū bia tē nē tī ba tiàn v dun tē wa nētū.

²² Yá nē dàń yèé dē, zèn mama, wiən tē mama, Yū nē fwa, wulə wəwalv dē càn wa, ndē kan nē pià v lūrī biú, v ga ní. ²³ Yá ku dàń tà wiən tētē cīcī, ku yī dē nē mù lià tē mē, Yū nē kēn v Siñu tē nē bīcanī wa. Nē dē yī nē ní nē waa con, nē ma dàń máná tē, nē nē wá jì Yū bia cígá, sē Yū ga jon nē dē nē yīra tē mama. Ku yī nētū nē dē con, yá nē mù ga dí yáá nē na Yū-Siñu tē, ndē tētēn won nē, Yū nē pīn nēba, ku nē bīrī dē, nē wá na wiən tē duən tē mama. ²⁴ Yū jon nēba, ku pa nē jē yala dē, nē wá na ku tē, v nē wá pa nēba. Yá liù nē jē won yala, v nē twi v na ku, ku ká tà yala yoo. Won tē, liù nē nī, v kúv wáá yala v kēni ku nē naaa? ²⁵ Yá nē yala tē nē yī nē ken won nē, nē nē ba ja, ku wá pa nē diàn ku dē pínú.

²⁶ Ku tē dē ku nē sūrī lá, Yū-Siñu tē yáá bà ku san nēba, nē bwànī tē yīrī. Nē yèrī won tē, nē mē, sē nē lòrī Yū con, nē yījūnī máná wa. Yá Yū-Siñu tē mù dàń yáá jon nē yūu nē, ku lòrī Yū dē ku ní, nii nē wàrī ku yoo ku maña. ²⁷ Yū dē yèé ku tē nē wulə ləzwənə mama bīcanī wa, v ga yèé ku tē, v Siñu tē nē pià. Yū-Siñu tē yī ku lòrī Yū ndē Yū nē pià, sē ba lòrī wá nētū, ku pīn lià tē nē, ba nē yī v mù Yū nē tī.

(Efezə tián 1.3-12; Romə tián 5.1-11)

²⁸ Nē tē yèé dē, Yū yáá fwa yoo mama, sē ku kwen lià tē, ba nē swə v mù Yū. Yū dí yáá v tún cwəñə, v twá ku nē, v ma kúrī ba mù lià tētē. ²⁹ Yá ba mù lià tētē, v nē dí yáá v kúrī, v dí yáá v kē v sírī dē, sē v pa ba nyūn dē v biú Zwezi tē. Ku nētū dàń wá pa, v biú tē ya v bikwia bia kapupv wa. ³⁰ Lià tē, Yū nē dí yáá v kē ba sírī, v dí yáá v kúrī ba dē. V nē kúrī ba, v pīn ba jì cígá tián v mù Yū yáá con. Yá v nē pīn ba jì cígá tián v yáá con, v dàń pīn ba v dun tē dē.

Yū sonu tē nē mē nētū

³¹ Bèèè nē nē kúv wá swīn? Dē Yū nē wulə dē nēba, wá nē wá zàn v zīgī nē nē? ³² Yū wá v biú tē tētē nē cī, v dàn ká dé càn tē. V sē v yá wá ləzoni jìàn wa, v pa ba gv wá nē mama yūu yīrī. Bèèè dàń nē kúv cìgà, sē v sūrī wiən tē mama v biú tē nē v pa nēba? ³³ Wá nē wáá v bīrī dē, nē mù lià tē, Yū nē kúrī, cùgù yoo v yáá con? Yū tētē dàń nē pīn, nē jì cígá tián v yáá con. ³⁴ Wá nē wáá nē bīrā v bīrī, sē v cùgù nēba? Zwezi-*Kərisə tīga. Ku tē nē dwə, v pī v bwin v nan tian wa. Yá v dàń wulə Yū jizən† vān nē, v lòrī Yū nē yūu yīrī. ³⁵ Bèèè won dàń nē kúv wáá nēba, ku lī Zwezi-Kərisə sonu tē wa? Ku yī càn zənzən naaa? Nē à yèé pucvni naaa? Nē à yèé càn tē, lià nē kēni nēba tē wa naaa? Nē à yèé niən nē jē nēba naaa? Nē à yèé zvri nē jē nēba naaa? Nē à yèé yoo tē ku nē pià nēba, sē ku gv naaa? Nē à yèé ba nē wá kē lagvri sīv nē bīan nē naaa? ³⁶ Ku púpúnī Yū sagī tē wa, ku wú: «Máná mama ba pià ba gv nēba, n mù yīrī. Ba ja nēba ba fwa ndē pee nē, ba nē ja vèli nangvra diè wa».

³⁷ Yá yìèn tētē mama wa, nē yáá dé diàn tē nē dwə diàn yīrī mama, ku twá dē liù tē, v nē sónī nēba. ³⁸⁻³⁹ À mù zén à yèé dē, cígá mama won təlè, ku nē wá lī nēba Yū sonu tē wa, v nē twá nē *Yūu-Tiu Zwezi-Kərisə nē, v bīrī nēba. Ku nē yī tian, nē à yèé mui, nē à yèé *malike, nē à yèé wiən tē, tē nē dé diàn luv ku tē yūu wa, nē à yèé sív máná ku tē wiən tē, nē à yèé máná tē, ku nē wá bà wiən tē, nē à yèé diàn tián, nē à yèé lanworu diàn, nē à yèé tīa yūu diàn, nē à yèé won don mama, Yū nē fwa, ku wàrī nēba ku lī Yū sonu tē wa.

9

*Yū kúrī Yizərayelə lià dwí tē
(Romə tián 10.1)*

¹ À mù dē Zwezi-*Kərisə vwə duən nē, ku ga yī cígá nē, à wá swīn, à bá kvni kvnkvn. Yū-*Siñu tē, ku nē wulə à pubvña wa, bīrī dē, ku yī cígá. ² À pùé

† 8:34 8.34 Ka jēn pī jizən vān nē yī dun bwálī.

cùgò zənzən, à yura ga wiri máǵá mama. ³ Cígá mama à tətə yà swə, sə Yui cùgò à mù, sə v ga pwèe à də Zwezi-Kərisə duən nə, də ku yà nə wá pa là tə, ba nə luri à mù də ba mù me dwíí nədú wa, ba ga yi à nubia tə boli v yura. ⁴ Ba mù nə yi *Yizərayelə là tə, Yui nə kúrí, sə v pa ba jì v bia. U biri ba v dun tə. U jun *nimaru də ba. U twá də *Moyizə v pa ba v *nii tə. U pɪn cwəŋə, sə ba tun ba pa wá. U kàn nikanan də ba. ⁵ Ba dwíí tə dəkúu yi ku nan nə nɪbara-ba dwíí tə wa. Mə ba mù dwíí tə wa nə, ba luri Zwezi-Kərisə ndə ba nə luri ləzwənə nətú. U mù Zwezi-Kərisə təntə nə yi Yui, v ga wulə tə mama yuu wa. Nə pɪan dun me wá máǵá də máǵá, ku nə ba zwèe. Amɪna!

*Là tə, ba nə yi Yui bia cígá cígá
(Galasi tián 4.22-31)*

⁶ Ku tà à pià, sə à biri də, Yui nikan tə dǎn jigə tutú. Ku cígá wa nə, ku tà là tə mama *Yizərayelə* là tə nə luri, nə yi Yizərayelə là cígá cígá. ⁷ Yá ku ma tà là tə mama, ba nə luri ba *Abərahame† dwíí tə wa, nə yi v bia cígá cígá. Cígá, Yui swìn Abərahame con, v wú: «N wá twá də *Yizakə n na dwíí, ku bon n yiri». ⁸ Nəń, ku yoo təntə dən. Yui bia cígá cígá yi bia tə, ku nə twá də v nikan tə, ba ma luri ba. Ku tà bia tə, bæe də kan nə pən duən nə, ba ma luri də ba tətə fira. ⁹ Á nəŋə ku tə, Yui nə swìn v nikan tə wa. U swìn, v wú: «Ku máǵá təntə tətə wa nə wá ku bà ku yí, à wá pií à bà, də Sara luri biú».

¹⁰ Yá ku tà ku cɪcɪ. Rebeka də luri yiywəe bələ nə nɪbɛe Yizakə nə. ¹¹⁻¹³ Də v tə wá yiywəe bələ təntə luri, sə ba fwa zəni, nə à yəó lwanɪ, Yui swìn v con, v wú:

«Zubú tə wá jì nyánú tə tətəndə. Ku yi ndə ku nə púpúní Yui sagi tə wa, ku wú: «À sóní *Zwakəbə, à ga varɪ Esau à dɔgɔ.»»

Ku yoo təntə tun, sə ku pa ku tə, Yui nə dí yáá, v tanɪ v tún tə nii sú. Yui tətə nə yáá kúrí là tə. Ku tà ba tutɔnan nə yáá pa v

kúrí ba, ku yi v tətə fira nə, v yáá twá v ma kúrí ba.

(Romə tián 11.22, 30-36)

¹⁴ Bèeèe nə nə kúú wá swìn? Ku pià ku biri də, kunkun yìen wulə Yui də con, naaa? Abada! Ku tà nətú! ¹⁵ Yui swìn *Moyizə con, v wú: «À wá dəri liú tə yinəgə zənzən, à nə pià, sə à dəri v yinəgə zənzən. À ga wá ya zəni à pa liú tə nə, à nə pià, sə à ya zəni à pa wá». ¹⁶ Ku nətú dǎn biri də, Yui fira tə ba ləzoni fira nə twá. Tə ma kúú ba ba kajaŋa də nə twá. Tə yi tə twá də v mù Yui tətə, v nə dəri yinəgə zənzən. ¹⁷ Ku púpúní Yui sagi tə wa də, Yui swìn *Farawon con, v wú: «N yi à sɪnɪ à tún mú piú, sə máǵá tə, n nə vɪga à nii, sə à biri mú à diàn tə, sə à yiri zú lɔv mama wa». ¹⁸ Ku biri nəba də, Yui yáá dəri liú tə yinəgə zənzən, v nə pià, sə v dəri ku tíú yinəgə zənzən. Yá v yáá pa liú don də vɪ v mù Yui nii, ku ga yi Yui tətə nə pià ku nətú.

Yui kúrí là dwíí tə duən də wa

¹⁹ Ku wáá ku pɪn liú bwe nə, v wú: «Də ku nə yi nətú, bæeèe nə pɪn, Yui yáá caga là duən nii nə, ba nə fwa cɔna yiri? Liú təlɔ v nə wáá yoo v fwa, də ku nə tà ku tə, Yui nə pià». Yá à mù wá le ku tíú, à wú: ²⁰ «N mù dǎn nə yi wáá, v ma dɪ tótɔnǎ nətú də Yui?» Liú nə ma wùrú, wùrú tə wáá ku tíú con ku swìn, ku wú: «Bèeèe nə pɪn, n ma nə nətən?» ²¹ Liú tə, v nə ma wùrú tə, jə cwəŋə, sə v fwa ku tə, v nə pià də dɔɔ tə. U wáá dɔɔ tə v pwèe bələ, v tì ku vàn don, v ma fwa wùrú nəzəŋu, ba nə lɪ ba tún, ba ma tɔŋa dun tutɔnan. U ga tì ku don tə, v ma fwa wùrú, ba nə ma tɔŋa dɪn mama.

²² Yui yà pià v biri də, v lɪŋa zaŋa, v ga jə diàn də. Yá v jun pínú zənzən də là tə, v lɪŋa tə nə zaŋa ba yuu wa, v yà nə me, sə v cùgò ba v pa, ba jén v yáá con míámíán. ²³ Ku máǵá nədú təntə wa, Yui yà pià, sə là tə lwanɪ v dun tə nə dáá zənzən nətú. U dəri là duən yinəgə zənzən, v ga dí yáá v tanɪ ba v tún, sə ba twá ba ya v dun təntə wa. ²⁴ Nə mù nə yi ba là təntə. Nə mama yi là tə, Yui nə

* **9:6** 9.6-7 Yizərayelə là də Abərahame dwíí me yi won nədú. † **9:7** 9.6-7 Yizərayelə là də Abərahame dwíí me yi won nədú.

kúrí, sə nə ya v là. Kúv tà *Zwifə-ba dwíí tə cici nə, v kúrí, v kúrí dwíé tə duən tə də. ²⁵ Kúv yí ndə kúv nə púpúní Yúv níi *sùsùnù Oze sagí tə wa, kúv wú:

«Dwíí tə, kúv yà nə tà à mù nyiən, síún nə, à wá bon kúv à mù nyiən. Dwíí tə, à yà nə ba kúv swə, síún nə, à wá bon kúv dwíí tə, à dān nə swə kúv. ²⁶ Yá bwálí tə nə, ba yà nə swìn ba con də, ba tà à mù Yúv là, ba dān wá bon ba, Yúv tə, v nə wulə mu wa, bía».

²⁷ Yúv níi sùsùnù *Ezayi də swìn *Yüzərayelə dwíí tə yoo, v bírí, v wú:

«Yüzərayelə dwíí tə də nə swə kúv wá yà dání ndə muv níi kasılı nə, ba là mancın cici, nə Yúv wá jon ba cuna wa. ²⁸ Kúv tə Yúv nə swìn də, v wá fwa tía yuu wa, v bá dán v ma tun kúv, v zwèe».

²⁹ Ezayi tə kúv dí yáá, v swìn, v wú:

«Yúv tə, v nə wulə tə mə yuu wa, nə yá nə dwíí tə wa là duən, sə ba yà lá. Kúv nə tà nətv, də nə yà jigə ndə *Sodómə tián də Gomərə tián nə».

(Romø tián 10.3, 16-21; 3.19-29; Galasi tián 3.8-14)

³⁰ Bèèèe nə nə kúv wá swìn? Là tə, ba nə tà Zwifə-ba mù yà ba ba tián kálú, sə ba ya cígá tián Yúv yáá con. Yá síún nə, ba jigə cígá tián Yúv yáá con, ba nə keni ba waa Zwezi-Kərisə nə yırı. ³¹ Yá Yüzərayelə là tə mù yà yí ba kálú ba tián, sə ba twá Yúv *nii tə nə, sə ba ma ya cígá tián Yúv yáá con. Yá ba wà wání ba twá Yúv níi tə nə, ndə kúv nə mə nətv, ba va ba yí kúv yígúré. ³² Bèèèe dān nə pın, ba wá cígá tián jì Yúv yáá con? Yüzərayelə là yà pìà ba twá ba tutunan nə, ba ma jì cígá tián Yúv yáá con, yá ba ga kúv wá ba waa ken Yúv nə. Kúv mù nə pın, ba v liù tə, Yúv nə tun, ndə là nə bwin ba tián kapan tə nə, ba tv. ³³ Kúv púpúní Yúv sagí tə wa, kúv wú:

«Nèñ à tún kapan Siyon‡ nə, là nə mà ba nəe kúv nə, ba twí. Kúv yí kapan tə, kúv nə pın là duga cwəŋə, ba jén. Yá liù tə, v nə keni v waa liù tə nə, Yúv nə tun, cavıra ba yí kúv tíú».

10

(Romø tián 9.1-5; Galasi tián 3.21-29)

¹ À nubia-ba, à swə zənzən à waa con, sə Yúv jon *Zwifə-ba mama ba cuna wa. À dān ga lòrì Yúv kúv yoo təntə yırı. ² À wáà à swìn də, ba kəni ba kajaŋa mama, sə ba wání ba tun ba pa Yúv nə. Yá ba dān nə yèrì cwəŋə tə, ba nə mə, sə ba twá ba ma tun kúv. ³ Ba wá lwarí nətv tə, Yúv nə yáá pa liù jì cígá tíú v mù Yúv yáá con. Kúv dān pın, ba pìà ba təntian cwəŋə, sə ba ma wání ba jì cígá tián Yúv yáá con. Yá ba ga v, sə ba twá Yúv cwəŋə tə mù. ⁴ Zwezi-*Kərisə twí v pa Yúv *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, cwəŋə tə yí kúv yígúré. V fwa nətv, sə Yúv pa liù tə mama, v nə ken v waa v mù Zwezi-Kərisə nə, jì cígá tíú Yúv yáá con.

⁵ Máná don wa, Moyizə nə púpúní Yúv níi tə, v bírí nətv liù nə mə, sə v twá kúv nə, v ma jì cígá tíú Yúv yáá con. V púpúní kúv, v wú: «Liù tə mama, v nə twá Yúv níi tə mama nə, kúv tíú wá na mu». ⁶ Yá kúv dān nə yí nətv tə, liù nə kəni v waa Yúv nə, v ma jì cígá tíú v mù Yúv yáá con, kúv púpúní Yúv sagí tə wa, kúv wú: «Dān ká swìn n waa con, n wú: <Wáà nə wá dì Yúv *sàñ nə?> Kúv dēñ nə yí: Wáà nə wá dì v bon Zwezi-Kərisə, sə v cú? ⁷ Nə à yèé: Dān ká swìn n waa con də, n wú: <Wáà nə wá cú tía dēñ nə?> Kúv dēñ nə yí: Wáà nə wá cú tía dēñ, v bon Zwezi-Kərisə, sə v bwin v nan tian wa? ⁸ Yá kúv púpúní Yúv sagí tə wa, kúv wú: <Yúv sugv tə bwələ n yıra. Kúv wulə n nii wa, kúv ga wulə n bican də wa>». Mə kúv sugv təntə nə, nə kàrì nə bírí là nə, nə ga swìn ba con, sə ba kə ba waa Zwezi-Kərisə nə wuu. ⁹ Də n nə swìn n bírí n nii wa də, Zwezi-Kərisə yí *Yuu-Tiu là yáá con, n nə kə n waa v nə, n ga pa cígá də, Yúv bwin wá v li tía wa, Yúv wá jon mú. ¹⁰ Kúv yí cígá, də n nə ken n waa Zwezi-Kərisə nə, Yúv wá pa n jì cígá tíú v mù Yúv yáá con. Də n nə kúv swìn n bírí n nii wa də, Zwezi-Kərisə yí Yuu-Tiu là yáá con, Yúv wá jon mú. ¹¹ Kúv yí ndə kúv nə púpúní Yúv sagí tə wa, kúv wú:

‡ 9:33 9.33 Siyon yí paan tə, Zwerizalemə nə lwè kúv yuu wa, yırı nədwan.

«Liù tē mama, v nē ken v waa Zwezi-Kərisē nē, cavira bá yí wá».

¹² Mə ku yi nətʊ ku pa dwíé tē mama nē. Ba tē nē yi Zwifə-ba, də ba tē nē yi *Gərekə-ba. Ba mama Yuu-Tiu yi nədʊ. U m̀ nē t̀r̀t̀ v j̀j̀ t̀, v p̀ǹ lià t̀ m̀ma ǹ, ba ǹ b̀ǹə b̀a k̀ǹi v ǹ. ¹³ Ku yi ndə ku nē púpúní Yı sagı tē wa, ku wú: «Liù tē mama, v nē bənə v kəni Yuu-Tiu yiri tē nē, Yuu-Tiu wá jon ku tíú».

Yızərayelə lià wà Zwezi-Kərisə suywánú tē sèe
(Marəkə 16.15-16; Tɔtvnan 13.45-49)

¹⁴ Yá ku dān yi ku wá twá nətə, liù ma bon v kə *Yuu-Tiu nē, də v nē wà v waa ken v nē? Liù wá fwa nətə, v ma kə v waa Yuu-Tiu nē, də v nē wà nì də, ba swìn Yuu-Tiu yoo? Liù wá fwa nətə, v ma nì də, ba swìn Yuu-Tiu yoo, də liù nē tələ, sə v swìn ku v bırı? ¹⁵ Lià wá fwa nətə, ba swìn ku ba bırı, də ba nē wà ba tun? Ku púpúní Yı sagı tē wa, ku wú:

«Lià tē, ba nē swìn suywánú tē ba bırı, ba vəli jə pupwən».

¹⁶ Ba mama dān ga nē wà Yı suywánú tē nii zılı. Yı nii *s̀s̀s̀ǹǹ *Ezayi də swìn ku yoo, v wú: «Yuu-Tiu, wà nē p̀ǹ c̀g̀á ǹ suywánú tē nē?» ¹⁷ Ku nətʊ bırı də, ka kə waa Zwezi-*Kərisē nē, yi ku yáá twá də ku tē, liù nē yáá nì, də ba swìn ba bırı. Yá ku suywánú təntə nē yi Zwezi-Kərisē suywánú tē.

¹⁸ À dān pià, sə à bwe à jén: ku yi *Zwifə-ba wà ku sugv təntə nì naaa? Ba nì ku zəni! Ku púpúní Yı sagı tē wa, ku wú:

«Ba nì *tontona tē sugv tta yuu bwálí mama. Ba s̀r̀r̀ǹ t̀ ga va t̀ yí l̀v̀ yígúré».

¹⁹ À tē kúv pià, sə à bwe à jén: Zwifə-ba yi ba cígá yá wà ku nətʊ lwarı, naaa? Yı dí yáá v pa *Moyizə swìn, v wú:

«À wá pa lià tē, à yá nē ba jələ ndə dwíí nē, yimən ja aba. À wá pa á lıja zàn lià tē yuu wa, ba tē nē ba yənu jə».

²⁰ Ku m̀ ǹ, Yı nii s̀s̀s̀ǹǹ Ezayi də jın wɔdɔ, v swìn Yı yoo, v wú:

«Lià tē, ba yá nē ba nē pià, mə ba m̀ lià təntə nē nı nē. À bırı à tián lià tē nē, ba yá nē ba bənə ba kəni à nē».

²¹ Yá Yı swìn Yızərayelə lià tē m̀ yoo, v wú:

«Dıun mama, ku nē zıgı jıv ku va ku yí tıtın, à yáá tē à jıun á dwíí don con, yá ku vı, sə ku sèe à nii, yá ku ga zıga à nē».

11

Yı wà Yızərayelə lià dwíí tē vı v dıgv
(Romə tián 9.31-33)

¹ À dān bwe, sə à jén: Yı yi v vıga v tətə dwíí tē naaa? Abada! Ku t̀ nətʊ! À də tətə yi *Yızərayelə lià biú. À yi *Abərahame nàv, Benzwamen dwíí dəkuu tē wa liù. ² Yı wà v tətə dwíí tē, v nē kúrí fuən fuən, vı v dıgv, abada. Á yəó ku tē, Yı sagı tē nē swìn Eli yuu wa, májá tē wa, v nē caga Yı v bırı də, Yızərayelə lià tē wà zəni fwa. ³ U swìn, v wú: «*Yuu-Tiu ba gva n nii *s̀s̀s̀ǹǹ tē, ba m̀ ǹ *jonı kúré tē ba dı. À m̀ cıı dān nē ga, yá ba ga tē pià, sə ba gv à də». ⁴ Bèèè nē Yı dān le wá? Yı le wá v wú: «À lı bara m̀r̀r̀ barpe (7 000), à tún vàn nē, à nē tı ba. Lià təntə tē wà nadwana yuu twı kunkun yi tē, ba nē bənə «Baalə», yáá con, ba ma jın wá». ⁵ Zən ku tē də yi ndə ku nē. Lià mancın tē wulə Yı nē twá v pubwanv tē nē, v kúrí ba. ⁶ Yá ku dān nē yi Yı pubwanv, tē nē pın v kúrí ba, ku bırı də, ku t̀ ba tɔtvı yırı. Də ku yá nē yi ba tɔtvı yırı, Yı pubwanv tē yá bá ja dən. ⁷ Ku dən nē yi bèèè? Won tē Yızərayelə lià yá nē pià, ba wà ku nı. Yá lià mancın tē, Yı nē kúrí Yızərayelə lià tē wa, ba m̀ nı ku tē, ba nē pià. Ba duən də yun yá dā, ⁸ ndə ku nē púpúní Yı sagı tē wa, ku wú:

«Də zən mama, Yı pın ba pubıja tē dwèe. U púé ba yía nē, ba dān ká na. U swın ba zıan, ba dān ká nı».

⁹ Pıv Davidə də swìn, v wú:

«Pa ba cànı tē, ba nē dı jı won, ku ja ba, ndə ba nē ken nyalı, ba ma ja ganaıv nətʊ. Pa tē cànı təntə ya ndə bıv nē, sə ba tu ku wa. Pa ba na càn zənzən, ku dən nē. ¹⁰ Pa ba

yía jén, ba dàn ká na lá. Kə càn ba nə zənzən, n ga pa ba kwá tia, mánjá mama».

¹¹ À dàn bwe, sə à jén: Zwifə-ba mà ba naa nə ba tu, sə ba kúvè dàn ká píi ba zàn míámíán naaa? Abada! Ku tà nətú! Yá Zwifə-ba nə viga Yü *nii tə, ba ga tu tə, dàn nə pın, Yü píi v jon dwíé duən ba cuna wa. Yü fwa ku nətú, sə v pa, ku wogwıv ja Yızərayelə lià tə. ¹² Ba nə viga Yü nii tə, ba ga tu tə pın, Yü fwa zəni zənzən lià tə mama yıra. Zwifə-ba kwın ku tə nə, ba yà nə mε, sə ba na, ku ga pa Yü fwa zəni zənzən dwíé tə duən tə mama, ba nə tà Zwifə-ba yıra. Ku nətú dàn bıri də, mánjá tə, Zwifə-ba mama nə wá píi ba bà, Yü zəni tə dàn wá kwen ku súrí.

Nətú Yü nə jon lià tə, ba nə tà Zwifə-ba ba cuna wa

(1 Korəntə tíán 4.7; 10.11-12)

¹³ Síún nə, à dàn pià, sə à swın á mù lià tə, á nə tà *Zwifə-ba con. Á yı Yü *tuntunu, v nə tun á mù lià tə, á nə tà Zwifə-ba con. Á jələ də tutuıı təntə, Yü nə pın nə, jə dən ku doni won mama. ¹⁴ Á swın ku tutuıı təntə yoo Zwifə-ba con, sə à pa ku wogwıv ja à dwíı tíán Zwifə-ba, sə ku pa ba duən píi ba bà Yü con, sə v jon ba ba cuna wa. ¹⁵ Mánjá tə, Yü nə dugv Zwifə-ba vən nə, v mù də dwíé tə duən tə mama lià luv wa, píi ba kə duən yuu. Yá mánjá tə, Yü nə wá píi v ja Zwifə-ba v kə v con, ku dán wá ya nətə? Ku wá ya ndə lià yà nə tıga, yá ba dán ga píi ba bwın ba nan.

¹⁶ Nə yèé də, ba nə pın dipen təntən kukuu Yü nə, ku pià ku bıri də, dipen tə mama dán yı Yü nə ti. Ba nə kúvè pın wá tíú dagalv, ku pià ku bıri də, ku nəe tə də yı v mù nə ti. ¹⁷ *Yızərayelə lià yı ndə sán tíú nə, Yü nə cwen. Yá v ga gwəııə ku nəe duən v dugv. N mù liù tə, n nə tà Zwifə, n yı ndə gav con tíú nə, Yü nə gwəııə ku nəe, v ja bà v vwa v marı sán tíú tə, nəe tə bwálı nə. Nəe təntə də dán twá tə vaııa tíú tə níá tə, ndə ku tətə nəe

tə nə, tə yà nə ga ku yuu wa*. ¹⁸ Yá dàn ká ywán ku yoo təntə, n ma fwa fwiə Zwifə-ba yáá con, ba nə yı ndə sán tíú nəe nə, ba gwəııə ba dugv. Də n nə fwa fwiə nətú, sə n lwarı də, tíú dagalan nə pın diàn ku nəe nə, ku tà ku nəe nə pın diàn ku dagalan nə.

¹⁹ N wáá n swın, n wú: «Yü dugv Zwifə-ba duən vən nə, ndə v nə gwəııə sán tíú nəe v dugv, sə v ga ja à mù v kə v con, ndə v nə gwəııə gav tíú nəe, v vwa v marı sán tíú yıra nətú». ²⁰ Ku yı cígá. Zwifə-ba yı ndə tíú nəe nə, Yü nə gwəııə v dugv, ba nə wà ba waa ken v nə tə yırı. N mù yı ndə gav tíú naa nə, Yü nə gwəııə v vwa v marı sán tíú yıra, n nə keni n waa v nə wuuu yırı. Dàn ká ywán ku nətú, n ma fwa fwiə. N yı n mε, sə zùrı n yıra! ²¹ Də Yü nə wà Zwifə-ba yá, ba mù yá ga nə yı sán tíú tə nəe tətə, n buııa də, v wàrı ku v tuııa n mù yıra naaa? ²² Cugv yəbə, Yü yı wuywanyıın, v yoo cà də. Yü yoo cà lià tə yuu wa, ba nə mà ba naa nə ba ga tu. Yá v waa ywán n mù yuu wa, də n nə wà píi n yá v cwəııə tə. Yá n dán nə píi n yá Yü cwəııə tə, v wá gwəııə n də v dugv vən nə, ndə tíú naa nə. ²³ Ba mù Zwifə-ba nə mε mánjá don wa, ba píi ba kə ba waa Yü nə, v jə diàn, sə v píi v kə ba, ba bwálı tə nə, ba yà nə wulə. Ku yı ndə ba nə gwəııə tíú nəe, ba ga píi ba vwa tə ba marı tə bwálı nə. ²⁴ N mù liù tə, n nə tà Zwifə, n yı ndə gav tíú nəe nə, Yü nə gwəııə v ja bà, v vwa v marı sán tíú yıra. Də Yü nə wánı v tun yoo, nətú liù mama yáá nə ba tuııa tíán yıra, n mε, sə n lwarı də, Yü tə wáá Zwifə-ba v píi v kəni ba bwálı nə. Mə ba mù yà nə yı sán tíú tə nəe tətə.

Yü wá jon Yızərayelə dwíı tə ba cuna wa mánjá don wa

²⁵ Á nubıa-ba, à pià, sə á lwarı cígá tə, ku nə sègə, sə á dànà ká bún də, á yı yənu tíán. Cígá təntə nə yı *Yızərayelə lià tə vən don yun yın diàn. Yá ku wá ya nətú wuuu, ku va ku yı mánjá tə wa, dwíé tə duən lià tə, ba nə tà *Zwifə-ba,

* **11:17** 11.17 Ku yı tíú, ba nə gwəııə ku don naa, ba vwa ku yıra, tə ga nu tə marı duən nə. Ku mù tíú təntə bıa zııı mánjá nə yı, ku dán wá zın tíú tə, ba nə gwəııə ku naa tə bıa.

yá ba ga kəni ba waa Yıı nə, nii nə wá cé. ²⁶ Kú mù təntə kwa nə, Yıı dān wá jon Yızerayelə lià tə mama ba cuna wa, ndə ku nə púpúnı Yıı sagı tə wa, ku wú:

«Liù tə, v nə jonə lià ba cuna wa, wá nan Siyon† v bà. À mù nə wá pa *Zwakəbə‡ dwíı tə lià tə twá à nə. ²⁷ Nəñ *nimaru tə, à nə wá tún à mù də ba pwərə wa, máná tə, à nə wá kwən ba cuna tə à lı».

²⁸⁻²⁹ Zwifə-ba vıga Yıı suywánú tə, ku pa ba jı Yıı duŋa. Kú yı nətı, sə ku pa Yıı jon á mù lià tə, á nə tà Zwifə-ba, á cuna wa. Yıı nə pın won, v kúv ba pıı v jonə ku. Yá v nə kúrí liù, v ba v nii pıı v kwàní. Yá Yıı yá kúrí ba, sə ba ya v mù nyiən. U kàn nii də ba nıbara tə, ku mù nə pın, v tə ma swə ba. ³⁰ Máná don wa, á mù lià tə, á nə tà Zwifə-ba, á yá ba Yıı nii zılı. Yá síún nə, Yıı dəri á yinəgə zənzən, Zwifə-ba nə vıga v nii tə yıı. ³¹ Zwifə-ba də con, mə ku wá ya nətı. Síún nə, ba ba Yıı nii zılı, ku pa Yıı pıı v dəri á yinəgə zənzən. Yá máná don dān wá bà, ba də nə wá pıı ba kə ba waa Yıı nə, sə v ga dəri ba yinəgə zənzən. ³² Yıı dān nə pın ləzoni tə mama lwarı də, ba ba v nii zılı, sə v ga wàní v dəri ba yinəgə zənzən.

Yıı dáá, v donı won mama!

³³ Cígá mama, Yıı dáá zənzən! U wəbuŋa tə də v yənu tə dən lù zənzən. Liù mama wàrı Yıı conı tə də nətı tə, Yıı nə bəri lià bəri, v lwarı. ³⁴ Kú yı ndə ku nə púpúnı Yıı sagı tə wa, ku wú:

«Wàà nə yəé ku tə *Yuu-Tıu nə buŋa? Wàà nə wáá wá n kwè?»

³⁵ Wàà nə wàní v dí yáá v pa won Yıı nə, sə ku pa Yıı də pıı, v ŋwın ku tíu ku yıı? ³⁶ Cígá, wiən tə mama nan v mù. Wiən tə mama yı v mù nə, tə twá tə ma wulə, tə ga yı v mù nə tı. Nə pıan dun Yıı nə, máná də máná, ku nə ba zwè! Amına!

12

Nətı Kərisə lià nə mə, sə ba ya
(1 Korəntə tián 6.19-20; Efəzə tián 4.1-16; 1 Pıyerə 4.10-11)

¹ À nubıa-ba, à pıà, sə à kwè aba, Yıı nə dəri nə yinəgə tə yıı. Á pıan á tián Yıı nə, ndə won nə, ba nə ma fwa *jonı. Də á nə fwa nətı, ku jonı təntə yı ndə á mı nə, á pın Yıı nə, yá ku ga wá poli v pùé zənzən. Mə ku mù nə yı cígá cígá bəri, á nə bwı Yıı nə. ² Á kúv dānà ká twá lıv wiən fıra nə. Á kənə diən, sə Yıı pa aba pubundıra, sə ku pa á mı tə lwán. Kú mù nə wá pa á yəni ku tə, Yıı nə pıà. Yıı pıà, ku tə nə zıən, ku tə nə poli v pùé, də ku tə nə yı cígá.

³ Yıı twá v pubwanı tə nə, v pa à jı v tütùnı. Kú mù nə pın, à wáá á liù mama con à swın, sə v dān ká kə v tián bwálı tə nə, v nə wá lá yı. Yá á liù mama dān mə, sə v bın, v lwarı won tə, Yıı nə tərı v pa wá, ku twá də v waa tə, v nə kən Yıı nə. ⁴ Ləzwənə yıra tə mama yı won nədı, ku ga jə nandaran tə nə dáá. Yá nandəwə mama də ga jə ku tıtuŋı, ku nə ba nyın də ku don tıtuŋı.

⁵ Mə ku yı nətı nə də con, nə nə yı Zwezi-*Kərisə lià tə. Nə dáá, nə ga yı yıra nədı. Yá nə dān marı duən nə, ndə nandaran tə nə marı duən nə nətı. ⁶ Yıı twá v pubwanı tə nə, v pa tarpınan yıre yıre nə liù mama nə. Də Yıı nə pın mú tarpıv, sə n wàní v nii sərən n jon n swın, n mə, sə n twá n waa tə nə, n nə ken Yıı nə, n ma swın tə sərən təntə. ⁷ Də Yıı nə pın mú tarpıv, sə n tvn, n pa ba duən nə, sə n twá ku nə, n tvn n pa ba. Də Yıı nə pın mú tarpıv, sə n kəri lià duən, sə n kəri ba. ⁸ Də Yıı nə pın mú tarpıv, sə n kwè lià, sə n kwè ba. Də Yıı nə pın mú tarpıv, sə n pa wiən lià nə, sə n pa tə ba də n waa mama. Də Yıı nə pın mú tarpıv, sə n ya yáá tíu, sə n tvn ku yoo tə də yawala. Də Yıı nə pın mú

† 11:26 11.26 Siyon yı paan tə, *Zwerizalemə nə lwè ku yuu wa, yıı nədwan. ‡ 11:26 11.26 Zwakəbə yı dwıé dəkurən fugə bələ nyına. Yıı pın wá yıı don, ku mù nə yı Yızerayelə. Zwakəbə yıı tə Yızerayelə dwıé tə mama yoo ku swın, sagı tə bwálı ku tə wa.

tarpuv, sə n dəri là yinəgə zənzən, sə n tən ku yoo tə də pupwən.

(1 Piyerə 3.8-12; 4.7-9; Matie 5.38-48)

⁹ Á swéné là tə cígá cígá də á waa mama. Á pıan lwanı ya á culu. Á vwıə á tíán won tə nə, ku nə zıən. ¹⁰ Á dän swéné duən cígá cígá də á waa mama, ndə nubıa nə me, sə ba sóní duən nətu. Á kənə kajaņa, sə á liü mama zilı v don v doni! ¹¹ Á bıbara á tən á pa *Yuu-Tiu nə də á waa mama! Á däná ká pa yayıa zv aba! ¹² Á fwa pupwən máńá mama, yala tə yıı, á nə jə Yuı con. Á jana pınu càn tə wa, á ga jun Yuı máńá mama. ¹³ Á pıan wıən là tə nə, ba nə yı Kərisə nə ti, ba ga ba won jə, sə ba ma san ba tíán nə. Ba tə, ba nə twi ba zıı á diə wa, sə á sèe á ja ba zəni.

¹⁴ Á lwərə Yuı, sə v fwa zəni là tə yıra, ba nə kəni aba càn wa. Á däná ká lòrı Yuı, sə v cùgù ba. ¹⁵ Də là tə nə wulə pupwən wa, sə á də ya pupwən wa də ba. Ba nə kúv yı ba wulə kwırə wa, sə á də kwi də ba. ¹⁶ Á pıan á pubıņa ya nədv duən yuu wa. Á däná ká pià dun bwálı, á pa á tíán nə. Yá á dän muņə á tíán duən yáá con, sə ku pa á wàní á tən tutunbii tətə. Á däná ká bún á waa con də, á yı yənu tíán.

¹⁷ Liü mama nə fwa lwanı á yıra, á däná ká fwa lwanı, á ma ŋwın ku tíú. Á kənə diän, sə á fwa ku tə nə zıən là tə mama yáá con. ¹⁸ Á kənə diän, á fwa ku tə mama, á nə wáá, sə á mù də là tə ya duən nə də bıcan sıé, də ku nətu yà nə wáá ku tıņa. ¹⁹ Á nubisoni-ba, á mù däná ká bún, sə á tən lwanı, á ma ŋwın là tə, ba nə tıņa lwanı á yıra. Á dän yá ba, sə Yuı lıņa zàn ba yuu wa. Ku yoo təntə púpúní Yuı sagı tə wa: «Yuu-Tiu swın, v wú: Á mù nə wá kə ba càn wa, á ma ŋwın lwanı tə, ba nə tən á yıra». ²⁰ Ku tə nə kúv zıen ku doni, ku púpúní Yuı sagı tə wa, ku wú:

«Də niən dän nə jə n duņv, sə n pa wá wodiı, sə v dé. Nanyvıı nə kúv jə wá, sə n pa wá níá, sə v nyv. Də

n nə fwa nətu, ku yı ndə məncala* nə, n tıņə v yuu wa».

²¹ Dän ká duņv n tíán n pa lwanı dé diän n yuu wa. Tən zəni máńá mama, sə n mù nə wàní, n dé diän lwanı yuu wa.

13

*Á zilé á luv nii yun tíán tə nii!
(1 Piyerə 2.13-17; Likə 20.20-26)*

¹ Yun tíán tə mama, ba nə wulə á luv nii tə yuu wa, yı Yuı nə tın ba. Yá ku dän yı Yuı nə pın, ba wulə á yuu wa. Ku tà ba tətə diän nə pın, ba wulə á yuu wa. Ku mù nə pın, á liü mama me, sə v zilı yun tíán tə nii, ba nə wulə á luv nii tə yuu wa. ² Liü dän nə vıga yun tíán təntə nii, ku yı ku tə, Yuı nə tın tə nii nə v vıga. Yá là tə, ba nə vı ku nətu tə nii, ba wá bürı ku tíán bürı ku yıı, ba ga cùgù ba. ³ Là tə, ba nə tıņa zəni, wà me, sə ba dəri yun tíán təntə fən. Ku yı liü tə, v nə tıņa yolwana, nə me, sə v dəri ba fən. Də n mù nə ba pià, sə yun tíán tə fən ja mú, n me, sə n fwa zəni, sə ku pa ba bu n nə. ⁴ Ba mù yun tíán təntə yı ba tıņa ba pın Yuı nə, ba pià, sə ba san mú, sə n fwa zəni. Yá n dän nə tən yolwan, n me, sə n dəri ba fən. Ku tà tutv, Yuı ma pa ba kə diän ba jıàn wa. Ba yı ba tıņa ba pın Yuı nə, sə ba kə là tə, ba nə tıņa yolwana tə càn wa, sə ku bııı də, Yuı lıņa zaņa ba yuu wa. ⁵ Ku mù təntə yıı, n me, sə n zilı ba nii. Ku tà Yuı lıņa tə cıı yıı, nə pın n me, sə n zilı ba nii. Zilı ba nii, n tətə nə yəé n pubıņa wa də, n me, sə n zilı ba nii tə yıı.

⁶ Mə ku mù yoo təntə yıı nə, á ma ŋwın lanpwərən tə də. Yá yun tíán təntə, ba nə jonə tə lanpwərən təntə, də yı ba tıņa ba pın Yuı nə ku tutıı təntə wa. ⁷ Á ŋwıán ku tə, á nə me, sə á ŋwın á pa ba liü mama nə. Ku nə kúv yı ba tə, ba nə jonə á wıen yuu ŋwırán, sə á ŋwın tə də á pa ba. Ku nə yı là tə, ba nə lé á yuu lanpoo tə, á ŋwıán ku á pa ba. Ku nə yı là tə, ba nə me, sə á zilı ba, sə á zilı ba zəni. Ku nə yı là tə, ba nə me, sə á pa ba dun, sə á pa ba dun zəni.

* **12:20** 12.20 Ku dän nə yı, də n nə fwa nətu, cavıra wá ja ku tíú.

*Nə swéné duən
(Matíe 22.35-40; 1 Zwan 3.11-23)*

⁸ Á dàná ká pa liù mama juɲi ya á yuu wa. Juɲi tɛ ku nə mɛ, sə ku ya á yuu wa, ku mù nə yi, sə á sóní duən á súrí lá. Liù tɛ, v nə swə v duən tɛ, v zílí Yui *nii yìèn tɛ mama, v nə pɪn *Moyizə nə. ⁹ Yui pɪn nii nəba, v wú: «Dàn ká cwàrì, dàn ká gu liù, dàn ká ɲu, dàn ká pa n yii zv liù won». Yui nii tɛ yìèn tɛntɛ, də tɛ duən tɛ mama, yi tɛ wulə yoo nədu ku tɛ wa, ku mù nə yi: «Sóní n don, ndə n tətə nə!» ¹⁰ Də liù nə swə v don, v bá wàní v fwa lwanɪ v yɪra. Ku dàñ biri də, liù nə swə v don, v zílí Yui nii tɛ mama.

*Á kənə á sírí á diàn Zwezi-Kərisə nə pɪí v biàn tɛ
(Efezə tián 5.8-18)*

¹¹ Á kənə diàn nətu, á nə yèé máǵá tɛ, á nə wulə ku wa zèn ku tɛ yɪri. Síún nə, máǵá yí, sə á súrí á yíá, á zàn dwian nə. Máǵá tɛ nə nə ken nə waa Zwezi-*Kərisə nə, də máǵá yà tɛ ɲúná, sə Yui bà v jon nəba. Yá síún nə máǵá dàñ bwələ, sə Yui tun ku. ¹² Máǵá ga mancɪn, ndə tia nə bwələ puru, yá yikunu dàñ wá zwèe. Nə dàñ duga yikunu wa tutunkukwɪnan tɛ. Nə dàñ mɛ, sə nə ja Yui diàn tɛ, ndə kwatara zɪla nə, sə nə wàní nə twá poni cwəɲə tɛ. ¹³ Nə dàñ pɪan nə tutɔnɛɛ ya zəni, ndə liù nə mɛ, sə v ya nətu poni wa. Nə dàná ká jèñ duən nə, nə nyu swana nə bubunɪ. Nə à yèé nə dé wodirən zənzən, nə ja lɛ. Nə à yèé nə cwàrì də duən. Nə dàná ká jèñ duən nə, nə ma tun yìèn gurə gurə, nə à yèé nə dɪ jara də duən. Nə dàná ká pa wɔgwɪv ja nəba. ¹⁴ Á pɪan, á ya ndə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə. Á kúb dàná ká pɪí á bún á pùé fɪra yokukwɪnan tɛ yoo, á yà nə swə tɛ fàɲú, sə ku pa á pɪí á fwa tɛ.

14

*Nə wà mɛ, sə nə cəgə duən
(1 Korəntə tián 4.3-5; 10.23-33; Romè tián 15.1-7)*

¹ Á sɪá, sə *Kərisə lià tɛ, ba nə ba diàn jə Yui cwəɲə tɛ wa, yà á púlí tɛ wa. Á dàná ká fwa tótòná ku tɛ yuu wa, ba nə

bɔɲa ba waa con. ² Liù don wulə, v mù nə ba won mama culi, v mù dé tɛ mama. Yá v don də wulə, v nə ba diàn jə Yui cwəɲə tɛ wa, ku pa v mù ba won don dé, də ku nə tà davɔran cɪcɪ. ³ Liù tɛ, v nə ba won mama culi, dàn ká gwɪən liù tɛ, v nə ba wiən duən dé. Liù tɛ də, v nə ba wiən duən dé, dàn ká cəgə v tɛ, v nə ba won mama culi, Yui nə sɛe v də tɛ yɪri. ⁴ N mù nə yi wàà, n ma cəgə *Yuu-Tiu tótònò? Də nə Yuu-Tiu tótònò nə fwa zəni, nə à yèé v nə fwa lwanɪ, ku ywàǵá nə Yuu-Tiu, v nə ti wá. Ku ba mú ywàǵá. Yá nə Yuu-Tiu tótònò fwa zəni, nə Yuu-Tiu nə wàá v pɪn v fwa zəni tɛ yɪri.

⁵ Lià duən bɔɲa də, diən don wulə, ku nə dwə diən tɛ duən. Yá lià duən də ga bɔɲa də, diən tɛ mama yi won nədu. Ba liù mama dàñ nə mɛ, sə v lwanɪ ku tɛ, v nə bɔɲa v waa con, cígá cígá. ⁶ Liù tɛ, v nə kəni dun diən don nə, v doni diən tɛ duən, v yi v fwa nətu, sə v ma pa dun Yuu-Tiu nə. Liù tɛ, v də nə ba wodiu mama culi, v də dé won mama, sə v ma pa dun Yuu-Tiu nə, v ga kəni Yui lèèèe ku tɛ yɪri, v nə dé. Liù tɛ də, v nə ba wiən duən dé, v də ba wiən duən dé, sə v pa dun Yuu-Tiu nə, v də ga kəni Yui lèèèe. ⁷ Yá nə liù mama dàñ tà v mu wulə lɔv v cɪcɪ yɪri, nə liù də mama ga ba ti, v cɪcɪ yɪri. ⁸ Yá nə mu tɛ dàñ nə wulə lɔv wa, ku yi nə wulə Yuu-Tiu yɪri. Nə kúb nə tɪga də, ku yi nə tɪga Yuu-Tiu yɪri. Nə mu tɛ dàñ nə wulə, nə à yèé ku nə tɪga, nə tɛ yi Yuu-Tiu nə ti nəba. ⁹ Ku yi cígá, Zwezi-Kərisə tɪga, yá v pɪí v bwin v nan, v wulə mu wa, sə v dé diàn tɪga də ləzwəɲə mɛ yuu wa. ¹⁰ Sə n mù dàñ yi, bèèèe nə pɪn n ma cəgə n don tɛ, v nə yi n nubiu Kərisə yɪri? Sə n mù yi, bèèèe nə pɪn n ma goni n don tɛ, v nə yi n nubiu Kərisə yɪri? Nə mama wá zɪgɪ Yui yáá con, sə v buri nə bura. ¹¹ Ku yi ndə ku nə púpúní Yui sagɪ tɛ wa, ku wú:

«Ku yi cígá, à yi Yuu-Tiu tɛ, à nə wulə mu wa. Ku mù nə pɪn, à mù nə swɪn, à wú: Liù mama wá tu v nadwana yuu à yáá con, liù mama ga wá súrí v tətə nii, v pa dun à mù Yui nə».

¹² Ku dàñ pià ku biri də, nə liù mama wá

tún v nii v tìàn nə Yı yáá con.

Nə dànà ká yugu liù, nə li Yı cwəŋə tə wa

(1 Korəntə tián 8.1-13; Kolosə tián 2.16)

¹³ Nə kúv dànà ká cəgə duən. Á dān kənə á pubuŋa wa də, á wà mɛ, sə á fwa won mama, ku nə wá ya ndə kapan nə, á nə ken á duən *Kərisə lià tə yáá con, ba nə wá mà ba nɛɛ ku nə ba tu, nə à yèé ku nə wá pa ba pií ba yá Yı cwəŋə tə. ¹⁴ Á mù də *Yuu-Tiu Zwezi vwə duən nə. Yá ku dān pın, à yèé zəni zəni də, wodiu mama təlɛ, ku tətə nə yi durən won Yı yáá con. Yá liù tə, v dān nə buŋa də, wodiu don yi durən wodiu, v wà mɛ, sə v dé ku, v nə buŋa v waa con də, ku yi durən tə yırı. ¹⁵ Də n nə tà wodiu yırı, n nə dé, n pa n liù don, v nə yi n nubiu Kərisə yırı, jìàn gwàrì Yı cwəŋə tə wa, ku bırı də, n kúv ba wá swə. Dàn ká pa liù tə, Zwezi-Kərisə nə tıga v də yırı, tà n wodiu tə yırı, v jén Yı cwəŋə tə wa. ¹⁶ Á cia á tìàn nə, liù dàn ká dí tıjaŋa wozəŋə tə yırı, Yı nə pın aba. ¹⁷ Yı pàrì tə tà wodirən, nə à yèé won tə, ba nə nywìn yoo. Yı pàrì tə dān yi ku tə, Yı-*Siŋu tə nə tuŋa də nəba. Ku mù nə saŋa nəba, ku pın, nə tuŋa ku tə nə yi cígá. Ku mù nə pın, nə wulə duən nə, də bıcan sié. Ku mù nə pın, nə jə pupwən. ¹⁸ Liù tə, v nə tuŋa v pın Zwezi-Kərisə nə nətu, v wá poli Yı pùé nə, yá lià ga wá swìn də, v tuŋa ku tə nə zìən.

¹⁹ Ku mù yırı, nə dān kənə diàn, nə fwa ku tə nə wá kə bıcan sié nə pwərə wa də ku tə nə wá dàn lià tə duən jìàn Yı cwəŋə tə wa. ²⁰ Dàn ká cùgù Yı tutuŋi tə, də won tə, n nə dé. Cígá, wodiu təlɛ, ku nə yi durən won Yı yáá con. Yá də ku tə, n nə dé, dān nə wá yıgu n duən Kərisə lià tə, ku pa ba fwa lwanı, sə n dàn ká dé ku. ²¹ Nèñ, ku tə nə zìən: Dàn ká fwa won mama, ku nə wá pa n duən Kərisə lià tə pií ba yá Yı cwəŋə tə nə. Ku nə yi nāŋú diŋə, nə à yèé ku yi swana nywıv, nə à yèé won tə mama, ku nə wáá ku yanı. ²² N pubuŋa tə nə yi nətu ku yoo tətə yuu wa, ku twá də n waa tə, n nə ken Yı

nə, ja ku n cıci con, sə ku ya n mù də Yı pwərə wa. Pupwən liù nə yi liù tə, v nə ba bábìá fwa ku tə yırı, v nə ken sírí, sə v fwa. ²³ Yá liù tə, v nə fwa bábìá wodiu yuu wa, v ga dé ku, Yı wá búrì ku tíú búrà, v ga cùgù wá. Ku pià ku bırı də, v wà v waa ken Yı nə ku wodiu tə yuu wa. Yá won tə mama, liù nə tun, v ga wà v waa ken Yı nə ku yırı, ku yi cuna.

15

Nə fwa ku tə nə zìən, ku pa nə duən nə (Romə tián 14.13-23; Filipə tián 2.1-5)

¹ Nə mù lià tə, nə nə jə diàn Yı cwəŋə tə wa, nə mɛ, sə nə san lià tə nə, ba nə ba diàn jə ka wa. Nə wà mɛ, sə nə pià ku tə nə poli nə cıci pùé. ² Nə liù mama dān mɛ, sə v fwa ku tə nə poli v don pùé, sə nə ma fwa wá zəni, sə ku wàní ku dān v jìàn Yı cwəŋə tə wa. ³ Zwezi-*Kərisə tətə wà ku tə nə poli v cıci pùé fwa. Ku púpúnı Yı sagı tə wa, ku wú: «Túrán tə mama, ba nə twın n mù Yı, pií tə tu à mù yuu wa». ⁴ Ku yi cígá, yoo tə mama, ba nə dí yáá, ba púpúnı Yı sagı tə wa, yi ba púpúnı, sə ku kàrì nəba. Ku mù nə mɛ, sə ku pa, nə ja pínú, ku ga zùrì nə bıcanı, sə nə wàní nə ja yala Yı con. ⁵ Pínú də ka zùrì bıcanı yi Yı nə pın. Yı dān nə wá pa á ya lià tə, á pubuŋa nə yi nədu, sə á fwa ndə Zwezi-Kərisə yà nə fwa nətu. ⁶ Yá á dān wá wàní á bu Yı nə, v nə yi nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nyına, də bıcan nədu də nii nədu. ⁷ Á dān siá duən, ndə Zwezi-Kərisə nə sèe aba nətu, sə ku pa dun Yı nə.

(Tutunan 3.25-26; Efzə tián 2.11-19)

⁸ Ku yi cígá nə, à swìn á con: Zwezi-Kərisə jigə *Zwifə-ba tütònù. U fwa ku nətu, sə v pa ku tə Yı nə kàn nii də ba nıbara-ba tə, nii sú, sə ku bırı ba də, Yı yoo ba kwèe, ⁹ sə ku ga pa, lià tə, ba nə tà Zwifə-ba bu Yı nə, v nə dəri ba yinəgə zənzən tə yırı. Ku yi ndə ku nə púpúnı Yı sagı tə wa, ku wú:

«Ku mù yırı, à wá bu n nə, lià tə, ba nə tà Zwifə-ba, tətəŋi wa. Á wá nun gwaran à ma bu n yırı nə».

¹⁰ Ku tə púpúnı Yı sagı tə wa, ku wú:

«Á mù là tə, á nə tà Zwifə-ba, á fwa pupwən, á mù də dwíí tə, Yı nə kúrí».

11 Kú tə púpúní Yı sagı tə wa, kú wú:

«Á mù là tə mama, á nə tà Zwifə-ba, á bwıa Yuu-Tiu nə. Á dwíé tə mama bwıa v nə».

12 Yı nii *sùsùnù *Ezayi də swın, v wú:

«Liù wá nan Yızayi* dwíí tə wa, v nə wá d́ pàrì là tə yuu wa, ba nə tà Zwifə-ba. Luv dwíé tə mama, ba nə tà Zwifə-ba, wá ja yala də wá».

13 Yı nə pın, á jə yala də wá. V mù dàń nə wá pa, á sú də pupwən, v ga pa aba bıcan síé, á nə kəni á waa v nə tə yıı. Kú mù nə wá pa, á twá v *Sııu tə diàn nə, á ja yala də wá, tə nə dáá, tə ja lə tia nə.

Polə yı Zwezi-Kərisə tètònù

(1 Korəntə tián 15.10; 2 Korəntə tián 12.12; 10.13-18)

14 Á nubıa-ba, à mù yèé cígá mama à tətə yuu wa də, á yı là tə, á nə yı wuywanyına. Á jə yənu zənzən, kú pa, á wáá duən á kwè. 15 Yá də kú nətı mɛ, à tə swın yìèn duən yuu wa nəpon nəpon à sagı kú tə wa, sə à ma líí aba. Á swın tə sùràn təntə, Yı pubwanıv tə yıı, v nə fwa à yıra. 16 Yı tun nə, sə à ya Zwezi-Kərisə tètònù, à pa là tə nə, ba nə tà *Zwifə-ba. Yá à dàń tııa kú tutııı təntə, à pın Yı nə. Á swın v suywáııú tə, à bııı là tə nə, ba nə tà Zwifə-ba. Á pià, sə v lı ba v tún vən nə, sə ba ya v mù nyiən, ba ga poli v pùé. Yı-*Sııu tə dàń nə wá pa, ba ya là tə, ba nə yı Yı nyiən. 17 Kú nətı pın, à mù də Zwezi-Kərisə wulə duən nə, à dàń ga jwɛ, à nə tııa à pın Yı nə tə yıı. 18 Yoo tə, à nə jə wudıv, sə à swın, yı yoo nədı cııı. Kú mù nə yı tutııı tə, Zwezi-Kərisə nə twá də nə, v tun. V pın à van là tə, ba nə tà Zwifə-ba, à kə Yı cwəıə tə wa, sə ba zilí v nii. V twá à nii sùràn nə, də kú tə, à nə fwa nə, v ma tun kú yoo təntə. 19 V tun v diàn mımııı də yomııan, kú twá də Yı-Sııu tə diàn. Kú nətı dàń pın, à zııı *Zwerizalemə nə, à swın Zwezi-Kərisə suywáııú tə, bwálí

mama nə, à va à yı Yiliri. 20 Yá kú dàń yı dun yoo, kú pa à mù nə, sə à swın Zwezi-Kərisə suywáııú tə bwálá tə nə, ba nə wá dí yáá ba nı kú yoo. Á yà ba pià, sə à swın kú bwálí nə, ba nə dí yáá ba nı kú, sə kú dàń ká ya, ndə liù don nə tún v béré dèń, à ga bà à lwà ka yuu wa. Á dàń yà pià, sə kú ya, ndə kú nə púpúní Yı sagı tə wa, kú wú:

21 «Là tə, ba tə nə wà v yoo swın ba bııı ba, ba mù wá na wá. Là tə, ba tə nə wà v yoo nı, ba wá nı v suywáııú tə dèń».

Polə pià, sə v va Romə

(Romə tián 1.9-15; 2 Korəntə tián 8 də 9)

22 Mə kú mù yoo təntə dàń nə cıgà à yáá nə, kú pa máııá mama, à nə pià, sə à bà á con, à ba twı. 23 Síún nə, bwálí kúv təlė nagwanɛ tə tə wa, ba nə wá suywáııú tə swın lá. Kú tə nə súrı lá, kú bııa dáá, à yà nə pià, sə à bà à na aba də à bııan mama. Yá à dàń pià, sə à tun kú yoo təntə máııá tə wa, à nə vəlı Esəpanyə. 24 Á jə yala də, à wá na aba máııá tə wa, à nə twı, sə à lɛ. Á wá ya á con diàn bələ, sə à yııa zùrı á yoo wa. Kú kwa nə, à pià, sə á san nə, sə à wàńı à va à cwəıə tə.

25 Síún nə, à dàń yı à vələ *Zwerizalemə, sə à san *Kərisə là tə nə. 26 Kərisə là tə, ba nə wulə Masedwanə də Akayi nagwanɛ tə wa, lá səbiu, sə ba ma san zura tə nə, ba nə wulə Zwerizalemə Kərisə là púlí tə wa. 27 Ba tətə nə ken ba pubııa wa, sə ba san ba. Yá kú sanıv təntə yà yı *Zwifə-ba jııı, kú nə wulə ba yuu wa. Kú jııı təntə dèń nə yı, ba yà tà Zwifə-ba, yá ba ga twá Zwifə-ba nə, ba na torı Yı con. Kú mù nə pın, ba mù là tə, ba nə tà Zwifə-ba, dàń mɛ, sə ba san Zwifə-ba nə də wiən tə, tə nə yı tia yuu wiən. 28 Máııá tə, à nə lı kú yoo təntə yáá, à nə wàńı à pa səbiu tə Zwerizalemə Kərisə là púlí tə nə, à wá twá á con, à ma va Esəpanyə. 29 Á yèé də, máııá tə, à nə wá bà á con, Zwezi-Kərisə wá fwa zəni á yııa zənzən.

* 15:12 15.12 Yızayi yà yı piú *Davidə nyına. Mə v mù dwíí tə wa nə, ba bııı Zwezi-Kərisə.

³⁰ À nubia-ba, à kwè aba də nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə yiri tē, də Yu-*Siŋu tē nə pɪn nə swə duən tē yiri, sə á súrí à nə, á jɪn Yu də diàn á pa nə. ³¹ Á lwərə Yu á pa nə, Zwide nagwanaa lià tē, ba nə wà suywánú tē sèe dàn ká ja nə, ba kə càn wa. Á tē lwərə Yu á pa nə, sə kv tē, à nə ja vələ Zwerizalemə, sə à pa lià tē nə, ba nə yɪ Kərisə nə ti, wàní kv poli ba pùé nə. ³² Də kv dàn nə yɪ Yu fira, à wá bà á con də pupwən. Yá nə wá ya duən nə, sə à síi mancɪn.

³³ Yu tē, v nə pɪn bɪcən sié, nə wá ya də á mama! Amɪna!

16

Sagi tē yígúré sùràn

(3 Zwan 5-8; 1 Korəntə tián 16.19-20)

¹ À pià, sə á lwarɪ nə nakua Fowebe. U yɪ v tuŋa Yu tutuŋi tē Sankəre *Kərisə lià púlí tē wa. ² Máná tē, v nə yí á con, sə á sèe, á ja wá zəni *Yuu-Tiu yiri, ndə lià tē, ba nə yɪ Yu nə ti, nə mɛ, sə ba fwa nətɔ. U san lià zənzən nə, v ga san à də nə. Kv mù yiri, á saŋa wá won mama wa, v nə pià á saŋv.

³ Á jùná Pərisəka də Akilasə á pa nə. À mù də ba mù nə tuŋa nə pɪn Zwezi-Kərisə nə. ⁴ Ba tà à yiri, ba dɔgv ba mu, sə ba ma wàní ba jon à mu ba yá. Yá à dàn kəni ba lèèè. Kv tà à cɪcɪ nə kəni ba lèèè. Kərisə lià púló tē mama, ba nə tà Zwifə-ba də kəni ba lèèè. ⁵ Á jùná Kərisə lià púlí tē, ba nə yáá jəni duən nə Pərisəka də Akilasə diè tē wa. Á jùná à nubiswənə Epayinetə á pa nə. U mù nə yɪ Azi nagwanaa tē wa təntən liù, v nə keni v waa Zwezi-Kərisə nə. ⁶ Á jùná Mari də, á pa nə, v tun zənzən v pa aba. ⁷ Á jùná Andəronikisə də Zwiniyasə á pa nə. Ba yɪ à mù dwíí tián, à mù də ba mù ga nə yɪn bən diè tē wa də. Ba yɪ Zwezi *tuntuna, lià nə swɪn ba zəni yoo. Ba mù nə dí à yáá, ba kəni ba waa Zwezi-Kərisə nə. ⁸ Á jùná Anpəliyatisə, v nə yɪ à nubiswənə Yuu-Tiu yiri nə, á pa nə. ⁹ Á jùná Yirəben, nə mù də wá nə tuŋa Zwezi-Kərisə tutuŋi tē, á pa nə. Á jùná à nubiswənə Sətakisə

á pa nə. ¹⁰ Á jùná Apelesə á pa nə. U də bɪri də, v cígá yɪ Zwezi-Kərisə tütònù. Á jùná Arisətobilə də v diè lià tē á pa nə.

¹¹ Á jùná Erodiyón, v nə yɪ à dwíí tíú, á pa nə. Á jùná Narəsisə də v diè lià tē, ba də nə keni ba waa Yuu-Tiu nə, á pa nə. ¹² Á jùná Tərifənə də Tərifozə, ba də nə tuŋa Yuu-Tiu tutuŋi tē zənzən, á pa nə. Á jùná à nubiswənə Pərisidə á pa nə. U yɪ kan tē, v də nə tun zənzən v pa Yuu-Tiu nə. ¹³ Á jùná Rifisə á pa nə. U yɪ liù tē, Yuu-Tiu nə kúrí. Á jùná v nuu tē, v nə yɪ à də nuu, á pa nə. ¹⁴ Á jùná Asinkəritə, də Fəlegón, də Eərəmesə, də Patərobəsə, də Eərəmasə, də Kərisə lià tē duən tē mama, ba nə wulə də ba, á pa nə. ¹⁵ Á jùná Filologə, də Zwili, də Nere, də v nakua tē á pa nə. Á jùná Olinpasə, də lià tē duən tē mama Kərisə nə ti, ba nə wulə də wá, á pa nə.

¹⁶ Á jùná duən də zilé zənzən də sonu ndə Kərisə lià nə mɛ, sə ba fwa nətɔ. Kərisə lià púló tē mama jùnì aba.

(Titə 3.9-11; 2 Piyerə 2.1-3)

¹⁷ À nubia-ba, á nəŋə kv tē, à nə kwè aba kv yiri. Kv mù nə yɪ, sə á cì á tiàn nə də lià tē, ba nə kəni pwia lià pwərə wa, ba pɪn ba dɔga Yu cwəŋə tē, ba jén. Kàrà tē, ba nə kàrì aba, də ba lià təntə tutunɛ tē ba duən yuu kəni. Á dàn pɪn á ya yuŋuŋi də kv lià təntə. ¹⁸ Ba mù ləzwənyiri təntə ba nə Yuu-Tiu tutuŋi tē tuŋa. Ba yɪ ba twá kv tē nə, kv nə yɪ ba pwíí fira. Ba níé ywán, ba ga swɪn suywáná lià con. Ba fwa nətɔ, ba ma gɪgarɪ lià tē, ba nə yèrì ka fwa yolwan, ba pɪn ba pubuŋa lwàní. ¹⁹ Lià tē mama yéə, á mù nə zílí Yu nii zəni nətɔ. Kv mù yiri nə, à wulə pupwən wa zənzən á yiri. Yá à yà swə, sə á ya lià tē, á nə jə wubuŋa, sə á ma fwa kv tē nə zɪən. Yá à ga swə, sə á ya lià tē, á nə ba pubunkukwɪnan jə, sə lwanɪ dàn ká cùgvə aba. ²⁰ Yu nə yáá pɪn bɪcən sié lià nə. U bá dání, v ma cùgvə *Sítana diàn, v ga pa á nuŋa wá də á nɛɛ. Nə Yuu-Tiu Zwezi nə wá fwa pubwanv á yira.

²¹ Timote, v nə tuŋa də nə, jùnì aba.

Lisiyisə, də Zwason, də Sosipaterə, ba nə yɪ à dwíí tián tə, jùnì aba. ²² À mù Terətiyisə jùnì aba Yuu-Tiu yɪɪ. Mə à mù nə Polə jun v pa à púpúní v sagɪ ku tə. ²³ Gayisə də jùnì aba. Mə v mù con nə, à mù Polə wulə, yá Kərisə lià tə də mama yɪ v mù con, ba twi, ba jùnì Yɪ. Erasətə, v nə túŋé tiv tə səbiu tə, də nə nubiu Karətisə jùnì aba. [²⁴]

*Yɪ cɪcɪ nə mɛ də dun
(Efezə tián 3.20-21; Zwidə 25-26)*

²⁵ Nə pian dun Yɪ nə. U wàá Zwezi-
*Kərisə suywáŋú tə nə, à nə swìn à bɪɪ
lià tə nə, v twá v pɪn, á zɪɪ dɪàn, á ma
twá Zwezi-Kərisə nə. Yɪ twá suywáŋú
təntə nə, v pa ba lwarɪ cígá tə, ka nə sègè,
ku máŋá nə ba yigə. ²⁶ Yá síún nə, cígá
təntə dàń nan poni nə. Dwíé tə mama
dàń twá Yɪ *nii saga tə nə, ba lwarɪ cígá
tə. Yɪ tə, v yà nə dí yáá v wulə fuən fuən,
nə pɪn nii təntə, sə ku pa lià tə mama kə
ba waa v nə. ²⁷ Nə pian dun Yɪ nə. U mù
cɪcɪ nə jə wɒbɒŋa. Nə pian dun wá, ku
twá də Zwezi-Kərisə, máŋá tə, ku nə ba
zwèe. Amuna!

**Təntən sagı tə, Polə nə
púpúnı v pa
Koréntə
Kərisə lià tə nə
Koréntə tián təntən sagı
tə yuu wa sugv**

Liù tə, v nə púpúnı sagı kv tə
Kv yi *təntənu Polə nə púpúnı kv.

Lià tə nə, v nə púpúnı

Kv yi təntən sagı tə, Polə nə púpúnı v pa Kərisə lià tə nə, ba nə wulə Koréntə nə. Polə tətə nə dıga Kərisə lià púlí tətə dən. Nəjə kv tə yırı, Polə nə púpúnı ba nə:

Kv májə tə wa, də Koréntə yi Gəresə nagwanaa tə wa tıfaru don. Ywəjə də yà dáá zənzən kv wa. Koréntə yà jə níá yuu borə yızıga bwálá bələ, tə nə pın, kv yi tiv tə jıjə nə wulə kv wa. Yolu yà vəli yáá zənzən kv wa. Koréntə tián dən yà twá pubunyirə mama nə də yıjənconjı yirə mama nə, tə nə pın lià tə tənja yokokwınan.

Sagı tə wa sugv

Polə nı Koréntə lià tə njwen tə nə ba ywán. Kv tə nə súrı lá, Koréntə tián yà tın sagı v nə, kv nə bwe bwıə zənzən, kv ga swın yojanan zənzən yoo. Polə dí yáá v bırı ba də ba púlí tə pwèe, v ga pıà, sə v pa ba pıı ba kə duən nə. V bırı ba nətv, ba nə me, sə ba ya duən nə ndə Kərisə lià nə, lià tə tətənı wa, ba nə twá luv yofwamınan nə. Kv kwa nə, Polə le Koréntə Kərisə lià tə bwıə tə, v ga swın kaswe yoo də badən nə à yèé kadən yoo, də Kərisə liù nə ti v tián nətv yoo, də Yu-Sıju tarpınan yoo də nətv, ba nə me, sə ba ja tə ba ma tın yoo, də yıèn duən.

*Polə jùnı Kərisə lià tə Koréntə nə
(Rom tián 1.1-7; Tıtvnan 18.1-11)*

¹ Yu twá də v fıra tə, v ma kúrı à mù Polə, sə à yà Zwezi-*Kərisə *təntənu. À

* **1:11** 1.11 Lià duən bıja də, Kəlowe yà yi kayəlukan, v nə wulə Koréntə wa. Yà v tònà dən yà nənja v con, ba vəli bwálí tə nə, Polə nə wulə lá.

mù də Sosətenə, v nə yi à nubıu Kərisə yırı, nə púpúnı sagı kv tə, nə pın aba. ² Kv yi nə púpúnı kv, á mù Kərisə lià púlí tə nə, kv nə wulə Koréntə nə. Yu twá də Zwezi-Kərisə, v li aba v tın, v pa v tián nə. V kúrı aba, sə á yà v mù nyıən. Sagı kv tə tà á mù Koréntə tián cıci nyıən. Kv yi á mù də lià tə, ba nə wulə bwálí tə mama nə, ba ga bıjə ba kəni nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə yırı tə nə nyıən. Zwezi-Kərisə tətə yi nə mù də ba mù me Yuu-Tiu. ³ Nə nyına Yu də nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá fwa pubwanu á yıra, ba ga pa aba bıcan sıé.

*Yu fwa zəni Koréntə tián yıra
(Filipə tián 1.3-6; Kolosə tián 1.3-6)*

⁴ À kəni Yu lèèe wuuu, à pın aba. V twá də Zwezi-*Kərisə, v ma fwa v pubwanu tə á yıra. ⁵ Á mù də Zwezi vwə duən nə. Kv mù nə pın, v ma pa aba tarpınan mama. Á nı Yu sùrən tə yənu zənzən, á ga yèé kv ka swın ka bırı də. ⁶ Nə swın Zwezi-Kərisə suywánú tə, nə bırı aba. Yá suywánú tə cígá zua aba. ⁷ Yá tarpıın won tə mama, Yu nə fwa, kv wà aba mùrı. Á dən ya á dənı májə tə nə, *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá pıı v bà, v bırı v tián, v nan á yıá yuu. ⁸ V mù nə wá pa, á ga zıgı dıán Yu nyıən tə wa dıın mama, kv ja vələ luv zanv májə nə, Zwezi nə túrı dıın tə nə, sə á dənà ká ja yoo, ba nə wá caga á nii nə kv yırı. ⁹ Yu yi pùé nədv tíú, v tətə nə kúrı aba, sə á vwə v bıú Zwezi-Kərisə yıra. V mù nə yi nə Yuu-Tiu.

*Nımarv yà tələ Kərisə lià púlí tə wa
Koréntə nə
(1 Koréntə tián 3.3-8, 21-22)*

¹⁰ À nubıa-ba, à mù də á mù me yi nə vwə *Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə nə. Kv mù nə pın à lórı aba, sə á cvgv à sugv, à ma kwè aba. Á pıın á ya nədv, sə pwıa dən ká yà á pwərə wa. Á dən kənə nii nədv, sə á ja pubıja nədv. ¹¹ À nubıa-ba, lià nan kan tə, ba nə bıjə Kəlowe* sán con. Ba bà, ba swın á yoo. Yá à nı də, ba wú,

á di jara dæ duæn. ¹² Won tæ, à næ pià, sè à swìn, ku mù næ yi dæ, á nii sùràn tæ tà nædu. À nì dæ, lià wulæ á wa, ba næ swìn dæ, ba mù wulæ Polæ kwa. Ba duæn dæ kúù wú, ba dæ yi ba wulæ Apóløse kwa. Ba duæn dæ kúù swìn, ba wú, ba dæ yi ba wulæ Sefasæ† kwa. Ba duæn dæ kúù swìn, ba wú, ba dæ yi ba wulæ Kærisæ kwa. ¹³ Kærisæ yi v pwæe duæn wa naaa? Ku yi à mù Polæ næ, ba paa dagarv tæ yuu wa, sè à ti á yiri naaa? Næ à yèó ku yi à mù Polæ yiri tæ næ, ba twá ba ma læ aba níá wa, ku twá dæ Yui yiri tæ naaa? ¹⁴ À kœni Yui læeèe dæ, à næ wà á liù mama li níá wa, dæ ku næ tà Kærisæpisæ dæ Gayisæ ciçi. ¹⁵ Ku nœtv tæ pîn, liù mama wàri v swìn dæ, ku ya à mù yiri næ, ba twá, ba ma læ aba níá wa. ¹⁶ Uhuun, à lií dæ, à tæ lægæ Sætefanasæ dæ v diè lià níá wa. Ku tæ, ku næ ga tæ mù, à yèrì dæ, à næ lægæ liù don níá wa. ¹⁷ Zwezi-Kærisæ yi v tun næ, sè à swìn suywájú tæ, à biri lià næ. U wà næ tun, sè à læ lià níá wa. À næ swìn suywájú tæ, ku tà læzoni wøbunja næ à ma swìn ku. À yà næ swìn ku dæ læzoni wøbunja ku yà wá pa Zwezi-Kærisæ tian tæ dagarv tæ yuu wa ya tutu ku pa læzoni næ.

Yui diàn tæ dæ v yœnu tæ

(1 Korentø tián 3.18-20; Matie 11.25-27)

¹⁸ Sugv tæ, ku næ biri dæ, Zwezi-*Kærisæ tuga dagarv tæ yuu wa, yi læyæri yoo, ku pa lià tæ næ, ba næ wulæ cwœnæ wa, ku næ jén ba míámíán. Yá ku yi Yui diàn yoo, ku pa næ mù lià tæ næ, næ næ wulæ cwœnæ tæ wa, Yui næ twá ku næ, v ma jon nœba næ cuna wa. ¹⁹ Ku púpúní Yui sagi tæ wa, ku wú:

«À wá cùgù wøbunyina wøbunja, à ga pa yœnu tián dæ yœnu jì tutu».

²⁰ Dæ Yui næ swìn nœtv, wøbunyien tælé. *Zwifæ-ba Yui *nii yœnu tíu kúù tælé. Tútùnnyien dæ tælé, máñá ku tæ wa. Yui pîn, tia yuu læzoni wøbunja tæ jì læyæri yoo. ²¹ Yui twá dæ v tœtœ wøbunja næ v ma biri dæ, v wà sèe, sè tia yuu wøbunyina ba lwarì wá dæ ba tœtœ wøbunja tæ. Ku mù næ pîn, Yui ma sóní, sè v jon lià tæ næ, ba

næ keni ba waa v næ wuuu, ba cuna wa. Ku nœtv twá v sùràn tæ, næ næ swìn næ biri lià næ, tæ næ yi ndæ læyæri sùràn næ, wøbunyina yáá con. ²² Zwifæ-ba tæ pià, sè ba na Yui diàn mímínuv dæ yíá, sè ba dàñ ma zigi lá, ba pa cigá ku. *Gœrekœ-ba dæ pià, sè ba lwarì yìèn tæ dæ ba tœtœ wøbunja. ²³ Yá næ mù yi Zwezi-Kærisæ, ba næ paa dagarv tæ yuu wa yoo, næ næ swìn næ biri. Ku kàrà tœntœ yi cuguguran, ku pa Zwifæ-ba næ, ku ga yi læyæri yoo, ku pa lià tæ næ, ba næ tà Zwifæ-ba. ²⁴ Yá lià tæ, Yui næ kúrí, dæ ku næ yi Zwifæ-ba, næ à yèó Gœrekœ-ba con, Zwezi-Kærisæ næ biri Yui diàn tæ dæ Yui wøbunja tæ. ²⁵ Yìèn duæn ku yáá yi ndœ Yui ya læyæru. Ba mœ, sè ba lwarì dæ, Yui læyæri dwœ ba wøbunja. Yìèn duæn dæ wa, ku yáá yi ndœ Yui ba diàn ja dæ. Ba mœ, sè ba lwarì dæ, Yui bwànì dwœ ba diàn.

²⁶ À nubia-ba, á ywàñá lià tæ, Yui næ kúrí, v kœ duæn næ, sè ba ya á púlí tæ. Dæ ku næ yi tia yuu læzoni wøbunja wa næ, wøbunyina ba dáá á wa. Ku næ kúù ya diàn yoo, dæ diàn tián ba dáá á wa. Næ à yèó ku næ kúù yi dun yoo, dun tián ba dáá á wa. ²⁷ Yui kúrí lià tæ, tia yuu læzoni næ bunja dæ, ba yi læyœren tæ, sè v ma pa wøbunyina tæ ya tutu. U kúrí wiæn tæ, ba næ bunja dæ, tæ ba diàn jœ tæ, sè v ma pa diàn tián tæ ya tutu. ²⁸ Yui kúrí lià tæ, ba næ bunja dæ, ba ba dun jœ tæ, dæ læzwœnbii tæ tia tæ yuu wa. U kúrí lià tæ, ba næ ba jœli ba kœni lià wa, sè v ma pa dun tián ya tutu. ²⁹ Yui fwa ku nœtv tæ, sè tia yuu læzwœnœ mama dæn ká bu v tián næ, v mù Yui yáá con.

³⁰ Dæ ku næ yi á mù yoo, ku twá dæ Yui, á ma vwœ Zwezi-Kærisæ yira. Yá Zwezi-Kærisæ dàñ næ yi næ wøbunja. Ku pià ku biri dæ, Zwezi næ kwen næ cuna tæ v li, sè næ ya cigá tián, sè næ yá næ tián míámíán Yui jìàn wa. Yá v yè nœba v jon dæ v jana tæ, sè næ tiri næ tián. ³¹ Ku mœ, sè ku ya ndœ ku næ púpúní Yui sagi tæ wa, ku wú:

«Liù tæ, v næ pià, sè v bwì liù næ, sè v bu *Yuu-Tiu næ, won tæ ciçi yiri, Yuu-Tiu næ fwa tæ».

† 1:12 1.12 Sefasæ ja yiri don, ba næ boñæ Piyeræ.

2

Polø yoo nə yi Kərisə, ba nə paa dagarv tə yuu wa

(2 Korentø tián 4.5-7)

¹ À nubia-ba, máǵá tē, à nə twi á con, sə à swìn Yü cígá tē, ka nə sègè, à biri aba, à wà sùràn tē, tē dèñ niu nə cà, nə à yèé ləzwənə wubunja nə twá, à ma swìn ku á con. ² Ku máǵá tē wa, à wà sírí ken, sə à biri yoo don á tətəñi wa, dē ku nə tà Zwezi-*Kərisə yoo. U mù Zwezi-Kərisə tē, ba nə paa dagarv tə yuu wa. ³ À mù Polø tətə twi á con, máǵá tē wa, dē à ba diàn jə dē fən yà jə nə, à ga vuvaga zənzən. ⁴ À sugv tē dē à kàrà tē ya tà ləzoni wubunja sùràn, à ma swìn aba à dī. À kàrà tē máǵá wa, Yü-*Siñu tē dē Yü diàn tē nə ken à sùràn tē cwəñə wa. ⁵ Ku mù nə pın, á nə ken á waa Yü nə, tē kúbù tà ləzoni wubunja yiri, ku yi Yü diàn tē yiri.

Yü-Siñu tē biri wubunja mama

(Efezə tián 3.2-11; 1 Zwan 2.20, 27)

⁶ Nə kàrà tē, ku yi wubunja nə, nə swìn nə biri lià tē nə, ba nə bori Yü cwəñə tē wa. Ku wubunja tətə tà síún luv wubunja. Ku tà síún luv diàn tián yənu. Diàn tián nə yàá bà ba jén. ⁷ Yü wubunja tē sègè tia yuu ləzoni yáá con. Mə tē mù yoo nə, nə mù swìn nə biri. Yü tanı ku v tún, dē v tē wà luv fwa, sə v ma twá ku nə, v pa nə pıı nə na dun v mù Yü con. ⁸ Síún luv diàn tián wà ku wubunja tətə lwarı. Dē ba yà nə lwarı ku, ba yà bá paa *Yuu-Tiu tē, v nə yi dun tíú, dagarv tē yuu wa, ba gv. ⁹ Ndə ku nə púpúnı Yü sagı tē wa, ku wú:

«Won wulə, ləzwənə yii nə wà ku ni míámíán, v zıın nə wà ku ni míámíán, v ga ba ku yoo bunja v waa con dē. Mə ku mù won tətə nə Yü tanı, sə v pa lià tē nə, ba nə swə wá».

¹⁰ Yü twá dē v *Siñu tē, v ma biri ku yoo tətə nə mù nə. Yü-Siñu tē yáá balu won mama. Ku yáá balu Yü pubunja tē, ka nə lù tətə, ku lwarı ka dèñ. ¹¹ Dē nə nə ti ləzwənə nə ywáñ, nə yèé dē, ku nə tà v tətə waa tē, nə yèé ku tē, v nə bunja, liù don mama yèrì ku. Mə ku yi nətü Yü dē

con, Yü-Siñu tē cııı nə yèé won tē mama, Yü nə bunja. ¹² Yü pın nəba Siñu tē, ku nə nan v con, sə ku pa nə lwarı tarpıın tē, Yü nə ma fwa zəni nə yıra. Yá ku tà lià tē, luv nə kəni cwəñə wa pubunja tē, nə Yü pın nə mù nə. ¹³ Ku mù nə pın, nə ba ləzoni wubunja sùràn nə twá, nə ma swìn ku yoo. Ku yi nə twá ku tē nə, Yü-Siñu tē nə biri nəba. Mə nətü, nə nə twá, nə ma gúlı cígá tē, ku nə nanja Yü con, nə biri lià tē nə, ba nə zilı Yü-Siñu nii. ¹⁴ Ləzwənə tē, v nə twá v tətə pubunja nə, v ba Yü-Siñu tē yoo sèe. Yü-Siñu tē yoo yi ndə ləyəri yoo nə v con. Ku yà mə, sə Yü-Siñu tē ya dē wá, sə ku pa v ni ku dèñ. Yá Yü-Siñu tē dāñ təléd dē wá. Ku mù nə pın, v wàrì ku dèñ v ni. ¹⁵ Yá ləzwənə tē, v nə zilı Yü-Siñu tē nii, v mù wáá won mama dèñ v lwarı. Liù don ga wàrì v mù dèñ v lwarı. ¹⁶ Ku yi cígá, ku yi ndə ku nə púpúnı Yü *sagı tē wa, ku wú:

«Wàà nə yèé ku tē, Yuu-Tiu nə bunja? Wàà ga nə wáá kwìè v pın Yuu-Tiu nə?»

Yá nə mù ja pubunja ndə Zwezi-*Kərisə pubunja tē nə.

3

Yü tètònà tē tutvñi tē nə yi nətü

(Eberə-ba 5.11-14; 1 Korentø tián 4.1-6)

¹ À nubia-ba, à nə dí yáá à swìn á con tē, à yi à swìn á con, ndə lià tē nə, ba tē nə twá ba tətə pubunja nə, ba nə yi ndə bisíná nə Zwezi-*Kərisə kwa. À wà wàní à swìn á con, ndə lià tē nə, ba nə zilı Yü-*Siñu nii. ²⁻³ Á tē wàrì wodiu tətə á dé. Ku mù nə pın, à sùràn tē, à nə swìn á con tē, yi ndə nayıla nə, à nə pın aba. Á yà yi lià tē, á nə tē twá á tətə pubunja nə. Ku mù nə pın, dē zən mama, á tē wàrì ku á dé. Á tətəñi wa, á tē jə wugwıv dē á dı jara dē duən. Ku nətü tē biri dē, á mù dē ləzoni tē duən tē, ba nə twá ba tətə pubunja nə, yi nədü. Yá á dē tunja yìèn tē, ba nə tunja tia yuu. ⁴ Ku twá dē á liù don nə yáá swìn, dē v mù wulə Polø kwa. U don dē tē wú, v mù wulə Apoləsə kwa. Ku nətü tē biri dē, á tutvñε tē yi ndə ləzoni tē, ba nə twá ba tətə pubunja nə.

⁵ Cígá mama, Apolcøse nê yí wàà? Sê à mù Polê nê yí wàà? Nê yí Yú tûtùnà mùv. Yú twá dè nêba, v ma van aba, v pa á kè á waa v nê. Yúu-Tiu pín diàn nê liù mama nê, sê v ma tun tutuñi tê, v nê me, sê v tun. ⁶ Kú yí ndê à mù Polê nê cwen tìv nê, Apolcøse dè ma gàrì níá kú dèñ nê, yá Yú dàñ nê pín kú bori. ⁷ Kú mù nê pín, nê me, sê nê lwarí dè, liù tê, v nê cwen tìv tê, dè liù tê, v nê gàrì níá tê kú dèñ nê, ba mù me yí tutv. Yú cici nê jê dun, v nê pín tìv tê bori tê yiri. ⁸ Liù tê, v nê cwen tìv tê, dè liù tê, v nê gàrì níá tê kú dèñ nê, ba me yí won nêdv. Yá nê liù mama wá na v tètê tutuñi tê ñwírán. ⁹ À mù Polê dè Apolcøse mù yí nê tunja dè duên Yú tutuñi tê wa. Á mù yí ndê Yú kára nê, nê à yèè ndê Yú diè nê, v nê lwè.

(Efezè tián 2.20-22; 1 Piyerè 2.4-6)

¹⁰ Yú nê fwa pubwanv à yira, sê à tun à pa wá. Kú yí ndê à nê dıga diè dèñ, ndê dèlwèré nê, v nê jê wubunja. Yá liù don dè kúv twi, v lwà ka bérí tê. Liù mama dàñ nê me, sê n cì n tiàn nê dè lwiu tê yiri tê, v nê lwè ka yuu wa. ¹¹ Kú mù yiri nê, liù don mama kúv wàrì dèñ don v tunjê, dè kú nê tà Zwezi-*Kerise, v nê dí yáá v wulê lá. ¹² Lià duên wá ja síán, nê à yèè cııta, nê à yèè kapana wára, tê sèbiu nê dáá zenzên, ba ma lwè kú béré tê. Ba duên dè wá ja dεε, nê à yèè gakuıv, nê à yèè sıııran, ba ma lwè kú béré tê. ¹³ Dıın tê, Yú nê wá bürì lèzoni tê bürà, liù mama tutuñi wá nan poni nê. Yá Yú dàñ wá pa liù mama tutuñi twá mên tê wa, sê tê bırı won tê, kú nê yí. ¹⁴ Liù tê, v tutuñi tê nê wà mên dí, Yú wá ñwín kú tív tètê. ¹⁵ Liù tê, v tutuñi tê nê dí mên, kú tív wá kwìn v ñwírán tê nê. Yú wá jon v tètê mù, kú dàñ nê wá yà ndê v twá mên wa.

(1 Korentø tián 6.15-20)

¹⁶ Á yèè zèni dè, á yí ndê Yú *diè nê, Yú-Sıııu tê ga wulê á waa tê wa. ¹⁷ Dè liù nê cùgù Yú diè tètê, Yú dè wá cùgù kú tív. Kú diè tètê yí diè, kú nê yí Yú nyiën, á mù ga nê yí kú diè tètê.

¹⁸ Liù mama dàn ká gıgarı v tiàn. Dè á

wa liù nê bunja dè, v mù jê tia yuu lèzoni wubunja, kú tív me, sê v jì ndê løyèru nê ba con, sê v cígá ma ya wubunyien. ¹⁹ À swìn kú nètü, sê à ma bırı dè, tia yuu lèzoni wubunja yí løyèri Yú yáá con. Yá kú nê púpúní Yú sagı tê wa, kú wú:

«D wá ja wubunja tiàn tê ba tètê yíá swian tê wa».

²⁰ Kú tê swìn kú súrı lá, kú wú:

«Yú yèè yènu tiàn tê pubunja tê nê yí nètü. V yèè dè, ka yí tutv».

²¹ Won tê mama dàñ yí á mù nyiën. Kú mù nê pín, liù mama dàn ká tì lèzwènê, v ma fwa fwiè. ²² Tê mama míámíán yí á mù nyiën. Á mù Polê, dè Apolcøse, dè Sefasè*, dè lıv tê, dè mıı tê, dè tıan, dè síún mánjá kú tê wiën tê, dè mánjá tê, kú nê wá bá wiën tê, tê mama míámíán yí á mù nyiën. ²³ Yá á tètê yí Zwezi-Kerise nyiën, Zwezi-Kerise dè ga yí Yú nyiën.

4

Zwezi-Kerise tûtùnà tê yoo

(1 Korentø tián 3.5-9; Romè tián 14.10-12)

¹ Lià tê dàñ me, sê ba jèlê nêba ndê Zwezi-*Kerise tûtùnà nê, ba nê ywàná v tutuñi tê yuu, sê nê tun dè v cígá tê, kú yà nê sègè. ² Dè ba nê pín tutuñi liù nê, sê v ywàn kú yuu won tê, ba nê pıà, sê v fwa, kú mù nê yí, sê v tun kú tutuñi tètê dè púè nêdv. ³ Dè kú nê yí à mù Polê con nê, á nê swè, sê á bürì à bürà dè, kú ba nê yí. Nê à yèè lèzoni tê, ba nê bürì bürà nê swè, ba bürì à bürà dè, kú ba nê yí. À tètê ga ba à tiàn bürà bürì. ⁴ Kú pıà kú bırı dè, yoo tèlè à pubunja wa. Kú nètü tê dàñ nê ba bırı dè, à wá jì cígá tív Yú yáá con. *Yúu-Tiu nê wáá à bürà v bürì. ⁵ Kú mù nê pín, á dànà ká bürì liù mama bürà v tutuñi yuu wa, dè kú mánjá tê wà yí. Á dànà dè Yúu-Tiu pıı v twi. V mù nê wá lı wiën tê mama, tê nê sègè, yıkuıu wa, v kè poni wa. Kú tê lèzoni tê nê bunja ba waa con, v wá lı kú v bırı. Kú dıın tètê nê, Yú wá bu liù mama nê, v tutuñi tê yiri, v nê fwa.

* 3:22 3.22 Sefasè ja yiri don, ba nê bonjè Piyerè.

⁶ À nubia-ba, à swìn ku nətɔ tə à mù də Apolɔsə yuu wa, sə ku wàní ku pa aba kwìə. À pià, sə á twá də nəba, á ma sèe ku tə, ku nə púpúní tə cɪcɪ nii. Sə á liù mama dàn ká tì liù, ɔ zɪɪ ɔ yɪra, ɔ ma fwa fwiə, á ga muɲə liù don. ⁷ Won mama təlɔ, ku nə bɪrɪ də, n dwə n duən tə. Won tə mama n nə jə, ku yɪ Yɪ nə pɪn ku mù. Də ku nə yɪ, Yɪ nə pɪn mú tə wiən təntə mama, bèeèe nə pɪn, n ma pɪn dun n tiàn nə, ndə ku tà Yɪ nə pɪn mú tə?

(2 Korentø tián 6.4-10; Filipø tián 2.19-22)

⁸ Awo, á buɲa də, á manwarɪ á jə wiən tə mama, yá won mama wà aba mùrì. Á manwarɪ á jì jɪjə tiàn Yɪ cwəɲə tə wa. Á manwarɪ á yɪ pèegá, yá nə mù ga tà pèegá. Ku yà yɪ yozəɲu, də cígá mama, á nə ya pèegá Yɪ yáá con, sə nə də twá á dwanɪ nə, nə dé ku pàrì təntə. ⁹ À buɲa də, nə mù jigə mumun lià lɔv mama wa, də *malke yáá con, də ləzoni yáá con. Ku mù nə pɪn, à buɲa də, Yɪ ken nə mù lià tə, nə nə yɪ Zwezi-Kərisə *tontɔna tə, lià tə mama kwa wa. Nə yɪ ndə lià tə nə, bɪrà nə jɪn nəba, ba nə mɛ, sə ba cùgù nəba. ¹⁰ Nə mù yɪ ləyərən Zwezi-Kərisə yɪrɪ, yá á mù yɪ yənu tiàn Zwezi-Kərisə yoo wa. Nə mù yɪ labwana, yá á mù yɪ diàn tiàn. Lià pɪn dun á mù nə, yá ba ba dun pɪn nə mù nə. ¹¹ Də zən mama, nə mù yɪ niən də nanyɔnɪ nə jə nəba. Nə mù nə ba gànù də jə, lià də ga mà nəba, nə twá lá nə nə ywəɲa. ¹² Nə yáá tun jìàn tɔtɔnan, nə yɪra cɛ zəni. Ba nə twɪn nəba, nə tə yáá lòrì Yɪ, sə ɔ fwa zəni ku tiàn yuu wa. Ba nə fɪfɪn nəba, nə yáá píní ku nə wɛɛ con. ¹³ Də ba nə dí tɪjaɲa, ba kə nə nii nə, ku yɪ nə yáá zùrì ba bɪcanɪ, sə nə pií nə kə duən yuu. Lià tə, ba nə yɪ lɔv nə kəni cwəɲə nə mù yáá con, nə yɪ lià tə, ba wɛɛ nə nan nəba, nə yɪ ndə ywərən nə, ba nə yáá lwé pùré yuu wa. Halt, ku ja bà ku yí zən.

¹⁴ Ku yɪ yoo nə, à dí yáá à swìn á con, à tuɲə lá. Á mù nə yɪ lià tə, á nə ya à bia tə, à nə swə. Ku tà à púpúní yìèn tə tə, sə à ma kə cavɪra á nə. ¹⁵ Də á nə swə, á jə lià duən zənzən, ku tiàn nə bɪrɪ aba

Zwezi-Kərisə cwəɲə tə wa, á nyina mù tə yɪ nədɔ. Á mù nə yɪ á nyina Zwezi-Kərisə cwəɲə tə wa. Ku twá də, à mù nə nə dí yáá, à swìn suywáɲú tə á con, á ma kə á wɛɛ ku nə. ¹⁶ À dàn kwè aba, sə á fwa ndə à nə. ¹⁷ Ku mù yɪrɪ nə, à tuɲa à biswənə Timote, ɔ nə twá *Yuu-Tiu cwəɲə tə də pùə nədɔ. À tuɲa wá, sə ɔ bà ɔ pií ɔ lí aba ku tə, à nə yɪ Zwezi-Kərisə cwəɲə tə wa. Ku tə, ɔ nə wá kàrì aba, də ku tə, à nə kàrì Kərisə lià púlɔ tə bwálá mama wa, yɪ nədɔ.

(2 Korentø tián 10.1-11)

¹⁸ Á wa lià duən wulə ba fwa fwiə, ndə ku yɪ à kùbú bá pií à bà á con. ¹⁹ Yá də ku nə yɪ Yuu-Tiu fɪra, à wá bà á con síún síún. Máná tə wa, à nə wá yí á con, ku kùbú bá ya ba níó sùràn tə nə, à wá lwarɪ. Á dàn wá lwarɪ, də ba cígá nə jə diàn. ²⁰ Də Yɪ nə dé pàrì liù yuu wa, Yɪ diàn tə də tuɲa də wá, ku tà nii sùràn cɪcɪ. ²¹ Bèeèe won nə, á dàn pià? Á pià də, máná tə wa, à nə biàn á con, sə à ja kafɪv à bà à ma fɪrɪ aba naaa? Nə à yèé, á pià də, à nə biàn, sə à bà də sonu də bɪcabwanɔ?

5

Bacwan wulə Korentø Kərisə lià púlí tə wa

(1 Timote 1.19-20; Galasi tián 5.9; Ebərə-ba 10.22)

¹ À nì də, lià zənzən swìn á yoo, də á tuɲa bacwan á pwərə wa. Ku bacwan təntə, á nə tuɲa tə, lià tə də tətə, ba nə yèrì Zwezi-*Kərisə, ba tə yìèn təntə tuɲa ba pwərə wa. Ba swìn də, á wa liù don tì ɔ nyina kan, ɔ ma fwa ɔ kan. ² Ku yoo təntə yà mɛ, sə ku ya pucɔnɪ, ku pa aba. Yá də ku nətɔ tə mama, ku tə yɪ fwiə nə jə aba. Ku yà mɛ, sə á diɲɪ ku bɛɛ təntə, ɔ nə tun ku yolwan təntə, á lɪ á tətəɲi wa. ³ À mù tətə təlɔ də aba, yá à pubuɲa wa, à wulə də aba ku yoo tə wa. Ku mù nə pɪn, à mù dí yáá à bɪrì ku bɛɛ təntə yolwan tə bɪrà, ndə ku ya à wulə də aba. ⁴ *Yuu-Tiu Zwezi yuu yɪrɪ, à swìn á con, sə á lwarɪ, ku tə, á nə mɛ, sə á fwa. Ku mɛ, sə á jèh duən yáá nə, sə ku bɛɛ təntə bɪrà ma bɪrì. À pubuɲa tə wá yà də aba.

Yuu-Tiu Zwezi diàn tē dē wá yà nē tētēji wa. ⁵ Ku máǵá tēntē, á nē kun duēn nē nētū tē, sē á dān dūji ku bēē tēntē, á li á púlí tē wa, sē v va v ya dē *Sítana. Sítana wá cùgù v yira tē, sē Yū ga jon v jèré tē, dūn tē nē, Yuu-Tiu Zwezi nē wá pií v bà, v buri lēzoni tē bura.

⁶ Ku ba zion, sē á ti ku, á ma fwa fwiē. Á yēé dē, ba nē pià, ba fwa dipen, ku yi sabwarí mancin nē, ba yàá ma pa dipen mun tē mama zàn tē ñùnì.

⁷ Zwezi-Kērisē dān nē yi nē *Pakē cànà tē *pabiē, ba nē gua nē cuna yiri. Á dān mē, sē á li cuna nēdwara tē, tē nē yi ndē sabwarí nē, á tētēji wa. Sē ku pa á ya ndē dipen mun nēdūn nē, sabwarí nē wá ku wa ken. ⁸ Ku mù nē pin, nē mē, sē nē dé cànà tēntē dē dipen tē, ku wa nē ba sabwarí nēdwan jē. Nē dān dūja ku tē, ku nē yi cuna dē wulūv yìèn tē, sē nē dān ga ya lià tē, nē bicani nē yi nēpwēnē, ba nē yi cígá lià.

(Zwidē 22-23)

⁹ Á sagi tē, à nē púpúní á nē tē, à swìn ku wa dē, á mù dē lià tē, ba nē pēni duēn vee vee tē dān ká jèñ duēn nē. ¹⁰ Dē à nē swìn ku nētū, ku tà lià tē, ba nē tà Kērisē lià tē nē, à swìn. Ba mù yi lià tē, ba nē pēni duēn vee vee, ba duēn yi lià tē, lià wiēn nē jē yimēn tē pa ba, ba duēn yi lià tē, ba nē viri lià wiēn dē diàn, ba duēn yi lià tē, ba nē pin dun wōjwanan tē nē, ba ga dūga Yū vān nē. Dē liù nē ba pià, sē v ya dē ku lià tēntē, ku tíú yi v mē, sē v nan lūv wa míámíán. ¹¹ Ku tē, à nē púpúní tē, ku tà nētū. Ku yi à púpúní ku á mù lià tē nē, á nē yi nubia Kērisē yiri. Dē liù nē wú, v yi á nubiu, yá ku tíú tē ga pēni lià vee vee, nē à yēé lià wiēn yimēn nē jē wá, nē à yēé v nē pin dun wōjwanan nē, v ga dūga Yū vān nē, nē à yēé v nē twìn lià, nē à yēé v nē nywìn swana v tētēli, nē à yēé v viri lià wiēn dē diàn, á dānà ká jèñ dē ku tíú. Á mù dē ku tíú dānà ká dé wodiu tētē dē duēn. ¹² Á mù Kērisē lià tē bura yoo nē ywāǵá nē. Lià tē, ba nē tà Kērisē lià tē bura yoo ba nē ywāǵá. Yá ku yi á dē nē mē, sē á buri á púlí tē bura. ¹³ Yū nē wá buri lià

tē, ba nē tà Kērisē lià tē, bura. Á dūja liù tē, v nē tūja lwaní tē, á tētēji wa, á li.

6

Kērisē lià bura nē mē, sē ku ya nētū (Zwakē 4.1; Matīē 5.23-24; Romē tìán 12.17-18; Efezē tìán 5.3-8)

¹ Dē á púlí tē wa, liù nē yēé liù don yoo, v nē pià, sē ba buri ku bura, ku twá nētē v ma pií v ja ku, v vèli v swìn lià tē nē buri bura tē con, ba nē tà *Kērisē lià tē? Ku mē, sē v swìn ku lià tē cici yáá con, ba nē yi Kērisē nē ti, sē ba mù nē buri ku bura. ² Á yēé dē, ku ya lià tē, ba nē yi Kērisē nē ti, nē wá buri lià tē mama, ba nē yi lūv nē ti, ba bura. Yá cígá mama dē á nē mē, sē á buri lià tē, ba nē yi lūv nē ti, ba bura, bēēē nē pin á wà mē, sē á buri yobii tē tē bura? ³ Á yèrì dē, nē mù nē wá buri *malike tē dē tētē bura naaa? Ku nē yi nētū, dē nē nē wá buri malike bura, ku mē, sē nē buri tia ku tē yuu yìèn tē bura. ⁴ Á dān nē jē yoo ku nē mē, sē ku swìn, ku yi nētē á ma pií á ja ku, á vèli á pin lià tē nē, ba nē ba funē jē Kērisē lià púlí tē wa, sē ba mù nē li ku yoo tēntē yáá? ⁵ Ku yoo tēntē yi á cavira yoo nē, à swìn. Liù nēdū mama tà nē tēlé á mù Kērisē lià púlí tē wa, ku tíú wubūja nē yí, sē v wānì v buri bura á mù lià tē, á nē yi nubia Kērisē yiri, pwērē wa naaa? ⁶ Á wa liù don yáá pií v ja v nubiu yoo v ja va, v swìn lià tē con, ba nē tà Kērisē lià. ⁷ Dē yìèn nē wulē á tētēji wa, liù don nē wá buri tē bura, ku nētū tē buri dē, á ga tē nē. Dē liù nē tun kunkun yoo á yira, bēēē nē pin á ma wàrì ku á píní? Bēēē nē pin, á ma wàrì á píní á pin v ñwìn aba? ⁸ Á mù tētē dān nē pií á tūja kunkun yìèn dē á ñwìn á nubia tē duēn tētē. ⁹ Á yēé dē, lià tē, ba nē tūja kunkun yìèn tē, ba bá twá ba ya Yū pàrì tē wa. Á dānà ká gīgarí á tiàn, á lwara dē, lià tē, ba nē pēni duēn vee vee tē, dē ba tē, ba nē pin dun wōjwanan nē, ba ga dūga Yū vān nē, dē ba tē, ba nē cwàrì, dē bara tē, ba nē ba kan pià, ba ga pià bara duēn, ba ma fwa ba kana, ¹⁰ dē ba tē, ba nē yi ñwina, dē ba tē, lià wiēn yimēn nē jē ba,

də ba tē, ba nə nywìn swana ba tətəli, də ba tē, ba nə twìn lià, də ba tē, ba nə vırı lià wiən də diàn, ba mù ləzwənlwan təntə mama, bá twá ba ya Yı pári tē wa.

¹¹ Á wa lià duən də yà yı ndə lià təntə nə, máńá don wa. Yá síún nə, Yı sún á cuna tē. U tanı aba v tún, sə á ya v mù nyiən. Yı twá *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə də v *Sıju tē, v pa á jì lià tē, á yı cígá tìán v yáá con.

Nətv tē á yıra tē nə mē, sə tē pa dun Yı nə
(1 Tesalonikē tìán 4.1-7; 1 Piyerə 1.14-19)

¹² Á wa lià duən swìn də, ba jə cwəŋə, sə ba fwa won mama. Də kv nə swə, kv yı cígá, kv dān nə tà wiən tē mama, ba nə fwa nə jə nywarı tē pa ba. Á swìn də, á jə cwəŋə, sə á fwa won mama. Yá à mù Polə dān nə ba pià, sə won mama mì nə, kv ja à bian nə. ¹³ Á swìn də, wodiū yı pùé yırı nə kv wulə, yá pùé də ga yı wodiū yırı ka wulə. Yá diın don nə, Yı wá pa pùé də wodiū mē nyv lá. À mù con nə, ləzwəne yıra tē mù yà tà Yı fwa kv, sə v ma pəń lià duən vε vε. Yı fwa kv, sə nə jə kv, nə twá *Yuu-Tiu nə. Yá Yuu-Tiu də ga yı yıra tē nyiən. ¹⁴ Yı piı v bwin nə Yuu-Tiu, v lı tian wa. Yá v wá bwin nə də, v lı tian wa də v diàn tē. ¹⁵ Á yèri də, *Kərisə lià púlí tē nə yı Kərisə yıra tē, yá á liù də mama ga yı Kərisə yıra tē nandav naaa? Kv ziən, sə à tì Kərisə nandav tē don, à pa kacwarv nə naaa? ¹⁶ Abada! Kv tà nətv! Á yèri də, liù tē, v nə pəń də kacwarv, v mù də kacwarv tē mē jigə won nədv naaa? Kv yı ndə kv nə púpúní Yı sagı tē wa, kv wú: «Ba mù lià bələ təntə, ba nə tun kv yoo tē, dān wá jì won nədv». ¹⁷ Yá liù tē, v nə tì v tiàn v marı Yuu-Tiu nə, kv tíú də Yuu-Tiu wá ya sıju nədv tē wa.

¹⁸ Kv mù yırı nə, á dān dıŋa ka cwàri də duən tē. Cuna tē duən tē, ləzoni nə tıŋa, tē wà marı ba yıra. Yá liù tē, v dān nə cwàri, cuna tē yı v tıŋa v tətə yıra.

¹⁹ Á yèé də, á yıra tē nə ya Yı-Sıju tē *diè. U pın kv, sə kv bà, kv ya kv wa. Á yıra tē kúv tà á mù nə tı, kv ya Yı nyiən.

²⁰ Á na zəni də, Yı yè aba də kwənə tē

nə dáá v jon. Á dān pıan Yı na dun, won tē mama wa, á yıra tē nə tıŋa.

7

Ka swe yoo
(Matıə 19.3-12)

¹ Síún nə, à dān pià, sə à le á bwiə tē, á nə bwe nə á sagı tē wa: Kv ba ziən, sə bε pəń də kan naaa? ² À dān nə kúv piı, à bún lià tē nə pəni duən vε vε tē yoo, à na də, kv ziən, sə bε mama swe v kan, sə kan də mama swe v barı nə. ³ Kanbarı tē mē, sə v tun kanbarı tutıŋı v kan tē yıra ba sapaa wa. Kan tē də mē, sə v tun kan tutıŋı v barı tē yıra ba sapaa wa. ⁴ Kan tē kúv ba v tətə yıra tē tı, kv dān ya v barı nə tı v tətə yıra tē. Bε tē də kúv ba v tətə yıra tē tı, kv dān ya v kan nə tı v yıra tē. ⁵ Yá bε də v kan wà mē, sə ba kán ba tiàn nə duən con. Də á nə pià, sə á pwèe də duən tətə, kv mē, sə kv ya máńá mancın wa, kv twá də nımarv nə, sə á ma jıv Yı. Kv máńá mancın tē nə lε, sə á piı á va duən con. Kv nə tà nətv, á bá wàní á ja á tiàn sənbwen. Yá *Sıtana wá twá kv nə, v dédén, sə v yugə aba, v pa á tun yokkwıv.

⁶ Kv tē à nə swìn nətən, kv tà ndə nii nə à pın aba, kan də v barı ka pwèe duən nə yoo wa. Kv yı yoo tē, à nə na, də á nə fwa kv, kv tà yolwan. ⁷ Yı pın tarpınan yirə yirə liù də mama nə, sə n ma tun v tutıŋı tē. Ba duən con, ba də nyiən yı kv cıci, ba duən də con, ba də nyiən yı kv cıci. À mù Polə con nə, à mù yà swə, sə lià tē mama yà ndə à nə, ba dānà ká swe.

⁸ À dān swìn bara tē con, ba nə wà swe, də kadənə tē con də, kv ziən, sə ba ya lá nətv ndə à nə. ⁹ Də ba nə wàri ba tiàn ba pını, sə ba swe. Kv ziən, də á nə swe duən, kv donı, də á nə yá á pa kv fıra dé aba.

¹⁰ À dān pià, sə à swìn ba tē ba swe tē con. Kv tà à mù nə pın nii kv tē. Kv ya *Yuu-Tiu nə pın kv. Kan tē, v nə swe, v dān ká nan v barı con. ¹¹ Də v nə nan v barı tē con də, sə v kúv dān ká piı v swe barı don. Nə à yèé də v nə pià barı, sə v piı v va v barı tē con, sə v pa ba kə duən

yuu. Sə kanbari tē dē dān ká dɪŋi v kan v dugv.

¹² Síún nə, à pià, sə à swìn lià tē duən tē con. Kɪ ya à mù nə swìn, kɪ tà Yuu-Tiu nə swìn. Dē liù tē, v nə yɪ á nubiu Kərisə yɪri, nə jə kan, v nə tà Kərisə liù, yá kan tē ga swə, sə ba ya duən nə, sə v dān ká dɪŋi wá v dugv. ¹³ Dē kan dē nə kúv ya Kərisə liù, yá v barɪ tē ga tà Kərisə liù, kɪ bæ tēntə ga swə, sə ba ya duən nə, sə kan tē dān ká nan v yá wá. ¹⁴ Yɪ twá dē kan tē, v ma tɪ bæ tē, v nə tà Kərisə liù tē. Yɪ twá dē bæ tē dē, v ma tɪ kan tē, v nə tà Kərisə liù tē. Kɪ nə tà nətv, á bɪa tē, á nə lɪri, wá ya cɪna bɪa. Yá kɪ cígá mama wa, ba ya Yɪ nə tɪ ba.

¹⁵ Dē ba liù tē, v nə tà Kərisə liù tē nə pià, sə v pwèe dē v tē, v nə yɪ Kərisə liù tē, sə v pwèe dē wá. Kɪ nətv tē wa, kɪ ba yoo mama jə, kɪ pa liù tē nə, kɪ nə yɪ á nubiu, nə à yèé á nubua Kərisə yɪri, dē ba nə pwèe dē duən. Yɪ ya swə, sə á ya duən nə dē bɪcan sié. ¹⁶ N mù kan tē, n nə ya Kərisə liù, n wàri n lwarɪ, dē Yɪ nə wá twá dē mú, v ma jon n barɪ tē v cɪna wa. N mù kanbarɪ tē dē con, n wàri n lwarɪ, dē Yɪ nə wá twá dē mú, v ma jon n kan tē v cɪna wa.

Nətv tē, n nə yɪ Yɪ ma kúri mú, n tē ya nətv

(Romə tíán 6.18-22)

¹⁷ À pià, sə à sùri yoo kɪ tē lá nə. Kɪ mù nə ya, sə liù mama tɪ cwəŋə tē *Yuu-Tiu nə kúri, v pa wá. Kɪ mù cwəŋə tēntə, v yà nə tɪ dē mánjá tē wa, Yɪ nə kúri wá, sə v twá v mù Yɪ nə. Kərisə lià púlé tē mama wa, kɪ mù nii tēntə nə à pɪn ba. ¹⁸ Dē Yɪ nə kúri bæ, dē v yà nə *gwəŋə, sə kɪ tíu ya lá nətv. Dē Yɪ nə kúri bæ, dē v yà tē wà gwəŋə, sə kɪ bæ tēntə kúv dān ká gwəŋə. ¹⁹ Dē bæ nə gwəŋə, nə à yèé v wà gwəŋə, tē mɛ ya tutv. Yoo tē, kɪ nə dé lá, kɪ mù nə ya ka zilí Yɪ *nii yìèn. ²⁰ Sə liù mama dān ká lwàn v yiri tē, v nə yɪ, mánjá tē wa, Yɪ nə kúri wá. ²¹ Yɪ nə kúri mú, dē n nə ya yonju, dān ká pa kɪ yoo yì mú. Yá n dān nə nɪ cwəŋə, sə n ma tɪnɪ n tiàn, sə n tɪ ka, n ma tɪnɪ n tiàn. ²² Yonju tē, Yuu-Tiu nə kúri wá, sə v twá v nə, kɪ yonju tē kúv tà yonju Yɪ yáá con

Yuu-Tiu yɪri. Mə kɪ yɪ nətv kɪ pa liù tē nə, v dē nə tɪ v tiàn, yá Yɪ ga kúri wá, sə v bà v twá v nə. Kɪ tíu jigə Zwezi-Kərisə yonju. ²³ Yɪ pií v yè aba dē kwəŋə tē nə dáá. Á dān ya v mù nyiən. Á kúv dān ká pií á jì ləzoni ywəŋə. ²⁴ À nubɪa-ba, sə á liù mama ya Yɪ yáá con, ndə nətv tē nə, v nə yɪ mánjá tē wa, Yɪ nə kúri wá, v dān ká lwàn.

Lià tē, ba nə wà swe tē yoo

(1 Piyerə 4.7; Ebərə-ba 13.4)

²⁵ Síún nə, à wá swìn lià tē, ba nə wà swe tē yoo. Kɪ tà *Yuu-Tiu nə pɪn nə kɪ mù nii tēntə, kɪ ya à tətə pubɪŋa, à swìn á con. Yuu-Tiu nə dəri yinəgə zənzən tē pɪn á mɛ, sə á pa cígá à sùràn tē nə, à nə yɪ pùé nədv tíu tē yɪri.

²⁶ Á nəŋə kɪ tē, à nə bɪŋa dē, kɪ zìèn. Wɔwəlv tē yɪri, kɪ nə wulə síún mánjá kɪ tē wa, kɪ zìèn, sə liù mama ya lá, ndə n nə ya nətv. ²⁷ Dē n nə jə bwálú, n nə càri, sə n swe, dān ká dugv wá. N nə kúv ba bwálú jə, sə n ya lá nətv, n ba bwálú càri. ²⁸ N dān nə kúv twá kɪ nətv tē wa, n swe kan, n wà cɪna fwa. Kacɪn tē dē, v tē nə yèri bæ, nə kúv twá kɪ nətv tē wa, v swe bæ nə, v wà cɪna fwa. Lià tē, ba nə swe duən nə, wá na càn zənzən. Yá à mù ya à pià, sə à ma cì á nə. Kɪ mù yɪri nə à swìn, sə á dān ká swe.

²⁹ À nubɪa-ba, à sɔgv tē dèŋ nə ya mánjá tē, Yɪ nə pɪn nəba, kúv ba dáá. Kɪ mù yɪri nə, kɪ nə zɪgɪ síún nə, sə ba tē, ba nə swe tē, dān ká vwa ba tiàn ba kana tē nə, ba doni Yɪ. ³⁰ Ba tē, ba nə kwi tē, sə ba ya, ndə kɪ tà ba kwi. Ba tē, ba nə jwɛ, sə ba ya, ndə kɪ tà ba jwɛ. Ba tē, ba nə yè wiən, sə ba dē ya, ndə ba ba won jə. ³¹ Sə ba tē, ba nə tɪŋa lɪv tutɪnan tē, sə ba ya, ndə ba ba lɪv tutɪnan tɪŋa. Tɪa ka tē yuu wiən tē, nə nə na, tē wá lɛ. ³² À ba pià, sə twara jə aba. Liù tē, v nə wà swe, kɪ ya Yuu-Tiu tutɪŋi tē twara nə yáá jə wá, dē nətv tē, v nə wá ma poli Yuu-Tiu pùé nə. ³³ Kanbarɪ mù ya lɪv wiən twara nə ja wá. V pià, sə v poli v kan tē pùé nə, v mù nə kúv pià, sə v poli Yɪ dē pùé nə. ³⁴ V pubɪŋa tē dān yáá jì bələ. Mə kɪ ya nətv kana tē dē con. Kan tē, v nə ba barɪ

ja, dē kacūn tē, v tē nē yèrì bēē, Yuu-Tiu tutuṅi tē cūci twara nē ja ba. Ba pià, sē ba ya Yu nyiān, sē Yu nē tūni ba yira tē dē ba pubuṅa mama. Yá kan tē, v nē swe baru nē, v dē ya luv wiēn twara nē jē wá. U pià nētv tē, v nē wá twá, v ma poli v baru pié nē.

³⁵ Á nē swīn tē yìèn tēntē á con, ku ya, sē tē san aba. Ku tà à pià, sē à kē aba yoo wa. Ku ya à pià, sē á tun won mama, ndē ku nē mē, sē ku tun nētv Yu cwēṅē tē wa. Sē vanu dân ká ya lá, sē á ma mari Yuu-Tiu yira.

³⁶ Á dân pià, sē à swīn bēē nē jē v kacūn v nē pià, sē v swe yoo. Dūn don, bēē dē v bwálú wáá ba buṅa dē, ku mē, sē ba yá ba bwálí tē. Yá ku kwa nē, ku wáá ku pin bēē tē ga buṅa dē, ku ya yolwan, v tun v bwálú tē yira. U fira nē jē wá zēnzēn, ku pa v wārì v píní, v nē na dē v pià, sē v swe v bwálú tē, sē ba swe duēn nē. Dē ba nē swe duēn nē ku tà cūna. ³⁷ Yá bēē tē wáá v kúrì v tì dē, v bá swe v bwálú tē dē v waa mama. Dē v nē jē v tiān diān, dē v nē ken v pubuṅa wa, dē v mù dē v bwálú tē bá pēn duēn nē, ku ziēn, v nē wà v bwálú tē swe. ³⁸ Ku yoo tē dân pià ku swīn dē, bēē tē, v nē swe v bwálú tē fwa yozēṅu. Bēē tē, v dē nē ba v bwálú tē swe, dē nē kúv fwa yozēṅu v doni.

³⁹ Kan nē swe baru nē, v baru tē nē wà ti, v ba cwēṅē jē, sē v nan v va v swe baru don nē. Yá v baru tē dân nē tiga, v jē cwēṅē, sē v pií v swe baru don nē, v nē swē. Ku mē, sē baru tēntē dē ya Kērisē liù. ⁴⁰ Á mù pubuṅa wa, à yà wá swīn dē, kan tē nē wà pií v swe, v yà wá ja pupwēn, v doni v nē pií v swe. Mē à mù pubuṅa nē nētv, yá à dē ga yèé dē, Yu-Siṅu tē wulē dē nē.

8

Jonjì diè nàṅú diṅē yoo

(1 Korēntē tīán 10.19-33; Romē tīán 14.13-23)

¹ Síún nē, à dân pià, sē à swīn nàṅá tē, ba nē ma fwa *jonjì, ba pin wonwanu nē yuu wa. Ku yi cígá, á swīn, á wú: «Nē mama yèé cígá tē». Yá ku yēnu tēntē nē

yáá kē nēba fwiē wa. Yá sonu mù yi ku yáá pa, nē vèli yáá wuu, Yu tutuṅi tē wa. ² Dē liù nē fwa fwiē v biri dē, v mù yèé yìèn, ku nētv tē nē biri dē, v tē yèrì yìèn tē, ndē ku nē mē nētv. ³ Ku mù nē pin, liù tē, v nē swē Yu, Yu dē yèé ku tíú yoo.

⁴ Ku nē yi nàṅú tē, ba nē ma fwa jonjì, ba pin wonwanu nē yoo wa, nē mama yèé dē, luv wonwanu ya tutu. Nē ga yèé dē, Yu cūci nē ba don jē. ⁵ Lià duēn biri dē, wiēn wulē lanworu tē wa dē tia yuu wa, ba mù nē jùnì, ndē ba yia nē. Ku mù nē biri dē, lià duēn con yia dáá, yun tiān dē dáá. ⁶ Nē mù yèé dē, ku tà cígá. Nē yèé dē, Yu ya nēdv cūci. U mù nē ya nē nyūna. Yá v mù yiri nē nē wulē. U mù nē pin wiēn tē mama wulē. Nē yèé dē, *Yuu-Tiu dē yi nēdv cūci. Ku mù nē yi Zwezi-*Kērisē. Wiēn tē mama nē twá dē wá tē ma wulē. U mù nē pin nē dē wulē.

⁷ Lià tē mama pubuṅa tà nēdv. Lià duēn wulē á pwērē wa, ba nē mì wonwanan tē zēnzēn. Ku mù nē pin, ku tiān tēntē nē dí wonwanu nàṅú, ba waa con ba yáá pií ba buṅa dē, wonwanu tē nē ya ba yi. Yá ba kúv ba diān jē Yu cwēṅē tē wa, ku jigē cūna ba waa con. ⁸ Nē mù yèé dē, ku tà wodiu nē wá pa nē yí Yu yira. Dē nē nē dí ku, ku bá súrì nēba Yu yáá con. Nē nē kúv wà ku dí, ku bá mun nēba Yu yáá con.

⁹ Á dân nē zurē á yira, dē á nē swē á jē cwēṅē, sē á dé won tē mama, á nē pià. Ku nē tà nētv, Kērisē lià tē, ba nē ba diān jē Yu cwēṅē tē wa, wá twá á nē, ba ma duḡu Yu cwēṅē tē ba jén. ¹⁰ Á wá man ku nētv tē nēē, à biri aba. Dē liù tē, v tē nē yèrì Yu cwēṅē tē wa yìèn tēntē, v nē ni n mù liù tē, n nē yèé Yu cígá tē dē, n jēn wonwanan diē wa, n dé tē nàṅú, v dē wá bún dē, v dē wáá ku v dé. ¹¹ Yá ku dân wá twá, dē n mù liù tē, n nē yèé Yu cígá tē, liù tē don tē, v nē yi n nubiu Kērisē yiri, v nē yèrì tē ma jén, Zwezi-Kērisē ga ti v dē yiri. ¹² Dē n nē fwa nētv, ku yi cūna nē, n fwa n nubia tē yira, ba nē ba diān jē Yu cwēṅē tē wa. Ku yi n gugurē ba pubuṅa tē, ku cūna tē ga yi tē tégé n mù dē Zwezi-Kērisē pwērē wa. ¹³ Ku mù yiri nē, dē à

nə wá dé woŋwanu nàŋú, à nubiu don ga twá ku nə, ɔ jén Yu cwəŋə tə wa, à kuù bá dé woŋwanu nàŋú míámíán, sə ku pɪn nubiu don jén Yu cwəŋə tə wa.

9

Polə ba ŋwírán pià Yu tutuŋi tə wa (Likə 10.7; Galasi tián 6.6; 1 Timote 5.17-18; 2 Korentø tián 11.7-12; Tutvnan 20.34-35)

¹ Á tətə yəé də, à mù Polə yi liù tə, à nə ti à tián. Á yəé də, à yi Zwezi-**Kərisə* **tuntunu*. Á cígá ni nə **Yuu-Tiu* Zwezi à yii wa. Cígá mama, à tutuŋi tə, à nə tun à pa Yuu-Tiu nə tə, nə pɪn á ma yi Yuu-Tiu Kərisə lià. ² Də lià duən nə swə ba swìn də, à tà Zwezi-Kərisə tuntunu, á mù yəé də, à yi Zwezi-Kərisə tuntunu. Á mù yi mɪmɪnu, ku nə bɪri də, à yi Yuu-Tiu tuntunu.

³ Mə ku mù yoo təntə à yáa ma le lià tə, ba nə cəgə nə tə. ⁴ Cígá mama à jə cwəŋə, sə à jon à nii wodiu də won tə, à nə wá nyu á con, à tutuŋi tə yɪri. ⁵ Cígá mama à jə cwəŋə, sə à də swe kan lià tə wa, ba nə yi à nubia Kərisə yɪri. Yá à də də à kan tə yá wáa nə twá tian tə wa nə vəli, ndə Yuu-Tiu nubia tə, də ɔ tuntuna tə duən nə, ndə Sefasə* nə. ⁶ Cígá mama, ku yi à mù də Barənasə cɪci nə ba cwəŋə jə, sə nə ma ni nə nii wodiu, də ku nə tà nə tun də nə jìàn naaa? ⁷ Á tə ni pamanu, də ba nə ba ɔ nii nə li, ɔ ga vələ kùù naaa? Á tə ni valu, də ɔ varɪ kára, ka wiən bi, yá ɔ ga ba tori jə ka wiən tə tə wa naaa? Á tə ni liù, də ɔ cì vana nə, yá ɔ ga ba tə yula kaŋa ɔ nywìn naaa? ⁸⁻⁹ Ku tà ləzoni pubuŋa nə, à ma swìn yìèn təntə. Yu **nii* tə, ɔ nə pɪn **Moyizə* nə saga tə də tətə swìn tə yìèn təntə. Ku púpúní saga təntə wa də, máŋá tə wa, n nə jə nav, n ma tuŋa n fɔɔ, ku wà mɛ, sə n vwa ku nii nə, ku dàn ká dɪŋi wobia tə. Ku sugu təntə pià ku bɪri də, nɪan yoo yì Yu naaa? ¹⁰ Ku sugu təntə tà nə mù Zwezi-Kərisə tuntuna tə yɪri nə, Yu swìn ku naaa? Awo, ku ya nə mù yɪri nə, Yu swìn ku. Liù nə varɪ kára, ɔ yáa jə yala də, ɔ wá na ɔ tori ka

wodiu tə wa. Liù nə cèrì mɪna, ɔ də yáa jə yala də, ɔ wá dé tə wodiu. ¹¹ Nə mù nə ken Yu sugu tə á pubuŋa wa, ndə ba nə dùè wodwii kára wa. Á buŋa də, ku yá wà mɛ, sə á mù nə li nə nii nə naaa? ¹² Də lià duən nə jonə ba nii wodiu á jìàn wa, nə mù yá nə mɛ, sə nə na nə nii wodiu á con, nə doni ku tián tə. Nə mù ga wà aba lòrì, sə á ŋwín nəba won mama wa. Yá nə yá mɛ, sə nə pa á ŋwín nəba. Nə sèe nə dé càn tə mama, sə nə dàn ká fwa won, ku nə wá cì á nə, sə á ni Zwezi-Kərisə suywáŋú tə. ¹³ Á yəé də, lià tə, ba nə tuŋa Zwifə-ba Yu **diè* tə wa, ba nii wodiu naŋa tutuŋi tə wa, ba nə tuŋa. Á ma kúù yəé də, Yu **jonwana* tə, ba nə gwɪ vana tə, də yáa li ba tori **jonɪ* tə nàŋú tə wa. ¹⁴ Nə də con nə, mə ku yi nətɔ. Yuu-Tiu də pɪn nii, sə lià tə, ba nə swìn ɔ suywáŋú tə, na ba nii wodiu ku tutuŋi təntə wa.

¹⁵ Də ku nətɔ tə mama, à mù wà aba lòrì, sə á li à nii nə. Á nə púpúní ku nətɔ tə, ku tà à wú á dàn pɪan won bà, ku pa nə. Á ba pià, sə liù mun à dun tə, à nə jə tə. Á nə tɪga, ku kukwa, də à nə bwe won bwìə á con. ¹⁶ Won tə, ku nə pa à swìn suywáŋú tə, ku tà won tə à nə wáa à ma fwa fwìə. Ku ya Yu tətə nə kálí nə, sə à swìn suywáŋú tə. Də à nə wà ku swìn, ku ya càn nə wá yí nə. ¹⁷ Yu suywáŋú tə ya à yuu zɪli Yu pɪn nə. Ku tà à tətə nə kúrí ku à tián nə. Ku yá nə yi à tətə nə kúrí à tì, sə à swìn Yu suywáŋú tə, à yá wá jon ŋwírán ku yɪra. ¹⁸ Bèèèe dàn nə yi à ŋwírán ku tutuŋi təntə wa? Á ŋwírán nə ya, sə à swìn suywáŋú tə, à pa lià nə tutɔ. Á dàn ká bwe ba à ŋwírán bwìə.

¹⁹ Á mù Polə ti à tián liù mama yáa con. Yá à tətə nə ti à tián, à ma fwa lià tə mama yonɔ. Á fwa nətɔ, sə à twá ku nə, à van lià zənzən à pa Zwezi nə. ²⁰ Máŋá tə wa, à də **Zwifə*-ba nə wulə duən nə, à yáa lwàn à jì ndə ba nə, sə à ma wàní ba à van à pa Zwezi nə. Á yáa fwa ku nətɔ, yá Yu **nii* tə, ɔ nə pɪn **Moyizə* nə tə ga kúù ba diàn jə à yuu wa. Də à nə fwa ku, ku yi à pià, sə à van Zwifə-ba Yu nii tə,

* 9:5 9.5 Sefasə ja yɪri don, ba nə bonə Piyerə.

υ nè pɪn Moyizə nè tɛ wa, à pa Zwezi nè.
²¹ À nè kùv wulə lià tɛ, ba nè yèrì Yɪ nii tɛ, υ nè pɪn Moyizə nè pwərə wa, à yàá fwa ndə à dɛ yèrì kɪ, sɛ à ma wàní ba à van à pa Zwezi nè. À nè fwa kɪ nɛtv tɛ, kɪ ba pià kɪ swìn dɛ, à ba Yɪ nii tɛ, υ nè pɪn Moyizə nè zìlí. À zìlí Zwezi-Kərisə nii zəni. Kɪ yɪ à fwa kɪ, sɛ à ma van lià tɛ, ba nè ba Yɪ nii tɛ, υ nè pɪn Moyizə nè jɛ, à pa Zwezi nè. ²² À nè kùv wulə dɛ lià tɛ, ba nè tɛ ba diàn jɛ Yɪ cwəŋɛ tɛ wa, à yàá jì ndə à dɛ ba diàn jɛ, sɛ à ma wàní ba à van à pa Zwezi nè. Dɛ lià nè swə, ba yɪ nɛtv mama, à yàá jì ndə ba nè, sɛ à ma wàní à twá yiri mama nè, à ma van ba duən, sɛ Yɪ jon ba ba cuna wa. ²³ À fwa wiən tɛ mama Yɪ sɔyɔwánɔ tɛ yiri, sɛ à ma wàní tori à na Yɪ con.

(2 Timote 2.3-6; 4.5-8)

²⁴ Á yèé dɛ, lià nè pià, sɛ ba dəri dɛru, sɛ ba jon ŋwírán. Ba mama yàá dəri cígá, kɪ dān nè ya ba wa liù nɛdv tɛ, υ nè wá dəri υ lɛ ba duən tɛ, nè wá na ŋwírán tɛ. Á dān kəni diàn, ndə lià tɛ nè, ba nè dəri tɛ, sɛ á dɛ wàní ŋwírán á na. ²⁵ Lià tɛ mama, ba nè pià, sɛ ba dəri dɛru ba jon won, ba yàá dí yáá ba cì ba tiàn nè dɛ wiən tɛ, ba nè swə, yá tɛ ga ba ziən dɛ dɛru tɛ. Ba fwa nɛtv, sɛ ba ma na jala yupuu dɛru tɛ wa. Yá yupuu tɛntɛ ba dání, kɪ ma kwɪn. Nə mù dɛru tɛ wa, Yɪ wá pa nɛba yupuu tɛ, kɪ nè bá kwɪn, abada. ²⁶ Kɪ mù nè pɪn, à mù ma dəri Yɪ nyiən tɛ wa, sɛ à yí kɪ yígúré. À tɛ yɪ ndə liù tɛ nè, υ nè mà cwàrí. À ba à cwàrí tɛ mà woru wa. ²⁷ À kəni càn à tɛtɛ yira tɛ nè, sɛ kɪ pa à wàní à tiàn à ja, sɛ à mù liù tɛ, à nè swìn Yɪ sɔgv tɛ, à bɪrɪ lià nè, Yɪ dān ká vɪ nè υ dɔgv.

10

Won tɛ, Yizərayelə lià tɛ nè fwa, kɪ nè kàrì nɛba
(Ebərə-ba 3.7-19)

¹ À nubɪa-ba, à mù Polə pià, sɛ á lií kɪ tɛ, kɪ nè tun máǵá tɛ wa, nè nɪbara*,

* **10:1** 10.1 Polə yɪ *Zwifə-ba yoo nè υ swìn. Zwifə-ba tɛ yà yɪ ywəŋɛ, ba wulə *Ezwipətə nagwanaa wa. Yɪ ma li ba lá nè, υ pa ba twá kasɔɔ lanworu tɛ wa, ba va *Yizərayelə lɔv nii tɛ wa.

ba nè wulə *Moyizə kwa, kasɔɔ lanworu tɛ wa. Bakwan tɛ yà nè púé ba mama míámíán yuu nè, ba ma vɛli. Ba mama nè vɛli ba bɛn mɔnaa nɛsɪan tɛ. ² Ba mama tɛ yà yɪ ndə ba ləgɛ ba bakwan tɛ dɛ mɔnaa tɛ wa, sɛ kɪ pa, Moyizə ya ba yuu tíú. ³ Ba mama dí wodiu tɛ, kɪ nè nan Yɪ con. ⁴ Ba mama nè nyɔba níá tɛ, Yɪ nè pɪn tɛ nan piè tɛ wa. Kɪ piè tɛntɛ yà yɪ Zwezi-*Kərisə, nè vɛli dɛ ba. ⁵ Yá dɛ kɪ nɛtv mama ba wa lià zənzən wà Yɪ púé poli. Kɪ mù nè pɪn, ba tɪ ba zwe kasɔɔ lanworu tɛ wa.

⁶ Kɪ nɛtv tɛ pià kɪ bɪrɪ nɛba dɛ, kɪ ba ziən, sɛ nè pa nè pùé yokɔkwɪnan fira zɔ nɛba, ndə tɛ fira nè zɔa ba nɛtv. ⁷ Ba wa lià duən yà yɪ wonwanan nè ba pɪn dun, ba ga dɔgv Yɪ vān nè. Kɪ yà yɪ, ndə kɪ nè púpúní Yɪ sagɪ tɛ wa, kɪ wú:

«Lià tɛ jèñ duən yáá nè, ba dɛ wodiu, ba nyɔ ba sú. Kɪ kwa nè, ba zàn, ba wulə ba sɛ».

⁸ Ba wa lià duən dɛ yà pəni duən vɛɛ vɛɛ. Kɪ mù nè pɪn, ba wa lià mùrò sapɔa dɛ batwa (23 000) twá duən, ba tɪ diin nɛdv. Nə mù dān ká cwàrí dɛ duən ndə ba nè. ⁹ Ba wa lià duən dɛ pià *Yuu-Tiu nii nè. Kɪ mù nè pɪn, diɲa tɛ ma diɲi ba, tɛ gv. Nə mù dān ká pià Yuu-Tiu nii nè, ndə ba nè. ¹⁰ Ba wa lià duən dɛ ŋɔŋwɪn Yɪ. Kɪ mù nè pɪn, Yɪ *malɪka tɛ, ka nè cùgà lià tɛ bà, ka gv ba. Á mù dānà ká ŋɔŋwɪn Yɪ, ndə ba nè. ¹¹ Tɛ mù yìèn tɛntɛ mama fwa ba, sɛ ba duən twá tɛ nè, ba ma lwarɪ. Ba púpúní tɛ ba tún Yɪ sagɪ tɛ wa, sɛ tɛ kàrì nè mù lià tɛ, nè nè wulə lɔv talɪkwa máǵá tɛ wa.

¹² Kɪ mù yiri nè, liù tɛ, υ nè buɲa dɛ, dɛ υ zɪga yɪ nè Yɪ cwəŋɛ tɛ, sɛ υ cì υ tiàn nè, υ dān ká dɔgv Yɪ cwəŋɛ tɛ. ¹³ Yoo tɛ mama kɪ nè dɛdén aba, sɛ kɪ yigu aba kɪ pa á tun yokɔkwɪn, kɪ dí yáá kɪ dɛdén lià duən dɛ. Yɪ yɪ púé nɛdv tíú, υ bá sɛɛ, sɛ yoo mama, kɪ nè dwə á diàn dɛdén aba, sɛ kɪ yigu aba kɪ pa á tun yokɔkwɪn. Yɪ wá pa aba diàn, sɛ á ma nan kɪ wa, kɪ dān ká doni aba, sɛ kɪ pa á wàní á píni kɪ.

*Á cia á tián nè dè woŋwanan tē
(2 Korèntè tián 6.14-18; 1 Korèntè tián
8; Romè tián 14.13-23; Apokalisè 2.14)*

14 À nubisoni-ba, ku mù nè pɪn, á dān dɔga ka pa dun woŋwanan nè tē míámíán. 15 Á yɪ à swìn á mù lià tē con, á nè jē pubɔŋa, sē á tētē lwarɪ ku tē, à nè swìn tē. 16 Zwezi-**Kərisə* jana tē lwá nè yɪɪ ɔ tɪan tē wa. Yá diven wùrú zɔŋa tē, nè nè yáá bwɪ Yɪ nè, dē nè nywìn tē yɪ, sē ku ma bɪɪ dē, nè mù dē Zwezi-**Kərisə* jē **nimarɔ* ɔ jana, tē nè lwá tē yɪɪ. Dipen tē, nè nè yáá fɔ nè tàrì duən, nè dē tē yɪ, sē ku ma bɪɪ dē, nè mù dē Zwezi-**Kərisə* jē *nimarɔ* ɔ yɪra tē yɪɪ, ku nè cùgù ɔ tɪan tē wa. 17 Dipen tē yɪ nēdɔ, nè mù ga dáá, yá nè ga dē ku dipen nēdɔ tēntē. Ku nētɔ tē bɪɪ dē, nè yɪ ndē won nēdɔ nè.

18 Á bɔŋa **Yɪzərayelə* lià dwíí tē yoo. Ba lià tē, ba nè yáá gwɪ vāná tē Yɪ **jɔŋi* kúrí tē yuu wa ba pɪn Yɪ nè tē, yáá dē nāŋú tē vān don. Yá ku nētɔ tē pià ku bɪɪ dē, ba mù dē Yɪ marɪ duən nè. 19 Ku nētɔ tē ya à pià à bɪɪ dē, woŋwanɔ tē dē ku vanɔ tē mē ba funə jē. 20 Á dān swìn á con dē, ku tē, ba nè yáá gv woŋwanɔ tē nè, ku ya ba gwɪ **zinə* nè, ku tà Yɪ nè. Yá à ba pià, sē á mù dē zinə marɪ duən nè. 21 Á ba cwəŋə jē, sē á nyɔ zinə diven wùrú zɔŋa tē, sē á tē nyɔ **Yuu-Tiu* dē diven wùrú zɔŋa tē. Á ma kùbù wàrì wodiu tē, ba nè pɪn zinə nè, á dē, sē á tē dē Yuu-Tiu dē wodiu tē. 22 Dē nè nè fwa ku nētɔ, ku yɪ nè pià, sē Yuu-Tiu wɔgwɪ zàn naaa? Á bɔŋa dē, nè diàn dwə wá naaa?

23 Cwəŋə wulə, sē ba fwa won mama. Ku ya cígá, ku dān nè tà wiən tē mama, ba nè fwa nè jē nywarɪ tē pa aba. Cwəŋə wulə, sē ba fwa won mama, yá wiən tē mama dān nè ba nèba saŋa, sē ba bori Yɪ nyiən tē wa. 24 Sē liù mama dān pià ku tē, ku nè saŋa ɔ duən tē nè. U dān ká pià ku tē, ku nè saŋa ɔ tētē nè. 25 Á díé won tē mama, ba nè yoli yəə wa, á dān ká bún yoo mama, ku yoo wà mē, sē ku zɔ á pubɔŋa wa. Á dān ká bwe yoo mama. 26 Ku púpúní Yɪ sagɪ tē wa, ku wú:

«Tɪa dē ku yuu wiən tē mē yɪ Yuu-Tiu nè tɪ ku».

27 Dē liù nè tà Kərisə liù, yá ɔ bon aba, sē á dē dē duən, á nè vəli, sē á dē ku tē mama, ba nè tún á yáá con. Á dān ká bún yoo mama, ku yoo wà mē, sē ku zɔ á pubɔŋa wa. Á dān ká bwe yoo mama. 28 Liù dān nè swìn á con, ɔ wú: «Won ku tē yɪ ba gva woŋwanɔ nè», á dān ká dē ku liù tē yɪɪ, ɔ nè dí yáá ɔ swìn ku n con dē, ku yoo tē nè wá zɔ ɔ pubɔŋa tē wa yɪɪ. 29 Ku tē, à nè swìn yəbə, ku tà á tētē pubɔŋa tē, nè wá gugurə tē yoo, ku ya liù tē don tē pubɔŋa tē nè wá gugurə tē yoo. Bēēē yɪɪ nè liù don pubɔŋa dān ma mē, sē ku b̀r̀r̀ à b̀r̀r̀ ku tē yɪɪ, à nè tɪ à tián à ma fwa? 30 Á kēŋ Yɪ lēēē à wodiu tē yɪɪ, à nè dē. Bēēē nè pɪn, lià duən tē cəgə nè, ku wodiu tē yɪɪ, à nè kēŋ Yɪ lēēē?

31 Á sɔgv tē dān pià, ku bɪɪ dē, ku nè yɪ á wodiu diŋə wa, nè à yəə ku tē, á nè nywìn, nè à yəə ku tē mama, á nè fwa, á fwa ku, sē á pa Yɪ na dun ku wa. 32 Á dān ká ya lià tē, lià duən nè wá zɪgɪ á yuu wa ba tun cɔna, ku nè yɪ **Zwifə*-ba, nè à yəə **Gərekə*-ba, nè à yəə Kərisə lià púlí tē. 33 Á dē yɪ à fwa won mama à pià, sē ku poli lià tē mama pwíí nè. Ku tē à nè pià, ku tà à cɪcɪ saŋɔ nè à pià. Ku yɪ lià kapɔpɔ saŋɔ nè à pià, sē Yɪ jon ba ba cɔna wa.

11

1 Á dān kwè aba, sē á fwa ndē à nè, ndē à dē nè fwa ndē Zwezi-**Kərisə* nè.

Bēē dē kan nè mē, sē ba jəh̄ nētɔ Yuu-Tiu yáá con

(1 Korèntè tián 14.40; Efēzə tián 5.22-24; 1 Timote 2.8-14)

2 Á bwɪ á nè dē, á tē nè líí à liè yoo mama wa, á ga twá à kàrà tē nii nè, ndē à nè kàr̀r̀ aba nētɔ. 3 Á dān pià, sē á lwarɪ yoo ku tē. Zwezi-**Kərisə* nè wulə bēē mama yuu wa. Bēē dē nè wulə ɔ kan yuu wa. Yá Yɪ dē nè wulə Zwezi-**Kərisə* yuu wa. 4 Bēē tē mama, ɔ nè jùnà Yɪ, nè à yəə ɔ nè swìn Yɪ **nii* s̀r̀r̀n, ɔ ga pú won ɔ yuu nè, ku yɪ ɔ mun ɔ Yuu-Tiu. 5 Kan

tə mama, v də nə jùnà Yıı, nə à yèé v nə swìn Yıı nii sùràn won, ga wà v yuu nə pwí, ku yi v mun bæe tə, v nə wulə v yuu wa. Yá ku cavıra tə yi, ndə ba nə pàrí* kan yuu nə. ⁶ Də kan nə wà won v yuu nə pwí, sə v gian v yukuran tə. Də ku nə yi cavıra ku pa kan nə, sə v pa ba gian v yukuran, nə à yèé, sə v pa ba pàrí v yuu, v mə, sə v pú won ku nə. ⁷ Bæe yi Yıı nyunyıga də Yıı dun, ku mù nə pın, v wà mə, sə v pú won v yuu nə. Kan də con, v də yi bæe dun. ⁸ Yıı li won bæe yıra, v ma fwa kan. Yıı wà won li kan yıra, v ma fwa bæe. ⁹ Yıı wà bæe fwa kan yıri, yá ku ya v fwa kan bæe yıri. ¹⁰ Ku mù nə pın, kan mə, sə v pú won v yuu nə, sə ku bıri də, v jə nii Kərisə lià púlí tə wa, *malıke tə yıri.

¹¹ Yuu-Tiu yáá con, kan ba v tián tı, bæe nə tı wá. Bæe də ba v tián tı, kan nə tı wá. ¹² Ndə nətv tə, Yıı nə li won bæe yıra, v ma fwa kan, mə nətv nə bæe yi kan nə yáá lıri wá. Yá tə mə yi tə naŋa də Yıı. ¹³ Á tətə buŋa ku, á jén ku zıen, sə kan jın Yıı, v ga ba won v yuu nə pwí naaa? ¹⁴ Nətv tə, Yıı nə fwa won mama, tə nə bıri də, bæe yukuran nə dara zənzən, ku jə cavıra. ¹⁵ Yá ku lwàń, ku ya dun ku pa kan nə, də v yukuran nə dara. Kan mù con nə, Yıı pın wá yukuran tə, sə tə pú v yuu nə. ¹⁶ Də liù nə ba ku swə, v nə tótònı, nə mù ba yofwamıvn tətə jə. Yıı lià púlé tə də ba ku yofwamıvn tətə jə.

Nətv tə, nə nə mə, sə nə dé Yuu-Tiu nımarv wodiu tə
(*Matıə 26.26-28; Marəkə 14.22-25; Likə 22.19-20*)

¹⁷ Á nə pın nii ku tə, won tə, à nə bá bu á nə ku yıri, ku mù nə yi á nə yáá jəń duən nə Yıı lià púlí tə wa, ku ba aba lwàńı, sə á jı zəni. Ku yáá kwen ku cùgà aba. ¹⁸ Təntən yoo, à nəń də, ba swìn də, á nə jəń duən yáá nə *Kərisə lià púlí tə wa, á yáá pwèe púlé púlé də duən. Á buŋa də, ku vàn don wáá cígá ku yanı. ¹⁹ Ku mə, sə pwıa cígá ya á tətəni wa, sə ku pa ba lwarı lià tə, ba nə twá Zwezi cígá

cígá á tətəni wa. ²⁰ Ku bıri də, á nə yáá jəń duən yáá nə, cígá mama ku tà *Yuu-Tiu *nımarv wodiu tə á pià á dé. ²¹ Á liù mama yáá dí yáá v dé v tətə wodiu. Ku mù nə pın, niən yáá jə liù don, yá liù don ga nyv, v sú v bubıni. ²² Ku yi á ba dii jə, á nə wá dé á wodırən tə lá, də á nywìn á swana tə tə wa naaa? Ku yi Yıı lià púlí tə nə á pià, sə á mun. Yá ku yi cavıra nə, á kəni ba tə nə, ba nə ba won mama jə. Á buŋa də, à wá bu á nə ku yoo tətə yıri naaa? Abada, à bá bu á nə.

²³ Á mù jon Yuu-Tiu sùràn tə, à swìn á con.

Dıın tə, ba nə jın Yuu-Tiu Zwezi tə, ku tıtın nə, v ti dipen, ²⁴ v kə Yıı lèèèe ku yıri. Ku kwa nə, v fwa fwa ku, v ga swìn, v wú: «Ku yi à yıra tə nə, á mù yıri. Á dån fwa ku nətv tə, á ma líı à yoo». ²⁵ Ba nə kúv dí wodiu tə, v zwèe, v kúv ti diven wùrú zıŋa wa, v ga swìn, v wú: «Diven ku tə wùrú zıŋa ka tə wa nə yi à jana tə, tə nə yi Yıı *nımarv tə. Á fwa ku nətv, sə á ma líı à yoo, máŋá tə wa, á nə wá nyv ku». ²⁶ Yá máŋá mama, á nə dí dipen ku tə, á nə nyva wùrú zıŋa ku tə diven tə, ku yi Yuu-Tiu tıan tə yoo nə, á bıri wuuu. Á fwa ku nətv tə, ku jə velə máŋá tə wa, Yuu-Tiu nə wá piı v bà.

²⁷ Ku mù nə pın, liù tə, v nə dí ku dipen tətə, v nə nyva Yuu-Tiu diven tə, yá v ga wà mə, sə v fwa ku, bürà wulə ku tíú yuu wa, Yuu-Tiu yıra tə də v jana tə yıri. ²⁸ Liù mama dån mə, sə v dé yáá v zən v tián, sə v ma dé ku dipen tətə, sə v ma nyv ku diven tətə. ²⁹ Liù tə, v nə dí ku, v nə nyva ku, v ga wà Zwezi yıra tə zilı, v tətə nə wá pa Yıı kə wá càn wa. ³⁰ Ku mù nə pın, labwana də yayıŋa ma dáá zənzən á tətəni wa, yá á wa lià duən də ga tı. ³¹ Də nə nə bürı nə tətə bürà nə tián nə, bürà kúv bá ja nəba. ³² Də Yuu-Tiu nə ken càn nə nə, máŋá tə wa, ku yi v pià, sə v ma li nəba yoo wa. U pià, sə dıın tə nə, v nə wá bürı lià tə mama bürà

* **11:5** 11.5 Korentø tián con, ku máŋá tətə wa, də liù nə pàrí kan yuu, ku yi v pià, sə v kə cavıra ku kan tətə nə.

tə, ɔ dən ká kə nə mù də lià tə mama, ba nə yɪ lɔɔ nə tɪ, càn wa. ³³ À nubɪa-ba, kɔ mù yɪrɪ, máŋá tə wa, á nə jèé duən yáá, sə á dé Yuu-Tiu nɪmarɔ wodiɔ tə, sə á diàn duən. ³⁴ Də niən nə jə á wa liù, sə ɔ dé wodiɔ ɔ sán nə, sə kɔ dən ká pa á jèñ duən nə, á ma pa Yɪ bùrì á bùrà.

À wá le á yìèn tə duən tə, máŋá tə wa, à nə wá bà á con.

12

Yɪ tarpɪɔn tə, ɔ nə pɪn Kərisə lià duən nə
(Efezə tián 4.6-12; 1 Piyerə 4.10-11; Filipə tián 2.1-4)

¹ À nubɪa-ba, kɔ nə yɪ Yɪ-**Siŋu* tarpɪɔn tə yoo wa, à pià, sə á nì kɔ dèn zəni. ² Á yèé də, máŋá tə wa, á yà nə yèrì Zwezi-**Kərisə*, wɔŋwanan tə, tə nii nə ba swìn nə yugə aba, tə ga dé diàn á yuu wa, sə á pú tə kwa á jùnì tə. ³ Kɔ mù yɪrɪ nə, à swìn á con də, liù wàrì ɔ swìn də, Zwezi ya **Yuu-Tiu*, də kɔ nə tà Yɪ-**Siŋu* tə nə bɪrɪ kɔ wá. Kɔ mù nə pɪn, də liù mama wàrì ɔ twá də Yɪ-**Siŋu* tə, ɔ ma swìn ɔ pɪn Yɪ cùgà Zwezi.

⁴ Yɪ-**Siŋu* tarpɪɔn yirə yirə dáá, yá Yɪ-**Siŋu* tə yɪ nədɔ kɔ nə pɪn tə. ⁵ Tɔtɔnan yirə yirə dáá, yá Yuu-Tiu tə mù yɪ nədɔ, ba nə tɔŋa tə ba pɪn wá. ⁶ Yìèn yirə yirə dáá tə nə tɔŋa, yá kɔ yɪ Yɪ nədɔ tə nə pɪn diàn yirə yirə lià tə nə, ba ma tɔŋa tə. ⁷ Yɪ-**Siŋu* tə yáá bɪrɪ kɔ tiàn liù mama nə, sə ɔ wàní ɔ san ba duən tə nə. ⁸ Kɔ mù nə pɪn, Yɪ-**Siŋu* nədɔ tə yáá pa wɔbɔŋa sùràn liù don nə, kɔ ga pa ɔ don də nə yənu sùràn. ⁹ Kɔ mù Yɪ-**Siŋu* nədɔ tə yáá pa liù don nə, sə ɔ wàní ɔ kə waa Zwezi nə də cígá cígá. Kɔ ga pa ɔ don də nə tarpɪɔn, tə nə zwèe yayɪran. ¹⁰ Kɔ mù Yɪ-**Siŋu* nədɔ tə yáá pa liù don nə tarpɪɔn, sə ɔ ma fwa tɔtɔnà, tə nə bɪrɪ Yɪ diàn tə. Kɔ pa ɔ don nə tarpɪɔn, sə ɔ ma jon Yɪ **nii* sùràn ɔ swìn. Kɔ pa ɔ don nə tarpɪɔn, sə ɔ ma lwarɪ sugu tə, kɔ nə yɪ Yɪ-**Siŋu* tə sugu, də kɔ tə nə yɪ **zinə* sùràn. Kɔ mù Yɪ-**Siŋu* nədɔ tə yáá pa liù don nə tarpɪɔn, sə ɔ swìn suyirə duən, kɔ pa ɔ don nə tarpɪɔn, sə ɔ ma gwɪn tə

suyirə tə dèñ. ¹¹ Yɪ-**Siŋu* nədɔ tə tətə nə tɔŋa tə yìèn təntə mama. Kɔ mù nə fàrì kɔ pɪn liù mama nə, ndə nətɔ tə nə, kɔ nə pià.

Yɪra nədɔ də kɔ nandaran, tə nə dáá

¹² Nə yèé də, yɪra yɪ nədɔ, yá kɔ ga ja nandaran, tə nə dáá zənzən. Yá nandaran təntə nə dáá nətɔ mama, tə mù nə ken duən nə, tə ma fwa yɪra nədɔ tə. Mə kɔ ya nətɔ Zwezi-**Kərisə* də con. ¹³ Yá kɔ dən nə yɪ **Zwifə*-ba, nə à yèé ba tə, ba nə yɪ də **Gərekə*-ba, də ba tə, ba nə yɪ ywəŋə, nə à yèé ba tə, ba nə tɪ ba tiàn, ba ləgə nə mama Yɪ-**Siŋu* tə wa, sə nə wàní nə ya won nədɔ. Nə mama súé də Yɪ-**Siŋu* nədɔ tə. ¹⁴ Yɪra tà nandav nədɔ nə kɔ jə, kɔ yɪ nandaran, tə nə dáá, nə kɔ jə. ¹⁵ Də naa yà nə swìn də, kɔ tà jɪn, kɔ mù yɪrɪ nə, kɔ tà yɪra tə nə tɪ kɔ, kɔ nətɔ wàrì kɔ pɪn naa kúò tà yɪra tə nandav. ¹⁶ Də zɪn yà nə swìn də, kɔ tà yɪi, kɔ mù yɪrɪ nə, kɔ tà yɪra tə nə tɪ kɔ, kɔ nətɔ tə wàrì kɔ pɪn kɔ kúò bá ya yɪra yɪra nandav. ¹⁷ Də yɪra tə mama yà nə yɪ yɪi cɪcɪ, kɔ yà wá fwa nətə, kɔ ma nì sùràn? Nə à yèé kɔ yà nə kúò yɪ zɪn cɪcɪ, kɔ yà wá fwa nətə, kɔ ma nì lwán? ¹⁸ Kɔ mù nə pɪn, Yɪ ma kə nandaran tə mama yɪra wa, ndə ɔ nə pià nətɔ. ¹⁹ Yɪra ya wàrì lá kɔ yanɪ, də kɔ yà nə yɪ nandav nədɔ cɪcɪ. ²⁰ Kɔ mù yɪrɪ nə yɪra yɪ nədɔ, yá kɔ nandaran ga dáá. ²¹ Yɪi dən wàrì jɪn con kɔ swìn də, jɪn ba tɔtɔŋɪ jə kɔ pa kɔ. Yuu də ma kúò wàrì nɛɛ con kɔ swìn də, nɛɛ ba tɔtɔŋɪ jə tə pa kɔ. ²² Nandaran tə tətə, tə nə yɪ ndə tə ba diàn jə, tə də jə tɔtɔŋɪ yɪra tə wa. ²³ Nandaran duən wulə yɪra tə wa, ba nə bɔŋa də, tə ba dun jə. Yá ba yáá ywəŋá tə yoo zəni. Kɔ mù nə pɪn, nə nandaran tə, tə nə jə cavɪra tə, nə yáá ywəŋá tə yoo zəni, nə doni. ²⁴ Yá nə nandaran tə, tə nə ba cavɪra jə, tə mù ba pià, sə nə ywəŋá tə yoo nətɔ. Yɪ ken nandaran tə yirə yirə, sə kɔ pa nandaran tə, tə nə ba dun ja wàní tə na dun, tə doni tə duən tə. ²⁵ Kɔ yɪ nətɔ, sə yɪra tə dən ká pwèe duən nə, sə nandaran tə mama san duən nə. ²⁶ Yá də nandav nə wulə càn wa, sə tə duən tə twá tə ya càn təntə wa. Nandav

don nə wulə dun wa, sə tē duən tē dē twá tē jwε dē kv. ²⁷ Á mama míámíán yi Zwezi-Kərisə yira tē. Yá á liù mama dān ya yira tēntē nandav. ²⁸ Yı tēntēn v kə Zwezi-Kərisə *tuntuna tē Kərisə lià púlí tē wa. Bələ nii nə, v ken Yı nii *sùsùnà lá. Batwa nii nə, v ken karnyuna lá. Ku zàn lá, ku pa ba tē, ba nə jə Yı tarpıvn, ba ma tıŋa yomılan, tē nə bırı Yı diàn tē. Ku zàn lá, ku pa ba tē, ba nə zwèe yayıran tē. Ku zàn lá, ku pa ba tē, ba nə saŋa lià nə. Ku zàn lá, ku pa ba tē, ba nə kəni lià cwəŋə wa. Ku zàn lá, ku pa ba tē, ba nə swın suyirə duən. ²⁹ Ba mama nə tà Zwezi-Kərisə tuntuna. Ba mama nə tà Yı nii sùsùnà. Ba mama nə tà karnyuna-ba. Ba mama nə ba yomılan tē fwa, tē nə bırı Yı diàn tē. ³⁰ Ba mama nə ba tarpıvn tē, ku nə zwèe yayıran tē jə. Ba mama nə ba suyirə yirə tē swın. Ba mama nə ba suyirə yirə tē dēn gwin. ³¹ Á kəni á kajaŋa á pià tarpınan, tē nə jə funə tē doni. Yá à dān wá bırı aba cwəŋə tē, ku nə ziən kv doni.

13

Sonu yoo

(*Matie 22.36-40; Romə tián 13.8-10; 1 Zwan 3.16-19; 4.7-21*)

¹ Də à nə swın ləzoni sùràn dē *malıke sùràn tətə, yá à ga ba sonu jə, kv ya tutv. Ku yi ndə luloŋi zəzugu nə, nə à yèé ndə ba nə mà kwān ka zəzəgə nətə. ² À wàá tarpıvn à nı, sə à ma swın Yı nii sùràn. À wàá wobuŋa à janı à ma lwarı yìèn tē mama, tē nə sègè. À ma kúv wàá yənu yiri mama à janı. À ma kúv wàá à yanı liù tē, à nə keni à waa Yı nə wuuu dē cígá cígá, kv pa à wàá à pın pɛɛn fàrí tē bwálá nə tətə. Yá à nə ba sonu jə, à tē ya tutv. ³ À nə kúv swə à tàrì à jıjə tē mama, à pa zıra nə, à nə pın ba sırı à yira tē tətə mən wa, yá à nə ba sonu jə, kv tē ba funə jə kv pa nə.

⁴ Liù nə jə sonu, ku tíú jə pínú, v ga sú dē ywánı. Liù nə jə sonu, ku tíú ba liù don nə zıga v wiən yırı. Liù nə jə sonu, ku tíú ba ka bu tiàn nə jə. Liù nə jə sonu, ku tíú ba fwıə jə. ⁵ Liù nə jə sonu, ku tíú

ba cavıra kəni liù don nə. Liù nə jə sonu, ku tíú ba v tətə zəni pià. Liù nə jə sonu, ku tíú ba luŋa jə. Liù nə jə sonu, ku tíú ba yolwan tuŋə v bıcan wa. ⁶ Liù nə jə sonu, ku tíú yáá jwε cígá yoo yırı, kv tíú ba pupwən fwa kunkun yìèn yırı. ⁷ Liù nə jə sonu, ku tíú yáá kwən yoo mama v li v mù dē lià tē duən tē pwərə wa. Liù nə jə sonu, ku tíú kəni v waa Yı nə yoo mama wa. Liù nə jə sonu, ku tíú jə yala yoo mama wa. Liù nə jə sonu, ku tíú jə pínú yoo mama wa.

⁸ Ka jon Yı nii sùràn, ka swın wá zwèe. Suyirə tē duən wá zwèe. Yənu dē ga wá jén. Liù nə jə sonu, ku tíú sonu tē bá zwèe, abada. ⁹ Ku nətə tē bırı dē, kv tà yìèn tē mɛ, nə nə yèé. Yá Yı nii sùràn tē, nə nə jonə nə swın, kv tà tē mɛ, nə nə wàá nə swın. ¹⁰ Májá tē wa, Yı nə wá bırı nəba won mama nə yi nətə, wiən tētə, nə nə yèé síún nə, wá jén lá.

¹¹ Májá tē wa, à yà nə ya bisımaa, à yà swın ndə bisımaa nə, à yà buŋa ndə bisımaa nə, à yà nən yìèn tē dēn ndə bisımaa nə. Májá tē wa, à dān nə jigə bɛɛ, à dıgv bisımaa yìèn tētə. ¹² Síún nə, kv yi ndə won nə, nə nə ywān zəŋə wa, kv ga tē yi gana gana. Dıvn don wá bà, nə nə wá na kv won tē nə yía tətə wa. Síún nə, à tē yèrì tē mama. Dıvn don nə, à wá yəni tē mama, ndə Yı nə yèé nə nətə. ¹³ Síún nə, yìèn batwa nə ga tē nə wulə wuuu. Tē mù nə yi, sə lià kəni ba waa Zwezi nə wuuu, sə ba ja yala dē Yı, sə ba sóni duən. Yá tē batwa tē wa, sonu tē nə dwə tē mɛ.

14

Yìèn tē, tē nə wulə Yı-Sıju tarpıvn tē wa

(*1 Korentø tián 12.4-7, 27-31; Romə tián 14.19*)

¹ Á dān mɛ, sə á dē yáá, á sóni duən. Ku kwa nə, á pià Yı-*Sıju tarpınan tē. Tē mù tarpınan tētə wa, á pià tarpıvn tē, kv nə yi ka swın Yı nii sùràn tē, á doni tē duən tē. ² Liù tē, v nə swın suyirə duən, kv tà ləzoni con nə, v swın, kv ya Yı con nə, v swın. Ku twá dē Yı-Sıju tē, v ma swın cígá, tē nə sègè. Ku mù nə pın, liù

mama ba tɛ sùràn tɛ dɛn nɛn. ³ Yá ku nɛ lwàn ku yi liù nɛ swìn Yɪ nii sùràn, ku mù yi lɛzoni tɛ con nɛ v swìn. U sùràn tɛ daɲa ba jìàn Yɪ cwɛɲɛ tɛ wa, v kwè ba, v zùri ba bɪcanɪ Yɪ nyiɛn tɛ wa. ⁴ Liù tɛ, v nɛ swìn suyirɛ tɛ duɛn tɛ, ku ya v tɛtɛ jìàn nɛ v daɲa. Liù tɛ, v nɛ swìn Yɪ nii sùràn, ku ya Kɛrisɛ lià púlí tɛ jìàn nɛ, v daɲa. ⁵ À swɛ, sɛ á mama swìn suyirɛ tɛ duɛn tɛ. À dɛn nɛ kùv swɛ à doni, sɛ á mama swìn Yɪ nii sùràn tɛ. Liù tɛ, v nɛ swìn Yɪ nii sùràn tɛ, nɛ dwɛ liù tɛ, v nɛ swìn suyirɛ tɛ duɛn tɛ, dɛ liù tɛ, v nɛ swìn suyirɛ tɛ duɛn tɛ, nɛ ba tɛ dɛn gwìn, v bɪri Kɛrisɛ lià púlí tɛ, sɛ v ma dɛn ba jìàn.

⁶ À nubɪa-ba, à nywarɪ nɛ wá ya bèèè tɛtɛ, dɛ à nɛ twi á con, à wulɛ à swìn suyirɛ duɛn, á nɛ ba tɛ dɛn nɛn? Á wá ja nywarɪ à pa aba, dɛ à nɛ swìn yoo, Yɪ nɛ bɪri nɛ, à bɪri aba, nɛ à yèé yoo, Yɪ nɛ pɪn nɛ ku yɛnu, nɛ à yèé Yɪ nii sugv, nɛ à yèé kàrà. ⁷ Nɛ wá tì gwaran wiɛn, sɛ nɛ ma man. Ku mù nɛ yi nabwanv nɛ à yèé kunkolu. Dɛ tɛ kwɛrɛ tɛ nɛ ba lwànɪ duɛn wa, nɛtɛ nɛ ba wá twá, ba ma lwarɪ ku tɛ nɛ swìn. ⁸ Dɛ ba nɛ kùv wúrí kùv nabwana gurɛ gurɛ, nɛtɛ nɛ kwatara wá fwa, ba ma lwarɪ dɛ, ku yi kùv, sɛ ba kɛ ba sírí? ⁹ Mɛ ku yi nɛtv á dɛ con. Dɛ sugv tɛ, á nɛ swìn suyirɛ duɛn tɛ wa, ku dɛn nɛ ba nɛn, nɛtɛ nɛ ba wá lwarɪ ku tɛ, á nɛ swìn. Ku nɛ yɪn nɛtv, á wá swìn woru wa. ¹⁰ Suyirɛ duɛn dáá tia yuu wa. Yá suyiri mama tɛlɛ tɛ wa, ba nɛ ba ku dɛn nɛn. ¹¹ Yá à dɛn nɛ ba sugv dɛn nɛn, ba nɛ ma swìn à con, liù tɛ, v nɛ swìn ku, wá ya ndɛ vee nɛ à con, à dɛ ga wá ya ndɛ vee nɛ v dɛ con. ¹² Mɛ ku yi nɛtv á dɛ con. Ku mù nɛ pɪn, á kɛnɛ kajaɲa mama á ma pià Yɪ-Sɪɲu tarpɪnan tɛ. Á kɛnɛ diàn, sɛ á wànɪ á na tɛ tɛ, tɛ nɛ daɲa Kɛrisɛ lià púlí tɛ jìàn, sɛ tɛ ya zɛnzɛn.

¹³ Ku mù yɪri nɛ, liù tɛ, v nɛ swìn suyirɛ duɛn, tɛ dɛn nɛ ba nɛn, sɛ ku tíu lòri Yɪ, sɛ v wànɪ v gwìn tɛ dɛn. ¹⁴ À nɛ jùnɪ Yɪ dɛ suyirɛ tɛtɛ, à jɛré wulɛ yɪjɪnɪ tɛ wa, yá à pubɪɲa tɛ ga yi ku cɪcɪ. ¹⁵ À dɛn wá fwa bèèè? Á wá jɪn Yɪ dɛ à jɛré, yá à tɛ

ga jɪn Yɪ dɛ à pubɪɲa tɛ dɛ. Á wá nun dɛ à jɛré, yá à tɛ ga nun dɛ à pubɪɲa tɛ dɛ. ¹⁶ Dɛ n nɛ kɛni Yɪ lɛèè dɛ n jɛré cɪcɪ, nɛtɛ nɛ liù tɛ, v nɛ yèri tɛ yìèn tɛtɛ v nɛ jèé á mù Kɛrisɛ lià púlí tɛ wa, wá twá, v ma swìn, v wú: «Amɪna», n nɛ kɛni Yɪ lɛèè tɛ yɪri? U bá wànɪ v lwarɪ ku tɛ, n nɛ swìn tɛ. ¹⁷ Dɛ n yɪjɪnɪ tɛ yá nɛ zìɛn zɛnzɛn, dɛ ku wá liù tɛtɛ jìàn dɛn. ¹⁸ À mù Polɛ, à kɛni Yɪ lɛèè dɛ, à nɛ swìn suyirɛ tɛ duɛn tɛ, à doni á mama. ¹⁹ À mù dɛn nɛ swɛ, sɛ à swìn sùràn ndɛ bonu nɛ dɛ à pubɪɲa, tɛ dɛn nɛ nɛn Kɛrisɛ lià púlí tɛ yáá con, sɛ tɛ kàri ba. Ku mù nɛ dwɛ sùràn mùv mùv, à nɛ wá swìn dɛ suyirɛ tɛ duɛn tɛ, yá tɛ dɛn ga ba nɛn.

²⁰ À nubɪa-ba, á yanɪ nɛkwɪna nɛtv tɛ á pubɪɲa tɛ nɛ buɲa wa. Á dɛnà ká ya ndɛ bisɪnà nɛ á pubɪɲa wa. Ku nɛ yi lwanɪ yoo wa, á yanɪ ndɛ bisɪnà nɛ. ²¹ Á nɛɲɛ ku púpúnɪ Yɪ sagɪ tɛ wa, ku wú:

«À mù *Yuu-Tiu nɛ swìn ku. Ku wá twá lià duɛn sùràn nɛ, à ma swìn lià tɛtɛ con. Á wá twá dɛ vee, à ma swìn ba con. Dɛ ku nɛtv mama, ba tɛ bá sèe, ba cɪgv à sugv».

²² Suyirɛ tɛ duɛn tɛ ya lià tɛ, ba nɛ tà Kɛrisɛ lià nɛ, tɛ pià tɛ bɪri yoo. Tɛ ba pià tɛ bɪri yoo Kɛrisɛ lià tɛ nɛ. Yɪ nii sùràn tɛ dɛ kùv ba pià tɛ bɪri yoo lià tɛ, ba nɛ tà Kɛrisɛ lià tɛ. Ku ya Kɛrisɛ lià tɛ nɛ, tɛ pià tɛ bɪri yoo. ²³ Dɛ Kɛrisɛ lià púlí tɛ mama nɛ kun duɛn nɛ, ba swìn suyirɛ duɛn tɛ, liù tɛ, v nɛ yèri tɛ yìèn tɛtɛ, nɛ à yèé liù don, v nɛ tà Kɛrisɛ liù nɛ twi, v yí lá, v wá swìn dɛ, á yi nyɪnyanan. ²⁴ Ku nɛ yi á mama swìn Yɪ nii sùràn, liù tɛ, v nɛ tà Kɛrisɛ liù nɛ twi, v yí lá, nɛ à yèé liù don, v nɛ yèri tɛ yìèn tɛtɛ, nɛ twí, v yí lá, á mama sùràn tɛ wá bɪri ku tɛ, ku nɛ wulɛ v waa con. Yá ba mama wá pa v lwarɪ cígá tɛ v tɛtɛ yuu wa. ²⁵ U waa tɛ pubɪɲɪ tɛ, tɛ nɛ sègè tɛ, nan poni nɛ. Yá v dɛn wá tv v yáá yuu, v pa dun Yɪ nɛ, v swìn dɛ, Yɪ cígá wulɛ á tɛtɛɲɪ wa.

*Nɛtv tɛ ku nɛ mɛ, sɛ ku ya Kɛrisɛ lià púlí wa
(1 Piyɛrɛ 4.10-11)*

²⁶ À nubia-ba, bèèèe nè nè dàń me, sə nə fwa? Máná tē wa, á nè jèń duən yáá nə, sə á jùn Yü, sə á fwa nətən: Á liù nè jə nuŋə, v don nə jə kàrà, v don də nə jə yoo, Yü nè biri wá, v don də nə pià, v swìn suyirə tē duən tē, v don də nə pià, v gwín suyirə tē duən tē dèń, sə á fwa tē mama, sə tē wání tē dān Kərisə lià púlí tē jìàn. ²⁷ Kú nè yí suyirə tē duən tē nə á pià á swìn, kú me, də lià bələ, nə à yèé lià batwa, kú dān ká doni nətə. Ba me, sə ba swìn ba jon duən nə. Sə liù don də gwín tē dèń. ²⁸ Də liù nə təlól, sə v gwín tē dèń, sə liù tē, v nə swìn suyirə duən tē, pú v nii Kərisə lià púlí tē wa. Sə liù mama də swìn v tiàn con də Yü con. U dān ká swìn sugv v pa kú nan v nii wa. ²⁹ Kú nè yí Yü nii *sòsònà tē, sə ba lià bələ, nə à yèé lià batwa nə swìn. Yá ba duən tē ga cugv, ba jón, kú nə ya Yü nii sugv nə ba swìn.

³⁰ Liù don nə kúò ní yoo, Yü nè biri wá, sə təntən liù tē pú v nii. ³¹ Á mama wáá Yü nii sùràn tē, á swìn, sə tē kàrì lià tē mama, tē ga kwè ba. ³² Yü nii sòsònà tarpiun tē me, sə kú sèe ba nii won mama wa. ³³ Yü pià, sə nə jə bican sié də duən. U ba pià, sə nə ya gurə gurə lià də duən.

Kərisə lià púlí tē wa kana tē yoo

³⁴ Máná tē wa, á mù *Kərisə lià, tē nə kun duən nə, kana tē me, sə ba pú ba níó, ndə kú nə tuŋa nətə Kərisə lià púlé tē mama wa. Cwəŋə təlól kú pa ba, sə ba swìn, ndə kú nə swìn Yü sagi tē wa, də ba me, sə ba sèe nii nətə. ³⁵ Də ba nə jə yoo, sə ba bwe, sə ba bwe ba bana tē sàń nə. Kú wà me, sə kan swìn Kərisə lià púlí jéré wa. ³⁶ Á buŋa də, Yü sugv tē yí kú nan á mù con naaa? Nə à yèé kú yí á buŋa də, Yü sugv tē yí á mù cici con nə kú twi naaa?

³⁷ Liù tē, v nə buŋa də, v yí Yü nii *sòsònò, v nə buŋa də, Yü-*Siŋu tē wulə də wá, sə kú tíú lwarì də, tē tē, à nə púpúní à pín aba, kú ya *Yü-Tiu nə pín nii yoo təntə yuu wa. ³⁸ Də liù nə ba kú tē, à nə púpúní tē sèe, Yü-Tiu Yü də bá sèe kú tíú. ³⁹ À nubia-ba, kú nətə tē wa

nə, á dān me, sə á dí yáá á pià ka swìn Yü nii sùràn tē. Yá á nə dān ká cì, sə ba swìn suyirə tē duən tē. ⁴⁰ Kú me, sə won mama fwa, ndə kú nə me nətə, kú tí kú cwəŋə.

15

Zwezi-Kərisə nə bwin v nan tiàn wa yoo

(Matie 28; Marəkə 16; Zwan 20; 21; Tvtənan 1.3)

¹ À nubia-ba, à pià, sə à pií à lií aba suywánjú təntə, à nə dé yáá à swìn á con. Kú suywánjú təntə á nə sèe kú, á ga zigi diàn kú yoo wa. ² Kú mù nə pín, Yü twá suywánjú təntə nə, v jon aba á cuna wa. Á cígá twá kú nii nə, ndə à nə swìn kú á con nətə. Kú nə tà nətə, kú ya tutu də, á nə ken á waa Yü nə.

³ Á dí yáá à swìn *Yü-Tiu Zwezi sùràn tē, à nə nì, à biri aba. Zwezi-*Kərisə yí v tiga nə mù cuna yiri, ndə kú nə púpúní Yü sagi tē wa nətə. ⁴ Ba gùrì wá, yá Yü pií v bwin wá diàn batwa diàn nə, ndə kú nə púpúní Yü sagi tē wa nətə. ⁵ U nan v biri v tiàn Sefasə* nə. Kú kwa nə, v nan v biri v tiàn v *tuntuna fugə bələ tē nə. ⁶ Kú kwa nə, v nan v biri v tiàn lià duən nə, ba nə yí nubia Kərisə yiri. Ba lià təntə dwə lià biənu (500), ba nə twá duən, ba na wá naa nədə. Ba mù lià təntə zoni tē wulə luv wa. Ba duən də tiga. ⁷ Kú kwa nə, v nan v biri v tiàn Zwakə nə, v nan lá v biri v tiàn v tuntuna tē mama nə. ⁸ Ba mù tē mama kwa nə, v nan à də Polə nə. À mù dān yí ndə biú nə, ba nə cen†. ⁹ À ken càn Kərisə lià púlí tē nə. Kú mù nə pín, à yí Zwezi-Kərisə tuntuna tē me kwa liù. Kú cígá mama wa, à wà me, sə ba bon nə tuntunu. ¹⁰ Də nətə tē mama, à nə cùgù Yü nə, v tē fwa pubwanu à yira. Kú mù nə pín, à ma yí kú tē, à nə yí zèn. Yá pubwanu tē, Yü nə fwa à yira, wà tutu yin mama. À tun à doni tuntuna tē duən tē mama. Kú tà à mù nə tuŋa nətə, kú cígá mama wa, kú ya Yü pubwanu tē, kú nə wulə də nə, nə twá də nə kú tuŋa. ¹¹ Kú dān nə yí à mù, nə à yèé kú nə yí tuntuna

* 15:5 15.5 Sefasə yá jə yiri don, ba nə boŋə Piyerə. † 15:8 15.8 Sugv təntə yí Polə pià, sə v ma biri də, v nə jigə Kərisə liù tē, yí yoo tē, kú ya nə wà me. (Ywán Tutənan 9!)

tə duən tə, á nənə Yü sügü tə, nə nə swìn nə bırı. Mə ku mù nə nə á twá, á ma kəni á waa Zwezi nə.

Nə ka pií ka bwin ka nan tian wa yoo (Likə 20.27-38; 1 Piyerə 1.3-5)

¹² Də ba nə swìn Yü sùràn ba bırı də, Zwezi-**Kərisə* bwin v nan tian wa, bèèèe nə pın, á wa lià duən ma swìn, də ka pií ka bwin ka nan tian wa təlól? ¹³ Də ka bwin ka nan tian wa nə təlól, Zwezi-*Kərisə* də wà bwin v nan tian wa! ¹⁴ Yá Zwezi-*Kərisə* nə wà bwin v nan tian wa, nə kàrà tə ya tutu, yá á nə ken á waa Yü nə tə, də ya tutu. ¹⁵ Də ka bwin ka nan tian wa yà nə təlól, yá nə ga swìn nə bırı də, Yü bwin Zwezi-*Kərisə* v li tian wa, yá Yü ga wà wá bwin, ku nətü tə bırı də, nə ya kunkuna Yü yáá con. ¹⁶ Də tiga nə ba bwin ba nan tian wa, Zwezi-*Kərisə* də wà bwin v nan tian wa! ¹⁷ Yá Zwezi-*Kərisə* nə wà bwin v nan tian, á waa tə, á nə keni wá nə ya tutu. Yá Yü tə wà á cuna tə kwən, v li á mù də wá pwərə wa. ¹⁸ Ba tə də, ba nə ken waa Zwezi-*Kərisə* nə, ba ga ti tə də jén míámíán. ¹⁹ Ku nə yi nə luv mu ku tə cıci wa, nə nə jə yala də Zwezi, nə ya yinəgə nyına, nə doni lià tə mama.

²⁰ Ku tà nətü, Zwezi-*Kərisə* cígá bwin v nan tian wa. U mù nə yi tiga tə təntən liù, v nə bırı də, ba wá bwin ba nan tian wa. ²¹ Ndə tian nə twá, də liù nədu tə ma bà luv wa, mə nətü, ka bwin ka nan tian wa də twá də liù don, ku ma bà luv wa. ²² Lià tə mama ya Adamə nìán. Ku mù nə pın, ba mama ti ndə v nə. Yá lià tə mama, ba də Zwezi-*Kərisə* nə vwə duən nə, ba də wá pií ba bwin ba nan tian wa, ndə v nə. ²³ Ba mù lià təntə wá pú duən kwa, ba bwin ba nan tian wa. Zwezi-*Kərisə* mù yi təntən liù, v nə bwin v nan tian wa. Dıın tə, v nə wá pií v bà, lià tə mama, ba nə yi v mù lià tə də, dān wá bwin ba nan tian wa. ²⁴ Ku kwa nə, luv dān wá zıgı lá ku zàn. Zwezi-*Kərisə* dān wá cùgù wiən tə nə jə dıàn yiri mama míámíán. U wá cùgù wiən tə mama, tə nə dé pàri, də dıàn tián tə mama, ba nə zıga v nə míámíán. Yá v dān wá pií, v pa pàri tə v

nyına Yü nə. ²⁵ Zwezi-*Kərisə* nə pií v bà, ku me, sə v dé pàri tə wuuu. Ku jə vələ máńá tə wa, v nə wá kə v duńa tə mama v juın wa. ²⁶ Tian nə ya talıkwá duńu tə, v nə wá cùgù.

²⁷ Ku púpúnı Yü sagı tə wa, ku wú: «Yü ken wiən tə mama v juın wa». Ku yoo təntə yi nəpon, ku ba pià ku swìn də, Yü tətə twá v wulə v biú tə juın wa. Ku yi, v mù Yü nə ken wiən tə duən tə mama v biú tə juın wa. ²⁸ Máńá tə wa, wiən tə mama nə wá ya Zwezi-*Kərisə* jıàn wa, v də tətə dān wá kə v tián v nyına Yü jıàn wa. Mə ku wá yà nətü, Yü dān ma dé pàri wiən tə mama yuu wa míámíán.

²⁹ Á yəé də, lià wulə, ba nə yáá pa, ba lə ba níá wa, ku twá də Yü yırı tə, tiga yuu yırı. Də tiga cígá nə bá bwin ba nan tian wa, bèèèe won nə ku tián təntə fwa ku nətü, sə ba na ku wa? ³⁰ Də ka pií ka bwin ka nan tian wa nə təlól, bèèèe nə pın, nə mù ma kəni nə tián cwəńə wa, ku nə pià ku gv nəba, máńá mama. ³¹ À nubıa-ba, dıın mama à mu yáá pià ku nan. À ja pupwən də aba. Ku mù nə pın, à swìn ku yoo təntə á con, nə mù də nə Yuu-Tiu **nimaru* tə yırı. ³² À mù jan də ganana‡ Efezə wa yəbə. Də à pubuńa tə nə ya tia ka tə yuu wiən tə cıci yırı, bèèèe won nə à wá na ku jan təntə wa? Də tiga yà nə bá bwin ba nan, zwansısara ka tə yá wá ya cígá. Zwansısara təntə swìn, ku wú: «Jwıan nə, nə wá ti, ku mù yırı, nə díé də nə nywın, nə dān ká fwa won mama».

³³ Zwansısara don də swìn, ku wú: «Á dānà ká gıgarı á tián. Twadon kukwıın yua nə cùgà twadon nəzəńu yua». ³⁴ Á pié á kə á pubuńa tə cígá tə wa, ndə ku nə me nətü, sə á dān yá cuna tə fəńú nə. Ku yi á cavıyoo nə à swìn nətü: Á wa lià duən yəri Yü.

Yıra tə tiga nə wá bwin ba nan də ku (Filipə tián 3.20-21; 1 Zwan 3.2-3)

³⁵ Á yəé də, lià duən wá bwe, sə ba jén, nətə nə tiga wá bwin ba nan tian wa? Ba

‡ 15:32 15.32 Ganana təntə Polə nə jan də tə, wáá ganana cígá cígá ku yanı, ku ma kúú wáá ləzoni, ba nə yi ndə ganana nə ku yanı.

yira tē wá yà nētē? ³⁶ Liù tē, n nē bwe ku bwie tētē, n yi løyēru! N nē dùè wobiu, n kē tia, wobiu tētē wàrì vuu ku bwin, dē ku nē wà tì ku pv. ³⁷ Ku tē n nē dùè, n kē tia, tē ya wobiu cici. Dün don, ku yi mibia, nē à yèé won yiri don, ku tà muni sistu tē, dē ku vuran tē, ku nē pen, ku dì yu nē tē. ³⁸ Yu nē yáá pa sistu dē ku vuran wobiu tētē nē, ndē v nē pià nētē. Yu nē pün wobiu dē mama ku vuu yiri.

³⁹ Wiēn tē, tē mu nē siñē, dē yira tē tà nēdv. Lēzoni yira dē yiri yi ku cici. Váná dē yira yiri yi ku cici. Zóné dē yira yiri yi ku cici. Fələ dē yira yiri yi ku cici. ⁴⁰ Lanworu tē wa wiēn wulə lá, tē nē jē yira. Tia tē dē yuu wa wiēn wulə lá, tē nē jē yira. Lanworu tē wa wiēn tē zēni, dē tia yuu wiēn tē zēni tà nēdv. ⁴¹ Yicau tē zēni dē yi ku cici. Cànà tē dē zēni yi ku cici. Kacilacē tē dē zēni kúv yi ku cici. Kacilacē tē mù tētē zēni tà nēdv.

⁴² Mē ku wá ya nētē májá tē wa, tīga nē wá bwin ba nan tian wa. Májá tē, ba nē gùrì yira tia, ku yira tētē yi wotigv, ku wá pv. Yá májá tē wa, Yu nē wá pií v bwin ku, v li tian wa, ku yira tētē kúv wàrì ku tì ku pwi. ⁴³ Májá tē wa, ba nē gùrì ku tia, ku ba dun jē, ku ga ba diàn dē jē. Yá májá tē wa, Yu nē wá pií v bwin ku, v li tian wa, ku wá ja dun, ku ga jē diàn dē. ⁴⁴ Májá tē wa, ba nē gùrì yira tē tia, ku yi tia yuu yira. Yá májá tē wa, Yu nē wá bwin ku, v li tian wa, ku dán wá ya Yu *sán yira. Dē tia yuu yira nē wulə, Yu sán yira dē wulə. ⁴⁵ Ku mù yoo tē púpúní Yu sagi tē wa, ku wú: «Tētēn bēē tē, ku nē yi Adamē jigē lēzwēniñu». Talikwaš Adamē tē, v mù jigē siñu, ku nē pün mu, ku nē ba zwēē Yu con, lià nē. ⁴⁶ Ku tà Yu sán yira tē, ba yà dé yáá ba na, ku yi tia yuu yira tē. Ku mù kwa nē, ba wá na Yu sán yira tē. ⁴⁷ Tētēn liù tē yi tiran nē, Yu ma fwa wá, ku pa v yi tia yuu liù. Bələ nii liù tē mù yi Yu sán liù. ⁴⁸ Ba tē, ba nē wulə tia yuu, nyin dē bēē tē, Yu nē fwa dē tiran tē. Ba tē dē, ba nē wulə Yu con, dē nyin dē bēē tē, v nē nan Yu sán tē. ⁴⁹ Ndē nētē tē, nē nē nyin dē

tia yuu bēē tē, mē nētē nē wá nyin dē Yu sán bēē tē.

(1 Tesalonikē tián 4.13-18)

⁵⁰ À nubia-ba, á nēñē ku tē, à nē pià, sē à swin. Yira tē, tē nē yi nāñv dē jana nē fwa, wàrì ku twá ku yanı Yu pàrì tē wa. Yá tia yuu yira tē, ku nē wá pv, wàrì Yu sán yira tē, ku nē ba pwi, wiēn tē ku janı. ⁵¹ Ku yi yosēgu nē, à birı aba. Nē mama, nē bá tı. Nē mama yira tē wá lwàn. ⁵² Májá don wa, ba nē wá wúrú nabwana talikwa dün tē nē. Nē mama dán wá lwàn naa nēdv, ndē yii pwiu dē ku súrú nē. Nabwana tē wá wúrí, Yu ga bwin tīga tē, ba nan dē yira, tē nē ba pwi. Yá nē dē yira, tē ga lwàn ku jì ndē ba nē. ⁵³ Nē yira tē, ku nē tı ku pwi tē dán mē, sē ku lwàn ku jì yira tē, ku nē ba tı ku pwi.

⁵⁴ Májá tē wa, yira tē, ku nē tı ku pwi, tē nē wá lwàn, ku ba tı ku ba pwi tē, ku májá tē wa, ku tē nē púpúní Yu sagi tē wa, tē nii dán wá sú. Ku swin, ku wú:

«Tian kúv tēlő, Yu dí diàn tian yuu wa.

⁵⁵ Tian, sē n diàn tē wa yèn? Tian, sē n sliu tē, n nē ma zwe lià tē, n gwı tē wa yèn?» ⁵⁶ Tian yi tē twá dē cuna, tē ma jē diàn nē yuu wa. Cuna dē twá dē Yu *nii tē, v nē pün *Moyizē nē, tē ma jē diàn nē yuu wa. ⁵⁷ Ku mù yiri nē, nē kēni Yu lēēē, v nē pün, sē nē dé diàn cuna dē tian mē yuu wa. Ku nētē twá, dē nē Yuu-Tiu Zwezi-Kērisē diàn tē.

⁵⁸ À nubisoni-ba, ku mù tētē yiri nē, á ziga diàn. Á dānà ká pa won mama gwàrì á vānà. Á kēnē diàn á tün Yuu-Tiu tutuñi tē, á súrú wuu. Á lwarı dē, á dē tutunan tē, á nē tñja á pün Yuu-Tiu nē, tē bá ya tutu, v kwa.

16

Sēbiu tē ba nē lé, sē ku san lià tē nē, Kērisē nē tı, yoo

(2 Korentē tián 8; 9; Romē tián 15.25-27)

¹ À mù Polē pià, sē à swin yoo sēbiu tē yuu wa, á nē lé, sē ku san lià tē nē, ba nē yi *Kērisē nē tı, ba nē wulə *Zwerizalemē

nə. Ku səbiu təntə yoo wa, á də mə, sə á fwa ndə nətʊ tə nə, à nə swìn Galasi nagwanaa tə wa, Kərisə lià tə con, sə ba də fwa. ² Laadi diun mama, səbiu tə, á liù mama nə jə, ʋ mə, sə ʋ li ku tə, ʋ nə wàà ʋ tún vən nə. Á tunjə ku səbiu təntə vən nə, sə máǵá tə wa, à nə wá bà á con, á kúv dàná ká lé səbiu. ³ Máǵá tə wa, à nə wá yí á con, à wá púpúní saga à pa lià tə nə, á tətə nə wá kúrí, à ma tun ba də səbiu tə Zwerizalemə nə. ⁴ Də ku nə mə, sə à tətə va, ba mù də à mù wá twá duən nə vií.

Wiən tə, Polə nə pià, sə ʋ fwa

⁵ À pià, sə à twá Masedwanə nagwanaa tə wa à le. Ku kwa nə, à wá bà à na aba. ⁶ Diun don, à wá ya á con dian bələ. Diun don waran* tə máǵá tə mama wa, à wá ya á con. À nə kúv wá nan á con, sə à vií á wá san nə də ku tə, ku nə wá pa à le à va, à nə vèli lá. ⁷ À ba pià, sə à bà à zɪgt yu nə à mà à le. À pià də, ku nə ya *Yuu-Tiu fira, sə nə ya duən nə ku dání. ⁸⁻⁹ Yu súrí cwəŋə nəzəŋu ʋ pa nə, sə à ma tun ʋ tutuŋi tə yəbə. Yá duŋa tə də dáá zənzən pun. À dán tə wá ya yəbə Efezə wa, ku jə vələ *Pantəkətə cànà tə.

¹⁰ Timote də tuŋa Yuu-Tiu tutuŋi tə, ndə à də nə tuŋa ku nətʊ. Də ʋ nə twi á con, sə á ja wá zəni á pa ʋ ni ʋ nywání. ¹¹ Sə á liù mama dən ká mun wá. Á dən saŋa wá də ʋ cwəŋə tə vèli tə, sə ʋ wàní ʋ vií də yazurə. Sə ʋ bà ʋ yí nə də zəni. À mù Polə də *Kərisə lià tə duən tə dənì wá yəbə.

¹² Apoləsə mù, ʋ nə yí nə nubiu Kərisə yiri, yoo wa, à lòrì wá nəε kapuʋ, sə ʋ mù də Kərisə lià tə duən tə bà ba na aba. Yá ʋ yà tə ba pià, sə ʋ bà á con síún. Máǵá tə wa, ʋ nə ni buʋ, ʋ wá bà.

*Polə svgv tə, ʋ nə ma gúrí ʋ sagi tə
(1 Tesalonikə tián 5.5-13)*

¹³ Á dənà ká dʋèe. Á zɪga diàn á kən á waa Zwezi nə wuu. Á pɪan á jìàn dən. Á yana diàn tián *Yuu-Tiu tutuŋi tə wa. ¹⁴ Sə won tə mama, á nə fwa á pwərə wa, sə ku twá də sonu ku ma tun.

¹⁵ À nubia-ba, á mama yèé Sətefanəsə də ʋ diè lià mama. Á yèé də, ba mù nə yí təntən lià, ba nə ken ba waa Zwezi-*Kərisə nə wuu, Akayi nagwanaa tə wa. Yá ba ti ba tiàn mama ba kə Yuu-Tiu tutuŋi tə wa, sə ba ma san lià tə nə, ba nə yí Kərisə nə ti. ¹⁶ À nubia-ba, à lòrì aba, sə á zilí ʋ mù liù təntə. Á zilé ba tə də mama, ba mù də wá nə tuŋa də duən zənzən.

¹⁷ À fwa pupwən zənzən də Sətefanəsə də Fəretinatisə də Akayikisə nə twi à con. Ba nə twi à con, ku yí ndə á mù nə twi à con. ¹⁸ Ba dən à jìàn, ndə ba nə dən à də jìàn. Ku mù ləzwənyiri təntə á zilé ba zəni.

¹⁹ Kərisə lià púlí tə Azi nagwanaa wa yəbə, jùnà aba. Akilasə də ʋ kan Pərisilə də Kərisə lià púlí tə, ba mù də ba, nə yàá jùnì Yu ba diè tə, jùnà aba zəni də Yuu-Tiu yiri tə. ²⁰ Lià tə mama, ba nə wulə yəbə, ba nə yí á nubia Kərisə yiri tə, də jùnà aba. Á jùnà duən də zilé zənzən də sonu, ndə Kərisə lià nə mə, sə ba fwa nətʊ.

²¹ Ku tə yí à tətə nə púpúní də à jìàn, à wú: «À mù Polə də jùnà aba».

²² Liù tə, ʋ nə ba Yuu-Tiu swə, sə Yu cùgù ku tíú. Maranata! Ku mù nə yí: Sə nə Yuu-Tiu bà! ²³ Nə Yuu-Tiu Zwezi nə wá fwa pubwanu á yira. ²⁴ À swə á mama, nə mama míámíán vwə Zwezi-Kərisə yira.

* **16:6** 16.6 Waran təntə máǵá wa, liù wàrí tu ʋ vèli. Waran təntə yàá bà bununu cànà tə wa, ku ja vələ yarıkafə cànà tə wa.

**Bələ nii sagı tə, Polə nə
púpúní v pa
Koréntə
Kərisə lià tə nə
Koréntə tián bələ nii
sagı tə yuu wa sugu**

Lìu tə, v nə púpúní sagı ku tə
Ku yi *tuntunu Polə nə púpúní ku.

Lìa tə nə, Polə nə púpúní
Ba boŋə sagı ku tə <bələ nii sagı> tə,
Polə púpúní v pa *Kərisə lià tə nə, ba nə
wulə Koréntə nə.

Sagı tə wa sugu
Polə púpúní ba, pwia yà nə tə wulə
*Kərisə lià tə tətəŋi wa, yırı. Ba wa liù
don twın Polə zənzən. Yá ku tə nə dwə,
ba wa lià duən kùb ba cígá kàrà tə, Polə
nə biri tə nii nə, twá.

Polə caga v tián yırı, v ga pìà, sə v pa
ba lwarı, v tutuŋi tə nə yi nətə, v nə yi
Zwezi-Kərisə *tuntunu tə yırı. U biri də,
Zwezi-Kərisə tuntunu mɛ, sə v vwa v tián
míámíán Zwezi nə, v ma tun.

Polə jùnì Kərisə lià tə Koréntə nə
(Kolosə tián 1.1-8; Galasi tián 1.1-5)

¹ Yı twá də v fıra tə, v ma kúrí à mù
Polə, sə à ya Zwezi-*Kərisə *tuntunu. Á
mù də Timote, v nə yi don tə, v nə yi á
nubiu Kərisə yırı, nə púpúní sagı ku tə,
nə pın á mù Kərisə lià púlí tə nə, ku nə
wulə Koréntə nə. Nə pìà, sə sagı ku tə
yí lià tə də mama, ba nə yi Kərisə nə ti,
ba ga wulə Akayi nagwanaa tə wa. ² Nə
nyına Yı də *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə
wá fwa pubwanu á yıra, yá ba ga pa aba
bıcan sîé.

Nə kəni Yı lèèèè, v nə zùrì nə bıcanı
nə càn wa yırı

³ Nə pıan dun Yı nə, v nə yi nə *Yuu-
Tiu Zwezi-*Kərisə Yı, v ga yi v nyına də.
U mù nyına təntə dəri lià yinəgə, v ga
zùrì lià bıcanı də. ⁴ Máná mama, càn nə
yí nəba, v mù nə yá zùrì nə bıcanı, sə ku
pa nə də wàní nə zùrì lià tə bıcanı, ba nə

wulə càn yiri mama wa, ndə Yı nə fwa
nətə nə yıra. ⁵ Nətə tə Zwezi-Kərisə nə dí
càn zənzən, yá nə də ga wulə càn zənzən
wa, mə nətə nə, Yı wá twá Zwezi-Kərisə,
v ma zùrì nə bıcanı zənzən. ⁶ Yá nə dān
nə dé càn, ku yi, sə ku pa á bıcanı zùrì.
Ku ga tə wá pa Yı pa á ya v cwəŋə tə wa.
Də nə bıcanı nə zùrì, ku yi, sə ku pa á də
bıcanı wàní tə zùrì, sə á ja pínú, də càn
tə tə, nə nə wulə tə wa, yiri nə yí aba.
⁷ Nə dān ja yala də aba, nə ga yèé də, á
də nə wulə càn tə wa, nə də nə wulə tə
wa, Yı wá zùrì á bıcanı, ndə v nə zùrì nə
də bıcanı nətə.

*(2 Koréntə tián 4.8-18; 2 Timote 2.8-12;
Filipə tián 1.27-30)*

⁸ Nə nubia-ba, nə pìà, sə á lwarı, nə nə
dí càn nətə Azi nagwanaa tə wa. Nə dí
càn zənzən, tə càn tə nə dwə nə dián. Yá
tə dān pın, nə yá kùb ba yala jə də, nə mı
wá ya luv wa. ⁹ Nə tətə bıcanı wa, nə yá
ken nə sírí də, ku yi nə tıan nə yí. Ku yoo
təntə tun, sə ku pa, nə kùb dān ká ja nə
tətə dián, sə nə dān ja Yı tə, v nə bwin
tıga tıan wa, dián. ¹⁰ Mə v mù nə van
nəba v li, yá v ga tə wá van nəba v li tə
mù tıan təntə yiri wa. Cígá mama, nə jə
yala də, v tə wá van nəba v li tə wa. ¹¹ Á
də tətə wá san, á lòrì Yı, á pa nəba. Yá
Yı dān wá fwa v pubwanu tə nə yıra, lià
zənzən nə lòrì wá ba pın nəba yırı. Máná
tə, Yı nə wá le nəba, v ga san nəba, ku
wá ya lià zənzən nə wá kə v lèèèè ba pa
nəba.

¹² Á nəŋə yoo tə, ku nə pın nə wáá á
yoo nə ti, nə ma bwı nə tián nə. Nə yèé
nə pubuŋa wa də, nə jın nə tián, nə wà
durən yìèn fwa. Nə yın cígá wa luv ku tə
wa, ku tə nə dwə, á mù yáá con. Ku nətə
tə yi Yı nə pın ku tun. U mù yà nə kəni
nəba cwəŋə wa, də v pubwanu tə, ku tà
nə tətə pubuŋa yà nə kəni nəba cwəŋə
wa. ¹³ Ku tə, nə nə púpúní nə pa aba, ku
wa ba yosəgu mama jə. Mə ku mù nə á
kàrì sagı ku tə wa, yá á ga nèn ku dèn.
À buŋa də, ku ja vèli ku yígúré wa, á wá
lwarı ku dèn míámíán. ¹⁴ Ku yi ndə á tə
wà lwarı míámíán, də dıın tə, nə Yuu-Tiu
Zwezi nə wá pıi v bà, á wá ti nə yoo, á ma
bu á tián nə, nə də ga wá ti á yoo, nə ma

bu nè tián nè.

Polø pìi v lwàñ v kùv bá va Korentø

15-16 À mù jə á yala nətʋ. Kʋ mù nè pɪn, à yà dí yáá à kə sírí, sə à bà à zɪɣɪ á con, à va Masedwanə nagwanaa. Yá mánǎ tə, à nè kùv pìi à naŋa Masedwanə à biàn, à tə wá twá á con, sə á san nè, sə à ɛ à va Zwíde nagwanaa. Kʋ nətʋ dàñ wá pa, Yɪ kùv fwa v pubwanʋ tə á yɪra nɛɛ bələ.

17 Yá à nè kùv pìi à lwàñ à pubɔŋa tə, kʋ tà tutʋ, kʋ jə dèñ. Á yèé də, à ba yoo tɔŋa də à tətə fɪra. À ba <awo> də <ɔn ɔn> swɪn, à gùlí duən wa, yoo nədʋ yuu wa. 18 Yɪ yɪ liù tə, v nè yɪ pùé nədʋ tíú. Yá v mù Yɪ təntə yèé də, nè wà <awo> də <ɔn ɔn> ma gùlí duən wa yoo nədʋ yuu wa. 19 Á yèé də, kʋ yɪ Yɪ tətə biú Zwezi-*Kərisə yoo nè, à mù Polə, də Silasə də Timote swɪn nè bɪrɪ aba. Zwezi-Kərisə tà <awo> də <ɔn ɔn> liù. V yɪ <awo> liù mánǎ mama wuuu. 20 Yɪ twá də v mù, v ma swɪn, v wú <awo> wiən tə mama yuu wa, v nè kàn nii. Yá nè də ga tə twá də v mù, nè ma wú <amɪna>, sə kʋ pa dun Yɪ nè. 21 Kʋ tə nè sùrí lá, Yɪ tətə nè pɪn nè mù də á mù zɪga diàn, nè ma twá Zwezi-Kərisə nè. Mə v mù Yɪ nè kùrí nəba, v kə vən nè, sə nè tun nè pa wá. 22 Yɪ nè ken v *Sɪŋu tə nè bɪcɪnɪ wa, ndə mɪmɪnan nè, sə v ma bɪrɪ də, nè yɪ v mù nyiən. V Sɪŋu təntə nè yɪ wozəŋə tə, v nè tanɪ v tún təntən nyiən, kʋ ga bɪrɪ də, wiən duən tə wulə, v nè wá pa nəba.

(2 Korentø tián 12.19-21; 13.1-2, 10; 1 Tesalonikə tián 2.3-12)

23 Yɪ mù yèé kʋ tə, à nè buŋa à waa con. Də kʋ nè yɪ kʋnkʋn nè à kʋnɪ, sə à mɪ zwèe. Won tə, kʋ nè pɪn à wà pìi à bà á con Korentø nè, kʋ yɪ à ba pìà, sə à bà à tun lwani á yɪra. 24 Kʋ tà nè pìà nè kálí aba, sə nè swɪn á con, nətʋ á nè mɛ, sə á kə á waa Zwezi-Kərisə nè. Nə yèé də, á keni á waa Zwezi-Kərisə nè wuuu, á ga zɪga diàn. Yá kʋ dàñ yɪ nè pìà nè tun də aba, sə kʋ pa, á wàní á ya pupwən wa.

2

1 Á nəŋə, à pubɔŋa tə nè yɪ nətʋ. Á pubɔŋa wa à ba pìà, sə à pìi à bà á con, də à túrí tə nè wá bwé kʋ kə aba pucɪnɪ wa. 2 Də à nè ken aba pucɪnɪ wa, á mù

yá ga nè mɛ, sə á poli à pùé, wàà dàñ nè kùv wá poli à pùé? 3 Mə kʋ mù dàñ nè pɪn, à ma dí yáá à púpúní sagɪ á nè, yá à ga kùv wà twi, sə à na aba. Də à yà nè twi á con, á yà wá pa à pùé cùgù. Yá á mù yà nè mɛ, sə á pa à pùé poli. Kʋ yɪ cígá, à jə á mama diàn kʋ yoo tə wa. Á ga yèé də, à nè wulə pupwən wa, á də mama wulə pupwən wa. 4 Á dí yáá à púpúní sagɪ təntə á nè, sə á lwarɪ də, á yoo yɪ nè zənzən, kʋ pa à pùé cùgù, à ga kwi yɪnɪ á yɪrɪ, mánǎ tə wa, à nè púpúní sagɪ kʋ tə. Kʋ dàñ nè tà à púpúní á nè, sə à kə pucɪnɪ á nè. Kʋ yɪ à púpúní á nè, sə à pa á lwarɪ, à nè swə aba zənzən nətʋ.

Á tíé yoo tə, á dɔgv tɪa!

(2 Korentø tián 7.5-16; Likə 17.3)

5 Də liù nè fwa pucɪnɪ yoo, kʋ tà à mù cɪcɪ yɪra nè, v fwa kʋ. Kʋ yɪ á mù mama yɪra nè, v fwa kʋ. Kʋ nè swə kʋ tà á mama, á lià duən mù pwíi cùgù. À ba pìà, sə à man kʋ, à pa kʋ doni jɪn. 6 Á wa lià zənzən ken càn zənzən kʋ bɛɛ təntə nè, v nè tun kʋ yoo tə. Yá kʋ dàñ mɛ, sə á yá kʋ mɛ nətʋ. 7 Yá síún nè, á dàñ mɛ, sə á tì v yoo tə á dɔgv tɪa, sə á pìi á zùrɪ v bɪcɪn. Kʋ nè tà nətʋ, pucɪnɪ wá zʋ wá zənzən, kʋ pa v jìàn gwàrɪ míámíán. 8 Kʋ mù nè pɪn, à dàñ kwè aba, sə á pìi á bɪrɪ wá də, á swə wá. 9 Á nəŋə yoo tə don də, à nè púpúní à sagɪ tə, à pa aba, kʋ yɪrɪ. Á púpúní kʋ, sə à ma dédén aba à jén, á zìlí à nii yoo mama wa naaa. 10 Yá síún nè, liù tə, á nè tì v cuna á dɔgv tɪa, à də tì kʋ à dɔgv tɪa. À mù con, à tì bɛɛ təntə cuna tə, à dɔgv tɪa á mù yɪrɪ Zwezi-*Kərisə yáá con. 11 Nə yèé kʋ tə, *Sɪtana nè pìà, sə v fwa, zəni. Yá à ba pìà, sə Sɪtana twá cuna təntə nè, v dé diàn nè yuu wa.

Polə twá Tərowasə v le

12 Á yà zàn à va Tərowasə, sə à swɪn Zwezi-*Kərisə suywájú tə à bɪrɪ lá. Mánǎ tə, à nè yí lá, à nɪ də, *Yuu-Tiu yà sùrí cwəŋə, v pa nè, sə à swɪn v suywájú tə. 13 Yá à bɪcɪn wa, à yà ba sié jə, à nè wà Títə nɪ, v nè yɪ à nubiu Kərisə yɪrɪ. Á dàñ ma lòrɪ cwəŋə, Kərisə lià tə

con Tərowasə nə, à ga lə à va Masedwanə nagwanaa tə wa.

*Zwezi-Kərisə dí diàn
(Romə tián 15.17-19; 1 Korēntø tián
1.17-24; 2 Korēntø tián 4.1-7)*

¹⁴ Nə dān kənə Yı lèèèe, v nə biri nəba luv nə, ndə nə yı bān diè lià, kwatara yuu tiú nə ta kùò, ba ja ba vanə. Yá v dān ga twá də nə mù, v pın ba lwarı Zwezi-Kərisə bwálí mama wa. Nə dān yı ndə lwán* nə, tə nə súé bwálí mama, sə ku pa lià tə lwarı Zwezi-Kərisə. ¹⁵ Nə mù dān yı ndə lwán nə, tə nə ywán Yı yáá con, tutuŋı tə yırı, Zwezi-Kərisə nə pın, nə tuŋa. Nə swın v yoo lià tə con, Yı nə wá jon ba ba cuna wa, də lià tə con, ba nə wá tı ba jén míámíán Yı yáá con. ¹⁶ Ku nə yı lià tə, Yı nə wá jon ba ba cuna wa con nə, nə yı ndə lwán nə, tə nə ywán, tə nə biri də, ba wá na mı, ku nə ba zwèe Yı con. Yá ku dān nə yı lià tə, ba nə wá tı ba jén míámíán Yı yáá con, nə yı ndə lwán nə, tə nə ba ywán, tə nə biri də, ba wá tı Yı yáá con. Liù təlè, v nə wáá tə yìèn təntə v tuŋa. ¹⁷ Nə mù tà ndə lià zənzən nə, ba nə swın Yı sugu tə, ba biri, ba ma pià nywarı ndə baywələ nə. Nə mù yı Zwezi-Kərisə tütònà. Ku mù nə pın, nə swın Yı sugu tə, nə biri də nə cígá mama v mù Yı yáá con.

3

*Polə yı v tuŋa Yı nımarv nədvn tə yırı
(1 Korēntø tián 9.1-3; 2 Korēntø tián
5.18-21)*

¹ À dān pià, à bwe aba, à jén, ku yı nə wulə nə púpúnı sagı ku tə, sə nə ma biri aba ku tə, nə nə yı naaa? Nə à yèé, ku mɛ, sə nə də lòrì aba, ndə lià duən nə, sə á púpúnı sagı, á pa nəba, sə nə ma pa ba lwarı ku tə, nə nə yı? Nə à yèé ku mɛ, sə lià duən púpúnı sagı, ba pa aba, sə ku biri nətv tə, nə nə yı? Mə ku yı nətv lià duən con. ² Á tətə yı ndə sagı nə, ku nə púpúnı nə bıcanı wa. Yá lià tə mama wáá ku ba kàrì, ba ga wáá ku ba lwarı. ³ Ku yı cígá,

á yı ndə sagı nə, Zwezi-Kərisə nə twá nə tutuŋı tə nə, v ma púpúnı. Ku tà niá tə, ba nə ma púpúnı sagı, v ma púpúnı sagı təntə, ku yı Yı tə, v nə wulə mı wa, *Siŋu tə, v ma púpúnı ku. Ku tà kapana* púpúnú daborubii yuu wa, v púpúnı ku. Ku yı ləzoni bıcanı wa v púpúnı ku.

⁴ Fən ba nəba jə ku yoo təntə yuu wa Yı yáá con, Zwezi-Kərisə yırı. ⁵ Nə yèé zəni də, nə tətə diàn wà yı, sə nə tun won mama. Ku yı Yı nə pın nəba diàn, sə nə wàní nə tun. ⁶ V mù nə pın nəba diàn də, sə nə wàní nə ya v tütònà, nə swın v *nimarv nədvn tə yoo, nə biri lià nə. V nımarv nədvn təntə tə Yı *nii tə, ba nə púpúnı ba tın, ku yı Yı-Siŋu tə. Yı nii tə, ba nə púpúnı ba tın, yà pın lià tə tı Yı yáá con. Yá Yı-Siŋu tə mù yı ku pın nəba mı tə, ku nə ba zwèe Yı con.

(Eberə-ba 8.6-13; 12.18-29)

⁷ Yı nii tə yà yı ku púpúnı kapana púpúnú daborubii yuu wa. Yá *Moyizə dān yà mɛ, sə v twá də Yı nii təntə, ku nə pın lià tı Yı yáá con, v tun v pa Yı nə. Də ku nətv mama, Yı pın Moyizə yáá pıplı də dun, *Yızərayelə lià tə nə wàrì v yáá wa ba ywàŋá, tə yırı. Yá v dun təntə yà ga bá ya lá, máŋá mama wuuu. Də Yı nii tə, ku nə pın lià tı v yáá con, nə biri v dun tə nətv, ⁸ Yı-Siŋu tə dān pın, lià na dun nəfarv, tə nə dwə nətv. ⁹ Də Yı nii tə, ku nə pın v bürì lià bürà, sə v cùgò ba, nə biri nəba Yı dun nətv, Yı cígá tə, v nə wá ma pa, sə nə ya cígá tián v mù Yı yáá con, dun wá doni nətv. ¹⁰ Nə dān wáá nə swın də, dun nəfarv twi síún nə, tə dwə dí yáá dun tə. Yá dí yáá dun tə dān yı ndə tə kùò təlè. ¹¹ Ku yı cígá də, wiən tə nə bá ya lá máŋá mama, nə jun dun nətv, ku pià ku biri nəba də, wiən tə, tə nə wulə máŋá mama, dun wá doni.

¹² Nə dān jə yala təntə, ku mù nə pın, nə jə wudıv, nə ma swın tə nəpon nəpon. ¹³ Nə ba fwa ndə Moyizə nə yáá tı gankıkala, v ma pú v yáá nə. V yáá fwa nətv, sə Yızərayelə lià tə dān ká

* **2:14** 2.14 Dí yáá nə, *Romə-ba luv wa più tə, v nə ta kùò v dé, v kwatara tə yáá pú v kwa, ba ja twá tuv tə wa ba lə, sə ku pa wá dun. Ba yáá lwá turalı də turalı nuga tə lwán nə ywán. * **3:3** 3.3 Yı *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, yà yı ku púpúnı kapana púpúnú daborubii yuu wa.

na Yü dun tē nē wá zwèe, tē yá v yáá tē nē nētü. ¹⁴ Yá Yüzərayelə lià tē mù con, ba yun yà kua, ku pa ba ba ku dēñ nēñ. Də zèn mama, mə ku tē yü nētü, ku pa ba bīa tē də nē. Ba nē kàrì Yü də ləzoni nīmarü nədwan saga tē, ku yü ndə gankíkala tēntə nē púé ba yíá nē. Ku yáá pa, ba ba ku dēñ nēñ. Ku yü nētü, ku nē yü Zwezi-Kərisə cıı nē wáá gankíkala tēntə, v lı liù yíá nē yıı. ¹⁵ Də zèn mama, ba nē kàrì Moyizə saga tē, ku yü ndə gankíkala tēntə yáá pú ba yíá nē, ba ba ku dēñ nēñ. ¹⁶ Yá máǵá tē wa, liù tē, v nē vəvəri v tiàn, v kə *Yuu-Tiu con, gankíkala tē yáá nan, ka yá v yíá nē. ¹⁷ Ku yü nētü, sə ku bırı də Yuu-Tiu tē nē yü Yü-Sıñu tē, Yuu-Tiu Sıñu tē ga nē wulə bwálí nē, ku yáá pa lià tē tıı ba tiàn. ¹⁸ Nē dāñ ywàǵá Yuu-Tiu ndə zəñu nē, v dun tē nē pıpılı ku wa. Gankíkala kúv wà nē mù liù mama yíá nē pwí. Máǵá tē, nē nē ywàǵá wá, Yuu-Tiu Sıñu tē dāñ lwàní nēba, ku pın nē kwen nē nyın də Yuu-Tiu də dun, tē nē dáá zənzən, tē nē súrí wuuu.

4

Nē mù ba diàn jə, yá Yü ga pın nēba diàn
(1 Tesalonikə tián 2.1-6; 2 Korontø tián 2.14-17)

¹ Yü dəri nē yinəgə zənzən, v ga pa nēba tutuñi tēntə, ku mù nē pın nē jìàn ba gwàrì. ² Nē dāñ vıga cavıra yokokwınan tē, lià nē sègè ba tıña. Nē ba tıña də yíá swıan, nē ga ba Yü sugv tē lwàní. Yá nē mù dāñ yü cıgá tē, nē yáá swın nəpon nəpon, sə ku pa, lià tē mama lwarı də, nē yü cıgá lià Yü yáá con. ³ Nē swın suywáñú tē, nē bırı lià nē. Yá gankíkala tē púé lià duən yíá nē, ba ba sugv tēntə dēñ nēñ. Ba mù lià tēntə yü lià tē, ba nē wá tı, ba jén Yü yáá con míámíán. ⁴ Ba mù lià tēntə ba suywáñú tē dēñ nēñ. Luv ku tē pıv *Sıtana nē cıgá ba pubuñə nē, ba dān ká nı ku dēñ. U ma kúv ba pıà, sə ba na Zwezi-*Kərisə suywáñú tē poni tē, ku nē bırı v dun tē. Mə v mù Zwezi-Kərisə nē nyın də Yü cıgá cıgá. ⁵ Máǵá tē, nē nē kàrì Yü sùràn tē, nē bırı, ku tà nē tətə yoo, nē yáá kàrì nē

bırı. Ku yü Zwezi-Kərisə, v nē yü *Yuu-Tiu tē yoo, nē yáá swın nē bırı. Yá nē mù dāñ yü á tütùnà Zwezi-Kərisə yıı. ⁶ Máǵá tē, Yü nē fwa luv, v swın, v wó: «Poni wá pıpılı yikunu wa». Mə v mù Yü tətə nē pın, v poni tē pıpılı nē bıcanı wa. Poni tēntə pın, nē na v dun tē, tē pıpılı Zwezi-Kərisə yáá wa.

(2 Korontø tián 6.3-10; 1.5-11; 2 Timote 2.8-11)

⁷ Nē bwànà ndə tıran nəkənə nē. Yá nē ga jə won tēntə, ku kwənə nē dáá, nē bıcanı wa, sə ku pa diàn tēntə, tē nē dwə tē mə, ya Yü diàn, ku dān ká ya nē tətə diàn. ⁸ Lià zıga nē nē bwálí mama nē, yá ba wà nēba cùgò. Ba ken nēba yojanan zənzən wa, yá tē ba pın nē lı yala míámíán. ⁹ Ba kəni nēba càn wa, yá Yü ba nēba vı v dıga. Ba janı nēba ba dıı tıa, yá ba ba nēba gwı. ¹⁰ Máǵá mama, ku dāñ yü ndə Zwezi tıan tē yiri wulə nē yuu wa, sə ku pa lià twá də nēba, ba ma lwarı mı tē, Zwezi-Kərisə nē wulə ku wa. ¹¹ Ku yü cıgá də, máǵá tē mama, nē nē wulə luv ku tē wa, nē kəni nē tiàn tıan jìàn wa máǵá mama wuuu, Zwezi-Kərisə yıı, sə ku pa lià twá nē mù nē wá bà nē tı tē nē, ba ma lwarı mı tē, Zwezi-Kərisə nē wulə ku wa. ¹² Ku nētü dāñ pın, nē mù yü nē wulə tıan jìàn wa, yá ku tē wá pa á na mı Yü con.

¹³ Nē mama pubuñə yü nədü, nē nē twá ku nē, nē ma kəni nē waa Yü nē, ndə ku púpúní Yü sagı tē wa, ku wó: «Á keni á waa Yü nē. Ku mù nē pın, á swın v yoo». Nē də keni nē waa Yü nē wuuu nētü. Ku mù nē pın, nē də swın v sugv tē, nē bırı. ¹⁴ Yá nē dāñ yèó də, liù tē, v nē pıı v bwin Yuu-Tiu Zwezi v lı tıan wa, v wá pıı v bwin nē də v lı tıan wa, nē də Zwezi-Kərisə nē vwə duən nē yıı. U dāñ wá ja nē mù də á mù mama, v bà v yáá con. ¹⁵ Yièn tēntə mama tıv á mù yıı, sə ku pa Yü fwa v pubwanü tē lià zənzən yııra v súrí wuuu. Ku nētü wá pa, lià ya dání zənzən ba kə Yü lèèèe də ba pın wá dun.

Nē kənə nē pubuñə Yü sàñ wiən tē yuu wa!

(1 Piyerə 1.6-9; Romə tián 8.23-

25; Filipè tián 1.23; Ebərə-ba 12.28-29; Tutvnan 24.15-16)

¹⁶ Ku mù nè pɪn, nè vànà ba gwàrì. Nè yèé dè, nè yira tɛ mù yɪ tɛ gwàrì mancɪn mancɪn. Yá Yu dǎn pɪn yoo tɛ, ku nè wulə nè pubɪŋa tɛ wa, lwàní ku jì nɛdɔn, dɪn mama. ¹⁷ Ku yɪ cígá, síún nè, nè wulə càn mancɪn wa. Yá nè dǎn wá na dun nɛfarɔ càn tɛntɛ yɪrɪ. Dun tɛntɛ dwə won mama, tɛ ga wulə máŋá mama wuuu, ku nè ba zwèe. ¹⁸ Ku nɛtv dǎn pɪn, nè mù pubɪŋa kúè tɛlé wiən tɛ yuu wa, ba nè na yíá wa. Nè pubɪŋa dǎn yɪ ku wulə wiən tɛ yuu wa, ba nè ba na yíá wa. Wiən tɛ, ba nè na yíá wa, tɛ mù yɪ tɛ wulə máŋá mancɪn wa. Yá wiən tɛ, ba nè ba na yíá wa, tɛ mù wulə máŋá mama wuuu, ku nè ba zwèe.

5

¹ Nè yira tɛ yɪ ndè diè nè, nè mu tɛ nè wulə ku wa tia ka tɛ yuu. Ku diè tɛntɛ ga wá tv dɪn don nè. Yá nè dǎn yèé dè, dɪn tɛ, diè tɛntɛ nè tva, Yu wá pa nèba yira duən, sɛ tɛ dè kúè ya nè mu tɛ diè, Yu sǎn nè. Tɛ mù yira tɛntɛ kúè ba cùgà, ndè diè nè, ləzoni nè lwè dè ba jìàn. Nè mu tɛ dǎn ga wá ya ku wa, máŋá mama wuuu, ku nè ba zwèe. ² Síún nè, nè dǎn yɪ nè bɪbɪlɪ, máŋá ku tɛ wa, nè mu tɛ nè wulə tia yuu yira tɛ tɛ wa. Nè pià, sɛ Yu pa, nè mu tɛ zv yira tɛntɛ wa, tɛ nè wulə v con, ndè ba nè zwɪ gànù nɛtv. ³ Máŋá tɛ, nè mu tɛ nè zva Yu sǎn yira tɛntɛ wa, mɛ tɛ mù dǎn nè wá ya nè yira, máŋá mama wuuu. Yá nè mu tɛ kúè bá ya wala Yu yáá con. ⁴ Máŋá ku tɛ nè mu tɛ nè wulə tia yuu yira tɛ tɛ wa, nè yɪ nè bɪbɪlɪ ndè zɪlɪ nɛfarɔ nè wulə nè yuu wa. Ku yɪ cígá, nè ba pià, sɛ Yu ja nè yira tɛ tɛ v li, v yá nèba. Ku yɪ nè pià, sɛ v pa nèba yira nɛdɔn tɛ, ku nè ba ti, sɛ ku jon yira nɛdwan tɛ, ku nè ti tɛ yuu nè. ⁵ Yu tɛtɛ dǎn nè tanɪ nèba v tún, sɛ v pa nèba mu tɛntɛ. V pɪn nèba v Sɪju tɛ, ku nè yɪ wozɛŋɛ tɛ, v nè tanɪ v tún tɛntɛn nyiən, ku ga bɪrɪ dè, wiən duən tɛ wulə, v nè wá pa nèba.

⁶ Ku nɛtv dǎn pɪn, nè jìàn jè dɪàn máŋá mama, nè ga yèé dè, máŋá tɛ mama, nè

mu tɛ nè wulə nè tia yuu yira tɛ tɛ wa, nè ŋúná dè *Yuu-Tiu. ⁷ Nè yèé dè, ku yɪ nè kɛni nè waa Yu nè wuuu, nè ja wulə, ku dǎn nè tà nè na wá nè yíá wa. ⁸ Ku yɪ cígá, nè jìàn jè dɪàn zɛnzɛn, yá nè dǎn tɛ swə, sɛ nè mu tɛ nan, ku yá nè yira tɛ tɛ, sɛ ku va ku ya dè Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə v sǎn nè. ⁹ Ku mù nè pɪn, ku tɛ dǎn nè yɪ nè pubɪŋa yoo, ku mù nè yɪ, sɛ nè tvn ku tɛ nè poli v pùé. Nè pià, sɛ nè tvn ku, dè nè mu tɛ nè wulə yira tɛ tɛ wa, nè à yèé, dè nè mu tɛ nè nan ku va v con. ¹⁰ Nè mama mɛ, sɛ nè va nè zɪɣɪ Zwezi-Kərisə yáá con, sɛ v bɪrɪ nè bɪrà. Yá liù mama dǎn wá na v zɛni tɛ, nè à yèé v lwani tɛ, v nè fwa tia yuu wa, ŋwírán.

Zwezi-Kərisə pɪn nè mù dè Yu pià nè kə duən yuu

(Romə tián 5.1-11; 6.2-13; Efezə tián 4.20-24)

¹¹ Nè mù dǎn yèé, ka zɪlɪ *Yuu-Tiu nii dǎn. Ku mù nè pɪn, nè kɛni dɪàn, sɛ nè pa lià lwarɪ cígá tɛ. Yu yèé ku tɛ, nè nè yɪ zɛni, yá à buŋa dè, á dè pubɪŋa wa, á yèé nèba zɛni. ¹² Nè ba pià nè pià nè bɪrɪ aba, ku tɛ nè nè yɪ. Ku yɪ nè pià, nè yá cwɛŋɛ nè pa aba, sɛ á ti nè yoo, á ma bu á tiàn nè. Ku mù nè wá pa, á wànɪ á le lià tɛ, ba nè fwa fwɛ ku tɛ yɪrɪ, ba nè na ba yíá wa, ba ga ba ku tɛ nè wulə bɪcan wa, jɛlə. ¹³ Ku yɪ cígá, á buŋa dè, nè nyàŋà naaa? Nè nè nyàŋà, ku yɪ Yu cɪcɪ con. Yá nè dǎn nè ba nyàŋà tɛ, ku yɪ á mù con. ¹⁴ Ku tɛ mama nè nè fwa, ku yɪ Zwezi-*Kərisə sonu tɛ nè yugə nèba. Nè yèé dè, v mù liù nɛdɔ tɛ nè tɪga lià tɛ mama yuu yɪrɪ, yá ku dǎn bɪrɪ dè, ba mama twá dè wá ba ti. ¹⁵ V tɪga lɔv ləzoni mama yɪrɪ, sɛ ku pa ba tɛ nè wulə mu wa, twá ku tɛ nè, v nè pià, ba kúè dǎn ká twá ba tɛtɛ fɪra yìèn tɛ nè. Mɛ ba mù yɪrɪ nè v tɪga, v ga pià v bwin v nan tɪan wa.

¹⁶ Ku mù yɪrɪ, síún nè, nè kúè ba lià kúrí duən wa, ndè ləzoni nè fwa nɛtv. Dí yáá nè, nè yá jè pubɪŋa tɛntɛ, nè ma jɛlə Zwezi-Kərisə. Yá síún nè, ku tà pubɪŋa tɛntɛ, nè kúè ma jɛlə wá. ¹⁷ Liù tɛ mama, v nè vwə v tiàn Zwezi-Kərisə yira, ku tíú jigə ladɔrv. Yodwara tɛ mama, v yá nè

wulə tē wa dān lē, yá á nēŋə v yìèn mama dān jigə yodura. ¹⁸ Ku yi Yu nē tŋa yìèn tētə mama. U tun Zwezi-Kərisə, sē v pa nē mù dē v mù Yu pií nē kə duən yuu. Yá síún nē, Yu dān tun nēba, sē nē swìn nē biri dē, v pià, sē v mù dē lià tē mama pií ba kə duən yuu. ¹⁹ Ku yi cígá, Yu twá Zwezi-Kərisə, v pa luv ləzoni tē mama dē v mù Yu pií ba kə duən yuu. Yá Yu wá ba cuna tē jələ v kə ba yuu wa. Yá v dān tun nēba, sē nē swìn lià tē con dē, v pià, sē v mù dē ba pií ba kə duən yuu.

²⁰ Nē dān yi Zwezi-Kərisə tontona. Ku yi ndə Yu tətə nē twá nē nii sùràn tē nē, v ma kwè lià tē. Nē lòrì aba Zwezi-Kərisə yiri, sē á pa á mù dē Yu pií á kə duən yuu. ²¹ Zwezi-Kərisə yá wá cuna tun míámíán. Yá Yu ken nē mù cuna tē v yuu wa. Yu fwa ku nətə tē, nē mù yiri, sē ku pa v twá nē mù dē Zwezi-Kərisə nē wulə duən nē tē, v pa nē jì cígá tián v mù Yu yáá con.

6

(1 Tesalonikə tián 2.1-13; 2 Timote 3.10-11; 2 Korentø tián 11.23-30)

¹ Nē yi Yu tütònà. Yá nē yi nē tŋa duən nē. Ku mù yiri, nē dān kwè aba, sē á dānà ká pa, Yu pubwanə tē, v nē tun á yira, jì tutə. ² Ku yi cígá, Yu swìn, v wú: «Á le n yijunə tē, máná tē wa, à nē pià, sē à le mú. Máná nē yí, sē à jon lià tē cuna wa, à san mú».

Á nēŋə, ku yi máná ku tē wa, Yu wá fwa nēba zəni. Á nēŋə, ku yi máná ku tē wa, Yu dān pià v jon lià tē. ³ Nē nē tŋa nē pin Yu nē tē yiri, nē ba pià, sē lià na cwəŋə ba cəgə nēba, nē tutunə tē wa. Ku mù nē pin, nē ba yoo tŋa, ku nē wá pa, lià dugə Yu cwəŋə tē ba jén. ⁴ Yá yoo mama wa, nē yáá kə diàn, sē nē biri dē, nē yi Yu tütònà. Nē yáá ja pínú wuu, ku nē yi càn, nē à yèé wiən nē mùrì nēba, nē à yèé pucunə, nē tē yáá píní tē wa. ⁵ Ba nē mǎ nēba, ba kə bǎn diè wa, nē à yèé, ba nē sugu lià zənzən, ba kə nē nē, nē à yèé ka tun tutuncaran ka gwàrì, nē tē yáá píní tē dē wa. Ku nē yi nē wàrì nē dwèe, nē à yèé niən janə, nē tē yáá píní tē dē wa. ⁶ Nē ba nē tián kəni durən yìèn wa, nē biri dē, nē yèé Yu cígá tē.

Nē jə pínú, nē ga yi wəywanəna dē. Yu-^{*}Sinju tē wulə dē nēba, nē swə lià tē duən tē dē bican nədə. ⁷ Nē swìn cígá sugu tē nē biri, Yu dē pin nēba v diàn tē ku yiri. Nē wulə Yu cígá cwəŋə tē wa, ku ga yi ndə nē ti kwatara zila, sē nē ma ta, dē tē tē, nē nē ma cì nē tián nē. ⁸ Ba pin nēba dun, ba duən dē ga kəni cavira nē nē. Ba swìn nē yozəŋə, ba duən dē ga swìn nē yolwan. Ba jələ nēba ndə kunkuna nē, yá nē ga yi cígá nē swìn. ⁹ Ba jələ nēba ndə ba yèrì nēba, yá ba mama ga yèé nēba zəni. Ba bŋa máná mama dē, nē wá ti, yá á nēŋə, nē mu dān ga tē wulə zəni. Ba kəni nēba càn wa, yá nē ba ti dē. ¹⁰ Ba kəni nēba pucunə wa, yá nē ga tē wulə pupwən wa diən mama. Lià yáá con, nē yi ndə zura nē, yá nē mù ga nē pin lià zənzən jì jŋə tián. Nē yi ndə nē ba won mama jə, yá nē ga jə wiən tē mama.

¹¹ Á mù Korentø tián-ba, nē swìn á con nəpon nəpon. Nē swìn ku tē nē wulə nē bicanə wa, nē biri aba. ¹² Nē mù wá nē bicanə pwí dē aba, ku yi á mù dān nē púé á bicanə dē nēba. ¹³ Á swìn á con ndə nyuna nē yáá swìn v bia con nətə, sē á dē súrì á bicanə á biri nēba.

Yu dē woŋwanan nē ba duən nē tŋa nətə

(1 Korentø tián 10.14-22; Efezə tián 5.5-11; 1 Piyerə 2.9-12; Apokalisə 18.4)

¹⁴ Á dānà ká twá lià tē, ba nē tà *Kərisə lià tē nē, ba tutunkukwīnan tē wa. Yoo tē, ku nē yi cígá Yu yáá con, dē yoo tē, ku nē yi lwanə yoo wàrì duən nē tē kəni. Poni dē yikunu dē wàrì bwálí nədə tē yanə. ¹⁵ Zwezi-Kərisə dē *Sítana wàrì duən yuu ba kəni. Yá nimarə yoo ga təlè liù tē, v nē keni v waa Zwezi-Kərisə nē wuu, dē liù tē, v nē wá v waa ken v nē, pwərə wa. ¹⁶ Yu ^{*}diè dē woŋwanan yoo təlè duən nē. Ku yi cígá, nē mù nē yi ndə Yu tē, v nē wulə mu wa, diè tē nē, ndə v nē swìn, v wú:

«Á wá jèŋ dē ba, à ga wá ya ba tətəŋi wa.

Á wá ya ba Yu, yá ba dē ga wá ya à mù lià».

¹⁷ Ku mù nē pin, Yuu-Tiu tē swìn, v wú:

«Á dān nāŋa lià tē wa, ba nē tà Kərisə lià tē. Á pian á mù dē ba mù ya yijunə

də duən. Á dàná ká dwen durən won yıra, yá à mù dàń ga wá sêe à jon aba à kə à con».

¹⁸ Yuu-Tiu tē, v nē wulə tē mama yuu wa swìn v sùrí lá, v wú:

«Á wá ya á nyina, á də ga wá ya à bia də à bwí».

7

¹ Á nubisoni-ba, Yu kàn nikanı tēntə, v pa nēba. Ku mù yırı nē, nē də dàń mē, sē nē li nē tián durən yièn tē mama wa, tē nē cùgà nē yıra tē də nē pubuŋa tē. Nē fwa ku nētv nē va nē yí máńá tē, durən nē kùò tēlé nē yıra, nē ga zilí Yu nii də.

Polə pupwən tē yoo

(1 Tesalonikə tián 3.6-9; Ebərə-ba 13.17)

² Á pian nē yoo ya á bicanı wa! Nē wà yolwan tun liù mama yıra. Nē wà liù mama cùgò. Nē wà liù mama won gıgırı nē jon. ³ Á dàná ká bún də, ku yı à swìn sùràn tē tē, sē à ma kə yoo á yuu wa. Á dí yáá à swìn á con də, á yoo wulə nē bicanı wa. Dē nē mu nē wulə luv wa, nē à yəə nē nē tıga, won mama wàri nēba, ku pwèe duən nē. ⁴ Fən ba nē jə á yoo wa míámían. Á jə cıgá, sē à ti á yoo à ma bwı à tián nē. Á bican zùri zənzən á yoo wa. Nē wulə càn zənzən wa, yá də ku nētv mē, à pùé tē poli zənzən, ka ja lē.

⁵ Ku yı cıgá, nē nē twi nē yí Masedwanə nagwanaa tē, də zèn mama, nē tē wà wàní nē sii mancin tētə. Càn yirə yirə twi, tē tv nē yuu wa. Lià yà zàn, ba zıga nē nē, yá nē bicanı də wa fən yà jə nēba. ⁶ Yá Yu tē, v nē yáá zùri pucunı lià bicanı, dàń twá Titə nē twi nē con tē nē, v ma zùri nē də bicanı. ⁷ Ku tà Titə túrí tē cıci nē zùri nē bicanı. Ku tē nē sùrí lá, v twi v biri nēba nētv tē, á nē zùri v də bican. V biri nēba nētv tē, á nē pià, sē á pií á na nē cıgá cıgá. V biri nēba, á pùé nē cùgò nētv, də nētv tē, á dàń nē pià, sē á caga à yırı. Tē yièn tēntə dàń pin, à pupwən tē sùrí zənzən.

⁸ Á yəə də, sagı tē, à nē dí yáá à púpúnı, á nē cùgò á pùé. Yá à mù con, à pùé ba cùgà ku yoo tēntə yuu wa. Á pùé nē swə ku cùgò, də ku yı à nē lwarı də, à sagı tē

cùgò á pùé nē máńá mancin wa yırı. ⁹ Yá sùvn nē, á pucunı tēntə nē pin á vəvəri á kwa, á ma sá á cuna tē, dàń pin à pùé poli. Ku tà à nē cùgò á pùé nē, tē nē pin à pùé poli. Á pùé tē nē cùgò tē yı ku twá də Yu fira. Ku mù yırı nē, ku tē, à nē púpúnı, wà aba yolwan fwa. ¹⁰ Ku yı cıgá, də pucunı nē twá də Yu fira, ku ma yí liù, pucunı tēntə yáa pa v vəvəri v kwa, v ma sá v cuna tē, ku ga pa, v wàní v na mu tē, ku nē ba zwèe Yu con. Ku mù pucunı yiri tēntə ba pin liù swìn v wú, v yà nē yəə. Yá pucunı nē yí liù, ku ga yı luv wiən nē pin tē tun, ku wá pa, ku tíu kwìn mu tē nē, ku nē ba zwèe Yu con. ¹¹ Ku yı cıgá, á pucunı tē yı ku twá də Yu fira. Á dàń nəŋə ku tē, pucunı tēntə nē tun á yıra. Ku mù nē pin, á dàń bıbarı, sē á tun won mama, ndə ku nē mē nētv. Ku mù nē kùò pin, á dàń pià, sē á biri də, á ba cuna swə. Ku mù nē kùò pin, á lıŋa dàń zaŋa yolwan tē yırı, ku nē tun á tətəŋi wa. Ku mù nē kùò pin, fən dàń jə aba, ku tē yırı, á nē fwa. Ku mù nē kùò pin, á dàń pií á pià, sē á na nē cıgá cıgá. Ku mù nē kùò pin, á dàń jə yawala, sē á tun ku tē, Yu nē swə. Ku mù nē kùò pin, bēe tēntə, v nē tun cuna tē, á dàń kə wá càn wa. Yièn tē mama, á nē tun, á dàń biri də, á wà yolwan tun tē wa.

¹² Yá à dàń nē dí yáá à púpúnı á nē, ku tà bēe tē, v nē tun lwanı tē yırı. Ku ma kùò tà liù tē, ba nē tun lwanı tē v yıra yırı, à púpúnı á nē. Yá ku yı à púpúnı á nē, sē ku pa, á nē bıbarı, sē á tun á pa nēba tē, wàní ku nan yii nē, á tətəŋi wa Yu yáa con. ¹³ Mə ku mù nē pin, nē bicanı zùri. Yá ku ga tà nē bicanı nē zùri tē cıci. Ku tē nē sùrí lá, nē pwíi də poli zənzən, á mama nē pin Titə pubuŋa ya bwálı nēdv, v pùé ga poli tē yırı. ¹⁴ Titə mù con, à ti á yoo à ma bu à tián nē. Yá à wà cavıra dí. Nē swìn yoo mama á con, də cıgá. Yá ku kwa nē, yièn tē mama, nē nē bùà á nē tē yırı, Titə yáa con yı cıgá. ¹⁵ Yá v yáa pií v líi nētv tē, á nē sēe, á pa v zvrı á yuu, də nētv tē, á mama nē sēe v nii, á nē zilı wá zənzən, də á vıvaga v yáa con. Yá v dàń yáa kwen v sónı aba, v

súrí wuuu. ¹⁶ À pùé poli dè, à nè wàá á yuu wa jèlè yoo mama wa tē yiri.

8

Səbiu tē, ba nè lá, sè ba pa Zwerizalemə Kərisə lià tē nè yoo (Marəkə 12.41-44)

¹ À nubia-ba, nè pià, sè nè man nè biri aba, Yü nè fwa v pubwanv tē, Masedwanə nagwanaa *Kərisə lià púlé tē wa nətə. ² Yièn wəwalı ba, tē pa ba dí càn zənzən, yá ba ga tē wulə pupwən wa, ba ja lə tia nə. Zvri dē jə ba zənzən, kv ja lə tia nə. Yá ba tē san lià tē nè dē wuywan nəfarv. ³ Ba pın səbiu, ndə ba nè wàá ba pın nətə. À tətə nı kv nè yın nətə. Ba pın səbiu zənzən, ba ja lə ba diàn mánjá tətə, kv ga yi kv twá dē ba tətə fira. ⁴ Ba lòri nəba pwə pwə, sè nè pa ba cwəjə, sè ba kə ba jìàn kv tutuŋi təntə wa, ba ma san lià tē nə, Kərisə nə ti. ⁵ Kv tē, ba nè tun, kv dwə kv tē nə yà nè buja dē, ba wá tun. Ba dí yáá, ba ti ba tiàn ba pa *Yuu-Tiu nə. Kv kwa nə, ba tē pın ba tiàn nə dē nə, ndə Yü nè pià nətə.

(Romə tián 15.25-27; 2 Korentø tián 9.6-15)

⁶ Titə dí yáá v lá səbiu tē á con, yá v ga tē wá zwèe. Mə kv mù yiri, nè lòri wá, sè v dān tun kv wuywan tutuŋi təntə, v zwèe. ⁷ Á jə wiən tē mama Yü cwəjə tē wa. Á keni á waa Zwezi-Kərisə nə wuuu. Á swın Yü sugv tē zəni. Á yèé cígá tē dē zəni. Á bıbarı mánjá mama, sè á tun. Á swə nəba zənzən. Kv mù yiri, á dān tuja kv wuywan tutuŋi təntə, á súri lá wuuu.

⁸ Kv tē, à nè swın yəbə, kv tà nii à pın aba, sè á twá kv nə. Kv yi yoo, à maŋa à biri aba, sè á lwarı Kərisə lià púlé tē duən nə bıbarı ba tun kv yoo təntə lala nətə. Á dē tuja kv yoo təntə, á ma biri dē, á swə Kərisə lià tē cígá cígá. ⁹ Á yèé, nè Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə fwa v pubwanv tē á yira nətə. V mù yà jə wiən tē mama, v ga yá tē, v jì zvrı á mù yiri. V jigə zvrı, sè v pa á mù dān jì jıjə tiàn Yü yáá con, v zvrı tē yiri.

¹⁰ Kv yi à dē nè buja nətə səbiu tē yoo wa nə, à pià, sè à biri aba. Biri tē, kv nè lə, á mù nè yın təntən lià, á nè dí yáá á lá səbiu təntə. Á mù ga nè yın təntən lià, dē á nè sóni, sè á tun kv yoo təntə. ¹¹ Síún nə, á dān tuja kv tutuŋi tē, á ja va á yi kv yígúré, ndə á nè kə síri, sè á tun kv nətə. Á pıan kv tē, á diàn nə yí, sè á pa, sè kv yoo tē nii sú. ¹² Á nè kən á síri, sè á tun zilé lià yira, kv yi yoo tē, kv nè zien. Yá kv dān nə mē, sè á tun zilé təntə dē won tē, á nè jə. Kv tà won tē, á nè ba jə nə, á wá ma tun tē. ¹³ Kv tà á mē, sè á dé càn lià tē yuu yièn yiri, sè ba mù dān ga ya siè wa. Jn on, kv tà nətə. Á mama mē, sè á mē duən. Síún nə, á mù jə wiən, tē bıri aba. Kv zien, sè á li tē wa, á pa lià tē nə, ba nə ba won mama jə. ¹⁴ Mánjá tē, á dē nə twi á ba jə, dē ba dē nə kúv lwan ba jə zənzən, ba dē kúv wá pa á dē nə. Yá kv nətə dān wá pa, á mama mē duən. ¹⁵ Kv nətə dān wá ya ndə, kv nə púpúni Yü sagı tē wa, kv wú: «Liù tē, v pèe wodirən, tē bıri wá, tē kúv wá kv tíu bıri. Yá liù tē dē, v nè pèe wodirən, tē mùri wá, tē kúv wá wá mùri*».

Titə dē Kərisə lià duən wá va Korentø (1 Korentø tián 16.1-4; 2 Korentø tián 9.1-5)

¹⁶ Yü ken à yawala tətə yiri Titə bıcan wa, sè v bà v san aba. Yá nè dān kəni Yü lèèèe kv yoo təntə yiri. ¹⁷ Titə sèe kv tē, nè nè lòri wá kv yiri. Yá kv tà kv cıci. V tətə biri dē, v ken síri, sè v bà á con dē v tətə fira. ¹⁸ Nə dān tun v mù liù don, v nə yi nə nubiu *Kərisə yiri, á con. Kərisə lià púlé tē mama bıv v mù bæe təntə nə, v nè swın Zwezi-Kərisə suywánú tē zəni zəni tē yiri. ¹⁹ Kv tē nè súri lá, v yi Kərisə lià púlé tē nè kúri wá, sè nè mù dē wá twá lá, nè lá səbiu tē. Mə nè mù nə ba li ba tún, sè nè tun tutunzəŋu təntə, sè kv pa dun *Yuu-Tiu nə, kv ga wá biri dē, nè pià, sè nè san lià tē nə. ²⁰ Səbiu tē dáá zənzən, ba nè ken nə jìàn wa. Yá nè dān pià nè cı nè tiàn nə, ba dān ká cəgə nəba, kv səbiu təntə yiri. ²¹ Nə pià nè fwa kv tē

* **8:15** 8.15 Mánjá tē, *Yızərayelə lià tē nè yın kasəw lanworu tē wa, Yü pın wodiu don nan yi nə, kv tv. Ba boŋə kv wodiu təntə «manə».

nə ziən Yuu-Tiu yáá con, ku tà ku cɪcɪ, ku yɪ də ləzoni də yáá con. ²² Nə tun liù don də, v nə yɪ nə nubiu Kərisə yɪrɪ, nə súrɪ lià bələ tə nə. Nə twá yìèn zənzən nə, nə na də, v yàá bɪbarɪ, sə v san v duən nə zənzən. Síún nə, v dàń dɔgv v tiàn, sə v tun cígá cígá, v nə jələ á yuu wa tə yɪrɪ. ²³ Titə mù yɪ à twadon, à mù də wá nə tɔŋa duən nə, sə nə ma san aba. Yá Kərisə lià bələ tə duən tə, ba də Titə nə wá twá duən, yɪ Kərisə lià púlé tə nə tɔŋa ba á con. Ba yɪ ba tɔŋa, sə Zwezi-Kərisə na dun. ²⁴ Á pɪan Kərisə lià púlé tə lwarɪ də, á cígá swə lià, yá nə də ga jə cígá, sə nə tì á yoo, nə ma bwɪ nə tiàn nə ba yáá con.

9

Yɪ swə liù tə, v nə pɪn də pupwən

¹ Ku kùd ba dən jə də, à nə púpúní à pa aba, sanɔ tə yɪrɪ, nə nə wá tun *Zwerizalemə lià tə nə, *Kərisə nə tɪ. ² Ku yɪ cígá, à yəó də, ku yɪ á tətə yà nə ken ku sírí, sə á san ba fuən. Ku mù nə pɪn, à tì á yoo à ma bwɪ à tiàn nə Masedwanə nagwanaa Kərisə lià tə yáá con. À swìn ba con də, á mù Korentø Kərisə lià tə də Kərisə lià tə duən tə, ba nə wulə Akayi nagwanaa tə wa, yɪ dɪan mama á tanɪ, sə á lá səbiu tə. Yá á yawala tə yigu Masedwanə nagwanaa lià tə zɔnɪ, sə ba də tun ku. ³ Ku yɪ nətɔ, yá à ga tə tɔŋa Kərisə lià ba tə á con, sə ku pa á kwən á tanɪ səbiu tə, ndə à nə swìn á yoo nətɔ. Ku nətɔ dən wá pa, nə nə bwɪ nə tiàn nə á yɪrɪ tə, dən ká bà ku jì tutɔ. ⁴ Á dənà ká pa, à mù də Masedwanə nagwanaa Kərisə lià tə bà nə yí á con, sə ba na də, á wà tanɪ á zwèe, sə ku pa à nii mwarɪ də, nətɔ tə, à nə bɪrɪ də, à jə á dɪàn ku yoo tə wa. Yá ku ga wá pa á də tətə níé mwarɪ. ⁵ Ku mù nə pɪn, à bún à na də, ku mɛ, sə à kwè lià batwa ku tə, ba nə yɪ nə nubia Kərisə yɪrɪ, sə ba dí à yáá ba bà á con. À pìà, sə ba san, sə á wànɪ á tanɪ á wuywan sanɔ tə, á nə dí yáá á swìn də, á wá pa tə, á kə duən nə. Ku nə tun nətɔ, à dən bɪàn, sə à yí á con, də á ken səbiu tə mɛ duən nə á zwèe. Ku nətɔ wá bɪrɪ də,

səbiu tə yɪ á pɪn ku də á bɪcanɪ mama, ku tà liù nə kálú aba.

(1 Timote 6.17-19; 1 Zwan 3.16-18)

⁶ Á yəó də, liù nə dùè mancɪn, mə ku mancɪn tə, v wá za. Yá liù nə kùd dùè won zənzən, v ja lɛ tia nə, v wá za zənzən, v ja lɛ tia nə. ⁷ Á liù mama mɛ, sə v pa səbiu tə ndə v tətə nə bún v na nətɔ v waa con. Ku dən ká ya də pucɔnɪ, nə à yəó ndə ba kálú wá, sə v pa ku. Ku yɪ cígá, Yɪ swə liù tə, v nə pɪn də pupwən. ⁸ Yá Yɪ dɪàn yí, sə v fwa pubwanɔ yɪrɪ mama á yɪra, v pa á na wiən zənzən, tə nə dwə wiən tə, tə yoo yà nə jə aba. Yá tə wiən tə dən wá yí aba zənzən, tə ga zənzən á ma tɔŋa zəni yɪrɪ mama. ⁹ Ku wá ya, ndə ku nə púpúní Yɪ sagɪ tə wa, ku wú:

«Cígá tíú yáá tàrɪ v jɪjə wiən, v pɪn zura nə. Yá v cígá tə tutunan tə wulə wuuu, máná mama ku nə ba zwèe».

¹⁰ Ku yɪ Yɪ nə yáá pa wodwii tə lià nə, sə ba dù. V mù ga nə pɪn ba nii wodiu də. V wá pa wodwii tə á də nə, v ga wá pa, ku wodwii tətə pùli zənzən, sə á wànɪ á tun tutunzəŋə zənzən, tə nə bɪrɪ də, á yɪ cígá tiàn Yɪ yáá con. ¹¹ Yɪ wá pa, á na jɪjə yɪrɪ mama, sə á ma san lià nə də wuywanɔ. Yá lià zənzən dən wá kə Yɪ lèèè á zìlè wiən tə yɪrɪ, nə nə jonə nə pɪn ba. ¹² Á səbiu tətə, á nə pɪn Zwerizalemə lià tə nə, Kərisə nə tɪ, ku tà ku sanɔ ba cɪcɪ. Ku wá pa, lià zənzən kə Yɪ lèèè ba ja lɛ. ¹³ Á sanɔ tətə wá bɪrɪ də, á twá Yɪ cígá cígá, ku ga wá pa Yɪ na dun zənzən, də lià tə nə yəó də, á sèe Zwezi-Kərisə suywánú tə zəni, ndə á nə dí yáá á swìn ku nətɔ. Ba wá pa dun Yɪ nə á wiən tə də yɪrɪ, á nə pɪn ba, də tə tə yɪrɪ, á nə pɪn lià tə mama nə. ¹⁴ Yɪ fwa pubwanɔ á yɪra zənzən, v ja lɛ tia nə. Yá ku nətɔ wá pa, lià tə sóní aba, ba ga lòrɪ Yɪ ba pa aba. ¹⁵ Nə kəni Yɪ lèèè v tarpɪn tə yɪrɪ, v nə pɪn nəba, ku nə ba man don jə.

10

*Polø caga v tutuŋi tē yiri**(1 Korentø tián 2.1-5; Romø tián 15.17-19; 2 Korentø tián 6.4-7; 13.2-4, 10)*

¹ À mù Polø lòrì aba dē, Zwezi-*Kørisø bɪcabwanv tē dē v wɔywanv tē, sē á cugv à nii svgv. Ba yàá swìn dē, à nē wulē dē aba, à yi bwàbwà. Yá à nē lwàn à va bwálí don, à yoo yàá dà. ² À lòrì aba, sē á dànà ká kálú nē, á pa à yoo ya diàn, máná tē wa, à nē wá bà á con. Lià duən wulē, ba nē buŋa dē, nē tutunεε tē yi ndē ləzoni pubuŋa tutunεε nē. Mē ba mù lià tēntē yuu wa, à wá pa à yoo ya diàn. ³ Kv yi cígá, nē yi ləzoni nē wulē lvv wa, yá nē jaŋa tē mù tà ndē lià tē, lvv nē ti ba, jaŋa nē. ⁴ Kwatarì zila tē, nē nē ma jaŋa kv jaŋa tēntē, tà ləzoni kwatarì zila. Tē kwatarì zila tēntē yi Yui diàn tē kwatarì zila. Tē jē diàn, sē tē cùgù kunkun pubuŋi tē, tē nē yi ndē duŋa tē dii nē, tē nē jē diàn. ⁵ Nē yàá cùgù fwiē wiēn tē mama, tē nē cì lià yàá nē, sē ba dàn ká lwarì Yui. Yá nē yàá swìn, nē pa lià lwàn ba pubuŋi, ba ga zilí Zwezi-Kørisø nii. ⁶ Nē ken nē sírí nē dànì máná tē, nē nē wá na dē, á zilí nii cígá cígá, sē nē dán kē càn lià tē nē, ba nē ba nii zilí.

⁷ Á mē, sē á twá yìèn tē yàá wa, á ma ywàná tē. Dē liù nē buŋa dē, v jē cígá, v mù yi Zwezi-Kørisø nē ti, kv tíú mē, sē v lwarì dē, kv tà v cici, nē dē yi Zwezi-Kørisø nē ti nēba. ⁸ *Yuu-Tiu nē ken diàn nē jùn wa, sē nē ma dàn á jìàn Yui cwəŋə tē wa. Kv tà, sē à mà cùgù aba. Dē à nē swē, à bu à tiàn nē zənzən tē diàn tēntē yiri, kv cavira bá jē nē. ⁹ À ba pià, sē kv ya ndē à saga tē yi à púpúní, sē à ma kē fən á waa. ¹⁰ Kv yi cígá, lià duən swìn dē, à nē púpúní sagi á nē, à yàá púpúní yìèn tē nē cà, tē ga jē diàn zənzən. Yá à dán nē twi á con, à yàá bwànà, à sùràn tē dē ga ba dèn jē. ¹¹ Ba mù lià tē, ba nē swìn sùràn tēntē mē, sē ba lwarì yoo kv tē: Yoo tē, nē nē púpúní saga tē wa, nē pa aba, dē nē bwálí tē ñúná, máná tē, nē nē wá bà á con, nē wá fwa kv yoo tēntē, ndē nē nē púpúní kv nētv.

(Romø tián 15.20-21; 1 Korentø tián 15.8-10)

¹² Lià duən jələ ba tiàn ba kēni ban ban. Nē mù wudiv wá yí, sē nē swìn dē, nē mù dē ba mù nē mē duən. Nē wudiv dē wá yí, sē nē ti nē tiàn nē ma man dē ba. Ba mù tētē nē yàá maŋa duən, ba ma biri ba liù mama nē mē nētv. Kv biri dē, pubuŋa mùrì ba. ¹³ Nē mù yi nē wá bu nē tiàn nē Yui tutuŋi tē cici yiri, v nē pin nēba. Nē bá bu nē tiàn nē yiri don, kv nē dwē jùn. Nē tutuŋi tētē, Yui nē pin nēba, kv mù nē ja nēba, kv bà kv nan á con. ¹⁴ Yá nē dán nē twi á con dē Zwezi-Kørisø svywánú tē, nē wá kv tē, Yui nē swìn nē con, tē lē. ¹⁵ Nē mù ba tutuŋi tē, lià duən nē tun ti, nē ma bwì nē tiàn nē, sē nē dàn ká lē kv tē, Yui nē swìn nē con. Yá nē dán ja yala dē, á tē wá kwēn á kē á waa Zwezi-Kørisø nē zənzən, sē kv tē, nē nē tun á con tē, wànì kv súrí, ndē Yui nē tàrì v pa nēba nētv. ¹⁶ Kv mù tēntē kwa nē, nē dán wá lē á nagwanaa tē, nē va yuŋvni nagwanεε tē wa, nē swìn Zwezi-Kørisø svywánú tē. Nē mù ba pià, nē va nē tun bwálí nē, lià duən nē dí yàá ba tun kv wa, yá nē piì nē ti ba tutuŋi tē, nē ma bwì nē tiàn nē. ¹⁷ Kv púpúní Yui sagi tē wa, kv wú: «Liù nē pià, sē v bu liù nē, sē v bu Yuu-Tiu nē kv tē yiri, v nē fwa». ¹⁸ Kv tà liù tē, v nē bwì v tiàn nē, nē Yui yàá jələ. Kv yi liù tē, Yui tētē nē bwì v nē, nē Yui yàá jələ.

11*Polø dē kunkun tontvna tē yoo**(Galasi tián 1.6-9; 2 Korentø tián 12.11-15; Matìø 7.15-20; Romø tián 16.17-18)*

¹ Á jana pínú dē nē. Síún nē, à dán pià, sē à swìn nyinyan sùràn mancìn. ² À mù ba á yiri sēe, ndē Yui nē ba á yiri sēe nētv. À yi à tanì aba à tún, ndē ba nē tanì kan nētv, sē á swe bæε nēdv cici nē. Kv bæε tēntē nē yi Zwezi-*Kørisø. Yá à dán pià, sē á dán ya lià tē, á bicanì nē yi nēpon máná tē, á nē wá pa aba Zwezi-Kørisø nē. ³ Yá fən dàn jē nē dē, liù nē wá gugarì aba dē kunkun sùràn, v pa á kùv ba á tiàn lì durən wa, sē á twá Zwezi-Kørisø nē dē cígá cígá. Mē nētv *Sitana jigə dən, máná don wa, v gugarì Evə dē kunkun sùràn. ⁴ Fən jē nē, à nē yèé dē, liù nē twi á con

də kunkun sùràn, á wá kə á nii ba kwa á pa v kàrì aba tə yiri. Yá nətə tə, v nə wá swìn Zwezi-Kərisə yoo v biri aba, də nətə, nə nə swìn v yoo nə biri aba, ku tà nədə. Siŋu tə də, v nə pià v pa aba, ku tà siŋu tə, á nə dí yáá á na. Zwezi-Kərisə soywánú tə, v nə wá swìn v biri aba, ku tà soywánú tə, nə nə swìn nə biri aba.

⁵ Á mù buŋa də, ba mù lià təntə yi *tuntuna yáá tián. Yá à də con, à də na də, ba ba nə dwə won mama wa. ⁶ Á mù sèe, à yèrì sùràn à swìn ndə ba nə. Yá ku dàń nə yi yənu mù, à də jə yənu. Nə biri aba ku yənu təntə nəpon nəpon nɛ kapupu.

⁷ Máná tə, à nə swìn Yı soywánú tə à biri aba, à ken à tiàn tia, à ga wə pa á ŋwín ku, sə à ma zìn á mù yi nə. Ku nətə tə yi yolwan, à fwa naaa? ⁸ Máná tə, à nə yin á con, ku yà yi Kərisə lià púlé duən nə ŋwín nə, ku tà á mù. À jon ba səbiu tə, sə à ma wàní à san aba. ⁹ À nə yin á con, səbiu yoo jin nə, yá à wə pa à ya á liù nədə tətə yuu zılı. Ku yin Kərisə lià tə, ba nə wulə Masedwanə nagwanaa tə wa, nə twi, ba pa nə ku tə, ku yà nə mùrì nə. Yoo mama wa, à wə sèe à jì á yuu zılı, à ga bá sèe à jì á yuu zılı míámíán. ¹⁰ À wàá à tiàn nə à bwì də ku yoo təntə, liù mama ga wàrì ku yáá nə v cì Akayi nagwanaa tə mama wa, Zwezi-Kərisə cígá tə yiri, ka nə wulə də nə. ¹¹ À dàń bwe aba, sə à jén, ku yoo təntə yi à fwa ku, à nə ba aba swə yiri naaa? Ɔn ɔn, Yı yèé də, à swə aba. ¹² À tə wá tun tutu, ndə à nə dí yáá à tun nətə, sə ku pa lià tə, ba nə pià ba bu ba tiàn nə də, ba də tɔŋa, ndə nə də nə tɔŋa nətə, dàń ká wàní ba bu ba tiàn nə. ¹³ Bara təntə yi kunkun tuntuna. Ba yáá fwa, ndə ba yi Zwezi-Kərisə tuntuna, yá ku ga tà cígá. Ba yi tütònà tə, ba nə gıgarì lià. ¹⁴ Á dàń ká pa ku yoo təntə gwárí aba. Sıtana tətə yáá lwàn v tiàn v jə ndə v yi Yı *malıka, v nə wulə poni wa. ¹⁵ Də Sıtana nə tɔŋa nətə, á dàń ká pa ku gwárí aba də, v tütònà tə nə yáá fwa ndə v nə. Ba tɔŋa ku tə nə tà cígá. Ba yígúré wa, càn nə wá ya ku tə, ba nə

tun ŋwírán.

Càn tə Polə nə dí yoo

(2 Korèntə tián 15.10, 30-32; 4.9-13; 6.3-10; Tɔtɔnan 20.18-27)

¹⁶ À tə pií à bwé à swìn á con, á liù mama dàń ká bún də, à yuu təlè. Yá á dàń nə buŋa də, à yuu təlè, á pian nə cwəŋə, sə à də bu à tiàn nə mancin. ¹⁷ Ku tə, à nə swìn yəbə, à wə cwəŋə lòrì *Yuu-Tiu con, sə à swìn ku. Yá ku dàń yi à swìn ku, ndə à yuu təlè, à nə yèé də, yìèn wulə, à nə wáá à ma bwì à tiàn nə yiri. ¹⁸ Lià zənzən twá ləzoni pubuŋa nə, ba ma bwì ba tiàn nə. À də dàń wá bu à tiàn nə, ndə ba nə. ¹⁹ Á buŋa də, á yi yənu tián, á ga nə ni lià tə, ba yun təlè, á yáá swə, sə á ja á kə ba nə mwálí mwálí də pupwən. ²⁰ Ba yáá ja aba, ba ma jì, ndə ba ywəŋə nə, də ba fwa swian, ba ma jonə á wiən. Ba yáá gıgiri aba, də ba goni aba, də ba mà á yáá wa. Yá á mù tə janı á kəni ba nə. ²¹ Nə mù yin fənyina zənzən, sə nə tun tə yìèn təntə á yira. Ku mù nə pun, cavira jə nə, sə à swìn nə yoo.

Síún nə, à dàń wá swìn, ndə à yuu təlè. Won tə mama liù nə ba fən dəri, sə v bu v tiàn nə ku yiri, à də ba fən dəri, sə à bu à tiàn nə ku won təntə yiri. ²² Ba yáá swìn də, ba yi *Ebərə-ba cígá cígá. À də yi Ebərə cígá cígá. Ba yáá swìn də, ba yi *Yızərayelə lià cígá cígá. À də yi Yızərayelə liù cígá cígá. Ba yi *Abərahəmə dwíí tə wa lià. À də yi Abərahəmə dwíí tə wa liù. ²³ Ba yáá swìn də, ba yi Zwezi-Kərisə tütònà cígá cígá. À də kúú dwə ba, Zwezi-Kərisə tutuŋi tə wa. Sɔgv ku tə, à nə swìn, ku yi ndə à yuu təlè. À tun à doni ba. Ba ken nə bəń diè nɛ kapupu, ba doni ba. Ba mà nə zənzən, ba doni ba. Nɛ kapupu à mu wá zwèe ku doni ba. ²⁴ *Zwifə-ba yun tián tə mà nə tanpıri yía fitwa də nɔgv nɛ bonu. ²⁵ *Romə yun tián mà nə də kafıran nɛ batwa. Lià dılı nə də kapana máná don wa, sə ba gv. Nɛ batwa, à nə ti níá yuu bori, ku lwə, à nan à tu níá tə wa. Naa nədə à yin níá yuu wa, dıın nədə də tıtn nədə. ²⁶ Nɛ kapupu à vèli bwálá,

à dé càn, munεε nè súé tē pàlí yiri, dē ηwina yiri, dē à tētē dwíí tián Zwifē-ba yiri, dē lià tē, ba nè tà Zwifē-ba yiri. À dí càn tufaran wa dē kasoo lanworu wa, dē muu tē yuu. Konkun lià, ba nè yi nè nubia Kërisē yiri, tē dē ken càn à nè. ²⁷ À tun tutuncaran à yira ce. Dūn don nè, à yàá wàri à dwèe. Dūn don nè, niēn yàá ja nè, nanyoni dē jun nè, à ga píní à tiàn. Dūn don nè, à wàri wodiu à ni à dé. Dūn don nè, waran yàá ja nè, à ga ba gànù jē. ²⁸ Yoo tē, ku nè súrí tētē mama nè, ku yi Kërisē lià púlé tē mama yoo jē nè à bican wa. Máná mama, à bɔɔa ba yoo, à ba zwèe. ²⁹ Liù nè ba diàn jē Yu cwəŋə tē wa, ku yàá yi ndē ku yi à mù. Liù nè pin, liù dugv Yu cwəŋə tē, ku yoo tē yàá yì à dē zənzən.

³⁰ Dē à dàń nè mε, sē à bu à tiàn nè, ku yi wiən tē, tē nè biri dē, à ba diàn jē, à wá ma bu à tiàn nè. ³¹ Nē Yuu-Tiu Zwezi-Kërisē nyuna Yu yéó dē, ku tà konkun à kuni. U mε, sē ba bu v nè máná mama wuuu, ku nè ba zwèe. ³² Máná don wa, à vèli Damasē, dē piú Aretasē li yáá tíú v tún, sē v ywán ku yuu v pa wá. U mù liù tētē li lià, sē ba cì tiv tē nii nè, ba ma ja nè. ³³ Yá Kërisē lià tē dàń ken nè fiyafaru wa, ba vwē ηwənē ku nè, ba twá cəliri ba li nè, ba cwi tia béré təná nè. Yá ku dàń pin à jén v jìàn wa.

12

Wiən tē, Yu nè biri Polē nè yoo

(1 Korente tián 2.3-5; 2 Korente tián 4.7-10)

¹ À tē mε, sē à kwen à bu à tiàn nè, naaa? À yéó dē, ku nētɔ ba nywari jē. Yá à dàń tē wá swìn won tē nè, ku nè nan *Yuu-Tiu con, dē ku tē, v nè biri nè. ² À yéó *Kërisē liù* don, ku ja bina fugə bania, Yu ti wá, v ja di ban ban v mù Yu *sàn nè. À mù dàń nè yèri, dē ku nè yi v tētē, nè à yéó ku nè yi v jèré. Yu nè yéó, ku nè yi nētɔ. ³⁻⁴ Yá à dàń nè yéó dē, Yu ti bæε tētē, v ja di v mù Yu sàn nè. À dàń nè yèri, dē ku nè yi v tētē, nè à yéó ku nè yi v jèré. Yu tētē nè yéó ku, à mù

* 12:2 12.2 Ku bæε tētē yi Polē tētē.

yèri ku. U dàń nè diàg v yí Yu yáá con, v ni sùràn lá nè, tē nè wàri tē swìn nii wa. Liù mama wá mε, sē v twá v swìn tē sùràn tētē v nii wa. ⁵ À bwi à tiàn nè ku mù bæε tētē yiri. Yá à dàń nè bá bu à tiàn nè won mama yiri, dē ku nè tà wiən tē yiri, tē nè biri, dē à ba diàn jē. ⁶ Dē à yà nè pià, sē à bu à tiàn nè, à yá wá swìn cígá tē, à sùràn tē yá bá ya ndē nyunyansuran nè. Yá à dàń nè ba pià, sē à bu à tiàn nè nētɔ. À ba pià, sē lià bún yoo, ku nè dwə nè, ba pa nè. À pià, sē lià zílí nè, ku tē yiri, ba nè ni à nii nè, dē ku tē yiri, ba nè ni dē, à fwa. ⁷ Yu ba pià, sē à fwa fwiə, yièn tētē mama yiri, tē nè dwə won mama, v nè biri nè. Ku mù nè pin, Yu dàń ma fwa yoo don à yira tē wa, ku nè yì nè zənzən. Ku yi ndē Yu pin cwəŋə *Sıtana tütònù nè, sē v mà nè. ⁸ Ku yoo tētē yiri, à lòri Yuu-Tiu nεε batwa, sē v li ku à yira. ⁹ Yá v dàń le nè, v wú: «À pubwanu tē, à nè fwa n yira, ku mε mú. À wáá n nè ba diàn jē tē nè à twá, à ma kwen à tɔɔa diàn zənzən». Ku dàń nè yi nētɔ, à mù wá bu à tiàn nè, à nè ba diàn jē tē yiri, sē ku pa Zwezi-Kërisē diàn tē ya dē nè wuuu. ¹⁰ Ku mù nè pin, máná tē, à nè ba diàn jē, nè à yéó lià nè twìn nè, nè à yéó ba nè fíftn nè, nè à yéó ba nè kəni nè càn wa, nè à yéó pucvni nè zva nè Zwezi-Kërisē yiri, à tē wulə pupwən wa, dē ku nētɔ mama Zwezi-Kërisē yiri. Ku yi cígá, máná tē wa, à nè ba diàn jē, mē ku máná tētē wa, Yu yáá pa nè v diàn tē cígá cígá.

Korente Kërisē lià tē yoo yì Polē

¹¹ Nētɔ tē, à nè bùà à tiàn nè, ku yi ndē à yuu tèlé, ku ga yi á mù nè kálú nè, á pa à tun ku. Yá á mù yà nè mε, sē á biri nētɔ tē à nè yi, sē lià yəni nè. À mù nè swə à tà won, *tuntuna tē, á ma bɔɔə yáá tiàn tē dē, ba nè dwə won mama wa. ¹² À tētē yéó dē, à nè twi á con, à tun á tətəŋi wa dē pínú, Yu dē ga twá dē nè, v tun yièn tē nè yi v diàn tē mumınan, dē tutunən tē nè biri v diàn tē, dē yomulan. Tē yièn tētē mama biri dē, à cígá yi Zwezi-*Kërisē

tuntunu. ¹³ Yièn tə, à nè fwa Kərisə lià púlé tə duən wa, mə tə mù nè à fwa á də con. Yoo nədu cıci nə, à wà fwa á con. Ku mù nè yı, à nè wà pa à ya á yuu zılı tə. À dān lwèe á nè, ku yırı.

¹⁴ Síún nə, à kúv ken sírí, sə à bà á con, sə ku dān ya à nəe batwa nə. À nè twi, à bá sèe, à pa à jì á yuu zılı. À mù yı á tətə nə à pià, ku tà wiən tə, á nè jə nə à pià. Á yèé də, ku tà bisíná nə me, sə ba pià wiən ba tún ba nyına nə, ku yı nyına, ba nə me, sə ba pià wiən, ba tún ba pa ba bía nə. ¹⁵ À mù sèe, sə à cùgù wiən tə, à nè jə, sə à ma san aba. À ga sèe, sə à kwìn à mu tə tətə nə á yırı. À nè swə aba zənzən nətu tə yırı, ku me, sə á mù sóní nə mancin cıci, naaa?

¹⁶ Á yèé zəni də, à wà pa à jì á yuu zılı. Yá á wa lià duən dān swìn də, à tun yíá swian, à ma jon á wiən. ¹⁷ Lià tə mama, à nè tun á con, ba wà tətə nə à twá, à ma gıgırı aba? ¹⁸ À mù nè kwè Titə, sə v bà v na aba, à ga swìn nə liù tə don con, v nè yı nè nubiu Kərisə yırı, sə v kwé wá. Titə gıgırı aba, v jon wiən á con, naaa? Á yèé də, à mù də Titə pubuŋa yı nədu. Ku tə v nè fwa, də ku tə, à nè fwa yı won nədu.

¹⁹ Ku wàá ku pın, á buŋa də, nè sùràn tə tə mama yı nè pià nè ma caga nə tiàn yırı, á yáá con. Ku tà nətu, ku yı Yı yáá con sugu, nə swìn, nè mù də Zwezi-Kərisə nə vwə duən nə tə yırı. Nə nubisoni-ba, sùràn təntə mama yı nè swìn á con, sə tə wàní tə dān á jìàn Yı cwəŋə tə wa.

²⁰ Fən jə nə də, diun don, à nè wá bà á con, də á jigə yiri don, à nè ba swə. À nè twi, də ku yı nətu, à də wá ya yiri don, á də nè bá sóní. Fən jə nə, à ba swə, sə à bà á con, də á dı jara də duən, nè à yèé á ja wugwu də duən, nè à yèé duŋı wulə á tətəŋı wa, nè à yèé á jıga duən nə, sə á doni duən, nè à yèé á swìn yolwana á pın duən nə, nè à yèé á maŋa yièn á pın duən nə, nè à yèé á fwa fwiə, nè à yèé á tuŋa yièn gurə gurə. ²¹ Fən tə ma jə nə də, à nè wá bà á con, naa ku tə nə, à nyına Yı nè kúv wá pa, cavıra ja nə á yáá con.

Fən tə ma jə nə də, à nè wá bà á con, də lià dáá á wa zənzən, ba nè tun cuna tə le, yá ba wà ba kwa vəvəri, ba ma sá ba cuna tə. Ba bıcanı dān tə yı nəzwənən Yı yáá con, də ba pəni duən vee vee, də ba ga tuŋa yièn, ba ba ba tiàn janı. Də ku nə yın nətu, à pùé wá cùgù, ba mù lià təntə yırı.

13

Sagı tə yígúré sùràn

(2 Koréntə tián 12.19-21; 10.1-11)

¹ Á wá bà á con, naa ku tə nə, də à nəe batwa nə. À nè yí á con, nè wá bürı lià tə mama, ba nè fwa cuna, tə bürà. Nə wá fwa, ndə Yı sagı tə nə swìn, ku wú: «Á me, sə á dí yáá á ni lià bələ, nè à yèé lià batwa nii sùràn liù yuu wa, á dān ga zıgı lá á bürı v bürà». ² À nəe bələ nii túrí tə, à nè twi á con, à dí yáá, à dù súú lià tə, ba nè fwa cuna tə nii nə, də ba duən tə də mama nii nə. Síún nə, à ŋúná də aba, à ga tə bwé à dwi súú ba nii nə, sə ba lwarı də, à nè piı à bà, à bá lı ba liù mama, à dugv vàn nə. ³ Á yèé də, á pià, sə á na ku tə nə bırı də, Zwezi-*Kərisə nə twá də nə v swìn. Á yèé də, v mù tà liù tə, v nè ba diàn jə á yáá con. V yı liù tə, v nè tuŋa də diàn á tətəŋı wa. ⁴ Ku yı cígá, ba paa Zwezi-Kərisə dagarv tə yuu wa, v ga wà diàn jın. Yá síún nə, v dān wulə mu wa, Yı diàn tə yırı. Nə də ba diàn jə, nè mù də v mù nə vwə duən nə yırı. Yá nè dān wá twá də wá, nè ya mu wa Yı diàn tə yırı. Máná tə, nè nə twi á con, nè wá bırı aba diàn təntə.

⁵ Á dān buŋa á tətə yuu wa zəni, á jén á cígá nə keni á waa Zwezi-Kərisə nə wuuu. Á nè bún á tətə yuu wa nətu, á ba lwarı də Zwezi-Kərisə nə wulə də aba naaa? Də ku nə tà nətu, ku wá ya á kəri á tiàn á ga. ⁶ Á buŋa də, á wá lwarı də, nè mù wà nè tiàn kəri nə ga. ⁷ Ku tə nə dān ləri Yı con, ku yı, sə v san aba, á dānà ká tun yolwan mama. Ku tà nè pià, sə nə ma bırı aba də, nè mù kəri nə tiàn nə na də, nè dí diàn. Ku yı nè pià, sə á tun zəni cıci. Yá nè mù con, ku nətu dān nə swə, ku yı ndə nə kəri nə tiàn nə ga, ku tà nè yáá. ⁸ Nə

wàrì cígá tə nə nə zɪgá. Nə pìà nə fwa cígá yìèn cɪcɪ. ⁹ Kɪ yɪ cígá, də á mù nə jə Yɪ diàn tə, yá nə mù ba diàn jə, nə yáá wulə pupwən wa. Kɪ tə nə dǎn lòrì Yɪ con, kɪ yɪ, sə ɒ san aba, sə á va yáá wuuu. ¹⁰ Mə kɪ mù nə pɪn, à púpúní sagɪ kɪ tə, à pɪn aba, də à bwálí tə ɲóná də aba. À ba pìà, sə à bà à yí á con, də yìèn wulə, tə nə wá pa, à caga á nii nə. *Yuu-Tiu yɪ ɒ ken ɒ diàn tə à jɪn wa, sə à ma dǎn á jìàn Yɪ cwəŋə tə wa. Kɪ tà ɒ pɪn tə nə, sə à ma cùgò aba.

(Filipə tián 4.4-9)

¹¹ À nubɪa-ba, kɪ tə nə sùrí lá, á yana pupwən wa. Á siá, sə Yɪ san aba, sə á va yáá wuuu. Á siá, sə ba kwè aba, sə á ja pubɒŋa nədɒ. Á yana duən nə də bɪcan sié. Yá sonu də bɪcan sié Yɪ dǎn wá ya də aba. ¹² Á jòná duən də zìlé zənzən də sonu, ndə Kərisə lià nə mɛ, sə ba fwa nətɒ. Kərisə lià tə mama, ba nə wulə yəbə, jònì aba.

¹³ Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá fwa ɒ pubwanɒ tə á yɪra. Yɪ wá fwa ɒ sonu tə á yɪra. Yá Yɪ-*Sɪŋu tə, kɪ nə pɪn, nə vwə duən nə, wá ya də á mama.

Sagi tē, Polē nē púpóní v pa Galasi Kērisē lià tē nē Galasi tián sagi tē yuu wa sugū

*Lìu tē, v nē púpóní sagi kv tē
Ku yi *tontunu Polē nē púpóní kv.*

Lìà tē nē, Polē nē púpóní
Polē púpóní sagi kv tē v pa *Kērisē
lià púlé kapupu nē, tē nē wulē Galasi
nagwanaa tē wa, v nē dīga tē dēñ.

Sagi tē wa sugū
Polē púpóní *Zwifē-ba karnyina-ba
yiri, ba yà nē twi v viru kwa nē, ba
gugurē *Kērisē lià púlí tē dē ba kàrà tē,
ba yà nē ba pià, sē ba twá suywájú tē
nii nē. Polē kwè Kērisē lià tē, sē ba dān
ká twá ba kàrà tē nē. Ba mù yà pià, sē
ba *gwəŋə Kērisē lià bara tē, ba nē tà
Zwifē-ba, ba ga zilí Yui *nii tē mama, v
nē pin *Moyizē nē. Ku tē nē sūrí lá, ba
mù Kērisē lià tē, ba nē tà Zwifē-ba, dē wa
lià duən yà tē twá ba yofwamīnan tē nē,
ndē lià tē nē, ba nē yèrì Zwezi-Kērisē.

Polē pià v biri ba, sē ba lwarì dē, kv
nē zigt máná tē wa, Zwezi-Kērisē nē tga
dagaru tē yuu wa, nē kúù tà Yui *nii tē, v
nē pin *Moyizē nē, nē kēni nēba cwəŋə
wa. Nē dān tì nē tián. Kērisē liù tē, v nē
tì v tián cígá cígá, kv yi Yui-*Sinju tē wulē
dē wá, v ga yà v tián v pa kv Sinju tēntē
nē, sē kv kē wá cwəŋə wa.

*Polē jònì Galasi Kērisē lià tē
(Romē tián 1.1-2)*

¹ À mù Polē nē púpóní sagi kv tē, à
pin *Kērisē lià púlé tē nē, tē nē wulē
Galasi nagwanaa tē wa. À yi Zwezi-Kērisē
*tontunu. Ku tà ləzoni nē pin nii nē. Ku
yi Zwezi-Kērisē dē nē nyina Yui, v nē
bwin wá, v li tian wa, nē tún nē, sē à
ya tontunu. ² À mù dē lià tē mama, ba nē
yi à nubia Kērisē yiri, ba nē wulē à con,
jònì aba. ³ Nē nyina Yui dē nē *Yuu-Tiu
Zwezi-Kērisē nē wá fwa pubwanu á yira,

ba ga pa aba bican sié. ⁴ Zwezi-Kērisē sē,
v ti nē yuu yiri, sē v ma jon nēba nē cuna
wa. U dān van nēba, v li síún luv kv tē
yokukwīnan tē jìan wa. U fwa kv nētu, v
pa kv tē, nē nyina Yui yà nē pià, nii sú.
⁵ Nē pian dun Yui nē, máná dē máná, kv
nē ba zwèe! Amīna!

*Yui suywájú tē yi nēdu
(Galasi tián 3.1-5; 4.9-20; 5.1-12)*

⁶ Yui yi v twá Zwezi-*Kērisē nē, v kúrì
aba dē pubwanu. Ku mù nē pin, kv gwárí
nē zənzən dē, nētu tē, á nē vəvəri lala, á
yá Yui, á pii á twá suywájú don nē. ⁷ Cígá
mama, kv tà suywájú don wulē, kv sūrì
Zwezi-Kērisē suywájú tē nē. Yá lià duən
dān nē wulē, ba nē kēni yìèn gurə gurə
á bicanu wa, ba ga pià, sē ba lwān Zwezi-
Kērisē suywájú tē.

⁸ Yá liù don dān nē swīn suywájú
don, v biri aba, kv nē tà Zwezi-Kērisē
suywájú tē, nē nē swīn nē biri aba, sē
Yui cùgù kv tíú. Dē kv nē swē, kv yi nē
tətē wa liù, nē à yèé *malika, ka nē nan
yi ka cú, sē Yui cùgù kv tíú. ⁹ Nē dí yáá,
nē swīn kv, yá nē tē kúù pii nē bwé kv wa
síún nē. Liù don nē swīn suywájú don, v
biri aba, kv nē tà Zwezi-Kērisē suywájú
tē, á nē nì, sē Yui cùgù kv tíú.

¹⁰ À nē swīn nētu, kv tà à pià, sē ləzoni
bu à nē, kv yi à pià, sē Yui nē bu à nē.
À ba pià, sē ləzoni nē sóní nē. Dē à yà
nē pià, sē ləzoni nē sóní nē, à yà bá ya
Zwezi-Kērisē tütùnù.

*Yui kúrì Polē, sē v ya v tontunu
(Tutvnan 22.3-16; 26.9-20; 9.1-20, 23-
30)*

¹¹ À nubia-ba, à pià, sē á lwarì dē,
Zwezi-*Kērisē suywájú tē, à nē swīn à
biri tē, wà ləzoni con nan. ¹² Ku ma tà
ləzwənə nē swīn kv suywájú tēntē, v
biri nē. Ku ma kúù tà ləzwənə nē kàrì
nē kv kàrà. Ku yi Zwezi-Kērisē tətē nē
biri kv nē. ¹³ Á yà dí yáá, á nì à tutvne
yà nē yi nētu, máná tē wa, à yà nē wulē
*Zwifē-ba yijuncwəŋə tē wa. Ku máná
tēntē wa, à yà kēni càn Kērisē lià púlé
tē nē zənzən, à ga pià, sē à pa tē nyu lá.
¹⁴ À mù dē à duən tián Zwifē-ba, nē yà nē
wulē nē nyina-ba yijuncwəŋə tēntē wa,

à mù yà nè zìlí yìèn tē mama nii zēnzēn, à doni à duēn tián tē zōnɪ. À yà ken à pubɔŋa mama, nè nyina-ba yofwamɪnan tē nè dē yawala. ¹⁵ Kɔ yɪ nētɔ, yá Yɪ yà dí yáá, ɔ kúrí nè ɔ tún, dē à nuu tē wà nè lɔrɪ. Yá mánǎ nè yí, sē à tun à pa wá, ɔ fwa pubwanɔ à yɪra, ¹⁶ ɔ pa à lwarɪ ɔ biú tē à waa con, sē à dǎn swɪn ɔ yoo, à bɪrɪ lià tē dē, ba nè tà Zwifə-ba. Kɔ mánǎ tēntē wa, à wà liù bwe, sē ɔ kàrɪ nè kɔ tē, à nè mɛ, sē à pa kɔ cígá. ¹⁷ À ma kúv wà *Zwerizalemə vɛli, sē à na lià tē, ba nè dí à yáá, ba yɪ *tɔntɔna tē dē. Kɔ mánǎ tēntē tētē wa, à vɛli Arabi nagwanaa. À vɛli tēntē kwa nè, à pií à bà Damasə.

¹⁸ Kɔ bɪna batwa nii nè, à dǎn vɛli Zwerizalemə, sē à lwarɪ Sefasə*, yá à dǎn yɪn ɔ con dɪan fugə dē bonu. ¹⁹ Yá à dǎn nè wà tɔntɔna tē liù don mama nɪ, dē kɔ nè tà Zwakə, ɔ nè yɪ *Yuu-Tiu nyánú. ²⁰ Yɪ yèé dē, yoo kɔ tē, à púpúní bwálí kɔ tē wa, yɪ cígá, kɔ tà kɔnkɔn à kɔnɪ.

²¹ Kɔ kwa nè, à nan Zwerizalemə nè, à va à twá lá, à jírí Siri nagwanaa tē, dē Silisi lɔv nii tē wa. ²² Kərisə lià púlé tē, ba yà nè wulə Zwide nagwanaa tē wa, yà tē wà nè nɪ ba yía wa. ²³ Ba yà yɪ à yoo nè, ba nèñ dē, lià swɪn, ba wú: «Bɛɛ tē, ɔ yà nè fifɪn nèba dǎn yɪ Zwezi-Kərisə suywǎŋú tē, ɔ swɪn ɔ bɪrɪ síún nè. Yá ɔ mù yà ga nè pià, sē ɔ pa kɔ suywǎŋú tēntē nyɔ lá». ²⁴ Kɔ nētɔ dǎn pɪn, ba bwɪ Yɪ nè, à mù yɪrɪ.

2

Polə jərí Zwezi-Kərisə tɔntɔna Zwerizalemə nè (*Tɔtɔnan 15.1-29*)

¹ Bɪna fugə dē banɪa nii nè, à mù dē Barənasə pií nè va *Zwerizalemə. À jɪn Titə, dē à kə lá, à ja va. ² Yɪ yà bɪrɪ nè dē, à mɛ, sē à va lá. Yá mánǎ tē, nè dǎn nè vɛli nè yí lá, à mù dē *Kərisə lià púlí yáá tián tē nan kwa, nè na duēn nè cɪcɪ. À dǎn ma man suywǎŋú tē dēñ, à nè swɪn à bɪrɪ lià tē nè, ba nè tà *Zwifə-ba. À yà ba pià, sē tɔtɔŋɪ tē, à nè tɔn, dē tɔtɔŋɪ

* **1:18** 1.18 Sefasə yà jə yɪrɪ don, ba nè bonə Piyerə.
† **2:11** 2.11 Sefasə yà jə yɪrɪ don, ba nè bonə Piyerə.

tē, à nè tɔŋa síún nè, jì tɔtɔ. ³ Titə yà yɪ *Gərekə, ɔ mù yà ga nè yɪ à twadon. Yá Kərisə lià púlí yáá tián tē wà wá kálú, sē ba pa ɔ *gwəŋə wá. ⁴ Yá lià duēn dē dǎn yɪn lá nè, ba nè yɪ kɔnkɔn lià, ba nè yɪ nè nubɪa Kərisə yɪrɪ. Ba mù lià tēntē dǎn sègè, ba zɔ nè púlí tē wa, ba swɪn dē, Titə mɛ, sē ɔ pa ba gwəŋə wá. Ba mù lià tēntē yɪ, ba zɔa nè púlí tē wa, sē ba ma na, nè nè twá dē Zwezi-Kərisə, nè ma tɪ nè tián nētɔ. Ba pià, sē nè tē pií nè twá Yɪ *nii tē nè, ɔ nè pɪn *Moyizə nè dē dián. ⁵ Nə dǎn nè wà sēe, nè twá lià tēntē pubɔŋa tē nè, mánǎ mancɪn tētē. Nə mù ba pià, sē ba cùgù Zwezi-Kərisə suywǎŋú tē, kɔ nè yɪ cígá cɪcɪ. Nə pià, sē nè cì suywǎŋú tēntē dē kɔ cígá tē nè, nè pa aba, ba dǎn ká lwǎñ kɔ. ⁶ Mánǎ tē, à nè tún à nii, à bɪrɪ Kərisə lià púlé yáá tián tē, ba wà swɪn dē, yoo mùrɪ Zwezi-Kərisə suywǎŋú tē wa, à nè swɪn à bɪrɪ lià tē nè. À mù con, à yèé dē, Yɪ ba lià kúrí, ɔ ma kwantɪ ba duēn. Kɔ mù nè pɪn, lià tēntē nè yɪ Kərisə lià púlí tē yáá tián, nè à yèé ba nè tà yáá tián, kɔ ba dēñ jə kɔ pa à mù nè. ⁷ Yá ba mù lià tēntē dǎn yəni dē, kɔ yɪ Yɪ nè pɪn nè suywǎŋú tē, à nè bɪrɪ lià tē, ba nè tà Zwifə-ba, ndə ɔ nè dí yáá, ɔ pa nii Piyerə nè, sē ɔ va ɔ swɪn kɔ, ɔ bɪrɪ Zwifə-ba nè. ⁸ Yɪ nè tɔn Piyerə pubɔŋa wa, sē ɔ va Zwifə-ba con. ɔ mù nè kúv tɔn à dē pubɔŋa wa, sē à va lià tē con, ba nè tà Zwifə-ba. ⁹ Lià yà ywǎŋá Zwakə dē Sefasə* dē Zwan ndə diè tətəŋɪ banɪ nè Kərisə lià púlí tē wa. Ba lià batwa tēntē dǎn nɪ dē, Yɪ cígá pɪn nè kɔ tɔtɔŋɪ tēntē ɔ pubwanɔ tē yɪrɪ. Ba dǎn jɪn à mù dē Barənasə jɪn nè, ba zɔzɔgɔ, sē kɔ bɪrɪ dē, nè mù dē ba mù yɪ nɪmarɔ nədɔ lià. Nə mù dǎn mɛ, sē nè va lià tē con, ba nè tà Zwifə-ba, sē ba dē ga va Zwifə-ba con. ¹⁰ Yoo nədɔ cɪcɪ nè ba lòrɪ nèba, sē nè fwa. Kɔ mù nè yɪ, sē nè san ba Kərisə lià púlé tē nè, tē nè yɪ zɔra. Yá mə kɔ mù nè, à dē yà pià, sē à tɔn dē yawala.

Polə caga Piyerə nii nè Antɔswə nè (*Tɔtɔnan 11.1-17; 15.7-11*)

* **2:9** 2.9 Sefasə yà jə yɪrɪ don, ba nè bonə Piyerə.

11 Ku kwa nè, Sefasè† twi Antuswə wa. À dàń ma caga v nii nè lià tə mama yáá con, yolwan tə yiri, v nè fwa. 12 Ku yi cígá, máńá don yin lá, Sefasè də *Kərisè lià tə, ba nè tà *Zwifə-ba, yà dé wodiu duən nè. Yá máńá tə wa, lià duən nè nan Zwakə con, ba bà Sefasè con, v dàń li v tián Kərisè lià tə, ba nè tà Zwifə-ba yira, v kúù ba wodiu dé də ba, v yà nè dəri Zwifə-ba fən, ba yà nè kálí, sè bæε mama *gwəŋə tə yiri. 13 Kərisè lià tə duən tə mama, ba nè yin lá, ba nè yi Zwifə-ba, də jigə níé bələ tián ndə Sefasè nè. Barənasə də tətə jigə níé bələ tíú, ndə ba nè. 14 À dàń nè ni də, ba təlè Zwezi-Kərisè sɔyɔwájú tə cígá tə wa, à swin Sefasè con lià tə mama yáá con, à wú: «N yi Zwifə, yá n yà ja n tián, n ma fwa ndə liù tə nè, v nè tà Zwifə yəbə. N wà n tián ma fwa ndə Zwifə nè. Bèèèe dàń nè pɔn, síún nè, n dàń ma pià, sə n kálú lià tə, ba nè tà Zwifə-ba, n pa, ba ya ndə Zwifə-ba nè?»

Zwifə-ba də lià tə, ba nè tà Zwifə-ba mɛ, sə ba kə ba waa Zwezi-Kərisè nè (Galasi tián 5.1-6)

15 Nə mù yi *Zwifə-ba nè lɔri nəba, nè tà dwíé tə, ba nè yèrì Yui *nii tə, v nè pɔn *Moyizə nè. 16 Də ku nətɔ mɛ, nè tə yəé də, liù mɛ, sə v kə v waa Zwezi-*Kərisè nè, sə v ma ya cígá tíú Yui yáá con. Ku tà liù tə, v nè twá Yui nii tə nè, v nè pɔn Moyizə nè, nè wá ya cígá tíú Yui yáá con. Nə də tətə yi nè ken nè waa Zwezi-Kərisè nè, sə Yui wàní v jələ nəba ndə lià tə nè, ba nè yi cígá tián v mù Yui yáá con. Liù mama wàri Yui nii tə, v nè pɔn Moyizə nè, v zílí, sə ku pɔn, Yui jələ wá ndə cígá tíú nè v yáá con. 17 Nə mù Zwifə-ba pià, sə nè ya cígá tián Yui yáá con, nè nè ken nè waa Zwezi-Kərisè nè yiri. Yá Yui dàń nè twá ku nətɔ wa, v biri nəba də, nè yi cuna lià, ba nè ba Yui nii tə, v nè pɔn Moyizə nè twá, ku nətɔ pià ku biri bèèèe? Ku pià ku biri də, ku yi Zwezi-Kərisè nè ken nəba cuna tə wa naaa? Abada! Ku tà nətɔ! 18 Də à mù nè pií à twá Yui nii tə nè, v nè pɔn Moyizə nè, à yà nè viga, sə à twá ku nè, ku biri də, à tɔŋa cuna Yui yáá con. 19 Yui nii tə tətə, v nè pɔn Moyizə nè,

pɔn à ti. Yá Yui nii tətə kúù ba dián jə à yuu wa, ku nətɔ dàń ga wá pa, à ya mi wa, à pa Yui nè. 20 À dàń yi ndə ba paa à mù də Zwezi-Kərisè mɛ dagarɔ tə yuu wa. Yá ku kúù tà à tətə nè wulə, ku dàń yi Zwezi-Kərisè mi tə nè wulə à waa. À mi tə, à dàń nè jə wulə lɔv wa, ku yi à ken à waa Yui-Biu tə nè, à ma wulə. V mù nè sóní nè, v ga sèe, v ti à yuu yiri. 21 À ba pià, sə Yui pubwanɔ tə, v nè fwa à yira, ya ndə tutɔ nè. Də liù nè wáá Yui nii tə nè, v nè pɔn Moyizə nè, v twá, ku pɔn Yui jələ wá ndə liù tə nè, v nè yi cígá tíú v mù Yui yáá con, Zwezi-Kərisè yi v tɔga tutɔ.

3

Yui nii tə, v nè pɔn Moyizə nè, də liù nè ken v waa Zwezi-Kərisè nè yoo (Galasi tián 4.9-20; Romə tián 8.14-17)

1 Á mù Galasi tián-ba, bèèèe nè pɔn, á yi ləyərən nətən? Wàà nè gɔgarɔ aba v dɔgɔ? À biri aba zəni zəni, nətɔ Zwezi-*Kərisè nè tɔga dagarɔ tə yuu wa. 2 À dàń bwe aba yoo nədu ku tə, sə á le nè. Yui nè pɔn aba v *Siŋu tə, ku yi á nè zílí v *nii tə, v nè pɔn *Moyizə nè, yiri naaa? Yui pɔn aba v Siŋu tə, á nè cɔgɔ Zwezi-Kərisè sɔyɔwájú tə, á ga kə á waa v nè yiri. 3 Bèèèe dàń nè pɔn, á yi ləyərən nətən? Ku jɔjɔ tə nè, Yui-Siŋu tə yà nè yi á dián. Bèèèe dàń nè pɔn, á ma pií á jələ á tətə dián yuu wa síún nè? 4 Á ni yìèn kapɔpɔ, tə nè tun, ku ga yi ndə tutɔ nè á mù con nè. Tə yìèn tətə yi tutɔ, naaa? 5 Yui nè pɔn aba v Siŋu tə. V mù ga nè fwa yomilan á tətəŋi wa. Ku yi á nè zílí v nii tə, v nè pɔn Moyizə nè, yiri naaa? Nə à yəé ku yi, á nè cɔga Zwezi-Kərisè sɔyɔwájú tə, á ga kəni á waa v nè yiri?

Abərahəmə ken v waa Yui nè

6 Ku púpúní Yui sagɔ tə wa, ku wú: «*Abərahəmə ken v waa Yui nè, ku pa Yui jələ wá, ndə liù tə nè, v nè yi cígá tíú, v mù Yui yáá con». 7 Ku nətɔ dàń pià ku biri aba də, ku yi lià tə, ba nè ken ba waa Yui nè, nè yi Abərahəmə bia cígá cígá. 8 Ku púpúní Yui sagɔ tə wa fuən fuən də,

máná wá bà, lià tē, ba nē tà *Zwifē-ba, wá kē ba waa Yū nē. Yá Yū dàń wá jēlē ba, ndē lià tē nē, ba nē yī cígá tián v m̀ Yū yáá con. Kū m̀ yīrī, Yū dí yáá v sẁn s̄ywan̄ú tē, v b̄rī Abērahāmē, v ẃ: «À wá fwa pubwan̄v dwíé tē mama yīra, ba nē tà Zwifē-ba, l̄v mama wa, n m̀ yīrī». ⁹ Kū m̀ dàń nē wá pa, lià tē mama, ba nē ken ba waa Yū nē, v wá fwa pubwan̄v ba yīra, ndē v nē fwa pubwan̄v Abērahāmē yīra, v nē ken v waa v m̀ Yū nē.

¹⁰ Yū wá c̀g̀ lià tē mama, ba nē b̄r̄a dē, ba wáá v m̀ Yū *nii tē, v nē p̄n *Moyizē nē, ba zilí, ba ma yan̄i cígá tián v yáá con. Kū p̄p̄n̄í Yū saḡi tē wa, kú ẃ: «Liù tē, v nē wá Yū nii tē, v nē p̄n Moyizē nē, mama zilí máná mama wuu, Yū wá c̀g̀ kú tíú». ¹¹ Nē yēé dē, liù mama wàrì v yan̄i cígá tíú Yū yáá con, v nē zilí Yū nii tē, v nē p̄n Moyizē nē, zēni yīrī. Nē n̄i, kú nē p̄p̄n̄í Yū saḡi tē wa, kú ẃ: «Liù tē, v nē ken v waa Yū nē, mē v m̀ nē yī cígá tíú Yū yáá con. Yá kú m̀ nē wá pa, v na cígá cígá m̄i». ¹² Liù tē, v nē zilí Yū nii tē, v nē p̄n Moyizē nē, kú tà v ken v waa Yū nē. Kū p̄p̄n̄í Yū saḡi tē wa, kú ẃ: «Liù tē, v nē twá Yū nii tē nē, v nē p̄n Moyizē nē, v wá na cígá cígá m̄i». ¹³ Yá Zwezi-Kērisē dàń nē yē nēba, v jon Yū nii tē, v nē p̄n Moyizē nē, kú yà nē wá c̀g̀ nēba, tē j̄un wa. Mē v m̀ dàń nē p̄i v jon nē yuu c̄na tē v z̄n. Kū p̄p̄n̄í Yū saḡi tē wa, kú ẃ: «Yū wá c̀g̀ liù tē, ba nē kuru ba goli t̄v yuu wa». ¹⁴ Mē Zwezi-Kērisē t̄ga nētv, sē lià tē, ba nē tà Zwifē-ba, dē wán̄i ba na pubwan̄v tē, Yū nē kàn nii dē, v wá fwa Abērahāmē yīra. Yá nē dàń nē ken nē waa Zwezi-Kērisē nē, nē wá na Yū-*S̄j̄u tē, Yū nē kàn nii, sē v pa nēba.

Yū nii tē, v nē p̄n Moyizē nē, ba v nikan̄i tē yáá nē c̄i

(Mat̄iē 7.20; Romē tián 4.13-17; 10.4-13; Efezē tián 3.6)

¹⁵ À nub̄a-ba, à pià à t̄i t̄ia yuu yoo kú tē, à ma b̄r̄i aba yoo. Dē lià bēlē nē ken nii nētv, ba ga kàn nii, ba pa

duēn nē won yuu wa, liù don mama wàrì ba niman̄v tēntē v c̀g̀. Yá liù mama ga wàrì yoo v s̄r̄i kú nē dē. ¹⁶ Mē Yū *niman̄v nikan̄i tē dē yī nētv. Yū kàn nii, v pa Abērahāmē dē v biù tē nē, v nē wá l̄r̄i. Yū wá sẁn, v ẃ, Abērahāmē dē v bia tē, v nē wá l̄r̄i, sē kú dàń ká ya ndē kú yī v bia tē mama. Biù tēntē nē yī *Kērisē. ¹⁷ Á nējē yoo tē, à nē pià, sē à sẁn. Yū j̄un niman̄v dē Abērahāmē, v ga kàn nii dē wá. Kū b̄na biēn̄a dē f̄t̄wa (430) k̄wa nē Yū dàń p̄n v *nii tē *Moyizē nē. Yá v nii tēntē k̄v̄ wàrì v niman̄v tē kú c̀g̀. Kú yà nē wáá kú c̀g̀ v nii tē, v nē kàn dē Abērahāmē, yà wàrì kú j̄i. ¹⁸ Dē kú nē yī liù nē zilí Yū nii tē, v nē p̄n Moyizē nē, nē wá pa, v na tori Yū con, kú k̄v̄ tà Yū nikan̄i tē yīrī. Yá Yū ga fwa zēni Abērahāmē yīra, v yà nē kàn nii dē wá yīrī.

¹⁹ Bēēē yīrī Yū dàń ma pa v nii tē Moyizē nē? Yū p̄n wá v nii tē, sē kú pa, nē l̄war̄i yoo tē, kú nē yī c̄na v yáá con. Yá Yū nii tēntē dàń yà mē, sē kú ya lá wuu, kú ja v̄li máná tē wa, Abērahāmē biù tē nē wá bà. Mē v m̀ biù tēntē nē, Yū yà p̄n v nikan̄i tē. Yū nii tēntē yī *mal̄kē nē ja kú, tē bà, yá bēē* dàń ga ya tē m̀ dē lēzoni p̄w̄rē wa, v jon kú, v sẁn, v b̄r̄i lēzoni nē. ²⁰ Dē liù nē wulē lià bēlē p̄w̄rē wa, kú pià kú b̄r̄i dē, kú tà ba lad̄va c̄c̄i yīrī. Yá Yū nikan̄i tē m̀ ga yī v c̄c̄i yoo. ²¹ Kú nētv dàń yī kú b̄r̄i dē, Yū nii tē, v nē p̄n Moyizē nē, dē Yū nikan̄i tē z̄iga duēn nē naaa? Abada! Kú tà nētv. Dē Yū yà nē p̄n nii, kú nē wáá m̄i kú p̄n lēzoni nē, ba yà wá twá nii tēntē nē, ba j̄i cígá tián Yū yáá con. ²² Kú sẁn Yū saḡi tē wa dē, lēzoni tē mama yī ba wulē c̄na wa wuu. Mē kú m̀ nē p̄n, Yū nikan̄i tē nii mē, sē kú s̄ú, kú pa lià tē mama nē, ba nē ken ba waa Zwezi-Kērisē nē.

²³ Dē máná tē nē wá yí, sē nē kē nē waa Zwezi-Kērisē nē, Yū nii tē, v nē p̄n Moyizē nē, yà p̄n, nē j̄i ndē b̄án diē lià nē. Yá nē dàń yà dàní dē, Yū b̄r̄i nēba, sē nē kē nē waa v nē. ²⁴ Yū nii tē, v nē p̄n Moyizē nē, yà kēni nēba c̄w̄jē

* 3:19 3.19 Bēē tēntē, v nē ȳn Yū dē lēzoni p̄w̄rē wa, nē yī Moyizē.

wa máǵá mama wuuu, ku va ku yí máǵá tǝ, Zwezi-Kǝrisǝ nǝ twi, sǝ nǝ kǝ nǝ waa v nǝ, sǝ ku pa nǝ ya cíǵá tián Yui yáá con. ²⁵ Yá máǵá dǎn nǝ yí, sǝ nǝ ken nǝ waa Yui nǝ, nǝ kúv tǝ Yui nii tǝ, v nǝ pɪn Moyizǝ nǝ, jɪn wa nǝ nǝ wulǝ. ²⁶ Cíǵá, á nǝ ken á waa Zwezi-Kǝrisǝ nǝ, ku pɪn á mama jì Yui bia. ²⁷ Á liù tǝ mama, ba nǝ lǝǵǝ níá wa, ku twá dǝ Yui yɪrɪ tǝ, v wulǝ mu wa dǝ Zwezi-Kǝrisǝ, yá v ga nyɪn dǝ wá dǝ. ²⁸ Pwɪa dǎn kúv tǝlǝ *Zwifǝ-ba dǝ *Gǝrekǝ-ba pwǝrǝ wa. Pwɪa kúv tǝlǝ ywǝǵǝ dǝ lià tǝ, ba nǝ tɪ ba tián, pwǝrǝ wa. Pwɪa kúv tǝlǝ bara dǝ kana pwǝrǝ wa. Ku nǝtv dǎn pià ku bɪrɪ dǝ, á mama dǝ Zwezi-Kǝrisǝ vwǝ duǝn nǝ, á dǎn ga yɪ won nǝdv. ²⁹ Yá dǝ á nǝ yɪ Zwezi-Kǝrisǝ nǝ tɪ aba, á yɪ Abǝrahǝmǝ dwíí tǝ wa lià. Á yɪ lià tǝ, á nǝ jǝ tori Yui nikanɪ tǝ wa, v nǝ kǎn nii, sǝ v pa Abǝrahǝmǝ nián nǝ.

4

(Romǝ tián 8.14-17)

¹ Á nǝǵǝ ku tǝ, à nǝ pià à swɪn yǝbǝ nǝ yɪ nǝtv. Ku yɪ ndǝ bisɪmaa nǝ mǝ, sǝ v zǎn v tɪnɪ v nyɪna wiǝn nǝtv. Máǵá tǝ wa, v tǝ nǝ yɪ nǝmaa, v yɪ ndǝ yonɟu nǝ. Yá v mù ga nǝ mǝ, sǝ v tɪnɪ v nyɪna tǝ wiǝn tǝ mama. ² V bisíní nǝ, v yɪ v wulǝ lià duǝn jìán wa, ba ywǎǵá v dǝ v wiǝn tǝ yuu, ku ja vǝlǝ máǵá tǝ, v nyɪna tǝ nǝ li v tún. ³ Mǝ ku yɪ nǝtv nǝ dǝ con. Máǵá tǝ, nǝ yà nǝ yǝrɪ Yui yìèn tǝ, nǝ yà yɪ ndǝ bisíná nǝ, yá luv wiǝn yà jǝ dián nǝ yuu wa, ndǝ tǝ ywǝǵǝ nǝ. ⁴ Máǵá tǝ, Yui nǝ li v tún, dǎn nǝ yí, v tɪn v biú Zwezi tǝ luv wa. Yui pɪn, kan lɪrɪ wá, v ga twá *nii tǝ nǝ, Yui nǝ pɪn *Moyizǝ nǝ. ⁵ V twi, sǝ v pa lià tǝ, ba nǝ twá Yui nii tǝ nǝ, v nǝ pɪn Moyizǝ nǝ, tɪnɪ ba tián, sǝ nǝ ga jì v mù Yui bia. ⁶ Á nǝǵǝ, ku tǝ nǝ bɪrɪ dǝ, nǝ yɪ Yui bia. Yui tɪn v biú tǝ *Siɟu v pa ku bà, ku zv nǝ pubɟɟa wa. Mǝ Siɟu tǝntǝ dǎn nǝ pɪn, nǝ wáá nǝ swɪn, nǝ wú: «Baba! Nǝ nyɪna Yui!» ⁷ Ku nǝtv dǎn bɪrɪ dǝ, n kúv tǝ yonɟu, n yɪ Yui biú. Yá v dǎn wá pa mú tori tǝ, v yà nǝ tanɪ, sǝ v pa mú, n nǝ yɪ v biú tǝ yɪrɪ. Yui tǝtǝ nǝ tɟɟa zǝni tǝntǝ.

(Galasi tián 3.1-4; 5.1-12)

⁸ Máǵá don yɪn lá, á yà wà Yui lwarɪ. Á yà ga jùnɪ wiǝn duǝn, tǝ nǝ tǝ Yui cíǵá cíǵá. ⁹ Yá sív nǝ, á dǎn lwarɪ Yui. Ku tǝ nǝ dwǝ, Yui dǎn yǝǝ á yoo. Ku dǎn fwa nǝtǝ, á ma pií á twá luv wiǝn tǝ kwa, tǝ nǝ ba dián jǝ míámíán? Bǝǝǝ nǝ pɪn á ma pià, sǝ tǝ mù wiǝn tǝntǝ kúv pií tǝ tɪnɪ aba ndǝ ywǝǵǝ nǝ? ¹⁰ Á kúv pií á zilí dián duǝn, nǝ à yǝǝ cǎnɪ duǝn, nǝ à yǝǝ bɪna duǝn. ¹¹ Á yoo tǝ jǝ pucɪnɪ ku pa nǝ, à tutɪncaran tǝ, à nǝ tɪn à pa aba, nǝ wá jì tutu yɪrɪ.

¹² Á nubɪa-ba, à lòrɪ aba, sǝ á ya ndǝ à nǝ, à dǝ nǝ yɪ ndǝ á nǝ yɪrɪ. Á wà lwanɪ mama fwa à yɪra.

¹³ Á yǝǝ dǝ, à dí yáá nǝ twi á con, ku yɪ à yayɪǵv tǝ nǝ pɪn, à ya á con, à ma swɪn Zwezi-Kǝrisǝ svywǎǵú tǝ, à bɪrɪ aba. ¹⁴ Á yayɪǵv yɪn cǎn ku pa aba. Yá dǝ ku nǝtv mama, á wà nǝ zvɪnɪ, sǝ á dɪɟɪ nǝ, á kǝ vǎn nǝ. Á tǝ sǝǝ, á jon nǝ, á kǝ á con ndǝ Yui *malɪka nǝ, nǝ à yǝǝ ndǝ Zwezi-Kǝrisǝ tǝtǝ nǝ. ¹⁵ Ku máǵá tǝntǝ wa, á pwíí yá poli zǝnzǝn. Bǝǝǝ dǎn nǝ pɪn, á kúv tǝlǝ pupwǝn tǝntǝ wa sív nǝ? Á yǝni dǝ, á yà nǝ wáá á yíá á li, á kǝni à yíá tǝ nǝ, á yà nǝ li tǝ á kǝ lá. ¹⁶ Yá sív nǝ, à dǎn jigǝ á dɟɟv, cíǵá tǝ yɪrɪ, à nǝ swɪn á con naaa? ¹⁷ Lià wulǝ á nii nǝ dǝ yawala. Yá ba yawala tǝntǝ ba zɪǝn. Ba yɪ ba pià, sǝ ba pwǝǝ á mù dǝ à mù Polǝ duǝn nǝ, sǝ á ja yawala dǝ ba mù. ¹⁸ Ku zɪǝn, sǝ á ja yawala dǝ yoo tǝ, ku nǝ zɪǝn, máǵá mama wuuu. Ku tǝ máǵá tǝ, à nǝ wulǝ á con cɪcɪ. ¹⁹ Á bia-ba, á yoo kúv pií ku yɪ nǝ, ndǝ kapuǝ pùǝ nǝ yáá yɪ nǝtv, v lɪrɪ máǵá wa. Ku wá yɪ nǝ nǝtv máǵá mama wuuu, ku ja vǝli máǵá tǝ wa, á nǝ wá jì ndǝ Zwezi-Kǝrisǝ nǝ. ²⁰ Á swǝ dǝ, à yà nǝ wulǝ á tǝtǝɟɪ wa, máǵá ku tǝ wa, sǝ à swɪn sùrǎn duǝn á con, tǝ nǝ wulǝ à bɪcǎn wa. Ku nǝ tǝ nǝtv, à mù kúv yǝrɪ ku tǝ, à nǝ wá swɪn á con.

Sara dǝ Agarǝ yoo
(Ebǝrǝ-ba 12.18-24)

²¹ Á mù lià tǝ, á nǝ pià, sǝ á twá Yui *nii tǝ nǝ, v nǝ pɪn *Moyizǝ nǝ, á swíán yoo

ku tē, á buri nē. Á wà ku tē, Yu nii tē nē buri, nì naaa? ²² Ku púpúní Yu sagi tē wà dē, *Abērahāmē luri bia bēlē. U mù dē Agarē nē luri biú tē don, v mù dē Sara ga luri v don tē dē. Agarē yà yi yonju, yá Sara mù yà tà yonju. ²³ Biú tē, Abērahāmē dē yonju tē nē luri duēn nē, yi ku twá dē lēzwēnē pùé fira. Yá biú tē, v mù dē kan tē, v nē tà yonju tē, nē luri duēn nē, yi ku twá dē Yu nikaní tē. ²⁴ Yìhēn tēntē tun, sē tē buri nēba yoo ku tē. Ku mù kana bēlē tēntē yi ndē Yu *nimaru bēlē tē nē, v nē kàn dē v lià tē. Yonju Agarē yi Yu nimaru tē, v nē tún dē Moyizē *Sinayi paan tē yuu, v ga yi ywēnjē v luri. ²⁵ Agarē dān yi ndē Sinayi paan tē nē, ku nē wulē Arabi nagwanaa wa. Vàn don dē nē, v mù nē yi ndē *Zwerizalemē tē nē, ku nē wulē tia yuu zēn. Ku tiv tēntē lià tē mama yi ywēnjē. ²⁶ Yá Zwerizalemē tē, ku nē wulē Yu sàh nē, yi ndē kan tē nē, v nē tà yonju. Mē v mù nē yi nē nuu. ²⁷ Ku púpúní Yu sagi tē wa, ku wú:

«Kan tē, v bari nē dugu wá, luri bia, v doni kan tē, v nē wulē v bari con. Ku mù nē pin, n mù kan tē, n ba biú luri, n tē mē, sē n kē n tiàn pupwēn wa, n ga mun n kē yu nē, dē n nē yèrì biú luri nē yì nētv tē mē».

²⁸ À nubia-ba, á yi Yu bia cígá cígá. Yu nē kàn nii tēntē. Á yi ndē *Yizakē nē, Yu nē kàn nii dē Abērahāmē dē, v wá luri wá. ²⁹ Abērahāmē mánjá tē wa, v biú tē, v nē luri dē lēzwēnē pùé fira tē, yà kēni càn biú tē nē, Yu-*Sinju tē nē pin, v luri. Dē zēn mama, ku yoo tēntē tē tunja nētv. ³⁰ Yá ku dān púpúní Yu sagi tē wa, ku wú: «Dijí yonkan tē dē v biú tē, n pa ba vií, v nē wà mē, sē v ti biú tori n con tē yiri. Ku yi kan tē, v nē tà yonju tē, biú nē mē, sē v ti biú tori tēntē!» ³¹ À nubia-ba, ku mù nē pin, nē mù tà yonkan tē bia, nē dān yi kan tē, v nē tà yonju, bia.

5

Zwezi-Kērisē pin, nē ti nē tiàn (Galasi tián 2.3-5; 3.1-7)

¹ Zwezi-*Kērisē vān nēba v jon, sē nē wānì nē tuni nē tiàn cígá cígá. Á dān

kēnē diàn, sē á tuni á tiàn mánjá mama wuuu. Á kúv dānà ká sēe, sē á pií á jì ywēnjē yoo mama wa.

² À mù Polē swìn á con dē, á nēnjē á nē pin, ba *gwēnjē á bara Yu *nii tē yiri, v nē pin *Moyizē nē, á nē kēni á waa Zwezi-Kērisē nē tē, kúv ba dēh jē. ³ À tē kúv pií à líi aba dē, liù tē mama, v nē pin, ba gwēnjē wá, ku mē, sē v zilí Yu nii tē mama, v nē pin Moyizē nē. ⁴ Á mù lià tē, á nē buja dē, á wá ya cígá tiàn Yu yáá con, á nē zilí v nii tē, v nē pin Moyizē nē yiri, á mù dē Zwezi-Kērisē wá pwēe duēn nē, yá Yu kúv wārì v pubwanv tē, v fwa á yira. ⁵ Nē mù con, nē ja yala dē, Yu wá sēe nēba ndē lià tē nē, ba nē yi cígá tiàn v yáá con. Nē kēni nē waa Zwezi-Kērisē nē wuuu, yá Yu-*Sinju tē dān pin nēba diàn, nē ma dānì ku nētv tē. ⁶ Liù tē, v dē Zwezi-Kērisē nē vwē duēn nē, ba nē gwēnjē ku tíú, nē à yèé ba nē wá gwēnjē, tē mama yi tutv. Yoo tē, ku nē dé lá, ku mù nē yi, sē v kēni v waa Zwezi-Kērisē nē wuuu, sē v sóni v duēn tē.

⁷ Dí yáá nē, á yà vèli á yáá wuuu. Sívn nē, wàà dān nē cìgà á yáá nē, v pa, á kúv ba cígá tē nē twá? ⁸ Ku tà Yu tē, v nē kúv aba, sē á ya v mù lià, nē pin aba ku pubuja tēntē. ⁹ Á nēnjē won tē, ku nē nyin dē á yoo tēntē. Ku yi ndē sabwari mancun nē yáá pa dipen mun mama zàn tē njèni. ¹⁰ À mù dē á mù mē yi *Yuu-Tiu nē ti nēba. Ku mù nē pin, à pùé ba cùgà dē á yoo. À yèé dē, nē mē pubuja wá bà ku ya nēdv. Yá Yu wá bùrì liù tē, v nē gugurē aba nētv tē, bùrà, sē v cùgù wá, dē ku tíú nē swē v yi nētv mama. ¹¹ À nubia-ba, á yèé cígá mama dē, à mù kúv ba kārì à buri lià nē, sē ba gwēnjē ba, sē ba ma wānì ba ya cígá tiàn Yu yáá con. Ku yà nē yi nētv, à kārì à buri, *Zwifē-ba yà kúv bá kē nē càn wa. Yá à dān nē swìn à buri dē, Zwezi-Kērisē nē tuga dagarv tē yuu wa, yà kúv bá ya turan, ku pa liù mama nē. ¹² À mù waa con, à yà swē, sē bara tē, ba nē gugurē aba dē bēe gonju tē, yà gwēnjē ba pēne tē tētē míámíán, ba li, sē ba ga yá aba.

Á yá, sə Yıı-Sıju tə kə aba cwəŋə wa (Romə tián 8.1-14; 13.12-14; Kolosə tián 3.5-15)

¹³ À nubıa-ba, á mù con, Yıı kúrí aba v lı, sə v pa á tını á tián. Yá á nə tı á tián tə yırı, á dənà ká bún də, á mə, sə á fwa á pùé fıra yìèn tə. Kú tə, á nə mə, sə á fwa, á mə, sə á sónı duən, sə á tun á pa duən nə, ndə ywəŋə nə. ¹⁴ Də liù nə zilı yı *nıi tə, v nə pın *Moyizə nə, v wú: «Sónı n don, ndə n tətə nə», kú tíú zilı Yıı nıi tə yìèn tə mama nıi. ¹⁵ Yá á dən nə ba yoo təntə fwa, á nə pıı á dıŋı duən, á vuri ndə ganaŋa nə, á mə, sə á zùrı á yıra. Á wá cùgù duən míámıán.

¹⁶ Kú mù nə pın, à dən swın á con, sə á yá, sə Yıı-*Sıju tə kə aba cwəŋə wa. Yıı-Sıju tə nə kəni aba cwəŋə wa, á ba fwa á pùé fıra yokukwınan tə. ¹⁷ Ləzwəŋə pùé fıra yìèn tə yı tə zıga Yıı-Sıju tə fıra yìèn tə nə. Yá Yıı-Sıju tə də fıra yìèn tə yı tə zıga nə pùé fıra yìèn tə nə. Tə yìèn bələ təntə dən yı tə zıga duən nə. Kú mù dən nə pın, á kùú wàrı yìèn tə, á nə swə, á fwa. ¹⁸ Də kú nə yı Yıı-Sıju tə nə kəni aba cwəŋə wa, Yıı nıi tə, v nə pın Moyizə nə, kùú ba dián ja á yuu wa.

¹⁹ Á nəŋə, ləzoni fıra yìèn tə, ba nə swə, sə ba fwa: Ba swə, sə ba pəni duən vεε vεε. Ba swə, sə ba tun durən yìèn. Ba swə, sə ba wàrı ba fwa yokukwınan tə mama, ba nə swə. ²⁰ Ba pın dun wonwanan nə, ba ga dıgı Yıı vən nə. Ba tunı cırı yìèn. Ba liù mama yı v don dıŋı. Ba dı jara də duən. Ba ja wıgıwıv də duən. Ba ja lıŋa zənzən. Ba liù mama swə, sə v jıgı də v don. Ba swə, sə ba pwèe də duən. Ba liù mama nıi yı kú cırı. ²¹ Ba swə ka zıgı lià duən nə, kú tián wiən yırı. Ba swə, sə ba nyı swana, ba bıbıı. Ba swə, sə ba dé wodirən zənzən duən nə, də ba tunı. Ba swə, sə ba tun yìèn yırı mama, tə nə yı ndə yìèn təntə nə. Á dən pià, sə à swın kú á con, ndə à nə dí yáá à swın kú nətv. Lià tə mama, ba nə tunı tə mù yìèn təntə bá na ba tori Yıı sən tə wa.

²² Á nəŋə wiən tə, Yıı-Sıju tə nə pın liù nə, ndə tíú nə zıŋa kú bıa nətv. Yıı-

Sıju tə yáá pa lià swə duən. Kú yáá pın pupwən lià nə. Kú yáá kə bıcanı sié lià wa. Kú yáá pa pınú lià nə. Kú yáá pa, lià jı wıywanına duən nə. Kú yáá pa, lià tunı ba pın duən nə də wıywanı. Kú yáá pa, lià twá cígá tə nə, ndə kú nə mə nətv. Kú yáá pa, lià yı bwàbwà. Kú yáá pa, lià yèé ba tián janı. ²³ Yıı nıi tə, v nə pın Moyizə nə, ba yìèn təntə nə zıga. ²⁴ Lià tə mama, ba nə yı Zwezı-*Kərisə nə tı ba, ba dıgı ba pùé fıra yokukwınan tə mama, ndə ba paa tə dagarı yuu, sə tə cùgù. ²⁵ Yıı-Sıju tə nə pın, nə wulə mı wa. Nə dən yá nə tián nə pa Yıı-Sıju tə nə, sə kú kə nəba cwəŋə wa.

²⁶ Nə dənà ká pa, nə jı fıwı lià, nə ma pià duən nıi nə, nə ga zıga lià duən nə kú tián wiən yırı.

6

(Romə tián 2.3-11; Ebərə-ba 6.10-12; 2 Korentə tián 9.6)

¹ À nubıa-ba, á mù yı lià tə, á nə zilı Yıı-Sıju tə nıi. Á dən nə nı liù də v wulə v tunı tutunkukwınan, á mə, sə á san kú tíú nə də bıcabwanı, sə v piı v bà cígá cwəŋə tə wa. Yá à dən swın á liù mama con, sə v cı v tián nə zəni, *Sıtana dən ká dédén, sə v yıgu v də tətə, v pa v tun yokukwınan. ² Á saŋa duən nə, á zın duən yun zıla. Á nə fwa nətv, á wá zilı Zwezı-Kərisə nıi tə, v nə swın á con.

³ Də liù nə bıŋa də, v yı zənzən, yá v ga tà won mama, kú yı v tián v gıgarı. ⁴ Liù mama dən mə, sə v ywàı v tətə tutıne tə, v jén tə zıen naaa? Də tə nə zıen, tə mù nə mə, sə tə pa v jwε. Kú tà v nə pià, sə v ja v tián, v ma man də liù don nə wá pa, v jwε. ⁵ Kú pià kú bırı də, liù mama tutıŋı yı n yuu zıli.

⁶ Liù tə, v nə yı liù don nə swın Yıı sıgı tə, v bırı wá, v mə, sə v pa v jıjə tə vən don kú tíú nə.

⁷ Á dənà ká gıgarı á tián. Liù mama wàrı Yıı v kúkıli. Won tə, ləzwəŋə nə dıè, mə kú mù nə, v wá za. ⁸ Liù nə fwa v pùé fıra yokukwınan, kú yı ndə wiən nə, v dwı. Yá kú tə, v nə wá za, kú yı v wá cùgù míámıán. Liù tə, v də nə kùú

yí Yü-Sinju tē nē, kēni cwəŋə wā, ʊ də yí ndə wiən nē, ʊ dwì. Yá ku tē, ʊ də nē wá za, ku wá pa, ʊ na mü, ku nē ba zwèe Yü con. ⁹ Nē tūŋa zəni máŋá mama wuuu, nē dān ká gwàrì. Máŋá nəzəŋu biàn, nē nē wá na wozəŋu də, nē nē jün nətu, nē ja va, nē yí ku yígúré wā. ¹⁰ Ku mù yiri síún nē, nē tē nē jə máŋá, sə nē ma tun, nē dān tūŋa zəni lià tē mama yira. Ku tē nē dwə, nē tūŋa zəni zənzən lià tē yira, ba də nē ken ba waa Zwezi-Kərisə nē, ndə nē də nē.

*Sagı tē yígúré sùràn
(Filipə tián 3.2-11)*

¹¹ Á dān ywàŋá púpúná nəfaran tətə. Tē yí à mù Polə tətə nē púpúní tē, də à tətə jün. ¹² Lià duən wulə, ba yua nē yí, sə lià bu ba nē, sə ku bırı də, ba mù nē ziən. Mə ba mù nē swìn á con, ba ga pià ba kálú aba, sə á *gwəŋə aba. Ba tūŋa ku nətu tē, sə lià dān ká kə càn ba nē. Ba yèé də, ba nē kàrì də, Zwezi-*Kərisə tıga dagarv tē yuu wā ba cuna yiri, lià wá kə càn ba nē. ¹³ Ba mù lià təntə tətə, ba nē gwəŋə ba, ba Yü *nii tē, ʊ nē pın *Moyizə nē, mə zilí. Ku yí ba pià, sə á gwəŋə aba, sə ba twá ku nē ba fwa fwiə. ¹⁴ À mù fwa fwiə də yoo nədu cıci. Ku mù nē yí, nē *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nē tıga dagarv tē yuu wā. ʊ nē tıga dagarv tē yuu wā yiri, tıa ka tē yuu wiən tē yí ndə tē tıga à yáá con. À də ga yí ndə à tıga tē wiən tē yáá con. ¹⁵ Bεε nē gwəŋə, nē à yèé ʊ wà gwəŋə, ku nədu mama ba dèŋ ja. Yoo tē ku nē dé lá, ku mù nē yí, sə Yü pa nəba mü nədun tē. ¹⁶ Yü nē wá pa bican sié, ʊ ga dəri lià tē mama yinəgə zənzən, ba nē wulə cwəŋə nədun təntə wā, də *Yızərayelə dwíi tē mama, ku nē yí ʊ mù Yü nē tı.

¹⁷ Ku nē zıgı zən, liù mama kúò dān ká wəwəlt nē. À yira jə cwara, tē nē bırı də, à dí càn Zwezi-Kərisə yiri. ¹⁸ À nubıa-ba, nē Yü-Tiu Zwezi-Kərisə nē wá fwa ʊ pubwanv tē á pubŋa wā. Amına!

**Sagı tə, Polə nə púpóní v pa
Efezə
Kərisə lià tə nə
Efezə tián sagı tə yuu wa
sugv**

Lìu tə, v nə púpóní sagı kv tə

Kv yi *tuntunv Polə nə púpóní kv. Máná tə, v nə púpóní sagı tə, də v yi v wulə bəñ diè wa Romə nə.

Lìà tə nə, Polə nə púpóní

Polə púpóní sagı kv tə v pa *Kərisə lià tə nə, ba nə wulə Efezə nə, də ba duən zənzən nə, ba nə wulə tian duən wa.

Sagı tə wa sugv

Nəjə kv tə yiri Polə nə púpóní ba nə: U pìà, sə v ja v kàrì tə mama v kə duən yáá v bırı ba. Polə pìà v bırı ba də, Yu pìi v bwin Zwezi tian wa. Kv m̀ nə pın, won mama dāñ yi wodun luv wa. *Kərisə lià tə mə, sə ba vwə ba tián miámíán *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə. Kv nətv dāñ wá pa, ba ya dwíi nədv. Dwíi nədv təntə dāñ wá ya Kərisə lià púlí tə, kv nə yi v yira tə. Pwıa kùv tələ Zwifə-ba də lià tə, ba nə tà Zwifə-ba pwərə wa, Zwezi tian tə yiri, v nə tıga lià tə mama yuu yiri.

Bələ nii yoo tə yuu wa, Polə nə swın v sagı tə wa, v kàrì nətv tə, Kərisə lià nə súsə də Yu-*Sinju tə, v nə mə, sə v ya, sə v tun luv wa də v kàrá wa, də lià tə yáá con, ba nə yèrì Kərisə.

*Polə jùnì Kərisə lià tə Efezə nə
(Tvtvnan 18.19-21; 19.1-7; 20.17)*

¹ À m̀ Polə yi Yu nə kúrí nə də v tətə fıra, sə à ya Zwezi-*Kərisə *tuntunv. À m̀ nə púpóní sagı kv tə, à pın á m̀ lià tə nə, á nə wulə Efezə nə, á nə yi Kərisə nə ti, á nə keni á waa v nə. ² Nə nyına Yu də nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá fwa pubwanv á yira, ba ga pa aba bıcan sié də.

Nətv Yu nə fwa zəni v lià tə yira

(Romə tián 8.15-17, 28-30; 2 Tesalonikə tián 2.13-14; 2 Timote 1.9-10)

³ Nə pıan dun Yu nə, v nə yi nə *Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə nyına. Yu twá də v m̀ Zwezi-Kərisə, v fwa zəni nə yira də wozəjə yiri mama, tə nə yi v *Sinju tə nyiən, tə ga naŋa v m̀ Yu *sàñ nə. ⁴ Yu dí yáá v twá də Zwezi-Kərisə, v ma kúrí nəba, də v tə wà luv fwa, sə nə ya v m̀ nyiən. U kúrí nəba, sə yokukwıbn də mama dān ká ya nə yira v m̀ Yu yáá con. Yu nə swə nəba tə yiri, ⁵ v twá də Zwezi-Kərisə v li nəba v tın fuən fuən, sə nə ya v bıa. U fwa kv, də v tətə fıra tə, də v wuywanı tə. ⁶ U fwa kv nətv, sə kv pa nə bu Yu nə v pubwanv tə yiri, kv nə bırı v dun tə. U twá v biswənə tə nə, v fwa kv pubwanv təntə nə yira. ⁷ Yu twá də Zwezi-Kərisə v yè nəba v jon də Zwezi-Kərisə jana tə, sə nə tını nə tián. Yá v twá Zwezi-Kərisə nə, v kwen nə cuna tə, v li nə m̀ də v m̀ Yu pwərə wa. Yu fwa kv nətv, v ma bırı nəba, v pubwanv nə dáá zənzən nətv. ⁸ Kv yi cígá, Yu fwa v pubwanv tə nə yira zənzən v ja le tia nə. U pın nəba wubıja yiri mama də yənu yiri mama. ⁹ U pın nə yəni v fıra cígá tə, ka nə sègè tə. Kv cígá təntə, ka nə sègè nə yi v tətə fıra wuywanı tə, v nə ken v sírí, sə v twá Zwezi-Kərisə nə v fwa. ¹⁰ Yu li máná v tın, v ga dānì də, kv máná təntə yí. Kv máná tə nə yí, v wá kə lanworu də tia yuu wiən tə mama duən nə, v pa Zwezi-Kərisə cıı dó pàrì tə yuu wa. ¹¹ Yu yáá fwa yoo mama kv twá v fıra nə. Kv m̀ nə pın, v twá Zwezi-Kərisə v ma dí yáá v kúrí nəba v tın, sə nə ya v m̀ lià, v fıra tə yiri. ¹² Mə nə m̀ nə yi təntən lià, nə nə jə yala Zwezi-Kərisə con, Yu nə kúrí, sə nə bu v nə, v dun nəfarv tə yiri. ¹³ Mə kv yi nətv á də con. Á də nì cígá sugv tə, kv nə yi Zwezi-Kərisə suywájú tə. Yu twá kv suywájú təntə nə, v ma jon aba á cuna wa. Yá á dān keni á waa Zwezi-Kərisə nə, Yu ga fwa v mımınv á yira. U mımınv təntə nə yi Yu-Sinju tə, v nə kàn nii, v ma pa nəba. ¹⁴ Kv m̀ Yu-Sinju təntə dí yáá kv bırı nəba də, nə wá na tori tə, Yu nə tın, sə v pa nəba. Yá máná tə, Yu dān nə wá jon lià tə, ba nə yi v m̀ lià, v kə v con, v dān wá pa nəba nə tori tə nə ga v con,

υ ga yè nəba υ jon, sə nə tɪnɪ nə tián. Yá tɛ yìèn tɛ mama dǎn wá ya Yɪ nyiən, sə tɛ pa dun wá.

*Polə jùnì Yɪ, Efezə Kərisə lià tɛ yɪrɪ
(Kolosə tián 1.3-6, 9-13, 18-19; Filipə
tián 2.9-11; 1 Piyerə 1.3-4)*

¹⁵ À mù Polə də nì nɛtɪ tɛ, á nɛ keni á waa *Yuu-Tiu Zwezi nɛ, wuuu, də nɛtɪ tɛ, á nɛ swə lià tɛ mama, ba nɛ yɪ υ mù nɛ tɪ. ¹⁶ Kɪ mù yɪrɪ nɛ, á dɛ kəni Yɪ lèèèe á yuu yɪrɪ, á ba kəni á zwèe, á ga swìn á yoo á yɪjɔnɪ wa, mǎǎ́ mama. ¹⁷ Yá à dǎn lòrì Yɪ, υ nɛ yɪ nɛ Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə Yɪ tɛ, υ nɛ yɪ dun nyɪna, sə υ pa aba *Siɲu tɛ, kɪ nɛ pɪn wɔbɔɲa. Kɪ mù nɛ wá bɪrɪ wá aba, sə á yəni wá. ¹⁸ À lòrì wá, sə υ pìrì á pubɔɲa tɛ, sə á wǎnì á lwarɪ yala tɛ, á nɛ jə, υ nɛ kúrí aba yɪrɪ. À tɛ lòrì wá, sə υ pa á lwarɪ kɪ tɛ nɛ yɪ dun tori tɛ, kɪ nɛ dáá zənzən, υ nɛ tanɪ, sə υ pa lià tɛ nɛ, ba nɛ yɪ Kərisə nɛ tɪ. ¹⁹ À tɛ lòrì wá, sə υ pa á lwarɪ υ diàn tɛ nɛ dáá zənzən nɛtɪ tɛ ja lɛ. Yɪ bɪrɪ υ diàn tɛ nɛ yɪ nɛtɪ, nɛ mù lià tɛ yɪrɪ, nɛ nɛ keni nɛ waa υ nɛ, wuuu. Yɪ diàn tɛntɛ dwə diàn mama. ²⁰ Mə diàn tɛntɛ nɛ, υ ma pɪi υ bwin Zwezi-Kərisə υ li tian wa, υ jèé υ jɪzən* vǎn nɛ, υ sǎn tɛ wa. ²¹ Zwezi-Kərisə dǎn nɛ wulə wiən tɛ mama, nɛ jə diàn yuu wa, də yáá tián tɛ mama yuu wa, də diàn tián tɛ mama yuu wa, də pèegá tɛ mama diàn tɛ yuu wa, zèn mǎǎ́ kɪ tɛ wa, də mǎǎ́ tɛ mama, kɪ nɛ biàn. U mù man don kùò tǎlǎ. U mù yɪrɪ tɛ nɛ dwə yɪrɪ mama, ba nɛ wá bon. ²² Yɪ ken wiən tɛ mama Zwezi-Kərisə nɛɛ dǎn. U mù nɛ pɪn, sə Zwezi-Kərisə ya Kərisə lià púlì tɛ Yuu-Tiu. ²³ Yá Kərisə lià púlì tɛ dǎn yɪ ndə υ yɪra nɛ. Zwezi-Kərisə mama míámíán yɪ υ wulə υ lià púlì tɛ wa, υ tɛ ga sú lɔv tɛ mama wa.

2

*Yɪ jon nəba də υ pubwanɪ tɛ
(Kolosə tián 2.12-13; 3.1-3; Titə 3.3-8)*

¹ Yɪ yáá con, á mù yà yɪ ndə á tɪga, á tutɔnkɔkwɪnan tɛ dɛ á cɔna tɛ yɪrɪ. ² Dí

yáá nɛ, á dɛ yà fwa tɛ mù yìèn tɛntɛ, ndə lià tɛ nɛ, ba nɛ yɪ lɔv kɪ tɛ nɛ tɪ ba. Á yà zilì *Sɪtana nii, υ nɛ yɪ *zinə pìú lanworu tɛ wa. Yá υ mù Sɪtana dǎn nɛ dí diàn ləzoni tɛ yuu wa, ba nɛ vɪga Yɪ nii. ³ Nɛ dɛ mama yà yɪ ndə ba nɛ. Yá nɛ dɛ yà yɪ nɛ twá nɛ tɛtɛ pùé fɪra yokɔkwɪnan tɛ nɛ, nɛ ma tɔɲa tɛ tɛ, nɛ tɛtɛ yɪra tɛ nɛ pià, dɛ tɛ tɛ, nɛ pubɔɲa nɛ pià. Kɪ mù nɛ pɪn, nɛ dɛ yà yɪ lià tɛ, nɛ nɛ mɛ, sə Yɪ lɔɲa zàn nɛ yuu wa, ndə ləzoni tɛ duən tɛ nɛ. ⁴ Yá Yɪ dəri nɛ yinəgə zənzən. U sonu nɛfarɪ tɛ yɪrɪ, υ sónì nɛba zənzən, ⁵ nɛ mù lià tɛ, nɛ yà nɛ yɪ ndə tɪga nɛ υ yáá con, nɛ tutɔnkɔkwɪnan tɛ yɪrɪ. Yá υ dǎn pɪn nɛ pɪi nɛ na mi, nɛ mù dɛ Zwezi-*Kərisə. Yɪ twá dɛ υ pubwanɪ tɛ, υ ma jon aba. ⁶ Yɪ pɪi υ bwin Zwezi-Kərisə dɛ nɛ mù, υ kə duən nɛ. U jèh nɛ mù dɛ Zwezi-Kərisə Yɪ *sǎn tɛ wa. ⁷ U fwa kɪ nɛtɪ tɛ, sə kɪ pa mǎǎ́ tɛ mama, kɪ nɛ biàn, lià lwarɪ, υ pubwanɪ tɛ nɛ dáá zənzən, kɪ ja lɛ tɪa nɛ, dɛ υ nɛ yɪ wɔyɔwɔnyɪən dɛ nɛba nɛtɪ, Zwezi-Kərisə yɪrɪ. ⁸ Kɪ yɪ cígá, kɪ twá dɛ Yɪ pubwanɪ tɛ, υ ma jon aba á cɔna wa, á nɛ keni á waa Zwezi-Kərisə nɛ tɛ yɪrɪ. Yá kɪ tà á tɛtɛ nɛ fwa kɪ, kɪ yɪ won tɛ, Yɪ nɛ tàrì υ pɪn. ⁹ Kɪ tà ləzwənə tutɔɲɪ nɛ pɪn kɪ yoo tɛntɛ tun, sə liù mama dǎn ká bu υ tián nɛ Yɪ yáá con. ¹⁰ Kɪ yɪ cígá, nɛ ya Yɪ nɛ fwa nɛba, nɛ ma yɪ kɪ tɛ, nɛ nɛ yɪ. U twá dɛ Zwezi-Kərisə, sə υ pa nɛ tun tutɔnzəɲə. Yɪ nɛ dí yáá υ tanɪ tɛ υ tún, sə nɛ dǎn tì tɛ, nɛ ma tun.

*Kərisə tian tɛ yɪrɪ, Zwifə-ba, dɛ ba tɛ,
ba nɛ tà Zwifə-ba, jigə dwíi nɛdu*

(Eberə-ba 10.19-22; Kolosə tián 1.20-22; 1 Piyerə 2.4-7)

¹¹ À pià, sə à lii aba dɛ, ba wà aba lɔrɪ *Zwifə-ba dwíi tɛ wa. Kɪ mù nɛ pɪn, Zwifə-ba yà bonə aba lià tɛ, á nɛ ba bɛɛ *gɔɲi. Yá ba dɛ ga nɛ gwəɲə ba nɛtɪ tɛ, kɪ yɪ ləzoni nɛ fwa kɪ mɪmɪnɪv tɛntɛ ba bisɪmabarɪ yɪra dɛ ba tɛtɛ jɪn. Á dǎn pié á lii á tián dɛ kɪ tɛ, á yà nɛ yɪn mǎǎ́ don wa. ¹² Kɪ mǎǎ́ tɛntɛ wa, á yà yèrì *Kərisə. Á yà twá á tǎlé *Yɪzərayelə lià

* 1:20 1.20 Ka jèh pìú jɪzən vǎn nɛ yɪ dun bwǎlì.

dwíí tə wa, ɔ m̀ù Yıı nə kúrí ɔ tún. Yá á yà twá á təĺé Yıı *nimaru nikanı tə də wa, ɔ nə kán də ɔ là tə. Á yà yı á wulə, á ba yala jə. Á yà yı á wulə luv wa, á ga yèrì Yıı. ¹³ Yá síún nə, á m̀ù là tə, á yà nə núná də Yıı, á dǎn bwələ də wá, á də Zwezi-Kərisə nə vwə duən nə tə yırı, ɔ jana tə, tə nə lwá ɔ tian tə máǵá wa yırı. ¹⁴ Kú yı cígá, Zwezi-Kərisə nə pın, nə na bıcan sié. U m̀ù nə pın Zwifə-ba, də ba tə, ba nə tà Zwifə-ba, jì dwíí nədu. U m̀ù nə lı duǵı tə, kú yà nə yı ndə béré* nə, kú nə pwèe nəba duən nə, ɔ duǵu. ¹⁵ U sèe ɔ pa ɔ tián, sə ba ǵu nə m̀ù yırı, sə ɔ ma kwèe Yıı *nii tə, ɔ nə pın *Moyizə nə, də Yıı culən tə, sə ɔ ma wàní ɔ pa ləzoni púlél bələ təntə jì nədu, ba nə vwə ba tián ɔ nə yırı, sə ɔ pa ba na bıcan sié. ¹⁶ Kərisə tian tə dagarı tə yuu wa dǎn pın, dwíé bələ təntə dǎn jì nədu, ba də Yıı ga piı ba kə duən yuu. Kərisə tian tə nə kúú pın duǵı kúú təĺé dwíé bələ təntə pwərə wa. ¹⁷ Zwezi-Kərisə twi tia yuu, sə ɔ swın ɔ suywǎǵú tə, kú nə pın bıcan sié, ɔ bırı á m̀ù là tə, á nə núná də Yıı, də ba tə, ba də nə bwələ də Yıı. ¹⁸ Kú dǎn twá də ɔ m̀ù Zwezi-Kərisə, Zwifə-ba də ba tə, ba nə tà Zwifə-ba, ma wáá nə nyına Yıı yıra ba boli. Yá Yıı-*Sinju tə yı nədu, kú ga wulə nə mama con. ¹⁹ Kú nətu pın, á kúú tà vərə Yıı con, nə à yèé là tə, á nə yı dwíé nəkaran là. Yá á dǎn yı á wulə là tə wa, ba nə yı Kərisə nə tı. Á yı ɔ diè là ndə ba nə. ²⁰ Á yı ndə diè wára nə. Zwezi *tuntuna tə də Yıı nii *sùsùnà tə də yı ndə diè tə dəkuu nə. Yá Zwezi-Kərisə tətə dǎn nə yı ndə diè tə nigwancıun wárí nə. ²¹ U m̀ù nə pın diè tə jə dián, kú lwè kú zaǵa wuu, sə kú jì Yıı *diè, ɔ nə wá ya kú wa. ²² Á m̀ù də Zwezi-Kərisə nə vwə duən nə tə pın, á də dǎn yı diè təntə vǎn don. Yá á m̀ù də là tə duən tə mama dǎn nə ken duən nə, á yı diè tə, Yıı nə twá də ɔ Sinju tə nə, ɔ ma wulə kú wa.

3

*Zwezi-Kərisə cígá tə, ka nə sègè
(Kolosə tián 1.24-29; 1 Piyerə 1.10-12;
Efezə tián 1.9-10)*

¹ Á m̀ù wulə bǎn diè wa, à nə swın Zwezi-*Kərisə suywǎǵú tə, à bırı á m̀ù là tə, á nə tà *Zwifə-ba nə yırı. ² Kú yı cígá, á nì də, Yıı twá ɔ pubwanı tə nə, ɔ kə tutuǵı kú tə à jıun wa, sə à tun kú à pa aba. ³ U súrı à yía, ɔ bırı nə ɔ cígá tə, ka nə sègè, à ga púpúnı kú, à kə duən nə mancın, sə à pa aba. ⁴ Á nə kàrí à sagı tə, á wá na də, à yèé Zwezi-Kərisə cígá tə, ka nə sègè tə dèń. ⁵ Dí yáá luv tə wa, Yıı yà wà yoo təntə bırı ləzoni nə. Yá síún nə, ɔ dǎn pın ɔ *Sinju tə súrı *tuntuna tə də nii *sùsùnà tə yía, ba nə yı ɔ m̀ù nə tı, ɔ ga bırı ba kú. ⁶ Á nəǵə cígá tə, ka nə sègè, Yıı nə bırı. Ba m̀ù là təntə nə tà Zwifə-ba də Zwifə-ba me dǎn jigə dwíí nədu là. Kú tə Yıı nə kán nii, sə ɔ pa Zwifə-ba nə, ba nə sèe Zwezi-Kərisə suywǎǵú tə, á də wá na á tori kú wa. ⁷ Yıı fwa pubwanı à yıra, ɔ lı nə ɔ tún, sə à yà ɔ tütòndù, à swın suywǎǵú təntə à bırı là nə. U tun kú m̀ù yoo təntə də ɔ dián tə. ⁸ Á m̀ù nə mun zənzən là tə mama wa, ba nə yı Kərisə nə tı. Yá də kú nətu mama, Yıı fwa ɔ pubwanı tə à yıra, sə à swın Zwezi-Kərisə suywǎǵú tə à bırı là tə, ba nə tà Zwifə-ba. Zwezi-Kərisə yı liù tə, ɔ yìèn tə dèń nə lù zənzən, là wàrí kú dèń ba lwarı. ⁹ U tə fwa ɔ pubwanı tə à yıra, sə à ǵwın nətu Yıı nə pià, sə ɔ tun ɔ cígá tə, ka nə sègè, ɔ pa ka sú. U m̀ù Yıı nə fwa won mama, yá ɔ ga sègè kú cígá təntə m̀ù, máǵá də máǵá, kú nə ba zwèe, kú bà kú yı máǵá kú tə. ¹⁰ U tun kú nətu, sə ɔ pa Yıı twá Kərisə là púlı tə nə, ɔ bırı wiən tə mama, tə nə dé pàrí də pèegá tə mama, ba nə wulə lanworu tə wa, nətu ɔ nə jə wuburıa yırı mama. ¹¹ Mə kú yoo təntə nə ɔ twá də nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə, ɔ tun, kú twá kú tə nə, ɔ yà nə pià, sə ɔ fwa kú máǵá nə ba yigə. ¹² Nə twá Zwezi-Kərisə nə, nə ga kəni nə waa ɔ nə wuuu. Kú m̀ù nə pın, nə dǎn wáá Yıı yıra nə boli, yá fən kúú ba nəba jə. ¹³ Kú m̀ù yırı nə, à

* 2:14 2.14 Zwifə-ba Yıı *diè tə wa *Zwerizalemə nə, béré yà wulə lá, kú nə pwèe Zwifə-ba də dwíé tə duən tə nə.

lòrì aba, sɛ á dànà ká pa á jìàn gwàrì, càn tɛ nɛ dáá zɛnzɛn yiri, à nɛ wulɛ tɛ wa, á mù yiri. Tɛ càn tɛntɛ yi tɛ pin aba dun.

*Zwezi-Kərisə sonu tɛ nɛ yi nɛtv
(Kolosə tián 2.1-3, 9-10; Zwidə 24-25)*

¹⁴ Kɛ mù nɛ pin, à twi à nadwana yuu nɛ nyina Yui yáá con, à jùnì wá à pin aba. ¹⁵ Yui sàń ləzoni tɛ mama, dɛ tia yuu ləzoni tɛ mama yi, v mù nɛ pin ba wulɛ, v nɛ yi nɛ nyina tɛ yiri. ¹⁶ Á lòrì wá, sɛ v twá v *Siɲu tɛ nɛ, v pa á jìàn dàn zɛnzɛn, v dun tɛ cígá nɛ dáá zɛnzɛn tɛ yiri. Kɛ nɛtv dàń wá pa á ya *Kərisə lià tɛ, á nɛ jɛ diàn á waa con. ¹⁷ Zwezi-Kərisə wá ya á bicanu wa, ndɛ v diè nɛ, á nɛ keni á waa v nɛ wuuu, tɛ yiri. U mù nɛ wá pa á sóni duən, sɛ á ja diàn zɛnzɛn, ndɛ tiú nɲan nɛ zua tia zɛnzɛn nɛtv. U wá pa á ya ndɛ ba nɛ tún diè dəkkuu kɛ ja diàn, ba ga zàn ba lwè diè tɛ kɛ yuu wa. ¹⁸ Kɛ mù nɛ wá pa, á mù dɛ lià tɛ mama, ba nɛ yi Kərisə nɛ ti, wá wàní á na Zwezi-Kərisə sonu tɛ wanu, dɛ kɛ dàní, dɛ kɛ lun, dɛ kɛ yuu tia zigv nɛ mɛ nɛtv. ¹⁹ Á dàń wá lwaru Zwezi-Kərisə sonu tɛ, nɛ dáá nɛtv, kɛ ja lɛ, ləzoni nɛ wàrì kɛ dèń ba lwaru abada. Yui nɛ wá pa á lwaru v sonu tɛntɛ, v ga pa á yua tɛ mama jì ndɛ Yui yua tɛ nɛ.

²⁰ Nɛ pian dun Yui nɛ, v nɛ wáá wiən tɛ mama v fwa, tɛ nɛ dwɛ tɛ tɛ míámíán, nɛ nɛ lòrì, nɛ á yèé nɛ nɛ buɲa. Kɛ nɛtv twá dɛ v diàn tɛ, tɛ nɛ tuɲa dɛ nɛba. ²¹ U mù nɛ mɛ dɛ dun Kərisə lià púlí tɛ wa, Zwezi-Kərisə yiri, máńá dɛ máńá, wuuu kɛ nɛ ba zwèe. Amuna!

4

*Kərisə lià púlí tɛ yi dwí nɛdv
(Kolosə tián 3.12-14; Romə tián 12.4-8;
1 Korəntə tián 12.4-31)*

¹ Á mù Polə wulɛ bán diè wa, à nɛ swìn *Yuu-Tiu suywájú tɛ á biru á mù lià tɛ, nɛ yiri. Zwezi-*Kərisə nɛ kúrí aba sɛ á twá v nɛ. Á dàń kwè aba, sɛ á ya cwəɲə nɛzəɲu wa, ndɛ kɛ nɛ mɛ nɛtv, á ma twá v nɛ. ² Á yana lià tɛ, á nɛ muɲə á tiàn duən yáá con. Á yana bwábwà. Á jana pinú, sɛ á piní á yà duən nɛ dɛ sonu. ³ Á

kənə diàn, sɛ pubuɲa nɛdv tɛ, Yui-*Siɲu tɛ nɛ pin aba ya dɛ aba wuuu. Kɛ pin á ywe duən nɛ dɛ bican sié. ⁴ Kərisə lià púlí tɛ nɛ yi v yira tɛ. Yá v yira tɛ dɛ ga yi nɛdv cici. Yui-Siɲu tɛ dɛ yi nɛdv cici. Mɛ nɛtv nɛ Yui kúrí aba, sɛ á twá v nɛ, á ga ja yala nɛdv v con. ⁵ Yuu-Tiu yi nɛdv cici. Nɛ keni nɛ waa v nɛ wuuu, kɛ dɛ ga yi cwəɲə nɛdv cici, kɛ nɛ pin nɛ yèé Yui. Ba ləgə nɛba níá wa kɛ twá dɛ Yui yiri tɛ, kɛ dɛ ga yi cwəɲə nɛdv cici, kɛ nɛ pin nɛ yi Yui nyiən. ⁶ Yui yi nɛdv cici, v mù ga nɛ yi lià tɛ mama nyina. U mù nɛ wulɛ lià tɛ mama yuu wa. U wulɛ bwálí mama wa, lià tɛ mama con, v yoo ga wulɛ lià tɛ mama wa.

⁷ Nɛ liù mama ni tori Yui pubwanu tɛ wa, ndɛ Zwezi-Kərisə nɛ tərì v pa nɛba nɛtv. ⁸ Kɛ mù nɛ pin, Zwezi-Kərisə yoo púpúní Yui sagi tɛ wa, kɛ wú: «Máńá tɛ wa, v nɛ zàn v di yui nɛ, v dí diàn v duɲa yuu wa, v ga ja ba v ja vií. Yá v dàń pin tarpinan ləzoni tɛ nɛ».

⁹ Kɛ nɛ swìn, kɛ wú, «v zàn v di yui nɛ» tɛ, dèń nɛ yi bɛɛɛ? Kɛ dèń nɛ yi, v dí yáá v cú tia yuu wa, v lɛ v zu ka dèń. ¹⁰ U mù liù tɛ, v nɛ cuə tia tɛ dèń nɛ, mɛ v mù nɛ kúv diğá yui nɛ ban ban, sɛ v sú bwálá tɛ mama wa. ¹¹ Zwezi-Kərisə nɛ pin tarpinan lià duən nɛ, sɛ ba ya v *tuntuna. U pin ba duən dɛ nɛ, sɛ ba ya Yui nii *sùsùná. U pin ba duən dɛ nɛ, sɛ ba ya suywájú tɛ sùsùná. U pin ba duən dɛ nɛ, sɛ ba ywán Kərisə lià tɛ yuu, sɛ ba kàrì Yui sugv tɛ, ba biru ba. ¹² U fwa kɛ nɛtv tɛ, sɛ lià tɛntɛ tun, sɛ kɛ pa lià tɛ, ba nɛ yi Kərisə nɛ ti, wàní ba tun v tutuɲi tɛ zəni. Yá kɛ dàń wá pa ba lià tɛntɛ púlí tɛ, kɛ nɛ yi ndɛ v yira tɛ nɛ, jìàn wàní tɛ dàn Yui cwəɲə tɛ wa. ¹³ Kɛ wá pa, nɛ mama dàń twá duən, nɛ kəni nɛ waa Yui-Biu tɛ nɛ wuuu, nɛ ga yəni wá, nɛ sùrí lá. Nɛ yənu tɛ dàń wá kwɛn kɛ sùrí zɛnzɛn, sɛ nɛ mama wàní nɛ ya ndɛ Zwezi-Kərisə nɛ, won mama wa. ¹⁴ Yá nɛ kúv bá ya ndɛ bisíná nɛ, ba pubuɲa nɛ vɛli yáá dɛ kwa. Nɛ kúv bá sèe nɛ jon kàrà yiri mama, lià tɛ nɛ kàrì nɛba mwálí mwálí. Yá nɛ kúv bá jon kunkuna tɛ yíá swian sùràn tɛ, ba nɛ ma gɪgaru lià

tə, ba pɪn ba jén. ¹⁵ Nə dǎn mɛ, sə nə swìn cígá duən con də sonu, sə ku pa nə wàní nə bori yoo mama wa, nə yí Zwezi-Kərisə, v nə yɪ v púlí tɛ Yuu-Tiu. ¹⁶ Mə v mù nə ken lià tɛ mama duən nə, sə ba ya won nədv, ndə ləzwənə yɪra nandaran kəle nə pɪn, v nandaran tɛ marɪ duən nə də diàn nɛtv. Ləzwənə yɪra nandaran tɛ mama nə tɔŋa tɛ tutɔnan, ku yáá pa yɪra tɛ mama bori. Mə Kərisə lià púlí tɛ də yɪ nɛtv. Mǎŋá tɛ, lià tɛ nə swə duən, ku yáá pa púlí tɛ mama vɛli yáá Yɪ cwəŋə tɛ wa.

Yɪ pɪn nəba mu nədvɪn

(Kolosə tìán 3.1-13; Galasi tìán 5.16-25; 1 Zwan 4.7-11; 3.16-18)

¹⁷ Á nəŋə yoo tɛ, à nə swìn á con, à ga bwé ku wa də nə *Yuu-Tiu yɪri tɛ. Á swìn, à wú: Á kúv dǎnà ká ya cwəŋə tɛ wa, lià tɛ nə yèrì Zwezi-*Kərisə nə wulə ku wa. Wiən tɛ, ba yáá nə buŋa, tɛ yoo yɪ woyanan. ¹⁸ Ba pubuŋa tɛ yɪ ndə yikunu nə. Yá ba tɛlé mu tɛ wa, Yɪ nə pɪn. Ba yèrì ku mu nədvɪn tɛntə yoo, ba zɪn nə ba nəń tɛ yɪri. ¹⁹ Ba kúv yèrì cavɪra, ku pa ba wàrì ba tìàn ba janɪ. Ba mù yáá fwa yokukwɪnan tɛ mama, tɛ nə yɪ durən yìèn, lià duən wiən ga jə yimən tɛ pa ba.

²⁰ Á mù con, ku tà nɛtv ba kàrì aba, sə á twá Zwezi-Kərisə nə. ²¹ Ku yɪ v mù yoo nə á nì də, ba swìn. Yá ba kàrì aba v cígá tɛ yìèn tɛ. ²² Ku nɛtv tɛ yɪri, á dǎn lià á tìàn cwəŋə nədvɪn tɛ wa, á yà nə wulə fuən fuən. Á pùé yokukwɪnan fɪra yà dáá, tɛ nə gɪgarɪ aba, tɛ dɔga tɛ ga cùgà aba. Á lià á tìàn á mu nədvɪn tɛntə wa, ndə liù nə kùrì gandwan v yɪra nə, v dɔgv. ²³ Á mɛ, sə á twá də *Siŋu tɛ, á lwàn á pubuŋa tɛ mama, sə ka jì pubundvɪn, ²⁴ sə ku pa á ya mu nədvɪn tɛ wa, Yɪ nə pɪn aba, ndə liù nə zva gandvɪn nɛtv. Mu nədvɪn tɛntə yɪ Yɪ tɛtə nə fwa, sə á twá cígá tɛ nə, sə á ya Yɪ nyiən cígá cígá.

²⁵ Ku mù tɛ yɪri, á pɪan á yá kunkun, sə nə swìn cígá, nə bɪri duən nə, nə mama nə yɪ dwíí nədv tɛ yɪri. ²⁶ Mǎŋá tɛ, á lɔŋa nə zaŋa, á dǎnà ká pa tɛ yigu aba, tɛ pa á tun yolwan. Á lɔŋa tɛ mɛ, sə tɛ píí tɛ tv, də yɪ tɛ wà zwi. ²⁷ Á dǎnà ká pa *Sɪtana

na yoo, v ma wàní aba. ²⁸ Nwɪna tɛ kúv wà mɛ, sə ba ŋv wiən. Ba dǎn mɛ, sə ba kə diàn, ba tun də cígá də ba jìàn, sə ba də wàní ba na wiən, ba ma san lià tɛ nə, ba nə pìà saŋv. ²⁹ Sukukwɪvɪn mama wà mɛ, sə ku nan á nii wa. Á swiàn sùràn, tɛ nə ywán, tɛ ga jə saŋv tɛ pa lià tɛntə nə, tɛ ga daŋa lià tɛ jìàn Yɪ cwəŋə tɛ wa. Ku nɛtv dǎn wá pa, sùràn tɛntə fwa zəni lià tɛ yɪra, ba nə cɔga aba. ³⁰ Yɪ pɪn aba v *Siŋu tɛ, sə ku ya mɪmɪnv ku bɪri də, á yɪ v mù lià. Á dǎnà ká cùgò Yɪ-Siŋu tɛntə pùé nə. Mə ku mù Siŋu tɛntə nə pɪn, nə yèé də, dɪn don nə, Yɪ wá jon á mù lià tɛ mama, v nə yè, sə á tɪnɪ á tìàn.

³¹ Á dǎnà ká tɪn yìèn tɛ, lià nə fwa á yɪra, á bɪcanɪ wa. Á dǎnà ká tun duŋɪ. Á dǎnà ká pa á lɔŋa zàn. Á dǎnà ká dɪ jara də duən. Á dǎnà ká dé tɪjaŋa duən dèñ nə. Á pɪan wulvɔŋv yɪri mama jén á tɛtəŋi wa. ³² Á dǎn mɛ, sə á ya ywání á pa duən nə. Á dèré duən yinəgə. Á kwɪan yìèn tɛ mama nə cùgò á pwəwə wa, ndə Yɪ nə sɛə v kwɛn á cuna tɛ v li á mù də v mù pwəwə wa, Zwezi-Kərisə yɪri.

5

Á yana poni wa!

(1 Tesalonikə tìán 4.1-8; 1 Korɛntə tìán 6.9-11; Kolosə tìán 1.9-10; 3.5-7, 16-17)

¹ Á yɪ bia tɛ, Yɪ nə swə aba. Á də dǎn fwa ndə v nə. ² Á swóné duən, ndə Zwezi-*Kərisə nə sóní nəba nɛtv. V sonu tɛ pɪn, v pa v tìàn ndə vanv nə, ba ma fwa *jonɪ. Ku jonɪ tɛntə yɪ ndə tɪralɪ nə, ku lwàn nə ywán ku pa Yɪ nə.

³ Á yɪ Kərisə nə tɪ. Ku mù tɛ yɪri, ku wà mɛ, sə á pèñ duən vɛv vɛv, nə à yèé á ya lià tɛ, á nə tɔŋa durən yìèn, nə à yèé, lià wiən nə jə yimən tɛ pa aba. Ku tà nə wà mɛ, sə ba nì də, ba swìn tɛ yìèn tɛntə, á tɛtəŋi wa. ⁴ Á dǎnà ká tun durən yoo yɪri mama. Á dǎnà ká swìn ləyəri sùràn, nə à yèé pupwalan sùràn. Tɛ sùràn tɛntə wà mɛ də aba. Ku tɛ á dǎn nə mɛ, sə á fwa, á dǎn mɛ, sə á kə Yɪ lèèèè mǎŋá mama. ⁵ Á pìà, sə á yəni zəni də, lià tɛ mama, ba nə pəni duən vɛv vɛv, də ba

tə, ba nə tɔŋa durən yìèn tə, də ba tə, lià wiən nə jə yimən tə pa ba, bá na won mama Zwezi-Kərisə də Yı pàrì tə wa. Lià tə, ba duən wiən nə jə yimən tə pa ba, tə wiən təntə yı ndə ba yı nə. Yá tə dān yı ndə wonwanan nə, ba nə pın dun tə, ba ga dɔgɔ Yı vān nə.

⁶ Liù mama dān wà mɛ, sə v gıgarı aba də sɔwərən v dɔgɔ. Mə tə mù yìèn təntə nə pın, Yı lıŋa yáa zaŋa ləzoni tə yuu wa, ba nə vı v nii tə. ⁷ Á dānà ká pa, á mù də ləzwənyiri təntə fwa won mama duən nə.

⁸ Fuən tə nə, á yà yı á wulə yikunu wa. Sıún nə, á dān yı á wulə poni wa, á nə yı *Yuu-Tiu nyiən tə yırı. Á dān yana ndə lià tə, ba nə wulə poni wa, nə yı nətv. ⁹ Wɔywanı tə mama, də yìèn tə, tə nə tua tə mɛ, də cígá yìèn tə, yı poni nə pın tə tɔŋa. ¹⁰ Á kənə dīàn, sə á yəni yìèn tə nə poli nə Yuu-Tiu pùé nə. ¹¹ Lià tə nə tɔŋa yikunu tutɔnan ba zəni mama tɔŋa. Á mù dānà ká twá á tɔn tə yìèn təntə. Kú tə á dān nə mɛ, sə á fwa, á mɛ, sə á dān gwın kú lià təntə yìèn tə, á pa tə nan poni nə. ¹² Kú yı cígá, cavıra tətə jə nəba, sə nə swın lià təntə yìèn tə, ba nə sègè ba tɔŋa. ¹³ Yá máŋá tə wa, ba nə gwın lià təntə yìèn tə, ba pa tə nan poni nə, poni tə dān yáa pa ba lwarı, tə nə yı nətv. Kú pià kú bırı də, won tə mama, kú nə nan poni nə, poni tə yáa pırv kú. ¹⁴ Kú mù nə pın, ba ma swın yoo kú tə, ba wú:

«N mù liù tə, n nə dwèe, súrı n yíá, n zàn.

Zàn, n yá tıga nə, sə kú pa Zwezi-Kərisə pırv mú də v poni tə».

¹⁵ Á dān cıa á tiàn nə də nətv tə, á nə yı. Á dānà ká pa á ya ndə lià tə nə, ba nə ba buŋa. Á yana lià tə, á nə jə wɔbuŋa. ¹⁶ Sıún máŋá kú tə yı yokɔkwınan máŋá. Kú mù yırı nə, á mù mɛ, sə á twá kú máŋá təntə nə zənzən, á ma tɔn tutɔnzəŋə. ¹⁷ Á mù dānà ká pa, á ya ndə lià tə nə, ba nə ba yun jə. Á mù dān mɛ, sə á lwarı kú tə nə yı Yuu-Tiu Yı fıra tə.

¹⁸ Á dānà ká nyu swana á bubunı. Mə tə mù nə yáa cùgù aba. Á mù dān pıan, sə Yı-*Sıŋu tə nə sú aba. ¹⁹ Á nuŋə gwaran,

də nuŋı, tə nə bwı Yı nə, də nuŋı tə mama, Yı-Sıŋu tə nə bırı aba, á ma dān duən jìàn. Á nuŋə tə, á ma bu Yuu-Tiu Yı nə də á waa mama. ²⁰ Á kənə nə nyına Yı lèèèe wiən tə mama yırı, də nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə yırı tə. Á kənə v lèèèe máŋá mama wuuu.

Kana də ba bana nə mɛ, sə ba ya duən nə nətv
(Kolose tián 3.18-19; 1 Piyerə 3.1-7)

²¹ Á sià duən nii, á nə yı lià tə, á nə zılı Zwezi-*Kərisə yırı. ²² Á mù kana tə, á liù mama mɛ, sə v sèe v barı nii, ndə v nə sèe *Yuu-Tiu nii nətv. ²³ Kú yı cígá, bɛɛ yı v kan yuu tíú, ndə Zwezi-Kərisə nə yı v púlı tə yuu tíú nətv. Kú púlı təntə yı ndə v yıra nə, yá v mù dān nə jonə kú púlı təntə kú cuna wa. ²⁴ Mə nətv nə kana tə mɛ, sə ba sèe ba bana tə nii yoo mama wa, ndə Kərisə lià púlı tə nə sèe Zwezi-Kərisə nii nətv.

²⁵ Á mù bara tə, də á swónə á kana tə, ndə Zwezi-Kərisə nə sónı v púlı tə nətv, sə v ga pa v tiàn, sə v tı v púlı tə yırı. ²⁶ V kwən kú də v sɔgɔ tə, ndə ba nə sın won də níá, sə kú ya v nyiən. ²⁷ V fwa kú nətv tə, sə v pa, púlı tə va kú nan Yı yáa con də dun. V ba pià, sə durən, nə à yèé lwanı mancın, nə à yèé lwanı nyınyıga tətə ya kú yıra. V pià, sə kú ya Yı cıci nyiən, yokɔkwıbn də dān ká ya kú yıra. ²⁸ Mə kanbana tə də mɛ, sə ba fwa nətv. Ba mɛ, sə ba sónı ba kana tə, ndə ba nə swə ba tiàn nətv. Bɛɛ tə, v nə swə v kan, kú yı v tiàn nə v swə. ²⁹ Liù mama tə wà v tiàn duŋı. Liù mama yı v yáa dé wodirən, v ma kúnı v tiàn, də v ywàŋá v tiàn yuu zəni, ndə Zwezi-Kərisə nə ywàŋá v púlı tə yuu nətv. ³⁰ Nə mama yı Kərisə yıra tə wa nandaran. ³¹ Kú púpúnı Yı sagı tə wa, kú wú: «Kú mù nə pın, bɛɛ wá nan v yá v nuu də v nyına, v ga va v vwa v tiàn v kan nə. Yá ba bələ tə dān wá jı won nədv». ³² Cígá tə, ka nə sègè yoo təntə wa, dēn lù zənzən. Á pià, sə à swın də, kú yı Zwezi-Kərisə də v púlı tə yoo nə, kú swın. ³³ Mə kú yı nətv, kú pa á də nə. Á liù mama mɛ, sə v sónı v kan, ndə v nə

swə v tiàn nətʋ. Á mù kana tē dē mē, sē á zílí á bana tē.

6

Bia dē ba ninē dē ba nyina nē mē, sē ba ya duēn nē nətʋ

(Kolosē tián 3.20-21)

¹ Á mù bìsíná-ba, á zílí á ninē dē á nyina nii. Kʋ zìen, sē lià tē, ba nē vwē ba tiàn *Yuu-Tiu yira fwa nətʋ. ² Təntən yoo tē, Yui nē pɪn v *nii tē kʋ yiri v swìn, v wú: «Zílí n nuu dē n nyina nii!» Mē kʋ mù nē yì tēntən nii v nē kàn nikanɪ, v súrí kʋ nē, v wú: ³ «Kʋ mù nē wá pa, won mama ya zēni kʋ pa mú, n ga na mɪdarɪ dē lʋw wa».

⁴ Á mù bia nyina-ba dē, á dànà ká fwa á pa, á bia tē lɪŋa zàn. Á mē, sē á kàrɪ ba, dē á kēni ba cwəŋə wa, ndē Yuu-Tiu nē bɪrɪ aba cwəŋə nətʋ.

Ywəŋə tē dē lià tē, ba nē yè ba, nē mē, sē ba ya duēn nē nətʋ

(Kolosē tián 3.22-25; 4.1; Titē 2.9-10)

⁵ Á mù ywəŋə tē, á sɪá lià tē, ba nē yè aba tɪa yuu wa nii. Á zílí ba zənzən, á vɪvaga ba yáá con. Á tɪŋa ba tʋtʋnan tē dē á waa mama, ndē á nē sēe Zwezi-*Kərisə nii nətʋ. ⁶ Á dànà ká tɪn ba tʋtʋnan tē, ba nē zɪga ba ywàŋá aba cɪcɪ yiri. Á dànà ká fwa ndē á pià, sē ləzoni bu á nē. Á zílí ba nii, ndē Zwezi-Kərisə tʋtʋnà nē tɪŋa kʋ tē mama, Yui nē swē dē, ba waa mama nətʋ. ⁷ Á tɪŋa á pa lià tē nē, ba nē tɪ aba, ndē kʋ yì á tɪŋa á pɪn *Yuu-Tiu nē, kʋ tà lià nē, á tɪŋa á pɪn. ⁸ Á yèé dē, yozəŋu tē mama, liù nē fwa, v wá na kʋ ŋwírán Yuu-Tiu yáá con, dē v nē swē v yì yonɪ, nē á yèé v nē tɪ v tiàn.

⁹ Á mù lià tē, á nē yè ywəŋə tē, á dē tɪŋa zēni á ywəŋə tē yira, ndē ba nē. Á dànà ká fugu ba. Á yèé dē, Yui nē jèé Yui *sàñ nē, v ywàŋá á mù dē ba mù mē yuu nē. Yá v mù yáá con, liù mama ba v don dwē.

Á tíé Yui kwatara zɪla tē!

(1 Piyerə 5.8-9; Romə tián 13.12; 1 Tesalonikə tián 5.8)

¹⁰ Kʋ tē, à nē wá swìn, à ma gúrí, á pɪan á ja diàn, á nē vwē á tiàn *Yuu-Tiu dē v diàn nəfarʋ tē nē yiri. ¹¹ Á tíé kwatara zɪla tē mama, Yui nē pɪn aba, á kə á yira. Kʋ wá pa, á wàní á zɪgɪ *Sɪtana nē dē diàn, mánjá tē wa, v nē wá bà, sē v gɪgarɪ aba v dʋgʋ. ¹² Kùù tē tà nē mù dē ləzoni kùù. Kʋ yì nē mù dē wiən tē nē jə diàn, dē wiən tē nē dé pàrɪ lanworu tē wa, kùù. Mē tē mù nē dé diàn lʋw kʋ tē yuu wa, kʋ nē wulə yikunu wa. Kʋ yì nē mù dē *zinə tē mama, tē nē jə diàn, tē ga wulə lanworu tē wa, kùù. ¹³ Kʋ mù yiri, á dàñ tíé Yui kwatara zɪla tē mama, á kə á yira. Kʋ mù nē wá pa, á wàní á ta mánjá tē wa, kʋ nē yì càn kʋ pa aba. Yá á dàñ nē ta á zwèe, á tē wá ja diàn, á zɪgɪ yui nē.

¹⁴ Á dàñ zɪga yui nē dē wʋdɪv. Á pɪan Yui cígá tē ya ndē voru nē, á nē ma vwē á tànjá nē. Á yana cígá tiàn, sē kʋ wàní kʋ cì á nē, ndē á nē zwɪ pamana lugu gànò nē, á ma cì á tiàn nē, kùù tē wa. ¹⁵ Á kənə sírí, sē á wàní á swìn Zwezi-*Kərisə suywáŋú tē, kʋ nē pɪn bɪcàn síé lià nē, á bɪrɪ. Kʋ nətʋ yì ndē natura nē, á nē kən á nɛɛ nē, kùù tē wa. ¹⁶ Á kənə á waa Yui nē mánjá mama. Kʋ nətʋ yì ndē natana nē, á nē jə á jɪn, á ma cì Sɪtana cɪan tē yáá nē, tē dàn ká yí aba. Tē cɪan tēntə nē yì mən dē, natana tēntə yáá dəŋi tē. ¹⁷ Kʋ tē nē pɪn á sēe dē, Yui jon aba á cuna tē wa yì ndē lugu yupuu nē, kʋ nē púé á yuu nē, kùù tē wa. Á dàñ pwié yupuu tēntə á yuu nē. Yui sʋgʋ tē yì ndē lagɪrɪ síú nē, Yui-*Sɪŋu tē nē pɪn aba. Á tíé kʋ síú tēntə, á ja á yira. ¹⁸ Á jùná Yui mánjá mama, sē v san aba. Á lwərə Yui, ndē v Sɪŋu tē nē bɪrɪ aba nətʋ. Á jana pínú wuuu, á dànà ká píí á kə á kwa, á ma tɪn kʋ yoo tē, sē á lòrɪ Yui á pa lià tē duēn tē mama nē, ba nē yì Kərisə nē tɪ. ¹⁹ Á lwərə Yui á pa à dē nē, sē v kə v sùràn tē à nii wa. Kʋ nətʋ dàñ wá pa, à wàní à swìn cígá tē, ka nē sègè v suywáŋú tē wa, à bɪrɪ dē wʋdɪv. ²⁰ À yì Zwezi-Kərisə *tʋntʋnʋ, à nē swìn v suywáŋú tē à bɪrɪ. Yá mē kʋ mù dēñ nē nē, à wulə banzala wa. Á lwərə Yui á pa nē, sē à wàní à swìn nēpon nēpon, ndē à

nə mɛ, sə à swìn nətɔ, fən dàn ká ja nə.

Sagɪ tə yígúré sùràn

(Kolosə tián 4.7-9)

²¹ À pìà, sə á dɛ lwarɪ kɔ tɛ, à nə wulɛ kɔ wa, dɛ kɔ tɛ, à nə fwa. Tiswikɛ yɪ nə nubiswənɛ, ɔ nə tɔŋa ɔ pɪn *Yuu-Tiu nə dɛ pùé nɛdɔ. U wá swìn kɔ tɛ mama, à nə wulɛ kɔ wa, ɔ bɪrɪ aba. ²² Mɛ kɔ mù yɪrɪ nə à tɔn wá á con, sə ɔ pa á yɛni nə nə yɪ nɛtɔ, sə ɔ ga zùrì á bɪcanɪ. ²³ Nə nyɪna Yɪ dɛ Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisɛ nə wá pa bɪcan sɪé á mù, là tɛ nə, á nə yɪ nə nubɪa Kərisɛ yɪrɪ. U mù nə wá pa á sóní duən, á ga kɛni á waa Zwezi-Kərisɛ nə wuuu. ²⁴ Yɪ nə wá fwa pubwanɔ là tɛ mama yɪra, ba nə swɛ nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisɛ dɛ sonu tɛ, kɔ nə ba zwɛɛ.

Sagi tɛ, Polɛ nɛ púpúní v pa Filipò Kərisə lià tɛ nɛ Filipò tián sagi tɛ yuu wa sugu

*Liù tɛ, v nɛ púpúní sagi kv tɛ
Kv yi *tɔntɔnv Polɛ nɛ púpúní kv.*

Lià tɛ nɛ, Polɛ nɛ púpúní

Polɛ púpúní sagi kv tɛ v pa *Kərisə lià tɛ nɛ, ba nɛ wulɛ Filipò tɛfarv wa. Filipò yi kv wulɛ Masedwanɛ nagwanaa tɛ wa. Polɛ nɛ dɪga Kərisə lià púlí tɛntɛ dɛn, kv mù ga nɛ yi Kərisə lià púlɛ tɛ wa tɛntɛn púlí nasara lɔv wa. Polɛ swɛ Kərisə lià púlí tɛntɛ zɛnzɛn.

Sagi tɛ wa sugu

Nɛnɛ kv tɛ yɪrɪ Polɛ nɛ púpúní ba nɛ: Polɛ wulɛ bàn diè, *Kərisə lià tɛ Filipò nɛ ga pa zilɛ wiɛn bà, tɛ pa wá, yá v dɛn kəni ba lɛɛɛ.

Polɛ pià v birɪ dɛ, càn yí Kərisə lià tɛ, yá dɛ kv nɛtv mɛ, ba tɛ mɛ, sɛ ba ya pupwɛn wa, ba tɛ mɛ, sɛ ba vwɛ ba tián *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nɛ, ba mɛ, sɛ ba tɔɲa ba pɪn duɛn nɛ, ba ga mɛ, sɛ ba sóní duɛn dɛ ba waa mama, ndɛ v mù Polɛ nɛ.

Polɛ jùnì Kərisə lià tɛ Filipò nɛ

¹ À mù Polɛ dɛ Timote nɛ yi Zwezi-*Kərisə tɔtɔnbɪa. Nɛ púpúní sagi kv tɛ, nɛ pɪn á mù, Filipò lià tɛ mama, á nɛ yi Zwezi-Kərisə nɛ ti. Nɛ púpúní kv, nɛ pɪn á yáá tián tɛ nɛ dɛ á tɔtɔnbɪa tɛ nɛ. ² Nɛ nyɪna Yɪ dɛ nɛ *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nɛ wá fwa pubwanv á yɪra, ba ga pa aba bɪcɛn sié.

Won tɛ, Polɛ nɛ lòrì Yɪ con, Filipò tián yɪrɪ

(Kolosə tián 1.3-11)

³⁻⁴ Mánjá mama, à nɛ swɪn á yoo à nyɪna Yɪ con, à yáá kɛ v lɛɛɛ á yɪrɪ. Yá à yáá fwa kv nɛtv tɛ dɛ pupwɛn. ⁵ Kv zɪgtɪ dɪn tɛ nɛ, á nɛ jigɛ *Kərisə lià, kv ja bà kv yí zɛn, á mù dɛ à mù nɛ tɔɲa duɛn nɛ, nɛ swɪn Zwezi-Kərisə suywánú tɛ, nɛ birɪ.

Kv mù nɛ pɪn, à kəni Yɪ lɛɛɛ. ⁶ Á yèé dɛ, cígá mama Yɪ dɪga tɔtɔnzɛɲu dɛn á bɪcɛnɪ wa. Yá kv ja vɛlɛ dɪn tɛ nɛ, Zwezi-Kərisə nɛ wá pií v bà, v wá fwa kv, v zwèe.

⁷ Yɪ fwa v pubwanv tɛ à yɪra, v ga fwa kv vɛn don á dɛ yɪra. Ba vwɛ nɛ dɛ banzala, yá à wá swɪn Zwezi-Kərisə suywánú tɛ, à birɪ. Á wá pa ba lwarɪ dɛ, kv yi cígá, lià tɛ, ba nɛ búrì búrà tɛ yáá con, dɛ dián. Kv mù nɛ pɪn, à jɛ cígá, sɛ à ja pubɔɲa tɛntɛ dɛ á mama, à nɛ ken á yoo à bɪcɛn wa. ⁸ Á yoo yì nɛ zɛnzɛn. Yɪ yèé zɛni dɛ, kv tà kunkun nɛ à kuni. Kv yi Zwezi-Kərisə sonu tɛ nɛ, à ma swɛ aba.

⁹ Yá won tɛ, à dɛn nɛ lòrì Yɪ con, kv mù nɛ yi, sɛ á sonu tɛ súrì, wuuu kv ja lɛ. Kv mù nɛ wá pa aba yɛnu, sɛ á wàní á lwarɪ nɛtv tɛ, á nɛ mɛ, sɛ á fwa. ¹⁰ Yá á dɛn wá wàní á kúrì kv tɛ nɛ jɛ funɛ. Kv nɛtv tɛ dɛn wá pa, dɪn tɛ, Zwezi-Kərisə nɛ wá pií v bà, á bɪcɛnɪ wá ya nɛpon, á ga bá ja yokukwɪnan, ba nɛ wá caga á nii tɛ nɛ yɪrɪ. ¹¹ Yá kv mánjá tɛ wa, á wá ya lià tɛ, á twá dɛ Zwezi-Kərisə, á ma tɔɲa tɔtɔnzɛɲɛ zɛnzɛn, tɛ nɛ birɪ dɛ, á yi cígá tián Yɪ yáá con. Kv mù nɛ wá pa, lià pa dun Yɪ nɛ, ba ga bu v nɛ.

Zwezi-Kərisə dwɛ won mama

(Marəkə 9.38-40; Romə tián 14.7-8; 2 Korɛntə tián 5.1-9)

¹² À nubɪa-ba, yìɛn tɛ, tɛ nɛ yí nɛ, à pià, sɛ á lwarɪ dɛ, tɛ san tɛ pa Zwezi-*Kərisə suywánú tɛ kwɛn kv va yáá. ¹³ Kv yi cígá, mɛ kv twá dɛ tɛ mù yìɛn tɛntɛ, tɛ nɛ yí nɛ, pamana tɛ mama, ba nɛ wulɛ búrà diè tɛ wa, dɛ ba duɛn tɛ mama ma yèé dɛ, kv yi Zwezi-Kərisə yɪrɪ, ba vwɛ nɛ dɛ banzala. ¹⁴ Ba vwɛ nɛ dɛ banzala kv ga pa lià tɛ zɔnɪ, ba nɛ yi à nubɪa Kərisə yɪrɪ, tɛ jɛ *Yuu-Tiu dián v cwɛɲɛ tɛ wa. Yá kv dɛn pɪn, ba kwɛn ba swɪn Yɪ sugu tɛ dɛ wɔdɪv, fɛn dɛ ga ba ba jɛ.

¹⁵ Ba wa lià duɛn yi ba swɪn Zwezi-Kərisə suywánú tɛ dɛ wɔgwɪv, ba ma jɪga à mù Polɛ nɛ. Yá ba duɛn mù yi, ba swɪn kv, dɛ ba waa mama. ¹⁶ Ba mù fwa kv dɛ sonu, ba ga yèé dɛ, Yɪ nɛ ken nɛ yɛbɛ, sɛ

à swìn Zwezi-Kørisø suywánú tē dē diàn, à bırı dē, ku yi cígá. ¹⁷ Ba duən tē mù yi ba swìn Zwezi-Kørisø suywánú tē, sē ba ma jıgı dē nē. Ba sùràn tē tà dē ba waa mama. Ba fwa nētü, ba ga buja dē, ba wá súrí à càn tē, à nē wulē tē wa, à banzala tē wa. ¹⁸ Ku tà à yáá. Ba duən pubuñı wáá pubunkukwınan tē yanı. Ba duən dē pubuñı wáá pubunzēñē tē yanı. Yá ba ga nē swìn Zwezi-Kørisø suywánú tē, à mù Polē tē wulē pupwēn wa, ku yoo tē yırı. Cígá mama, à tē wá kwēn à jwē, à súrí lá wuuu. ¹⁹ À yèé dē, ku nētü nē wá pa Yıı jon nē. Ku nētü wá twá dē á yıjıñı dē Zwezi-Kørisø *Siñu tē, ku dē nē saña nē. ²⁰ À swē, sē yoo ku tē tun. À jē ku yala, dē à waa mama. Ku mù nē yi, sē à cı yoo dān ká ya lá, cavıra nē wá ja nē ku yırı, sē à tētē dān wá kwēn, à lı à waa con síún nē, ndē fuən tē nē. Yá ku dān nē twá à lıw wulu nē, nē à yèé à tıan nē, ba wá pa dun Zwezi-Kørisø nē. ²¹ À mù Polē con nē, Zwezi-Kørisø nē pın, à mı tē jē dēñ. Yá tıan dān jē nywarı tē pa nē.

²² Yá à mı nē wulē lıw wa, à tē wáá tutunzēñu à fwa. Ku mù nē pın, à kúú yèrı ku tē, à nē wá kúrí à tı. ²³ À dān yi à wulē yıñēn bēlē tētēñı wa. Vān don nē, à swē zēni, sē à tı, sē à ya dē Zwezi-Kørisø. Ku mù ga nē wá ya ywánı dē nē zēnzēn. ²⁴ Yá vān don dē nē, á mù yırı nē, à mı nē wulē lıw, sē à san aba, ku dē jē funē zēnzēn, ku donı. ²⁵ À yèé dē, cígá mama ku yi nētü, à ga yèé dē, à bá tı, à wá ya dē aba. À wá san aba, sē á va yáá Yıı nyıñēn tē wa. Yá á dān wá jwē, á nē keni á waa Zwezi nē wuuu, tē yırı. ²⁶ Máná tē, à nē wá pıı à bà á con, á dān wá bu Zwezi-Kørisø nē zēnzēn á ja lē, à nē pıı á bà á con yırı.

(1 Tesalonikē tián 2.12-16; Ebərə-ba 10.32-36; Tıtvnan 14.22)

²⁷ Yoo tē ku nē dwē, ku mù nē yi, sē á ya lıà tē, á nē twá ku tē nıı nē, Zwezi-Kørisø suywánú tē nē bırı aba. À pıà dē, à nē wá bà, à na aba, nē à yèé à nē wá twı, sē à nı dē, á zıga diàn, á ga jē nımarı. À pıà, sē

à nı dē, á kēni diàn dē waa nēdu, Zwezi-Kørisø suywánú tē yırı, á nē sē. ²⁸ Yá á kúú ba, á duña tē fēn duri mıámıán. Ku mù nē wá bırı dē, ba mù yi ba tı ba jēn mıámıán Yıı yáá con, á mù ga wulē cwēñē wa, ku nē wá jon aba á cına wa. ²⁹ Yá ku yoo tētē yi ku nan Yıı. Yıı nē pın aba yuywánú. Ku tà, sē á kēni á waa ü nē wuuu, cıci. Ku yi, sē á dé càn dē ü yırı. ³⁰ Síún nē, à mù dē á mù mē dān nē saña duən nē, nē jaña. Á dí yáá á na jaña tē, à nē jaña. Yá síún nē, á nēñ dē, à tē wulē jaña tē wa.

2

Á yana ndē Zwezi nē

(Romē tián 15.1-7; 2 Korēntē tián 8.9; Kolosē tián 1.15-20; Ebərə-ba 1.1-4)

¹ Á ken á waa Zwezi-*Kørisø nē. Ku nētü pın súrí á bıcanı naaa? Ü sonu tē dān á jıñēn naaa? Á nı torı Yıı-*Siñu tē tarpuñ tē wa naaa? Yıı fwa pubwanı á yıra naaa? Yıı dēri á yınēgē zēnzēn naaa? ² Dē ku nē yi nētü, à lōrı aba, sē á sóni duən dē Kørisø sonu tētē, sē á ja pubuña nēdu, sē á nıı ya nēdu. Á nē fwa nētü, à pupwēn tē dān wá ya cígá cígá pupwēn. ³ Á dānà ká jıgı dē duən. Á dānà ká bu á tıñēn nē. Á kēni á tıñēn tıa duən yáá con. Á ywāñá lıà tē ndē lıà tē nē, ba nē wulē á yuu wa. ⁴ Á lıü mama dān ká bın ku tē nē zıñēn, ku pa ü mù cıci nē yoo. Ü mē, sē ü bın ku tē nē zıñēn, ku pa ba duən tē dē nē.

⁵ Á pıan, á pubuña tē ya ndē Zwezi-Kørisø pubuña tē nē.

⁶ Ü dē Yıı mē yá yi nēdu. Yá ü ga wá pa ku ya yoo ü nē ba pıà, sē ü yá ku. ⁷ Ü yá ü dun tē mama, ü ga jı yonı. Ü jıgē lēzwēñē, ba lırı wá, ndē ba nē lırı lēzoni tē nētü. ⁸ Ü sē ü mun ü tıñēn, ü ga zılı Yıı nıı, ü va ü tı*.

⁹ Ku mù nē pın, Yıı tı wá, ü kē dun bwálı wa, tē nē dwē won mama. Yıı pın wá yırı tē, ku nē dwē yırı mama. ¹⁰ Ku twá ku yırı tētē nē, lıà tē mama, dē wıñēn tē mama Yıı sán nē, dē tıa yuu wa yēbē, dē tıa

* 2:8 2.8 Ku ga yi, ba paa wá dagarı yuu, ü tı.

dèñ mε, wá bà ba tu Zwezi yáá con, ba bu v nē. ¹¹ Liù mama wá súrí v nii, v ga swìn, v biri dē Zwezi-Kērisē yi *Yuu-Tiu. Yá ku dàñ wá pa dun nē nyina Yu nē.

Kērisē lià tē yi ndē poni nē

¹² À nubisoni-ba, máná tē wa, à mù dē á mù nē yin duēn nē, á zilí Yu nii. Ku mε, sē á tē zilí Yu nii síún nē, máná ka tē dē wa, à nē tēlé á con. Yu jon aba á cuna wa, á dàn tuja ku tutunan. Á fwa ku nētv dē zilé zēnzēn dē á vuvaga v yáá con, ¹³ Yu nē dí yáá v tantu aba v tún, sē á sóni yìèn tē, tē nē poli v pùé, v ga pa aba diàn, sē á tun tē dē yiri. ¹⁴ Ku tē mama á nē fwa, á dànà ká nūnwīn. Yá á dànà ká fwa tútúná dē duēn. ¹⁵ Ku mù nē wá pa, á ya lià tē, á nē ba yoo jē, ba nē wá caga á nii nē ku yiri. Á ga wá ya Yu lià tē, á bicantū nē yi nēpon Yu yáá con, á nē ba cuna jē. Á mù dē nwīna dē wulwanyina-ba nē wulē luv ku tē wa, á mε, sē á ya ba wa, ndē poni nē, ku nē pipili. ¹⁶ Á mε, sē á swìn sūràn tē, tē nē pin mui, á biri lià nē. Á nē fwa nētv, dun tē Zwezi-*Kērisē nē wá pií v bà, à mù Polē wá na dun v yáá con, á yiri. Ku nētv biri dē, à càñ tē, à nē dí tutuñi tē wa, dē à nē gwàrì tē wà tutu twi. ¹⁷ Á keni á waa Zwezi nē. Ku yi ndē *jonj nē, á nē pin Yu nē. Ba nē gua nē, à jē pupwēn. À mui tē wá ya jonj, ku súrí á jonj tē nē. Yá à dàñ wá jwē dē á mama. ¹⁸ Á dē mε, sē á ja pupwēn nētv, á jwē dē nē.

Timote dē Epafēroditē yoo

(1 Tesalonikē tián 3.1-11; 1 Korēntē tián 16.15-18)

¹⁹ Dē ku nē yi *Yuu-Tiu Zwezi fira, à jē yala dē, à wá tun Timote á con síún. À pià, sē máná tē wa, v nē pií v bà à con, sē v dàn à mù Polē jìàn, dē tē v nē ni á con. ²⁰ Mē v mù cici nē yi liù v wulē à con, v dē pubuñā tē nē yi ndē à nē, á yoo nē yì wá cígá cígá, ndē à nē. ²¹ Lià tē duēn tē mama yi ba tēntian yìèn cici nē ba buñā. Yá ba ba Zwezi-*Kērisē yìèn tē yuu ywàñá. ²² Ku nē yi Timote mù, á yèé nētv tē, v nē biri dē, v yoo ba kwèe.

À mù dē v mù mε nē tuja duēn nē, nē swìn Zwezi-Kērisē suywáñú tē, nē biri. U san nē tutuñi tē wa, ndē biù nē saña v nyina nē nētv. ²³ À jē yala dē, à wá wàñí à tun wá á con lala, dē à nē ni à yìèn tē yáá. ²⁴ À jē yala dē, ku nē yi Yuu-Tiu fira, à tētē Polē wá bà á con síún.

²⁵ À ni dē, ku mε, sē à pa Epafēroditē, v nē yi à nubiu Kērisē yiri, pií v bà á con. Á tun wá à con, sē v ja sañv tē, à yà nē pià, v ja bà v pa nē. Yá à mù dē v mù dàñ ken diàn nē tun Zwezi tutunan tē zēnzēn. ²⁶ U yira luja zēnzēn, sē v na á mama. Yá á yoo ga jē wá, v nē yèé dē, á ni dē, v yira ba zurē yiri. ²⁷ Ku yi cígá, v yà tua yayigv, ku ga mancūn, sē v mui zwèe. Yá Yu dàñ dēri v yinēgē. Ku tà v mù cici yinēgē nē, Yu dēri. Ku yi dē à mù Polē mε, sē pucūni nēfarv don kùò dàn ká yí nē, ku súrí. ²⁸ Ku mù nē pin, à bubarī, sē à pa, v bà á con, sē á na wá, sē á ya pupwēn wa, sē à dē pucūni tē fv ku mun. ²⁹ U yi á don Kērisē liù nē Yuu-Tiu cwēñē tē wa. Á zilé ba mù lēzwēnyirē tēntē. Máná tē wa, v dàñ nē twi, sē á sèe, á jon wá dē pupwēn. ³⁰ U jon á yuu tutuñi v tun, v mui yà ga pià ku nan, tutuñi tē yiri, á yà nē pià, sē á tun á pa nē, dē á yà nē wulē à con. Ku yà ga mancūn, sē v mui zwèe Kērisē tutuñi tē yiri.

3

Zwezi-Kērisē dwē won mama
(Galasi tián 5.1-6; 6.12-14; 1 Korēntē tián 9.24-27; 2 Piyerē 1.5-11)

¹ À nubia-ba, sugv tē, à nē wá ma zwèe nē yi ku tē: Á mù dē *Yuu-Tiu vwē duēn nē. Á dàñ yana pupwēn wa. Ku ba nē wuwali, sē à pií à bwé ku tē wa, à nē dí yáá à swìn á con. Yá á mù con nē, ku mù nē wá pa, á ni ku dēñ cígá cígá. ² Lià wulē, ba tuja yokukwīnan. Ba yi ndē kukuri nē. Ba yoo nē yi, sē ba *gwēñē bēe. Yá ku ga yi yotutu. Á cia á tiàn nē dē ba tē! ³ Nē mù nē yi lià tē, nē nē gwēñē nē tiàn, yá ku ga jē dēñ. Ku tà ba mù. Nē mù nē jē Yu-*Sīñu tē diàn, nē ma tuja nē pin Yu nē. Nē pin dun nē

tìàn nè Zwezi-Kerise yiri. Nè ba nè waa kèni lèzoni yofwamunan nè.

⁴ Dè lià duèn nè buɲa dè, ba mù nè wàá ba waa ba kèni lèzoni yofwamunan nè, à mù Polè nè dwè ba. À dè yà wàá à waa à kèni tɛ nè. ⁵ Á nɛɲɛ yìèn tɛ, nè pɪn à dwè ba: *Ebərə-ba nè luri nè, à ga yi Ebərə cígá cígá. À yi *Yizərayelə-ba dwíí, Benzwamen* dwíí dəkúu tɛ wa. Ba luri nè, ba gwɛɲɛ nè, à luri dian nana diin nè. ⁶ Kù nè yi Yui *nii tɛ yoo wa, à yà yi *Farizian. À yà jə yawala zənzən, *Zwifə-ba Yui nii tɛ yoo wa. Kù mù nè pɪn, à yà fɪfɪn Kerise lià púlí tɛ. Kù nè kùò yi ka twá Zwifə-ba Yui nii tɛ nè zəni, sɛ kù ma bɪri dɛ, à yi cígá tíú, à yà zilí Yui nii tɛ mama. Yá à yà ba yoo mama jə ba nè wá caga à nii nè kù yiri. ⁷ À yà jələ tɛ yìèn tɛntɛ dɛ, tɛ mù nè jə nywarɪ. Yá síún nè Zwezi-Kerise yiri, à dān jələ tɛ mama ndɛ tutu nè. ⁸ Cígá mama, tɛ mama yi ndɛ tutu nè. À yèé à Yuu-Tiu Zwezi-Kerise. Kù mù yənu tɛntɛ ga nè dwè won mama. U mù yiri nè à sɛɛ, sɛ à kwìn tɛ mama nè, à ga jələ tɛ mama ndɛ ywərən nè, sɛ à wàní à ya Kerise liù. ⁹ À pià, sɛ kù twá, à nè ken à waa Zwezi-Kerise nè, à ma ya cígá tíú Yui yáá con. À kùò bá pià, sɛ à ya cígá tíú Yui yáá con, à nè zilí Yui nii tɛ yoo v nè pɪn *Moyizə nè yiri. Yui dān nè pɪn, à yi cígá tíú, à nè ken à waa Zwezi nè yiri. Kù tà à tɛtɛ. Kù mù nè pɪn, à dān yi v mù liù míámíán. ¹⁰ Yoo tɛ à nè pià, kù mù nè yi, sɛ à yəni Zwezi-Kerise. Yá à pià, sɛ à yəni diàn tɛ, v nè ja pií v bwin v nan. Yá à dān pià, sɛ à dɛ cān dɛ wá, sɛ à ya ndɛ v nè, máná tɛ wa, v nè tɪga. ¹¹ Dè kù nè swè kù yi nɛtv mama, sɛ à dè pií à bwin à nan ndɛ v nè.

Ka dəri ka va yáá wuuu yoo

(Romə tián 16.17-18; Ebərə-ba 13.14; 1 Zwan 3.1-3)

¹² Kù tà à pià, sɛ à swìn dɛ, à manwarɪ à na kù tɛ à nè piá. À ma kùò ba pià, sɛ à swìn dɛ, à yoo mama manwarɪ kù zìən. Yá à dān yi à kèni diàn, sɛ à wàní

à ja wiən tɛntɛ, ndɛ Zwezi-Kerise nè sɛɛ nè nɛtv. ¹³ À nubia-ba, kù tà à wú, à manwarɪ à ja tɛ wiən tɛntɛ. Yá yoo nɛdv nè, à dān fwa. Kù mù nè yi, à swèé wiən tɛ, tɛ nè kèén, à ga kèni diàn, sɛ à yí wiən tɛ, tɛ nè wulə yáá. ¹⁴ À dān yi à dəri, à wèlə yáá wuuu, sɛ à wàní à yí lá. Kù mù nè wá pa, à na ŋwírán tɛ, Yui nè kúri nèba, sɛ v pa nèba. ŋwírán tɛntɛ nè yi, sɛ à ya dɛ wá Yui sàñ nè, Zwezi-Kerise yiri.

¹⁵ Nè mù jigə nəkwiina Yui cwɛɲɛ tɛ wa. Nè mɛ, sɛ nè bún nɛtv. Dè á nè bún yiri don, Yui nè wá bɪri kù aba. ¹⁶ Kù nè swè, kù yi nɛtv mama, nè wèlə nè yáá wuuu, cwɛɲɛ tɛ wa, nè nè yin ka wa, kù bà kù yí zèn.

¹⁷ À nubia-ba, á mama yana, ndɛ à nè yi nɛtv. Á ywàɲá lià tɛ, ba nè yi ndɛ nè nè, sɛ á dɛ ya nɛtv. ¹⁸ À dí yáá à swìn tɛ yìèn tɛntɛ á con, nɛɛ kapɔv. Síún nè, à kùò pií à bwé tɛ wa, kù dān ga yi dɛ yina. Lià dáá zənzən ba tutɔnɛɛ nè bɪri dɛ, ba yi Zwezi-*Kerise, v nè tɪga dagarv tɛ yuu wa, duɲa. ¹⁹ Ba mù lià tɛntɛ puswənə wiən nè yi ba yui. Ba tɪɲa yìèn tɛ nè jə cavira, yá ba ga tɛ pɪn dun ba tiàn nè, dɛ kù mɛ. Ba pubɔɲa mama dān yi ka wulə tɪa yuu wiən tɛ con. Máná don biàn Yui nè wá cùgù ba. ²⁰ Kù nè yi nè mù, nè mù yi Yui *sàñ lià. Kù yi nè *Yuu-Tiu Zwezi-Kerise, v nè jon nèba nè cuna wa, nè dān, dɛ v naɲa Yui sàñ nè, v cwi nè con. ²¹ U nè twi máná tɛ wa, v wá lwàñ nè yira tɛ, tɛ nè ba dun jə, v pa tɛ jì ndɛ v tɛtɛ yira tɛ nè, tɛ nè jə dun. U wá fwa kù nɛtv tɛ dɛ diàn tɛ, tɛ nè pɪn, v wulə wiən tɛ mama yuu wa.

4

¹ À nubisoni-ba, kù mù yiri nè, á dān zɪga zəni, dɛ *Yuu-Tiu máná mama wuuu. À nubia-ba, à swè aba zənzən. À ga pià, sɛ à pií à na aba cígá cígá. À wulə pupwən wa á yiri. Yá à wá na dun yupuu á mù yiri.

* 3:5 3.5 Benzwamen yi *Zwakobə talikwa biú, v nè sùrí v bia nii nè, bia fugə bələ. Zwakobə yi Yizərayelə yiri don. Yizərayelə dwíí tɛ pwè pulə fugə bələ. Tɛ fugə bələ nii nyien yiri nè yi Benzwamen.

Sagi tɛ kwìè bwálí

(Filipè tián 2.1-3; 1 Tesalonikè tián 5.16; 1 Piyerè 5.7; Kolosè tián 4.2; Zwakè 3.17-18)

² À kwè Evodi dɛ Sentiswə, ba mù kana bɛlɛ tɛntɛ sɛ ba ja nimarv, ba nɛ yɪ *Yuu-Tiu lià tɛ yɪrɪ. ³ Yá n mù liù tɛ, n nɛ yɪ pùé nɛdɪ tíú, n ga yɪ à tɔtɔndon, à lòrì mù, sɛ n san kana bɛlɛ tɛntɛ nɛ. À mù, dɛ ba mù, dɛ Kɛleman, dɛ tɔtɔnà tɛ duɛn nɛ kálí nɛ tián nɛ swìn Zwezi-Kərisə sɔyɔwájú tɛ nɛ bɪrɪ. Yɪ púpúní ba mama yɪra sagɪ wa. Kɪ nɛtɪ bɪrɪ dɛ, ba jɛ mɪ tɛ, kɪ nɛ ba zwèè v con.

⁴ Á wulɛ dɛ Yuu-Tiu Á dàń yana pupwɛn wa dɪn mama. Á tɛ kúv bɛwé kɪ wa: Á yana pupwɛn wa! ⁵ Á pɪan lià tɛ mama lɔarɪ dɛ á jɛ pubwanv. Yuu-Tiu túrí bɛwɛlɛ. ⁶ Á dàń ká pa, won mama yoo ja aba. Yoo mama nɛ twi, sɛ á twá dɛ yɪjɔnɪ, á lòrì won tɛ, á nɛ pià Yɪ con. Á nɛ lòrì Yɪ con nɛtɪ, sɛ á kɛ v lèèè dɛ. ⁷ Yá Yɪ wá pa bɪcan sié aba, tɛ nɛ dwɛ won tɛ mama nɛ nɛ wáá kɪ dèń nɛ nì. Bɪcan sié tɛntɛ dàń wá pa, á fɪra dɛ á pubɔɲa ya dɛ Zwezi-Kərisə.

⁸ À nubɪa-ba, kɪ tɛ, à nɛ wá swìn à gúrí nɛ yɪ yìèn tɛtɛ. Á nɛɲɛ yìèn tɛ nɛ mɛ, sɛ tɛ ya á pubɔɲa yìèn: Tɛ mù nɛ yɪ yozɛɲɛ tɛ, lià nɛ bɔtɛ tɛ nɛ, dɛ yìèn tɛ, tɛ nɛ yɪ cígá yìèn Yɪ yáá con. Dɛ tɛ tɛ ba cɪna jɛ. Dɛ tɛ tɛ ba nɛ mɛ, sɛ ba sóní, ba ga bɪrɪ dɛ, tɛ zìɛn. Dɛ yofwamɪnan nɛzɛɲɛ ba nɛ bɔtɛ tɛ nɛ. ⁹ Á dɛ dàń fwa yìèn tɛntɛ à nɛ bɪrɪ aba, dɛ tɛ tɛ, á nɛ sèè, dɛ tɛ tɛ, á nɛ nì, dɛ tɛ tɛ, á nɛ nɪ dɛ, à fwa. Yá Yɪ tɛ, v nɛ pɪn nɛba bɪcan sié, dàń wá ya dɛ aba.

Polè kəni ba lèèè ba zìlɛ tɛ yɪrɪ

(Eberə-ba 13.3, 5, 16; Filipè tián 1.7; 2 Korɛntè tián 9.6-15)

¹⁰ *Yuu-Tiu pɪn, à jɛ pupwɛn, á nɛ kúv pií á wulɛ á saɲa nɛ yɪrɪ. Á bɔɲa à yoo, kɪ dán, yá á wá wàní, sɛ á san nɛ. ¹¹ Kɪ tà à swìn nɛtɪ, won nɛ mùrì nɛ yɪrɪ. À mɪ nɛtɪ tɛ, à nɛ wá ya pupwɛn wa, yoo mama wa. ¹² À yèé, nɛtɪ à nɛ wá fwa dɛ, won nɛ mùrì nɛ. À ma kúv yèé, nɛtɪ à

nɛ wá fwa dɛ, à nɛ jɛ wiɛn zɛnzɛn dɛ. Yoo mama wa, à mɪ ka dé ka sú, à ga mɪ niɛn janv dɛ. À mɪ ka ja wiɛn zɛnzɛn, à ga mɪ won nɛ mùrì nɛ dɛ. ¹³ À wáá tɛ yìèn tɛntɛ mama, à fwa dɛ dɪàn tɛ, Zwezi-Kərisə nɛ pɪn nɛ. ¹⁴ Yá dɛ nɛtɪ mama, á fwa zəni dɛ, á nɛ san nɛ à yojanan tɛ wa. ¹⁵ Á mù Filipè tián-ba, á yèé dɛ, kɪ jɪjɪ mama à swìn Zwezi-*Kərisə sɔyɔwájú tɛ, Masedwanə nagwanaa tɛ wa. Yá à nɛ pií à vɪrì, máɲá tɛ wa, á mù cɪcɪ nɛ san nɛ. Kərisə lià púlí don mama wá lá yɪn à mù dɛ ba mù nɛ pɪn wiɛn duɛn nɛ, nɛ ga jon wiɛn duɛn con, dɛ kɪ nɛ tà á mù cɪcɪ. ¹⁶ À nɛ kúv yɪn Tesalonikè dɛ nɛ, á nɛɛ bɛlɛ mɛ, á nɛ pɪn, won tɛ, kɪ nɛ mùrì nɛ, bà kɪ pa nɛ. ¹⁷ Kɪ tà á zìlɛ wiɛn tɛ, à pià. Kɪ tɛ, à nɛ pià, kɪ mù nɛ yɪ, sɛ Yɪ pa aba kɪ ɲwírán zɛnzɛn, ndɛ tìú nɛ zɪn bia zɛnzɛn nɛtɪ. ¹⁸ À nɪ tɛ tɛ mama, á nɛ tun à nɛ, tɛ ga búrí nɛ. Máɲá tɛ, à nɛ nɪ wiɛn tɛ, Epafəroditə nɛ ja bà, v pa nɛ, won mama kúv wá nɛ mùrì. Tɛ wiɛn tɛntɛ yɪ ndɛ tɪralɪ nɛ, kɪ lwán nɛ ywán zəni. Tɛ ga yɪ ndɛ *jɔɲi nɛ, kɪ twá Yɪ fɪra nɛ, v ga swɛ tɛ. ¹⁹ Yɪ yɪ dun nɛfarv tíú, yá v ga wá pa aba, kɪ tɛ mama nɛ mùrì aba, Zwezi-Kərisə yɪrɪ. ²⁰ Dun tɛ mama mɛ, sɛ tɛ ya nɛ nyɪna Yɪ nyiɛn, máɲá mama, wuuu, kɪ nɛ ba zwèè. Amɪna!

Sagi tɛ jùnà bwálí

²¹ Á jùnà lià tɛ mama, ba nɛ yɪ *Kərisə nɛ tɪ, á pa nɛ. Kərisə lià tɛ, ba nɛ wulɛ yəbɛ, dɛ jùnɪ aba. ²² Kərisə lià tɛ mama jùnɪ aba. Ba tɛ, ba nɛ jùnɪ aba, ba doni, kɪ mù nɛ yɪ *Romə-ba piú nɛfarv kàrà lià tɛ.

²³ *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə pubwanv tɛ wá ya dɛ á pubɔɲa tɛ.

Sagi tē, Polē nē púpúní v pa Kolosē Kērisē lià tē nē Kolosē tián sagi tē yuu wa sugū

Lìu tē, v nē púpúní sagi ku tē

Ku yi *tuntunv Polē nē púpúní ku. Máná tē, v nē púpúní sagi ku tē, dē v yi v wulē bàn diè Romē nē.

Lìà tē nē, Polē nē púpúní

Polē púpúní sagi ku tē, v pa *Kērisē lià tē nē, ba nē wulē Kolosē nē.

Sagi tē wa sugū

Nēnē ku tē yiri Polē nē púpúní ba nē: Lià duēn kàrì kunkun kàrì, ba ma gıgarı *Kērisē lià tē Kolosē nē. Ba pià, sē Kērisē lià tē piı ba twá ba nıbara-ba yofwamınan tē nē. Polē pià v bıri dē, Kērisē tē, v nē wulē mu wa, nē dwē won mama. U mù cıı nē jē niı, v ga jē diàn lıv diàn mama yuu wa.

Kērisē lià púlí tē yi ndē v yira nē, v tētē ga yi yira tētē yuu. Kērisē lià tē nē kēn ba waa Kērisē nē yiri, ba mù dē Kērisē tē, v nē tıga, v piı v bwin, tē dān vwē duēn nē. Ba yáá lē ba níá wa, ku twá dē Yı yiri, ba ma bıri ku yoo tētē. Mē ku twá yoo ku tē nē Kērisē lià tē ma bıri ku. Ku nētı dān pın ba jì lēzwēndura.

Polē jònì Kērisē lià tē Kolosē nē

¹ À mù Polē yi Yı nē kúrí nē, dē v tētē fıra, sē à ya Zwezi-*Kērisē *tuntunv. À mù dē Timote, v nē yi nē nubıu Kērisē yiri, nē púpúní sagi ku tē. ² Nē pın ku Kērisē lià púlí tē nē, ku nē wulē Kolosē nē. Á mù nē yi nē nubıa á nē yi Kērisē nē tı, á nē kēni á waa Zwezi-Kērisē nē wuuu dē pùé nēdv. Nē nyına Yı nē wá fwa pubwanv á yira, v ga pa aba bıcan sıs.

Polē ken Yı lèèèe Kolosē tián yiri

(Efezē tián 1.15-19; Filipē tián 1.3-6; 1 Tesalonikē tián 1.2-4; 3.5-11)

³ Máná mama, nē jònì Yı, v nē yi nē *Yuu-Tiu Zwezi-*Kērisē nyına, nē pın aba. Nē nē wulē nē jònì Yı nē pın aba, nē yáá kē v lèèèe á yiri. ⁴ Nē ni, nētı tē á nē kēni á waa Zwezi-Kērisē nē wuuu, yá á ga tē swē lià tē mama, ba nē yi Kērisē nē tı. ⁵ Máná tē, Zwezi-Kērisē svywánú tē, ku nē yi cígá sugv tē, nē twi á con, ku pın á jē yala Yı con. Yala tētē yi won tē, Yı nē tanı, sē v pa aba v sàñ nē. ⁶ Ku svywánú tētē vèli ku yí lıv tē mama wa, ku ga tē pùli ku súrı wuuu. Mē nētı nē, ku tıja á dē con, ku nē zıgı dıın tē nē, á nē ni Yı pubwanv tē yoo, á ga lwarı, Yı pubwanv tē nē yi cígá cígá nētı. ⁷ Ku yi Epaferasē nē kàrì ku svywánú tētē, v bıri aba. U yi nē nubıswēnē. Nē mù dē v mù mē nē tıja Yuu-Tiu Zwezi-Kērisē tutıı tē duēn nē. U tıja v pın Zwezi-Kērisē nē dē pùé nēdv, á mù yuu yiri. ⁸ Yá v mù dān nē swın, v pa nē yēni nētı, Yı-*Sııı tē nē pın á swē duēn.

(Filipē tián 1.9-11; Zwan 1.1-3, 14, 16)

⁹ Ku mù nē pın, ku nē zıgı dıın tē, nē nē ni ku nētı tē, nē yáá jònì Yı nē pın aba máná mama. Yá nē dān lōrı Yı, sē v pa á yēni ku tē nē yi v fıra, tē zēni zēni, sē v ga pa á na wıbııja mama, dē yēnu mama, ku nē yi v *Sııı tē nē pın. ¹⁰ Ku nētı wá pa, á wánı á twá ku tē nē *Yuu-Tiu nē pià, á ga tıja ku tē nē poli v pùé nē. Á dān wá tun tutıınzēnē yiri mama, á ga wá lwarı Yı wuuu, á súrı lá. ¹¹ Nē tē lōrı Yı, sē v twá v diàn tē nē bıri v dun tē nē, v pa aba diàn. Yá á dān wá wánı á na pıınú wuuu, á dānà ká piı á kē á kwa. ¹² Á kēnē nē nyına Yı lèèèe dē pupwēn. U pın á jì lià tē, á dē nē wáá torı á ni v con, v nē tın, sē v pa lià tē nē, ba nē yi v mù nē tı, bwálı tē nē, ku nē wulē poni wa. ¹³ U mù nē van nēba v lı, sē yıkuıu yìèn dān ká dé diàn nē yuu wa. U dān kēn nēba v bıú Zwezi-Kērisē, v nē swē, pàrı tē wa. ¹⁴ Mē v bıú tētē nē kwēn nē cına tē v lı nē mù dē Yı pwērē wa. Yá v mù ga nē yē nēba v jon, sē nē tıı nē tiàn.

*Zwezi-Kērisē yi won mama Yuu-Tiu
(Efezē tián 2.13-19)*

15 Zwezi-*Kərisə yi Yı tə, lià nə wàrì ba nı ba yíá wa, nyunyıga. U mù nə yi Yı biú. U yın lá də won mama tə wà fwa. 16 Yá Yı yi v twá də v mù, v ma fwa wiən tə mama, tə nə wulə lanworu wa də tia yuu wa. Tə wiən təntə nə yi wiən tə, lià nə na də ba yíá, də tə tə, ba nə ba na də yíá. U fwa *malıke də tə yun tián, də pèegá tə mama, diàn tə, də wiən tə nə jə diàn, də wiən tə nə dé pàrì. Tə wiən təntə mama yi Yı twá də v biú tə, v ma fwa tə. Yá tə ga yi Yı fwa, v pa Zwezi nə. 17 Zwezi-Kərisə yà wulə, də won mama tə təló. Yá wiən tə mama dān yi, v mù nə pın, tə wulə tə bwálı nə. 18 Kərisə lià púlí tə yi ndə v mù Kərisə yıra nə, v tətə dān ga yi yıra təntə yuu. U mù nə yi təntən liú, v nə nan, v mù ga nə dí yáá, v bwin v zàn tıan wa. Kú dān bıri də, v wulə wiən tə mama yuu wa. 19 Kú yi Yı tətə fıra, sə v biú tə ya kú tə mama míámıán, v mù Yı nə yi. 20 U mù Yı nə kúb swə, sə v twá v biú tə nə, v pa v də won mama pıı ba kə duən yuu. U twá də v biú tə jana, tə nə nan v tıan tə máńá wa dagarv tə yuu wa, v ma kə bıcan sié v mù, də tia yuu wiən tə, də lanworu wiən tə mama pwərə wa.

21 Á də con dí yáá nə, á yà núná də Yı. Yá á yà yi Yı duńa, á nə buńa yokukwınan, á ga tuńa tə yokukwınan təntə yırı. 22 Yá síún nə, Yı dān pın, á mù də v mù pıı á kə duən yuu, v biú tə nə jigə ləzwənə v ga tı tə yırı. Yı fwa nətv, sə v pa á wàní á bà, á zıgı v yáá con, ndə lià tə nə, cuna mama nə təló á yuu wa, yokukwınan dān ká ya á yıra Yı yáá con, liú mama nə wàrì yolwan v swın á yuu wa. 23 Á dān nə mε, sə á kə á waa Zwezi-Kərisə nə wuu, á dānà ká yá. Á zıga də diàn kú wa. Á dānà ká pıı á lwān pubuńa də yala tə, á nə jə də Zwezi-Kərisə suywánú təntə, ba nə swın ba bıri aba. Yá ba swın kú ba bıri tia yuu ləzoni tə mama. Mə kú suywánú təntə ka swın ka bıri nə yi à mù Polə də tutuńı.

Nətv Polə nə tuńa Kərisə lià púlí tə

yırı

(Efezə tián 3.1-13; 1 Korəntə tián 2.7-13)

24 À mù Polə jə pupwən də càn tə, à nə dé á mù yırı, máńá kú tə wa. À wulə à dé càn tə, tə nə ga, sə nə dé Zwezi-*Kərisə tutuńı tə yırı, sə kú san v púlí tə nə, kú nə yi ndə v yıra nə. 25 À jigə Kərisə lià púlí tə tütònbù, sə à tun tutuńı tə, Yı nə pın nə. Tutuńı təntə nə yi, sə à swın v sugv tə mama à bıri aba. 26 Sugv təntə yi cígá tə, ka nə sègè lià tə mama yáá nə, kú máńá nə ba yigə. Yá síún nə, v dān bıri kú lià tə nə, ba nə yi Kərisə nə tı. 27 U fwa nətv, v yà nə pià v bıri lià təntə nə də, yosəgu təntə, v nə pià, sə v fwa yi yoo nəfarv. Yá v ga wá san dwíó tə duən tə mama nə, ba nə tà *Zwifə-ba. Cígá təntə, ka nə sègè nə yi Zwezi-Kərisə yoo wulə á bıcanı wa. Yá á dān twá də v mù, á jə yala də, á wá na tori Yı dun tə wa. 28 Mə v mù Zwezi-Kərisə yoo nə, nə swın nə bıri lià tə nə. Nə yáá kwè liú mama, nə ga kàrì wá də wubbuńa tə mama, Yı nə pın nəba. Nə pià, sə lià tə mama twá Zwezi-Kərisə nə, ba ya lià tə, Yı yìèn tə bıga ba yun wa. 29 Kú mù nə pın, à dān ma kəni diàn zənzən à tuńa. Yá kú yi Zwezi-Kərisə diàn nəfarv tə, v nə pın nə, dān nə pın, à jə diàn, à ma tuńa nətv.

2

1 Kú yi cígá, à pià, sə á lwarı, à nə tun zənzən nətv, à pa á mù Kolosə Kərisə lià tə nə, də ba tə nə, ba nə wulə Lawodise nə, də lià duən zənzən nə, ba tə nə wà nə nı ba yíá wa. 2 À fwa nətv, sə à ma zùrì Kərisə lià tə mama bıcanı, sə ba vwa duən nə, ba ga sónı duən. À pià, sə á na yənu tə mama míámıán. Kú nətv dān wá pa á lwarı Yı cígá tə, ka nə sègè. Cígá təntə, ka nə sègè, nə yi Zwezi-Kərisə yoo tə. 3 Wubbuńa də yənu yi wiən, tə nə zıən zənzən, tə ga yi yosəgu Zwezi-Kərisə bıri nəba. 4 À swın yìèn tə tə á con, sə liú mama dān ká wàní v twá swın sùràn nə, v ma gıgarı aba v dugv. 5 À mù nə swə à núná də aba, à pubuńa tə wulə də aba.

À fwa pupwən də, á nə tɔŋa yoo mama, ndə ku nə mɛ, sə ku tun nətɔ, á ga kəni á waa Zwezi-Kərisə nə wuuu, á ba á kwa kəni.

Zwezi-Kərisə yi nə wubɔŋa cígá cígá (Efɛzə tián 2.1-10; 3.14-19; 1 Tesalonikə tián 4.1-2; 1 Timote 6.20-21; Romə tián 6.3-11)

⁶ Á sɛe, sə Zwezi-*Kərisə ya á *Yuu-Tiu. Ku mù tɔ yiri, ku dən mɛ, sə á ya də wá. ⁷ Á dən yana də wá, ndə tiú ŋunan nə zua tia dən nətɔ. Á ziga diàn, á ma kə á waa v nə wuuu, ndə ba nə kəri aba nətɔ. Á kənə Yu lɛɛɛ zənzən máná mama. ⁸ Á cia á tiàn nə, á dənà ká pa liú gɔgari aba, v dugv də yía swian sùràn, tɔ nə ba dən jə. Swian sùràn tɔntə yi tɔ nan ləzoni yofwaminan wa, də luv wiən, tɔ nə jə diàn nə yuu wa, ku tà Zwezi-Kərisə con tɔ nan. ⁹ Ku tɔ mama míámíán Yu nə yi, mə ku mù nə Zwezi-Kərisə də yi. ¹⁰ Yá á mù də Zwezi-Kərisə dən nə vwə duən nə tɔ pɪn, á də jə wiən tɔ mama míámíán, tɔ nə wulə v con. U mù nə wulə wiən tɔ mama yuu wa, tɔ nə dé pəri ləzoni yuu wa.

¹¹ Á də Zwezi-Kərisə nə vwə duən nə tɔ pɪn, v li á yokukwɪnan tɔ mama, sə tɔ kúv dən ká ja diàn á yuu wa. U nə kwən aba nətɔ tɔ, yi ndə bara *goŋu nə. Yá ku dən nə tà ndə ləzoni nə gwəŋə nətɔ, ku yi Zwezi-Kərisə tian tɔ yiri. ¹² Ba nə ləgə aba níá tɔ wa, ku biri də, ba gùrì aba, ndə Zwezi-Kərisə nə tɔga ba ga gùrì wá. Yá ku tɔ kúv biri də, á pií á twá v nə á bwin á nan tian wa. Ku pià ku swìn də, á pɪn cígá də, Yu nə bwin Zwezi-Kərisə v li tian wa, yá v jə diàn, sə v bwin á də. ¹³ Fuən nə, á mù yá yi ndə tɔga nə, á cuna tɔ yiri. Ku sùrí á nə tà Yu lià tɔ yiri. Yá síún nə, Yu pií v bwin á mù də Zwezi-Kərisə, v ga fwa pubwanv nə yira. U kwən nə cuna tɔ mama, v li nə mù də wá pwərə wa. ¹⁴ Ba paa Zwezi-Kərisə dagarv tɔ yuu wa. Ku mù nə pɪn, sagi tɔ, ku nə biri də, nə yi cuna lià, tɔ cùgù. Yu dən biri də, sagi tɔntə kúv ba dən jə. Ku yi ndə ba paa ku də Zwezi-Kərisə dagarv tɔ yuu wa. Yá síún nə, nə cuna tɔ mama dən

zwèe. ¹⁵ Zwezi-Kərisə mù dí diàn wiən tɔ mama yuu wa, tɔ yá nə jə diàn ləzoni yuu wa, də wiən tɔ nə dé pəri, v ga cùgù tɔ diàn mama. U ken cavira tɔ nə luv mama yáá con, ndə ba nə ta kúv ba dé, ba vanja ywəŋə.

(Romə tián 14.1-6, 17; Galasi tián 4.9-11; 1 Timote 4.1-8)

¹⁶ Ku mù tɔ yiri, á dənà ká sɛe á pa liú cəgə aba, ku tɔ yiri, á nə dé, nə à yəó ku tɔ yiri, á nə nywìn. Á dənà ká pa liú li dian v tún v pa aba, sə tɔ ya á cànì á dé, nə à yəó, sə tɔ ya á sié dian. ¹⁷ Yiən tɔntə kúv ba dən jə. Tɔ yi ndə yiywara nə, ku yá nə biri cígá tɔ, ka nə biàn. Zwezi-Kərisə tɔntə nə yi cígá tɔntə. ¹⁸ Á dənà ká pa lià tútùní də aba ku tɔ, á nə mɛ, sə á fwa tɔ yuu wa. Ba mù lià tɔntə yáá kəni càn ba tiàn nə. Ba pɪn dun *malike nə, ba ga fwa ndə ba cuə ba tiàn tia, ku ga yi kunkun. Ba yáá swìn də, Yu biri ba yoo ku tɔ, ku ga yi kunkun. Tɔ sùràn tɔntə yi fwiə sùràn, tɔ nə yi yənu, ku nə yi tutv. Ba pubɔŋa tɔ yi ləzwənə pubɔŋa. ¹⁹ Ba mù lià tɔntə də Zwezi-Kərisə kúv wá duən nə vwe. U mù nə yi nə Yuu-Tiu, yá nə mù də v mù nə vwə duən nə, ndə yuu də yira nə vwə duən nə nətɔ. Zwezi-Kərisə pɪn nə vwa duən nə, nə tɔŋa, ndə nandaran yirə yirə nə vwə duən nə, ku nədv mama ga jə ku tutɔŋi. Yá yuu tɔ nə pɪn diàn tɔ mama nə, tɔ ga tɔŋa tutɔŋi nədv. U mù nə saŋa nəba, v pɪn nə vèli yáá wuuu Yu cwəŋə tɔ wa.

²⁰ Á yəó də, á twá Zwezi-Kərisə nə, á ti. Ku mù tɔ yiri, luv wiən, tɔ nə jə diàn, kúv ba diàn jə á yuu wa. Bɛɛɛ dən nə pɪn, á tɔ ma fwa, ndə á yi luv nə ti aba? Bɛɛɛ nə pɪn á sɛe culən tɔ, ba nə biri aba, ba wú: ²¹ «Á dənà ká tì ku tɔ, á dənà ká dé ku tɔ, á dənà ká dwen ku tɔ yira!» ²² Culən tɔntə yi tɔ wulə wiən tɔ, ba nə ma tɔŋa, tɔ ga cùgà yiri. Tɔ yi ləzoni ciú pubɔŋa, ba ma kəri aba. ²³ Wiən tɔntə yi ndə wubɔŋa wiən nə, ba tɔntə nə zilí tɔ ba pubɔŋa wa. Ba tɔntə dən cwi ba tiàn tia, ba ga kəni ba tiàn càn wa. Culən tɔntə yi ndə tɔ jə dən jə, yá tɔ ga yi tutv. Tɔ wəri tɔ saŋa, sə lià tɔ li ba tiàn ba pié yokukwɪnan fira tɔ wa.

3

Zwezi-Kərisə pɪn aba mu nədɔn
(*Filipə tián 3.18-21; 1 Zwan 3.1-3; Efezə*
tián 5.3-8; 4.17-31)

¹ Yɪ nə pɪn, á mù də Zwezi-**Kərisə* pɪi á bwin á nan tɪaŋ wa də duən. Kɔ mù tə yɪrɪ, á pɪan Yɪ sàñ wiən tə fɪra ja aba. Mə Zwezi-Kərisə jəé lá nə, Yɪ jɪzən* vən nə.

² Á pɪan á pubɔŋa tə ya wiən tə yuu wa, tə nə wulə Yɪ **sàñ* nə, ka dən ká ya lɔw wiən yuu wa. ³ Á tɪga də Zwezi-Kərisə. Yá Yɪ dən twá də Zwezi-Kərisə, ɔ ma pa aba mu nədɔn tə. Yá mu nədɔn təntə yɪ kɔ sègè Yɪ con. ⁴ Zwezi-Kərisə nə yɪ á mu cígá cígá. Dɪn don nə, ɔ wá pɪi ɔ ba ɔ nan nə yíá yuu də ɔ dun tə. Kɔ máŋá tə wa, á də wá twá də wá á na dun.

⁵ Kɔ mù nə pɪn, á dən mɛ, sə á lɪ yokɔkwɪnan tə á bɪcan wa, tə nə yɪ lɔw wiən, á pa tə nyɔ lá. Tə mù nə yɪ ka pèñ duən vɛɛ vɛɛ, nə à yèé ka tɔn durən yìèn, nə à yèé ka cwàrì, nə à yèé ka pìà pùé fɪra yokɔkwɪnan, nə à yèé ka pa lià duən wiən jə yimən tə pa aba. Á nə pɪn lià duən wiən jə yimən tə pa aba, kɔ bɪrɪ də, á pɪn dun tə wiən təntə nə ndə wɔŋwanan nə, á ga dɔgɔ Yɪ vən nə. ⁶ Mə yokɔkwɪnan təntə yɪrɪ nə, Yɪ lɪŋa wá zàn lià tə yuu wa, ba nə vɪ, sə ba zilí ɔ nii tə. ⁷ Fuən tə nə, á də yà tɔŋa yìèn təntə.

⁸ Síún nə, á də dən dɔga yìèn təntə mama. Tə mù nə yɪ lɪŋa, də dɔŋɪ, də wɔlɔŋɔ, də tɪjaŋa sùràn, də sɔfaran, tə nə naŋa á nii wa. ⁹ Á dənà ká kɔnɪ kɔnkɔn á kə duən nii nə. Á yɪ lià tə, á nə nan á yá á yua nədwan tə, də kɔ tutɔnɛɛ mama. ¹⁰ Yá síún nə, á dən zua yua nədɔn wa. Yɪ nə pɪn aba yua nədɔn təntə. ɔ mù nə kwen kɔ máŋá mama, sə kɔ ya ndə ɔ tətə mu tə nə, sə kɔ pa, á wàní á lwarɪ, ɔ nə yɪ nətɔ zəni zəni. ¹¹ Kɔ mù tə yɪrɪ, pwɪa kùb təlɛ lià tə, ba nə nɪ Yɪ mu nədɔn tə, pwərə wa. **Zwifə*-ba də **Gərekə*-ba dən jɪgə nədɔ. Lià tə, ba nə **gɔŋɪ* bara, də ba tə nə ba bara gɔŋɪ də jɪgə nədɔ. Vərə tə, də lià tə, ba yíá nə wà purɪ, də ywəŋə tə, də lià tə, ba nə tɪ ba tiàn tə mama dən

yɪ nədɔ. Zwezi-Kərisə cɪcɪ dən nə wulə ba mama yuu wa, ɔ ga tɔŋa ba liù mama bɪcan wa.

¹² Yɪ kúrí aba, ɔ pìà, sə á ya Kərisə nə tɪ, ɔ ga swə aba. Kɔ mù tə yɪrɪ, á pɪan á ja bɪcabwanɔ, sə á ya wɔywanɪna, sə á cú á tiàn tɪa, sə á ya bwàbwà, sə á ja pínú də. ¹³ Kɔ dən nə yɪ á pɪna yìèn tə, tə nə tɔŋa á pwərə wa. Á liù tə, ɔ nə jə yoo də ɔ don, sə á kwen kɔ, sə kɔ zwèe, ndə Zwezi-Kərisə nə kwen á cɔna tə, ɔ pa tə zwèe nətɔ. ¹⁴ Kɔ tə nə dwə tə mama nə yɪ, sə á sóní duən, sə kɔ pa á vwa duən nə, sə á yoo mama ga ya zəni. ¹⁵ Bɪcan sié tə Zwezi-Kərisə nə pɪn aba, wá tɪnɪ á pubɔŋa mama. Yɪ kúrí aba, sə á ya won nədɔ, sə á ja bɪcan sié təntə. Á dən kənə Yɪ lèèè máŋá mama.

¹⁶ Zwezi-Kərisə sɔgɔ tə də kɔ yozəŋə tə mama wá ya á pubɔŋa wa. Á kàrà duən, sə á kwè duən də wɔbɔŋa tə mama, á nə jə. Á kənə Yɪ lèèè də á waa mama, ɔ pubwanɔ tə yɪrɪ. Á nuŋə gwaran, də nuŋɪ, tə nə bwɪ Yɪ nə, də nuŋɪ tə mama, Yɪ-**Siŋu* tə nə bɪrɪ aba. ¹⁷ Won tə mama, á nə fwa, kɔ nə yɪ á nii sùràn, nə à yèé á tutɔnan wa, á fwa kɔ **Yuu-Tiu* Zwezi yɪrɪ. Á kənə nə nyɪna Yɪ lèèè, kɔ twá də nə Yuu-Tiu Zwezi.

Kərisə lià púlí nə mɛ, sə kɔ ya nətɔ
(*Efezə tián 5.22-33; 6.1-9; 1 Piyerə 3.1-7; 2.18-25; Titə 2.9-10; 1 Timote 6.1-2*)

¹⁸ Á mù kana tə, á liù mama mɛ, sə ɔ sèe ɔ barɪ nii, ndə ɔ nə sèe **Yuu-Tiu* nii nətɔ. ¹⁹ Á mù bara tə də, á swóné á kana tə, á dənà ká tɔn yanyɔna də ba.

²⁰ Á mù bisíná-ba, á zilé á ninə də á nyɪna nii yoo mama wa. Mə kɔ mù nə poli nə Yuu-Tiu pùé nə. ²¹ Á mù bɪa nyɪna-ba də, á dənà ká fwa, á pa á bɪa tə lɪŋa zàn, sə kɔ gwàrì ba jìàn. ²² Á mù ywəŋə tə, á siá lià tə, ba nə yè aba tə nii, yoo mama wa, lɔw kɔ tə wa. Á dənà ká zilí ba nii ba yíá wa cɪcɪ, sə kɔ dən ká ya ndə á pìà, sə ba bu á nə. Á tɔŋa ba tutɔnan tə də á bɪcan mama, á nə zilí Yuu-Tiu tə yɪrɪ. ²³ Tutɔŋɪ tə mama á dən nə tɔŋa, á

* 3:1 3.1 Ka jèn pù jɪzən vən nə yɪ dun bwálí.

tunja ku də á bican mama. Á tunja ndə ku yí á tunja á pín Yuu-Tiu nə, ku tà lià nə, á tunja á pín. ²⁴ Á yəé də, ku yí Yuu-Tiu nə wá nwin aba. Á wá na á tori v con. Zwezi-*Kərisə nə yí Yuu-Tiu, yá ku ga yí v m̀ nə, á tunja á pín. ²⁵ Liù tē, v nə tunja lwaní, Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə wá nwin v lwaní tē nwin rán v pa wá. Yá liù mama bá doni n don də.

4

¹ Á m̀ lià tē, á nə yè ywəŋə tē, á jana ba də cígá, ndə ku nə me nətú. Á lie á tián də, á də jə Yuu-Tiu v nə wulə Yí *sán nə.

Sagí tē yígúré s̀r̀r̀n
(Efezə tián 6.18-20; 5.14-17)

² Á nə j̀ǹǹ Yí, sə á ja pínú wuuu, á d̀ǹǹ ká píí á kə á kwa. Á kəŋə Yí l̀èèè də yawala mánj́ mama. ³ Á j̀ǹǹ Yí á pa nəba, sə v pa nə na cwəŋə, nə ma swin v sugv tē, sə nə b́r̀i Zwezi-*Kərisə cígá tē, ka nə sègè, lià nə. Mə ku m̀ yíri nə, ba vwa nə də banzala. ⁴ Á tē j̀ǹǹ Yí á pa nə, sə à ẁǹí à swin v sugv tē à b́r̀i nəpon nəpon, ndə ku nə me, sə à swin nətú.

⁵ Á pían á ja wəbunja lià tē, ba nə wá ba waa ken Zwezi-Kərisə nə, yáá con. Yí nə pín aba mánj́ nəzəŋu mama, sə á tí ku á ma tun ku tē nə me, sə á tun. ⁶ Á pían á nii s̀r̀r̀n ya ywání, tē ga ja fira mánj́ mama. Ba nə bwe aba, sə á yəni á nə me, sə á le nətú.

(Efezə tián 6.21-22; Filemon 22-25)

⁷ Á pià, sə à tun Tiswikə, v nə yí nə nubiswəŋə, á con. U yí liù tē, v nə tunja Zwezi-Kərisə tutuŋi tē də, də pùé nədú. À də v m̀ me nə tunja *Yuu-Tiu tutuŋi tē duən nə. Mánj́ tē, v nə wá bà á con, v wá b́r̀i aba won tē mama, à nə wulə ku wa. ⁸ Mə ku m̀ yíri nə, à tun wá á con, sə v pa á yəni, nə nə yí nətú, sə v ga z̀r̀i á bicaní də. ⁹ Á tun v m̀ də Onezimə, v nə yí nə nubiswəŋə, sə ba kwé duən. Onezimə də yí liù tē, v nə twá Zwezi-Kərisə nə də pùé nədú. U yí á m̀ wa liù. Ba lià bələ təntə d̀ǹ wá swin yoo tē mama, ku nə wulə yəbə, ba b́r̀i aba.

¹⁰ Arisətarəkə, à m̀ də wá nə wulə b̀ǹ diè tē wa, j̀ǹǹ aba. Marəkə, v nə yí Barənasə nubiu tē, də j̀ǹǹ aba. À dí yáá à swin v yoo á con. Mánj́ tē, v d̀ǹ nə twi á con, sə á ja wá zəni. ¹¹ Zwezi, v yíri don nə yí Zwisətisə tē, də j̀ǹǹ aba. Mə ba m̀ lià batwa təntə cíci nə yí *Zwifə-ba, à m̀ də ba m̀ nə tunja Yí p̀r̀i tutuŋi tē. Ba z̀r̀i à bican zənzən. ¹² Epafərasə, v də nə yí á m̀ wa liù, j̀ǹǹ aba. U yí Zwezi-Kərisə t̀t̀t̀ǹ tē, v nə j̀ǹǹ Yí zənzən mánj́ mama, v pín aba. U lòr̀i Yí, sə v pa á ya lià tē, Yí yìèn tē nə b́ga á yuu wa, á ga źga zəni á ma tunja Yí fira, mánj́ mama. ¹³ Á tətə wáá à b́r̀i nətú tē, v nə tunja zənzən, v pín á m̀, də Lawodise tián, də Yerapolisə tián nə. ¹⁴ Nə nubiswəŋə d́m̀t̀r̀v Likə də Demasə də j̀ǹǹ aba.

¹⁵ Á j̀ǹǹ Kərisə lià tē mama, ba nə wulə Lawodise nə á pa nə. Á j̀ǹǹ Ninfa də Kərisə lià tē, ba nə yáá j́r̀i duən v diè wa, á pa nə. ¹⁶ Mánj́ tē, á nə k̀r̀i sagí ku tē, á zwèe, sə á pa ku va ku pa Lawodise Kərisə lià p̀l̀i tē də nə, sə ba də k̀r̀i ku. Ku kwa nə, sə á də k̀v̀ l̀ẁǹ, á jon à sagí tē don tē Lawodise tián con, á k̀r̀i. ¹⁷ Á swián Arəswipə con, sə v kə v yíá lá, v tun tutuŋi tē, Yuu-Tiu nə pín wá, v pa ku zwèe.

¹⁸ Á m̀ Polə tətə nə p̀p̀ǹi bwálí ku tē wa də à jún à ma j̀ǹǹ aba. Á d̀ǹǹ ká swèeé də, ba vwa nə də banzala. Yí nə wá fwa pubwanv á yira.

**Təntən sagi tə, Polə nə
púpúní v pa
Tesalonikə
Kərisə lià tə nə
Tesalonikə tián təntən
sagi tə yuu wa sugu**

*Liù tə, v nə púpúní sagi kv tə
Kv yi *təntənu Polə nə púpúní kv.*

Lià tə nə, Polə nə púpúní

Sagi kv yi təntən sagi tə, Polə nə púpúní v pa *Kərisə lià tə nə, ba nə wulə Tesalonikə nə. Tesalonikə yi kv wulə Masedwanə nagwanaa tə wa.

Sagi tə wa sugu

Nəjə kv tə yiri, Polə nə púpúní ba nə: Polə nə dıga *Kərisə lià púlí təntə dən Tesalonikə nə. Yá v dən yá mə, sə v dəri v jén *Zwifə-ba duən yáá nə, ba nə wà v kàrà tə sèe, ba ga zıga v nə. Polə dən púpúní sagi kv tə, v pa Kərisə lià púlí tə nə, sə kv pa v tutuŋi tə kwən kv tun kv va yáá wuuu.

Polə pià v biri də, v pùé poli, yoo mama nə vəli zəni, Kərisə lià púlí nədun təntə wa yiri. Polə bwi ba nə, ba nə vəli yáá tə yiri, v dən ga danja ba jàn, sə ba tə kwən ba tun kv ba doni nətu. Ba cígá yà dənì *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə túrí tə. Yá twara yà jə Kərisə lià tə duən, ba duən yà nə ti də Yuu-Tiu tə wà twi tə yiri. Polə pià, sə v biri ba tıga təntə yoo nə wá ya nətə.

Polə jònì Kərisə lià tə Tesalonikə nə

¹ À mù Polə də Siləven də Timote nə púpúní nə pın *Kərisə lià púlí tə nə, kv nə wulə Tesalonikə nə. Kv púlí təntə də nyına Yu də *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə vwə duən nə. Yu nə wá fwa pubwanu á yira, v ga pa aba bican sió.

*Nətu tə Tesalonikə lià nə ken ba waa
Zwezi nə*

*(Filipə tián 1.3-6; Kolosə tián 1.3-8; 1
Tesalonikə tián 2.13-14)*

² Nə yıjəni mama wa, nə yáá lòri Yu nə pın aba, na ga kəni Yu lèèèe mánjá

mama, á mama yiri. ³ Nə yáá líí á yoo mánjá mama, nə nyına Yu yáá con. Nə líí nə tián tutuŋi tə, á nə keni á waa Zwezi nə, wuuu á ma tun. Nə líí nə tián də kv tə á sonu, tə nə tuŋa də, á nə zıga dən yala tə wa, á nə jə nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə con. ⁴ Nə nubia-ba, nə yèé də, Yu sóní aba. V kúrí aba, sə á ya v mù lià. ⁵ Nə swìn suywánjú tə nə biri aba. Kv tà də nii sùràn cíci, kv yın də Yu dən tə də Yu-
*Siŋu tə tutuŋi tə. Yá nə yà ba bèéé də, suywánjú tə yi cígá. Á yèé nə nə jın nə tián nətu, nə ja yà á tətəŋi wa, sə nə ma san aba. ⁶ Kv mù nə pın, á yi ndə nə mù də Yuu-Tiu nə yi nətu. Á dí càn zənzən, á ma jon Yu sugu tə. Yu-Siŋu tə nə pın aba pupwən. ⁷⁻⁸ Yuu-Tiu sugu tə zıgı á con, kv ma yí Masedwanə nagwanaa də Akayi nagwanaa. Kv nətu dən pın á jì lià tə, Masedwanə də Akayi Kərisə lià tə mama nə mə, sə ba jì ndə á nə. Kv tə nə sùrí lá, ba swìn nətu tə, á nə keni á waa Yu nə, bwálí mama nə. Kv mù nə pın, nə mù con, kv ba dən jə, sə nə kùv swìn ka yoo. ⁹ Lià tə mama yáá swìn nə yoo. Ba maŋa nətu tə, á nə sèe á ja nəba, mánjá tə wa, nə nə twi á con. Ba maŋa nətu tə, á nə lwàn pubuŋi á bà Yu con, kv pa á sèe á dıgı wonwanan, sə á ga tun á pa Yu nə. Yu təntə nə wulə mu wa, v ga yi cígá. ¹⁰ Yá á dən dənì də, v biú Zwezi tə, v pií v bwin v zìn tian wa, pií v naŋa yi v biàn. V mù Zwezi tə nə jon nəba Yu bərə tə wa, kv nə biàn.

2

*Tutuŋi tə, Polə nə tun, Tesalonikə nə
yoo*

*(Tutuŋan 20.18-21, 31-35; 2 Korəntə
tián 4.1-2, 5; 6.3-10; 12.12-15)*

¹ Nə nubia-ba, á tətə yèé kv zəni də, nə nə twi á con tə, kv wà tutu yın. ² Á yəni də, nə dí càn də ba fıfın nəba Filipə nə, kv tə wà dən. Kv kwa nə, nə nyına Yu pın fən kùv ba nəba jə, sə nə swìn suywánjú tə, nə biri aba də, yièn nə swə tə zıga, sə tə cì kv yáá nə də. ³ Nə kwìè tə, nə nə kwè lià tə nə wà kunkun, nə á yèé pubunkukwıun sùràn, nə twá nə ma

kwè ba. Yá nè wà sírí ken, sè nè pa ba jén. ⁴ Yí dàń nè ní dè, nè mè, sè ù pa nèba sɔyɔwájú tɛ, ù ma pa kɔ nèba. Kɔ mù nè pɔn, nè dàń nè swìn kɔ tà, sè nè ma poli ləzoni pɔwí, kɔ ya, sè nè ma poli Yí pùé. Ú mù nè yèé nè pubɔŋɪ tɛ dèń, nè lù nɛtɔ. ⁵ Ndə á nè yèé kɔ nɛtɔ, nè tɛ wà gɪgara sùràn swìn á con mama, nè ga tɛ wà sùràn swìn, sè nè ma pià sɛbɪa. Yí yèé yoo tɛntɛ zɛni. ⁶ Nè wà pià, sè nè na dun ləzoni yáá con, kɔ nè yí á mù yáá con, nè à yèé ba duən yáá con. Yá nè yà ga nè ya Zwezi-**Kərisə* **tɔntɔna* tɛ, nè yà wáá diàn nè dé á yuu wa. ⁷ Kɔ ga wà nɛtɔ yɪn. Nè waa yɪn bwàni á yuu wa máná tɛ wa, nè nè yɪn á con, ndə nuu nè ywàŋá ù bɪa yuu nɛtɔ. ⁸ Nè wɔbwawɔ tɛntɛ nè pɔn nè wà sɔní, sè nè swìn Yí sɔyɔwájú tɛ cɪcɪ nè bɪrɪ aba. Nè sɔní dɛ, kɔ nè yí tɪan dɛ, sè nè sèe nè tɪ á yɪrɪ. Kɔ nɛtɔ tɛ bɪrɪ dɛ, á yoo cà kɔ pa nèba. ⁹ Nè nubɪa-ba, á dàń wáá á tìàn á líí tɔtɔncaran tɛ, nè nè yáá tɔn, dɛ gwarɔ tɛ kɔ nè yáá yí nèba yoo. Nè yáá tɔn tɪtɪn dɛ yɪcaw, sè kɔ pa nè dàn ká ya á liù mama yuu zɪlɪ. Yá nè swìn Yí sɔyɔwájú tɛ nè bɪrɪ aba.

¹⁰ Nè yɪn dɛ á mù lià tɛ, á nè keni á waa Zwezi nè wuuu, nè bɪrɪ aba dɛ, nè yí lià tɛ, ba nè yí Yí nè tɪ, nè yí cígá tián Yí yáá con. Yoo mama yà tɛlé nè yuu wa, liù nè wáá nè nii nè ù caga kɔ yɪrɪ. Á mù ní kɔ tɛ, nè nè yɪn, Yí dɛ ga na kɔ. ¹¹ Á yèé dɛ, kɔ tɛ, nè nè tɔn dɛ á liù mama, kɔ ya ndə nyina dɛ ù bɪa nè. ¹² Nè kwè aba, nè pa á bɪcanɪ zùrɪ. Nè zɪgɪ diàn nè lòrɪ aba, sè á yà lià tɛ, á nè mè, dɛ Yí kúrí aba, sè á twá á ya ù pàrɪ tɛ wa, dɛ ù dun tɛ wa.

(1 Tesalonikè tián 1.6-10; 2 Tesalonikè tián 1.4-5)

¹³ Nè nè swìn Yí sɔgɔ tɛ á con, á ken á waa kɔ nè ndə Yí sɔgɔ nè. Á wà kɔ cígá pɔn ndə ləzoni sɔgɔ nè. Kɔ cígá ga ya Yí sɔgɔ tɛ, kɔ nè tɔŋa á mù lià tɛ, á nè ken á waa Zwezi nè bɪcanɪ wa. Kɔ mù nè pɔn, nè kəni Yí lèèèe wuuu. ¹⁴ Nè nubɪa-ba, á dɛ yí ndə Kərisə lià púlɛ tɛ nè yí nɛtɔ, tɛ nè wulə **Zwide* nagwanaa wa, tɛ dɛ Zwezi-Kərisə nè vwə duən yɪra. Kɔ mù nè pɔn, á tɛtɛ dwíí tián tɛ ma kə càn á

nə, ndə **Zwifə*-ba dɛ nè ken càn ba nè nɛtɔ. ¹⁵ Mə ba mù nè gɔa **Yuu-Tiu* Zwezi dɛ Yí nii **sùsùnà* tɛ, ba ga fɪfɪn nèba. Ba mù ba Yí pùé poli, ba ga ya liù mama dɔŋɔ. ¹⁶ Ba mù nè kəni diàn ba cì nè nè, sè nè dàn ká swìn Yí sɔgɔ tɛ nè bɪrɪ lià tɛ, ba nè tà Zwifə-ba, sè kɔ jon ba ba cɔna tɛ wa. Ba fwa nɛtɔ, ba ma sírí ba cɔna tɛ wuuu. Yí bɔrà tɛ dàń twí kɔ ja ba, dɛ máná don wa.

Polə swə, sè ù pìí ù va Tesalonikə (Romə tián 1.9-13; Tutɔnan 17.14-16; 14.22)

¹⁷ Nè nubɪa-ba, nè mù dɛ á mù pwèe nè yá duən, máná mancɪn wa. Nè kúɔ tɛlé duən nè, yá nè bɪcanɪ ga tɛ bɔŋa á yoo wuuu. Á fɪra jɪn nèba zɛnzɛn! Yá nè yà sɔní, sè nè pìí nè na aba nè yíá wa. Kɔ mù nè pɔn, nè dàń ma bɪbarɪ, sè kɔ yoo tɛntɛ wàní kɔ tɔn. ¹⁸ Nè yà pià, sè nè pìí nè bà á con. Á mù Polə dɛdɛn, sè à bà á con, kɔ nèe cé duən, yá **Sɪtana* cì nè yáá nè, kɔ wà wàní. ¹⁹ Nè jə yala nè wulə pupwən wa á yɪrɪ. Máná tɛ wa, nè **Yuu-Tiu* nè wá pìí ù bà, á wá ya ndə dun yupuu nè, ù nè wá pa nèba. ²⁰ Á mù cígá nè ya nè dun dɛ nè pupwən.

3

¹ Nè dàn wuuu nè ga, nè kúɔ wàrɪ nè dànɪ. Nè ní dɛ nè mè, sè nè ya Atənə wa yəbə cɪcɪ. ² Kɔ mù nè pɔn, nè ma tɔn Timote á con. Ú yí nè nubɪu Kərisə yɪrɪ, ù nè tɔŋa ù pɔn Yí nè. Ú dɛ swìn Zwezi-Kərisə sɔyɔwájú tɛ ù bɪrɪ. Nè tɔn wá á con, sè ù bà ù kwè aba ù pa á zɪgɪ diàn, sè á kə á waa Zwezi nè wuuu. ³ Nè pià, sè á liù mama dàn ká dɔgɔ Yí cwəŋə tɛ, càn zɛnzɛn tɛ yɪrɪ, nè nè wulə tɛ wa. Á tɛtɛ yèé dɛ, kɔ yoo tɛntɛ mè, sè kɔ tɔn nè mù lià tɛ yɪra, Yí nè kúrí. ⁴ Máná tɛ wa, nè nè yɪn á con, nè yà dí yáá nè swìn á con dɛ, ba wá kə càn zɛnzɛn nè nè. Á dɛ yèé dɛ, kɔ mù máná tɛntɛ dàń nè yí. ⁵ Á dàń nè kúɔ wàrɪ à píní, à dànɪ á yoo wa. Kɔ mù nè pɔn, à ma tɔn Timote á con. Á tɔn wá, sè ù bà, ù na nɛtɔ tɛ, á tɛ nè keni á waa Zwezi nè wuuu. Fən yà jə nè dɛ, **Sɪtana* nè wá bà ù dɛdɛn aba, sè ù yigu

aba v pa á tun yokukwɔn. Də ku nə jigə nətɔ, v wá pa nə tutɔŋi tɔ mama jì tutɔ.

⁶ Síún nə, Timote pií v nan á con, v bà nə con. U swìn v biri nɔba də, yìèn tɔ mama zìən á con. U swìn də, á keni á waa Zwezi nə wuu. U biri nɔba, nətɔ á nə sonu də, nətɔ tɔ á nə tɔ líi nə yoo zəni zəni mánǎ mama. U biri nɔba, nətɔ tɔ, á nə pià, sə á pií á na nɔba, ndə nə də nə pià, sə nə na aba nətɔ. ⁷ Nə nubia-ba, ku mù dǎn nə pɔn, nə wɔwalɔ tɔ mama wa, də nə càn zənzən tɔ mama wa, nə bɔcɔn zùrì, də á nə ken á waa Zwezi nə. ⁸ Á zɔga dǎn *Yuu-Tiu nyiən tɔ wa. Ku mù nə pɔn síún nə, nə mu kùd pií ku sinǎ cígá cígá. ⁹ Bèèè won nə, nə wá tun, nə ma kə Yu lèèè á yiri? Nə wàrì nə nyina Yu lèèè nə kəni nə zwèè, pupwən tɔ yiri, nə nə jə á yuu wa Yu yáá con. ¹⁰ Tɔtɔn də yɔcɔv mama, nə yáá lòrì Yu cígá cígá, sə v pa nɔba cwəŋə, sə nə pií nə na aba nə yíá wa. Nə pià nə sùrì won tɔ, ku tɔ nə mùrì aba, á nə keni á waa Zwezi nə, yoo wa.

¹¹ Nə nyina Yu tətə, də nə Yuu-Tiu nə wá kwen cwəŋə, sə nə wàní nə bà nə na aba. ¹² Yuu-Tiu wá pa á sonu tɔ, á nə swə duən tɔ sùrì wuu. Yá, sə ku sonu tɔ wàní ku yí là tɔ duən tɔ mama, ndə nə sonu tɔ yiri tɔ nə, nə nə swə aba. ¹³ Yuu-Tiu nə wá pa á zɔgɔ dǎn. U wá pa, á ya v là tɔ v nə ti, cɔna dǎn ká ya á yuu wa, liù nə wá cəgə aba ku yiri, ba nə wá caga á nii nə tɔ yiri, nə nyina Yu yáá con ku mánǎ tɔ wa, nə Yuu-Tiu Zwezi nə wá pií v bà də là tɔ mama, ba nə yɔ Kərisə nə ti.

4

Nətɔ tɔ Yu nə swə, sə v là ya yoo

(1 Piyerə 1.14-16, 22; 4.1-5; 1 Korəntə tián 6.13-20)

¹ Nə nubia-ba, ku tɔ nə nə kùd wá swìn, nə sùrì lá, nə biri aba nətɔ tɔ, á nə mɛ, sə á ya, sə ku poli Yu pùé. Á cígá twá ku nii nə. Nə dǎn tɔ lòrì aba pwəpwə, nə ga kwè aba də *Yuu-Tiu Zwezi yiri tɔ, sə á tɔ tun ku, á doni nətən. ² Á yèé kwìè tɔ, Yuu-Tiu Zwezi nə pɔn, nə ma kwè aba. ³ Ku tɔ Yu nə pià, ku mù nə yɔ, sə á yà là tɔ, v nə yá á tiən míámíán Yu jìàn wa.

U pià, sə á cì á tiən nə, á dǎn ká pəni duən nə vɛɛ vɛɛ. ⁴ U pià, sə á liù mama lwarɔ, v nə mɛ, sə v ja v tiən nətɔ, v ma swe v kan, sə ku biri də v yɔ Yu nə ti, ndə liù tɔ, v nə Yu tɔ nə mɛ, sə zilé ga ya ku wa. ⁵ Á dǎn ká twá á pùé yokukwɔn fira tɔ nə, ndə liù tɔ nə, v nə yèrì Yu, nə yáá fwa nətɔ. ⁶ Ku mù yoo tətə wa, sə liù mama dǎn ká fwa yoo tɔ, ku nə wá mɛ v don yira v nə yɔ v nubiu *Kərisə yiri. U wá mɛ, sə v cùgù v yìèn. Nə dí yáá nə swìn ku yoo tɔ á con cígá cígá, nə tún lá. Yuu-Tiu wá kə càn là tɔ nə, ba nə tɔŋa tɔ yolwana tətə. ⁷ Á yèé də, Yu wá nɔba kúrí, sə nə tún durən yìèn. U kúrí nɔba, sə nə yà là tɔ, nə nə yá nə tiən míámíán. ⁸ Ku mù nə pɔn, liù tɔ, v nə vɔga kàrà ku tɔ, ku ya Yu nə v vɔga. Ku tà ləzwənə nə v vɔga. Yá Yu nə pɔn aba v *Sinu tɔ.

⁹ Ku nə yɔ nətɔ tɔ, á nə mɛ, sə á sóní duən yoo wa, ku kùd ba dǎn jə, sə nə púpúní ku nə biri aba. Yu tətə nə dí yáá v biri aba nətɔ, á nə mɛ, sə á sóní duən. ¹⁰ Mə ku mù sonu tətə nə, á swə là tɔ mama, ba nə yɔ à nubia Kərisə yiri, ba nə wulə Masedwanə nagwanaa tɔ mama wa. Nə nubia-ba, nə tɔ lòrì aba, sə á tun ku, á doni nətən. ¹¹ Á kəni dǎn, sə á ya duən nə də sié, sə á liù mama ywǎn v tətə tutɔnan yuu, sə á tətə nə tun də á tətə jìàn, á ma pià á nii wodiu, ndə nə nə biri ku aba nətɔ. ¹² Ku nətɔ tɔ nə wá pa là tɔ, ba nə tà Kərisə là zilí aba. Yá á kùd ba ya liù mama yuu zɔlɔ.

Ka pií ka bwin ka nan tian wa yoo
(1 Korəntə tián 15.19-58)

¹³ Nə nubia-ba, nə pià, sə á lwarɔ cígá tɔ, ka nə wulə là tɔ, ba nə tɔga tɔ yoo wa. Ku nətɔ wá pa, á dǎn ká ya pucɔnɔ wa, ndə là duən nə, ba nə ba yala jə, də ba wá ya də Yu. ¹⁴ Nə pɔn cígá də, Zwezi tɔga, v pií v bwin v nan tian wa. Yá mə nətɔ tətə nə, Yu wá bwin tɔga tɔ, ba nə keni ba waa Zwezi nə, v sùrì Zwezi nə.

¹⁵ Á nəŋə ku tɔ, *Yuu-Tiu nə kàrì nɔba, nə nə pià, nə swìn nə biri aba. Ku mù nə yɔ, mánǎ tɔ wa, Yuu-Tiu nə wá pií v bà, nə mù là tɔ, nə nə tɔ wá tɔ tɔ, nə bá dé tɔga tɔ yáá. ¹⁶ Yu wá pa nii. *Malikə piú

tə wá swìn də kori nəfaru. Ba wá wúrí Yü nabwana. Ku máǵá tə wa, Yüu-Tiu tətə wá nan Yü nə v cú. Yá *Kərisə lià tə, ba nə tıga, wá dí yáá ba bwin ba nan tıga wa. ¹⁷ Ku kwa nə, nə mù lià tə, nə nə wulə mü wa, nə dān wá zàn, nə twá ba nə. Nə wá dì bakwan tə wa, nə jérí Yüu-Tiu lanworu tə wa. Yá nə dān wá ya də Yüu-Tiu máǵá mama wuuu. ¹⁸ Á twá sùràn tə tə nə, á ma zùrì duən bicanı.

5

Ka kə sírí máǵá mama, ka dān Zwezi yoo

(Matıə 24.36-51; Likə 12.35-40; 21.34-36; Romə tián 13.11-14)

¹ Nə nubıa-ba, ku kúv ba dèj jə, sə ba púpúnı ba pa aba, sə á lwarı máǵá tə də dıın tə, nə *Yüu-Tiu nə wá pıı v bà. ² Á tətə yèé ku zəni də, Yüu-Tiu túrí dıın tə wá ya, ndə ɲwìàn nə yáá ɲv, titın nə máǵá tə wa, ba nə ba v yoo buɲa. ³ Máǵá tə wa, ləzoni nə wá swìn, ba wú: «Luv zùrì! Yolwan kúv bá bà». Mə ku máǵá tə wa, nə ba wá cùgù míámıán naa nədv. Ku wá dì ba yuu, ndə kan pùé nə yáá yı nətı, v lırı máǵá wa. Yá ba liù mama bá jén. ⁴ Nə nubıa-ba, á mù tà yikunu wa lià, sə ku dıın təntə ma twi ku dì á yuu ndə ɲwìàn nə. ⁵ Á mù mama yı poni lià, á yı yıcaıv lià. Nə tà yikunu lià, nə yı poni lià. ⁶ Ku mù yırı nə, nə mù dānà ká dwèe, ndə lià duən nə. Nə mù kúv wá mə, sə nə dwèe, sə nə ya lià tə, nə nə buɲa zəni. ⁷ Mə titın nə nə, lià yáá dwèe. Mə titın nə nə, lià yáá nyu swana ba sú. ⁸ Nə mù lià tə, nə nə yı yıcaıv lià, nə mə, sə nə ya lià tə, nə nə buɲa zəni. Nə mə, sə nə kəni nə waa Zwezi nə wuuu, nə ga sónı lià tə, ku mù nə wá ya ndə pamana lugu gānù nə, nə nə zua. Nə ga jə yala də Yü wá jon nəba nə cına tə wa. Nə tí yala təntə nə, ma fwa ndə pamana lugu yupuu nə. ⁹ Yü nə kúrí nəba, sə v twá də nə *Yüu-Tiu Zwezi-*Kərisə, v jon nəba. U wá nəba kúrí, sə v cùgù nəba də v lıɲa tə, tə nə dáá zənzən. ¹⁰ Ku mù yırı nə, Zwezi-Kərisə tıga nə yırı, sə nə vwə nə tián v nə ma ya mü wa, də nə nə tıga, nə à yèé də nə mü nə wulə máǵá tə wa,

v nə wá bà. ¹¹ Ku mù yırı nə, sə á dān duən jıàn, sə á san duən nə, ndə nətı tə á nə dí yáá, á tıɲa ku.

Sagı tə yígúrá sùràn

(Ebərə-ba 13.7, 17, 20-21; Galasi tián 6.1-2; Romə tián 12.17-21; 1 Korəntə tián 1.8-9)

¹² Nə nubıa-ba, nə lòrì aba, sə á zilé lià tə, ba nə tıɲa á pwərə wa. Ba mù lià tə *Yüu-Tiu nə tın, sə ba ywān á yuu wa, sə ba kwè aba. ¹³ Á zilé ba zənzən, sə á sónı ba ba tutıɲı tə yırı, ba nə tıɲa. Á pıan bican sié ya á pwərə wa.

¹⁴ Nə nubıa-ba, nə kwè aba, sə á caga yayınyına tə nii nə, sə á zùrì ba tə, fən nə jə ba jıàn. Á saɲa labwana tə nə, á jana pınú ba mama yoo wa. ¹⁵ Á cia á tián nə, sə liù mama dān ká tın lwanı, v ma ɲwın lwanı. Máǵá mama, sə á tın zəni duən yıra də ləzoni tə mama yıra.

¹⁶ Dıın mama, sə á ya pupwən wa. ¹⁷ Á júná Yü máǵá mama, á dānà ká yá. ¹⁸ Á kəni Yü lèèè won mama wa. Yü nə swə ku nətı tə, á nə vwə *Kərisə yıra tə yırı.

¹⁹ Á dānà ká cı Yü-*Siɲu tə tutıɲı yáá nə. ²⁰ Yü yáá twá v nii *sùsùndə nə, v kàrì aba. Á dānà ká mun kàrà təntə. ²¹ Yoo mama wa, sə á dí yáá á ywān ku wa, á kúrí ku tə, ku nə zıən, á lı á pa á tián nə. ²² Yoo mama wa, cia á tián nə də lwanı yırı mama.

²³ Yü tə, v nə pıın bican sié pa, sə á ya v mù nyıən míámıán. U mù nə wá cı, sə á tətə mama, də á pubıɲa tə, də á jèré tə, də á yıra tə dān ká ja lwanı, ba nə wá swìn tə yoo, dıın tə nə nə Yüu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá pıı v bà. ²⁴ Yü kúrí aba. Yá v mù ga nə yı pùé nədv. Yá v mù nə wá tın ku yoo təntə.

²⁵ Nə nubıa-ba, á júná Yü də á pa nəba. ²⁶ Á júná lià tə duən tə mama, ba nə yı á nubıa Kərisə yırı, də zilé zənzən də sonu, ndə Kərisə lià nə mə, sə ba fwa nətı. ²⁷ Á lòrì aba pwəpwə də Yüu-Tiu yırı tə, sə á kàrì sagı ku tə lià tə mama yáá con, ba nə yı nubıa Kərisə yırı. ²⁸ Nə Yüu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá fwa pubwanı á yıra.

**Bələ nii sagı tə, Polə nə
púpúní v pa
Tesalonikə
Kərisə lià tə nə
Tesalonikə tián bələ nii
sagı tə yuu wa svgu**

*Lìu tə, v nə púpúní sagı kv tə
Ku yi *tontuvu Polə nə púpúní kv.*

*Lìà tə nə, Polə nə púpúní
Sagı kv tə yi bələ nii sagı tə, Polə nə
púpúní v pa *Kərisə lià tə nə, ba nə wulə
Tesalonikə nə.*

*Sagı tə wa svgu
Polə púpúní v sagı kv tə, sə v ma kàrà
Tesalonikə Kərisə lià tə.
U təntən v kəni Yu lèèèe, ba pùé nə yi
nədu də Yu ba ga swə duən tə yırı. U
kəni Yu lèèèe, ba nə jùnì Yu, ba ga zıga
dìàn Yu tutuŋi tə wa yırı. U dān kàrì
ba Zwezi-*Kərisə túrí tə nə mɛ, sə kv ya
nətv. Polə kàrì Kərisə lià tə, sə ba zıgı
dìàn Yu cwəŋə tə wa, də cuna nə swə tə
pùlì luv wa zənzən, nə à yəó càn nə yí ba.
U bırı ba, sə ba jvn Yu máná mama. Ba
wa lià duən də yà ba tutuŋi pià kv pa ba
tuŋa yokukwınan. Ba mù lià təntə swın
də, Yuu-Tiu wá pií v bà síún síún. Ku mù
tə yırı, ka tun tutuŋi kúv ba dən ja. U caga
yayınyına ba nii nə, sə ba tun ba ma na
nii wodiu, ndə v mù Polə də lià tə duən
tə, ba nə tun Yu tutuŋi tə, nə tun kv nətv.*

Polə jùnì Kərisə lià tə Tesalonikə nə

*1 À mù Polə də Siləven də Timote nə
púpúní sagı kv tə. Nə púpúní kv, nə
pın *Kərisə lià púlí tə nə, kv nə wulə
Tesalonikə nə. Ku púlí təntə də nə
nyına Yu də *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə
vwə duən nə. 2 Nə nyına Yu də Yuu-Tiu
Zwezi-Kərisə nə wá fwa pubwanv á yıra,
ba ga pa aba bıcan siə.*

*Yuu-Tiu wá bà, v bə̀rì luv bə̀rì
(1 Tesalonikè tián 1.3-7; Filipè tián 1.3-
6, 27-30; Matıə 13.40-43; 25.31-46)*

*3-4 Nə nubıa-ba, á keni á waa Zwezi nə
wuuu, á ga tə kəni á waa v nə á súrí
wuuu. Yá sonu tə, á nə swə duən tə, də
yi kv súrí wuuu. Á wulə càn də wuwalv
wa, á ga tə jə pínv wuuu, á dānà ká pií á
kə á kwa. Ku nətv dān pın, nə jə á yoo,
nə ma bwı nə tìàn nə, *Kərisə lià púlé tə
wa. Ku mù nə pın, nə mɛ, sə nə kə Yu
lèèèe máná mama wuuu, á yuu yırı.*

*5 Ku càn təntə bırı də, Yu bə̀rì tə yi
cígá nə v twá, v ma bə̀rì ka. Tə mù nə
wá pa á ya lià tə, á nə mɛ, sə á zv Yu
pàrì tə wa. Mə kv mù yırı nə, á dí càn tə.
6 Yu mù wá twá də cígá, v ma kə càn lià
tə nə, ba nə kəni càn á nə. 7 Yá v dān wá
pa siə, á mù lià tə nə, á nə dé càn tə. Nə
mù də á mù, nə wá na siə təntə, máná tə
wa, *Yuu-Tiu Zwezi nə wá pií, v nan Yu
*sàn v bà də *malıke, tə nə jə dīàn. 8 U
wá ya mənvo tətəŋi wa, v ma bà, sə v
ma kə càn lià tə nə, ba nə yə̀rì Yu, də ba
tə, ba nə ba nə Yuu-Tiu Zwezi svywánjv
tə də nii zilí. 9 Ba càn tə, tə nə wá yí
ba, tə mù nə mɛ də ba, tə ga wá cùgò ba
míámíán, kv ja vələ máná mama wuuu,
kv nə ba zwèe. Ba bwálí wá ya núní də
Yuu-Tiu, ba ga wá ya núní də v dun tə,
tə nə bırı v dīàn tə. 10 Tə mù yìèn təntə
wá tun Zwezi-Kərisə túrí dıın təntə nə. U
dān wá pa lià tə mama, ba nə yi v mù nə
tı, pa wá dun. Ba tə mama, ba nə keni ba
waa v nə, wá balv wá. Á də wá ya kv lià
təntə wa, á nə pın cígá kàrà tə nə, nə nə
kàrì nə bırı aba tə yırı.*

*11 Ku mù nə pın, nə jùnì Yu, máná
mama wuuu, nə pın aba. Nə yáá lòrì Yu,
sə v pa, á ya lià tə, á cígá nə mɛ, sə v
kúrí aba, sə á ya v lià. Nə yáá lòrì wá, sə
v twá də v dīàn tə, v pa á tun kv tə nə
ziən. Nə lòrì Yu, sə v pa á tun yozəŋə tə,
á nə tuŋa, sə tə va yáá wuuu, á nə keni á
waa v nə wuuu tə yırı. 12 Ku mù nə wá
pa, nə Yuu-Tiu Zwezi yırı tə na dun, kv
twá də aba. Yá v də ga wá pa, á də na
dun. Ku nətv tə wá twá də pubwanv tə,
nə nyına Yu də nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə
nə wá fwa á yıra.*

*Yuu-Tiu túrí tē yoo**(1 Zwan 2.18; 4.1-3; Matie 24.23-44)*

¹ Nə nubia-ba, nə *Yuu-Tiu Zwezi-
*Kərisə wá pií v bà. Yá nə dān wá kun
duən nə v səpuni nə. Ku mù nə pɪn, nə
lòrì aba, ² á dānà ká sèe, á pa ba gugurə
á pubɔŋa tē. Á dānà ká pa fən ja aba dē,
á nə nì dē, Yuu-Tiu túrí dɪn tē yí. Liù nə
swìn á con dē, Yui-*Siŋu tē nə bɪrɪ wá ku
yoo təntə, á dānà ká sèe ku. Nə à yèé, v
nə swìn á con dē, ku yɪ nə mù nii sugv
nə, á dānà ká sèe ku. Nə à yèé tətə ba nə
pɪn aba sagɪ, ba ga bɪrɪ dē, ku sagɪ təntə
nan nə mù con, á dānà ká sèe ku. ³ Á
dānà ká sèe, sə liù mama twá yoo nədu
tətə nə, v ma gɪgarɪ aba v dɔgv. Mánjá tē,
ku dɪn təntə nə biàn, sə ku yí, ku mɛ, sə
lià zənzən ba nə ken nii nədu, ba vɪ Yui
*nii ya luv wa. Yá cuna liù wá bɪrɪ v tiàn
luv wa. Mə v mù cuna liù təntə nə, Yui li
v tún vān nə, sə v cùgù. ⁴ Ku bɛɛ təntə nə
wá zɪgɪ won tē mama nə, ləzoni nə boŋə
<Yui>, nə à yèé ba nə pɪn dun ku. U wá
bún dē, v dwə tē mama. Yá v wá zv Yui
*diè tē tətə wa, v jəñ lá. U ja v tiàn, v ma
jì Yui.

⁵ Á lie á tiàn dē, à dí yáá à swìn ku yoo
təntə á con, mánjá tē wa, à nə yɪn dē aba.
⁶ Síún nə, á yèé ku tē nə cìgà yìèn təntə
yáá nə, sə tē tun. Tē wá tun, dē tē mánjá
nə yí. ⁷ Cuna liù tē mù dí yáá, v wulə v
tɔŋa diàn tɔtɔnan, tē nə sègè. Ku dān ga,
sə won tē, ku nə cìgà v yáá nə, kèen ku yá
bwálí nə. ⁸ Ku mánjá təntə wa, cuna liù tē
dān wá bɪrɪ v tiàn. Yá Yuu-Tiu Zwezi dān
wá gv wá dē v nii voo. U wá cùgù wá dē
diàn tē, v nə wá ja bà. ⁹ *Sɪtana diàn tē
nə wá pa cuna liù tē bà. Liù təntə wá fwa
kunkun yomulan yiri mama, dē kunkun
mumun, dē kunkun yogwaran. ¹⁰ U wá
twá kunkun yìèn nə, v ma tun lwanɪ yiri
mama. U wá ja tē, v ma gɪgarɪ lià tē, ba
nə jén míámíán Yui yáá con, ba vɪga, sə
ba sóní cígá tē, ka nə wá jon ba, ba cuna
tē wa yɪrɪ. ¹¹ Ku mù nə pɪn, Yui ma tun
diàn ba con, tē nə wá pa, ba jén, sə ba pa
cígá kunkun tē nə. ¹² Ku yɪ nətɔ, sə ku pa
Yui bɔrɪ lià tē mama bɔrà, ba nə wá cígá
tē sèe, ba nə sóní, sə ba tun kunkun yìèn

tē, sə v cùgù ba.

*Yui kúrí aba, sə v jon aba á cuna wa
(1 Piyerə 1.3-9; 5.10-11)*

¹³ Nə nubia-ba, *Yuu-Tiu sóní á mù
zənzən. Nə mù con nə, nə nə mɛ, sə nə
kə Yui lèèèe, mánjá mama á yɪrɪ. Yui nə
kúrí aba, luv jɪv mama wa, sə v jon aba
á cuna wa. U twá v *Siŋu tē nə, dē á nə
sèe cígá tē nə, v pa á jì v nyiən. ¹⁴ Mə ku
mù yɪrɪ nə, Yui twá dē svywánjɔ tē, nə nə
swìn á con, v ma kúrí aba. U pià, sə á dē
na tori nə Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə dun tē
wa.

¹⁵ Nə nubia-ba, ku mù tē yɪrɪ, á zɪga
diàn, sə á ja kàrɪ tē, nə nə kàrɪ aba, á pa
á tiàn nə. Ku nə yɪ kàrà tē, nə nə swìn á
con dē nii, nə à yèé kàrà tē, nə nə púpúní
nə pa aba, sə á ja tē mɛ. ¹⁶ Nə Yuu-Tiu
Zwezi-Kərisə tətə dē nə nyɪna Yui sóní
nəba. U fwa pubwanɔ nə yɪra, v pa nə
bɪcanɪ zùrɪ mánjá mama, ku nə ba zwèe.
Yá nə ga jə yala, tē nə zìèn. ¹⁷ Ba mù nə
wá zùrɪ á bɪcanɪ. Ba mù nə wá pa, á zɪgɪ
diàn á ga fwa won tē mama, ku nə zìèn,
á tɔtɔnan dē á sùràn wa.

3*Á lòrì Yui, á pa nəba
(Romə tián 15.30-32)*

¹ Nə nubia-ba, ku tē, nə nə wá swìn
nə ma gúrí, á dān lòrì Yui á pa nəba. Á
lòrì Yui, sə *Yuu-Tiu sugv tē wání ku sú
tia tē mama, sə ku na dun, ndə ku nə
jə dun á con nətɔ. ² Á tē lòrì Yui, á pa
nəba, sə v jon nəba ləzwənkukwɪnan, dē
ləzwənwɔlvnyɪna ba jìàn wa. Ku cígá
mama wa, ku tà lià tē mama, nə ken ba
waa Zwezi nə. ³ Yuu-Tiu mù yɪ pùé nədu
tíú. U mù nə wá pa á zɪgɪ diàn, v ga cì
á nə dē *Sɪtana. ⁴ Á fwa ku tē, nə nə pɪn
aba nii, sə á fwa, á ga tē wá fwa ku. Yuu-
Tiu pɪn nə jə á diàn ku yoo tē wa. ⁵ Nə
Yuu-Tiu nə wá pa á sóní Yui á bɪcanɪ wa,
sə á piñí á dān Zwezi-*Kərisə.

*Ka tun tɔtɔŋɪ nə zìèn yoo
(1 Tesalonikə tián 2.9-10; 4.11-12)*

⁶ Nə nubia-ba, nə pɪn aba nii ku tē dē
nə *Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə yɪrɪ tē. Á pwìá
á tiàn á ya yɪŋɔnɪ dē liù tē mama, v nə yɪ

nə nubiú Kərisə yiri, ʋ nə ya yayunyien, ʋ nə ba kàrà tə, nə nə biri aba, nii zìlí.
⁷ Á tətə yèé nətʋ tə, á nə mɛ, sə á fwa, sə á ma ya ndə nə nə. Á yèé də, nə nə yin də aba, nə wà yayunyina yin. ⁸ Nə wà liù wodiú dí tutʋ. Nə tun nə gwàrì, nə tun titin də yicav mɛ, sə nə dàn ká ya á liù mama yuu zìlí. ⁹ Nə nə fwa kʋ nətʋ tə, kʋ ba pìà kʋ biri də, nə yà ba cwəŋə jə, sə á san nəba. Kʋ ya nə pìà nə biri aba nətʋ tə, á nə mɛ, sə á fwa, sə á twá kʋ nə.
¹⁰ Kʋ mù nə pin, mánǎ tə wa, nə nə yin á con, nə swìn á con, nə wú: «Də liù nə ba pìà, sə ʋ tun, sə kʋ tíú dàn ká dé wodiú dè!»

¹¹ Nə nən də, á wa là duən ya yayunyina. Ba ba won tɔŋa, də kʋ nə tà, sə ba kə ba tiàn là duən yìèn wa. ¹² Nə kwè ba là təntə, nə ga pin ba nii kʋ tə də Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə yiri tə. Nə swìn ba con, sə ba tun ba tutunan mánǎ mama sənɓwen, sə ba ma na ba nii wodiú.

¹³ Nə nubia-ba, á mù dànà ká gwàrì, də ka fwa zəni. ¹⁴ Də liù nə ba kʋ tə, nə nə swìn sagi kʋ tə wa, nii zìlí, sə á ja kʋ tíú yoo á pubɔŋa wa. Á pwìá á tiàn də wá, sə kʋ pa cavira ja wá. ¹⁵ Á dànà ká fwa wá ndə á dɔŋɔ nə. Kʋ mɛ, sə á kwè kʋ tíú, ndə á nubiú nə.

Sagi tə yígúré sùràn

¹⁶ *Yuu-Tiu tə, ʋ nə pin bican sié tə, nə wá pa aba bican sié. Yuu-Tiu Zwezi nə wá ya də á mama, mánǎ mama wa, yoo yiri mama wa. ¹⁷ Kʋ tə ya à tətə Polə nə púpúní də à jun, à wú: «Polə jùnì aba». Á nəŋə nətʋ tə, à nə yàá tún à jìàn à saga tə mama wa, də nətʋ, à nə púpúní: ¹⁸ Nə Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə wá fwa pubwanu á yira.

**Təntən sagi tə, Polə nə
púpúní v pa
Timote
nə
Timote təntən sagi tə
yuu wa sugu**

Lìu tə, v nə púpúní sagi kv tə

Kv yi *tuntunu Polə nə púpúní kv. Máná tə wa, v nə púpúní kv, də v yi v wulə bán diè wa Romə nə.

Lìu tə nə, Polə nə púpúní

Sagi kv tə yi təntən sagi tə, Polə nə púpúní v pa Timote nə. Timote nyina tà *Zwifə, v nuu ga yi Zwifə. U jigə *Kərisə liù, v ga yi Polə karbiu. Timote jigə Polə twaduən tə wa liù don, v yà nə swə zənzən. Yièn yà nə wulə Kərisə lià púlé tə wa, Polə yáá tun wá lá nə, sə v va v ywán tə yuu. Polə pın wá nii, sə v ya Efezə nə, v dàn Kərisə lià tə jìàn də v kàrì ba.

Sagi tə wa sugu

Efezə *Kərisə lià tə yi ba tə wulə ba tanı ba tiàn. Yá Kərisə lià duən də wulə ba kàrì kunkun yièn. Polə púpúní kv, v ma biri Timote nə kwiè tə, v nə me, sə v pa Efezə Kərisə lià tə də ba yáá tiàn tə nə.

Polə pià v biri Timote də, v me, sə v ja cígá kàrà tə v waa con. U me, sə v twá Yu sagi tə wa sùràn tə nii nə, ndə kv nə me nətv. U me, sə v tun swywájú tə tutunan tə wuuu, v dàn ká yá. U me, sə v kwen Kərisə lià púlí tə, v kə cwəŋə nə, v ga kúrí yáá tiàn nəzəŋə.

*Polə jònì Timote
(Titə 1.1-4)*

¹ À mù Polə yi Zwezi-*Kərisə *tuntunu. À mù nə púpúní sagi kv tə. Yu jon nəba nə cuna wa. Zwezi-Kərisə də pın nə jə yala. Yá v mù nə pın nii, sə à ya ba tuntunu. ² À púpúní sagi kv tə, à pın n mù Timote nə, n nə yi ndə à bìú nə cígá cígá, n nə keni n waa Zwezi nə tə yiri. Nə

nyina Yu də nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá fwa pubwanu n yira. Ba mù nə wá dəri n yinəgə zənzən, ba ga pa mú bican sié.

*Á cia á tiàn nə də kunkun karyina-ba
tə
(1 Timote 6.3-5; Titə 3.9; Galasi tiàn
3.10-12, 19-24)*

³ Máná tə, à nə vèli Masedwanə nag-wanaa, à pın mú kwiè, sə n yà Efezə nə, n cì lià duən nə, ba dàn ká biri kunkun kàrì. ⁴ Kv mù təntə kwa nə, sə n tə cì ba nə, ba dàn ká jələ tə yomanan təntə mancın tətə. Tə yi yièn tə, tə nə ba dèñ jə. Tə duən də ga yi ba nıbara-ba tə yièn tə twara, tə nə wàrì tə gəlì tə zwèe. Tə mù yièn təntə yà tútúná cíci nə, tə yáá zìn, tə ga ba saŋa, sə Yu fira tə tun də ba. Ba wáá Yu fira təntə ba lwarı, də ba nə ken ba waa Zwezi nə. ⁵ Yoo tə yiri, n nə me, sə n swın kv nətv tə ba con, kv mù nə yi, sə ba wánı ba sónı duən. Ba sonu təntə me, sə kv ya də bican nəpon, kv nə ba pubunkukwınan jə, sə kv pa ba nə keni ba waa Zwezi nə tə ya cígá cígá. ⁶ Lià duən jén ba tiàn, ba kúú ba tə yièn təntə fwa. Yá ba nə jén tə dāñ nə pın, ba jə tútúná, tə nə ba nywarı jə. ⁷ Ba pià, sə ba ya Yu *nii tə, v nə pın *Moyizə nə dèñ, ba biri lià nə. Yá ba ga yèrì ba tətə sùràn tə dèñ, ba nə swın. Ba yèrì yièn tə dèñ, ba nə kàrì tə yoo də diàn, ndə ba yèé tə.

⁸ Nə yèé də, Yu nii tə zìen, də ba nə ja kv ba tunja, ndə kv nə me nətv. ⁹ Kv mù yiri, ba me, sə ba lwarı də, Yu nii tə tà v pın lià tə yiri, ba nə yi cígá tiàn. Á nəŋə ləzwənyirə tə, Yu nə pın v nii tə ba yiri: Kv mù nə yi wulunyina, də lià tə, ba nə ba Yu nii zílí, də lià tə, ba yáá nə tələ də Yu, də cuna lià. Yu pın v nii tə lià tə yiri, ba ba Yu yièn tə zílí, də ba tə, ba nə zını v mù Yu cwəŋə tə, də ba tə yiri, ba nə gwı ba ninə də ba nyina, də lagura yiri. ¹⁰ Yu pın v nii tə lià tə yiri, ba nə pəni duən vèe vèe, də bara tə yiri, ba nə ba kan pià, ba ga pià bara duən, ba ma fwa ba kana, də ba tə yiri, ba nə janı lià ba yoli. Yu pın v nii tə lià tə mama yiri, ba nə yi kunkuna, də ba tə yiri, ba nə swın

kunkun yièn. Yu pin v nii tē lià tē mama yiri, ba nē tɔŋa yièn tē, tē nē zɔga v cígá kàrà tē nē. ¹¹ Kàrà tēntē dē suywánjú tē yi nēdv. Suywánjú tēntē nan Yu con. Yá ku mù nē biri v pupwən tē, dē v dun tē. Yá Yu tēntē nē ken suywánjú tēntē yoo à jìàn wa, sē à swìn ku à biri.

*Yu pubwanv tē, v nē fwa Polə yira
(Tɔtvnan 26.9-20; 1 Timote 6.12, 20-21;
2 Timote 2.15-18)*

¹² À kēni nē *Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə lèèèè. U bún dē, à yi liù tē, v nē wàá à yuu wa v jələ, sē à tun v tutɔŋi tē dē pùé nēdv, v ma kúrí nē, sē à tun ku. U dān pin nē diàn, sē à ma tun ku tutɔŋi tēntē. ¹³ Mánjá don yin lá, à nē twɔn v mù Zwezi tēntē. À fifin v Kərisə lià tē, dē à kēni càn ba nē. Dē ku nētv tē mama, à yinəgə zənzən jin wá. Ləyəri yá nē pin, à fwa ku nētv tē, à ga wà cígá pin Zwezi nē dē. ¹⁴ Yá nē Yuu-Tiu dān fwa pubwanv à yira, ku nē dáá zənzən, ku ja lē. À keni à waa v nē wuuu, à dān ga jə Zwezi-Kərisə sonu tē. ¹⁵ Ku tē à nē pià, sē à swìn yəbə, ku ya sɔgv tē, ku nē yi cígá. Lià tē mama nē mē, sē ba sèe ku. Zwezi-Kərisə twi tia yuu, sē v jon lià ba cuna wa. À mù ga nē yi ba yáá tíú, à cuna nē dwə ba, v nē jon. ¹⁶ Yá Zwezi-Kərisə dān dəri à mù liù tē, à cuna nē dáá tē doni ba duən, tē yinəgə zənzən. Ku mù nē pin, v twá dē nē, sē v ma biri v pínú tē nē yi nētv. U biri ku, sē v ma dān lià tē, ba nē wá kə ba waa v nē, jìàn, sē ba ga na mu tē, ku nē ba zwèe v con.

¹⁷ À pià, sē lià tē pa dun Yu nē, ba ga bu v nē, mánjá dē mánjá, ku nē ba zwèe. Yu nē yi piú tē, v pàri tē nē ba zwèe, abada. U mù nē ya Yu tē, v nē wulə mánjá mama wuuu, yii nē wàri wá ku ni, v ga yi v cici dē. Amuna!

¹⁸ À biù Timote, à pià, sē à swìn n con, sē n tun n pa Yu nē, ndə Yu nii *sùsùnà tē diun nē swìn n yoo nētv. N dān pií n líí Yu nii sùsùnà tē sùràn tēntē yoo, sē n tun Yu tutɔŋi tē zəni zəni, ndə n nē pià, sē n jan jaŋa, ka nē zìen. ¹⁹ N jaŋa tēntē wa, n tē mē, sē n kə n waa Zwezi nē wuuu. N pubɔŋa tē ga wà mē, sē ka

ya pubunkukwɔn. Lià duən dɔgv ka ja pubunzəŋə tēntē yoo vàn nē. Ku mù nē pin, ba yá dí yáá, ba kə ba waa Zwezi nē. Yá ku nē yí yáá, ba kúv ba ba waa kēni Zwezi nē. ²⁰ Ku mù ləzwənyirə tēntē wa, lià duən nē yi Yimene dē Aləkəzandərə. À ken ba mù lià tēntē *Sɔtana jìàn wa, sē ba ma lwarɔ swian, ba kúv dān ká twɔn Yu.

2

*Nətv tē, ba nē jònì Yu
(Ebərə-ba 2.9)*

¹ Tēntən yoo tē à nē kwè, sē ba fwa, ku mù nē yi, sē *Kərisə lià tē jun Yu, sē ba lòri Yu, sē ba kə Yu lèèèè, lià tē mama yuu yiri. ² Ba lòri Yu, ba pa pèegá tē nē, sē ba lòri Yu, ba pa lià tē nē, ba nē ywàŋá ba lɔv tē yuu, sē ba lɔv tē wàní ku zùri, sē siə ya ku wa. Ku nētv wá san, sē nē wàní nē zílí Yu, nē ga twá wá zəni. ³ Mə ku mù yoo tēntē nē ywán, ku ga zìen, ku pa Yu nē, v nē jon nēba nē cuna wa. ⁴ Mə v mù nē pià, sē v jon lià tē mama ba cuna wa. Ku nē sùrí lá, sē v pa ba lwarɔ v cígá tē. ⁵ Yu yi nēdv, yá ləzwəndvə nē wulə v mù Yu dē ləzoni pwərə wa. Ku liù tēntē nē yi Zwezi-*Kərisə. ⁶ U mù nē pin v tiàn, sē v ti ləzoni tē mama yuu yiri, sē v ma jon ba, ba cuna wa. Ku mù yoo tēntē nē biri, ku mánjá tē tətə wa, dē Yu pià, sē v jon ləzoni mama. ⁷ Mə ku mù yiri nē, Yu tún nē, sē à ya v *tuntɔnv, à swìn v sɔgv tē. À mù nē mē, sē à gwin Yu sɔgv tē dēn à biri lià tē nē, ba nē tà *Zwifə-ba, sē ba kə ba waa Zwezi nē, sē à biri ba cígá tē dē. À biri ku cígá tēntē lià tē nē, ba nē tà Zwifə-ba. Ku tà kunkun nē à kuni, ku ya cígá nē à swìn.

*Bara dē kana nē mē, sē ba ya nētv
Kərisə lià jéré wa
(1 Piyərə 3.1-6; 1 Korəntə tiàn 14.34-35;
Titə 2.3-5)*

⁸ À dān pià, sē bwálí mama nē, sē bara tē jun Yu. Ba nē zìn ba jìàn yu nē, sē ba ma jun Yu, ba mē, sē ba ya lià tē, Yu nē ti ba. Lɔŋa wà mē, sē tē ya ba bicanɔ wa. Tútúná dē wà mē, sē tē ya ba pubɔŋa wa. ⁹ À swə, sē kana tē dē zu ganan, ndə kan

nə mɛ, sə ʋ zʋ ʋ gànù nɛtʋ. Ba dàn ká zʋ ganan tɛ, tɛ nə ba zɪən də ba. Tɛ wà mɛ, sə tɛ ya jɪjɛ tián ganan. Ba dàn ká pan yun tɛ yiri nə yɪ jɪjɛ tián nə panɪ. Ba dàn ká nàn ba tián də sɪán bián zanan, nə à yèé ganan tɛ, tɛ kwɛnɛ nə dáá zɛnzɛn. ¹⁰ Ba bwanwiɛn dàn mɛ, sə tɛ ya ka tun zɛni. Ku mù nə mɛ də kana tɛ, ba nə swɪn də, ba mù zilí Yɪ. ¹¹ Kàrà tɛ máŋá wa, kana tɛ mɛ, sə ba cʉgʋ kàrà tɛ sɛnbwen, sə ba sèe kàrà tɛ nii. ¹² À ba nii pɪn kan nə, sə ʋ kàrà bara tɛ, nə à yèé, sə ʋ ja dián ba yuu wa. Kana tɛ mɛ, sə ba pú ba níé, ba jèñ sɛnbwen. ¹³ Ku dèñ nə yɪ Yɪ tɛntɛn, ʋ fwa Adamə. Ku kwa nə, ʋ fwa ɛvə. ¹⁴ Yá ku tà Adamə nə, *Sɪtana gɪgarɪ, ku yɪ kan tɛ nə, ʋ gɪgarɪ. Ku nɛtʋ dàn pià ku bɪrɪ də, kan nə vɪga Yɪ nii tɛ. ¹⁵ Yá də ku nɛtʋ mama, Yɪ wá jon kan ʋ cʉna wa, ʋ nə lʋrɪ biá tɛ yɪrɪ. Yɪ wá jon wá, də ʋ nə keni ʋ waa Zwezi nə wuu, də ʋ nə swə lià, də ʋ nə twá Yɪ nə zɛni, də ʋ nə jɛ ʋ tián zɛni.

3

Kərisə lià púlí yuu tián (Títə 1.5-9; 1 Piyerə 5.1-4)

¹ Sugʋ ku tɛ, à nə pià à swɪn, ku ya cígá. Liù tɛ, ʋ nə pià, sə ʋ ya *Kərisə lià púlí yáá tián yuu tíú, ku tíú pià tutʉnzɛŋɟu. ² Kərisə lià púlí yáá tián yuu tíú wà mɛ, sə ʋ ja yokʉkwɪnan, ba nə wá caga ʋ nii nə tɛ yɪrɪ. ʋ mɛ, sə ʋ ya kan nədu barɪ. ʋ mɛ, sə ʋ ya liù tɛ, ʋ nə buŋa zɛni. ʋ mɛ, sə ʋ ya liù tɛ, ʋ nə buŋa zɛni. ʋ mɛ, sə ʋ ya liù tɛ, ʋ nə tuŋa yìèn tɛ, ndə ku nə mɛ, sə tɛ tun nɛtʋ. ʋ mɛ, sə ʋ ya liù tɛ, ʋ nə sèe ʋ jonɔ vɛrɔ zɛni, ʋ pa ba zʋrɪ ʋ diè wa. ʋ mɛ, sə ʋ ya liù tɛ, ʋ nə wáá lià ʋ kàrɪ zɛni. ³ ʋ wà mɛ, sə ʋ nywɪn swana zɛnzɛn ʋ bubunɪ. Nə à yèé, sə ʋ ya jarɪdirɪ. ʋ dàn mɛ, sə ʋ ya liù tɛ, ʋ nə yɪ bwàbwà. ʋ wà mɛ, sə ʋ ya tutʉnyan. Nə à yèé, sə ʋ sóní sɛbiu. ⁴ ʋ mɛ, sə ʋ dí yáá ʋ kwɛn ʋ tɛtɛ diè tɛ zɛni, sə ʋ biá tɛ wàní ba sèe ʋ nii, ba ga zilí ʋ tɛtɛ cígá cígá. ⁵ Də liù nə wàrɪ ʋ tɛtɛ diè ʋ kwɛn, nɛtɛ nə ʋ wá fwa, ʋ ma kwɛn Kərisə lià púlí tɛ mù? ⁶ Á nə pià, sə á kúrí Kərisə lià

púlí yáá tián yuu tíú, á dànà ká kúrí liù tɛ, ʋ nə ken ʋ waa Zwezi nə dʋra. Á nə kúrí liù nɛtʋ, ʋ wá fwa fwiə, yá Yɪ bɔrà tɛ wá ja wá, ndə ka nə jɪn *Sɪtana nɛtʋ. ⁷ Kərisə lià púlí yáá tián yuu tíú mɛ, sə lià tɛ, ba nə tà Kərisə lià, də tɛtɛ swɪn ʋ yozɛŋɟo yoo. Ku nə tà nɛtʋ, ku wáá ku pɪn ba goni wá. Yá cavɪra wá zʋ wá, Sɪtana ga twá ku nə, ʋ ma ja wá.

Kərisə lià púlí tʉtʉnà yoo (Tʉtʉnan 6.1-6; 1 Korɛntə tián 4.2)

⁸ *Kərisə lià púlí tʉtʉnà də mɛ, sə ba ya lià tɛ, lià nə mɛ, sə ba zilí ba. Ba ga mɛ, sə ba ya cígá cígá lià. Ba wà mɛ, sə ba nyɔ swana zɛnzɛn, ba ga wà mɛ, sə ba twá yokʉkwɪnan nə, ba ma na sɛbiu. ⁹ Ba mɛ, sə ba pa cígá sugʋ tɛ nə, ku nə sègè, Yɪ nə bɪrɪ ba, də pubuŋa tɛ, ka zɪən. ¹⁰ Á nə pià, sə á kúrí Kərisə lià púlí tʉtʉnà, ku mɛ, sə á dí yáá dɛdɛn ba, á na ku tɛ, ba nə yɪ. Də ba nə ba yokʉkwɪnan jɛ, lià nə wá swɪn tɛ yoo, sə á dàn zɪgɪ lá, á kə ba Kərisə lià púlí tʉtʉnan tɛ wa. ¹¹ Kərisə lià púlí tʉtʉnà tɛ kana mɛ, sə ba ya kana tɛ, lià nə zilí ba. Ba wà mɛ, sə ba ya lià tɛ, ba nə swɪn yolwana, ba pɪn lià nə. Ba mɛ, sə ba ya kana tɛ, ba nə buŋa zɛni. Ba mɛ, sə ba ya kana tɛ, ba nə yɪ pùé nədu tián yoo mama wa. ¹² Kərisə lià púlí tʉtʉnà mɛ, sə ʋ ya kan nədu barɪ. ʋ mɛ, sə ʋ wàní ʋ tɛtɛ biá tɛ, də ʋ tɛtɛ diè tɛ ʋ kə cwɛŋɟə nə zɛni. ¹³ Kərisə lià púlí tʉtʉnà tɛ, ba nə tuŋa zɛni, ba wá na dun bwálí. Ba ga wá wàní ba swɪn Zwezi-Kərisə sugʋ tɛ, də ba cígá mama, ba nə keni ba waa ʋ nə tɛ yɪrɪ.

Yoo nəfarɪ, ku nə sègè (Efɛzə tián 2.19-22; Zwan 1.1, 14; Romə tián 1.4; 16.25-26)

¹⁴ Á púpúní sagɪ ku tɛ n nə, à ga jɛ yala də, à wá bà à na mú, máŋá mancɪn wa. ¹⁵ Də à nə dán à wá twi, sə n twá sagɪ ku tɛ nə, n ma lwarɪ nɛtʋ tɛ, n nə mɛ, sə n ya Yɪ biá tɛ wa. Yɪ biá tɛntɛ nə yɪ *Kərisə lià púlí tɛ, ku nə yɪ Yɪ tɛ, ʋ nə wulə mu wa, nə tɪ. Kərisə lià púlí tɛntɛ nə zɪŋa sugʋ tɛ, ku nə yɪ cígá, ndə yonɪ nə zɪŋa dəyuu nɛtʋ.

16 Cígá tē, ka nē sègè kv yoo tēntē wa, ka dēn lù zēnzēn. Liù mama wàri kv yoo tēntē, v tótùnì. Kv mù nē yi Zwezi-Kērisē, v nē jigē lēzwēnē. Yu-*Siñu tē biri dē, v yi cígá tíú Yu yáá con. *Malike ni wá. Lià swìn v sugv tē, ba biri luv dwíé tē mama nē, Lià keni ba waa v nē, tia yuu wa. Yu ti wá, v kē v con dun bwálí wa.

4

Kvkvun karnyina-ba yoo

(1 Zwan 4.1-3; Kolosē tián 2.16-23)

1 Yu-*Siñu tē cígá swìn dē, talikwa máñá tē wa, lià duēn, ba nē ken ba waa Zwezi nē, wá pií ba yá wá. Ba dān wá pií ba zilí *zinē nii, ba ga wá twá tē mù zinē tē kàrà nii nē. 2 Ba wá dugv ba tiàn ba pa níó bēlē tián, ba nē yi kvkvuna, gīgarí ba, ba ga pa ba jén. Ba mù kvkvuna tēntē pubuñā tē tīga míámíán, ndē gantwan nē dí mēn. 3 Ba mù nē kàrà ba biri dē, kv culi, sē kan dē bēe swe duēn nē. Ba ga biri dē, kv culi, sē lià dé wodirēn duēn dē. Tē mù wiēn tēntē ga yi Yu fwa, sē ba dé. Lià tē, ba nē ken ba waa Zwezi nē, ba ga yēé cígá tē, ba nē ken Yu lēēē, ba ga dé tē, kv ba yolwan mama jē. 4 Wiēn tē mama, Yu nē fwa ziēn. Won mama tēlé, ba nē mē, sē ba li ba dugv, dē ba nē jon tē mama, ba ga kē Yu lēēē tē yiri. 5 Yu sugv tē dē yijuní tē yáá pa won mama ziēn, kv pa Yu nē.

Zwezi-Kērisē tvtnzēñu yoo

(2 Timote 2.14-16; 4.1-2, 5)

6 N mē, sē n kàrà yiēn tē tē, n biri lià tē nē, ba nē yi n nubia Kērisē yiri. Kv nētv wá pa, n ya Zwezi-*Kērisē tvtnbiu nēzēñu. Kv ga wá biri dē, n pīn cígá Yu sugv tē nē, n ga twá kv nē zēni. N nē keni n waa kv nē, dē kàrà nēzēñu tē nē. Yá kv tē biri dē, sùràn tē dē kàrà nēywánú tē sañā mú, tē pa n vèli yáá wuuu, Yu cwēñē tē wa. 7 Dugv lēyērēn yomanan tē, tē nē tà Yu nyiēn. 8 Dē liù nē fwa diàn won, kv yáá pa v yira ja diàn, kv ga wá san wá mancūn mancūn. Yá v nē twá Yu cwēñē tē mù nē zēni, kv mù sañā wá zēnzēn kv dwiēn. Kv wá pa v na mu nēdūn síún

nē. Kv mu tēntē ga wá ya mu tē, kv nē ba zwēe Yu con. 9 Kv mù sugv tēntē yi lià tē mama nē mē, sē ba sēe kv, ba pa ba tiàn nē. 10 Mē kv mù nē pīn, nē ma tūñā dē nē jañā. Yá nē ken nē yala Yu tē nē, v nē wulē mu wa. U mù nē pià, sē v jon lià tē mama ba cūna wa. U mù nē wá jon lià tē mama, ba nē ken ba waa Zwezi nē,

11 Kv mē, sē n pa nii tē yiēn tēntē yiri, sē n ga kàrà tē mama n biri. 12 Dān ká sēe n pa, ba mun mú, n nē yi lēzwēndūn tē yiri. N mē, sē n pa ba twá n tētē nē, ba ma lwarí nētv tē, ba nē mē, sē ba ya. Kv nētv tē wá twá n sugv nē, dē nētv n nē yi nē. Kv wá twá n nē swē lià nētv nē, dē n nē keni n waa Zwezi nē wuuu nētv, dē nētv tē, n bican nē yi nēpon Yu yáá con. 13 Kàrí Yu sugv tē máñá mama wuuu, lià tē yáá con, dē n pīn ba kwìè, dē n biri ba. Fwa nētv kv jē vèlē dūn tē, à nē wá bà. 14 Dān ká gwìè tarpiūn tē, Yu nē pīn mú. Yu pīn mú tarpiūn. Tēntē kv twá Yu nii *sùsùnā tē sùràn nē, ba nē swìn n yuu wa. Kērisē lià púlí yáá tián tē ga tún ba jìàn n yuu wa kv yiri. 15 Kē n diàn mama lá, sē n wàní tūn kv tvtnñi tēntē, n pa kv nii sú. Fin n yíá kv yuu zēni, sē lià tē mama na dē, n yi n vèli n yáá wuuu, Yu nyiēn tē wa. 16 Cī n tiàn nē, sē n cì kv tē, n nē kàrà tē dē nē. Ja pínú wuuu, n dān ká pií n kē kwa. Dē n nē fwa kv nētv, kv wá pa Yu jon mú n cūna wa, v ga twá mú v jon ba tē, ba nē cūga n sugv tē.

5

Nētv tē, n nē mē, sē n ya Kērisē lià tē yáá con

(1 Korēntē tián 7.34-35)

1 N nē wulē dē bazūn, v nē fwa yoo, kv nē wà mē, dān ká caga v nii nē dē diàn. N mē, sē n kwē wá bwàbwà, ndē v yà nē yi n nyūna nē. Kwē balandūra tē, ndē ba yà nē yi n nubia nē.

2 Dē kazūn nē fwa yoo, kv nē wà mē, sē n kwē wá, ndē ba yà nē yi n ninē nē. Kwē kaninē tē, ndē ba yà nē yi n nakwana nē, n ga pa n bican ya nēpon ba yáá con.

³ Zilí kadəne tə, ba cígá nə yi ba cíci, sə n ga ywàñ ba yuu. ⁴ Kadənu tə, v nə jə bía, nə à yèé nìán, ba mù nə me, sə ba dí yáá ba ywàñ ba diè là tə yuu. Ba me, sə ba tun kv tə, ba nə me, sə ba tun ba pa ba là tə nə, sə ba ma kə ba lèèè. Mə yoo təntə nə Yu swə. ⁵ Kadənu don wulə, v nə yi kadənu cígá cígá, v nə wulə v cíci, v ga ba liù mama jə, sə v ywàñ v yuu. U mù kadənu təntə yáá kə v yala Yu nə. U yáá jùnì Yu titin də yicav, v lòrì, sə Yu san wá. ⁶ Yá kadənu tə mù, v nə fwa v fira cíci, də v wulə mi wa tə mama, v yi ndə v tiga Yu yáá con. ⁷ Nəń kv tə n nə me, sə n pa nii ba kv yuu wa, sə yìèn dàn ká ya ba yira, là nə wá caga ba nii nə tə yiri. ⁸ Də liù nə ba v dwíí tìán nə saja, nə à yèé kv tə, kv nə dwə, v ba v diè là tətə nə saja, kv tíú viga Zwezi. U mù liù təntə waa lɔja kv dwən liù tə, v nə wà v waa ken Zwezi nə.

⁹ Dàn ká púpúní kadənu yiri n sùrí kadəne tə nə, á nə saja ba nə tə nii nə, də v nə ba bina sapwɔtwa jə. Kv sùrí lá, də v bari nə wà nədɔ yin. ¹⁰ Kadənu me, sə v ya liù tə, ba nə bwi v tutɔnzəɔ nə. U me, sə v ya liù tə, v nə ywàñ v bía yuu zəni, v ga sèe, v jonə vərə zəni v pa, ba zuri v diè wə. U me, sə v ya liù tə, v nə sɔn* là tə, ba nə yi *Kərisə nə ti, nɛɛ. U me, sə v san là nə, ba nə wulə càn wa, v ga tun tutɔnzəɔ, mánjá mama. ¹¹ Dàn ká púpúní kadəne tə, ba nə yi kaninə, tə mù yira kadəne yira sagi tə wa. N nə púpúní ba yira lá, mánjá tə wa, bari swiu fira nə jə ba, ba wá dugv Zwezi-Kərisə lá. Yá ba ga va ba swe bari nə. ¹² Ba yà fwa ndə ba twá Zwezi-Kərisə nə, ba ga pií ba yá wá. Kv mù nə pin, Yu bɔrà tə wá ja ba. ¹³ Kv nə sùrí lá, kv wá pa, ba jì yayinyina, ba twá dii wa ba vèli. Yá kv ga bá ya kv cíci. Ba wá ya svfarv tìán. Lià duən yìèn nə wá pií tə jə ba bian nə, ba ga wá swìn sùràn tə, ba nə wà me, sə ba swìn. ¹⁴ Kv mù nə pin, à pià, sə n yá kadəne tə, ba nə yi kaninə tə, sə ba pií ba swe, ba lɔri bía, sə ba ywàñ ba diè yuu nə zəni. À ba

pià, sə nə duja twá ba nə, ba ma swìn yokokwɔn mama nə yuu wa. ¹⁵ Kadəne duən dí yáá ba dugv Zwezi cwəɔ tə, ba pií ba va ba twá *Sɔtana nə. ¹⁶ Kan tə, v nə yi *Kərisə liù, nə jə kadəne v dwíí wa, v mù nə me, sə v san ba. U wà me, sə v pa ba jì Kərisə là púlí tə yuu zili. Kərisə là púlí tə me, sə kv san kadəne tə nə, ba cígá nə ba liù jə míámíán.

(1 Korəntə tìán 9.7-14)

¹⁷ Á me, sə á pa ɔwírán dəkurən bələ Kərisə là púlí yáá tìán tə nə, ba nə tɔja zəni, ba swìn Yu sugv tə, də ba kàrì kv ba buri tə, á doni. ¹⁸ Yu sugv tə swìn, kv wú: «Mánjá tə wa, n nə jə nau, n ma tɔja n fɔɔ, kv wà me, sə n vwa kv nii nə, kv dàn ká dɔɔi wobia tə». Kv kúɔ swìn kv sùrí lá, kv wú: «Tùtùnə me, sə v na v ɔwírán».

¹⁹ Də liù nə swìn, v ma ziga Kərisə là púlí tə yáá tíú tə don nə, dàn ká cugv kv tíú sugv, də ba nə wà là bələ də batwa yí, ba nə ziga yáá tíú tə nə. ²⁰ Caga là tə, ba nə tɔja cuna tə, nii nə Kərisə là púlí tə mama yáá con, sə kv pa, fən zv ba duən tə, ba dàn ká tun tə yiri.

²¹ À pin mú nii kv tə, də Yu də Zwezi-Kərisə də *malike tə, v nə kúrí, sə n zilí kv tə, à nə swìn n con, tə nii zəni. Dàn ká kúrí kv vàn don n dugv. Dàn ká kúrí là tə, n ma tun kv. ²² Dàn ká bɔbari n tún n jìàn liù yuu wa, sə n pa wá tutɔɔi Kərisə là púlí tə wa. Də n nə wà n tìán nə cì, n wá twá n tun cuna tə. Ci n tìán nə, sə n ya liù tə, n bican nə yi nəpon.

²³ N kúɔ dàn ká nyu níá cíci. N dàn nyu diven† mancin mancin, n pùé yayigv tə, də n yayiran tə duən tə yiri, sə tə zwèe.

²⁴ Lià duən cuna ba sègè míámíán. Də ba nə swə, ba wà kv tìán bɔrà bɔrì də. Ba duən cuna yi ba bɔrà tə bɔrì kwa nə, nə ba dàn yáá na tə. ²⁵ Tutɔnzəɔ tə də ba sègè míámíán. Yá tutɔnzəɔ tə, nə wàrì tə ni yii wa, də tətə wàrì tə sègè, tə me lá.

6

(Efəzə tìán 6.5-8; 1 Piyerə 2.18-20)

* **5:10** 5.10 *Zwifə-ba con, ba yáá pa ba sɔn vee nɛɛ, sə ba ma buri də, ba sèe wá ndə ba vee nə ba diè wa.

† **5:23** 5.23 Kv yi swana yiri don, kv nə wàá pùé yayigv kv ywarì.

¹ Lià tē mama, ba nē yī ywəŋə, mē, sē ba zilí ba liù tē, v nē yè ba zənzən, sē ku pa liù mama dān ká twīn Yī, v dān ká swīn yolwan nē kārà tē yuu wa. ² Ywəŋə tē, ba tián nē yī *Kərisə lià tē, ba wà mē, sē ba mun ba, ba mù dē ba nē yī Kərisə lià tē yī. Ywəŋə tēntē dān mē, sē ba kwēn ba tun ba pa ba tián tēntē nē, ba doni ba dí yáá tē. Lià tēntē, ywəŋə tē nē tūŋa ba pīn ba dē yī ba nubīa Kərisə yī, Yī ga swə ba.

Kvnkvn kàrì tē, dē cígá cígá jǐjə tē yoo (Romə tián 16.17-18; Ebərə-ba 13.5)

³ Nèñ, kv tē n nē mē, sē n kārì, sē n kwè lià tē. Liù don wulə, v nē kārì kārà yīri don. U mù liù tēntē wà cígá pīn nē *Yuu-Tiu Zwezi-*Kərisə cígá sùràn tē nē, v ga wà cígá pīn nē kārà tē nē, ka nē bīri Yī nē swə, sē liù ya nət. ⁴ Kv tíú yī fwīə nē jə wá, v ga yèrì won mama. U yənu nē yī tútùná, v ma dī jara yìèn yīra bonju yuu wa. Tē mù nē yáá pa v zīga lià duən nē, kv tián wiən yī. U jə tútùná, v dé tūŋa lià dēñ nē, v ga bŋa yolwan v pīn lià nē. ⁵ Ba yáá dī tútùná wuuu ba pwərə wa, ba pubŋa tē ba zīən, ba ga kùv yèrì cígá tē. Ba pubŋa wa nē, ba bŋa dē, ba nē twá cwəŋə tē nē zəni, ba wá na səbīa. ⁶ Kv yī cígá dē, liù nē twá Yī cwəŋə tē nē zəni, v yī jǐjə tíú, dē v nē poli v pùé dē kv tē, v nē jə. ⁷ Nē wà won mama ja bà luv wa, nē ga bá wàní won mama nē ja víí. ⁸ Kv mù nē pīn, nē nē na nē nii wodiu, nē ga jə ganān, nē mē, sē nē pa, tē cīcī mē nēba. ⁹ Lià tē, ba nē pià, sē ba na wiən zənzən, ba yáá pa *Sitana yīgu ba, v kē yìèn wa, ndə ba nē zva nyali wa. Kv dān yáá pa ba sóní wokukwīnan tē, tē nē cùgà lià tē. Yá tē mù nē yáá cùgù ba míámíán. ¹⁰ Yokukwīnan yīri mama dēkuu nē yī ka sóní səbīu. Lià duən lī ba tián Zwezi cwəŋə tē wa, ba pià səbīa zənzən. Ba dí cān zənzən kv yoo tēntē yī, kv ga yī ba tətə nē pià tē, ba pa ba tián nē.

Sagī tē yígúré sùràn (2 Timote 2.3-7; 4.7-8)

¹¹ N mù liù tē, n nē yī Yī liù, lī n tián tē mù yìèn tē mama wa. Kē n dián mama,

sē n wàní n tun kv tē nē yī cígá yìèn. Twá Yī cwəŋə tē nē zəni, sē n kē n waa Zwezi nē, máŋá mama wuuu. Sóní lià tē, sē n ja pínú, sē n ja pubwan. ¹² Púrí n yīra, n kē n waa Zwezi nē wuuu. Kē dián, sē n wàní n ya mī tē wa, kv nē ba zwèe Yī con. Mē kv mù yīri nē, Yī kúrí mú. Máŋá tē, Yī nē kúrí mú, n tətə swīn cígá sŋv lià kapuv yáá con dē, n ken n waa Zwezi nē. ¹³ Zwezi-*Kərisə tətə dīn zīgī, v swīn cígá sŋv tē *Pilātə yáá con, v ga bīri dē, v mù wulə cígá cwəŋə wa. A dān pīn mú nii kv tē, dē Yī tē, v nē pīn mī won mama nē, dē v mù Zwezi-Kərisə. ¹⁴ Twá à sùràn tē nii nē, à nē dí yáá à swīn n con. Dān ká dwá tē nii nē, dān ká fwa won tē, lià nē wá swīn, ba zīgī n nē kv yīri. Ya nət kv ja vələ, nē *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nē wá pií v bà. ¹⁵ Yī tē, v nē yī pupwən tíú, lī máŋá v tún, sē v pa Zwezi-Kərisə pií v bà ka wa. U mù Yī nē yī dián mama Yuu-Tiu. U mù nē ya pègá tē mama piú, v ga yī yun tián tē mama Yuu-Tiu. ¹⁶ U mù Yī cīcī nē wulə máŋá mama wuuu, v ba tī. U wulə poni wa, liù mama nē wàrì kv poni tē yīra v boli. Liù mama yīi tē wà v mù Yī nī. Liù ga wàrì wá n nī dē. U mē, sē ba bv v nē, v mù nē jə dián, tē nē ba zwèe abada. Amīna!

Nət v nē mē, sē n kwè jǐjə tián tē (Likə 12.15-21; 2 Timote 1.14)

¹⁷ Pa nii lià tē nē, ba nē yī síún luv kv tē jǐjə tián, sē ba dān ká fwa fwīə. Ba dān ká kē ba waa luv jǐjə wa, ka nē wá lē síún síún. Ba mē, sē ba kē ba waa Yī nē. U mù nē pīn won mama búrí nēba, sē nē jwē. ¹⁸ Swīn ba con, sē ba tun zəni, sē ba jǐjə tē ya tutunzəŋə jǐjə. Ba mē, sē ba pa wiən lià nē dē ba bīcānī mama, sē ba tārì ba jǐjə tē dē lià duən. ¹⁹ Dē ba nē fwa nət, ba wiən tē, tē kwənə nē dáá, tē dē wá ya jǐjə nəzəŋu Yī con, ka nē wàrì ka cùgà. Yá ba dān wá na mī tē, kv nē yī cígá, Yī con.

²⁰ À biú Timote, ywàñ kv tē, Yī nē pīn mú, yuu zəni. Ja n tián, dān ká dī tútùná tē, tē nē yī tutv, tē nē tà Yī nyiən. Dān ká kē n nii yìèn tē wa, ba nē wú, dē tē yī yənu yìèn, tē ga yī kvnkvn yìèn. ²¹ Lià

duən yà b́ún də, ba jə kú yənu təntə. Kú
m̀ nə pín, kú t́án kú̀ ba ba waa kəni kú
tə nə, nə nə kən nə waa kú nə.

Yú nə wá fwa pubwanu á yira.

**Bələ nii sagı tə, Polə nə
púpúní v pa
Timote
nə
Timote bələ nii sagı tə
yuu wa sugv**

Liù tə, v nə púpúní sagı kv tə

Kv yi *tuntunv Polə nə púpúní kv. Máná tə wa, v nə púpúní kv, də v yi v wulə bán diè wa Romə nə. Kv yın càn zənzən kv pa wá. U mu ya bwələ, sə kv zwèe, yá liù də yà tələ, sə v san v nə.

Liù tə nə, Polə nə púpúní

Sagı kv yi bələ nii sagı tə, v nə púpúní v pa Timote nə, v nə yi v tutundon, v ga swə wá zənzən.

Sagı tə wa sugv

Polə təntən v kəni Yı lèèè Timote yırı. U dən swìn Timote con, sə v zıgı diàn v tun Yı tutuŋı tə zəni də yawala, də lià nə swə ba kəni càn v nə, kv tutuŋı təntə yırı. U tə swìn v con, sə v cì lià tə nə, ba nə dı tútúná tə nə ba dən jə, tə nə ba saŋa, sə lià tun Yı tutuŋı tə. U swìn Timote con, sə v ya ndə v m̀ Polə yà nə yi nətı. U mɛ, sə v twá cıgá tə nə, sə v kə v waa Zwezi nə wuuu, sə v soni lià, sə v ja pínú, sə v dən ká swèé kàrà nəzəŋu tə, ba nə kàrì wá.

Sagı tə yígúré wa, v bırı nətı v tətə nə dí càn, də nətı tə Yı nə san wá.

Polə j̀nı Timote

¹ À m̀ Polə, yi Zwezi-*Kərisə *tuntunv. Kv nətı twá də Yı fıra tə. Zwezi-Kərisə tun nə, sə à swìn mu tə yoo lià con. Yı kàn nii də, v wá pa kv mu təntə lià tə nə, ba nə vwə ba tıàn Zwezi-Kərisə yıra. ² À púpúní sagı kv tə, à pın n m̀ Timote nə. N yi à biù tə, à nə swə zənzən. Nə nyına Yı də nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá fwa pubwanv n yıra. Ba m̀ nə wá dəri n yinəgə zənzən, ba ga pa mú bıcan siè.

Polə dən Timote j̀nı

(Tutunan 16.1-3; 2 Timote 2.1-12; Efzə tıàn 1.3-7; 2 Tesalonikə tıàn 2.13-15)

³ À m̀ Polə kəni Yı lèèè, à pın n m̀ Timote nə. À l̀rì Yı də bıcan nəpon, ndə à nıbara-ba tə nə jın Yı nətı. Máná mama, à nə wulə à l̀rì Yı, kv nə yi tıtın nə à yèé yıcau, à yá l̀rì Yı, à pın mú. ⁴ À liı à tıàn də, n nə kwi nətı, à viru tə máná wa. Yá à dən yá swə zənzən, sə à piı à na mú, sə à pùé poli. ⁵ À yá bıŋa nətı tə, n nə ken n waa Zwezi nə wuuu. Kv təntən kv ya n nu Loyisə nə ken v waa v nə. Kv zàn lá, kv pa n nuu Enisə. Yá à dən yèé də, n də ken n waa v m̀ Zwezi tə nə wuuu, n ga tà níé bələ tíú.

⁶ Mə kv m̀ nə pın, à ma liı mú yoo kv tə. Ja Yı tarpıv tə, v nə pın mú, sə n ma tun zəni. Máná tə wa, à nə tın à j̀nı tə n yuu wa, Yı pın mú tarpıv təntə. Kə n diàn lá n tun də kv tarpıv təntə. ⁷ Yı-*Siŋu yá ba pın, liù jı yá ɲwıán tíú. Kv m̀ nə pın, dən ká pa, n ya yá ɲwıán tíú. Kv yá pa nəba diàn, sə nə ma tun, nə pa Yı nə. Kv yá pa nə sını lià, kv ga pın, nə yèé nə tıàn janı.

⁸ Dən ká pa cavıra ja mú, sə n swìn nə *Yuu-Tiu yoo n bırı lià nə. Dən ká pa cavıra ja mú, à m̀ Polə nə wulə bán diè Zwezi-Kərisə yırı də. N də mɛ, sə n dé càn suywájú tə yırı, ndə à nə, də diàn tə, Yı nə pın mú. ⁹ U m̀ Yı nə jon nəba nə cuna wa. U kúrí nəba, sə nə ya v m̀ lià. Kv tà nə tutunzəŋə yırı, kv ya v tətə nə swə kv nətı, kv twá də v pubwanv tə nə. Yı tətə nə sını, sə v fwa kv nətı tə, də lıv tə wá fwa. Yı tətə nə twá də Zwezi-Kərisə, v ma tun v pubwanv tə nə yıra. ¹⁰ Zwezi-Kərisə jon nəba nə cuna wa, yá v zwèe tıan diàn. Kv m̀ nə pın, síún nə, Yı pubwanv təntə dən yi nəpon. Zwezi twá suywájú tə nə, v bırı də, lià tə wá na mu, kv nə ba zwèe Yı con.

¹¹ Yı tın nə, sə à ya v tuntunv, à swìn suywájú təntə, də à kàrì kv à bırı lià nə.

¹² Mə kv m̀ yırı nə, à dé càn tə tə, yá cavıra ba nə jə. À m̀ yèé liù tə, à nə keni à waa v nə. Yá à yèé də, suywájú

təntə, Zwezi nə pɪn nə, ʋ wàá kʋ nə ʋ cì, kʋ ja vələ dɪn tə, ʋ nə wá pìí ʋ bà.

¹³ Twá cígá sùràn tə nə, n nə nì à nii wa də, à swìn, sə n də sùràn ya ndə tə nə, Dàn ká lwań won mama tə wa. N nə swìn tə sùràn təntə, Zwezi-Kərisə nə pɪn, sə n kə n waa ʋ nə, yá n ga sóní lià də. Kʋ mù yɪri nə, ja tə sùràn təntə n bɪcan wa. ¹⁴ Ywań suywáńú tə yuu, Yɪi nə pɪn mú. Ywań kʋ yuu də Yɪi-*Siŋu tə, kʋ nə wulə də nəba.

¹⁵ N yəé də, Kərisə lià tə mama, ba nə wulə Azi nagwanaa tə wa, vɪga nə ba dugv. Fizwelə də Ɛrəmozwenə twá ba wulə ba wa. ¹⁶ À lòrì nə Yuu-Tiu, sə ʋ dəri Oneziforə mù, də ʋ diè lià yinəgə zənzən. ʋ mù yàá zùrì à bɪcan, ʋ ga ba à cavɪra dəri, də ba nə vwə nə də banzala tə. ¹⁷ ʋ nə twi *Romə wa yəbə, ʋ bɪbarɪ ʋ pìà bwálí tə, à nə wulə wuuu, halt ʋ bà ʋ na nə. ¹⁸ Nə Yuu-Tiu nə wá dəri ʋ yinəgə zənzən, dɪn tə nə, ʋ nə wá pìí ʋ bà, ʋ b̀r̀r̀ ləzoni b̀r̀rà. N mù yəé tɪtɪnan tə, ʋ nə tun ʋ pa nə, máná tə wa, à nə yɪn Ɛfezə nə, zəni.

2

Ka twá Zwezi-Kərisə nə də waa nədu yoo

(1 Korəntə tián 9.24-25; Matie 10.32-33)

¹ N mù Timote yɪ ndə à mù Polə biú nə. Zwezi-Kərisə fwa ʋ pubwanv tə n yɪra. Kʋ mù nə pɪn, n dàń pa n jìàn dān. ² N nì Yɪi sugv tə à nii nə, à nə swìn lià zənzən yáá con. Tì kʋ sugv təntə, n ma kàrì lià tə duən tə, ba nə yɪ pùé nədu tián. Kʋ tián təntə də kúú mə, sə ba wàní ba tì kʋ, ba ma kàrì lià duən də.

³ Də n nə tɪŋa, n pɪn Zwezi-Kərisə nə, sə n sèe n dé càn, ndə pamanv nəzəŋu nə sèe, ʋ dé càn nətv. ⁴ Liú nə vəli pamanɪ, ʋ nə pìà, sə ʋ poli ʋ yuu tíú tə pùé nə, ʋ kúú wà mə, sə ʋ fwa yìèn tə, pamanv nə wà mə, sə ʋ fwa. ⁵ Kʋ yɪ ndə liú nə wulə ʋ dəri, ʋ mù də lià duən, sə ba jon ŋwírán. ʋ nə wà nətv, ba nə mə, sə ba dəri dəru tə nii nə twá, ʋ wàrì dun yupuu ʋ nɪ kʋ wa. ⁶ Kʋ tə yɪ ndə liú nə, ʋ nə ken ʋ diàn lá, ʋ ma varɪ kárá. Mə ʋ mù nə wá yá

təntən liú tə, ʋ nə dí yáá ʋ na ʋ tori kárá tə cɪv, máná wa. ⁷ Bún sùràn tə tə yoo, à nə swìn n con. N nə buŋa tə yoo, *Yuu-Tiu wá pa, n nì tə mama dèń.

⁸ Liú Zwezi-Kərisə yoo, ʋ nə tɪga, ʋ pìí ʋ bwin ʋ nan tɪan wa. Ba lɪrɪ wá pìú *Davidə dwíí tə wa. Mə kʋ mù nə yɪ suywáńú tə, à nə swìn, à bɪrɪ lià tə nə. ⁹ Kʋ suywáńú təntə, à nə swìn, tə nə pɪn, à wulə banzala tə wa, à dé càn, ndə à fwa yolwan. Yá də kʋ nətv tə mama, ba tə wà Yɪi sugv tə ken bāń diè. ¹⁰ Kʋ mù nə pɪn, à sèe, sə à dé càn, lià tə yɪri Yɪi nə kúrí, sə ʋ twá Zwezi-Kərisə, ʋ ma jon ba ba cuna wa, ba ga zv ʋ dun tə wa, tə nə ba zwèe.

¹¹ Nèń, sùràn tə, tə nə ba tútɪnájə. Tə mù nə yɪ də, nə nə twá Zwezi-Kərisə nə, nə tɪ, nə wá twá ʋ nə, nə pìí nə bwin nə nan də. ¹² Də nə nə jɪn pínú wuuu, nə wà pìí nə kə nə kwa, nə wá dé pàrì də wá. Yá nə dàń nə vɪga wá, ʋ də wá vɪ nəba. ¹³ ʋ yɪ pùé nədu tíú. Kʋ mù nə pɪn də, nə nə swə nə bà nə jì pwìí bələ tián də, ʋ mù tə yɪ pùé nədu tíú, ʋ wàrì ʋ tiàn ʋ pìí ʋ ten.

Tùtùndə nəzəŋu yoo

(1 Timote 1.3-7, 18-20; Zwakə 5.19-20)

¹⁴ Liú yoo kʋ tə lià tə mama, caga ba nii nə Yɪi yáá con, ba dān ká fwa jara yìèn yɪra boŋu yuu wa. Tə mù jara təntə ba won fwa tə pɪn ba, də kʋ nə tà, sə tə cùgù lià tə, ba nə cuga tə. ¹⁵ N mù Timote, kə n diàn lá, sə n ya liú tə, n nə twá Yɪi puswənə nə. N mə, sə n ya tùtùndə tə, n nə tɪŋa zəni, n tutɪŋɪ tə cavɪra dān ká ja mú. Kʋ mə, sə n swìn Yɪi sugv tə, kʋ nə yɪ cígá tə, n bɪrɪ lià nə zəni zəni.

¹⁶ Dān ká kə n nii ləyərən yomanan tə wa, tə nə tà Yɪi nyìèn. Lià tə, ba nə jə yomanan təntə, yáá pìí mancɪn mancɪn, ba zv tɪtɪnkukwɪnan tə, Yɪi nə ba pìà.

¹⁷ Ba mù lià təntə kàrà yɪ ndə naworu nə, kʋ nə wórí kʋ zwɪ wuuu. Mə Yimene də Filetə wulə ba mù lià təntə wa. ¹⁸ Ba mù kúú ba cígá tə nə twá. Ba mù swìn də, Yɪi manwarɪ ʋ pìí ʋ bwin lià ʋ lɪ tɪan wa. Ba twá kʋ nətv tə nə, ba ma gɪgarɪ lià tə, ba nə keni ba waa Zwezi nə wuuu ba duga.

19 Də kv nətʋ tə mama, kv tə Yı mù nə tún, kv ba lwàní. Kv yı ndə ba nə tún diè dəkkuu nə, ba púpúní sùràn tə tə ka dəkkuu tə yuu wa. Tə sùràn tə swìn, tə wú: «*Yuu-Tiu yèé là tə, ba nə yı v mù nə tı». Púpúná tə duən də swìn, tə wú: «Liù tə mama, v nə bırtı də, v ya *Yuu-Tiu nə tı, kv tíú dān me, sə v yá kunkun yièn fāǵú nə».

20 N nə zua jıjə tíú diè wa, n wá na zıla yirə yirə tə nə wulə lá. Zıla təntə duən yı síán wùrú zɔŋı, nə à yèé lugu wùrú zɔŋı. Tə duən də yı dòò ba nə sárí, nə à yèé tıran nə ba ma fwa tə. Tə mù zıla təntə mama tütɔnan tà nədʋ. Zıla tə nə zıən nə, ba ma tɔŋa cànà dıun nə. Tə duən tə mù ya, ba ma tɔŋa dıun mama. 21 Mə nə yı nətʋ. Də liù nə cıgà v tiàn nə də yolwan tə mama, à nə swìn tə yoo, v yı ndə wùrú zɔŋa tə nə, ba nə ma tɔŋa cànà dıun nə. Yuu-Tiu wá lı wá v tún vān nə, sə v ya v mù nyiən. V tütɔŋı zıən kv pa Yuu-Tiu nə, v ga sèe, v tɔŋa tütɔnzəŋı yiri mama. 22 Cı n tiàn nə dān ká twá fwa yokokwınan tə, ləzwəndɔn tə nə swə, tə fāǵú. Kə n diàn lá, n pià kv tə, kv nə yı cıgá yoo, də n waa mama. Kə n waa mama Zwezi nə wuuu, sə n sóní là. Pa n mù də là tə, ba nə jònı nə Yuu-Tiu də bıcan nəpon tə, ya duən nə də bıcan sié. 23 Lià nə wulə ba dı ləyəri tütɔná, tə nə yı tɔtʋ, dān ká kə n nii lá. N yèé də, tə mù nə pın, là tə fwa jara də duən. 24 Kv wà me, sə Yuu-Tiu tütɔnò dı jara. V me, sə v zılı là tə mama, sə v ya liù tə, v nə wáá v kàrì, sə v ga ja pínú də ba. 25 V me, sə v ja bıcabwanv, v ma bırtı là tə, ba nə zıga v nə. Kv wáá kv pın, Yı twá kv nə, v pın ba vəvəri ba kwa, ba ma sé ba cuna. Yá ba ga lwarı cıgá sugv tə. 26 Kv wáá kv pın ba pubɔŋa piı, ka twi cıgá sugv tə nə, ba ga jon ba tiàn *Sitana jıàn wa, v yà nə jın ba ndə nyalı, nə jın won nətʋ, v pa, ba tɔŋa kv tə, v nə swə.

3

*Luv zaŋv máǵá yoo
(2 Piyerə 2.1-22; Zwidə 3; Titə 1.10-16)*

1 Liı n tiàn də yoo, kv tə zəni. Kv mù nə yı, luv zaŋv máǵá tə nə wá yà càn zənzən tə. 2 Lià tə wá sóní ba tiàn cıci. Ba wá sóní səbiu, ba ga wá yà là tə, ba nə swə yırtı. Ba wá yà fwiə là, ba ga wá twın Yı. Ba wá vı ba nyına-ba nii, ba ga wá yà yèri jwıan là. Ba wá yà là tə, ba nə ba Yı yièn tə zılı. 3 Ba wá yà là tə, ba yoo nə dà zənzən, ba ga ba ləzoni yinəgə dəri. Ba wá yà là tə, ba nə dé tıjaŋa là dèñ nə, ba ga wá sóní jara. Ba wá yà là tə, ba nə yı ndə ganəŋa nə, ba ga bá sóní won tə, kv nə zıən. 4 Ba wá yà là tə, ba nə gıgarı là ba dıga, ba ga wá yà là tə, ba nə súé də lıŋa. Ba wá yà fwiə là zənzən, ba ga wá sóní ba fıra yièn, ba doni Yı. 5 Ba wá fwa ndə Yı là nə. Yá ba ga ba sèe, sə Yı diàn tə lwàń ba, sə ba ya v mù Yı là cıgá cıgá. N mù Timote, pa n mù də ba là təntə, ya yıŋvı də duən.

6 Ba mù là təntə yiri nə sègə ba zwı là dii wa, ba gıgarı kana tə, ba nə ba diàn jə Zwezi-Kərisə cwəŋə tə wa, ba pın ba sèe ba sùràn. Kana təntə yuu cuna dáá zənzən ba yuu wa, ba ga yı ba twá kv tə mama nə, kv nə ywán kv pa ba. 7 Ba yı kana tə, ba nə yáá swə, sə ba nı yoo mama. Yá ba ga wàrì cıgá yoo mù, ba lwarı míámíán. 8 Nətʋ tə, Zwanəsə* də Zwanbərəsə nə zıgı *Moyizə nə, mə nətʋ bara təntə də zıga cıgá sugv tə nə. Ba yı là tə, ba pubɔŋa nə ba tɔŋa, ba ga wá ba waa ken Zwezi nə cıgá cıgá. 9 Lià tə mama wá lwarı də, ba ya ləyərən, ndə là nə lwarı də, Zwanəsə də Zwanbərəsə yı ləyərən nətʋ. Kv mù nə pın, ba bá wàní ba va yáá.

Talıkwa kwiè tə, Timote nə me, sə n twá tə nə

(2 Korəntə tiàn 6.3-10; 1 Piyerə 1.19-21)

10 N mù Timote, n mù twá à mù Polə nə yièn tə tə wa: N yèé nətʋ, à nə kàrì. N yèé kv tə, à nə yı. N yèé, à nə buŋa, sə à fwa nətʋ. N yèé, à nə keni à waa Zwezi nə nətʋ. N yèé, à pínú nə me nətʋ. N yèé, à nə swə là nətʋ. N yèé, à nə jın pínú wuuu, à dān ká piı à kə à kwa nətʋ,

* 3:8 3.8 Zwanəsə də Zwanbərəsə yà yı *Zwifə-ba yıra, ba nə ma boŋə *Ezwipətə tiàn jinəmori-ba.

à ma twá Yü nê. ¹¹ N nî càn tê, à nê dí dê wuwalv tê, kü nê yí nê. N yèé yìèn tê mama, tê nê yí nê Pisidi Antuswê nê, Yikoniomê nê, Lisêterê nê. Yá *Yuu-Tiu tê jon nê tê mama wa. ¹² Lià tê mama, ba nê pià, ba ti Zwezi-Kêrisê cwêjê tê cigá cigá, ndê Yü nê pià nêtv, ba wá dé càn lià duên jìàn wa. ¹³ Yá lià tê mù, ba nê yi wulbnyina, ba nê gîgarî lià ba duga, ba mù wá kwên ba cùgà, ba sùrí wuuu. Ba wá gîgarî lià duên ba dugv, ba ga wá gîgarî ba dê ba dugv.

¹⁴ N mù Timote, vwa n tiàn kankan yìèn tê nê, ba nê ma kwè mú, n ga pa cigá mama tê nê. N yèé liù tê dê, v nê biri mú tê yìèn têntê. ¹⁵ Vwa n tiàn kankan tê yìèn tê nê. N yèni Yü sagî tê dê, n tê yi bisúmaa. Kü mù Yü sagî têntê wáá mú yènu kü pîn. Kü mù yènu têntê nê wáá mú kü biri nêtv Yü nê jon mú n cuna wa, n nê keni n waa Zwezi-Kêrisê nê wuuu tê yiri. ¹⁶ Yìèn tê mama, ba nê púpúní Yü sagî tê wa, kü ya Yü-*Siñu tê nê pîn, ba púpúní tê. Tê zièn, sê ba ja tê ba kàrî lià. Tê mù nê wáá lià tê biri dê, ba ba cigá jê. Tê mù nê yáá caga lià nii nê dê, ba nê fwa yolwan. Tê mù nê biri, nêtv lià nê mē, sê ba ya cigá wa. ¹⁷ Yü-Siñu tê fwa kü nêtv tê, sê kü pa Yü liù wàní v mì ka fwa yozêjê mama.

4

(Tutvnan 20.28-31; 2 Timote 2.3-7)

¹ Diun don nê, Zwezi-*Kêrisê wá pií v bà. U wá bà ndê piú nê. U wá bürî tîga tê bürà, v ga bürî ba tê, ba nê wà ti, dê bürà. À mù Polê dâñ pîn nii kü tê n mù Timote nê, Yü yáá con dê Zwezi-Kêrisê yáá con. ² Swîn suywájú tê, n biri! Swîn kü dê n bwé! Májá tê nê zièn, sê n swîn kü. Ka nê kúv ba zièn dê, sê n tê swîn kü. Biri lià tê, ba nê tûja lwanî tê, dê ba ba cigá jê, n ga caga ba nii nê. Kwè ba, sê ba fwa kü tê, kü nê zièn. Ja pínú diun mama, n ma kàrî ba nêtv. ³ Májá don wá bà, lià tê nê kúv bá cugv ba tê, ba nê kàrî cigá sùràn tê ba biri, ba nê pià, sê ba tun yokukwînan tê yiri. Ba wá pèe karnyina duên, ba ma kîkarî ba tiàn, sê ba kàrî ba yìèn tê, ba nê swê. ⁴ Ba kúv bá cugv cigá

sùràn tê, ba dâñ wá pií, ba cuga kunkun yomanan. ⁵ N mù Timote, n mē, sê n ya liù tê, n nê yèé yoo dèñ, májá mama, wuuu. Sêe, sê n dé càn tê, sê n swîn suywájú tê n biri lià nê. Tun tutvji tê, Yü nê pîn mú, n pa kü nii sù.

(Filipê tiàn 1.20-23; 1 Timote 1.19-20; Matî 10.18-20)

⁶ À mù Polê yi ndê vanî nê, ba nê tanî, sê ba ma fwa *jonî. Kü pià kü biri dê, à májá yí, sê à va Yü con. ⁷ À ta Zwezi-Kêrisê yiri zenzên. À zwèe kü tê, Yü nê pîn nê, sê à fwa, ndê liù nê dèri v va v yí bwálí tê, v nê mē, sê v yí lá. À ken à waa Zwezi nê wuuu, à wá pií à kè à kwa. ⁸ Síún nê, à yèé dê, Yü tún à ñwírán v con, tê nê dâñ nê. Nê Yuu-Tiu nê wá bürî nê bürà diun don nê. Kü diun tê nê, v wá pa nê cigá tíú yupuu tê. Kü tà à cici nê, v wá pa kü, v wá pa kü lià tê mama nê, ba nê swê, sê v pií v bà.

Polê bojê Timote, sê v bà v con

⁹ Timote, kè diàn, n bà n yí nê lala! ¹⁰ Demasê vîga nê v dugv, síún luv kü tê wiên fira nê jê wá yiri. Yá v dâñ vèli Tesalonikê. Kêresansê dê vèli Galasi, Titê dê ga va Dalêmasi. ¹¹ Likê cici nê wulê à con. Májá tê wa, n nê biàn, sê n ja Marêkê, n ja kè lá n bà. U wáá à nê v saja. ¹² Tiswikê mù ya à mù nê tun wá Efzê nê. ¹³ Májá tê, n nê biàn, sê n twá Karêpisê con Têrowasê nê, n jon à gànù, à vií à yá lá, n ja bà n pa nê. N nê biàn, sê n kè lá n ja saga tê n bà. Kü tê, kü nê dwê à yá swê, sê n ja tê tê, ba nê púpúní tanan tê wa, n ja bà.

¹⁴ Alêkêzandêrê, v nê yi yarv, tun yolwan nêfarv à yira. Nê *Yuu-Tiu nê wá ñwîn kü tê, v nê tun, tê ñwírán v pa wá. ¹⁵ Cî n tiàn nê dê wá, v cîgà nê kàrà tê yáá nê dê diàn.

¹⁶ À nê têntên à tún à nii lià tê, ba nê bürî bürà, tê yáá con, liù mama wá v nii ken à kwa. Ba mama vîga nê ba dugv. Yü nê wá kwên ba cuna, v li ba mù dê wá pwêrê wa. ¹⁷ Dê kü nêtv mē Yuu-Tiu tê wá nê vî v dugv. U mù nê pîn nê diàn, à ma wàní à swîn v sugv tê mama, à biri ndê kü nê mē nêtv. Lià tê mama, ba nê tà

*Zwifə-ba, nì kv. Yuu-Tiu nə san nə, à ma wàní à jon à tìàn tian jùn wa. ¹⁸ Yuu-Tiu nə wá cì à nə də yolwan mama, v ga wá jon nə, v pa à zv v nyina Yı *sàń tə wa. U mù nə me də dun dın mama wuuu. Amına!

Sagı tə yígúré jùná

¹⁹ Jùn Pərisəka də Akilasə n pa nə. Jùn Oneziforə də v diè là tə n pa nə. ²⁰ Erasətə wulə Korəntə nə. Tərofımə mù yıra ba zurə, à ma yá wá Mile nə. ²¹ Kə diàn, sə n bà də waran tə máǵá tə wà yí. Əbilisə də Pidansə də Linisə də Kəlodıa də là tə duən tə mama, ba nə yı n nubıa *Kərisə yıri tə, jùná mú. ²² *Yuu-Tiu nə wá yà də mú. U wá fwa v pubwanv tə á yıra. Amına!

Sagi tɛ, Polɛ nɛ púpúní v pa Titè nɛ Titè sagi tɛ yuu wa sugu

Liù tɛ, v nɛ púpúní sagi kv tɛ

Kv yi *tuntunu Polɛ nɛ púpúní kv. Máná tɛ wa, v nɛ púpúní kv, dɛ v yi v wulɛ bán diè wa *Romɛ nɛ.

Liù tɛ nɛ, v nɛ púpúní

Sagi kv tɛ yi Polɛ púpúní kv v pa Titè nɛ. Titè nyina tà *Zwifɛ, v tɛtɛ Titè ga yi Polɛ karbiu. U tun dɛ Polɛ, sɛ ba ma swìn suywánú tɛ.

Sagi tɛ wa sugu

Nɛnɛ kv tɛ yiri, Polɛ nɛ púpúní v nɛ: Titè yi v wulɛ Kɛrɛtɛ nagwanaa tɛ wa, kv nɛ wulɛ muv tɛtɛnɛ tɛ wa. Kv nagwanaa tɛtɛ wulɛ nasara luv dɛ lɛzwɛnzwɛnɛn luv pwɛrɛ wa. Titè dàń wulɛ kv bwálí tɛtɛ wa, v saɲa *Kɛrisɛ lià púlɛ tɛ nɛ, sɛ ba wàní ba tanɛ ba tiàn.

Polɛ pià v líí Titè, Kɛrisɛ lià púlí yáá tíú nɛ mɛ, sɛ v ya nɛtv. U púpúní kv, sɛ v ma biri Titè nɛ kwìè tɛ, v nɛ mɛ, sɛ v pa nɛkwia tɛ nɛ dɛ kaninɛ tɛ nɛ, dɛ lɛzwɛndun tɛ nɛ, dɛ ywɛnɛ tɛ nɛ, ndɛ Timote nɛ. U pií v líí ba nɛtv tɛ, ba nɛ mɛ, sɛ ba ya, sɛ kv pa ba wàní ba zilí Yu nii, ndɛ kv nɛ mɛ nɛtv.

Polɛ jònì Titè

(2 Piyerɛ 1.1-4)

¹ À mù Polɛ yi Yu tùtùnù, à ga yi Zwezi-**Kɛrisɛ* *tuntunu dɛ. À mù nɛ púpúní sagi kv tɛ. Yu tun nɛ, sɛ à san lià tɛ nɛ, v nɛ kúrí, sɛ ba kɛ ba waa Zwezi nɛ. Yá v ga pià, sɛ à pa ba lwarɛ cígá tɛ. Kv mù cígá tɛtɛ, biri ba nɛtv tɛ, ba nɛ mɛ, sɛ ba ya, sɛ ba ma twá Yu cwɛnɛ tɛ nɛ zɛnì.

² À fwa kv nɛtv tɛ, sɛ lià ja yala, dɛ ba wá na mu tɛ, kv nɛ ba zwèè Yu con. Yu ba kunkun kuni. Kv mù nɛ pin, v kàn nii, dɛ luv tɛ wá fwa, dɛ v wá pa nɛba kv mu tɛtɛ. ³ Yá kv máná tɛ, Yu nɛ tún nɛ yí, v jon nɛba nɛ cuna tɛ wa. U pin, ba lwarɛ v sugu tɛ. U pin nɛ kv sugu tɛtɛ, yá à dàń

ga swìn kv à biri, ndɛ v nɛ pin nii, sɛ à swìn kv nɛtv.

⁴ À púpúní sagi kv tɛ, à pin n mù Titè nɛ. N yi ndɛ à biù nɛ cígá cígá, nɛ mɛ bɛlɛ nɛ keni nɛ waa Zwezi nɛ, tɛ yiri. Zwezi-Kɛrisɛ jon nɛba nɛ cuna wa. Nɛ nyina Yu dɛ v mù Zwezi-Kɛrisɛ nɛ wá fwa pubwanu n yira, ba ga pa mú bican siá.

*Won tɛ Titè nɛ mɛ, sɛ v fwa Kɛrɛtɛ nɛ
(1 Timote 3.1-7; 1 Piyerɛ 5.1-4)*

⁵ À yá n mù Titè Kɛrɛtɛ nagwanaa tɛ wa, sɛ n kwen yièn tɛ, tɛ nɛ ga, n pa tɛ zigɛ zɛnì. À pià, sɛ n kúrí lià, sɛ ba dàń ya *Kɛrisɛ lià púlí mama yáá tiàn tiv mama wa. Mɛ kv mù nɛ à mù Polɛ dí yáá, à biri mú.

⁶ Liù tɛ nɛ mɛ, sɛ v ya Kɛrisɛ lià púlí tɛ yáá tiàn tɛ wa, v mɛ, sɛ v ya liù tɛ, v nɛ ba yièn jɛ, lià nɛ wá caga v nii nɛ tɛ yiri. U mɛ, sɛ v ya kan nɛdu barɛ. U bia mɛ, sɛ ba kɛ ba waa Zwezi nɛ. Ba tutunɛ dɛ mɛ, sɛ tɛ ya zɛnì, sɛ lià tɛ mama wàní ba na dɛ, ba ba duɛn pɛnì vɛɛ vɛɛ. Ba ga tɛ mɛ, sɛ ba zilí v nii dɛ. ⁷ Kɛrisɛ lià púlí yáá tiàn yuu tíú yi Yu tutunɛ tɛ v tunɛ. Kv mù nɛ pin, v mù liù tɛtɛ wá mɛ, sɛ v ja yièn, ba nɛ wá caga v nii nɛ tɛ yiri. U wá mɛ, sɛ v ya fwiè tíú, nɛ à yèé, sɛ v ja lɛnɛ zɛnzɛn. U wá mɛ, sɛ v nywìn swana v bubuni, nɛ à yèé, sɛ v yá jariduru. U wá mɛ, sɛ v twá yokokwinan nɛ, v ma pià sɛbiu. ⁸ Nɛn tɛ tɛ, v nɛ mɛ, sɛ v fwa: U mɛ, sɛ v yá liù tɛ, v nɛ jonɛ vɛrɛ zɛnì, v pa, ba zurɛ v diè wa. U mɛ, sɛ v sóní kv tɛ nɛ zɛn. U mɛ, sɛ v yá liù tɛ, v nɛ bunɛ zɛnì, v ga tunɛ kv tɛ nɛ yi cígá yoo. U mɛ, sɛ v kɛ v tiàn míámíán Yu tutunɛ tɛ wa, sɛ v yá liù tɛ, v nɛ yèé v tiàn janu. ⁹ U mɛ, sɛ v ja cígá sugu tɛ, nɛ nɛ kàrì nɛ biri lià tɛ nɛ, v bican wa. Kv mù nɛ wá pa v wàní, v kwè ba duɛn tɛ dɛ kv sugu tɛtɛ. Kv ga tɛ wá pa v biri nɛpon nɛpon dɛ, lià tɛ, ba nɛ zigɛ kv sugu tɛ nɛ, yi kunkuna. Mɛ lià tɛtɛ yiri nɛ, n mɛ, sɛ n kúrí.

(Romɛ tiàn 16.17-18; 1 Timote 1.3-7; 2 Timote 3.5-9)

¹⁰ Lwarɛ dɛ, lià dáá zɛnzɛn, ba nɛ ba liù mama nii zilí. Ba yáá swìn sùrán

tə nə ba dən̄ jə, ba ma gıgarı lià tə ba dugv. *Zwifə-ba tə, ba nə yı Kərisə lià tə, nə tun̄a ku yoo təntə, ba doni lià tə mε. ¹¹ Kərisə lià púlí tə yáá tián tə mε, sə ba pa ku lià təntə pú ba nii. Ba mù nə dwé lià tə mama dii duən wa. Yìèn təntə, ba nə kàrì tə, ba wà mε, sə ba kàrì tə. Ba fwa ku nət̄v tə, ba ma twá yokukwınan nə, ba pià səbiu. ¹² Ba wa liù don, v də nə yı Kəretə tíú, v nə yı ba yənu tíú, dí yáá v swın v wú: «Máná mama Kəretə tián yı kunkuna, ba ga yı ndə ganaŋa nə. Ba yı yayınyına, yá wodiu cıci nə yı ba pubuŋa yoo». ¹³ Yá ku yoo təntə, v mù yənu tíú tə nə swın, tə ya cígá. Ku mù nə pın, n dān mε, sə n caga ba nii nə zənzən, sə ku pa ba kə ba waa Zwezi nə wuuu, ndə ku nə mε nət̄v. ¹⁴ Caga ba nii nə, sə ba kúv dān ká cugv Zwifə-ba yomanan tə, sə ba dān ká twá lià tə, ba nə vıga cígá tə sòràn tə nə. ¹⁵ Də liù bıcan nə yı nəpon Yı yáá con, won mama wá ya nəpon ku pa wá. Yá lià tə, ba bıcan nə tà nəpon Yı yáá con, ba nə wà ba waa ken Zwezi nə, won mama wàrì nəpon ku yanı ku pın ba. Ba yənu də ba pubuŋa mε yı yozwənen. ¹⁶ Ba yáá swın də ba bwé, sə ba ma bırı də, ba yèé Yı. Yá ba yokukwınan tə dān nə yáá bırı də, ba cígá yèrì Yı. Ba ba Yı nii zílí, ba yı won tə, Yı nə culi nə, ba tun̄a, ba ga wàrì yozəŋu mama ba tun̄a.

2

Kàrà tə, ka nə mε

(1 Timote 2.9-15; 1 Piyerə 3.1-6; Efezə tián 6.5-8; 1 Piyerə 2.18-20)

¹ N mù Titə, n mε, sə n kàrì kàrà tə, ka nə yı cígá, n bırı lià tə nə. ² Bırı bazunan tə nə də, ba mε, sə ba ya lià tə, ba nə yèé yoo dən̄. Ba mε, sə ba ya lià tə, lià nə mε, sə ba zílí ba. Ba mε, sə ba ya lià tə, ba nə buŋa zəni. Ba mε, sə ba kə ba waa Zwezi nə wuuu, də cígá cígá, sə ba sóní lià tə duən tə, cígá cígá, ba ga ja pínú də zənzən.

³ Bırı kazunan tə nə, sə ba ya ndə nət̄v tə, Yı nə swə, sə ba ya. Ba wà mε, sə ba ya lià tə, ba nə swın yolwana, ba pın lià nə. Ba wà mε, sə ba yà lià tə, ba nə nywın swana zənzən, ba nə wàrì ba jəni tə yırı.

Ba mε, sə ba pa kwìè tə, tə nə zìen lià nə. ⁴ Də ba nə fwa ku nət̄v tə, ba wá bırı kana tə, ba nə yı kaninə tə, sə ba sóní ba bana də ba bıa. ⁵ Kana tə, ba nə yı kaninə tə mε, sə ba twá də ba, ba ma lwarı nət̄v, ba nə mε, sə ba ya lià tə, ba nə buŋa zəni, sə ba bıcanı də ga ya nəpon. Ba mε, sə ba ywàń ba diè yìèn yuu. Ba mε, sə ba sóní lià, ba ga sèe ba bana nii. Də ba nə fwa nət̄v, lià tə bá swın yolwan, ba pa Yı sugv tə nə.

⁶ Kwè balandura tə, sə ba bún zəni ba waa con. ⁷ N tətə Titə mε, sə n ya liù tə, ba nə wá twá n nə, ba ma tun yozəŋə won mama wa. N tətə fwa yozəŋə cıci, sə ku bırı balandura tə nət̄v tə, ba nə mε, sə ba fwa. Yoo tə mama, n nə kàrì ba, sə n pa ku ya də n cígá mama. Kàrí ba kàrà yırı tə, ku nə wá pa lià tə zílí mú. ⁸ Kàrí yìèn tə, tə nə yı cígá, liù nə wàrì tə yıra yoo v swın. Ku mù nə wá pa lià tə, ba nə pià ba swın nə yolwan tə na, də yolwan mama təló nə yıra. Yá ku dān wá pa cavıra ja ba.

⁹ Kwè ywəŋə tə, də ba mε, sə ba sèe liù tə, v nə yè, ba nii yoo mama wa. Ba mε, sə ba fwa ku tə, ba lià tə, ba nə yè ba tə, nə swə, sə ba fwa. Yá, sə ba dān ká tútòní ba nii wa. ¹⁰ Ba dān ká ŋv lià tə, ba nə ti ba tə, wiən də. Ku tə ba dān mε, sə ba fwa, ku mù nə yı, sə ba tun tutunzəŋə, sə tə bırı də, ba sèe nii zəni. Də ba nə fwa nət̄v, ku wá pa lià pa dun kàrà tə nə, nə nə kàrì Yı yoo yuu wa, v nə jon nəba nə cuna wa.

(1 Piyerə 1.10-21; Romə tián 12.1-2; 1 Zwan 3.1-3)

¹¹ Yı bırı v pubwanv tə nəpon nəpon, də v swə, sə v jon lià tə mama ba cuna wa. ¹² V bırı ku nət̄v tə nəba, sə ku pa nə dugv tutunkukwınan tə, Yı nə ba pià, sə nə kúv dān ká pià luv wokukwınan tə. Yá nə tə nə wulə síún luv ku tə wa, nə mε, sə nə ya lià tə, nə nə buŋa zəni, sə nə tun ku tə, nə yı cígá yoo, nə ga twá Yı cwəŋə tə nə zəni. ¹³ Nə mε, sə nə fwa nət̄v, nə ma dānì diun nəzəŋu tə, də ku biàn, sə nə na ku nə yii wa. Ku diun təntə nə yı diun tə, Zwezi-Kərisə nə wá piı v bà də v dun tə. V mù nə yı nə Yı nəfarv, v ga yı liù tə, v nə jonə nəba nə cuna wa. ¹⁴ V

mù nè twi v ti nè yiri, sè v ma yè nèba v jon nè yokukwɩnan tɛ wa, v pa Yu nè, sè nè bɩcan dǎn ya nèpon v yáá con. U fwa kv nɛtv tɛ, sè nè ya lià tɛ, nè nè yi v mù nyiən, nè ga swə ka fwa yozəŋə máŋá mama wuuu.

¹⁵ Kàrí tɛ yiən tɛ tɛ, n ma kwè lià tɛ. Dàn ba jìàn, sè n ga caga ba tɛ, ba nè cùgà tɛ nii nè. Yu pin mú diàn n nii sugu wa. Swìn dɛ n nii tɛntɛ. Dàn ká sèe n pa lià tɛ mun mú.

3

Kərisə lià tɛ nè yi nɛtv

(1 Piyerə 2.13-16; Efezə tián 2.1-10; Romə tián 16.17-18)

¹ Lii *Kərisə lià tɛ dɛ, ba mɛ, sè ba sèe pèegá tɛ dɛ yáá tián tɛ duən tɛ, ba nè ywǎŋá ba luv tɛ yuu nii. Ba mɛ, sè ba sóní ka fwa yozəŋə máŋá mama. ² Swìn ba con dɛ, ba wà mɛ, sè ba swìn yolwan ba pa liù nè. Ba wà mɛ, sè ba fwa jara dɛ duən. Ba mɛ, sè ba yà lià tɛ ba nè zilí lià tɛ, sè ba ya bwàbwà, lià tɛ duən tɛ yáá con.

³ Nè dɛ tɛtɛ yà yin ləyərən máŋá don wa. Nè yà ba nii zilí. Nè yà ken nè waa yiən nè, tɛ nè tà cígá. Nè yà yi nè fwa nè pùé yokukwɩnan tɛ, tɛ nè yi nè fira yiən cɩcɩ, nè wàá nè fwa. Nè yà yi tɛ mù yiən tɛntɛ nè nè tɩŋa máŋá mama. Nè zɩga lià duən nè kv tián wiən yiri. Lià tɛ yà dɩŋa nèba, nè dɛ ga dɩŋa ba. ⁴ Dɛ kv nɛtv mama, máŋá tɛ wa, Yu nè bɩri dɛ, v waa ywán lià tɛ yuu wa, v ga swə ba zənzən, ⁵ v jon nèba nè cuna wa. Kv tà nè nè tɩŋa cígá yiən tɛ yiri. Kv ya nè yinəgə zənzən nè jin wá. U sin nè yuu cuna tɛ, sè nè yà lià tɛ, ba nè lɩri dɩra. U *Siŋu tɛ diàn nè, v ma tun kv yoo tɛntɛ, sè nè wàní nè na mu nɛdɩn tɛ. ⁶ U twá Zwezi-Kərisə nè, v nè jon nèba nè cuna wa, v pa nèba v Siŋu tɛ. U pin kv sú nèba míámíán. ⁷ Yu pubwanv tɛ nè pin v jələ nèba, ndɛ lià tɛ nè, ba nè yi cígá tián v yáá con. Yá nè jə yala dɛ, nè wá twá nè na mu tɛ, kv nè ba zwèe v con.

⁸ Sugu kv tɛ ya cígá sugu. Yá à dǎn pià, sè n swìn kv yoo dɛ n bwé, sè kv dǎn lià tɛ jìàn, ba nè ken ba waa Yu nè, sè ba

kwɛn ba tun yozəŋə. Mə yoo nè kv nè ziən, kv ga jə nywarɩ kv pa lià nè. ⁹ Cɩ n tián nè dɛ tútúná tɛ, tɛ nè ba dɛn jə. Lià nè tútúní duən nɩbara-ba tɛ yiən yuu wa, dǎn ká kə n nii lá. Dǎn ká pa, n mù dɛ ba dɩ jara dɛ duən, n ga dǎn ká tútúní dɛ ba Yu *nii tɛ, v nè pin *Moyizə nè, tɛ yuu wa. Tɛ yiən tɛntɛ yi tvtv, tɛ ga ba lià nè saŋa. ¹⁰ Dɛ liù nè sugə Kərisə lià, v pa ba pwèe duən nè, dí yáá n dù súú v nii nè naa nɛdv. U tɛ nè wà yá, sè n tɛ bwé n dù súú v nii nè. Kv nɛtv kwa nè, v tɛ nè wà yá, sè n lɩ n tián v yira míámíán. ¹¹ N yèé dɛ, kv mù ləzwənyiri tɛntɛ kúú tɛlɛ cígá tɛ wa. U dǎn yi cunv tɛ, v tvtvnɛ nè bɩri dɛ, Yu wá bɩri v bɩrà, sè v cùgù wá.

Sagi tɛ yígúré sùràn

(1 Korəntə tián 16.20-24)

¹² À wá tun Arətemasə, nè à yèé Tiswikə n con. Máŋá tɛ, ba nè yí lá, sè n kə diàn, sè n bà n yí nè Nikopolisə nè. À ken à sírí, sè à va à ya lá, dɛ waran tɛ máŋá ma lɛ. ¹³ Kv dǎn mɛ, sè n kə diàn n san Zenasə nè v nè yi liù tɛ, v nè zɩga nè jɩrimv nè bɩrà tɛ wa, dɛ Apolose nè, sè ba wàní ba va ba cwəŋə tɛ. San ba zəni, sè won dǎn ká mùrì ba. ¹⁴ Nè *Kərisə lià tɛ dɛ mɛ, sè ba kwè nɛtv tɛ, ba nè wá fwa yozəŋə máŋá mama wuuu, sè ba ma san lià tɛ nè wiən nè mùrì ba. Dɛ ba nè fwa nɛtv, kv tɛ, ba nè yi, tɛ bá ya tvtv.

¹⁵ Lià tɛ mama, ba nè wulə à con, jùnì mú. Jun Kərisə lià tɛ dɛ mama. Ba dɛ ken ba waa Zwezi nè ndɛ nè nè, yá ba ga swə nèba. Yu nè wá fwa pubwanv á mama yira.

Sagi tɛ, Polɛ nɛ púpúní v pa Filemon nɛ Filemon sagi tɛ yuu wa sugv

Lìù tɛ, v nɛ púpúní sagi kv tɛ

Kv yi *tuntuv Polɛ nɛ púpúní kv. Mánǎ tɛ wa, v nɛ púpúní sagi kv tɛ, dɛ v yi v wulɛ bán diè wa *Romɛ nɛ.

Lìù tɛ nɛ, v nɛ púpúní

Sagi kv yi Polɛ nɛ púpúní, v pa Filemon nɛ. Filemon yi Polɛ nɛ dí yáá v swìn sɔywǎǎ tɛ v biri wá, kv pa v jì *Kərisɛ liù.

Sagi tɛ wa sugv

Nɛɲɛ kv tɛ yiri, Polɛ nɛ púpúní v nɛ: Onezimɛ yi Filemon yonɔ, v nɛ nan v con v dəri. U vɛli Polɛ con, v kɛ v waa Zwezi-*Kərisɛ nɛ.

Onezimɛ dǎn wulɛ v saɲa Polɛ nɛ, v pa ba swìn Zwezi-Kərisɛ sɔywǎǎ tɛ. Yá Polɛ dǎn ken v sírí, sɛ v pa, Onezimɛ pií v va v pa Filemon nɛ. Polɛ pià v biri wá sagi kv tɛ wa dɛ, Kərisɛ lià tɛ mama yi nubia Kərisɛ yiri, dɛ ba nɛ ti ba tiàn, nɛ à yèé dɛ ba nɛ yi ywɛɲɛ. U dǎn lòri Filemon, sɛ v sèe v ja Onezimɛ ndɛ v nubiu nɛ, v nɛ swɛ wá zɛnzɛn.

Polɛ jònì Filemon

(2 Timote 1.3-5; 3 Zwan 2, 6)

¹ À mù Polɛ wulɛ bán diè wa, à nɛ twá Zwezi-*Kərisɛ nɛ yiri. À mù dɛ Timote, v nɛ yi nɛ nubiu Kərisɛ yiri nɛ, púpúní sagi kv tɛ. Nɛ pɔn kv n mù Filemon nɛ. N yi nɛ nubiswɛnɛ, n ga yi nɛ tutundon. ² Nɛ pià, sɛ sagi tɛ yí Aɔia dɛ, v nɛ yi nɛ nakua Kərisɛ yiri. Nɛ pià, sɛ kv yí Arɛswipɛ dɛ, v nɛ yi nɛ tutundon. U dɛ saɲa nɛba, v jaɲa Yu tutuɲi tɛ wa. Nɛ pià, sɛ kv yí Kərisɛ lià púlí tɛ dɛ, kv nɛ wulɛ n mù Filemon saɲ nɛ. ³ Nɛ nyina Yu dɛ nɛ *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisɛ nɛ wá fwa pubwanv á yira, ba ga pa aba bican

sié. ⁴⁻⁵ À nì n sonu tɛ yoo, ba nɛ swìn dɛ, n swɛ lià tɛ mama, ba nɛ yi Kərisɛ nɛ ti. À ga nì n waa tɛ, n nɛ keni Yuu-Tiu Zwezi nɛ wuuu tɛ yoo, nɛ yi nɛtv. Kv mù yiri, à kəni à nyina Yu lèèèe mánǎ mama, yá à lií n yoo à yijonɔ mama wa. ⁶ N keni n waa Yuu-Tiu Zwezi nɛ. Yá kv dǎn pɔn nɛ yi won nɛtv. À dǎn lòri Yu, sɛ kv nɛtv tɛ wání kv pa n lwarɔ wozɛɲɛ tɛ, Yu nɛ pɔn nɛba, sɛ nɛ ma pa dun Zwezi-Kərisɛ nɛ, nɛ luv wulu wa. ⁷ À nubiu, à pií à na pupwɛn nɛfarv, à bican ga zùri n sonu tɛ yiri. Kv twá dɛ n mù, lià tɛ mama, ba nɛ yi Kərisɛ nɛ ti, jìàn ma dǎn.

Polɛ lwèe Filemon nɛ Onezimɛ yiri

(Kolosɛ tiàn 4.7-9; 1 Korɛntɛ tiàn 13.4-7)

⁸ À mù Polɛ jɛ yoo, à nɛ pià, sɛ à lòri mú kv yiri. N tɛtɛ yèé dɛ, à jɛ cwɛɲɛ Zwezi-*Kərisɛ yiri, sɛ à biri mú kv tɛ nɛ mɛ, sɛ n fwa. ⁹ Yá à dǎn nɛ pià, sɛ à biri won tɛ, à nɛ lòri n con dɛ sonu. À yi bazuv, à ga wulɛ bán diè wa, à nɛ twá Zwezi-Kərisɛ nɛ yiri. ¹⁰ À lwèe n nɛ, sɛ n sèe Onezimɛ*. U ken v waa Zwezi nɛ, mánǎ tɛ wa, v nɛ twi à con bán diè tɛ wa. U dǎn jigɛ à biú Zwezi yiri. ¹¹ U yi liù tɛ, mánǎ don wa, v nɛ wà nywarɔ jin v pa mú. Síún nɛ, v dǎn jɛ nywarɔ v pa n mù dɛ à mù mama nɛ. ¹² Yá à dǎn pɔn, v pií v biàn n con nɛ. U jigɛ ndɛ à mù Polɛ tɛtɛ yira tɛ vǎn don nɛ. ¹³ N yèé dɛ, ba vwɛ nɛ dɛ banzala, Zwezi-Kərisɛ sɔywǎǎ tɛ yiri. Kv mù nɛ pɔn, à yá sóní, sɛ à pa v mé à con, v san nɛ, v fwa kv tɛ, n yá nɛ mɛ, sɛ n fwa. ¹⁴ À dǎn yá nɛ wá sóní, sɛ à tun yoo mama, dɛ n nɛ ba kv swɛ. À pià, sɛ zɛni tɛ mama, n nɛ wá fwa à yira, sɛ kv ya dɛ n tɛtɛ fira. ¹⁵ Kv wáá kv yanɔ dɛ, n mù dɛ Onezimɛ yá pwèe duɛn nɛ mánǎ mancɔn wa, sɛ á pií á ya dɛ duɛn mánǎ mama wuuu. ¹⁶ Mánǎ tɛ, v nɛ twi n con, n dǎn ja wá ndɛ n nubiu nɛ, n nɛ swɛ. N kúv dǎn ká ja wá ndɛ yonɔ nɛ. À mù swɛ wá zɛnzɛn. N mù con nɛ, v yoo dǎn mɛ, sɛ kv ya càn kv doni. N dɛ dǎn mɛ, sɛ n sóní wá, v nɛ yi lɛzwɛnɛ, v ga yi liù

* **1:10** 10 Onezimɛ yiri tɛ dǎn nɛ yi <nywarɔ won>.

tə, ʋ nə yɪ n nubiɯ *Yuu-Tiu yɪɾɪ. ¹⁷ Də n cígá nə jələ nə ndə n dabɛɛ nə, sə n sɛ̀ Onezimə, ndə kʊ yɪ à tətə nə twi n con. ¹⁸ Də ʋ yà nə tʊn mú lwanɪ, nə à yə́é ʋ nə mɛ, sə ʋ ŋwín won ʋ pa mú, kə tə yìèn tətə mama à mù yuu wa. ¹⁹ À mù Polə tətə nə púpúní yìèn tə tə də à tətə jɪun: À wá ŋwín mú won tə mama, Onezimə nə mɛ, sə ʋ pa mú. Yá kʊ tà à mù nə wá swìn n con də, n də tətə jə à jɪɪ. Kʊ mù nə yɪ n tətə mu tə. ²⁰ À nubiɯ, cígá mama, tʊn kʊ yoo tətə n pa nə, Yuu-Tiu yɪɾɪ. Tʊn kʊ nətu n pa nə, sə à wàní à na pupwən Kərisə yɪɾɪ. ²¹ À yə́é də, n wá zìlí à nii. Kʊ mù nə pɪn, à púpúní n nə. Yá à yə́é də, kʊ tə, n nə wá fwa, kʊ wá doni kʊ tə tətə, à nə swìn n con.

²² Kʊ nə sùrí lá, tanɪ diè n tún à nə. À jə yala də, á yɪjʊnɪ tə wá san nə, sə à pìí à bà á con.

Sagɪ tə yígúré s̀̀r̀̀n

²³ Epafərasə j̀̀ǹ̀ mù. À mù də ʋ mù mɛ, nə wulə bán diè tə wa, Zwezi-*Kərisə yɪɾɪ. ²⁴ À mù, də Marəkə, də Arisətarəkə, də Demasə, də Likə nə tʊɲa duən nə. Ba də mama j̀̀ǹ̀ mù. ²⁵ Nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá fwa pubwanʊ á pubɲa wa.

Sagi tə, ba nə púpúní ba pa Ebərə Kərisə lià tə nə Ebərə-ba sagi tə yuu wa sugu

Liù tə, v nə púpúní sagi kv tə

Liù mama yèrì liù tə, v nə púpúní sagi kv tə. Yá liù tə, v dàñ nə púpúní kv, yi *Zwifə, v nə jigə *Kərisə liù. U yèè Yu saga nədwarə tə zəni zəni, v ga yèè *Gərekə-ba jìèn zənzən.

Lià tə nə, v nə púpúní

U púpúní kv v pa *Kərisə lià tə nə, ba nə zən ba yi *Zwifə-ba, ba vànà yà nə gwàrì, ba wa lià duən tətə yà nə pià ba dɔgv Yu cwəŋə tə.

Sagi tə wa sugu

Nəŋə kv tə yiri, v nə púpúní ba nə: *Kərisə lià təntə yà tə wà kàrì tə, tə nə pɪn dìn zənzən, dèñ nì, kv pa, ba vànà gwàrì.

Liù tə, v nə púpúní sagi tə, dàñ kàrì ba, sə ba lwarì kv tə nə yi Zwezi cígá cígá. U bɪrɪ ba də, Zwezi-Kərisə cɪcɪ nə yi Yu nimardɔn tə *joŋwanv. U mù nə yi liù tə, v nə wulə Yu də ləzoni pwərə wa, v kwən ba. U cígá yi ləzwənə, v cígá ga yi Yu də. U tɪga dagarv tə yuu wa, v ma fwa *joŋi, kv nə pɪn won mama nii sú.

Síún nə, nə kúv ba jwəŋə duən pià. Nə mama twá də Zwezi-Kərisə nə wàá Yu yira nə boli, fən ga ba nəba jə. Liù tə, v nə púpúní sagi kv tə pià, sə v dən Ebərə-ba jìàn. Mə kv mù nə pɪn, v tì Yu nimardwan tə wa lià tə, ba nə dí yáá ba kə ba waa Yu nə, v ma maŋa v bɪrɪ ba. U kwè ba, sə ba yá ba tìàn Zwezi jɪn wa, v nə yi liù tə, ba nə wàá v nə ba twá ba janɪ pínú wuuu, ba dən ká píi ba kə ba kwa càn wa.

Yu twá v biù Zwezi-Kərisə tə nə, v ma swìn nə con

(Zwan 1.1-14; Kolosə tìàn 1.15-17; Ebərə-ba 10.12-14; Filipə tìàn 2.6-11)

¹ Dí yáá nə, Yu twá v nii *sùsùnà tə nə, v ma swìn nə nɪbara-ba con, nəε kapɔv. U twá conɪ yirə yirə də nə, v ma swìn ba con. ² Síún nə, Yu dàñ twá v biù tə nə, v ma swìn nə con nə, zèn máŋá kv tə wa. Yu twá də v mù, v ma fwa lɔv, Yu ga li wá v tún, v ga tún máŋá də, sə v pa v tɪnɪ wiən tə mama. ³ Yu twá v biù təntə nə, v pa v dun tə pɪpɪlɪ. U mù nə yi Yu nyɪnyɪga cígá cígá. U nii sugu jə dìn. Kv twá kv mù sugu təntə nə, v ma pa lɔv wiən tə mama zɪga tə bwálá nə. U mù nə sɪn ləzoni cɔna, v li ba yuu wa. Kv kwa nə, v dɪga Yu sàñ nə, v jèè Yu jɪzən* vàn nə, v dé pàrì də Yu tə, v nə yi più nəfarv, v wulə tə mə yuu wa.

Zwezi-Kərisə dwə malɪkə

⁴ Kv mù biù təntə jə dun, v doni *malɪkə. Kv twá nətv, Yu ma pa wá yiri, kv nə dwə malɪkə yiri. ⁵ Kv yi cígá, Yu tə wà malɪka con swìn, v wú:

«À pià à bɪrɪ də, n mù nə yi à biù. Zèn kv tə, à mù Yu nə yi n nyɪna».

Yu ma kúv wà malɪka con swìn, v wú:

«À mù wá yà n nyɪna. N də ga wá yà à biù».

⁶ Yu nə kúv pɪn ba lɔrɪ v təntən biù tə tɪa yuu wa, v swìn v yoo, v wú:

«Malɪka mama mə, sə ka bà ka pa wá dun».

⁷ Á nəŋə, kv tə Yu nə swìn malɪkə tə yuu wa. U swìn, v wú:

«Malɪkə tə tɔŋa tə pɪn nə. Tə yi ndə voo nə, tə ga yi ndə mənvoov də nə».

⁸ Yá Yu dàñ swìn v biù tə mù yoo, v wú:

«N yi Yu, yá n ga wá yà più wuuu, kv máŋá nə ba zwèe. N wá dé pàrì n lià tə yuu wa, cígá cwəŋə wa. ⁹ N swə won tə, kv nə tì cígá cwəŋə, n ga culi kv tə nə yi yokukwɪv. Mə kv mù nə pɪn, n *Yuu-Tiu kúrí n mù, v pa v tìàn nə. U kúrí mú, v lwá pupwən nɔga† n yuu wa, sə v

* 1:3 1.3 Ka jèñ più jɪzən vàn nə yi dun bwálá. † 1:9 1.9 Yu nə kúrí liù, sə v ya più *Yɪzərayelə lià dwíi tə wa, ba yáá lwé nuga v yuu wa, sə kv bɪrɪ də, v yi Yu nə kúrí.

pa n ya piú. U sóní, sə v kúrí mú, v ga yá n dabara».

10 Yıı tē kúv swın, v wú:

«Kv jıv mama wa, kv yı n mǔ Yuu-Tiu nǔ fwa tia tǔ, dǔ lanworu tǔ dǔ n jıán. 11 Tǔ wiǔn tǔ mama wá jǔn lá. Lanworu tǔ dǔ tia tǔ wá kwın, ndǔ gǔnǔ nǔ kwın nǔtv. Yá n mǔ ga wá yá lá wuuu. 12 N wá pǔpǔni tǔ ndǔ liǔ nǔ pǔpǔni v gangwırv, v dıgv vǔn nǔ. N ga wá lwǔn tǔ yuu nǔ dǔ lanworu nǔdǔn, ndǔ liǔ nǔ lwǔn gandıra. Yá n mǔ wá yá nǔtv wuuu, n bá lwǔn mama, n mıı bá zwǔe».

13 Yıı tǔ wá malıka con swın, v wú:

«Báá yǔbǔ n jǔn á jızn vǔn nǔ, dǔ á ma kǔni n dıva n nǔe dǔn nǔ».

Yá v swın kv nǔtv v bıú tǔ mǔ con. 14 Yá malıke tǔ mama yı sııǔ, tǔ nǔ tvıa, tǔ pın Yıı nǔ. Yıı yáá tvn tǔ, v pa, tǔ saıa liá tǔ nǔ, ba nǔ mǔ, sə v jon ba, v kǔ mıı wa, kv nǔ ba zwǔe v con.

2

Yıı jon nǔba nǔ cına wa (Ebərə-ba 4.1; 12.25)

1 Yıı tvá v bıú Zwezi-*Kǔrisǔ nǔ, v ma swın nǔ con. Kv mǔ nǔ pın, nǔ mǔ, sə nǔ zıri nǔ yıra zǔnzǔn dǔ sırn tǔ, nǔ nǔ ni. Kv nǔ tá kv mǔ, nǔ wá dwá cwǔǔ. 2 Sugv tǔ, Yıı nǔ tvá *malıke tǔ nǔ, v ma swın, kv sugv tǔntǔ jǔ dǔn zǔni. Liá duǔn wá kv niı zilı, ba ga wá kv niı nǔ tvá. Yıı pın, cǔn yı ba mǔ liá tǔntǔ mama, sə tǔ mǔ nǔ ya ba nıwıran, ba nǔ vıga tǔ yıı. 3 Nǔ mǔ yı, Yıı tvá v bıú tǔ tǔtǔ nǔ, v ma swın nǔ con dǔ, v wá jon nǔba nǔ cına wa. Kv piá kv bıı dǔ, nǔ dǔ wǔri nǔ jǔn cǔn tǔ yáá nǔ, dǔ nǔ nǔ vıga, sə nǔ zilı sugv tǔntǔ niı, kv dun nǔ dwǔ malıke tǔ sırn tǔ. *Yuu-Tiu nǔ tǔntǔn v swın dǔ, Yıı wá jon nǔba nǔ cına. Kv kwa nǔ, liá tǔ, ba nǔ ni kv sugv tǔntǔ yoo, ba dǔ kúv sırı lá nǔ, ba bıı nǔba, kv dun nǔ yı nǔtv. 4 Yıı tǔtǔ tvá v diǔn mııınan nǔ, dǔ tvııınan yııı yııı, tǔ nǔ bıı v diǔn, dǔ yomııan nǔ, v ma bıı dǔ, ba sırn tǔ yı cígá. Yıı tǔ kúv tvá v *Sııı tǔ tarpıınan tǔ nǔ, v ma bıı kv yoo tǔntǔ, kv tvá v fıra tǔ nǔ.

Zwezi tıga liá mama yııı

(Filipǔ tiǔn 2.6-11; Galası tiǔn 4.4-5; Ebərə-ba 5.7-10; 4.15-16)

5 Nǔ yı lıv, kv tǔ nǔ bıǔn, tǔ yoo nǔ swın. Yıı wá diǔn pın *malıke nǔ, sə tǔ mǔ nǔ tvıı kv lıv tǔntǔ. 6 Yá kv dǔn kúv pııpııı Yıı sagı tǔ, bıwǔlı don nǔ, kv wú:

«Lǔzwǔnǔ yı bıǔǔǔ, sə n ma bııa v yoo? Bǔǔǔ nǔ v yı, sə n ma ywǔnǔ v yuu? 7 N pın v mıın máıá mıııın wa malıke yáá con. Kv kwa nǔ, n pın v na dun dǔ zilǔ, ndǔ ba nǔ pın dun piú nǔ nǔtv. 8 N ken wiǔn tǔ mama v nǔe dǔn nǔ».

Yıı pın, lǔzoni jǔ diǔn wiǔn tǔ mama yuu wa. Kv nǔtv dǔn pın, Yıı wá won mama yá kwa, lǔzoni nǔ ba diǔn jǔ kv yuu wa. Yá dǔ kv nǔtv mǔ, nǔ na zǔni dǔ, lǔzwǔnǔ tǔ ba diǔn jǔ wiǔn tǔ mama yuu wa sııı nǔ. 9 Á nǔǔ kv tǔ, nǔ mǔ na: Máıá mıııın wa, Yıı mıın Zwezi malıke tǔ yáá con. Yá sııı nǔ, v dǔn yı dun dǔ zilǔ tíı, v nǔ dí cǔn v ti tǔ yııı. Kv tvá Yıı pııwǔnıv tǔ nǔ, Zwezi ma ti lıv lǔzoni mama yııı.

10 Yıı nǔ fwa lıv, lıv ga yı kv wulǔ v mǔ yııı. Yá v ga piá, sə v bıa tǔ ya dǔnı, ba tvá, ba zı v dun tǔ wa. Kv yı Zwezi nǔ wá jon ba ba cına wa. Yá Yıı dǔn yá mǔ, sə v pa v dé cǔn ndǔ lǔzwǔnǔ nǔ, sə v ma wǔnı v tvıı kv tvııı tǔntǔ, sə v ma pa v ya liǔ tǔ v yoo mama nǔ zıǔn, 11 Zwezi nǔ sııı lǔzoni cına v li. Kv nǔtv dǔn pın, v mǔ dǔ liá tǔ, v nǔ sııı ba cına tǔ v li, mama nııına dǔn yı nǔdv. Mǔ kv mǔ nǔ pın, cǔıııa ba wá jǔ, sə v ja ba v bııǔ v nıııa. 12 Máıá don wa, Zwezi swın Yıı con, v wú:

«Á wá swın n yııı tǔ yoo, á bııı á nıııa nǔ. Á wá nııı á bıı n yııı tǔ nǔ, n pııı tǔ tǔtǔııı wa».

13 Zwezi tǔ kúv swın, v wú:

«Á mǔ, á wá kǔ á waa mama Yıı nǔ wuuu».

U tǔ swın, v sırı lá nǔ, v wú:

«Á nǔǔ á mǔ dǔ á kwa liá tǔ, Yıı nǔ pın nǔ».

14 Ba liá tǔntǔ mǔ yı lǔzoni, ba nǔ jǔ yııa dǔ jana. Kv mǔ yııı nǔ, Zwezi-Kǔrisǔ dǔ jııǔ lǔzwǔnǔ ndǔ ba nǔ. U fwa kv nǔtv tǔ, sə v ma wǔnı v tvá tvıı nǔ, v ma cııǔ liǔ

tə, v nə jə tian diàn v jün wa. Ku tíu nə yí *Sítana. ¹⁵ Lià tə yà yí ndə ywəŋə nə ba luv wulu mama wa, ba yà nə dəri tian fən yırı. Zwezi tian tə dān pın, ba jon ba tiàn. ¹⁶ Ku dān nə yí, Zwezi tà v twi, sə v san malıke nə. Ku yí v twi, sə v san ba tə nə yí *Abərahəmə dwíí tə wa lià nə. ¹⁷ Ku mù nə pın, v yà mə, sə v nyın də v nubıa tə, ba won mama wa. U zıgı nətı, v ma jı *jonwana yun tiàn nəkwıa, v nə dəri lià yinəgə zənzən, v ga sèe v tıŋa, v pın Yıı nə, ndə ku nə mə nətı, sə v pa, Yıı sèe v sın luv lià mama cına, v lı ba mù də wá pwərə wa. ¹⁸ Cígá, Zwezi tətə dí càn. Ku yí máŋá tə wa, Sítana nə dédən, sə v yugə wá, v pa v tun yokıkwıı. Ku mù nə pın, v mù dān wáá v saŋa lià tə nə, Sítana nə yugə ba də, sə v pa ba tun yokıkwıı.

3

Zwezi-Kərisə dwə Moyizə (Matıə 21.33-38)

¹ Á mù, á nə yí à nubıa *Kərisə yırı, á mù lià tə, Yıı nə kúrí aba, sə á ya Kərisə nə tı, á buŋa Zwezi yoo. Yıı lı wá v tun, sə v ya nə Yıı *jonwana yun tiàn nəkwıa. Yá nə dān swın v yoo nə bırı, də nə kəni nə waa Yıı nə wuuu. ² Máŋá don wa, *Moyizə yà sèe Yıı *nii tə də pùé nədv, v tıŋa v pın Yıı lià tə nə. Zwezi də fwa ku nətı, ndə Moyizə nə. U sèe Yıı nii tə də pùé nədv, v tun v pa Yıı lià tə nə. ³ Ku yí cígá, liù tə, v nə lwè diè, v mù nə jə dun, v doni diè tə tətə. Zwezi nə yí ndə liù tə nə, v nə lwè diè tə. Ku mù nə pın, v na dun, v doni Moyizə. ⁴ Diè mama jə ka dilòrú. Yá liù tə nə lwè wiən tə mama, nə yí Yıı. ⁵ Máŋá don wa, ku nə kèen, Moyizə mù yà sèe Yıı nii tə də pùé nədv, v tun v pa Yıı lià tə nə. U yın tütònù, yá v ga yí liù tə, v nə mə, sə v swın ku tə, Yıı nə wá swın tə, v bırı lià tə nə. ⁶ Zwezi-Kərisə nə yí bıú tə, v nə ywàŋá v nyına Yıı diè tə yuu nə. Nə mù, nə yí Yıı diè tətə, də nə nə sèe, nə zıgı diàn, nə kə nə waa v nə wuuu, ya nə ga pın wá dun yala tə yırı, v nə pın nəba.

Sié wulə Yıı con (1 Korəntə tiàn 10.1-12)

⁷ Á mù dān yí Yıı lià. Ku mù nə pın ku yí, ndə Yıı-*Sıŋu tə nə swın, ku wú:

«Zèn ku tə, á mù nə nı Yıı sugı tə, ⁸ á dānà ká fwa zıbaniun. Á dānà ká fwa ndə fuən tə nə, á nıbara-ba nə zàn, ba vı Yıı nii, kasıı lanworu* tə wa».

⁹ Yıı swın, v wú:

«Ku dıın tə nə, á nıbara-ba pià à nii nə, sə ba jən ku tə, à nə wá fwa. Ba ga yí lià tə, ba nə nı à mù Yıı tutınan nə yí nətı, bına sapwilə. ¹⁰ Ku mù nə pın, à lıŋa ma zàn ba mù lià tə yuu, à ga swın, à wú: «Ba pubıŋı vəvəri, tə yá nə wuuu, ba ga ba sèe, ba twá coŋı tə, à nə bırı ba.» ¹¹ Ku mù nə zın à lıŋa tə, à ma dù, də ba bá zv à sié bwálı tə wa, à nə tanı, à tın ba nə».

¹² Á nubıa-ba, á cia á tiàn nə. Á wa liù nədv mama wá mə, sə v ja pubınlwan v waa con, ku nə pın, v ba Yıı nii sèe, v ga vəvəri v yá Yıı tə, v nə wulə mı wa. ¹³ Dıın mama ku nə zıgı jııv ku vəli dədəni, á kwiè duən máŋá mama, ba dān ká wàní á wa liù mama, ba gıgarı ba pa v tun cına, tə nə wá pa v vı, sə v zılı Yıı nii. ¹⁴ Nə ken nə waa Zwezi-*Kərisə nə, nə ga jə ku tə nə, nə yà nə jə ku jııv mama. Yá nə nə jın ku nə zəni, ku ja va ku yígúré, nə wá na tori də Zwezi-Kərisə.

¹⁵ Ku púpúnı Yıı sagı tə wa, ku wú:

«Zèn ku tə, á mù nə nı Yıı sugı tə, á dānà ká fwa zıbaniun. Á dānà ká fwa ndə fuən tə nə, á nıbara-ba nə zàn, ba vı Yıı nii nətı, máŋá don wa».

¹⁶ Bərə nə nı Yıı sugı tə, ba ga zàn ba zıgı Yıı nə? Ku yí lià tə mama, *Moyizə nə pın ba nan *Ezwipətə tə wa. ¹⁷ Bərə yuu wa nə Yıı lıŋa zàn bına sapwilə tə mama wa? Ku yí, tə zàn lià tə yuu wa, ba nə fwa cına tə. Ba mù lià tətə, tıga kasıı lanworu tə wa. ¹⁸ Yıı dùè dùrè, v wú: «Ba bá zv à sié bwálı tə wa, à nə tanı, à tın ba nə». Bərə yırı nə v dùè ku dùrè tətə? Ku yí lià tə yırı, ba nə wá v nii sèe. ¹⁹ Nə cígá nı də ba wá wàní ba zv

* 3:8 3.8 Ku yí *Zwifə-ba dwíí tə, ku nə nan yongav, ku vəli luv nii tə wa, Yıı nə pın ku.

Yıı siə bwálí tə wa, ba nə wà ba waa ken v nə wuuu tə yııı.

4

(Ebərə-ba 10.35-39)

¹ Yıı kàn nii v pa nəba də, nə wá zu v siə bwálí tə wa. Kú nikanı təntə wulə də zən mama, kú pa nə də nə. Kú mù tə yııı, nə dån zurə nə yııı síún nə, sə á wa liú mama dån ká mé kwa. ² Ba swın Zwezi-Kərisə suywájú tə, ba bııı nəba, ndə nətv tə nə, ba nə swın kú, ba bııı nə nıbara-ba nə. Kú sugv tə, ba nə nı, wá won fwa kú pa ba, kú máńá tə wa. Ba nə nı kú, ba wá kú sèe, ba wá ba waa ken Yıı nə. ³ Nə mù con, nə mù ken nə waa Yıı nə wuuu. Kú mù nə pın, nə wá Yıı siə bwálí tə wa, nə zwı. Yıı swın lià tə, ba nə wá ba waa ken v nə tə yoo, v wú:

«À lija zàn ba yuu wa, à ga dù də, ba bá zu à siə bwálí tə wa, à nə tanı à tún abada».

Yıı tun v tutunan tə v zwèe, halı, kú nə zıgı luv dən lanv máńá wa. ⁴ Kú tə púpúnı, kú swın Yıı sagı tə wa, dıan barpe nii dıın tə yuu wa, kú wú:

«Yıı zwèe v tutunan tə mama dıan bardu nii nə, v ga síı dıan barpe nii dıın tə nə».

⁵ Yıı sagı tə bwálí don də wa, Yıı kúv swın, v wú:

«Ba bá zu à siə bwálí tə wa, à nə tanı à tún, abada».

⁶ Kú dån pià kú bııı də, lià duən mù wá Yıı siə bwálí tə wa, ba zwı. Yá təntən lià tə mù bá zu Yıı siə bwálí təntə wa, ba nə nı suywájú tə, ba ga wá kú nii sèe tə yııı.

⁷ Kú mù nə pın, Yıı tə ma piı v li dıın. U bonə kú dıın tə <zən>. Yá v dån kúv twá də piú *Davidə nii, v ma swın, ndə kú nə dí yá kú púpúnı Yıı sagı tə wa fuən fuən, kú wú:

«Zən kú tə, á mù nə nı Yıı sugv tə, á dånà ká fwa zıbanıun».

⁸ Á yəə də Zwozuwe yá nə ja *Yızərayelə lià tə, v ja zu luv nii tə wa, Yıı nə kàn nii, sə v pa ba. Yá kú ga tà, kú mù nə yıı siə bwálí tə. Kú mù nə pın, Yıı tə ma swın dıın don yoo, kú kwa nə. ⁹ Kú nətv pià kú bııı də, siə dıın don tə wulə, kú pa Yıı lià tə nə. Kú siə dıın təntə yıı ndə dıan barpe nii siə dıın tə nə, ndə Yıı tətə nə tun kú

nətv. ¹⁰ Liú cígá nə zva Yıı siə bwálí tə wa, kú tíú də yáá síı v tutunan jıın wa, ndə Yıı nə síı nətv. ¹¹ Kú mù nə pın, nə dån bıbara, nə zu kú siə bwálí təntə wa, sə nə liú mama dån ká ya ndə Yızərayelə lià tə nə, ba nə wá Yıı nii sèe, kú pa ba dugv Yıı cwənjə tə.

¹² Yıı sugv tə pın mıı, kú ga jə diàn. Kú goji zəni kú donı lagvıı síı, kú nə jə níı bələ. Yıı sugv tə də nəba kú zwı, kú janı nə bıcanı nə də nə kurən kənə nə. Kú mù nə yáá bııı kú tə, ləzwənə nə pià, sə v fwa, də kú tə, v nə bııı v waa con bııı. ¹³ Won tələ, kú nə sègə Yıı yáá nə. U na wiən tə mama, v nə fwa, v yıá yuu nəpon nəpon. Mə, v mù yáá con nə, nə wá tún nə nii.

Nə fàrá nə yı Yıı yııı də nə waa mama (Ebərə-ba 9.11-12, 24; 10.21-23)

¹⁴ Nə jə Yıı *jonwana yun tiàn nəkwıa. Kú tíú tə nə yıı Zwezi, v nə yıı Yıı-Bıı. U mù nə vəli v yıı Yıı yııı. Yá nə dån swın v yoo nə bııı, də nə ken nə waa Yıı nə wuuu. Kú mù nə pın, nə zıga diàn, nə dån ká piı nə kə nə kwa. ¹⁵ Nə jə Yıı jonwana yun tiàn nəkwıa, yııən nə dédén wá zənzən, ndə nə nə, sə tə pa v tun cına. Yá v mù yıı liú tə, v nə vıga, sə v tun cına. Kú mù nə pın, v yıı liú tə, v wáá càn v dé də nəba nə bwànı tə wa. ¹⁶ Kú mù tə yııı, nə fàrá nə bolı Yıı tə yııı də nə waa mama. U mù Yıı tə nə ja pubwanv, v swə nəba. Nə nə yıı v yııı, v wá dərı nə yınəgə zənzən, v ga fwa pubwanv nə yııı. Yá v dån wá san nəba, máńá tə wa, kú nə wá tv kú mə, də nə pià sanv.

5

(Ebərə-ba 7.26-28)

¹ Yıı *jonwana yun tiàn nəkwıa mama yıı, Yıı nə yáá kúıı wá lià wa, v li v tún, sə v tun Yıı tutııı tə ba yuu yııı. U mù nə pın *jonı wiən tə Yıı nə, v ga fwa jonı, ba cına tə yııı, ba nə fwa. ² Yıı jonwana yun tiàn nəkwıa tə də tətə jə yııən, v nə ba diàn jə tə wa ndə ba nə. Kú mù nə pın, v wáá kú nətv tə nə, v twá v ma nı lià tə nə yəri Yıı cwənjə tə, kú pa ba jén ka wa yoo dən. ³ U də nə ba diàn jə tə nə

pın, v mə, sə v fwa jonji, lià tə cuna yırı, də v də tətə cuna yırı.

⁴ Liù tələ, v nə wá pa dun v tiàn nə, v swìn də, v mù yi Yıı jonwana yun tiàn nəkwıa. Jonwana yun tiàn nəkwıa yi, Yıı nə yáá bon kv tíú tə, ndə v nə kúrí *Arɔn nətɔ tə. ⁵ Mə, kv yi nətɔ, kv pa Zwezi-*Kərisə nə. Kv tà v tətə nə pın dun v tiàn nə, v ga swìn də, v ya Yıı jonwana yun tiàn nəkwıa. Kv ya Yıı nə kúrí wá, v swìn, v wú:

«À pià à bııı də, n mù nə yi à bııı. Zən kv tə, à mù Yıı nə yi n nyına».

⁶ Yıı tətə nə kúv swìn bwálı don nə v sagı tə wa, v wú:

«N yi jonwanɔ wuuu, kv máńá nə bá zwèe, ndə Meləkisedekə* nə».

⁷ Zwezi-Kərisə nə yın tıa yuu wa, v jın Yıı, v lòrı Yıı, də v bwé, də v bubwı, v kəni yıı nə də yına. V yəə də, Yıı wáá wá v jonə tıan wa. Yá Yıı cugv v kori, v san wá, v nə yi liù tə, v nə twá v mù Yıı cwəɲə tə nə zəni yırı. ⁸ Kv yi cígá, Zwezi-Kərisə ya Yıı bııı. Yá də kv mama, v twá v càn tə nə, v ma kwè ka sèe nii. ⁹ Yıı pın Zwezi yi liù tə, v yoo mama nə zıən. Kv mù nə pın, síún nə, lià tə mama nə sèe Zwezi-Kərisə nii, ba wá twá wá, ba na mı tə, kv nə ba zwèe Yıı con. ¹⁰ Yıı ti wá, v ma fwa v jonwana yun tiàn nəkwıa ndə Meləkisedekə nə.

Á kənə diàn, á va yáá Yıı nyiən tə wa (1 Korəntə tiàn 3.1-3)

¹¹ Nə jə yiən zənzən, nə swìn yoo kv tə yuu wa, tə yiən tə dən gwiun dən nə cə, á nə jigə lià tə, á nə ba yoo dən ni lala, tə yırı. ¹² Á mù dən yə yi lià tə, á nə mə, sə á ya lià tə duən karnyına-ba! Yá də síún mama, á tə yi lià tə, ba nə mə, sə ba tə kərə aba Yıı sugv tə wa, təntən cígá yiən tə. Á tə yi ndə bısíńá nə, á tə wàrı wodiu kəkəru, á dé ndə nəkwına nə. Yıı nə á tə piı á pià, sə á ńwà. ¹³ Liù tə, v nə ńwà yılı, v yi bısímaa, v tə ba Yıı sugv tə yənu jə, v ga wàrı kv cígá tə v lwarı. ¹⁴ Wodiu tə nə jə diàn, yi lià tə nə yi nəkwına nyiən.

Yá kv tə, ba nə fwa ba mì, dən pın, ba yəə zəni də lwanı swıán ba pubııı wa.

(Ebərə-ba 10.26-31; 12.15-17)

6

¹ Nə dən nə pià, sə nə ya nəkwına tə yırı, nə dən mə, sə nə yá təntən kərə tə, kv nə swìn Zwezi-*Kərisə yoo nə con, vən nə. Nə dən kənə diàn, nə va yáá də kərə tə, kv nə yi nəkwına kərə. Nə kúv bá piı nə swìn yiən tə yoo, nə nə dí yáá, nə swìn á con. Tə yiən təntə nə yi: ka vəvəri kwa ka ma sá cuna, ka yágá tətəntə tə, tə nə wá kə aba tıan cwəɲə wa, nə á yəə, á ka kə á waa Yıı nə. ² Nə kúv bá piı nə bwé kərə tə, kv nə bııı aba, ka lə lià níá wa, kv twá də Yıı yırı, ka tın jıàn lià yuu wa, də ka piı ka bwin tıga, də Yıı ka bııı lià talıkwıa bııı. Nə kúv dən ká piı nə bə tə yiən təntə yuu wa. ³ Nə dən wá bııı kərə tə, kv nə yi nəkwına nyiən, sə nə va yáá, də Yıı nə pın cwəɲə.

⁴ Nə bıııa lià duən yoo, ba nə piı ba tv yokəkwınan tə wa, ba tıııa. Ba yi lià tə, Yıı poni tə yə nə piı ba. Ba mù lià tə, ba nə ni Yıı tarpııı tə, ba ga na v *Sıııı tə də, ⁵ ba ni Yıı sugv tə nə ywán nətɔ, ba ga yəni lıv, tə nə bııı, diàn nə wá yə nətɔ. ⁶ Yá də kv nətɔ mama, ba tə piı ba yá Yıı. Liù kúv wàrı v pın, ba lià təntə piı ba vəvəri ba kwa, ba ma sé ba cuna tə, nəe bələ nii nə. Ba mù lià təntə dən yi, ndə ba tə piı ba paa Yıı-Bııı Zwezi tə dagarv tə yuu wa. Yá ba mù ga nə pın cwəɲə də lià duən nə, sə ba twın Zwezi. ⁷ Nə tíé tıa yoo, nə ma man. Tıa tə yáá nywın dwèe níá tə nə dáá, tə nə twı ka yuu wa. Yá wiən tə nə yi wodirən dən yáá pən ka yuu wa, tə nə zıən, tə pa, lià tə nə varı ka nə. Kv nətɔ dən yáá pa, Yıı fwa zəni ka tıa təntə yuu wa. ⁸ Yá kv kára tə dən nə yi casıran də gakəkwınan nə ka nan, ka ba funə mama jə. Yá kv bá díán, sə Yıı ma vı ka, v dugv. Yá kv yígúré wa, ka yi ba wá dı mən ka nə, ka dé ka cügü.

(Ebərə-ba 10.23-24, 32-36)

⁹ Nubisoni-ba, nə nə swìn kv nətɔ, nə yəə zəni də, á mù con, kv ba tıtúná jə.

* 5:6 5.6 Meləkisedekə yi Yıı jonwanɔ, ba nə swìn v yoo bwálı duən nə.

Á mù yi lià tə, á nə wulə cwəŋə nəzəŋu yuu wa. Ku mù cwəŋə tə nə wá pa, Yu jon aba á cuna wa. ¹⁰ Yu ya liù tə, v nə yi cígá tíú. U wàri ku tə, á nə fwa tə yoo v swèéé. U wàri á sonu tə, á nə biri wá tə yoo v swèéé. Á tun, á pa lià tə nə, ba nə yi *Kərisə nə ti, á ma biri ku sonu təntə, máŋá don wa. Yá á tə wulə, á fwa ku tutuŋi təntə síún nə. ¹¹ Nə swə də nə waa mama, sə á liù mama bıbari v tutuŋi tə wa, v ja va, v yí ku yígúré. Ku nətu wá pa ku tə mama, á nə jə ku yala, wàní ku jə ku pa aba. ¹² Nə ba swə, sə á ya lià tə, á yira nə yun. Á yana ndə lià tə nə, ba nə keni ba waa Yu nə wuuu, ba ga jə pínú, ba ma dənì máŋá tə, ba nə wá na wiən tə, Yu nə kàn tə nii, sə v pa ba.

Yu nikanı tə, v nə pın Abərahəmə nə yoo

¹³ Máŋá tə, Yu nə kàn v nikanı tə, v pa *Abərahəmə nə, ku yi v dùè, v ma kàn ku nii təntə. Liù yà təlè, v nə dwə v mù Yu, sə v ti ku tíú yiri v ma dù. Yu dən yi v tətə, v ma dù ka dūrè tə. ¹⁴ U swin, v wú: «Cígá mama, à wá fwa à pubwanu tə n yuu wa, à ga wá pa n dwíí pùli zənzən».

¹⁵ Abərahəmə yi v zùri v yira, v ma diàn ku nikanı təntə. Ku kwa nə, ku tə Yu nə kàn ku nikanı, v pa wá, twi ku jì. ¹⁶ Ləzoni nə pià ba dù dūrè, ba yá pià liù tə, v nə dwə ba, ba ma dù. Ku mù dən nə yáa biri də, ba sugu tə ya cígá, yá ba ga kúv wàri yoo don, ba pií ba swin ku yuu wa. ¹⁷ Mə ku yin nətu də Abərahəmə. Abərahəmə dwíí tə yà mə, sə ba na zəni wiən tə, Yu nə kàn tə nikanı, v pa ba. Yu yà pià, sə v biri ba də cígá mama, v bá lwàn nii ku nikanı tə yuu wa, abada. Ku mù nə pın, v ma dù v sùri nikanı tə nə. ¹⁸ Nikanı də dūrè yi wiən bələ, tə nə wàri tə lwànı. Yu wàri kunkun v kunı, v kəni v nikanı tə, də v dūrè tə wa, abada. Yá ku yoo təntə daŋa nə jìàn. Nə mù dən yi lià tə, nə nə yá tə mama, nə ga vwə nə tiàn Yu yira, sə nə ga wàní, nə ja yala tə, Yu nə tún v pa nəba. ¹⁹ Yala təntə, nə nə jə, nə mu tə yiri, yi ndə tiú ŋunan nə, tə nə pın, ku zıga diàn. Yá liù tə, nə nə ken

nə yala tə v nə, ku yi Zwezi. U mù nə zva Yu *sán tə wa, v twá Yu *diè tə mimii nii gànè tə wa, v zv v yí Yu dəyaa tə wa, Yu nə wulə lá. ²⁰ Mə lá nə, Zwezi dí nə yáá, v tàà nə yiri, v zv. U jigə Yu *jonwana yun tiàn nəkwıa, ndə Meləkisedəkə nə. U wá yà nətu, wuuu, máŋá də máŋá, ku nə bá zwèe.

7

Meləkisedəkə yi piú, v ga yi jonwanu də

¹ Ku mù Meləkisedəkə təntə, nə nə dí yáá, nə swin v yoo, yi tiv tə, ba nə boŋə <Salemə>, piú. U ga yi Yu tə, v nə wulə tə mə yuu wa, *jonwanu də. *Abərahəmə nə vəli v ta pèegá duən, v dé, v pií v biàn, Meləkisedəkə nan v va v jéri wá, v ga ləri Yu, sə v fwa zəni Abərahəmə yira. ² Abərahəmə pın wiən tə mama, v nə ta pèegá tə v dé v pèe fugə nii nyiən Meləkisedəkə nə. Ba nə gwın Meləkisedəkə yiri tə dən, təntən nə, ku yi <cígá piú>. Bələ nii nə, v yi <Salemə piú>, ku də dən nə yi <bıcan sié piú>. ³ Liù mama yəri Meləkisedəkə nuu də v nyına. Ba yəri v nıbara dəkuu. Liù mama yəri v luri máŋá, nə à yèè v tian máŋá. U nyın də Yu-Biu tə, v ga yi jonwanu, wuuu, ku máŋá nə ba zwèe.

⁴ Á nəŋə, Meləkisedəkə nii nə dù nətu. Nə nıbe Abərahəmə də tətə pın wá ku tə, v nə ta v dé, tə fugə nii nyiən. ⁵ Yu *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, pın cwəŋə *Levi dwíí jonwana tə nə, ku wú: Ba mə, sə ba bwe ku tə mama, *Yızərayelə lià tə nə ni, fugə nii nyiən, bwıə. Ba mə, sə ba bwe ku bwıə Yızərayelə lià tə con, ba də ga yi ba nubıa, Abərahəmə dwíí tə wa. ⁶ Meləkisedəkə mù tà Levi dwíí tə wa liù. Yá də ku mə, wiən tə mama, Abərahəmə nə ta v dé, Meləkisedəkə ni tə fugə nii nyiən. Meləkisedəkə ga tə yi liù tə, v nə ləri Yu, sə v fwa zəni Abərahəmə yira, v nə yi liù tə, v nə ni Yu nikanan tə. ⁷ Ku bá tótóná jə, ku yi ləzwənfaru nə yáa ləri Yu, sə v fwa zəni, v pa ləzwənbıə nə. ⁸ Levi dwíí jonwana tə nə jonə Yızərayelə lià wiən fugə nii nyiən. Ba də yi ləzoni, ba nə ti.

Meləkisedekə m̀ù jon Abərahəmə wiən fugə nii nyiən, yá v m̀ù Meləkisedekə tə wulə mu wa, ndə Yu sagı tə nə swın ku yoo nət̩v. ⁹ Sıún nə, ku yi Levi nı́n tə nə jonə Yı́zərayelə là tə wiən fugə nii nyiən. Ku yi nət̩v, nə ga wàá nə swın də, Levi də tətə twá Abərahəmə dwanı nə, v pa v fugə nii nyiən Meləkisedekə nə. ¹⁰ Nə yèé, Abərahəmə də Meləkisedekə nə jəri duən, máńá tə wa, də ba tə wà Levi lı́rı. Yá Levi dǎn yà wulə v nı́bε dwı́ı tə wa, ku nə bı́n.

Zwezi-Kərisə yi Yu jonwanv ndə Meləkisedekə nə
(Ebərə-ba 9.6-12; 10.10-14; 19.22)

¹¹ *Yı́zərayelə là tə Yu *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, sagı tə wa, ku bı́rı də, Yu *jonwana tə mə, sə ba nan *Levi dwı́ı tə wa, sə ba ya Yu jonwana ndə *Aron nə. Yá ba dǎn wà ku tı́tı́rı tə wǎnı́ ba tı́n, ba pa ku nii sú. Ku m̀ù nə pın, ku mə, sə Yu jonwanv nan, v nə yi ndə Meləkisedekə nə. ¹² Yá də Yu nə tın jonwana yırı don, ba nə tà jonwana ndə Levi nə, ku yi kálú, sə Yu nii tə də, v nə pın *Moyizə nə, lwǎn. ¹³ Sı́rǎn tə tə yi nə *Yuu-Tiu yoo nə, tə swın. U yi liú tə, v nə nan dwı́ı don wa. Ku m̀ù dwı́ı tə wa, liú təlél lá nə, v nə tı́n jonwana tı́tı́rı. ¹⁴ Nə yèé pwənə pwənə də, nə Yuu-Tiu Zwezi yi ba lı́rı Zwida dwı́ı tə wa. Yá máńá tə, Moyizə nə swın jonwana tə yoo, v wà ku dwı́ı tə yoo swın. ¹⁵ Á nəñə won tə nə pın, yı́n tə dǎn kwən, tə yi nəpon nəpon. Jonwanv don twı́, v nə nyın də Meləkisedekə. ¹⁶ Yu wà v nii tə, v nə pın Moyizə nə, twá, v ma tın Zwezi, sə v ya Yu jonwanv. U yi v jigə Yu jonwanv, v nə jə dı́n, sə v ya mu wa, ku nə bá zwèe abada, tə yırı. ¹⁷ Yu sagı tə swın ku yoo tə, ku wú:

«N yi Yu jonwanv wuuu, ku máńá nə bá zwèe, ndə Meləkisedekə nə».

¹⁸ Ku yi cígá, dí yáá nə cwəñə tə, Yu nə tın, yá ba dı́n jə, ku ga bá là nə sańa. Ku m̀ù nə pın, Yu dı́v ka m̀ù fuən fuən cwəñə təntə. ¹⁹ Yu nii tə, v nə pın Moyizə nə, yá wǎrı ləzoni ku pın, ba jı́ là tə, ba yoo mama nə zı́n Yu yáá con. Yá sı́ún

nə, won wulə, ku nə dwə v nii təntə. U nii təntə yi yala tə, nə nə twá tə nə, sə nə boli Yu yıra.

²⁰ Ku tə nə sırı lá, máńá tə, Yu nə tın v jonwanv Zwezi-*Kərisə tə, v dí yáá, v dı́, v ma tın wá. ²¹ Yá Levi dwı́ı jonwana tə m̀ù yi ba yáá tın, ba ga ba dı́rə dwı́. Yá Yu dı́ də Zwezi m̀ù, v swın, v wú: «À dı́ də, n wá yá à jonwanv wuuu, máńá də máńá, ku nə ba zwèe. À m̀ù Yuu-Tiu bá lwǎn ku yoo tə». ²² Ku m̀ù nə pın, nə mə, sə nə lwarı də, *nimarv tə, nə nə jə də Zwezi, zəni dwə nimardwan tə. ²³ Ku tə nə sırı lá, Levi dwı́ı jonwana tə yın dǎnı́ zənzən, ba nə yáá tı́, ba ga lwǎnı́ duən yuu nə tə yırı. ²⁴ Yá Zwezi m̀ù tà nət̩v. U m̀ù wulə mu wa wuuu, liú ga təlél, v nə wá lwǎn v yuu nə, v ya Yu jonwanv. ²⁵ Ku m̀ù nə pın, v jə dı́n máńá mama, sə v jon là tə ba cuna wa, ba nə twá də wá, ba bə Yu con. U cígá nə wulə mu wa wuuu tə pın, v lı́rı Yu máńá mama, v pın ba.

²⁶ Zwezi yi Yu nə tı́, v ba cuna jə, v ba durən jə. U pwèe v tı́n də là tə nə fwa cuna. Yá Yu dǎn zın wá, v jəń wiən tə mama yuu Yu sǎn nə. Ku m̀ù nə pın, Zwezi nə yi Yu jonwana yın tı́n nəkwı́a tə, v nə mə də nəba. ²⁷ U tà liú tə, v nə mə, sə v fwa *jonı́ dı́n mama. U tà liú tə, v nə wá dí yáá, v fwa jonı́ v tətə cuna yırı. Ku kwa nə, sə v dǎn fwa là tə duən də cuna yırı, ndə Yu jonwana yın tı́n nəkwı́na tə duən tə nə. Zwezi m̀ù yi v tətə nə, v ma fwa jonı́*, naa nədv cı́ı, nə cuna yırı. Yá ku jonı́ təntə mə nət̩v. ²⁸ Yu nii tə, v nə pın Moyizə nə, yáá pın cwəñə, sə ba tın jonwana yın tı́n nəkwı́na, ba nə yi ləzoni, ba nə bwǎnà yı́n duən wa. Ku m̀ù kwa nə, Yu dı́ dı́rə, ka nə jon v nii tə, v nə pın Moyizə nə, yuu nə. U twá dı́rə təntə nə, v ma tın v bı́ı tə, sə v ya Yu jonwana yın tı́n nəkwı́a, v yoo mama nə zı́n v m̀ù Yu yáá con, máńá mama wuuu, ku nə ba zwèe.

8

Zwezi yi nə Yu jonwana yın tı́n

* 7:27 7.27 Ku jonı́ təntə nə yi v tı́n tə, v nə tı́ga dagarv tə yuu wa. Ywǎn Matı́ 27 tə wa.

*nəkwia**(Ebərə-ba 9.6-12; 12.24)*

¹ Nə sugu tə wa, á nəḡə yoo tə, ku nə dé lá. Nə cígá jə Yu *jonwana yun tián nəkwia təntə, v jəé Yu *sàñ nə, Yu tə, v nə jə diàn jizən* vən nə. ² V jəé v tuḡa v tutuḡi tə Yu dəyaa tə wa. Ku mù bwálí təntə nə yi Yu sàñ cígá cígá. Ku tà Yu *wulu gansili† tə, ləzoni nə fwa də ba jìàn. Ku ya Yu tətə nə fwa ku. ³ Yu jonwana yun tián nəkwia mama yi ba tún, sə v fwa zilé wiən, v pa Yu nə, sə v gu vana, v ma fwa *jonə, v pa wá. Zwezi də me, sə v ja won, v nə wá pa Yu nə. ⁴ Zwezi yà nə wulə luv wa, v yà bá ya Yu jonwanv də tətə. Yu jonwana duən wulə, ba nə pın zilé wiən Yu nə, ndə Yu *nii tə, v nə pın *Moyizə, nə pın cwəḡə nətv. ⁵ Ba mù Yu jonwana təntə tuḡa Yu wulu gansili. Yá Yu wulu gansili təntə yi, ku tə nə wulə Yu sàñ nə, nyinyiḡa. Ku yi Yu wulu gansili tə cígá cígá, ka nə wulə Yu sàñ nə, yuywara. Máná tə, Moyizə tə nə wá Yu wulu gansili tə fwa, Yu pın wá nii, v wú: «Ywàñ, n wá fwa ku mama, ndə ku nyinyiḡa tə nə, à nə biri mú paan‡ tə yuu wa». ⁶ Zwezi mù tutuḡi tə, Yu nə pın wá, dwə jonwana tə mama tutuḡi tə zənzən. Mə nətv nə Yu nikanı tə də, v nə kàn də wá, dwə dí yáá nikanı tə, v nə kàn də nəba, nimardwan tə wa. Ku mù nə pın, v dàñ wulə Yu də ləzoni pwərə wa, v kəni ba *nimarv, ku nə dwə dí yáá nimarv tə.

⁷ Təntən nimarv tə yà nə ba yiən jə, tə nə mùri ku wa, ku yà ba dən jə, sə ba lwàñ ku yuu nə də bələ nii nimarv. ⁸ Nə nı də, təntən nimarv təntə yuu wa, Yuu-Tiu caga v là tə nii nə, v wú:

«Á nəḡə, máná biàn, à nə wá fwa nimarv nədvən də *Yizərayelə là tə, də Zwida dwíí là tə. ⁹ Ku nimarv tə bá ya ndə dí yáá nimarv tə nə, à nə fwa də ba nıbara-ba. Ku nimarv təntə, à nə dí yáá, à fwa də ba, à jin ba jin nə, ku diun tə nə, à van à ja nan *Ezwipətə wa».

Yuu-Tiu tə pií v swìn, v wú:

«Ba wá à nimarv tə nii nə twá. Ku mù nə pın, à də ma dɔḡv ba tia».

¹⁰ Yuu-Tiu kúv súrí lá nə, v wú:

«Á nəḡə nimarv tə, à nə wá fwa də Yizərayelə là tə, máná, ku tə nə biàn, wa. À wá tún à coḡi tə ba pubuḡa wa, à ga wá pa, ba ja tə ba waa con. À wá yà ba Yu, ba də wá yà à mù là. ¹¹ Liù kúv bá ya lá, v nə wá zàn, v kàri v tiv liù don, nə à yəé v nubiu, v wú: «Bàá yəbə n lwarı Yuu-Tiu!» Ba mama tə míámíán wá yəni nə, ku nə zigı bisımaa, ku ja va nəkwia. ¹² À ga wá kwən ba cuna tə à li à mù də ba pwərə wa. Yá à kúv ba pií à lií tə yoo».

¹³ Də Yu nə swìn nimardvən tə yoo, sə nə yəni də, təntən nyiən tə mù dàñ jigə wodwan. Yá won tə nə yi wodwan, ku nə kwın, ku pià ku biri də, ku won tə kúv bá dán, ku ma jén lá nə.

9*Təntən nimarv jonı tə yoo*

¹ Təntən *nimarv tə yà jə bwálí tia yuu, yá nə li, v kwən, v tún, ba jùnı wá ku wa. Ku yà jə ku coḡi, ba nə tún ba twá tə nə, ba ma fwa yijunı təntə. ² Ku yi cígá, ba yà fwa Yu *wulu gansili, ku nə jə dəbiə bələ. Ba boḡə ku dəbiu don kwa con diè tə, ku nə yi Yu nyiən. Ku diè təntə wa nə, ba yà tún canzılv, ku pına barpe, də dipen tə, ba nə tún ba pa Yu nə, də tabılv. ³ Gansili tə bələ nii dəbiu tə mimii jə gànı don. Ba boḡə ku bələ nii dəbiu təntə, də dəyaa dəbiu tə, ku nə yi Yu cıci nyiən.

⁴ Ba fwa síán *jonı kúri, ba tún ku bwálí tə wa. Mə lá nə, ba surı tıralı tə. Yá mə bwálí təntə wa nə, nimarv daka tə, ku nə pəri də síán, yà wulə. Síán zuḡa yà wulə ku daka tə wa, də ku wa wodiı don, ba nə ma boḡə «manə*». *Arɔn daduu tə, ku nə pén vıran, də yà wulə ku daka tə wa.

* **8:1** 8.1 Ka jəñ piú jizən vən nə yi dun bwálí. † **8:2** 8.2 *Yizərayelə là tə yà yi ku mù gansili təntə yiri wa nə, ba jùnı Yu, máná tə wa, Moyizə nə pın ba Yu *nii tə. Ku máná tə wa, də ba tə wá Yu *diè lwə də kapana. ‡ **8:5** 8.5 Ku yi paan, ka nə wulə kasɔɔ lanworu wa, ba nə boḡə ka *Sinayi. Ka mù paan təntə yuu wa nə, Yu pın v nii tə Moyizə nə. * **9:4** 9.4 Manə yi wodiı tə, Yu nə pın *Yizərayelə là tə nə, kasɔɔ lanworu tə wa.

Kapanpıpe bələ tə, ba nə púpúní nımarv sùràn tə, tə yuu wa tə, də yà wulə kv wa. ⁵ Daka tə yuu wa, ba fwa wiən bələ, tə nə yı ndə *malıke nə, ba kə lá. Tə jə dun zənzən, tə ga bıri də, Yı wulə kv bwálı tə wa. Tə vànà tə ywárí púé bwálı tə nə, ba nə kəni jana tə, sə tə sın cuna tə. Máná tələ síún nə, sə à gwin tə yìèn təntə mama dəń, à bıri aba. ⁶ Yı wulu gansili tə pwèe bwálá bələ. Dıın mama, Yı *jonwana tə zwı kv kwa con diè tə wa, ba fwa ba tutuııi tə. ⁷ Yá kv dəyaa tə mù yı, Yı jonwana yun tian nəkwıa tə cııı nə wáá lá nə, v zwı bıri wa, naa nədv. Kv bwálı tə wa, v me, sə v ja vanı tə, v nə ma fwa jonıi tə, jana, v ja zv lá, v pa Yı nə, v tətə cuna yırı, də cuna tə yırı, *Yızərayelə lià tə nə tun də ba yèrı. ⁸ Á nəñə kv tə, Yı-*Sıııu tə nə pıà, sə kv twá kv yoo tə nə, kv bıri nəba. Kv pıà kv bıri nəba də, máná tə mama Yı wulu gansili tə kwa con diè, tə nə wá yà lá, Yı dəyaa mimii tə bá súrı, sə lià zv. ⁹ Kv yoo tə nyınyıga yı, kv bıri nəba yìèn, tə nə bıàn síún. Kv yı kv bıri nəba də, wiən tə, ba nə pın Yı nə, də jwəñə tə, ba nə fwa, ba pın wá, wəri yokukwınan tə tə li ləzoni tə pubuııi wa, ba nə fwa. ¹⁰ Tə conıi təntə yı tə wulə ləzoni yıra yırı, ba wodiıı yuu yırı, də kv tə nə nywın yuu yırı, də naswıa yirə yirə yırı. Tə mù conıi təntə yà tın, tə yoo yà dé lá, kv ja va máná tə, Yı nə lwán wiən tə.

*Zwezi-Kərisə jonıi tə yoo
(Ebərə-ba 12.24)*

¹¹ Zwezi-*Kərisə yı v twı ndə Yı *jonwana yun tian nəkwıa nə, sə Yı twá də wá, v pa nəba wozəñə tə, tə nə manwarı tə wulə. V nan Yı *wulu gansili tə wa. Kv gansili təntə tə ləzoni nə fwa də ba jıàn. Kv pıà kv bıri də, gansili təntə tələ tıa yuu yəbə. Kv gansili təntə zıən, kv donı tıa yuu nyıən tə. ¹² Zwezi-Kərisə yı naa nədv cııı nə, v zva Yı wulu gansili tə dəyaa tə wa. Kv tə butulan, də nabıi jana nə, v ja zv kv bwálı tə wa. Kv yı v tətə jana nə, v ja zv, sə v ma yè nəba v jon, sə nə tııı nə tıàn, máná tə, kv nə ba

zwèe. ¹³ Fuən nə, ba yáa gv butulan də nabıran, ba li tə jana tə, ba mí lià tə nə cùgù tə yuu wa. Ba yáa gv nacıın, ba surv, ba pèe kv tunan tə, ba lwá lià tə yuu wa, ba nə fwa cuna. Ba nə fwa kv nətv tə, ba zwèe, ba lià tə dən ya Yı nə tı, ba cuna də sın, tə nan ba yıra†. ¹⁴ Də kv nətv tə nə yı cígá, sə nə lwarı də, Zwezi-Kərisə jana tə dwə tə vána tə jana tə. Kərisə tə, v nə wà cuna tvn, v twá Yı-*Sıııu tə diàn, tə nə ba zwèe tə nə, v pa v tıàn Yı nə, ndə jonıi vanı nə. V jana tə dən wá sın yokukwınan tə nə pubuııi wa, tə li, sə nə kúb dən ká fwa tutunkukwınan, tə nə wá ja nəba, tə va tıan wa. Kv mù dən nə wá pa, nə fwa Yı tə, v nə wulə mıı wa, tutuııi tə.

Jana tə yı tə bıri Yı nımarv tə

¹⁵ Zwezi-*Kərisə yı liù tə, v kəni *nimardvıı Yı də lià pwərə wa. Zwezi tıga, sə v jon lià tə, ba nə fwa cuna nimardvan tə máná wa. Yá lià tə, Yı nə kúrí, dən wá na wozəñə tə, v nə kán nii, sə v pa ba. Tə wozəñə təntə wulə máná mama wuuu, tə ga ba cùgá.

¹⁶ Liù wáa sagı v púpúnı, kv nə bıri nətv tə, ba nə me, sə ba tərı v jıjə, də v nə tıga. Kv dən nə yı v tıan kwa nə, ba me, sə ba swın v wiən tə tarv yoo. ¹⁷ Kv yı cígá, tıan kwa, wotarı sagı jə funə, də liù tə, v nə púpúnı kv sagı tə, nə tıga. Liù tə, v nə púpúnı kv, nə wà tı, kv sagı tə ba funə jə. ¹⁸ Kv mù nə pın, Yı wà təntən nımarv tə tətə tın, də jana wà lwé. ¹⁹ Kv yı cígá, *Moyizə dí yáa v kərı Yı *nıi tə mama, ndə kv nə púpúnı Yı nii sagı tə wa nətv, *Yızərayelə lià tə mama yáa con. Kv kwa nə, v tı nabıi jana, də butulan jana, də níá, v kə duən nə. V kén tıú don vıran, ba nə boııə yızopə, də piə kuran tə nə yı ndə gunən nəstıan nə, v kə jana tə wa. V dən li tə, v mí v kə Yı nii sagı tə, də lià tə yuu wa. ²⁰ Máná tə nə, v nə wulə v mí tə, v kəni ba nə, v swın ba con, v wú: «Kv tə yı jana tə, Yı nə ma kəni v nımarv tə v mù də á mù pwərə wa, sə á zılı kv nımarv tə nii». ²¹ Kv kwa nə, v yáa mí tə jana tə nətv, Yı *wulu gansili

† 9:13 9.13 Ba lià təntə dən wáa ba pııı ba tıııa ba pın Yı nə.

tə yuu wa, də tutunzila tə mama yuu wa, ba nə yáá ma fwa Yü tutuŋi tə. ²² Ku nə yi də Yü nii sagi tə mù, tutunzila tə zonu mama, durən sün tə nan də jana təntə. Yá jana dān nə wà lwé, Yü bá sèe, v kwen cuna tə, v li nə mù də wá pwərə wa.

Zwezi-Kərisə vəli Yü sàń, nə mù yiri

²³ Wiən tə, ba nə ma fwa Yü tutuŋi tə dí yáá nə, yà yi Yü sàń wiən tə nyinyiga. Tə wiən təntə yà me, sə ba sün tə jana wa. Yá Yü tutunzila, tə nə wulə v sàń nə, də me, sə ba sün tə jana wa. Ku mù *jonj təntə me, sə ku doni. Ku mù nə yi Zwezi jana tə. ²⁴ Zwezi-*Kərisə wà Yü *wulu gansili tə, ləzoni nə fwa də ba jian, wa zwi. Ku gansili təntə yi Yü sàń tə nyinyiga. Yá Zwezi-Kərisə mù dān zua Yü sàń təntə wa. U wulə ku wa síún nə, v lòri Yü v pın nəba, Yü yáá con. ²⁵ U wà lá zwi, sə v fwa jonj nɛɛ kapupu, ndə Yü *jonwana yun tián nəkwia tə nə. Ba mù nə yáá zü Yü wulu gansili tə dəyaa tə wa bini mama, də wiən duən jana. Zwezi-Kərisə mù yi v zua lá də v tətə jana. ²⁶ Ku yà nə wà nətü yin, v yà wá dé càn nɛɛ kapupu, ku nə zigi luv dən lanu máŋá, ku ja vəli wuuu. Cígá, v twi, v biri v tián naa nədu, sə v ma zwèe fuən máŋá tə. U ti v tián, v ma fwa jonj, v ga twá v jonj tə nə, v ma cùgù cuna dián. ²⁷ Liù mama yi naa nədu ciɛ nə, v me, sə v ti. Ku kwa nə, ku tíú vələ Yü yáá con, sə Yü buri v bura. ²⁸ Mə nətü nə, ku pa Zwezi-Kərisə nə. U ti v tián, v ma fwa jonj naa nədu ciɛ. U fwa ku, sə v ma wàní v li lià zənzən ba cuna wa. U tə wá pií v biri v tián, nɛɛ bələ nii nə. Yá ku dān nə kùb tà, sə v li lià ba cuna wa, ku yi, sə v jon lià tə nə dānì wá.

10

Zwezi-Kərisə twi, sə v fwa ku tə, Yü nə pià

(Eberə-ba 9.7-15, 23-28)

¹ Yü *nii tə, v nə pın *Moyizə nə, yi ndə wozəŋə nə, tə nə bián, nyinyiga nə. Yá ku dān nə tà tə cígá cígá tə, nə nə wá na tə nə ku biri nəba. Yü nii yoo təntə pià, sə ba fwa *jwəŋə yiri nədu bini mama.

Ku mù nə pın, Yü nii yoo təntə wàri lià tə, ba nə boli Yü yira, ku pın ba yan lià tə, ba yoo mama nə ziən v yáá con, abada. ² Ku mù jwəŋə təntə yà nə jə dián, sə tə sün ba lià təntə cuna naa nədu, ba yà kùb bá pií, ba bün ba cuna tə yoo. Yá ba yà kùb bá pií ba fwa jonj, abada. ³ Yá ku dān twá ku mù jwəŋə təntə nə, ba ma lií ba cuna tə yoo bini mama. ⁴ Ku nətü tə fwa, nabıran də butulan jana nə wàri ləzoni cuna tə li abada tə yiri. ⁵ Ku mù nə pın, máŋá tə, Zwezi-*Kərisə nə bián luv wa, v swin Yü con, v wú:

«N ba jonj, nə à yəə zilé wiən pià, yá n fwa yira, n pa nə. ⁶ Váná tə, ba nə gva, ba suri jwəŋə kúri tə yuu, də jwəŋə tə, ba nə fwa cuna yiri, ba n pùé poli. ⁷ Ku mù yiri, à dān swin n con, à wú: Nəń à nə, à twi, sə à fwa ku tə, n mù Yü nə pià. Ku mù yoo təntə yi ku púpúní n sagi tə wa à mù yiri».

⁸ Zwezi-Kərisə dí yáá, v swin Yü con, v wú:

«N ba jwəŋə də zilé wiən jələ. N ba váná tə, ba nə gva, ba suri jonj kúri yuu, də jwəŋə tə, ba nə fwa cuna yiri, jələ. Tə ba n pùé poli».

Yá Yü nii tə, v nə pın Moyizə nə, biri də, tə jwəŋə təntə mama me, sə tə fwa.

⁹ Zwezi-Kərisə kùb pií v swin, v wú: «Nəń à nə, à twi, sə à fwa ku tə, n nə pià». Ku nətü dān pià ku biri də, Zwezi-Kərisə mù ken fuən jwəŋə tə vən nə. U lwan tə də, v mù tətə jonj tə. ¹⁰ U fwa ku tə Yü nə pià. U ti v tətə ləzwəndə tə, v ma fwa jonj, v pa nəba naa nədu ciɛ, ku mù dān nə pın, nə sün nə tián, nə li nə cuna wa.

¹¹ Yü jonwanu mama mù yi dun mama, v ziga yi nə, v fwa jwəŋə máŋá mama, Yü yáá con. U yáá fwa jwəŋə yiri nədu, də v bwé, yá tə jwəŋə tə wàri cuna tə li abada. ¹² Zwezi-Kərisə mù fwa jonj nədu ciɛ, cuna yiri, ku nə dé lá, máŋá mama wuuu. Yá ku kwa nə, v yi liù tə, v dān nə jəə Yü jizən* vən nə. ¹³ Síún nə, v dān yi v dānì, sə Yü kə v duŋa tə v nɛɛ dən. ¹⁴ Zwezi-Kərisə twá jonj nədu nə, v pa lià

* 10:12 10.12 Ka jəń piú jizən vən nə yi dun bwálí.

tə, v nə sɪn ba cuna v li, yoo mama dān zion máǵá mama, wuuu.

¹⁵ Yɪi-**Siŋu* tə də bɪrɪ kɪ nətɪ tə nəba. Kɪ m̀ ǹ pɪn, kɪ dí yáá, kɪ swɪn, kɪ wú:

¹⁶ «**Yuu-Tiu* swɪn, v wú: <Á nɛŋə **nimaru* tə, à nə wá fwa də ba, kɪ dɪan tɛntə kwa nɛ. À wá tún à conɪ tə ba pubɔŋa wa, máǵá, kɪ tə nə bɪàn wa. À ga wá pa, ba ja tə ba waa con>»

¹⁷ U tə swɪn kɪ kwa nɛ, v sùrí lá, v wú: «À kúv̀ ba pɪi à líi ba cuna tə, də ba yokɔkwɪnan tə, ba nə tun, tə yoo».

¹⁸ Yɪi nə kwɛn cuna v li, kɪ kúv̀ wà mɛ, sɛ ba fwa zilé wiən, ba ma li tə cuna tɛntə.

Nə dànà ká pɪi nə va nə kwa!

(Efezə tián 2.13, 18; 4.14-16; 6.4-20; 12.25-29)

¹⁹ À nubɪa-ba, Zwezi nə lwá v jana tə pɪn, nə yèé cígá mama, də nə jə cwəŋə, sɛ nə zu bwálí tə, Yɪi nə wulə, yá fən ga tɛlɛ. ²⁰ Zwezi sùrú cwəŋə nədun, v pa nəba. U cɪrv mimii nii gànù tə, kɪ nə pwèe nə mù də Yɪi duən nɛ. Kɪ cwəŋə tɛntə pɪn mu lià nɛ. Mimii nii gànù tə nə cɪrv tə yɪ, kɪ bɪrɪ Zwezi tɛtə ləzwəndɔɔ tə, ba nə paa dagarɪ tə yuu wa. ²¹ Yá nə dān jə Yɪi jonwana yun tián nəkwɪa, ba nə tún, sɛ v ya Yɪi diè tə yuu wa. ²² Kɪ mù tə yɪrɪ, nə dān fàrá nə boli v yɪra də bɪcan nədɪ. Nə kənə nə waa mama míámíán Yɪi nə wuuu. Nə pɪan, Zwezi jana tə sɪn nə pubɔnkɔkwɪnan tə, tə li, sɛ nə ga swe nə yɪra də níá tə, nə ba durən jə. ²³ Yɪi fwa nikanɪ. Yɪi mù yáá fwa máǵá mama kɪ tə, v nə swɪn də, v wá fwa. Kɪ mù nə pɪn, nə kúv̀ dànà ká pa nə jìàn gwàrɪ, nə swián kɪ tə, nə nə jə kɪ yala tə yoo. ²⁴ Nə ywàŋá duən yuu. Nə daŋa duən jìàn, sɛ nə ma wàní nə sóní duən, nə ga fwa kɪ tə nə zion. ²⁵ Nə dànà ká dɛrɪ, nə yá nə Kərisə lià púlí tə nə, ndə kɪ nə yɪ lià duən yofwamɪv̀n nə, ba nə yáá kúv̀ ba ba púlí tə wa twi. Nə daŋa duən jìàn. Nə fwa nətɪ wuuu, nə sùrí lá, nə nə yèé də, Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə túrí dɪn tə bwələ yɪrɪ.

²⁶ Nə yèé cígá tə, nə ga sèe ka də. Kɪ kwa nɛ, nə nə sɪn, nə fwa cuna, nə dān

mɛ, sɛ nə yəni də, jonɪ tɛlɛ, kɪ nə wá li tə cuna tə nə yuu wa. ²⁷ Də nə nə fwa kɪ yoo tə, yoo tə, kɪ dān nə ga, kɪ mù nə yɪ, sɛ nə dān yoo tə, nə wá bà də nə vɪvaga. Kɪ mù nə yɪ Yɪi b̀rà tə, də mən, tə yoo nə cà, tə nə wá dé Yɪi duŋa tə. ²⁸ Á yèé də, liù nə cùg̀ Yɪi **nii* tə, v nə pɪn **Moyizə* nə, kɪ mɛ, sɛ lià tə nə nɪ wá, yí bələ, nə à yèé batwa, ba swɪn də, v cígá cùg̀ kɪ. Kɪ kwa nɛ, ba dān wáá v mù liù tɛntə ba gwɪ, ba ga ba v yinəgə dɛrɪ. ²⁹ Mə kɪ yɪ nətɪ, kɪ pa liù tə nə, v nə cùg̀ Yɪi nii tə, v nə pɪn Moyizə nə. Yá liù tə, v nə yalɪ Yɪi-Biu tə, kɪ dān wá yà nətə, kɪ pa v mù nə? Kɪ tíú tɛntə zɔnɪ **nimaru* jana tə, tə nə sɪn wá, tə li v cuna tə wa. Kɪ tíú twɪn Yɪi-**Siŋu* tə, kɪ nə pɪn, nə lwarɪ Yɪi pubwanɪ tə. Kɪ mɛ, sɛ kɪ tíú na càn, v doni. ³⁰ Nə yèé Yɪi zəni, v nə swɪn, v wú: «Á yágá, sɛ à mù nə fwɪn à lɪŋa lià tə nə vɪga tə yuu wa. À wá ŋwɪn kɪ tə nə mɛ də ba liù mama, à pa wá». Kɪ tə nə sùrí lá nə, kɪ tə púpúní Yɪi sagɪ tə wa, kɪ wú: «À mù Yuu-Tiu wá b̀rɪ à lià tə b̀rà». ³¹ Kɪ yɪ càn nəfarɪ, kɪ pa liù tə nə, Yɪi tə, v nə wulə mu wa, nə wá ja, v kə v jìàn wa!

³² Á lie á tián, kɪ tə nə tun, kɪ le máǵá tə wa, á yíá nə twi tə porɪ Yɪi cwəŋə tə wa. Kɪ máǵá tə wa, á dí càn zənzən, yá á ga zɪɪ diàn, á dé diàn də yaŋwɪa. ³³ Dɪn don nə, á yɪ ba yáá twɪn, ba pa, á dé càn lià tə mɛ yáá con. Nə à yèé, á yáá kə á nii lià tə kwa, ba nə fwa tə yìèn tə ba yɪra. ³⁴ Á cígá sèe, á dé càn, də lià tə nə wulə bān diè wa. Á sèe, sɛ ba jon á jɪjə wiən, də pupwən, á nə yèé də, á jə jɪjə wozəŋə tə nə dwə nətɪ, tə nə wulə wuuu, tə bá zwèe, yɪrɪ. ³⁵ Kɪ mù tə yɪrɪ, á dànà ká pa, fən ja aba yoo wa. Kɪ mù nə wá pa, á na ŋwírán, tə nə dáá. ³⁶ Á yɪ lià tə, á nə mɛ, sɛ á ja pínú wuuu, á dànà ka pɪi á kə kwa, á ma fwa kɪ tə, Yɪi nə pìà. Á nə fwa kɪ nətɪ tə, á wá na kɪ tə, Yɪi nə kàn nii, sɛ v pa aba. ³⁷ Kɪ púpúní Yɪi sagɪ tə wa, kɪ wú:

«Kɪ ga máǵá mancɪn, sɛ liù tə, v nə bɪàn tə, bà. U wá bà síún síún. ³⁸ Liù tə, v nə ken v waa à nə, v yɪ cígá tíú

à yáá con. Kú tíú ga wá yà mui wa, kú nə ba zwèe, Yui con. Yá kú tíú dàń nə pií v kə v kwa, à pùé kúð bá ya ywání də wá».

³⁹ Nə mù təlè də lià tə, ba nə pií ba kəni ba kwa, sə ba jén. Nə mù yi lià tə, nə nə keni nə waa Yui nə wuuu, sə v jon nəba nə cuna wa.

11

Nə kənə nə waa Yui nə wuuu, ndə nə nıbara-ba tə nə (Zwan 8.56; 1 Piyerə 1.8)

¹ Də liù nə keni v waa Yui nə wuuu, kú dən nə yi bèèè? Kú dən nə yi, v dí yáá, v yèé də, v jə wiən tə, v nə jə tə yala. Yá kú yi, sə v ya liù tə, də v nə yèé də, wiən tə, v nə ba na yii wa, wulə cígá cígá, v ba tə yoo bèéé.

² Nə nıbara-ba tə ken ba waa Yui nə wuuu, kú mù yiri nə, Yui dàń biri də, v pùé poli ba yuu wa.

³ Nə də keni nə waa Yui nə wuuu. Kú mù nə pin, nə yèé də, kú yi kú twá v sugv tə nə, luv ma fwa. Mə kú twá nətə, nə dàń ma yèé də, kú yi, Yui twá wiən tə nə, nə yíá nə ba na, v ma fwa wiən tə, nə yíá nə na.

(Tvtvnan 7.2-7, 20-36)

⁴ Abelə* ken v waa Yui nə wuuu. Kú mù nə pin, v ma fwa *jonji, kú nə ziən, kú doni Kayen jonji tə. Yui swìn də, Abelə yi cígá tíú v mù Yui yáá con, v nə keni v waa v nə yiri. Kú mù nə pin, Yui ma sèe v jon v jonji wiən tə. Abelə tıga, yá v nə ken v waa Yui nə tə pin, v sugv tə wulə.

⁵ Enokə ken v waa Yui nə wuuu. Kú mù nə pin, Yui ma ti wá tia yuu, v ja di v con. Yui pin Enokə wá twá də tian, v ma bà v mù Yui *sán. Yá ba yà kúð wàri wá, ba pií ba ni, Yui nə ti wá, v kə v con tə yiri. Yá máńá tə, Yui tə nə wá Enokə ti, v ja di v sán nə, ba swìn v yoo də, v ya liù tə, v nə poli Yui pùé. ⁶ Kú yi liù tə, v nə ken v waa Yui ci ci nə wuuu, nə wáá Yui pùé v poli. Liù tə, v nə boli Yui yira, v me, sə v pa cígá də, Yui wulə, Yui ga yi liù tə, v nə pin ŋwírán lià tə nə, ba nə pià wá.

⁷ Nowe ken v waa Yui nə wuuu. Kú mù nə pin, Yui twá kú nə, v ma biri wá yìèn, tə nə biàn, tə yà nə ba na yíá wa. U ti Yui sugv tə, v ma fwa cígá. U fwa níá yuu bori nəfarv, sə v ma jon v diè lià. Kú yoo təntə, v nə fwa, kú biri də lià† tə duən tə mama fwa cuna. Yá v dàń nə ken v waa Yui nə tə pin, Yui lwarı wá, ndə liù tə nə, v nə yi cígá tíú v mù Yui yáá con.

⁸ *Abərahame ken v waa Yui nə wuuu. Kú mù nə pin, Yui nə kúri wá, v sèe Yui nii tə. U vèli luv don wa, Yui nə kàn nii də, v wá pa wá. Máńá tə, v yà ma vèli lá, v yà yèri bwálı tə, v nə vèlè.

⁹ Abərahame ken v waa Yui nə. Kú mù nə pin, v va v jəń luv tə wa, Yui nə kàn nii də, v wá pa wá. U yin vee kú luv nii təntə wa bina də bina. U mù də v bia bələ tə nə yin gansilə tə wa. Kú mù nə yi *Yızakə də *Zwakəbə. Yui kàn kú mù nikanı təntə Yızakə də Zwakəbə də con, ndə Abərahame nə. ¹⁰ Abərahame cígá yà dənı, sə tiv tə lwè, sə kú dəkúu də ga ja diàn. Yá Yui dàń nə tún kú tiv tə dəkúu, v mù ga nə lwè kú də.

¹¹ Sara ken v waa Yui nə wuuu. Kú mù nə pin, Yui pa, v wánı biù v luri. Yá v yà ga yi liù tə, v nə jigə kazvuv, v kúð wàri biù v luri. Sara yà yèé yoo nədə. U yà yèé də, Yui ba v nikanı yuu wa zańa. ¹² Kú mù nə pin, máńá tə wa, Abərahame, v nə yi bəe nədə, nə twi v bwànı, v ni dwíı. Kú kwa nə, dwíı təntə púlı ndə kacılacə nə lanworu wa. Ba dáá ndə muv nii kasılv də nə. Ba wàri Abərahame bia tə nii ba gəlı.

¹³ Mə lià təntə mama nə keni ba waa Yui nə wuuu, ba ga ti, də ba tə wá wiən tə ni, Yui nə kàn nii, sə v pa ba. Ba mù yi, ba zıgı kwa, ba na wiən təntə, ba ga fwa pupwən tə yiri. Ba swìn nəpon nəpon də, ba yi vərə, ba nyına tiv ga təlè tia ka tə yuu wa. ¹⁴ Lià tə nə swìn kú nətə tə, biri nəpon nəpon də, ba pià ba nyına tiv. ¹⁵ Ba yà kúð ba kú tə, ba nə nan ba yá, tə yoo buńa. Kú fıra yà nə jə ba, ba yà tə wáá cwəńə ba ni, ba pií ba vèli ba sán təntə wa. ¹⁶ Kú cígá mama yà yi tiv tə nə ziən, kú doni won don mama nə, ba yà

* **11:4** 11.4 Abelə də Kayen yà yi nubıa. Ba bələ tə mama yà yi Adame də Evə bia. Kayen nə gva Abelə. † **11:7** 11.7 Kú máńá tə wa, Yui pin dwá nəfarv nà, lià tə duən tə mama ga ti, ba mé kú níá tə wa.

pìà. Ku yi bwálí tē nē wulə Yu sàñ nē, nē ba pìà. Ku mù nē pìn, cavıra ba Yu jə, sē ba ja wá, ba bon ba nyına Yu. Ku yi cígá, v tətə nē tanı tıv, v pa ba.

¹⁷ Abərahəmə ken v waa Yu nē wuuu. Yá Yu dāñ yà pìà, sē v ja Abərahəmə dēñ nē. Yu lōrì wá, sē v tì v biú Yizakə, v ma fwa jonji v pa wá. Abərahəmə dāñ ma tì v bidva kələn tē, sē v ma fwa jonji, v pa Yu nē. Mánjá tē, Abərahəmə fwa ku yoo təntə, də Yu dí yáá, v kàn nii də wá nē kapovv. ¹⁸ Yu yà swìn Abərahəmə con, v wú: «Ku wá twá Yizakə, n mù Abərahəmə n ma na bia». ¹⁹ Abərahəmə yà yèé də, Yu jə diàn, sē v zìn tıga tətə tian wa. Ku mù nē pìn, Yu ma píí v pa wá v biú Yizakə, ndə v nē tıga, v píí v bwin v nan tian wa.

²⁰ Yizakə ken v waa Yu nē wuuu. Ku mù nē pìn, v ma lōrì Yu, sē v fwa zəni, v pa Zwakəbə də Esav‡ nē, yìèn tē yırı, tē nē biàn.

²¹ Zwakəbə ken v waa Yu nē wuuu. Ku mù nē pìn, mánjá tē, v tian nē yí, v twın Zwuzəfə bia tē duən kwa, v lōrì Yu, sē v fwa zəni, v pa ba liú mama nē. Yá v nyí v daduu yuu, v kwá tıa, v pa dun Yu nē.

²² Zwuzəfə§ ken v waa Yu nē wuuu. Ku mù nē pìn, v tian mánjá nē yí, v swìn *Yizərayelə lià ka nan *Ezwipətə nagwanaa tē wa yoo. U pìn ba nii, sē ba lwarı nətı, ba nē mē, sē ba fwa də v kurən tē.

²³ *Moyizə nyına-ba ken ba waa Yu nē wuuu. Ku mù nē pìn, ba nē lurtı wá, ba jin wá, ba sègə cànı batwa, ba nē nı də biú tē zion yırı. Yá fən wá ba jin, sē ba cùgò nii tē, Ezwipətə pìú* Farawon tē nē tún. ²⁴ Moyizə ken v waa Yu nē wuuu. Ku mù nē pìn, v nē twi v jì bēē, v vıga, sē ba bon wá <Ezwipətə pìú Farawon búa biú>. ²⁵ U yà wáá ywánı, v dé, v ga fwa pupwən cuna wa, ku nē bá dāñ ku ma zwèe. Yá v kúrí v tì, sē v dí càn də Yu lià tē. ²⁶ Ku yi nywarı njwírán tē, v nē wá na yáá nē v ywàñá. U nı də, v nē dí cavıra *Kərisə yırı, ku jə jıjə zənzən. Ku nywarı

tē dwə wiən tē, tē kwənə nē dáá, v nē wá na Ezwipətə nagwanaa tē wa. ²⁷ Moyizə ken v waa Yu nē wuuu. Ku mù nē pìn, v nan Ezwipətə nagwanaa tē wa. Ezwipətə pìú tē lıña dāñ zàn v yuu, yá fən ga ba wá jə. U jin wudıv zənzən, ndə ku yi v mù na Yu tē, liú don nē wàrì v nı. ²⁸ Moyizə ken v waa Yu nē. Ku mù nē pìn, v dí cànə tē, ba nē bonə *Pakə, dēñ. U pìn, ba kə váná jana mimiə tē nii nē, sē tian *malıka tē dāñ ká bà, ku gv Yizərayelə lià tē liú mama təntən biú.

²⁹ Yizərayelə lià tē ken ba waa Yu nē wuuu. Ku mù nē pìn, <mvv nəstıan> tē níá tē pwèe, ba ga twá ku wa, ba va tıa nəkurıv yuu, ba nan. Yá Ezwipətə nagwanaa lià tē mù nē pìà, sē ba galı, níá tē púé ba mama yuu nē, ba ga mé lá.

³⁰ Yizərayelə lià tē ken ba waa Yu nē. Ku mù nē pìn, ba kıkarı Zweriko bérə naa tē dıan barpe, ku ga lán ku tv bvvv.

³¹ Kacwarıv don yın lá, ba nē bonə Rahabə. U də ken v waa Yu nē wuuu. U mù kan təntə jin Yizərayelə lià tē zəni. Ba lià təntə yà twi, sē ba balı Zweriko tv tē, v mù ga nē jin ba, v sègə. Ku mù nē pìn, Yizərayelə lià tē nē gva lià tē, ba nē wá Yu nii zılı tē, ba yá v mù.

³² Bèèè tətə nē à kúv wá swìn? Mánjá təló, sē à swìn Zwedeyon, də Barakə, də Saməson, də Zwefəte, də *Davidə, də Samıyelə, də Yu nii *sùsùnə tē yoo. ³³ Ba mù lià təntə ken ba waa Yu nē wuuu. Ku mù nē pìn, ba ta kùv də payun duən, ba ga dé diàn. Ba fwa yìèn tē də cígá, ba na won tē, Yu nē kàn nii, sē v pa ba. Ba pìn, gərən níé pú. ³⁴ Ba pìn, mən tē nē jə kələ kələ dəñi. Ba gürı ba jén lià yáá nē, ba nē yà pìà, sē ba gv ba də lagurı sıán. Ba yá ba diàn jə, yá ba ga píí ba na diàn. Ba yın babıa kùv wa, ba ta vərə tē, ba nē yi ba dıña, ba dıñi. ³⁵ Kana duən yın lá, ba nē ken ba waa Yu nē wuuu. Ku mù nē pìn, ba píí ba na ba lià tē, ba yà nē tıga, də ba bwin ba nan tıga wa.

Yá ba kúv ken càn zənzən lià duən də nē, ba ga vı, sē ba pìà cwəñə, ba ma jén

‡ **11:20** 11.20 Zwakəbə də Esav yà yi Yizakə bia. § **11:22** 11.22 Zwuzəfə yi Zwakəbə bia fugə bələ tē wa fugə nədv nii biú. U nubıa tē jin wá, ba yə baywələ yuu wa, ba ja va Ezwipətə. U dí càn zənzən, yá ku kwa nē, v dāñ jıgə pìú. * **11:23** 11.23 Ezwipətə pìú Farawon yà pìà, v gv bısımabarı tē mama, Zwifə-ba nē lurtı. Ku mù nē pìn, ba sègə Moyizə.

tə càn tə yáá nə. Ba yà kúrí yozəŋu, tə nə dwə, ba tí. Ku mù nə yí, sə ba pií ba bwin ba nan tɪga wa. ³⁶ Ba twɪn ba wa lià duən. Ba mà ba də fifiran. Ba vwa ba də banzala, ba kə bəń dii wa. ³⁷ Ba dɪli ba wa lià duən də kapana, ba gv. Ba za ba lià duən, ba gwəŋə bələ. Ba gva ba wa lià duən də laguri sɪán. Ba wa lià duən ba dii jə, sə ba pəń. Pee də bəńí tanan nə yí ba ganan. Ba ba won mama jə. Lià fwa ba con zənzən, ba pa ba dé càn. ³⁸ Ba yí lià tə, ba twá kasɔɔ də pɛɛn yuu wa ba ywanja. Pɛɛn kwələn də tɪbunan buran wa nə, ba zwɪ ba pəni. Ku cígá wa nə, lià təntə yí dun tián Yí yáá con, ba doni lià tə, ba nə wulə luv ku tə wa. ³⁹ Ba lià təntə mama ken ba waa Yí nə wuuu. Ku mù nə pɪn, ba poli Yí pùé. Yá də ku mù tə mama, ba yí wə won tə ni, Yí nə kàn nii də, v wá pa ləzoni nə. ⁴⁰ Cígá, Yí yà tanɪ won nəzəŋu ku nə dwə, v tɪn nə nə. U swɪn də, v wá twá duən, v pa ku mù won təntə, nə mù də ba mù mɛ nə. Ku mù nə pɪn, ba mù lià təntə mama bá yí bwálí tə wa, ba yoo mama nə wá yà zəni, də nə nə twá nə təlɛ ba wa.

12

Càn nə yí nəba, sə nə tə va yáá wuuu!
(1 Korəntə tián 9.24-27; Filipə tián 3.11-14; 1 Piyerə 2.21-24)

¹ Fuən lià təntə mama, ba nə ken ba waa Yí nə tə, də yí ndə nə nə. Yá ba mù dāń nə biri nəba, nətv nə nə mɛ, sə nə kə nə waa Yí nə wuuu. Ku mù tə yiri, nə mɛ, sə nə dugv yìèn tə mama, tə nə cì nə nə, tə pa nə wàri yáá nə vɛli, sə nə ga dugv cuna tə mama, nə nə wulə tə wa. Nə dāń mɛ, sə nə dəri nə va, nə yí bwálí tə, Yí nə pià, sə nə va nə yí, də pínú. ² Nə kəne nə yí Zwezi yuu wa. U mù nə yí liù tə, nə nə twá v nə, nə ma kə nə waa Yí nə wuuu. U mù ga nə wáá v pɪn, nə vɛli nə yí bwálí tə, nə yoo mama nə wá yà zəni. U sèe v pián v pa ba ja wá, ba paa dagarv yuu wa, ba gv. U wà ku jələ ndə cavira nə, v ga yèé pupoli nii nə, ku

nə tégé, ku dāń wá. Sín nə, v dāń jèé Yí jizən* vān nə, Yí pàri tə wa.

(Apokalisə 3.19; 1 Piyerə 1.6-7, 13-17)

³ Á dānà ká pa á jìàn gwàri, sə á pií á kə á kwa. Á buja Zwezi yoo. Cuna lià fifin wá zənzən, v ga pián. ⁴ Á wulə á jaŋa, sə á li á tián cuna wa. Yá á liù mama tə wá jaŋa təntə jan, v ti ka wa. ⁵ Ku yí á swèéé də, á nə yí Yí bia tə, Yí kàri aba naaa? U swɪn, v wú:

«Á biú, də *Yuu-Tiu nə firɪ mú, sə v ma kàri mú, sə n bún zəni, ku tà tutu! U nə caga n nii nə, dān ká pa n pùé cùgù! ⁶ Yuu-Tiu yáá firɪ liù tə, v nə swə, v kə cwəŋə wa. U yáá firɪ lià tə mama, v nə yèé də, ba yí v mù bia».

⁷ Á nə dé càn, ku yí Yí pià, sə ku kwɛn aba. Ku nətv biri də, Yí yí v ja aba, v ma fwa v bisíná. Biú wulə, v nyina nə ba wá firɪ, sə v ma kə wá cwəŋə wa, naaa? ⁸ Də Yí nə ba liù firɪ, ndə v bia tə mama nə, ku biri də, ku tíú tà v mù tətə bisúmaa, v yí liù don biú. ⁹ Nə nyina-ba tia ka tə yuu wa, yáá firɪ nəba, nə ga tə zilí ba nii. Ku cígá wa, nə dāń mɛ, sə nə zilí nə nyina Yí nii, v nə dwə nə nyina-ba tia yuu, nə doni. Də nə nə zilí v nii, nə wá na mu tə, ku nə ba zwèe v con. ¹⁰ Ku yí cígá, nə nyina-ba yáá firɪ nəba, máŋá mancɪn wa, ndə ba pubuŋa nə pià nətv. Yá nə nyina Yí mù nə firɪ nəba, ku yí, v ma kwɛn nəba, sə nə ya lià tə, yokukwɪɪn mama nə təlɛ nə yira, ndə v tətə nə, máŋá mama. ¹¹ Máŋá tə wa, ba nə firɪ nəba, ku yáá cùgà nə pùé nə. Yá tə mù càn təntə kwa nə, lià tə, ba nə píní, ba nan cwəŋə nə, ku yáá pa, ba wàní ba tun tutɔnzəŋə zənzən, ba ma biri də, ba yí cígá tián Yí yáá con.

¹² Ku mù tə yiri, á mɛ, sə á pa, á jìàn, tə nə gwàri, də á nadwana, tə nə ba dián jə, pií tə ja dián. ¹³ Á pián, á nɛɛ tí conjɪ, tə nə yí mənə mənə. Liù nə wulə á wa ndə gwànú nə, v dān ká kwɛn, v mà v nɛɛ nə v dwan, sə v na yazurə, v ma va yáá wuuu.

Á zɪga dián, á dānà ká pií á kə á kwa!

* 12:2 12.2 Ka jəń piú jizən vān nə yí dun bwálí.

14 Á fwa ku tē mama, á nē wàá, sē bican sié ya á mù dē là tē duən pwərə wa. Á pian á ya là tē, á nē yá á tiän míámíán Yü jìàn wa. Dē ku nē tà nētü, á wàri Yü á ni. 15 Á ywàṅá á yuu nē zēni, sē á liù mama dān ká kwìn Yü pubwanü tē nē. Á kēnē diän, sē á liù mama dān ká ya ndē tìú nē, ku ṅunan nē cà. Liù nē yì nētü, v yáá cùgù là tē duən tē mama, v pa ba dē cà.

16 Á dānà ká pēñ duən vεε vεε. Á dānà ká cùgù Yü cwəṅə tē, á kē durən ku nē! Mē nētü nē Esav fwa. Esav yì *Zwakəbə zūn. U ma tì v nəkwinü tē, v ma lárí wodiü zṅə nēd v nyánú con, v dé. 17 Á yèé dē, ku kwa nē, v kwi yina, v ma pià, sē v nyina tē lòri Yü, sē v fwa zēni v yira. U dān yà pià, sē v piì v jon v nəkwinü tē, v nyánú tē con. Yá v nyina tē viga, v wà sēe.

(Apokalisə 21.2-3; Ebərə-ba 2.1-3; 10.26-35)

18 Á mē, sē á lwarü dē, á nībara-ba tē yì ba boli paan yira, ba ma lwarü Yü. Liù yà wàá ku mù paan tēntē yira v janü. Mēnvoo yà jē paan tēntē yuu wa. Ku yuu yà yìkunu, voo ga fuli lá zēnzēn. Yá ku dān nē tà nētü á mù con. 19 Ba nì nabwana kori ku paan tēntē yuu wa. Ba nì Yü dē sügü lá. Ba nē nì sügü tēntē, fēn jün ba. Ba dān lòri, sē kori tē dān ká piì ku bwé. 20 Yoo tē, Yü yà nē pün ba nii ku yuu wa, yà dwə ba jìàn. Yü swìn, v wú: «Liù nē dwen paan tē yira, nē à yèé ku nē yì vanü tētē, ba mē, sē ba dilü ku dē kapana, ba gu». 21 Tē mù yìèn tē ken fēn *Moyizə wa, v swìn, v wú: «Fēn jē nē, à vīvaga».

22 Yá ku tà nētü á mù con. Á mù boli paan tē yira, ba nē boṅə <Siyon†>. Mē ku mù paan tē yuu wa nē, Yü tē, v nē wulə mü wa, tìv tē wulə. Ba boṅə ku tìv tēntē *Zwerizalemə. Ku wulə Yü *sān nē, yá *malike miliyün dān wulə lá, tē dé cànà. 23 Á yì á boli Yü tēntēn bisíná púlí tē yira, v nē púpúní ba yira sagü wa Yü sān nē. Á tē yì á boli Yü yira, v nē bürü lüv tē mama bürà. Á tē kúò yì á boli là tē yira,

ba nē jigə cígá tiän Yü yáá con, ba yoo mama ga ziän. 24 Á twi á yì Zwezi yira, v nē kēni *nimarü nēdün Yü dē ləzoni pwərə wa. U mù nē lwá v jana, v ma sün nē cuna. Tē mù jana tēntē bürü nēba won tē, ku nē ziän, ku doni won tē, Abelə jana tē nē bürü nēba.

25 Á cia á tiän nē, á dānà ká vü, sē á cügü sügü tē, Yü tē nē swìn á con. Fuən là tē viga, sē ba cügü v nii tē tia ka tē yuu wa. Yá ku dān pün, ba yà wàri càn tē, Yü nē wá kē ba nē, yáá nē, ba jén. Yü yì v nan v sän, v bà, sē nē cügü v sügü. Nē nē pià, sē nē jén càn tēntē jün wa, nē dānà ká vəvəri nē kwa, nē ma sá v nii tē. 26 Fuən tē nē, Yü sügü tē pün tia vuvugu. Síün nē, Yü kàn nii v pa nēba dē, v bá pa tia cici vuvugu. Ku dān yì tia tē dē lanworu tē mē nē wá vuvugu. 27 Tē mù sürän tēntē, v nē swìn nētü tē, bürü dē, wiən tē mama, liù mama nē wàri v fwa, tē nē wàá tē vuvugə, tē wá vuvugu tē jén. Yá wiən tē mù, tē nē wàri tē vuvugə, wá yà lá, tē ba jén. 28 Nē dān kēni Yü lèèèe, v nē pün nēba pàri, ku nē wàri, ku lwàní tē yiri. Nē bwia v nē, ndē ku nē ywán dē wá nētü. Nē zilé wá, nē ga twá v cwəṅə tē nē zēni. 29 Cígá, nē nyina Yü tē yì ndē mēn nē, tē nē dé wuuu.

13

Kwiè bwáí

(Romə tiän 12.10, 13, 15; Matie 19.4-6; 1 Tesalonikə tiän 4.3-7; 1 Timote 6.6-10)

1 Á mē, sē á sóní á duən *Kərisə là tē, mánjá mama. 2 Á dānà ká swèé vərə nē twi, ba zürü á yuu wa, sē á ja ba zēni. Là duən fwa ku nētü, ba ja *malike zēni, tē nē twi, tē zürü ba yuu wa, ba ga wà lwarü dē, ku yì malike nē.

3 Á ywàṅá là tē yuu, ba nē wulə bán diè wa. Á pian ku ya ndē á mù, dē ba mù mē yà nē wulə ku bán diè tē wa. Á ywàṅá là tē yoo, ba nē kēni càn ba nē. Á pian ku yà ndē á mù, dē ku tiän mē, nē ba kēni tē càn tē wa.

4 Liù mama mē, sē v zilí kasweri. Yá kan dē v barü wà mē, sē ba tün durən yìèn ba

† 12:22 12.22 Siyon yì paan tē, Zwerizalemə nē lwè ku yuu wa, yiri nēdwan.

kasweri tə wa. Yı tə wá bürì lià tə bürà, ba nə pəni duən vεε vεε. Yı tə wá bürì lià tə bürà, ba nə cwàrì.

⁵ Á cia á tiàn nə. Á dənà ká fin á yía mama, á kə səbiu yuu wa. Á yana pupwən wa, də ku tə, á nə jə. Yı tətə swìn, v wú: «À bá yá mú. À bá vārì mú, à dugv abada». ⁶ Yı nə swìn ku nətv dən pın, nə liù mama jìàn wàá tə daɲa, sə v swìn, v wú: «Fən ba nə jə, ləzwənə wārì nə won, v fwa. Yı nə saɲa nə, máɲá mama».

(1 Tesalonikə tiàn 5.12-13)

⁷ Á lie lià tə yoo, ba nə yın á yáá, ba kə aba Yı cwəɲə tə wa, ba ga swìn Yı sugv tə, ba bırı aba. Á lie nətv tə, ba nə twá Yı nə, ku ja va, ku yí ba tian. Á kənə á waa Yı nə wuuu, ndə ba nə ken ba waa v nə wuuu, nətv.

⁸ Zwezi-*Kərisə ba lwàní mama. U yı won nədv, diàn də zən, ku ja vələ máɲá də máɲá tə, ku nə ba zwèe. ⁹ Lià duən wulə, ba bırı kàrì nədvra yirə duən. Ku mù tə yırı, á zıga diàn, lià təntə dən ká gıgarı aba, ba li Yı cwəɲə tə wa də sùràn duən. Ku zien də, Yı pubwanv tə nə pın, nə pubɲa wulə bwálí nədv. Yá ku dən nə yı conj, tə nə bırı culən wodirən yuu wa, tə mù ba lià tə, ba nə twá tə culən təntə nə, saɲa. ¹⁰ *Zwifə-ba Yı *jonwana tə fwa *jwəɲə Yı *wulu gansili jonj kúrí tə yuu wa. Yá nə ja jonj don, Zwifə-ba Yı jonwana təntə nə wārì ku wa jonj won ba dé. ¹¹ Zwifə-ba Yı jonwana yun tiàn nəkwia tə yáá fwa jonj, v pa Yı nə. U yáá ja vəná tə, ba nə gva, tə jana, v ja zu dəyaa tə wa, ku nə yı Yı cıci nyiən, sə Yı ma wàní v sèe, v kwen cuna tə, ba mù də wá pwərə wa. Ba ga yáá ja vəná tə mù tə, ba ja nan tiv tə kasɔɔ nii nə, ba surı. ¹² Mə ku yın nətv də Zwezi. U yı, ba gva wá tiv tə kasɔɔ nii nə. U dí càn nətv, v twá v tətə jana tə nə, v ma sın ləzoni cuna, v li. ¹³ Ku mù nə pın, nə mù dən naɲa, nə va, nə jérí Zwezi, tiv tə kasɔɔ nii nə, sə ba yala nə mù də v mù mə. ¹⁴ Tıv təlɛ tıa ka tə yuu wa, nə nə wá yá lá máɲá mama. Ku mù yırı, nə dən pıà tiv tə, ku nə wá bà ku jəń. ¹⁵ Nə dən mə, sə nə twá Zwezi nə, nə ma bu Yı nə máɲá mama.

Ku mù bürà təntə yı ku naɲa nə níé wa. Yá ku dən yı ndə jonj nə, nə fwa nə pın Yı nə, sə ku bu v yırı nə. ¹⁶ Á dənà ká swèeé, sə á fwa zəni lià yıra. Á dənà ká swèeé, sə á fwa wbywan saɲv ba yıra. Ku nətv yı jonj nə, á fwa, á pın Yı nə, ku nə poli v püé.

¹⁷ Á ziló á yáá tiàn nii, sə á mun á tiàn ba yáá con. Ba mù nə ywàɲá á yun nə, ba ga mə, sə ba tın ku nii Yı con. Də á nə zilí ba nii, ba wá fwa ba tutvɲı tə də pupwən. Á nə ba ba nii zilí, ba wá caga á nii nə. Ba ga nə caga á nii nə, ku bá san á nə.

Sagi tə yígúré sùràn

(Romə tiàn 15.30-32; Kolosə tiàn 1.9-11; 1 Piyerə 5.10-11)

¹⁸ Á lwərə Yı, á pa nəba. Nə yèé də, nə wá yoo mama cùgò. Máɲá mama nə swə, sə nə tun won tə, ku nə zien. ¹⁹ À lòrì aba cígá mama. Á lwərə Yı, sə v pa nə cwəɲə, sə à píí à bà á con lala.

²⁰ Yı nə pın nəba bıcan sié. U pın nə *Yuu-Tiu bwin, v nan tıga wa. U mù Zwezi dən yı ndə payırv nəfarv nə, v ywàɲá nə yuu, ndə payırv nə ywàɲá pee yuu nətv. U jin v tiàn, v ma fwa *jonj nə yırı. Ku dən twá v jana tə nə, v ma kə *nimarv nə mù də Yı pwərə wa, ku nə ba zwèe. ²¹ Yı nə wá pa aba diàn, máɲá mama, sə á ma wàní á fwa zəni yiri mama, v nə swə. U mù nə wá twá Zwezi nə, v pa, nə tun ku tə nə ywán də wá. Lià mə, sə ba bu Zwezi-*Kərisə nə, máɲá də máɲá, ku nə ba zwèe. Amına! ²² À nubıa-ba, à lòrì aba, sə á zürì á yıra, á ma cugv sùràn mancın tə tə, à nə púpúní á nə, sə à ma kwè aba.

²³ Á nəɲə sbywájú: Ba li Timote, v nə yı nə nubıu Kərisə yırı, v yá nə wulə bán diè. À pıà, sə à bà, à na aba. Də v nə twi à con fuən, à mù də v mù mə dən wá kə duən, nə bà. ²⁴ Á jùnà á yáá tiàn tə mama, də Kərisə lià tə mama, á pa nə. Lià tə, ba də nə yı Kərisə nə tı, ba nə wulə Yitali nə, jùnì aba. ²⁵ Yı nə wá fwa v pubwanv tə á mama yıra.

**Sagi tø,
Zwakø
nø púpóní
Zwakø sagi tø yuu wa
sugv**

Liù tø, v næ púpóní sagi kv tø

Kv wáá kv yaní Zwezi nyánú Zwakø næ púpóní kv. U yin *Kørisø lià púlí tø yáá tián batwa tø wa liù don *Zwerizalemø næ.

Lià tø næ, v næ púpóní

Zwakø púpóní v sagi tø, v pa *Zwifø-ba næ, ba næ jigø *Kørisø lià, dø ba duøn tø næ, ba næ tà Zwifø-ba, ba me næ pwèe ba sú luv mama wa.

Sagi tø wa sugv

Nøjø kv tø yiri, v næ púpóní ba næ: Sagi kv tø yi yìèn tø næ cé duøn yuu wa sugv, Zwakø ga wà tø li v tún, sè ba lwarí nøtv tø, tø næ púé duøn kwa. Tø yìèn tøntø næ yi:

yoo tø, kv næ pin ba lwarí liù dèñ, dø v næ me, sè v píní wuuu, v dàn ká pìí v kə v kwa,
dø wubvha yoo,
dø yjvni yoo,
dø jvø tián dø zura yoo,
dø liù pùé yokvkwivan fira yoo,
dø yoo tø, kv næ dédén, sè kv yigu liù,
kv pa v tun yokvkwivn yoo,
dø Yui sugv tø dø kv nii zilé yoo.

Yoo tø, Zwakø næ swə, sè v swìn, kv mù næ yi nøtv tø, *Kørisø lià tø næ me, sè ba ya diin mama. U swìn zənzən yoo tø yuu wa, v næ tàà kv yiri, v púpóní v sagi tø: Nøtv tø, liù næ ken v waa Zwezi næ, v næ me, sè v tun, dø v næ ba kv tvvni tvja, kv yi tvv.

Tøntøn jv̀nà bwáí

¹ À mù Zwakø næ púpóní sagi kv tø, à pin á mù *Zwifø-ba dvié dəkurən fugø bələ tø næ, á næ dəri á zv luv tø mama wa. À mù Zwakø næ jv̀nì aba. À yi Yui dø *Yuu-Tiu Zwezi-*Kørisø tvvni.

*Wubvha yuu wa kàrà
(Romə tián 5.3-5; Matv 7.7-11)*

² À nubia-ba, á me, sè á jø pupwən zənzən, dø yìèn yirə tø mama, tø næ wá wuwalt aba. ³ Ndø á næ yèé nøtv dø, á næ kení á waa Zwezi næ, á ga wà dvgv tø yìèn tø mama wa, á wá ya lià tø, á næ jø pínú. ⁴ Á me, sè á ja pínú máná mama, á ja va á gúrí tø yìèn tø mama wa. Yá á dàn wá ya lià tø, Yui yìèn tø næ bvgv á yuu wa, á ga sú tø me wa cígá cígá, won dø ga bá mùrì aba.

⁵ Yá dø wubvha næ mùrì á wa liù don, kv me, sè v lòrì wubvha Yui con. Yui yáá pa liù mama næ dø cígá cígá, v ga ba caga. Yá Yui dàn wá pa tø kv tíú næ. ⁶ Liù tø, v næ lòrì Yui con, v me, sè v pa cígá dø, Yui wá pa kv tø, v næ lòrì. U me, sè v dàn ká bèéé. Liù tø, v næ bèéé, kv tíú yi ndø nakuli næ, voo dàn næ yugø kv kəni, kv tø swə lá. ⁷⁻⁸ Kv mù læzwənyiri tøntø jø pwií bələ. U ba tøntian yoo jø, dø kv tø mama, v næ fwa. Kv tíú wà me, sè v bvn dø, *Yuu-Tiu wá pa wá won.

Zvri dø jv̀jə yuu wa kàrà

⁹ Liù tø, v næ yi næ nubiu *Kørisø yiri, wáá zvv v yaní, yá v jø dun Yui yáá con. Kv mù næ pin, v me, sè v bwi v tián. ¹⁰ Jv̀jə tíú wá tv, ndø gapuni næ. Kv mù næ pin, næ nubiu tø, v dø næ yi jv̀jə tíú, v dø me, sè v bwi v tián, Yui næ mun wá tø yiri. ¹¹ Yicav næ pén, kv lvi næ mà gapuni næ, kv yáá tv kv kù. Gav tø puni tø yáá tv, kv zəni tø ga jén. Mø kv wá ya nøtv, kv pa jv̀jə tíú næ. U dø wá tv v jén, ndø gapuni tø næ. Kv yoo tøntø wá tun v tvvnan tətəji wa.

Yui ba liù yigə, v pin v tvja yokvkwivn

¹² Pupwən liù næ yi liù tø, v næ pin pínú dø yìèn tø næ dédén, sè tø yigu wá, sè tø pa v tun yokvkwivn. U næ pián v dián wuwalt tø v zwèe, v wá na mu, kv næ ba zwèe Yui con, yupuu. *Yuu-Tiu næ kàn nii dø, v wá pa kv mu tøntø lià tø næ, ba næ swə wá. ¹³ Máná tø, yoo næ dédén, sè kv yigu liù, sè kv pa v tun yokvkwivn, v wà me, sè v swìn dø, kv yi Yui næ tun kv v næ. Liù wàrì Yui v dédén, sè v yigu wá, v pa v tvja yokvkwivn. Yá v tətə bá

dédén, sè v yigu liù v pa, sè ku tíu tɔŋa yokokwɔn. ¹⁴ Liù tətə pùé yokokwɔn fira nè yàá dédén, sè ku yigu wá, ku pa v tɔn ku, yá ku dàń yàá gɔgari wá ku kə cuna wa. ¹⁵ Ku kwa nè, pùé yokokwɔn fira tə dàń yàá jì cuna. Yá v dàń nè tɔn cuna tə v zwèe, tə dàń yàá ja tian tə bà.

Bwálí tə, yìèn nè zɔga tə dédén, sè tə yigu liù, tə pɔn v tɔŋa yokokwɔn
(Zwan 3.27; Galasi tián 6.7-10)

¹⁶ À nubisoni-ba, á dàna ká gɔgari á tián! ¹⁷ Tarpɔn nəzəŋu tə mama, də cígá cígá zilé won yɪ ku naŋa Yɪ con. U mù Yɪ təntə nè fwa poni. U mù Yɪ təntə ba lwàní, ndə yɪwara nè lwàní nətɔ. ¹⁸ Yɪ twá v cígá sɔgu tə nè, v pa nəba mɪ. Yá v dàń pià, sè nè ya ndə v təntən lià nè, wiən tə mama yuu wa, v nè fwa.

Nətɔ tə, nè nè mɛ, sè nè tɔn də Yɪ sɔgu tə
(1 Piyerə 2.1-2; Matie 7.21-27)

¹⁹ À nubisoni-ba, á mɛ, sè á yəni də, á liù mama mɛ, sè v dɪ v tián tia, v ma cɔgu ba duən tə sɔgu. Ku wà mɛ, sè v bɪbarɪ v swɪn. Ku wà mɛ, sè v lɔŋa də zàn lala. ²⁰ Á yəé də, liù lɔŋa nè zàn, ku tíu bá fwa ku tə nè ziən Yɪ yáá con. ²¹ Mə ku mù nè pɔn, á dàń mɛ, sè á yá durən yiri mama, də wɔlɔŋu yiri mama. Yɪ ken v sɔgu tə á waa, ndə ba nè cwən tìú nətɔ. Á mɛ sè, á cɔgu ku sɔgu təntə də bɪcabwanɔ. Yá sɔgu təntə nè wá pa, Yɪ jon aba á cuna wa.

²² Á mɛ, sè á fwa ku tə, Yɪ nè swɪn v sɔgu tə wa. Á dàna ká cɔgu ku tə, Yɪ nè swɪn, cɪcɪ. Á nè buŋa də, ka cɔgu tə cɪcɪ nè mɛ aba, á yɪ á tián nè á gɔgari. ²³⁻²⁴ Liù nè cɔgu Yɪ sɔgu tə, v ga ba fwa, ndə ku nè wú nətɔ, ku tíu yɪ ndə liù tə nè, v nè ywàń v yáá zəŋə wa. U nè kèen v yá zəŋə tə, v swèeé v yáá tə nè yɪ nətɔ. Mə nətɔ nè, ku pa liù tə nè, v nè cɔga Yɪ sɔgu tə, v ga ba fwa ndə ku nè wú nətɔ. ²⁵ Yɪ sɔgu tə yɪ cígá sɔgu. Ku mù nè pɔn, liù tə, v nè ken v pubuŋa v sɔgu təntə nè, v dàń mɛ, sè v vwa v tián ku nè máŋá mama wuuu. Yá ku mù nè wá pa, v tɪnɪ v tián. Ku wà mɛ, sè v cɔgu ku, v ga piì v swèeé

ku máŋá don wa. U mɛ, sè v twá Yɪ sɔgu tə nè, də v waa mama. U mù liù təntə wá ya pupwən wa v tɔtɔŋɪ mama wa.

²⁶ Liù tə, v nè buŋa də, v twá Yɪ nè zəni, v ga ba v nii janɪ, v yɪ v gɔgari v tián. Yá v nè twá Yɪ nè, tə yɪ tɔtɔ. ²⁷ Liù tə nè twá nè nyɪna Yɪ nè də pùé nədɔ, v bɪcan ga yɪ nəpon, v mɛ, sè v fwa yìèn tə tə. U mɛ, sè v san bitara də kadənə nè, ba nè wulə pucɔnɪ wa. Ku tə súrí lá, v mɛ, sè v dàń ká pa, lià tə, lɔv nè tɪ, ba cùgò wá.

2

Dàn ká ja liù, n ma kwanɪ v don kàrà

¹ À nubɪa-ba, á ken á waa Zwezi-*Kərisə nè. U yɪ nè *Yuu-Tiu, v ga jə dun də. Á wà mɛ, sè á zilí liù don, á ga yá v don. ² Á nəŋə yoo nè, sè nè ma man ku: Bɛɛ nè v ken síán jɪfɪla, v zu gànù, ku nè cɪcɪlɪ, v ja bà á jéré wa. Zuru don də, v nè zua gangwɪrɔ, v jə bà á jéré tə wa. ³ Á yáá zilí bɛɛ tə, v nè zua gànù, ku nè cɪcɪlɪ tə, á swɪn v con, á wú: «Jèń yáá bwálí nəzəŋu tə wa!» Á ga swɪn zuru tə con, á wú: «N mù, zɪgɪ yɪ nè lá con!» Nə à yəé: «Jèń tia à nɛɛ dèń!» ⁴ Á cígá nè fwa ku nətɔ, á yɪ á kúrí ba duən wa. Á tɪ v don, á ma kwanɪ v don. Ku nətɔ tə yɪ á pubuŋɪ kɔkwɪnan tə nè pɔn, á ma pwèe ba duən wa.

⁵ À nubisoni-ba, á cɔga zəni. Á yəé də, Yɪ kúrí zura, lià tə, lɔv nè tɪ, ba yíá yuu. Ba mù zura təntə keni ba waa v mù Zwezi nè wuuu. Ku mù nè pɔn, ba yɪ jɪjə tián, v mù Yɪ yáá con. Ku nè súrí lá, ba lià tə wá twá ba dé pàrì də v mù Yɪ. Pàrì təntə ya Yɪ nè kàn nii, sè v pa lià tə nè, ba nè swə v mù Yɪ. ⁶ Yá á mù dàń ba zura zilí, á zɔnɪ ba. Á ga yəé zəni də, jɪjə tián tə nè yáá dé dián á yuu wa. Ba mù nè yáá ja aba, ba va lià tə, ba nè bùrì bùrà, yáá con. ⁷ Mə ba mù jɪjə tián tə nè yáá kukulɪ Zwezi yɪrɪ nəzəŋu tə á nè twá ku nè, ba ma yɪ *Kərisə lià.

⁸ Yɪ yɪ più. Yá á fwa zəni, də á nè twá v nii tə nè. Ku púpúní Yɪ sagɪ tə wa, ku wú: «Sóní n yɪra liù ndə n tətə nè!» ⁹ Ku mù nè pɔn, á nè kúrí lià duən wa, á fwa cuna də Yɪ. Yá Yɪ wá twá v *nii tə nè

u biri dæ, á yí cuna lià. ¹⁰ Á tíé ku tæ, á ma man: Liù don yáá twá Yui nii tæ yìèn tæ mama nii næ, yá ku tíú ga cùgù tæ wa yoo nædu næ, u cùgù tæ mama næ, Yui yáá con. ¹¹ Yui tæ, u næ wú: «Dàn ká cwàrì!» U mù næ kùò wú: «Dàn ká gu dæ!» Yá n dàn næ ba cwàrì, n ga gu liù, n jigø Yui nii tæ mama cunu. ¹² Yui bùrà tæntæ wá pa, á tui á tiàn. Á pian á níé sùràn, dæ ku tæ á næ fwa, ya ndæ lià tæ næ, Yui næ wá bùrì ba bùrà. ¹³ Á næ ba liù yinøgø dæri zenzæn, májå tæ wa, Yui næ wá bùrì bùrà, u dæ bá dæri á yinøgø zenzæn. Liù tæ, u næ dæri lià yinøgø zenzæn, u wà mæ, sè u pa Yui bùrà fæn ja wá.

Nætu liù næ wáá u biri dæ, u keni u waa Zwezi næ

(Galasi tiàn 5.6; Ebørø-ba 11.17-19, 31)

¹⁴ À nubia-ba, á tíé ku tæ, á ma man: Liù don u næ swìn dæ, u mù ken u waa Zwezi næ, yá u ga ba tutunzønø tunja, u ma biri ku, ku nætu tæ ba dæn jø. Yá ku tíú tæ dàn ká bún dæ, ku wá jon wá u cuna wa. ¹⁵ Á nønø yoo, sè næ ma man ku: Á mù lià tæ, á næ yí nubia *Kørisø yiri, tæ wáá á nubiu don á ni, ku tíú næ ba u yira gånù jø, u ga ba u nii wodiu dæ jø. ¹⁶ Á wa liù don dàn swìn ku tíú con, u wú: «Yui wá pa mú bican sií. Yui næ wá pa mú gånù, u ga pa mú wodiu, n dé n sú». Dæ á næ wà wiæn tæ pin, tæ wá san wá, sè u ma ya luv wa, ku nætu tæ ba dæn jø. ¹⁷ Mæ ku yí nætu, ku pa á mù Kørisø lià tæ næ. Á næ ken á waa Zwezi næ, á ga ba ka tutunzønø tunja, ku fwa ndæ á kùò ba á waa keni Zwezi næ. Yá ku dàn yí ndæ won næ tga.

¹⁸ Á wa liù don næ swìn, u wú: «Lià duæn wulø, ba næ ken ba waa Zwezi næ, ba duæn dæ wulø, ba næ tunja tutunzønø». Á mù wá le ku tíú, à wú: «Biri næ, nætu tæ liù næ wáá u waa u keni Zwezi næ, u ga ba tutunzønø tunja. Yá à dæ wá twá á tutunzønø næ, à biri mú dæ, à ken à waa Zwezi næ». ¹⁹ N pin cígá dæ, Yui yí nædu. N fwa zæni. *Zinæ dæ yèø ku nætu tæ, yá fæn yáá ga zu tæ.

²⁰ Zibanønyin tíú, n bá yá, sè n ni naaa? Liù næ keni u waa Zwezi næ, yá u ga ba tutunzønø fwa, u næ keni u waa Zwezi næ tæ cíci, ba dæn jø. ²¹ N yèø dæ, næ nubæ *Abørahamø ti u biù *Yizakø, sè u ma fwa *jonji Yui jonji bwálí tæ yuu wa, u pa Yui næ. Yá Yui dàn jøli wá dæ, u yí cígá tíú u tutunzønø tæ yiri. ²² N na dæ, Abørahamø næ ken u waa tæ Yui næ, yá ku dæ u tutunzønø tæ twá duæn. Yá ku yí Abørahamø tutunzønø tæ næ biri dæ, u ken u waa Yui næ cígá cígá. ²³ Mæ nætu næ ku twá yoo tæ, ku púpúní Yui sagi tæ wa, nii ma sú: «Abørahamø ken u waa Yui næ. Ku mù næ pin, Yui jøli wá dæ, u yí cígá tíú u mù Yui yáá con». Yá ba dàn bonø Abørahamø <Yui dabææ>. ²⁴ Á na dæ, ku yí ku twá liù tutunzønø næ, Yui ma jøli ku tíú dæ, u yí cígá tíú næ. Ku tà ku twá liù næ ken u waa Zwezi næ cíci yiri. ²⁵ Mæ ku yin nætu ku pa, kacwaru tæ næ, u yiri næ yí Rahabø. U jin *Yizørayelø* lià tæ, ba næ tun májå don wa, u tiu wa. U san ba, u pa ba pií ba twá cwønø don ba við. Yui jøli wá dæ, u yí cígá tíú næ u tutunzønø tæ yiri. ²⁶ Á yèø dæ, sinu næ tælø læzwønø yira, u yí u tga. Mæ ku yí nætu dæ, næ næ keni næ waa Zwezi næ, yá næ tutunan ga ba ku biri, næ waa tæ yí ndæ won næ tga.

3

Á jana á níé zæni!

(Romø tiàn 3.13-14; Matjø 12.33-37)

¹ À nubia-ba, á dànà ká pa, á ya dání zenzæn, á næ yí karnyina-ba. Bùrà tæ ba næ dànì, sè ba bùrì næ mù lià tæ næ yí karnyina-ba tæ, diàn wá doni ba duæn tæ nyiæn. ² Næ yáá fwa cuna yiri yiri næ kapupu. Liù næ ba u sùràn swìn u fwa cuna tæ wa, ku tíú tæ yí liù tæ, Yui yìèn tæ næ biga u yuu wa, u ga wáá u tiàn yoo mama wa. ³ Næ yáá kè kwién sisan nii næ, sè næ pa, ka sè næ nii, sè næ tui ka mama míámíán. ⁴ Á nønø níá yuu bori næ dáá nætu! Ku dæ ku dání tæ mama, ku jø volan ku wa. Liù næ jø ku volan

* 2:25 2.25 Lià tæntæ yá yí Yizørayelø lià næ tun ba, sè ba dí yáá ba va ba ywån Kanan luv nii tæ. Mæ ku luv nii tæntæ wa, ba yá mæ, sè ba va ba ya. Yui yá kån nii dæ, u wá pa ba ku luv nii tæntæ.

təntə nə, v wàá v pɪn, ku vɛli bwálí tɛ, v nə pià. Voo nəfaru nə swə ku yugə ku nɛtu mama, ku yi ku bwálí tɛ, liù tɛ nə kəni ku nə, ku yàá vɛli. ⁵ Mə ləzwənə nɛndəli yi nɛtu, ku yi nɛmanbiə, ku yoo ga cà. Á nɛŋə, ku nyɪn ndə mɛnpwana nə, ku wàá ku pɪn, gav nəfaru kwé mən. ⁶ Ləzwənə nɛndəli yi ndə mən nə, lɔv cuna tɛ mɛ wulə ku wa. Mən təntə yi tɛ naŋa mən diè. Mə tɛ mù cuna təntə, nə yàá cùgò nə mɪ tɛ mama, ku nə zɪgɪ nə lɔri, ku vɛli nə tɪan. Ku ga yi nə yɪra tɛ wa wobɪə don. Ku cuna tɛ yàá pwarɪ nə yɪra tɛ mama. ⁷ Ləzwənə wàá diàn, v dé vàná yiri mama yuu wa. V wàá diàn, v dé gav vàná, də zuŋi də wonənən, də níá wa wiən yuu wa. V cigá ga dé diàn tɛ wiən tɛ yuu wa də. ⁸ Yá ləzwənə tɛlɛ, v nə wàá diàn, v dé v nɛndəli yuu wa. Ku yi wolwan tɛ, liù nə wàri v janɪ, v pɪn ku zɪga yàá nɛdu. Ku súé də cwan, ka nə lɪ mɪ. ⁹ Nə bwɪ nə *Yuu-Tiu nə, v nə yi nə nyɪna, də ku nɛndəli təntə. Yɪ fwa ləzoni ndə v nyɪnyɪga nə. Yá mə ku nɛndəli təntə tɛtə nə, nə ma zɪri, nə kəni ba nə. ¹⁰ Bùrà də zɪra naŋa ku nii nɛdu tɛ wa nə. Á nubɪa-ba, á dànà ká pa ku ya nɛtu də aba. ¹¹ Nazəŋə də nakukwɪnan wàri nabuliyii nɛdu wa tɛ naŋa. ¹² Á nubɪa-ba, kapɪru wàri sɪán ku zɪŋa. Nə à yèé kacɔv wàá kapɪra ku zɪŋa. Nacwəŋə tɛ ku níá nə yi nakukwɪnan wàri nəzəŋə ku buli abada.

Wubɔŋa tɛ, Kərisə liù nə mɛ, sɛ v ja (Efezə tián 4.1-3; Filipə tián 2.3; 1 Korɛntə tián 3.3; 1 Piyerə 3.4; Romə tián 14.19)

¹³ Liù wulə á wa, ku tíú nə jə wubɔŋa naaa? Liù wulə á wa, v nə jə yənu naaa? Ku tíú mɛ, sɛ v ya bwàbwà, v ga twá v tutɔnzəŋə, v ma bɪri də v jə wubɔŋa. ¹⁴ Á nə jə wɔgwɪv, á nə jɪga də duən nə, sɛ á doni duən, á dàŋ mɛ, sɛ á yá fwɪə tɛ nə. Yá á dànà ká kɔnɪ kɔnkɔn, á zɪgɪ cigá tɛ nə. ¹⁵ Ku tíú wubɔŋa təntə tà ku nan Yɪ, ku yi *Sɪtana nə pɪn ku wá. Ku yi tɪa yuu yìèn, ku ga yi ləzwənə fɪra yìèn. ¹⁶ Yoo mama yi gurə gurə, bwálí tɛ nə wɔgwɪv nə wulə, lià tɛ ga jɪga də duən, sɛ ba doni

duən. Yá yokukwɪnan yirə mama wulə ku bwálí tɛ nə. ¹⁷ Liù nə jə Yɪ wubɔŋa tɛ, v bɪcan yi nəpon. Ku wubɔŋa təntə kəni sié lià bɪcanɪ wa, ku ga pɪn ba waa bwànɪ duən yuu wa. Ku mù nə kəni nɪmarɔv lià pwərə wa. Ku pɪn lià dəri duən yinəgə zənzən, ku yoo ga zɪən. Ku mù wubɔŋa təntə ba lià kúri duən wa, ku ga tà níó bələ tíú wubɔŋa. ¹⁸ Lià tɛ, ba nə swə bɪcan sié, ba mù nə kəni tɛ sié təntə, ba mù də ba yɪra lià pwərə wa, ndə ba nə dùè wiən. Yá ku tɛ, ba nə wá na, ku wá bɪri də, ba yi cigá tián Yɪ yáá con.

4

Liù nə tvɔŋa v pùé yokukwɪnan fɪra, v ba Yɪ nii zìlí (1 Timote 2.8; 1 Zwan 2.15-17; Likə 18.13-14)

¹ Jara də jaŋa wulə á pwərə wa. Tə yìèn təntə nan yèn tɛ bà? Ku yi á pùé yokukwɪnan fɪra nə pɪn, ku yi nɛtu. Tə yìèn təntə nə wulə á yɪra tɛ wa, tɛ pa á zɪga duən nə. ² Á yíá zɔv lià wiən, á ga wàri tɛ á nɪ. Yá ku dàŋ pɪn á jì lagɔra. Á súé də wɔgwɪv, á ga wàri wiən tɛ, á nə pià á nɪ. Ku pa jara də jaŋa zàn á pwərə wa, ku yoo tɛ yɪri. Á ba tɛ wiən tɛ jə, á wà tɛ lòri Yɪ con yɪri. ³ Máná tɛ, á nə lòri də, á ba nɪ, á pubɔŋa tɛ nə ba zɪən yɪri. Ku yi á lòri, sɛ á ma tun á pùé yokukwɪnan fɪra.

⁴ Á yá Yɪ, ndə kacwarɪ nə yá v barɪ nɛtu. Á yèé zəni də, lɔv ku tɛ wiən tɛ sonu yi Yɪ dɔŋɪ. Liù tɛ, v nə pià, sɛ v twá lɔv yìèn tɛ tɛ kwa, ku tíú wá jì Yɪ dɔŋɔ. ⁵ Á dànà ká bún də, ku tɛ Yɪ nə swɪn v sugɔ tɛ wa, yi tutɔ. Ku swɪn də, Yɪ súé də wɔgwɪv nə sɪŋu tɛ fɪra tɛ yɪri, v nə pɪn nəba. ⁶ Yá ku tɛ nə dwə tɛ mama, ku mù nə yi pubwanɔv tɛ, v nə pɪn nəba. Ku swɪn Yɪ sagɪ tɛ wa ku wú: «Yɪ zɪga lià tɛ nə, ba nə jə fwɪə, v ga fwa pubwanɔv ba tɛ, ba nə mun ba tián yɪra».

⁷ Ku mù tɛ yɪri, á zìlí Yɪ nii. Á via *Sɪtana con, v wá dəri, v va yɪŋɔnɪ, v yá aba. ⁸ Á twənə á yí Yɪ yɪra, v də wá twən v yí á yɪra. Cuna lià-ba, á liá á jìàn durən

wa. Pwíi bələ tìán-ba, á lu cuna á bicanu wa. ⁹ Á pian á yinəgə ja á tìán. Á kənə á tìán lúé wa, á kwíé! Á mumun wá jì kwirə. Á pupwən wá lwàñ ka jì pucunu. ¹⁰ Á muṅə á tìán *Yuu-Tiu yáá nə! Yá u wa zìn aba.

Á dànà ká cəgə duən!

¹¹ Á nubia-ba, á dànà ká cəgə duən! Liù tə, u nə cəgə u don, u nə yi u nubiu *Kərisə yiri, nə à yèé u nə bürì u bürà, ku tíú yi yoo tə, Yu nə pin u *nii tə, ku yuu wa u cəgə. Ku ga yi Yu nii tə bürà nə u bürì. Yá də liù nə bürì Yu nii tə bürà, ku tíú kúè wàri ku nii təntə nə u twá. U dāñ yi ku bürà nə u bürì. ¹² Yu cici nə pin u nii lià nə. U mù cici nə wáá lià bürà bürì. U mù cici nə wáá lià u jonə ba cuna wa. U mù cici nə wáá ba u cùgà də. Sə n mù! N mù nə yi wáá, n ma bürì n don bürà?

Á dànà ká ya fwíə lià! (Likə 12.16-20)

¹³ He! Á mù, á cuga nə síún nə! Á mù lià tə, á yáá swìn, á wú: «Zèn, nə à yèé jwian, nə wá va tiv ku tə, nə à yèé ku tə. Nə wá fwa binu lá, nə wá yoli wiən, nə ga wá na nywaru nətən lá». ¹⁴ Á mù lià tə, á nə yèri won tə nə wá yí á mu tə jwian nə. Á yi ndə fanyu nə, ku dání mancin, ku ga pìi ku jén. ¹⁵ Á me, sə á swìn, á wú: «Də *Yuu-Tiu nə swə nə mu tə, nə wá ya luv wa, nə wá fwa ku tə də ku tə». ¹⁶ Yá á mù con ku tà nət. Á yi fwíə lià, á ga tə bwi á tìán nə, də ku me. Á nə zìn á tìán nət tə, ku yiri ba ziən. ¹⁷ Liù tə, u nə yèé zəni tə, u nə me, sə u fwa, yá u ga ba ku fwa, u ken u tìán cuna wa.

5

Á zurə á yira, jijə tìán-ba! (Matíə 3.5)

¹ He! Á mù jijə tìán-ba! Á bubwiə á kə yi nə zənzən, pucunu yìèn tə yiri, tə nə wá yí aba! ² Á jijə wiən tə púá! Kwiu dí á ganan! ³ Á səbiu tə dí sinu. Ku sinu tə wá ya won tə, ku nə wá pa ba bürì á bürà. Ku wá ya ndə mən nə, ku dé á yira tə. Luv zanp mánjá bwələ, yá á mù tə wulə á pèe

wiən tə, tə kwənə nə dáá, á pin á tìán nə. ⁴ Tùtùnà nə tun á kári wa, ba cə tə wiən tə, á ba ba ṅwín. Ba lià təntə, á nə wá ṅwín tə, bubwiə dīgà ka tu *Yuu-Tiu zian wa. U mù nə wulə tə me yuu wa. ⁵ Á wulə luv wa, ywání də jijə fira wiən wa. Á dí zəni, á nwi ndə vána nə, ba nə kunu, sə ba gu ba dé. ⁶ Á bürì lià tə nə yi cígá tìán, ba nə wá yoo cùgò, bürà. Á gua ba, ba ga wá ba tìán nə cì.

Pínú də yijvni

(Ebərə-ba 10.35-37; 6.12; Zwakø 1.12; Matíə 5.33-37)

⁷ Á nubia-ba, á jana pínú, á ma diàn *Yuu-Tiu túri tə. Á nəṅə, valv nə jə pínú nət. U yáá diàn u kára wiən, tə bə tə bi zəni tə pa wá. U yáá ja u tìán u diàn təntən dwèe tə də talikwa dwèe tə nə yáá nà. ⁸ Á ziga diàn. Á də me, sə á ja pínú nət, Yuu-Tiu túri diun tə nə bwələ yiri. ⁹ Á nubia-ba, á dànà ká ṅwɨwɨn duən pwərə wa, sə Yu dān ká bürì á bürà. Yuu-Tiu, u nə bürì bürà tə, túri bwələ. ¹⁰ Á nubia-ba, Yu nii *sùsùnà tə swìn Yuu-Tiu yiri. Ba dí càn, yá ba ga ja pínú. Á tíé ba càn tə, də ba pínú tə, á ma man á tìán, sə á də fwa ndə ba nə. ¹¹ Á nəṅə, nə wáá nə swìn də, ba yi lià tə, ba nə yi pupwən lià, ba nə zigú diàn ba diàn tə yiri. Á nì də, ba nə swìn Zwəbə pínú tə yoo. Yá á ni ku yígúré wa, ku tə Yuu-Tiu nə tun u pa wá. Cígá, Yu ywàṅá nə yoo zəni. Yá u ga dəri nə yinəgə zənzən.

¹² Á nubia-ba, ku tə nə dwə tə mama, á dànà ká tì yi ku tə, nə à yèé tía ka tə, nə à yèé won yiri don mama yiri, á ma dù. Á nə sèe yoo, sə á le: «Awo!» Á nə wá ku sèe, sə á swìn: «On on!» Á fwa ku nət, sə Yu bürà tə dān ká ja aba.

(Marəkə 11.24)

¹³ Liù nə wulə á wa, u wulə càn wa, sə ku tíú jun Yu. Liù nə wulə á wa, u nə jə pupwən, sə ku tíú nun nunji, u ma bu Yu nə. ¹⁴ Liù nə wulə á wa, u nə yì, sə ku tíú bon *Kərisə lià púlí yáá tìán tə, sə ba kə nuga u yuu wa, ba lòri Yu ba pa wá, də *Yuu-Tiu yiri tə. ¹⁵ Ba nə ken ba waa Zwezi nə, Yuu-Tiu wá pa, ku tíú na

yazurø, v ga zàn. Yá v nə fwa cuna, Yu wá sèe v kwen tə v mù də wá pwərə wa. ¹⁶ Á dǎn swìán á cuna, á biri duən, á ga jun Yu á pa duən nə, sə ku pa á na yazurø. Cígá tíú yijonɪ tutuŋɪ jə saŋv zənzən. ¹⁷ Á lie Yu nii *sùsùnù Eli yoo. U yin læzwənə ndə nə nə. U lòrì Yu, sə dwà dǎn ká nà. Yá dwà wà nì tia yuu wa, ku nə zɪɪ ku máŋá tə wa, ku ja va bina batwa də cànì bardv. ¹⁸ Ku kwa nə, v kúù lòrì, sə dwà bà ka nà. Yá Yu kúù pin dwà bà ka nà. Wiən kúù pèn tə zìn bia tia yuu wa.

Talikwa tutuŋɪ
(1 Piyerø 4.8)

¹⁹⁻²⁰ Á nubɪa-ba, á wa liù don nə dugv Yu cígá cwəŋə tə, liù don wàá v pìí v ja wá, v twi ku cwəŋə təntə wa. Ku tíú tə mɛ, sə v lwarɪ də, v nə pìí v ja wá, v nan v jun tə wa, v bà Yu con tə, v jon cunv təntə tian jun wa. Yá v cuna nə swə tə dáá nətv yiri mama, Yu wá sèe v kwen tə v mù də wá pwərə wa.

Təntən sagı tə, Piyerø nə púpúní Piyerø təntən sagı tə yuu wa sugu

Lìu tə, v nə púpúní sagı kv tə
Sagı kv tə yi *tuntunu Piyerø nə púpúní
kv.

Lìa tə nə, v nə púpúní
Piyerø púpúní v sagı tə v pa *Kərisə lià
tə nə, ba nə wulə luv tə mama wa. Silasə
də san wá kv púpúnú wa.

Sagı tə wa sugu
Nəjə kv tə yırı, v nə púpúní ba nə:
*Kərisə lià tə wulə càn wa, ba nə ken ba
waa Zwezi nə tə yırı. Ba vana wulə tə
gwàrì.

Piyerø púpúní ba nə, sə v ma dān ba
jìàn ba nə ken ba waa Zwezi nə tə yırı,
də yala tə yırı, ba nə jə də wá. U swìn ba
con, sə ba twá Yu cwəjə tə nə zəni, də
pùə nədu.

Təntən jùnà bwálí

¹ Á mù Piyerø yi Zwezi-*Kərisə
*tuntunu. Á mù nə púpúní sagı kv tə,
à pın á mù lià tə nə, Yu nə kúrí. Á dəri
á zv Pon, də Galasi, də Kapadçsə, də Azi,
də Bitini nagwanε tə wa. Á jigə vərə tə
bwálá təntə wa. ² Á yi nə nyına Yu nə
kúrí aba, v tún vān nə, kv nə ba yigə, ndə
v nə tanı kv, sə kv ya nətv. Á twá v *Siņu
tə nə, v pa á jì v lià, á yá á tiàn míámíán
Yu jìàn wa, sə á sèe Zwezi-*Kərisə nii. Yá
Zwezi-Kərisə jana tə dān wá sın á cuna
tə, tə li. Yu nə wá fwa pubwanu á yıra,
v ga pa aba v bıcan siə, tə nə súrí wuuu.

Yu pın nəba Yu, kv nə ba zwèe v con
(Efezə tián 2.4-8; Romə tián 8.17-18;
16.25-26; 2 Korəntə tián 4.17-18)

³ Nə bwıa Yu nə. U yi nə *Yuu-Tiu
Zwezi-*Kərisə nyına. U mù nə pıı v bwin
Zwezi-Kərisə v li tıan wa. Yá v dəri nə
yinəgə zənzən. Kv pın v twá kv bwiun tə

nə, v pa nəba mu nəduv də yala, májə
mama wuuu. ⁴ Kv mù nə pın, nə yəə də,
Yu tanı twərə v tún nə nə, Yu *sàń nə.
Wiən təntə wàrì tə cùgà. Durən wàrì tə
tə zwı, tə zəni ga wàrì tə zwèe. ⁵ Nə mù
keni nə waa Zwezi nə wuuu. Yu wá twá
kv nə, v cì nə nə, də v diàn tə. U wá jon
nəba v kə mu wa, kv nə ba zwèe v con.
U wá bırı nəba mu təntə, luv zanv májə
wa.

⁶ Kv mù nə pın, yìèn yiri mama nə swə
tə mε, sə tə wıwalı aba, májə mancın kv
tə wa, á mε, sə á tə ya pupwən nəfarv wa
á jwε. ⁷ Yìèn təntə wıwalı aba, sə ba ma
lwarı də, á nə keni á waa Zwezi nə wuuu,
cígá cígá. Nə wáá síán nə ti nə ma maņa
kv. Síán yi won tə, ba yáá kə mən wa, sə
ba ma na də, tə nə ziən. Yá tə ga yi won,
tə nə wá cùgə tə jén dıın don nə. Mə kv
yi nətv də á də nə keni á waa Zwezi nə
wuuu. Kv jə funə kv doni síán. Á nə zıgı
diàn kv yoo tə wa, kv mù nə wá pa, Yu
bv á nə, v ga pa aba dun, v ga zilı aba
májə tə, Zwezi-Kərisə nə wá pıı v bà, v
bırı v tiàn, v nan á yía yuu. ⁸ Á wə Zwezi
ni, yá á ga swə wá. Á ba wá na síún nə,
yá á tə kəni á waa v nə wuuu. Kv mù nə
pın, á sú də pupwən nəfarv. Kv pupwən
təntə dwə kv tə, liù nə wáá v swìn də v
nii. ⁹ Á keni á waa Zwezi nə wuuu. Kv
ıwírán nə yi, Yu nə jon aba, v kə mu tə
wa, kv nə ba zwèe v con.

¹⁰ Májə don wa, Yu nii *sùsùnə ken
diàn, sə ba lwarı kv tə nə yi, Yu jon ba v
kə mu wa, kv nə ba zwèe v con. Ba dí yáá
ba swìn Yu pubwanu tə yoo, v nə tanı, sə
v fwa á yıra. ¹¹ Yu-*Siņu tə yə wulə də ba.
Yá kv mù nə swìn tə yìèn tə ba con. Ba
yə ken cígá, sə ba lwarı májə tə də won
tə nə, Kərisə càn tə də v dun, tə nə wá
twá, tə ma bà. ¹² Yu-Siņu tə gwın tə yìèn
təntə dēn, kv bırı ba. Yá tə yìèn təntə
yá tə ba mù nə wá na tə ba yía wa. Yá
kv lwáń, kv yi á mù yırı. Síún nə, lià tə,
ba nə swìn suywáı tə, dān swìn tə yìèn
təntə, ba bırı aba. Ba swìn tə də Yu-Siņu
tə, v nə tun tə, diàn. Yá Yu *malıke tə
tətə yə sını, sə tə də yəni tə yìèn təntə.

Yìèn tə Kərisə liù nə mε, sə v fwa
(1 Tesalonikə tián 5.8-9; Efezə tián 5.1;

1 Korəntə tián 6.20; Titə 2.11-14)

¹³ Kú nətə tə yiri, á kənə á pubuŋa bwálí nədú, sə á va yáá. Á pían á ya lià tə, á nə yèé yoo dèñ. Á kənə á yala mama, Yü pubwanu tə nə. Mánjá tə, Zwezi-**Kərisə* nə wá píi v bà, v buri v tián á yía yuu, v wá fwa v pubwanu təntə á yira. ¹⁴ Mánjá don yin lá, á yà yèrì Zwezi-*Kərisə*, á ga twá á pùé yokukwınan fira nə. Á kúđ dān ká píi á twá tə nə. Síún nə, á dān yana ndə bīsíná nə, ba nə sèe nii. ¹⁵ Yü dān kúrí aba, v ga yi bıcapon tíú. Á də me, sə á jì bıcapon tián, ndə Yü nə, á tütönan mama wa. ¹⁶ Kú púpóní Yü sagı tə wa, kú wú: «Á yana lià tə, á nə yi bıcapon tián, ndə à mù Yü nə ya bıcapon tíú».

¹⁷ Á yıjıni wa, á yáá boŋə Yü á nyına. U mù nə yi liú tə, v nə ba liú kúrí, v ma bürì kú tíú bürà, kú tə yiri, v nə fwa. Mánjá tə wa, á nə wulə tia yuu wa, á dān me, sə á zilí wá zənzən. ¹⁸ Kú yi cígá, á tun tütönkukwınan tə, á nyına-ba nə ma kwè aba. Tə yìèn təntə yà ba dèñ jə. Á yèé, Yü ŋwín ŋwírán nəfaru, v ma yè aba v jon, tə yìèn təntə yiri. Kú tə, v nə ŋwín, kú tà ndə səbiu nə, kú nə wáá kú cùgà. Kú tə, v nə ŋwín, yi kú cıci. ¹⁹ U pın Zwezi-*Kərisə* yi ndə **pabiə* nə, ba nə gva, ba ma fwa **jon*i. Cuna yà təló v yuu wa, v ga ba durən jə. Yá kú yi Zwezi-*Kərisə* jana tə, tə nə jə funə zənzən, Yü ma yè aba v jon. ²⁰ Yü yà dí yáá v kúrí Zwezi-*Kərisə*, v tün kú yiri, də luv tə wá fwa. Kú kwa nə, v buri wá aba luv zanu mánjá tə nə, á mù zəni yiri. ²¹ Kú twá Zwezi-*Kərisə* nə, á ma kə á waa Yü nə. Yü píi v bwin wá v li tian wa, v ga pa wá dun. Kú mù yiri, á kení á waa v nə wuuu, á ga jə yala də wá.

²² Á sèe á twá Yü sugv tə nii nə, kú nə yi cígá. Kú pın á bıcanı yi nəpon á ga swə lià tə, ba nə yi *Kərisə* lià tə, də cígá cígá sonu. À dān swın á con, sə á sóni duən zənzən mánjá mama də bıcan nəpon. ²³ Á yèé də, Yü twá v sugv tə nə, v ma pa aba mü nədün. Kú sugv tə wulə wuuu, kú ba

zwèe mama. Kú wá twá də ləzwənə tə, v nə wáá v ti, v ma pa aba mü təntə. ²⁴ Kú púpóní Yü sagı tə wa, kú wú:

«Ləzoni tə mama yi ndə gau nə, ba dun də me yi ndə wopunə nə. Gau yáá kú, kú punə tə ga twı tia. ²⁵ Yá **Yuu-Tiu* sugv tə mù dān wulə wuuu, kú ba zwèe».

Kú mù sugv təntə nə yi Yü suywánú tə, ba nə swın ba buri aba.

2

¹ Kú mù yiri, á lu á tián wuləŋu, də gıgıra yiri mama wa. Á dānà ká ya níé bələ tián. Á dānà ká zıga lià duən nə, kú tián wiən yiri. Á dānà ká swın yolwan á pa lià nə. ² Á yana ndə bīsíní nə, ba nə luri síún, ba ga pià yılı mánjá mama. Á mù yılı nə yi Yü sugv tə. Kú yi yılı tə, won nə wá kú waa gúlí. Kú mù nə wá pa á boru, kú ga wá pa Yü jon aba, á cuna tə wa. ³ Á cígá ni də, **Yuu-Tiu* ywán zəni, ndə kú nə swın nətə, Yü sagı tə wa.

Zwezi yi ndə diè nigwancıın wárí nə (Efezə tián 2.20-22; Tütönan 4.11-12; Matıə 21.42-44; Romə tián 9.24-26)

⁴ Á dān fàrá á yí **Yuu-Tiu* yira. U yi liú tə, v pın mü. U yi ndə kapan wárí nə. Ləzoni viğa wá ba dugv, ndə wotutu nə. Yá Yü kúrí wá v tün, v ga jə funə zənzən, v mù Yü yáá con. ⁵ Á də yana ndə kapana tə nə, tə nə nəŋə, sə Yü ti aba, v ma lwà diè, v pa v **Siŋu* tə nə. Kú twá də Zwezi-**Kərisə*, á dān wá ya v mù cıci **jon*wana kú diè tə wa, sə á twá Yü-Siŋu tə á tun á pa Yü nə, ndə **jon*i nə á pın wá. Yá kú nətə tə poli Yü pùé. ⁶ Kú púpóní Yü sagı tə wa, kú wú:

«Á nəŋə, à tün kapan tiv tə wa, ba nə boŋə <Siyon* >, sə à lwà à diè kú yuu wa. Kú yi diè tə nigwancıın wárí. À kúrí kú, kú ga jə funə zənzən á yáá con. Yá liú tə, v nə ken v waa kú kapan təntə nə, v bá dé cavıra mama».

⁷ Á mù lià tə, á nə ken á waa kú nə, kú yi won tə, kú nə pın á jə dun zənzən. Yá

* 2:6 2.6 Siyon yi paan tə, **Zwerizalemə* nə lwə kú yuu wa, yiri nədwan.

ku tà nɛtu lià tɛ con, ba nɛ wà ba waa ken ku nɛ. Ku púpúní Yü sagi tɛ wa, ku wú: «Ku mù kapan tɛntɛ, dèlwèré tɛ nɛ vɪga ba dugv vàn nɛ, ku mù nɛ pií ku jì diè tɛ nigwancün wárí, ku yoo nɛ cà. Ku jigə kapan, lià mà ba nɛɛ ku nɛ, ba twi».

Ku kúb púpúní Yü sagi tɛ wa, ku wú: «Ku mù kapan tɛntɛ pün, lià duga cwəŋə ba jén».

⁸ Ku yi ba nɛ wà Yü sɔgv tɛ nii sèe yiri. Yü nɛ ken, sɛ ku ya nɛtu ba yira.

⁹ Yá á mù dàñ yi dwíí tɛ, Yü nɛ kúrí. Á yi *jonwana púlí tɛ, á nɛ tɔŋa á pün v mù piú tɛ nɛ. Á dwíí tɛ ya Yü cici nɛ ti. Á yi Yü tɛtɛ púlí v nɛ tún. U kúrí aba, sɛ á swìn yièn nɛfaran tɛ, v nɛ fwa, á biri lià nɛ. U yi liù tɛ, v kúrí aba, v li yikunu wa, v kə v poni nɛfarv tɛ wa. ¹⁰ Dí yáá nɛ, á yà tà Yü púlí, v nɛ tún. Yá síún nɛ, á dàñ yi Yü nɛ ti. Dí yáá nɛ, Yü yà wà á yinəgə zənzən dəri. Yá síún nɛ, Yü dàñ dəri á yinəgə zənzən.

*Kərisə lià nɛ mɛ, sɛ ba ya nɛtu
(Romə tián 13.1-8)*

¹¹ Á nubisoni-ba, á lie á tiàn dɛ, á yi vərə tia yuu wa. Yá á ga yi lià tɛ, á nɛ lɛ. Ku mù tɛ yiri, á dàñ kwè aba, sɛ á li á tiàn yièn tɛ wa, tɛ nɛ yi ləzwənə pié yokukwınan fira. Tɛ yièn tɛntɛ yáá kəni diàn, sɛ tɛ cùgù aba. ¹² Á pıan á tutɔnɛɛ mama ya zəni, lià tɛ nɛ tà Kərisə lià yáá con. Á nɛ jə á tiàn zəni, ba nɛ swə ba swìn dɛ á fwa lwanı, ba wá na á tutɔnzəŋə tɛ, á nɛ tɔŋa. Yá ba dàñ wá bu Yü nɛ, dun tɛ nɛ, v nɛ wá bà.

¹³ Á tàà *Yuu-Tiu yiri, á sèe lià tɛ mama nii, ləzoni nɛ li ba tún, sɛ ba yà á yun tián. Á siá piú tɛ nii, v nɛ jèé á luv nii pèegá tɛ mɛ yuu wa. ¹⁴ Á siá yáá tián tɛ nii, piú nɛfarv tɛ nɛ li v tún. U yi v tún ba, sɛ ba kə lià tɛ, ba nɛ fwa ku tɛ nɛ lwara, càn wa. Yá ba ga bu lià tɛ nɛ, ba nɛ fwa ku tɛ nɛ zıən. ¹⁵ Yü fira tɛ yi, sɛ á fwa ku tɛ nɛ zıən, sɛ ləyərən tɛ, dɛ lià tɛ, ba nɛ ba yənu jə, ba ga cəgə aba, pí ba níó. ¹⁶ Á yana lià tɛ, á nɛ ti á tiàn, Yá á dàñ ká tàà á nɛ ti á tiàn tɛ yiri, á fwa

lwanı liù yira. Á dàñ mɛ, sɛ á ya ndə nɛtu Yü tütònà nɛ mɛ, sɛ ba ya. ¹⁷ Á pıan dun liù mama nɛ. Á swéné á duən Kərisə lià tɛ. Á zilé Yü zənzən. Á pıan dun piú tɛ nɛ.

*Á díó càn ndə Kərisə nɛ
(Efzə tián 6.5-8; Titə 2.9-10; 1 Piyerə 3.14-18)*

¹⁸ Ywəŋə-ba, á siá lià tɛ nii, ba nɛ yè aba. Á zilé ba zənzən. Á dàñ ká fwa ku, ba tɛ cici yira, ba nɛ jə aba dɛ bıcabwanv. Á fwa ku ba tɛ dɛ yira, ba yoo nɛ dà. ¹⁹ Liù wáá càn v dé, v nɛ zilí Yü yiri, v ga wà won fwa, ku nɛ ba zıən. Ku tiú nɛ sèe, v dé tɛ càn tɛ, ku yi Yü pubwanv. ²⁰ Ba nɛ fıri aba á yolwana yiri, á nɛ fwa, ku ba dun jə ku pa aba. Yá ku dàñ nɛ yi zəni nɛ, á fwa, ba ga kə càn á nɛ, yá á pıní á dé tɛ, ku yi Yü pubwanv. ²¹ Zwezi-*Kərisə tɛtɛ nɛ dí càn, v pa aba. U fwa ku nyınyıga, v biri aba, sɛ á ma wánı á fwa, ndə v nɛ. Yü kúrí aba, sɛ á dé càn nɛtu. ²² U yi liù tɛ, v nɛ wà cuna fwa. U ga yi liù tɛ, kunkun nɛ wà v nii wa nan. ²³ Ba nɛ twın wá, v wà ba twın, v ma ŋwın. Ba ken wá càn wa, v wà ba nii nɛ ba. U ti v tiàn, v kə Yü jıàn wa. Yá Yü nɛ bürı bürà, ku nɛ yi cígá. ²⁴ Zwezi-Kərisə tɛtɛ nɛ zın nɛ cuna tɛ v yuu wa, v ja ti dagarv tɛ yuu wa. U fwa ku, sɛ nɛ ya lià tɛ, nɛ nɛ li nɛ tiàn cuna wa. U fwa ku, sɛ nɛ ya muı wa, nɛ ga fwa yièn tɛ, tɛ nɛ yi cígá. Ku twá v nıran tɛ nɛ, á nıran tɛ ma zwèe. ²⁵ Cígá, á yà yi ndə pee nɛ, tɛ ywanə. Yá síún nɛ, á pií á bà á twá liù tɛ nɛ, v nɛ cı á nɛ, v ga ywàŋá á yuu.

3

*Kan dɛ v barı nɛ mɛ, sɛ ba ya nɛtu duən nɛ
(Kolosə tián 3.18-19; 1 Timote 2.9-15; Efzə tián 5.22-23)*

¹ Síún nɛ, á mù kana-ba dɛ con, á liù mama mɛ, sɛ v sèe v barı nii. Á nɛ fwa nɛtu, á nɛ swə á wà yoo swìn ba con, á bana tɛ duən, nɛ wà ba waa ken Zwezi nɛ, ba wá twá ku nɛ, ba sèe wá. ² Ba wá na dɛ, á yi lià tɛ, á bıcanı nɛ yi nɛpwənə á tutɔnɛɛ mama wa, á ga jə zilé dɛ. Ku

mù nə pɪn, ba wá sèe Zwezi. ³ Kana vwe ba yun, sə tə ya zəni. Ba kəni sían zanan ba bɪan nə, yá ba ga zwɪ ganzəŋə. Yá á mù, á dànà ká pa tə wiən təntə, ba nə na yíá wa, ya á bwaŋa wiən. ⁴ Kú tə nə mɛ, á yana là tə, á nə jə bɪcabwanu, á ga yɪ sənɓwen. Kú nətɔ dàñ wá bɪrɪ də, á bwaŋa tə yɪ kú wulə á waa con. Kú mù bwaŋa təntə yiri ba zwèe. Yá kú bwaŋa təntə ga jə funə zənzən, Yɪ yáá con. ⁵ Mə fuən kana tə, ba nə yɪ Yɪ cɪcɪ nə tɪ, ba nə jə yala Yɪ con, bwaŋa yà yɪ nətɔ. Yá ba ga sèe ba bana nii. ⁶ Mə nətɔ nə *Abərahámə kan Sara yà yɪn. U yà sèe ɔ barɪ nii, ɔ ga boŋə wá ɔ <yuu tíú>. Á də jigə ndə Sara, də á nə fwa zəni ndə ɔ nə, á ga wà sèe, á pa fən yiri mama zɔ aba.

⁷ Síún nə, á də kanbana-ba, á liù mama mɛ, sə ɔ ja ɔ kan zəni. Á mɛ, sə á lwarɪ də, kana tə bwànà, ba doni aba. Yɪ pɪn mu tə, kú nə ba zwèe ɔ con, á mù də ba mù mɛ nə. Kú twá də ɔ pubwanu tə. Kú mù nə pɪn, á dàn zilé ba kú nətɔ tə yɪrɪ. Á nə fwa nətɔ, won wàrɪ á yɪjɔnɪ yáá nə kú cɪ, sə Yɪ ba le.

Ka fwa zəni yoo

(Romə tián 12.14-21; Matíə 10.24-31; 1 Piyerə 2.12, 19-20)

⁸ Sə à ma gúrí, à swìn yìèn tə tə á con: Á pɪan, á mama ja pubɔŋa nədɔ. Á pɪan, á yojanɔ ya nədɔ. Á swéné á duən *Kərisə là tə. Á dərə duən yinəgə. Á muŋə á tiàn duən yáá con. ⁹ Liù nə fwa aba lwanɪ, á dànà ká fwa kú tíú lwanɪ, á ma ŋwín. Liù nə twɪn aba, á dànà ká twɪn kú tíú, á ma ŋwín. Yá á dàn mɛ, sə á lòrɪ Yɪ, sə ɔ fwa zəni kú tíú yuu wa. Yɪ kúrí aba, sə á na zəni tə, ɔ nə wá fwa á yɪra. ¹⁰ Kú púpúní Yɪ sagɪ tə wa, kú wú:

«Liù nə pià, sə ɔ ya lɔɔ wa zəni də pupwən, kú tíú dàn ká swìn sɔkɔkwɪnan ɔ nii wa. U mɛ, sə ɔ cɪ ɔ tiàn nə, ɔ dàn ká kɔna kɔnkɔn də. ¹¹ Kú tíú mɛ, sə ɔ lɪ ɔ tiàn yoo tə wa, kú nə lwara. U dàn mɛ, sə ɔ fwa kú tə nə zìèn, ɔ ga pià bɪcan sié də ɔ yanwɪa mama. ¹² *Yuu-Tiu

ywàŋá là tə mama yuu, ba nə yɪ cígá tián. Máná tə, ba nə jùnì wá, ɔ yáá cɔga ba yɪjɔnɪ. Yá Yuu-Tiu dàñ zɪga là tə nə, ba nə fwa kú tə nə lwara».

¹³ Wàà dàñ nə wá fwa aba lwanɪ, də á nə ken á yawala mama lá, sə á fwa kú tə nə zìèn? ¹⁴ Yá á nə swə, á na càn cígá tə yɪrɪ, á mɛ, sə á ya pupwən wa. Á dànà ká dəri ləzoni fən. Á dànà ká pa kú yoo yɪ aba. ¹⁵ Kú tə nə mɛe, á pɪan dun Kərisə nə, á waa con. U mù nə ya á Yuu-Tiu. Á kənə á sírí máná mama, sə á wàní á le là tə mama, ba nə bwe aba, á yala tə yuu wa, á nə jə də Zwezi-Kərisə. Á fwa kú yoo tə də bɪcabwanu, sə á ja zilé zənzən. ¹⁶ Á pɪan, á pubɔŋa ya pubɔnzəŋu. Kú nətɔ wá pa cavɪra ja là tə, ba nə swìn ba zɪga á nə, ba twɪn aba, á tutɔnɛɛ mama nə zìèn Zwezi-Kərisə cwəŋə tə wa yɪrɪ. ¹⁷ Á nə dí càn, á nə fwa zəni yɪrɪ, kú ga yɪ Yɪ fɪra, kú zìèn kú doni, á nə dí càn, lwanɪ yɪrɪ, á nə fwa.

(1 Piyerə 2.21-24; Ebərə-ba 11.7; Romə tián 6.3-4)

¹⁸ Cígá, Zwezi-Kərisə tətə tɪga nə cɔna tə yɪrɪ, naa nədɔ. U mù liù tə, ɔ nə yɪ cígá tíú, ɔ tɪga là tə yɪrɪ, ba nə tɔŋa kɔnkɔn yìèn. U fwa kú tə, sə ɔ ma van aba, ɔ pa Yɪ nə. Ba lɪ ɔ mu lɔɔ wa, yá Yɪ-Sɪŋu tə pɪn, ɔ pií ɔ bwɪn ɔ nan. ¹⁹ Yɪ-Sɪŋu tə dàñ pɪn, ɔ va ɔ swìn Yɪ sɔgɔ tə là tə con, ba nə wulə tɪga bwálí nə bàñ diè wa. ²⁰ Ba mù là təntə yɪ là tə, ba nə vɪga, sə ba zílí Yɪ nii fuən fuən, máná tə wa, Yɪ nə fwa pínú də ba.

Mə kú máná tə wa, Nowe yà wulə ɔ fwa níá yuu bori tə. Lià wà dání yɪn, ba nə zɔa níá yuu bori təntə wa. Lià nana cɪcɪ nə jon ba tiàn níá tə, máná wa. ²¹ Kú yoo təntə nə yɪ, ba nə ləgə aba níá tə wa, kú twá də Yɪ yɪrɪ tə, nyɪnyɪga. Kú mù dàn nə jɔŋə aba síún nə á cɔna tə wa. Kú mù níá swɪɔ təntə, ba nə fwa aba, tà, sə kú sɪn á yɪra durən. Kú níá swɪɔ tə yɪ lòrɪ tə, á nə lòrɪ Yɪ con, sə ɔ pa á pubɔŋa ya pubɔnzəŋu. Kú níá swɪɔ tə jɔŋə aba á cɔna wa. Kú nətɔ twá də Zwezi-Kərisə ɔ

* 3:22 3.22 Ka jəñ più jɪzən vàn nə yɪ dun bwálí.

nə pií v bwin, v nan tian wa. ²² Zwezi-Kərisə dığa Yu sán, v jəə Yu jizən* vən nə. Yu dí yáá, v pa *malıke tə də wiən tə mama nə jə diàn, sèe Zwezi-Kərisə nii.

4

*Á fwa kv tə, nə yi Yu fira
(Romə tián 6.6-13; Efezə tián 4.17-24)*

¹ Nə yəə də, *Kərisə dí càn v yira tə wa. Kv m̀u yiri, á də me, sə á ya lià tə, á nə ken á sírí, sə á də dé càn, ndə v nə. Liù tə, v nə dí càn v yira tə wa nətə, kv tíú də v cuna pwèe duən nə. ² Kv tíú dān ya liù tə, v nə kúv ba ləzoni pùə yokukwınan fira nə twá. Yá dıan tə, kv tíú mı nə ga, sə v fwa luv wa, v dān yi liù tə, v nə twá Yu fira nə. ³ Á dí yáá, á cùgù á máńá kv nə dáá, á ma fwa yìèn tə, lià tə, ba nə yèrì Zwezi-Kərisə nə, fwa. Á dān yaga tə yìèn təntə. Dí yáá nə, á yà ba á tiàn janı yìèn tə wa. Á yà twá á pùə yokukwınan fira nə. Á yà nywìn swana á bubunı, də á dé wodirən zənzən, á ja le, də á tıńa cavıyən, tə nə lwara zənzən. Á yáa jèn duən nə, á nywìn swana zənzən. Yá á dān bwi wońwanan tə nə, kv ga yi yoo tə, Yu nə culi cígá cígá. ⁴ Síún nə, á kúv ba sèe á twá lià tə, ba nə yèrì Zwezi-Kərisə tə, á fwa ba yokukwınan tə, sə á pəni duən vee vee. Yá kv dān gwárí ba. Kv m̀u nə pın, ba dé tıńa á dəń nə. ⁵ Ba wá tın ba níú Yu yáá con. U m̀u nə yi liù tə, v ken v sírí, sə v b̀rì lià tə, ba wulə luv wa, də ba tə ba tıga, b̀rà. ⁶ Kv m̀u nə pın, ba dān swın Yu suywáńú tə, ba bıri tıga tə nə, də ba tə wá tı, yà Yu nə swə v b̀rì ba b̀rà, kv tə yiri, ba nə fwa, máńá tə wa, ba nə yın luv wa, ba dān wá bà ba ya mı wa də Yu.

*Á tıńa zəni də tarpıvı, Yu nə pın aba
(Likə 21.34-36; Galasi tián 6.10; Romə tián 12.5-11)*

⁷ Luv wiən tə mama máńá bwələ, sə tə zwèe. Kv me, sə á ya lià tə, á nə buńa zəni, á ga yəə yoo dəń, sə á wàní á jun Yu zəni. ⁸ Sonu yáa pa, ba swèe liù cuna kapıvı. Kv m̀u yiri, yoo tə nə wulə tə mama yuu wa, kv m̀u nə yi, sə á sónı

duən, máńá mama. ⁹ Á jonə vərə tə, ba nə yi *Kərisə lià duən, ba nə twi á con, á pa ba zıvı á diə wa zəni. Á dān ká fwa kv də ńıwıan. ¹⁰ Á liù mama me, sə v ya liù tə, v nə zıga diàn, v ga ywàńá Yu tarpıvı tə yuu zəni. U me, sə v ti tarpıvı yiri tə, Yu nə pın wá, v ma san lià duən tə nə. ¹¹ Liù tə, v nə swın Yu svıv tə, kv tíú me, sə v swın kv tə, Yu nə ken v nii wa. Liù tə, v nə tıńa, v pın v duən nə, sə kv tíú tə tın də diàn tə, Yu nə pın wá. Á fwa nətə, sə dun tə mama wàní tə twá Zwezi-Kərisə nə, tə ya Yu nyıən. U m̀u Yu tə nə ti dun də diàn máńá də máńá, kv nə ba zwe. Amına!

*Kərisə lià càn tə yoo
(Matıə 5.10-12; Tıtvnan 5.41; 14.22; 2 Tesalonikə tián 1.4-12)*

¹² Á nubisoni-ba, á wulə càn wa, ndə ba ken aba mən wa. Á dān ká pa kv di á yuu, ndə yoo tə nə, kv nə yi yovee. Mə kv wá twá nətə, ba ma lwarı də, á ken á waa Zwezi-*Kərisə nə. ¹³ Kv tə nə me, á yana pupwən wa, á də nə wulə á dé Zwezi-Kərisə càn tə yiri. Á nə dé tə càn təntə, máńá tə wa, v nə wá piı, v bà bıri v tiàn v dun tə wa, kv wá pa á sú də v pupwən tə.

¹⁴ Ba nə twın aba, á nə yi Zwezi-Kərisə karbıa tə yiri, á yana pupwən wa. Kv m̀u yiri nə, Yu-*Sıńu tə, kv nə jə dun tə, wulə də aba. ¹⁵ Á liù mama kə cígá, v dān ká dé càn, v nə yi lagıvı yiri, nə á yəə, v nə yi ńwıàn yiri, nə á yəə, v nə yi cıvı yiri, nə á yəə, v nə kəne v nii, lià yìèn wa yiri. ¹⁶ Yá v dān nə dí càn, v nə yi Kərisə liù yiri, v dān ká pa kv cavıra ja wá. U me, sə v pa dun Yu nə, v nə jə Kərisə yiri tə yiri.

¹⁷ Máńá yı, Yu nə wá b̀rì lià b̀rà. U wá dí yáá, v b̀rì v tətə lià tə b̀rà. Aa! Nə yi v lià, yá v wá dé yáá v b̀rì nə tətə b̀rà. Kv dān wá ya nətə, kv pa lià tə nə, ba nə vıga, sə ba zılı v suywáńú tə? ¹⁸ Kv púpúnı Yu sagı tə wa, kv wú: «Də kv nə yi càn, kv pa liù tə nə yi cígá tíú nə, sə v nan Yu b̀rà tə jun wa, kv dān wá ya nətə, kv pa liù tə nə, v nə tın tutınkıkwınan Yu nə ba pià, də cuna liù

nə?» ¹⁹ Ku mù tə yırı, là tə, ba nə dé càn Yu fira tə yırı, sə ku tiàn tə fwa zəni wuuu. Sə ba ti ba tiàn mama ba kə Yu jun wa. U mù Yu nə fwa ba, v ga yi pùé nəd v tíú.

5

Kərisə là púlí yoo

(Tútənan 20.28; 1 Timote 3.1-7; Zwakə 4.6, 10; 1 Tesalonikə tiàn 5.6-8; Efezə tiàn 6.10-18)

¹ Síún nə, à swìn *Kərisə là púlí yáá tiàn tə con, ba nə wulə á pwərə wa. À də tətə yi yáá tíú don, ndə ba nə. À ni Zwezi-Kərisə, mánjá tə wa, À də wá twá, à ya Zwezi-Kərisə dun tə wa, Yu nə wá bırı. ² Á ywàǵá Yu là tə yuu, Yu nə pın aba, sə á ywǵn ba yuu, ndə payıra nə ywàǵá pee yuu nətv. Á dǵnà ká fwa ku ndə, ku yi ba kálí aba. Á ywàǵá ba yuu də á waa mama, ndə Yu nə pià, sə ku ya nətv. Á dǵnà ká fwa ku, ba nə wá ɣwín aba yırı. Á fwa ku də yaɣwıa. ³ Á pıan á ya là, ba duən tə nə twá á nə, ba lwarı nətv, ba nə mɛ, sə ba ya. Yu pın là tə, sə á ywǵn ba yuu. Á dǵnà ká dé diàn ba yuu wa. ⁴ Zwezi-Kərisə yi ndə payıra yuu tíú nə. Á nə fwa nətv, diın tə, v nə wá bà, v bırı v tiàn, á wá na dun yupuu tə, ku zəni nə ba zwèe.

⁵ Á mù ləzwəndvɛn-ba, á siá yáá tiàn tə nii. Á mama muɣə á tiàn duən yáá con. Ku púpúní Yu sagı tə wa, ku wú: «Yu zıǵa fwıə là nə, yá v fwa pubwanv là tə yıra, ba nə muɣə ba tiàn».

⁶ Ku mù yırı nə, á muɣə á tiàn v yáá con, sə v mù nə zın aba yi nə, mánjá tə wa, v nə li v tún. Yu jə diàn tə mɛ yuu wa. ⁷ U mù nə ywàǵá á yuu nə. Á kənə yièn tə mama, tə nə wɔwalı aba, v jun wa.

⁸ Á cia á tiàn nə, sə á ya là tə, á nə yèé yoo dǵn. Á dǵnà ká dwèe. *Sıtana yi á dıɣv. U yi ndə gəru nə, ku baa, ku kıkarı, ku ga pià liù, sə ku dé. ⁹ Á kənə á waa Zwezi nə wuuu, sə á zıǵı diàn, á ta Sıtana. Á dǵn ga yèé də, là tə duən, tə

ba nə yi á nubıa Kərisə yırı, ba nə wulə luv bwálí mama, də na càn, ndə á də nə.

¹⁰ Yu dǵn nə fwa pubwanv á yıra. U twá də Zwezi-Kərisə, v kúrí aba, sə á ya v dun tə wa, tə nə ba zwèe. Á wá dé càn mánjá mancın. Ku kwa nə, Yu tətə wá kwen aba v zıǵı. U wá pa á zıǵı diàn á ma twá Zwezi-Kərisə nə, á ga wá dǵn á jıàn. Yá won kúv ba wǵnı, ku pa á piı á kə á kwa. ¹¹ U mù nə jə diàn, mánjá də mánjá, ku nə ba zwe. Amına!

Sagı tə yıǵúré sbrǵn

(1 Tesalonikə tiàn 5.23-28)

¹² Siləven yi nə nubıu *Kərisə yırı, v nə twá v nə də pùé nəd v. Yá à dǵn twá v nə, à ma púpúní sagıbiə ku tə á nə. À púpúní á nə, sə à ma kwè aba, à ga bırı aba Yu pubwanv tə nə yi nətv, ku pa aba, cíǵa mama. Á dıǵa á tiàn á pa Yu pubwanv tətə nə. ¹³ Kərisə là púlí tə, ku nə wulə Babilonə nə tə, jǵnı aba. Ba yi là tə, Yu nə kúrí, ndə á də nə. À biú Marəkə də jǵnı aba. ¹⁴ Á jǵnà duən də zilé zənzən də sonu, ndə Kərisə là nə mɛ, sə ba fwa nətv.

Yu wá pa bıcan sié á mù là tə mama nə, á mù də Zwezi-Kərisə nə vwə duən nə.

**Bələ nii sagı tə,
Piyerə
nə púpúní
Piyerə bələ nii sagı tə
yuu wa sugu**

Lìu tə, v nə púpúní sagı ku tə
Sagı ku tə yi *tuntunu Piyerə nɛɛ bələ
nii sagı tə, v nə púpúní.

Lìa tə nə, v nə púpúní
Piyerə púpúní v sagı tə v pa *Kərisə lià
tə nə, ba nə wulə luv tə mama wa.

Sagı tə wa sugu
Nəjə ku tə yırı, v nə púpúní ba nə:
Sagı ku tə ku zıga lià tə nə, ba nə kàrì
kunkun kàrì tə, tə nə zıga Zwezi-*Kərisə
suywánú tə nə. Ba lià təntə yàá pwèè
Kərisə lià tə duən nə, ba ga vanja ba, ba
kəni ba tutunɛɛ kukwınan tə wa. Piyerə
swın ba con, sə ba twá Yıı cwəjə tə zəni
də pùé nədu, v nə kúrí ba tə yırı. Ku mù
yırı nə, ba mɛ, sə ba twá Yıı sagı tə cıgá
kàrì tə nə, ba wà mɛ, sə ba cugu kunkun
karnyına-ba sùràn tə. *Yuu-Tiu Zwezi wá
piı v bà. Ku mɛ, sə lià dən wá də bıcan
sié, də pupwən. Ba mɛ, sə ba ya lià tə, ba
nə poli Yıı pùé.

Təntən jùnà bwálí

¹ À mù Simon Piyerə à yi Zwezi-*Kərisə
tutunbiu, à ga yi v *tuntunu. À púpúní
sagı ku tə, á mù lià tə nə, á nə ni
yuywanjə, á kə á waa Zwezi nə, ndə nə də
nə ni yuywanjə nə kə nə waa v nə nətu.
Ku nətu tə twá də Zwezi-Kərisə cıgá tə nə.
U mù nə yi nə Yıı, v mù ga nə jon nəba
nə cuna wa. ² Yıı də nə *Yuu-Tiu Zwezi
nə wá fwa ba pubwanu tə á yıra, ba ga
pa aba ba bıcan sié, tə nə sùrí wuuu, ku
twá á yənu tə nə, á nə yèé ba.

*(Zwan 17.2-3; Titə 2.11-14; Filipə tián
1.9-11; 3.8-14; Ebərə-ba 6.11-12)*

³ Yıı twá v diàn tə nə, v pa nəba wiən
tə mama, tə nə mɛ də nəba, sə nə ma twá
v nə zəni, nə nə yèé wá yırı. U mù nə twá

v tətə dun yofaran tə nə, v ma kúrí nəba.
⁴ Mə ku twá yìèn təntə, Yıı ma kàn nii də,
v wá pa nəba wiən nəfaran, tə nə ziən
zənzən. U fwa ku nətu, sə ku pa á dən
nə ni tə wiən təntə, sə á wàní á li á tiàn
yokukwınan tə wa, tə nə sùé luv. Yìèn
təntə yi ləzoni pwıı yokukwınan fıra, tə
ga cùgà luv tə. Yá á dən wá ya ndə Yıı nə.
⁵ Ku mù tə yırı, á kənə á kajaŋa mama
lá. Á ken á waa Zwezi-Kərisə nə. Á pian
yofwamınan nəzəjə sùrí ku nə. Á pian
yənu sùrí yofwamınan nəzəjə tə nə. ⁶ Á
pian, á yəni á tiàn janu, á sùrí yənu tə
nə. Á pian, á ja pínú wuuu, á dənà ká piı
á kə á kwa, á sùrí á nə yèé á tiàn janu tə
nə. Á pian, á twá Yıı cwəjə tə nə zəni,
á nə jə, á sùrí pínú wuuu, á dənà ká piı
á kə á kwa tə nə. ⁷ Á pian, Kərisə lià
tə duən sonu sùrí, á nə twá Yıı nə zəni
tə nə. Á pian, lià tə mama sonu sùrí lià
tə duən tə, ba nə yi á nubıa Kərisə yırı
tə, sonu tə nə. ⁸ Də á nə tuja tə yìèn
təntə, tə sùrí wuuu, tə wá pa, á mi tə
ba ya tutu. Ku wá ja nywarı ku pa *Yuu-
Tiu Zwezi-Kərisə nə. Yá á ga wá yəni wá
yənu, ku nə sùrí wuuu. ⁹ Yá liù tə, v nə
ba tə yìèn təntə tuja, v ya ndə liliu nə, v
ga ba yıjəni na. U swèéé də, Yıı yà sın v
cuna nədwara tə v li.

¹⁰ À nubıa-ba, Yıı kúrí aba, v ga li aba
v tın. Ku mù nə pın, á kənə kajaŋa, sə ku
yoo təntə ja diàn, Ku twá á tutunɛɛ nə. Á
nə fwa ku nətu, á bá mà á nɛɛ nə, á tu Yıı
cwəjə wa abada. ¹¹ Yá ku nətu dən wá pa,
Yıı pa á zv nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə sən
tə wa, ku nə wulə mánjá mama wuuu. U
mù Zwezi-Kərisə jon nəba nə cuna wa.

(1 Piyerə 1.10-12; 2 Timote 3.16)

¹² Á nəjə, ku tə nə pın, à tə ma wá liı
aba tə yìèn təntə wuuu. Á yèé də, á dí yáá
á yèé tə yìèn təntə, yá á ga zıga diàn cıgá
tə wa, ba nə bırı aba. ¹³ Yá à dən ni də,
ku ziən də, à tə nə wulə luv wa, sə à twá
sagı ku tə nə, à ma zın aba dwıan nə. ¹⁴ À
swın ku, à nə yèé də à tiàn bwələ, ndə nə
Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə bırı ku nə nətu.
¹⁵ Ku mù nə pın, á wá kə cıgá mama, á
kə aba cwəjə tə nii nə. Á fwa nətu, sə ku

pa, á líí tē yìèn tēntē, máŋá mama, à tian kwa nē.

¹⁶ Máŋá don wa, nē swìn nē Yuu-Tiu Zwezi-Kērisē diàn tē yoo, nē biri aba. Yá nē ga swìn dē, v wá pií v bà. Ku yoo tēntē tà yomanan, tē nē nan lēzoni swian wa, nē twá nē ma swìn ku. Nē tētē nē ni v dun tē nē yíá wa. Ku mù nē pin, nē swìn ku yoo tēntē. ¹⁷ U ni dun tē nē ba don jē, v nyuna Yui con. Nē ni dē, Yui tē, v dun nē dwē tē mama, v swìn, v wú: «U tē ba tē yi à biswēnē tē, v nē poli à pùé.» ¹⁸ Nē ni ku mù kori tēntē dē, ku nanja yui, dē nē yà wulē dē wá, ku mù paan* tē yuu wa, Yui nē biri v tiàn. ¹⁹ Yá nē dàñ pin cígá Yui nii *sùsùnà tē sùràn tē nē, ba nē swìn, nē doni won mama. Ku zìen dē, á nē zùrì á yira, dē ba sùràn tē, ba nē swìn. Tē yi ndē cànú nē. Cànú tē yàá pìpìli yikunu wa, ku ja vèlē tìbilakunv, máŋá tē nanjun† tē, nē wá pēn, ku pa á na zēni zēni. ²⁰ Á nējē yoo tē, ku nē wulē yìèn tē mama yuu wa. Ku mù nē yi Yui nii sùsùnò wá mē, sē v gwin Yui nii tē sùràn tē, tē nē púpúní Yui sagi tē wa dē v tēntian yēnu. ²¹ Yui nii sùsùnà tē sùràn tē, tà tē nan lēzwēnē fira wa. Ku yi Yui-*Siŋu tē nē yigu ba, ku pa ba swìn tē sùràn tēntē, tē nē nan Yui.

2

Kunkun karnyina-ba wá bà
(Tutunan 20.29-30; Zwidø 3-16;
Apokalisø 2.14, 15; 2 Timote 3.1-9)

¹ Máŋá don wa, kunkun sùsùnà yin *Yizərayelē lià tē wa. Yá máŋá don kúv wá bà, kunkun karnyina-ba wá ya á dē tētēŋi wa. Ba mù kunkun karnyina-ba wá twá tia tia, ba kē ba kunkun kārì tē, tē nē dūga lià á pwērē wa. Ba wá vi *Yuu-Tiu, v nē yē ba v jon ba cūna wa. Yá naa nēdu ba wá van cūna nēfarv, ba di ba yuu wa. ² Lià zēnzēn wá twá, ba nē ba ba tiàn janì tē nē. Yá lià dàñ wá swìn yolwan, ba zigi cígá cwēŋē tē nē ba mù yiri. ³ Ba mù kunkun karnyina-ba wá kuna kunkun, ba ma gugarì aba, ba jon á wiēn ba dé, á wiēn tē yimēn nē jē ba, yiri. Yá ba mù lià tēntē

bùrà bùrì ku zwēe, ku máŋá nē ba yigē. Liù tē, v nē wá cùgù ba tē, ba dwēe. U bá dán, v ma cùgù ba míámíán.

Yui yèé nētv, v nē wá jon cígá tiàn tē

⁴ Yui wá *malike tē tētē nē cùgù v nē máŋá don wa, yá tutv. U jin tē v dilì tiga bwálì nē, v vwa tē, v tún yikunu wa. U ma dànì diun tē, v nē wá bùrì tē bùrà. ⁵ Yui wá Nowe máŋá lià tē nē tun cūna tē dē, yá tutv. U pin dwà nēfarv bà ku nà. Ku níá tē pēe ba mù lià tē, ba nē tunja tutunkukwīnan, Yui nē ba pià. U wá ba liù mama jon, dē ku nē tà Nowe, dē lià barpe duēn cici nē Yui jon, ku fuēn luv tēntē wa. Nowe yá swìn ku tē nē yi cígá, v biri lià tē. ⁶ Yui bùrì *Sodómē dē Gomōrē tiàn tē dē bùrà, sē v cùgù tē. U pin mēn dé tē tian tēntē. Yá v dàñ twá ku mù yoo tē nē, v ma biri won tē, nē biàn lià tē yuu wa, ba nē tunja tutunkukwīnan tē, Yui nē ba pià. ⁷ Yá ku máŋá tē wa, Yui jon Lotē, v nē yi cígá tiú, v pa v nan, Sodómē tiv tē wa. Máŋá tē, Lotē yá nē wulē Sodómē tiv tē wa, v dí càn zēnzēn, ba mù lià tēntē, ba nē tunja tutunkukwīnan tē, Yui nē ba swē, jun wa. ⁸ U nē ni ba yokukwīnan tē diun mama, v ga nēñ ba sukukwīnan tē, ba nē swìn, diun mama, tē yìèn tēntē yà yì wá v bican wa zēnzēn, v nē yi cígá tiú tē yiri. ⁹ Tē yìèn tēntē mama biri dē, Yui yèé cwēŋē tē, v nē wá ti, v ma jon lià tē, ba nē twá v cwēŋē tē zēni, yìèn ga wuwali ba. U yèé cwēŋē tē, dē v nē wá twá, v ma ja lià tē, ba nē tunja kunkun yìèn tē. U wá ja ba v tún, ku ja va ba diun tē, v nē wá bùrì ba bùrà.

Kunkun karnyina-ba nē yi nētv

¹⁰ Yui wá pa, càn yí lià tē, ba nē twá ba pùé yokukwīnan fira nē, ba nē tunja durēn yìèn, ba ga vi *Yuu-Tiu Yui diàn tē, dē ba twīn tē. Ba mù kunkun karnyina-ba, à nē swìn ba yoo, ba yuu dà. Yá ba ga ba fēn dēri sē ba twīn dun wiēn tē. ¹¹ Yá *malike tē jē diàn, tē doni ba mù lià tēntē, tē ga ba sēe, tē twīn wiēn tēntē Yui-Tiu Yui yáá con.

* 1:18 1.18 Ywán Matìē 17.1-13. † 1:19 1.19 Nanjun tēntē yi Zwezi yoo nē ku biri. Ywán Apokalisø 22.16.

¹² Ba mù lià tǝntǝ dǎn fwa yǝn ndǝ ganaŋa nǝ, tǝ nǝ yǝrǝ tǝ yǎá. Ganaŋa yǝ tǝ wulǝ, sǝ ba dǝ ba janǝ, ba gwǝ. Ba ní súsú dǝ tǝran, ba nǝ ma twǝn wiǝn, ba nǝ yǝrǝ tǝ dǝn. Ba cígá ga yǝ ba wá tǝ, ndǝ ganaŋa tǝntǝ nǝ. ¹³ Yǝ wá pa, ba dé cǎn. Cǎn tǝntǝ nǝ yǝ ba ŋwírǎn ba tutǝnǝ nǝ tǝ cígá tǝ yǝrǝ. Mǎŋá mama, ba swǝ, sǝ ba fwa kv tǝ nǝ lwara dǝ, kv nǝ swǝ kv yǝ yǝcǝv tǝtǝ wa dǝ. Ba nǝ wulǝ dǝ aba, ba tutǝnǝ tǝ yǎá kǝ cavǝra á nǝ. Yǎ tǝ ga ba ywǎn tǝ pa aba. Ba swǝ, sǝ ba yǝn ba ma kǝn kǝnkǝn, ba bǝrǝ aba dǝ, ba nǝ dé cǎnǎ dǝ aba. ¹⁴ Ba bà won don pià, dǝ kv nǝ tǝ kana, sǝ ba fwa bacwan dǝ ba. Ba ba lwǎn fwa ba swí. Ba nǝ nǝ liù tǝ, v nǝ ba diǎn jǝ Yǝ cwǝŋǝ tǝ wa, ba yǎá yǝgu kv tíú, ba pa v fwa cǝna. Mǎŋá mama, lià duǝn wiǝn jǝ yimǝn tǝ pa ba. Tǝ yǝn tǝntǝ nǝ bǝrǝ dǝ, Yǝ wá bǝrǝ ba bǝrǝ. ¹⁵ Ba dugv cígá cwǝŋǝ, ba ga tǝ jíún cwǝŋǝ. Ba twá Bewǝrǝ biú Balamǝ jíún cwǝŋǝ tǝ nǝ, kv nǝ yǝ sǝbiswǝnǝ cwǝŋǝ. U sǝní, sǝ v fwa tutǝnǝ tǝ nǝ tǝ cígá, sǝ v ga na sǝbiu. ¹⁶ Yǎ Yǝ twá dǝ bǝnǎ, v ma cǝga v nii *sǝsǝnǝ Balamǝ nii nǝ, v cǝna tǝ yǝrǝ. Bǝnǎ nii ba swǝn, yǎ ka swǝn Balamǝ con dǝ lǝzwǝnǝ kori. Ka cígá v nǝ, sǝ v dǎn kǎ fwa kv mù yutǝlu yoo tǝntǝ.

¹⁷ Ba mù kǝnkǝn kǝrnyǝna-ba tǝ, à nǝ swǝn ba yoo á con tǝ, yǝ ndǝ nabuliyǝ nǝ, tǝ nǝ kvǝ. Ba yǝ ndǝ bakwan nǝ, voo nǝfarv nǝ fulǝ kv yǝgǝ, dwǎ ga ba nǝ. Yǝ kwǝn yǝkunu bwǎlí, v tǝn ba nǝ. ¹⁸ Ba yǝ lià tǝ, ba nǝ swǝn sǝfaran. Ba sǝrǎn tǝ ga ba dǝn jǝ. Ba swǝn sǝrǎn tǝntǝ, sǝ tǝ twá lià tǝ pǝé fǝra yokǝkwǝnan nǝ. Kv lià tǝntǝ dǎn nǝ zǝzǝn ba lǝ ba tiǎn, lià tǝ wa, ba nǝ jǝn, kv tǝ nǝ wǎ díǎn tǝ pií, ba jǝn. ¹⁹ Ba mù kǝnkǝn kǝrnyǝna-ba yǎá kǎn nii lià tǝ con dǝ, ba wá pa ba tǝn ba tiǎn. Yǎ ba tǝtǝ dǎn ga yǝ ba cǝna tǝ ywǝŋǝ, ba ba ba tiǎn tǝ. Won nǝ dí diǎn liù yuu wa, kv tíú yǝ kv yǝŋu.

²⁰ Kv yǝ cígá, lià tǝ, ba nǝ yǝé Yuu-Tiu Zwezi-Kǝrisǝ, v jon ba ba cǝna wa. Yǎ ba lǝ ba tiǎn lvv kv tǝ gǝgara yǝn tǝ wa. Lià tǝntǝ nǝ pií, ba kǝ ba tiǎn tǝ yǝn tǝntǝ wa, ba pa tǝ dé diǎn ba yuu wa, ba

yǝgǝrǝ wá ya cǎn, kv donǝ dí yǎá. ²¹ Kv yǎ wá kwǎn kv pa ba, dǝ ba yǎ nǝ wǎ cígá cwǝŋǝ tǝ yǝnǝ, kv donǝ ba nǝ yǝnǝ ka, yǎ ba ga kvú ba Yǝ nii tǝ, ba nǝ pǝn ba zilí. ²² Yoo tǝ nǝ wá yǝ ba lià tǝntǝ, bǝrǝ nǝba dǝ, kv tǝ nǝ swǝn zwǝnsǝsǝrǝ tǝ wa, yǝ cígá. Kv swǝn, kv wú: «Kv yǝ ndǝ kukurǝ nǝ tǝnǝ, ka pií ka dé». Kv swǝn zwǝnsǝsǝrǝ don wa, kv wú: «Kv yǝ ndǝ ba nǝ swe too, kv ga pií kv va kv tǝ titaran wa, kv bǝbǝli».

3

Yuu-Tiu ka pií ka bà yoo

(Zwidǝ 17-19; Matǝ 24.37-38; 2 Tesalonikǝ tiǎn 1.7-10; Apokalisǝ 20.11)

¹ À nubisonǝ-ba, á nǝŋǝ, à sagǝ bǝlǝ nii nyǝn nǝ, à pǝpǝnǝ á nǝ. Tǝ saga bǝlǝ tǝ mǝ wa, à nǝ pǝpǝnǝ, à swǝn yǝn á con, à nǝ ma líí aba. À pià, sǝ á bǝn tǝ yǝn tǝ yoo dǝ pubǝŋa, kv nǝ zǝn. ² À pià, sǝ á líí á tiǎn sǝrǎn tǝ yoo, Yǝ nii *sǝsǝnǝ tǝ nǝ swǝn á con fuǝn fuǝn. Á liǝ Yǝ cwǝŋǝ tǝ sǝrǎn dǝ yoo, á *tǝntǝna tǝ nǝ swǝn, ba bǝrǝ aba. Tǝ sǝrǎn tǝntǝ nan *Yuu-Tiu. U mù nǝ jon nǝba nǝ cǝna wa. ³ Á lwara dǝ, lvv zǝŋv mǎŋá wa, mǝmǝnyǝna, ba nǝ swǝ ka kvkvli lià, wá bà. Ba wá ya lià tǝ, ba nǝ tǝŋa ba pǝé yokǝkwǝnan fǝra. ⁴ Ba wá swǝn, ba wú: «U wǎ swǝn dǝ, v wá bà, naaa? Sǝ v wa yǝn nǝ? Nǝ nǝbara-ba nǝ tǝlǝ, kv ba yǝgǝ. Won mama ga tǝ wǎ lwǎn. Wiǝn tǝ mama tǝ yǝ ndǝ, nǝtv tǝ lvv dǝn laŋv mǎŋá nǝ yǝn.» ⁵ Ba swǝn kv nǝtv tǝ, yǎ ba ga kvú ba pià ba líí yoo nǝdv kv tǝ. Ba swǝéé dǝ, lvv dǝn laŋv mǎŋá wa, Yǝ twá v nii sugv nǝ, v ma fwa lanworu dǝ tia. U pǝn tia pǝn kv nan níá wa, kv ga yǝ kv twá níá nǝ, tia ma fwa. ⁶ Mǝ níá nǝ nǝ, Yǝ kvú twá, v ma cǝgǝ tia yuu wiǝn tǝ mama, dǝ dwǎ nǝfarv tǝntǝ, kv nǝ twǝ kv nǝ kv mǎŋá tǝ wa. ⁷ Yǝ nǝ kvú twá sugv tǝntǝ nǝ, v pa nii dǝ, zǝn lanworu kv tǝ dǝ tia tǝ, wá tǝn tǝ diǎn diǝn tǝ, v nǝ wá pa tǝ mama dé mǝn. Kv yoo tǝntǝ wá tǝn diǝn tǝ nǝ, v nǝ lǝ v tǝn, sǝ v bǝrǝ bǝrǝ tǝ. Kv diǝn tǝ nǝ, v wá cǝgǝ lià tǝ mama, ba nǝ tǝŋa tutǝnkǝkwǝnan tǝ, v nǝ ba pià.

⁸ À nubisoni-ba, yoo nədɔ nə, á wà mɛ, sə á swèéé kɔ yoo. Á mɛ, sə á lwarɪ də, Yuu-Tiu Yɪ con nə, dɪn nədɔ yɪ ndə bɪna m̀r̀r̀ nə. Yá bɪna m̀r̀r̀ də yɪ ndə dɪn nədɔ nə. ⁹ Lìà duən bɔɲa də, Yuu-Tiu nikanɪ tə dání, kɔ nii ba sú. Kɔ nətɔ tà cígá. Yá kɔ dān nə yɪ pínú, ɔ fwa də aba. Ʋ ba pìà, sə á ladɔa jén. Ʋ pìà, sə á mama vɔvɔri á kwa, á ma sá á cɔna tə.

¹⁰ Yuu-Tiu ka piì ka bà tə, wá dɪ lìà yuu ndə ɲwìàn nə. Kɔ dɪan təntə nə, lanworu tə wá jén də zəzugɔ nɛfarɔ. Mən wá dɛ wiən tə mama nə wulə lanworu tə wa. Yá tia tə də ka yuu wiən tə mama wá dɛ mən, tə jén lá nə.

(Likə 21.34-36; 1 Tesalonikə tìán 5.1-10; Apokalisə 21.1)

¹¹ Tə wiən tə mɛ wá jén, ndə nətɔ nə, kɔ nə swìn. Á dān mɛ, sə á fwa kɔ tə, Yɪ nə swə, á ga twá ɔ cwəɲə tə zəni. ¹² Də kɔ dɪn təntə, Yɪ nə wá b̀r̀r̀ b̀r̀r̀, tə nə ma bìàn, á kənə á kajaɲa lá, sə kɔ bà lala. Kɔ dɪn təntə nə, lanworu tə wá kwé mənɔo, kɔ ga nyɔ lá. Kɔ mù lanworu tə də kɔ wa wiən tə mama wá kwé mən tə nyɪan tə jén. ¹³ Nə mù dān yɪ nə dānì lanworu nədɔn də tia nədɔn, yoo mama nə wá tɔn də cígá lá nə, ndə Yɪ nə kàn nii nətɔ tə, ɔ pa nəba.

¹⁴ À nubisoni-ba, kɔ mù nə pɪn, mánjá tə, á nə dānì kɔ dɪn təntə, á kənə dɪàn, sə Yuu-Tiu bà, ɔ yí aba, də á ba yolwan də cɔna jə, Yɪ yáá con. Kɔ mɛ, sə ɔ bà ɔ yí, də á yɪ lìà tə, á nə wulə bɪcan sié wa də Yɪ. ¹⁵ Á lwara də, nə Yuu-Tiu Yɪ pínú tə, yɪ kɔ saɲa aba, sə ɔ ma jon aba á cɔna wa. Nə nubiswənə, Polə twá wɔbɔɲa tə nə, Yɪ nə pɪn wá, ɔ ma púpúní kɔ yoo təntə tətə, ɔ pa aba. ¹⁶ Saga tə mama wa, ɔ nə púpúní tə yìèn təntə yuu wa, ɔ yáá swìn kɔ nətɔ. S̀r̀r̀àn wulə tə saga tə wa, lìà nə ba tə dən nən mwálí mwálí. Lìà tə nə ba yənu jə, də lìà tə, ba nə ba dɪàn jə Yɪ cwəɲə tə wa, wàr̀r̀ tə dən ba nì. Ba yáá lwàn tə mù s̀r̀r̀àn təntə, ndə ba nə lwàní Yɪ sagɪ tə s̀r̀r̀àn tə duən nətɔ tə. Ba fwa kɔ yoo tə nətɔ, kɔ ga wá pa Yɪ c̀g̀g̀ ba.

¹⁷ À nubiswənə-ba, á mù con nə, á mù dí yáá á yèé tə yìèn tə yoo. Á dān cia

á tìàn nə, sə ba mù lìà təntə, ba nə ba Yɪ nii zìlí tə, dān ká yigu aba, ba kə ba jíún cwəɲə tə wa. Kɔ nətɔ dān ká pa á ba zəni zɪga Yɪ yìèn tə wa. ¹⁸ Á dān vələ yáá wuuu, də nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə. Ʋ wá fwa pubwanɔ á yɪra, kɔ nə s̀r̀r̀í wuuu, sə á ga yəni wá yənu, kɔ nə s̀r̀r̀í wuuu. Ʋ mù nə jon nəba nə cɔna wa. Ʋ mù nə mɛ də dɪn, kɔ nə zɪgɪ s̀r̀r̀n kɔ ja vələ mánjá də mánjá wuuu, kɔ nə ba zwèe. Amuna!

**Təntən sagı tə,
Zwan
nə púpúní
Zwan təntən sagı tə yuu
wa sugv**

Lìu tə, v nə púpúní sagı kv tə

Lìa zənzən buŋa də, kv yı *təntənu Zwan nə púpúní kv. Mə v m̀ Zwan təntə tətə nə púpúní Zwezi-*Kərisə suywáŋv tə.

Lìa tə nə, Zwan nə púpúní

Zwan púpúní sagı kv tə v pa *Kərisə lià púlé tə nə, ba nə gugurə tə də kunkun kàrà.

Sagı tə wa sugv

Yièn yà zva *Kərisə lià púlé tə wa. Kərisə lià púlí tə wa lià duən yà gıgarı Kərisə lià duən ba dıga. Ba yà kàrì kunkun kàrà Zwezi yuu wa, də nətv liù nə mɛ, sə v ya Kərisə liù yuu wa.

Zwan pià v bırı ba də, Zwezi-Kərisə yı ləzwənə cıgá cıgá. V yı Yı tə, v nə wulə mu wa, biù. Yı yı poni, Yı yı sonu. Nə twá də Zwezi də Yı-*Sıŋu tə nə, nə ma yèé kv nətv tə. V m̀ nə sın nə cuna tə mama v li. Cıgá cıgá Kərisə liù yı liù tə, v nə twá kàrà tə nə, ba nə bırı wá kv juu mama, ndə kv nə mɛ nətv. Zwezi-Kərisə ti v mu, v ma lárí lià tə duən yuu nə. Kv nətv dãn bırı də, v swə Yı v ga yèé Yı də. Cıgá cıgá Kərisə liù də dãn mɛ, sə v ti v mu tə, v ma lárí v duən Kərisə lià tə yuu nə.

Zwezi yı mu sugv

(Zwan 1.1-14; 1 Zwan 5.11-13)

¹ Nə cıgv liù kori. Nə ni wá də nə yía. Nə balv wá zəni. Nə dwen v yıra də nə jìàn. V m̀ nə yı liù tə, v nə yın lá, kv juu mama. Kv liù təntə nə yı sugv tə, kv pın mu lià nə. ² Liù tə, v nə yı mu, bırı v tiàn nəba. Yá nə m̀ ni wá. Mə v yoo nə nə dãn swın, nə bırı aba. Nə swın v m̀ liù təntə yoo á con. V m̀ nə yı mu tə, kv nə ba zwèe Yı con. V m̀ yà nə yın də nə nyına Yı tə. V m̀ liù tə v nə

bırı v tiàn nəba, ³ nə ni wá, nə ga ni v kori. V m̀ yoo nə, nə swın á də con, sə á də ja nimarv də nəba. Nə də con nə, nə də jə *nimarv də nyına Yı, v də v biù Zwezi-*Kərisə. ⁴ Tə yièn tə yı, nə púpúní tə á nə, sə kv pa nə pupwən tə sú.

Á yana poni lià

(Efezə tiàn 5.8-14; Titə 2.14)

⁵ Á nəŋə sugv tə, nə nə ni v con, yá nə dãn ga pià nə swın kv nə bırı aba. Sugv təntə nə yı: Yı yı poni Yı. Yá yikunu təlú v con. ⁶ Nə nə swın də, nə jə *nimarv də Yı, yá nə ga tıŋa yikunu wa yièn, nə yı kunkuna, nə ga ba cıgá tə nii nə twá. ⁷ Yı yı poni Yı. Yá nə nə yı poni lià ndə v nə, nə wá ja nimarv duən pwərə wa. Yá Yı biù Zwezi jana tə, tə nə nan v tiàn tə máŋá wa, dãn wá sın nə cuna tə mama, tə li.

⁸ Nə nə swın də, nə ba cuna tıŋa, nə yı nə gıgarı nə tiàn, cıgá ga təlú də nəba. ⁹ Nə nə swın nə bırı də, nə fwa cuna, Yı wá sèe v kwən tə cuna tə, nə m̀ də wá pwərə wa. Yá v ga wá sın nə kunkun yièn tə mama. Yı wá fwa kv, v yoo nə yı pùé nədv tíú, v ga yı cıgá tíú tə yırı. ¹⁰ Yá nə nə swın də, nə ba cuna tun, kv yı nə bırı də, v yı kunkunv, v sugv tə ga təlú nə waa.

2

*Zwezi nə wá zıgı nə jırım v Yı yáá con
(Zwan 13.34-35; 14.21-24; 15.12-14)*

¹ Á bisíná-ba, à púpúní tə yièn tə mama á nə, sə á dãnà ká fwa cuna. Yá liù nə cıgv, nə jə liù, v wá zıgı nə jırım, kv yoo tə wa. Kv tíú wulə nyına Yı səpunı nə. Kv liù tə nə yı Zwezi-*Kərisə. Yá v m̀ dãn nə yı cıgá tíú. ² V m̀ tətə nə tıga ndə nə yuu *jonı vanı ba nə gva, sə kv sın nə cuna tə. Kv tà nə m̀ cıcv cuna tə ka li yırı, kv yı lià tə də mama cuna yırı.

³ Won tə nə bırı nəba, də nə yèé Yı, kv yı, də nə nə zılı v nii yièn tə. ⁴ Liù nə wú, v yèé Yı, v ga ba v nii yièn tə zılı, kv tíú yı kunkunv, cıgá ga təlú kv tíú con. ⁵ Liù tə, v nə jın v sugv v bıcan wa, Yı sonu tə cıgá súé wá. Kv nətv tə bırı də, nə m̀ də Yı vwə duən nə. ⁶ Liù tə, v nə swın

də, v wá vwə v tìàn, Yü yira máǵá mama wuuu, ku tíú mē, sə v ya ndə Zwezi nə yì nətə.

Ka sóní duən yoo

⁷ À nubisoni-ba, ku tə, à nə púpúní á nə, ku tà *nii yoo nədwn yoo. Ku nii təntə, à nə púpúní ku yoo á nə, yì nədwan. Ku nii yoo tə yin də aba, ku jju mama. Ku mù nə yì sugu nədwan tə, á nə nì. ⁸ Nii nədwan tə yoo, à nə púpúní, à pa aba tə, ku nii yoo tə yì nədwn də. Ku twá Zwezi də aba, ku ma biri ku tìàn də, ku yì cígá. Yikunu vií, nə ga manwarì nə na poni, ku pɪpɪ. ⁹ Də liù nə swìn də, v wulə poni wa, ku tíú ga ba v don tə, v nə yì v nubiu *Kərisə yiri, swə, v mù liù təntə tə wà yikunu wa nan. ¹⁰ Liù tə, v nə swə v don, v nə yì v nubiu Kərisə yiri, ku tíú tə wulə poni wa, máǵá mama wuuu. Yá won ga tələ v waa con, ku nə wá pa v dɔɔ Yü cwəŋə tə. ¹¹ Yá liù tə, v dǎn nə ba v don, v nə yì v nubiu Kərisə yiri, swə, ku tíú tə wulə yikunu wa, v ga vələ tə wa. U yèrì bwálí tə, v nə vələ, yikunu tə nə púé v yíá nə yiri.

(Romə tián 12.2; Zwakə 4.4; Matie 6.24)

¹² À bisíná-ba, à púpúní á nə, sə à swìn á con də, Yü twá Zwezi yiri tə nə, v ma sèe v kwèn á cuna tə, v li á mù də wá pwərə wa. ¹³ À nyina-ba, à púpúní á nə, á nə yèé liù* tə, v nə yin lá, luv jju mama wa yiri. À púpúní á nə, balandɔra-ba, á nə dí diàn *Sítana tə yuu wa yiri. ¹⁴ À bisíná-ba, à púpúní á nə, á nə yèé á nyina Yü tə yiri. À nyina-ba, à púpúní á nə, á nə yèé liù tə, v nə yin lá luv jju mama wa yiri. Balandɔra-ba, à púpúní á nə, á nə dǎ, yá Yü sugu tə ga wulə á waa, máǵá mama wuuu tə yiri. Ku sùrí lá, á dí diàn Sítana tə yuu wa. ¹⁵ Á dǎnà ká sóní luv yìèn tə, nə à yèé ku wa wiən tə. Liù nə swə wiən tə nə wulə luv ku tə wa, ku tíú ba nyina Yü swə. ¹⁶ Á nəŋə wiən tə mama, tə nə wulə luv wa: Tə mù nə yì, ləzwənə pùé yokukwɪnan fira, də v yíá ka zu lià wiən, də v wojan fwìə. Tə wiən

təntə wà nyina Yü con nan, tə yì tə wulə luv ku tə wa. ¹⁷ Á lwara də, luv də ku yokukwɪnan fira tə wulə tə kèen. Yá liù tə, v dǎn nə fwa Yü fira, ku tíú wulə mu wa, ku nə ba zwèe v con.

(1 Zwan 4.1-6; 2 Zwan 7-11; Zwan 16.13-15)

¹⁸ À bisíná-ba, luv zaŋv máǵá bwələ. Á nì də, ba swìn də, Zwezi-*Kərisə duŋv wá bà. Yá síún nə, Zwezi-Kərisə duŋa dáá, ba nə wulə. Ku nətə tə pɪn, nə lwarì də, ku yì luv zaŋv máǵá nə bwələ. ¹⁹ Zwezi-Kərisə duŋa tə nan nə tətəŋi wa. Yá ba dǎn yà tà nə wa lià fuən. Də ba yà nə yì nə wa lià, ba yà bá nan ba yá nəba. Ku nətə tə fwa, sə ku ma biri də, ba mama yà tà nə wa lià. ²⁰ Yá á mù jon Yü-*Siŋu tə. Ku yì Zwezi-Kərisə nə pɪn ku aba. Mə ku mù nə pɪn, á mù mama yèé cígá tə. ²¹ Ku tà à púpúní á nə, sə à swìn də, á yèrì cígá tə. Ku yì à púpúní, sə à biri də, á yèé ka. Á dǎn mē, sə á yəni də, kunkun nədə də ba cígá tə con naŋa. ²² Wàà nə yì kunkunu? Ku yì liù tə, v nə swìn də, Zwezi tà Kərisə. U mù nə yì Zwezi-Kərisə duŋv. U mù nə vi nyina Yü də v biù tə mama bələ. ²³ Liù tə, v nə viga biù tə, ku tíú tə viga nyina tə də. Liù tə, v nə sèe biù tə, ku tíú tə sèe nyina tə də. ²⁴ Á ziga yoo tə yuu wa, á nə nì ku dǎn laŋv wa. Á nə ziga ku tə yuu wa, á nə nì máǵá tə wa, ku nə tun, ku biri də, á wá vwə á tìàn nyina Yü də v biù Zwezi yira máǵá mama wuuu. ²⁵ Yá á nəŋə, biù tə kàn nii də, v wá pa nəba mu tə, ku nə ba zwèe Yü con.

²⁶ À púpúní tə yìèn tə, à pa aba, lià tə yiri, ba nə wulə ba gɪgɪ aba. ²⁷ Á mù con nə, Kərisə pɪn aba Yü-Siŋu tə. Ku sùé aba, yá á kùb ba liù don kàrà pìà. U Siŋu tə cígá kàrà aba yìèn tə mama, yuu wa. Tə tə yuu wa, ku nə kàrì aba, tə yì cígá, tə tà kunkun. Ku mù nə pɪn, á twá kàrà tə nii nə, v Siŋu tə nə biri aba. Yá á ga wulə də Zwezi-Kərisə máǵá mama wuuu.

(Zwan 1.12-13; Romə tián 8.14-19; 1 Zwan 5.18)

²⁸ À bisíná-ba, ku mù tə yiri, á vwə

* **2:13** 2.13 Ku yì Zwezi yoo nə ku swìn.

á tiàn Zwezi-Kerise yira máǵá mama wuuu. Ku mù nè wá pa dɪn tɛ, v nè wá pɪi v bà, sɛ nè zɛn nè yɛni dɛ, fɛn tɛlɛ, cavɪra dɛ dɛn ká ja nèba v yáá con. ²⁹ Á yèé dɛ, Yɪ yɪ cígá tíú. Á dɛn mɛ, sɛ á yɛni dɛ, liù tɛ, v nè tɔŋa dɛ cígá, yɪ v biú.

3

Lìà tɛ, ba nè yɪ Yɪ bia yoo

¹ Á nɛŋɛ tɛ nè, nyɪna Yɪ nè sɔní nèba zɛnzɛn nɛtv. U sonu tɛ pɪn, v boŋɛ nèba v bia. Yá nè cígá ga yɪ Yɪ bia dɛ. Lìà tɛ, lɔv nè ti ba, wá Yɪ yɛni. Ku mù nè pɪn, ba yèrì nè dɛ. ² Á nubisoni-ba, síún nè, nè dɛn yɪ Yɪ bia. Yá won tɛ, nè nè wá yà, Yɪ tɛ wá ku bɪrɪ. Nè dɛn nè yèé dɛ, Zwezi-Kerise nè wá pɪi v bà, máǵá tɛ wa, nè wá na nɛtv tɛ, v nè yɪ. Yá nè wá lwàń, nè jì ndɛ v nè. ³ Liù tɛ mama, v nè jɛ yala tɛntɛ Zwezi-Kerise con, ku tíú yáá kɛ diàn, sɛ v kwɛn v bɪcan, sɛ ku ya nɛpon Yɪ yáá con. Yá v dɛn wá yà ndɛ Zwezi-Kerise tɛtɛ nè, v bɪcan nè yɪ nɛpon Yɪ yáá con.

Cvna liù ba Yɪ nii yìèn zìlì

⁴ Liù tɛ mama, v nè tɔŋa cvna, ku tíú vɪga Yɪ *nii. Ku dɛn pìà ku bɪrɪ dɛ, cvna yɪ ka vɪ Yɪ nii zìlɛ. ⁵ Á yèé dɛ, Zwezi-Kerise twi tia yuu wa, sɛ v lɪ lià cvna. Yá v tɛtɛ yuu ba cvna jɛ. ⁶ Liù tɛ mama, v dɛ wá dɛn nè vwɛ duɛn nè, máǵá mama wuuu, kùb ba cvna fwa. Yá liù tɛ v nè tɔŋa cvna, ku tíú tɛ wá wá nɪ, v ga yèrì wá dɛ.

⁷ Á bisíná-ba, á dɛnà ká pa liù mama gɪgɪrɪ aba. Liù tɛ, v nè tɔŋa dɛ cígá, ku tíú yɪ cígá tíú, ndɛ Zwezi-Kerise tɛtɛ nè yɪ cígá tíú nɛtv. ⁸ *Sɪtana nè tɔŋa cvna, ku jɪjɔ mama. Ku mù nè pɪn, liù tɛ, v nè tɔŋa cvna v yɪ Sɪtana nè ti. Yɪ-Biu Zwezi-Kerise twi tia yuu wa, sɛ v cùgù Sɪtana tutɔnan tɛ mama.

⁹ Liù tɛ mama, v dɛn nè ya Yɪ biú, v jɛ Yɪ mu tɛ. U ga ba cvna tɔŋa. Yɪ dɛn nè yɪ v nyɪna. Ku mù nè pɪn, v wàrì cvna v tɔŋa. ¹⁰ Mɛ ku twá nɛtv, ba ma lwarɪ Yɪ bia tɛ dɛ Sɪtana bia tɛ swíán duɛn wa. Liù tɛ mama, v nè ba tɔŋa dɛ cígá, ku tíú tà Yɪ biú. Liù tɛ dɛ, v nè ba v don, v nè

yɪ v nubiu Kerise yɪrɪ, swɛ, v dɛ tà Yɪ biú.

Nii sonu dɛ bɪcan sonu yoo

(Zwan 15.12-21; 1 Zwan 4.7-8, 16-21)

¹¹ Ku tɛ, ba nè swɪn, ba pa á nì, ku jɪjɔ mama, ku mù nè yɪ, sɛ nè sɔní duɛn. ¹² Nè wá mɛ, sɛ nè ya ndɛ Kayɛn nè. U mù yá yɪ *Sɪtana nè ti. Kayɛn gva v nyánú. Yá bèèè nè pɪn, v ma gu v nyánú tɛ? Ku yɪ v mù Kayɛn tutɔnan yá yɪ tutɔnkɔnkɔwɪnan, yá v nyánú tɛ tutɔnan ga zìɛn. Ku mù nè pɪn, v ma gu wá. ¹³ Á nubɪa-ba, á dɛnà ká pa ku dɪ á yuu dɛ lià tɛ, lɔv nè ti ba nè dɔŋa aba. ¹⁴ Nè swɛ nè duɛn tɛ, ba nè yɪ nè nubɪa *Kerise yɪrɪ. Ku mù nè pɪn, nè yèé dɛ, nè nan tɪan wa, nè zv mu wa, ku nè ba zwèe Yɪ con. Liù tɛ, v nè ba v don, v nè yɪ v nubiu Kerise yɪrɪ, swɛ, ku tíú tɛ wulɛ tɪan wa, tɛ nè ba zwèe. ¹⁵ Liù tɛ mama, v nè dɔŋa v don, v nè yɪ v nubiu Kerise yɪrɪ, ku tíú yɪ lagɔrv. Yá á ga yèé dɛ, lagɔrv nɛdv tɛtɛ ba mu tɛ, ku nè ba zwèe Yɪ con, tɛ jɛ, v pa v tiàn nè. ¹⁶ Zwezi-Kerise nè ti v mu, v ma lárì nè yuu nè. Yá ku dɛn twá dɛ v mù, nè lwarɪ won tɛ, ku nè yɪ sonu tɛ. Nè dɛ dɛn mɛ, sɛ nè ti nè mu tɛ, nè ma lárì nè duɛn tɛ, ba nè yɪ nè nubɪa Kerise yɪrɪ, yuu nè. ¹⁷ Ku wáá ku pɪn jɪjɛ tíú don nɪ v don, v nè yɪ v nubiu Kerise yɪrɪ, yojanɔ wa, v ga vɪ, sɛ v san wá. Nɛtɛ nè ba wáá ba swɪn dɛ, Yɪ sonu tɛ wulɛ jɪjɛ tíú tɛntɛ bɪcan wa?

¹⁸ Á bisíná-ba, nè sonu tɛ mɛ, sɛ ku ya cígá cígá sonu, ba nè na ku, nè tutɔnan wa. Nè dɛnà ká ja nii sonu tɛ, ku nè swɪn sùràn tɛ nè ywán cɪcɪ. ¹⁹ Mɛ nɛtv, nè nè wá twá nè ma lwarɪ dɛ, nè yɪ cígá tiàn. Yá mɛ nɛtv, nè nè wá twá, nè ma ja bɪcan sié Yɪ yáá con. ²⁰ Nè yèé dɛ, Yɪ dwɛ nè pubɔŋa tɛ, v ga yèé won mama. Ku mù nè yɪ, dɛ nè nè caga nè tiàn nii nè nè bɪcan wa, ku ba dɛn jɛ.

²¹ Á nubisoni-ba, dɛ nè dɛn nè ba nè tiàn nii nè caga nè bɪcan wa, nè wá zɛn nè yɛni dɛ, fɛn tɛlɛ Yɪ yáá con. ²² Nè zìlì Yɪ nii yìèn tɛ, yá nè ga tɔŋa ku tɛ, v nè swɛ. Ku mù nè pɪn, won tɛ mama nè nè lòrì v con, v wá pa ku nèba. ²³ Á nɛŋɛ, ku

tə nə yɪ v nii yoo tə. Kɔ m̀ nə yɪ, sə nə kə nə waa v biù Zwezi-Kərisə nə. Yá nə ga sóní duən, ndə Kərisə nə pɪn nəba nii kɔ yoo təntə yuu wa nətɔ. ²⁴ Liù tə, v nə zilí Yɪ nii yìèn tə, kɔ tíú vwə v tiàn Yɪ yɪra, máŋá mama wuuu, Yɪ də ga wulə də wá máŋá mama wuuu. Yá kɔ twá də Yɪ-**Siŋu* tə, v nə pɪn nəba, nə yèé də, Yɪ wulə də nəba, máŋá mama wuuu.

4

Yɪ-Siŋu tə də kɔnkɔna yoo
(1 Zwan 2.18-27; 2 Zwan 7-11)

¹ À nubisoni-ba, á dànà ká kə á waa lià tə mama nə, ba nə swìn də, ba súé də Yɪ-**Siŋu* tə. Síún nə, kɔnkɔn s̀s̀s̀nà súé lɔv wa. Á mɛ, sə á dí yáá, á m̀àn ba á lwarɪ də, Siŋu tə, ba nə jə, nə ya Yɪ-Siŋu tə. ² Á nənə nətɔ tə, á nə wá twá, á ma lwarɪ də, kɔ nə ya Yɪ-Siŋu tə. Liù tə mama, v nə swìn v bɪrɪ də, Zwezi-**Kərisə* cígá nan Yɪ con, v bà, v pa, kan lɔrɪ wá tia yuu wa, kɔ tíú yɪ Yɪ nə ti wá. ³ Liù tə mama, v nə ba cígá tə bɪrɪ Zwezi-Kərisə yoo təntə yuu wa, kɔ tíú tà Yɪ nə ti wá. Kɔ tíú súé də Kərisə dɔŋɔ tə siŋu tə. Á dí yáá á ni də, Kərisə dɔŋɔ təntə wá bà. Síún nə, v manwarɪ v wulə lɔv wa.

⁴ À bisíná-ba, á mù yɪ Yɪ nə ti aba. Yɪ-Siŋu tə, kɔ nə súé aba, kɔ diàn dwə siŋu tə, kɔ nə wulə lià tə con, lɔv nə ti ba. Kɔ mù nə pɪn, á dí diàn kɔnkɔn s̀s̀s̀nà tə yuu wa. ⁵ Ba mù yɪ lɔv nə ti ba. Kɔ mù nə pɪn, ba swìn tə tə, lià tə lɔv nə ti ba, nə swìn. Kɔ mù yɪrɪ nə lià təntə cɔga ba s̀r̀r̀àn tə. ⁶ Nə mù ya Yɪ nə ti nəba. Liù tə, v nə yèé Yɪ, v yáá cɔgv nə svɔv. Yá liù tə, v nə tà Yɪ nə ti wá, v ba nə svɔv cɔga. Mə kɔ twá nətɔ, nə ma lwarɪ siŋu tə, kɔ nə yɪ cígá, də kɔnkɔn siŋu tə swíán duən wa.

Sóní Yɪ, sə n sóní n duən
(1 Zwan 3.11-24; Zwan 3.16-17; Romə tíán 5.5-8)

⁷ À nubisoni-ba, sonu yɪ kɔ nan Yɪ con. Kɔ mù nə pɪn, nə swéné duən. Liù tə mama, v nə jə sonu, v ya Yɪ biú, yá v ga yèé Yɪ də. ⁸ Yɪ ya sonu Yɪ. Liù tə, v nə ba sonu jə, v wà Yɪ lwarɪ. ⁹ Á nənə nətɔ

tə, Yɪ nə twá, v ma bɪrɪ v sonu tə nəba. V tun v bidva kələn tə tia yuu wa, sə nə twá də wá, nə na mɪ tə, kɔ nə ba zwèe v con. ¹⁰ Á nənə nətɔ tə, v sonu tə nə yɪ. Kɔ tà, nə nə sóní Yɪ tə yɪrɪ, kɔ ya, v nə swə nəba tə yɪrɪ. Yá v dàn tun v biù tə, sə v ti, ndə nə yuu **jɔŋi* vanɪ nə, ba nə gba, sə kɔ li nə cɔna tə.

¹¹ À nubisoni-ba, də Yɪ nə sóní nəba sonu təntə yɪrɪ, nə də dàn mɛ, sə nə sóní duən. ¹² Liù mama tə wà Yɪ nɪ. Də nə nə swə duən, Yɪ wulə də nəba, máŋá mama wuuu, yá v sonu tə súé nəba cígá cígá.

¹³ Yɪ pɪn nəba v Siŋu tə. Kɔ mù nə pɪn, nə yèé də, nə vwə nə tiàn Yɪ yɪra, máŋá mama wuuu. Yɪ də ga vwə nəba, máŋá mama wuuu. ¹⁴ Yá nə mù dàn nɪ, nə ga swìn nə bɪrɪ də, nyɪna Yɪ tun v biú Zwezi tə tia yuu wa, sə v jon ləzoni ba cɔna wa. ¹⁵ Liù tə, v nə swìn, v bɪrɪ də, Zwezi ya Yɪ-Biu, Yɪ wulə də kɔ tíú, máŋá mama wuuu, v də ga wulə də Yɪ, máŋá mama wuuu. ¹⁶ Nə mù yèé sonu tə, Yɪ nə swə nəba. Yá nə pɪn cígá kɔ yoo tə nə də. Yɪ ya sonu Yɪ. Liù tə, v nə jə sonu, v wulə də Yɪ máŋá mama wuuu. Yɪ də ga wulə də wá, máŋá mama wuuu. ¹⁷ Də nə nə súé də sonu cígá cígá, ndə kɔ nə mɛ nətɔ, kɔ mù nə wá pa, nə zən nə yəni də, fən təlɛ diən tə nə, Zwezi nə wá piú v bà, sə v b̀r̀r̀i b̀r̀r̀à tə. Nətɔ tə, Zwezi dàn nə yɪ, mə nətɔ nə də yɪ lɔv wa. ¹⁸ Sonu wa ba fən jə. Kɔ mù nə pɪn, liù tə, fən nə jə, v wá swí də sonu. Liù nə yèé də, càn biàn v yuu wa, kɔ mù nə yáá pa fən jə wá. Kɔ mù nə pɪn, liù tə fən nə jə, v ba cígá cígá sonu jə.

¹⁹ Yɪ nə dí yáá v sóní nəba. Kɔ mù nə pɪn, nə mù jə sonu tə. ²⁰ Də liù nə swìn də, v swə Yɪ, v ga dɔŋa v don, v nə yɪ v nubiu Kərisə yɪrɪ, kɔ tíú yɪ kɔnkɔnɔ. Də v nə ba v nubiu tə swə, v ga na wá v yíá wa, v wàrɪ Yɪ tə, v nə ba na v yíá wa, v sóní. ²¹ Á nənə yoo tə, Yɪ nə pɪn nəba v nii tə kɔ yuu wa. Liù tə, v nə swə Yɪ, v mɛ, sə v sóní v nubiu də.

5

*Kərisə lià dí diàn luv wiən yuu wa
(2 Zwan 5-6; Zwan 1.29-34; 3.36; 20.31)*

¹ Liù tə mama, v nə pɪn cígá də, Zwezi nə yɪ *Kərisə, kɪ tíú ya Yɪ biú. Yá liù tə mama, v nə swə v nyɪna Yɪ, v swə v bia tə də. ² Á nəŋə nətu, nə nə wá twá nə lwarɪ də, nə swə Yɪ bia tə. Kɪ mù nə yɪ, nə nə swə Yɪ, yá nə ga zílí v nii yìèn tə.

³ Á nəŋə, kɪ tə nə bɪrɪ də, nə swə Yɪ. Kɪ mù nə yɪ, nə nə zílí Yɪ nii yìèn tə. Yá Yɪ nii yìèn tə ka zílí ga ba cà.

⁴ Liù tə mama, v nə ya Yɪ biú dí diàn, luv yìèn yuu wa. Á nəŋə nətu tə, nə nə dí diàn luv yìèn yuu wa. Kɪ mù nə yɪ nə waa tə, nə nə ken Yɪ nə. ⁵ Liù təlɛ́, v nə dí diàn luv yìèn yuu wa, də kɪ nə tà liù tə, v nə pɪn cígá də, Zwezi ya Yɪ-Biu.

Yìèn tə, tə nə bɪrɪ də, Zwezi yɪ Yɪ-Biu

⁶ Zwezi nə ya liù tə, v nə twi də níá* də jana. Kɪ tà níá cɪcɪ nə, v ja bà. Kɪ yɪ níá də jana nə, v ja bà. Yɪ-*Sɪŋu tə nə pɪn, ba lwarɪ də, kɪ yoo tɛntə yɪ cígá, Yɪ-Sɪŋu tə swɪn cígá. ⁷ Wiən batwa nə bɪrɪ kɪ yoo tɛntə. ⁸ Kɪ mù nə yɪ Yɪ-Sɪŋu tə, də níá tə, də jana tə. Yá tə wiən batwa tə mɛ yɪ yoo nədu tɛntə nə tə bɪrɪ.

⁹ Liù nə swɪn yoo v bɪrɪ nəba, nə yáá jon kɪ. Yá Yɪ nə swɪn yoo v bɪrɪ, kɪ mù nə dwə. Á nəŋə kɪ tə, Yɪ nə swɪn v bɪrɪ v biú tə yoo yuu wa. ¹⁰ Liù tə, v nə ken v waa Yɪ-Biu tə nə wuuu, v jə Yɪ sùràn tɛntə v waa con. Liù tə, v nə wà v waa ken Yɪ-Biu tə nə, v ja Yɪ v ma jì kɪnkɪn, v nə wà cígá pɪn Yɪ sùràn tə nə, v nə swɪn v biú tə yoo yuu wa yɪrɪ. ¹¹ Á nəŋə, tə sùràn tɛntə nə: Yɪ pɪn nəba mu tə, kɪ nə ba zwèe v con. Yá v biú tə dahn nə yɪ mu tɛntə dəkuu. ¹² Liù tə, Yɪ-Biu tə nə wulə də wá, kɪ tíú tə jə mu tɛntə. Liù tə, Yɪ-Biu tə nə təlɛ́ də wá, kɪ tíú ba mu tɛntə jə.

¹³ À púpúní sagɪ kɪ tə, à pɪn aba, sə á lwarɪ yoo kɪ tə. Kɪ mù nə yɪ, á nə keni á waa Yɪ-Biu tə nə wuuu, á jə mu tə, kɪ nə ba zwèe Yɪ con.

(Zwan 15.7; Marəkə 11.24; 1 Zwan 3.6-9)

¹⁴ Yá á nəŋə nətu tə, nə nə zən nə yəni də, fən təlɛ́ Yɪ yáá con. Də nə nə lòrɪ won, kɪ twá də v fira tə, v cɔga nəba.

¹⁵ Də nə dahn nə yèé də, v cɔga nəba won tə mama, nə nə lòrɪ v con, nə yèé də, v wá pa kɪ nəba də.

¹⁶ Də liù nə nɪ v don, v nə yɪ v nubiu *Kərisə yɪrɪ, də v tuŋa cɔna, tə nə bá ja wá tə va tɪan wa, sə v jɔn Yɪ. Yá Yɪ wá pa mu v don tɛntə nə, v nə yɪ v nubiu Kərisə yɪrɪ. Kɪ nətu tə jə nywarɪ, kɪ pa lià tə nə, ba cɔna tə nə bá kə ba tɪan wa. Yá cɔna duən dahn nə wulə tə yígúré nə yɪ tɪan. Kɪ tà cɔna yiri tɛntə yɪrɪ nə, à swɪn á con, sə á jɔn Yɪ. ¹⁷ Tɔtɔnyiri mama kɪ nə yɪ kɪnkɪn yoo, kɪ ya cɔna. Yá cɔna duən wulə, tə nə ba liù tɪan wa kəni.

¹⁸ Nə yèé də, liù tə mama, v nə ya Yɪ biú, Yɪ-Biu Zwezi nə cì v nə, v kúv ba cɔna tuŋa. Kɪ mù nə pɪn, *Sɪtana wàrɪ won mama, v fwa v yɪra. ¹⁹ Nə yèé də, nə ya Yɪ nə tɪ. Yá Sɪtana nə dí diàn lià tə mama yuu wa, ba nə yɪ luv nə tɪ ba.

²⁰ Nə yèé də, Yɪ-Biu Zwezi twi, v ga pa nəba wubɔŋa, sə nə lwarɪ Yɪ tə, v nə yɪ cígá cígá Yɪ. Kɪ twá də v biú Zwezi-Kərisə, nə dahn wulə, də v mù cígá cígá Yɪ. V mù nə yɪ cígá cígá Yɪ, v nə pɪn mu tə, kɪ nə ba zwèe.

²¹ À bɪsíná-ba, á cɪa á tìàn nə də wonwanan tə.

* 5:6 5.6 Níá tə yɪ, ka lə Zwezi níá wa yoo nə, kɪ bɪrɪ. Jana tə yɪ, Zwezi tɪan tə yoo nə, kɪ bɪrɪ.

Bələ nii sagı tə, Zwan nə púpúní Zwan bələ nii sagı tə yuu wa sugu

Liù tə, v nə púpúní sagı ku tə

Lià zənzən buja də, ku yi Zwezi karbiu Zwan nə púpúní ku. Zwan tə, v nə púpúní sagı tə don tə, mə v m̀nə nə púpúní ku tə də. U yà bojə v tiàn <nəkwiə>.

Lià tə nə, Zwan nə púpúní

Zwan púpúní sagı ku tə, v pa *Kərisə lià púlí don nə, ku nə wulə bwálí don nə.

Sagı tə wa sugu

U ja ku púlí təntə v bojə <kan tə də v bia tə>. Kan təntə, Yu nə kúrí v tún, yi *Kərisə lià púlí don. Yá v bia tə dān nə yi Kərisə lià tə. U kàrì ba, sə ba ya cígá wa májə mama, sə ba soni duən. Ku tə nə súrí lá, v swìn ba con, sə ba cì ba tiàn nə də kunkun karnyina-ba, ba yà nə kàrì kunkun kàrà Zwezi-Kərisə yuu wa, sə ba ma gıgarı Kərisə lià duən ba dugv.

Təntən jùnə bwálí

¹ À m̀nə *nəkwiə tə nə púpúní sagı ku tə, à pın n m̀nə, kan tə də n bia tə nə. Yu nə kúrí mú v tún. À swə n də n bia tə də cígá cígá sonu. Ku tà à cıci nə swə aba, ku ya à m̀nə də lià tə mama, ba nə yəə Yu cígá cígá tə.

² Yu cígá tə wulə də nəba, ku ga wá ya də nəba májə də májə, ku nə ba zwèe.

³ Nə nyına Yu də v biú Zwezi-*Kərisə wá twá də cígá də sonu, ba fwa pubwanu nə yıra. Ba m̀nə nə wá dəri nə yinəgə zənzən, ba ga pa nəba bıcan sió.

Cígá də sonu yoo

(Zwan 13.34-35; 1 Zwan 5.1-3)

⁴ À pùé poli zənzən, də à nə nì də, n bia tə duən zilí Yu cígá tə nii, ndə nyına Yu nə pın nəba nii yoo təntə yuu wa, sə nə ya nətv. ⁵ Yá síún nə, à dān l̀rì ku

* **1:13** 1.13 Nubua təntə yi *Kərisə lià púlí tə, Zwan nə wulə ku wa.

tə, n m̀nə kan tə con. Ku m̀nə nə ya, sə nə sóní duən. Ku tà yodun yuu wa nii nə, à púpúní, sə à pa mú. Ku ya yoo tə, nə nə dí yáá, nə yəə ku jıjv mama yuu wa, nii. ⁶ Sonu yi won tə, ku bıri də, nə twá yoo tə nə, Yu nə pın v nii tə ku yuu wa zəni. Á nəjə yoo tə, Yu nə pın v nii tə ku yuu wa, á nə dí yáá á yəə ku jıjv mama, á ga mɛ, sə á twá ku nə zəni.

*Á cia á tiàn nə də kunkun kàrà tiàn
(1 Zwan 4.1-6; 2.18-23)*

⁷ Kunkun kàrà tiàn twi, ba sú luv tə nii. Ba m̀nə ba sèe, ba swìn ba bıri də, Zwezi-*Kərisə yi v nan Yu con v bà, v pa kan lıri wá tia yuu. Liù tə, v nə ba ku yoo təntə swìn v bıri, v ya kunkun kàrà tíú. U ya liù tə, v nə yi Zwezi-Kərisə dujv. ⁸ Á dān cia á tiàn nə, sə nə tutvı tə, nə nə dí yáá nə tvn, dān ká va tvtv, sə á wàní á na ku ıjwírán mama.

⁹ Liù tə mama, v nə ba Zwezi-Kərisə kàrà tə nii zilí zəni, májə mama wuuu, v nə jén v va yıjvı, Yu təlédə ku tíú. Liù tə, v nə zilí Zwezi-Kərisə kàrà tə nii zəni, v wulə də nyına Yu də v biú Zwezi-Kərisə, májə mama wuuu. ¹⁰ Də liù nə twi á con, v ga wá kàrà təntə ja bà á con, á dān ká sèe, á pa ku tíú zv á diè wa. Á dān ká jvn wá tətə. ¹¹ Liù tə, v nə jvn wá, v m̀nə də wá jə nimarv v tvtvnkukwınan tə yuu wa.

Sagı tə yígúré s̀ràn

¹² Á jə yìèn zənzən, à nə pià, sə à swìn á con, yá à ga ba pià, sə à púpúní tə sagı wa də púpúná mva. À buja, sə à tətə bà á con, sə à swìn á con də nii, sə ku pa nə pupwən tə nii sú cígá cígá.

¹³ N nubua* tə, Yu nə kúrí v tún, bia tə, jùnì mú.

Batwa nii sagi tɔ, Zwan nə púpúní Zwan batwa nii sagi tɔ yuu wa sugu

Liù tɔ, v nə púpúní sagi kv tɔ

Lià zənzən buŋa dɛ, kv yɪ *tɔntɔnu Zwan nə púpúní kv. Zwan tɔ, v nə púpúní saga bɛlɛ tɔ duən tɔ, mɛ v mù nə púpúní kv tɔ dɛ. U yà boŋɔ v tiàn <nəkwiə>.

Liù tɔ nə, Zwan nə púpúní

Zwan púpúní sagi kv tɔ, v pa liù don nə, ba nə boŋɔ Gayisɛ.

Sagi tɔ wa sugu

U púpúní kv, v ma bu Gayisɛ nə, v nə twá Yɪ cígá tɔ nə, v ga saŋa *Kərisɛ lià tɔ nə yɪ. Kv kwa nə, v swìn bɛɛ don yoo, ba nə boŋɔ Diyotərefɔ. U bɪrɪ dɛ, bɛɛ tɛntɔ wà zəni fwa, v nə wà v sugu tɔ jon, v ga wà sɛɛ v pa, Kərisɛ lià tɔ zɪrɪ v diè wa yɪ.

Kv mù tɛntɔ dɛ kwa nə, v kúv bùà liù don dɛ nə, ba nə boŋɔ Demetəriyisɛ. U mù bɛɛ tɛntɔ yɪ ləzwənzəŋu, v ga ya cígá tíú lià tɔ mama yáá con.

Zwan jùnì Gayisɛ

¹ À mù *nəkwiə tɔ nə púpúní sagi kv tɔ, à pɪn n mù Gayisɛ nə. N yɪ liù tɔ, n yoo nə cà à nə zənzən, à ga swə mú dɛ cígá cígá sonu dɛ. ² À nubiswənɔ tɔ, à yɪlori nə ya, sɛ won mama kwɛn kv pa mú, sɛ n yazurɛ dɛ ya zəni, sɛ n ga twá Zwezi-*Kərisɛ nə zəni.

*Gayisɛ zílí Yɪ cígá tɔ nii zəni
(Matíə 10.40-42)*

³ À pùé poli zənzən, mánǵá tɔ wa, *Kərisɛ lià duən nə twi nə con, ba swìn n yoo dɛ, nɛtv tɔ, n nə yèé Yɪ cígá tɔ. Ba bɪrɪ, nɛtv n nə zílí Yɪ cígá tɔ nii. ⁴ À ba pupwən don jə ka nə kúv dwə, à nə nì dɛ, ba swìn dɛ, à bɪa tɔ zílí Yɪ cígá tɔ nii. ⁵ À nubiswənɔ tɔ, n yɪ liù tɔ, n nə fwa zəni

lià tɔ yɪra, ba nə yɪ nubɪa Kərisɛ yɪrɪ, ba nə yɪ vərə tətɔ. Kv nɛtv bɪrɪ dɛ, n twá *Yuu-Tiu nə dɛ pùé nɛdv. ⁶ Ba swìn n sonu tɔ yoo, ba bɪrɪ Kərisɛ lià púlí tɔ yáá con. À lòrì mú, sɛ n san ba, sɛ ba wàní ba kèén, ba va ba cwəŋɔ tɔ. Fwa nɛtv, sɛ kv pa dun Yɪ nə. ⁷ Kv ya ba nan, sɛ ba swìn Yuu-Tiu yɪrɪ tɔ yoo ba bɪrɪ. Yá ba ga wà won mama jon lià tɔ con, ba nə yèrì Zwezi-Kərisɛ. ⁸ Nə mù Kərisɛ lià tɔ dǎn nə mɛ, sɛ nə san ba mù lià tɛntɔ nə, sɛ kv pa, nə mù dɛ ba mù mɛ ya tùtùná Yɪ cígá tɔ yɪrɪ.

Diyotərefɔ dɛ Demetəriyisɛ yoo

*(Likə 20.46-47; 1 Korɛntɔ tiàn 4.18-21;
1 Piyɛrɔ 2.12)*

⁹ À púpúní sagi kukuɔ, à pa *Kərisɛ lià púlí tɔ nə. Yá Diyotərefɔ, v nə swə, sɛ v ya ba yáá tíú tɔ, vɪga, sɛ v zílí nə nii. ¹⁰ Kv mù nə pɪn, mánǵá tɔ wa, à nə wá bà, à wá líí aba tɔtɔnkukwɪnan tɔ, v nə tɔŋa. À wá líí aba sùràn tɔ, dɛ kunkun tɔ dɛ, v nə kɔnɪ v kəni nə nii nə. Yá dɛ v nə fwa nɛtv tɔ mama, kv tɔ wà v fira yí. Kv mù nə pɪn, v dǎn vɪ, sɛ v jon lià tɔ duən tɔ, ba nə yɪ nubɪa Kərisɛ yɪrɪ, ba nə twi á con, v kə v diè wa. Nubɪa tɔ duən nə pià ba jon ba, ba kə ba diè wa, v yáá caga ba nii nə. Yá v ga dɪŋɪ ba mù lià tɛntɔ, ba nə pià ba jon ba, v li Kərisɛ lià púlí tɔ wa.

¹¹ À nubiswənɔ, n mù dǎn ká twá n kwè yolwan fǎŋú. N mɛ, sɛ n kwè, kv tɔ nə zɪən fǎŋú. Liù tɔ, v nə fwa zəni, v ya Yɪ nə tɪ wá. Yá liù tɔ, v nə fwa yolwan, v yèrì Yɪ tətɔ.

¹² Ba mama swìn Demetəriyisɛ zəni tɔ yoo. Yá Yɪ cígá tɔ dɛ tətɔ bɪrɪ v zəni tɔ. Nə dɛ swìn v zəni tɔ yoo nə bɪrɪ. Yá kv tɔ, nə nə swìn tɔ yɪ cígá.

Sagi tɔ yígúré sùràn

¹³ À jə yìèn zənzən, à nə pià, sɛ à swìn n con. Yá à ga ba pià, sɛ à púpúní tɔ sagi wa dɛ púpúná mua. ¹⁴ À buŋa dɛ, à wá na mú síún, sɛ nə swìn duən con dɛ níé.

¹⁵ Yɪ nə wá pa mú bɪcan síé. N dabara tɔ dɛ jùnì mú. Vəli nə dabara tɔ liù mama con, n jon wá n pa nɛba.

Sagi tə Zwidə nə púpúní Zwidə sagi tə yuu wa sugu

Lìu tə, v nə púpúní sagi kv tə
Kv yi Zwidə nə púpúní kv. U yi Zwakə nubiu, kv wàá kv pin v yi Zwezi nyánú.

Lìà tə nə, v nə púpúní
Zwidə púpúní sagi kv tə v pa *Zwifə-ba nə, ba nə jigə *Kərisə lià.

Sagi tə wa sugu
Yièn zva *Kərisə lià təntə tətəni wa. Ba wa lià duən yà kàrì kunkun yièn, ba ga tɔŋa kv tə mama, ba nə swə. Ba pwèe Kərisə lià púlí tə duən nə. Ba twɪn *malikə tə, ba ga vi Zwezi tə, v ciɪ nə yi karnyina, v ga yi *Yuu-Tiu də.

Zwidə pií v kàrì Yu sagi nədwan tə wa yièn duən, də *Zwifə-ba yièn duən, ba nə yəé tə, ba dwíí tə saga tə wa, v ma kàrì Kərisə lià təntə, v nə púpúní ba nə. U biri nətv tə, Yu nə cùgù Sodòmə tián də Gomərə tián *Yizərayelə lià fuən tə nə. Kv kwa nə, v daŋa Kərisə lià tə jìàn, sə ba biri də, ba swə lià tə, ba nə jén tə, sə ba ga dəri ba yinəgə.

Təntən jìnà bwálí

¹ À mù Zwidə yi Zwezi-*Kərisə tutunbiu, à ga yi Zwakə nubiu. À púpúní sagi kv tə, à pin á mù lià tə nə, nə nyina Yu nə kúrí v tún. Yu swə aba, v ga cì á nə, v pin Zwezi-Kərisə nə. ² Yu nə wá dəri á yinəgə zənzən, v ga pa aba bican sié. U mù nə wá pa, v sonu tə ya də aba zənzən!

Yoo tə nə wá yí kunkun karnyina-ba
(2 Piyerə 2; 3.1-3)

³ À nubisoni-ba, à yà sóní zəni, sə à púpúní á nə, Yu nə jon nə mama nə cuna tə wa yiri. Yá kv dàñ yi kálú, sə à púpúní

á nə, sə à ma wàní à dàn á jìàn. Á dàn ŋwìán á yáá, á ta á pa Zwezi suywánú tə nə, Yu nə pin nə mù, lià tə nə yi *Kərisə nə ti nə, naa nədv, kv ga me nətv. ⁴ Lià duən twá tia tia ba bà á con. Ba yi lià tə, ba yáá nə təléd də Yu. Ba vəvəri nə nyina Yu pubwanv sugu tə, sə ba ma wàní ba tun pupwalan yièn tə nə jə cavira. Zwezi-Kərisə ciɪ nə yi nə karnyina də nə *Yuu-Tiu. Ba mù lià tə ga vi wá. Halɪ, kv nə ba yigə, Yu swɪn v sagi tə wa də, v wá buri ba bura, v cùgù ba. ⁵ Á yəé kv tə mama, à nə pià, sə à swɪn á con zəni zəni. Yá də kv mama, à tə wá lií aba yoo kv tə. Yu-Tiu jon *Yizərayelə lià tə *Ezwipətə luv lià jìàn wa. Kv kwa nə, v gva ba wa lià tə, ba nə viga, sə ba sèe v nii tə. ⁶ Á tə lié á tiàn yoo, tə nə yí *malikə duən. Tə malikə təntə wà sèe, tə jèñ pàrì tə wa, Yu nə pin tə. Tə nan bwálí tə nə, Yu yà nə pin tə. Yu dàñ ma vwə tə də banzala, v kə yikunu wa, tə nə yi ndə titin nə, sə tə ya lá, máŋá mama wuu. U ken tə lá, v ma dànì bura dɪn nəfarv tə, sə v buri tə bura. ⁷ Á tə kùd lié á tiàn, yoo tə nə tun *Sodòmə də Gomərə nə, də tə yira tian tə nə. Tə tian təntə fwa cuna yiri nədv. Tə wa lià tə, yà cwàrì də duən. Ba yà pəni duən vɛɛ vɛɛ, də ba pəni wiən, tə nə tà ləzoni tətə. Kv mù nə pin, ba ken ba mù lià təntə mən wa, tə nə ba dəni mama, sə ba dé càn. Yá ba dàñ yi won tə, nə nə wáá kv nə, nə twá nə ma lwarɪ.

⁸ Mə kv yi nətv á tətəni wa. Lià təntə yiri wulə də aba, ba tɔŋa yièn, ndə tə tian tə lià tə nə. Ba pandwɪa wa, ba yáá buŋa də, Yu biri ba yièn, kv ga yi kunkun. Ba dàñ ga yi lià tə, ba nə pəni duən vɛɛ vɛɛ, ba ma fwa durən yièn ba tətə yira. Ba goni Yuu-Tiu diàn tə. Yá ba ga twɪn malikə tə, tə nə jə dun. ⁹ Yá malikə piú Miswelə* də tətə ga wà pií v twɪn *Sitana turan təntə yiri. U ga tútùnì də Sitana *Moyizə tigi tə yiri. Yá ba ka van duən təntə wa, malika Miswelə wà dédén, sə v buri Sitana bura, v nə twɪn Moyizə tə yiri. Sugu tə, v nə swɪn nə yi: «Yuu-Tiu

* 1:9 1.9 Yoo kv tə yəbə, kv təléd Yu sagi tə wa, kv wulə Zwifə-ba saga duən wa.

nə wá b̀̀r̀i n b̀̀rà, sə ʋ kə mú càn wa!»
 10 Yá ba mù lià təntə twɪn ku tə, ba nə yèr̀i tətə. Ku tə, ba nə twá ba yɪdɪr̀i tə nə, ba ma yèé ku yənu təntə, də yɪ ndə vəná yənu nə, ku nə yɪ tutv. Yá ku yənu yiri təntə, tutvɪ ga yɪ, sə ku cùg̀ù ba. 11 Càn nə wá yí ba, ba nə zva Kayen† tutvnaa tə wa yɪr̀i. Càn nə wá yí ba, ba nə taa səbiu yɪr̀i, ba tɔŋa kunkun yìèn, ndə Balamə‡ nə. Càn nə wá yí ba, ba də nə zàn ba cír̀i, ndə KoreŒ tián tə nə yɪr̀i. Ku mù nə pɪn, tian wá dé ba də. 12 Cígá, ba mù nə tɔŋa cavɪyìən á mù *Kərisə lià tə, wodirən ka dé duən nə máŋá wa. Ba yàá dé, ba nyv, ba ja le tia nə, á wodirən tə máŋá wa. Cavɪra ga ba ba jə. Ba yɪ ba cɪcɪ yoo nə ba buŋa. Ba yɪ ndə bakwan nə, tə nə ba dwà nì, voo nə pèe ku ja kèeń. Ba yɪ ndə tián tə nə, tə nə wà bia zɪn, tə bia zɪŋv máŋá wa. Tə tián təntə yɪ ndə tə tɪga míámíán, tə ŋunan ga gwɪn, tə nan kàrá wa. 13 Ba pɪn, ba cavɪyìən tə tà tia mama, ndə muv níá pùń nə yàá pàlì tə nan, ku bəbər̀u kasɪv yuu nətɔ. Ba yɪ ndə kacɪlɛ nə, tə nə kúv yèr̀i bwálí tə, tə nə wá va. Yɪ pià bwálí ʋ tún ba nə. Ku bwálí təntə yɪ tɪtɪn máŋá mama wuuu, ku yikunu tə ga dwə tɪtɪn mama.

14 Enokə yɪ ləzoni nɪbara ba nii barpe liù. ʋ mù nə dàà Adamə nə. ʋ dí yáá ʋ swɪn ba mù lià təntə yoo, ʋ wú: «Á nəŋə, Yuu-Tiu nə, ʋ biàn də ʋ malɪke miliyɔn, 15 sə ʋ b̀̀r̀i lià mama b̀̀rà. ʋ wá kə cuna lià tə mama càn wa, ba yokukwɪnan tə mama yɪr̀i, ba nə fwa, ba ma zɪɪ ʋ nə. ʋ wá kə cuna lià tə, ba nə jə fwiə, càn wa, ba tɔran tə mama yɪr̀i, ba nə twɪn ba ma zɪɪ ʋ nə». 16 Ba lià təntə mù pwíi ba poli, abada. Ba mù yɪ ba zəzən ba kwi wuuu. Ba ga yɪ ba fɪra yokukwɪnan tə nə, ba twá, ba ma wulə. Ba yàá swɪn svfaran, ba ga bwɪ lià tə nə, ba nə yèé də, ba wá na won ku tián con.

Kərisə lià tə kwìə

† 1:11 1.11 Kayen yɪ Abelə zɔnv. Ba me bələ yɪ Adamə də Evə bia. Kayen yà yɪ wɔlwanyìən Yɪ yáá con. ʋ mù nə gva ʋ nyánú Abelə. ‡ 1:11 1.11 Balamə yɪ vɔrv. Pìv don bon wá, sə ʋ pa ʋ zɪr̀i ʋ kə *Yɪzərayelə lià tə nə, sə Yɪ cùg̀ù ba. Yá ʋ dàń wà wàńí ʋ zɪr̀i, ʋ kə ba nə. Ku yɪ ʋ pií ʋ lòr̀i Yɪ, ʋ pa ba zəni. Ku kwa nə, ʋ kúv pií ʋ burɪ conjɪ pìv tə nə, sə Yɪ cùg̀ù Yɪzərayelə lià tə. Ku mù nə yɪ, sə ʋ twá kana nə, də nàŋú tə, ba nə gva wonwanan nə. § 1:11 1.11 Kore jɪn Yɪzərayelə lià duən, ʋ kə ʋ kwa, ʋ ma zɪɪ *Moyizə də *Arɔn nə, Yɪ nə kúrí, sə ba ya ba yáá tián. Yɪ ma pa, tia tə sùrí ka nii ka ləri Kore də ʋ diè lià mama.

17 Yá á mù, à nə yɪ à nubisoni *Kərisə yɪr̀i, á lie á tián Yɪ s̀̀r̀àn tə, nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə *tɔntɔna tə nə dí yáá, ba swɪn tə yoo, ba burɪ. 18 Ba swɪn də, lɔv zaŋv máŋá wa, lià wá mun aba. Yá ba dàń wá yà lià tə, ba yáá nə təlè də Yɪ, ba ga twá ba təntian pùé yokukwɪnan fɪra nə. 19 Mə ba mù nə pwèe Kərisə lià tə duən wa. Ku yɪ ba tətə pubɔŋɪ nə, ba twá, ba ga ba Yɪ-*Sɪŋu tə nə twá.

Sagɪ tə yígúré s̀̀r̀àn

(2 Piyerə 3.17-18; Kolosə tián 2.6-7; 2 Tesalonikə tián 3.3-5; Zwakə 5.19-20)

20 Yá á mù, á nə yɪ à nubisoni *Kərisə yɪr̀i, ku yɪ Yɪ nə pɪn, á sèe Zwezi svywáŋú tə. Á dàń vèli yáá wuuu, ku wa. Á j̀̀nà Yɪ də Yɪ-*Sɪŋu tə saŋv. 21 Á yana Yɪ sonu tə wa, máŋá mama wuuu. Á jana yala, də nə *Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə wá dəri á yinəgə zənzən. Yá ʋ wá pa aba mu tə, ku nə ba zwèe Yɪ con. 22 Á dərə ba tə, ba nə wà ba waa mama ken Zwezi nə, yinəgə. 23 Á jonə ba duən, á vanə ba á li b̀̀rà tə wa, ku nə wá pa, ba kə ba mən wa, ndə ba nə van sɪsɪv ba li mən wa. Á dərə ba duən tə də yinəgə. Á dàń nə cia á tián nə, á dànà ká pa ba yokukwɪnan tə pwarɪ aba.

24-25 Yɪ cɪcɪ nə jə dun. ʋ mù nə me də dun, də pàr̀i, də diàn də wanv. Ku zɪɪ sɪún, ku ja vələ wuuu! ʋ twá nə Yuu-Tiu Zwezi-Kərisə nə, ʋ ma jon nəba nə cuna wa. ʋ wàá á nə ʋ cì, ʋ pɪn, á ba cuna fwa. ʋ wàá ʋ pɪn, á twi á naŋa ʋ yáá con, də á ba yoo mama jə, ba nə wá caga á nii nə ku yɪr̀i, də pupwən, ʋ dun tə wa. Amɪna!

**Yìèn tē, Yu nè biri Zwan
nē, v ma gúrí
〈Apokalisè〉
Apokalisè sagi tē yuu wa
sugv**

Lìù tē, v nè púpúní sagi kv tē

Lìà zenzèn buja dē, kv yi Zwezi karbiu Zwan nè púpúní kv. Mē v mù Zwan tētē tētē nè púpúní Zwezi-*Kērisē suywāŋú tē. U yà kwìn zenzèn máná tē wa, v nè púpúní sagi kv tē. Ba yà jìn wá, ba ja va ba dugv Patēmōsē nè, kv nè yi muv tētēni nagwanaa.

Lìà tē nè, v nè púpúní

Zwan púpúní sagi kv tē v pa *Kērisē lià púlé tē nè, lià tē nè dé càn tē wa, ba nè ken ba waa Zwezi-Kērisē nè yiri. Kv máná tē wa, dē *Romē-ba yà kēni càn Kērisē lià tē nè.

Sagi tē wa sugv

*Kērisē lià tē vānà wulē tē gwàrì. Ba ba Kērisē na dē v biàn, sē v dé diàn lwaní yuu wa.

Zwan púpúní ba nè, sē v ma dàn ba jìàn zenzèn, ba nè ken ba waa Zwezi-Kērisē nè, ba ga ja yala dē wá yiri. Zwan pìà, sē v twá nētū, v ma biri dē lwaní yi, ndē tē diàn dwē won mama. Yá Zwezi-Kērisē yi luv mama pìú, v mù cici ga nè yi *Yuu-Tiu. U pàrì tē dwē tia yuu pèegá tē pàrì tē. Kv wá twá dē v mù Yu dē lià tē, ba nè yi Yu nè ti ma dé diàn míámíán dūn don nè. Sagi kv tē wa yìèn tē Yu nè biri, kv yi, sē tē san nèba, sē nè lwaní yìèn tē mama, nè wá twá Kērisē tutūŋi tē dē v ka bwin ka nan tian wa tē nè, tē ma bà. Tē wá bà síún nè, dē máná tē ka nè biàn, tē pa lià tē mama nè, ba yi v nyièn tē.

Sagi tē yuu wa sugv

(Apokalisè 22.6-10)

¹ Sagi kv tē yi yìèn tē, Yu nè pìn Zwezi-*Kērisē nè, sē v biri v tutunbia tē nè, sē ba ma lwaní, kv tē nè mē, sē kv bà síún

síún. Zwezi tun v *malika, sē kv swìn tē yìèn tētē, kv biri à mù Zwan nè, à nè yi v tutunbiu. ² À mù Zwan swìn kv tē mama, à nè ni, à ga swìn Yu sugv tē, v nè pìn Zwezi-Kērisē nè, sē v biri nè. ³ Pupwēn liù nè yi liù tē, v nè kàrì dē ba tē, ba nè cuga sagi kv tē yìèn tē, ba ga sē tē sùràn tē nii. Tē yi Yu nii sùràn. Tē yìèn tē dē máná ga bwēlē.

*Zwan jònì Kērisē lià púlé barpe tē nè
wulē Azi nè
(Apokalisè 5.8-13; Matìe 24.30-31)*

⁴ À mù Zwan nè púpúní à pìn á mù, *Kērisē lià púlé barpe tē nè, tē nè wulē Azi nagwanaa wa.

Yu nè wá fwa pubwanv á yira, v ga pa aba bican sié. U mù nè yi liù tē, v nè yin lá fuèn fuèn, v nè wulē, v ga tē biàn. U *Siŋēn barpe*, tē nè wulē v padau tē yáá con, nè wá fwa pubwanv á yira, kv ga pa aba bican sié dē.

⁵ Zwezi-Kērisē dē wá fwa pubwanv á yira, v ga pa aba bican sié. U mù nè yi liù tē, v nè swìn Yu cígá tē v biri dē pùé nēdv. U mù nè yi tētēn liù, v nè nan, v mù ga nè dí yáá v bwin v nan tian wa. U mù dán nè yi tia yuu pèegá mē yuu tíú. Zwezi-Kērisē swē nèba, yá v tuga, v jana ga nan, v ma jon nèba nè cuna wa. ⁶ U dán tē pìn, nè twá nè yi Yu pàrì tē lià. U tē pìn nè jì Yu *jonwana, sē nè tun nè pa v nyina Yu nè. Dun dē diàn mē, sē tē ya v mù Zwezi-Kērisē nyièn, máná dē máná, kv nè ba zwēe. Amīna!

⁷ Á cuga zēni, v nan bakwan tē wa, v ma biàn. Lēzwēnē mama wá na wá dē ba tē tētē ba nè zuē wá ba pórí†. Yá dwíé tē mama tia yuu wá kwi yinēgē kurē v yiri. Kv yi cígá nè! Amīna!

⁸ *Yuu-Tiu Yu nè swìn, v wú: «À yi Alēfa dē Omega, kv mù nè yi tētēn dē talikwa liù. À mù nè yi liù tē, v nè yin lá fuèn fuèn, v nè wulē, v ga biàn. À mù nè wulē tē mē yuu wa».

*Zwezi-Kērisē pìn, Zwan na wá v dun tē
wa*

* 1:4 1.4 Kv yi Yu-Siŋu nēdv tē dē kv diàn barpe. † 1:7 1.7 Ywān Zwan 19.17-37.

9 À mù Zwan yi á nubiu *Kërisë yiri, à dë ga dé càn zenzën dë aba. À mù dë aba yi Yu pàrì tē lià. Á mù dë à mù twá dë Zwezi, nè na pínú wuuu, nè dànà ká pií nè kē nè kwa. À mù yi ba jin nè, ba ja va, ba dugv Patëmōsë nè muv tētēni wa, à nè swìn Yu sugv tē, Zwezi-Kërisë nè biri nè tē yiri. 10 *Yuu-Tiu dūn‡ tē nè, Yu-*Siñu tē twi, kv sú nè, à ga nì kori don à kwa, kv nè swìn dë diàn, ndë nabwana kori nè, 11 kv swìn, kv wú: «Kv tē, n nè na, púpúní kv, n kē sagi wa, n ga tun kv, n pa, kv va Kërisë lià púlé barpe tē wa. Kërisë lià púlé barpe tētē wulē: Efezë, dë Sëmirënë, dë Përegamë, dë Tiatirë, dë Sarödë, dë Filadelöfi, dë Lawodise tian tē wa».

12 À pií à vëvëri, sē à lwarì liù tē, v nè swìn à con. À nè vëvëri à zwëe, à nì síán canzilan barpe tē ziga. 13 Yá won dān ziga tē canzilan tētē tētēni wa, kv nè yin ndë lëzwënë nè. U yà zva ganzudarv, kv cú kv ja v napira nè, v ga vwë síán voru v nyuni nè. 14 U yukoran yà yi nèpon ndë gumuë nè, pari tētētē. U yíá yà yi ndë mënvoò nè. 15 U nēē yà yi ndë cūria lugu nè, kv nè siàn, kv nan mën wa. Yá v kori dë yà yi ndë níá nè dáá, tē ga curi nè. 16 U yà jë kacilace barpe v jizën jin tē wa. Laguri siú, kv nè jë níé bëlë fula fula, yà naña v nii wa. U yáá yà yi ndë yu nè biga, yicav ga twëjē yíá wa nētü.

17 À nè nì wá, à tva v nēē nè ndë à tiga. U ma tún v jizën jin tē à yuu wa, v ga swìn, v wú: «Dān ká pa fën ja mú! À mù nè yi tētēn dë talikwa liù, 18 à yi liù tē, v nè wulë mu wa. Á cuga zëni, à yà tiga, yá à dān pií à bwin, à wulë mu wa, máñá dë máñá, kv nè ba zwëe. À jë tian dë tiga bwálí mimii mē borbta à jìàn wa». 19 N dān púpúní yìèn tē, n nè nì n tún. Kv mù nè yi kv tē, kv nè wulë kv tunja síún nè, dë kv tē nè wá bà, kv tun mē, n tún. 20 À wá biri mú yosëgu tē, kv nè wulë kacilace barpe tē, n nè nì dë, à jë à jizën jin wa dë síán canzilan barpe tē yuu wa. Kacilace barpe tē biri *malikēš, tē nè pià

tē biri Kërisë lià púlé barpe malikē tē. Yá canzilan barpe tē dë yi Kërisë lià púlé barpe tē nè kv biri.

2

Sagi tē, kv nè mē, sē kv pa Efezë Kërisë lià púlí tē nè

(Tutunan 20.17, 28-31; Efezë tián 1.15-16; 5.2; Ebërë-ba 6.10-12)

1 Liù tē kúv swìn à con, v wú: «Púpúní, n pa *malikā tē nè, ka nè pià ka biri Efezë *Kërisë lià púlí tē.

Púpúní dë, sugv kv tē yi liù tē, v nè jë kacilace barpe tē v jizën jin wa, v ga vëli síán canzilan barpe tē tētēni wa, nè swìn kv:

2 À yëé á tutunēē nè yi nētü. À ma yëé á kajaña nè yi nētü. À tē ga yëé, á nè jë pínú wuuu, kv pa á wà pií á kē á kwa nētü. À yëé dë á wàrì wulunyina á píní. Á dëdén lià tē, ba nè wú, ba yi Zwezi-Kërisë *tutuna, yá ba ga tà kv, á na dë, ba yi kunkuna. 3 Á jin pínú wuuu, kv pa á wà pií, á kē á kwa. Á dí càn à yiri, yá á jin ga wà gwàrì. 4 Yá kv tē, à dān nè caga á nii nè kv yiri síún nè, kv mù nè yi á nè kúv ba nè swë ndë kv nè yin nētü kv jju nè. 5 Á pirë á líí á tiàn dë, á yà fwa zëni jju mama, yá á pií á kē á kwa. Á dān vëvërë á kwa, á ma sá á cuna tē, sē á ga fwa kv tē, á yà nè fwa kv jju mama. Á nè wà lwāñ, à wá bà á con, à li á cànú tē kv bwálí tē wa. 6 Yá yozëju tē, á nè wulë kv wa, nè yi, á nè culi Nikolayitë-ba tutunēē tē, ndë à dë nè culi tē nētü.

7 Liù mama dān mē, sē v kē diàn, v súrì v zian, sē v ma cugv kv tē, Yu-*Siñu tē nè swìn Kërisë lià púlé tē con. Liù tē nè, v nè wá dé diàn lwanì yuu wa, v zv Yu sán tē wa, à wá pa v dé tìv bia tē, tē nè pin mu».

Sagi tē, kv nè mē sē kv pa Sëmirënë Kërisë lià púlí tē nè

(Matie 5.10-12; Zwakë 1.12)

‡ 1:10 1.10 Kv dūn tētē yi laadi dūn tē. § 1:20 1.20 Dë ba nè wú malikā, kv yi Kërisë lià púlí tē mama yoo, kv swìn.

⁸ Liù tē kúò swìn à con, v wú: «Púpúní, n pa *malika tē nē, ka nē pià ka biri Sēmīrənē Kērisē lià púlí tē yuu.

Púpúní dē, sugv kv tē yi liù tē, v nē yi tēntēn dē talikwa liù nē swìn kv. U mù nē yi liù tē, v nē tīga, yá v dān pii v bwin, v wulē mu wa».

⁹ U swìn, v wú:

«À yèé á càn zənzən tē dē á zuri tē yoo. Yá á ga yi lià tē, á nē yi jujē tián Yu yáá con. Á yèé lià tē nē swìn dē ba yi *Zwifē-ba dwíí, yá ba ga tà Zwifē-ba tē, tijaŋa tē yoo. Ba mù lià tēntē yi *Sítana kwa lià. ¹⁰ Á wá na càn, yá á nē dānà ká pa fən ja aba. Á cuga zəni, Sítana wá pa, ba kē á wa lià duən bān diè wa, sē á dé càn, sē v ma na kv tē, á nē yi. Á wá na dian fugē wəwalv. Á dān yana pùé nēdv tián, kv ja vèli á tian, á wá na mu tē, kv nē ba zwèe.

¹¹ Liù mama dān mē, sē v kē diàn, v sūrí v zian, sē v ma cugv kv tē, Yu-Sinju tē nē swìn Kērisē lià púlé tē con.

Liù tē nē, v nē wá dé diàn lwaní yuu wa, nē bēlē nii tian tē bá yí wá».

Sagi tē, kv nē mē, sē kv pa Perəgame Kērisē lià púlí tē nē

(Zwidē 3-4, 11)

¹² Liù tē kúò swìn à con, v wú: «Púpúní, n pa *malika tē nē, ka nē pià ka biri Perəgame Kērisē lià púlí tē yuu.

Púpúní dē, sugv kv tē yi liù tē, v nē jē laguri sùú, kv nē jē níé bēlē fula fula, nē swìn kv, v wú:

¹³ «À yèé dē tiv tē, á nē wulē kv wa, yi *Sítana patv. Bēē don yá wulē, ba nē boŋē Antipasē. U yi liù tē, v nē swìn à yoo v biri dē pùé nēdv. Ba jin wá, ba gv á tətəŋi wa Sítana patv tēntē wa. Mánjá tē kv nē tun, kv tē wà pa, á pii á kē á kwa. Á tē vwē á tián à nē zəni zəni, kv mánjá tēntē wa. ¹⁴ Yá dē kv mē, kv tē à dān nē caga á nii nē, kv yiri síún nē, kv mù nē yi á lià tē, ba nē wulē Balamē kàrà cwəŋē tē wa. Balamē yá kwè Balakē fuən fuən, sē v pa *Yizərayelē lià tē dé woŋwanan nāŋá, sē v pa, ba pēn duən vēē vēē, sē kv kē ba cuna wa. ¹⁵ Lià duən dē tē

wulē á con, ba dē nē wulē Nikolayitē kàrà cwəŋē tē wa, kv nē yi ndē tē yìèn tēntē nē. ¹⁶ Á dān vəvəřē á kwa, á ma sá á cuna tē. Kv nē tà kv mù, à wá bà á con lala, à ga wá ta lià tēntē dē laguri sùú tē, nē naŋa à nii wa.

¹⁷ Liù mama dān mē, sē v kē diàn, v sūrí v zian, v ma cugv yoo tē, Yu-Sinju tē nē swìn Kērisē lià púlé tē con nē. Liù tē, v nē wá dé diàn lwaní yuu wa, à wá pa wá wodiū tē, kv nē sègè, ba nē boŋē <manē>. Á wá pa wá kapan nēpon, yiri nēdv nē púpúní kv yuu wa. Liù mama yèri kv yiri tē dē kv nē tà liù tē cici nē, ba nē pin kv».

Sagi tē, kv nē mē, sē kv pa Tiatirē Kērisē lià púlí tē nē

(1 Tesalonikē tián 1.2-3; Tətvnan 15.28-29; 1 Korētē tián 10.8, 19-22)

¹⁸ Liù tē kúò swìn à con, v wú: «Púpúní, n pa *malika tē nē, ka nē pià ka biri Tiatirē *Kērisē lià púlí tē. Nēn kv tē Yu-Biu tē v yíá nē yi ndē mēnvoo nē, v nē ga yi ndē cuna lugu nē, nē swìn:

¹⁹ «À yèé á tətunēē nē yi nētv. Á yèé dē, á swē duən, yá á ga tē kēni á waa à nē. Á yèé, á nē saŋa lià duən nē nētv. Á yèé, á nē jē pínú wuuu, kv nē pin, á ba pii á kēni á kwa nētv. Á ga yèé dē síún nē, á tətunān tē dáá, tē doní á tēntēn nyìèn tē. ²⁰ Yá à tē jē yoo, à nē wá caga á nii nē kv yiri síún nē. Kv yi kan tē, ba nē boŋē Zwezabēlē, v nē kuni á con dē, v yi Yu nii səsunkana tē yuu wa. Á yáá yá wá, á pa v kàri à tətunbia tē, v ma gugarí ba, v pin, ba pēni duən vēē vēē dē v pin, ba dé woŋwanan nāŋá. ²¹ À pin mánjá kv mù kan tēntē nē, sē v vəvəri v kwa, v ma sá v cuna tē. Yá v viga kv nētv tē, v ga pià, sē v tē pēni dē lià vēē vēē, v ja ya lá. ²² Á cuga zəni, kv mù nē pin, à wá pa v tv yayıgv, v pēn tia, v dé càn zənzən. Á wá kē ba tē dē, ba nē tuŋa bacwan tē, dē wá càn zənzən wa, dē ba nē wà ba tián li yokukwīnan tē wa, ba ga vi v tətunēē tē. ²³ Á wá gv v lià tē dē mama, ba nē wulē v tətunēē tē

wa. *Kerise lià púlé tē mama dān wá lwaru dē, à mù yi liù tē, à nē yèò ləzoni pubuŋi, dē ku tē nē wulə ba waa con. Yá à ga wá ŋwín ku tē nē me dē á liù mama tutuŋi, à pa wá. ²⁴ Yá á mù lià tē duən tē, á nē wulə Tɪatirə Kerise lià púlí tē wa, á nē wà kàrà kukwɪɔn tēntə nē twá, á mù wà pià, sē á yēni ku tē ba nē boŋə *Sɪtana yosəgən tē dēñ. Á dān swìn á con dē à ba yoo don jə, à swìn á con, sē á tun. ²⁵ Á dān nē jana ku tē, á nē jə ku yira zēni, ku ja vələ máná tē, à nē wá bà.

²⁶ Liù tē, v nē wá dé diàn lwanu yuu wa, v nē wá tun à tutunan tē, ku ja va ku yí lɔv zaŋv dē v wá yá, à wá pa, v dé diàn lɔv dwíé tē mama yuu wa. ²⁷ U wá dé pàrì ba yuu wa dē diàn. U wá cùgù ba, ndə ba nē lwe tɪran nəkəni nətɔ. Mə nətɔ nē, à nyina Yɪ pɪn diàn tēntə à tətə nē. ²⁸ Yá à wá pa jɪv fuən fuən kacɪlacɔ tē, nē yáá pén tē, ku tíú nē.

²⁹ Liù mama dān me, sē v kə diàn, v sùrí v zɪan, v ma cugv ku tē, Yɪ-Sɪŋu tē nē swìn Kerise lià púlé tē con.»

3

Sagɪ tē, ku nē me, sē ku pa Sarədə Kerise lià púlí tē nē

(Zwakə 2.14; Matie 7.21-23; 24.42-51)

¹ Liù tē kùò swìn à con, v wú: «Púpúní, n pa *malika tē nē, ka nē pià ka bɪrɪ Sarədə *Kerise lià púlí tē yuu.

Púpúní dē, sugv ku tē yi liù tē, v nē jə *Sɪŋən* barpe tē dē kacɪlace barpe tē v jɪn wa, nē swìn ku v wú:

«À yèò, á tutunεε nē yi nətɔ. Á yɪrɪ nan ku pa lià buŋa dē, á yi lià tē, á nē wulə mu wa. Yá á ga yi lià tē, á nē yi ndə tɪga nē, Yɪ yáá con. ² Á zəŋá dwɪan nē, á ga dān lià tē gɪganɪ tē duən jìàn, ba dē nē yà wulə ba tɪ, à nē nɪ á tutunεε tē, tē nē wà me à nyina Yɪ yáá con yɪrɪ. ³ Á pií á líí á tiàn nətɔ tē, á nē nì Yɪ sugv tē, á ga cugv ku. Á jana ku á bɪcan wa, sē á ga vəvəri á kwa, á ma sá á cuna tē. Á nē wà dwɪan nē zàn, à wá

bà, à dɪ á yuu ndə ŋwìàn nē. Á bá yēni máná tē, à nē wá bà. ⁴ Yá á lià duən tē wulə Sarədə wa, ba nē wà sèe, ba zv durən wa. Á wá pa ganpwənə lià tēntə nē ba zv, ba ga wá va dē nē ba nē me dē ku nətɔ tē yɪrɪ.

⁵ Mə lià tē mama, ba nē wá dé diàn tē lwanu yuu wa tē, wá zv ganpwənə nətɔ. Á bá pupugu ba yira tē Yɪ sàñ mu sagɪ tē wa. Yá à dān wá swìn ba yoo dē ba yi à mù lià, à nyina Yɪ dē v malike tē yáá con.

⁶ Liù mama dān me, sē v kə diàn, v sùrí v zɪan, v ma cugv ku tē, Yɪ-Sɪŋu tē nē swìn Kerise lià púlé tē con.»

Sagɪ tē, ku nē me, sē ku pa Filadeləfi Kerise lià púlí tē nē

(2 Piyerə 2.9; 1.10-11)

⁷ Liù tē kùò swìn à con, v wú: «Púpúní, n pa *malika tē nē, ka nē pià ka bɪrɪ Filadeləfi *Kerise lià púlí tē yuu.

Púpúní dē, sugv ku tē yi liù tē, v nē ba man don jə, v ga yi cígá tíú tē nē swìn ku.

U mù nē yi liù tē, v nē jə piú *Davide mimii borɔɔa tē. U nē sùrí, liù təlél, v nē wáá v sunə. U nē kùò sun, liù təlél, v nē wáá v sùrí».

⁸ Liù tē kùò swìn à con, v wú:

«À yèò á tutunεε nē yi nətɔ. Á cuga zēni, à sùrí cwəŋə à pa aba, liù ga təlél, v nē wáá ku nē v cì. Á yèò dē á diàn ba dáá, yá á ga twá à sùràn tē nii nē, á wà swìn dē, á yèrì nē. ⁹ Á nəŋə nətɔ tē, à nē wá fwa *Sɪtana kwa lià tē, ba nē wú, ba yi *Zwifə-ba dwíí yá ku ga yi kunkun ba konɪ. Á cuga zēni, à wá kálú ba lià tēntə, à pa ba bà, ba tu ba nadwana yuu á yáá con, sē ba ma lwaru dē à swə aba. ¹⁰ Á mù sèe à sugv zēni zēni, á jɪn pínú wuuu, á ga wà pií á kə á kwa. Ku mù yɪrɪ nē, à dē wá cì á nē, máná tē wa, yìèn nē wá bà, tē wɔwɔlɔlɔ aba tɪa ka tē yuu wa. Cígá, yìèn wá bà tɪa yuu ləzoni tē mama yuu wa, sē tē pa ba lwaru ku tē, liù mama nē yi. ¹¹ Á wá bà lala. Á jana ku tē, á nē jə ku nē,

* 3:1 3.1 Ku yi Yɪ-Sɪŋu nədɔ tē dē ku diàn barpe.

zèni zèni, sè liù mama dàn ká wàní, ɔ jon á zilé won tɛ, Yɪ nɛ wá pa aba.

¹² À wá pa liù tɛ, ɔ nɛ wá dí diàn lwanɪ yuu wa, jì ndɛ diè tɛtɛnɪ baɲa nɛ à nyɪna Yɪ diè tɛ wa, yá ɔ kùù bá nan abada. À wá púpúní à nyɪna Yɪ yɪrɪ tɛ dɛ ɔ tɪv nɛfarɔ tɛ yɪrɪ, à tún ɔ yuu wa. Ku tɪv tɛ nɛ yɪ *Zwerizalemɛ nɛdɔn tɛ, Yɪ nɛ wá pa, ku nan ɔ sàñ nɛ, ku cú. À wá púpúní à yɪrɪ nɛdɔn tɛ dɛ ku mù lià tɛntɛ yuu wa.

¹³ Liù mama dàñ mɛ, sɛ ɔ kɛ diàn, ɔ sùrí ɔ zɪan, sɛ ɔ ma cɔgv ku tɛ, Yɪ-*Siɲu tɛ nɛ swìn Kərisə lià púlɛ tɛ con nɛ».

Sagɪ tɛ, ku nɛ mɛ, sɛ ku pa Lawodise Kərisə lià púlɛ tɛ nɛ
(Likə 14.34-35)

¹⁴ Liù tɛ kùù swìn à con, ɔ wú: «Púpúní, n pa *malɪka tɛ nɛ, ka nɛ pià ka bɪrɪ Lawodise *Kərisə lià púlɛ tɛ yuu.

Liù tɛ, ɔ yɪrɪ nɛ yɪ <Amɪna>, tɛ nɛ swìn. ɔ mù nɛ yɪ liù tɛ, ɔ nɛ swìn à yoo ɔ bɪrɪ dɛ pùé nɛdɔ, ɔ ga yɪ cígá tíú. Wiən tɛ dɛ mama, Yɪ nɛ fwa, yɪ tɛ nan ɔ mù con.

¹⁵ ɔ swìn, ɔ wú:

<À yèé á tutunɛ nɛ yɪ nɛtɔ. À yèé dɛ, á ba liɲa, Yɪ cwɛnɛ tɛ wa, á ma ba zurɛ dɛ. Á yà mɛ, á nɛ tà ku tɛ, sɛ á ya ku don. ¹⁶ Yá á dàñ nɛ yɪ ndɛ níá nɛ yɪ pwala pwala, á ba liɲa, á ma ba zurɛ tɛ yɪrɪ, à wá tɔnɪ aba à lɪ à nii wa. ¹⁷ Á swìn dɛ á yɪ jɪjɛ tiàn tɛ, á nɛ jɛ wiən tɛ mama, tɛ nɛ mɛ dɛ aba, á pa á tiàn nɛ, á ga kùù bá won mama pià. Yá á dàñ ga yèrɪ dɛ, Yɪ yáá con, á yɪ basarɔnyɪna, á yɪ yinɛgɛnyɪna, á yɪ zɔra, á yɪ ndɛ lilirɛn nɛ, á ga yɪ ndɛ wala nɛ, á ba gànù jɛ. ¹⁸ Ku mù yɪrɪ, à dàñ kwè aba, sɛ á yè à con síán tɛ, tɛ nɛ twá mɛn wa, tɛ pɪrv tɛ nan, sɛ á ma jì cígá cígá jɪjɛ tiàn. Á yè ganpwɛnɛ dɛ à con, á ma pú á yɪra tɛ nɛ, sɛ cavɪra kùù dàn ká ja aba, á nɛ yɪ wala tɛ yɪrɪ. Á yè yíá tania dɛ à con, á kɛ á yíá tɛ wa, sɛ á wàní á na lá zèni. ¹⁹ Lià tɛ mama, à mù nɛ swɛ, mɛ ba mù nɛ à yáá caga ba nii nɛ, à ga fɪrɪ ba. Á vɛvɛrɛ á kwa,

á ma sá á cɔna tɛ, á ga ja yawala. ²⁰ Á nɛnɛ, à zɪga mimii nɛ, á ga mà ku nɛ. Liù tɛ, ɔ nɛ ni à kori, ɔ ga sùrí mimii tɛ, à wá zɔ ku tíú con, à dé dɛ wá, yá ku tíú dɛ wá dé dɛ nɛ.

²¹ À wá pa liù tɛ, ɔ nɛ wá dé diàn lwanɪ yuu wa, jèñ à yɪra, à padaɔ tɛ yuu, ndɛ à dɛ nɛ dí diàn lwanɪ yuu wa, yá à ga jèé à nyɪna Yɪ yɪra, ɔ padaɔ tɛ yuu nɛtɔ tɛ.

²² Liù mama dàñ mɛ, sɛ ɔ kɛ diàn, ɔ sùrí ɔ zɪan, ɔ ma cɔgv ku tɛ, Yɪ-*Siɲu tɛ nɛ swìn Kərisə lià púlɛ tɛ con nɛ».

4

Yɪ padaɔ tɛ dɛ nɛkwɪna sapɔa dɛ banɪa tɛ yoo

¹ Ku kwa nɛ, à mù Zwan kùù ywàñ. Nèñ à nɪ mimii, ku nɛ sùrí Yɪ sàñ nɛ. Á kùù ni tɛntɛn kori tɛ, ku nɛ dí yáá, ku swìn à con, ku ga yɪ, ndɛ nabwana kori nɛ tɛ. Ku swìn à con, ku wú: «Dì yɛbɛ, sɛ à bɪrɪ mú yoo tɛ, ku nɛ biàn, sɛ ku tɔn ku kwa nɛ».

² Yɪ-*Siɲu tɛ zɛzɛn ku bà, ku sú nɛ. Nèñ à dàñ nɪ padaɔ, ku tégɛ Yɪ sàñ tɛ wa. Yá liù yà jèé ku padaɔ tɛntɛ yuu. ³ Liù tɛ, ɔ yà nɛ jèé ku yuu, yà pɪpɪlɪ, ndɛ kapan yɪrɪ don dɛ nɛ, ku nɛ tɔnɛ mɛn, ba nɛ ma bonɛ <zwasɛpɛ>, ɔ ga tɛ pɪpɪlɪ ndɛ kapan yɪrɪ don dɛ nɛ, ba nɛ bonɛ <sarɛdɔvanɛ>. Padaɔ tɛ yɪ ku kɪkari dɛ dwà sɪú, ku nɛ yɪ ndɛ kapan don nɛ, ku dɛ nɛ tɔnɛ mɛn, ba nɛ ma bonɛ <emerodɛ>. ⁴ Padɛ sapɔa dɛ banɪa kɪkari ku mù padaɔ tɛntɛ. Yá *nɛkwɪna sapɔa dɛ banɪa dàñ jèé tɛ yuu wa. Ba zɔa ganan nɛpwɛnɛ. Ba ga pú síán dun yupurɛn ba yun nɛ.

⁵ Yá dwà baa, ka pɪpɪlɪ, kwɛrɛ duɛn dɛ dàñ yà naɲa padaɔ tɛ con. Yá mɛnvoo barɛ tɛ nɛ svrv, yà wulɛ tɛ pɪpɪlɪ padaɔ tɛ yáá con. Mɛ tɛ mù mɛnvoo tɛntɛ, nɛ yɪ Yɪ-Siɲu tɛ dɛ ku diàn dɛkurɛn barɛ tɛ.

⁶ Padaɔ tɛ yáá con, ku yɪ ndɛ mɔnaa nɛ tégɛ lá nɛ, ku nɛ ga tɔnɛ mɛn ndɛ zɛnɛ nɛ. Wiən banɪa yà kɪkari padaɔ tɛ, tɛ kɛ tɛtɛnɪ wa. Tɛ wiən tɛntɛ yáá dɛ tɛ kwa mama yà yɪ yíá cíɪ. ⁷ Tɛntɛn won tɛ yɪ ndɛ gɛru nɛ. Bɛlɛ nii won tɛ yɪ ndɛ nabɪɛ

nə. Batwa nii won tē yáá yí ndə ləzwənə yáá nə. Banía nii won tē yí ndə zunpuu nə, kú nə pəri yí nə. ⁸ Tə wiən banía tē, nədu mama jə vənà bardu, tē nə wáá tē pəri. Yá tē ga jə yíá, tē nə kíkari tē mama, yíá duən ga tē wulə vənà tē dèñ də. Títin də yícau, tē wiən banía tē mù yí tē swìn máǵá mama, tē wú: «Yí dwə won mama! Yí dwə won mama! Yí dwə won mama! *Yuu-Tiu Yí nə jə diàn tē mama yuu wa. U mù nə yín lá fuən fuən, v nə wulə, v tē ga wá biàn».

⁹ Mə nətu nə wiən təntə dān pín dun, liù tē nə, v nə jəó padav tē yuu wa də tē zílí v nii də tē kəni v lèèè. U mù nə yí liù tē, v nə wulə mu wa, máǵá də máǵá, kú nə ba zwèe. ¹⁰ Máǵá mama, wiən tē nə fwa nətu, nəkwina sapva də banía tē də yáá tu ba nadwana yuu liù tē yáá con, v nə jəó padav tē yuu wa, ba ga pín wá dun. U mù nə yí liù tē, v nə wulə mu wa, máǵá də máǵá, kú nə ba zwèe. Ba dān yáá lí ba dun yupurən, ba tún padav tē yáá nə, ba ga swìn, ba wú:

¹¹ «Nə *Yuu-Tiu Yí, n yí liù tē, n nə mɛ, sə nə pa mú dun, sə nə zílí mú.

Diàn tē mama wulə n con, n nə fwa wiən tē mama yí. Yá kú yí kú twá n tətə fira nə, n ma fwa tē, n pa tē wulə».

5

Zwezi-Kərisə wáá sagi tē nii v lwàrì (Romə tiàn 11.33-34; Filipə tiàn 2.5-11; Apokalisə 1.5-6; 7.9-12)

¹ Kú kwa nə, à nı liù də, v nə jəó padav tē yuu wa, də v jə sagi v jizən jıın wa. Sagı tē yáá bələ tē mama yə púpúní, ba ga pípírí kú, ba kə duən nə. Kú nii yə marı bwálá barpe də mɔɔ tanponan barpe. ² Yá à dān nı *malıka, ka nə jə diàn də ka baa, ka kəni yı nə, ka swìn, ka wú: «Wáa nə wulə, v nə mɛ, sə v lwàrì kú mɔɔ tanponan barpe tē, sə v súrı sagı kú tē?»

³ Yá liù mama dān təlél, v nə nan Yı sán, nə à yèé tia yuu, nə à yèé tıga bwálı nə, kú tíú nə mɛ, sə v súrı sagı tē, v ywán kú wa. ⁴ Yá à dān kwi zənzən, liù nə təlél, v

nə mɛ, sə v súrı kú, v ywán kú wa tē yı. ⁵ *Nəkwina tē don dān ma swìn à con, v wú: «Dān ká kwi! Nèñ piú *Davidə náu tē, *Zwida dwíí dəkúu tē wa, yí ndə gəru nə, v nə dí diàn, won mama yuu wa. U wá lwàrì sagı tē turan mɔɔ tē də kú tanponan barpe tē, v ga súrı kú».

⁶ Kú kwa nə, à nı liù də v zıga padav tē, də wiən *banía tē də nəkwina sapva də banía tē tətəni wa. Ka yə yí *pabiə nə, ba nə ken sıú ka bıan nə. Ka yə jə nyuran barpe də yíá barpe. Yíá barpe tē nə yí *Siñən† də barpe tē, Yı nə tun tia tē mama yuu wa. ⁷ U mù liù təntə twi, v jon sagı tē, kú nə wulə liù tē, v nə jəó padav tē yuu, jızan jıın wa. ⁸ Máǵá tē wa, v nə jon kú sagı təntə, wiən banía tē, də nəkwina sapva də banía tē tua ba nadwana yuu, v yáá con. Ba liù mama yə jə kunkolu də síán wúrú zəni tē nə sús də tıralı, sə ba surv tē. Tə mù nə bıri lià tē, ba nə yí Yı nə tí, yıjıni tē. ⁹ Ba dān wulə ba nuñə nundən, ba wú:

«N yí liù tē, n nə mɛ, sə n tí sagı tē, n lwàrì kú turan mɔɔ tē də kú tanponan barpe tē, n nə yí ba ken sıú n bıan nə, sə kú twá n jana tē nə, n ma yè lià n jon, n pa Yı nə tē yı. N yè dwíé dəkurən yiri mama lià, də nəndəli yiri mama lià, də lıv nii mama lià, də lıv dwíé tē mama wa n jon ba cuna wa, n pa Yı nə. ¹⁰ N tē pın ba jı n pàrì tē wa lià. N tē pın ba jı Yı *jonwana, sə ba tun, ba pa nə Yı tē nə, yá ba ga wá də pàrì tia yuu wa».

¹¹ À kúv ywán, à ga na malıke nə dáá zənzən, à ga nı tē kwərə. Tə yə yí tē kíkari padav tē, də wiən banía tē, də nəkwina sapva də banía tē. Tə yə yí miliyən də miliyən də mùrù də mùrù. ¹² Tə baa tē kə yı nə, tē swìn, tē wú:

«Pabiə, ba nə ken sıú ka bıan nə, tē mɛ, sə ka na pàrì, də jıjə, də wubıña, də diàn, də zılél, də dun, də bırà».

¹³ Yá à dān nı də wiən tē mama, Yı nə fwa, tē nə wulə Yı sán, də tia yuu, də tıga bwálı nə, də muv wa swìn, tē wú:

* 5:6 5.6 Kú yí ləzwənə. † 5:6 5.6 Kú yí Yı-Siñu nədu tē də kú diàn barpe.

«Bùrà, dè zìlè, dè dun, dè pàrì wulè, mánjá dè mánjá, ku nè ba zwèe, tè pa liù tè, v nè jèé padav tè yuu dè liù tè, v nè yi ndè pabiè tè nè».

¹⁴ Yá wièn bania tè dàñ swìn, tè wú: «Amúna!»

Yá nèkwina tè dè dàñ tua ba nadwana yuu, ba dè wulè ba pin ba dun Yui nè.

6

Tèntèn mɔɔ tanponan tɛ, ka lwàrì yoo (Matìe 24.6-8; Likè 18.7-8; Apokalisë 7.13-14)

¹ À ywàń, à na liù tè, v nè yi ndè *pabiè nè dè v lwàrì sagi tè tèntèn mɔɔ tanpon tè. Ku mánjá tè wa, à nì dè wièn bania tè wa won don swìn dè kori, ku nè dáá, ndè dwà nè baa nè, ku wú: «Bàá yèbè!» ² À kùù ywàń, dè nèń sisan nèpon. Liù tè, v nè dìgà ka yuu, yà jè tuan. Ba pin wá dun yupuu, yá v dàñ nan dè barì, sè v ta v dé.

³ Ku kwa nè, liù tè, v nè yi ndè pabiè nè tè, kùù lwàrì bèle nii mɔɔ tanpon tè. Yá à kùù nì dè wièn bania tè wa bèle nii nyièn tè dè kùù swìn, ku wú: «Bàá yèbè!»

⁴ Yá sisan don, ku nè yi nèstian, ndè mèn nè, twi ku nan. Liù tè, v nè dìgà ku yuu tè, nì cwèjè, sè v pa sié dàn ká ya tia yuu wa, sè lèzoni kè sián duèn bian nè. Yá ba dàñ pin wá lagurì siú nèfaru.

⁵ Ku kwa nè, liù tè, v nè yi ndè pabiè nè tè, kùù lwàrì batwa nii mɔɔ tanpon tè. À kùù nì dè wièn bania tè wa batwa nii nyièn tè dè kùù swìn, ku wú: «Bàá yèbè!» À ywàń dè nèń, sisan nèzonu ka twi ka nan. Liù tè, v nè dìgà ku yuu, yà jè sèkèri v jun wa. ⁶ Yá à nì sugu ndè kori nè, ku nè nan wièn bania tè tètèjì wa, ku wú: «Mina zɔŋa yi cɔɔ sèbikulu* nèdu. Yá mina yiri don zɔŋi batwa yi sèbikulu nèdu. Dàn ká sùrí nuga tè dè swana tè mù sèbiu!»

⁷ Ku kwa nè, liù tè, v nè yi ndè pabiè nè tè, kùù lwàrì bania nii mɔɔ tanpon tè. À kùù nì dè wièn bania tè talikwa nyièn tè, swìn, ku wú: «Bàá yèbè!» ⁸ À ywàń dè nèń sisan, ku nè yi ndè pupóó nè. Liù tè, v nè dìgà ku yuu wa, yiri nè yi <tian>.

Yá liù tè, ba nè bonè <tiga bwálí> yà nè kwen wá. Ba yà nì diàn, sè ba gu tia ka tè lèzoni pwíú bania vàn nèdu. Ba jè diàn, sè ba pa lèzoni gu duèn, dè lagurì siú, dè nièn, dè yayɔpwaran, dè tia ka tè yuu wojankadirèn gu là.

⁹ Ku kwa nè, pabiè tètè kùù lwàrì bonu nii mɔɔ tanpon tè. À kùù nì *jonì kùrí, yá là jèrí dàñ tégé ku sèpuni nè. Jèrí tètè yi là tè, ba nè ken siú ba bian nè, ba nè twá Yui sugu tè nè, ba ga swìn ku ba birì tè yiri. ¹⁰ Ba mà nii, ba kè yi nè, ba wú: «N yi nè *Yuu-Tiu Yui tè, v nè ba man don jè, v ga yi cígá tíú. Mánjá kúkaa wa nè, n wá bùrì là tè, ba nè gva nèba tia yuu wa bùrà, sè n kè ba càn wa, ku yiri?» ¹¹ Ba pin ganpon ba liù mama nè, yá ba ga swìn ba con, ba wú: «Á tè dàná mancín, á tè wà cé. Ku mɛ, sè ba tè gu á duèn tè, ba nè yi á nubia *Kèrisè yiri, dè ba tè ba nè yi á tutunduèn tè, ba sùrí á nè».

¹² Ku kwa nè, à kùù ywàń, pabiè nè tè kùù lwàrì bardu nii mɔɔ tanpon tè. Tia tè vɔvaga zènzèn. Yicav tè jigè nèzonu ndè ganzonu nè. Càná tè dè mama jigè nèstian ndè jana nè. ¹³ Yá kacilacè nan yui, tè twi tia, ndè voo nèfaru nè vuvugu kapuru, ku bia ga twi nètu. ¹⁴ Lanworu tè pèpèni ku tiàn, ndè ba nè pèpèni sara nètu. Yá pèen tè mama dè tia tè mama, ka nè wulè tètèjì wa, dàñ zàn tè yipèe nè. ¹⁵ Tia yuu pèegá tè, dè lèzwènfaran tè, dè pamana yun tiàn tè, dè jìjè tiàn tè, dè luv ladira tè, dè ywèjè tè mama, dè là tè nè ti ba tiàn tè dèri, ba sègè pèen buran dè pìràn kwèlèn wa. ¹⁶ Yá ba dàñ swìn pèen tè dè pìràn tè con, ba wú: «Á twia nè yuu wa, sè á sègè nèba, sè nè ya yijunì, liù tè yáá nè, v nè jèé padav tè yuu. Á sègè nèba, sè pabiè tè, dàn ká cùgù nèba dè v lɔŋa tè. ¹⁷ Ku yi cígá, ba lɔŋa dun nèfaru tè twi, yá liù tèlè v dàñ nè wá wàní v jon v tiàn?»

7

Yui lià tè yoo (Apokalisë 14.1-5; 21.3-4; Zwan 10.16;

* 6:6 Cɔɔ sèbikulu nèdu yi yituri nèdu tutunì njwíràn.

Romə tián 11.25-26; Apokalisə 21.3-4)

¹ Ku kwa nə, à ni *malike bania də tə ziga yu nə, tia tə sapara bania tə wa. Tə cìgà voo tə nə nanja sapara bania tə wa, sə ku dân ká fulu tia tə, də muv tə, də tiú mama yuu wa. ² Yá à tə kùv ni malika don, ka nan yu yiptan con, ka dì yu də ka juun wa, won, ba nə fwa mumunan, ku nə yí Yü tə, v nə wulə mu wa, nyiən. Ka zìn ka kori, ka kə yu nə, ka swìn malike bania tə con, ba nə pìn tə diàn, sə tə cùgù tia də muv tə, ka wú: ³ «Á tə dânà ká cùgù tia tə, də muv tə, də tián tə. Á yá, sə nə dí yáá nə fwa mumunan, nə Yü tutunbia tə télé nə». ⁴ Yá à dân nì də ba swìn lià tə nii, ba nə ken mumunan tə ba télé nə. Ba yí lià mùrù bíí də mùrù sapwilə də mùrù bania (144 000), yá ba mama ga yí *Yüzərayelə dwíé tə wa ləzwənbia.

⁵ *Zwida dwíé dəkuu tə wa, yí lià 12 000, ba mà tanpon tə ba télé nə.

Ribən dwíé dəkuu tə wa, yí lià 12 000.

Gadə dwíé dəkuu tə wa, yí lià 12 000.

⁶ Azerə dwíé dəkuu tə wa, yí lià 12 000.

Nefətali dwíé dəkuu tə wa, yí lià 12 000.

Manase dwíé dəkuu tə wa, yí lià 12 000.

⁷ Simeyon dwíé dəkuu tə wa, yí lià 12 000.

*Levi dwíé dəkuu tə wa, yí lià 12 000.

Yısakarə dwíé dəkuu tə wa, yí lià 12 000.

⁸ Zabulon dwíé dəkuu tə wa, yí lià 12 000.

Zwuzefə dwíé dəkuu tə wa, yí lià 12 000.

Benzwamen dwíé dəkuu tə wa, yí lià 12 000.

Ba lià təntə mama yí, ba mà tanpon ba télé nə.

⁹ Ku kwa nə, à tə ywàṅá də nən lià kapupu, liù nə wàri ba nii v gəlì. Ba yí luv dwíé tə mama wa, də dwíé yiri mama lià, də luv nii mama lià, də nəndəli yiri mama lià. Ba yà yí ba ziga padav tə də liù tə, v nə yí ndə *pabiə nə tə, yáá con. Ba yà zva ganpwənə, ba ga jə kùrì nɛɛ ba jàn wa. ¹⁰ Yá ba dân baa ba kə yu nə, ba swìn, ba wú:

«Ku yí Yü tə, v nə jəé padav tə yuu də pabiə tə, nə jon nəba nə cuna tə wa».

¹¹ Yá malike tə mama dân ziga, tə kíkari padav tə, də *nəkwina tə, də wiən bania tə. Malike tə tua tə yáá yuu padav tə yáá

con, tə wulə tə pìn dun Yü nə, ¹² tə swìn, tə wú:

«Ku yí cìgá! Nə *Yuu-Tiu Yü nə me, sə ba bu v nə, v me, sə v na bura, də zilé, də wubunja, də lèèè kənu, də dun, də pàri, də diàn. U mù nə me də tə yìèn təntə, máṅá də máṅá, ku nə ba zwèe. Ku yí cìgá».

¹³ Nəkwina tə don dân ma swìn à con, v wú: «Lià tə, ba nə zva ganpwənə tə, nə yí labərə? Ba yí ba nan yèn?» ¹⁴ À mù Zwan ma le wá, à wú: «À Yuu-Tiu, n mù nə yəé ku swìn, nə biri nə!» U dân ma swìn à con, v wú: «Ku yí lià tə, ba nə dí càn zənzən talikwa máṅá tə wa. Ba sìn ba ganan pabiə tə jana wa, tə ga pìri.

¹⁵ Mə ku mù nə pìn, ba wulə Yü padav tə yáá con, ba pìn wá dun yicav də titin, v *diè tə wa. Liù tə, v nə jəé padav tə yuu, wá pú ba yuu nə. ¹⁶⁻¹⁷ Pabiə tə, v nə wulə padav tə tətəṅi wa, wá yìri ba, v ga wá ja ba, v ja va nabuliyia tə bwálí nə, tə níá nə pìn mu. Ku mù nə pìn, niən kùv bá ja ba, nanyunì də bá ja ba. Yicav kùv bá mà ba nə, lɪɪ də bá yí ba. Yá Yü wá mùri ba yinia tə mama».

8

Məw tanpon barpe nii nyiən tə ka lwàri yoo

(Apokalisə 5.8)

¹ *Pabiə nə tə kùv lwàri məw tanpon barpe nii nyiən tə. Ku máṅá təntə wa, ku ken siii Yü sàñ nə, ku ja va ndə lugu nədu də fan nə.

² Yá à dân ni *malike barpe, tə nə ziga Yü yáá con, yá ba dân ga pa tə nabwanan barpe.

³ Ku kwa nə, malika don dân twi, ka ziga *jonji kúri tə yira. Yá sían kurpotu, ba nə ma suri tiralì, ga wulə ka juun wa. Ba pìn ka tiralì zənzən, sə ka surv tə, ka pa Yü nə. Ka mù ga nə wá ti lià tə də, ba nə yí Yü nə ti tə, yijunì tə də ka pa Yü nə, ku mù sían jonji kúri tə yuu, ku nə wulə padav tə yáá. ⁴ Tiralì tə nywiri də lià tə, ba nə yí Yü nə ti yijunì, twá malika tə juun nə, tə dì Yü yáá con. ⁵ Malika tə ti

tiralı kurpotu tē, ka kē jonı kúrí tē mēn, ka sú ka nii, ka dilı tıa yuu wa. Ku nētu tē pın, dwà baa, ka pıplı, kwērē duēn dē yın lá, tıa tē dē ga vıvaga.

Təntən nabwanan banıa tē wúrú yoo

⁶ *Malıke barpe tē, tē nē jē nabwanan barpe tē, dān ken tē sırı, sē tē wúrú tē. ⁷ Təntən malıka tē wúrú ka nabwana tē. Dwà kafına dē mēn tē nē gulı dē jana nan, tē lwá tıa yuu. Yá tıa tē pwıú batwa vān nēdu tē don, dē tıán tē, dē pwıú batwa vān nēdu, dē galı tē mama dí mēn.

⁸ Malıka bələ nii nyıēn tē dē wúrú nabwana tē. Ba dilı won don mūnaa tē wa, ku nē yı ndē paan nēfarı nē, ku mama nē kwé mēn. Mıv tē pwıú batwa vān nēdu jigē jana. ⁹ Wıēn tē, Yı nē fwa, nē wulē mūnaa wa, tē ga jē mı tē sıı, pwıú batwa vān nēdu tıga. Nıá yuu bwērē tē dē pwıú batwa vān nēdu cūgū.

¹⁰ Malıka batwa nii nyıēn tē wúrú ka nabwana tē. Kacılacō nēfarı, ku nē kwen mēnvoo, ndē malı mēn nē, nan lanworu tē wa, ku tv. Ku tıa mūnēē nēfaran tē pwıú batwa vān nēdu dē nabulıyıa wa.

¹¹ Kacılacō tēntē yırı nē yı <wocıcau>. Nıá tē pwıú batwa, vān nēdu lwān ku jı wocıcau. Yá nıá tēntē dān jigē nacıcau. Ku mū nē pın, tē gv lıà zēnzēn, ba nē nyıa tē.

¹² Malıka banıa nii nyıēn tē wúrú ka nabwana tē. Yıcau tē pwıú batwa, vān nēdu jigē yıkuu. Ku yoo tē tun cānā tē yıra, ku ga tun kacılacē tē dē yıra. Ku nētu dān pın, tē nēdu mama pwıú batwa, vān nēdu jigē nēzonu. Yá yıtırtı pwıú batwa, vān nēdu jigē yıkuu. Tıtın dē pwıú batwa, vān nēdu jigē yıkuu.

¹³ À kúú ywān à na zunpuu, ku wulē yı nē ban ban, ku pəri. À nı dē ku baa ku kē yı nē, ku wú: «Máná tē, malıke batwa tē duēn tē nē wá wúrú tē nabwanan batwa tē, lēē wá bā, lēē wá bā, lēē wá bā, tıa yuu lēzoni yuu wa».

9

Bonu nii nabwana tē wúrú yoo *(Apokalisë 16.10-11)*

* **9:11** 9.11 Ku yırı tēntē dēn nē yı cıvcıranıyın lıü.

¹ *Malıka bonu nii nyıēn tē wúrú ka nabwana. À nı kacılacō, ku nan yı nē, ku tv tıa. Ba pın ku bıv tē, ku dēn nē lü zēnzēn tē borbiu. ² Ku sırı bıv tēntē, nywıın ga nan ku wa, tē dı yı nē. Tē nywıın tē yı ndē mēnvoo nēfarı nywıın nē. Bıv tē nywıın tē pın, yıcau tē dē lanworu tē jı yıkuu. ³ Jērēn nan nywıın tē wa, tē sú tıa. Yá ba dān pın tē cwan, ka nē yı ndē nııa cwan nē. ⁴ Ba dān ga swın tē con, tē dān ká fwa lwanı tıa yuu gav tē yıra, nē à yèé wolıv nēdu yıra, nē à yèé tıv nēdu yıra. Yá tē dān nē wáá lwanı tē fwa lıà tē yıra, ba nē ba Yı tē jē ba télé nē. ⁵ Ba wá tē dıān pın, sē tē gv lıà tēntē, ba dān nē pın tē cwēıē, sē tē kē ba cān wa, cānı bonu. Yá cān tēntē, tē nē wá kē ba nē, wá yá ndē nēn nē dııa lıü nētu. ⁶ Ku máná tēntē wa, lēzoni wá pıà tıan, yá ba ga bá na tē, abada. Ba wá pıà, sē ba tı, tıan ga wá dəri, tē va yııııı, tē yá ba. ⁷ Tē jērēn tēntē yı ndē sēsen nē, ba nē tanı, sē ba ja va kúú. Tē yun wa, wıēn duēn ya wulē lá, tē nē yı ndē sıán yıpurēn nē, tē yēē ga yı ndē lēzoni yēē nē. ⁸ Tē yukıran tē yı ndē kana yukıran nē, yá tē yelē ga yı ndē gērēn yelē nē. ⁹ Tē nyına tē yı ndē pamana lıgu gānū nē. Yá tē vānā tē kwıre yı ndē kúú bwērē tē, sēsen nē dáá nē yáá vaıa, tē ja dəri, tē vələ kúú. ¹⁰ Tē yá jē dēbələ dē tē sıran ndē nııa nē. Ku ga yı tē dēbələ tē wa nē, tē dıān tē naıa, tē ma kēnı cān lēzoni nē, ku ja vələ cānı bonu. ¹¹ Tē pıú nē yı *Sıtana malıka tē, ka nē ywānıa bıv tē, ku dēn nē lü zēnzēn, tē yuu. Ebērē-ba sıgv wa, ba bııē ka <Abadın* >, *Gērēkē-ba dē sıgv wa, ba bııē ka <Apulıın>.

¹² Təntən lēē tē kēēn. Nēn, lēē bələ duēn, tē nē wá bā ku kwa nē.

Bardı nii nabwana tē wúrú yoo *(Apokalisë 16.12-16)*

¹³ *Malıka bardı nii nyıēn tē wúrú ka nabwana. À dān ma nı kori don, ku swın, ku naıa sıán *jonı kúrí nanyıran banıa tē con, ku nē wulē Yı yáá con. ¹⁴ Kori tē dān swın malıka bardı nii nyıēn tē con, ka nē jē nabwana tē, ka wú: «Kúrí malıke

bania tē, ba nē vwə də banzala mūnaa nēfaru tē nii nē, ba nē boŋə <Eferatə>»
 15 Yá ba dān kùrì malika bania tē, tē nē ken tē sírí, tē dānì ku bini tē, ku cānà tē də ku máǵá tēntə tətə, ku diun tē. Tē ken tē sírí, sē tē gv ləzoni pwìú batwa wa vān nēdu don tia yuu wa. 16 À nì dē, ba swìn pamana tē nii, ba nē ògà sēsen tē, ba biri nē. Ba swìn dē ba yi lià miliyūn biələ. 17 Mē ku tē, Yu nē pa, à na tē nē yi nētu. À nì sēsen dē lià nē ògà tē yuu, ba lià tē yà zva pamana lurən ganān. Lurən tēntə yi nēstān, ndə mən nē. Tē ga yi pùpùò ndə nywìñ nē. Tē mù nē yi sēmūn ndə jirəbuu nē dē. Sēsen tē yun yi ndə gərən yun nē. Tē níé wa mən dē nywìñ dē jirəbuu nē naŋa lá. 18 Tē wiən batwa tēntə gva ləzoni pwìú batwa vān nēdu tē don. Tē gva ba dē mən, dē nywìñ, dē jirəbuu tē nē naŋa tē níé wa. 19 Sēsen tē diān yà yi tē naŋa tē níé tē dē tē dēbələ wa. Tē dēbələ tē yi ndə diŋa nē, tē ga jē yun dē. Yá ku yi tē yun tēntə nē, tē ma fwa ku tē nē lwara.

20 Ləzoni tē, ba nē ga lá, wiən tēntə nē wà gwì, wà sēe ba vəvəri ba kwa, ba ma sá wiən tē ba nē fwa dē ba jūn. Ba tē pūn dun *zinə tē nē dē woŋwanān tē nē, ba nē fwa dē ba tətə jūn. Tē woŋwanān tēntə yi ba fwa dē síán, nē à yèé dē cūta, nē à yèé dē kapana, nē à yèé dē daran. Tē woŋwanān tēntə yíá ba na, tē zīan ba nēñ, tē ga wàrì tē vèli. 21 Ba mù ləzoni tēntə wà ba kwa vəvəri, ba ma sá ba laguri tē, nē à yèé ba cūri tē, nē à yèé ba ka pēñ duən vεε vεε tē, nē à yèé ba ŋwìrān tē.

10

Sagibiə tē, ba nē pūn Zwan nē tē, yoo

1 À nì *malika don, ka nē jē diān zənzən dē ka nan Yu sàñ ka cwì. Ka yà pəpəri ka tiān dē bakwan. Ka yuu con kīkarī dē dwà sùú, ka yáá tē ga yi ndə yīcau nē. Ka nεε tē dē yi ndə ywəŋə nē, tē nē jē mən. 2 Ka yà jē sagibiə, ku nē sírí ka jūn wa. Yá ka dān tūn ka jizən naa tē muu yuu wa, ka ga tūn ka jigwiə naa tē tia yuu wa. 3 Ka dān ga zìn ka kori,

ka kē yu nē, ka bubwi ndə gəru nē yáá baa nētu tē. Ka nē bubwi nētu tē kwa nē, dwà baa nεε barpe. 4 Máǵá tē, dwà nē baa nεε barpe tē, à yà pià à púpúní, yá à dān nì kori, ku nē nan Yu *sàñ, ku swìn à con, ku wú: «Dān ká púpúní ku tē, dwà tē nē baa nεε barpe ka swìn tē, n pa ba lwarī. Ja ku n con nē!»

5 Yá malika tē, à nē nì dē ka zīga yu nē, muu tē dē tia tē yuu wa, dān zìn ka jizən jūn tē, ka te yu nē. 6 Ka dùè dē Yu tē, v nē wulə mu wa, máǵá dē máǵá, ku nē ba zwèe, v nē fwa lanworu tē dē wiən, tē nē wulə ku wa. U fwa tia dē ka yuu wiən, v fwa muu dē ku wa wiən. Ka dùè dē Yu yurī tē ka swìn dē, ku kúò ba ja ka li máǵá, ka ma dān. 7 Yá máǵá tē, malika barpe nii nyiən tē nē wá kē ka sírí, ka wúrí ka nabwana tē, ku máǵá tē wa, Yu dān wá pa, v cígá tē, ka nē sègè, tun ka nii sú. U yà swìn ku suywáŋú tēntə, v tūtòná tē nē yi v nii *sùsùnà tē con.

8 Yá kori tē, à yà nē nì, dē ku nan Yu sàñ, ku biān tē, kúò pií ku swìn à con, ku wú: «Vèli, n jon sagibiə tē, ku nē sírí, ku wulə malika tē jūn wa, ku nē zīga yu nē, muu tē dē tia tē yuu wa». 9 À dān vèli malika tē con, à ga swìn ka con, sē ka pa nē sagibiə tē. Ka ma swìn à con, ka wú: «Jon ku, n ləri! Ku wá yà lán lán n nii wa, ndə turān nē. Yá ku ga wá yà cān kwalu kwalu n pùé wa». 10 À jon sagibiə tē, malika tē jūn wa, à ləri. Ku yi lán lán à nii wa ndə turān nē. Yá à dān nē ləri ku, ku jigə cān kwalu kwalu à pùé wa. 11 Ba dān ma swìn à con, ba wú: «N mē, sē n tē bwé n swìn Yu nii sùrān tē, n biri luu nii kapupu lià nē, dē luu dwíé kapupu, dē nēndəli yiri kapupu lià nē, dē pèégá kapupu nē».

11

Lià bələ tē, ba nē swìn cígá tē, ba biri (Likə 21.24)

1 Ku kwa nē, ba dān pūn nē muu, ba nē ma maŋa wiən, ku nē yi ndə dabiə nē, ba ga swìn, ba wú: «Zān, n ga man Yu *diè tē dē ku *jōŋi kúrí tē, sē n gālì lià tē nii, ba nē wulə ku wa, ba pūn dun Yu nē. 2 Yá Yu dii tē yáá tē nē dà, kàrá con tē

mò, dàn ká man ku. Yu pin yáá tǝntǝ, luu dwíé tǝ duǝn tǝ mama, ba nǝ yǝrì Zwezi-**Kerise* nǝ luu wa. Dwíé tǝntǝ wá nɪŋa tɪv tǝ, ku nǝ yɪ Yu nyiǝn tǝ dǝ nɛɛ, halɪ, ku ja vǝlǝ cǝnì sapwilǝ dǝ bǝlǝ». ³ Yu kúv ma swìn, v wú: «À wá tun à lià bǝlǝ, ba nǝ wá swìn à cígá tǝ, ba bɪrɪ. Ba lià tǝntǝ zva pucvni ganan. Ba wá swìn à svɔv, ba bɪrɪ lià nǝ dian mùrǝ dǝ biǝlǝ dǝ sapwɪtwa (1 260)». ⁴ Ku lià bǝlǝ tǝntǝ nǝ yɪ ndǝ **oliviye* tiǝn bǝlǝ tǝ dǝ canzilan bǝlǝ tǝ, tǝ nǝ zɪgá **Yuu-Tiu* yáá con, v nǝ dé pǝrì tia yuu wa. ⁵ Liù nǝ pià, sǝ v fwa ba lwani, mǝn yáá nan ba nii wa, tǝ dé ba dɔŋa tǝ, tǝ cùgǝ. Cígá, liù nǝ pià, v cùgǝ ba, ku mɛ, sǝ ba gv ku tíú nǝtv. ⁶ Ba jǝ diǝn, sǝ ba ja, dwà ka dàn ká nà, máŋá tǝ wa, ba nǝ wá swìn Yu nii sùrǝn tǝ. Ba ga jǝ diǝn, sǝ ba lwǝn níá, ba pa, tǝ jì jana. Ba jǝ diǝn dǝ, sǝ ba kǝ yacara yiri mama lià tǝ nǝ, ba nǝ wulǝ tia yuu wa, máŋá tǝ mama, ba nǝ pià.

⁷ Máŋá tǝ wa, ba nǝ wá swìn Yu sùrǝn tǝ, ba zwǝe, wojijiru tǝ nǝ naŋa **Sitana* malike buu tǝ wa, ku dǝh nǝ lu zǝnzǝn tǝ, dàn wá zɪgɪ ba nǝ dǝ kùv. Yá ku wá ta ba, ku dé, ku ga wá gv ba. ⁸ Ba wá yá ba tɪga tǝ kanporu wa, tɪv nǝfaru* tǝ tǝtǝŋi wa. Mǝ ku bwálí tǝntǝ wa nǝ, ba paa ba **Yuu-Tiu* dagarv yuu wa. Yura tǝ tǝ nǝ bɪrɪ tɪv tǝntǝ nyinyɪga nǝ yɪ **Sodomǝ* dǝ **Ezwipǝtǝ*.† ⁹ Luu nii mama lià, dwíé yiri mama lià, dǝ nǝndǝli yiri mama lià, dǝ luu dwíé tǝ mama wa, wá ywǝn ba tɪga tǝ, ku ja vǝlǝ dian batwa dǝ fan. Yá ba bá pa cwǝŋǝ, sǝ ba gùrì tɪga tǝntǝ. ¹⁰ Tia yuu lǝzoni wá jwǝ ba mù lià bǝlǝ tǝntǝ tɪan tǝ yɪrɪ, ba ga wá yà pupwǝn wa. Ba wá tun zilǝ wiǝn duǝn yura, ba mù Yu nii **sùsùnà* bǝlǝ tǝntǝ tɪan tǝ yɪrɪ, ba nǝ wɔwalɪ tia yuu lǝzoni zǝnzǝn tǝ yɪrɪ.

¹¹ Dian batwa dǝ fan tǝ kwa nǝ, Yu pin **siŋu*, ku nǝ pin mu, bà ku zv ba, yá ba dàn ga zàn, ba zɪgá ba nɛɛ nii nǝ. Fǝn nǝfaru dàn zva lià tǝ, ba yà nǝ ywǝnǝ ba. ¹² Ba nì kori tǝ nǝ jǝ diǝn dǝ ku baa, ku

nan yu nǝ, ku swìn ba con, ku wú: «Á dia yǝbǝ!» Yá ba dàn diǝgá yu nǝ bakwan wa, ba dɔŋa tǝ ga na ba. ¹³ Ku máŋá tǝ wa, tia vuvugu zǝnzǝn, yá tɪv tǝ pwìú fugǝ vǝn nǝdv buburi duǝn yuu wa. Lǝzoni mùrǝ barpe (7 000) tɪga, ku mù tia tǝ vuvugu tǝntǝ wa. Fǝn zva ba duǝn tǝ, ba ga pa dun Yu nǝ, v nǝ wulǝ v sǝn nǝ.

¹⁴ Bǝlǝ nii lɛɛ tǝ kǝeñ. Ku kwa nǝ, nǝh, batwa nii lɛɛ tǝ nǝ, tǝ nǝ wá bà síún síún.

Nabwanan barpe nii nyiǝn tǝ yoo (Apokalise 12.10; 19.6)

¹⁵ **Malika* barpe nii nyiǝn tǝ wúru nabwana. Kwǝrǝ tǝ nǝ jǝ diǝn baa, tǝ nan Yu sǝn nǝ, tǝ wú:

«Luu pǝrì tǝ twi nǝ **Yuu-Tiu* dǝ **Kerise* tǝ, v nǝ tun wá. V wá dé pǝrì, máŋá dǝ máŋá, ku nǝ ba zwǝe».

¹⁶ **Nekwina* sapva dǝ banɪa tǝ, yà nǝ jǝh Yu yáá nǝ padaran tǝ yuu wa nǝ tǝ, tua ba yáá yuu, ba wulǝ ba pin dun Yu nǝ. ¹⁷ Ba swìn, ba wú:

«Nǝ kǝni n lǝeǝe Yuu-Tiu Yu tǝ, n nǝ wulǝ tǝ mɛ yuu wa. N mù nǝ yɪn lá, n mù ga nǝ wulǝ. Nǝ pin mú dun, n diǝn nǝfaru tǝ nǝ pin, n tún n pǝrì tǝ yɪrɪ. ¹⁸ Luu dwíé tǝ mama liŋa yà zaŋa Yu yuu wa. Yá Yu liŋa tǝ twi síún nǝ. Máŋá dàn yí, sǝ n bùrì tɪga bùrà. N wá ŋwín n tutɔnbɪa tǝ, ba nǝ yɪ n nii **sùsùnà* tǝ. N wá ŋwín lià tǝ mama, ba nǝ yɪ n mù nǝ tɪ, dǝ ba tǝ mama, ba nǝ zilǝ mú, dǝ ba lǝzwǝnbii dǝ ba lǝzwǝnfaran. Yá n dàn wá cùgǝ lià tǝ, ba nǝ cùgá tia tǝ, ku máŋá tǝntǝ wa».

¹⁹ Ku kwa nǝ, Yu **diè* tǝ Yu sǝn tǝ wa dàn súrì. Yu diè tǝ wa, **nimaru* daka tǝ nan yíá yuu. Dwà pipɪlɪ, ka baa, kwǝrǝ duǝn dǝ yɪn lá, tia tǝ dǝ ga vɪvaga, dwakafina dǝ ga nan, tǝ lwá dǝ diǝn.

12

Kan dǝ tɪdǝn yoo (Apokalise 2.26-27; 1 Piyerǝ 5-8)

* **11:8** 11.8 Sodomǝ yá yɪ tɪkɔkwɪun, ku nǝ súé dǝ lià tǝ, ba nǝ tunja ku tǝ mama, ba nǝ swǝ, Yu ma cùgǝ ku. Yizǝrayelǝ lià tǝ yà yɪn ywǝŋǝ Ezwipǝtǝ nǝ. † **11:8** 11.8 Sodomǝ yá yɪ tɪkɔkwɪun, ku nǝ súé dǝ lià tǝ, ba nǝ tunja ku tǝ mama, ba nǝ swǝ, Yu ma cùgǝ ku. Yizǝrayelǝ lià tǝ yà yɪn ywǝŋǝ Ezwipǝtǝ nǝ.

¹ Ku kwa nè, mumɩnɩv nèfarɩv don nan yɩ nè. À nɩ kan don, yɩcav tɔ nè pɛpɛri wá ndɔ gànɔ nè, cànà tɔ ga wulɔ v nɛɛ dɛn. Kacɩlace fugɔ bɛlɔ nè yɩ v dun yupuu, ku nè púé v yuu nè, ku kɩkarɩ.

² Kan tɔ yà jɔ pùé v pìà, sɔ v lɩrɩ. Yá v lɩrɩ tɔ càn dɛn pɩn, v bubwi.

³ Mumɩnɩv tɔ don kúò nan yɩ nè. Nɛn, ku yɩ tɩdɛn nèfarɩv, nèstɩan ndɔ mɛn nè, ku nè jɔ yun barpe dɔ nyɔran fugɔ nan ku zɩga. Dun yupuu yà púé ku yuu tɔ nɛɔv mama nè. ⁴ Ku dɛbɛli bɩbalɩ kacɩlace, tɔ nè wulɔ lanworu tɔ wa, pwíú batwa vɛn nɛɔv don, ku lwá tɩa yuu wa.

Tɩdɛn tɔ dɛn zàn ku zɩga kan tɔ, v nè pìà v lɩrɩ, tɔ yáá con. Yá mánjá tɔ wa, v dɛn nè lɩrɩ, ku pìà ku dé v biú tɔ. ⁵ V lɩrɩ biú. V mù bibɛɛ tɛntɔ nè wá dé pàrɩ lɩv dɛwíé tɔ mama yuu wa dɔ dɛn. Yá ba dɛn jon v biú tɔ, ba ja va Yɩ con, v padau tɔ nè wulɔ lá. ⁶ Kan tɔ ma dɛri, v va kasɔɔ lanworu wa. Yɩ yà kwen bwálí, v tún v nè lá, sɔ v lɩ v nii nè, ku ja vɛlɔ dɩan mùrò dɔ biɛlɔ dɔ sapwɩtwa (1 260).

(Likè 10.18-19)

⁷ Kúò dɛn twi ku zàn Yɩ *sàñ nè. *Malɩke pìú Miswelɔ dɔ v malɩke tɔ ta tɩdɛn tɔ. Tɩdɛn tɔ dɔ dɔ ku malɩke tɔ ba zɩgɩ ba nè. ⁸ Yá tɩdɛn tɔ dɛn nè wá dɛn dí ba yuu wa. Ku dɔ ku malɩke tɔ yá kúò ba tɔ bwálí jɔ Yɩ sàñ nè. ⁹ Ba dɩlɩ ku mù tɩdɛn nèfarɩv tɛntɔ dɔ ku malɩke tɔ tɩa yuu wa. Ku mù nè yɩ dɛn nɛɔwan tɔ, ba nè bonɔ <*zini pìú>, nè à yèó *Sɩtana. Ku mù nè gɩgarɩ lià tɔ nè wulɔ tɩa ka tɔ yuu mama wa.

¹⁰ À dɛn nì kori, ku nè jɔ dɛn dɔ ku baa, ku nan Yɩ sàñ nè, ku swɩn, ku wú:

«Síún nè, mánjá dɛn yí, yá Yɩ jon lià Sɩtana jɩàn wa. Nè nyɩna Yɩ bɩrɩ v dɛn tɔ, dɔ v pàrɩ tɔ nè yɩ nɛɔv. *Kɛrisɔ tɔ, v nè tun tɔ, dɔ ga bɩrɩ dɔ, Yɩ ken dɛn v jun wa. Ku yɩ cígá, ba yigu liú tɔ, v nè swɩn v zɩga ba tɔ nè, ba nè yɩ nè nubɩa Kɛrisɔ yɩrɩ, ba lɩ Yɩ sàñ nè, ba dɩ tɩa. V mù nè yɩ liú tɔ, v yà nè swɩn, tɩjanɔ sùràn v ma zɩga ba nè, tɩtɩn dɔ yɩcav, nè nyɩna Yɩ tɔ yáá con.

¹¹ Nè nubɩa tɔ dí dɛn v yuu wa, liú

tɔ nè yɩ ndɔ pabɩɔ nè tɔ jana tɔ yɩrɩ, tɔ nè lwá dɔ Yɩ sugv tɔ yɩrɩ, ba nè swɩn ba bɩrɩ lià nè. Ba sɛɛ, sɔ ba ja ba mu tɔ, ba ma lárɩ tɩan. ¹² Ku mù tɔ yɩrɩ, á yana pupwɛn wa, á mù lià tɔ, á nè wulɔ Yɩ sàñ tɔ wa. Yá lɛɛ dɛn wá yà tɩa yuu wa dɔ muv wa, Sɩtana nè cuɔ tɔ con tɔ yɩrɩ. V súé dɔ lɩja, v nè yèó dɔ, v mánjá tɔ nè ga kúò ba dáá yɩrɩ».

¹³ Mánjá tɔ, tɩdɛn tɔ nè nɩ dɔ ku yɩ, ba dɩlɩ ku tɩa tɔ yuu wa, ku pe kan tɔ nè lɩrɩ bibɛɛ tɔ, ku kɔ ku yáá. ¹⁴ Ba pɩn zɛnpurɛn nèfarɩv vɛnà bɛlɔ kan tɔ nè, sɔ v ma pɛri, v va kasɔɔ lanworu wa. Bwálí wulɔ kasɔɔ lanworu tɛntɔ wa, Yɩ nè wá lɩ v nii nè lá, bɩna batwa dɔ fan. Yá v dɔ ku mù tɩdɛn tɔ kúò bá boli duɛn. ¹⁵ Tɩdɛn tɔ tunɩ níá ku lɩ ku nii wa, ndɔ muɩnaa nè, kan tɔ kwa con, sɔ tɔ pɛɛ wá tɔ ja jén. ¹⁶ Yá tɩa tɔ san kan tɔ nè, ka súrɩ ka nii, ka nyɔ muɩnaa tɔ, tɩdɛn tɔ nè tunɩ ku lɩ ku nii wa, ku dɩlɩ kan tɔ kwa tɔ. ¹⁷ Tɩdɛn tɔ lɩja zàn kan tɔ yuu wa, ku dɛn ma pìí ku va ku zɩn kúò kan tɔ bɩa giganɩ nè, ba nè yɩ lià tɔ, ba nè sɛɛ ba twá Yɩ *nii yɩɛn tɔ nè, ba ga swɩn Zwezi sùràn tɔ, ba bɩrɩ dɔ ba twá tɔ nè. ¹⁸ Tɩdɛn tɔ dɛn ma kɛɛn ku va, ku zɩga muv tɔ vɛn nè.

13

Wojjiru tɔ nè nan muv tɔ wa nè yoo (Apokalisè 17.3, 7-17)

¹ Ku kwa nè, à nɩ wojjiru don dɔ ku nanɔ muv wa. Ku wojjiru tɔ yà jɔ nyɔran fugɔ dɔ yun barpe. Nyɔv nɛɔv mama yuu yà jɔ dun yupuu. Yun tɔ nɛɔv mama yuu wa, yɩra yà púpúná, tɔ nè twɩn Yɩ.

² Wojjiru tɔ, à nè nɩ tɔ, yɩ ndɔ gwɩɔ nè. Ku nɛɛ tɔ yɩ ndɔ kanyakuru nɛɛ nè, ku nii tɔ ga yɩ ndɔ gɛru nii nè. Yá tɩdɛn tɔ dɛn pɩn ku dɛn tɔ, dɔ ku padau tɔ, dɔ pàrɩ nèfarɩv wojjiru tɔ nè. ³ À nɩ wojjiru tɔ yuu nɛɔv don, ba nè mà ba tún nyɔran ku yɩra, ndɔ ku wá tɩ. Yá ku nyɔran tɛntɔ dɛn pìí tɔ zùrɩ. Ku dɛn gwárɩ tɩa yuu lià tɔ mama, ba ga dɛri ba twá ku kwa. ⁴ Lià tɔ mama dɛn tua tɩa tɩdɛn tɔ yáá con, ba pa ku dun, ku nè pɩn pàrɩ wojjiru tɔ nè yɩrɩ. Ba tua tɩa wojjiru tɔ yáá con, ba ga wú:

«Liù tàlél, v nè mè dè wójijiru tē. Liù tàlél v nè wáá v tē, v zɪgá kú nè».

⁵ Ba pɪn cwəŋə wójijiru tē nè, sə kú swɪn fwiə sùràn dè yìèn tē nè twɪn Yɪ. Ba tē kúv pɪn kú cwəŋə, sə kú dɛ kú pàrì tē, càni sàpwilə dè bələ. ⁶ Kú dān sùrí kú nii, kú swɪn yìèn, kú ma twɪn Yɪ dè kú cùgà v yɪrì tē nè, dè kú twɪn v bwálí tē, v nè wulə tē, dè lià tē nè wulə Yɪ *sàñ tē wá. ⁷ Ba pɪn kú cwəŋə, sə kú ta kú zɪgɪ lià tē nè, ba nè yɪ *Kərisə nè tɪ, sə kú ta ba, kú dɛ. Ba pɪn kú cwəŋə, sə kú dɛ diàn dwíé dəkurən yiri mama lià, lɔv nii mama lià yuu wá, nəndəli yiri mama lià yuu wá, dè lɔv dwíé tē mama wá. ⁸ Yá tɪa yuu lià tē mama, ba yɪrə nè wà púpóní mɪ sagɪ tē wá, máŋá tē wá, Yɪ nè fwa lɔv, dān wá tɪ wójijiru tē yáá con, ba pa kú dun. Mɪ sagɪ tɛntə yɪ *pabiə tē, ba nè ken sùv ká biàn nè tē, nè tɪ kú.

⁹ Liù mama dān mè, sə v kə diàn, v sùrí v zɪn, sə v ma cɔgɔ zəni!

¹⁰ Liù tē, v nè mè, sə v dɔŋa ja wá, ba ma fwa kú tē, ba nè pià, ba wá ja kú tíú tē. Liù tē, v nè mè, sə ba gɔ dè lagɔrɪ sùv, ba cígá wá gɔ kú tíú dè lagɔrɪ sùv. Kú nətɔ tē yɪrì, lià tē nè yɪ Kərisə nè tɪ tē mè, sə ba kə ba waa Zwezi-Kərisə nè, ba ga ja pínú wuu, ba dān ká pií, ba kə ba kwa.

*Wójijiru tē nè nan tɪa tē yoo
(Apokalise 19.20; 14.9-11)*

¹¹ Kú kwa nè, à nɪ wójijiru don dè kú nan tɪa kú di. Kú yá jə nyɔrən bələ, tē nè yɪ ndə pabiə nyɔrən nè, kú ga swɪn ndə tidən nè.

¹² Kú yá wulə kú tɔŋa dè mɔv wójijiru pàrì tē, kú mù mɔv wójijiru tē yáá con. Yá kú dān kálú tɪa dè ká yuu ləzoni mama, kú pa ba tɔ kú yáá con, dè ba pɪn dun kú mù tɛntən wójijiru tɛntə nè. Mə kú mù mɔv wójijiru tɛntə, nè ba mà ba tún nɔrən kú yɪrə, ndə kú wá tɪ. Yá nɔrən tɛntə dān pií tē zùrì. ¹³ Kú mù bələ nii wójijiru tɛntə yá fwa diàn mɔmɪnən nɛfaran. Kú yá pɪn, mən nan yɪ nè, tē cú tɪa yuu, ləzoni tē mama yíá yuu. ¹⁴ Kú yá gɪgarɪ tɪa yuu ləzoni dè kú diàn mɔmɪnən

tē, ba nè pɪn kú cwəŋə, sə kú fwa mɔv wójijiru tē yáá con. Kú dān swɪn tɪa yuu ləzoni con, sə ba ma wójijiru tɛntə, ba nè za dè lagɔrɪ sùv, ba tún nɔrən kú yɪrə, kú ga pií kú bwin tē nyɪnyɪga. ¹⁵ Ba pɪn cwəŋə bələ nii wójijiru tē nè, sə kú pa tɛntən nyiən tē nyɪnyɪga tē, ba nè ma tē wàní, kú na mɪ kú sií, sə kú wàní kú swɪn yìèn. Ba pɪn kú cwəŋə, sə kú pa, ba gɔ lià tē mama, ba nè ba tɪa twɪ, ba pɪn kú dun. ¹⁶ Wójijiru tē pɪn, ba fwa mɔmɪnɔv lià tē mama jɪzən jìàn nè, nè à yèé ba télé nè. Kú yɪn ləzwənbii dè ləzwənfaran dè jɪjə tìán dè zɔrə dè lià tē nè tɪ ba tìàn dè ywəŋə. ¹⁷ Yá liù mama bá wàní won v yoli, nè à yèé v jon v yè, dè kú tíú tē nè ba kú mɔmɪnɔv tē jə. Kú mɔmɪnɔv tɛntə nè birɪ, wójijiru tē yɪrì tē nè yɪ nətɔ, nè à yèé, nanba tē, kú nè birɪ kú yɪrì tē.

¹⁸ Mə yəbə nè wɔbɔŋa mè, sə kú ya lá. Liù tē, v nè jə yənu, nè wáá kú nanba tɛntə dən v jəli v lwarɪ. Kú nanba tɛntə birɪ bɛɛ ləzoni nanba. Kú yɪ biərdɔv dè sàpwɪtwa dè bardɔv (666).

14

*Pabiə tē dè v kwa lià tē yoo
(Eberə-ba 12.22-24; Apokalise 7.3)*

¹ Á cɔga zəni, à ywàñ dè à na, *pabiə tē, ká zɪga yɪ nè paan tē, ba nè bɔŋə <Siyon* >, tē yuu wá. Lià mùrò bíí dè mùrò sàpwilə dè mùrò banɪa (144 000) yá wulə dè wá, ba yá nè jə v yɪrì tē, dè v nyɪna Yɪ tē yɪrì tē, tē nè púpóní ba télé nè. ² À nì kori, kú nè nan Yɪ sàñ, kú yɪ ndə níá nè dáá, tē ga dəri tē biàn, kú ga yɪ ndə dwà nè baa dè diàn. Kú kori tɛntə, à nè nì tē, yɪ ndə kunkodurə nè wulə, ba dwí ba kunkolu. ³ Ba dān wulə ba nuŋə nuŋə nədɔn Yɪ padav tē yáá, dè wiən banɪa tē, dè *nəkɔwɪna tē yáá con. Liù tàlél, v nè wáá kú nuŋə tē v kwè, dè kú nè tà ba lià mùrò bíí dè mùrò sàpwilə dè mùrò banɪa (144 000) tɛntə, Yɪ nè yè lià tɛntə v jon, tɪa ká tē yuu wá. ⁴ Ba lià tɛntə yɪ lià tē, ba nè cígá ba tìàn nè, ba wà durən yìèn fwa. Ba yɪ lià tē, ba nè wà cwàrì dè duən. Ba

* **14:1** 14.1 Kú yɪ paan tē, *Zwerizalemə nè lwè kú yuu wá, yɪrì nədwan.

yi pabiè nè tē kwa bwálí tē mama, ka nè vèlè. Yu yè lià tēntē v jon ləzoni pwərə wa, sè ba ya v mù Yu dē nè, tē tēntən lià.
⁵ Kunkun wà ba lià tē nii wa nan. Ba yi lià tē, ba nè ba yoo jè, ba nè wá caga ba nii nè ku yiri.

Yu bərə tē yoo

(Tutvnan 17.30-31; Apokalisè 18; 19.19, 20)

⁶ Ku kwa nè, à ni *malika tē don, ka nè pəri, ka nan yu nè ban ban. Ka yà jè sɔywanjú, ku nè wulə mánjá mama wuu, sè ka swìn ka biri tia yuu ləzoni nè, dè luv dwíé tē mama wa nè, dè dwíé dəkuren yiri mama lià nè, dè nəndəli yiri mama lià nè, dè luv nii mama lià nè.
⁷ Malika tē zìn ka kori, ka kə yu nè, ka wú: «Á zilé Yu, sè á ga pa wá dun, mánjá nè yí, sè v bəri ləzoni bərə yiri. Á twia Yu yáá con, á pa wá dun. U mù nè fwa lanworu, dè tia, dè muv, dè nabuliyia».

⁸ Malika don, ka nè yi bələ nii nyiən, twá tēntən nyiən tē kwa, ka bà, ka swìn, ka wú: «Ku tua, *Babilonə tiv nəfarv tē tua buuu. Babilonə tián yà pın luv dwíé tē mama wa, twá ba nè, ba pəni duən vev vev, ndə ba nyva swana ba bubuni».

⁹ Malika don, ka nè yi batwa nii nyiən, twá tēntə nyiən bələ tē kwa, ka bà, ka zìn ka kori ka kə yu nè, ka wú: «Liù tē, v nè tua wojijiru tē dè ku nyinyiga tē yáá nè, v pa ku dun, yá ku tíú ga jè wojijiru tē mımınu v təlí nè, nè à yəé v jun nè, ¹⁰ Yu lıŋa tē wá zàn v yuu wa zənzən, ndə ba nè lwa swana tē nè dá wùrú zıŋa wa, ba pa v nyv v bubuni. Yá Yu dän wá kə ku ləzwənyiri tēntə, mən də jirəbuu wa, sè tē pa v dé cən, v malike tē də *pabiè nè tē yáá con. ¹¹ Mən tē dän wá kə cən ba ləzwənyirə tēntə nè, tē nywín ga zaŋa, mánjá də mánjá, ku nè ba zwèe. Yá ba ba na sié yıcau də titın. Ba yi lià tē, ba nè tua wojijiru tē də ku nyinyiga tē yáá con, ba pa ku dun. Yá ba yi lià tē, ba nè sèe, ba pa ba fwa wojijiru tē yiri tē mımınu ba yira».

¹² Ku nətv tē yiri, lià tē, ba nè yi Kərisə nè ti, ba nè twá v *nii yiən tē nè, ba ga

kə ba waa Zwezi-Kərisə nè me, sè ba ja pínv wuu, ba dän ká pií ba kə ba kwa.

¹³ À ni kori, ku nè nan Yu *sán ku nè swìn, ku wú: «Púpúní, ku nè zıgı síún nè: Pupwən lià nè yi lià tē, ba nè ken ba waa *Yuu-Tiu nè, ba ga zıgı lá ba ti. Yu- *Siŋu tē le, ku wú: «Ku yi cígá, ba wá sií ba tutuncaran tē jun wa, yá tē mù dän nè biri ku tē, ba nè tvn».

(Matie 13.37-43)

¹⁴ À nè ywəŋá də nəñ, bakwan nəpon nè, won yà jèé ku bakwan tē yuu wa, ku yi ndə ləzwənə nè. U yà púé síán yupuu v yuu nè, v ga jè sɔkwara, ku nii nè yi fula fula, v jun wa. ¹⁵ *Malika don nan Yu *diè tē wa, ka zìn ka kori, ka kə yu nè, ka swìn liù tē con, v nè jèé bakwan tē yuu wa, ka wú: «Tia yuu wiən tē bıga tē me, sè ba gian tē. Mánjá yí, sè ba gian tē! Ja n sɔkwara tē, n ma gian tia yuu wiən tē!» ¹⁶ Liù tē, v nè jèé bakwan tē yuu wa, dän ma ja v sɔkwara tē, v ma gian tia yuu wiən, tē nè bıga tē mama, v zwèe.

¹⁷ Malika don də tē nan Yu diè tē wa, ku nè wulə Yu sán nè. Ka də yà jè sɔkwara, ku nii nè yi fula fula. ¹⁸ Malika don də ka nè jè diən mən yuu wa, nan *joŋi kúrí tē con, ka zìn ka kori, ka kə yu nè, ka swìn ka tē nè jè sɔkwara tē, ku nii nè yi fula fula tē con, ka wú: «Ja n sɔkwara tē, ku nii nè yi fula fula tē, n ma pəri kəcan, tē nè bıga, tē wulə tia yuu kəcan kára tē wa!»

¹⁹⁻²⁰ Malika tē dän ma ja ka sɔkwara tē, ka ma pəri kəcan, tē nè wulə tia yuu wa, Ka ti tē, ka lwá zɔɔ nəfarv wa, sè ka kaŋa tē, ka ma fwa swana, sè ku biri Yu lıŋa nè zaŋa zənzən nətv. Ba titaga kəcan tē. Zɔɔ nəfarv tē wa ku yà nè wulə tiv tē nii nè. Jana nan ku bwálí tē wa, tē dəri tia, tē va kilometərə biətwá (300). Kəcan níá tēntə yi jana, tē dän ga luŋə zənzən. Sısan nè zva tē wa, tē wá di, tē yí ka nii kwíən.

15

Malike barpe tē də yacara yirə yirə tē yuu yoo

(Apokalisè 19.1-4; 11.19; 16.1)

¹ Ku kwa nè, à ni mımınu don lanworu tē wa, ku yi nəfarv, ku ga yi wobalv. À ni *malike barpe, tē nè wáa yacara dəkuren

barpe tɛ kɛni lià nɛ. Mɛ tɛ mù talikwa yacara barpe tɛ nɛ Yu wá twá, ɔ ma tun ɔ lɛɲa tɛ, ɔ pa tɛ sú.

² Ku kwa nɛ, à tɛ ni won ndɛ muɔ nɛ, ku nɛ yi ndɛ zɛɲɛ nɛ, ku nɛ gùlí dɛ mɛn. À ni ba tɛ, ba nɛ dí diàn wojjiru tɛ dɛ ku nyinyiga tɛ yuu wa dɛ won tɛ, ku yiri tɛ nɛ yi nanba tɛ, yuu wa. À ni ba dɛ ba ziga ku mù muɔ tɛ, ku nɛ yi ndɛ zɛɲɛ nɛ tɛ, yuu wa, ba ga jɛ kunkwɛlɛn tɛ, Yu nɛ pin ba. ³ Ba wulɛ ba nuɲɛ Yu tutɔnbiu *Moyizɛ nuɲɛ tɛ, tɛ nɛ yi liù tɛ, ɔ nɛ yi ndɛ *pabiɛ nɛ tɛ dɛ nuɲɛ, Ba nuɲɛ ba wú: «Nɛ *Yuu-Tiu Yu, n wulɛ tɛ mɛ yuu wa, ku tɛ n nɛ fwa dáá, ku ga jɛ fira. N yi dwié tɛ mama piú luɔ wa. N coɲi tɛ yi mɛnɛ mɛnɛ, tɛ ga yi cígá coɲi dɛ. ⁴ Yuu-Tiu, lià tɛ mama zilí mú, ba ga bwɛ n yiri tɛ nɛ. N mù ciɛi nɛ yi Yu. N dwɛ won mama. Luɔ dwié tɛ mama wa wá bà, ba tu n yáá con, ba pa mú dun, ba nɛ wá na n tutɔnan, tɛ nɛ yi cígá tɛ yiri».

⁵ Ku mù tɛntɛ kwa nɛ, à ni Yu *diè tɛ, ka sùrí Yu *sàń nɛ, yá Yu *nimaru gansili tɛ ga wulɛ ka wa. ⁶ Malike barpe tɛ nɛ kɛni yacara dɛkurɛn barpe lià nɛ tɛ, nan Yu diè tɛ wa. Tɛ zɔa ganpwɛnɛ, tɛ nɛ tuɲɛ mɛn, tɛ ga vwa síán vwɛrɛn tɛ nyɔna nɛ. ⁷ Wiɛn banɛa tɛ wa won don pin síán wùrú zɔɲi barpe, malike barpe tɛ nɛ. Ku tɛ nɛ wulɛ wùrú zɔɲi tɛntɛ wa, birɛ Yu lɛɲa tɛ. ɔ mù Yu nɛ wulɛ mu wa, mánjá dɛ mánjá, ku nɛ ba zwɛɛ. ⁸ Yu dun tɛ dɛ ɔ diàn tɛ pin, nywín sú Yu diè tɛ. Liù mama yá kúú wàri diè tɛntɛ wa ɔ zwɛ, ku jɛ vɛlɛ mánjá tɛ, malike tɛ yacara dɛkurɛn barpe tɛ mɛ nɛ wá bà tɛ tun tɛ zwɛɛ.

16

Malike barpe tɛ dɛ càn yirɛ yirɛ tɛ yoo (Apokalise 8.6–9.21)

¹ À ni kori, ku nɛ jɛ diàn dɛ ku baa, ku nan Yu *diè tɛ wa. Kori tɛ swìn *malike barpe tɛ con, ku wú: «Á vɛlɛ, á lwá ku tɛ nɛ wulɛ wùrú zɔɲi barpe tɛ tɛ wa, ku nɛ birɛ Yu lɛɲa tɛ, tia yuu wa».

² Tɛntɛn malika tɛ vɛli, ka lwá ka wùrú zɔɲa tɛ tia yuu wa. Nɔran kukwɛnan, tɛ nɛ wùri báá báá báá, zɛn, tɛ tu lià tɛ yira, ba nɛ jɛ wojjiru tɛ mɛmɛn tɛ ba yira, ba ga twɛ ku nyinyiga tɛ yáá con, ba pin ku dun.

³ Bɛlɛ nii malika tɛ lwá ka wùrú zɔɲa tɛ muɔ tɛ wa. Níá tɛ zɛn tɛ jì jana, ndɛ tigi jana nɛ. Yá muɔ tɛ wa wiɛn tɛ dɛ mama tiga.

⁴ Batwa nii malika tɛ lwá ka wùrú zɔɲa tɛ mɛnɛ dɛ nabuliyɛa wa. Tɛ dɛ níá tɛ zɛn tɛ jì jana. ⁵ À dàń ni dɛ malika tɛ, ka nɛ ywánjá níá yuu wa, swìn, ka wú:

«N mù nɛ yi cígá tíú. Yá n ga tɛ wulɛ wuuu. N mù nɛ yin lá fuɛn fuɛn. N mù ciɛi nɛ yi Yu, n nɛ dwɛ won mama. Ku yi cígá, n bùri yìɛn tɛ tɛ bùrà, ndɛ ku nɛ mɛ nɛtu. ⁶ Ba mù lià tɛntɛ gua lià tɛ, ba nɛ yi *Kerisɛ nɛ ti, dɛ n nii *sùsùná tɛ jana ga lwá tia. Yá síún nɛ, n dàń pin níá tɛ jì jana, sɛ ba nyu. Ku mù nɛ mɛ dɛ ba».

⁷ À dàń ni kori, ku nɛ nan joɲi kùrí tɛ con, ku swìn, ku wú:

«Ku yi cígá, *Yuu-Tiu Yu tɛ, n nɛ wulɛ tɛ mɛ yuu wa. N bùrà tɛ yi cígá cígá bùrà, ku ga mɛ, sɛ ku ya nɛtu».

⁸ Banɛa nii malika tɛ lwá ka wùrú zɔɲa tɛ yicav tɛ yuu wa. Yicav tɛ ma ni cwɛɲɛ, sɛ ku dé lià tɛ dɛ ku mɛn tɛ. ⁹ Ku bári tɛ dàń dí lià tɛ zɛnzɛn, yá dɛ ku nɛtu mɛ, ba twɛn Yu dɛ ba swìn sukukwɛnan ba pin ɔ yiri tɛ nɛ. Yu tɛntɛ nɛ jɛ diàn, ɔ mù nɛ pin yacara tɛntɛ yí ba. Yá ba lià tɛ ga wá sɛɛ ba vɛvɛri ba kwa, ba ma sá ba cuna tɛ, sɛ ba pa dun Yu nɛ.

¹⁰ Bonu nii malika tɛ lwá ka wùrú zɔɲa tɛ wojjiru tɛ padav tɛ yuu wa. Ku payuu tɛ zɛn ku jì yikunu bwálí. Lià tɛ dàń ga diɲi ba nɛndɛlɛ ba yira nɛ wùri yiri.

¹¹ Ba wulɛ ba twɛn Yu tɛ, ɔ nɛ wulɛ ɔ sàń nɛ, yawurɛ tɛ dɛ ba yira nɔran tɛ yiri. Yá ba ga bá sɛɛ, sɛ ba vɛvɛri ba kwa, ba ma sá ba tutɔnkukwɛnan tɛ.

¹² Bardɔ nii malika tɛ lwá ka wùrú zɔɲa tɛ ɔfɛratɛ mɛnaa nɛfarɔ tɛ wa. Ku níá tɛ zɛn tɛ dàń wɔ, sɛ tɛ yá cwɛɲɛ, tɛ pa pɛɛgá tɛ nɛ, ba nɛ nanɲa yu yiptan con

ba biàn. ¹³ À ni *zinə batwa, tē nē yi ndē nyənswərən nē, dē tē naŋa tɪdən tē, dē wojjiru tē, dē kunkun sùsùnù nii nē. ¹⁴ Tē yi *zinə tē nē jē *Sɪtana diàn tē ma tɔŋa v diàn mɪmɪnv. Tē mù zinə batwa tē vɛli tia mama yuu pèegá tē con. Tē vɛli, sē tē kē ba duən yáá, sē tē ma ta kùù dē Yɪ tē, v nē wulə tē mē yuu wa, diun nɛfarv tē nē, v nē li v tún.

¹⁵ Yá Zwezi swìn à con, v wú: «Á cuga zəni, à biàn, sē à di á yuu ndē ŋwìàn nē. Pupwən liù nē yi liù tē, v nē ba dwèe ku máŋá tē wa, v ga jē v ganan v yira nē, v dàn ká va dē yaswələ, sē ba na v cavira». ¹⁶ Zinə tē dàñ ken pèegá tē duən nē, bwálí tē wa, ba nē boŋə dē *Ebərə sɔgu, ba wú: «Arəməgedon».

¹⁷ Barpe nii malika tē lwá ka wùrú zɔŋa tē lanworu tē wa. Kori tē, nē jē diàn zən ku baa, ku nan Yɪ diè tē wa, padau tē con, ku swìn, ku wú: «Ku fwa, ku zwèe!» ¹⁸ Dwà pɪpɪli ka baa, kwərə duən dē yɪn lá, tia tē ga vuvugu. Ku nē zɪgɪ máŋá tē mama, ləzoni nē wulə tia yuu wa, tia yá tē wà vuvugu zənzən ku yí nɛtv. ¹⁹ Tɪv nɛfarv tē, ba nē boŋə *Babilɔnə tē, dàñ pwèe twərə batwa, yá dwíé tē luv mama wa tɪfaran tē mama dàñ tva. Yɪ wà ku tē, Babilɔnə tiàn nē fwa tē yoo swèeé, yá v cùgù ba. V lɪŋa tē zàn ba yuu wa zənzən, ndə ba nē lwá swana ba sú wùrú zɔŋa, ba pa ba nyv ba bubunɪ. ²⁰ Mɪv tətəŋi wa tɪan tē mama jén, yá pɛen tē dē kùù ba na. ²¹ Dwakafɪna nɛfaran nan yɪ, tē twi lià tē yuu nē. Tē dwakafɪna təntə nɛdu mama yá yi kilo dē kilo. Yá ləzoni tē dàñ wulə ba twɪn Yɪ, dwakafɪna tē nē kəni yacara ba nē yɪrɪ. Ba twɪn wá, tē yacara təntə nē dáá zənzən tē ja lɛ tē yɪrɪ.

17

Kacwaran yáá tíú tē yoo (Apokalise 16.19, 18)

¹ Ku kwa nē, *malike barpe, tē nē jē wùrú zɔŋi barpe tē wa, malika don twi ka swìn à con, ka wú: «Bàá yəbə! À wá bɪrɪ mú bɪrà tē nē wá ja kacwaran yáá tíú tē nɛtv. Ku mù kacwarv təntə yi tɪv tē, ku nē lwè naconɪ kapɔpu nii nē. ² Tia

yuu pèegá tē fwa bacwan dē ku mù kan təntə. Ku twá dē v mù kacwaran yáá tíú təntə, tia yuu lià ma zv bacwan wa, ndə ba nyva swana ba bubunɪ».

³ Yɪ-*Siŋu tē cuə à yuu wa, malika tē ga ti nē, ka ja va ka tún kasɔɔ lanworu wa.

Ku bwálí tē wa, à ni kan dē v jèé wojjiru don nɛstɪan mwɪn yuu wa. Ku yá jē yun barpe dē nyvran fugə. Ku yira mama yá súé dē yira tē nē púpúná, tē nē twɪn Yɪ. ⁴ Ku kan tē zva ganstɪan mwɪn dē gansɪsɪnv. V nàn v tiàn dē síán dē kapana wonanan dē zanan. V yá jē síán wùrú zɔŋa v jìàn wa. Ku síán wùrú zɔŋa təntə yá súé dē cavɪyɪən dē durən, tē nē nan v kacwan tē wa. ⁵ Yɪrɪ don púpúní kan tē tɛlí nē, ku nē yi yosəgu. Ku yɪrɪ təntə nē yi *Babilɔnə tɪv nɛfarv. Ku mù nē yi kacwaran tē dē tia yuu cavɪyɪən tē dəkúu. ⁶ À ni ku kan təntə dē v nyva jana v sú, ndə swana nē jē wá. Jana təntə yi lià tē, ba nē gva ba nē yi *Kərisə nē tɪ, tē yɪrɪ, dē ba nē swìn Zwezi cígá tē, ba bɪrɪ tē yɪrɪ. À nē ni wá, ku gwárí nē. Ku cígá gwárí nē zənzən.

⁷ Malika tē dàñ ma swìn à con, ka wú: «Bèeèe nē pɪn, ku gwárí mú? Ku nē yi wojjiru tē nē jē yun barpe, dē nyvran fugə tē, dē kan tē, v nē jèé ku yuu wa yoo, à mù wá bɪrɪ mú ku yosəgu tē.

⁸ Wojjiru tē, n yá nē ni dē ku wulə tē, kùù tɛlé. Ku dàñ nē wá pɪí ku nan buv tē, ku dèñ nē lù zənzən, tē wa, ku va jíún bwálí nē ku cùgù míámíán. Yá ku wá gwárí tia yuu ləzoni tē, Yɪ nē wà ba yira púpúní mɪv sagɪ tē wa, ku nē zɪgɪ máŋá tē, v nē fwa luv. Ku wá gwárí ba, dē ba nē wá na wojjiru tē, dē ku yɪn lá, ku ga kùù tɛlé, yá ku tē wá pɪí ku bà ku nan.

⁹ Mə yəbə nē yənu dē wɔbɔŋa mē tē ya lá. Yun barpe tē bɪrɪ pɛen barpe tē, kan tē nē jèé tē yuu wa. Yá tē mù tətə nē kùù bɪrɪ pèegá barpe tē dē. ¹⁰ Ba pèegá barpe tē wa, pèegá bonu tva. Bardv nii pìú tē tē wulə v dé v pàrɪ síún. Ba talikwa pìú tē tē wà twi. Yá máŋá tē, v dàñ nē wá bà, v wá dé v pàrɪ tē máŋá mancɪn wa. ¹¹ Wojjiru tē, ku yá nē yɪn lá, ku ga kùù tɛlé tē dē

tətə biri nana nii piú don. Ku də tətə yi pèegá barpe tə wa piú don. Yá májá tə wa, ku mù nə wá bà, ku wá va jíún bwálí nə, ku cùgù míámíán. ¹² Nyuran fugə tə, n nə ni tə, biri pèegá fugə tə, ba tə nə wà pàrì ni, sə ba dé. Yá ba wá na pàrì, ba dé lugu nədu də wojjiru tə. ¹³ Ba pubuŋa yoo yi nədu, ba dān ga pɪn ba diàn tə, də ba pàrì tə wojjiru tə nə. ¹⁴ Ba wá zìn kùò də liù tə, v nə yi ndə *pabiə tə nə. Yá v wá ta ba v dé, v nə yi yun tián tə me *Yuu-Tiu, də pèegá tə me Piú, tə yiri. Yá v mù də lià tə, v nə kúrí v li v tún, ba nə sèe v nii də piú nədu, wá dé diàn pèegá tə yuu wa də wá».

¹⁵ Malika tə kùò pii, ka swìn à con, ka wú: «Níá tə, n nə ni də kacwaru tə jèé tə yuu wa, luv nii mama lià, də púlé tə mama, də luv dwíé tə mama, də soyirə mama lià nə tə biri. ¹⁶ Yá nyuran fugə tə, n nə ni də wojjiru tə wá ti dɔŋi də kacwaru tə. Tə wá jon ku tə mama, kacwaru tə nə jə, tə ga wá yá wá yaswələ. Tə wá dé v yira nāŋú tə, tə ga dɪli ku gɪganɪ mən wa. ¹⁷ Yu ken tə pubuŋa wa, sə tə tun, tə twá ku tə nə, v nə dí yáá v tanɪ v tún, sə tə tun də pubuŋa nədu. Yá tə dān wá pa tə pàrì tə wojjiru tə nə, ku ja vəli májá tə, Yu sùràn tə mama nii nə wá bà, tə sú. ¹⁸ Kan təntə, n nə ni tə, nə biri tifarv tə, ku nə dé diàn, tia pèegá tə me yuu wa».

18

Babilonə tɔri tə yoo

¹ Ku kwa nə, à ni *malika don, ka nan Yu *sàñ nə, ka cú. Ka malika təntə yi diàn nəfarv tiú. Yá tia tə dān pɪrv də ka dun tə. ² Ka zìn ka kori ka kə yi nə, ka wú:

«Ku tua, *Babilonə tiv nəfarv tə tua buuu. Ku jigə *zinə diè, ku jigə bwálí, zinə yiri mama, də zəŋé kukwɪnan yiri mama, ba nə culi, zwɪ tə sègè ku wa. ³ Babilonə tifarv tə tua, ku tiv təntə tián pɪn, dwíé tə luv mama wa twá ba nə, tə zv bacwan wa, ndə ba nyva swana ba bubɔni. Yá ba pɪn, tia yuu pèegá tə twá, ba zv bacwan wa. Ba tə pɪn, tia yuu

baywələ tə də twá ba jɪjə nəfarv tə nə, ba jì jɪjə tián».

⁴ À ni kori don, ku nə nan Yu sàñ, ku bà, ku wú:

«Á naŋa, á yá ku tiv təntə, á mù lià tə, á nə yi à mù lià. Á naŋa lá, sə á dānà ká twá á tun ba cuna təntə. Á naŋa lá, sə á dānà ká twá á dé ba yacara tə. ⁵ Cígá, cuna tə, ba nə fwa, tə dáá zənzən duən yuu, tə di tə jə yi nə. Yu wà Babilonə tián kunkun yìèn tə swèeé. ⁶ Á fwa ku tə, tiv təntə tián nə fwa á yira, á ma ŋwɪn ba. Á ŋwíán ba cuna tə, ba nə tun á yira nəe bələ, á pa ba. Ba jə swana wùrú zɔŋi, ba nə ma pɪn aba swana á nywɪn. Á lwíá swana tə nə dáá, tə doni ba swana tə nəe bələ, á kə ba wùrú zɔŋi təntə wa, á pa ba də nə, sə ba nyv. ⁷ Nətv tə, ba nə biri ba dun, ba ga tuŋa jɪjə yìèn, mə nətv nə, á me, sə á kə ba càn də pucɔni wa. Á me, sə á fwa ba nətv. Ba swìn ba waa con nə, ba wú: «Nə yi ndə pakan nə, v nə tà kadənu, v ga wàrì pucɔni v ni abada.» ⁸ Ku mù təntə yiri nə, ku yacara tə mama wá bà naa nədu. Tə càn təntə nə yi tian, pucɔni, niən də mən, tə nə wá dé ku tiv tə. Ku wá fwa nətv, *Yuu-Tiu Yu tə, v nə buri ku bura, sə v cùgù ku, nə yi diàn tiú tə yiri».

⁹ Tia yuu pèegá tə mama, ba nə fwa bacwan, də ku mù tiv təntə tián, ba nə ni tori ba jɪjə wiən tə wa, wá kwi yina, ba ga ya pucɔni wa tiv tə tɔri tə yiri. Ba wá fwa ku nətv tə, májá tə wa, ba nə wá na mən, tə nə dé tiv tə, nywɪn də tə zaŋa, tə di yi. ¹⁰ Ba wá zɪgɪ kwa kwa, tə càn tə fən nə jə ba yiri. Ba wá swìn, ba wú:

«Lɛɛ yí, lɛɛ yí Babilonə tifarv tə! N yi tiv tə, ku nə jə diàn, yá n bura twi, ka buri naa nədu».

¹¹ Yá tia yuu baywələ tə də wá kwi yina, yá ba ga ya pucɔni wa, ku mù tiv tə yiri, liù nə kùò təló, v yə ba yolu zila tə yiri.

¹² Tə zila təntə yi: síán, də cɪnɪa, də kapana wonanan zila, tə yoo nə cà, də

zanan, də gankikalı yiri mama tə duən, də ga yi nəstian mwın də wiən tə, ba nə fwa də dòò, tə nə zian. Də tə tə, ba nə fwa də tún yelə, də tə tə, ba nə fwa də tiú dòò tə, ku yoo nə cà, də wiən tə, ba nə fwa də cıta, də tə tə, ba nə fwa də lugu, də kacıncınpwiən, wiən ba nə mà.

¹³ Ku súrı wiən tə, nə yi tıralı yirə yirə nə, də wiən duən, ba nə surı, tə lwán nə ywán, də swana, də nuga, də dipen mun, də pamına, də nıan, də pee, də səsen, də tərəkörən, də ywəjə. ¹⁴ Baywələ təntə dən wá swın, ba wú:

«N puswən wiən tə vəli yıjıni, tə ga yá mú. Tə wiən tə mama, tə yoo nə cà, nə à yèé, tə nə zian yii wa, n kwın tə nə. Yá tə kúò təlé».

¹⁵ Baywələ tə də nə yoli ku tiv tə wa, ba jı jıjə tıán tə, wá zıgı kwa kwa, tə càn tə fən nə jə ba, sə tə dən ká yı ba, tə kə lá yırı. Ba wá kwi yına, ba ga wá yà pucıni wa. Yá ba dən wá swın, ba wú:

¹⁶ «Lee yı, lee yı tıfarı tə. Tıfarı təntə yà yi ndə kan nə v zıa gankikalı, tə duən də ga yi nəstian mwın. U yà kwen v tıán də síán, də kapana wonanan tə yoo nə cà, də zanan.

¹⁷ Yá v jıjə wiən tə mama dən nyıa lá, naa nədu cıci wa».

Là tə mama, ba nə vırı níá yuu bwərə tə, də ba yun tıán, də là tə nə wulə tə wa, də là tə mama nə tıja muv tə yuu wa, dən yà zıga yıjıni. ¹⁸ Ba ywán, ba na tiv tə, nə dé mən tə nywın, də tə zaıa, tə dı yı nə. Yá ba dən wá bubwi ba swın, ba wú: «Tıv yà təlé, ku nə wáá ku maıa də tıfarı ku tə.» ¹⁹ Ba là tə dən pèe purən, ba lwá ba yun wa, ba kwi, ba bubwi, ba ga kə ba tıán pucıni wa. Ba dən bubwi, ba wú:

«Lee yı, lee yı tıfarı ku tə. Ku yi ku twá ku mù tıfarı tə nə, ba tə mama nə jə níá yuu bwərə muv tə yuu wa, ma jı jıjə tıán. Yá ku zəzən ku cùgù, ku jı tıtu, naa nədu cıci wa».

²⁰ Yı sán là-ba, á yana pupwən wa, ku tiv tə turı tə yırı. Á mù là tə, á nə yi Kərisə nə tı, də á mù Zwezi *tıntına-ba, də á mù Yı nii *süsünà-ba, á də yana

pupwən wa. Yı nə bürı tiv bürà, v ma pa aba cígá yırı.

²¹ Ku kwa nə, malıka don, ka nə jə dıán, tı kapan, ku nə yi ndə kapan nəfarı nə, ba ma gá mun. Ka dıı ku muv tə wa, ka ga wú:

«Mə nətv nə, ba wá yıgu Babılənə tiv nəfarı tə, ba dı tıa də dıán. Yá ku kúò bá pıı ku na. ²² Ba kúò bá nı kondurə tə konkolu kori, də gwaga tə gwaran kori Babılənə wa. Ba ma kúò bá nı wii tə də nabwanan tə kori ku wa. Ba kúò bá na jıın tıtuıı lıù mama, v nə fwa tıtuııyiri mama ku wa. Ba kúò bá nı mun gáran kori ku wa. ²³ Cànú mən poni kúò bá ya ku tiv tə wa. Ba kúò bá nı fúru zəzugu ku wa. Ku wá yà nətv, ku baywələ tə yà nə dwə tıa yuu baywələ tə mama yırı. Ku mù tiv təntə tıán ga nə tun ba cıı tə, ba ma gıgarı dıwıé tə lıv mama wa, ba dıgu. ²⁴ Yá ku mù tiv təntə waa nə, ba nı Yı nii süsünà tə jana, də là tə, ba nə yi Yı nyıen jana, də là tə mama, ba nə ken sıv ba bıan nə tıa yuu wa, jana».

19

Nətv là nə bwı Yı nə Yı sán tə wa (Apokalise 18.20-24; 11.15-17; 21.1-5)

¹ Ku kwa nə, à nı kori, ku nə jə dıán, ku nə yi ndə lakapııv nə swın Yı *sán nə, ku wú:

«Alıııya! Nə nyına Yı nə jon nəba nə cına wa. U mù nə tı dun, v ga jə dıán də. ² U bürà tə yi cígá bürà, ku me, sə ku ya nətv. U bürı kacwaran yáá tíú tə bürà, v yà nə cùgà tıa yuu là tə də, v nə pın ba pəni duən vee vee tə. Yá v dən fwın v lııa ku kan tə yuu wa, v ga cùgù wá v tıtuınà tə yırı, v ga bwe v tıtuınà tə jana tə bwıə v con».

³ Ba là təntə nə wulə Yı sán nə tə, kúò pıı ba swın nəe bələ nii nə, ba wú:

«Alıııya! Tıv tə nə dé mən tə, nywın yi tə zaıa, máıá də máıá, ku nə ba zwèe».

⁴ *Nəkwina sapwa də bania tē, də wiən bania tē dān tva Yui yáá con, ba pa wá dun, v nə jèé padau tē yuu wa, ba swìn, ba wú:

«Alilɔya, ku yi cígá!»

⁵ Kori don nan padau tē yuu, ku wú:

«Á bwia nə nyina Yui tē nə, á mù lià tē me, á nə yi v tutɔnbia, á nə zilí wá! Á ləzwənbii də ləzwənfaran pɪan dun Yui nə!»

⁶ Yá à nì kori, ndə lakapupu kori nə, ku ga yi ndə níá nə dáá, tē ga dəri tē biàn, ku ga yi ndə dwà nə baa də diàn nə də ku swìn, ku wú:

«Alilɔya! Nə *Yuu-Tiu Yui tē, v nə wulə tē me yuu wa, tún v pàrì tē. ⁷ Nə pwələ nə pùé, nə yana pupwən wa, sə nə ga pa dun *pabiə tē, ka fúru tē máhá nə yí yiri. Ka fúru kan tē taní v tiàn, v dānì ka. ⁸ Yá ba dān pɪn, v zv gankíkala ku nə yi parí, ku ga pɪpɪlɪ. Ku ganzəŋu tē birí lià tē, ba nə yi *Kərisə nə ti, tutɔnan tē, tē nə yi cígá cígá yièn».

⁹ *Malika tē swìn à con nə, ka wú: «Púpúní yièn tē tē: Pupwən wulə də ba tē, ba nə bon ba, ndə pabiə nə tē, fúru tē wa!» Ka tē ma kúv swìn à con, ka wú: «Tē yi cígá sùràn, tē nə naŋa Yui con».

¹⁰ À dān ma tv ka nəe nə, sə à pa ka dun. Yá ka dān swìn à con nə, ka wú: «Cɪ n tiàn nə, dān ká fwa ku yoo təntə! À də yi Yui tutɔnbia, ndə n nə, à ga yi ba tē, ba nə yi n nubia Kərisə yiri, ba nə swìn v sɔgv tē ba birí lià nə, tutɔndon. N me, sə n pa dun Yui nə mùv!» Ku yi Zwezi-Kərisə suywáŋú tē nə pɪn, Yui nii sùsùnà tē swìn v nii sùràn tē.

*Lìu tē, v nə diğà sisanpon tē yoo
(Zwidə 15; 2 Tesalonikə tiàn 2.8)*

¹¹ Ku kwa nə, à ywàń, də nəń, Yui *sàń tē ku súrí, sisanpon ga ziga lá nə. Ba bonə liù tē, v nə jèé ka yuu, pùé nədv tíú də cígá tíú. V mù nə buri bura də cígá, v ga yi cígá, v ma te də. ¹² V yíá yi ndə mənvoov nə, dun yupurən, tē nə dáá, yá pùé v yuu nə. V jə yiri don, ku nə púpúní v yira, liù don nə yəri, də ku nə tà v tətə. ¹³ Yá v yá zva gandarv, ku nə swe də jana.

V yiri nə yi <Yui Sɔgv>. ¹⁴ Kwatara tē nə wulə Yui sàń nə pùé v kwa səsənpwənə yuu wa. Ba zva gankíkalan nəpwənə, tē nə yi parí. ¹⁵ Laguri sùv, ku nə jə nii fɔla fɔla, naŋa liù tē, v nə jèé sisanpon tē yuu, nii wa. Ku mù nə wá ta luv dwíé tē mama wa. V wá də pàrì ba yuu wa də diàn. V wá pa Yui tē, v nə wulə tē me yuu wa, lɪŋa zàn ba yuu wa, ndə ba nə titagv kacan zɔv nəfarv wa, sə ba li tē níá nətv. ¹⁶ Yiri púpúní v gandarv tē də v ciin yira, ku wú, v yi: «Pègá me Pìv, yun tiàn me *Yuu-Tiu».

¹⁷ À ni malika don də ka ziga yicav tē wa. Ka zìn ka kori, ka kə yi nə, ka swìn zunj tē mama con, tē nə pəri yi nə ban ban, ka wú: «Á biàn yəbə, á kun duən nə, á də Yui cànà nəfarv tē! ¹⁸ Á biàn, á də pègá nəŋv, də pamana yun tiàn nəŋv, də ladira nəŋv, də səsən, də lià tē nə diğà tē nəŋv! Á biàn á də ba tē nə ti ba tiàn, də ba tē nə yi ywəŋə nəŋv, də ləzwənbii nəŋv, də ləzwənfaran nəŋv!»

¹⁹ Yá à dān ni wojjiru tē, də tia yuu pègá, də ba kwatara, ba twi ba kun duən nə, sə ba mù də liù tē, v nə diğà sisan tē, də v də kwatara tē, ta kúv də duən. ²⁰ Ba dān ma ja wojjiru tē də kunkun sùsùnə. Liù təntə fwa diàn mɪmɪnv wojjiru tē yáá con. V gɪgarɪ lià tē, nə pɪn ba fwa wojjiru tē mɪmɪnv tē ba yira, ba ga twi ku nyinyiga tē yáá con, ba pɪn ku dun. Ba dilɪ tē mama bələ mənvoov nəfarv wa də tē nəŋə. Bwálí təntə wa, mən tē yi tē də də tē wa jirəbuu. ²¹ Ba kwatara tē giganɪ tē mù yi liù tē, v nə diğà sisan tē, laguri sùv tē nə naŋa v nii wa tē, nə gva ba. Zunj tē mama dān ma zɔzvɔv ba nəŋv, tē sú.

20

*Bina mùrò pàrì tē yoo
(Apokalise 5.9-10)*

¹ Ku kwa nə, à ni *malika, də ka nan Yui sàń ka cú. Ka jə buv tē, ku dən nə lù zənzən, borbiu də banzala nəfarv ka jun wa. ²⁻³ Malika tē jun tidən tē, ku nə yi dən nədwan tē, ku nə yi <*zinə piú> kukwɪv, ka mù ga nə yi <*Sitana>, ka vwa. Ka dān dilɪ ku Sitana malikə buv tē wa, ku dən

nə lù zənzən tə, sə ku fwa bina m̀r̀r̀. Ka tagu buu tə nii də borbiu, ka ga mà tanpon lá nə. Ku nətɔ dān wá pa, ku kúð bá pií, ku gıgarı dwíé tə luv mama wa, ku ja vələ bina m̀r̀r̀ (1 000) tə, ka zwèe. Ku kwa nə, ku me, sə ba k̀r̀r̀ ku, ba dugu máńá mancın wa nə.

⁴ À nı padaran, lià nə jèé tə yuu wa. Lià təntə yà nı cwəŋə, sə ba b̀r̀r̀ lià b̀r̀r̀. À nı lià, ba nə tıga, jèrí. Ba lià təntə yı ba za ba gu, ba nə swın Zwezi-**Kərisə* suywáńú tə, ku nə yı Yuı sugv tə, ba bırı, tə yırı. Lià təntə vıga, sə ba tv wojjiru tə də ku nyınyıga tə yáá con, ba pa tə dun. Ba lià təntə vıga, sə ba kə wojjiru mımınan tə ba t́ĺ də ba juun nə. Yá ba lià təntə dān nə piı ba bwin ba wulə mıı wa, ba ga wulə, ba dé pàr̀r̀ də Zwezi-Kərisə, ku ja vələ bina m̀r̀r̀. ⁵ Mə təntən tıga ka bwin ka nan tə nə. Tıga tə duən tə mù bá piı ba bwin, ku ja vələ bina m̀r̀r̀ tə ka zwèe. ⁶ Lià tə, ba nə twá ba wulə təntən tıga tə ka bwin ka nan tə wa, yı pupwən lià, ba ga yı **Kərisə* nə tı ba. Bələ nii tıan tə ba diàn jə ba mù yuu wa. Yá ba dān ya Yuı də Kərisə **jonwana*, ba ga wá yà də wá, ba dé pàr̀r̀, ku ja vələ bina m̀r̀r̀ tə ka zwèe.

Sıtana tvrı tə yoo

⁷ Máńá tə, bina m̀r̀r̀ tə nə wá zwèe, ba wá k̀r̀r̀ **Sıtana*, ba lı v buu tə wa, ku yà nə yı v bāń diè. ⁸ Yá v dān wá nan v va, sə v gıgarı dwíé tə luv mama wa, ba nə wulə tıa tə sapara banıa tə wa. Luv níé təntə yıra nə yı Gəgə də Magəgə*. U ken duən yáá nə, sə ba ta k̀v̀. Ba nii wá yà dání, ndə muu nii kasııv nə. ⁹ Ba dān nan bwálá mama ba bà, ba kun duən nə bwálá nədv. Yá ba dān v̀li ba kıkarı lià tə, Kərisə nə tı ba, bwálı tə wa, ba nə wulə tıv tə, Yuı nə swə zənzən tə wa. Yá mən dān nan yı nə tə cú, tə dé ba mù lià təntə, Sıtana nə ken duən yáá nə, tə gu. ¹⁰ Ba dılı Sıtana, v nə gıgarı ba tə, mənvoov nəfarv də tə wa jirəbuu wa. Mə bwálı təntə wa nə ba dılı wojjiru tə də kunkun s̀s̀ǹ. Ba mama dān wá dé càn

yıcau də tıtın máńá də máńá, ku nə ba zwèe.

Talıkwa b̀r̀r̀ ka b̀r̀r̀ yoo

(2 *Pıyerə* 3.7-12; *Zwan* 5.26-29; *Tvtvnan* 17.30-31)

¹¹ Ku kwa nə, à nı padav nəpon nəfarv də liù, v nə jèé ku yuu. Tıa tə də lanworu tə dərı tə jén v yáá con. Tə yá kúð t́ĺ. ¹² Yá à dān nı tıga tə mama, ləzwənbii də ləzwənfaran, ba zıga padav tə yáá con. Ba súrú saga, ba ga súrı sagı don də, ku sagı tə nə yı mıı sagı. Ba twá ku tə nə púpúnı saga tə wa nə, ba ma b̀r̀r̀ tıga tə b̀r̀r̀, ndə ba tvtnə tə nə bırı nətɔ. ¹³ Muu pın tıga, ba nə mé ku wa, tıan də tıga bwálı də pın tıga, tə nə wulə tə con. Ba dān twá ba tıga tə tvtnan nə, ba ma b̀r̀r̀ nə ba liù mama b̀r̀r̀. ¹⁴ Ba dılı tıan də tıga bwálı nə mənvoov nəfarv wa. Mə ku mù yı nəe bələ nii tıan tə. ¹⁵ Ba dılı liù mama, v yırı nə wá púpúnı mıı sagı tə wa, mənvoov nəfarv təntə wa.

21

Lanworu nədvı də tıa nədvı tə yoo

(2 *Pıyerə* 3.13-14; *Romə tıán* 8.17-18)

¹ Təntən lanworu tə də təntən tıa tə nyva lá. Muu də yá kúð t́ĺ. Yá à dān nı lanworu nədvı də tıa nədvı. ² Ku kwa nə, à nı tıv tə, ku nə Yuı nyıən, ku nə yı **Zwerizalemə* nədvı tə, də ku nan yıı nə Yuı **sán* nə, ku cwi. Yuı yá kwen ku ndə fúrú kan nə kwen v tıàn nətɔ, sə v ma jérı v bırı. ³ À nı kori, ku nə jə diàn, də ku baa, ku nan padav tə con, ku wú: «Nèń, Yuı dān wulə ləzoni tətəŋı wa. U wá yà də ba, ba ga wá yà v mù lià, ba nə nan dwíé tə mama wa. Yuı tətə dān wá yà də ba, v ga wá yà ba Yuı. ⁴ Yá v wá m̀r̀r̀ ba yınıa mama. Tıan, də pucvıı, də bubwiə, də càn kúð bá ya lá, təntən wodvra tə mama nə nyva lá yırı».

⁵ Liù tə, v nə jèé padav tə yuu, ma swın, v wú: «Nèń, wiən tə mama yı wodvra nə à piı à fwa». U tə ma swın, v súrı lá nə, v wú: «Púpúnı s̀r̀r̀n tə tə n tún. Tə yı cígá s̀r̀r̀n, tə ga me, sə lià twá tə nə». ⁶ U swın à con, v wú: «Ku fwa ku zwèe. Á yı Aləfa

* 20:8 20.8 Mə nətɔ ba bonə lià tə, ba nə yı Yuı lià tə dvıa tə.

də Omega, ku m̀ nə yɪ à yɪ tɛntən liù, à ga yɪ yígúré liù də. Liù tɛ nanyɔni nə jə, à wá pa wá nabuliyɪ tɛ ku níá nə pɪn mu, sɛ v nyv tɔtv. ⁷ Liù tɛ nə wá ta v dé diàn lwanɪ yuu wa. À wá yà v Yɪ, v ga wá yà à biú. ⁸ Yá lià tɛ, ba nə ba cwəŋə nɛdv tɪ, də lià tɛ, ba nə dvɔv Yɪ cwəŋə tɛ, də lià tɛ, ba nə tɔŋa cavɪyɪən, də lagɔra, də lià tɛ nə cwàri, də lià tɛ nə fwa cɪrɪ yìèn, də lià tɛ nə bwɪ wɔŋwanan nə, də kɔnkɔna tɛ mama, ba m̀ lià tɛntə bwálí yɪ ku wulə mənvoov nɛfarv də ku wa jirəbuu tɛ wa nə. Mənvoov nɛfarv tɛntə nə yɪ nɛɛ bələ nii tɪan tɛ».

*Zwerizalemə nɛdvɪn tɛ yoo
(Ebərə-ba 11.10, 16)*

⁹ Ku kwa nə, *malɪka don twi à con. Malɪka tɛntə nan malɪke barpe tɛ nə jə wùrú zɔŋɪ barpe tɛ, tɛ nə súé də talikwa yacara barpe tɛ wa. Ka swɪn à con, ka wó: «Bàá yəbə! À wá bɪrɪ mú fúru kan tɛ, liù tɛ, v nə yɪ ndə *pabiə nə, nə kúri v swe».

¹⁰ Yɪ-*Sɪŋu tɛ cuə à yuu wa. Malɪka tɛ kúv tɪ nə, ka ja di paan nɛfarv, ku yuu nə dara də tɪa.

Malɪka tɛ dān ma bɪrɪ nə tɪv tɛ, ku nə yɪ Yɪ nyiən. Ku m̀ nə yɪ tɪv tɛ, ku nə yɪ *Zwerizalemə tɛ, ku nə nan yɪ nə Yɪ *sàñ nə, ku cwí. ¹¹ Yɪ dun tɛ yà pìrɪ ku. Tɪv tɛ yà pɪpɪlɪ ndə kapana, ba nə ma nàŋà, ku də nə pɪpɪlɪ, ndə zəŋə nə, ku yoo nə cà, ba nə ma boŋə <zwasəpə>. ¹² Béré nɛfarv, ku yuu nə dara də tɪa, yà kɪkarɪ tɪv tɛ. Ku yà jə mimie fugə bələ. Malɪke fugə bələ yà cì mimie tɛ nə. Yɪra yà púpúní tɛ mimie tɛ yuu, tɛ nə yɪ *Yɪzərayelə lià dwíé dəkuren fugə bələ tɛ yɪra. ¹³ Yɪ yɪpɪan con mimie batwa, jɪgwíə saporv tɛ con mimie batwa, jɪzən saporv tɛ con mimie batwa, Yɪ yizwɪa con mimie batwa. ¹⁴ Béré tɛ yà yɪ ka zɪga pìràn fugə bələ yuu wa. Tɛ pìràn tɛntə lwiu tɛ nɛdv mama yuu wa nə, ba púpúní pabiə tɛ tɔntɔna fugə bələ tɛ yɪra lá nə.

¹⁵ Malɪka tɛ nə swɪn à con yà jə sían mu, ku nə maŋa wiən, sɛ v ma man tɪv tɛ, də ku mimie, də ku bérí. ¹⁶ Malɪka tɛ man tɪv tɛ dānɪ də ku wanɪ ku na də tɛ mama mɛ duən. Ku man tɪv tɛ dānɪ də

dòv tɛ, ku yà dwə kilomɛtərə m̀r̀v bələ (2 000). Tɪv tɛ wanɪ də ku yuu tɪa zɪga yà mɛ də ku dānɪ tɛ. ¹⁷ Malɪka tɛ man béré tɛ, ku nɪ də ku yɪ mɛtərə 72. Malɪka tɛ yɪ ləzoni nə maŋa wiən nɛtv nə ku man.

¹⁸ Béré tɛ yɪ kapan tɛ, ba nə ma boŋə <zwasəpə>, tɛ nə ba ma lwà ku. Tɪv tɛ mama yɪ sían pari, nə ba ma fwa ku, ku ga yɪ ndə zəŋə nə, ku nə pɪpɪlɪ. ¹⁹⁻²⁰ Tɪv tɛ dəkuv pìv kapana tɛ yɪ ba nān tɛ də kapana yirə yirə, tɛ mama yoo nə cà. Tɪv tɛ dəkuren fugə bələ tɛ nɛdv mama yà jə kapan yiri don. Kapana tɛntə yɪra nə yɪ: zwasəpə, safirə, kaləsɪdvənə, emerodə, sarədonikəsə, sarədvənə, kərisolitə, berilə, topazə, kərizopərazə, dirəkvazə, ametisətə. ²¹ Mimie fugə bələ tɛ yɪ kapana fugə bələ tɛ yoo nə cà. Mimie mama yɪ ku fwa də zəŋú nɛdv. Tɪv tɛ kanporu yà yɪ, ku fwa də sían tɛ nə yɪ pari, ku nə yɪ ndə zəŋə nə, ku nə pɪpɪlɪ.

²² À wà Yɪ *dìè nɪ tɪv tɛ wa. *Yuu-Tɪu Yɪ tɛ, v nə wulə tɛ mɛ yuu wa, də pabiə nə tɛ, nə wulə ku wa, yà lià tɛ ga pɪn ba dun. ²³ Tɪv tɛ ba yɪcav də cānà pìà, sɛ tɛ pa ku poni. Yɪ dun tɛ də yɪ liù tɛ, v nə yɪ ndə pabiə nə tɛ, nə pìrɪ ku mama də poni. ²⁴ Dwíé tɛ luv mama wa wá yà ku poni tɛ wa. Tɪa yuu pègá tɛ də wá ja ba jɪjə tɛ, ba bà ku wa. ²⁵ Ku mimie tɛ bá sun yɪcav wa, abada. Tɪtɪn bá yà lá, ku m̀ nə pɪn, tɛ bá sun. ²⁶ Ku bwálí tɛ wa nə, ba wá ja dwíé tɛ luv mama wa jɪjə, də ba dun ba nə pɪn, ba ja bà. ²⁷ Won tɛ, ku nə jə duren bá zv lá. Liù tɛ nə tɔŋa cavɪyɪən də liù tɛ nə kɔnɪ kɔnkɔn də bá zv lá. Ku yɪ lià tɛ cɪcɪ, ba yɪra nə púpúní pabiə nə tɛ mu sagɪ tɛ wa, nə wá zv lá nə.

22

¹ Ku kwa nə, malɪka tɛ bɪrɪ nə mɔnaa tɛ, ku níá nə pɪn mu. Ku níá tɛ yɪ napwəne pírí pírí pírí, ndə zəŋə nə pɪpɪlɪ nɛtv. Mɔnaa tɛ níá yɪ, tɛ dəri tɛ naŋa Yɪ də pabiə tɛ padav tɛ con. ² Tɪv tɛ kanporu tətəŋɪ wa də mɔnaa tɛ bəbərən bələ tɛ yuu wa nə, tìv tɛ, ku yàá nə pɪn mu yà wulə lá. Ku tɪv tɛ zɪŋa bɪa nɛɛ fugə bələ bɪnɪ wa. Cānà mama, ku yàá

zun bia. Tíú tē vuran tē yi ba ma ywari dwíé tē luv mama wa, tē ga nē pin ba yazurē. ³ Won mama kúò bá ya lá, Yu nē wá cùgò. Yu dē pabiē nē, padav tē wá yà tiv tē wa. Yu tutunbia tē nē wá pa wá dun. ⁴ Ba wá na v yáá, v ga wá púpúní v yiri ba tǎlé nē. ⁵ Títin kúò bá ya lá, yá ba kúò bá pià cànú mēn, nē à yǎé yicav poni, Yuu-Tiu Yu nē wá pa poni piri ba yiri. Yá ba dǎn ga wá twá ba dé pǎri dē Yu, kv nē ba zwēe mǎnjá dē mǎnjá.

Zwezi túrí tē yoo

(Apokalise 1.1-3, 7-8; Matie 16.27; Galasi tián 6.7-8)

⁶ *Malika tē swin à con nē, ka wú: «Sùràn tē, tē yi cigá sùràn, tē ga mē, sē lià twá tē nē. *Yuu-Tiu tē, v pin v *Siñu tē v nii *sùsùnà tē nē. U mù ga nē tun v malika, sē ka biri v tutunbia tē yìèn tē, nē mē, sē kv bà síún síún». ⁷ Zwezi swin, v wú: Á cuga zēni, à biàn síún síún. Pupwēn liù nē yi liù tē, v nē jē sagi kv tē sùràn tē, tē nē yi Yu nii sùràn v wa con.

⁸ Kv yi à mù Zwan nē nì, à ga na tē wiēn tēntē. Mǎnjá tē, à nē nì, à ga na tē wiēn tēntē, malika tē nē biri nē à zwēe, à tua tia ka nē nē, sē à pa ka dun. ⁹ Yá ka dǎn swin à con nē, kv wú: «Cí n tiàn nē, dǎn ká fwa kv yoo tēntē! À dē yi Yu tutunbiu ndē n nē, à ga yi ba tē, ba nē yi n nubia *Kerise yiri, ba nē yi Yu nii sùsùnà tē wa liù. À yi ba tē nē jē sagi kv tē wa sùràn tē ba waa con tē liù don. Pa dun Yu cici nē!»

¹⁰ Malika tē kúò swin à con, ka sùrí lá nē, ka wú: «Dǎn ká sègè sagi kv tē sùràn, tē nē yi Yu nii sùràn tē, mǎnjá tē nē bwǎlē yiri, swin tē n biri. ¹¹ Liù tē, v nē tǎlé cigá wa, mē, sē v kwēn v nan cigá wa, v sùrí lá. Liù tē, v nē beri v tiàn cuna wa, mē, sē v kwēn v beri v tiàn, v sùrí lá. Liù tē dē v nē wulē cigá wa, mē, sē v kwēn, v ya cigá wa, v doni. Liù tē, v nē yi Yu nyiēn, mē, sē v kwēn, v tun Yu fira, v

doni». ¹² Zwezi swin, v wú: «Á cuga zēni, à biàn síún síún. À ja liù mama tutunji ŋwírán, à biàn, sē à ma ŋwín wá. ¹³ À yi Alēfa dē Omega, kv mù nē yi tēntēn dē talikwa liù. À yi tēntēn liù, à ga yi yíguré liù dē.

¹⁴ Pupwēn lià nē yi lià tē, ba nē sin ba ganzwiran, kv pa ba na cwēŋə, ba dé tíú tē bia, tē nē pin mu, kv tē pa ba na cwēŋə, ba twá Yu tiv tē mimie, ba zv kv wa. ¹⁵ Yá lià tē, ba nē tuŋa caviyien tē, ndē kukuri nē, dē ba tē nē fwa ciri yìèn, dē lià tē, ba nē cwǎri dē duēn vee vee, dē lagura tē, dē lià tē nē bwi wonwanan nē, dē lià tē mama nē swē kunkun, ba ga tuŋa kunkun yìèn, ba lià tēntē ba bwǎli jē kv tiv tē wa. Ba lià tēntē wá mé kàrà wa».

¹⁶ Zwezi kúò swin, v wú: «À mù Zwezi nē tun à malika tē, sē ka swin tē yìèn tēntē à lià tē púló tē wa. À yi piú *Davide dwíí tē wa biú. À mù nē yi jju nanun tē, kv nē pēn kv pipuli tē».

¹⁷ Yu-*Siñu tē dē fúru kan tē dǎn swin, ba wú: «Bàá!» Liù tē, v nē nēn tē sùràn tēntē mē, sē v swin, v wú: «Bàá yēbē!» Liù tē nanyuni nē jē, kv tíú mē, sē v bà v nyu níá. Liù tē, v nē pià níá tē nē pin mu, kv tíú mē, sē v na tē tutu!

¹⁸ À mù Zwan nē swin liù tē mama con, v nē nēn Yu *nii sùràn tē, sagi kv tē wa, à wú: «Liù tē, v nē sùrí yoo tē nē, Yu wá kē wá yacara wa, ndē sagi kv tē nē biri, càn yirē yirē tē nētv. ¹⁹ Yá liù nē kúò li Yu nii sùràn tē sagi kv tē wa, v dugv, Yu bá pa wá cwēŋə, sē v twá v dé tíú tē bia tē nē pin mu tē. Yá Yu bá pa wá cwēŋə, sē v twá v zv tiv tē wa, kv nē yi Yu nyiēn, ndē kv nē púpúní Yu sagi tē wa». ²⁰ Zwezi tē, v nē swin tē yìèn tēntē v biri, nē swin v sùrí lá, v wú:

«Cígá, à biàn síún síún».

Amuna! Bàá Yuu-Tiu Zwezi!

²¹ Yuu-Tiu Zwezi nē wá fwa pubwanu á mama yira.